

Prohemium

Incipiunt questiones Dñi Joannis de Zanduno in tres libros de anima Aristotelis. Prohemium.

Nest enim metib⁹ hoiz

veri boni naturalis inserta cupiditas, s3 ad falsa venius error adducit. Boetius de p^o latoe. i. tertio. Dicit p^hs p^omo ethicoz. licet bona triplr sint diuisa. s. in bona exteriora. corporis. z aie. tñ bōa anime cuiusmodi sūt scie z virtutes solū sunt natura ipsius hois.

Nā vnū bonū hois ē hoī appropriatū z i ptate hois positū. Talia aut solū sūt bona aie nō exteriora neq; corporis. exteriora nō. qz talia nō sūt i ptate hois s3 fortune que ipsorū est dñā. Et hoc est qd dicit p^hs in de bona fortuna. Sine bonis exterioribus quoz dñā ē fortuna nō tringit esse felicē. Lūi etiā cōcordat Boetius z. de solā. d. in psona fortune. Si tua foret que amissis se quereris nullo mō pdidisses. honozes diuitie ceteraq; talia mei sūt iuris. famule dñaz cognoscūt. mecū abeūt. me abeūt discēdūt. Nec etiā bona corporis sūt natura bona hois. cū non sint homini appropriata. sed multis alijs inherētia. Sola aut aie bona cuiusmodi ē ipsa p^hia sūt in ptate hois posita z sibi appropriata. Et hoc ē qd de istis duobus dicit Seneca i quadā epla ad Lucillū ipsū puocās ad p^hiaz. Si magnus es z arbores. si fortis es z leones. si pulcher es z pauones. si velox es z lepores. si aut sapiēs tu es vnus deus i humano corpore latitas. Et in quadā alia sic dicēs. Si diues es lauda fortunā. si fortis es lauda nām. si aut bonus lauda te ipsū. qsi bona aie sūt in ptate hois posita z aie appropriata. Et qz iter bona aie p^hia est principalis ideo p vnū bonū in v^obis ppositis ipsa p^hia pueniēter pōt describi. Inest eis zc. In qbus qdē verbis Boetius breuiter dno tāgit. Primo. n. tāgit ipsius ad p^hia nālē inclinationē z affectū. z tāgit ipsius ab ipa erroneā deuiationē z impedimētū. Primo qdē tāgit cū dicit. Inest. n. metibus hoiz veri boni naturalis inserta cupiditas. z qdē tāgit cum subdit. Sed ad falsa venius error adducit. Primo. n. nobis inotescit ex duobus primo ex hois originali impfectōe. scdo ex ipsius cuz suo fine vltimata p^hinctōe. Primo qdē istoz notat actus verbalis determinatio cū dī. Metibus hoium. Scdm vero nobis insinuat boni naturalis dearticulatio cū subdit. boni magni. Primo ergo p^hmū p3 ex hois originali impfectōe. Nā vnus cuiusq; nālis impfectio ē nālis inclinatio z affectus ad suā p^hriā pfectiōnē. Et hoc ē qd dicit p^hs i p^omo p^hycorū. in fi. Existēte. n. quodā diuino z optimo z appetibili. s. ipsa forma vel pfectiōe. aliud qdē huic dñū. s. ipsa p^hinatio. aliud aut aptū natū eē appetere z desiderare ipsū s^hm ipsius nām. s. ipsa mā vel pfectibile. s3 homo est naturaliter impfectus. p^omo enī ē impfectus qstū ad corpus. scdo qz tū ad aiaz. Quātū ad corpus. Nā nascit p^omo sub impfectā quātitate. z ppter hoc data est sibi virtus augmentatiua ipm pducēs ab impfectā quātitate ad pfectā vel ad pfectiōnē. scdo nascit idigēs corporis ab extrinsecis corrupētibz defēsiōe. Nā nā alijs tradidit cornua in sui corporis defēsiōnē quēadmodū bobus cervis zc. Alijs dētes quēadmodū porcis. Alijs lanā quēadmodū pecoribus. Hoies oibus his denudatos produxit. Et t^o qstū ad aiaz nascit impfectus. Primo qstū ad animā sensitīuā. scdo qstū ad intellectīuā. Quātū ad sensitīuā vel appetitiuā. z hoc ē qd dicit p^hs p^omo ethicoz. Rō qdē semp depcat ad optima. Uidef aut z in his

quoddā inatū eē qd semp aduersat z obuiat rationi. s. appetitus sensitīuus. Et hoc ē dicit scdo ethicoz. dicēs. Apti. n. sumus ad delectatōes. vnde difficilius est resistere cupiditē qz ire. hoc. n. nobis ex p^omo. z comitat. Et scdo nascit impfectus qstū ad aiaz intellectīuā. z hō ē qd dicit p^hs tertio de aia. d. qz est in p^oma sui creatōe sicut tabula rasa in qua nihil est depictū vel intra scriptū. Vñ etiā paulo añ dicit. Neq; nullā naturā habet aie intellectus secūdū naturā. aut hāc quā p^ossibilibz vocatus ē. z nihil ē actu eoz q sūt ante suū itelligere. Primo aut actus ē p^hinatio pfectōis. z ideo est nāl^r impfectus. s3 hō pfecti^r p^hiaz pfecti^r. n. qstū ad corpus p^hiaz practicā factiūā q s3 Ugonem de scō Victore sub. 7. artibus mechanicis p^hinet. s. lanificiū. armatura. nauigatio. agricultura. venatio. theatria. medicina. Sed qstū ad aiaz sensitīuā vel appetitiuā pfectitur per p^hiaz practicā actiūā cuiusmodi ē moralis. Nā hō neq; oziū nō ē speculatiōis g^{ra}. s3 vt boni fiamus sine virtutū. vt dicit p^hs. z. ethicoz. Virtus aut ē q hntē p^hicit z eius opus bonū reddit. vt etiā dicit p^hs ibidē. Quātū aut ad aiaz itellectīuā pfecti^r p^hiaz speculatiuā. z hoc ē qd dicit cōmē. 3. de aia. qz qñ hō fuerit pfectus in sciētys speculatiuis tūc sibi pūgef itellectus agens vt forma. z tūc hēbit itellectū adeptū z hec est vltima p^hperitas quā sperabāt p^hantes i hac vita. Hoc idē etiā dicit i plogo octauū p^hycorū dicēs. q hō dī fere equoce de hoie ignozāte z pfecto p scias speculatiuas. Ap^oparet igit hois ad p^hiaz ex eius nālī impfectiōe nālīs inclinatio z affectus. z hoc apparet ex hois cū suo fine vltimata p^hinctiōe. qz vnus cuiusq; hois ē nālīs inclinatio z affectus ad illud p qd pūgef suo vltimo fini z p^hprio eo q ad talē finē nāl^r puenire desiderat. z hoc est qd dicit Boetius p^omo de solatōe. Dis mortaliū cura quam multipliciū studioz labor exeret diuerso qdē calle pcedit: ad vnū tñ b^hitudinis finē nitē puenire. s3 p p^hiaz hō vnū vltimo fini sibi appropriato. nam vltimus finis hois appropriatus ē felicitas q p^hisit i speculatione s3 p^himēam potentiam que in nobis est respectu nobilissimi obiecti quod est deus. secundum quod dicit philosophus primo z. io. ethicoz. s. sic enim dicit Alioz qdē aialū nullū felix ē. quia nequaq; p^hicipat speculatione. In quātū enim p^hedit speculari z felicitas. z qbus magis inest speculari z felices eē nō p accidens sed scdm speculationē. sed hō p p^hiam tales finē acquirat z maxime per illā que sapientia vocat. est enī aiaz suprema z respectu nobilissimi obiecti. z hoc est. qd dicit de ipsa p^hs. 6. ethicoz. Est enī quēadmodū caput habēs sciētia honorabilioz. z hec de primo. Secūdo dico q in verbis ppositis tāgit Boetius a p^hia erroneā deuiationē z impedimentum. z ista erronea deuatio nobis pcedit ex tribus p^omo. n. ex p^huetudinīs p^hrauitate. scdo ex nature ferocitate. tertio ex instructionis in logica paucitate. Primo dico q erronea deuatio z impedimētū ex consuetudinīs puenit p^hrauitate. Nā inter oia que impediūt virtutē cōsuetudo est eoz fortissimū. z hoc est qd dicit p^hs. z. metaph. Quātū vī habeat qd p^huetū est leges oñdunt in qbus plus valēt fabularia z puerilia cognoscere ppter consuetudinē. Est ē impedimētū nō solū i cōclusionibus s3 et in principys. z hoc est quod dicit cōmen. z. huius. q illi qui audiūt in pueritia scientiā loquaciūz ppter quod p^hueuerūt negāt vep esse z esse veritatē z negāt necessariū. z ponūt omnia p^hibilia esse. z ad illud impedimentū reducunt vicia cū virtutibus. cū ex cōsue-

homo dicit fere equo
dehūmpe ymūm
et p^hfectū p^hiaz.

can

alma

erronea deuatio
ap^hia a tribz
eoz

el br cartagena

tudine generent. nam eodem modo generant vicia et virtutes. Virtutes autem generantur ex consuetudine. et hoc est quod dicit philosophus in ethicis. Duplici autem virtute existente. hac quidem intellectuali. hac autem morali. ea quidem que intellectualis plurimum quidem et doctrina generatione habet et augmentum. moralis vero sit amor. et consuetudine. Istius autem impedimenti cura est valde difficilis eo quod consuetudo est altera natura. ut dicit philosophus in libro de memoria. tamen modus curationis eius est se assuefacere in opposito sue consuetudinis. et hoc est in contrarium nos ipsos assuefacere oportet. Multum enim adducentes a puncto in medium venimus. sicut tortuosa lignorum dirigentes faciunt. et alia deviatio procedit ex nature ferocitate et ista diversificat tripliciter. nam quodammodo natura querunt testimonium multorum. et isti homines non possunt transire sermones probabiles et demonstrationes. et isti concedunt prima intellecta et non concedunt ea nisi in quantum sunt famosa ita quod si accideret quod ut contraria eorum sint famosa negabunt ea. sicut accidit loquentibus qui negant impossibile ex nihilo aliquid esse. et propositio sit concessa ab omnibus. sicut impossibile est magnitudine ex non magnitudine. ita quod vidi multos se dantes ad philosophiam et negant istam propositionem esse primam. et negant formas esse et appropriatas materiam. ita quod Avicenna cum tota famositate sua dicit in philosophia homines generari ex terra esse possibile. et multa alia que dicitur. Secundo quodammodo propter ferocitatem nature querunt in omni re testimonium verificatorum et isti sunt ut dicitur in primo. in quibus virtus imaginativa dicitur supra cogitativa virtute. et ideo videmus istos non credere demonstrationibus nisi imaginatio comite eas. Non enim possunt credere plenum non esse. aut vacuum. aut spiritus extra mundum. Neque possunt credere ibi esse entia non corporea. neque in loco. neque in tempore. Et hoc accidit ut dicitur communi. multum considerantibus in philosophia Avicenne multis considerantibus in philosophia finitis et illa attribuitur ei licet non sit verum quod eius fuerint. Tertio quodammodo propter ferocitatem nature et debilitatem intellectus tristatur propter sermonem valde perscrutabilem. tamen hoc ut dicitur communi. ibidem. quod intellectus eorum non potest apprehendere et retinere ipsos. Et de talibus sic tripliciter deviantibus dicitur communi. ibidem. quod impossibile est videri. aut propter severitatem nature. aut quod assimilant dispositionem mercatori. et credunt quod perire in sermone est malum. sicut perire in mercatore. Tertio dico quod alia deviatio provenit ex instructionis in logica paucitate. nam quodammodo propter logicam instructionem. ut dicitur communi. in omni scientia querunt demonstrationes in genere demonstrationum mathematicarum. et contra tales loquitur philosophus in codice. et dicitur quod acrobologia mathematica. i. certitudo non est in omnibus expectanda. sed in non hinc in modis. et hoc idem dicitur primo ethicis. d. certum. non nisi in omnibus sermonibus querendum quemadmodum neque in cognitibus. et subdit. Disciplinati. non est in tamen circa unum quod genus ingredi certitudinem in quantum rei recipit. primum. non videtur mathematicum persuadere acceptare. et rhetoricum demonstrationes expectare. Ad illud autem impedimentum tollendum dedit unum documentum in. z. metaphysica. d. Oportet enim erudiri quod singula sint recipienda. absurdum enim est scire querere scientiam et modum sciendi. quare etc. et hoc de z. Ista autem philosophia sic naturaliter appetita prima sui divisione sic dividitur a quibusdam videlicet. philosophia alia practica. et alia speculativa. apprehendentes philosophiam organicam sub speculativa. et ipsam solum dividentes contra practica. quod quidem modus dividendi mihi non placet. quod illud quod dividitur contra practica et speculativa non debet reponi sub speculativa. cum unum oppositorum nequeat cum alio poni. sed philosophia organica contra utrumque dividitur. quod non solum organica respectu speculative sed

etiam respectu practice. quod philosophus de logica sed simplicium in predicamentis dicitur quod logica est organum totius philosophie. et etiam philosophus in primo ethicis. quod de modo demonstrandi in morali philosophia dubitat utrum debeat esse a principis ad principia. aut e converso. et idem manifestum est quod logica quod modum demonstrationis considerat non solum est organica speculative sed etiam practice. et idem contra utrumque dividit. hoc etiam philosophus in primo ethicis quod problema dialecticum dividit contra problema morale et speculativum. et idem etiam scia talia consideras distinguet. et hoc etiam dicitur Boetius et Albertus in suis commentis supra Porphyrium quod dubitates cui parti philosophie logica supponat. utrum practice vel speculative. dicitur finaliter quod nulli eorum. sed organice. quare etc. Et idem dico quod philosophie due sunt partes. scilicet organica et non organica. organice autem due sunt partes. scilicet grammatica et logica. nam rhetorica que tertia solet poni sub logica continetur. cum ipsa sit assecutiva dialectice. ut dicitur primo rhetorice. philosophie autem non organice due sunt partes. scilicet practica et speculativa. practice autem tres sunt partes. scilicet factiva que determinat de operibus hominis in magis exterioribus tractantibus. et activa que determinat de operationibus hominis secundum se. Economica que determinat de operationibus hominis ut est pars multitudinis domestiche. et politica que determinat de operationibus hominis ut est pars multitudinis civilis. Philosophie autem speculative tres sunt partes sed quod tria sunt entia a nobis speculabilia non operabilia. nam quodammodo sunt entia motui et materie sensibili sed esse et intellectum coniuncta. et talia considerat philosophia naturalis speculativa. Alia sunt entia motui et materie coniuncta sed esse separata autem secundum intellectum. et talia considerat philosophia speculativa mathematica. Alia sunt entia separata sed esse et intellectum a motui et a materia sensibili. et talia considerat prima philosophia. Philosophie autem naturalis due sunt partes. nam quodammodo considerat esse mobile sed esse absolute. et ista est scia libri physicorum. quodammodo autem considerat esse mobile sed quod dicitur. et istius due sunt partes sed quod esse mobile dicitur ad duo. nam quodammodo est mobile ad ubi. et istud considerat scia celi et mundi. aliquid est ens mobile ad formam. et hoc dupliciter vel ad formam simplicis. et tale considerat scia de generatione. vel ad formam mixti. et tale est duplex. quod vel imperfecti. et tale considerat scia meteororum quantum ad tres primos libros. vel perfecti et hoc dupliciter. quod vel inanimati. et tale considerat scientia de mineralibus quam translata adhuc non habemus sed habemus ipsam ab Avicenna. et Alberto. vel animati. et hoc dupliciter. quod vel considerat operationes eius secundum quod se tenent ex parte anime. et tale considerat scientia de anima. vel considerat ut se tenent ex parte corporis. et hoc dupliciter quod vel considerat omnes operationes communes omnibus animatis. et tale considerat scientia parvorum librorum naturalium. vel considerat operationes proprias cuiuslibet speciei animatoz. et hoc dupliciter. quod vel anima vegetativa. et talis scientia est scientia de plantis. quam etiam non habemus a philosopho sed a Theophrasto eius discipulo. ut dicitur Alexander in de sensu et sensato. vel anima sensitiva et intellectiva. et tale considerat scientia de animalibus. Secundo circa hanc divisionem philosophie sunt duo dubia. primo circa id quod dictum est de philosophia prima quod considerat entia separata a motui et a materia sensibili. primo quod illa scientia que considerat substantias sensibiles considerat entia non separata a materia sensibili. ut patet primo celi et mundi. sed metaphysica est hoc. ut dicitur in 7. metaphysica. quare etc. Tertio illa scientia non considerat absoluta a motui que considerat aliqua quorum cognitio intellectiva non habetur nisi per motum. sed metaphysica est hoc. quare etc. maior patet de se. patet etiam minor. quod considerat entia separata quorum cognitio non habet nisi per

epmjo am.
ex fervente ne
generant in omni
ve testimonij

Primus

Prima

motū. vt patet p^o Commē. p^omo p^o physicoz cōtra Aui.
 2.8. etiā 7 iz^o meta. ¶ Secūdu dubiū est circa id qd di
 ctū est in omniōe scienaturalis q^o scia celi cōsiderat
 mobile ad vbi. scia aut de generatiōe mobile ad for
 mā. qz mobile ad vbi ē mobile ad formā. 7 iō p^otra ipz
 distinguō d^o. ¶ Ad p^omu rīdet Aui. dices q^o p^o tū
 to dictū ē q^o p^oma phia cōsiderat absoluta a motu 7 a
 materia nō qz solū talia cōsiderat. s^z qz cōsiderat esse
 p^o esse. vt p^o ex 4. metaph. Esse scōz q^o eē nō deter
 minat sibi māz neqz motū. qz tūc nō diceret de substā
 t^oys sepat^o. 7 iō pōt dici sepatū a mā 7 motu. ¶ S^z ista
 rīssio nō valet qz sicut eēsecūdu q^o eēnō determinat
 sibi eē cōiūctū cū motu 7 mā sic nec esse sepatū. 7 iō
 nō magis d^o dicit sepatū q^o cōiūctū. qre rē. Et iō al^o pōt
 dici scōz Lōmētatoris intētiōez. 7. meta. q^o metaphy
 sica cōsiderat substātiāz sēsbiles. hoc nō facit pncipa
 l^o. s^z solū cōsiderat ipas vt p^o cognitionez substātiāz se
 patāz q^o cōsiderat pncipal^o vt idez dicit. iz^o meta. 7
 iō ab ipistācā pncipali cōsiderato metaphysica acci
 pit d^ominationez. qre rē. ¶ Ad aliud dicendū q^o sub
 stātie sepatē duplici itellcū itelligūt a nobis. vno mō
 itellcū simplici 7 incōpleto 7 respectiuo. sicut qn intel
 ligunt vt mouentes. alio mō itelligunt itellcū p^ople
 to 7 p^ofecto scōz q^o nobis est possibile. vt qn itelligunt
 scōz suā q^o ditatez. mō dico q^o metaphysica nō dicit cō
 siderare absoluta a motu 7 a mā. qz cōsiderat aliq^o ab
 soluta a motu p^o mō modū itelligendi. 7 iō nō vide
 mus Lōmētatorēz dicere substātiāz sepatā esse ab
 solutas a motu s^z m intellectū. sed semp secūdu esse 7
 diffinitionez. sicut apparet in p^omo de aia 7 6° meta. q^o
 re rē. ¶ Ad scōz dubiū dico q^o p^o ens mobile ad formāz
 possumus duo itelligere. Uno mō subiectū qd in se hz
 potētiā ad motū 7 ad formā qualiscūq^o sit forma. 7 ta
 le ens nō cōsiderat scia de generatiōe. qz tūc nō distin
 gueret a scia celi 7 mundi. sic p^obatratio. Alio modop
 ens mobile ad formā possumus itelligere ens qd in se
 hz potētiā ad motū q^o qd ē motus aufert 7 variat sub
 stātiā 7 essētiā s^z m q^o forma solet essentia appellari. 7
 tale ens cōsiderat scia de generatiōe. 7 in hoc distinguit
 a scia celi 7 mūdi q^o cōsiderat ens mobile ad vbi v^o locū
 qui quidē locus nihil aufert a substātia. vt dicit p^ohs.
 8° p^ohycoz. 7 h^o ē solo Alberti. p^omo de gene. ¶ Nō p^oma

Diffis

ātoibus ptibus phie solū de nā
 li est p^ons itentio 7 nō de q^ocuq^o.
 sed de illa que scia de aia noiaf. Et p^omo cir
 ca ipaz querit. Uez de aia pōt esse scia. ¶ Et arguitur
 q^o nō p^omo qz de singularibus nō est scia. sed aia est h^o.
 qre rē. maior p^o p^omo posterior. 7 7° meta. mior p^o qz
 aia est forma corporis aiati. quod ē singulare. talis at
 forma est singularis. vt dicit p^ohs 7° metaph. 7. iō^o ca
 pitulo. Forz aut que sūt ois aut mālis spēs 7 i^o his car
 nibus 7 ossibus calias 7 socrates diuersa ppter māz
 qre rē. ¶ Itē de corruptibilibus nō est scia. s^z anima
 est h^o. ergo rē. maior p^o p^omo posterior. 7 p^o Boetii i
 primo sue arismetrice. minor p^o qz corp^oz aiati cuius
 forma est aia est corruptibile. vt p^oz. 3° huius. cū sit p^opo
 sitū ex mā 7 forma. cōpositū aut sic corrupit. qz corru
 ptio tāgit essentia forme licet nō materie. 7 satis p^oz p^o
 mo p^ohycoz 7. 7° metaph. qre rē. ¶ Itē de nō itelligi
 bili nō ē scia. s^z aia ē h^o. quare rē. maior p^o qz scia ē ha
 bitus itellcūs. vt dicit p^ohs. 6° ethicoz. 7 iō scibile d^oz eē
 itelligibile p^o locuz a cōiugatis. minor p^oz tripli. ¶ 7. p^ozi
 mo qz nō ē sēsbilis cū aia sit substātia 7 sēsus nō se p^osi
 dat v^o qz ad substātiā rei. vt dicit cōmē. 2° huius. mō i

tellcūs nihil itelligit eoz q^o sunt extra suū sēsu. vt dicit
 p^ohs in de sēsu 7 sēfato. 7 ē 3° huius. qre rē. ¶ 2° qz itel
 lectus d^o esse d^o nudatus ab eo qd itelligit. vt dicit p^ohs
 7 cōmē. 3° huius. mō aia nō pōt denudari a seipsa. qua
 re rē. ¶ 3° si sic seqret q^o idē esset mouens 7 motū. p^ons
 est falsū ergo 7 a^ons. falsitas p^ontis p^oz qz iplicat p^otradi
 ctionē. vt ofidit Lōmen. 9° metaph. p^ona est manifesta.
 qz aia mouet ab eo qd itelligit vt dicit cōmen. 3° huius.
 7 iō si aia itelligit seipaz mouebit seipaz. qre rē. ¶ Itēz
 de nō ente nō est scia. s^z aia ē h^o. ergo rē. maior p^oz p^omo
 posterior. minor p^obat qz oē ens vel est i aia vel extra
 aiaz. vt p^oz 6° metaph. s^z aia nō est ens i aia. qz nihil ē in
 seipso. vt p^oz p^ophz. 4° p^ohycoz neqz ē eius extra aiam.
 qz nihil ē ens extra seipsū. qre rē. ¶ Itē si de aia eēt scia
 seqret q^o eius scia esset eadē cū eius substātia. p^ons est
 falsū. 7 a^ons. falsitas p^ontis p^oz. qz aia est de genere sub
 stātie 7 scia de g^one q^o litatis. 7 ista sūt impmixta. vt p^oz p^o
 posteri. p^ona declarat. qz i sepatatis a mā eadē sūt scia
 7 scibile. vt dicit p^ohs 7 cōmē. 3° huius. 7 iz^o metaph.
 s^z aia ad minus itellectiua ē separata a mā. vt pbant
 p^ohs 7 cōmē. 3° huius. qre rē. ¶ In oppositū ē p^ohs 7 cōmē.
 7 themistius. 7 aui. 7 oēs q^o nob tradūt sciaz d^o aia. qre rē
 ¶ Ad istā qdēs omiſsis opinionibus Eracliti 7 Plato
 nis dicēdu q^o de aia pōt eē scia. qz de eo pōt eē scia qd
 ē ens itelligibile v^ole 7 hz partes 7 passiones 7 pncipia p^o
 q^o passiones de ipso 7 suis partibus p^ont p^obari. s^z aia est
 h^o. qre rē. maior p^oz. qz iste sunt pprietates eius de quo
 pōt eē scia. vt p^oz p^ophz p^omo posterior. s^z ex oibus pro
 prietatibus rei colligit descriptio rei vt dicit cōmē. 4°
 p^ohycoz. 7 cui cōpetit descriptio 7 descriptum. vt dicit
 Bo. 2° thopicoz. minor p^oz. Est enim ens aia qz aia est
 actus 7 forma. vt p^oz. 2° huius. Nō cū ens 7 v^oni mul
 tipliciter dicat q^o vere est ē actus vt dicit p^ohs ibidem.
 7 rē. Est etiā itelligibilis qz itellectus demōstrabilis est
 oia fieri. vt p^oz. 3° huius. s^z aia ē de numero oiu^oz vt p^oba
 tum ē paulo pus. qre rē. Dabet etiā partes qz aia ē qd
 v^ole ad vegetatiuā sēfatiuā 7 itellectiua. vt p^oz. 2° huius.
 s^z v^ole p^ontet multa vt partes. sicut dicit p^ohs p^omo p^ohy
 coz. qre rē. Dabet etiā passiones s^z m suas operatiōes
 .f. vegetare sentire 7 itelligere. Dabet etiā pncipia per
 q^o iste passiones p^ont de ipsa 7 suis partibus demōstrari.
 qz pncipiū demōstratiōis accitū ē qd qd ē siue diffini
 tio. vt p^oz i p^ohemio huius. 7 aia hz diffinitionē non solū
 cōez s^z spālē s^z m v^onāquāq^o partē suam. vt p^oz. 2° huius.
 qre rē. ¶ Itē de illo pōt eē scia de quo pōt haberi certi
 ficatio qōnis sciētifice. s^z aia est h^o. qre rē. maior p^oz. qz
 qdēs sūt e^oles numero his q^ocuq^o vere scimus vt dicit
 p^ohs 2° posterior. minor p^oz. qz qdēs sciētifice sūt qua
 tuoz. vt dicit p^ohs ibidē. .f. si est. qd est. qz est. ppter qd. 7
 rōes iste de aia p^ont certificari. Certificat. n. si est p^o hoc
 q^o est pncipiū viuēdi. vt p^oz ex 2° huius. cū viuere viuē
 tibus est esse. vt etiā p^oz ibidē. qre rē. Certificat etiā qd
 est. qz qd est scit p^o diffinitionē cum diffinitio sit sermo
 certificatiuus qd itatis 7 eēntie. vt dicit cōmen. 7° me
 taphy. s^z diffinitio habet de aia nō solū in coi s^z etiā in
 spālī. vt p^oz ex 2° huius. Certificat etiā qz est. quia qz ē
 certificat per hoc q^o scit iherētia passionis. multe aut
 sūt passiones q^o sciuntur inesse aie. vt esse pncipiū viuēdi
 sentiēdi. 7 h^o. cū p^o hec differt aiati ab inaiato. vt patet
 i erroribus huius. Scit i sup ppter qd. qz ppter qd sci
 tur cū scitur cā iherētie passionis ad subiectū. talis aut
 cā scit p^o diffinitionē. vt p^oz. 2° posterior. 7 i p^ohemio hu
 ius. 7 4° p^ohycoz p^ophz 7 cōmē. qre rē. ¶ S^z est intelli
 gendū ppter solutiōes q^o rūdā rōnū q^o aliqd est sensibi

Propositi

2

le dupli vno mō p se, alio mō p aīas. p se sūt fēsbilia p pzia r coīa. r isto mō aīa nō est fēsbilis cū sit substātia. alio mō aliqd est fēsbile p accūs sicut qñ est subiectū alicuius accūs fēsbilis vel cā alicuius opatōis fēsbilis. r isto mō aīa vegetatiua est fēsbilis r etiā sensitīua. qz eius operatōes sūt fēsbiles. s. nutrire augmētare r sentire. aīa autē intellectīua nec p se nec p accūs videt fēsbilis esse. cū nec scōz se nec scōz operatōes suas apphēdat a sensu nisi forte vellemus vocare fēsbile p accūs. qd hz bitudinē ad aliqd p se fēsbile. sicut octauū celū dicimus locari p accūs qz hz bitudinē ad cētrū qd p se locat. vt pz 4.º phycoz. r isto mō aīa intellectīua posset dici fēsbilis cū hēat bitudinē ad fantasmata. vt pz 3.º huius. qre rē. Sed dubitaret aliqs circa dicta qz sicut aliqd esset fēsbile ita esset itelligibile. s. aīa ē fēsbilis p accūs. ergo itelligibilis p accūs. qd est falsū. qz si solū esset itelligibilis p accūs. tūc de ipsa solū esset scīa p accūs. qd est manifeste falsū. maior pz p Lōmē. 2.º huius. ca.º de odore. Ad hoc dico qz de aīa est scīa. r cū dī est itelligibilis p accūs. dico qz aliqd itelligi p accūs pōt itelligi duplī. Uno.º qz itelligat in alio sic ptes i toto. v.º oppositū i opposito. vel sicut i fili. r nō i ppzia spē. r de tali itelligibili nō est scīa p se sed p accūs. Aliud est itelligibile p accūs qd nō itelligit p ppzia spēs. s. itelligit ex itellectōe alterius quod itelligit i ppzia forma. r de tali est bñ scīa p se. Nō dico qz aīa nō est itelligibilis p accūs pmo. s. 2.º mō. Et tūc ad pbationē qz vadit directe ptra vba Lōmē. sicut aliqd est fēsbile rē. Dico qz hec ppositio Lōmē. solū veritatē hz qstū ad bonitatem vel malitiā. vt sit sensus qz illud quod est bñ vel male fēsbile sit bene vel male itelligibile. s. nō hz veritatē qstū ad p se r per accūs. qre rē. per hoc ad rōes i oppositū. Ad pma cū dī de singularibus rē. vey est vt singularia sunt r singulariter pcepta. de singularibus vero vliter pceptis bñ pōt. cū de talibus possit esse diffinitio. vt dicit Lōmē. i. pbe mio huius dicēs qz diffinitōes sūt rez particularium extra māz exntiū. s. itellectus est qz agit vlitatē i eis. r cū dī aīa est hō. vey est hec vllā. tñ aīa vniuersaliter accepta non. qre rē. Ad aliā de corruptibilibus rē. vey est de corruptibilibus p se. de corruptibilibus ac p accūs pōt. r cū dī aīa est hō. dico qz vey est s. valde p accūs. qz aīa i vllō nō corrūpit nisi ad corruptionē suoz supposito qz qdē corrūpūtur p accūs cum generatio r corruptio sint solius cōpositi p se. vt dicit pbs 8.º meta. qre rē. Ad aliā de nō itelligibili rē. dico qz vey est. r cū dī aīa est hō. falsū est. r cū pbat triplr dico pntelligēdo qz aliqd itelligit duplī. vno mō aliqd itelligit pmo sicut qd hz ppziū fantasma mediāte quo pōt fantasmari. r de tali pcedūt oēs tres pbatōes. alio mō aliqd itelligit nō pmo s. ex itellectōe alterius qd pmo itelligit. r de tali nō pcedūt pbatōes. mō aīa nō est itelligibilis pmo mō ad minus itellectīua. s. solū 2.º mō. vt pz 3.º huius. qre rē. Ad aliā de nō ente rē. vey est r cum dicit. aīa est hō. dico qz falsū est. r cum pbat qz velesset ens in aīa vel extra aīas. dico qz est extra. r cū dicit vel est extra rē. dico qz aliqd esse extra aīas pōt itelligi duplī. Uno mō dicit esse extra aīas oē illud qd est diuersū ab aīa. r isto mō aīa nō est extra seipsā. Alio mō dicit aliqd eē extra aīas qd i suo esse ab operatione aīe nō depēdet. r isto mō aīas eē extra seipsā non est icōueniēs. qre rē. Ad aliā si de aīa rē. dico qz falsū est. r cū pbat qz i separatis rē. Aliq dicit qz vey est i separatis que pmo cognoscūt se. r alia ex pnti sicut i deo r itelli-

gētys. s. i alyis nō. mō aīa nō est hō. qre rē. S. istud nō valet. pmo qz seqretur qz scīa duodecimi metaphy. q est de deo r itelligētys esset eadē cū ipso qd est falsū. r pbat. pna. qz itellectus agēs est substātia separata i actu que semper itelligit se r pmo. sicut alie itelligētīe. vt dicit Lōmē. tertio huius. qre rē. Et ideo aly dicit qz i separatis rē. qd vey est i separatis qz sūt in actu. s. nō i illis qz sūt i potētia. cuiusmodi est itellectus. vt pz tertio huius. S. istud nō valet. ppter itellectū agētē qz est substātia actu ens. vt dicit pbs 3.º huius. Et ideo aliter dico exponēdo illā auctoritatē sicut i separatis a mā rē. vey est de scīa quā hz de seipsis. r hoc solū i illis qz prius cognoscūt se qz alia. s. de scīa quā nos habemus de ipsis nō est vey. modo anima est hō. qre rē. Alio modo pōt dici qz verū est in separatis totaliter. s. qstū ad substātiā r operationē eius primā. s. in separatis solū quo ad substātiā r nō operationē. dico qz nō oportet. modo itellectus non est separatus totaliter. qz sua prima operatio qz est itelligere nō est sine corpore. vt pz primo r. 2.º huius. Et si dicat qz itellectus agēs separatus est totaliter r qstū ad substātiā r qstū ad eius primā opatōē qz ē itelligere cū nihil itelligat eoz qz sūt hic. vt dicit Lōmē. 3.º huius. Dico qz itellectus agēs nō est totaliter separatus quātū ad istā opationē. qz s. nō cōiūgat corpori qstū ad istā opationē in pmo acquisitionis scientiarū tñ nobis coniungitur in postremo post acquisitionē itellectoz speculatiuoz. vt dicit Commen. tertio huius. quare rē.

Consequenter

queri. Utrū scīa de aīa sit nālis. r arguit qz n. qz scīa nālis dī esse dē ente mobili. sed aīa nō est hō. qre rē. maior pz per pbn pmo phycoz. minor est euidēs p eudē. 6.º phycoz. qz oē mobile est corpus vt pbat 2.º huius. qre rē. Itē scīa nālis nō est de his que mouēt nō mota. s. ista est hō. qre rē. maior pz scōo phycoz. minor pz qz aīa mouet. vt pz tertio huius. ca.º pitulo de mouente. s. nō est mota vt pbat pbs. qre rē. Itē illa scīa nō est nālis qz est de sepatis a materia s. esse r itellectū. s. ista scīa est hō. qre rē. maior pz. 6.º metaph. minor p Lōmē. tertio huius. qre rē. Item pz scīe nālis debet esse de pte entis mobilis. sed aīa nō est hō. qre rē. maior pz qz sicut totū ad totū ita ps ad partē. vt dicit scūdo huius. r in de ptribus aīaliū. minor pz de se. Itē de eo nō est scīa nālis qd ptnet ad metaphysicū. s. aīa est hō. qre rē. maior pz qz scīe secantur quēadmodū r res de qbus sunt. minor pz qz metaphysica est de separatis a mā. vt pz sexto metaph. r aīa est hō. vt pz tertio huius. Oppositū pz p pbn r Lōmē. ac temistiū in isto loco. Itē p Auic. sexto nāliū. Ad euidentiā questionis est sciēdū qz sicut cōiter dicit aīa est triplex. s. vegetatiua. sensitīua. r intellectīua. ita qz aīa diuidit vel pōt diuidi in istas vel tāqz in pres subiectiuas vt. s. si cōsiderant s. qz sūt in diuersis vniētibus vel tāqz in pres potentiales si cōsiderent s. qz sūt in vno indiuiduo. Tūc dico ad qstionē duo. pmo qz de aīa vegetatiua r sensitīua est scīa nālis scōo qz de aīa intellectīua est scīa nālis. pmi sic pbat. qz de forma qz est pfectio materie est scīa nālis sed aīa vegetatiua r sensitīua est hō. qre rē. maior apparet scūdo phycoz. minor pz p pbn r Lōmē. scūdo huius. Itē scīa de nā est nālis. s. aīa vegetatiua r sensitīua ē hō. qre rē. maior apparet scūdo phycoz. minor patet p pbn.

ligo qz scīa scīa duplī

e aliqd itelligibile p accūs est pna p

ad rōem

Cōmen. z. huius. qz natura dicitur de materia z forma
 sz aia est forma. qre zc. ¶ Itē eadē est scia q̄ p̄siderat de
 aliquo toto z de partibus suis. sz scia nālis est de cor
 pore aiato cuius pars est anima vegetatiua z sēsitua.
 qre zc. maior pz p̄mo posteriorū. minor pz p̄ Lōmē. in
 p̄ncipio istius scōi. Scōm declarat qz de eo qdē forma
 corporis nālis ē scia nālis. sz aia intellectiua est h̄s. ḡ zc.
 maior apparet scōo p̄hycōz. minor apparet. qz forma
 separat z distinguit vt pz. 7. metaph. sz p̄ aiaz intellectiua
 differt h̄o ab alijs. vt dicit Lōmē. qre zc. ¶ Itē de eo ē
 scia nālis qd est p̄ncipiū motuū z operationū i corpore
 nāli. sz intellectus est h̄s. qre zc. maior apparet p̄ phz in
 p̄mo celi z mundi. minor pz p̄ tertiuū huius. zc. ¶ Sz est
 intelligēdū sz aliquos q̄ aia intellectiua p̄t accipi ou
 pl̄. ¶ Uno mō sz se z absolute z qz vt sic ē qdā intelligētia
 de ipsa vt sic nō est scia nālis sz magis spectat ad me
 taphysicū. Alio mō p̄t p̄siderari vt est p̄ncipiū mo
 tuū z opationū i corpore humano. r̄ isto mō de ipsa est
 scia nālis. r̄ ille est sicut d̄nt de ipsa z motoribus cor
 porē celestiuū. qz si p̄sideretur sz se z absolute p̄tinēt ad
 metaphycū. p̄siderate t̄n vt motrices p̄tinēt ad nāle vt
 dicit Lōmē. z. p̄hycōz. ¶ Ex ista distinctōe conātur sol
 uere rōes. sz i veritate credo q̄ ista distinctio nō sit bo
 na. qz si sic eēt seq̄ret q̄ Az. i metaphyca fuisset suffi
 ciēs. n̄s est fallū. ergo z aī. falsitas p̄ntis pz p̄ Lōmē.
 3. huius. d̄na pz. qz i metaphyca vbi tractat de substan
 tys separatis nullā mētionē facit de ipsa. imo qd plus
 ē vbi pbat n̄m̄z ipsaz. pbat q̄ nulla ē substantia se
 parata q̄ nō moueat aliq̄ stellā. z pz q̄ intellectus nō
 ē h̄s. qre zc. ¶ Itē z illud sz se z absolute p̄sideratū p̄
 tinet ad nāle. cuius diffinitio iuestigat a nāli. sz itelle
 ctus ē h̄s. qre zc. maior pz qz cognitio diffinitiuā ē co
 gnitio absoluta cū diffinitio sit f̄mo significatiuus qd̄i
 tatis z essentie. vt dicit Lōmē. 7. metaphy. minor pz p̄
 Lōmen. in. 3. huius. z in p̄ncipio magne digressionis.
 qre zc. ¶ Itē p̄siderare ens nāle sz se z absolute p̄tinēt
 ad nāle. sz aia intellectiua est ens nāle. qre zc. maior ap
 paret de se. minor pz p̄ Lōmē. tertio huius. sup illo vbo.
 Quoniā sicut i omni nā. dicētē q̄ aia ē vnū entiuū nāliū.
 z loq̄tur de intellectiua. z pz etiā p̄ phz qz alr sua demō
 stratio de intellectu nō valeret. cū dicit. Qm̄ sicut in oi
 nā nisi sub illa maiore sumeret q̄ aia ē ens nāle sicut
 sumit Lōmē. z pbat minor. qz ens transmutabile de
 potentia ad actū est ens nāle f̄m se. sed anima rōnalis
 est h̄s. qre zc. maior pz. qz tale ens ē mobile. minor pz p̄
 phm. 3. huius. z Lōmē. qre zc. Et ideo dico q̄ aia intel
 lectiua f̄m se z absolute. z f̄m q̄ est p̄ncipiū motuū z
 operationū in hoie p̄tinēt ad nāle z nō ad metaphycū
 q̄ solū p̄siderat totaliter separata. totaliter vero sepa
 rata sunt illa q̄ nō indigēt corpore nec sibi appropziā
 tur nec q̄tū ad substātiā nec q̄tū ad operationes eoz
 p̄mas. sicut substātie separate q̄ nō indigēt corpore ee
 lesti nec q̄tum ad suas substātiās nec q̄tū ad suas ope
 rationes p̄mas q̄ sunt intelligere z velle. licet indige
 ant corpore celesti q̄tū ad suā operationē secundā q̄ ē
 mouere. aia aut intellectiua nō ē talis. qz licet q̄tū ad
 suā substātiā nō indigeat corpore q̄tū t̄n ad suā ope
 rationē p̄mā que est intelligere idiget corpore z sibi ap
 propriat. vt pz. z. huius. Et si dicat̄ p̄ra hoc de itelle
 ctu agente q̄ nec q̄tū ad suā substātiā indiget corpore
 cū sit separatū a corpore. nec q̄tū ad suā operationē
 p̄mā q̄ ē intelligere cū nihil iustelligat eoz q̄ sunt hic.
 vt dicit Lōmen. 3. huius. qre zc. Possumus ad hoc di
 cere q̄ intellectus agēs q̄tū ad operationē suā p̄mā

que est intelligere. z q̄tum ad secundā q̄ ē abstrahere
 appropriat corpore humano sz differenter. qz q̄tum ad
 secundā opatōez p̄tinuat nobis in p̄ncipio. sz q̄tum ad
 p̄mā p̄tinuat nobis in postremo cum p̄fecti fuerimus
 p̄scias speculatiuas. vt dicit Lōmen. 3. huius. qre zc.
 ¶ Ad rōnes. Ad p̄mā scia nālis zc. dico q̄ verū est p̄ se
 loquendo de motu. p̄prie dicto q̄ est motus imp̄fecti
 t̄n p̄ accēs est mobilis ad motum corporis. ¶ Ad aliā
 scia nālis zc. soluunt aliq̄ f̄m distinctionē p̄habitā q̄ ē
 v̄z f̄m se q̄tū ad suas qd̄itates. sed secūdū q̄ sunt p̄n
 cipia motuū z opationū in re nāli b̄n p̄t. Sed soluo
 alr cū d̄r scia nālis zc. dico q̄ v̄z ē si nullo mō moueā
 tur nec p̄ se nec p̄ accēs nec motu p̄prie dicto nec ip̄prie
 dicto sicut ē de itelligētys q̄ mouētēs nō mouent nec p̄
 se nec per accēs. qz tūc motus nō esset eternus. vt pro
 bat philosophus. 8. p̄hycōz. nec etiā mouent̄ motu
 ip̄prie dicto cū idē semp̄ intelligāt z appetāt. vt pz p̄
 Lōmē. iz. metaph. Et cū d̄r aia zc. dico q̄ falsū ē qz aia
 vegetatiua z sensitua mouētur p̄ accēs ad motū cor
 poris. aia etiā itellectiua mouet mota. vt dicit phus in
 5. ca. de mouēte. licet forte nō moueāt motu p̄prie di
 cto q̄ ē actus imp̄fecti. mouet̄ t̄n motu q̄ est actus p̄fer
 eti. qre zc. ¶ Ad aliā soluūt aliq̄ sicut p̄us. Sz soluo alr
 cū dicit scia nālis nō est zc. Dico q̄ v̄z est de separa
 tis a mā f̄m substātiās z opationes p̄mas. qz talia d̄nt
 simplicia z separata sicut deus z itelligētie. sed de alijs
 nō est v̄z. Et cū dicit aia zc. dico q̄ aia itellectiua licet
 sit separata q̄tū ad suā substātiā nō t̄n q̄tū ad ope
 rationē p̄mā. qre zc. ¶ Ad aliā ps scie zc. dico q̄ v̄z est
 aliquo mō vel subiectiua vel eēntialis. z cū d̄r aia non
 est h̄s. v̄z est subiectiua q̄tū ad vegetatiua z sēsitua
 sz b̄n est pars eēntialis. sz aia itellectiua licet nō sit ps
 eēntialis f̄m intētionē cōmentatozis. est t̄n pars subie
 ctiua accipiēdo ens mobile in coi. f. ad mobile motu p̄
 prie dicto q̄ est actus imp̄fecti z ad mobile motu ip̄o
 prie dicto q̄ est actus p̄fecti. qre zc. ¶ Ad aliā cū dicit̄
 de eo qd̄ p̄tinēt zc. p̄cedo. z cū dicit̄ q̄ aia est h̄s. dico q̄
 est falsū i p̄pria forma. licet forte si p̄siderat̄ f̄m q̄ est
 substātia ad ipsū p̄tineat sicut alie substātie nāles. Ali
 q̄ t̄n soluūt sz distinctionē p̄dictā. qre zc. ¶ Questio. III.

Veritur cōsequenter vtrū aia sit subie
 ctū i hac scia vel corpus aiatur
 Et arguit̄ primo q̄ anima nō sit hic subiectū z
 hoc sic. qz subiectū in sciētia debet esse vnus rōnis. sed
 anima nō est h̄s. quare zc. maior apparet p̄ phm primo
 posterior. minor pz p̄ cōmen. 2. huius. z 3. dicētem q̄
 anima dicit̄ fere pure equoce de rationali z alijs parti
 bus anime. ¶ Itē subiectū in sciētia debet habere par
 tes. sz anima nō est h̄s. quare zc. maior patet primo po
 sterior. minor pbat qz si haberet partes vel haberet
 partes quātitatiuas vel essentielles. sz non h̄z q̄titati
 uas qz tūc esset quāta. qd̄ est falsum cū sit natura spūa
 lis. vt dicit̄ Auic. 6. naturaliuū z alexander in de sensu.
 nec partes essentielles qz tales partes sūt materia z for
 ma. vt patet 7. metaphy. modo anima cū sit forma ta
 les partes nō habet qz tunc forme esset forma z esset p̄
 cessus in infinitū. vt pbat 7. metaphy. qd̄ est incōue
 niens. quare zc. ¶ Itē subiectū in scia debet esse primo
 notū. sed anima nō est h̄s. quare zc. maior patet qz sub
 iectū cōparat̄ ad sciaz sicut obiectū ad potētā. z obie
 ctū est primo notū inter oia cognita a potētā. qre zc.
 z qz subiectū inter oia p̄cognita est maxime p̄cognitū
 cū de ip̄o p̄cognoscit̄ qd̄ ē z qz est. vt pz p̄mo posterior.
 sz maximū i vnoquoq̄ genere ē p̄mū oīnz alioz. vt pz

10° metaphy. minor pz p Auicē. 6° nāliū dicentē q^o cor-
pus aiatū subycit̄ sensui. aia vero rōni. ¶ Itē subiectū
in scia debet h̄re pprias passiones. s; anima nō est h̄s.
q̄re rē. maior apparet p̄mo posteriorū. minor pz p̄ phm
i isto p̄hemio r̄i erroribus. Manifestū ē igit q^o aia nō
ē hic subiectum. ¶ In p̄trarium arguit̄ auctoritatibus
r̄ rōnibus. p̄mo auctoritate p̄hi dicētis q^o p̄pter ytraq;
hec historia de aia p̄mo ponemus. ¶ Itē post cū dicit̄
videt̄ aut̄ cognitio ipsius. s. aie rē. ¶ Itē post quādo di-
cit̄. ingrimus aut̄ considerare cognoscere nāz ipsius r̄
substātiā. ¶ Itē post vbi dicit̄. oīno aut̄ penitus difficil
limoz ē accipere aliq;^o fidē de ipsa. s. aia. ¶ Itē hoc idē
pz p̄ phm in p̄ncipio libri de sensu r̄ sensato. hoc idē pz
p̄ Lōmē. in z^o huius. in ca^o potētiaz aut̄ rē. vbi dicit q^o
A. accepit potētias aie per solā diuisionē sine omni
demonstratiōe. qz nullius artificis est stabilire suū sub-
iectū vel p̄mas ptes sui subiecti. q̄re rē. ¶ Itud idē pz
rōibus qz illud videt̄ esse in ista scia subiectū grā cuius
oīa p̄siderata i scia attribuunt̄. s; aia est h̄s. q̄re rē. ma-
ior pz de se. minor pz qz determinata in isto libro sunt
virtutes r̄ opationes q̄ oīo p̄siderant̄ grā aie rē. ¶ Itē
nisi aia esset hic subiectū ista scia nō esset nobilior alyz
partibus phie nālis. p̄ns est falsum. ergo r̄ aīns. falsitas
p̄ntis pbat̄ per phm r̄ Lōmē. in p̄ncipio huius. cō-
sequētia pbat̄ p̄ phm. qz p̄siderat̄ corpus aiatū qd̄ est
generabile r̄ corruptibile cū i libro celi r̄ mūdi p̄sidere
tur etiā corpus aiatū igenerabile r̄ icorruptibile. s. ce-
leste. r̄ cū corpus aiatū icorruptibile sit nobilius corru-
ptibili illa scia esset nobilior ista. quare rē. ¶ De qōne
illa sunt opinionēs. Nā est vna opinio fratris Alberti
r̄ suoz sequaciū q^o corpus aiatū sit hic subiectū r̄ videt̄
hoc significare tribus rōnibus. Prima hec est. Illud
est hic subiectū cuius passiones sunt hic ingite. s; cor-
pus aiatū est h̄s. quare rē. maior pz. p̄mo posteriorum:
minor patet. qz passiones hic inquisite sunt potētie r̄
operationes que qdē sunt totius cōiuncti. vt dic̄ p̄hs
in p̄hemio huius. q̄re rē. ¶ Itē subiectū in ista scientia
que est pars scientie naturalis debet esse ps entis mo-
bilis. s; corpus animatum est h̄s. r̄ nō anima. quare rē.
maior patet sc̄do huius. minor de se est euīdēs. q̄re rē.
¶ Itē illud est hic subiectum gratia cuius omnia hic
tradita considerant̄. sed corpus aiatū est h̄s. quare rē.
maior de se apparet. minor patet quia omnia determi-
nata sunt potētie r̄ operationes que habent attribu-
tionem ad animā. r̄ anima ad corpus sicut pars ad suū
totum r̄ nō econuerso. quare rē. Sed salua pace sic di-
centium ista opinio videtur esse contra p̄hm r̄ Lōmē.
in locis predictis. r̄ ideo ipsā ad p̄sens non credo esse
verā. r̄ iprobatio istius opinionis erit p̄batio n̄re pōnis
¶ Alij autem sunt dicētes q^o scientia de anima est vna
cum scientia paruorum naturalium r̄ q^o subiectum in
tota ista scientia est corpus animatum licet in hac par-
te non determinetur de corpore animato sed solum
de anima. sed in paruis libris incipit determinare de
ipso quia sicut in libro p̄hycozum subiectuz est ens mo-
bile r̄ de ipso tamen non determinatur per totum. sed
solū de ipso a 6° in antea. in quinq; libris prioribus agit
de p̄ncipis corporum sicut materia r̄ forma rē. sic in
tota ista subiectum est corpus animatū. sed de ipso de-
terminatur p̄mo in libris paruis. i toto autem deter-
minatur de p̄ncipis eius sicut anima rē. r̄ rationes
istius sunt rationes p̄cedentes. Sed licet ista opinio
sit apparens r̄ difficilis ad improbandum tamē sicut
credo non est vera cum dicat istam scientiam non esse

distinctam a sciētia paruorum naturalium. cū p̄trariū
appareat per p̄hm in p̄ncipio libri de sensu r̄ sensato.
vbi dicit. Que igitur dicta sunt de anima subyciantur.
de reliquis autem dicamus. modo non consuevit A.
dicere q^o illa que dicuntur in vna parte eiusdem scien-
tie supponantur eis que dicuntur in alia parte eiusdem
scientie. quare rē. ¶ Itē Alexander in commento di-
cit theoricam de anima esse diuersā a theozica paruo-
rum libroz. quare rē. ¶ Itē p̄hs. tertio huius. versus
finem illius capituli de mouente. dicit q^o de primo or-
gano motus considerandum est in cōibus operationi-
bus anime r̄ corporis. ergo videtur per ipsuz q^o illa ps
sit distincta ab ista. Quod exponens Lōmē. dicit.
in cōibus operationibus anime r̄ corporis. i. in illa par-
te scie naturalis in qua loquitur de istis locutionibus
vt de somno r̄ vigilia. quare rē. ¶ Et ideo dico ad que-
stionem q^o anima est hic subiectū r̄ non corpus anima-
tū. qd̄ probatur dupliciter. p̄mo sic. Illud qd̄ est pri-
mo notū in scientia r̄ de quo r̄ cuius partibus r̄ passio-
nibus determinatur in scientia est subiectum in illa. s;
anima est h̄s. quare rē. maior apparet p̄mo posteriorū
minor patet discurrendo per librum. quare rē. Et per
oppositum cum hic nō determinetur de partibus cor-
poris aiatū. r̄ eadē scia totius r̄ p̄maz p̄tū vt pz p̄mo
posteriorū. igit corpus aiatū nō pōt eē hic subm. q̄re rē.
¶ Itē illud videt̄ esse subiectū in ista scia qd̄ in sui gene-
ralitate diuiditur r̄ diffinitur. s; anima est h̄s. r̄ nō cor-
pus animatū. quare rē. maior probatur. qz solum tres
p̄recognitiones sūt in sciētia demonstratiua. s. subiectū.
passio. r̄ dignitas. vt patet p̄mo posteriorū. modo di-
gnitas. in sui generalitate non diffinitur nec diuiditur.
quia in sua cōmunitate in scientia non consideratur. s;
solum quātuz sufficiens est generi subiecto. vt dicitur
p̄mo posteriorū. Nec etiam passio in sua cōmunita-
te diffinitur quia passionis in scientia nō est diffinitio
sed solum demonstratio. vt patet per philosophū 2°
posteriorū. quare rē. minor patet per p̄hm in toto 2°
Potest etiam ista positio confirmari per auctoritates
r̄ rationes factas in oppositum questionis. quare rē.
¶ Sed est intelligendum q^o artifex cōsiderans de for-
ma alicuius corporis principaliter debet considerare
de illa r̄ ex consequenti de corpore r̄ materia que suby-
citur tali forme. vt patet 2° p̄hycozum vniuersaliter.
r̄ in 2° huius. specialiter. vbi philosophus increpat an-
tiquos adaptantes animam corpori nihil diffinientes
in quo r̄ in quali debet esse. quare rē. ¶ Ad rationes fa-
ctas in oppositum. Ad primā cum dicitur subiectū rē.
dico q^o verum est vel vnius rationis vniuoce vel ana-
logice. r̄ cum dicitur anima rē. dico q^o verum est vniuo-
ce. tamen bene est vnius analogice. cum per prius di-
catur de rationali q̄ de alyz. quare rē. ¶ Ad aliam cuius
dicitur subiectum debet rē. dico q^o verum est subiecti-
uas r̄ non alias necessario. vt credo. r̄ cum dicit̄ aia rē.
nego. r̄ cū pbat̄. q^o nō hz partes q̄statiuas qz tūc esset
quāta. dico q^o vep̄ ē de rōali. de alyz aut̄ nō est vep̄ ad
minus p̄ accēs. r̄ cū d̄ nec eētiales. dico q^o vep̄ est de
vegetatiua r̄ sēsitiua nō tū de rōali q̄ ē cōposita ex itel-
lectu possibili r̄ agēte. vt p̄ Lōmē. pz. 3° huius. r̄ iz^o me-
taphy. q̄re rē. ¶ Ad aliā subiectū oz eē rē. dico q^o vep̄
est inter appropriata scientie r̄ nō simpliciter. qz tunc
ens esset subiectū in omni sciētia cū sit p̄mo notum
simplr qd̄ ē falsū. r̄ cū d̄ aia nō est h̄s. sed corpus aiatū
dico q^o corpus aiatū nō appropat̄ isti scie. sed p̄siderat̄
ē i scia paruoz nāliuz. r̄ iō nō valet. r̄ est s̄se de β sicut

Primus

Quarta

de secundis intentionibus consideratis in logica et rebus eis
 subiectis. quia res sunt notiores nobis quam intentiones cum no-
 ticia intentionum sumat a rebus. ut dicit Simplicius in
 tertia intentione. quia tunc res non appropriantur logice. id non dicunt
 subiectum in logica. sed magis intentiones. quare etc.
 Ad alias cum dicitur subiectus in scientia etc. dicitur
 dendo etc. et cum dicitur aia non est huius. dico quod licet passionem
 aie ut sunt virtutes et operationes absolute considerate non ap-
 propriant sibi. ut tamen considerantur in ista scientia sibi approp-
 riant. quia ista in ista scientia considerantur ut sunt ortu ab aliis princi-
 pio. et isto modo non appropriantur corpori aiatu sicut aie etc.
 Tunc ad rationes alterius operis. Ad primam. quia id etc. dico
 quod verum est sub illa ratione sub qua considerantur in scientia. Cum dicitur
 corpus etc. dico quod passionem in qua considerantur absolute conside-
 rate sunt corporis aiatu. considerate tamen ut principaliter ortu
 tur ab aliquo sunt ipsius aie. quare etc. Ad aliam. subiectum in
 ista scientia etc. concedo. Et cum dicitur aia non est huius. dico quod verum est
 subiectiva. huius tamen est pars essentialis. et istud sufficit sicut sub-
 iectum in logica est modus sciendi. et tamen in li. predicamentorum
 subiectum non est pars subiectiva modi sciendi. sicut dicibile est complexum. sicut
 solus pars intelligibilis. quare etc. Ad aliam. illud est hic subiectum etc.
 ista posset negari. concedatur tamen ad primum. Et cum dicitur corpus
 aiatu etc. dico quod falsum est. imo aia. **Questio. III.**

Veritas

inter in spali. et primo. Utrum scientie spe-
 culatiue sint de numero bonorum
 honorabiliu. Et pariter quod non sint de numero
 bonorum sic. quia bonum et malum sunt in rebus. sicut scientie speculati-
 ue non sunt in rebus. sed in intellectu. quare etc. maior app-
 6. metaph. minor pars. 6. ethicorum. quare etc. Item si scientie
 speculatiue essent de numero bonorum. tunc maxime scientie
 essent maxime bone. primum est falsum. quia etiam falsitas primum
 apparere. quia maxime scientie sunt scientie mathematice. ut dicit Co-
 men. 2. metaph. sed iste non sunt bonae cum in mathematicis
 non sint finis neque bonum neque efficiens. ut dicunt Comen.
 et pars. 3. metaph. sed primum pars. quia sicut simpliciter ad simpliciter
 et magis ad magis et maxime ad maxime. ut dicit pars. 2.
 ethicorum. quare etc. Item quod augmentat malitiam non est
 numero bonorum. sed scientie speculatiue sunt huius. quare etc.
 maior dicitur se pars. et minor pars primum pars politice. dicentem. quod
 senissimus est in iusticia ferens arma. sicut scientiam et pruden-
 tiam. quare etc. Item quod prohibet in politica bene ordinata
 non est de numero bonorum. sed aliquid scientie speculatiue sunt
 huius. quare etc. maior pars. quia finis politie est bonum. ut dicit
 Comen. 2. metaph. minor pars pars pars et Eustratiu primum pars ethi-
 corum. quare etc. Item quod ordiat ad malum sine non est
 de numero bonorum. sicut aliquid scientie speculatiue sunt huius. quare etc.
 maior apparet per hoc. 2. ethicorum suorum dicentem cu-
 ius finis malus est ipsum quod malum est. minor pars. quia scientia
 sophistica est speculatiua et ordiat ad malum. quia ad deci-
 pere. quare etc. Deinde arguitur quod non sit de numero bo-
 norum honorabiliu. quia bonum honorabile est propter se.
 sed scientie speculatiue non sunt propter se. quare etc. maior app-
 primo ethicorum. minor app- per Algazel primum sue metaph.
 dicentem quod omnes scientie ordinantur ad metaphysicam quare etc.
 Item bonum utile non est bonum honorabile. sed scientia
 speculatiua est huius. quare etc. maior app- primo ethicorum.
 minor pars. quia ista scientia est pars scientie speculatiue. ut pars. 6. me-
 taph. sed ipsa est utilis. ut pars in phemio. quare etc. Oppo-
 situm pars pars pars in littera et Comen. Et probatur quod ens et bonum
 auerunt. sed scientie speculatiue sunt de numero bonorum
 entius. quare etc. maior patet primo ethicorum. minor pars per
 Comen. 3. huius. Ad euidentiam questionis est sciendum quod
 de numero scientiarum quod sunt speculatiue. quod sunt practice
 Et iste adiuicem differunt penes tria. Primo. non differunt

penes tres de quibus sunt quod practice sunt de rebus operatis a no-
 bis. et maxime intellectu practico. sicut speculatiue sunt ut
 de rebus operatis a natura a nobis solus speculabilibus.
 vel de operatis a nobis intellectu speculatiuum. quod
 dico propter istam scientiam 3. huius. quod considerat de operato-
 bus intellectus et intellectus speculatis quod redacta sunt ad
 nostram voluntatem. ut dicit Comen. 3. huius. 2. differunt
 penes fines ad quos sunt. quia finis scientie practice est opus. sed
 speculatiue est veritas ut dicit philosophus 2. metaph. 3.
 differunt penes subiecta in quibus sunt. quia scientie speculatiue
 sunt in intellectu speculatiuo. practice vero in intellectu pra-
 ctico. sicut etiam 3. aliis scientie practice sunt in speculatiuo. Quid
 tamen sit super hoc tenendum ad primum non discutio. per quod etiam iste scientie
 essentialibus distinguantur vel per materiam et obiectum de quo
 sunt vel penes finem ad primum non determino. quia de hoc est
 plurima difficultas. 2. non dicitur est quod bonum est duplex
 quod quoddam est bonum laudabile vel utile aliud est bonum honora-
 bile. et istorum est talis definitio. quia bonum laudabile vel utile
 est bonum ad aliud ordinatum tamen ad finem. sicut laudamus
 equum quod suauiter desert ascensorem. sed bonum honorabile
 est propter se et non propter aliud. et propter hoc deum non lau-
 damus sed honoramus sicut dicit philosophus primo ethicorum.
 quare etc. Hoc viso dico ad questionem duo. primo quod omnis scientia est
 de numero bonorum. 2. quod est de numero bonorum honora-
 biliu. primum probatur dupliciter. primo sic. Illud est de nu-
 mero bonorum quod est perfectio intellectus. sed omnis scientia
 est huius. quare etc. maior apparet. quia finis et perfectio sunt idem
 ut dicit Comen. 2. huius. et probatur quod perfectio vel est prima
 et sic est idem quod forma. et per primum finis generatiouis vel secun-
 da. et sic est idem quod operatio. et pars primum idem quod finis rei ge-
 nerate. ut dicit Comen. 2. physicorum. minor probatur. quia
 illud est perfectio intellectus quod intellectus huius est perfectus.
 sicut scientia speculatiua est huius. ut dicit Comen. 3. huius dices
 quod cum intellectus naturalis fuerit perfectus per omnes scientias specula-
 tiuas coniungit ei intellectus agens ut forma. quare etc.
 Item dicitur in prologo octauo physicorum. quod homo dicitur equiuoce
 de homine ignorate et homine perfecto per scientias speculatiuas. quare etc.
 Item id est de numero bonorum quod est naturaliter ab
 aliquo appetibile. sed omnis scientia speculatiua est huius.
 quare etc. maior apparet. quia sicut dicit Comen. primo
 physicorum. duplex est appetitus. naturalis et animalis.
 differunt autem quia animalis consequitur cognitio-
 nem ipsius animalis in qua quidem potest decipi. et ideo
 quod appetitur tali appetitu non oportet semper esse
 bonum verum. sed potest esse bonum apparens. ut dicit
 philosophus tertio huius. et in libro de motibus animalium. sicut ap-
 petitus naturalis sequitur naturam quod quod est non cognoscat dirigatur
 tamen a cognoscere. in quo quod non cadit error neque deceptio
 .s. deo et intelligentis. ut dicit Comen. 2. metaph. et ideo quod
 est appetibile appetitu naturali de necessitate est bonum. minor
 pars per philosophum in phemio metaph. Omnes homines natura sci-
 re desiderant. 2. probatur quod ille scientie sunt de numero bo-
 norum honorabiliu quod appetunt propter se et non propter utili-
 tatem extrinsecam. sed scientie speculatiue sunt huius. quare etc. maior
 pars primo eth. et ex ista dicitis. minor pars per philosophum in
 metaph. dicentem quod iuentis omnibus artibus quod sunt ad vo-
 luptatem et introductionem gens sacerdotum apud egyptum
 primo vacare dimissa est. quare etc. Est tamen intelligendum quod licet
 omnes scientie speculatiue sint de numero bonorum honorabi-
 liu yna tamen excedit aliam in nobilitate et honorabilitate. quia
 licet omnes alie speculatiue scientie sint nobiles in se. tamen
 metaphysica est nobilior et dignior omnibus aliis. ut dicit
 philosophus in phemio metaph. quare etc. Per hoc ad rationes
 Ad primam quod dicitur bonum et malum etc. aliquid sic dicitur quod verum

de quibus bonum
 laudabile
 et quibus bonum
 honorabile

etiam
 in
 libro
 de
 motibus
 animalium

en absolute sz i ordine ad appetitū. z cū dī scia zc. dicūt qd verū ē formalī sūttū i rebus effcine. vt dicit cōmē. 3. huius. qre zc. qre rō nō valet. Sed ista dicta nō solūnt rōnem. p̄mo n̄ quod dicūt i maiori. nā capiēdo maiorē vt ipi pcedūt sumēdo sub ipa minorē adhuc sequit̄ conclusio. qre zc. sicut vbi ḡra bonū z malū sūt i rebus in ordine ad appetitū. sed scie speculatiue nō sūt i rebus in ordine ad appetitū. qre zc. Iterum quod dicūt i minori nō solūnt. qz cū dicimus qd bonū z malū sūt i rebus. nos loquimur de esse i aliquo formaliter sed scientie speculatiue non sunt in rebus formaliter. qre adhuc sequitur conclusio. qre zc. ¶ Alij dicūt qd aīa pōt capi dupl̄r. Uno mō. vt ē qdā nālis forma. z sic ē vera res. z quod sic ē in ipa pōt eē bonū z malū. Alio mō. vt ē cognoscens. z vt sic quod ē i ipa nō ē bonū vel malū. sed verū vel falsūz mō scie sunt in aīa p̄mo mō. qre zc. ¶ Sed istud non valet. qz scie si essent i aīa vt ē qdā forma nālis. tūc scie possent esse i q̄cūq; forma nāli. quod ē falsū. ¶ Itē scia ē habitus verus. vt p̄. 6. ethico. z iō sub illa rōe dz eē in aīa sub q̄ verū vel falsū. sed verū z falsū sūt i aīa vt cognoscens sz ipos zc. ¶ Alij dicūt aliter. s. qd res pōt capi dupliciter. Uno mō p̄prie s̄m famositate vocabuli. z isto mō dī d̄ rebus corporalibus. Alio mō large magis z isto mō n̄ solū dī de rebus corporalibus sed i corpora libus sicut sūt res aīe. mō dicūt qd bonū z malū sunt in rebus. z mō z n̄ p̄mo modo. qre zc. ¶ Sed istud dictū nō valet qz sic exponere auctoritatē phi est ire exp̄sse d̄ auctoritatē phi. 6. metaph. phs. n. vult p̄dēre dīaz iter bonū z malū z verū z falsū. z dicit qd bonū z malū sunt i rebus. z verū z falsū i aīa. modo si accipiet ibi res vt se extenderent ad res aīe certū ē qd verū z falsū eēt in rebus. qre nō differret. iō zc. ¶ Etia istud ē p̄ intentionem cōmē. ibidem dicentis qd nā p̄mōz oppositorū intellectus. s. vī z falsi n̄ ē nā p̄mōz oppositorū ex aīam. s. boni z mali. z verū. n. z falsū sunt i cognitōe z bonū z malū in nā. qre zc. ¶ Et iō dico alr cū dī bonū zc. dico qd verū est q̄ttū ad bonū p̄prie z secundū famositatem vocabuli qd ē bonū nāle. qz bonū dī eq̄liter enti p̄mo ethicoz. z cū dī scie nō sunt i rebus dico qd minor non debet sic sumi si conclusio debet seq. qz bonū z malū sunt i rebus formalr. sed dato qd aliqd nō sit i rebus tāquā aliqd formaliter denoians dūmō sit res i se adhuc pōt esse bonū. sed debet sic sumi scie speculatiue n̄ sunt res qz verū ē ex aīam. z iō nō sunt bone accipiēdo bonum s̄m famositate vocabuli. accipiēdo tñ bonū secundū rei veritatē bñ sūt bone. sicut bona aīe sūt verius bona qz bona corporis vel fortūe. vt dicit phs p̄mo ethicoz. Et pōt dici qd scie speculatiue sūt res qz sūt vnū entū i mūdo ut dicit cōmē. 3. de aīa. qre zc. ¶ Ad aliā si scie speculatiue zc. pcedo. z cū dī hoc ē falsū nego. z cū pbat qz scie mathematice sūt maxime scie. dico qd verum ē quātū ad certitudinē d̄mōstratōis quo ad nos. z sic intellexit cōmē. z metaph. sz simplr quātū ad nobilitatē subiecti z quantum ad certitudinē d̄mōstratōis simplr nō est verū. imo metaphysica q̄ est de substātys separatis quātū ad subiectū hz d̄mōstratōes certissimas simplr cū ipsa p̄sideret vltimū p̄pter qd simplr. vt p̄ in p̄beio metaph. z sic ista scia est maior scia alys sciētijs. Et pōt dici cū dī qd tales nō sūt bone qz in mathematicis zc. dicunt qdā qd bonū z finis sunt idē. z iō duplex ē bonum sicut duplex est finis. quoddam acquisitum per motum. z tale non est in mathematicis qz abstrahunt a motu. aliud est bonum quod p̄existit motui z nō acq̄sitū p̄ motū. z tale est in mathematicis. sed

istud nō valet. qz si i mathematicis est tale bonum vel finis tūc i mathematicis deberet esse d̄mōstratio p̄ tale bonū vel finē. sed h̄ est falsū. qre zc. falsitas p̄ntis est nō p̄ phm̄z? metaph. z cōmē. 2. nā p̄. qz d̄mōstratio est eoz quoz est altera cā. vt p̄. 2. posterior. zc. z p̄. i simili. qz i se patis a mā nō est finis acq̄situs p̄ motum sed solū p̄p̄tens motui. vt dicit phs. iz. metaph. z tñ fit d̄mōstratio p̄ talē vnū finē. vñ Aris. iz. metaph. z tñ p̄ talē finēz d̄mōstrat qd vnus ē p̄nceps. cū dī. etia nō lūt dispōi male nec bonū pluralitas p̄ncipatū. vnus ergo p̄nceps. vñ etia cōmē. p̄mo phycōz. scia diuina d̄mōstrat p̄ tres cās. s. formā. efficiens. z finēz. ḡodē mō si i mathematicis esset tale bonū vel finis d̄mōstratio fieret p̄ ipm. qd ē falsū. qre zc. z iō dico aliter cū dī qd i mathematicis nō est bonū zc. Dico qd p̄ li mathe maticis p̄nt intelligi entia mathematica. z sic est verū. alio mō p̄ li mathematicis p̄nt intelligi scie mathematice. z de talibus nō intellexit phs. qre zc. ¶ Ad aliā quod augmētāt zc. dico qd verū ē si faciat h̄ p̄ se. si tñ p̄ accūs nō oz z cū dī scie sunt h̄. dico qd verū ē p̄ accūs p̄pter p̄ntitatē appetitus sensitiui sed p̄ se nō est verū qz tales sunt i intellectu z rōe. rō autē semp̄ dep̄cat ad optia p̄mo ethicoz. qre zc. ¶ Ad aliā quod p̄hibet zc. dico qd h̄ verū est si hoc est p̄ se. si vō p̄ accidens nō oz. z cum dicit aliq̄ scie speculatiue zc. dico qd verū est sed nō est p̄pter malū qd sit i ipis p̄ se. sz p̄ accūs. s. p̄pter p̄mōz appetitū male vtentē. qre zc. Vel possumus dicere qd n̄ sunt scie qz nō tradunt p̄ modū sciendi. qre zc. ¶ Ad aliā quod ordiat zc. dico qd verū ē si est p̄ se. si tñ p̄ accūs nō oz. z cū dī sophistica zc. dico s̄m Alexandr̄ qd sophistica ordinatur p̄ se ad bonūz. s. ad euitādā deceptionē. sed p̄ accūs per ipsā pōt fieri deceptio. Vel pōt dici qd sophistica n̄ est scia speculatiua qz est ps logice q̄ nō est speculatiua nec practica sed organica. qre zc. ¶ Ad alias rōes p̄ q̄s pbat qd scie speculatiue n̄ sunt de numero honorabiliū. ¶ Ad p̄mā cum dī bonūz honorabile zc. verū est. z cūz dī scie zc. dico qd aliqd q̄ri z appeti. p̄pter aliter pōt eē dupliciter. Uno mō sic qd p̄ se nō q̄rit nec appetit. sed tale nō est honorabile. Alio mō aliqd q̄rit p̄pter aliter sic qd dato qd illud nō eēt q̄rere z appetere. z tale bñ est honorabile. mō scie speculatiue sunt h̄. qre zc. ¶ Ad aliā bonūz vtile zc. dicendū sicut dicit Auic. i p̄mo tractatu sue metaph. qd duplex est vtilitas. qdā vtilis. z qd tali vtilitate est vtile nō est honorabile. alia est vtilitas p̄ncipalitaris q̄ idē ē qd p̄fectio. z qd tali vtilitate est vtile vlt̄ p̄ficiū est honorabile. z cū dī scie zc. dico qd verū ē zc. nō p̄mo modo. qre zc. ¶ Questio. V.

Consequenter q̄ritur. Utrū ista scia sit vtilis ad alias scias Et videt qd nō. qz illa scia q̄ est speculatiua nō est vtilis ad alias scias. sed ista est h̄. qre zc. maior ap̄paret. qz scia speculatiua q̄rit p̄pter se z n̄ p̄pter aliud vt dicit phs i p̄hemio metaph. minor patz dupliciter p̄mo qz totū z ps sunt eiusdē rōnis. vt dicit phs 4. phycō. z primo celi et mundi. modo scientia naturalis est speculatiua. vt dicit phs. 6. metaph. z ista est ps scie nālis. vt dicit Auic. 6. nāliū. z cōmē. i. p̄hemio. qre zc. ¶ 2. qz illa scia est speculatiua cuius finis est veritas. vt p̄. 2. metaph. finis autē istius scie est veritas z non opus. qre zc. ¶ Itē illa scia q̄ est nobilis z honorabilis nō est vtilis. sed ista est h̄. qre zc. maior p̄. qz bonum vtile z honorabile ex opposito ad inuicē distinguūt vt patet hic per Albertum z Enstratum p̄mo ethico. minor p̄ per philosophū in littera. quare zc. ¶ Itē s̄

Primus

Quinta

scia de aia esset utilis ad alias scias. tuc omnes alie scie
 essent insufficientes. nris est falsuz. ergo 2 ans. falsitas
 cosequetis declarat. qz pfectu z sufficiens sut ide pmo
 et h. scie aut alie sunt pfecte cu fm ipsas dicat aliqs pfe
 ctus. vt pz per phm 6. metaph. ca. de pfecto. psequantia
 ps qz illud no est sufficiens sed insufficientis qd alio indi
 ger. mo sic est de alyis scietyis si ista scia esset utilis ad
 ipas. qre zc. ¶ Itē si ista scia eēt utilis ad alias scias. tuc
 cōtingeret demrantes descendere de genere in genus.
 cosequetis est falsuz. ergo 2 ans. falsitas psequētis appz
 pmo posterioroz. psequētia declarat. qz si esset utilis ad
 alias scientias cū scia sit habitus pconis dmonstrate
 in qua pbat sua passio de subiecto. tunc de suo genere
 descenderet ad demonstrādū passionis in alyis qd erat
 declarādū. ¶ Itē illa scia q̄ q̄rit ppter se nō ē utilis ad
 alias scias. sed ista ē h̄s. quare zc. maior appz. qz bonuz
 vtile q̄rit ppter aliud z nō ppter se. vt dictū ē pus. mi
 nor pz de se. nō. n. q̄rit ppter aliquā vtilitatē extrinse
 cā. quare zc. ¶ Oppositū pz p Aris. Themistiū. cōmē. z
 Auicē. ¶ Ad euidētiā. q. sciēdū ē q̄ vtile denominatiue
 d̄r ab vtilitate. z ideo q̄t modis d̄r vtilitas tot z vtile.
 Utilitas aut d̄r dupliciter. vt dicit Auicē. p̄ tractatu
 sue metaphysice. Uno mō proprie z ē vtilitas serullis
 z vtile tali vtilitate nō q̄rit ppter se s̄z ppter aliū z bo
 nū suū ē bonū alterius. z sic seruus ē vtilis d̄no. vt dicit
 Aris. p̄ politicē z iconomicē. q̄ seruus ē organū aiatus
 d̄ni sui. Alio mō d̄r vtilitas minus pprie z magis large
 z ē vtilitas pncipalitatīs. s. vt oē id dicat vtile tali vtili
 tate qd est p̄ficiū. z isto mō pōt d̄ns seruo eē vtilis vel
 p̄ficius qz ipz regit z gubernat. ¶ His visis dico ad. q.
 duo. Primo q̄ ista scia n̄ est utilis ad alias pmo modo
 sc̄dō q̄ vtilis z. mō. Primū declarat. qz illa scia q̄ ē
 speculatiua nō ē utilis ad alias scias pmo mō vtilitatē.
 s̄z ista ē h̄s. qre zc. maior z minor declarate sunt i argu
 endo. quare zc. ¶ Itē scia q̄ ē honorabilis nō est vtilis
 pmo mō. sed ista ē h̄s. qre zc. maior et minor ēt patent
 supius. qre zc. ¶ Sc̄dōm declarat sic. illa scia ē vtilis ad
 alias z. mō vtilitatis q̄ plurimis scietyis tradit plura
 pncipia. s̄z ista ē h̄s. qre zc. maior appz. qz scia habet per
 pncipia primo. posterioroz. minor pz p cōmen. i isto pbe
 mio dicentē. sicut moralis suscipit ab hac scia vltimuz
 finē hois fm q̄ hō z sciam sue substātie: diuinus etiam
 suscipit ab hac scia vltimū finē hois fm substātiā sui
 subiecti q̄ sit. qre zc. ¶ Itē illa scia ē vtilis ad alias scias
 q̄ facit cōfirmationes i primis pncipis. sed ista est h̄s.
 quare zc. maior appz qz cognitio pmo z pncipioz ē ne
 cessaria ad scias cū sine ipis sit impossibile phari. vt dicit
 cōmen. 4. metaph. minor pz. qz cognitio alicuius per
 suā cām ē magis firma q̄ cognitio sine cā tñ. vt dicit
 cōmen. in isto p̄hemio. ista aut scia tradit cognitiones
 cāz primo z pncipioz. s. intellectus possibilis z agētis
 z intentionū imaginatāz. q̄ oia sūt cāe ipsoz. vt pz per
 phm z cōmen. z. z. huius. quare zc. hoc etiaz pz rōi
 bus Alberti. Primo sic. cognitio subiecti ē utilis ad co
 gnitionē accidētis. sed ista scia ē cognitio subiecti oīuz
 sciaz. quare zc. maior appz. 7. metaph. minor pz p cō
 men. 3. huius. qre zc. ¶ Itē scia illius qd ē metru z mē
 sura oīuz intelligibiliū ē utilis ad alias scias. s̄z ista ē h̄s.
 quare zc. maior apparet. qz qd ē mensura z metz i aliq̄
 genere ē pncipiū cognoscendi ea q̄ sunt i illo genere. vt
 pz. io. metaph. minor pz. qz ista scia ē scia intellectus agē
 tis. intellectus aut agens ē metz z mensura oīuz itelligi
 biliū. qz id d̄r magis itelligibile qd ē magis receptibile
 illius lucis. z illud ē minus qd ē minus. vt dicit L. incōi

ensis pmo. posterioroz. qre zc. z hoc ēt pz auctoritatibus
 z pmo. cōmen. dicentis i isto p̄hemio. q̄ iuuamentum
 istius scie ad alias ē fm tres modos. qz vnus ē fm q̄ ē
 ps istius scie quā dispositionē h̄z cū scia nāli. alius ē s̄z
 q̄ dat pluribus scietyis plura pncipia vt morali z diu
 ne. tertiu ē cōe fm q̄ facit cōfirmationes i p̄mis p̄ci
 puz z ppositōibus. quā dispositionē cū oibus scietyis
 h̄z. qre zc. Hoc etiā dicit h̄ Themistiū i cōmēto dicēs
 Si qdē de aliquo alio addiscimus vitatez n̄ erit nobis
 veritas hec ad alia p̄motiua. si vero ad aliquā veritatē
 de aia intellexerimus valde magnū itroductoriū erit
 nobis ad omnes veritatē. z subdit. ad omnes. n. partes
 phie isignes dat occasiones. q̄tū ad practicas gdez. qz
 virtutes z opatiōes sic vtiq̄z facilius istruemur istius
 si substātiā p̄s didicerimus. ad speculationem aut de
 nā. qz finis z pncipiū omnis motus ē aia. forte qdē z in
 oibus corporibus. maxime aut i his q̄ aialiu z plātaz.
 z subdit. Aia gdez n̄ cognoscens se ipsā digna fide. z de
 aliis nota z de se decepta. de quo vtiq̄z alio cōscia puta
 bit. q̄ si dicat de nullo. z subdit. opportunitas. n. tāta ē
 p̄p̄s ite speculatiōis. attñ n̄ facillimū ē opus. appz igit
 q̄ ista scia ē utilis. qre zc. ¶ Sc̄z circa alias p̄mas ratio
 nes sc̄di mēbri q̄ sunt cōmen. sūt dubia. Primo circa il
 lud qd d̄r i p̄ria. q̄ moralis suscipit ab hac scia vltimuz
 finē hois s̄z q̄ hō. qz finis hois quē suscipit moralis ab
 ista scia ē q̄ cōsistit i cōiūctione intellectus agētis cū itel
 lectu possibili. sicut dicit cōmen. 3. huius. s̄z iste finis non
 est hois fm q̄ hō. qd. n. inest hōi fm q̄ hō iest hōi s̄z q̄
 ipm. sed qd iest hōi fm q̄ ipm iest hōi semp z vltiter. vt
 pz pmo posterioroz. sed iste finis non iest hōi vniuersalr
 vt de se pz. nec inest semp alicui sed solū i fine vite. vt
 dicit cōmen. z. huius. z Ari. z. d̄ aia. dicens. q̄ pluri tpi
 p̄ficiat anima i ignorātiā q̄ scia. qre zc. ¶ Aliud dubiuz
 ē circa secūdā rōnez i q̄ dicit q̄ hec scia tradit cognitio
 nē cāz pmo z pncipioz. q̄ si p̄ma pncipia haberent
 cās iā essent demonstrabilia. n̄s ē fallū. ergo 2 ans. fal
 sitas n̄tis ē nota pmo posterioroz. z. 4. metaph. n̄ia pz.
 qz demonstratio ē eoz quozuz ē altera cā. vt pz. z. poste
 riozū. qre zc. ¶ Ad euidētiā p̄mi duby sciēdū ē sc̄dōm
 q̄ dicit cōmen. in p̄logo p̄mi phycorū. q̄ hō d̄r equo ce
 de hoie pfecto p scias speculatiuas z de aliis homibus
 Aliud ē q̄ reduplicatio semp cadit sup formalis z p̄n
 cipalius. vt dicit phs pmo p̄iozū. mō dico q̄ si itelliga
 mus p vltimū finē hois illā cōiūctionē intellectus agē
 tis cū intellectu possibili deberet sic expōi q̄ iste ē finis
 hois s̄z q̄ hō. i. finis hois q̄ ē p̄fcūs p scias. qz hō p̄ncipa
 lius d̄r de hoie p̄fcō p scias speculatiuas. vt pz ex pmo
 p̄supposito. z iō hec reduplicatio fm q̄ hō d̄z cadere s̄
 ipz. vt pz ex. z. p̄supposito. z sic iste finis iest vltiter quia
 cuilibz p̄fcō p tales scias z semp. qz i q̄cūq̄ tpe vt p̄fcūs
 qre zc. Alio mō possumus dicere q̄ p talē finē itelligit
 speculationē i q̄ cōsistit felicitas. vt pz p phm. x. ethico
 rū dicētē. Alioz. n. aialiu nullū felix ē qz nequa q̄ p̄ci
 pat speculationē. iquātū. n. p̄dicit speculari z felicitas. z
 gbus magis iest speculari z felices eē. n̄ s̄z accidēs s̄z s̄z
 speculationē. mō iste finis iest semp z vltiter. q̄busdā tñ
 iest maxie. s. p̄fectis p scias speculatiuas. q̄busdā mius
 s. p̄fectis p aliq̄s. q̄busdā minie. s. p̄fcis p itellecta mā
 lia a gbus denudat. sicut eē deozū ē finis grauis s̄z q̄
 graue. Itē tñ q̄busdā graibus maxie iest sicut ex̄nti
 bus ppe cētrū q̄busdā mius sic ex̄ntibus in medio iter
 cētz z sup̄ficiē. q̄busdā vō mime sic ex̄ntibus i sup̄ficiē.
 qre zc. ¶ Ad aliud dico q̄ p̄ma pncipia sunt cōceptus
 cōplexi. cū veritas sequit cōpositiones. vt patz primo

periarmentias. isti autē cōceptus possunt cōsiderari dup-
pliciter. Uno mō secundū q̄ sunt quedā similitudines
reꝝ extra animā exñtiū. Alio mō vt sunt quedā specu-
labilia in se. 2 istā distinctionez ponit Ap. i. entibus aie
in li. d. memoria. 2 ipaz inuit omen. vt credo. 3. huius
cū dicit. q̄ entia speculabilia habent duplex subiectuz
vnū p̄ quod sūt vnū entiuꝝ i mundo. 2 isto mō cōsiderat
vt quoddā speculū. aliud p̄ qd̄ sunt necessaria 2 isto mō
cōsiderat vt similitudines. 2 talibus entibus vno istoꝝ
modoꝝ debent aliq̄ que nō debent eis fm̄ aliū moduz
cōsiderari. vt p̄ p̄p̄m̄ illi. de memoria. mō dico q̄ si
isti p̄mi cōceptus cōplexi cōsiderant vt sunt qdā specu-
labilia. sic et sunt i intellectu possibili vt i subiecto. 2 cāe
lexñtie ipsoꝝ i ipso sunt intellectus agens 2 itentiones
imagine. 2 qm̄ demōstratio est eoz quoz sue exñtie
i alio est altera cāio ista vt sic p̄nt demonstrari. 2 sic de
istis nō intellexit p̄h. 4. metaph. 2 p̄mo posterioruz. si
autē cōsiderant vt similitudines reꝝ extra aiām existē-
tiū. qz vt sic sunt representātes res q̄ruꝝ existentie vnus
i alia nō est altera cā. iō vt sic ista nō possūt demonstrari
2 sic de ipsis intellexit p̄h i locis. q̄re 2c. C. per hoc ad
rōnes. C. Ad primā cū dicit scia speculatiua 2c. dico q̄
veruz est q̄ nō est vtilis vtilitate p̄mo mō dicta. bene
tū pōt eē vtilis vtilitate 2. mō dicta. q̄re 2c. C. Ad aliā
illa scia que 2c. veruz est vtilis p̄mo mō. sed 2. mō non
oz credere. quare 2c. C. Ad aliā. si ista scia 2c. dico q̄ suf-
ficiens sicut 2 perfectibile est duplex. quoddā est suf-
ficiens simpliciter. aliud est sufficiens in genere. modo
dico q̄ bñ segtur nulla aliā est sufficiens simpliciter
qz tale est vnū soluz. s. deus. 2 tale nullo alio idiget. tñ
vnaqueꝝ aliā est sufficiens in genere. 2 istud sufficit.
2 tale qd̄ idigere alio 2c. C. Ad aliā si ista scia 2c. dico q̄
vnā scientiā esse vtilez ad aliā pōt itelligi dupliciter.
Uno mō sic q̄ p̄ demōstrata i ipsa descendat ad demō-
stranduz passiones de subiecto alterius qd̄ nō est idem
cum suo subiecto. vel simplr vel sic q̄ vna species sit i
nā speciei opposite. vt dicit Liconiensis p̄mo posterioruz
2 sic vnā sciaz esse vtilez ad aliā est incōueniens. Alio
mō pōt itelligi vnā scientiā esse vtilez sic q̄ p̄ cōsidera-
ta i ipsa habeat p̄fecta cognitio aliquoz req̄sitoruz ad
aliā scientiā. 2 isto mō scientiā esse vtilez nō est icōue-
niens. nec sic contingit descendere de genere in genus
quare 2c. C. Ad aliā. illa scia que 2c. dico q̄ vep̄ est vtili-
tate primo mō dicta sed vtilitate secundo modo dicta
non est iconueniens. quare 2c. C. Questio. VI.

Aeris Urz ista scia sit difficillima. Et ar-
guir p̄ q̄ n̄ qz metaphyca ē difficil-
lima. s. ista nō ē metaphyca. q̄ nō ē difficillima
maior apparet p̄. 2. metaph. minor appet. qz ista est p̄
scie nālis q̄ distincta est a metaph. vt p̄ 6. metaph. q̄-
re 2c. C. Itz illa scia nō ē difficillima q̄ est de propings
sensibus. sed ista est h̄. quare 2c. maior apparet. qz ta-
lia sūt facillima ad coḡscēdū cū nra cognitio ortū habe-
at ex sensatis. vt p̄ 3. huius. minor p̄. qz i ista scia cōside-
rāt passiōes aie vegetatiue 2 sensitiue. iste aut sūt sensu-
biles. vt p̄ 2. huius. i. c. de sensu cōi. q̄re 2c. C. Itz illa
scia nō est difficillima q̄ est de isepabilibus amā. s. ista
est h̄. quare 2c. maior apparet 2. metaph. minor de-
clarat. qz ista scia est de aia q̄ est actus corporis. actus
aut cū sit finis 2 p̄mentū eius nō est sepabilis a cor-
pore. vt dicit cōmen. 2. huius. q̄re 2c. C. Itz illa scia q̄
est certissima non est difficillima. sed ista est h̄. q̄re 2c.
maior appz de se. minor p̄ p̄h 3 i isto p̄hemio. q̄re 2c.
C. Itz illa scia i q̄ scibile est semp̄ p̄sens cognoscenti nō

est difficillima. s. ista est h̄. q̄re 2c. maior appz. qz ex cō-
sideratōe cognoscentis circa cognoscibile frequēti cau-
sā facilitas i scia qz causat habitus. vt p̄ 2. c. bicozū
minor p̄. qz aia q̄ est cognoscibile istius scie ē maxime
p̄sens sibi ipsi. q̄re 2c. C. Oppositū p̄ p̄h 3 i littera. 2 p̄
Themistiū. 2 arguit rōe. qz illa scia q̄ est d̄ rebuz mira-
bilissimis est difficillia. s. ista est h̄. q̄re 2c. maior appz
qz mirabilia sūt nobis difficillia ad cognoscendū. cū
sint vltra oēs sensus hois. vt p̄ 1. p̄hemio metaphy. mi-
nor p̄ p̄ p̄m̄ h̄ 2 Themistiū dicēt. Mira. n. res ē aia
fere p̄ oia entiatrā sit eius nā i choātibus nobis ab vlti-
ma re nāli vsqz ad p̄mā. C. Ad euidentia istius. q. ē sciēdū
sic dicit p̄h. 2. metaphy. difficillitas i nra cognitōe puenit
duobus modis. Uno mō. n. puenit ex nro mō coḡscēdi
Alio mō ex pte rei cognite. ex pte nri mōi cognoscedi
nobis puenit difficultas. qz sicut p̄ 3. huius. intellectus
noster itelligit ex sensatis 2 imagiat. 2 iō q̄ sunt male
sensata 2 imaginata sunt nobis male cognoscibilia s. d̄
se sint bñ cognoscibilia. C. Ad istā itētione dicit p̄h. 2.
metaphy. qz sicut se habet oculus noctue ad lucez diei
sic aie nostre intellectus ad nature omnium manifestissi-
ma. qd̄ gdes dicituz fm̄ similitudine nō notatipossibi-
litate. s. soluz difficultatē. vt dicit cōmen. ibidē. Et ex
p̄te rei cognoscedē puenit nobis difficultas. qz omne
qd̄ itelligit. itelligit fm̄ q̄ est i actu. vt p̄ 9. metaphy.
2 iō q̄ sūt debilis actualitatis a nobis debiliter cogno-
scunt sicut materia p̄ma. vt p̄ 3. p̄phycoꝝ. sicut etiam
motus 2 tempus vt p̄ 4. cōmen. 4. p̄phycoꝝ. C. Scien-
dus est etiaz secundo q̄ aia est triplex quātuz spectat
ad p̄posituz. s. vegetatiua. sensitiua 2 intellectua. siue iste
sint sub aia scit spēs siue sint analogata sub analogizā-
te. vt videt dicere cōmen. 2. 2. huius. Tunc dico duo
ad q̄stionez. p̄mo q̄ scia d̄ aia vegetatiua 2 sensitiua nō
est difficillima. 2. q̄ scia de aia intellectua est difficillia
C. p̄mū p̄ 2 p̄bat sic. illa scia q̄ est de his q̄ existētia
magne entitatis sunt p̄p̄nā sensui est difficillima imo
est valde facilis cognitōis. sed scia de aia vegetatiua 2
sensitiua ē h̄. maior apparet ex declaratis i positione.
minor patet. qz sunt magne entitatis. 2 qz sunt forme 2
cū ens 2 vnus multipliciter dicant. quod vere ē actus
est. vt patet. 2. huius. sunt etiā p̄p̄nā sensui qz sunt
p̄ncipiū sensibiliuz opationū. vt nutrire 2 sentire. imo
vt dicere cōmen. in p̄n. huius scōi. q̄ aia p̄prehēdatur
sensu quare 2c. C. Secundū declarat. qz illa scia videt
difficillima i q̄ cōtigit difficultas tā ex pte rei q̄ ex pte
nostri modi cognoscedi. sed scientia de anima intelle-
ctua ē h̄. quare 2c. maior apparet ex dictis. minor p̄
est enim difficultas primo ex parte rei cognite quia est
ens in pura potentia. vt patet. 3. huius. Est etiā ibi dif-
ficultas ex parte nostra quia ipsa non cadit sub sensu
nec secundum se quia nec est corpus nec virtus in cor-
pore. vt dicit cōmen. 3. huius. nec secunduz suas opera-
tiones que sunt valde abstracte. vt itelligere 2 velle
quare 2c. Scienduz tamen qz scientia potest capi vno
mō pp̄rie vt distinguit cōtra sapientiā. 2 isto mō dico
qz ista scia est difficillia. alio mō large vt se extendit ad
sapientiā. 2 isto mō nō ē difficillia. s. bene ē de numero
difficillimoz. sicut dicit p̄h. quare 2c. C. Sc̄ circa di-
cta sunt dubia. p̄mū quia scientia de materia p̄ma
s. p̄mū p̄hicoꝝ videtur esse difficilior ista. quia mā
prima est ens in pura potentia a primo p̄ncipio actus
maxime remota. intellectus autem solum est vltimus
in genere abstractozum. vt dicit cōmen. tertio huius.
s. materia nō est sensibilis sicut nec anima intellectua

inuestigādi et cognoscendi prima p̄cipia vniuscuiusq̄.
 q̄re rē. maior apparet p̄ Lōmē. in p̄hemio. minor d̄ se
 est euidēs. q̄re rē. Itē si esset aliq̄ methodus aut esset
 diuīsiō. aut demonstratio aut compositio. sed nulla
 istaz p̄t eē. q̄re rē. maior apparet p̄ diuīsiōnē sufficiē
 tes. nullus enī vnq̄ posuit aliā viāz. vt p̄z p̄ Lōmē. hec
 minor declarat. nō enī p̄t eē diuīsiō nec demonstratio
 q̄ i istis cōmittit̄ petitio p̄cipy vt p̄z. z. postiorz. q̄re
 rē. nec via cōposita q̄ neutraq̄ via sufficit q̄re nec ag/
 gregatū ex illis q̄ totū nihil aliud ē q̄ sue p̄tes. vt dīc
 Lōmē. primo phycouz. q̄re rē. Et cōfirmat̄ rōe Lōmē.
 in p̄hemio. q̄ si talis modus inuestigādi q̄d qd ē suffi/
 ceret tūc logica sufficeret i cognitioe aliaz sciarū. n̄s
 est falsuz. ergo. n̄s. falsitas n̄tis ē nota de se. n̄a p̄z
 quia logica talē moduz inuestigādi tradit. vt p̄z. z. po/
 stiorz. q̄re rē. Ad euidētiā questionis est itelligēdū
 q̄ vnā esse methodū inuestigādi quod qd ē oīuz quoz
 quod qd ē inuestigādū p̄t itelligi dupliciter. Uno mō
 sic q̄ p̄ ipsam haberent̄ canones et regule inuestigādi
 vles quod qd est inuestigādū. Alio mō. q̄ sit aliq̄ talis
 methodus cōis inuestigādi vnū quod qd qd qd ē. z. p̄ ta/
 lez methodū cognoscerent̄ oia p̄cipia p̄ria oīum
 quoz qd qd ē inuestigādū. Tunc dico duo ad q̄stio
 nē. primo q̄ si questio q̄rat primo mō sic dico q̄ sic. si
 vero qd querat z. mō dico q̄ non. p̄ximū p̄bat̄ sic. q̄
 oīum quozū ē vnā q̄stio cōis p̄t esse z vnā methodus
 cōis tradens regulā vlem talē questionez terminādi.
 sed oīum eoz quozuz quod qd ē inuestigādū est vnā
 cōis questio circa quod qd est. q̄re rē. maior apparet. z.
 postiorz. minor etiā p̄z ibidē. q̄re rē. Itē istud pos/
 set probari fere per oēs rōnes adductas in arguendo.
 Itē secundū declarat̄ q̄ si esset aliq̄ talis cōis me/
 thodus inuestigādi vnū qd qz qd qd ē p̄ ipaz cognoscerē
 tur p̄ria p̄cipia vniuscuiusq̄. tūc aut eēt scia cōis aut
 spāl. sed nec sic nec sic. q̄re rē. maior apparet per suffici
 entē diuīsiōnez. minor p̄z. non enī p̄t esse scia cōis q̄
 vel esset logica vel metaphysica. sed neutra est q̄ neu/
 tra tradit cognitionez entīū spālīuz sub p̄riis ratiōni
 bus sed solū vt cōueniunt in rōnibus vlibus vt p̄z. 4.
 metaph. z primo thopicouz. q̄re rē. nec talis scia p̄t
 esse spālī. q̄ qua rōne hoc faceret vnā eadem ratiōne
 alia cū in hoc sint eiusdem ratiōis. aut oēs faciēt. quod
 non p̄t esse. q̄ tunc idēz iutiliter esset multotiens re/
 petitū. aut aliqua sic z aliqua nō. quod non p̄t esse vt
 determinatū est. ergo relinq̄ q̄ nulla. q̄re rē. Itē
 si esset aliqua talis methodus omnes alie scie supflue
 rent. n̄s est falsuz. ergo r̄n̄s. falsitas n̄tis patz. n̄a
 declarat̄ q̄ scie alie tradent cognitionem p̄mozū prin/
 cipioz z passionū z subiectoz. mō si esset talis metho/
 dus qua traderet cognitionē vniuscuiusq̄ traderet et
 cognitionem subiecti z p̄marū passionuz que ex cogni/
 tiōe taliū p̄cipiozū dependēt. q̄re rē. Sz circa dicta
 sunt dubia. primo q̄ est dictū q̄ via inuestigādi qd qd
 est ē vnā dubitat̄ qua vnitate est vnā. z. ad quā sciam
 p̄tinet. z. que sit illa via vtrum diuīsiō vel demonstratio
 vel cōpō. 4. cū sint diuerse vie inuestigādi quod qd ē q̄
 scia tradit illas. Ad p̄mū dicēdūz q̄ talis via non est
 vnā vnitate vniuoca. s̄ soluz ē vnā vnitate analogica
 q̄ cuz talis via sit habitus vnitate z entitate capiet ex
 obiecto circa qd versat̄. vt patet. 3. huius. mō obiectuz
 circa qd versat̄. s̄ quod qd est nō ē vnū vnitate vniuoca
 s̄ analogica. vt p̄z. 7. metaph. in primo. c. Et dicemus
 primo de eo logice rē. Itē simile est de via cognoscē
 di quod qd est z de via cognoscendi p̄ria accidentia

q̄ talia sequunt̄ q̄ditatez vt dicit̄ Porphyrius. mō via
 cognoscendi accidentia p̄ria est solū vnā vnitate ana/
 logica cum demonstratio prius dicat̄ de demonstratioe
 p̄pter quid q̄ de demonstratioe quia. vt p̄z p̄ postiorz.
 q̄re rē. Ad scōm dubiū dicēdū q̄ ad logicā z metab/
 physica. diffinitio enī est sermo significatiuus q̄ditatez
 z entie. vt dicit̄ Lōmētator. 7. metaph. mō p̄siderare
 de diffinitioibus ē cōe logice z phie p̄me. vt dicit̄ Lōmē.
 i eodē. 7. z p̄z discurreti p̄ septimū. inuestigādi enī q̄ p̄tes
 igrediant̄ diffinitioē. q̄ p̄tes forme z spēi nō materie
 vt p̄z in illo. c. Quī vero diffinitio inuestigat̄ isuper quō
 diffinitū ē vnū cū sua diffinitioe. partes aut̄ z mediu
 h̄ndi tales partes declarat̄. vt p̄z i illo. c. Dicamus aut̄
 inquātū. q̄re p̄siderare diffinitioes pertinet ad metab/
 physica. p̄tinet etiā ad logicā. q̄ ad illā sciam p̄tinet tra/
 dere cognitionē diffinitiois z quod quid est q̄ tradit co/
 gnitionē instr̄i deueniēdi de cognito ad ignoti. notitiā
 siue modi sciēdi cū diffinitio sit vnus modus sciēdi. s̄
 hoc p̄tinet ad logicā. vt p̄z p̄ auic. z algalzel. z pariso.
 7. metaph. z p̄ Lōmē. q̄re rē. Sz intelligēdū q̄ lz cōsi/
 derare diffinitioes sit cōe logice z pho p̄mo. tū hoc est
 diuersis modis. vt dicit̄ Lōmēta. z metaph. in. c. Nūc
 aut̄. q̄ logicus cōsiderat̄ de diffinitionibus fm q̄ sunt
 instr̄m qd ducit̄ intellectū ad intelligere rei q̄ditatez.
 phs aut̄ p̄mus fm q̄ significāt̄ n̄as rerū. q̄re rē. Intel/
 ligēdū est etiā q̄ via inuestigādi diffinitioē siue quod
 qd est tradita in logica ē duplex. vna quidem est p̄ quā
 inuestigat̄ diffinitio p̄ modū quo est orō diffinitina ex/
 plicans substantiā diffiniti. z ista ē valde p̄ria. z tradit̄
 in. z. poste. vt dicit̄ Lincōn. ibidē. alia ē via inuestigā/
 di diffinitioez q̄ tradita est in li. 6. thopicouz. z hec nō de/
 mōstrat̄ diffinitioez fm q̄ ē orō diffinitina explicās qd
 est diffinitū. sed cōcludit̄ tales orōes aīal rōale z mor/
 tale est diffinitio hoīs. z hec conclo p̄posita ex secūdis
 intentionibus. z non est oratio diffinitina solū expli/
 cans qd est homo. sed est rōlo p̄dicatua secunde itēti
 onis de hac diffinitioe aīal rōale mortale. vt dicit̄ L/
 cōn. z. poste. z hec est lōge alia a p̄dicta vt ipemet dicit̄
 in p̄n. secūdi. q̄re rē. Ad tertiū dubiū dicēdū q̄ talis
 via nō ē diuīsiō p̄ se nec demfatio p̄ se. q̄ in istis sit pe/
 titio p̄cipy. vt p̄z. z. poste. sed talis via vt dicit̄ Lōmē.
 hic. z phs. z. poste. est via p̄posita ex diuīsiōne z demō/
 stratioe nō accipiēdo demfationē. p̄ria. q̄ talis ē fo/
 lū accētiū imēdiatoz. vt p̄z p̄mo poste. sed accipiēdo
 demōstratioez p̄ q̄cūq̄ rōinatōe faciente fidem. vt dīc
 z. poste. z ista via p̄posita est via p̄fecta z directa inuesti/
 gādi quod qd est. sed alie indirecte z ip̄fecte p̄t̄ noiari
 sicut via a p̄rio z via inductiua. vt dicit̄ Lōmē. 4. phy.
 Ad quartū dubiū dico q̄ ille diuerse vie inuestigādi
 quod quid est nō p̄tinent ad vnā sciam s̄ ad oēs scias.
 q̄libet enim scia p̄siderat̄ p̄ria p̄cipia sui subiecti z iō
 q̄libet scia h̄z suā viā inuestigādi quod quid est p̄riuz
 q̄re rē. Per hoc ad rōnes. Ad p̄mā. cōcedo maiorēz
 z ad minorēz dico q̄ verū est q̄ est vnā methodus cō/
 munis z nō p̄ria. Et isto mō etiāz dico de medio inesti/
 gādi quod qd est. q̄re rē. Ad aliā q̄z dīc̄. corū rē. dico
 q̄ verū est p̄mo mō dicto i p̄ōne. sed secūdo mō nō oīz.
 q̄re rē. Ad aliā eodem mō dīc̄. cū dīc̄. oīum corū rē. dīc̄
 co q̄ verū est primo mō. sed secūdo modo nō oīz. q̄re rē.
 Ad aliā cuz dicit̄ sicut est rē. cōcedo. z cū dicit̄ ē vnā
 dico q̄ veruz est cōis tradens regulas cōes inuestigādi
 propria accidentia. nō autēz est aliqua sic cōis que det
 cognitionē p̄mozuz p̄cipiozū vniuscuiusq̄ p̄ria acci/
 dentis. z ita ē de methodo inuestigādi qd qd ē. vt dicit̄

de istis. quare ratio non valet. et cum addit quod scia est de
 icorruptibilibus. dico quod verus est de eternis vel sub idem
 titate numerali ut sunt corpora celestia et eorum motores.
 ut secundum identitatem specificam ut sunt ista entia naturalia
 ut per se. ex 2° de generatiōe et corruptiōe. modo quidditates
 singularium sensibilibus et corruptibilibus licet non sint eterne
 secundum identitates numerales. quia impossibile est aliquod cor
 ruptibilium unum numero permanere. tamen perpetuantur secundum
 identitates specificas per continuationem generationis et cor
 ruptionis. Aliter potest responderi quod credo satis perpeteter
 cum dicitur scia est de eternis verum est sic intelligendo quod ea de
 quibus est scia nunquam corrumpuntur simul quantum ad omnes sui partes
 Quia tamen illud de quo est scia sit icorruptibile penitus reter
 nus non est verum. modo sic est in proposito. quis. n. quibus qui
 ditas singularis corrumpat aliquando tamen quidi
 tates alicuius speciei nunquam corrumpit tota quo ad omnes partes
 subiectivas. imo non est aliquod tempus in quo non sit aliquid in
 dividuum cuiuslibet speciei pertinet ad perfectionem univ
 uersi ut docet Lōmen. et Lincoln. super primum posteriorum.
 et sic intelligitur uniuersalia de quibus est scia esse eterna et
 icorruptibilia. ¶ Utrum autem quidditas singularis existens
 in materia signata per se corrumpat aut pure per accidens bona
 inquisitio est. et de hoc alias fuit aliquid ordinatum. posset ergo
 dici per distinctionem perpetui iuuenes cum dicitur illud de quo est
 scia est perpetuum et icorruptibile. dico quod illud potest intelli
 gi dupliciter. vno modo quod illud de quo est scia nullo modo corrup
 patur nec per se totum nec per partem nec simul nec successiue
 sic esset falsum et impossibile. alio modo quod nunquam corrumpat
 totum simul quo ad omnes eius partes subiectivas. et sic bene
 verum est. sic autem se habent quidditates specierum et generum in diu
 ruz maioribus. quare etc. ¶ Item aliter dicunt aliqui et multum
 subtiliter. ut mihi videtur quod illud de quo est scia est perpetuum et
 icorruptibile sic est intelligendum non quod res que subicitur pas
 sioni speculata sit omnino eterna nec sicut ipsa passio specula
 ta. sic. n. de rebus naturalibus non esset vere scientia. sed sic quod
 deo que demonstrat et scitur esset perpetue veritatis ita quod
 quatenus est talis deo ipsa est vera et intellectus speculans
 ipse est verus et semper habet veram cognitionem et non quicquam veram
 et quicquam falsam. et sic idubitate illud quod scit vel de quo est scia
 est eternum et perpetuum. s. quod deo demonstrata semper est vera.
 et quatenus est ipsa speculatur ab intellectu ipsa habet veram specula
 tionem. et hoc etiam dicitur Lincoln. super primum posteriorum. ubi gra
 quibus omnis homo sit corruptibilis et corrumpat successiue. tamen
 hoc deo est perpetue veritatis homo est risibilis. et nunquam intel
 lectus intelligens illa deo non est falsus. similiter autem et in
 alijs deo libus naturalibus astronomicis. et hoc sufficit.
 ¶ Ad aliam de generatiōe ignis cum dicitur a quo generatur
 hic ignis. dicitur Aristotele. et Aue. quod potest generari ab igne
 mali preexistente. Et cum arguitur contra hoc quod ignis par
 ticularis vel malis preexistens non ageret immediate etc. di
 cunt aliqui quod ageret immediate per suam qualitatem acti
 uam virtute tamen forme substantialis ignis. Et cum dicitur quod
 unumquodque sit a suo simili secundum speciem vel secundum genus. di
 cunt quod verum est vel ab aliquo alio virtute alicuius quod
 est de genere vel de specie ipsius generati. et sic est in pro
 fito quod ipsa qualitas ignis preexistens generabit ignem. et im
 mediate. non quidem virtute propria sed virtute forme
 substantialis preexistentis. et hoc est etiam quod dicitur ad
 illam propositionem. Nihil agit ultra suam speciem. verum est
 virtute propria. s. virtute alterius boni. De tamen ratio mihi
 videtur dubia. quia si caliditas preexistens ignis generat
 ipsum ignem virtute forme substantialis illa virtus autem est
 substantia aut accidens. hec est sufficiens diuissio. Si substantia
 tunc haberetur quod ipsa qualitas agit et generat mediante

substantia. et tunc ista substantia est immediatum generans. tunc quia
 tur que sit ipsa substantia qua caliditas generat ignem
 Utrum sit substantia abstracta vel materia vel forma malis
 Si substantia abstracta habet intentum. Si materia hoc est absur
 dum. quia materie non est agere neque generare. Si dicatur quod
 sit forma malis tunc recederet quod forma malis sit im
 mediatum agens et generans. nam id mediante quo aliquid agit
 est immediatum principium actuum ut manifestum est. Et forte
 dicitur hic quod caliditas non agit mediante forma subali
 ignis sed magis est forma subalis ignis agit mediante
 caliditate. immediatum generans est caliditas. non tamen vir
 tute propria et sibi ipsi relicta. sed virtute forme subalis a
 qua dirigitur in agendo. et hoc placet multis. ¶ Aliter potest
 dici quod in tali generatione ignis cum generat ignem imedia
 tum generans ratione propria dicta que esteductio forme
 subalis de potentia materie est ipsa forma subalis perxi
 stens. Et cum dicitur forma subalis non est immediatum principium
 actuum. verum est nisi precesserit actio qualitatis actiue ita quod
 materia cum fuerit disposita per eam. tunc. n. nihil est in conue
 niens formam subalem agere immediate et extrahere formam
 sibi similem in specie vel in genere de potentia ad actum. Dicere
 tur ergo secundum hoc quod ignis appropinquatus combustibili non
 statim educit formam substantialem suam nisi prius per calidi
 tatem ipsum disponat calefaciendo et rarefaciendo. et tunc
 in ultimo instanti alteratiōis illius cum materia est tamen dis
 posita forma subalis preexistens inducit sibi formam im
 mediate sine aliquo alio agente proprio. Nec video quod ad
 hoc sequatur inconueniens ad prius. Quod ergo dixit Aristotele.
 quod ignis non agit secundum quod ignis etc. verum est nisi prece
 dat vel concomitet actio qualitatis actiue. unde si esset forma
 ignis separata a forma actiua non ageret immediate in
 materia. ut dicitur Lōmen. in 7° metaph. Et possumus ex
 ponere illud dictum Aristotele. sicut ipse intelligit alexander.
 quod ignis non agit secundum quod ignis. non quia nihil agit per suam for
 mam subalem sed quia non agit per suam materiam que est pars
 eius. et ideo non agit secundum quod ignis. in primo. neque contrariatur
 aque primo. quod enim competit alicui primo competit cuiuslibet
 partem eius per se. ¶ Hanc autem exponem reputo pulchram
 et subtilem. non enim video necessitatem aliquam quare cum
 materia est sume disposita ad recipiendum formam subalem ignis
 quod forma ignis subalis materie appropinquata non efficit et
 generet formam substantialem ignis sibi sibi immediate. s. si
 ne agente proprio. Et alias mihi apparet alio modo
 ¶ Ad alias de generatiōe aialium et plantarum intelligendum
 est quod Lōmen. Auer. in 7° metaph. commento. 31° et in. 12°
 commento. 60° multum insitit in solutiōe huius rationis. quia ista
 fuit maior ratio platonis ut dicitur. Est autem summa sententia Lōmen.
 ut mihi videtur. quod in seminibus aialium perfectorum et plantarum
 que generantur ex comixtione seminum sunt quedam virtutes ac
 tiue proprie quas vocat Ari. formativas in diuersis semi
 nibus diuerse et distincte. Istas autem virtutes magnifica
 uit Aristotele. ut dicit Lōmen. vocando eas virtutes diuinas. Et
 Galienus dubitauit an illa virtus esset creator an non. p
 tato vero dicuntur virtutes ille diuine. quia quodammodo sunt sicut
 intellectui in operando. sicut. n. intellectus in intelligendo non
 utitur ad hoc aliquo organo corporali in quo sit ipsum intel
 ligere ut dicitur 3° huius. sic virtus formatiua existens
 in semine deciso a masculo non operatur aliquam partem corporis
 decise neque aliquam membrum determinatum ut videtur per ocu
 lum et auditus aurem vel per aliquam aliam dteriatum membrum cui
 conicitur operatio. et hac similitudine tangit breuiter Lōmen. 7°
 metaph. Sunt etiam quedam alie habitudines notabiles
 que habent declarari super de generatiōe aialium. et alias collegi
 eas in quonibus de formatiōe corporis humani et sicuti gene
 b

patide aialiu pfectoz sunt tales virtutes agētes pprie
 ⁊ diuerse. ⁊ sic ad generationē aialiu p putrefactionē
 operant quedā opatiōes pportionabiles predictis.
 ¶ Circa qđ cōsiderādū diligenter qđ sicut hz videri in
 de generatione aialiu ⁊ i 4.º metheoroz. aial qđ fit p
 putrefactionē generat ex quodā corpore humido qđ
 p putrefactioē separat a corpore quod putrefit. illius
 aut corporis humidi vna pars ē humidior ⁊ passibilior
 ⁊ i potentia receptiua ad formā aialis generadi ⁊ pro
 portioat femini femelle. alia vō ps est calidior ⁊ magis
 actiua ⁊ pportioat femini masculi. ⁊ hz vtutē actiua ⁊
 formatiua aialis generadi quēadmodū spma hz vtutē
 formatiua aialis quod generat ex semie nisi qđ vñ est
 vt docet Lōmen. in. iz.º metaph. qđ vtus formatiua exi
 stens i semie fit ab hñte semen. i. ab illo a qđ decidit sem
 en ⁊ a sole. i. a corpe celesti. Etia ad hoc dicit Lōm. 2.º
 physicoz. qđ hō generat hoies ex mā ⁊ sol. sed vtus que
 ē in putrefactioē. i. i humido abstracto a putrefacto fit
 a sole tñ. i. a corporibus celestibus ⁊ nō ab aliqđ silī i spē
 vl i genere ppinqđ. ⁊ sicut ad generatōes alterius aialis
 pfecti cōcurrat alia ⁊ talia vtus formatiua. vñ semen eg
 nō generat affinū nec ecōuerso. similitē ad generatio
 nez alterius p putrefactionē cōcurrat alia vtus pueni
 ens a celo ⁊ diffusa in cōtinentē i qđ fit generatio. vnde
 Lōm. i. iz.º metaph. dicit qđ calor solis ⁊ stellaz diffusus
 in aere generat aialia ex putrefactioē nata. ⁊ silr oia qđ
 fiunt nō ex semie. imaginat qđ i generatōe cuiuslibet
 aialis ⁊ plāte agens ppinquū est ipm semen vel corpus
 pportioabile femini hñs vtutes actiua pprie talis aia
 lis vel plāte. ⁊ illud corpus pportioabile lz nō sit eiusdez
 speciei spāliissime nec eiusdez generl. pping cū aiali aut
 plāta. tñ sic est generatiū talis aialis qđ non alterius ⁊
 eius forma est actu nō qđ formaliter est i actu sed in po
 tentia vt dicit Lōmen. 3. metaph. Per h ad rōis formā
 cū dñ nihil educit nisi ab aliqđ sui generis vl sue speciei
 videt mibi qđ oz dicere fm Lōmen. qđ vñ est de aliqđ
 eiusdez generis vl speciei formalr ⁊ i actu vl vtualr ⁊
 i potentia actiua. ⁊ intelligimus aliqd esse de genere ali
 cuius vl speciei formalr vl fm actu cū hz formā gene
 ralez vl specificā cōsilem forme illius. vtualiter autē
 aliqd dñ esse eiusdez generis cū aliqđ cū hz formā eius
 i vtute ppria actiua ⁊ p se. mō lz i generatōe aialis aut
 plāte p putrefactionē nō appareat aliquod generās
 māle eiusdez speciei vl generis formaliter. tñ necesse
 est ibi esse generās pticulare vl māle quod est eiusdez
 generis vtualiter cū ipō generato hñs i se vtutes ppria
 ⁊ ppe talis gnāt. Un ⁊ Lōm. i. iz. meta. dicit. Qđ ex hēs
 aliqd de potētia ad actū necesse est vt i eo sit aliqđ mō illd
 qđ ē hñt. nō qđ sit ipzmet hz oēs mōs. s. formalr ⁊ hz actū
 vñ subdit. Virtutes qđ sunt i seminibus qđ fiūt aīata nō
 sunt aīe i actu lz i potētia. Silr vtutes qđ sunt i corpibus
 pportioabilibus seminibus vt dictū ē. ⁊ sic nō oz ad ge
 nerationē taliū aialiu ē qđitates illius spēi abstractā
 ⁊ imālez. Qđ autē ad generationē cuiuslibz aialis ⁊ plā
 te p putrefactionē sit aliqd pticulare agens ppriū hñs
 p cū vtutē actiua ⁊ generatiua talis aialis signū pōt eē
 qđ ex diuersis aialibus p putrefactionē fiūt diuersa
 aialia vt dicit Lōmen. iz.º metaph. Vespē. n. videntur
 fieri ex corporibus eqz mortuoz. ⁊ apes ex corpibus
 vaccaz mortuaz. ⁊ rane ex putrefactōe terre. muscilē
 tes ex vino corrupto. qđ non vñ ⁊ tigare nisi qđ ex diuer
 sis corporibus putrefactis ex hñtur diuersa hūda in
 gnis sunt diuerse virtutes generatiue. diuersitas. n.
 māe sola nō sufficeret ad tātā spēz diuersitatē. Sic g vt

pdictū est nulla est necessitas ponēdi tales qđitates se
 patas imo si eēt iutiles eēt ad generatōes idiuiduo
 rum vt dictū est. ⁊ ppter hoc dicit Lōm. i 7.º metaph.
 2.º mō 3.º qđ necesse ē vt oē mixtū cū mā generet a mi
 xto cū mā tāqđ a generatē ppinqđ. bñ tñ ⁊ cedendū ē qđ
 motores corporū celestiu sūt generātia remota illorū
 generabiliū vt dicit Lōmen. i. iz.º metaph. s. nō sūt ge
 nerabilia ppinqđ nec qđitas ipsoz idiuiduoz sunt eius
 dē spēi cū ipsis vt manifestū est cuiuslibz itelligenti ⁊ p
 batū est pus. ¶ Ad cōfirmationē cū dñ sba pfecta ⁊. mi
 hi vñ qđ ista ppō pōt hñe duplicē itellectū. Vno mō pōt
 itelligi ita qđ oēs qđitates. videlz vniucatio pteitas ⁊
 ppingtas seu imediatio sint vnus ⁊ eiusdē agentis hz
 numerū ita qđ aliquod agens vnus ⁊ idem numero sit
 agens per se propinquus ⁊ immediatum ⁊ vniucatum
 .s. eiusdē speciei cū generato. ⁊ hñ ē vñ nec necessariū
 ¶ Alio mō pōt itelligi sic qđ ille qđitates sint agētiū
 diuersoz numero ita qđ sit aliquod agens p se. ⁊ aliqd
 aliud agens imediātū ⁊ aliqd agēs eiusdē spēi cū sūba
 gnāta. ⁊ sic ē verū. vñ in gnātōe sortis iuenit aliqd agēs
 imediātū. s. semē decidū ab aliqđ pcedēte. et illud ē agēs
 per se. i. p sui nās aptū agere. ⁊ iuenit aliqd gnāns vni
 uocū cū ipso sor. s. hō particularis a quo decidū ē semē.
 s. illud nō est oīo p se cā gnātōis sortis cum ipō mortuo
 postqđ emisit semē pōt fieri gnatio sortis. ⁊ gnatio non
 pōt eē sine p se gnāte vt manifestū ē p se. ⁊ hñ. z. phy.
 ¶ Aliter dicit aliqđ qđ lz semē nō sit vniucocū cū sor. qui
 gnāt ita qđ formalr ⁊ fm actu sit eiusdē spēi cū ipō sor.
 tñ est eiusdē spēi vtualr. ⁊ ista vniucatio sufficit i gene
 rate imediato. Vñ ē tñ sine dubio qđ pter illd gnāns
 oz eē vel p fuisse agēs pticulare eiusdē spēi formalr a qđ
 ipm semē fuerit decidū. vt pbat cōmē. 8. phy. 3. Qui.
 ¶ Vñ qđ opinioē platonis ⁊ i probata. solutiōz rōibus
 eā fulciētibus remāet dicere ad. q. ppositā i qđ qñi vñ
 yle sit pus singularibus vel posterius. ¶ Et ē cōsideran
 dū ad euidentia. q. qđ yle p accipi duobus modis vt cōi
 ter dñ. vno mō pōt capi p itētōe. alio mō p re qđ denoiat
 vñ. sicut hñ nomē albū pōt teneri p ipā albedine qđ for
 malr aliqd denoiat albū vel p re qđ denoiat alba. Vñ
 qđ ē p itētōe dñ esse ⁊ ceptus itellectūalis quo aliqđ qđi
 tas itelligit vt ē apta nata. vl vt ei nō repugnat eē i mlti
 Et dicit aliqđ qđ vltra illū ⁊ ceptū oz eē respectū ad pla
 supadditū. Vñ p re est qđitas apta nata vel cui nō re
 pugnat eē i multis. vt hñ. 7. meta. Et qđ multitudo aut
 est rez dñtiū fm formā. aut rez dñtiū fm qđtitatē vt
 dicit cōmē. z. phy. cōmē. 6. ita est duplex multitudo
 solū ad quā oīs multitudo reducit. s. multitudo fm for
 mā ⁊ spēm. ⁊ multitudo fm numerz. ⁊ est multitudo in
 diuiduoz eiusdē spēi. Ideo yle qđ ē qđitas ē duplex. s.
 qđitas repibilis i mltis dñtibz formā. ⁊ ista ē genus
 et qđitas repibilis in multis fm qđtitatē dñtibz. s. in
 multis numero diuersis. ⁊ hec dñ spēi spāliissima. Vñ
 aut sint pla vñ qđ ista duo bona pferuntatio ē. s. ad pñs
 nō dñctio. qđ solū dñ istis duobus vñibus ad ppositā. q.
 ¶ Tunc dico tria. primo qđ yle p intentione est poste
 rius singularibus. 2.º qđ yle p re ⁊ qđitate apta nata re
 piri i multis spēbus. s. yle p re qđ denomiāt genus est
 pus realiter ipis spēbus qđtum ad suam formam gene
 ralem. vt animal quantum ad suam formam est prius
 realiter hoīe ⁊ asino. ⁊ sic de alyz formis specificis. 3.º
 dico qđ yle p re qđ denomiāt spēi spāliissima nō est prius
 ipis eētys suoz singulariū. vt qđitas hoīs nō ē prius
 realiter qđitatibus sor. ⁊ alioz singulariū suoz. silr aut
 ⁊ i alyz. ¶ Primū pbat breuiter sic. illud quod ē crea

Primus

Octava

et ab alijs est posterius eis de v. sic. ca. n. na. por. e. ipso
 cato. vt pz i pdicamentis. sed vlt p itentoe est qd catu
 a rebus singularibus. ceptus. n. intellectuales nri canf
 a rebus mediatis fantasmatibus vl cogitadibus
 eoz vt pz i 3. huius. vlt aut p itentoe q aliqd denoat
 vlt e ceptus intellectualis qditatis multiplicis vt oes
 dicunt. 7 ad illa itentionez possumus dicere dictu Lom.
 in. 2. metaph. pmento. 4. vbi dicit q vltia apud Ari. i.
 fm opi. Ari. sunt collecta ex singularibus ab intellectu
 q pferat 7 accipit similitudines iter ea 7 facit ea itentio
 nez vna. i quo dicto valde notadu est q Lom. ibi breni
 ter tagit cas ipsius vltis p itentoe. Lam. n. receptiuam
 tagit cu dicit ab intellectu q accipit pferado iter ea si
 militudines. i. q consideratea consideratoe accepta a p
 pteritate i q assimilant. ille. n. intellectus q pferat est i
 tellectus possibilis i quo tagit i subiecto recipiunt ipe p
 siderationes vniuersales. vñ Ari. in 3. huius de intellectu
 possibili dixit. Dico aut itellectu quo opinat aia 7 itelli
 git. p hoc aut q dicit. 7 facit ea itentione vna. tagit agēs
 ppteritū ipsius vltis. 7 e intellectus agēs q facit ex potē
 tia intellectis actu itellecta vt pz in. 3. huius. 7 p b q dic
 ex pterclaribus yl singlaribus tagit agēs dispositiuū qd
 disponit itellectu ad receptione cōceptus vniuersal
 vt declarat in. 3. huius. cu gvniuersalia q sunt itentōes
 sint cata a singularibus manifestū e q sunt eis poste
 riora saltē via generatōis. Utrq aut sint posteriora via
 pfectōis sicut aliq tenent. s. aliq ponentes q itellectio
 rei mālis est qd nobilius simpliciter 7 dignius re māli
 vt itellectio auri est nobilius ens q ipm auz. sed de b
 est nobilis pscrutatio sed nō ad pns. ¶ Tunc ostendet
 secūda cōclusio. s. q forma rei q denominat genus est
 realiter prior aliquo mō ipsis formis ipsarū specieruz
 7 propuz. vt aialis forma est por forma hominis 7 eg
 7 sic d aly. quia illa forma e por forma specierū media
 te q mā pma recipit ipsas formas specierū. hāc reputo
 manifestā qz nihil recipit in mā mediāte aliq quod est
 oio posterius ipo. s. mā pma recipit prius formas gene
 rales 7 mediātibus illis recipit alias formas specificas
 vltas ad idiuiduales. hāc scribit expse Lōmen. sup pri
 mū metaph. in ca. d erroribus. qre zc. ¶ Preterea illa
 forma q est potēialis respectu forme spēi e por illa for
 ma spēi saltē via generatōis. nā potentia vt sic pcedit
 actu vt habet i 9. metaph. sed forma generalis e potē
 tialis respectu forme spēi ita q ipm genus e i potentia
 ad formas specierū. qre zc. maior pz. vt dictū e. minor
 declarat qz Ari. in 7. metaph. in ca. Nūc aut inquātū
 analeticis de diffinitōe dictū e. dicit q ca qre diffinitio
 pposita ex genere 7 dria e qd vñ est qz vna pars eius. s.
 ipm genus est i potentia. 7 dria vltima e actus. 7 ex tali
 bus fit vñ. aut q recipit ibi genus p cōceptu generali
 aut p ipfare. nō e dicendū p cōceptu. qz tūc diffinitio n
 daret cam vnitatis diffinitionis que est idem eentialr
 cu diffinito qd diffini p genus 7 driam. nā ipfi ceptus
 generis 7 dria n sūt idē eentialr cu spē diffinita vt notū
 est. 7 sic nō assignaret caz vnitatis diffinitōis q est qui
 ditas spēi diffinite. cuius opposituz voluit ibi Lōmen.
 ergo reliquit q ipse itellexit de genere p re q denoat
 genus q ipa est potēntialis sic mā respectu dria. 7 dria
 est actus 7 forma. 7 iō diffinitio hz vnitatē ab ipa vltia
 dria q est actus pfectus 7 vltimus actus nō existens in
 potentia ad actu aliū essentialē speciei diffinite. Et sic
 sequit vltorius necessario q forma generis est por for
 ma speciei saltē via impfectōis 7 generatōis. ppter b
 dicit Ari. q genus nō est pter generis spēs. aut si aliqd

et vt mā e. fens i pō respēū dria. ex pō aut 7 actu fit vñ.
 qre zc. Et q bec sit itentio Ari. pz ispicienti pntū ibidē
 ¶ Preterea illa forma q psequit aliquod accēs reale
 tali mō reali quo nō psequit formā hois nec asini nec
 alicuius alterius spēi nec simul oēs illas est diuersa re
 aliter ab oibus istis formis. hanc recipio p manifesta.
 si. n. esset eadē cū oibus istis tūc oē accēs reale qd ali
 quo mō reali psequit eā etiāz psequeret eas eodē mō
 reali s. forma aialis. vñ aial psequit aliqd accēs reale
 tali modo reali quo nō pseqt formā hois nec formam
 asini nec alicuius alterius spēi. nec oēs sil. vt sensus cō
 seqtur p se pmo formā aialis. vñ aial vt oēs cōcedūt p
 nām aialis inest cuiūqz 7 nō est p aliquod aliud cui
 prius istit. nec psequit p se formā hois vt hō. qz tūc in
 esset p formā hois cuiūqz iesset. qd est absurdū. silr n
 psequitur p se pmo formā asini p eandē rōnē. silr nō pse
 qtur p se pmo oēs formas prias aliaz spēz p eandē
 rōez. qz tūc cuiūqz iesset sensus hoc est p nāz oīz for
 marū ppriaz ipsis spēbus. quod est ridiculus. q vider
 q forma aialis fm q aial e diuersa realr ab oibus for
 mis ppruz suaz spēz. aut q est por aut oino posterior
 ipsis. nō est dicendū q sit posterior ipsis. qz tunc nō po
 neret pns i diffinitōe. quod e falsū. etiā qz semp minas
 pfecta sunt pora pōitate materie ad formas 7 qsi via
 gnātōis. vt oēs cōcedūt. s. pstat q forma gnīs si e diuer
 sa a forma spēi e minus pfecta qz forma spēi. vt forma
 aialis fm q aial iuenit i oibus aialibus: est minus pfe
 cta qz forma hois 7 asini 7 sic de aly. qre zc. ¶ Pz ger
 oibus istis q forma rei q dō genus vt forma aialis est
 realr por formis spērum eius. Et bec fuit secūda cōclo
 Tūc onditur tertia. s. q forma rei q dō spēs spālissima
 nō est realiter por formis singulariū eentialibus. vt
 forma subalis hois non est prior realiter forma subali
 sortis aut platonis. 7 sic de aly. quia si forma subalis
 spēi spālissime esset por realiter formis subalibus in
 diuiduozuz tunc ipa spēs nō eēt tota essentia 7 suba in
 diuiduoz. sed hoc est falsum fm boeciū in diuisiōibus
 suis. vbi voluit q spēs e totū eē. i. tota sba idiuiduorū
 7 b qsi oēs cōcedūt. nā pz qz postqz forma sbalis hois
 eēt por realiter forma sortis 7 platōis cū nihil realiter
 sit fm se pns se ipso oporteret q forma hois vt hō esset
 alia realiter a formis ppruz sbalibus hoīuz pterclarū.
 7 sic species nō esset tota essentia idiuiduozuz. 7 i diui
 duū. n. nō abundat. s. spēm i forma sbali quē admoduz
 spēs nō abundat a gnē i dria specificā vt dicē poxphodus
 ¶ Preterea si forma substāntialis spēalissime eēt alia a
 formis ppruz substāntialibus idiuiduozū tūc vñ idiu
 duū eēt i diuersis speciebus spālissimis. qd e māifeste
 icōueniens. 7 pbat nā qz cōstat q hō est spēs spālissi
 ma. si aut forma hois vt hō existens i sor. 7 plone esset
 alia realiter a forma sbali ppria sor. 7 plonis ita q sor.
 haberet vñ formā sbalez ppraz sibi. 7 silr plo vñ aliā
 pter formā hois vt hō tūc ille forme ppe 7 singulares
 sunt i aliq mō eēndi diuerso a mō eēndi cōseqnte for
 mā hois vt hō. 7 ab illo sumeret vna rō spēi diuersa a
 rōe hois vt hō. qd e absurdū 7 ridiculū. Qz si ille rōes n
 sufficiāt qre alias. Scio bñ q nōnulli ponūt i idiuiduo
 formā sbalez idiuidualē realiter diuersā a forma spēi
 7 dicūt q p ipaz idiuiduū eidiuiduū 7 distiguit ab aly
 idiuiduis. s. deb nil plus ad pntē qōez. ¶ S. 3. secūda
 cōcloez sūt mlte difficultates qz nō est bonū silētio p
 trāsire. Prima e bec q si forma generl e por realiter
 formis spēz tūc i sbuz erit ordo. nā pns 7 posterius sūt
 dria ordinis vt pz ex 2. metaph. s. pns e falsū vt vt vel

b z

le Ari. 2. metaph. ca. Nunciat in q. 1. analecti. 2. vbi dicit expse q. i. sba nō est ordo. 2. subdit q. mō h. debeat itelligi. Hoc q. d. p. hoc at posteriorius. q. re ista positio plāc. dicit Arist. ¶ Preterea si forma gnis eēt diuersa realiter a forma spēi tūc genus realiter nō pdicaret p se de specie 2. in eo quod quid est. nō est falsum. nōtia patet. q. illud cuius forma realiter ē diuersa a forma alterius non predicatur de illo per se vt manifestum ē ¶ Preterea si sic tunc vnum ens esset plura entia. qd est absurdum. p. batio nōtie. q. vñ 2. idem indiuiduū est hō 2. aial. si aut forma aialis ē diuersa a forma hois 2. econ. tunc hō 2. aial sunt diuersa entia. 2. sic cū fortes sit hō 2. aial segtur q. vnum 2. idem indiuiduū erit diuersa entia. ¶ Preterea si forma subalis aialis esset diuersa a forma subali hois sequitur q. forma subalis hois sit accns q. aduenit enti in actu. s. toti aggregato ex mā 2. forma sbali aialis. talis at forma ē accns cuius est s. b. m. cōpositus ex mā 2. forma vt vult Lōmen. i. p. n. secundi huius. s. b. m. n. forme sbalis nō debet esse ens in actu. s. in pura potentia. ¶ Preterea forma sbalis non vniret imediate p. me māe. s. mediante alia forma 2. rōnes p. mā illius pōnis. qd reputat oino iconueniens 2. absurdū. ¶ Preterea Lōmen. dicit i. suo tractatu d. sba orbis. q. vñ 2. s. b. m. habere nisi vnā formā ē possibile 2. nō plures saltē simul. mō sic ponendo vñ 2. s. b. m. simul h. 2. diuersas formas sbales. mā. n. s. o. simul hab. 2. formā hois 2. formā aialis 2. formā corporis. ¶ Multe at alie rōes 2. multe auctoritates difficiles sūt d. illā p. loez. s. oēs iste q. bus iprobaf p. kalitas 2. gradus formarū. s. n. i. mis esset longū eas h. p. oere. 2. alias diligentius p. scute fuerunt. p. pter qd ad p. nis dimitto. ¶ Ad p. mū dubiū pōt dici q. i. sba q. est forma vltima 2. actus vltimus nō est ordo. 2. sic itellexit Arl. illa. n. nō ē nisi vna i. vno dif. finito. s. nō segt q. nullo mō sit ordo iter ptes s. b. q. p. nunē i. diffinitioe p. posita ex genere 2. d. n. i. o. nō v. 2. il. la dubitatio. ¶ Itē possumus dicere q. i. sba diffiniti nō est ordo priū p se subsistentiū seorsuz 2. diuisis sicut subsistūt diuersa indiuidua eiusdes spēi v. l. diuersarū specie. rum. q. talis ordo diuersozuz p se 2. seorsū subsistentiū i. actu ipedit vnitatez aggregatā ex talibus ordiat. v. l. nō stat s. l. cuz vnitate specifica 2. numerali p. p. die dicta. ¶ Itē in sba rei diffinite pōt esse ordo diuersarū priū q. ruz vna est potentialis respectu alterius. 2. q. ruz vna nō subsistit seorsuz 2. diuisis ab alia. sic at est i. p. posito. nā q. uis forma generis sit realiter diuersa a forma speciei tñ ipa est potentialis respectu forme speciei tñ q. mediate ea mā p. ma recipit formas específicas vt dicit Lōmen. 2. cū sba ipa forma generis nunq. sepata est s. m. subsistentiā a formis specierū. nunq. n. est aliq. aial p. formā aialis qn habeat formā p. p. riā alicuius speciei. 2. ad illā itentioez dixit Ar. 7. metaph. i. ca. p. allegato q. genus nō est simplr p. ter generis species. aut sigd est s. cut mā est. 2. illud vñ est p. v. tra. q. pte debito mō itelligendo. nā ipm genus nō est aliq. separatuz s. m. esse subsistentie a speciebus suis s. 2. sit diuersuz realiter quātū ad suā formā a formis specieruz. 2. quāuis sit realiter 2. essentialr diuersuz a formis specierū tñ est sicut mā re spectu carū. est. n. forma generis imperfecta potentialis respectu formarū specieruz. 2. nūq. pōt p. ficere māz ni si cuz aliqua forma specifica p. fectiozi. ¶ S. 2. aliq. istāt q. Lōm. dicit i. p. mo physicoz. q. si mā habeat aliq. forma p. p. riā sibi nō recipet aliq. aliā formā sbalez ideo ille omnes essent accidentia. 2. generatio esset alteratio. 2. tñ stat si mā haberet aliq. formas sibi p. p. riā illa esset

ipsectissima 2. potēialis. g. s. l. r. nō obstāte q. forma generis sit multū imperfecta 2. potēialis respectu forme spēi tñ existens sub illa forma nullā formā recipet nisi accidentalē. ¶ Ad hoc facile ē respōdere vt mihi vt. v. 2. ē. n. q. si i. mā p. ma eēt aliq. formayl. haberet aliq. formā q. eēt d. eius eēntia 2. q. ditate tūc ipa mā nō recipet aliq. formā aliā nisi accidentalē q. 2. p. posito cū mā recipiat formā p. sui nām sequit q. mā recipet quācūq. formā rōe q. eēt ens actu q. ipa realiter recipit formā s. b. alē p. n. ci. palr. rōe q. mā ē. si g. ipa mā s. m. q. mā est haberet de sui eēntia aliq. formā tūc rōe illius actus 2. forme p. n. ci. palr. liter recipet q. s. cūq. formā ita q. forma 2. actus eēt ei p. n. ci. palr. rō recipiēdi. 2. cū omnis forma que recipit i. ente actu s. m. q. ens actu et cui substat ens actu secundum q. ens actu sit accidentalis tūc omnis forma q. recipit rē i. mā eēt accidentalis. sed nō sic erit i. p. posito. q. quātū cūq. forma generalis pōat i. mā an formā specificā ipa tamē formā nō est eēntia nec de eēntia materie p. rie. 2. i. o. mā p. ma nō recipet formā spēi rōe forme generalis p. mo 2. p. n. ci. palr. imo rōe sue essentie q. est ens de se pure potentie: tamē bñ v. 2. ē q. forma g. n. alis ē tāq. dispositio 2. p. paratio materie p. me ad formā i. ferioez q. mediate mā p. riā recipit alias formas vt d. c. m. fuit p. us. ¶ Ad aliā difficultatē cū d. r. q. tunc g. n. s. 2. dico q. nō sequit. 2. ad p. b. tōez cū dicit illud q. h. 2. formā 2. c. dico q. v. 2. est si ista forma nō ordinet ad formā spēi recipiendā nec sit p. s. b. e. spēi. s. si ordinet ad formā spēi recipiendā 2. sit p. s. b. e. spēi tūc hñs illā formāz poterit eēntialr p. d. icari de ista specie. 2. sic ē i. p. posito. nā s. 2. forma generis sit diuersa realiter 2. s. m. suā s. b. am a forma p. p. riā spēi. tñ ordiat ad eā 2. ē p. s. b. e. spēi. q. re rō nō valet. S. 2. logici hic litigāt q. p. s. eēntialis nō p. d. icat de toto p. d. icatōe dicēte hoc ē hoc 2. in recto. male. n. dicereā aial ē anima sicut dicit Lōmen. i. 7. metaph. s. 2. genus p. d. icat de spē p. d. icatōe dicēte hoc est h. 2. i. recto. vt bñ d. r. hō ē aial. 2. sic de alyz ¶ Ad istā q. oez multiplr rñsuz ē i. q. o. de p. positoe spēi sine d. pluralitate 2. gradibus formarū. S. 2. ad p. nis dico breniter q. p. s. nō p. d. icat d. suo toto i. abstracto. vñ male dicereā hō est aialitas. sed pars bñ p. d. icat de suo toto q. dā p. retōe inq. tū disticte itelligit suū totū 2. sic eēt genus p. d. icat de sua spe. vbi g. r. a. vt hō ē aial. idēz est ac si dicereā hō est hñs aialitate. s. l. r. aut 2. i. alyz non valet. ¶ Dāc solonē ponit R. Robertus in quodā suo tractatu de v. t. o. scia. 2. i. p. e. fuit magnus defensor huius opi. q. forme g. n. ales nō sūt eedē cū formis spālissimis. ¶ Itē alr pōt dici q. genus solū 2. cū p. c. s. s. i. o. n. e. d. r. i. e. vel forme specificē nō p. d. icareā p. d. icatōe dicēte hoc ē h. de spē. s. 2. totū aggregatus ex forma g. n. ali 2. forma specifica sub rōe tñ cōi sūpta a forma cōi p. d. icat de spē. 2. tūc d. r. e. d. p. d. icatio g. n. is de spē. vt dicēdo. hō ē aial. ibi p. d. icat de hō mine totū aggregatū ex forma hois 2. ex forma aialis cū sua mā. sub rōne tñ forme cōis. Un sicut illi q. tenēt q. forma g. n. is nō ē subalr diuersa a forma spēi. dicunt q. ipm nomē g. n. is significat totū aggregatū ex forma 2. mā sub rōe q. sūmpta ē ab apparēte cōi. 2. illud totū p. d. icareā de spē. ita q. dicere hō ē aial idē est sicut dicere hō est hō vt sensitiuū. Etia sic nos possumus dicere q. nomē g. n. is significat totū aggregatū ex mā 2. forma generalī 2. forma vltima. nō qdē sub rōe. p. p. riā forme vltimē. s. specificē. nec sub rōibus p. p. is forma 2. specificā. s. 2. sub rōne forme cōis vel apparētis cōis v. l. n. t. is. s. o. z. mā g. n. alē. 2. sic cū aial p. d. icat de hōie nō p. d. icat p. s. de toto sed totū de toto sub rōe tñ sūpta a pte. 2. hoc nihil est icōueniēs. s. 2. si nomē g. n. is significaret p. c. s. i. s. e. p. p. osi

Primus

Octava

tu ex ma gnali. r genus pdicaref de specie i recto. tunc sine dubio pars pdicaref de toto. quod est incoueniens nunc autez no est ita. imo nomen gnis significat totuz ppositu ex na coi r na spali. sub roe tn coi. Ad aliud cum dr q vnu ens r. possumus dicere q vnu ens esse multa entia multitudine opposita sue vnitati est ipos sibile. vt si est vnum numero p vna forma idiuiduales q sic fit pla entia numero p pler formas idiuiduales hoc est ipos sibile fit. Et sigdez est vnu ens specie p vna forma specificā q sit plura entia p pler formas speci ficas. s. r. at r i alys. nūq. n. ens vnu aliq vnitare ē plur ra pluralitate opposita illi vnitati. Sz no est remotum qn aliqd ens vnuz vno mō sit multa alio? nisi vt q ens vnu i actu sit multa i potentia. imo B est bene possibile vt pz p mophycor. Cū g idiuiduū s be sit vnu numero p vna formā idiuidualē r vltima p viā gnatiōis ccedo q simul nō pōt eē plura idiuidua numero p plures r di uerfas formas idiuiduales r vltimas. sz poteriteē mul ta r plura p diuerfas formas gnales r coēs quarū vna ordiat ad aliā r recipit i mā mediāte illa. r sic for. ē aial p vna formā s balē r ē hō p aliā r paliam corpus. r tñ ē vnu ens numero p vna formā idiuidualē vltimā r pfi ciētē. C. Itē idiuiduū s be cōposite. vt for. ē vnu p se sub sistens distinctū sz esse ab oi alia suba q nō est pars eius. r hoc mō nō sunt pla entia pluralitate opposita illi vni tati. aial enī quod pdicat de for. nō est aliquod ens sub sistens diuisim ab hoie r ab alys pdicatis subalibus q dicunt de for. nec econ? Et sic vt sit ad vnu dicere vnu ens nō est pla entia nec multa multitudine opposita illi vnitati. sz multitudine pluralitate alia nō opposita illi vnitati r hoc nullū ē icōnieniens. C. Aliter pōt dici fm illud qd positū fuit i solutiōe pcedentes dubitatioes q vnu ens nō est plura entia. r cū dr q for. ē hō r est aial. r illa sūt diuerfa p diuerfas formas. dico q cū dicit for. ē aial ibi aial nō pdicat aliqd diuersū ab hoie nec a corpe sed pdicat totuz pposituz ex mā r formis oibus subali bus q sunt i for. sub roe tn accepta ab vna illaz forma ruz. vel a mō essendi ante vna illaz formaz. f. aiaz sen sitiuā. vnde r i z? huius. Octm est q aial est aial p sensuz Silliter cū dicimus for. ē corpus ibi pdicat to^m ppositū ex mā r oibus formis s balibus q sunt i forte sub roe tn coi sūpta a mō eēndi ante formā s bales corporis. r nō pdicant ibi plura entia d vno ente. sz vnu sub diuersis roibus. cū g dr i. ppōc coi q genus pdicat de sua specie pdicatiōe dicente hoc ē hoc. dico q hoc nō est sic itelli gen dū q ppositū ex mā r forma generali sine alys for mis pdicat de sua specie i recto. sz q ipm totū ppositū ex mā r formis oibus s balibus spēi sub rōne coi acce pta a mō eēndi repta i oibus spēibus pdicat de ipsa spē r sic p oia illa genera nō pdicat nisi vnu sub diuersis tn roibus. que admodū etiā dicūt illi q negāt pluralitates formaz i vna spē nisi q itm differimus ab ipis q i vno cōposito ponimus plures formas s bales ordiatas mō pdicto. C. Ipsi vō ponūt vna solā formā i illo cōposito r mōs accētales diuersos. Quicqd aut hoz teneri dicat vt q semp noie gnis iportat totū cōpositū ex mā r for mis oibus essentialiter pmentibus ad illā species d q pdicat. r illud totū pdicat de specie i q libz pdicatione pdicare genus de specie. r sic multa entia nō pdicātur de vno. nec vnu ens erit simpliciter multa. scilicet en tia sed vnum cōpositū ex multis. qd nullū reputo i cōnieniens. Et ista solutiō multum est mihi pbabilis. r forte si bene itelligeret iueniretur necessaria. C. Sz di ceres. vnus rei ē vnu eē actu. r p ois vna forma s balis

r nō plures. Dico q vnus rei vnicū ē esse pfectissimū r oino actuale r finale. vnus tñ rei bene pnt esse plura esse quoz vnu est eē diminutū r ipsectū r ordinatū ad aliud. r altez est pfcū r pletū ad qd alia ordiant. r sic erit i pposito. nā eē specificū est eē pfectū r simplr ac tuale r finale. esse vō generale est impfectū r potēiale r ordinat ad esse specificū sicut potētia ad actū. qre rē. Ad aliā difficultatē cū dicit q forma s balis hois eēt accidēs. nego pnam. r cū pbat q adueniret enti i actu. f. pposito ex mā r forma gnali. dico q B differt aliquid aduenire enti i actu sz q i actu. r aduenire enti i actu nō fm q i actu sz fm q i potentia. Forma. n. cuius s bm est ens actu sz q ē ens actu r cui pnciplr subycit ens actu fm q ens actu bene ē accidentalis. sz si aduenit vnynt ēti i actu nō sz q i actu sz sz q i potētia nō oz q sit accēs. Mōdo dico q qūis cōposituz ex mā r forma generali sit ens actu aliquo mō tñ forma spēi non vnit ei rōne q ens actu. nec ille actus. f. forma generalis ē principalis rō recipiendi formā ppriā spēi sz solū ē mediū disposi tiuū. ipa at eēntia mae q est i ipso cōposito ē principale s bm receptiuū illius forme s balis spēi r s bm primuz r pncipale. r hoc sufficit. Et ad illā itentionē dixit Lōm. in. 2. huius ppe pncipiū. cōmēto 4. q s bm forme s ba lis sz q ē s bz eius nō est aliqd actu nisi pillā formā. r p illā reduplicatōez dedit itelligere q s bm vnus forme s balis pōt eē aliq mō ens actu p aliquā formā. sz nō erit s bz i rōe forme s balis pncipalr nec habebit illā formā s balem fm q s bm primū r pncipale ita q forma sit rō principalis recipiendi formā s balē sz magis eo? sua nā pure potentialis erit subiectum pzinum et principale ipsius forme substantialis cuiuscūqz qūis vna illaruz sit dispositio r pparatio ad recipiēdū aliā vt dcm ē pus Ad aliā cū dr q tūc forma subalis nō vniret rē. dicē dū q formā subalē vniri imediate materie pime pōt itelligi duplr. Uno mō p puatōne ois medy pncipal r dispositiuū. r hoc ē falsū r ipos sibile. forma aut subalis nō vnit materie pme nisi mediātibus dispositibus aliq bus. vñ Aristo. in. 2. huius. dicit q actus vnus cuiuscūqz i potētia exite determinate disposita. r i ppa mō aptus est natus fieri. r sic forma subalis nō vniri imediate ma terie pme qūis nulle dispōnes pcedāt q remanent ea adueniēte. Alio mō pōt itelligi q forma subalis imē diate vniat materie pme p puatōez esse r medy pnci paliois. ita. f. q nō sit aliqd mediū cui pncipalius vnia tur forma subalis qz materie pme. r qd pncipalius sub iciaf forme subali qz mā pma. r hoc est vey. Mā enī est pncipiū pmū r pncipale subm forme subalis. et est pmuz r pncipale pfectibile. Mōdo qūis forma subal gnis sit por i mā qz forma specifica. tñ ipa forma gnalis nō est pncipale subm forme specificē. imo forma subal specifica vnit materie sine aliquo medio pncipaliozi cui pncipalius iungat. r qd pncipalius substet ei. r qd pncipalius sit pfectibile p eā. r sic itelligenda ē imedia tio vnus forme subalis a mā. q si vis p illā imediatio nē itelligere puatōez ois medy dispositiuū. hoc est tra Aristo. r cōmē. r vītate r nām rei vt puto pfcie fm illā doctrinā q ponit dimensioēs fm suas eēntias ma nere easdē numero sub forma gnati q fuerunt sub for ma corrupti. r eis mediāntibus formas substantiales vnire materie pme vt docet cōmē. in suo tractatu de suba orbis. rē. Ad auctē cōmē. cū dicit q ipos sibile ē vnu rē. dico q illa auctas nō dz itelligi sicut vba pmo aspectu sonāt q vna mā nō pnt eē diuerse forme siml subales. qz statiz hoc repugnat ei qd ipē determinauit

In 3: celi et mundi. q. forme subales elemētoꝝ remanēt i mixto remisse et refracte. et inuit hoc i p̄ma p̄bia et i multis alijs locis. s. d. sic intelligi q. vnu subm̄ nō pōt siml̄ habere nisi vnā formā subalē supposito q. ipsa forma subalis esset essentia vel de eētia materie. hoc enim supposito. s. q. forma aliq̄ eēt eētia materie fm̄ q. mā tunc nullā aliā formā subales posset recipere q. oēs alias formas repiceret per ipsā formā substantialem p̄ncipi paliter que ponitur eius essentia secundū q. materia. et sic oēs forme q̄s recipet eēt accidentales. nā oīs forma cuius subiectū est ens actu scdm̄ q. ens actu ē accidentalis vt supponit. sic igit̄ vnu s̄bm̄ nō posset habere nisi vnā formā substantialem si aliq̄ forma eēt eius essentia s. simplr̄ et absolute nullū est icōueniēs vnu s̄bm̄ siml̄ habere diuersas formas ordinatas sic q. vnā recipiat mediāte alia v. mediātibus alijs. et q. qdā sunt dispōes ad alias. Et q. illa sit intentio. Lōm. i illo loco p̄ diligenter inspicienti. cuius ostensionē relinq̄ iudicio fidelis exp̄positor illius tractatus et alioꝝ doctoꝝ Lōm. Aliarū vero rōnū et auctoritatū solutiōes regat cui cura fuerit i qōne de pluralitate formāꝝ s̄balū sp̄eꝝ et geneꝝ. Ad rōnes i p̄ncipio qōnis satis p̄ ex dictis. Ad p̄mā cū dicit. illud est p̄us et. posset cōcedi q. illud est p̄us v. scdm̄ rez v. secundū rōnē et modū. s. nō oꝝ semp̄ illud eēt p̄us scdm̄ rez q̄tum ad s̄bam. et cū d̄r q. ab vli. et. veruz est. et iō v. v. est p̄us scdm̄ rez suis inferioribus sicut dcm̄ ē de forma generali ad formas sp̄eꝝ. vel est p̄us fm̄ rōnē sicut est d̄ specie ad essentias indiuiduoꝝ. ipsa. n. species q̄tū ad s̄bam suā nō ē p̄or s. se s̄bys indiuiduoꝝ vt dcm̄ est p̄us. tñ bene est p̄or fm̄ rōnes qz eōior ē rō sp̄eꝝ q̄ rō singularis et p̄p̄y indiuidui. A quo aut̄ reali vt a p̄p̄io p̄ncipio sumat̄. p̄p̄ius p̄ceptus indiuiduoꝝ vt for. hoc ē q̄rere de p̄ncipio indiuidui. s. nō h̄z h̄ locū. sufficit at̄ ad p̄sens scire q. sp̄es est p̄or fm̄ rōnē indiuiduo et h̄ sufficit vt ab ipsa ad indiuiduū nō p̄uertat̄ subsistendi p̄sequētia. Sigs aut̄ ista rōe motus diceret q. forma substantialis for. vt est for. s. forma indiuidualis ē posterior forma hominis vt hō sicuti forma hōis p̄p̄ia ē posterior ad formā aialis. v. tūc oporteret eū dicere q. forma indiuidualis for. esset perfectior et nobilior forma hōis vt homo sicut etiā forma hōis ē perfectior q̄ forma aialis vt aial et s̄lr de alijs. hoc aut̄ videt̄ icōueniens. qz s. hoc oporteret q. forma indiuidualis for. eēt etiā p̄ncipiū alicuius opationis nobilioris et perfectioris q̄ q̄cūq̄ opatio q̄ pōt cōuenire p̄ formā hōis vt hō. et sic etiā oporteret q. haberet p̄ suā formā indiuidualē aliq̄ virtutes perfectiores q̄ sit virtus p̄fectissima d̄bita naturaliter hōi vt hō. v̄tus aut̄ p̄fectissima d̄bita nāliter hōi fm̄ q. hō est virtus cogitativa v. intellectiva. et sic oporteret for. p̄ suā formā indiuidualē habere virtutē p̄fectiores simplr̄ q̄ sit intellectus v. virtus cogitativa. qd̄ est absurdū et ridiculū. Ex quo p̄ q. non est aliqua forma s̄balis for. vt for. alia realiter ab illa forma s̄bali qua est hō. Sigs aut̄ factice motus v. cauillare volens diceret q. ista forma s̄balis indiuidualis for. nō est forma hōis vt hō s. minus p̄fecta. tūc ista deberet eēt p̄or via generatōis. q. minus p̄fecta p̄cedūt via ḡnatōis. vt satis h̄ 7: meta. et sic for. p̄us generaret̄ q̄ hō. et sic sequeret̄ q. forma p̄p̄ia indiuidualis indiuidui eēt p̄p̄ingoz forme ḡnālī q̄ forma sp̄eꝝ specialissime. et alia m̄lta icōueniētia acciderēt huic p̄sitōi. nā a formis illis indiuidualibus sortis et platonis posset abstrahi vna species sp̄alissima diuersa et alia a specie hōis vt hō. et necesse eēt dicere vel q. hō nō esset sp̄es specialissima v. q. vnu indiuiduū eēt sub duabus

sp̄ibus sp̄alissimis eq̄libus i suppositis. vt q. forme substantiales indiuiduales for. et platonis i nullo vno p̄ueniunt. nisi i illo i q. p̄ueniūt forme q̄bus ipi sunt hoies que oia ista sunt absurda. et impossibilia. Et sigs fingeret illas formas. s. formā for. indiuidualē et eius formā p̄ qua ē hō oino eēt diuersas et eq̄lis p̄fectiōis. tūc eēt manifestum icōueniēs q. i vna mā sil eēt diuerse forme substantiales eq̄ p̄fecte. et vna nō esset alia nec dispō ad aliā. qd̄ est friuoluz. Ad aliā rōnē p̄ncipalē cū arguit̄ illud ad qd̄ alter et. v. est aliq̄ mō p̄us. et cū d̄r q. singulare se h̄z p̄ additionē ad v. lē suū. v. ē aliq̄ mō s. diuersimode i sp̄e respectu generis. et indiuiduo respectu sp̄e sp̄alissime. Nā species addit sup̄ genus formā q. ē de substantia sp̄e diuersa realiter et fm̄ se a forma generis. i. a forma a q. sumit̄ cōceptus ḡnālīs vt p̄ ex p̄declaratis. s. ipsuz indiuiduū. s. sp̄em nō addit aliq̄ formā substantialem realiter et fm̄ eēt diuersas a forma substantiali sp̄e. vt. s. p̄batū est. tñ bñ addit aliq̄s formas accidentales q. nō sūt de s̄ba indiuidui q̄bus vnu indiuiduū distiguit̄ ab alio et distiguit̄. et hoc sentit̄ Ar. i. 2: posterior. vbi dicit̄ q. multe sūt d̄rie i eadē sp̄e s. nō s. substantiā neq̄ p̄ se. Ad aliō cū d̄r q. illud q. ponit̄ et. cōcedo si sit. p̄p̄ia diffinitio et iō nescio negare genus v. et p̄p̄ie dcm̄ eēt p̄us specie q̄tū ad suā formā a q. sumit̄ cōceptus ḡnālīs. Ad aliā cū d̄r p̄petuū et. cōcedo. et cū d̄r q. v. ē p̄petuū. verū ē fm̄ idētitatē specificā n̄ idēz numero. et de tali p̄petuū v. ē. nō aut̄ d̄ alio. Ad aliā cū d̄r eadē sūt p̄ncipia et. dico q. ista p̄o d̄z sic intelligi q. q. sūt p̄ncipia cognoscēdi saltē cognitōe p̄fecta. vt p̄ p̄mo p̄hycoꝝ. s. nō conuertit̄. multa. n. sunt p̄ncipia cognoscēdi q. nō sūt p̄ncipia eēndi rei cognite saltē q. ad eēp̄imū simplr̄. vt motus et pluralitas entiu sunt p̄ncipia doctrine in aīibus et nō sūt p̄ncipia essendi. vt Lōm. tāgit̄ i 5: p̄hycoꝝ. cōmēto 8: quāuis ḡyniuersalia sint p̄ncipia cognoscēdi nō sequit̄ ex isto absolute q. sint p̄ncipia eēndi. et sic ista rō s. ad verā cognitōez tēdat̄ n̄ tñ sufficiētē d̄mōstrat. Aliter posset dici cū d̄r eadē sūt p̄ncipia et. veruz ē q. sunt p̄ncipia cognoscēdi cognitōe p̄fecta et a p̄o. et iō dicit̄ Lincoñ. in 2: posterior. q. v̄sime diffinitōes sunt que sunt ex ḡnibus et d̄ntuz. et iō bñ p̄cedo q. v. p̄p̄e p̄us est suo singulari. qz p̄ip̄m diffinit̄. et sic se h̄z genus ad sp̄em. q̄uis enī sp̄es nō sit singulare simplr̄. tñ ē singulare in respectu. s. respectu sui ḡnīs. vt d̄r sup̄ p̄mum p̄hy. cōmēto. 5. q̄re nō valet. Ad ant̄e aristo. cū dicit̄ v. aut̄ nihil est aut̄ posterius. verū est v. quod posuit plato sepatū fm̄ esse ex aīaz a singularibus suis. illud i rerū nā nihil est. et si esset nō esset. p̄p̄ie p̄ius singularibus vt dictū fuit. Exponunt etiā aliq̄ v. p̄tentioe que est cōceptus intelligibilis q̄ditatis cui nō repugnat esse i p̄libus est posterius singularibus. et h̄z sit v. nō tñ credo h̄ Ar. itē d̄isse. s. p̄ mō. vt visū ē p̄us. Ad d̄. IC d̄r. Utrū v. lia sint p̄oza singul laribus vel posteriora. Et vide tur p̄mo q. sint p̄oza. p̄mo sic. qz quod est notius singularibus est p̄us eis. s. v. lia sunt h̄z et. maior p̄. s. meta. c. de p̄o. minor p̄z ibides et p̄p̄y. Itēz illud est p̄us a quo nō p̄uertit̄ subsistendi p̄na. s. ab v. bus ad singularia nō p̄uertit̄ subsistendi p̄na. q. et. maior p̄z in postp̄dicamentū et. s. metaph. minor p̄z. qz seḡ hō est ḡ aial est. et nō econ: ḡ et. Itēz illud qd̄ est p̄ diffinitōis est p̄us singularibus. s. v. lia sunt h̄z et. maior p̄z. qz diffinitōes sūt rez p̄culariū. vt dicit̄ omen. in p̄hemio et. 4. metaph. et p̄tes diffinitōis sunt p̄iozes toto. vt p̄z. 7. metaph. ḡ et. minor p̄z p̄p̄m. 6. et. et.

Primum

Decima

posteri. 7. 5. metaph. g. 7. c. Item illud est prius singularibus quod prius producit i esse ipsi. s. v. l. i. a. sunt h. s. g. 7. c. maior p. 3. de se. minor p. 3. in 6. de aialibus. d. q. embrio pmo vita p. late viuit. postea vita aialis. postea vita ho. pmo etia p. 3. p. comen. in erroribus. 6. metaph. d. Ma. pmo recipit formam vlez. postea mediate forma vli reci. p. t. alias vsq. ad formas indiuiduales. C. Oppositu p. 3. p. h. m. in lra. C. Ad euidentiā qōnis est sciendū sicut d. cōiter 7. bñ. q. v. l. e. pōt capi dupl. r. vno mō p. itentione. alio mō p. re. Si pmo mō. 7. hoc dupl. r. aut p. itentione pma q. est prima rei cognitio absolute rem itelligendo aut p. secunda itentioe q. est secunda 7. q. ē rei cognitio accidentalis vt rō q. itelligit aliqd. eē i pluribus. 7. h. est v. l. e. illud. vt dicit Porphyrius diuidens in quinq. v. l. i. a. Tūc dico ad qōnē q. si v. l. e. capiat p. itentioe siue prima siue secūda semp. ē posteriori suis singularibus. p. ba. q. illud q. d. est cātū a singularibus est posteriori ipsi s. s. v. l. e. p. itentioe est h. s. g. 7. c. maior patet pmo posteriorū. minor etia p. 3. p. Comen. iz. metaph. d. v. l. i. a. apud A. z. sunt collecta ex singularibus ab intellectu q. accipit iter ea similitudine 7. facit eā itentionē v. n. a. 7. hoc est q. d. dicit de gñe Themistiū di. Genus est conceptus q. d. a. z. siue hypothesis ex tenui similitudine singulariū collectus. g. 7. c. C. Item illud q. d. est accūs singularibus est posteriori eis s. v. l. e. vniuersale p. itentioe est h. s. ergo 7. c. maior p. 3. 7. me. ta. minor p. 3. q. rebus singularibus accidit q. intelligā tur intellectu primo vel 2. ergo 7. c. Si vero capiat v. l. e. 2. mō. i. p. re. hoc potest esse tripl. r. pmo mō s. z. a. abso. lute. 2. mō vt stat sub itentōe. 3. mō vt stat sub p. p. eta. tea qua rō v. l. i. s. sumit. si capiat pmo mō dico q. nec est prius nec posteriori. p. ba. q. si aliq. duo sunt idēz vniū si est prius alio. s. v. l. e. p. re absolute circūscribendo oēm modū 7. oēm itentōem est h. s. g. 7. c. maior p. 3. de se. mioz etia p. 3. aliter. n. nō p. d.icare ē essentialiter 7. i. q. d. de sin. gularibus. g. 7. c. Si vero 2. mō accipiat. i. p. re vt stat actualiter sub itentioe sic dico q. est posteriori. q. cātū posteriori est sua cā. s. v. l. e. isto mō est cātū a singulari bus. g. 7. c. maior p. 3. ex dictis. minor p. 3. q. v. l. e. isto. nihil aliud est q. 3. ceptus v. l. e. collectio formaliter accipiēdo. talis aut collectio est cātā a singularibus. g. 7. c. Si v. d. ca. piat p. re. vt stat sub p. p. rietate a q. sumit rō v. l. i. s. 7. sin. gularis. 7. isto. dico q. v. l. e. est prius singularibus. q. illd. est prius a q. nō couertit cēndi p. na. p. 3. aut hoc ipostp. d. i. camentis 7. 5. metaph. sed v. l. e. est h. s. g. 7. c. q. bñ sequit hō est. g. a. i. a. l. est. s. z. nō eōuerso. C. S. v. l. e. r. i. t. e. r. i. u. s. ē sciendū q. duplex est prius. q. d. a. est prius via impfectiois poten. tie 7. m. a. e. 7. isto. v. l. e. ē prius cū h. e. a. t. modū ideterminatū respectu singulariū. quoddā at est prius via p. f. e. c. t. i. o. i. s. 7. forme. 7. sic singulare est prius. q. z. h. 3. modū determinatū sicut forma. g. 7. c. Est etia nōndū q. v. l. e. f. m. q. dicit rem itentionē siue aggregatū ex v. t. r. o. q. t. u. c. d. r. nō vniuoce d. istis. s. analogice. sicut idē nō dicit de mā 7. forma. g. 7. c. C. Et id ad rōnes. Et pmo ad primā cū d. r. illud quod est notius 7. c. cōcedo via impfectiois siue via generatiois s. nō o. z. via p. f. e. c. t. i. o. i. s. 7. sic est de v. l. i. vt d. c. m. ē i. p. o. s. i. t. i. o. e. C. Ad aliā cū d. r. illud a q. 7. c. cōcedo via impfectiois sed via p. f. e. c. t. i. o. i. s. nō o. z. C. Ad aliā illud q. d. ē p. 3. r. c. s. i. l. r. dicit q. v. e. z. est via ipfectiois. vt. s. q. r. e. 7. c. C. Ad aliā cū dicit illud q. d. prius producit i eē 7. c. dico q. v. e. z. est vt sic. 7. c. u. z. dicebat. v. l. e. est h. s. dico q. si capiat p. re absolute sic q. nō sit gradus formaz vniū nō prius producit q. reliquum cū dicat oīno eādē eentia. vt est d. c. m. i. p. o. e. s. i. a. ut vniuer. sale accipiat p. re vt stat sub p. p. rietate a q. sumit rō v. l. i. s. sic dico q. prius producit i eē 7. vt sic dico q. ē prius vt d. c. m.

est i p. o. e. 7. sic itelligit p. h. s. cū dicit q. embrio p. r. i. o. v. i. u. i. t. 7. c. embrio prius h. 3. opationē vegetatiuā q. sensitiuā 7. s. e. n. s. i. t. i. u. ā q. i. t. e. l. l. e. c. t. i. u. ā. q. d. p. 3. q. z. q. i. t. o. a. l. i. q. o. p. a. t. i. o. ē i. p. f. e. c. t. i. o. r. t. ā. t. o. f. o. r. m. a. p. a. u. c. i. o. r. e. s. d. i. s. p. o. e. s. r. e. q. r. i. t. i. m. ā. a. d. h. o. c. q. s. i. t. p. r. i. c. i. p. i. ū. i. l. l. i. u. s. o. p. e. r. a. t. i. o. i. s. s. e. d. v. e. g. e. t. a. t. i. u. ū. e. s. t. i. p. f. e. c. t. i. u. s. s. e. n. s. i. t. i. u. o. 7. s. e. n. s. i. t. i. u. ū. i. t. e. l. l. e. c. t. i. u. o. g. s. i. c. e. t. i. ā. i. t. e. l. l. i. g. i. t. C. o. m. i. n. e. r. o. r. i. b. u. s. m. e. t. a. p. h. cū dicit q. mā pmo recipit formaz vlez 7. c. q. z. mā pmo recipit formā vlez. i. formā sub illo esse sub quo est principū operationis a qua sumit ratō v. l. i. s. deide recipit formā minus vlem v. l. e. q. z. ad formas indiuiduales. C. Et ad auētē p. h. i. in oppositū dico q. in telligit de vniuersali p. itentioe vel p. re vt stat sub in tentione 7. non de alio. quare 7. c. C. Questio. X.

Veritur

Utrū accūs pferat ad co. gnoscendū subam. Et arguit q. nō. q. z. nihil agit v. l. r. a. suā sp. z. hec recipit p. ma nifesta 7. attribuit platonī. sed cognitio accidentis est eē spēm cognitiois sube sicut 7. accūs est eē spēm sube. In telligere enī diuersificat f. m. diuersitate nature rei in. tellecte. vt dicit comen. in. 3. huius. C. Preterea illd. q. d. est pncipiū notificādi accūs nō notificat p. ipm accūs. q. z. sic esset notificatio circularis. s. z. suba ē pncipiū co. gnoscendi accūs. vt dicit comen. a. aristo. in lra. dicit. n. q. o. i. s. d. e. m. o. s. t. r. a. t. o. i. s. p. n. c. i. p. i. ū. e. s. t. q. u. o. d. q. d. e. s. t. q. u. o. d. q. d. ē. a. ū. t. p. m. o. e. s. t. s. u. b. e. v. t. p. 3. 6. metaph. C. Preterea cū aliq. cognoscunt a diuersis virtutibus vniū nō cōfert ad co. gnitionē alterius p. se. sicut videmus q. sonus q. cogno. scit ab auditu nō cognoscit ad cognitionē coloris. nec eon. s. i. l. r. a. ū. t. 7. in. a. l. y. s. mō substātia 7. accūs cognoscū tur a diuersis virtutibus. accūs enī cognoscit a sensu. suba aut ab intellectu. vt capif. 3. huius. q. r. e. 7. c. C. Pre. t. e. r. e. a. e. a. d. ē. s. u. n. t. p. n. c. i. p. i. a. e. s. s. e. n. d. i. 7. c. o. g. n. o. s. c. e. n. d. i. z. m. e. t. a. s. e. d. a. c. c. ū. s. nō. e. s. t. p. n. c. i. p. i. ū. e. s. s. e. n. d. i. s. u. b. e. i. m. o. m. a. g. i. s. e. c. o. d. v. t. p. 3. in. 7. 7. in. i. z. metaph. C. Preterea si accūs cōfert ad cognitionē sube tunc accūs prius cognoscere q. sub stātia. nihil enī inducit in cognitionem alterius nisi sit prius notū. vt satis p. 3. i. p. m. o. p. o. s. t. e. r. i. s. h. o. c. ē. i. c. o. n. u. e. n. i. e. s. 7. 3. p. h. m. 7. meta. vbi vult q. suba est p. o. z. accidente no. titia tpe 7. diffinitōe. q. r. e. 7. c. C. Opposituz arguit auētē aristo. q. dicit q. accidentia magnā partē pferūt ad co. gnoscendū quod qd est. 7. idēz voluit comen. auer. 7. oēs aly expositores aristo. C. De ista qōne nō est magna dif. ficultas q. tū ad qōez i se. sed q. tū ad modū q. accidens pferat ad cognitionē substātie bñ est dubitatio 7. diuersi. tas inter doctores. C. Ad itelligendū at qōnez est cōsi. derādū q. duplicia sūt accidentia. vt cōiter dicit. quedā sunt accidentia p. p. r. i. a. 7. e. n. t. i. a. l. i. a. z. q. d. a. m. cōia 7. illa vo. cāt Themistiū remota 7. extranea. Accidēs q. d. e. z. p. r. o. p. r. i. ū. e. s. t. q. d. p. c. i. s. e. 7. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. e. cōsequit aliq. spēm ita q. nō aliā. vt risibilitas nām humanā 7. hinnibile nām eg. 7. sic de aly. Lōe aut accūs ē q. d. i. u. e. i. t. i. d. i. u. e. r. s. i. s. g. n. i. bus 7. spēbus vt albedo 7. nigredo 7. lica 7. nūerus 7. silia. Mō de accūtibus coibus d. r. q. nō pferūt magnā par. tem ad cognitionē alicuius determinate spēi substātie. cuius rō est. q. z. illud quod de se est determinatū 7. id. i. f. e. r. e. n. s. a. d. d. i. u. e. r. s. a. s. spēs sube nō cōfert magnā partem ad cognitionē vnius ista z. hec est manifesta de se. s. z. a. c. c. i. d. e. n. s. cōe. e. s. t. h. s. q. r. e. 7. c. 7. hoc etia dixit Themistiū i cōmento supra illā ptem sic. Remota q. d. e. z. accidentia 7. q. valde extra nām nihil nobis pderūt ad itentionēz diffinitionū. sicut sigs volens diffinire deū accipiat p. genere q. are deoz sunt ostia 7. templa 7. simulachra et similia. valde. n. remota sunt ab esse deoz. Secūdo di. cendū q. accidēs p. p. r. i. ū. s. u. b. s. t. ā. t. i. e. cōfert ad cognitionēz

ipſius ſubſtãtie cuius eſt accidens ⁊ hoc cõiter pbat ſic
Effectus ppius vel cãtũ ppiũ confert ad cognitionẽ
 ſue cãe. hec eſt manifeſta p ſe. ⁊ ppius cãrum hz habi-
 tudinez p ſe ⁊ ppiã ad ſuã cãz. mõ tale accidens ppiũ
 eſt cãrum ppiẽ ſubſtãtie cuius eſt vel ſicut cãe agentis
 vel ſicut cãe ſubiectiue ⁊ mãlis i qua vel in vtroq; mõ
 hoc eſt etiã manifeſtũ ⁊ ꝓceſſus ab omnibus. quare ⁊c.
Per hãc tñ rõnem cõuincit q; accidẽs ppiũ cõfert ad
 cognitionẽ reſpectiua ſubſtãtie. ſ. i. quãtũ eſt cã. ſz nõ ha-
 bet ex hoc q; cõferat ad cognitionẽ ſubſtãtie abſolutã
 ⁊ iõ hoc videbit in dãdo modũ cõferendi. **P**reterea
 aliqui ſic pbat. illõ qd ponit i diffinitione loco dñe pꝓ-
 pꝓie alicuius ⁊ p ipm circũſcribit differentia ppiã cõ-
 fert ad cognitionẽ illius. hec eſt euidentẽ. ſz accidẽtia ppa
 ppinqua ⁊ eſſentialia. i. eẽntiaz imediate cõſequentia
 ponunt ⁊ accipiunt loco dñiarũ ppiarũ ⁊ p ea circũſcri-
 bunt ppiẽ dñe. vt voluit **Az.** 7° metaph. ⁊ inuit i 8° ⁊
Lõmen. ſ. l. r. Et iõ cõiter dicunt logici q; deſcriptio eſt
 ex genere ⁊ dñia vel aliq; ſibi pꝓoziõabili. **P**reterea
 pꝓincipia doctrine de ſubſtãtys nãlibus cõferũt ad cog-
 nitionẽ ſubſtãtiarũ nãliũ. hec eſt manifeſta. ſz quedã
 accidentia ppiã ſunt pꝓicipia doctrine de rebus nãli-
 bus ⁊ de ſubſtãtys nãlibus. **M**otus. n. ⁊ pluralitas en-
 tiũ ſunt pꝓincipia doctrine i ſcia nãli in q; cõſiderantur
 ſubſtãtie nãles cõpoſite ⁊ ſimplices. vt voluit **Lõmẽ.**
 in pmo pꝓycozũ. 2° mẽto 8° ⁊ **Az.** innuit ibidẽ. **Uñ** ⁊ nã
 q; eſt ſubſtãtia rerũ nãliũ diffinit p motũ ⁊ getem. vt p 3°
 ⁊ pꝓycozũ. motus. n. ⁊ pluralitas entiũ ſunt qdã acci-
 dentia vt manifeſtus eſt. qre ⁊c. **S**ed notãduz ſcõm
Lõmen. q; accidens nõ cõfert ad cognitionẽ ſubſtãtie
 ppiẽ niſi fuerit accidens ppiquũ ⁊ imediatũ ⁊ eẽntia
 le. i. de pꝓe ⁊ q; iõ imediatã dñis eẽntiã ⁊ niſi fuerit ac-
 cidens quod manifeſtũ ſit exiſtere i re. ⁊ ppter hõ dixit
Az. **Lũ.** n. habuerimus tradere ſm fantaſiaz ⁊ ſm eui-
 dentiã ⁊ apparentiã manifeſtã de accidentibus aut oĩ-
 bus aut pluribus nunc vidẽdus eſt modus ſm quem
 accidens iuuat ⁊ cõferat ad cognitionẽ ſubſtãtie. **Q**ui-
 dam aut volentes modũ oſtẽdere ſupponũt duo. **P**ri-
 mũ q; intellectus nĩ poſſibilis nihil intelligit niſi ad eius
 itellectionẽ moueat a fantaſmate aliq; vel ab itentioẽ
 imaginatiua. **Uñ** **Az.** dicit q; itelligere vel eſt fantaſia
 vel nõ eſt ſine fantaſia. i. 3. huius dicit q; itelligentẽz
 quẽcũq; neceſſe eſt ſimul fantaſma aliquod ſpeculari
 ⁊ alia talia multa ad eandẽ ſentẽtiã. 2° ipſi ſupponũt
 q; fantaſtica v̄tus alicuius dũ actu mouet intellectus
 vel imutat nõ fantaſia ſi niſi accidẽtia ⁊ nõ ſbas vt ipi
 affirmãt. fantaſie. n. actus eſt motus factus a ſenſu ſm
 actũ vt p 3° i 2° huius. ſenſus aut nõ cognofcit niſi accẽ-
 tia vt dicit. ⁊ hoc videt itendere **Lõmen.** 2° huius. ca.
Dicendũ aut ſm vnũ quẽq; ſenſuz de ſenſibilibus. vbi
 pmo arguit q; **Arl.** nõ itendit q; ſenſus pmo cõpꝓe-
 dat qditates rez. hoc. n. eſt alterius potẽtie q; dñ itel-
 lectus. **T**ũc dicunt q; modus q; accẽtis cõfert ad cognitio-
 nẽ ſbe eſt q; accẽtis ppiũ alicuius ſbe fantaſia ⁊ ab eius
 fantaſmate mouet intellectus ad itellectõẽz ſbe cuius
 eſt accẽtis. **Uñ** ſic põt idẽ argui. illud cõfert ad cognitõẽz
 alicuius ſbe a cuius fantaſmate mouet ⁊ ducit itel-
 lectus ad cognitionẽ ipſius ſbe. hec eſt euidentẽ ex dicti. ſz
 a fantaſmate accẽtis deducit intellectus ad ſube itel-
 lectõẽ vel cognitionẽ. qd etiã p 3° ex dictis. 03. n. ipz itel-
 lectuz ſi dñ itelligere ſubaz moueri ab aliq; fantaſmate
 vt ſupponebat. ⁊ nõ mouet a fantaſmate ipſius ſube. qz
 fantaſia nõ pcepit ſubaz vt dictũ eſt. q; relinqtur q; a fãta-
 ſmate ipſius accẽtis. qre ⁊c. ⁊ hoc videt pꝓimo aſpectu

ſentire littera **Arl.** **Lũ.** n. habuerimus ſm fantaſiaz ⁊c.
Sed ſalua reuerẽtia ſic dicẽtiũ videt mihi q; bic eſt
 defectus. pmo i hoc q; ſupponũt q; v̄tus que imediate
 miſtrat itellectui ſit illa fantaſia q; nõ cognofcit niſi ac-
 cidẽtia ſenſibilia. hoc eni nõ videt rõabile. qz v̄tus p
 fectiſſima aie ſenſitiue dñ eẽ iſta q; imediate miniſtrat
 itellectui. hec eſt manifeſta. ſed v̄tus cogitatiua que
 cognofcit itẽtões idiuuales oĩuz decẽ p̄dicamẽtozũ
 vt docet cõmẽ. 12° huius. eſt p̄fectior q; iſta v̄tus aie ſen-
 ſitiue q; ſolũ cognofcit accẽtia ſenſibilia vt manifeſtus
 eſt de ſe. **Uñ** ⁊ cõmẽ. in 3° huius. dicit de ipã v̄tute co-
 gitatiua q; ipã eſt qdã rõ. ſ. rei p̄ticularis. qz rõcinãt de
 itentõibus p̄ticularibus ſicut itellectus abſtractus ab
 v̄libus. q; v̄tus cogitatiua q; cognofcit ſubas idiuua-
 les dñ eſſe illa a cuius formis magis imediate imutat
 itellectus. ⁊ ſic illa poſitio ſupponit falſũ cũ dicit q; in-
 tellectus nõ imutat ad actũ itelligẽdi niſi a fantaſma-
 tibus accẽtiũ ſenſibiliũ. **Q**d aut dicit p̄men. ſenſus nõ
 cognofcit qditates rez. verum eſt v̄les nec ſub rõnibus
 v̄libus. ſz p hõ nõ hõ q; nulla v̄tus aie ſenſitiue cogno-
 ſcat ſubam idiuuale. imo hõ eſſet 2° mẽ. ibidẽ. de hoc
 aut pleniũ ingrendũ eſt in 3° **Az.** qre q; ab illis q; po-
 nunt iſtũ modũ v̄trũ cognitio fantaſtica accẽtis cauſet
 imediate cognitõẽz itellectiua ipius accẽtis. aut nõ.
 q; ſi ſic quõ q; cauſabit imediate cognitõẽz itellectiua
 ſube. hoc. n. eſt i poſſibile ⁊ irrõnabile q; vna ⁊ eadẽ cog-
 nitio ſenſitiua vt vna ⁊ eadẽ itẽtio imaginatiua cauſet itelle-
 ctõẽz ſube ⁊ itellectõẽz accẽtis imediate. **S**i v̄o dicere-
 tur q; fantaſia accẽtis nĩ mouet itellectũ ad cognitio-
 nem itellectiua accidentiũ ipſius queraſ a quo ime-
 diate mouebitur ad eã cuz ad oẽm itellectionẽ debeat
 moueri ſeu imutari ab aliquo vt dicunt ⁊ nõ inuenitur
 q; rationabiliter dicatur moueri ab aliquo fantaſmate
 Et ideo illum moduz pferendi nec itelligo nec credo
 q; bene poſſet ſaluari ſequendo dicta **Lõmen.** **E**ſt aut
 alius modus ſatis famoſus qui tamẽ fere idẽz eſt cum
 predicto. dicunt eniz q; cũ due v̄tutes cognofcitine ſũt
 adinuicẽz ordinate ſicut ſuperior ⁊ inferior. i. ſicut mi-
 niſtrans ⁊ illa cui miniſtratur. contingit q; v̄tute iſe-
 riori facta i actu ſuo reſpectu ſui obiecti ⁊ cognofcente
 ſuum obiectuz v̄tus ſuperior ſit ſtatim in actu ſuo reſ-
 pectu ſui obiecti ⁊ cognofcit ſuũ obiectũ qd tñ v̄tus i-
 ferior nõ cognofcit. verbi gratia in bũto animali. ouis
 per ſuã v̄tutẽ viſiuã cognofcens colozem lupi et
 figuram aut motum aut ſonum per auditum ſtatim
 per ſuperiorem v̄tutem. ſcilicet per cogitatiuã ſuã
 iudicat ⁊ cognofcit inimicitiam ipius lupi quam tamẽ
 inimicitia v̄tus viſiuã non cognofcit. ⁊ agnus videns
 colozẽ m̄ſis aut ſonũ eius audies ſtatiz cognofcit ami-
 citiam vel adiutoziũ ipſius matris. ⁊ tamen viſus non
 cognofcit ipſam amicitia ſicut palam eſt in homine. ex
 perimur enim in nobis q; cum viderimus colozẽ alicu-
 ius aut motum eius debilẽ. aut audiuerimus ſonuz iu-
 dicamus ipm eſſe fanũ vel egrũ vel amicũ vel inimicũ
 vel iracundũ vel manuſctũ. ⁊ ſic de alyz itentõibus nõ
 ſenſatis quas v̄tus cogitatiua elicit ex formis ſenſa-
 tis ⁊ eas diſtinguita formis ſenſibilibus cõibus ⁊ pꝓyſ
 vt cõmẽ. tangit in 3° huius. conſtat autẽ q; itellectus
 ⁊ v̄tus fantaſtica ſũt v̄tutes cognofcitine ſi ſe habẽ-
 te quodãmo adinuicẽ vt ſenſus ⁊ cogitatiua. i. ſi mini-
 ſtra ⁊ ſubſeruiens ⁊ iſta cui ſubſeruit ⁊ miniſtrat. **Uñ**
Themitiũ in 2° huius. dicit q; oẽs alie potẽtie ſunt
 i miniſteriũ itellectus. ⁊ ide eſt q; cũ v̄tus fantaſtica
 vel cogitatiua eſt i actu reſpectu ſui obiecti. **C**ogitãdo

Primus

Decima

accidens proprium alicuius substantie statim intellectus fit in actu suo respectu sui obiecti. s. respectu substantie ipsaz intelligedo. Quis ipsa vis cogitativa no pphedat ipsam sbaz cuius est illud accidens. r iste est vnus modus satis antiquus r cois. ¶ Sz adhuc licet ille modus sit satis apparens tñ oino no videt sufficiens. pmo qz supponit vnu falsum sicut pcedens. s. qz virtus q imediate ministrat intellectui nullo mo cognoscit ipsa substantia. que admodu virtus visiva no cognoscit amicitia aut alias itentoes no sensatas. hoc aut falsu est r icoueniens vt dictu est. ¶ 3te p illa dicta non ondid aliq calitas qua beat accidens sup cognitione sube nec modus calitatis. sz solu ondid qda comitatia cognitionu illaz. s. cognitio nis sube r cognitiois accidtis. qre no videt sufficere. Et ideo ad pns pono aliu modu que magis itelligo. r mihi videt aliqtulu sufficentior. ¶ Ad cuius euidetiam pmitto pmo qz sicut ma pma entiu naliu est ens i pura potentia ad oes actus idiuuales subales r accntales nullu hns actu i sua essentia. vt pz ex pmo pphycoz r 7o metaph. Ma n. pma no egd. i. suba i actu nec qle nec qtu nec aliqd alioz pdicamentoz qbus diuisu e ens sz potentia ad oia. Et Com. Arl. i 7o metaph. sic dicit. Intellectus aie nostre quo oia itelligit r opinat est ens i potentia receptiua ad oes species itelligibiles vles r abstractas ta subaz qz accntiu. r nullu hz actu de se nec p se. r hoc plane docuit Arl. in 3o huius. vbi dicit. Quare ipsius naz neqz vna. sz tñ hac q possibilis vocatus est. r subdit. itaqz aie intellectus. dico aut itellectu quo opinat aia r itelligit nihil est actu eoz q sut an itelligere. Et tñ accipio vterius qz sicut ma pma quoda ordine recipit formas idiuuales. pmo. n. disponit r pparat formas accntalibus ad B vt recipiat formas subales. vt si ma aliqua dz recipe forma subalez ignis necesse e vt sit prius disposita caliditate r siccitate r sic de alyz. Un Arl. dicit in 2o huius. q vnusqz actus in potetia exite r ppa ma aptus natus est fieri. r Comē. i 2o pphycoz dicit q gnatio est terminus alterationis p qua ma disponit ad forma subales. Sic ronabile videt i actioe nri intellectus possibilis q ad recipiedu spes itelligibiles pbas subaz pus disponat p spes itel libiles ipo ru accntiu cogitator. r sic ipsa accna ppria r eentialia cogitata r fatasticata iprimetia itellectui suas spes itelligibiles pnt r cooperate itellectu agente vt coiter dr disponit r pparat itellectu ipsu ad recipiedu spes itel libiles subaz qbus ipse sube itelliguntur. itellectu. n. sic disposito tuc aia cogitativa vna cu itellectu agente faciut spem itelligibile sube. r sic itelligit suba. Dic est vnus modus sz que accidēs ppriu pfert ad cognitionē sube cuius e accidens sicut agens dispositiu pfert ad actu ad que disponit ipz subiectu receptiuu. r huc modu videt insinuare Comen. pmeto. 9. huius pmi sup illa particulā cū dixit. Non. n. pparat nobis cognitio p cognitionē accidentiu nisi cū fuerint accidentia ppria r eentialia. Ad istu aut modū nullū video seq icoueniens. sz deordat nature rei vt declaratu e sufficenti silitu dine vt e pntu i talibus occultis r difficilibus vt dic Com. i multis locis quis ille modus no sit multu pfuetus r famosus. no tñ e ronabile ipz pp solu defectu pfuetudinis despiciere nisi rō sit i pmi eius. Est aut aduertendu ad pleniorē itellectu vitatis q ipsius sube duplex potest esse cognitio. vna est intuitiua. idest simplex que ab Arl. vocatur indiuisibilis vel simplex intellectiua alia est discursiua qua substantia cognoscitur per ratiocinationem aliqz factam de substantia. non solum aut

accidens proprium r eentialia confert ad cognitiones intuitiuam substantie modo pmissio. sed etiam ad cognitionem discursiuam qua per ratiocinationē cognoscitur substantiam esse. quod sic est videre. Duplices. n. sunt sube. qz. ead materiales r corporee vt aialia r plante r elementa r ille sunt sensibiles r concessē ab omnibus vt patet in 7o metaph. Alie vero sunt sube imales r incorpales r ille sūt itesibiles nec sūt nec fuerāt ab omnibus pcesse esse. sed necesse est rōcinari ad faciēdu fidē de esse earum. Modo dico qz accidēs pfert ad cognitionem intuitiuam r discursiuam qua cognoscitur per ratiocinationem substantia. ¶ Secundo dico qz etiaz confert ad cognitionē discursiuā qua cognoscit suba se parata r imālis esse. ¶ Primū sic pz. Illud p cuius esse demonstrari pōt subaz esse absolute pfert ad cognoscendū p rōcinationem subam esse. hec est euidens. sed per esse accidentis pōt demonstrari subaz esse. nā p accidēs itelligimus ens iherens alteri. p substantiā itelligimus ens subsistens vel substās alteri r nō iherens. ¶ Tunc arguit sic. si accidēs est necesse est esse aliqd substās vel subsistēs. si est aliqd subsistens suba est. ergo si accidēs e suba est. maior pbat qz si est accidēs cū accidēs sit ens iherens alteri enti oz qz sit aliqd ens cui ihereat. r tūc qrit de illo ente. vtz sit subsistens vel iherens alteri. si subsistens habet ppositū. si alteri iherens qrat de illo altero vt pus. r sic aut pcederet i ifinitū i entibus p se ordinatis. aut oz pcedere qz si accidēs est oz qz sit aliqd ei substās vel subsistens r sic pz maior. minor vero est euidēs. s. qd si est aliqd substās simplr vl subsistēs suba e. ergo seqt pclo qz si accidēs est suba est. sz pstat qz accidēs est. vt albedo q iheret pariet v l iest r currere for. r sic de alyz multis. qz suba est. Ecce quō p esse accidēs iuicif subaz eē p se r absolute. ¶ Silr ondid 2m. qz illud p qd tanqz p mediū ppriu demonstrat suba imālis r incorporea confert ad cognitionē discursiuā q cognoscit suba immālis r incorporea esse. hec est manifesta de se. sz p accidēs aliqd tanqz p ppriu mediū demonstrat qz suba imālis r incorporea est. Nā suba abstracta r incorporea nō demonstrat eē p hycē nisi p motū r eternū r vniformē r pntiuū. vt dicit Comē. i 8o pphycoz. r tāgit i pmo pphycoz. qlr aut demonstrat motus eē eternus r p motus eternitatē demonstrat suba imālis eē vel saltē motor sine magnitudine nō e ad pns declarādū sz supponedū ex 8o pphycoz. Tñ ergo ad pns sit tactū qz p motū eternū iuincit necessario eē subaz imālē r incorporeā oino. motus aut eternus e accidēs. pz qz accidēs pfert ad cognitionē sube imālis q cognoscit eē. Sic ergo quasi tria patēt ex dictis. pmi qz accidēs ppriu r subale pfert ad cognitionē sube intuitiuā r simplicē. qz agēs disponēs pfert ad actu ad que disponit vt illuminans ad visionē r sic de talibus. 2o qz accidēs pfert ad cognitionē discursiuā sube qz suba abstracta cognoscit esse eo qz ex esse accidēs demonstratur subaz eē absolute. 3o visum est qz accidēs pfert ad cognitionē demonstratē subaz incorporeā esse. ¶ Et est vterius sciendū qz bene ronabilr dixit Arl. qz accidentia pferunt magnā prē ad cognoscēdu quod qd est qz non solū accidēs pōt esse cā itellectionis sube nec suffice ret. sz regrit itellectus agēs q facit de potetia itellectis actu itellecta. vt dicit Comen. in 3o huius. r regrit i intellectus possibilis qui recipiat itellectionē. 3iti sunt modi qbus accidēs ppriu pfert ad itelligēdu subaz. qliter aut r a quo pncipio actiuo imediate fiat itelligere an ab intellectu agente an a specie itelligibili remanet perscrutandus. sed non hic sed in tertio huius.

Ad rōes i hriū cū dicit nihil agit vltra suā spēz vey est i vtrute ppria. s; i vtrute alterius pōt agere aliqd vltra suā ppria spēz. vt caliditas ignis vtrute forme i balis ignis gnāt ignez. r cū dī q cognitio accētis rē. vey est. r iō bñ pcedit q nō agit ad cognitionem ipsius vtrute ppria. s; vtrute itellectus agentis r sbe. **S**z mihi videt q ista solutio nō valet. pmo. qz pcedit nihil agere vltra suā spēz vtrute ppria. Nōne motor pmius sua ppria vtrute agit motū pmi mobilis: cōstat aut q sic p; itentionem Ari. r Lōmen. r tñ motus pmi mobilis nō est eiusdem speciei cū ipso motore pmo. **I**te si cognitio accētis agit cognitoez substātie vtrute itellectus agentis. qrit an itellectus agens ppria vtrute agat ipsā itellectionem substātie aut vtrute alterius. si vtrute ppria ergo aliqd agit vltra suā speciem vtrute ppria. nā cognitio substātie est vltra vel ex speciem itellectus agentis. si vtrute alterius qro de illo alio an sit eiusdē spēi cū cognitōe substātie. an alterius spēi. si eiusdē spēi hoc esset ridiculū. nā i aliquo hoie itelligente cognitio substātie fit a cognitōe substātie pexnēte eiusdē spēi. qz tūc nō esset aliq itellectio q hic hō itelligeret i baz. **S**i sit alterius spēi tūc qrit vtz agat i vtrute ppa. an i vtrute alterius. r ibi i finitū. v; pcedet q aliqd vtrute ppria agit extra suā spēz imediate. imo aliqd vtrute sua ppa tanq; imediate pncipio actōis agit aliqd perfectioris speciei q; sit ipsum. vt sperma viri vtrute ppria tanq; imediate pncipio actiui r propinquo agit r generat hoiez q est pfectioris spēi q; sit ipsū sperma. aut virtus .s. formatiua que est ppria spermati qd est ppinquo r imediatū agens in gnatiōe hois. r ista nō est virtus aie subiectiue qz sperma nō est aiātū licet sit virtus aie effectiue qz scā fuit ab aiāia quo decisu fuit semē vt dicit Lōmen. in iz? metaph. r ideo solutio nō est bñ tuta. **P**ropterea alr dico cū dicit nihil agit vltra suā specie pōt dici vey est i substātys pfectis q generatur p ppa gationē r cōmixtionē semini vt hō nō generat nisi hominē r equus nisi equū vtrute sua ppria r sic de alijs. s; i alijs accētibus possibile est vt generēt nō a sibi sili s; spēz. s; ab aliquo alio pōt fieri vt dicit Lōmē. plane i tractatu de substātia orbis. non. n. est necesse vt oē qd facit aliqd accētis disponat p aliqd sile i spē. vt p; i motore r mobili. r s; fr. albo d qnq; generat a caliditate. qnq; a frigiditate. vt dicit ibi Lōmē. r caliditas a motu r a lumine. **N**ō cognitio substātie est qdā accētis itellectus. ideo rō ibi nō hret locū. **L**oncederet tñ q cognitio accētis nō efficit p se r imediate itellectionē substātie. imo itellectus agēs. iste. n. facit de potētia itellectis actu itellecta. r hoc est formalr facere itellectionē. vt videbif post. nec ideo putādū est accētis pferre ad itellectionē substātie. qz cognitio accētis imediate generet cognitionē substātie. s; modis pdictis. **A**d aliā cū dī illud qd est pncipiū rē. vey est eodē mō. sed diuersimo de est i possibile. s; cum dī q substantia est pncipiū cognoscēdi accētis. vey est cognitōe a pōri r ppter qd. ita q si demonstraret accētis esse p substātiā erit demonstratio ppter qd. s; ipsū accētis notificat substantiā a posteriori ita q si demonstrat substantiā esse p accētis erit demonstratio qz. r sic nō erit notificatio circularis simplr qz nō pcedit ab eodē idē s; eudē modū. nec vterq; pcessus est demonstratio simpliciter eque perfecta. talē autem modum circuladi. s; q eadem sit demonstratio vbiq; vel eque efficax ad scire simplr reprobat Ar. i pmo posterior. i illo ca? **Q**m aut oz scire. vñ dicit ibi. **C**irculo quozq; q impossibile sit demonstrare simplr manife

nū est. **A**lr aut dicunt aliqui q sba nūq; est pncipiū notificandi accētis s; ecouerfo. hoc tñ vey est q in mathematicis qd qd est vnius accētis vtile est ad cognoscendū causas alterius vt exēplificat Ar. in i. s. s; illd ē apre s; Ar. in 2? metaph. vbi vult q eadē sit pncipia eēdi r vtratis. i. vere cognitōis: vñ cū sba sit pncipiū essendi accētis r veritatis. i. vere cognitionis q; re rē. **I**te dicit pbs in 7? metaph. q subā est pōr accēdēte noticia diffinitione r tpe. qd nō esset si subā nullo mō esset pncipiū notificandi accētis. r Lōm. dicit ibidē q in diffinitōe ppria accētis oz poni ipsa sba cū sit cā ipsius accētis r nō ecō? ppter qd dicit pmo mō. **A**d aliā cū dī cū aliq rē. vey est si nō sunt vtrutes ordinate ad seiuicē sic ministras r cui ministrat. vt p; i ex? qd ponebat i arguēdo. itellectus aut r virtus cogitatiua sic sūt ordinate vt dcm ē pus. qre rē. **A**d aliā cū dī eadem sūt rē. dī q sic oz itelligi q illa eadē q sūt pncipia eēdi sūt pncipia cognoscendi. s; hoc nō ouertit. r hoc sufficit ad itentōez Ar. ibi. **I**te pōt dici pcedendo maiorē. r cū dī q accētis nō est pncipiū eēdi. vey est qstū ad esse simplr r pmi. s; bñ est pncipiū essendi qstū ad esse qdā scdāriū. vñ r accētis dī esse qdā gnatiō sicut p; i pmo de gnatiōe r pmo phycoz. r h sufficit vt sit aliq; pncipiū cognoscendi. r lz accētis nō sit pncipiū pncipale r pmi sbe. tñ bñ est pncipiū sube dispositiū r minus pncipale vt h; videri i pmo phycoz. r 4? metheoroz circa diffinitōez gnatiōis mixti. **A**d aliā cū dī q tunc accētis pus itelligeret. posset negari ista pna. nō. n. est necesse i cognitōe ituitiua q illud qd pferat ad eā r e eius pncipiū sit pus notū ab illa vtrute cognoscente. vt videmus q spēz coloris recepta i visu est pncipiū cognitionis corporis aliquo mō. r tñ nō oz q visus cognoscat illam speciem. sed in cognitione discursiua hoc concedendū est. r cum dicitur q substantia prius cognoscit q; accidens. diceret aliq; q vey est notitia simplici r intuitiua. sed notitia discursiua aliter est vt visum est. **A**lter pōt dici q ipsuz accētis prius cognoscit q; sba simplici cognitione sic itelligendo q cognitio accidētis prior est in intellectu via gnatiōis q; cognitio sbe: tñ vey est q cognitio sbe prior est via pfectionis r nobilitatis r dignitatis r pncipalitatē que admodū sba est pus ens pncipalitate r nobilitate q; accētis. r ad illā intentionē loquebat Ar. in 7? metaph. in verbo pzeal legato vt satis p; per Lōmen. ibidē. dicit. n. **L**ommen. h mō. **E**t signū q sba apud nos māifestior ē accētibus .s. vlia sbe q; vlia accētis est q scire idiuiduū sbe pna vniuersalia substantialia est perfectius q; scire illud p vniuersalia accidentium. vbi gratia q cū voluerimus scire hominem si sciuerimus esse aliq; substantialem naturā. verbi gratia. ignem scire ipsuz per hoc pdicatu est perfectius q; ipsum scire esse qstū aut qualez aut aliud predicabiliū accidentiū. r similiter est i cognitōe simplici sicut cōposita vel discursiua. semp at que sūt pōra via pfectionis in eodē. s; pfectiora sunt posteriora via gnatiōis. vt satis h; ex. 9. metaph. r oēs pcedunt. iō nullū ē icōueniēs q accētis sit pus notū q; sit sba. r q eius cognitio sit post intellectū q; cognitio sube. **E**t si dicas q nomē ens p pus significat accētis q; substātiā possum dicere q verū ē fm ordinē ipōnis r famositate sed fm ordinē nature rei bene pus significat ipam subam. de hoc nō ē bona pferutatio an accētis pus intel ligat q; sba. r ad pns nō dico determinādo sed solum recitando r exercitationis gratia. prima eni solo satis videt rōnabil. r i b determinetur questio. **Q**d. **XI**

subiecto licet per accidens dico quod anima intellectiva est in ipso corpore. cum autem erit separata ab ipso corpore in quo fuerit habebit alium modum intelligendi. de quo habent igitur theologum. Et ad rationem in contrarium cum dicitur esse unitum vel unio ipsa res. dicendum est quod est actus separabile. quod quicquid adest et quicquid abest manente substantia actus. et cum dicitur quod tunc anima constituitur et habet in esse specifico sed actus separabile. dicitur quod vix est non principaliter sed dispositiue. et hoc sufficit sed illa ratione ita quod esse unitum corpori et unitum cum corpore disponit ad esse substantiale quod anima dat corpori et illa dispositioe deficiente non amplius dat esse corpori.

Ad rationes. Ad primam per ex dictis. Concludit. n. quod anima habet operationem sibi propriam sic quod non est in corpore subiectiue. sed non alio modo et hoc excessu est. Si autem scilicet anima idem et non amplius concludit. intelligere. n. non est exercere per organum corporale in quo recipitur quous dependet ab aliquo extrinseco in organo corporali. s. ab intentione imaginata vel cogitata.

Ad aliam per idem. probatur. n. animam habere operationem non unitam corpori ut subiecto. sed non probatur illa non dependere ab aliquo extrinseco in corpore. possibile enim est ut dicitur Comenius. quod operatio alicuius extrinseca in corpore subiectiue supple sit in rebus. i. causet a rebus extrinsecis in corpore. et hec est sententia Aristoteli de intellectu quod ipse secundum esse subsistentie et essentie separatus est a corpore. et tamen operatio sua. scilicet intelligere nouum dependet a rebus extrinsecis in corpore.

Ad rationem in contrarium cum dicitur quod pars in toto suo extrinseco non habet operationem suam per se. potest dici quod vix est de partibus constitutiuus et de operatioe que est motus proprie dictus vel cum motu proprie dicto. vna. n. parte constitutiuam que est motus motus uel et alia. quod continua sunt quorum motus est vnus. sed de partibus essentialibus et de motu improprie dicto que est mutatio indiuisibilis et salus et perfectio non oportet quod vna pars existens in toto habeat per se et primo operationem quam habeat alia. Forma. n. extrinseca in materia agit per se et primo saltim per aptitudinem cum ipsa posita ponat aptitudinem agendi. et remota remoueat. et non igitur in parte alteri per ipsam. Si autem vna pars constitutiuam corporis animati continua alteri potest recipere aliquid in mutationem quam nulla alia. ut oculus recipit speciem visibili per se quam nulla alia pars recipit nec recipere potest. si autem et in alijs multis. Nunc autem anima est pars essentialis animati et non constitutiuam et intelligere nec est motus proprie dictus nec fit cum motu proprie dicto. scilicet diuisibili. sed cum mutatione indiuisibili. ideo ratio non valet.

Adhuc autem dicitur quod anima intellectiva non est pars essentialis alicuius compositi quod sit essentialis vnus et simpliciter sicut alie forme materiales constituit vnus in esse cum suis subiectis et ideo non valet. sed est actus. sicut in intrinsecum operans respectu cuius potest dici actus eius et hoc manifestabitur in tertio huius.

Questio. XII.

Inde queritur. Utrum logicus diffinit per formam. Et arguitur primo quod non. quod diffinit per aliquid quod predicat essentialiter de diffinito non diffinit per formam cum forma non predicat essentialiter de eo cuius est forma saltim in recto nec in aial est anima ut dicitur Comenius. 7. metaph. capitulo. Quis vero diffinitio est ratio. vbi sic dicit. Dicere. n. quod animal sit anima est falsum. sed logicus diffinit per talia que predicant essentialiter et in recto de diffinito. diffinitio. n. data per genus et oriam predicat essentialiter de diffinito et in recto sine nomine principali. ut dicitur habet est animal. albedo est color. Item quod diffinit per compositum ex materia et forma non diffinit per formam hoc est notum. quod aggregatum ex materia et forma non est forma nec e converso. sed logicus diffinit per compositum ex materia et forma. ut si diffinit habet logicus per animal ipsum animal est quod compositum

ex materia et forma. s. ex anima et corpore. Preterea si logicus diffiniret per formam aut hoc intelligeret de diffinitionibus pertinentibus ad ipsam logicam sicut est syllogismus et demonstratio. et syllogismus dialecticus. et habet entia rationis aut de rebus alijs pertinentibus ad alias scias. ut habet albedo et nigredo linea numerus. et sic de ceteris. non de rebus logicalibus. quod multa diffinibilia logicalia diffiniuntur per suam materiam logicam. ut syllogismus diffinit per propositiones. et demonstratio per principia propria et inedia. et cetera que sunt eius materia. et syllogismus dialecticus per propositiones probabiles ut per logicam. Nec est intelligendum de rebus alijs quod logicus non considerat illas. et per animam non diffinit. quod non pertinet ad logicum considerare habet aut equum aut albedinem aut nigredinem. et sic de ceteris rebus naturae. Preterea si logicus diffiniret per formam tunc diffinitio logice non esset vana ad demonstrandum. et hoc est contra Aristoteli. in libro qui vult quod diffinitiones per quas non attingit accipere cognoscere dialectice et vane sunt omnes. et sic voluit quod diffinitiones logice sunt vane ad demonstrandum et non faciunt cognoscere accipere diffinitum. et anima declarat. quod si logicus diffinit per formam ipse diffinit per quod dicitur. forma. n. quod dicitur est reuerberatio Comenius. 7. metaph. capitulo. vtrum autem idem vel diuersum. vbi dicitur Comenius. quod quod dicitur habet est homo secundum formam et non est homo congregatus ex materia et forma. Et Aristoteli dicit in eodem de 7. Species autem dico quod quod erat esse. et in 2. huius. loquens de anima que est forma et actus dixit esse huius corporis. et sic quicumque diffinit per formam diffinit per quod dicitur. motus quod dicitur ipsa est principium demonstrationis principium est quod quod dicitur. Sic ergo si logicus diffinit per formam diffinitio logice erit inueniens ad demonstrandum et non vana cuius oppositum dicitur Aristoteli. Preterea si logicus diffiniret per formam hoc esset per talem. quod diffinit per genus et oriam ut coiter dicitur. sed hoc non potest stare. quod sic metaphysicus diffiniret per formam cum ipse diffinit per genus et oriam. et sicut mathematicus multa diffinit per genera et orias ut linea est longitudo sine latitudine. et triangulus est figura plana tribus lineis contenta et habet. Inconueniens autem videtur dicere quod metaphysicus diffiniat per formam et mathematicus. que res. Oppositum arguit auctoritate Aristoteli et Comenius. dicit idem res alijs expositores. Ad quod est intelligendum quod constituitur spectat ad perpositum. forma potest capi dupliciter ut coiter dicitur. Vno modo potest capi per altera parte compositi que dat esse subiecto et ipsum perficit et informat. Alio modo capit forma alicuius per eo quod est idem essentialiter cum eo et intelligitur sub ratione potest et notiori. Tunc dicitur ad quod duo. primo quod logicus non diffinit per formam primo modo dictam. et hoc satis probatur primo que res ad hoc in principio adducte. Item aliquid sic probatur. si logicus diffiniret per formam que est altera pars compositi datus esse materie vel subiecto. tunc illa que non habet formam sic dictam non possent logice diffiniri. quod est falsum. falsitas autem patet quod species accidentaliu formaz ut albedo et nigredo et habet diffiniuntur logice. s. per genus et oriam ut omnes procedunt. et tamen tales forme non habent formas perfectientes sibi. quod forme non est forma ut accipit ex 7. metaph. et hoc est vix. quod forme ut forma non est forma que sit eius pars. quod sic inest in infinitum. Sed vtrum alicuius forme ut talis potest esse aliqua forma vel pars essentialis formalis habet esse inquirendum sed non hic. Tunc ostenditur quod ille quod diffinit per aliquid que predicant de diffinito essentialiter in recto et notificant essentialiter diffinitum diffinit per formam 2. modo sumptam. s. que est idem essentialiter cum aliquo et est notius eo. nam si non esset idem essentialiter cum eo non predicaret de eo in recto essentialiter cum predicatio summat ab esse. et si non esset notius eo non

ad rationes

ppp

realiter diuerse et non solum sed diuersum modum essendi aut conceptus intellectuales. In hoc. n. incidetaliter moratus sum plus debito. sed hoc fecit affectio renouandi pluralitates et gradus formarum generis et ordine quam video istis temporibus sine rebus efficacibus abhoreri. de his tamen plurimum congregaui in questione speciali de his disputata. **Questio. XIII.**

Meritur **q** **U**trius nalis diffiniat per materiam sensibilem. Et arguitur per quod non. quod nalis non diffinitur per materiam sensibilem. hoc est manifestum. quod diffinitio est causa innotescendi et thopicoz. sed materia sensibile est ignota. 7. metaph. que dicitur. **Præterea** si nalis diffiniret per materiam sensibilem tunc substantia nalis diffiniret per additamentum quod est **Ar. l. 7. meta.** ut coiter allegat ubi voluit quod substantia non diffinitur per additamentum. et per materiam quod materia sensibilis est sensibilis per accidentia. ut manifestum est. et sic in diffinitione substantie ponere accidentis. et sic esset diffinitio per additamentum. **N**am tunc diffinitio dicitur per additamentum cum ea ponitur aliquid quod est extra genus diffinitum ut dicitur **7. metaph.** **Item** si diffinitio nalis esset per materiam sensibilem tunc illa que non habet materiam sensibilem non posset diffiniri a nali nec diffinitione nali. materia enim euidens. sed prius est falsum. quod corpora celestia possunt diffiniri a nali. quod n. alius diffiniret ea: cum sint entia mobilia et sensibilia et tamen non habent materiam sensibilem. **2. 8. metaph. 7. 8. phycor. 7. 8. phycor.** **Item** de substantia orbis. et primo phycor. **Præterea** si nalis diffiniret per materiam sensibilem aut hoc esset tanquam per principium extrinsecum aut intrinsecum quod dicitur nalis. hec est sufficiens diuisione voluit **Comen. 5. meta.** et dicitur super primum posteriorum. sed non tanquam per principium extrinsecum quod nec est efficiens nec finis rei nalis ut manifestum est cuiuslibet. efficiens quod non est quod ipsa est pure potestate receptiue ut per primo phycor. **Q**uod autem efficiens et agens est actu ens. semper n. estimabitur species aliqua mouens **3. phycor.** **Q**uod mouens est agens primo de generatione: et ideo oem agens est ens actu. **U**bi et i. z. de generatione dicit **Ar. q.** forme est agere. ergo materia non est principium agens respectu rei nalis. **Item** nec ipsa est finis rei nalis quod finis est nobilior eis que sunt ad finem ut notum est et famosum. **U**lt enim finis esse bonum aliorum ut habetur in. z. phycor. materia autem non est quod nobilior et perfectior ipsa re nali ut manifestum est per se. ergo nullo modo ipsa est principium extrinsecum. **Item** nec intrinsecum quod nullum principium quod dicitur debet esse pars ipsius quod dicitur ut voluit **Comen. 7. meta. ca.** **U**trius autem idem vel diuersum. ibi. n. dicit **Comen. q.** quod dicitur hōis est hō vno modo et non est hō alio modo. est. n. hō secundum formam et non est hō sed aggregatum ex materia et forma. **Item** quod ponitur in diffinitione rei nalis debet esse notius ipsa re nali. hec est euidens. quod aliter diffinitio non notificaret diffinitum. sed materia non est notior quam res cuius est materia. quod autem est notior simpliciter et materiam vel quo ad nos per sufficientem diuisionem que habetur ex primo phycor in phemio. non quo ad nos quod ipsa est maxime occulta et saltem materia prima et non potest cognosci nisi per aliud ut per primo phycor: nec est notior simpliciter et materiam naturam. quod notiora simpliciter et secundum naturam sunt verioris entitatis. sed notiora quo ad nos sunt imperfectioris entitatis et ignotioris sed naturam ut per primo phycor. et tagit. z. huius. ca. **Q**uoniam autem ex certis. in principio. **M**ateria autem non est maioris aut perfectioris entitatis quam res naturalis ut manifestum est cuiuslibet intelligenti. **Præterea** naturalis diffinitur materia sensibilem. quod n. alius eam diffiniret: sed non diffinit eam per materiam sensibilem. quod sic idem diffiniret per seipsum. quod est inconueniens. quod tunc idem esset notius et minus notum seipso. que videtur quod naturalis non habet vniuersaliter diffinire per materiam sensibilem.

Præterea nalis diffinitur materiam ut manifestum est i. z. phycor. sed non videtur eam diffinire per materiam sensibilem. quare et. **Item** singulare non ponitur in diffinitione rei nalis. quod diffinitio non est de singularibus sicut nec de scia. primo posteriorum. et 7. metaph. nec per prius per singularia. sed materia sensibilis est singularis. ut manifeste videtur. quod dicit **Boetius** quod singulare est dum sentitur. vniuersale autem dum intelligitur. idem voluit **Ar. in primo posteriorum.** **Præterea** nalis diffinitur motum. 3. phycor. et non videtur ipsum diffinire per materiam sensibilem. ut per eius diffinitionem. est. n. motus actus entis in potentia secundum quod in potentia. **Præterea** nalis diffinitur tempus. 4. phycor. et non per materiam sensibilem ut videtur. tempus enim est numerus motus secundum prius et posterius **Præterea** nalis diffinitur locum. 4. phycor. et non ponitur in diffinitione eius materia sensibilis. est. n. locus terminus continentis locatum immobilis primum. **Præterea** nalis diffinitur aiam 2. huius. et quod apparet ibi materia sensibilis. **O**ppositum arguit auctoritate **Ar. in isto phemio.** et idem voluit i. 3. phycor. et in. 7. metaph. **Idem** dicit **Com. Auer. 7. oes aly expositores Ar.** **Ad** quod est intelligendum quod per materiam sensibilem possumus intelligere duo. **U**no modo materia sensibilis potest accipi per materiam prima informata qualitatibus sensibilibus. vel per alium modum loquendi per materiam in habitudine ad formam nalem quam sequuntur qualitates sensibiles. **A**lio modo potest capi materia sensibilis per quocumque per se et per primo subiecto diffinibilis naturalis habere habitudinem ad motum vel ad quietem. et hoc secundum conuenienter potest dici materia sensibilis eo quod ipse motus ad quem habet habitudinem est quod per se sensibile ut per in. z. de aia. et cum hoc habet modum vel rationem materiam inquantum substantia diffinibilis nali. **T**unc dico ad quod est quod entia naturalia vltimum habent diffiniri per materiam sensibilem primo modo supra. quia corpora celestia sunt quod dicitur se nales ut per ex. 8. phycor. et primo celi et mundi. et tamen non habent materiam illo modo sicut in multis locis probauit **Comen.** et habetur ab **Ar. satis in. 8. metaph. 7. primo celi et mundi.** et ad prius suppono. **Item** videmus multas diffinitiones nales per quas non apparet talis materia sensibilis sicut arguitur est de multis. que dicitur. **Secundo** dico quod entia nalia habent diffiniri per materiam sensibilem. 2. modo dicta. et per secundum per prius quod est principium motus et getis sic intelligendo quod per diffinitiones talium apparet aliquo modo hōis materia. quod res naturalis dicitur diffiniri per illud quod est principium eendi et cognoscendi eam. et per quod distinguit ab oibus alijs. hec recipitur per manifesta vel saltem quod est idem cum re nali et est notius ea et eam distinguit ab alijs. sed secundum quod est principium motus et getis est principium essendi et cognoscendi rem nalem et per ipsam distinguit res nalis a rebus mathematicis et diuinis. vel est idem cum ipsa re naturali et notius est ea et eam distinguit a rebus predictis. hoc sic per. n. materia sensibilis que sunt nalia que dicitur sunt perpetue ut corpora celestia. et que dicitur sunt generabiles et corruptibiles. materia ergo nalis que est perpetua. scilicet corpus celeste est essentialiter idem quod secundum huius sim plem habitudinem principium receptiui ad motum circularē et per esse hōis. subiectum distinguit ab oibus rebus diuinis et corporalibus quare nulla est subiectum motus. et sic forma mathematicis que nullum motum sibi determinant ut visum fuit i. z. phycor. et sic ipsum corpus celeste conuenienter diffinitur naturali diffinitione per subiectum simplex quod est principium receptiui motus circularis perpetui. **S**ubstantia autem generabilis et corruptibilis siue sit materia et forma siue aggregatum debet diffiniri per subiectum quod est principium motus et quietis. quia hōis subiectum vel est pars ipsius substantie et principium intrinsecum. scilicet substantie compositae. vel est idem eentia secundum materia nali

Primus

Octava

est in pōe. quare rē. ¶ Ad auctoritates oēs cōcedo q̄ est vna via cois p̄mo mō r̄ nō z̄ mō. Quidā tñ dñt viam impfectā sicut dicētes diuisione r̄ demōstrationē. qdā p̄fectā sicut dicētes cōpositionē. ¶ Ad alias rōes i op̄positū. Ad p̄mā cū d̄r qd̄ est rē. cōcedo. r̄ cū d̄r nō est vna via rē. cōcedo q̄ nō est vna via cois sic q̄ p̄ eā scia. vna via rē. cōcedo q̄ nō est vna via cois sic q̄ p̄ eā scia. sed tur vniuersūq; pp̄ria p̄ncipia qd̄ qd̄ ē iuestigādī. sed q̄ nō s̄t cois alio mō nō cōcludit. q̄re rē. ¶ Ad aliam si eēt rē. cōcedo. r̄ ad maiorē dico q̄ nec diuisio nec demōstratio. vt p̄bat rō. s̄z dico q̄ ē cōpositio. r̄ cū dicit̄ neu tra rē. dico q̄ nō seq̄tur. r̄ cū d̄r totū rē. dico q̄. Cōmē. itelligit q̄ totū nihil aliud ē q̄ sue partes s̄l s̄p̄te mā. liter. nō aut̄ formaliter. quare rē. Rōnē Cōmē. cōcedo. q̄ nō est p̄tra me si bene itelligat̄ rē. ¶ Questio. VIII.

Veritur

¶ Ur̄ v̄lia s̄nt p̄iora singularibus aut posteriora. Et arguit̄ p̄ q̄ s̄nt p̄iora. p̄mo sic. ¶ Illud ē p̄us a q̄ nō p̄uer t̄f̄ subsistēdi cōia. B̄ h̄ēt i p̄dicamētis. r̄ i s̄; meta. s̄z ab v̄li ad p̄ticularē nō p̄uertit̄ subsistēdi cōia. vt manifestū est. b̄ñ eīz seq̄tur. sortes ē ergo hō ē. s̄z nō ecōuerso. vt oēs cōcedūt. ¶ P̄. illud ad qd̄ al̄tez se h̄z p̄ additionē ē p̄us illo. vt p̄z. p̄mo posterior. ca. illo. Tertior aut̄ est scia. s̄z sp̄s q̄ ē singularis respectu generis. vt p̄z p̄mo p̄hycoz p̄ Cōmē. se h̄z p̄ additionē ad genus. nā d̄ria ē qua sp̄s abūdāt a genere vt dicit̄ p̄ozphirius. ¶ P̄terea illud qd̄ ponit̄ i diffinitōe alicuius ē p̄us illo. hoc p̄z ex 6° thopicoz. q̄z diffinitio est ex p̄ozibus. s̄z v̄le ponit̄ i diffinitōe singularis seu minus v̄lis vt genus in diffinitōe sp̄ei. sicut p̄z 7° metaphy. r̄ z^o posteriorum. ¶ P̄terea p̄petuū p̄us ē corruptibili. vt p̄z 8° p̄hycoz. s̄z v̄le ē p̄petuū. vt p̄z p̄mo posterior. r̄ singulare est corruptibile. vt p̄z ad sensū. ¶ P̄terea eadē s̄nt p̄ncipia eēndī r̄ cognoscēdi. vt cap̄it̄ z^o metaphy. s̄z v̄lia s̄nt p̄ncipia cognoscēdi suoz īferioz. vt oēs cōcedunt. ergo s̄nt p̄ncipia essēdi ipsoz. s̄z p̄ncipiū p̄us est p̄ncipiatō. vt est manifestū. q̄re rē. ¶ Oppositū arguit̄ auctoritate Āz. q̄ dicit̄ h̄ic. v̄le aut̄ nihil est aut̄ posterius. s̄z nō ē dicēdū q̄ sit nihil. q̄z oīs scia est de v̄li. vt p̄z ex primo posterior. r̄ 7° metaphy. r̄ sic oīs scia eēt de nullo. qd̄ ē absurdū. ¶ Ad euidētīā qōis est itelligēdum q̄ opinio Platonis de v̄libus fuit alia ab opinione Āz. Opinio enim Platonis dicit̄ fuisse q̄ v̄lia. s̄. genus r̄ sp̄s idiuiduoz sensibilium s̄nt separata i re extra aiaz a singularibus sensibilibus. r̄ h̄z q̄ditates v̄les a singularibus separatis ipse vocauit̄ ideas. v̄bi ḡra. p̄ iunioribus ipse ponebat v̄nā q̄ditatē r̄ ideā hoīs separata extra itellectū ab oibus singularibus hoibus. r̄ s̄l̄r v̄nā q̄ditatem asini r̄ equi. r̄ sic de ceteris sp̄ibus quaz̄ idiuidua non h̄nt ordinē ad iuicē s̄m p̄ius r̄ posterius. Et hoc ipse p̄bat multis rōnibus r̄ subtilibus. s̄z ad p̄ns recitabūt̄ tres vel quattuor p̄pter exercitacionē iuuenū. q̄z magis h̄z bec p̄scrutatio locum sup̄ 7° metaphy. Una eius ratio fuit. q̄ sic est in essendo sicut est in itelligēdo cum itellectus noster moueat̄ a rebus. tūc aut̄ in itelligēdo sic est q̄ q̄ditas sp̄ei itelligit̄ p̄ter idiuidua. r̄ q̄ditas generis p̄ter sp̄es. vt possumus itelligere hoiez nō itelligēdo sortē neq; platōnē. r̄ possumus itelligere aial nō itelligēdo hoiez neq; asinū. r̄ sic de alyz. ¶ P̄terea si q̄ditates nō essent separate ab ipsis singularibus corruptibilibus tūc de ipsis q̄ditatibus nō posset eē scia. sed hoc est icōueniēs. vt notū est. s̄. q̄ de q̄ditatibus rerum nāliū nō sit scia. cōia oīdēf. q̄z de corruptibilibus non est scia imo de p̄petuis. vt etiā cōcessit̄ Āz. imo si p̄p̄re q̄ditates generē r̄ sp̄ez s̄nt cōiuncte singularibus. tūc

sunt corruptibiles sicut r̄ ipsa singularia. r̄ sic de ipsis nō erit scia. qd̄ est absurdū. ¶ Itē supponebat̄ Plato q̄ qlibet substātia q̄ generat̄: generat̄ a sibi vniuco s̄m sp̄em vel secundū genus: r̄ hoc recipiebat̄ p̄ māifesto. ¶ Itē suppōebat̄ plato q̄ nulla forma materialis agit imediate nec generat. cū hoc videt̄ velle Āz. in de sensu r̄ sensato. v̄bi dicit̄ q̄ ignis nō agit iquātuz ignis s̄l̄r aq̄ iquātum aqua. r̄ sic de alyz. Tunc p̄cedit̄ vlt̄erius ponat̄ q̄ generet̄ ignis aut generabit̄ ab ipo igne p̄x̄nt̄. te. aut ab ipa forma r̄ q̄ditate ignis separata a sensibilibus r̄ particularibus. nō est dicēdū q̄ ab igne p̄x̄nt̄e particulari r̄ sensibili. q̄z ille aut̄ ageret imediate p̄ suā q̄litatez actiuā aut per suā formā substātiālē. nō p̄ suā q̄litatez actiuā. q̄z tunc ignis generatus nō fieret a sibi vniuco nec s̄m sp̄em nec secundū genus cū ipa q̄litas ignis nō sit nec de sp̄e nec de genere ignis. nec ē dicēdū q̄ ipē ignis sensibilis p̄x̄nt̄is generet̄ imediate p̄ suam formā substātiālez mālem. q̄z hoc est cōtra secundam suppositionez. q̄re relinq̄t̄ q̄ ignis nō generat̄ imediate nisi a q̄ditate vel forma separata a mā. r̄ p̄pter generationē idiuiduoz substātie generabiliū necesse est ponere v̄lia separata a singularibus. v̄ez est tñ q̄ Cōmē. aliquātulū alr̄ deducit̄ istā rōnez p̄ius applicādo ad generationē q̄rūdā animalii r̄ plātariū i q̄bus nullum appareret̄ generās corporeuz eiusdē generis nec eiusdēz sp̄ei cū generato. Dē aut̄ quod existit̄ in potētia nō existit̄ in actu nisi p̄x̄nt̄e in aliquo qd̄ eēt sui generis vel sue sp̄ei i actu. v̄nde relinq̄it̄ q̄ generationes talium animaliu v̄l plātaz̄ sunt a formis separatis. r̄ ē maior ratio que attribuit̄ platonī. r̄ post statū ponit̄ rōnez p̄us tactā. ¶ Propterea aliḡ cōfirmat̄ sic. substātia p̄fecta que generat̄ p̄ cōmixtionē feminuz idiget̄ ad sui generatōnez aliquo generāte p̄ se p̄p̄quo r̄ imediate r̄ vniuco. s̄. eiusdē sp̄ei sp̄ealissime cū substātia q̄ generat̄. bec re cap̄it̄ p̄ manifesta. r̄ satis patz̄ īspiciendo in p̄positis p̄ticularis. regrit̄. n. agens p̄ se: q̄z agēs p̄ acc̄ns nō ageret nisi eēt aliq̄d agēs p̄ se p̄us co. vt p̄z. z. p̄hycoz. r̄ regrit̄ agēs p̄p̄inquū r̄ imediatuz q̄z agēs remotū nihil p̄ducit̄ nisi imediate agēte p̄p̄inquo. vt babef. s. p̄hycozum Itēz regrit̄ generans vniucoz q̄z i hoc differunt substātie p̄fecte q̄ generant̄ p̄ cōmixtōez feminū ab alyz que sunt īp̄fecte q̄ generant̄ p̄ putrefactionē q̄z substātie p̄fecte idiget̄ generāte vniuco r̄ alie n̄. vt ē demōstrat Cōmen. in. 8° p̄hycoz. ¶ Apparet̄ igit̄ q̄ ista p̄positio substātia p̄fecta idiget̄ ad sui generatōez generāte p̄ se p̄p̄inq̄ r̄ imediate r̄ vniuco ē v̄a. s̄z hoc non cōtingeret nisi eēt q̄ditas sp̄ei taliū idiuiduoz separata a sensibilibus. q̄z. p̄batio. generet̄ sortes. tūc generās per se p̄p̄inquū r̄ imediatū r̄ vniucoz nō erit ipm̄ semen in aiali. q̄z id n̄ erit eiusdē sp̄ei cū sorte generato vt cuilibz ē manifestuz. nec erit pater. s̄. hō p̄ticularis a quo decū sū fuit semē q̄z ille n̄ pōt̄ eē generās r̄ agēs p̄ se. nā agēs per se necessario est simul cū effcū vel in fieri solū vel i cōseruari. vt patet. z. p̄hycoz. nūc ille hō particularis nō necessario est q̄n̄ generat̄ sor. imo postq̄ semen receptū est in matrice cōtigit̄ ipo p̄re mortuo generationē fieri. q̄ reliquit̄ q̄ generās p̄p̄inquū p̄ se r̄ imediatuz r̄ vniucoz i ḡnatōe sortis nō ē nisi q̄ditas hoīs separata ab oibus singularibus hoibus. Ex his r̄ p̄silibus videt̄ cōiuncti q̄ vniuersalia sint separata a singularibus ex itellectū. r̄ bec qd̄ fuit opinio platōis vt ei attribuit̄ dicebat̄ autē ipē q̄ ille forme sepate sunt eiusdē sp̄ei cū ipsis formis singulariū. ¶ Hāc aut̄ opinionez destruit̄ Āz. multipl̄. Unde rō eius est. Illud quod p̄dicat̄ de

aliquo centialr in qd nō est sepatū ab eo scōm esse ex
aiam. hec videt eē satis manifesta. s3 res q̄ dī genus p̄
dicat essentialr in qd de suis spēbus. vt animal d̄ boie
r eq̄. r sic de alyis. Similiter res q̄ dicit spē s̄pālissima
p̄dicat centialr de suis indiuiduis. vt hō de sor. r plato
ne. r sic de ceteris. q̄re v̄ q̄ h̄ res q̄ dicuntur genera r
spēs nō sunt separata secundum eē extra animam a sin
gularibus suis. idest ab inferioribus contentis sub eis
¶ Itē generās d3 esse eiusdē spēi cū generato s3 plato
nē. sed forma separata si esset nō esset eiusdē spēi cū ge
nerato. p̄batio q2 forma indiuidui generati nō fit p se
.i. s3 se subsistēs. sed p̄positū est id qd fit tali mō. s̄ens
subsistens. mō cōstat q2 forma separata a mā nō eē eius
dē spēi cū toto p̄dōto ex mā r forma. r sic talis forma
separata nō posset esse p̄ncipiuz agens in generatione
substātie sensibilis. cuius oppositū putauit plato. imo
illa fuit maior rō eius vt saluaret q2 generationes aia
liū r plātaz sūt a sibi simili s3 spēz vel s3 genus. vt dic
Lōmen. 7. metaph. vt visū ē pus. Et hāc rōnē tāgit p̄h̄s.
7. metaph. Utz aut s3 rei veritatē forma substātia
lis fiat per se r p̄mo v̄ p̄ aggregatū ad p̄ns nō ē discuti
endū. sufficit aut hoc scire q2 cū gnātū p se subsistēs sit
cōpositū ex mā r forma necesse ē ipm̄ p̄p̄quū generās
si debet eē eiusdē spēi vel generis cū generato eē cōpo
situz ex materia r forma. r sic ad generationē inutilis
eēt q̄ditas separata. r hec q̄dez ratio ē valde contraria
plōni. r manifestuz ē cui libet exercitatio p̄h̄s. Et p̄t
cōfirmari sic. si q̄ditas seu forma separata eēt agens in
generatione necessario sequerēt q2 sola forma fieret si
cut indiuidū subsistēs r nō i alio. sed hoc ē impossibile. q2
omne quod sic fit eē cōpositū ex mā vt demonstratū ē. 7.
metaph. r habet ex p̄mo p̄h̄coz. n̄ia p̄s. q2 cū forma
generās debeat eē eiusdē spēi cū forma generata vt di
cebat. r ipa forma separata ē p se subsistēs necesse eēt
vt forma separata eēt p se subsistēs. nam si eēt iherens
subiecto. r p̄ficiēs nō eēt eiusdē spēi cū forma p se substi
stēte. hoc enī ita intelligere q2 forma subsistēs r forma
iherēs r dās eē materie sint eiusdē spēi specialissime
Propterea arguit Ar. io. meta. versus finē. corrupti
bile r icorruptibile nō sunt eiusdē spēi imo nec eiusdē
generis p̄p̄ie. s3 quiditas seu forma separata a mā est
icorruptibilis. vt dixit plato. r ipsū indiuidū sensibile
est corruptibile vt manifestū est. r ipse etiam concessit.
quare segtur q2 q̄ditas separata a singularibus non est
eiusdē speciei cū ipsis. cuius oppositum dixit plato.
Ex oibus his rationibus r silibus reprobaf̄ illa opinio
plōnis qua posuit vniuersalia realr separata a suis sin
gularibus. r ad illā rōez dicit Ari. incidētaliter in isto
p̄hemio. Aial vniuersale aut nihil ē aut posterius. Si
militer aut r si aliqd aliud vniuersale cōe vniuersali
ter predicet. Et hec q̄dē pp̄ō vera est p̄ p̄ma pte. s. aial
v̄le qd posuit plo sepatatū realiter nihil ē. Addit tamē
aut posterius. q2 si esset tale v̄le nō esset p̄p̄ie pus ip̄is
singularibus sicut cā eoz vt dicit Lōmē. q2 si eēt causa
singulariū tūc s̄be ip̄soz nō posset p̄fecte cognosci sine
tali v̄le vt dicit Lōmm. sicut est disp̄o sub alyis cāis q2
.i. cāta nō p̄fecte cognoscūt sine cāz cognitione vt p̄z p̄
mo p̄h̄coz. n̄is aut falsum est. imo si essent talia v̄lia
ad huc s̄be singulariū possent cognosci sine illis. q2 tale
v̄le si eēt nō esset pus singularibus. s3 posterius. r ideo
dicit Ar. v̄le aut nihil est aut posterius. r q2 hoc inuit
q2 ad p̄ns nō tractat quōcūq2 sit de entitate v̄lium dū
mō p̄stet q2 v̄le sepatatū a singlaribus qd posuit plo nō
est pus diffiniendū q̄z deē diffinitio cois oibus indiui

duis diffiniti. Et in z. huius. c. Potētiāz aut aie. dicit
q2 ridiculū ē i his. s. animalibus r in alyis diffinitōibus
q̄rere cōem rōnē r diffinitionē q̄ nulli spālū animalū
cōueniat. Et p̄pter h̄ et dicit h̄ Lōmen. cōmento. 8. q2
Ar. demonstrat per hoc diffinitiones genēz r sp̄erum
nō eē diffinitiones rez v̄lium ex̄tūz extra intellectuz
separatū a singularibus sed rerū p̄ticulariū. i. q̄ditatū
q̄ p̄ticulariter ex̄t. r intellectus ē q̄ agit v̄litate in ip̄is.
r sic ad plenū p̄z itētio istius p̄ticle. aial v̄le rē. quā iō
h̄ induxit q2 nōnulli expositozū vidētur ab expositōe
Ar. r Auerois aliqualiter deuiare. p̄z igit ex his q2 ge
nera r spēs singulariū sensibiliū n̄ sunt sepatata realiter
a suis singularibus. Hoc iterū pulchre arguit aliq. 4.
r hoc sic. si q̄ditas plāte aut lapidis eēt sepatata eēt itelle
ctum a singularibus suis sequit q2 esset forma itelligēs
r itellecta. nam forme separate a mā r a magnitudine
sūt itelligentes r itellecte secundū Ar. doctrinaz i 3.
huius r in z. metaphysice. vnde i tertio huius dicit q2 i
separatis a materia idē est itelligēs r quod itelligitur.
cōsequēs aut ē absurdū r ridiculū q2 q̄ditas lapidis sit
itelligens r itellecta. Similiter aut r i alyis rebus iaia
tis r nō cognoscibilibus. Et ad aliā intentionem dicit
Lōmē. in. 3. huius q2 si vniuersalia essēt sepatata actu eē
aiaz a singularibus nō indigeremus intellectu agēte.
v̄ez est ad faciēdū ea intelligibilia r itellecta sicut r
alie forme abstracte que nō sūt itellecte per nostruz
intellectū agentē. r idē dicit sup z. metaph. ¶ Nūc sol
uende sūt rōes plōnis. Ad p̄mā q̄n dī. sicut est itelligē
do rē. possumus negare illā q2 videmus in sēlu visus q2
est debilioz virtutis i cognoscēdo q̄z itellectus q2 ip̄e
p̄t cognoscere aliqd obiectū p̄iūctū in esse cum altero
nō cognoscendo illud altez vt visus videt albedinem
pomi r nō cognoscit eius dulcedinē cui ipsa albedo ē
p̄iūcta nō p̄pter hoc segtur q2 ipsa albedo sit separata
a subiecto. Silr aut i intellectu p̄t rtingere q2 ipse in
telligat aliqd itelligibile p̄iūctū cū alio r nō itelligat
illud aliud. q̄uis ergo itellectus accipiat q̄ditatē gene
ris p̄ter q̄dirates p̄p̄ias r formas spēz non segtur ex
hoc q2 ipsa q̄ditas generis sit separata scōm subsisten
tiā ab ipsis q̄ditatibus spēz. s3 bñ os q2 aliq̄ diuersita
tē hēat ab eis vel fm̄ seipsam vel fm̄ p̄p̄rietatē aliq̄.
Similiter si itelligat q̄ditas spēi sine singularibus sub
p̄p̄ys rōnibus eorū nō sequit ex hoc q2 ipsa q̄ditas sit
separata secunduz eē subsistētice ab ipsis singularibus
s3 bñ segt q2 ipa aliq̄l̄ sit diuersa ab ip̄is singularibus
vel fm̄ se vel secundū aliquā p̄p̄rietatē r modū ita q2
ipsa q̄ditas spēi habeat aliquā diuersitatem a rōnibus
r p̄p̄rietatibus a quibus sumunt rationes speciales
Sed d̄ hoc plus videbī i pōne sequēti. sufficit autem
ad p̄nter rōnē q2 ex sepatatōe q̄ditatū a singularibus s3
itellectum non sufficienter arguitur earum esse reale.
Nō. n. ad hoc q2 intellectus sit verus aut falsus regrit
q2 ipse itelligat oia quecūq2 sunt p̄iūcta i esse cum re
quā itelligit. r si itellectus h̄z itelligere hōiez nō est
necessariū q2 itelligat crispitudinē eī p̄iūctā. silr aut i
alyis multis. poterit ergo itelligere q̄ditatē generis r
spēi nō itelligēdo singularia eoz sub p̄p̄ys rōibus. r
nō segtur ex hoc q2 sint realiter separate ab eis fm̄ eē
vt iā dictū est. r ideo rō nō valet. ¶ Ad aliā cū dicit q2
tūc de eis nō esset scia rē. nego n̄iam. r ad p̄bationem
cū dicit q2 de corruptibilibus non est scia. v̄ez est sub
ratiōibus singularibus vt de hoc corruptibili qd ē sor.
vel plo. r sic de alyis. s3 sub rōibus v̄libus r abstractis
bñ est sciētia de q̄ditatibus corruptibilibus. r sic erit

Secundus

Prima

transmutabili sicut est materia prima. Materia enim
 prima essentialiter est subiectum quod est principium motus
 et generatio et corruptio. Istos .n. motuum materia prima est
 est generatio et corruptio. vt pz ex pmo phycoz. et pmo de ge-
 principiu receptiuu. vt pz ex pmo phycoz. et pmo de ge-
 neratoe. s. ba. n. posita bn diffinienda est p h s fm cu
 sit ps intrinseca et essentialis ipsius s. be. pposite et princi-
 palia essendi et cognoscendi et distinguendi ipsa ab alijs.
 S. ilr forma nalis dz diffiniri nali diffinitione. p tale
 fm. ppter eandez roez. Accntia. n. p se et ppria rez na
 liu debent diffiniri p aliqd s. fm. ppiu qd sit pncipiuz
 motus vel getis nalis. et hoc sine dubio obseruat i oi
 bus copletis diffinitioibus nalis. vt pz iducenti qst
 i oibus diffinitioibus qs ponit Arl. in sua scia nali. ex
 plicat. n. de diffinitoe ire dicit ea esse furore sanguinis
 accessu circa cor. ecce qz ponit ibi cor quod est subiectu
 qda qd hz bitudine ad motu et ad gete. S. ilr diffinies
 motu dicit ipsu esse actu entis i potentia s. qz h. Ma
 nifestu aut est qz ens i potentia est subiectu qd est pn-
 cipiuz motus. s. ilr aut et i alijs h. Consideradu aut dili-
 genter qz sicut dicit Auef. s. 2^m phycoz in fine illius
 capituli. Quod autem ex necessitate. et Albertus ma-
 gnus exemplificat ibidem per diffinitionem naturale
 apparet ma rei diffinitio altero duoz modoz. vno mo
 s. p expssione. s. s. qz expse ponit in diffinitione tanqz
 ps diffinitionis. vt si dicat qz ho est qd aggregatus ex
 carne et ossibus et aia intellectiua. alio mo s. qda co-
 secutionez. ita. s. qz ex tribus expressis in diffinitoe co-
 seqt qz talis vel talis dz esse ma diffiniti. vt si dicamus
 qz ho est aial roale. Ex hoc. n. qz ho est aial seqtur qz dz
 esse aggregatu ex ma disposita ad recipiendus species
 sine ma. aial. n. est aial p sensu et sensus est receptiuus
 spex sine ma. et habet ex 2° huius. et ex hoc qz est roale
 seqtur qz dz esse agregatu ex ma nobilissime et optime
 coposita. s. ilr aut etigit et i alijs qbusda. Est tn notadu
 qz differut multu substacia et substacia nalis vt nalis.
 qz i roe formali substacie s. illud qd ipsa est no icludif
 aliqd accns vt oes dcedut. s. i roe substacie nalis vt na-
 lis est bn iclusu est aliqd accns. s. motus vel bitudo ad
 motum. et hoc e de intentoe Comē. apte in 7° metaph.
 ppe pncipiuz vbi dicit hec verba. In phyco auditu. i. in
 scia nali e pferutatio de pncipys corporis s. qz est nale
 i. s. qz mouet et gescit. hec aut pferutatio no est de eis
 fm qz substacie tm. Ecce qz Comē. exponit illa redupli-
 catione fm qz nale. i. fm qz mouet et gescit. et intelligo
 vel fm actum vel fm aptitudinē. et illa eadē est intentio
 Arl. in 2° phycoz. ca. Qm aut determinatu est quot
 modis dicit na. vbi sic dicit. Siet aut vtiqz manifestuz
 siqs tetauerit vrozuzqz dicere terminos. i. diffinitoes.
 Impar. n. et par et rectu et curuu adhuc aut et linea et figu-
 ra sine motu. Laro aut et os et ho non adhuc supple diffi-
 nit sine motu. s. no diffiniuntur sine subiecto et bitudine
 ad motu. et ite idē vult Arl. in 6° metaph. vbi sic dicit
 Dia igit nalia s. ilr simo dnr vt nasus oculus facies ca-
 ro os aial foliu radix. nullius. n. hoz ratio sine motu e
 s. semp hz maz. et in 7° metaph. ca. Qm vero. dicit dif-
 finitio Arl. S. sibile qd forsan et sine motu no est diffi-
 nire. et ibidē Comē. dicit. Res nales sūt ecōtrario ma-
 thematicis. qd itates. n. rez naliu no pnt intelligi sine
 motu et sensu. i. sine motu et ma sensibili. et Ex his itaqz
 oibus fm intentionē Arl. et Comē. pz qz res nalis fm qz
 nalis e icludit motu fm aptitudinē. et ideo bn pot dif-
 finiri p mam sensibile. i. p subiectu qd e pncipiuz motus
 et getis. et hoc etiā apte signauit Comē. ibidē qz dixit qz

nullū eoz hz diffinitionē absqz eo qz illa diffinitio acci-
 piat aliquod trāsmutabile. trāsmutabile aut pprie est
 subiectū motus. Est etiā notādū vltterius qz i diffinitoe
 rei nalis s. qz nalis e mā solū ponit fm qz hz bitudinē
 ad motū. quod pbo sic. qz stat qz i diffinitoe nalis rei
 debz poni natura vt natura e. i. sub rōne qua e natura.
 aliter enim non esset pprie diffinitio rei naturalis. sed
 materia sensibilis nō habet rationē nature pprie nisi
 sub illa rōne vt e pncipiū motus et getis. vt pz. 2° phy-
 coz. quare et. Ad rōnes in etrariū. Ad pma cū di-
 citur qz naturalis non debet diffinire p illud quod fm
 se. et. dīcedū qz aliqd eē ignotū fm se pot itelligi duplr.
 vno modo qz nulla cognitio habeat d ipso. et hoc modo
 vera est maior. Alio modo aliqd pot itelligi eē ignotū
 fm se. i. quod nō cognoscit nisi p aliqd aliud. et sic ma-
 ior nō est vera. et cū dī in minori qz materia et. dico qz
 non pmo mō. s. qz nulla cognitio possit haberi d ipsa.
 qz nullū ens sic est ignotū naturaliter. vt dicit Lōmen.
 2° de generatoe. Et ppter hoc voluit Ari. qz intellectus
 possibilis e oia fieri. s. modo similitudinis et receptois. vt
 Lōmē. exponit. qz pot recipere similitudines et cognitio-
 nes oīuz entiu. S. bn vepz e qz mā pma e ignota 2° mō
 . s. qz nō pot cognoscini p aliqd aliud vt habet videri. s.
 pmo phycoz. et h. ens postqz e notū pot eē pncipiū co-
 gnitionis perfecte alicuius alterius. quare non valet.
 Ad alias omnes rationes factas patet ex dictis. Et
 hec de primo libro de anima.

Nequidem a priori

bus tradita sunt et. Circa 2^m huius
 pot queri tali mō. Utruz aia sit s. ba
 Et arguit qz nō. nā illud qd e s. ba dz
 eē subsistēs. s. aia nō est h. qre et.
 maior apparet in pdicamētis. mior
 pz qz ens p se subsistēs est ens in actu. aia at nō est ens i
 actu. qre et. et ite illud qd e in s. bo nō e s. ba. sed aia est
 h. quare et. maior pz qz cōe est oī sube in s. bo nō eē. vt
 dicit pbs in pdicamentis. minor pz p phm in 2° huius.
 qre et. et ite illud cuius diffinitio dat p additamētuz
 non est s. ba. s. aia est h. qre et. maior apparet p phm.
 in 7° metaph. minor pz p phm in isto 2° qre et. et ite
 illud solū est s. ba quod cū sit vnu et idē numero e iusec-
 ptibile etioz. s. aia nō est h. quare et. maior apparet
 p phz i pdicamētis. minor pbat. qz recipiēs etia e i po-
 tētia. aia at nō e i potētia cū sit actus. vt pz 2° huius. ac-
 tus. n. et potētia s. ofie maxime opposite. vt dicit Comē.
 i phemio huius. qre et. et ite si aia eēt s. ba. aut eēt mā.
 aut forma. aut copositū. sed nullo mō. qre et. maior pz
 per phm. qz s. ba diuidit in ista. vt pz p phm in 7° meta.
 et 2° huius. minor pbat. pmo. n. qz non est mā neqz po-
 sitū qz ista nō sūt in s. bo vt pz. 2. huius. et aia est i subie-
 cto qre et. nec e s. ba que e forma. qz talis forma corru-
 pit ad corruptionē copositi. vt pz. 7. metaph. s. aia nō
 corruptit ad corruptionez copositi. vt pz. 2. huius. et. 3.
 et 2° metaph. et Oppositum patet per phm et Lōmen.
 in pncipio huius secūdi. Et arguitur ratione. quia ani-
 ma vt est substacia. aut accns. sed nō est accns. ergo est
 substacia. maior apparet. qz oē ens aut e substacia. aut
 accns. vt pz 5° et 7° metaph. minor pz p Lōmē. h. dicit
 et. Ponere. n. aiaz eē accns e iopinabile s. qz dat pma
 cognitio nalis. et De ista qōne fuit opinio quozūdā lo-
 quentiū qz aia et quelibet forma esset accns. Moti aut
 fuerunt fm qz dicit Lōmen. per quandam apparen-
 tem similitudinez quā habet anima et quelibet forma

Secundus

Secunda

que et maior appz qz forme agere et no pati. imo maie
 vt pz 2: de gnatoe. minor pz p phm. z. r. z. huius. que et.
 Et illud qd adneit enti i actu no e forma subalis. sed
 aia e hz. que et. maior patz p Cometatore i hoc secudo.
 omento qrtio. q ponet oria iter forma subale r accitale
 dicit q forma subalis e i subiecto i potentia. r accita/
 lis in sbo in actu. patet etia maior p phm primo de ge/
 neratione. minor pz qz aia aduenit corpori organizato
 corpus at organizatu e ens i actu. que et. Et illd post
 cuius ablatione corpus remanet ide numero qd prius
 no est forma subalis. sed aia est hz. que et. maior pz per
 phm in hoc. z. ponent e i hoc oriam iter forma corpori/
 nalis r artificialis. minor apparet qa manet ide numero
 sicut si ponat q corpus viuū cadet de turri ofie in
 mediocasu moziatur totus ille motus est idez nume/
 ro. qz vel vnus numero vel plures per sufficiente diui/
 sione. sz no e plures numero qz cuz inter quoslibet duos
 motus sit ges media sequeret q corpus illud qd e gra/
 ue sursum qsceret. nec descenderet aliquo no ipediente
 qd est impossibile vt pz. 4. phycor. que et. Etia eade albe/
 do numero vt pz. z. huius. manet i corpore viuo et mortuo
 quare et. Et illud p cuius transmutatione subiectu
 no amittit nome neqz diffinitionez no est forma subal.
 sed aia est hz. que et. maior pz. p Comen pmo phycor.
 minor pz qa subiectu aie est ma pma vt pz pmo de ge/
 neratioe. mo ma pma p transmutationez corporis aia
 ti vel aie no amittit nomen imo vocat semp ma prima
 nec amittit diffinitione imo semp e subiectu ex q pmo
 fit aliqd cu isit r i qd si corruat abibit vltimu vt dicit
 phs pmo phycor. quare et. Et illud qd e ca efficiens
 corporis aiati no est forma subalis eius. sed anima e hz
 quare et. maior apparet qa efficiens r forma no coinci/
 dit in ide numero vt pz 2: phycor. minor pz per phm z:
 huius. quare et. Et sic se hnt pres aie ad pres corpis
 ita se hz tota aia ad totu corpus. sz pres aie no sunt for/
 me subales priu corporis. quare et. maior apparet per
 Comen. r phm i h 2: r de ptibus aialiu. minor pbat. qz
 pres aie sunt eius potentie q sunt accitia. accis aut no
 e suba alicuius vt pz pmo phycor. r 8: metaph. que et.
 Et qd no e accis no e forma subalis. sed anima e hz
 que et. maior patet p locu a dstructione rntis ad destruv/
 ctioe antcedetis. minor pbat. qz si esset actus aut pmus
 aut secundus. no secundus qz secundus e operatio. aia aut
 no e opatio. nec pmus qz pmus e pma rel pfectio a qn
 semp puenit actio q nata e puenire vt dicit Comen. in
 pbenio huius. r in hoc. z. sed ab aia semp puenit actio
 q nata est puenire qz semp e pncipiu nutritiois cu ces/
 satio huius actiois fit motz vt dicit Comen. 8. phycor
 In oppositu sut Lo. Themistius r Auic. Ad qoez
 dico q aia est forma subalis. qd pobo sic. id p qd aiatu
 p se r essentialr ab iaato differt est forma subalis eius
 cu aiatu sit suba. sed aia est hz. quare et. maior appz qa
 illud p quod suba coposita differt e forma vt pz 7: r 9:
 meta. r illud p quod differt p se r eentialr est subale. cu
 p accis suba no differat p se r eentialr sz solu accitalr.
 minor pz qz corpus aiatu eentialr differt a corpe iaia/
 to. cu g i corpe aiato no sint nisi duo. s. aia r corpus aut
 differt p corpus aut p aiaz. no p corpus qz in corpe oie
 niut g p aiaz. que et. Et illud p qd corpus aiatu viuut
 pmo est forma subalis eius. sz ania est hz. que et. maior
 appz qz qn aliq opatio debet alicui p duo oz q vnū il/
 loz sit forma r aliud ma. sed opatio pmo debet forme
 r 2: materie r no quertit vt dicit Comen. z. huius. s. id

cui pmo debet opatio e forma. minor pz. qz corpus aia
 tum no viuut pmo in eo q corpus qz tuc quodlibet cor/
 pus viuere. quod est falsus. g viuut pmo in eo q e hnt
 aiaz. que et. Et aia e suba. aut g e suba q emā. aut q e
 forma. aut q est suba coposita p sufficiente diuisione. sz
 aia no est substantia que est ma nec copositu. qz tales n
 sunt in subiecto sed magis subiectu. aia aut e i subiecto
 vt pz in. z. huius. que et. Et ex corpore r aia fit vnum
 ens i actu. ergo oz q corpus r aia ambo sint in potentia
 vel in actu vel altez sit potentia r alteru sit actus. sed
 non possunt ambo ee in potentia. quia cu substantia co/
 posita sit ens i actu oporteret q et i ipa eet tertia subia
 p qua eet i actu. quod e falsu. vt pz p Comē. 3. metaph.
 nec et possunt esse ambo in actu. qa ex duobus existen/
 tibus i actu no fit vnū in actu. vt pz. 7. metaph. ergo oz
 q altez sit actus r altez potentia. sed corpus non pot
 se habere i rone actus qz actus sepat r distinguit vt pz. 7.
 r 9. metaph. corpus aut no distinguit cu i ipo coueniat
 animatu r inaiatu. g aia est sicut actus r forma. que et.
 Et rez arguitur ratioe Themisty. quia ex anima r cor/
 pore fit aiatu. aut ergo fit ex ipis sicut totu integrale ex
 ptibus integralibus. aut sicut mixtu ex ptibus mixti/
 bilibus. aut sicut copositu ex ptibus essentialibus. s. ma
 r forma sicut patet sufficienti diuisione. sed ex corpore
 r anima no fit animatu p corpus pmo modo quia pres
 illius copositionis distiguit loco r subiecto. sed anima
 r corpus no sic distiguit cu anima sit in qualibet pte
 corporis. aliter eet aliqua pars corporis animati in aia
 ra. quod est incoueniens. nec secudo mo coponis qz in
 mixtioe mixtibia no remanet in mixto. sz corrupt.
 sed neqz anima neqz corpus corruptur sed sunt actu i
 animato. que et. g relingitur q ex ipis coponit corpus
 animatu sicut ex ptibus essentialibus. s. ex ma r forma
 sed anima no pot esse ma qz aia e i subiecto vt in ma. g
 manifeste patet q est actus r forma. que et. Et rez illd
 est forma substantialis corporis aiati q ablato n rema/
 net ide corpus nisi equoce. sz anima e hz. quare et. ma/
 ior apparet p phm in. z. huius ponent e oriam inter for/
 ma naturalis corporis r artificialis. minor patet quia
 vnū qd qz habet vna ppria operatione in qua cu pot of
 illud. r cu no pot no dicitur illud nisi equiuoce. vt dic/
 phs. 4. meteoroz. mo ppria operatio corporis aiati
 est viuere cu sit viuentibus esse. vt dicit phs. z. huius. si
 cut deorsuz ee est esse grauis. vt dicit phs. 8. phycoruz.
 In hac aut opatione no pot corpus pnatu aia qz p ipaz
 iest viuere oibus viuētibus. vt dic phs. i h. z. que et.
 Sed notandu q per forma substantialē possumus
 intelligere duo. Uno mo per forma substantialē possu/
 mus intelligere forma de genere substantie. r isto modo
 anima est forma substantialis vliter accipiēdo ipsaz.
 Alio modo per forma substantialē possumus itelligere
 forma dante quiditate r substantia ei cuius est forma.
 Et isto modo anima vliter accipiēdo ipsam non est for/
 ma substantialis sm intentione phi r comen. z. r 3. bu/
 ius. et isto modo solum est forma substantialis anima
 vegetatiua r sensitiua. non autem anima intellectiua.
 quare et. Per hoc ad rones. Ad primā cum dicit.
 quod est in potentia et. dico q duplex est potentia. q
 dam est enim potentia ad actum primuz. r est potētia
 essentialis. alia est potentia ad actum secunduz r est po/
 tentia accitatis. Modo dico q illud qd est in potētia
 primo modo no est forma substantialis. sed quod est in
 potentia secudo modo bene potest esse forma substan/
 tialis. Et cum dicitur. actus non est in potentia. dico q

37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

duplex est actus. quidam est actus purus a materia se paratus. et talis non est in potentia nec ad actum primum nec ad actum secundum sicut deus et intelligit. Alius est actus non purus materie mixtus. et talis bene est in potentia. quasi sicut materia prima que de se est in pura potentia per phyco. fit in actu per formam. sic non est inconueniens formam perficiere materia fieri quodammodo in potentia materia. que etc.

Ad aliam cum dicitur. illud quod patitur etc. dicunt aliqui quod duplex est passio. ut patet per philosophum in isto etc. Quaedam est passio proprie dicta. et quod tali passione patitur non est forma substantialis. et talis passio est dispositio corruptiua. Alia est passio improprie dicta que est salus et perfectio. et quod tali passione patitur bene est forma substantialis. modo dicunt quod anima non patitur per modum huius etc. Possent responderi quod intelligitur de pati subiectum et non terminatiue. Sed istud non valet. quod anima vegetatiua et sensitiua non patiuntur solummodo sed etiam per modum quod corruptio patitur per modum passionis. sed anima vegetatiua et sensitiua sunt huiusmodi. quod sunt forme perfectiores magis. et tales corrumpuntur per accessum ad minus. ut patet per 7. meta. que etc.

Et id aliter dico cum dicitur illud quod patitur etc. dico quod duplex est forma. quodammodo est liberata oio a materia. talis forma non potest esse illud quod patitur nec passione proprie dicta nec passione improprie dicta. alia est forma materie coniuncta vel secundum esse vel secundum eius primam operationem. et talis forma bene potest esse illud quod patitur siue passione proprie dicta siue passione improprie dicta. modo talis forma est anima. que etc.

Ad aliam cum dicitur. illud quod aduenit enti in actu etc. dicunt aliqui quod verum est illo manere in sua actualitate. si tamen illa actualitas in suo aduentu corrumpitur non oportet. et cum dicitur anima est huiusmodi. quod aduenit corpori organico. dicunt quod in aduentu anime corrumpuntur omnes ille disponentes et in eodem instanti filies introducunt. que etc.

Sed istud non potest stare. patet quod si sic esset sequeret quod motus finitus esset sine termino ad quem et moueri sine termino mutato esse. contra est falsum. ergo accens. falsitas patris patet per philosophum 6. phyco. contra declaratur. potamus. n. quod si sanguine mestruo debeat introduci forma hominis oportet quod in toto tempore procedente istas introductionis forme hominis in sanguine mestruo disponat sanguis mestruiatus calefaciendo et exiccando in toto igitur tempore procedente istas introductionis calefit et exiccatur et in illo calefieri et exiccari non est aliquid calefactum esse nec exiccatum esse sed actus nec est in instanti introductio. nis quod in illo instanti ponitur caliditas et siccitas acqisita corrupti. que etc.

Nec valet si dicatur ad istam rationem sicut dicitur a philosopho. s. quod terminus istius motus sunt quasi dispositioes que introducuntur per formas in materiam. quod motus et terminus motus sunt idem numero differentes solummodo per perfectum et imperfectum. ut dicitur Com. 3. phyco. modo dispositioes precedentes et sequentes non sunt eadem secundum numerum quia generantur et corrumpuntur non sunt idem numero. ut patet per 2. de generatioue. et ipsimet concedunt. que etc.

Item si disponentes ille corrumpuntur aut hoc esset per se aut per accessum. sed nullo modo. que etc. maior d se apparet. minor probatur. non per se. quod quod per se corrumpitur a suo contrario corrumpitur. ut philosophus dicit in libro de causis longitudo et breuitatis vite. modo hic non est aliquid contrarium. dispositioes. n. forme corrumpende et si sunt contrarie dispositioes introductis tamen ipsas non corrumpunt sed magis e contrario introducens tamen ipsas non corrumpunt quia tunc ipsas non generaret. nec forma introducenda corrumpitur quia secundum istos illa forma compatitur se in materia cum dispositioibus sed species eiusdem. nec sequentes contrariatur quia contraria dicitur specie ut patet per 4. metaph. et dispositioes precedentes et sequentes sunt eadem specie ut ipsimet dicunt. que etc. nec iste dispositioes corrumpuntur per accessum quod sic vniuquodque corrumpitur sic est corruptibile. impossibile. n. est aliter corrumpi aliquid que sit aptus nar

tus. sed iste dispositioes non sunt corruptibiles secundum accessum cum corruptibile et corruptibile sunt in substantia ut dicit philosophus 4. metaph. que etc.

Item si corrumpuntur aut hoc esset in instanti aut in tempore. sed nullo modo. que etc. maior d se apparet. minor probatur. non in tempore quod vel in tempore sequente istas introductionis forme. quod non potest esse quod secundum istos iste dispositioes non sunt. et quod corruptio est: cum corruptio sit mutatio d subiecto in non subiectum ut patet per philosophum 5. phyco. que etc. nec in tempore procedente instans quod non est. quia tunc iste dispositioes generatur per se cum et augmentatur. que etc.

Nec corrumpuntur in instanti quod eodem modo quo aliquid generatur et corrumpitur sicut forma subalis que generatur in instanti corrumpitur in instanti. sed iste dispositioes non generatur in instanti sed successiue. s. per partem. ut dicitur Commen. primo phyco. ergo nec corrumpuntur in instanti sed successiue. s. pars post partem. que etc.

Item si corrumpuntur in instanti tunc dno dicitur filius et semel verificarent de eodem. contra est falsum. ergo contra. falsitas patris patet per philosophum 7. meta. contra declaratur. quod corruptio istarum disponentium est in instanti. sed corruptio est mutatio de esse alicuius forme in non esse eiusdem. ergo cum subiectum mutatio debet esse sub utroque termino manifestum est quod materia que est subiectum corruptiois in eodem instanti erit sub esse istarum disponentium et sub non esse earum. que etc.

Nec valet si dicatur quod iste disponentes non corrumpuntur in eodem instanti. sed sunt in corrupto esse. primo quod cum corruptio secundum quod est mutatio distincta d alias mutatioes sit de subiecto in non subiectum. et sic in instanti. ergo materia que est subiectum transmutatiois in illo instanti esse sub utroque termino. et isti termini sunt esse forme et non esse eiusdem. que etc.

Item dicitur corruptum esse preceidit aliquid corruptio vel alteratio ad corruptioes. sed corruptio esse istarum disponentium non preceidit aliquid alteratio ad corruptioem quod in toto tempore precedente perficiuntur et generantur ut dictum est prius. que etc.

Item si iste disponentes corrumpuntur frustra introducuntur. contra est falsum. ergo contra. falsitas patris patet per philosophum 2. de anima. quod na nihil facit frustra. ut patet per celi et mundi. 2. de anima 2. z. meta. a comen. contra declaratur. quod iste disponentes finaliter sunt in materia ut forma possit introduci. modo si corrumpuntur non possent introduci. quod tunc maneret nuda et idcirco ad omnes formas. et tunc vel omnes introducerent. quod est impossibile. vel aliquid sic et aliquid non. quod est etiam impossibile. nam ex quo esset indurans ad omnes que ratione vna introduceret eadem ratione alia. ergo nulla introduceret. ergo cum frustra sit quod natum est iducere aliquid et non iducit per predictas disponentes esse frustra et ociosas. que etc.

Nec valet si dicatur sicut dicitur a philosopho. s. quod non eadem ratione introduceret vna sicut alia dato quod disponentes sint corrupte. quod illius forme per quam fuerat disponentes introducte agens est prius. sed agentia aliarum formarum non. et ideo propter presentiam agentis illa forma introduceret et alia non. sic videtur dicere contra. per philosophum. que etc.

Sed hoc non valet quod sola presentia agentis non est causa sufficientis introductionis forme in materia. quod cum presentia non solummodo sit in fine transmutatiois sed etiam in principio. non tamen introduceret in fine transmutatiois sed etiam in principio. quod non est possibile. que etc.

Item cum actus actiuorum sunt in patiente bene dispositio ut dicitur philosophus in hoc etc. actualis introductio forme in materia que est actio agentis non est in materia induranti quod est materia si disponentes corrumpuntur. que etc.

Nec est intentio contra. quod materia indurans ad formas recipiat aliquid earum propter presentiam agentis. dicit enim comen. sic. In materia igitur est appetitus naturalis ad recipiendum omnes formas. recipit enim eas aliter natim. quod quod forma agens fuerit prius tunc sit in materia appetitus qui nihil aliud est ut dicitur ibidem comen. nisi aliud quod habet materia de motu ad formam si eam forme presentia. et medi ante illo motu recipit illam formam sic quod non alias. que etc.

Forma g... m...

ad 343

Ad 343

har

bia. p̄mū p̄mū modū q̄ si tales dispōes remanerēt tūc ḡnatio nō esset trāsmutatio totius i totū nullo sensibili remanēte. n̄s est falsus. igit̄ r̄ ḡn̄s. falsitas p̄nt̄l̄ p̄ p̄mo de ḡnatiōe. n̄a declarat̄. q̄ iste dispōes remanēt̄es sūt q̄dā q̄litatez sensibiles vt dictum fuit ibidēs
¶ Secūdu dubiū ē 2^m modū q̄ Lōm. dicit. 7. meta. q̄ nō est aliqd acc̄ns quod nō habeat subm̄ essentielle. dicit. n. sic. r̄ q̄d i b̄ p̄t̄gens ex acc̄ntibus q̄ sunt i substantijs p̄accidens soluit p̄ b̄. s. q̄ q̄ accipiunt̄ i suis subijs essentialibus habēt diffinitōez. q̄ tūc habēt noia q̄ significāt vt r̄uq̄ vt simitas. **¶** Ad primus possumus dicere dupliciter. p̄mo q̄ p̄hs p̄mo de ḡnatiōe solū intelligit̄ de ḡnatiōe simplicis corpor̄. p̄mus aut̄ modus puenit̄ ḡnatiōi mixt̄i r̄ n̄i corpi simplici. q̄re r̄c. **¶** Ul̄ possumus dicere secūdo q̄ nō fuit intentio p̄hi. p̄mo de ḡnatiōe. velle q̄ nullū sensibile remaneat in ḡnatiōe simplr̄ sed solū q̄ nō maneat vt sub̄ codez sub̄. mō dem̄ est q̄ ille dispōes q̄ remanēt̄ nō remanēt̄ sub̄ illo esse i subiecto generato sub̄ q̄ erāt i sub̄o corrupto s̄ sub̄ alio. q̄re r̄c. **¶** Ad aliud dubiū dico q̄ Lōm. intellexit̄ de acc̄ntibus sub̄ cor̄ esse cōpleto cuiusmodi sunt dimēsiōes terminate terminis determinate distātibus r̄ q̄litatez p̄me sub̄ determinatis gradibus r̄ alia acc̄ntia coia. s̄ nō intellexit̄ de acc̄ntibus sub̄ esse eor̄z icōpleto cuiusmodi sunt dimēsiōes it̄minate r̄ q̄litatez p̄me s̄m se de q̄bus dem̄ fuit in. z. mō. q̄re r̄c. **¶** Ad aliā rōnē p̄ncipalē cū dicit̄ illud post cuius ablationē r̄c. cōcedo. r̄ cū dicit̄ ē b̄s. nego. r̄ cū d̄r manet̄ idē motus numero. nego quia ad vnitatē motus requiritur vnit̄as mobilis actualis vt p̄s. 5. p̄hy. cor̄. z̄ ista nō ē i corpore mortuo r̄ viuo. r̄ cum d̄r si corpus viuu caderet r̄c. tūc aut̄ motus esset vnus aut plures. dico q̄ plures. nec sequit̄ p̄pter hoc graue sursum gescere. r̄ cū p̄bat̄ q̄ iter duos motus est quies media. dico q̄ v̄p̄ ē iter motus p̄rios r̄ non iter alios. **¶** Ad aliā p̄bationē cū d̄r manet̄ eadē q̄litas sensibil̄ dico q̄ q̄litas sensibilis est duplex. q̄dā p̄ma. r̄ voco q̄litatez p̄mā oēm q̄litatez exiētē i corpore simplici. alia ē q̄litas sensibilis secūda q̄ nō ē nisi in corpore mixto. mō dico q̄ manet̄ eadē q̄litas sensibilis p̄ma s̄m se q̄a tal̄ s̄m se nulluz vnū subm̄ s̄m spēm sibi determinat̄. r̄ tal̄ nō arguit̄ vnitatē nūcralez corp̄is. s̄ nō manet̄ eadem q̄litas secūda q̄ nō manet̄ idēz mixtū cū eadēz sit forma p̄ quā corpus aiātū ē aiātūz r̄ mixtū r̄ cū d̄r sensus hoc indicat̄. dico q̄ n̄i est credendū sensui de identitate accidentis cuz nō se pfundet̄ vsq̄ ad q̄ditatez vt dicit̄ Lōmen. i hoc z^o. q̄re r̄c. **¶** Ad aliā p̄batōez cū d̄r. māet̄ eadē cicatrix. dicunt̄ aliq̄ q̄ falsus ē. r̄ cuz d̄r q̄ ibi nō ē aliqd generās cicatricez. dico q̄ imo. s̄ generās formas q̄ ḡnans formā dat̄ n̄a formā vt dicit̄ Lōmen. 4. celi r̄ mundi. z̄ ista sunt de p̄ntibus formā. q̄re r̄c. **¶** Vel pōt dicit̄ q̄ cicatrix manet̄ eadēz q̄ cicatrix est q̄dā cavit̄as derelicta i superficie corpor̄ viui. cavit̄as aut̄ est dimēsiō i superficie. vt dicit̄ Lōmen. 7. metaph. superficies aut̄ manet̄ eadē i viuo r̄ mortuo. r̄ id etiā talis cicatrix pōt manere eadē. q̄re r̄c. **¶** Ad aliā cū d̄r. illud p̄ cuius trāsmutatōez r̄c. dico q̄ duplex est subm̄. s̄. p̄p̄quū r̄ remotūz mō maior̄ h̄; v̄itate de sub̄o p̄b̄nquo nō at̄ de remoto. r̄ cuz d̄r anima est b̄s. dico q̄ falsus est de p̄p̄quū. r̄ cum dicit̄ subm̄ aie est mā p̄ma. v̄p̄ est subm̄ remotūz nō at̄ p̄p̄quū. q̄re r̄c. **¶** Ad aliā illud q̄d est cā efficiens r̄c. dico q̄ verus est eiusdē i nūero s̄ eiusdem spē nō ōz q̄a generās r̄ generatū sunt idē specie licet̄ nō sint idēz numero vt patet. 7. metaph. r̄ sic est de aia. q̄ aia est causa formalis vnus corp̄is animati r̄ cā efficiens alterius

Corpis aiati numero r̄ eiusdē specie. q̄re r̄c. **¶** Ad alias sicut se h̄z ps ad p̄tem r̄c. dico q̄ s̄ile est r̄ dissimile. s̄ile est p̄ tanto q̄ sicut ibi est p̄p̄atio duozū puenientius i rōne p̄ris. ita hic ē p̄p̄atio duozū puenientius i rōe totius. s̄z dissimile est i alio. q̄ nō ōz q̄ si aliqd s̄m se totum sit forma v̄l p̄fectio totius q̄ ps illius sit p̄fectio partis imo illud q̄d est p̄fectio totius p̄ est p̄fectio cuiuslibet p̄t̄l̄ vt ē i toto ex p̄sequenti. r̄ b̄ voluit p̄hs intelligere ibidē. q̄ dicit̄ si oculus eēt aia v̄l visus eēt forma sub̄bal̄ eius. q̄ si dicat̄ si oculus eēt aliqd p̄fectibile p̄ quē admōs aia r̄c. **¶** Ad aliā cū d̄r. q̄ nō est actus. cōcedo. Et cū d̄r aia ē b̄s nego. Et cū d̄r. si aia eēt actus aut̄ p̄mus aut̄ sc̄ds. dico q̄ p̄mus. Et cuz d̄r. actus p̄mus r̄c. possumus dicere q̄ ista nō est descriptio v̄l s̄ p̄mi actus s̄z solū p̄p̄etit̄ p̄mo actui possibili separari a secūdo. r̄ b̄ nō eēt verū nisi verū esset q̄d d̄r de r̄anis magnis r̄ serpētibus p̄ totā h̄yemē nihil thesaurizātibus q̄m illo t̄pe nō nutriunt̄. Ul̄ d̄r cōcedo descriptōez. Et cū d̄r. aia r̄c. dico q̄ s̄z aia sit semp̄ p̄ncipiū nutritōis nō t̄n̄ est semp̄ p̄ncipiū augm̄tationis nec aliarum operationum. r̄ sufficit hoc ad descriptio nem. quare r̄c. **¶** Questio. III.

¶ Trum

diffinitio aie sit b̄n̄ assignata. Et arguit̄ p̄ q̄ nō. q̄ i bona diffinitōe nō ōz poni aliqd q̄d trāscēdit̄ genus diffinitū sicut d̄r in 6° thopi. mō actus trāscēdit̄ genus aie vt manifestus ē q̄ actus r̄ potētia sunt in quolibet p̄dicamēto vt dicit̄ aristo. in. 5. meta. r̄ cōmen. in. p̄hemio huius. quare r̄c. **¶** Itē illud non ē actus p̄mus ante quē est aliq̄s actus. p̄mū. n. ē ante quod nihil est. sed i corpore aiato ē aliq̄s actus ante ip̄az aiaz. s̄. forma p̄ quā ē sub̄a. r̄ forma per quā ē corpus s̄m p̄nōtes p̄latitatez formarū. quare r̄c. **¶** Itē illā p̄ticulā corporis. q̄ quod est actus materie p̄me nō ē actus corporis. nā mā p̄ma nō est corpus cū sit substantia neq̄ q̄le neq̄ q̄stū vt p̄s. 7. meta. mō ipsa aia est actus materie p̄me vt videt̄. Ois enī forma substantialis ē actus materie p̄me. vt h̄t̄ a cōmen. z. huius. **¶** Itē illā p̄ticulā p̄hy. q̄ actus corporis nālis ē nā hec est euidēs. sed aia non ē nā. imo ex opposito distinguunt̄. v̄n̄ r̄ appetitus diuidit̄ i aiale r̄ nāle s̄m cōmē. in p̄. r̄z. p̄hy. q̄re r̄c. **¶** Itē illā p̄ticulā organici. quia forme simplicis r̄ vnus ōz esse subm̄ simplex r̄ vniforme. alr̄ enī subm̄ nō esset p̄portioatū forme. s̄z aia est forma simplex r̄ vna vt manifestū est. corpus aut̄ organici nō est subiectū simplex r̄ vniforme. imo ē p̄positū ex diuersis p̄tibz or̄ntibus figura p̄pōne r̄ s̄tu r̄ cōplexione. vt manifestū ē ad sensū. nā alterius figure r̄ p̄plexiōis r̄ p̄pōnis r̄ situs est oculus r̄ manus. et sic de alijs. q̄re r̄c. **¶** Itē illā p̄ticulā q̄ coiter addit̄ vitā h̄ntis in potentia. illud quod actu viuit nō est i potētia ad vitā. idē n. nō est fil̄ in acru r̄ i potētia resp̄cū eiusdē sed corpus cuius actus est aia actu viuit. p̄bat̄. cōstat̄. n. q̄ corpus cuius actus est aia actu aiātū. sed aiātū dist̄guitur ab inaiato i viuēdo. vt dicit̄ Ar̄. in littera. nihil at̄ dist̄guit̄ ab alio p̄ illud quod nō sit acru vt manifestū est. ḡ corpus cuius actus ē aia h̄z actu viuire. q̄re r̄c. **¶** Oppositū arguit̄ auctoritate Ar̄. q̄ diligenter ingrit̄ h̄c diffinitio nē. r̄ cā approbat̄ Lōmen. r̄ oēs alij expositores. Dicendū breuiter q̄ ista est bona diffinitio aie r̄ sic pōt ostendi. illa diffinitio ē bona cuius oēs particule pueniunt̄ diffinito. r̄ p̄ eā notificat̄ essentia diffinitū. et dist̄guit̄ r̄ sepat̄ diffinitū ab oibz alijs. hec ē manifesta. sed ista diffinitio est talis. p̄mo. q̄ sit actus r̄ q̄ sit actus p̄mus sufficiēt̄ p̄batū est p̄rius. r̄ iō nō refumo nūc. Q̄ at̄ sit actus corporis sic pōt ostendi. Ois sub̄a q̄

Secundus

Tertia

si est distincta a corpore loco et subiecto. et operatio eius dependet a corpore vel ab aliquo existente in corpore. ita quod in appropinquando appropinquat corpori et actus ipsius corporis. hoc est certa omnibus exercitatur in philosophia Aristotelis et Averrois. non solum in de actu corporis illud quod est corpus coniectum et unitus esse. sicut figura cere. sed etiam illud quod simul est cum corpore non distinctum ab ipso loco et subiecto et cum hoc operatio eius dependet a corpore vel ab aliquo existente in corpore. unde intelligentie moventes corpora celestia dicuntur actus et forme ipsorum ut vult Comenius in suo libello de subaerobis. nunc autem omnia anima est actus non distinctus a corpore nec distinctus loco et subiecto ut omnes concedunt. et cum hoc omnis operatio anime dependet aequaliter a corpore tanquam a subiecto vel ab aliquo existente in corpore tanquam ab obiecto movente et disponente ad ipsas operationes sicut est anima intellectiva humana ut videbitur in 3. huius. Quod autem anima sit actus corporis phisici evidenter sic patet. quod autem est actus corporis phisici aut artificialis per sufficientem rationem. sed non corporis artificialis ut evidens est. nullus enim artifex facit ipsam animam ut patet per inductionem. Et sic actus corporis artificialis non est proprie nisi in extremitate materiae. ars enim non agit nisi in superficie et extremitate saltem per instrumentum artificiale. nunc autem ipsa anima est in toto corpore animato et non solum in extremitatibus ut notum est cum ubique sit vivens et animatum. Et sic anima est actus corporis habet in seipso principium motus et getis ut est videre in animalibus qui moventur et faciunt gescere seipsa. modo corpora artificialia in quantum habent non habent aliquod principium motus aut getis ut dicitur Aristoteles in 2. physico. quod relinquitur quod anima est actus corporis phisici siue naturalis quod idem est. Quod autem ipsa sit actus corporis organici probat Aristoteles in 1. libro. quod minus videtur de corporibus plantarum quod esse organica quod de corporibus animalium. eo quod illa sunt minus perfecta et minus nobilia istis. et tamen corpora plantarum quod actus sunt earum anime sunt organica. partes enim corporum ipsarum plantarum sunt organa ordinata ad operationes diversas. ut radices ad trahendum nutrimentum et folia ad cooperiendum et conservandum fructus. et sic de ceteris. quod multo fortius corpora animalium debent esse organica. Et sic hoc patet per rationem corporis organici. nam sic tangebatur in arguendo corpus organicum est corpus compositum ex diversis partibus figura. compositio. compositio. et situ distinctis. constat autem quod corpus cuius actus est anima est compositum ex talibus partibus ut manifestum est ad sensum. quod dicitur in 1. libro. Et sic autem quod corpus cuius actus est anima esse organicum assignat Albertus satis evidenter. nam la anima in uno animato sit una et simplex secundum substantiam. principium anima specifica tamen est plures secundum virtutes per quas ipsa est principium diversarum operationum. et quod ille operationes adeo diverse ut videre audire ambulare et palpare non bene nec modo possunt compleri per unam et eadem partem. id est non quod semper facit quod melius est de possibilibus ut habet 2. physico. et in secundo de generatione nec deficit in necessariis ut habet in 3. huius. dedit et ordinavit ipsi anime corpus habens diversas partes convenientes ad diversas operationes. ut oculos ad visionem et aures ad auditionem et pedes ad ambulationem et sic de aliis. dicitur autem iste operationes quibusdam proprietatibus accidentibus. figura compositio. compositio. et situ. ut manifestum est et dicebatur in arguendo. scia autem de hoc est in de partibus animalium et in anothomys. Quod autem corpus cuius actus est anima sit potentia vita habens. patet quod habens actum primum est in potentia ad actum. quod est ex parte sua ut habens sciam potest considerari nisi aliquid prohibeat exterius. nunc ipsa anima est actus primum ut declaratum est. et vita est actus secundus capiendus ut vita per motus et operationibus vivens ut sunt moveri et sentire et habere. quod dicitur. Patet igitur quod omnes particule posite in distinctio ipsius anime vere conveniunt anime secundum modum aliquem

et iterum distas particulas notificat suba anime cum forma naturalis nata sic cognosci per suum principium subiectum et declarari. Et sic per quilibet istarum particularum anima distinguitur ab aliquo alio. quod sic patet per hoc. n. quod est actus distinguitur ab ente in pura potentia quod est materia ut evidens est quod materia prima non est alius actus ut determinatum est in primo physico. per hoc. n. quod est primum distinguitur ab omnibus motibus et operationibus animati quod sunt actus secundi et non primum ut nutrire augere sentire et habere. per hoc autem quod est actus corporis distinguitur a multis actibus primis quod non sunt actus corporis sed anime ut omnis hitus intellectualis. scilicet sapientia. scia. intellectus. prudentia. et ars. ut patet 6. ethico. istis enim hitus intellectuales bene sunt actus primum sed non corporis scilicet anime. sicut autem intellectus agens est primum actus intellectus possibilis. ut dicitur comiter secundum Comenius. scilicet non est anima sed pars anime non enim est actus corporis. per hoc autem quod dicitur phisici. distinguitur anima ab actibus siue formis corporum artificialium quod admodum sunt actus primum in quantum sunt forme presupposite ad operationes ut acuties securis ad secandum et sic de aliis. et sunt actus corporis. sed non corporis naturalis a natura formati sed ab arte. per hoc autem quod dicitur organici distinguitur anima ab actibus siue formis subalibus corporum simplicium. scilicet elementorum. hec enim sunt corpora homogenea et non organica ut manifestum est in aqua terra et aere. et sic de aliis. quod unum cuiusque pars est siue nonyma pars. id est eiusdem dispositionis cum alia. per hoc autem quod dicitur potentia vita habet. credo quod anima distinguitur ab actu corporis quod remanet statim post mortem. illud enim corpus aliquid iterum organicum saltem secundum similitudinem cum diversis habeat partes orientes modis predictis. scilicet illud corpus non habet vitam in potentia quod cum non possit nutriri nec augeri et cetera. id est actus eius non est anima. Et ecce quod rationabilis et pulchre Aristoteles diffinit animam. quod nulla particula superflue ponitur scilicet vitis et comode. quod dicitur. Et sic dubitaret alius. quod bona diffinitio dicitur esse uniuoca. ut patet ex 6. thopi. nunc autem ista diffinitio non est uniuoca cum actus non dicitur uno modo de anima intellectiva et de aliis ut prius dictum est. per se tamen quod corruptibili et perpetuo nihil est commune. ut habet ex 10. meta. aut uniuocum anima aut intellectiva est corruptibilis et alie sunt corruptibiles. ut habet ex isto 2. Dicitur ad hoc quod sicut motus et natura non dicitur pure uniuoce. et tamen aristoteles diffinit ut patet in 2. 2. physico. nec alius in descriptionibus potest plus facere ipso aristotele. scilicet quod non potest melius de scribere quod ipse aristoteles. Sic etiam quibus anima non dicitur oio uniuoce de anima intellectiva et de aliis. tamen hic diffinit eas aristoteles in 1. libro. quod non dicitur pure equoce sed dicitur analogice. scilicet secundum prius et posterius. de talibus autem analogicis bene potest demonstrare scia et demonstrare. ut dicitur Lincon. in posteriori. et habet ab aristotele in 4. meta. et per hunc tale analogum bene potest diffiniri. dummodo determinet eius ambiguitas in partibus sicut fecit aristoteles in hac scia. hec est generalis quod diffinit animam in comitate sua. quod cognitio vltis semper dicitur precedere cognitionem spatialem et particularem. et hoc significavit aristoteles per suum modum loquendi cum dixit. Si generalis comite oio anima dicitur. Bene dixit ad inuendum quod non est aliquid commune diffinitum per se pure uniuocum ad omnes animas ut dicitur. Et per hoc Alexander supra principium libri de sensu et sensato. recapitulans quod dicta ista scia dixit quod aristoteles diffinit hic animam vltiter ut possibile erat diffinire ea quod habet in ipsis primis et perfectis et secundum imperfectum. Et dicitur generalis ad dubitantes cum dicitur bona diffinitio debet esse uniuoca et cetera. dicitur quod verum est si sit diffinitio uniuoca. sed si est diffinitio analogi dicitur esse analogam super analogum enim dirigitur demonstratio et scia ut dicitur Lincon. per posteriori. et per hunc diffinitio bene potest sibi assignari. modo ipsa anima non est pure uniuoca ad animam vegetatiuam sensitivam et intellectivam. nec pure equoca. sed secundum prius et posterius. et hoc est quod dicitur secundum analogiam. Et tunc rationabilis

in 2. physico

anima

2. libro

in 1. libro

100

quæret iunior de quæ aia dicitur in plus et de quæ in posterius. Di-
 co saluo meliori iudicio quæ aliqd nomē dici in plus et po-
 sterius de aliquo est dupl. vbi hz videri sup 5. meta. c. de
 principio spāl. Unom. pōt dici de aliquo p prius in
 ipōne et vsum et famositatē seu consuetudinē. et hoc mō dī
 p prius de illo est prius et magis est norū quo ad nos. qz
 nobis notioribus prius nomē sponimus. Alio mō in
 ordinē nature rei et sic nomē p plus significat illud quæ
 dignius iter oia sua significata. mō dicā quæ in nomine aia
 in ordinē ipōstidōis et famositatē et consuetudinē plus dī
 de aia sensitua quæ de alijs. qz est notior quodam mō ad
 nos. et mlti nō itelligūt cōiter p aiaz nisi aiaz sensitua
 et cū putāt log de aia itellectua loquūt de aia sensitua
 sicut oēs illi q dicit aiaz itellectua eē corporale et hō
 sed in ordinē nature rei prius dī de aia itellectua cū
 ista sit nobilior oibus alijs cuz oibus alijs sit quæ in finis.
 vñ et nā dedit alias ad ministrādū ei. Ad rōes. Ad p
 mā cū dī bona diffinitōe et dico quæ vey est si tale trā-
 scendēs p quō diffinitō nō distiguat ab aliq alio ēte sicut
 et ens et vñ res et aliqd et hō. sed si sit tale trāscendens
 p quod distiguat diffinitū ab alio nō est icōueniēs ipm
 poni in diffinitōe. sic aut est in pposito. nam per actum
 aia distiguat a māque est ens i pura potentia. ideo et.
 Aliter dicūt aliq quæ trāscendens i sua cōitate sumptū
 nō debet poni i diffinitione sed sctū vlt determinatum
 ad vñū genus pōt poni. sic aut ē in pposito. naz actus p
 mus accipit ibi p suba in formā siue p forma subali. et
 hoc datur itelligi p ccedētia quæ diuisit subaz i māz et.
 Ad aliā cū dicitur illud nō est actus pimus et. pōt cō-
 cedi ista in opinionē cōes. et cū dī quæ i corpore aiato est
 aliq actus aie et. falsū est. qz licet corpus cuius actus
 est aia ante aduentū aut receptionē aie haberet mltas
 formas. tñ adueniēte aia oēs corrūpūt et sit resolutio
 vsq ad mām pma. et sic aia ē primus actus materie ac-
 tuate siue corporis actuati p aiaz. Aliter posset dici
 p aliā opinionē cū dī illud aī quō est aliq actus et. pōt
 dici quæ vey est quod nō est actus pimus simpliciter p
 uationē ois alterius actus pōis. s; pōt dici actus pimus
 respectu alioz actuz posteriorz et in tali gnē. et sic est in
 pposito. nā nō est oīno actus pimus māe p remotiones
 ois alterius actus pōis. s; tñ est actus pimus i tali gnē
 et in genere actūū q sunt p pzy aiatōis. oibus. n. illis aia
 est pōz respectu oīum alioz actūū aiati. Et h significat
 uit Ari. p ea que subdit organici vitaz habentis. qsi di-
 cat quæ aia est pōz respectu actūū vite ad quas aiātū est
 i potentia. Nec est icōueniens aliqd dici actūū pimus nō
 simplr sed i genere. et respectu aliquoz alioz actūū de-
 terminatoz quous alijs actus pcedat i eodē subo. vt scia
 dicit actus pimus vt dicit phs i lra. et tñ aie ipsaz ē alijs
 actus iformās itellectū possibile. s. itellectus agens vt
 dicit in Ari. et Lōmen. dicit aut scia actus pimus i ge-
 nere actūū q possunt fieri i intellectu possibili a rebus
 scibilibus. pōz. n. i eodez gnatione est scia p Ari. in lra.
 quæ rō nō v; et. Vel pōt dici aliter et satis rōnabiliter quæ
 quous aliq alie forme subales pcedāt aiam via gene-
 rationis tñ aia ē pōz alijs via pfectōis et nobilitatē. et iō
 dicit actus pimus simplr. Ad aliā cū dicit quæ ē actus
 māe pme et. pōt dici quæ vey ē si sit actus māe pme oio i
 mediate. sed si mediante corporeitate non est necesse
 quæ non sit actus primus. sic autem est i pposito. nam
 aia quæ est forma dās eē nō vnitur māe nisi mediate cor-
 poreitate sicut et oēs alie forme subales vt docet Lōm. in
 phemio phycoz. et in tractatu de suba orbis. S; du-
 bitabitur. qz in istā rōssionē quilibet forma subalis etiaz

inaiati posset dici actus corporis cū ois forma subalis
 vnita māe mediātibus dimētionibus. hoc aut videtur
 cōtra Lōmē. in 4. celi et mudi. et 4. phycoz. vbi vult quæ
 lapis pponat ex grauitate et mā pma. ecōtrario de aia
 libus quæ sunt pposita ex aia et corpore. d hac si plus ad pms.
 S; possumus aliter dicere ad rōnes eū dī. illud quō ē
 actus et. istō pōt negari. et cū pbat quæ mā nō ē qd et. dico
 quæ quous mā pma nō sit eēntialr corporeitas nec aliq alius
 actus ipa tñ nūq; denudat a corporeitate seu dimētiōe
 et ppter h forma subalis quæ vnif ei pōt dici actus pimus
 corporis. Sed quæres. quæ alie forme nō dicunt actus
 corporis sicut et aia. et quæ nō dī aia actus māe sicut et alie
 forme. dico ad pmi quæ hoc est p tanto. qz mā quæ est subm
 aliāz formarū nō hz tot pfectiōes et organizationes vt
 subm aie. et iō quæ corpus plus importat quæ mā pma rōna
 bilius dī aia actus pimus corporis quæ actus māe pme. et
 p hoc ad aliā. Qualiter aut dicit Lōmē. ē itelligendū
 quæ lapis pponit ex grauitate et mā pma alias visus fuit
 sed iā nimis esset lōgū ad pms declarare. Ad aliā cuz
 dicit actus corporis nālis et. cōcedo. et cū dī. aia nō est
 nā. dico quæ nā dupl sumit. Unomō gnāl p eēntiali
 principio ois entl nālis. et hoc mō diffinitur i 2. phycoz
 vbi dicitur quæ nā est principū et cā mouendi et. s; sic sine
 dubio nā et aia nō distiguunt ex opposito. imo aia ptime
 tur sub natura sic dicta. cuz aia sit principū et cā monēdi
 et quiescendi i illo i quæ est pmi et p se et nō in accis. Alio
 mō sumit nā magis spāliter et stricte p eo quō ē principū
 motus ad vñā dīaz pōstidōis tñ. et sic aia nō est natura
 sic dicta. nec oportet quæ nā sic dicta sit actus corpis na-
 turalis. quæ et. Ad aliā cū dī forme simplicis. dicitur
 quæ vey est si ē vna et simplex in vnitate subez et vtrūte
 et etiā si hz vtutes diuersas quæ secundū actus pnt p can-
 dē ptez corporis exerceri vt sunt forme elemētoz quæ hz
 habeāt diuersas vtutes vt ignis caliditate et leuitate quæ
 sunt pncipia diuersarū actionuz vt leuitas est pncipiū
 motus sursum. et caliditas est pncipiū calefactionis. tñ
 actus isti pnt exerceri corpus vniforme in figurā et
 positionē. vel nō regrunt diuersitatē partiū i figuris et
 pōstidōibus. iō cuz nā nō abundat i supfluis neq; defi-
 cit i necessarijs nō dedit istis corpora organica. sed si sit
 actus et forma simplex i suba et multiplex i vtutibus quæ
 sunt pncipia diuersarū opationū quæ nō pnt exerceri per
 partes eodem mō dispositas nō oportz quæ subz eius sit
 simplex et vniforme per priuationē diuersioz organoz
 modis predictis differentium. sic aut est aia. quare et.
 Ad aliā cū dī quæ hz vitā actu et. dnt aliq et bñ quæ vita
 sumit dupl. vno mō p actu pmo viuētē. alio mō p actu
 secūdo quæ opatio siue motus viuētis vt nutrire et gene-
 rare. Tūc ad rōnē cū dī. illud quō hz et. verū ē eo mō
 quo hz vitā actu. et cū dī quæ corpus cuius actus est aia
 hz actu vitā. verū ē accipiēdo vitā p actu pmo viuētis
 quæ est esse subale ipsius et pmi. et hoc inquam mō corpus
 cuius actus est aia hz actu vitā dū actus eius est aia hz
 nō habeat eā. tñ ad hec hō corpus cuius actus ē aia hz
 in potētia vitā quæ est actus secūdo. s. operatio viuētis.
 quē admodū grāmaticus hōis actu habituz grāmaticē
 bñ pōt eē in potētia ad pssiderare sicut dictū fuit pms. et
 sic itelligit corpus cuius actus est aia hē vitā in potē-
 tia. Sed istud nō videt satisfacere rōni. nā sicut alij
 mebat arguēdo corpus aiātū distiguūt ab inaiato in
 viuēdo. vt dicit aristo. et stat quæ ipse accipit ibi viuere p
 actu secūdo viuētis. vt p; i lra statim sequēte vbi di-
 cit. Multiplr aut viuere dico et. Et subdit. vt itellectus
 et motus et sensus et status in locū et. Illud aut per quō

forma accidentalis q̄ nō p̄dicat̄ p̄ se de vno q̄s imo nec per
acc̄ns de quolibet p̄dicat̄. r̄ iō nō o3 q̄ ip̄a sit alba q̄uis
sit illud quo aliqd̄ est albus. Sed ens r̄ esse est essentia
cuiuscūq̄ ent̄ vel d̄ns p̄ se eēntiā. r̄ ip̄osibile ē q̄ aliqd̄
sit illud quo aliqd̄ est. r̄ t̄n̄ nō sit ens r̄ nō sit aliquo mō.
r̄ iō nō valet. Sed si obcyeret aliqs q̄ ista q̄d̄ n̄ deberet
poni ga dicit̄ Ar̄l. q̄ nō o3 q̄rere si vnu ē aīa r̄ corpus. ḡ
male querit̄. dicendū q̄ querit̄ nō ad p̄bandū s̄ ad cō
firmandū. Vel dicendū q̄ nō oportet q̄rere eo mō quo
antiq̄ q̄rebāt. s̄ vt terminaret̄ ad p̄tes negatiuā. sed ad
p̄tem affirmatiuā bene. ¶ Ad rationes. ¶ Ad primam
cū dicit̄. ex oppositis r̄c. pōt̄ dici q̄ vey est fm̄ q̄ oppo
sita sunt. r̄ cū d̄r q̄ actus r̄ potētia r̄c. dicendū q̄ h̄z potē
tia h̄z q̄ pō r̄ actus h̄z q̄ actus s̄nt̄ opposita. s̄nt̄. n. p̄ria
relatiue. vt dicit̄ Lōmen. 9. metaph. t̄n̄ illud q̄d̄ ē actus
r̄ illud q̄d̄ est potētia vel sub potētia nō s̄nt̄ sibi iuicē
opposita. sicut licet albū fm̄ q̄ albū opponat̄ nigro fm̄
q̄ nigro. t̄n̄ illud q̄d̄ est albū r̄ illud quod est nigrū nō
opponūtur. mō mā r̄ forma sunt h̄z. nō. n. mā ē formāl̄
r̄ eēntialiter iste respectus q̄ est potētia s̄ subm̄ eius.
Similr̄ si actualitas ē ḡdā respectus real̄ supadditus
forme subali ip̄a forma nō est eēntialr̄ r̄ formāl̄ ille re
spectus. cū ḡ d̄r q̄ ex actu r̄ potētia fit vnu p̄ se itelligē
dus est q̄ ex eo q̄d̄ est i potētia r̄ ex eo q̄d̄ ē actus fit vnu
s̄z nō ex potērialitate r̄ actualitate. q̄re nō v3. ¶ Ad aliā
cū d̄r ex illis quoz r̄c. cōcedo h̄z q̄ illud ē ens actu. ens
.n. actu r̄c̄ qua est ens actu nō subst̄at̄ p̄mo r̄ p̄ncipalr̄
actu subali ex q̄ cū suo subo d3 vnu fieri. s̄z ex aliq̄ actu
subst̄at̄iali r̄ ex aliquo ente actu nō fm̄ q̄ est ens actu s̄z
fm̄ q̄ est ens in potētia r̄ r̄c̄ ptis potēntialis bene pōt̄
fieri vnu qd̄ p̄ se r̄ cū d̄r q̄ aīa est actus. p̄cedo. r̄ cū dicit̄
corpus in quo est aīa est ens actu. dico vno mō q̄ vey ē
sed aīa nō vnif̄ r̄ fm̄ q̄ est ens actu ita q̄ p̄ncipalis rō
subst̄adi aīe sit eius actus quē habet. imo vnif̄ ei fm̄ q̄
ens in potētia. nihil. n. p̄hibet illd̄ q̄d̄ ē ens actu q̄dāmō
p̄ vnā formā esse i potētia ad aliā. r̄ sic itelligendus est
d̄m̄ Lōmen. q̄ aīa est forma i ente actu. i. subm̄ aīe est
ens actu nō ḡdez fm̄ q̄ subm̄ sed fm̄ aliqd̄ aliud. s̄. fm̄
formā corporis aut subst̄atie aut h̄z. r̄ hoc fm̄ itentōez
eius i p̄ncipio huius secūdi vt declaratū fuit p̄us. nō. n.
dicit̄ Lōmen. absolute q̄ subm̄ forme subalis nō ē ens
actu sed dicit̄ fm̄ q̄ est subm̄ q̄si dans p̄ hoc intelligere
q̄ bene est actu fm̄ aliqd̄ aliud q̄ p̄ naturā q̄ est subm̄.
sic. n. dicit̄ tenendo q̄ corpus cuius aīa ē actus h̄z aliāz
formā subalem p̄ozez remanentez adueniente anima.
¶ Aliter dicūt aliqui q̄ corpus cuius actus ē aīa nō est
in actu aliq̄ subali nisi fm̄ aīaz r̄ vt vnu subiectū nō ha
bere simul nisi vnā formā subalē. Et ad Lōm. ipsi dicer̄
rent q̄ hec fuit opio Lōmen. S̄z q̄liter exponerēt̄ ip̄m
ibi r̄ in. 4. celi r̄ mūdi. r̄ i. 4. p̄hycoz. nō video. ¶ Silr̄
ad aliā auctoritatē de. 4. celi r̄ mundi. alia ē p̄pō aīalis
ex corpore r̄ aīa q̄ lapidis ex grauitate r̄ mā p̄ma. ga in
ip̄o lapide p̄posito ex forma subali quā sequit̄ grauitas
r̄ mā p̄ma nō ē aliq̄ v̄tus p̄ quā resistat̄ grauitati mouē
ti d̄ozus. s̄z i corpore cuius actus ē aīa b̄n̄ ē aliq̄ v̄tus que
resistit motui q̄ aīa mouet̄ ip̄am. illud. n. corpus h̄z gra
uitatē qua iclinat̄ ad motū deozus. aīa vero aīal̄ aliq̄
mouet̄ ip̄z motū sur̄sus vel ad latus. r̄ sic aliter se habet
de compositione animal ex corpore r̄ aīa r̄ de compo
sitione lapidis ex grauitate r̄ materia p̄ma. d̄ hoc ple
nius habetur in q̄one de pluralitate formaz̄ subalium
¶ Ad aliā p3 ex dictis cū d̄r q̄ ex eis q̄ nō sunt r̄c. vey ē.
et cū d̄r. corpus r̄ aīa nō sunt. falsum ē. r̄ ad dictū p̄mē.
forma nō ē r̄c. dico q̄ si h̄z v̄tatē aliq̄ d3 sic itelligi. for

ma nō ē sic ens p̄ se subsistēs r̄ seorsū a q̄libet alia suba
r̄ silr̄ mā. s̄z totū p̄positū est sicut ens subsistēs seorsū
r̄ diuisim a q̄libet alia suba q̄ nō ē pars eius. r̄ B̄ signifi
loquēs de p̄posito dicit̄. Et sepabile simplr̄. Si aut̄ ar
guat̄. forma subalis nō ē sepabilis p̄ se subsistēs. ḡ for
ma non est. dico q̄ non sequit̄. imo est fallacia p̄ntis vt
patet cuilibet exercitato. r̄ ideo non valet. ¶ Q̄d. V.

Trum oīs aīa sit actus primus corporis.

Et arguit̄ q̄ nō. qz illud qd̄ recipit
formas nō est actus. s̄z aīa sensitua r̄ intellecti
ua recipiūt formas. ḡ r̄c. maior ē manifesta. qz recipe
est d̄rium ipsi actu. vt dicit̄ cōmen. in tractatu de suba
orbis. r̄ minor p3 i z. r̄ 3. huius. aīa. n. sensitua recipit
formas sensibiles. r̄ aīa intellectua recipit formas itel
ligibiles. ḡ r̄c. ¶ Itē illud quod h̄z potētia passiuā non
est actus. quodlibet. n. est passiuā a mā fm̄ q̄ mā vt p3
p̄ de ḡnatōe. c. de actiuis r̄ passiuis. sed aīa h̄z potētia
passiuā vt sensus r̄ intellectus passibilis q̄ sunt virtutes
passiue. vt oñdē in isto li. q̄re r̄c. ¶ Itē oīs actus p̄mus
pōt̄ esse sine oī actu z. vt videt̄ p̄ iductionē. sciētia. n.
pōt̄ eē sine cōsideratiōe vt p3 i geometra dormiente. r̄
silr̄ v̄tus moralis sine opatiōe bona actuali vt p3 p̄mo
ethicoz. r̄ r̄. sed aliq̄ aīa. f. nutritiua nō pōt̄ eē sine actu
z. f. sine nutritiōe vel opatione circa nutrimentū. vt p3
in isto z. vnde etiam dicunt quidam medici q̄ cessatio
anime nutritiue ab operatione sua mors est. quare r̄c.
¶ Itē actus p̄mus ē minus nobilis actu secūdo. nobili
us enī est cōsiderare q̄ sciā eius cuius p̄mo signū est. qz
cōsiderare p̄fecte ē posterius q̄ sciā. p̄oz enīz ḡnatōe
sciā est in eodē fm̄ p̄m in l̄ra. mō p̄ora via ḡnatōis s̄nt̄
ip̄fectioza fm̄ nām. vt h̄r. 9. meta. ¶ Itē h̄z p3 alio signo
qz felicitas humana q̄ ē s̄mū bonū hoīs r̄ p̄cherrimū
r̄ delectabilissimū. vt p3 p̄ ethi. ponit̄ in aliquo actu se
cundo r̄ nō i actu p̄mo. si ḡ aīa esset actus p̄mus tūc ali
quis actus eēt nobilior anima. r̄ cōstat̄ q̄ oēs aly actus
aīati preter aīam sunt accētia saltem actus secundi quē
sunt motus r̄ operationes. r̄ Lōmen. in p̄hemio huius
dicit̄ q̄ anima est dignius r̄ nobilior oibus que sunt in
aīalibus. quare r̄c. ¶ Itē si omnis aīa esset actus corporis
tunc omnis aīa esset in corpore r̄ nulla esset separata a
corpore. n̄s est falsus. quare r̄c. falsitas p̄ntis apparet
qz aīa intellectua n̄ ē i corpore imo ē sepata r̄ imixta vt p3
i isto libro. r̄ n̄a p3 qz p̄fectio ē i illo cuius ē p̄fectio vt
dic̄ Lō. 4. p̄hycoz. p̄p̄ p̄ncipiū. actus at̄ r̄ p̄fectio sunt
vnu r̄ idē. r̄ sic oīs actus d3 eē i illo cuius est actus r̄ nō
sepatus ab ip̄o. q̄re r̄c. ¶ Itē si oīs aīa eēt actus corporis
tūc oīs aīa eēt corruptibil̄. actus. n. corrupunt̄ ad corru
ptionē eius cuius ē actus. s̄z h̄ ē falsus. qz aīa intellectua
ē icorruptibilis r̄ p̄petua vt p3 in z. r̄ 3. huius. q̄re r̄c.
¶ Itē nulla suba cōposita ex diuersis p̄ncipys quoz
vnu est sicut mā r̄ reliquū sicut forma nulla dico talis
suba ē actus. hec videt̄ manifesta. qz actus r̄ forma d3
eē nā simplex. vt satis p3 ex. 7. meta. sed aīa intellectua
r̄ humana ē suba cōposita ex diuersis p̄ncipys quoz
vnu est sicut mā. f. intellectus possibilis. r̄ reliquū sicut
forma. f. intellectus agēs. sicut videt̄ dicere Lōmē. in 3.
huius. r̄ q̄si oēs attribuūt̄ ei illā sn̄iaz. q̄re r̄c. ¶ Ad op̄
arguit̄ auctē ar̄ist. z. huius. vbi ar̄ist. diffiniēdo aīaz v̄r
dic̄ q̄ ip̄a ē actus p̄mus corporis. ¶ Ad. q. dicēda sunt duo. p̄ q̄ oīs aīa ē
actus. z. q̄ ē actus p̄mus. deīde videbit̄ quō d̄nter d̄r
actus de aīa intellectua r̄ de aly fm̄ itētiōez ar̄isto. r̄
cōmen. ¶ p̄mū oñdēdū est ex rōibus adductis ad se

generantur simul cum anima tamen perfectiores. et si queritur quod sit corruptio quod corruptio illas dispositioes precedentes. dicitur quod ipsum generans quod generat corruptio forma subale precedere. et per se alia accitua corruptio et generat aiaz sicut cum accitibus sicutibus perfectioribus. tamen ut sit verum vel non ad prius non determino. Si tamen volumus tenere aliam viam quod dispositioes ipse non corruptio putur aduenire aia nec forme generales precedentes. sicut remanet eodem modo et numero et perficitur et completur. tunc possumus respondere ad rationem cum dicitur illud quod aduenit enti in actu et. verum est si illud aduenit enti in actu secundum quod in actu et ratione qua ens in actu in ipso recipiat. sicut si aduenit enti in actu non sicut quod ens in actu nec sicut quod ens actu ipse recipiat principia liter tunc potest esse suba. quibus igitur in generatione aia in ipso corpus cui aduenit aia sit actu per formas subales generales ordinatas ad aiaz recipiendam et habeat dispositioes accitales quibus est phisicum et organicum. quia tamen adhuc in tali corpore est pars potentialis. sicut materia prima quod de se non est aliquid actus. id est aia in eo recipit ratione qua est in potentia principaliter erit forma subalis. Locederet itaque quod in aduentu aie remanent forme precedentes eodem numero et mediantibus eis tanquam dispositioibus et paratibus materia recipit aiaz. Et ad illam intentionem forte dixit Lome. in 5. metaph. est forma in ente actu. sicut in corpore organico phisice forma subale qua est corpus et suba sicut illa forma subale non habeat sicut quod est subiectu aie. ita quod ratio illius actus principaliter subiaciat aie. et adhuc vnum video inconueniens sequi si bene et sane intelligatur dicta Lome. de his autem amplius habet in questione de gradibus et pluralitate formarum quam ordinavi. Ad rationes cum dicitur illud quod recipit et. verum est si recipit formas subales tanquam per se et primum subiectu eaz. sicut si recipiat formas accitales potest esse ens actu simpliciter ut dicitur de corpore celesti quod est subiectu simpliciter et in actu de se non per partem et tamen est subiectu accituum celestium et recipit diuersa vbi. tamen hoc verum est quod oportet recipere formam de nouo quocumque sit ipsa habet potentiam ad recipiendum eam. aliter enim recipere impossibile recipi. tamen sicut seipsum potest natura prius esse ens actu et principaliter subiectu antequam recipiat potentiam receptiuam. modo ipsa aia non recipit formas subales. sicut accitales. sicut species rerum sensibilium et cognoscibilium quod omnes dicitur esse accitales. Vel dicendum quod non recipit formas cum abiectioe et. sicut simpliciter receptioe. et de illa intelligit Lomen. et si aliqua pars aie recipit formas substantiales ut intellectus possibilis concederet esse ens pure potentie secundum quod est receptiuus eaz. de hoc autem videbitur in 3. huius. deo volente. Ad aliam sicut potest dici quod verum est si habet potentiam passiuam receptiuam formarum substantialem. sicut si habet potentiam passiuam formarum accituum receptiuam potest esse ens actu. et sic etiam dicitur de ipsa anima. non enim habet potentiam passiuam receptiuam formarum substantialem saltim esse male et reale. lapis enim non est in anima. sicut species lapidis ut dicitur Aristoteles in 3. huius. sicut habet potentiam receptiuam formarum accituum. Et si quis diceret intellectus recipere formas substantiales hoc tamen non esset sicut esse male et reale sicut secundum esse spirituale et abstractum ut patebit in 3. huius. Item anima non recipit cum abiectioe et rary per se. sed sine abiectioe et rary et hec est receptio solius perfectiua: talis autem potest esse in subiecto ente actu. et cum dicitur in probatione maioris quod materia quodlibet est passiuum et. verum est de passione quod est receptio forme substantialis et realis. sed de receptione forme accitualis aut spiritualis non intelligitur quare non valet. Vel dicatur quod habens potentiam passiuam. non est actus illius cuius est susceptiuum. sicut potest esse actus respectu alterius. sed sic est in proposito. nam non est actus speciem quae suscipit sed bene est actus alterius corporis.

Ad aliam cum dicitur omnis actus primus et. hic dicunt aliqui quod non oportet. sed sufficit quod sit prior sicut natura ipso actu et. et oportet quod sit prior tempore. modo aia nutritiua sicut non sit prior tempore quam nutritio ut dicitur imo semper est in actu nutritionis tamen bene est prior sicut nam sicut causa est. n. causa principalis intrinseca ipsius nutritionis ut docet Aristoteles in libro et tactu fuit prius. Aliter dicunt aliqui quod ipsa aia nutritiua non semper est in actu et. immo quocumque est sine actu illo. sunt. n. quod da aialia ut dicitur Lome. que in hyeme abscondunt in cauernis terre sicut quidam serpentes et quedam magne rane et nihil in estate thesaurizant et sic non nutriunt et sic aia nutritiua potest esse sine actu et. Sed illud non videtur sufficere. quia sicut in illis aialibus fortasse in tempore illo aia nutritiua non nutriat tamen in quibusdam aliis viuentibus ut in hominibus et in aliis semper est in actu et. et nunquam cessat ante mortem. Unde Aristoteles dicit in illo ca. Quia autem eadem potentia aie versus ad hoc est quousque aliter. Item quibus aialia illa in tempore illo non thesaurizant. tamen calor naturalis continue agit in humidum quod non facit sine aia. et hoc signum est. quia cum exeunt de cauernis inueniuntur macilenta. et causa est ut dicitur Albertus propter consumptionem factam a calore naturali et sic aia in illis non est penitus sine actioe. Unde Lome. ponit illud tanquam sit sufficiens solutio dubitationis. videlicet quod dicitur in 5. quod nunquam cessat actio caloris naturalis et cum cessat tunc est motus ut per se et merito. Et ideo dicitur aliter quod licet aia vegetatiua non possit esse sine actu et. quod est nutrire vel agere in humidum per calorem. tamen potest esse sine alio actu et. cuius ipsa est principium ut sine augmentatioe et generatione. non enim per augmentatioem viueta nec se generat. et hoc sufficit. non enim oportet quod omnis actus primus possit esse sine omni actu et. sicut sufficit quod sit sine aliquibus actibus secundis quorum est principium ut intellectus agens quod ponit esse actus primus sicut Aristoteles in 2. Lomen. quod non potest esse sine intelligere quo intelligit seipsum et alias subas separatas. Sed forte illud intelligere quo intelligit seipsum non diceretur actus secundus cum sit idem cum sua substantia ut patet in 3. huius. tamen signatur intelligere per modum actus secundum. quicquid autem sit sufficit ad propositum quod anima sit sine actu et. cuius est principium. Item aliter potest dici concedendo maiorem. et cum dicitur quod aia nutritiua nusquam est sine nutritione. dico quod quauis aia nutritiua nusquam sit separata ab omni nutritione sicut tamen ipsa successiue separatur ab omni nutritione vel a diuersis nutritionibus particularibus aut a nutritione quam causat horridie et ab hac nutritione ipsa erit cras separata et faciet aliam in alio tempore nec se agit nec se ager illam nutritioem quam nunc agit et sic de aliis. quauis ergo ipsa nusquam sit sine omni nutritione nec separata simul et semel ab omni nutritione tamen successiue potest separari ab hac nutritione et ab illa. sicut licet celum non sit sine circulatione nec sit simul separatum ab omnibus circulationibus tamen separatur successiue a quolibet circulatione. circulatio enim hodierna non erit cras in ipso celo. nec circulatio crastina est nunc actu in celo et sicut est in proposito. et id est aia nutritiua bene est actus primus. Ad aliam cum dicitur actus primus est minus nobilis et. dicitur quod dicitur verum est in accitibus sicut exemplificabat de virtute scia vel aliis actibus eaz. sed non oportet quod actus primus quod suba sit minus nobilis simpliciter quam actus secundus. suba autem est nobilior accitibus suis. modo aia est suba et non accitibus. Aliter dicitur aliquid quod actus primus potest considerari dupliciter. Uno modo secundum suam subam et sicut illud quod est. Alio modo sicut quod ordinatur ad actum et. nec est remotum quod aliquid sit minus nobile alio sicut aliquid respectu et tamen sit nobilior sicut se. ut hoc secundum quod est coloratus est minus nobilis equo secundum quod cognoscens et tamen simpliciter sicut suam subam nobilior est et sic de multis aliis.

Et si arguat ulterius qd vltiter ordinatum aliud vt in fine est minus nobile illo fine. mo ois actus pimus ordinaf ad 2^m vt ad fine. Ad hoc pot dici vt pus qd vez e qd ordinatum sub illa rde qua ordinatum est est minus nobile illo fine. tn fm sua subaz no oz qd sit minus nobile simplr. Uel dicat qd vez est de fine pncipalig est finis gra cuius r pmaria itentoe appetitus. sz de fine instrumentali r scdaria itentioe itentio no est vez qd sit simplr nobilior ipso ordinato i fine vt itelligentie que mouent corpora celestia ppter ista isferioza genera da r coseruada. sz hoc est scdaria itentioe. r pmaria itentioe agut ppter se. vt dicit Lomen. iz: meta. r 2° phy/ coz dicit. qd hec est dispositio entis eterni r actio eius e ppter ipsu. sic aut est i pposito. na aia no ordinat vt ad fine pncipale. r pmo itetu ad motus r opatoes aiati. sz ad vnu r ppetuu esse. oia. n. illud appetunt r illius gra agut que sz natura agut. vt docet Arl. in lfa. Ad illas pz ex dictis. si. n. ois aia esset actus corpis dans ei ee for malr tunc ois aia esset in corpe vt in subo. sed no sic est vt dicebat. r ideo no oz qd ois aia sit in corpe vt in subo r pfectibili qd quis et aia intellectiua sit in corpe p appro priationem operadi vt videbit. Uel dicat pcededo qd ois aia e in corpe vt i subiecto vel sz actu vel sz apti tudine. r cu dr qd aia intellectiua no est i aliquo corpe pot exponi sz fide r veritate qd hoc no est itelligedu de potetia intellectiua. ista. n. no est in aliq parte corpis determinata vt i organo. sz fundat immediate i suba aie. ipsa tn suba aie intellectiue bn est i corpe vt i suo pfe ctibili cui coicat suu ee. licet etia possit esse p se r existe re sine corpe. s. post mortu. Ad alia cu dr qd tuc ois aia esset corruptibilis. pot dici qd vez est si ois aia esset actus das ee corpe r vnitus fm ee corpe. sz si no est actus das ee. sz das operari solu vt dicut aliq non oz qd sit corruptibilis. mo aia intellectiua no est actus das ee sz das operari solu vt dicut aliq. ideo no valet. Arl pot dici qd anima intellectiua non est actus dans esse dico formaliter sed est actus intrinsece operans ad corpus humanum r talis actus non est corruptibilis scdum se sed fm suam operationem in qua indiget corpe. Tte dicit sz fide r veritate qd duplex est actus. qda e eductus de potetia mae ab agente pticulari qd est ager corpeu. r ois talis actus corpuip cu corpuip pposi tu. alius est actus q no est eductus de potentia mae ab agente pticulari sz est eductus de formis ab agente vli quod est deus. r iste pot manere post corruptionem co ppositi. manere dico sz sua subaz sz corruat vl deficiat sz sui coniuctionem vel actualu informatione qa non amplius actu est coiunctus corpe nec ipz isformas. Ad alia cu dicit nulla suba pposita r. ista vl mibi esse diffi cilis. dicunt qda qd vez est de suba pposita corpali. sed de suba pposita separata a corpe pot esse actus. no qui de actus dans esse r informans. sed actus. s. operas itri secu fm opationem. r sic se hz aia intellectiua humana vt multi r qsi oes dicut sequetes Arl. r Lome. ipsa. n. est suba coposita eentialr ex intellectu possibili r itelle ctu agente. sz no est corpus nec virtus i corpe. vt pz 3° buius. r ideo pot dici actus large loquedo de operate itriseco r appropato. vt dicimus i phia itelligentia esse actu celi r pma eius pfectione sicut r hz alibi declarari r talis actus dr ee forma no stituta i cep mas nec vni ta materie mediatribus dimentionibus fm Lomen. i de suba orbis. suba gq e corpus no e actus. sz suba pposita q no e corpus nec vtus i corpe bn e actus mo pdicto. Arl aut dicunt aliqui sz Lome. r sz Arl. qd aia intel

lectiua no est coposita essentialr ex duabus substatis sed est vna suba simplex in essentia hns duas virtutes quaz vna e receptiua r sz ea dr possibilis. r alia actiua r sz illa dr agens. de hoc aut dr ingri in 3° qz nimis cet longu hic determinare r sine pncipus que danf in 3° intelligi non habent r.

Questio. VI.

Consequenter querit circa illa parte

Utz aut vniquodqz boz est aia r. Utz in ptibus aialis annulosi decisi remaneat aia. vbi gratia in ptibus angulle aut vermibus aut bz que habent corpora qd pposita ex qbus da annulis r silr de ceteris. Et arguit pmo qd no. qz si in illis ptibus esset aia. tuc qlibet ps talis esset aial cuz illa aia esset scditua. aial aut est aial p sensu vt habet in isto ca. sed hoc est incoueniens qz pres post decisiones no sunt angulle vt vr. Tte. si i illis ptibus esset aia se queref qd illud aial ante decisionem esset plura aialia. sz hoc est magnum incoueniens. na angulla anteq diuidat no e nisi vnu aial. r pbat rna. si post diuisionem plus res aie sut in illis plurimis ptibus aut ille aie pexistebant aiali ante diuisionem. aut no pexistebant in illo aia li. si pexistebant habet ppositu qd illud aial esset plura aialia cu haberet illas aias quas hnt pres post diuif sione. si no pexistebant tunc p sola diuisionem generant ille aie in ptibus illis qd vr irronabile. qz ipa diuifio no est nisi qda segregatio aut discotinuatio ptiu. r pot fieri ab arte aut voluntate. r sic fieret aia ab arte aut voluntate humana qd vr ridiculu. qre r. Tte si qd magis vr inesse r no inest nec qd minus. sed magis videre tur qd in ptibus corpis humani post diuisionem esset aia r tn no est. g r. Qd aut magis videret apparet qz ipa aia humana e pfectior r nobilior qz aia talis aialis annulosi id magis deberet saluari in ptibus sui corpis. r tn no remanet vt oes pcedunt. no. n. remanet aia i manu for. vel pede post dione eius a corpe. qre r. Oppositu arguit auctoritate Arl. in lfa. vult. n. qd i ptibus quoru ruda aialiu post dione remanet aia scditua. r Lomen. dicit qd illud est in aialibus annulosis q Arl. vocat em thoma. i. sine dione no qz sunt idiuifibilia. sz qz pposio ne no pot facilt apparere diuersitas ptiu illoz aialiu Et ide dicit Albertus r oes alij expositores Arl. Ad ista qdes dicendu vr qd in aliquibus ptibus aialis annulosi post diuisionem remanet aia qd aliqlr declarat Arl. qz sic dringit in ptibus plante decisif. sic etia in ptibus talis aialis cu ista sint ppinqua sibi in gradu pfectio nis aut impfectionis. mo sic est qd in aliquibus ptibus plantaz remanet anima post diuifiones r viuunt aliq pres plataz postqz sut diuif. sic manifestu e de multis ramis qui post diuifione cu platanf i terra viuunt itaq nutriunt r augentur manifeste r sensibiliter. quare r. Tte pbat fortius qz i quocuqz subo est opatio imanens in illo necessario est aia du. vbi e talis opatio. B est manifestu. qa opatio imanens in illo no sepatur ab illo cuius est opatio. vt visus a visu. intellectio ab intellectu sz i ptibus talis aialis post diuifione remanet r e opato aie imanens q. s. no est nata esse pncipaliter nisi in aia qd sic ostendef. tales. n. pres sentiut. cuius signu e qz si pugant aut si apponatur eis aliqd nociuu r corruptiuu rstringunt se ad fugiendu r vitanduz illud pungens r contristans seu nociuu euitanduz. r si appropinqtur eis aliqd ueniens r delectabile applicant se illi r dilatant se sup aliqua vt pz ppperiati. hoca ut no esset nisi aliqlr setiret talia sibi appropinqta. r io oz pcedere qd setiut aliqlr. manifestu e at qd setire e opatio imanens

In anima non transiens in ipsum sensibile, quia sic sensibile sentiret. Quare videtur quod in illis partibus est anima. Sed intellectus ligendus quod in partibus talis animalis post diuisionem non remanet anima quod licet diuidatur, posset enim diuidi in partes ita paruas quod nulla esset operatio motus et sensus in eis apparens, et per se non esset tenendum in eis esse animam, et ratio est quod omnes forme naturales determinate sunt ad minimum et ad maximum, ut habet videtur primo philosophorum, et in isto secundo, et ideo partes animales annulosi possent esse sic parue quod in ipsis anima post diuisionem saluari non posset. Item si debet saluari habet partibus quod fiat diuisionem per transuersum non autem per longum per medium spine, quod tunc illa pars que est in illo animali loco cordis corrumpere statim et deflueret, et sic cum anima non possit stare nisi in corde vel proportionabili cordi, ideo in illis partibus non sic maneret ipsa anima post diuisionem. Item notandum est quod quis in partibus animalis talis remaneret anima post diuisionem per aliquod tempus debito modo facta diuisione, tunc non potest manere per multum tempus nec partes ille possunt perficere ad magnam quantitatem nec fieri ideo animal perfectum sic ramus platee tempore debito abscissus et alibi in loco conuenienti transplantatus vivit diu et perficit ad maiorem quantitatem in tempore quam efficit arbor perfecta. Ratio autem prima est quod anima illius animalis ad sui preservationem diuturnam et ad hoc quod nutriat et augmetet requirit diuersa organa que recipiat et retineat nutrimentum et habet organa non sufficere remanent in partibus illis post diuisionem, et ratio non remanet ibi anima post longum tempus nec perducitur ad quantitatem perfectam ut fiat animal perfecta in illa specie, sed satis cito moriuntur, quod autem ad aliquod tempus post diuisionem factam apparet in eis motus localis et sensus qui sunt actus anime immanentes ideo oportet credere animam manere per aliquod tempus. Ad rationes. Ad primam cum dicitur quod tunc quilibet pars potest dici quod vixit est quod est animal imperfectum et diminutum in illa specie, sed non sequitur quod sit animal perfectum in illa specie animalis, eo quod cuilibet parti deficit aliquod pars requisita ad integritatem et preservationem naturalem illius animalis. Ad aliam neganda est prima, et cum dicitur quod tunc anima diuisionem illius anime preexistebat anima, dico quod preexistebat partes in potentia et vna forma actu et per diuisionem fuerit actu partes, sed non fuerit sub illo animato de nouo, et hoc bene significauit philosophus in littera, dum dixit tanquam ex parte anime in his vna quod actu, potentia vero partes, procedere ergo anima diuisionem animalis preexistebat anime ille in partibus eius quantum ad sua subiecta, aliter enim partes ille non essent anime, sed non preexistebat actu quantum ad pluralitatem sed erant in potentia ad pluralitatem et multitudinem actuali, et sic est de quolibet alio toto quantitativo et eius partibus quantitativis. Ad aliam dico quod non magis videretur de partibus hominis et eius anime, quod eo ipso quod anima hominis est perfectior requirit multas organizationes et dispositiones in corpore in quo manet et ille dispositiones non remanent post diuisionem nec in funduntur eis spiritus sufficientes ad vitam quod non remanet in eis cor nec proportionabile cordi ideo non sequitur in partibus hominis remanere formam hominis seu animam post diuisionem, quare ratio. Quid VII.

Trum tota anima sit in qualibet parte corporis animati. Et arguitur primo quod non, quod si tota anima esset in quolibet parte corporis animati tunc quilibet pars animalis esset animal quod haberet totam animam animalis, hoc autem videtur inconueniens, manus enim hominis non est aliquod animal nec homo nec animal aliud aliud. Item corpus in quo est anima debet esse organicum sic pars ex definitione anime sed non quilibet pars corporis animati est corpus organicum ut manifestum est, quia enim organizationem habet caro aut os aut habet partes homogeneas, quare ratio. Item diuersorum perfectibilium debent esse diuersae perfectiones ut pars 4. metaphysice, sed totum et pars sunt diuersae perfectibilia, et si diuersae partes sunt diuersae perfecti-

bilia, ut manus pes oculus et habet, quare anima non potest esse in quolibet parte corporis animati. Item si sic tunc omnes virtutes anime essent in quolibet parte corporis sed hoc videtur multum inconueniens quod virtus visiva et auditiva sint aut in manu aut in pede et sic de ceteris, et probatur quod in quocumque est primum et pars subiecti alicuius accitit in illo est ipsum accitit ut videtur manifestum, modo ipsa anima est pars primum subiecti suorum virtutum naturalium sicut declaratum fuit in primo, quod non scilicet anima, quare ratio. Item si anima tota esset in quolibet parte corporis tunc destructa anima que est in aliquo vna parte destrueretur tota anima et totum animal, quod est absurdum, remota enim manu aut digito non oportet remoueri totam animam nec totum hominem corrupti ut manifestum est, et pars anima quod postquam tota anima esset in quolibet parte corporis tunc remota illa que est in illa parte remoueretur tota anima, quare ratio. Oppositum autem arguitur, quod quilibet pars animati est animal, hoc est manifestum, sed hoc non est nisi in quolibet parte corporis animati esset anima, ergo ratio, aut ergo ipsa tota est in quolibet parte corporis aut per se vna sui partes sine alia si per modo habetur oppositum, si autem diceretur quod vna pars anime esset in aliquo parte corporis sine alia hoc videtur inconueniens, quod cum ipsa anima sit quedam forma simpliciter debet esse, et sic non habet partes diuersas quarum vna sit sine alia, quare ratio. Ad ista quod dicitur dicitur ceterum quod anima est tota triplici totalitate scilicet totalitate essentiali, totalitate quantitativa, et totalitate virtuali seu potestativa, et hoc respondetur ad questionem tria, primo quod anima tota totalitate essentiali est in quolibet parte corporis animati, et non est ibi tota totalitate quantitativa, et primo modo ostenditur sic, illud cuius essentia est in quolibet parte corporis et non est in aliquo per aliquam sui partem essentiali sine alia est totum in quolibet parte corporis totalitate essentiali, hoc recipitur per manifesta, modo essentia anime est in quolibet parte corporis animati, sic essentia cuiuslibet forme materialis est in quolibet parte corporis materie, et non est ibi vna pars essentie anime sine alia, quod ipsa est simplicis essentie non composita ex partibus essentialibus ut manifestum est, et si esset composita ex partibus essentialibus tunc esset vbiusque vel in quo esset vna illarum et alia. Item autem essentia anime tota est in quolibet parte corporis, aut forma vna parte eius essentiali est in vna parte corporis in qua non est alia pars essentialis, aut nihil anime est in quolibet parte corporis, sed vltima duo sunt inconuenientia, si quod vna pars essentialis anime sit in vna parte corporis sine alia parte essentiali, quod sic procederet habere partes essentielles et separabiles abinuicem loco et subiecto quod est absurdum, et similiter irrationabile esset quod nihil ipsius anime esset in quolibet parte corporis, quod sic partes corporis animati non essent anime, ergo relinquitur primum, scilicet quod essentia anime tota totalitate essentiali est in quolibet parte corporis animati. Sed antequam procedam ulterius mihi videtur salua reuerentia sic dicendum quod istud non est omnino verum quod illud quod non habet partes essentielles non est totum totalitate essentiali, hoc est manifesta cuilibet intelligenti, nam sicut de ratione totius est habere partes ut pars in 5. metaphysice, et a pitulo de toto, et de ratione totius quantitativi est habere partes quantitativas ut omnes concedunt, sic de ratione totius essentialis est habere partes essentielles, sed essentia anime inherens materie non habet partes essentielles ut omnes concedunt, ergo talis anima non est totum essentiali, quod autem non est totum essentiali nec totum totalitate essentiali non potest existere in aliquo vel in aliquibus totum totalitate essentiali ut est manifestum cuilibet intelligenti, quare ratio. Nec valet ratio quod adducitur, cum enim per dicitur illud cuius essentia est, verum

Secundus

est si habet in essentia sua partes essentielles. si vero nō oportet qd sit ibi totū. imo est impossibile qd sit in eo totū totalitate essentiali. & sic est i pposito. Quāvis enī essētia aie sit in qualibet pte corporis aiati & nō sit ibi vna pars essentialis sine alia qz nō hz ptes essentielles idco nō est ibi tota totalitate essentiali. esse enī in aliquo totū totalitate essentiali requirit vel supponit ipsū esse totū totalitate essentiali. sicut esse ens in aliquo p supponit esse in se ens. qd. n. nihil est i se nihil est i alio. ¶ Ad aliā dicendū qd diuisio est insufficientis. qz est dare quartū mēbruz. s. qd essentia aie est in qualibet pte corporis nec f3 totū nec f3 pte loquēdo de totalitate essentiali. qz anima nō est totuz totalitate essentiali. nec hz ptes essentielles. qre zc. ¶ Siquis autē vellet saluare illud cōe dictuz qd tota aia totalitate essentiali zc. forte posset dicere qd illd itelligit qsi pnatine nō positine z est se sus qd essentia aie nō est in vna pte corporis sine alia pte essentia. hoc est vtz ppter hoc qd aia h3 ptes nō h3. sed iproprie diceret. & melius est loqui pprie qz iproprie i rebuz manifestis. & ideo diceret qd aia nō est in qualibz pte corporis tota totalitate essentiali nec f3 pte essētiālē qz tale genus ptiū ipsa nō habet nec totalitatē talē. ¶ 2o dico etiā qd ipa nō est tota in qualibet pte totalitate quātitatiua. & h est satis facile videre. qz illa forma cuius vna ps est in vna pte subiecti & alia in alia pte nō est tota totalitate quātitatiua in qlibet pte corporis. hec est euidentis. s3 sic est de aia. nā hoc est cōe oī forme mā li pficienti subz qd vna quātitatiua eius ps sit i vna pte quātitatiua subz & alia in alia eo qd tales forme sūt vni te materie mediātibus dimensionibus & extēse extēsiōe materie. ergo zc. ¶ 3o si aia tota f3 quātitatē cēt in qualibet parte corporis tunc ps aie quātitatiua cēt equalis suo toto cōtra dignitate. De n. totū magis est sua pte. & p3 aia. post qz n. sua quantitas aie esset in pede tūc ps aie quātitatiua exns in pede nō cēt minor f3 quātitatē qz tota aia exns in toto corpore illo. nec etiā maior ergo eqlis. Imaginabimur qd sic albedo q est in superficie nō est tota f3 quātitatē in qualibet parte superficie. imo ps vna eius ē i vna pte superficie & alia in alia. sic vna ps quātitatiua aie ē i vna pte corporis aiati & alia in alia. & sic vna ps quātitatiua albedinis exns i vna pte superficie pōt corūpi remanēte alia sic ps vna aie quātitatiua pōt corūpi alia remanēte. & loquor h de aia que dat forma esse corpi. de aia aut intellectiua nihil ad pns. cū videt altez genus aie esse & separi ab alijs sic ppetuū a corruptibili. ¶ De tertia vero conclusiōe est bñ dubitatio. dicunt aut multi qd aia nō est tota in qualibet pte corporis totalitate virtuali. qz in quo nō sūt oēs vtutes aie tali nō ē tota tali totalitate. hec ē manifesta. s3 in qlibz pte corporis nō sūt oēs vtutes aie vt recipiūt p manifesto. nō. n. visus ē i pede aut i manu nec auditus nec odoratus. qre zc. Et cōfirmāt. qz si ibi cēt vtutes ille tūc cēt ociose & frustra. qz ille nunqz operātur i illis partibus vt certū ē. quare zc. Alij vero dixerūt qd imo i qualibet parte corporis aiati sūt oēs vtutes nales aie illius. & cū dī quare nō operātur. dico qd hoc est ppter defectū dispositionū naliū q requiruntur ad opatōes. vt qz i pede nō ē diaphaneitas ad recipiēdū visibiliū spēs qbus sit visio ideo nō videt. s3 est de ceteris. si vero talis dispositio esset i qualibet parte corporis quā regrit qlibet aie opatio tūci qualibet parte. vel p qlibet parte opare quacūqz opatōe. & hoc videt inuere phus i isto scdo ca? de sono. vbi dicit qd non vbiqz audit aial. nō. n. vbiqz hz aerē mouēda pars & aia

Septima

tū. quasi vellet dicere qd hoc ē. ppter defectū aeris res sita ad audiēdū & recipiēdū spēs soni. nō aut ppter defectū virtutis audiētis. Nec seqt ex hoc qd ille virtutes sint ibi frustra. qz illud ē frustra i aliquo qd i ipso ē nā tūc attigere aliquē finē que nō attigit. vt habet z phz coz. finis aut aie est opatio eius. & id ipsa non est frustra i aliquo i quo nō nata est attigere suā opationem. mō dicit qd in manu visus nō est natus videre ppter defectū dispositōis necessario reqsite. nec si fr auditus & ideo nō erūt ibi frustra. ¶ Pro quo est aduertēdū qd f3 Ari. 2o huius. Dia q in nā subsistūt sūt ppter aliqd aut aia coz q sūt ppter aliqd sic pilositates in mēbris qbusdā forte nō sūt ppter aliqd directe & p se licet psequūtur cōplexionē corporis q est ppter aliqd. s3 forte & potētia aie ē in pte corporis q mediāte & in q nō operat non qdē directe & p se ppter aliqd. s3 seqt aiaz ibi exntē q est ibi ppter aliqd. ¶ Duicaut opinio nō videt aliqd icōueniēs nisi qd nō ē famosa & sūeta. & ideo pmo aspectu videt falsa & absurda. q. n. sūenimus dignamur dici 2o metaph. & ppter hoc si placet dicat alio mō qd nō oēs vtutes aie sūt i qlibet pte corporis aiati. s3 diuerse vtutes aliqz sūt in diuersis ptibus corporis. vt visus & auditus & h3. & sic nō tota aia totalitate potētia li vel prātina crit i qlibet pte aialis siue corporis aiati. ¶ Ad pma rōez dico negādo aiaz. & cū dī illud ē aial i quo ē aia sensitiua. vtz est si est ibi seorsū & diuisim ab alijs. tñ si nō ē nō o3 qd sit aial simplr. s3 ps aialis. mō qz vis aia sensitiua sit in qlibet pte corporis f3 suā subz nō tñ est i ptibus ipis seorsū & diuisis actu ab alijs. ptes. n. nō sūt i toto actu diuise & disticte. s3 i potentia vt p3 i pmo & 7o phz coz. qre zc. ¶ Alr pōt dici negādo aiaz vt pns & cū dī illud ē aial zc. vtz est i quo ē tota totalitate virtuali. & sic nō est i qlibet parte corporis saltē sic qd i qlibet parte agat oēs opatōes virtutū ipsius aie. qre zc. ¶ Ad aliā cū dī diuersoz pfectibiliū zc. vtz ē si sūt diuersa p se & pmo. si aut nō sūt diuersa p se & pmo nō o3. & sic ē hic. nā totū nō est diuersū p se a ppria parte sua p se & pmo s3 rōe alterius partis vt declarat i pmo phz coz. ¶ 3o alr pōt dici cū dī diuersoz zc. vtz ē si sint diuersa actu disticta & diuersa vt corpus for. & corpus plantonis. s3 si nō sint diuersa actu nō o3. mō qz vis totū & ps sint pfectibilia actu diuersa sic qd totū nō est i ipsa pars nec ecōuerso. tñ nō sūt disticta f3 actū qz diu vnū est ps & aliud ē totū. qre zc. ¶ Alr pōt dici qd diuersoz pfectibiliū sūt diuerse pfectiōes illo mō quo sūt diuersa pfectibilia. & cū aia tota totalitate quātitatiua sit pfectio totius corporis. sic nō ē pfectio alicuius ptis tota totalitate quātitatiua. s3 f3 aliqz pte sui. & hoc sufficit. pma & 2o solutio satis sūt bone. ¶ Ad aliā p3 ex dictis. vel pōt dici qd nō seqt. qz qzuis vtutes aie psequunt aiaz pncipalr & pmo tñ diuerse vtutes requirunt diuersas dispōnes ad suū cē & ille diuerse dispōnes nō oēs sūt in qlibet parte corporis aiati. s3 diuerse i diuersis. cū dī vbiqz ē p se pmo zc. vtz ē si ibi ē dispositio necario reqsita ad tale accūs. s3 si nō. nō o3. sic aut ē i pposito. & h etiā o3 dicere illos q dnt qd totū ppositū ē pmo subiectū virtutū aie. qz ipsi dnt qd lz totū ppositū sit pmo subiectū eaz hoc tñ ē rōe aie pncipalr. vñ cū aia & corpus sint i qualibet parte corporis videt qd i qlibet parte corporis debeat opari. & sic ista rō nō plus est ptra positionem que dicit animam esse pzinum subiectum istarum virtutum qz contra aliam que ponit qd corpus animatum est subiectum ratione anime. immo quicquid diceretur i respōsione ad illā rōez fm illā opinionē dici pōt f3 istā viaz.

15
23

ma 19

ma 19

ad 23

ad 23

Si enim ipsi dicunt quod licet in qualibet parte corporis sit corpus et anima. non tamen quelibet est totum positum totalitate quantitativa. et ideo non oportet quod in qualibet parte corporis sint omnes virtutes anime. sic dicitur quod anima tota totalitate quantitativa non est in qualibet parte corporis animati. id est. Et si dicitur quod illud est propter defectum dispositionum. igitur. et ego dicitur idem. et ideo non valet. ¶ Quid autem de hoc tenendum an virtutes omnes naturales anime sint in quolibet parte corporis animati non determino ad presens. hoc tamen firmiter credo quod anima est primum subiectum principale suarum virtutum naturalium ut patet demonstrasse in questione sexagesima super premissum huius. ¶ Ad aliam cum dicitur corpus in quo est anima debet esse organicum. vix est in quo est anima sicut in suo principali perfectibili distincto et diuerso actu ab alijs. et sicut perfectio distincta actu ab alijs. sic. non diffinitur Aristoteles. anima quod est in parte corporis animati non est eorum tanquam perfectio ab alijs distincta et diuisa sed continua. nec est in eo sicut in principali perfectibili sed sicut in secundario perfectibili in quantum ipsa est pars alicuius totius. Dicemus ergo quod diffinitio anime intelligenda est de anima que est perfectio distincta actu et diuersa ab alijs. et sic non est pars anime extrinsece in parte corporis. et ideo non oportet quod sit actus corporis organici. ¶ Aliter dicitur aliquid quod illa diffinitio anime datur de anima tota totalitate preterita. hec enim actus corporis organici. et ideo conceditur quod ipsa non est tota totalitate preterita in quolibet parte corporis animati cum tamen quolibet sit organica. Sed piculum est sic dicere quod diffinitio datur de anima secundum suam quantitate et essentiam. totalitas autem preterita accidit anime sicut et sua potentia est actus eius ut videbitur post. ¶ Item contra preterita solutionem est dubitatio quod diffinitio totius homogenei debet conuenire partibus eius omnibus. cuiuslibet enim parti aque competit diffinitio aque. si licet autem et in alijs. cum igitur anima sit quoddam totum homogeneum. quilibet enim pars anime est anima ut notum est. sequitur quod cuiuslibet parti anime conuenit diffinitio anime. si igitur in qualibet parte corporis est aliquid pars anime. videtur quod quilibet pars corporis in qua est anima sit corpus organicum. ¶ Ad hoc vltimum potest dici quod duplex est totum homogeneum. quoddam est quod non habet diuersas operationes requireres diuersitatem partium corporaliu distinctarum secundum complexionem et figuram et compositionem. ut aqua secundum quod aqua non habet diuersas operationes proprie et proprias ad quas requiruntur diuersae partes modo predicto. et de tali toto homogeneo vix est quod dicitur quod diffinitio eius. et alind est totum homogeneum quod habet multas et diuersas operationes quod non habent exerceri nisi per diuersas partes corporales et distinctas modo predicto. et de tali toto non oportet eius diffinitio conueniat cuiuslibet eius parti proprie et sic est de anima. in hoc enim anima excellit in ordine perfectionis alias formas naturales. quod ipsa est principium diuersarum operationum naturalium in corpore cuius est anima quod non habent exerceri. id est oportet quod quilibet pars anime quantitativa sit actus corporis organici. ¶ Aliter dicitur aliquid quod licet quilibet pars corporis non sit organica organizatione completa modo premissa. tamen quilibet est organica organizatione incompleta vel imperfecta et hoc sufficit ut dicunt. organizatio autem imperfecta est quoddam complexio et reoperatio qualitatum nobiliorum complexionibus ianimatorum. ¶ Ad aliam patet ex dictis. bene enim concludit quod non tota anima secundum quantitatem sit in qualibet parte corporis. et hoc concessum est. ideo et. ¶ Questio. VIII.

Actio autem quod altere manifestus est. ¶ Quia hic. Utque potentie anime distinguantur per actus suos. ¶ Et arguitur quod non. quod si sic esset tunc unius et eiusdem potentie secundum speciem non possent esse actus diuersi secundum speciem. postquam enim distingueretur per suos actus diuersi actus in specie arguerent diuersas species potentias. hoc autem videtur falsum. quod visus est

una potentia anime secundum speciem specialissimam et tamen habet actus diuersos secundum speciem. ut videre album et videre nigrum et rubrum et sic de alijs. quare et. ¶ Item si potentie anime distinguerentur per actus ipsi essent principia eorum potentiarum. nam illud quod est principium eorum distinctum debet esse principium eorum. sed hoc est per se et proprie. sed non est falsum. quod si actus essent principia eorum per se respectu potentiarum tunc remotis actibus remoueret et tur potentie. siquidem causa per se remota remoueret causam et per se. hoc vero est falsum quod multoties anima non habet actum videndi neque audiendi et tamen habet potentiam visum et auditum ut patet in dormientibus. quare et. ¶ Item si potentie anime tunc distinguerentur per obiecta. sed hoc est falsum quod potentia una secundum speciem potest esse diuersorum obiectorum secundum speciem vix visus albi et nigri et gustus dulcis et amari. si licet autem et in alijs. et patet contra quod ipsi actus distinguuntur per obiecta ut omnes dicunt. si ergo potentie anime distinguuntur per actus sequitur de primo ad vltimum quod potentie anime distinguuntur per obiecta. quod videtur inconueniens. quare et. ¶ Oppositum autem arguitur auctoritate Aristoteles. qui dicitur hic quod sensitivum et opinativum sunt diuersa ratione. id est diuersa diffinitione. siquidem sentire ab ipso opinari alterum est. ¶ Et arguitur sic quod potentie anime debent distinguantur per suos fines proprios et proprios. hoc videtur manifestum. sed actus potentiarum anime sunt eorum fines proprii et proprii ut videre ipsius visus et audire ipsius auditus et intelligere ipsius intellectus ut omnes concedunt. et habet ab Aristoteles. in de somno et vigilia. ubi dicitur quod sentire et sapere sunt omnibus finis quorum est altere horum. et igitur metaphisica. habet quod actus vltimae est finis potentie ordinate ad ipsos actus. quare et. ¶ Ad questionem est intelligendum quod potentias anime distinguantur per suos actus potest intelligi dupliciter. Uno modo quantum ad esse illoz ita. scilicet quod diuersitas et distinctio potentiarum anime dependeat quantum ad esse simpliciter ex distinctione actuum vel ex ipsis actibus distinctis. Alio modo quantum ad noticiam nostram ita. scilicet quod distinctio potentiarum anime notificet et cognoscat per actus distinctos. et hoc est quod solet dici in alijs verbis. quod potentias anime distinguantur per actus potest intelligi quo ad naturam vel quo ad nos. Alterius est considerandum quod potentie anime possunt dupliciter se habere ad actus suos. Uno modo quod actu sint in formate et perfecte ipsis suis actibus ut quod visus habeat actu visionem et auditus auditionem. Alio modo quod non habeant in se actu ipsos actus sed solum in potentia ut in dormiente. Tunc dico ad questionem triam. primo quod potentie anime distinguuntur per actus quantum ad cognitionem sine quo ad nos ita. scilicet quod distinctio potentiarum anime distinguuntur per distinctos actus aliquo modo. et hoc patet per illud quod est notius nobis quam distinctio potentiarum anime. et ex ipso necessario concluditur distinctio ipsarum potentiarum distinguuntur potentie anime quo ad cognitionem nostram hec est manifesta. nam vniuersaliter illud est principium notificandi aliquid ex quo necessario sequitur illud alterius et est notius quo ad nos illud ut satis habetur ex primo physicorum. et primo posteriorum. sed actus potentiarum anime sunt notiores nobis quam ipse potentie et distinctio actuum arguit distinctionem potentiarum et ex diuersitate eorum necessario concluditur distinctio potentiarum aliquo modo. aliter enim quilibet actus concederetur procedere a qualibet potentia quod est falsum. non enim videre est ab auditu nec audire a visu et sic de ceteris. quare et. quod autem actus et operationes sint notiores quo ad nos ipsis potentibus. hoc Aristoteles testatur in littera cuius dicitur. priores enim secundum rationes actus et operationes sunt potentibus. Et dico quod cum potentie sint

sine suis actibus ipsi actus non sunt causa distinctionis
 potentiarum quantum ad esse reale ipsius distinctio-
 nis et simpliciter quia non ens dum est non ens non est per se
 proprie causa etis ut manifestum est. sed ipsi actus dum non
 sunt in potentibus sunt non entes. vel dum non procedunt a po-
 tentibus. manifestum est enim quod videre non est ens extra animam
 nisi sit in visu et sicut in alijs suo modo. ergo dum actus pote-
 tiaz anime non procedunt ab ipsis potentibus non sunt causa distinc-
 tionis et diversitatis realis ipsarum potentiarum anime. cum dico p-
 se et ppe. stat. n. quod dum potentie naturales sunt sine actibus
 suis secundis adhuc sunt actu et simpliciter diverse. ut in do-
 miente virtus visiva non est idem cum auditiva et nutritiva et
 sic de alijs. dico quod cum actus potentiarum anime sunt actualiter
 in ipsis sic sunt causa distinctiois potentiarum anime. quia finis p-
 prius et proprius diversorum ordinatum in fine est causa distinc-
 tionis et diversitatis ipsorum ut manifestum est. h. n. exigē-
 tia finium oportet cetera moderari ut dicit Licon. supra
 primum posteriorum. modo cum actus potentie anime actualiter
 est in ipsa anima potentia vel ab ea actu. procedit tunc est causa fi-
 nalis. quia sic est perfectio intrinseca ipsius potentie. quod
 quod est esse perfectum competit alicui ex attingere suam finem h. n.
 in 5. merba. ca. de perfecto. secundo enim habet finem per-
 fecta supple sunt ordinata in fine et etiam h. n. istud esse. s.
 h. n. esse actu debet ipsi fini esse ultimum et optimum. non autem
 h. n. esse in aptitudine vel potentia remota ab actu ut alias
 ostendit in questione de causalitate finis. actus ergo po-
 tentie anime habet causalitatem finis respectu potentie
 dum actu informat ipsam potentiam quantum ad potentiam passivam
 vel actu procedit ab ipsa quantum ad potentiam activam. ut vi-
 sio est finis potentie visive dum actualiter est in ipso visu. et
 augmentatio est finis augmentative virtutis dum ipsa
 actualiter augmentat. et sicut in alijs. et ideo tunc habet esse actu
 causa ipsius distinctionis potentie ab alijs. De hoc tamen habet
 de esse consideratio vtrum finis sit causa finem esse suum actualia cum
 iam est adeptum. vel h. n. esse suum in potentia ante quantum sit actu
 productus. et vtrum h. n. esse in anima ut dicunt multi in hoc vel
 h. n. esse extra animam actu ut alias ostendit. Ad rationes. Ad
 primam est intelligendum quod cum de potentias distinguitur
 de actibus que sunt respectu primorum obiectorum et per se. non
 autem de actibus que sunt respectu diversorum obiectorum scda-
 riorum aut per accidens. unde cum videre sit actus visus respectu
 sui primi obiecti. scilicet visibilis. et audire sit auditus respectu
 sui primi obiecti. scilicet audibilis ideo distinguitur visus ab auditu
 h. n. distinctionem visus ab auditu. sicut et in alijs. Sed quia visio
 albedinis et visio nigredinis non sunt actus visus respec-
 tu sui primi obiecti. sed respectu alterorum sub obiecto primo.
 ideo non distinguitur diversus visus respectu albi et nigri
 ut coiter dicitur. Ad formam ergo rationis cum dicitur quod tunc unus
 potentie et. v. n. est respectu obiectorum primorum. h. n. respectu
 aliorum bene poterit contingere quod unus potentie et. et sic est in
 proposito. Ad rationem dicunt aliqui quod visio albedinis et visio ni-
 gredinis sunt eiusdem speciei specialissime. sicut et visus et uniuersaliter
 oes sensatōes eiusdem sensus sunt eiusdem speciei spe-
 cialissime. Sed hoc non videtur ite mihi tutum. et hoc in-
 greff magis in sequentibus capitulis de sensibus. Sigs
 autem dicitur quod visus perceptivus albedinis est alius h. n. spe-
 cie specialissima a visu cognitivus nigredinis et sic de alijs.
 forte non esset remotum a natura rei. nec est demonstratum con-
 trarium. sed solum hoc dicitur coiter quod non sunt nisi quod sen-
 sus particulares. scilicet visus auditus et. et oportet pone-
 re satis plures. si sensus distingueretur specificiter secundum spe-
 cificam distinctionem actuum. et obiectorum et tenentes illam viam
 dicerent quod non est per se notum sensus particulares esse so-
 lum quinque secundum speciem specialissimam. sed autem idiget de

monstracione aut falsum est in se. et quod Ari. non distinguit
 hic speciales sensus hoc fuit propter similitudinem et ueni-
 entiam propinquam quam habent ad invicem. Sicut enim imu-
 tatur visus cognoscitivus albi ab albo sicut visus cog-
 noscitivus nigri a nigro. et sicut de ceteris suo modo. Unde
 ad oes istos sufficit una generalis doctrina. Et quando
 dicitur quod non est alius sensus propter quod dico autem hoc et. di-
 cendo sine dubio v. n. est. sed non dicitur quod unusquisque eorum
 sit oino unus secundum speciem specialissimam. sed intendit quod qui-
 bet eorum est unus quadam generali unitate habente pro-
 pingtate ad unitatem specificam que admodum et obiecta
 ipsorum. et hoc specialiter v. n. est de sensibus alijs a tactu
 sed de tactu bene est dubium qualiter est unus et ingre-
 post. Ad aliam patet per dicta. Concludit enim quod actus non
 sunt principia essendi simpliciter et uniuersaliter respec-
 tu distinctionis potentiarum anime. sed non remouet quod
 sint principia essendi cum actualiter informantur et perficiunt
 potentias. et hoc modo excessum est prius. Ad aliam solu-
 tum est. potentie quod bene distinguuntur per obiecta primaria
 seu principalia. sed non per obiecta secundaria contenta sub
 primis et communibus obiectis. et sic capit in argumento.
 nam albus et niger. sunt obiecta secundaria respectu visus
 contenta sub visibili quod est obiectum primum. Sed
 dices dubitando. eodem modo dicatur quod visibile et audibile
 non sunt prima obiecta visus et auditus. sed ueniunt in uno
 communi obiecto primario. scilicet in sensibili. quod vtrumque
 est sensibile. et sic visus et auditus non erunt sensus diversi
 si cum habeant unum obiectum. scilicet sensibile. diceret quod non est
 sile de albo et nigro respectu visus. et de visibili et audi-
 bili respectu sensus. quia albus et niger sunt species spatialis
 me. et ideo secundum ea non est natus diversificari sensus secundum
 speciem. sed visibile et audibile sunt diversa genera quorum
 unum quodque habet plures species sub se. et ideo sunt magis nata
 diversificare sensum secundum species quam albus et niger. quare et.
 Sic dicitur communiter. sed de hoc non dico per modum
 determinationis. sed gratia exercitationis. inferius
 autem plus inquireretur de isto. Questio. IX.

De potentiarum anime et.

Queritur hic. Utrum potentie anime sint idem essenti-
 aliter cum ipsa anima. Et arguitur primo quod sic quia sicut se habet po-
 tentia materie ad materiam. sic potentia anime ad animam pro ue-
 nicentia similitudine. sed potentia materie est idem essenti-
 aliter cum materia ut velle Comen. tractatu de sub-
 stantia orbis. ubi dicit quod materia prima substantia est posse. quod
 re et. Et tunc si potentia anime esset accens eius tunc esset sit
 potentie infinite in una anima. quod est impossibile. pro co-
 sequentia. quia subiectum est in potentia ad quodlibet suum
 accens ut manifestum est. aliter enim non posset ipsam habere.
 si igitur potentia anime est accens anime tunc anima erit in potentia
 ad ipsam potentiam. sed tunc quod de illa potentia quam habet
 anima ad suam potentiam an illa sit idem essentialiter cum anima aut
 aliud. si idem eadem ratione standum fuit in prima potentia. si aliud
 tunc anima habet potentiam ad illam potentiam. et quod de illa pote-
 tia et sic iterabitur quod in infinitum. aut ois concedere quod ipsa
 potentia anime est idem essentialiter cum ipsa anima. Et tunc illud
 per quod animatum agit suam operationem propria est forma anima
 ut videtur manifestum. forme enim est agere ut per se de
 generatione. sed animatum agit suam operationem per suam
 potentiam anime. ut per potentiam augmentatiuam augmen-
 tat et per generatiuam generat et sic de ceteris. ergo po-
 tentia anime est forma ipsius animati. sed forma ani-
 mati est anima ut manifestum est. quare et. Et opposi-
 tus arguitur illud quod predicatur de nominatiue de

39

u. n. p. 1

u. n. p. 1
u. n. p. 1
u. n. p. 1
u. n. p. 1
u. n. p. 1

37

opofitu

aia nō est idē essentialr cū ipsa. hec est manifesta de se. qz
 nihil denominat seipsū. vnde male diceret albedo est
 alba vt dicit in .4. topicorū. s; potētia p̄dicat denoia
 tiue de ipsa aia. dicēdo aia est potens. qre rē. ¶ Ad que
 stionē intelligēdū est breuiter q̄ hoc nomē potentia ali
 quando sumit p̄ subo potēte aliquando sumit p̄ p̄ci
 pium immediato operationis actiuo vel passiuo aliquā
 p̄ respectu r̄ ordine ad actū. nec est remotū q̄ vna r̄ ea
 dem vox iporet eguoe oia ista. qz vox q̄stūm est de se
 est idifferens ad q̄libet rem significādā. vñ q̄uis non
 omne nomen abstractū significet pp̄rie subiectū. vt al
 bedo nō significat pp̄rie subiectū albedinis vt dī. tñ ni
 hil p̄hibet vocē aliq̄ q̄ ipsa est ad significandū aliq̄
 rez i abstracto esse etiā ipsitā ad significādū subiectū
 eius fm̄ aliā rōez. ¶ Et tūc dico tria ad q̄oz. p̄mo q̄ si
 accipit potentia p̄ subiecto potente siue q̄d p̄t sic aia
 est essentialr potentia. i. subiectū q̄d p̄t. q̄d sic p̄. illud
 .n. q̄d est p̄ncipale receptiuū actus est subiectū q̄d p̄t.
 hoc est manifestū. s; aia est p̄ncipale receptiuū actus
 vel p̄ductiuū vt manifestū est. Cōpositū. n. nō recipit
 p̄ncipalr opatōes aie nisi rōe aie. aut etiam nō p̄ducit
 nec efficit nisi rōe aie. quare rē. ¶ 2. dico q̄ potētia aie
 q̄ est immediatū p̄ncipiū opatōis actiuū vel passiuū non
 est idē essentialr cū ipsa aia. r̄ hoc multipl̄ p̄. p̄mo qz
 q̄cūq̄ sūt i diuersis p̄dicamētis nō sūt eadē eēntialr vt
 p̄ p̄mo posterior. r̄ i. ii. metaphy. s; aia r̄ sua potentia
 nālis q̄ est immediatū p̄ncipiū opationis sūt b̄. qz
 ipsa aia est i genere substātie vt ostensū fuit p̄s. poten
 tia aut sc̄do mō dicta ē i genere qualitatis. qz i sc̄da sp̄e
 q̄litas q̄ est nālis potentia vel ipotentia. qre rē. ¶ 3. tē
 illa nō sunt idē essentialr quoz vñ multiplicat altero
 manente vno. hec videt manifesta. s; potentia aie mul
 tiplicat aia exīte vna r̄ non multiplicata. cū. n. cū vno
 idiuiduo nō sit nisi vna aia q̄ est eius forma vltima. tñ
 potentie q̄ sunt immediata p̄ncipia opationis actiuā vel
 passiuā nāl̄r i exītia sunt multe. vt visus auditus itel
 lectina gnātina r̄ b̄. qre rē. ¶ 3. tē si potentie aie essent
 eedē eēntialr cū ipsa aia tūc essent eedē iter se. qz q̄ vni
 r̄ eidē numero sūt eēntialr eadē iter se sūt eadē. s; n̄is
 est impossibile. ¶ Ridiculū. n. eēt dicere q̄ potentia visua
 esset idē essentialr cū nutritina r̄ sic de multis. qre rē.
 ¶ 3. tē si sic tūc vna potētia aie nō esset nobilior r̄ digni
 or q̄ alia q̄d est absurdū. potētie enī cognoscitūe sunt
 nobiliores alyz q̄ nō cognoscūt nec sūt p̄p̄qua p̄ncipia
 cognoscēdi vt manifestū est cuilibet intelligēti. r̄ patet
 p̄na. qz postq̄ oēs potētie essēt idē eēntialr cū aia. r̄ ipsa
 aia nō est nobilior seipsa in vno aiato cū nō sit nisi vna
 s; cōez doctrinā. qre rē. ¶ 3. tē nā nō p̄cedit a multū
 dissimili r̄ diuerso ad multū diuersū nisi per mediū q̄d
 quodāmodo p̄uenit cū vtroq̄ extremoz. qz hic est or
 do nature vt manifestū est. mō ipsa aia r̄ eius operatio
 seu actus sunt multū diuersa entia. nā aia est substātia
 r̄ est inseparabilis ab ipso aiato manente. opatio vero ē
 acc̄ns eius r̄ est separabilis ab ipso aiato remanente. r̄
 ideo est rōabile ista vniri p̄ mediū q̄d aliquo mō sit cō
 ueniens vt r̄qz. r̄ hoc est ipsa potentia nālis aie. ipsa. n.
 est p̄ueniēs cū aia i hoc q̄ p̄manet i aiato q̄ diu vniit r̄
 p̄uenit cū opatōe i hoc q̄d est acc̄ns q̄dā. r̄ ideo qz or
 dine nature rōabile est p̄cedere potentia nālē d̄ntem
 a suba aie mediāte qua opat. ¶ 3. tē dubitaret iuenis.
 qz si q̄d minus videt esse iest r̄ magis. mō minus videt
 esse q̄ forma acc̄ntalis esset immediatū p̄ncipiū actiuū
 opatōis q̄ forma subalis cū forma subalis sit p̄fectior
 r̄ nobilior. r̄ tñ forma acc̄ntalis b̄n est immediatuz p̄nci

piū actiuū opatōis vt calor calefactōis r̄ frigus frige
 factōis. qz multo magis forma subalis erit immediatū
 p̄ncipiū actiuū opatōis. r̄ sic cum aia sit forma subalis
 erit immediatū p̄ncipiū actiuū opatōis. r̄ sic cū aia sit for
 ma subalis nō oz p̄pter opationē esse aliqd aliud ab ea
 q̄d sit immediatū rē. ¶ Dicēdū p̄ it̄p̄tationem minoris
 q̄stuz ad hoc q̄ dicit. q̄d minus videt rē. imo magis est
 rationale formā accidentalem esse immediatū prin
 cipium operationis q̄ forma substāntialis materialis
 qz esse immediatū p̄ncipiū i istis inferioribus p̄tinet ad
 cāz instrumētale vel organicā. vñ in artibus istrū est
 p̄p̄niquius p̄ncipiū opationis q̄ ars. s; esse p̄ncipiū re
 motū opationis magis p̄tinet ad p̄ncipale cām. cū igi
 forma subalis sit p̄ncipalior cā motus r̄ operationis q̄
 forma acc̄ntalis sicut satis p̄ ex diffinitione nature r̄
 p̄hycoz. nā enī est p̄ncipiū r̄ cā mouēdi r̄ q̄scēdi p̄mū
 per se. r̄ nō s; acc̄ns. ecce dicit p̄mū. i. p̄ncipale r̄ non oz
 eē immediatū p̄ncipiū opationis. forma vero acc̄ntalis
 qz nō est p̄ncipale p̄ncipiū opationis sed tñ organi
 cū. ideo bene potest esse immediatū p̄ncipiū operationis
 nō mediāte alia virtute. Nec valet q̄d dicit aliq̄ q̄ for
 ma acc̄ntalis nō est immediatū p̄ncipiū opationis s;
 mediāte alia virtute. vt calor nō sit immediatū p̄ncipiū
 calefactionis. sed mediāte alia virtute. qz illa virtus
 aut est suba r̄ sic suba esset immediatū p̄ncipiū opatōis
 q̄d ipsi negant. aut esset acc̄ns r̄ sic habet q̄ acc̄ns esset
 immediatuz p̄ncipiū opatōis q̄d ipsi negāt. Dicendum
 ergo melius q̄ forma subalis i istis mālibus nō est ime
 diatū p̄ncipiū actōis vel passionis. r̄ hoc intelligere vi
 det Ari. i de sensu r̄ sensato. vbi dicit q̄ ignis nō agit in
 q̄stū ignis neq̄ etiā patit. neq̄ aqua s; q̄ aqua. s; in q̄
 tū h̄nt r̄rietatem. i. p̄ aliq̄ virtutes r̄rietate h̄ntes ali
 quo mō. r̄ filis rō est i alyz substātyz. forma vero acc̄
 talis est immediatū p̄ncipiū trāsmutatōis p̄pter cām p̄
 dictā. ¶ Utz aut suba imālis vt itelligētia sit immedi
 tū p̄ncipiū motus celestis aut mediāte vtute nāl̄i reār
 diuersa a sua suba alia q̄stio est. Cōm. tñ videt itende
 re i. iz. metaph. q̄ i multis substātyz nulla sunt acc̄ntia
 r̄ sic non agūt motus p̄ aliq̄ virtutes reār diuersas a
 suis substātyz. s; nō est s̄le de formis mālibus q̄ nō so
 lū agunt opatōes. s; etiā recipiunt aliquo mō. q̄d nō b̄n
 p̄t esse s; eadē potentia. r̄ agunt diuersas opatōes in
 sp̄e quod nō bene fit p̄ virtute r̄ substātia penitus vnā
 itelligentia. n. sic agit motū celi q̄ nō recipit ipz cū sit
 omnino immobilis vt p̄ s; p̄hycoz. r̄ agit imediate
 vnum motum vniformem r̄ eiusdes nature. quare rē.
 ¶ Ad p̄mā rōez negāda ē mior. r̄ ad auctoritatē Com
 dicendū q̄ nō itelligit māz subari per posse. i. in genere
 vel in sp̄e sube reponi per posse. vnde etiā ipse statū sub
 dit q̄ posse quo substātiā hoc subiectū non est de nā
 ipsius subiecti. i. quātū ad suā subam cognoscit p̄ potē
 tia. r̄ hoc rōnabile est. nā per potentia recipit ipsaz for
 ma r̄ trāsmutationez a qua notificata fuit suba mate
 rie vt p̄ p̄ ipz ibidē r̄ in p̄mo p̄hycoz. r̄ s̄le potētie aie
 ad actuz suos nō erunt idē essentialr cuz suba aie cum
 sint i diuersis generibus. r̄ ex hoc sic p̄ tertia cōclusio
 questionis. i. q̄ p̄ ipaz potētia aliq̄l̄ notificat suba aie
 cuz p̄ ipsā potentia referat ad actionē r̄ agere facit sci
 re formā sicut pati māz. quare rē. ¶ Ad aliā nego n̄is
 r̄ cū dī q̄ aia hēbit potentia ad suā potentia dico q̄ di
 plex est potentia. i. iuncta actui q̄ est q̄dā nō impossibi
 litas r̄ nō repugnātia h̄ndi actū. vt si for. ambulat. dico
 q̄ p̄t ambulare. qz non est ei impossibile ambulare. alia
 vero est potētia remota ab actu q̄ est aptitudo habēdi

Secundus

Decima

actū cū carentia illius actus. cū ergo dī q̄ aīa habebit
 potentiā ad suā potentiā dico q̄ nō habebit potentiā
 remotā ab actu cū subiectū nunq̄ sit sine p̄po r̄ per se
 accīte s̄z bñ h̄z potentiā cūiunctā actui q̄z nō repugnat
 ei habere suā potentiā. Et cū dicī illa potentiā quam
 h̄z aīa ad suā potentiā v̄r̄ sit idē cū aīa r̄c. dicunt aliq̄
 q̄ est idē cū ipsa aīa. s̄z nō eadē rōe stādū est in p̄ma po-
 tentia. q̄z illa est potentia remota ab actu vel dīns ab
 actu. vt vīsus auditus r̄ h̄z. s̄z potētia quā h̄z aīa ad suā
 potentiā nō est potētia remota ab actu s̄z cūiuncta actui.
 r̄ ideo nō est s̄līe. Ul forte dicendū q̄ potentia quā h̄z
 aīa ad suā nālē potentiā cūiuctā actui nō est aliud essen-
 tialiter q̄z ipsa potentiā nālī. sicut cū soz. currit poten-
 tentia quā h̄z ad cursū nō est aliud q̄z cursus. cū. n. cur-
 rit potentia quā h̄z ad cursū non est idem essentialiter
 cū substātia fortis. q̄z tūc destructa illa potentiā cūiun-
 cta actui destrueret soz. q̄d est falsū. nec est aliq̄d accīns
 reale positū r̄ distinctū a cursu q̄z tūc soz. s̄līr esset in
 potentia ad illud accīns r̄ fieret q̄stio de illis in infinitū.
 Unde mihi videt q̄ potentia cūiuncta actui nō est acci-
 dens reale diuersū ab illo actu r̄ sic ē in p̄posito. p̄pter
 q̄d nō itur in infinitū in potētys aīe. Vel dicat p̄mo mō
 q̄ aīa h̄z potentiā ad suā potentiā nālē. i. nō repugnā-
 tiā h̄ndi formā r̄ isto mō nō est p̄prie distincta potentia
 ab actu. q̄re r̄c. ¶ Ad aliā dicendū q̄ illud quo aīatum
 p̄ncipalr̄ agit est eius forma. s̄z si agit p̄ illud organice r̄
 scōario nō ōz. sic autē ē in p̄posito. q̄re r̄c. ¶ Questio. X.

Consequenter

querit. Utr̄ potētie fluat ab essentia aīe.
 Et arguit q̄ nō q̄z oē q̄d fluit ab aliquo q̄nq̄ est
 separātū ab illo. vt vinū cū fluit a doleo r̄ aqua ab am-
 phora vel fluuio. s̄līr autē r̄ i alyz. sed potentia nālī aīe
 nunq̄ ē separata ab aīa. q̄re r̄c. ¶ Itē ab vno idiuisibili
 nō fluūt diuersa vt videt manifestū. nūc aīa vnus ani-
 mati ē vna r̄ idiuisibilis vt p̄cedit. potētie autē plures
 vt dictū est. quare r̄c. ¶ Itē oē q̄d fluit ab aliquo fit in
 tpe r̄ pars post partē. vt cū ignis calefacit aquā calidi-
 tas q̄ fluit ab igne fit i tpe r̄ pars post partē vt p̄cedit. s̄z
 potentia aīe nō fit ab aīa i tpe nec pars post partē. imo
 i eodē istāti i quo generat aīa fit eius potētia a generā-
 te. Un̄ Ari. dicit in isto scōo q̄ sensui p̄ma mutatio fit a
 generāte. talia autē q̄ fiūt a generāte cū fiūt. fiūt in istā-
 ti. quare r̄c. ¶ Oppositū dī coiter q̄ potētie aīe fluunt
 ab aīa r̄ hoc mō loquendi p̄cipue v̄t̄ Albertus. ¶ Ad
 q̄dēz est itelligēdū q̄ fluxus multipl̄r sumit. Vno mō
 multū coiter r̄ quasi ip̄prie p̄ quacūq̄ depēdētia ali-
 cuius ab aliquo tanq̄z a sua p̄ se causa. Alio mō p̄prie. r̄
 est trāsmutatio successiua r̄ cōtinua cū qua ē generatio
 r̄ est generatio vnus partis forme post aliā. r̄ hic flux-
 us est motus s̄z veriorē opinionē vt dicit Lōm. sup̄ 3°
 p̄h̄ycoz. 3° mō sumit fluxus magis stricte p̄ motu loca-
 li humidī. vt cū dicī q̄ mare fluit r̄ refluit r̄ sic in alyz
 multis. ¶ Itē fluxus p̄mo mō dictus. s̄. p̄ dependētia a
 causa multiplex est sicut etiam multipl̄r dicī causa. s̄.
 mā forma agens r̄ finis. r̄ sic aliq̄d pōt itelligi fluere. i.
 dependere seu cārī ab alio vno mō sicut a cā māli. alio
 mō sicut a causa formali r̄c. Et fm̄ hoc oportet multa
 dicere ad q̄stionē licet aliq̄ breuiter se exp̄diant. p̄mo
 dico q̄ potētie aīe nō fluūt ab aīa fluxu 3° mō dco. s̄ est
 facile videre q̄z omne q̄d mouet motu locali. p̄prie r̄
 per se est corpus 6° p̄h̄ycoz. r̄ si fluit fluxu q̄ est motus
 localis humidī p̄prie r̄ p̄ se ōz q̄ sit corpus humidū. s̄z
 potentia aīe nō est corpus q̄z sic duo corpa simul essent
 in vno loco cū corpus aīatū r̄ potētia subālī nālī aīe

sint simul. q̄re r̄c. ¶ 2° dico q̄ potētia aīe nō fluit ab aīe
 fluxu 2° mō. quia illud q̄d fluit ab aliquo tali fluxu qui
 est ḡnatio cōtinua vnus forme partis post aliā nō fit i
 instanti totū nec statiz est cū est illud a quo fluit. vt p̄z i
 tuenti fluxū caloriz ab igne calefactibili. s̄z potētia nālī
 aīe est tota s̄lī in istāti i quo p̄mo ē aīa vt vīsuā vtus
 statiz est tota simul cū aīa vīsuā. fm̄ illud Ari. allegatū
 p̄us. sensitiue autē r̄c. r̄ sic sequit q̄ potentia nō sic fluit
 ab aīa. q̄re r̄c. ¶ Restat ergo inquirendū an potentia aīe
 fluat ab aīa. i. depēdeat ab aīa vt a causa. r̄ circa hoc di-
 cā quatuor. p̄mū est q̄ potentia nālī aīe dependet
 ab anima tāq̄z a causa māli in qua siue tanq̄z a subiecto
 q̄d p̄ eodē accipio. r̄ hoc satis fuit p̄batum i q̄dē tertia
 de subiecto huius scie. r̄ dimitto resumere p̄pter breui-
 tatē. 2° dico q̄ nō depēdet ab aīa vt a causa formali. p̄-
 p̄rie. q̄z forme nō est forma. nec causa formalis. p̄cipue
 forma accīntalis nō h̄z sub̄z sibi subiectā p̄ causa for-
 mali. s̄z potentia aīe est forma accīntalis in aīa existens
 quare r̄c. ¶ 3° dico ad p̄ns q̄ potētia nālī aīe non fluit
 i. nō depēdet nec causat ab aīa in qua est tanq̄z ab agē-
 te p̄ se. r̄ sic p̄bo. si substātia aīe ageret p̄ se r̄ imediate
 suā potētia nālē. verbi gratia nutritiua. tūc vnū r̄ idē
 r̄ fm̄ idē s̄lī esset p̄ncipiū actiū p̄ se r̄ p̄ncipiū subie-
 ctiū seu receptiū eiusdē. s̄z hoc est manifestū impossi-
 bile. vt ad p̄ns suppono. p̄bo p̄ns q̄z stat q̄ ipsa aīa ē
 p̄ncipiū sue potētie nālī r̄ imediatū p̄ p̄uationē medij
 p̄ncipalis. si igit̄ ipsa esset p̄ncipiū actiū eiusdē potē-
 tie cū ipsa sub̄z aīe sit vna idiuisibilis i essentia fm̄ oēs
 sequit icōueniēs p̄dictum. S̄z dices q̄ aīa s̄z diuersas
 virtutes suas erit p̄ncipiū actiū r̄ p̄ncipiū receptiū r̄
 p̄ncipiū sue potētie naturalis. hoc non valet. quia
 queram de illis virtutibus naturalibus. vtum efficiā-
 tur ab anima vel non. si non pari ratione nec p̄ma. si
 sic redit incōueniens p̄dictū vel erit p̄cessus in infinitū
 i virtutibus nālībus aīe vt efficiat vnā mediante alia
 r̄ illā aliā mediante alia r̄ sic in infinitū. quod est absur-
 dū. Dec autē rō mihi ad p̄ns facit fidē de hac questione
 que si solueret̄ sufficienter nō renuerem adherere fen-
 tētie saniori. S̄z est vnū dubiū cōtra hoc. dic. n. Lōmē.
 4° celi r̄ mūdi. r̄ 8° p̄h̄ycoz. omē iz? q̄ generās quod
 dat formā dat accīa per se p̄ns formā mediāte forma.
 vt gnāns formā ignis caliditate r̄ leuitatē r̄ sic de alyz.
 cū igit̄ potentia nālī aīe sit accīns p̄ se p̄ns ip̄az vt ma-
 nifestū est. vt q̄ generans quod dat aīaz dat ip̄az natu-
 ralē potētia mediante aīa. quod nō esset nisi aīa eēt p̄n-
 cipiū effectiū sue potētie nālī. ¶ Itē cōiter dicī q̄
 sub̄z se habet ad accidens p̄prie i duplici genere cause
 .s̄. materialis. r̄ efficiētis. q̄re r̄c. ¶ Ad ista duo dico ad
 p̄sens. ¶ Ad p̄mū cū dicit Lōmen. generans r̄c. dico q̄
 illud pōt itelligi dupl̄r. Vno mō sic q̄ forma sit imedia-
 tius r̄ p̄prie efficiētis accīntis q̄z generās. r̄ hoc nego
 ad p̄sens. Alio mō pōt itelligi mediāte forma. q̄z p̄rius
 naturaliter generat r̄ dat formam q̄z accidentia p̄ns. r̄
 hoc bene verum est. sed non sequitur q̄ si forma substā-
 tialis p̄rius naturaliter generat q̄z accidentia p̄sequen-
 tia. ergo ipsa forma est per se generans vel efficiens ea.
 ¶ Et vltorius est dicēdū q̄ ipse intelligit de accīntibus
 que sunt realiter in cōseruato mediante aliq̄ potentia
 receptiua. sicut sunt motus ad vbi. s̄z potētia aīe nō est
 apta recipi in aīa mediante alia potētia q̄z p̄cederet i
 infinitū in h̄z potētys. ¶ Ad aliud nego illud dictuz
 p̄cipue in substantys simplicibus que non habent p̄-
 tes diuersas per quarum vnam agant r̄ per aliam reci-
 piant. Dico vltorius q̄ potentia anime fluit. i. depēdet
 d

abaia vt a sua causa finali. qz in essentialiter ordinatis illud quod est principale z nobilius simpliciter debet esse finis eius quod est minus nobile z secundariū vt videtur manifestū. s; aia z sua potentia sunt essentialiter ordinata vt notū est. z ipsa anima est quid simpliciter dignius q̄ sua nālis potētia. cū ipsa aia sit substantia z potentia eius sit accūs. quare zc. Et confirmat qz aut aia est causa finalis sue potētie aut e cōuerso. rōabile enim videt q̄ oia duo q̄ sūt i vno z eodē sic se hēant ad iuicē. modo potentia nō est finis pprie ipsius aie cum aia sit simplr nobilior q̄ sua potentia z nobilior nō est. ppter vilius p̄maria intentione. vt dicit Lōmen. iz. metaph. quare zc. S; est aduertendū q̄ duplex est finis. s. finis quo z finis gratia cuius vt dicit Ari. i hoc z? z p finem quo possumus itelligere illud i quo existit ordinatū in finem sicut aiatū dicit finis corporis z aie. aia enim z corpus sunt ppter aiatū vt dicit Lōmen. vey est. tanq̄ ppter finē i quo. Et sic diceret i pposito q̄ aia est finis quo ipsius potētie. i. finis i quo existit potētia nālis tā q̄ i ente nobiliori z digniori ipsa. Sed q̄rit tunc quō actus erit finis ipsius potētie aie. forte dicēdū est q̄ finis gratia cuius. s. ad quē ordinat ipsa potētia tanq̄ ad suā pfectionē imediatā z hoc sufficit. Et itē instrumentū debet esse ppter principale operās tanq̄ ppter finē alio modo. modo ipa potētia aie est sicut organū aie in operando vel forma ipsius organi ppria. oculus enim nunq̄ esset organū aie ad vidēdū nisi haberet virtutes visiuam ex visu z pupilla. z ppter hoc Aristoteles dicit in isto z? q̄ sicut aial est ex corpore z ania sic oculus ex visu z pupilla. quare zc. Sic ergo declarate sunt gnq̄ conclusiones sibi h̄spiciat. z tu recapitules eas si placet. Ad rōnes pz ex dictis. Ad p̄mā z ad tertiā. pcedūt enim via sua vt pz itueti p̄missa. Ad scōdas cū dicit ab vno idiuisibili zc. vey est tanq̄ ab agente p̄p̄nquo z in subiecto eodē mō disposito. s; ab vno idiuisibili possūt depēdere bene multa vt a suo subiecto. sicut i sili punctus vnus z idiuisibilis oīno est subiectū idiuisibilitatis quoquo modo. z est subiectū relatiōis. qz referit ad altez vt terminus ad terminatū. z est subiectū relatiōnis qua referit ad altez sicut causa ad causatus z sic de silibus. Unitas. n. exis idiuisibilis est p̄ncipium numeri z est mensura z est terminus diuisionis numeri. quare zc. Vel dicat sicut coiter dicit q̄ vnū z idem idiuisibile nō ē p̄ncipiū diuersoz eque p̄mo z omnino imediate. s; s; ordinē quēdā pot esse. z sic est i p̄posito. nā potētie aie nō cognoscitiue vt nutritiua augmētatiua generatiua sūt impfectiores cognoscitiuis z sūt p̄ores eis via generatiōis vel ordine p̄portidabili ordinē gnātōis i quo impfectiora sūt p̄ora z sūt posteriora ordine dignitatis. Itē iter potentias nō cognoscitiuas potētia generatiua dicit esse nobilior. z deide augmētatiua z deide minime pfecta est nutritiua. z sic pz ordo eaz. Et iter potētias cognoscitiuas qdā sunt exteriores z particulares vt gnq̄ sensus particulares. z q̄ dā interiores vt sensus cois. imaginatiua. cogitatiua. z memoratiua. z iter has nobiliores sūt interiores z p̄cipue cogitatiua i hoibus q̄ est ratio particularis vt dicit Lōmē. i isto z? z sensus exteriores sunt p̄ores via generationis. qz minus nobiles sūt z minus pfecti. Inter eos aut p̄oz s; dignitatē est visus vt dicit Lōmen. i isto z? deide auditus. postea odoratus. postea gustus. z vltimo tactus. via aut generatiōis. i. impfectōis est e cōuerso. hec aut oīno certificari nō possunt sufficienter sine cognitōibus istaz virtutū z actū z obiectoz q̄ nō h̄nt

hic ordinari. s; ex diuersis locis huius scie colligi p̄nt. hec tū ad p̄ns sufficiat p solutiōe rōis. Questio. XXI.

¶ De primo de alimēto z

generatione dicēdū est zc. Querit hic Utrū generare sibi simile sit opus naturalissimū viuētibus. Et arguit p̄mo q̄ nō. qz illud est naturalius viuētibus qd pot inesse oibus viuētibus q̄ qd nō pot oibus viuētibus cōuenire. hec videt manifesta cū natura viuētis sit cōis oibus viuētibus. s; nutritio z augmētatio pot inesse oibus viuētibus vt dicit Ari. gnare aut sibi simile nō uest neq̄ p̄petit oibus viuētibus vt pz i lra. Et illud nō est opus naturalissimū viuētibus ppter quod viuētia debilitant vel p̄cuius frequentationē debilitant plusq̄ per frequentationē alterius. s; p generatiōne frequentē viuētia p̄cipue aialia debilitant. vñ aialia magis coitiua sunt breuioris vite. vt tāḡ in de causis longitudinis z breuitatis vite. p nutritionē aut sic nō debilitant nec p augmētationē sed magis vigorāt z fortificant vt manifestū est. qre zc. Et illud opus est magis naturale quod ordinat ad p̄fectiorē finē vt manifestū est. s; nutritio ordinat ad p̄fectiorē finē q̄ gnatio sibi similis. p̄batio qz nutritio ordinat ad cōseruationē viuētis sub identitate z vnitate numerali ita q̄ illud quod nutrit p̄prie manet z p̄seruat idē in numero. vt h; videri in p̄mo de gnatione. s; generatiō ordinat ad cōseruationē viuētis sub identitate specifi ca z nō numerali vt pz in lra. sic aut vnitas z identitas nūeralis est p̄fectior vnitate specifica eo q̄ vnitas numeralis est actu extra aiaz. vnitas autē specifica nō est actu extra aiaz vt qdā dicūt. sed p̄seruatio viuētis in identitate numerali est p̄fectior q̄ p̄seruatio in identitate specifica. qre zc. Et illud est opus magis naturale quod est a natura ppria viuētis q̄ quod est a nā cōi. hec videt manifesta. naturalius enīz debet alicui aliqd qd cōpetit ei p naturā suam ppriā q̄ p naturam cōmūne. modo viuētibus debēt alia opera p naturas pprias vt aiali sentire z homini itelligere z sic de alijs. Et illud nō est opus naturalissimū viuētibz p qd vel i quo cōmunicat animata sicut viuētia cū nō viuētibz. hoc videt manifestū. sed per generare sibi simile pueniunt viuētia cum nō viuētibz vt ignis generat sibi simile z sic de ceteris. Et illud opus est naturalius homini p qd magis assimilāt p̄mo p̄ncipio qd est deus. nā ab ipso depēdet celū z natura. vt patet p Ari. in iz? metaph. sed per itelligere homo assimilāt magis deo q̄ per generare sibi simile cū ipse deus seipsum itelligat. vt patet. iz? metaph. z nunq̄ generat sibi simile. cum nō possit esse nisi vnus vt patet. iz? metaph. Oppositū patet auctoritate Ari. in lra. videt. n. velle q̄ generare sibi simile est nālistimū opeze que pueniūt viuētibz vt animal generat animal. plāta aut plantā. Ad euidentia questionis est itelligēdū q̄ viuēs pot cōsiderari duplr. vno mō s; q̄ viuēs. alio mō s; q̄ tale viuens. vt aial vel homo vel planta z sic de ceteris. similiter alie operationes debent viuētibz s; q̄ viuētia sunt z alie secundū q̄ talia viuētia. vt nutrire debet viuētibz s; q̄ viuētia sunt z sentire debet aiali secundū q̄ tale viuens z itelligere debetur homini z sic de ceteris. Intelligendū est q̄ de numero viuētiū qdā sunt generabilia z corruptibilia. vt aialia et plante que sunt hic. alia autem sunt perpetua et incorruptibilia vt corpora celestia. hec enī sunt aiaa vt patet in z? celi z mūdi. z per consequens viuētia. z de

Secundus

istis nihil ad presens. ¶ Item intelligendū est sicut in-
 uenit Arist. in 1^a s. q. de numero uiuentiū quedā sūt im-
 perfecta. qdā perfecta in qualibet sp̄e. Imperfecta qdē quā-
 tū ad p̄positū spectat dicuntur illa que nō sunt in eta-
 te debita ita q̄ nō habēt mēbra corporis oīo uenien-
 ter disposita nec q̄titate sufficientē habentia ad opa-
 tiones naturales ut infantes et pueri. Perfecta uero i
 suis speciebus hec uocantur q̄ sunt in etate perfecta et
 iā corpa eoz sūt sufficienter disposita et magna ad opādū
 ut uiri et filia. ¶ Itē uiuentiū qdā sūt orbata: qdā nō orbata
 Orbata sūt illa quibus deficit aliqd̄ p̄ncipiū organicū
 reglitū ad generationē ut uirga uel testiculi ut sunt eu-
 nuchi et castrati. Nō orbata sunt illa qbus nullū taliū
 p̄ncipioz deficit. s; hnt ea i sufficienti q̄titate et debita
 qualitate s̄m nām. ¶ Itē de numero uiuentiū qdā hnt
 generationē sp̄ōtaneā qdā nō. Illa dñr habere genera-
 tionē sp̄ōtaneā que generātur p̄ putrefactionē. ut mu-
 res et apes et filia. et dicit̄ istoz generatio sp̄ōtaneā p̄ si-
 militudinē quandā. homo enī dicit̄ aliquid sponte ge-
 nerare uel agere cū ad aliqd̄ agendū nō compellit̄ uel
 apparet ip̄s nō cōpelli ab aliquo motiūo extrinseco. s; agit
 ex inclinatione pprie uirtutis nō coactus ab exte-
 riori motiūo. et tale opus si sit bonū est laudabile. si ma-
 lū uituperabile et inhonestū. Sic enī i generatione aīa-
 lis ex putrefactione nō apparet aliquod p̄ticulare et ex-
 trinsecū agēs determinatū p̄cipue qd̄ sit eiusdē sp̄ei cū
 generato. ut cōtingit cū mures generant̄ in dolio nul-
 lo mure p̄ceptite. et uespe ex corporibus uaccarū mo-
 tuarū nulla uespa p̄ceptite ut dicit̄ Cōmē. 12. metaph.
 q̄liter aut̄ fiat generatio taliū aīaliū bona speculatio ē
 sed nō hic. Cetera uero nō dicunt̄ habere generationē
 spontaneā i qbus manifestū est p̄existere generās par-
 ticulare eiusdē speciei cū generato ut i hoibus et i alijs
 que generant̄ p̄ cōmixtionē seminū. ¶ Ulterius est cō-
 siderādū q̄ aliqd̄ opus dicit̄ naturale nō q̄ p̄positū ex
 materia et forma. s; q̄ res opans ut dicit̄ Cōmē. 12. metaph.
 onē ad ip̄s per suā naturā. et quāto p̄fectior est inclina-
 tio naturalis alicuius rei ad ip̄s opus tanto illud opus
 est naturalius. inclinatio aut̄ ad opus tanto p̄fectior ē.
 quāto ip̄s opus est magis nobile et p̄fectū. et ideo de p̄-
 mo ad ultimū tanto naturalius est opus quāto nobili-
 us et p̄fectius est. ¶ His uisibis dico ad questionē p̄mo
 q̄ generare sibi sile est opus naturalissimū uiuentibus
 que nō sunt orbata nō imperfecta neq; sp̄ōtaneā genera-
 tionē habentia. naturalissimū dico respectu opezz que
 possunt inesse oibus speciebus uiuentiū que sunt hec
 cuiusmodi sunt augmentatio et nutritio. et hoc sic ostē-
 det. q̄ illud opus est naturalissimū respectu aliquozū
 operū qd̄ ē p̄fectissimū respectu ipsoz. hoc p̄ ex dictis
 sed generare est h̄ respectu nutritionis et augmentatio-
 nis. q̄ semp̄ illud est minus p̄fectū in talibus a quo nō
 cōuertit̄ subsistenidi cōia. ut aīal respectu hoīs et sic de
 alijs. modo bñ sequit̄ hoc uiuens generat sibi sile igit̄
 nutrit̄ uel auget̄ uel est auctū. s; nō cōuertit̄ hoc uiuens
 nutrit̄ et augetur igitur generat sibi sile. q̄ multa uiuē-
 tia nutriūtur et augmētatur. que nō generāt indiuidua
 sibi filia seorsū et diuisis. ut imperfecta et orbata et sponta-
 neā generationē habentia ut manifestū est. et bene di-
 co q̄ ista nō generāt sibi filia exterius seorsū et diuisis.
 q̄ in nutritione bñ est qdā generatio alicuius filis nu-
 trito. cū enī caro nutrit̄ se ex nutrimento ipsa generat
 in materia nutriti formā sibi simile. et sic i alijs p̄tibus
 nutriti. sed nō generat eā in illa materia seorsū et diui-
 sis ab alia materia. imo cōiuncta et cōtinuata alteri. ut

Undecima

Ari. docet in p̄mo de generatione. capitulo de augmen-
 to. ¶ Itē finis est nobilior illis que sunt ad finē p̄cipue
 in illis que sunt vnius generis. mō generare sibi simile
 est finis alioz opuz naturalīū uiuentibus ut dicit̄ Ari. i
 littera in tātū q̄ p̄ma aīa. s. vegetatiua diffinit̄ per esse
 generatiū filis ut dicit̄ in littera. ¶ Itē illud opus est
 naturalius p̄ qd̄ uiuens adipiscit̄ finē nobiliozē. hec est
 euidens. nūc aut̄ per generationē adipiscit̄ ip̄s uiuens
 finē nobiliozē q̄ per alia opera. qd̄ sic patet. nā p̄ gene-
 rationē acquirit̄ p̄cipationē esse diuini et p̄petuū et im-
 mortalis s; identitatē et unitatē specificā. ut dicit̄ Ari.
 i 1^a s. ubi dicit̄ sic. Quatenus ipso semp̄ et diuino et imor-
 tali esse participet̄ s̄m q̄ p̄nt. oīa aut̄ illud appetunt et
 illius causa agūt oīa q̄ cūq; agūt s̄m nām. Et i fine uer-
 sus dicit̄ loquēs de uiuētē. et p̄manet nō idē. s. idem nu-
 mero. s; ut idē numero qdē nō vnum sp̄e aut̄ vnum. Et
 Cōmē. illic pulchre loquitur. Sollicitudo enīz diuina cū
 nō potuit facere. s. ip̄m uiuēs p̄manere s̄m indiuiduū p̄-
 pter illud qd̄ nihil corruptibiliū p̄tingit idē numero p̄-
 manere miserta est ei dādo uirtutem generatiuā qua
 possunt p̄manere idem in specie et nō est dubiū in hoc.
 melius est enim ip̄sū habere istā uirtutē q̄ nō habere.
 hic igit̄ est finis que uiuens p̄ generationē adipiscit̄. s.
 p̄manencia eterna s̄m identitatē specificā. Utz aut̄
 ipsa unitas specifica sit ens actu extra animam alia ab
 unitate numerali bona et nobilis p̄scrutatio est. de hoc
 alias uisū est i duobus tractatibus de unitate specifi-
 ca ordinatis cōtra negates ipsam unitatē specificā esse
 ens actu extra animā. sed finis q̄ acquir̄ ex nutritōe est
 cōseruatio uiuentis s̄m identitatē et unitatē numeralē
 p̄ aliqd̄ tps̄ determinatū solū. nō enim contingit aliqd̄
 uiuens p̄ nutritionem p̄petuari vñū numero ut uideri
 habet sup̄ p̄mo de generatōe. finis aut̄ augmētationis
 est q̄titas p̄fecta conueniens ad nāles operationes ut
 inuit̄ Cōmē. in 8° p̄hycoz. manifestū est aut̄ itelligenti
 cūlibet q̄ finis est nobilior ordinatis in finē et etiā me-
 lior. cuius etiā signū ponūt aliqui q̄ in actu generatōis
 ipsa animalia habent maximā delectationē inter oēs
 delectationes corporales. Est tamen intelligendum q̄
 generare sibi simile nō est opus naturalissimū simpli-
 citer vnicuiq; uiuenti s̄m q̄ in tali specie determinata
 uel in tali genere. cuiusmodi sunt homo s̄m q̄ homo et
 animal s̄m q̄ animal. q̄ homo s̄m q̄ homo habet ope-
 rationē nobiliozē et excellētiore q̄ generare sibi simile
 .s. speculationē ueritatis de primis intelligibilibus ut
 patet. 10. ethicoz. et animal s̄m q̄ animal habet ope-
 rationem nobiliozē. s. sentire qd̄ est multo nobilius q̄ ge-
 nerare sibi simile. unde etiam ponitur finis ipsius sen-
 tientis s̄m Ari. in de somno et uigilia. et similiter sapere
 sapientis seu intelligere. unde dicit̄ Ari. ibidem. q̄ sen-
 tire enim et sapere omnibus finis est quozum est aliter
 horum. optima enīz hec finis uero optimus. Debet igit̄
 tur intelligi q̄ generare sibi simile est opus naturalissi-
 mum uiuentibus ut uiuentia sunt. nō orbata neq; im-
 perfecta neq; spontaneam generationem habentia. et
 habent istum excessum nobilitatis. p̄cipue respectu
 aliozū operum que sunt cōmunia omnibus uiuenti-
 bus. s. nutritionis et augmentationis et aliozū annexo-
 rum istis. ¶ Ad primam rationē cum dicitur. illud qd̄
 potest et. uerz est ceteris paribus. sed si cetera non sint
 paria non oportet. et sic est in proposito. nam quanuis
 uiuentibus omnibus insit nutritio et augmētatio. et ge-
 neratio non sit i omnibus tamen aliud est q̄ recompē-
 sat quia illa quibus inest uel contingit generare sunt

perfectiora et completiora multis quibus uest nutritio et augmentatio sine generatioe vt manifestu est ex dictis ideo ratio no valet. Dicat ergo q illa uidentia qbus uest nutritio et augeri sine generatioe sunt imperfecta vel orzata vel spontanea generationem hntia. et hec sut minus nobilia alijs vt notu est. Et tunc aliud est qd recopensat qz p generatione adipiscit nobilior finis qz p alia opera. quare etc. Ad aliam cu dicit qd debilitat etc. vey est si hoc semp dgeret et p se. s; si pccnis et non semp nec vniuersaliter non oportet. et cu dicit qd p generare sibi simile aial debilitat. dico qd hoc non copetit nisi actui generatiois vel actui ad hoc ordinato puta coitui semp nec vliter nec p se. s; pccnis. s. ppter excessu et abudantia cocudi. vnde Ari. dicit i libro de morte sua. qd q nimis vti delectatioe venerea suum corpus iueterat et sua subam maciletat. Et in de pblematis vntibus particula de venere dicit. qd coitus excessiuus ventre ifrigidat et exiccat. p que aut modu no curo ad pns. s; si sit teporatus et moderatus vsus coitus et loco et tpe exerceat pfit ad multa bona. s; modu no curo ponere ad pns. magis. n. spectat ad medicos et ad particulares libros naturales et pncipue ad librum de sanitate et egritudine. Ad alia cu dicit qd ordinat etc. cedo. et cu dicit nutritio ordinat ad nobilior finem. dico qd no est vey. et ad pbatione dicendu breuiter qd licet pseruatio viuents fm vnitatem numerali sit nobilior et pfectior qz pseruatio ipsius fm vnitatem specificam absolute. tñ cōseruatio ipsius viuents sub identitate specifica p tps sempiternu est nobilior qz pseruatio eius fm identitate numerali p modicu tps solū. nūc aut p nutritione pseruat in identitate numerali p aliqd paruū tps s; qd pmittit et recipit nā ipsius. s; p generatione silis pseruat in identitate specifica p tps eternū s; Ari. in lra. quare ratio no valet. Posset etiā dici qd vntas specifica nature realis cuius idiuidua sut extra aiam actu est actu extra aiam et est pfectior et nobilior vntas aliquo modo qz vntas numeralis et accūtal. s; de hoc no plus ad pns. Ad aliud patet ex dictis. bene enim dcludit qd aliqd aliud opus est magis naturale viuenti fm qd tale viuens in spē determinata vel genere. s; no fm qd viuens no orbatu etc. vt pns dictu est. Ad aliud cu dicit i quo comunicat etc. vey est si hoc est vno modo et vniuoce. sed si dūter simode no oportet. modo generare sibi simile no comunicat i animatis simili modo et vniuoce sicut aiatas imo multu diuersimode. de hoc tñ melius videbit i questione sequenti. Ad alia dico qd bñ cōcludit aliqd opus esse nālius hoi fm qd homo qz generare sibi sile. et hoc bñ dcedere. s; fm qd viuēs no orbatu nec imperfectu no hns generatione spōtaneam sub ista rōne no debet aliqd opus nobilius et naturalius qz sibi sile generare. et hoc intellexit Ari. Et utz aut hō p eadē formā substantialē sit homo et viuens realiter iquiretur in questione de gradibus formaz et no hic. qre etc. **Questio. XII.**

Consequenter queritur. Utrū generare sibi sile et nutritio et augeri sint ab anima. et arguit pmo qd non. qz que cōueniūt in animatis no sunt ab anima. hoc est manifestu. sed ista sunt bñ. multa enim inanimatoz generant sibi similia. vt ignis igne et aqua aquas. et similiter ignis nutrit ex humido pingui et aereo. et sifr multa ianimata augmētant. vt dicit de plūbo cu diu iacet i terra multu augmētant. et cu ex aqua fit aer aut ignis multuz sibi maior acqrit qstitate. qd no videt fieri nisi p motuz augmētatiois. nā augmētatio est trāsmutatio fm qstiv-

tatem ad qstitate pfectiorem. vt patet ex s; phycorum ergo etc. **Oppositum** arguit auctoritate pbi q vult qd omnia ista opera sint ab anima. imo etiam qd est causa omnium motuum qui proprie et precise sunt in corpore viuente. Et Commentator dicit ibidem qd Aristoteles declarauit animam esse causam mouētem fm omnes modos motuum qui inueniuntur in corpore siue veros siue existimatos. et dicit siue existimatos propter ipsas sensatioes que existimabant ab aliquo esse motus. et tñ fm veritate no sunt motus fm cōmunē et famōsā accēptionem cum motus non fiat in instanti. et nihilominus aia est causa mouens secūdu oēs istos motus. Ad qd qstionē breuiter dicit pmo qd generare sibi simile est ab aia. qd sic p. Opus naturalissimū oibus viuētibus no orbatis etc. d; esse a nā viuētis. hec est euident. alr non esset opus naturalissimū. sed gñare sibi simile est naturalissimū oibus viuētibus no orbatis etc. igit d; esse a natura pncipali ipsius viuētis s; pncipalis natura ipsius viuents est ipsa aia vt manifestu est et excessu. qre etc. Et tñ ostendit sifr de augmētatione et nutritione qd sint ab aia. qz aut nutritio et augmētatio est ab aia aut a virtute et natura elemētari. hec est diuisio sufficiens s; oēs pcessione. ois eni motus videt esse ab altero istoz duoru pncipioz. s. vel a natura elemētari vel ab aia. et ratio est qd ois motus vel est mobilis aiati et viuents. vel inaiati. hec est manifesta apud oēs. si ē motus ianimati. aut est motus corporis simplicis qd dicit elemētū. et tunc pstat qd est a natura elemētari vt motus ignis a natura ignis et sic de alijs. aut est motus mixti inaiati et ad huc iste est a natura elemētari qz oē mixtu mouet p naturā et virtutē elemēti pdominātis in ipso vt p in pmo ce li et mudi. et in oī mixto dominat elemētū aliqd vt p in secundo de generatione. maior demōstrat in primo de celo. si aut est motus aiati vt aiati est et sic est ab aia. et sine dubio ois motus vel est a natura elemētari vel ab aia s; aliqd modū. Quātr aut motus ferri ad magnetē sit a natura elemētari ingrēdu est sed no hic. Nutritio ergo et augmētatio vel sunt ab aia vel sunt a natura elemētari. sed no est dicendu qd sint a natura elemētari. qz cu motus nutritionis et augmentationis sit vnus deberet esse ab vna natura elemētari. nūc aut vna natura et virtus elemētari no est pncipiū motus nisi ad vnā differētiā positionis. vt natura leuis ad sursum et grauis ad deorsū. et hoc est verū in simplicibus et i mixtis. nunqz enim vna nā elemētari est simul pncipiū motus ad diuersas differentias positōis vel loci. modo nutritio simul est ad diuersas differētiās positōis et loci. vt manifestu ē. et sifr augmētatio. no solū eiz animalia et plante nutriuntur deorsuz et sursum et no solū ante s; retro et hoc simul contingit. similiter autem et augmentatur. quare etc. hec est ratio Ari. in littera. Et confirmatur qz si nutritio et augmētatio essent a natura elemētari sic qd partes leues mouerentur sursum et graues deorsū vt dicebat Empedocles. tē aut esset ali quid ptenēs istas partes et detinens in ipso augmentabili. aut no. sed si no esset aliqd detinens et phibens. qre igitur iste ptes no distraherent et separarent ab inuicē. distraherent eni si no esset ptenens aliqd et phibēs. si aut sit aliqd ptenens istas ptes et phibens eas separare euolēt ad pprias regiones illud no pōt esse aliqua nā elemētari vt manifestu est. igit relinqt qd illud sit ipsa anima. et cu ista vno sit cōiunctio partiu sine separatione et phibitione necessaria reqsita ad augmentationē. si. n. partes augmētabiles separarentur ab in-

uicē nō esset augmētatio s; destructio vt manifestum est. sequitur igitur q; anima est causa augmentationis. quare rē. Docetia itez specialiter apparet de augmentatione. nā ipsa augmētatio vel est ab aīa r a natura p; pzia ipsius anime vel ab ipso igne r a virtute eius que est caliditas. hec diuisio est p;cessa r rōabiliter q; nihil aliud videt ducere ad maiorē q̄titate nec extēdere nisi vel ipsa aīa vl ignis rarefaciēdo. s; nō est a virtute ipsius ignis. q; oē viuens h; aliquas quātitate r magnitudine determinatā qua maiores nō potest habere s; naturā r sub qua maior nō potest saluari sua forma vt ponit p;hs. vnde augmentatio nō debet pcedere in infinitū. sed ad determinatū terminū illud igit nō est p se r pncipalis cā augmentatōis itriseca qd nō iponit terminū magnitudini r augmento. nā pncipalis causa vniuscuiusq; facti iponit terminū ipsi facto r etiā causat terminū. r nō instrumentalis vt manifestū est i his q̄ sunt ab arte. securis enī nō iponit terminū quātitati domus imo est de se indifferens ad faciendū domū cuiuscūq; magnitudinis. s; ars r ceptus domificatoris q est pncipalior cā domus iponit ei terminū. tāta enim domū facit edificator q̄tā r cepit r appetit. s; r aut r in alijs. certū aut est q; ignis r eius virtus. s. caliditas relicta nature p; pzie nō determinat ipm viuens augmentabile ad suū terminū magnitudinis imo q̄tū est de se extēderet vltra q̄titate nālē cuiuscūq; augmētabilis. r hoc vult dicere Aristo. cū ait. ignis aut augmentat in infinitū si sibi cōbustibile apponat. qd nō est itelligēdū sicut aliq; imaginatur r male q; nā ignis non h; aliq; certū terminū magnitudinis imo q; pōt esse sub quacūq; q̄titate. r quacūq; q̄titate data adhuc ignis pōt esse sub maiori si cōbustibile iueniret vt dicūt. hoc aut est mendaciū q; forma substācialis ignis cū sit qdā forma naturalis determinata est ad maximū. ita q; est ali qua quātitas ita magna q; ignis non posset saluari sub maiori. s; sic est itelligēdū augmētū ignis esse in infinitū. i. vltra quacūq; quātitate rez viuentium ita. s. q; ipse r sua virtus nō iponit certū terminū magnitudini rei viuētis. s; pōt extēdere ad maiorē q̄titate quacūq; magnitudine viuētis augmētabilis. augmētū igit non est pncipaliter ab igne nec ab eius virtute. quare reliquitur q; solū est ab anima primo r pncipaliter. Quaaliter aut virtus ipsius ignis videlicet caliditas deseruiat ad augmētationē alibi magis h; locum. s. i. primo de generatōe r de nutrimēto r nutribili. Ad p̄sens aut dico breuiter q; hoc est fm istū modū. q; cū nutrimētū ex quo debet viuēs nutrirī r augeri sit i pncipio multū dissile nutritio necesse ē ips; alterari a suis p; pzijs dispositionibus r accipere dispositōes siles dispositionibus nutriti r tādē in mā nutrimēti diposita generet forma nutriti. h; aut assimilatio r appropriatio non pōt fieri nisi p decoctionē seu digestionē i qua separat puz nutrimēti ab ipuro r aueniēs ab icōueniēti. sed ista digestio nō fit nisi a calido cuius ē segregare hōgenea r hōgenea subtiliare r cōmiscere vt p; ex 4. methedorū: ideo sine dubio nutritio r augmētatio nō pōt fieri sine calido nālī. s; nō sequitur ppter hoc q; ipsa caliditas nālī sit pncipalis cā. s; magis aīa r eius virtus. r ppter hoc pulchre dicit Ar. q; ignis nō est simplr cā augmētati. s; p;ca. quare rē. Ad rationē cū dicit illa q; aueniūt iaiatis rē. v; ex ē si eodē mō r vniuoce aueniāt eis. si āt diuersimode tūc p̄nt esse ab aīa illo mō diuersa. sic aut est i pposito. nā alr generat sibi sile aīatū r inaiatū. qd multipl; apparet. pmo q; viuens generat sibi sile p ex

transmissionē r separationē alicuius substātie a suo corpore. s. p emissionē seminis hūitis vtutē formatiuam vt dicit i 2. de gnātōe aīaliū. s; iaiatū nō gnāt sibi sile per separationē alicuius substātie de corpore suo. s; transmutatō māz sibi p; pziā de potētia ad actū. vt cum ignis appropinquat cōbustibili nō exyt aliqua substātia a corpore ignis q̄ imediate faciat ips; ignem. s; p suā qualitatē trāsmutat māz de potētia ad actū. cum aut aīal generat aīal oportet q; enritat ex suo corpore aliqua substātia. s. semē hūis virtutē formatiuā. pportio nabilr aut est in plātis licet i plātis nō sit tāta distinctio feminum in eadem specie. vt haberi videri in de plātis. **¶** Alia differentia est q; ipsū viuens in generando vtit quodā sepato s; esse ab ipso. s. semine. r in hoc quodā modo assilatur inte lligentie que est in generando ista inferiora vtit celo tanq; suo instrumēto cui tñ nō est cōiuncta s; esse subsistentie vt h; videri in 8. p;hycoz. in aīatū aut in generando sibi sile nō sicutitur instrumēto corporeo sepato ab ipso. s; per suā q̄litate actiuā transmutat materiā donec recipiat formā. vt cū ignis generat ignē ex lignis nō idiget aliquo instrumento corporeo sepato ab ipso. sed per suā caliditatē disponit māz donec educat formā substācialē. **¶** Tertia differentia ē q; anteq; ipz viuēs generet sibi sile ex aliq; mā nutrimēti iducit quādā aliā formā subalē ppingorē aīe. s. formā seminis vt manifestū ē bñ exercitatis i p;bia nālī. nō. n. viuēs statim posset ex pane vel alio nutrimēto generare sibi sile. s; o; q; p;pus digerat r ducat ad formā seminis q̄ dī esse diuersa spēa forma nutrimēti. s; iaiatū cū debet generare sibi sile ex mā sibi subiecta nō oportet q; prius faciat i ea aliq; aliā formam substācialē. sed disponit materiā qua disposita statim iducitur forma similis forme generātis. vt cum ignis generat ignem ex cōbustilibus vel ex aere nō oportet q; prius det ipsi materie vnā aliā formā substācialē. s; disponit materiā. deinde generat formā substācialē similē sue forme. **¶** Quarta differentia est manifesta. q; in viuente quod generat sibi simile sunt aliq; ptes organice deferuientes generationi q̄ sunt diuersē ab alijs p;tib; corporis aliqua diuersitate. puta secndz figurā r compositionē r sitū r hoc etiā notū est. sed in ipsi inaiatis non est aliqua talis distinctio r diuersitas partium. vt manifestus est in igne qui euidentius generat sibi sile q; alia inaiata. in corpore enī ipsius ignis non est aliq; p; organice diuersa ab alijs s; talem modū. ideo oēs eius ptes sūt siles r vnius dispositionis. r sic manifesta est differentia inter modū generationis in viuētibus r i nō viuētibus. ppter qd nō est mirū si generatio viuētis sit ab ipsa aīa r nō in alijs. Est etiā dīa iter nutritionē viuētis r nō viuētis. q; in nutritione r augmētatiōe viuētis nutrimētū diffundit ad oēs p;ticulas nutriti r quelibet nutriti r auget vt declarat in pmo de gnātione. sed in nutritione ignis q; maxime videt nutrirī iter oīa corpora inaiata nō sic cōtingit q; aliq; corpus igrediat ad singulas ptes ignis p;existit r qlibet nutriti r auget sed solū ex mā p; pziā fit alius ignis r cōtinuatur vel cōtinuat igni p;existēti fm eius superficie r fit vnū inaiatū maius q; p;pus Et s; r si plūbum iacens i terra auget vt narrat aliqui. hoc nō est per hunc modū q; aliquod nutrimētū diffundit per spōgositates corporis eius vt in aīali. sed q; ex aliqua mā sibi appropinquata cōtinuata vel cōtinuata s; eius extremū generat plūbū r sic fit maius q; prius erat. S; r aut cū ex aqua generat aer r sit maior quantitas h; nō fit p igressū ali

cuius corporis ab extrinseco, sed per reductionem de potentia ad actum ut declarat in 4.º phycoz. et sic per diuersitas nutritionis et augmentationis contingentis in viuētibz et non viuētibz quare etc. ¶ Questio. XIII.

¶ Noniam autem eadem po

ntia aie etc. ¶ Queritur ibi primo. Utz potentia generatiua et augmentatiua sint diuersę potētie anime. Et arguitur quod non. quia inanimatum per unam et eandem potentiam se nutrit et auget et generat sibi sile. ut ignis per caliditatem facit omnia hec. ergo multo fortius aiatu per eandem potentiam debet habere istas operatiōes. et per omnia. viuens nobilior modo debet se habere ad suas operatiōes quę non viuens. et manifestum est. nobilior autem videtur operari per unam potētiā quę per plures. quare etc. ¶ Item ille virtutes sunt eedem quare est idem obiectum. hec est manifesta per se. sed ista est unum et idem obiectum. scilicet nutrimentum ut per in ista ergo etc. ¶ Item ille virtutes sunt eedem quare est eadem operatio seu actus. hec est manifesta. scilicet potētie nutritiue et generatiue est eadem operatio. quia potentia nutritiua membri cuiuscumque animalis generat sibi sile ex materia nutrimenti. ut cum caro nutrit se ex nutrimento quod generet formam carnis in materia nutrimenti scilicet Ari. in primo de generatiōe. Idem tamen in isto casu ubi vult quod nutrimentum coctum seu digestum est sile ei quod nutrit. et sicut virtus generatiua generat sibi sile. quare etc. ¶ Item arguitur auctoritate Ari. in principio huius capituli quod dicit quod eadem est potentia anime generatiua et augmentatiua. quare etc. ¶ Oppositum arguit auctoritate Ari. quod diuisim et seorsum agit de nutrimento scilicet quod congruit potētie generatiue et augmentatiue et nutritiue ut patet in littera. ¶ Ad questionem est intelligendum quod viuētia que sunt hic habent vitam suam in calido et humido. ut habet in de causis longitudinis et breuitatis vite. et in de morte et vita. et supponimus ad prius. ipsa autem calidum naturale a principio vite versus in fine agit in humidum radicabile ipsum assumendo aliquantulum corrumpendo ut etiam per ibidem. et hoc supponit medici. modus autem istius actionis et corruptionis difficilis est multum et indiget per scrutatiōem. scilicet non hic. cum autem calor naturalis sic agit in humidum ipsum assumendo vitam statim et cito deficeret nisi aliquantulum restauraret et restitueret. et ideo natura dedit ipsi viuēti unam virtutem per quam restituit humidum deperditum. restituit dico humidum deperditum per conuersionem nutrimenti in substantiam nutriti et hec est virtus nutritiua. ¶ Ulterius concedendum est quod omne viuens quod est hic in principio sue vite inuenit sub quantitate diminuta et imperfecta que non sufficit ad operationes naturales perficiendas. et istud puenit ut dicit Albertus in suo libello de nutrimento et nutribili ex puitate loci in quo generat et ex paucitate materie ex qua generat. et ideo necessario fuit eius una virtus qua pduceret ad quantitatem perfectam et hec est augmentatiua. ¶ Ulterius est aduertendum quod omne viuens hic inferius ex his est corruptibile. nihil autem corruptibilium contigit unum et idem numero permanere ut Ari. hic sumit. ideo nullum istorum viuētiū potest participare diuini et perpetuum esse sub identitate numerali propter quod ut perpetuaretur secundum speciem necesse fuit eis potētia generatiua. et B dicit Lōmē. ut prius allegabat. Sollicitudo enim diuina etc. ¶ His premisis dicitur ad questionem eandem quod virtus nutritiua augmentatiua et generatiua sunt virtutes diuersę. quia habent operationes per se diuersas. scilicet auertere nutrimentum in substantiam viuētis quod opus nutritiue. et deducere viuens ad quantitatem perfectam quod augmentatiue est opus. et generare sibi sile quod pertinet ad generati-

ua. quare etc. ¶ Est autem diligenter notandum quod secundum Albertum multe sunt differentie inter virtutem nutritiua et augmentatiua. quare una est quod nutritiua. scilicet virtus generat substantiam. scilicet formam substantialem sile forme nutriti in materia nutriti. virtus autem augmentatiua generat quantitatem perfectam secundum quod puenit illi viuēti. ¶ Item alia est differentia quod virtus nutritiua est de se indifferenter nutrit secundum omnem dimensionem corporis. scilicet secundum longum. latum. et profundum. augmentatiua vero specialiter augmentat secundum longitudinem. In hoc enim specialiter intelligitur et attenditur aliquid augeri quod longitudo ipsius sit maior. ¶ Tertia differentia est. quod virtus augmentatiua vult fortiori calido quam nutritiua. nam ad augmentatiōem regit quod membra dura et solida extendantur precipue secundum longum ut ossa et cartilages et nervi et quod nutrimentum decurrat ad ista membra. ad nutritionem autem sufficit quod nutrimentum afflatur nutritio et tamen fiat sub forma nutriti diuictim. ¶ Stat autem quod fortior calor est quod habet extendere membra dura et facere nutrimentum decurrere per ea quod solum habet assimilare nutrimentum et auertere in substantiam nutriti. ¶ Quarta differentia est quod cum finis augmentatiue virtutis sit quantitas perfecta sufficiens ad naturales operationes viuētis habita tali quantitate cessat augmentatiua ab operatiōe sua. et hoc contingit ante finem vite. scilicet virtutis nutritiue finis est seruariō idividui per restaurationem deperditi et hoc necessarium est fieri per totam vitam. et ideo nutritiua operatur per totam vitam ut vult Ari. hic. propter quod quidam medici dicit quod cessatio virtutis nutritiue ab operatiōe sua mors est vel saltem ipsa committat mors. ¶ Ad primum argumentum concedo prius. et nego prius. et ad probationem dico quod nobilior est facere per unam virtutem quam per plures si eque bene poterit fieri per unam virtutem sicut per plures. scilicet si non oportet. et sicut in proposito. non ille operationes diuersę. scilicet auertere nutrimentum in substantiam nutriti et pductio ad maiorem quantitatem et perfectam et generare sibi sile non ita bene fieri poterit per unam virtutem sicut per plures. quare etc. ¶ Ad aliam dicendum quod obiectum istarum virtutum bene eundem et idem materialiter et secundum substantiam. scilicet forma est diuersum. nam secundum quod est in potētia ad substantiam nutriti sic est obiectum virtutis nutritiue. et secundum quod est in potētia ad quantitatem perfectior sic est obiectum virtutis augmentatiue. scilicet autem quod est in potētia ad virtutem formatiua quam recipit nutrimentum in vasis genitalibus sic est obiectum virtutis generatiue que est in viuente. et secundum quod est in potētia ad formam substantialem sile forme illius a quo decidit semine sic est obiectum virtutis generatiue que est in semine quam medici vocant formatiua virtutem. debemus. non intelligere circa istud quod cum virtus digestiua ex his in corde est satis fortis et habet copiam nutrimenti contingit quod assimilet de nutrimento plus quam requirit ad restaurationem deperditi et augmentatiōem et illud residuum vocat supfluum tertie digestiōis. istud autem sic digestum mittitur ad vasa feminarum. scilicet ad testiculos aut partes proportionabiles in quibus est ipsa virtus generatiua et ibi istud nutrimentum accipit virtutem quam ad actiua que dicitur virtus formatiua que virtus formatiua est omnia membra facere. post hoc autem imittitur in locum debitum ad nutritionem vel ad locum proportionabilem et appropinquat ei semen passiuum et tunc generat viuens sile illi a quo fuit semen decidit. De ista autem virtute formatiua et eius operationibus multa pulchra considerant in de generatione animalium. et de his aliqua congregant in questionibus de formatione corporis humani in vtero. ¶ Ad aliam dicitur quod diuersimode virtus nutritiua generat sibi sile et generatiua proprie dicta. nam virtus nutritiua generat sile in materia iuncta et diuina materia materie preexistit et non seorsum

Secundus

Quartadecima

nec diuisis ab eo quod nutrit. virtus autē generatiua facit simile seorsū r diuisis exis ab ipso generate. iō rē. Sed dubitabis qz forma carnis que generatur in mā nutrimenti a virtute nutritiua ē eiusdē spēi cū ista forma carnis q generat in materia seminis a virtute formatiua. similiter autē r in alyis. qre videt qz generare si bi simile est opatio eiusdē speciei que pcedit a virtute nutritiua. r que pcedit a virtute generatiua. r per cōsequens iste virtutes sunt vna virtus. nec sufficere videtur ad earum diuersitatem essentialē r per se q vna generat in mā diūcta r alia in mā separata r seorsūm qz hoc est accūs ipsi generationi per quod nō diuersificat fm spēm p se r essentialiter. Cōsiderādū est circa hoc qz de virtute generatiua put cōiter distinguit ab alyis virtutibus aie possumus log' dupliciter vno mō s3 q ipsa est in viuente specialiter in pre determinata. s. in vasis genitalibus que sunt testiculi r pportionabilia. r ista virtus generatiua nō generat imediate aliqd simile ipsi viuēti cuius est talis virtus. s3 generat quādā substātiā q dicitur semen dādo ei virtutē quādā formatiua qua ipsum semen virtualiter est omnia mēbra facere. r ista virtus sic exis subiectiue in ipso viuente dāns semini virtutē formatiua est alia fm spēm a nutritiua r habet aliā operationē vt manifestū est. qz virtus nutritiua dat formā substātiālem nutriti materie nutrimenti. sed ista virtus generatiua exis specialiter in vasis genitalibus dat ipsi nutrimento vltima digestione pparato formatiua virtutē. r sic multū sunt diuersa. Alio modo possumus loqui de virtute generatiua pnt est in ipso semine r est illa virtus formatiua que recipit semen a vasis vel istrumētis genitalibus r illa virtus non est virtus aie subiectiue. ipsū enim non est formaliter aiatū fm Ari. r Lōmen. sed si est virtus anime hoc est effectiue qz facta est ab aia illius viuētis cuius est ipsum semen. r efficit aiam filiz illi anime. r isto mō loquitur Ari. in isto capitulo. dicit enim sic. Et generatio nis aut factiuiū supple est ipsum nutrimentū iformatū virtute formatiua non eius quo alit. sed quale id quo alitur. De hac ergo virtute remanet dubitatio cuz ipsa generet sile fm spēs illi a quo deciditur semen. vt virtus formatiua exis in semine equi generat equū. r s3 r virtus nutritiua existens in viuēte generat formā nutriti in materia nutrimenti. videt qz habēt eandē operationē fm specie. r per cōns essent vna virtus r nō diuersa. hoc aut fortassis non esset magnū incōueniens. imo r hoc videt Ari. itelligere in pncipio istius capituli vbi expresse dicit. Quoniā aut eadē potētia generatiua nutritiua rē. cū ergo p muniter asserit virtutē generatiua differre a nutritiua forte est intelligendū de illa virtute generatiua que est in viuente per quā viuens dat nutrimento virtutē formatiua modo prius tacto. C Et si quis vellet dicere qz virtus nutritiua differt a virtute generatiua quecūqz sit tunc accipiēda est virtus nutritiua pro vtrute digestiua q iducit in mā nutrimenti dispositiones accitales requisitas ad hoc qz fiat sub forma nutriti in illa materia. Et adhuc eadē virtus nutritiua teneri pōt esse diuersa a generatiua virtute q ē in semine lz vtraqz habeat gnare subaz eiusdes spēi vt dicebatur. qz tñ vna istaz est in aia r i viuente. s. nutritiua. r alia non est in aia subiectiue nec in viuēte sed in semine qd est in aiatū ideo possunt esse distincte. nec videt esse necesse qz oēs virtutes que faciunt idēz s3 spēs sint eadē penitus s3 spēs. vt lumen facit calozē r s3 r ca

lor. r tñ lumen r caloz sunt diuerse virtutes fm speciez s3 r aut r in alyis. Sed quereres ppter qd distinguerent iste virtutes cuz non distinguant ppter se per operationes eo qz vtriusqz opatio est gnare substantiā alicuius eiusdē speciei. Forte diceret qz lz operatio sit eadē in substantia r quātū ad id qd est tamen est diuersa secūdū formalē modū vt dicebat. nā virtus nutritiua generat substantiā cōiunctā r vnitā substantie preexistenti in qua est ipsa virtus nutritiua. ipsa autē virtus formatiua generat substantiā seorsū r diuisis substentē non cōiunctā substantie preexistēti eiusdē spēi. vbi grā pro iunioribus. vtrius nutritiua carnis cū nutrit ipsā carnē generat in mā nutrimenti formā carnis non qdē seorsū r diuisim sed diūctā r vnitā carni preexistēti. Virtus aut formatiua exis in semine equi cum appropinquatū est semen femelle generat equū seorsū r diuisim substētē. non aut cōiunctū r vnitū ipsi equo vel alteri substantie preexistenti. r sic diuersificatur operatio formaliter fm qz est nutritiue virtutis r generatiue r hoc sufficere videt ad distinctionem istaz virtutum. Sed adhuc intellectus hoīs non quiescit. qz virtus viuētia eadē fm spēs h3 videre calozē seorsū r diuisis existētē. r calozē cōiunctū alteri. nec diuersificat i specie penes istos modos diuisionis. s3 r virtus generatiua carnis r cōiuncte r diuise nō videt diuersificari scdm spēm. forte non esset sile qz omnis virtus viuētia que videt calozē seorsū r diuisim videre pōt calozē diūctū alteri r vnitū r cōuerso. sed non oīs virtus generas carnis seorsū r diuisim generaret eā diūctā carni preexistēti. nec cōuerso. virtus enī seminis nō nutritet carnē. nec virtus nutritiua carnis generaret aial seorsū r diuisis. r sic est hic maior dōria qz in visu. quare dici pōt vt prius qz sunt diuerse. qz si hec tibi nō sufficiūt qras melius r p r diuis. qz mihi nō plus ad pns apparet. C Et si tene ret alia via qz virtus nutritiua r virtus formatiua exis in semine est vna fm spēm qz tū ad suā essentia. r adducere ad hoc littera Ari. nō videtur mihi esse mortale peccatū. Ad auctoritatē Ari. cū ipse dicit qz eadē rē. Tenētes qz nutritiua r generatiua nullo mō sūt eadē virtus essentialiter nitūtur exponere illud verbum qz eadē est potētia qz tū ad obiectū māliter sumptū. licet formaliter diuersificet. C S3 obycit contra hoc qz s3 r pōt dici qz visus r olfactus sūt eadē potētia qz tū ad obiectū māliter sumptū. nā idē corpus est coloratū r odorifex. s3 r aut r in alyis. Dicēdū qz non est sile. qz operatio virtutis nutritiue circa nutrimentū ordinatur ad operationē virtutis generatiue. r ideo ppingores sūt sibi iuicē qz visus r odoratus aut h3. r non dñr eadē potētia qz tū ad obiectū. s. nutrimentū vt exponit Lōmen. quare rē. C Si quis aut diceret qz potentia vegetatiua est eadē potentia essentialr cū gnatiua q ē in semine tunc ista lra eet p eo. de h at n plus ad pns. qre rē. C Dō. XIII

Terminatis autem his cō

muniter de oī sensu rē. C Dic pmo qris. Utr sensus sit virtus passiua. Arguit primo qz non qz vtrius illa que transmutat aliquod exterius est actiua r non passiua. hec est manifesta sed sēsus trāsmutat aliquod exterius vt p3 cū mulier menstruosa ispicit speculū. fir n. qdā infectio i speculo ad modū nubecule obscure. qz re rē. C Itē illa virtus est actiua cuius opatio est actio. hec est manifesta. sed opatio sensus est actio. pbat. nā opatio sensus est sentire. sentire enī est quedā actio inmanens vt patet in 9. metaph. r in libro sex pncipio d 4

390
 rü. ergo etc. ¶ Itē virtus forme debet esse actiua. hoc vi
 det manifestū. nam sicut materie est passiva sic forme est
 agere. vt patet in 2° de generatione. vnde sicut virtus
 materie est passiva sic virtus forme debet esse actiua.
 sed sensus est virtus forme. est enī virtus anime que ē
 forma aiati. quare etc. ¶ Itē si sensus eēt virtus passiva
 tunc virtus nutritiua esset nobilior q̄ sensus. quod est
 absurdū. qz virtus sensitiva est virtus. nobilioris autē
 forme debet esse nobilior vtus. z probat 2^a. qz virtus
 actiua debet esse nobilior passiva. vt vult Ari. in tertio
 huius. sed virtus nutritiua est actiua vt dedit. qre etc.
 ¶ Itē si sensus est passivus a se sibi z se sibi esset acti
 uū i sensum tūc sensus esset minus nobilis q̄ sensibile.
 qd est icōueniēs. visus. n. non est minus nobilis immo
 nobilior q̄ sit color. z sic de ceteris. z patet 2^a. qz pas
 sivi est minus nobile agenti vt pz. ex 3° de aia. ergo etc.
 ¶ Oppositū arguit auctoritate Ari. vult. n. qz sensus ē
 i potentia ad sensibilia z patit ab ipsis. Idem dicit hic
 Cōmē. i multis locis. ¶ Ad qōnes p̄mittēda sūt aliqua.
 p̄mo qz dīa est iter virtutē actiua z passiuam vt docet
 Cōmē. in 3° huius. z accipit ab Ari. in 5° metaph. nam
 virtus actiua mouet suum obiectū vt caliditas mouet
 suum calefactibile. virtus autem passiva mouetur ab
 obiecto suo. s. respectu cuius est passiva. vt potentia ca
 lefactibilis mouetur a calefaciente. s. r̄ autem in alyz.
 ¶ Itē cōsiderandū est qz duplex est passio vt dicit Ari. in
 capitulo sequenti. Dicendū autē de potētia z actu. Que
 dā est passio p̄prie dicta. z est receptio p̄fectionis cū ab
 iectione cōtrarij. z dicit passio corruptiua vt cuz ignis
 appropinquat aq̄ ipsa aqua patit ab igne qz ab ipso re
 cipit aliquā p̄fectionē. s. caliditatē cū abiectione con
 trarij. s. frigiditatis. z de ista passione dicit 8° thopico
 rū. qz oīs passio magis facta abicit a suba. tātū enī pōt
 calefieri aqua z remoueri sua frigiditas qz corrupit.
 Alia autē est passio que dicitur improprie dicta. s. receptio
 p̄fectionis absqz corruptione cōtrarij. z hec dicit passio
 p̄fectiua z q̄ dicitur salus z p̄fectio vt cum diaphanū
 illuminat ab aliquo corpore luminoso. ibi eim. est sola
 receptio p̄fectionis ab illuminante corpore absque
 abiectione contrarie dispositionis. quia luminari nihil
 est p̄prie cōtrariū. ¶ Itē est aduertēdum diligenter
 qz Ari. in quodam capitulo p̄cedente. s. in illo capitulo.
 Quare p̄mo de alimēto. ostēdit aiam esse causā corporis
 viuētis tribus modis. s. sicut forma sicut finis. z sicut
 agēs seu efficiēs qd̄ s̄suevit Ari. vocare vep̄ p̄ncipium
 motus. ¶ Itat autē qz aia non est causa efficiēs viuētis
 corporis q̄tū ad eius substātiā. qz ipsa substātia corpo
 ris viuētis p̄existebat anteqz sibi euentret anima.
 Unde relinquitur qz sit causa efficiēs viuētis q̄tuz
 ad eius motus proprios. z hoc etiam patet manifeste i
 littera inducendo omnes motus proprios animatoz
 s. augmētū z motū locale z alterationē q̄dā. Et Cōm.
 manifeste dicit qz Ari. declarauit aiaz esse causā mouē
 tem s̄m oēs modos motus siue veros siue estimatos. z
 dicit estimatos p̄pter ipas sensatōes que opinabātur
 ab aliquo esse motus cū nō sint motus corporales. z n̄
 anima est mouens s̄m istos motus. ita qz agit z efficit
 ipsum sentire. sicut etiā agit augmētationē z motū lo
 cale. Unde etiā Ari. dicit sic. Est autē alteratio z augmē
 tū s̄m aiaz. z declarat de alteratione. sensus enim qdā
 alteratio esse videt. vult ergo Ari. aperte z vno sermo
 ne qz augmētū z sentire est s̄m animaz. constat autē qz
 augmētū est s̄m animā tanqz s̄m agens. ergo z senti
 re s̄m aristo. est s̄z aiam vt secundū agēs. non enim est

verisimile qz in eodem sermone vtatur hac prepositōe
 s̄m omnino equiuoce. Nec est dicēdū qz ipsa anima sit
 causa agens ipsū sentire per speciē rei sensibilis solū. qz
 cū spēs rei sensibilis sit accēs aduenticiū z separabile
 vt manifestū est seq̄ref qz aia nō eēt actiua ipsius sentire
 nisi pure z oīno p̄accēs. qd̄ est absurdū z oīno cōtra Ari.
 p̄cipue si sermones in demōstratis sūt intelligēdi de
 per se. Est ergo itētio Aristo. plane qz aia est per se cau
 sa actiua ipsius sentire quod est quedam alteratio spi
 ritualis aliquo mō. z non potest esse causa actiua ipsius
 operationis per se nisi mediante aliqua sua virtute na
 turali vt omnes fere cōcedunt. ex quo patet euidenter
 intentionez Ari. fuisse qz aia sensitiva habet virtutem
 actiuam ipsius sentire vniuersaliter inexistentez. Vñ
 cū sermones Ari. sint remotiores a cōtradictione ser
 monibus oīuz alioz phycōz vt recitat Cōmē. ab Ale
 xandro super 2° celi z mūdi. Oīa quecumqz ipse in isto
 capitulo z in alyz consequētibus dicit de sensibus de
 bent tali modo intelligi z conditionari vt non contra
 dicant illi veritati p̄dicte. ¶ His p̄missis dico ad qz
 stionez qz omnis sensus in quo tanqz i subiecto est ipz
 sentire seu sensatio est virtus passiva aliquo modo pas
 sionis. z de isto sensu itellexit Ari. doctrinā q̄ sequit. qd̄
 sic p̄bari pōt. illa virtus ē passiva q̄ imutat ab obiecto
 suo. hoc ab oībus dedit. s. z sensus i quo tanqz i subiecto
 est sensatio seu sentire mouet ab obiecto. s. sensibili im
 p̄mēte sensui spēs suā vt satis est manifestū z cōcessū ab
 oībus. vñ z Ari. dixit i isto 2° qz oīs sensus ē susceptiuus
 spēs sine mā. quare etc. ¶ Itē illa virtus est passiva que
 quandoqz est in actu z quandoqz non. z eius actus est i
 manens in ipsa. z non exit in actū nisi presente aliquo
 extrinseco. hoc non est nisi propter aliquod istozū duo
 rum. vel qz actus eius transit in aliud extrinsecum. vt
 actus calefactionis transit in calefactibile. vel quia il
 la virtus indiget moueri ab aliquo extrinseco z aliqd
 recipere ab eo. si ergo est aliqua virtus cuius operatio
 maneat in illa ita qz non transeat in aliquid extrinsecū
 z tamen non sit in actu nisi presente aliquo extrinseco
 manifestum est qz hoc erit p̄o tanto quia indiget mo
 ueri aliquo extrinseco z aliqd recipere ab
 eo. z sic patet maior qz omnis virtus cuius operatio est
 imanens z non exit in actum suū nisi presente aliquo
 extrinseco est passiva quoquo modo. z si ista p̄positio
 negaretur non remaneret via p̄bandi aliquam vir
 tutem esse passiuaz. z minor est manifesta. ¶ Itat enim
 qz sentire est operatio imanens in ipso sensu qui est sub
 iectū ipsius. z nō exit s̄sūs particularis i actū suū q̄ est
 sentire nisi p̄nte aliquo extrinseco s̄sibili. vt visus nō vi
 det nisi p̄nte visibili. vtputa colore aut luce. s. r̄ at z in
 alyz. ¶ Itē z redit i idē. oīs illa virtus cuius opatio im
 manens in ipsa accidit in quodaz pati z moueri est vir
 tus passiva aliquo modo. sensus autē qui est subiectū s̄
 sationis talis est vt eius operatio imanens. s. sentire
 accidit ei in quodā pati z moueri vt Ari. docet in p̄nci
 pio huius capituli. z multum notandus est modus lo
 quēdi ari. dicit. n. qz sentire accidit in quodaz pati z mo
 ueri quod sine dubio verum est. non enī sentire est for
 maliter z essentialiter ipsum pati z moueri a sensibili.
 cum enim sensus patiatur spiritualiter z mouetur a s̄
 sibili recipiendo eius speciē tunc in huiusmodi passi
 one vel spē recepta tāqz in p̄pina dispositioe fit ipz
 sentire. Quod autē sit agēs p̄e p̄pinqum z immediatū
 ipsius s̄sationis videbitur in alia questione. quare etc.
 ¶ Ad rationes. ¶ Ad primā cū dicit illa virtus est acti

Secundus

Quintadecima

na rē. Secedo si p se transmutat aliqd extrinsecū. r cū dī
 q sensus visus transmutat rē. dico q nō est verū per se.
 r cū pbatur q mulier menstruosa inspiciens speculum
 inficit ipm. dico q hoc nō agit virtus passiva visiva per
 se. sed hoc cōtingit per istum modū. qz in ipsa muliere
 menstruosa. resoluunt quidā spiritus subtilis ab humi
 ditate menstruosa r distindunt per corpus eius r spā
 liter exeūt r egrediunt per oculos. eo q oculi inter oēs
 partes corporis sūt magis porosi. isti igit fumi seu spūs
 subtilis egrediētes per oculos transmutant r inficiūt
 aerem. ppinquum oculis. r ille aer infectus inficit aliū
 vsqz ad speculū. r tunc in superficie speculi fit quedam
 obscuritas r ifectio ab aere tangente ipsum. sed virtus
 visiva nihil operatur in hoc. qz etiā de nocte cū mulier
 nō videret speculū adhuc inficeret ipsū dūmodo aper
 ret oculos r ei appropinquaret appropiquatione suffi
 cienti rē. ¶ Ad aliā cū dicit illa virtus cuius opatio rē.
 cōcedo si prima eius operatio ē actio. r cū dicit q ipius
 sensus operatio ē actio. dico q nō loquendo de eius pri
 ma opatōne. prima enī operatio sensus precedens oēs
 alias ē receptio spēi sensibilis ab obiecto. r loquor d sēsu
 qui ē subiectū sensatōis. huiusmodi aut receptio nō est
 actio. sentire autē nō ē pma operatio ipius sensus. imo
 sibi accidit cū illa pma vt dicitū ē qre rē. ¶ Ad aliā cum
 dicitur q virtus forme rē. pōt dici q cuiuslibet forme
 debet eē aliqua virtus actiua. sed nō oportet q oīs vir
 tus forme materialis sit virtus actiua. bñ igit cōcederē
 q ipius aīe sensitivae sūt aliqae vtutes actiuae vt nutri
 tiua r augmētaria r generatiua s; illos qui ponūt aīaz
 nutritiua r sensitivam i aīali eē vnā fm sām. r tamen
 poterit stare cū hoc q aliqae virtutes ipius aīe sensitivae
 sūt passivae aliquo modo. r dico aliquo modo. quia nō
 sūt passivae a sensibilibus passione. pprie dicta que est
 cum abiectioe cōtrary. sed passione perfectiua soluz
 que est receptio forme sine cōtrary abiectioe. nulla
 enim forma pēristit in visu cōtraria spēi coloris quam
 recipit. similiter aut r in alijs. quare rē. ¶ Sed aliquis
 argueret sic. sicut se habet materia ad potētiā actiua
 sic se habet forma ad potētiā passivā per cōvenientē
 similitudinē. sed materia nullam habet potētiā actiua.
 vt manifestū est per aristo. quare rē. Dicendū est q nō
 est simile. quia materia prima est ens imperfectissimuz
 quod nullū hz actū de sua eēntia. r ideo nullā potētiā
 actiua pōt hēre de se. sed nō oīs forma mālīs est ens per
 fectissimū. immo aliqae sūt iperfecte aliqālr. r iō forme
 materiali nō repugnat habere aliquā potētiā recepti
 vā alicuius pfectiōis s; nō substāntialis forme. r b mō
 itellexit Lōmen. in de suba orbis. q pati cōtrariū ē ipi
 actui. verū ē passione que ē receptio forme substāntial.
 talis enim receptio cōpetit mae pme. s; nihil prohibet
 aliquem actum recipere perfectionem accidentalem
 r habere potētiā receptivā talis perfectionis. ¶
 ¶ Ad aliā nego actiāz. r cū dī q virtus actiua rē. dī bic q
 vez ē q virtus actiua nobilior ē vtute passiva sibi cōmōdē
 te. s; quā agit. vt virtus actiua caliditatis ē nobilior vtute
 receptiva ipsius. s; nō o; ppter b q oīs virtus actiua
 sit simplr nobilior oī virtute passiva. quāvis q potētia
 nutritiva sit actiua. tñ sensus nō patit ab ipsa potētia
 nutritiva. nec ipa potētia nutritiva agit in sensum s; in
 nutrimentū. iō nō seqt q potētia nutritiva sit nobilior
 sensu. ¶ Ad aliā cū dī q tūc sensibile eē nobilius ipso
 sensu. nego actiāz. r cū pbatur q actiū ē nobilius passivo
 dico q actiū vt actiū bene est nobilius passivo vt
 passivum. sed non oportet q semper actiū sit sim

placiter r fm essentiaz suam nobilius q passivum nisi
 ipsum actiū habeat operationem nobiliores omni
 operatione quam habet passivum. Dicere ergo q sen
 sibile fm q actiū est: est nobilius sensu secundum
 q sensus est aliquod passivum. sed tamen ipse sensus
 non est minus nobilis simpliciter q sensibilis. quia sen
 sus habet nobiliozem operationem omni operatione
 ipsius sensibilis. sēsus enī nō solū habet hanc operatio
 nē que est pati a sensibili sed etiā hz illā operationem
 que est sētire. r hec operatio idubitatē est nobilior oī
 operatione forme sensibilis. vt videre qd est opatio vi
 sus est qd simplr nobilius q quecūq; operatio coloris.
 s; aut r in alijs. r quāvis sentire r comitē passione sē
 sus a sensibili. non tamē ipsū sentire est idēz formāl r
 essentialiter cū ipso pati a sensibili. vt videre non est idē
 essentialiter cū passione visus a visibili. r odorare non
 est idē essentialiter cū ipsa passione odoratus ab odora
 bili sicut p; ex intentione ari. in isto capitulo. Oportet
 aut vniuersalr accipere. r hoc insinat Ari. in suo modo
 loquendi in principio huius capituli cū dixit. Sentire
 ergo in quodā pati r moveri aliqd accidit. Nō si senti
 re esset formāl r essentialr ipsū pati a sensibili tunc non
 accederet in pati r moveri. qz nihil pprie accidit i seipō
 nec sibi ipsi. Si aut illud inuenit ab Ari. s; q sentire sic
 pati r moveri itelligēdum est materialr r subiectivae. s.
 q ipsū sentire fundat in quadā passione sēsus a sensibi
 li tanqz in dispositione seu pparatione necessario reqsē
 ta ad sentire. Redeundo ergo ad ppositū dico q sensū
 bile non est simplr nobilius ipso sensu. qz non hz opera
 tionē aliqz nobiliozē simplr oī operatione ipsius sēsus
 que est sentire. sed si hz operationē simplr nobiliozē oī
 operatione sensus bñ cederē ipz esse simplr nobilius
 vt videbit in sequentibus rē. ¶ Questio. XV.
 ¶ Insequenter qritur. Utrū sensibile
 reducat sensum de po
 tentia ad actū. Et arguit pmo q non. quia si sic
 esset tunc ipm sensibile esset nobilius sensu. cum agens
 sit prestantius patiente; huius. sed illud est iconueni
 ens. qz sensus est virtus cognoscens. sensibile autēz nō
 est virtus cognoscens. vt color sonus r hō. cognoscens
 aut ē nobilius nō cognoscente vt dicit cōiter. quare rē.
 ¶ Oppositū arguitur auctoritate aristo. in isto secūdo
 vbi vult q sensibile reducat sensū de potētia ad actū.
 sensus enī est talis in potētia quale est sensibile in actu
 Et idem dicit cōmen. pluries. r aristo. in tertio huius
 sic. Videtur autēz sensibile ex potētia exīte sensitivo
 actu agens. quare rē. ¶ Ad questionēz itelligēdū ē q
 ipius sensus est duplex actus. s. primus actus. r actus
 secundus. Actus quidē secundus est eius operatio. s; z
 sentire. r hoc dicit aristo. in littera sic. Et sentire autēz
 fm actum simile dicitur ipi cōsiderare. s. i hoc q vt r
 que est quidā actus secundus. Actus autem primus est
 forma exis in sensu pēris operationi r est illa species
 rei sensibilis repitans ipm sensibile. r hoc significavit
 Ari. i isto r vbi dicit i principio huius capituli. Opor
 tet aut vltiter de omni sensu accipere qm ē susceptivus
 spēris sine materia. ¶ Tunc dico ad qstionē r pmo q
 sensibile reducit sensuz de potentia ad actū p mū. r q
 ipz nō reducit sensū ad actū r sine nālī vtute actiua aīe.
 ¶ Primū sic patet. illud qd i sensu generat aliquā formā
 pēritēz operationi sensus reducit ipm de potentia ad
 actū p mū. hec enī forma ē ipse actus p mūs sensus. s; ipz
 sensibile generat i sensu formā aliquā pēritēz opatōi
 sensus. s. spēm representantēz ipsum sensibile. vt color

generat in visu spem suam. Similiter autem et in alijs. Et constat quod ipsa spes necessario persistit ipsi sentire cum sit dispositio quaedam ipsius sensus ad sentiendum. quare etc. Et ad istam intentionem dicit aristoteles quod sensibilis et sensus est idem actus. ipsa enim spes repitans sensibile est actus ipsius sensus ut subiecti. et est actus ipsius sensibilis ut agentis. cum ipso enim sensibili posito et appropinquato sensui ponitur. et remoto remouetur huius spes. et non est subiectum eius ut manifestum est. nec est forma propria nec finis. quare relinquatur quod sit causa agens ipsius spei sensibilis in sensu. quare reducit etc. Secundum probatur ad prius. sic si sensibile reduceret sensum de potentia ad actum sentiendi sine virtute operantis. hoc est falsum. et Ari. ut patuit prius. et expresse contra Locom. ut patet contra quod non est principium effectuum cuiuscumque operantis aut motus nisi secundum aliquam virtutem actiuam ut oes procedunt. nec est dicendum quod ipsa sit causa efficiens sensationes mediante spei rei sensibilis solui. quod sic esset agens sensationes pure per accidens cum ipsa spes sensibilis sit actus anime aduenticius et separabile. ergo etc. De hac autem virtute naturali anime actiue sensationis inquiret in sequenti questione. Sed dubitaret aliquis contra primam conclusionem. quod si forma sensibilis efficit intentionem seu suam spem in sensu. tunc duo actus eiusdem spei solo numero differentia vel diuersa simul erunt in eodem subiecto. quod videtur contra Ari in 5. metaph. ca. de diuerso spei. ubi manifeste vult quod quaecumque accidentia sunt in eodem subiecto differentia spei. et sic duo actus eiusdem spei solo numero differentia non possunt simul esse in eodem subiecto secundum idem sui. et contra patet quia possibile est quod due albedines eiusdem spei solo numero differentes appropinquantur visui sine omni impedimento. sic ergo vnaqueque generat suam spem in visu cum ille species non possunt esse diuersae secundum spem ut manifestum est. nec eadem penitus sunt numerum cum obiecta sint diuersa sunt numerum. quare etc. Ad hoc diuersi diuersimode respondent: Quidam dicunt quod cum due albedines obiciuntur visui vel medio intentiones earum quas generant in visu et in medio non sunt diuersae secundum numerum sed vna. Quod probant auctoritate Ari. prius inducta et ratione. quod actus non numerantur nisi numeratione sui subiecti. quomodo ergo in vno subiecto numero simul et secundum idem erunt duo accidentia eiusdem speciei solo numero differentia: Et confirmatur dubitatio quia secundum Locom. in primo physico. multitudo vel est res differentia secundum formam. vel est res differentia secundum quantitatem. modo constat quod ille intentiones in eodem subiecto existentes non different secundum quantitatem quod sunt in eodem quando et secundum idem ipsius ut omnes procedunt. imo est in eodem puncto medij sunt ambe ille intentiones. cuius magnam signum est quod per oem punctum medij contingit ambas videri simul. nec etiam different secundum formas quod sic differret per se. et per prius different secundum spem et non solo numero. id eadem enim spes sunt multe differentia. sed non secundum substantiam. nec per se ut dicit Ari. in 2. posteriorum. Istis rationibus visis potest putari quod intentiones duarum albedinum susceptae in eodem subiecto siue in medio siue in visu non sunt numero differentes nec diuersae. Sed in contrarium est ratio fortis quod illa non sunt vnum numero differentia. et idiuisibiliter quorum vno corrupto vel deficiente remanet alterum non corruptum. hec videtur satis manifesta. quod de oppositum tunc vnum et idem numero et indiuisibile secundum idem est corruptum et non corruptum. modo sic est quod duabus albedinibus obiecti medio et visui vna earum potest corrupti altera remanente non corrupta. et cum vna illarum corruptetur constat quod eius intentio non remanebit in medio nec in visu

eodem numero que prius. et altera remanebit. scilicet alterius albedinis intentio que non corruptetur. quod ergo essent penitus vna et eadem intentio numero: Siquis teneret primam viam posset dicere quod cum aliqua sunt eadem numero. et a quocumque dependet vnum illorum et reliquum tunc vno corrupto non remanet reliquum. sed si dependeret a diuersis generatibus et conseruatis tunc non est necesse quod vno corrupto corruptum sit reliquum. et sic est in proposito. quare etc. Sed mirum est si vnum et idem numero in diuersis simpliciter secundum suam substantiam corruptum sit et non corruptum simul. Et ideo tenendo aliam viam. scilicet quod huius intentiones sint numero diuersae. et vna non est idem numero cum alia diceretur ad opposita. primo ad autem aristotelis quod intelligendum est de accidentibus realibus et corporalibus et absolutis a termino et ab agente propter quod conseruante. sed non est intelligendum de accidentibus spiritualibus et interualibus. nec de accidentibus respectiuis siue habeant respectum ad terminum ut relationes. siue habeant respectum ad agens propter quod a quo dependent in conseruari immediate. talia autem accidentia que sunt intentiones duarum aut plurius albedinum solo numero differentia dependent in conseruari ab ipsis albedinibus quarum sunt intentiones. et ab ipsis habent numerum et diuersitatem. Et cum dicitur. accidentia numerantur etc. potest dici quod verum est de accidentibus realibus et habentibus esse fixum in suis subiectis. sed de accidentibus intentionalibus et non habentibus esse fixum in subiecto. sed dependentibus ab aliquo extrinseco conseruante immediate non oportet quod numerentur secundum numerationes subiectorum in quibus essent. sed numerantur secundum numerationem agentium a quibus dependent et in esse et in conseruari. quia tamen illa agentia realia non numerantur nisi numeratione suorum subiectorum. ideo ista numeratio intentionum reducitur ad numerationem subiectorum non in quibus existunt sed subiectorum in quibus sunt earum agentia et conseruantia ipsas in esse. Et per hoc diceretur ad auctoritatem comen. quod omnis multitudo vel est res differentia secundum formas. vel est rerum differentia secundum quantitatem. verum est vel secundum quantitatem subiectorum in quibus sunt ipsa differentia. vel secundum quantitatem alicuius alterius a quo dependent vel ad quod habent habitudines Et sic est in proposito. quare etc. Item potest dici quod illa diuisio debet intelligi de illis que differunt penes intrinsecam. sed de illis quorum differentia est ab extra non est vera. sic est in proposito. Istam enim intentionum diuersitas est ab extra. scilicet ab agentibus extrinsecis immediatis conseruantibus eas in esse. Item intelligendum est de accidentibus absolutis sed non respectiuis. iste vero intentiones sunt accidentia respectiua saltem quia semper habent respectum et habitudinem ad exterius conseruas propter quod et propter quod ideo numerantur secundum eorum numerationem. prima autem solutio satis videtur conueniens. ut dicatur quod multitudo istarum intentionum est multitudo rerum ut formarum differentia secundum quantitatem. non quod secundum quantitatem intrinsecam scilicet subiecti. sed secundum quantitatem extrinsecam. scilicet obiecti. secundum enim differentiam illam differentia ille albedines obiecte ex quarum diuersitate dependet diuersitas illarum intentionum. Potest etiam dici quod Locom. loquitur de multitudine entium realium putentia realia distinguitur contra intentiones cuius signum est quod ipse dicit quod omnis multitudo vel est res etc. Item ad auctoritatem potest dici quod ipse intelligit de accidentibus naturalibus et separabilibus non intellectibus. Siquis autem istat quod actus vnum numero non potest esse in

Secundus

Sextadecima

diuersio subiectis. ergo diuersa numero accntia si pnt
 ee simul in vno subiecto. no valet. qz inherencia e essen-
 tia accidentis. z impossibile e aliquid vni inherere diuersis
 sed diuersa bene possunt inherere vni numero. imo oia
 predicamenta aliquo modo inherere vni subiecto. Sed
 dices quod vnu istoz accntiuus est diuersus ab altero. no
 p se qz sic differret fm spem. nec p accntis qz quereretur
 qd eet illud accntis. z quod distingueret ipm ad agentia
 sua. z est multu difficile qz costat qd no sunt diuersa fm
 quantitate. z qd cuqz aliud detur. queret de illo alio quod
 est diuersum sicut pus. Exote diceret qz ista sut diuersa
 p accidens no intrinsecu eis nec eoz subiecto. sz extrin-
 secu. s. p forma agentis q est alia z alia. hec aut pars pro-
 habilior mihi apparet ad presens. sz qd sit de hoc non
 finaliter determino. qre zc. ¶ Ad rones i principio qstiois
 dcm fuit pus. vey. n. e q actiuu sz q actiuu e nobilius
 passiuo sibi coaddece sz q passiuu e. sz nos q sit simplr
 z absolute nobilius qz pot tringere qz ipz passiuu postqz
 passiuu est ab agente habet aliqua opatione nobilioze
 omni opatione illius actiuu. z sic roe illius iudicabitur
 simpliciter nobilius. sic aut est in proposito. na quauis
 sensus recipit spem a sensibili vt agit i eas. quia tamen
 vltra ista receptiones habet alias opationes nobilioze
 qz quecuqz opatio sensibili. s. sentire vl cognoscere ipz
 sensibile. io est simpliciter nobilioz qz forma sensibilis
 que no cognoscit. nobilitas eni virtutis simpliciter z ab
 solute debet considerari z iudicari ex eius nobilissima
 opatione. vnde si sensus nulla alia opationem haberet
 qz recipere spem a sensibili credo firmiter q eet minus
 nobil simplr ipso sensibili cu efficere spz est opatio no-
 bilioz qz recipe eade. z sic d isto sufficiat. ¶ Qd. XVI

Insequenter

queritur. Utru pter spem rei sensibilis in
 sensu recepta z preter sensum qui est subiectu
 sensationis sit aliqua alia virtus actiua sensationis na-
 turalis existens in aia sensitua. Et hoc querere. vtruz
 in aia sensitua sit aliquis sensus agens. ¶ Et arguitur
 pmo q non. qz si sic tunc non omnis sensus esset virtus
 passiuu. quod videtur esse cōtra aristo. z cōmen. i mul-
 tis locis huius secundi. z p3 pna. quia agens non e passiu-
 um. z precise in pposito sensus agens si esset non esset
 passiuus a sensibili. quare zc. ¶ In oppositu argui-
 tur sic. sicut se habet virtus vel aia intellectiua ad intel-
 ligibilia sic aia sensitua ad sensibilia p uenientē simi-
 litudinē qua aristo. vtitur in tertio huius. z est pncipiū
 totius pseruatōis de intellectu. sz in aia intellectiua pter
 intellectū possibile qui est subiectum intellectionis e
 intellectus agens vt demonstratū est i tertio huius. ergo i
 aia sensitua pter ipm sensum passiuum qui e sub-
 iectu sensationis e sensus actiuus q efficit ipaz sēatōez
 ¶ Istam questionē mouet Cōmen. super illud. c. Et po-
 sita vna rōe ad pte affirmatiua dixit i fine. z tu debes i
 hoc cōsiderare qm indiget pseruatione ita q ista. q.
 qsi determinatā posteriori iquisitōi dimisit. ¶ Quidā
 aut modernoz doctoz in phia iquisuerūt de ista qōne
 z post multā disputatōez z cōsideratōez determinauer-
 runt eā ad ptem negatiua. dicētes i aia sensitua nulluz
 esse sensus actiuu ipsius sēatōis. sed omnes virtutes
 ipsius aie sensitive esse passiuas a sensibilibus. z in hoc
 concordat magna ps phantiū huius tēporis. Ad huius at
 cōclusionis pbatōem adduxit vnus multas rationes
 quaz meliores z fortiores ad pns iduca. Relique aut
 cōsiderande sūt i duobus tractatibus de sensu agente
 quos ordinavi ptra ista positionē. Una ergo ratio hec e

Si esset sensus agens aut ipse esset cognoscens. aut non
 cognoscens. hec est diuisio p contradictoria. sed non est
 cognoscens. qz hic supfluerent sensus passiuu. q etiam
 cognoscunt sensibilia. etiā si esset cognoscens. tūc cog-
 nōez sensus passiuu pcederet aliq alia sēatio. s. sēatō
 actiua. actio. n. actiuu nāliter pōz e passione passiuu. z sic
 cognitio seu sēatio quā haberet ille sensus actiuus si
 poneret cognoscens esset pōz nāliter qz sēatio sensus
 passiuu. qd est absurdū. ergo no est cognoscens. Si ergo
 dicatur q ipse non est cognoscens. tunc ipse erit minus
 nobilis sensu passiuo q est cognoscēs. z sensus passiuus
 est nobilioz eo. nam cognoscens est nobilius no cogno-
 scente vt manifestuz est. Inconueniens autem eet ipm
 sensuz actiuū esse minus nobilem passiuo vt etiā cōce-
 dunt ponentes eum. quare zc. ¶ Secūda ratio est ista.
 nam si esset sensus agens tunc contingeret animal sen-
 tire absente sensibili. vt videre sine pntia visibil. quod
 est falsū z Ari. i isto 2o sensus. n. pntial nō pōt sētire
 nisi pntē sensibili exteriori. z p3 pna. qz agente naturali
 appropinquato passo necessario fit actio. vt p3 ex primo
 de gnatōe. mō absente sensibili aial hēbit i se virtutem
 actiua sēatōis z virtutē receptiua vt tu cōcedis. Et si
 dīcaat q ista non sufficiunt ad visionē. sz requir species
 rei visibilis. hoc no valet. quia species ipa rei visibilis
 clausis oculis remanet ad aliquod tempus. z sic clausis
 oculis contingeret videre. quod est ridiculū quare zc.
 ¶ Tertia rō principalis est ista. Si esset sensus agens
 tunc actio aut passio aut motus haberet agens per se.
 sed hoc est impossibile vt demonstratū est in 5o phyco. z
 pbatur pntia. quia sēatio est actio vel passio vel mo-
 tus vt oēs cōcedūt. si g est sensus actiuus per se ipius
 sēationis tunc actio vel passio aut motus habebunt
 agens per se. cuius oppositū demonstratū est in 5o phy.
 vt isti asserunt. ¶ Quarta rō est ista. si esset sensus agēs
 tunc non omnis sensus esset susceptiuus spem sine mā
 Et hoc est aperte cōtra aristo. in isto 2o vbi dicit. Dpōz
 tet autē vliter accipere de omni sensu qm est suscepti-
 uus spem sine mā. pna manifesta est. qz sensus agēs
 si sit non recipit spēs sine mā sed ipaz sēationē vt cō-
 cedit. ergo zc. ¶ Quinta rō sit hec. si est visus agens tūc
 ista ppositio. color e visibilis. non e vera per se in scdo
 modo dicendi per se. quod e cōtra aristo. z cōmē. in isto
 secūdo. z p3 pna. qz postqz ipse visus actiuus efficeret vi-
 sionē coloris tunc ipse color videretur per aliquod ali-
 ud. z sic non esset per se visibilis. quare zc. ¶ Sexta rō.
 si esset sensus agens sensus passiuus ipm cognosceret.
 quod e manifeste falsum. z pbat pntia. qz cognitio fit
 per assimilationē cognoscētis ad cognitū. vt habet in
 primo huius. z in 3o z in 5o ethicoz. nunc si esset sensus
 agens sēationē sensus passiuus haberet eius similitudi-
 nē cum effectus assilet sue cause agenti per se. z sic sen-
 sus particularis cognosceret aliud qz sensibile extra:
 quod videtur incōueniēs. ¶ Sed z alia rō e cuiusdam
 posterioris magri tenentis illam eandē cōclonē nega-
 tiuam. nam si esset sensus agens tunc sensitiuū hns i se
 virtutē sensitiuā eet i potētia essentiali ad sentire. hoc
 autē e incōueniens. qz sicut graue in actu nō e i potētia
 essentiali ad esse deorsuz. sz in potentia accidentali. sic
 et sensitiuum non est in potentia eentiali ad sentire. sz
 ipm semen ex quo generatum fuit aial fuit in potētia
 essentiali ad ipsum sentire z reductū fuit ad actum ab
 ipso generante nisi aliquid phiberet aut deficeret. z p3
 pna. qz illud e in potētia eentiali ad aliquē actuz qd ad
 illum actuz reduct ab agente p se vt manifestū est fm

p Ra

2 Ba

3 Ba

4 Ra

6 Ra

ultima p

Ari. & Com. in 6. phycor. 2. 4. celi & mundi. si igitur ipm
 sensitivus est subiectum receptivum sensationis reduceretur
 ad actus sentiendi per virtutem per se activam quod dicitur sensus
 agens. tunc ipm sensitivum passivum est in potentia essentiali
 ad actum sentiendi. quod est inconueniens ut dicitur in isto 2.
 In hoc igitur veniunt isti 2 sui sequentes quod non sit sensus activus
 sed si queritur ab eis. quid sit immediatum per se principium
 activum sensationis. ipsi multum diversificant in hoc. Dicit
 enim unus & prior quod species rei sensibilis est immediatum
 per se principium activum ipsius sensationis eo modo quo actus
 secundus indiget agente sicut est spes intellectus est ime-
 diatum per se principium & activum & elicivum intellectus ut
 ipse dicit in questione de specie intelligibili. 22. Alius vero
 & posterior cui est ratio ultimo inducta dicit quod postquam animal
 generatum est ipse sensus non indiget aliquo agente per se
 transmutante vel reducete ipsum ad actum sentiendi.
 imo dicit quod ipse sensus habuit in suo organo speciem
 sensibilis quomodo ipm reperit exhibet sensus in actus suum
 de se absque hoc quod ad actionem transmutet ab aliquo per se
 agente ita quod sui actum eliciet ex sua natura & recipiet
 rationem sui organi & est actus principaliter forma & ex parte
 materiae. haec sunt verba eius. Dicit tamen quod licet sentire postquam
 animal generatum est non sit ab aliquo agente per se eo quod tunc sen-
 sus non est in potentia essentiali sed solum accidentaliter tamen ipse
 sentire est a generate sensu sicut a per se motore quem admo-
 dum & virtus sensitiva est ab ipso generante. Sed mihi videtur
 salua reverentia sic dicentium quod ambo dicunt contra in-
 tentionem Ari. & contra veritates. Primo contra Ari. sic
 Nam si non esset aliqua virtus anime per se activa sensationis
 tunc ipsa anima non esset per se causa agens ipsam sensationem. haec est
 manifesta. quia non potest esse per se activa alicuius operationis nisi
 secundum aliquam suam naturam virtutem ut omnes concedunt. sed
 hoc patet contra Ari. ut prius dictum est. quia plane voluit
 Ari. & Com. quod anima est per se causa activa omnium motuum
 propriorum animalium. Unde etiam Com. dicit quod Ari. declarat animam
 esse causam moventem secundum omnes modos motus siue veros
 siue existimatos. manifestum autem est quod ipsa sensatio est quidam
 motus spiritualis secundum intentionem Ari. quare 22. Et dico
 ad presens sicut alias dixi quod necesse est in anima sensitiva esse
 virtutem naturalem per se activam sensationis. haec potest vocari
 sensus activus. Quod probatur ad prius duabus rationibus principa-
 liter. ad primam primam suppono quatuor principia manifesta.
 Primum est quod sensatio seu sentire indiget aliquo principio
 effectivo per se & immediato. quod sic probatur propter negationes:
 quia omnis effectus per se intentus recipitur in aliquo potentia
 per se receptiva ipsius indiget aliquo principio per se effectivo
 immediato haec est manifesta cuilibet exercitato in philosophia si
 enim aliquis effectus non dependet ab agente per se.
 tunc non est per se intentus ab aliquo. sed ipsa sensatio
 est quidam effectus per se intentus ab animali & recipitur in
 potentia per se receptiva eius. scilicet in sensu. quod patet. quia
 finis uniuscuiusque nature est quod per se intentus ab illa natura.
 hoc est per se manifestum. modo ipm sentire est finis ipsius animalis
 ut plane dicit Aristoteli in de somno & vigilia. quare 22.
 Item quod sensus sit potentia per se receptiva ipsius sen-
 sationis hoc videtur manifestum. quia si non tunc ipsa sen-
 satio non esset per se effectiva nec actus intrinsecus
 quod est absurdum. Sensatio necessario indiget aliquo
 per se principio activo immediato. quia agens mediatum
 non agit nisi mediante agente immediato ut notum est. Et
 haec sit prima suppositio. Secunda suppositio est. quod illud
 ens est nobilissimum alio cuius operatio propria & per se est no-
 bilior perfectissima operatione alterius. & hoc satis mani-
 festum esse videtur. Confirmatur tamen aliquatenus. quia operatio

propria rei est eius finis proprius. cuius autem per se est finis
 melior ipm melius est & nobilior. ut manifestum est. hoc
 enim satis habet ex primo posteriori. c. de cooperatione de-
 monstratum. Tertia suppositio est quod efficere aliquid
 est simpliciter nobilior quam recipere illud idem. & hoc manife-
 stum est cuilibet intelligenti. ut efficere motum est nobi-
 lior operatio quam recipere ipsum. Quod si quis perternendo ne-
 garet potest probari. quia illud est nobilior per quod magis
 assimilatur aliquid enti nobilissimo. sed per efficere aliquid
 magis assimilatur aliquid enti nobilissimo. scilicet ipse primo mo-
 tori quod est deus cuius est efficere ipse motum & non recipere
 ipsum. vel saltem per efficere assimilatur alicui enti nobiliori. scilicet
 primo motori. & per recipere illud magis assimilatur enti vilissi-
 mo. scilicet materie prime que est principium receptivum in rebus
 naturalibus. quare 22. Quarta suppositio est. quod spes rei seu for-
 me sensibilis non est simpliciter nobilior quam virtus anime sen-
 sitive. & hoc concederet quilibet sani capitis. & probatur: quia
 virtus propria forme nobilioris est nobilior accitio quod
 non est virtus propria alicuius determinate forme. sed po-
 tentia sensitiva est virtus propria forme nobilioris illa
 forma in qua recipitur spes sensibilis. & ipsa spes sensibili-
 est quoddam accitio. quod non est virtus propria alicuius
 ita nobilis sicut anima. potest enim species rei sensibilis esse in me-
 dio inanimato. ut species coloris in aere & in aqua in quibus
 nulla est forma sic nobilis sicut anima sensitiva quare 22.
 Et potest sic syllogizari. Virtus propria anime cognoscitive
 est res simpliciter dignior accitio quod potest esse in inanimato
 sed potentia sensitiva est virtus propria anime cognoscitive
 ut manifestum est. & ipsa species rei sensibilis est accitio quod
 potest inveniri in rebus inanimatis ut manifestum est. quare 22.
 Hanc etiam habet concedere ille qui negat sensum agentem
 & vult quod virtus cognoscens est nobilior non cognoscente.
 constat autem quod sensus est cognoscens & ipsa species non est
 cognoscens ut manifestum est. quare 22. His primis arguo
 sic. Si non esset sensus activus tunc sensatio non depen-
 deret ab aliquo principio activo per se & immediato. sed hoc
 est contra primam suppositionem. quare 22. probatur. quia si sensus agens
 non esset immediatum principium sensationis aut erit ille sen-
 sus passivus qui recipit sensationes. & hoc est impossibile
 quod vna & eadem virtus non est principium per se activum & per se receptivum
 eiusdem ut manifestum est. aut erit ipse sensibilis. & hoc est impos-
 sibile. quod agens immediatum debet esse simpliciter cum passio ita quod ipse
 non sit aliquod medium neque plenum neque vacuum ut patet
 ex 7. phisicorum. sensibile autem non sic se habet ad sensum ut mani-
 festum est. aut erit ipsa substantia anime. & hoc est impos-
 sibile manifestum. quia substantia anime non est principium ope-
 rationis nisi mediante aliqua virtute supaddita substantie
 ut quasi omnes concedunt. & probatur fuit prius. aut erit ipsum
 corpus. quod est absurdum. quia sic sentire non esset prin-
 cipaliter ab anima. quod est contra aristoteli. & contra omnem verita-
 tem. aut erit spes rei sensibilis ut contra ponitur. & hoc non
 potest esse. quia sequitur necessario quod ipsa spes rei sensibi-
 lis esset simpliciter nobilior sensu. quod est contra quartam sup-
 positionem. Et probatur contra. quia illud ens est simpliciter nobilior cu-
 ius operatio est nobilior perfectissima operatione alte-
 rius per secundam suppositionem. modo nobilior operatio est effi-
 cere sensationem quam recipere eam. ut patet ex tertia suppositione. si igitur
 efficere sensationem est operatio speciei & recipere sensationes
 est nobilissima operatio ipsius sensus ut tu ponis sequitur
 quod spes rei sensibilis est simpliciter nobilior ens quam sit sensus.
 Sed aliquis hic cavillaret dicendo quod recipere sensationes
 non est nobilissima operatio ipsius sensus passivi. quia actio &
 passio sunt in patiente secundum Aristotelem. tertio
 phisicorum. Quamvis ergo species agat sensationem. tamen

Secundus

Sextadecima

agere sensatione recipit i sensu passiuo r sic habebit in
 senobiliozem opationem q̄ sit recipere sensationem.
 hoc nihil ē qz quāuis agere pcedat esse ipaso subiecti
 ue tñ nullus diceret q̄ actio seu agere sit opatio ipsius
 passi ¶ Itē si pcedat q̄ agere sensationez sit operatio
 passii ¶ Itē si pcedat q̄ agere sensationez sit operatio
 sensus passiuū tanq̄ subiecti tūc species rei sensibilis
 habebit nobiliozē causalitatē sup ipaz sensationez q̄
 ipa potētia sensitua. nobilioz enī ē causalitas agentis
 q̄ recipientis respectu eiusdē pducti. r sic ienitabiliter
 sequit q̄ spēs rei sensibilis sit simpliciter nobilioz ipso
 sensu. qd̄ est absurdum. Si enī aliqua duo entia habēt
 operationē nobilissimā vnā r eandē illud iudicanduz
 ē simplr nobilius qd̄ habet nobiliozē cālitatē sup illaz
 operationem. Concesso igitur q̄ agere sensationem sit
 operatio pfectissima spēi r cum hoc opatio pfectissima
 ipsius sensus qz tñ spēs haberet nobiliozē causalitates
 sup eā q̄ ipē sensus oportet cōcedere q̄ spēs simplr
 est nobilioz q̄ sit sensus. hoc tñ oīno tenēduz ē q̄ agere
 sensationē nō ē opatio ppria ipsius sensus passiuū nec ē
 eius rāq̄ opantis s̄z solū vt subiecti. sed recipere ipam
 sensationē ē eius opatio ppria r ei debetur nō solum
 tanq̄ subiecto. s̄z vt opanti ¶ Itā aut rōnem conabat
 soluere ille qui tenet spēm eē p se pncipiū actiuū sēlatō
 nis. r dixit q̄ spēs pōt p̄siderari duplr. Uno mō quātū
 ad suā eēntiā r sic nō ē nobilioz. Alio mō quātū ad suaz
 virtutē. r sic ē nobilioz q̄ sit sensus. Et ad hoc pcedēdū
 fuit restrictus p dictā rōnē n̄am. S̄z illud nihil ē. p̄
 qz nō rīdet ad veritatez rationis. pbat. n. ratio q̄ spēs
 sensibil̄ erit ens simpliciter nobilius q̄ sensus. qz eius
 opatio esset simplr nobilioz optima operatione sensus
 ¶ Itē si species sensibilis est nobilioz sensu quantū ad
 suā virtutē tūc oportet q̄ ipsa virtus spēi sensibilis sit
 simplr nobilioz q̄ virtus sensus. qd̄ ē absurdū. r contra
 eū. R̄ idiculu enim esset dicere q̄ virtus spēi coloris sit
 nobilioz q̄ virtus visua r sic de ceteris. et p̄ n̄a. nihil
 enim pōt eē nobilius alio ratione virtutis alicuius nisi
 ipsa virtus sit nobilioz illo alio vt manifestū ē. hō. n. nō
 eēt nobilioz a s̄no rōne virtutis itellectiue nisi ipa virtus
 itellectiua eēt nobilioz a s̄no sic aut et in alyz. q̄re rē.
 ¶ Itē arguit contra istū hoiez sicut sibi ipsi arguit nō
 bilius q̄ tū ad virtutē ē nobilius q̄ tū ad eēntiā. si igit spēs
 ē nobilioz s̄tū q̄ tū ad virtutē seq̄ q̄ sit nobilioz q̄ tū ad
 eēntiā. Et respōdet huic obiectioni q̄ nobilius quātū
 ad virtutē ē nobilius quantū ad eēntiā. vt habet virtu
 tem r nō simpliciter. S̄z hoc sine dubio ē friuolū valde
 r supficiale quia ille due replicatiōes. s̄. quātū ad virtutē
 vt habet virtutē sunt vnū r idē realiter. nihil. n. differt
 dicere hō quātū ad rōnabilitatē. r hō vt habet rōnabi
 litatē. si ergo dicat nobilius quātū ad virtutē ē nobili
 us quātū ad eēntiā vt habet virtutes idem est ac si dice
 ret q̄ nobilius quātū ad virtutē ē nobilius quantū ad
 eēntiā quantū ad virtutē r hec est ridiculosa repetitio
 verbor. ¶ Ites ens nobilius alio quantū ad suā ppriā
 virtutē aut est nobilius simpliciter quātū ad gēntiam
 suā. aut eque nobile. aut minus simpliciter. vltima duo
 sunt oīno irrōnabilia qz nobilitas virtutū est ex nobili
 tate eēntie vt est manifestū euilibet itelligenti. Unde
 irrōnabile ē oīno q̄ eēntia simplr minus nobilis habe
 at nobiliozē virtutes r q̄ eēntia eque nobilis nobiliozē
 habeat virtutes ppriā. ergo relinquit q̄ nobilioz virtus
 ē essentie simplr nobilioz. ¶ Ites si species ē nobilioz
 quātū ad virtutes suā q̄rit de illa virtute vt r sit idem
 essentialr cū ipa spē aut nō. si sit idem ergo sicut est nō
 bilioz sensu sic species quātū ad eēntiā suā erit nobilioz

ipso sensu qd̄ negat. si sit aliud essentialiter tūc illa virtus
 aut repñat ipm̄ sensible. aut nō. si ipz repñat tūc sine
 dubio oīz q̄ ipa sit qd̄ā species rei sensibil. nā oīs forma
 gnāta a re sensibili r ipam repñans spūalr est species
 eius. r sic vnus forme sensibil̄ simul erunt due species
 diuerse ipaz repñates i eod̄ sensu. vt vnus color eēt
 diuerse species i vno visu ipz repñates. qd̄ est ridiculū.
 si aut dicat q̄ ipa virtus speciei sensibilis nō repñat ipz
 sensible nec ei conformat. hoc videtur absurdus quia
 tunc ipsa species p illā suā virtutē nō pduceret cogni
 tionez seu sensationez illius sensibilis plusq̄ alterius.
 ¶ Itē sicut se h̄z scia ad p̄siderare sic spēs rei sensibilis
 ad ipm̄ sentire r̄z ipz. mō scia ipa est imediatū pncipiū
 actiuū cōsideratiōis itellectualis nō mediāte aliq̄ vir
 tute realr diuerse ab ipa sicut ipē concedit in sua qōne
 de specie itelligibili. quare rē. ¶ Dubus ḡistis cōside
 ratis p̄z q̄ ipē nō pōt soluere illā n̄am rōem. ¶ Alius
 vero socioz n̄oz de quo tactū est dixit q̄ sensatio non
 indiget aliquo per se principio actiuo. r q̄ ipm̄ sensitiv
 um nō est in potentia eēntiali ad ipm̄ sentire. Sed sal
 ua reuerentia eius mihi videtur q̄ ipse peccat. quia cū
 sensatio seu sentire sit finis per se intētus a natura aīal
 necesse est ipm̄ habere in animali cām per se agentem.
 qd̄ si non habet cām agentē per se neq̄ habebit cām re
 ceptiua per se. r sic a nullo erit per se intētus quod est
 absurdū. ¶ Item de actu sentiendi qui est in aīali pōt
 esse scia vt videt. quod non esset si non haberet cām p
 se. r quecumq̄ per se cā sibi cōcedat necesse est ipm̄ h̄re
 cām per se agentem. si enim habet. habet cām finalez
 per se cum omnis finis sit intētus ab aliquo agente ē
 necesse vt habeat agens per se. ¶ Itē in verbis istius s̄
 bñ cōsiderant cōcedit nostrū ppositū. dicit enim q̄ cū
 sensus habuerit in organo suo spēm repñtantē ipm̄ sen
 sibile exibit sensus in actū suū de se absq̄ q̄ ad actionē
 transmutet ab aliquo per se agente ita q̄ suum actum
 eliciet ex sui natura. Modo quero ab eo quid itelligit
 per hoc qd̄ dicit. exibit in actum suum. et per hoc enim
 oportet itelligi alterū duoz. aut q̄ pducet et efficiet
 suum actū. aut q̄ recipiet ipm̄. Si intendit q̄ efficiet r
 pducet ex se actū suum tunc habeo q̄ per se agit ipm̄
 suum actum. quia in isto sermone ex se idem est quod p
 se. nihil autē per se agit actū nisi sit per se actiuū illius.
 hoc est claruz. s̄ sensus est per se actiuus sui actus. r sic
 habeo q̄ sensatio dependet ab aliquo pncipio actiuo p
 se. Si aut itelligit per exire in actū recipere ipm̄ actū
 tunc concedit q̄ ipē sensus est per se r ex se receptiuus
 sui actus. r sic necesse est q̄ ab aliquo ppinquo p se acti
 uo transmutet ad actū. nunq̄. n. vnū et idem est per se
 pncipiū receptiuū r per se pncipiū actiuū vnus r eius
 dem vt manifestū est. r ipē etiam exp̄sse concedit i suo
 tractatu de intellectu. s̄ si sensus ex se exire in actū suū. i.
 p se recipit ipm̄ necessariū est aliquid aliud esse per se
 pncipium actiuum illius actus. r cum illud nō sit spēs
 sensibilis vt pbatum est r ille concedit relinquitur q̄
 sit sensus actiuus. r sic mihi videt q̄ ipse in suis verbis
 iplicite pcedit qd̄ exp̄sse alibi negare conat. S̄igs aut
 velit eius v̄ba glosare nō facio magnā vim. qz nō ver
 boz virtutē sed vitatē pncipalr appeto manifestare.
 ¶ Itē q̄rit ab isto q̄ sit illa virtus aīe vel virtus corpor
 ris cui per se r imediate vnū ipm̄ sentire an sit virtus
 aīe an virtus corporis. r si ē virtus aīe stat q̄ nō est nisi
 sensus. s̄ ipsi sensui per se vnitur iste actus qui est senti
 re Constat autem q̄ vnusquisq̄ actus recipitur in illo
 cui vnitur quia sua vnio et sua receptio vel sunt idem

vel inseparabiliter se cōsequunt. illud autē cui p se vnū
 sensatio vlt sentire est illud quod p se recipit sentire seu
 sentire in illo imēdiatē recipit. ⁊ sic oportebit alterum
 istoz cedere aut q sit idē sensus q est elicitiuus sen-
 sationis ⁊ q est receptiuus quod est contra ipm aperte.
 aut q sit alius sensus elicitiuus ⁊ receptiuus ipsius. et
 hoc est quod volumus. ¶ Si vero dicat q virtus cui
 p se ⁊ imēdiatē vnū sentire est virtus corporis sequitur
 q virtus corporis p se ⁊ imēdiatē sentit. qz virtus aiati
 cui p se vnū sentire sentit velle rō sentiendi vt euidēs
 est. dicere autē q virtus corporis p se ⁊ imēdiatē sentit vel
 ē rō sentiendi ē oīno absurdū. ¶ De cōtra sit pma rō illi-
 us cluōis cū eius defensioe ⁊ cauillationū remotioe
 ⁊ credo idubitatē q sigs nō mouet amore famositatē
 sed realitatis facilliter poterit defendere istā rōnez ab
 oibus rōnibus cauillosos quas dialecticus poterit pro-
 teruendo iuenire. ¶ Secunda rō pncipalr fundat ē
 sup supponibus satis notis. quaz pma est q vnū ⁊ idē
 simplex nō pōt eē imēdiatū p se pncipiū actiuū ⁊ per se
 receptiuū vnus ⁊ eiusdē. ⁊ hoc nō puto q idigeat pba-
 tione apud idoneos phie. nā potestas actiua ē pncipiū
 mutandi alterū iquātus aliter 5. metaph. ⁊ suppono
 q spēs sensibilis ē imēdiatū p se pncipiū receptiuū
 sensationis seu ipsius sentire. qd sic pbo. cuz ipsa sēsatio
 sit qdā effectus p se intentus a natura aiatis necessariū
 ē q sicut dependet ab aliquo pncipio receptiuo per se ⁊
 imēdiato sic et dependeat ab aliquo pncipio actiuo p se
 ⁊ imēdiato. illud igit p se pncipiū sensationis receptiuū
 ⁊ imēdiatū aut ē ipse sensus aut spēs sensibilis. hoc p
 ser diffinitionē sufficientē. sed nō pōt eē ipse sensus. qz
 vnū ⁊ idē nō pōt eē p se pncipiū receptiuū diuersoz
 ordinatorū adinuicē. hoc est manifestus cuilibet itel-
 ligenti. ⁊ videtur teneri ab Ari. in 5. phycorū. ca. de cō-
 paratione motū. vbi dicit q nō cōtingens est suscepti-
 uū cōtingentis. i. nō qdlibet ē susceptiuū cuiuscūq. s. 3.
 vnus est vnus pncipiū. ¶ Sed qz fortassis istud dictū
 nō est itelligendū nisi de susceptiuis ⁊ susceptis reali-
 bus ⁊ corporalibus: vnus. n. ⁊ idē diaphanū bene susci-
 pit itentiones diuersas diuersozū colorū vt manifestū
 est. ideo illā ppositionē ad pns recipio tanq cōcessā ab
 illo q ponit spēm eē p se actiua sensationis. ipse. n. pcedit
 q vnus ⁊ idē nō est susceptiuū imēdiatē diuersozū ha-
 bentiuū ordinez inter se. certū autē est q spēs sensibilis
 ⁊ ipm sentire habent ordinē inter se. rō sensus non est
 imēdiatē susceptiuus spēi ⁊ ipsius sentire. qre reliquit
 q ipm sensitiuū recipit ipam sensationē mediante spē
 recepta. ⁊ hoc videt inuere Ari. in pncipio capituli vbi
 dicit. Sēsus qdēz igit i quodaz pati ⁊ moueri accidit. ⁊
 sic ipsa species rei sensibilis ē imēdiatū pncipiū per se
 receptiuū sensationis fm illud esse quod habet i sensu.
 Ex his arguo sic. si spēs sēsibilis nō ē p se pncipiū actiuū
 sensationis necesse est vt sensus agēs sit eius actiuū. hoc
 p ex pdictis. nihil. n. aliud apparet quod possit eē imē-
 diatū p se actiuū eius nisi vnū istoz. sed spēs sensibilis
 nō est p se actiuū sensationis vt pbat ex pmissis. qz vnus
 ⁊ idē nō est p se pncipiū receptiuū alicuius ⁊ actiuū
 per se illius vt dicit pma suppositio. spēs autē sensibilis
 est imēdiatū pncipiū receptiuū sensationis. vt pbatū
 est. g. rē. ¶ Et cōfirmat ista rō. cū enim sensus nūqz reci-
 piat actū sentiendi sine spē rei sensibilis necesse est ipaz
 spēm esse pncipiū recipiēdi sensationē aliquo mō. aut
 g est pncipiū per se aut pure p accūs. si p se habet pposi-
 tū. si p accūs tunc cū per accūs cōtingat non esse vt vlt
 aristo. in 8. phy. ⁊ in. io. meta. cōtingeret ipaz sensatio-

nē recipi in sensu sine spē sensibilis. qd oīno ē impossibile.
 ¶ Sed dicas q p accidens est duplex. s. p accūs neces-
 sariū. ⁊ tale non ptingit non esse. aliud est p accūs neces-
 sariū. ⁊ hoc ptingit nō eē. spēs autē sensibilis est imē-
 diatū per se pncipiū sentiendi per accūs necessariū.
 Tamē hoc non pficit. qz aristo. in primo posterio. c. Si
 g demonstratiua scia ex necessariis. pbat q demonstra-
 tio est ex eis que sunt per se per hoc q ipa est ex neces-
 sariis. ⁊ sic intēdit q oia que sunt necessaria sūt aliquo
 mō per se ⁊ nō oīo per accūs. vnde ⁊ ibidem expse dīc
 q accūs non sunt necessaria. ⁊ hoc plies repetit. si igitur
 spēs sensibilis exps in sensu esset necessario recepti-
 ua sensationis oīz q hoc cōueniat illi aliquo mō per se ⁊
 nō pure per accūs. ⁊ sic redit i idē qd pns. Quod autēz
 nihil quod ē pure p accūs sit necessariū alias pbatuz ē
 mlti auctoritatibus qd ad pns ppter breuitatē omitto
 ¶ Istis rōnibus iunctis dico q necesse ē eē sensū agē-
 tē mō pdicto. s. q est imēdiatū pncipiū actiuū sensatō-
 nis in sensu passiuo disposita spē rei sensibilis a sēsibili
 generata. Vn bene est cōsiderandū q nō pono sensum
 agentē sicut aliqui imaginati sunt. s. q actio eius trāse-
 at ad sensibilia extra aiāz ⁊ q virtute eius ipa sēsibilia
 generent suas intentiones seu spēs i medys ⁊ organis
 sensuū. hoc. n. est ridiculum ⁊ facile posset reprobari vt
 hz videri supra libz de sensu ⁊ sensato vt dictū fuit i
 tractatu de sensu agēte. Sz pono virtutē nālē omnino
 effectiua huius actus q est sentire. ⁊ recipitur hō actus
 i quadā alia virtute naturali anime in formata ⁊ prepa-
 rata specie rei sensibilis que ipm sensibile rēpstat. et
 hec virtus actiua bñ pōt dici sensus actiuus que ad mōz
 ⁊ virtus q est subiectus ipsius sentire dī sēsus passiuus.
 ¶ Sed cōtra pōnēt difficultates nō pauce quaruz
 vna est. Si est sensus actiuus aut ipse erit vnus ad oēs
 sensationes. aut alius ⁊ alius respectu diuersozū sensibi-
 lium ⁊ sensationū. si dicatur q sit vnus sensus actiuus
 oīum sensationū. hoc videt multū irrōnabile. qz nullū
 agens dī esse imēdiatū pncipiū diuersozū actiuū fm
 spēm. ipse autē sensationes sunt diuersae fm spēm. vt vi-
 sio ⁊ auditio ⁊ hō. g. non erit vnus sensus actiuus oīuz
 istaz. Si autē ille sensus sit alius ⁊ alius ad diuersas sen-
 sationes. tunc erit aliquis alius sensus pter quinq. s.
 pter visum ⁊ auditū ⁊ c. hoc autē est contra aristo. in
 isto secūdo. ⁊ in illo. c. q autem non sit alius ⁊ c. ¶ Alia
 difficultas est. qz si esset sensus actiuus aut est in eodē
 organo cum sensu passiuo. aut in alio. si in eodē hoc v-
 det impossibile q vnū ⁊ idē sil habeat diuersas virtu-
 tes quaruz vna sit actiua altera receptiua eiusdem. qz
 agens ⁊ patiens sunt contraria vt p ex pmo de genera-
 tione. ⁊ cōmen. accipit in. 4. phycorū. c. de vacuo. si vero
 dicitur q est in alio organo ab organo sensus passiuū.
 hoc est cōtra aristo. qui non assignat alia organa nisi
 organa sensuum passiuoz vt satis patet in isto secūdo:
 ⁊ oporteret assignare illa organa diuersa i corpore aia-
 lis. quod videtur impossibile nisi fingendo. ¶ Alia est
 dubitatio. quia aliquod sensibile debet esse obiectum
 cuiuslibet sensus. hoc videt manifestū. s. si eēt sensus
 agens nulluz sensibile esset eius obiectū. pbatuz quia
 si aliqd sensibile eēt eius obiectū. aut igit ipse sensus agēs
 ageret i ipz sēsibile aut ecōuerso p diuisionē sufficiētē:
 omnis enim virtus aut agit in suum obiectum. aut pa-
 tit ab eo. s. sensus agens si esset nō ageret i sensibile hoc
 est manifestum. ⁊ hoc concedimus. neqz ipsum sensibi-
 le ageret in sensum agentem. quia sensibile non agit
 in sensum: nisi in sensum passiuum: qui est subiectum

Secundus

Sextadecima

sensationis ad qua disponit species rei sensibilis. ergo
 nullo modo est sensus agens. Et isto modo confirmat ratio
 qz si aliqd sensibile esset obiectu sensus actiui. aut esset
 illud idē sensibile qd est obiectu sensus passiuui. aut aliqd
 sensibile. si diceret qd aliud hoc ē derisoriu qz tuc pone
 retur aliquod sensibile aliud a coloribus et a sonis rē.
 que sunt obiecta sensuū passiuoz quod est absurdus et
 contra Ari. in isto 2. Si diceretur qd illud idē sensibile
 qd est obiectus sensus passiuui esset obiectu sensus actiui
 hoc ē icōueniens. qz diuersaz virtutu nō debet eē vnū
 obiectu sed diuersa vt manifestus videt. Nūc ipse sen-
 sus actiuus erit vtus diuersa a sensu passiuo vt cōcedit
 a ponentibus ipm. quare rē. Deinde arguit auctorita-
 tibus multis. pmo auctoritate Ari. in isto 2. ca. Dicen-
 dus aut de potentia et actu rē. vbi loquens de ipso sentire
 dicit. hō. operatiōis actiua sunt extra visibile audibile
 et reliqua sensibilibus. Ecce qd apto sermone Aristoteles
 dicit qd sensibilia sunt actiua ipius sentire. nō qd sensus agēs.
 Et itē i principio poris capituli dicit Arist. Sentire qd ez
 agitur in pati qd az et moueri aliqd accedit. quod nō eēt
 nisi sensus omnīs esset passiuus a sensibili. qre rē. Et ez
 in multis locis huius secundi dicit. Ari. plane qd sensus
 reducitur a sensibili de potentia ad actus qd nō eēt nisi
 sensus esset passiuus a sensibili. et in 3. huius dicit. similitr
 Videt aut sensibile ex potētia exite sentire actiui agēs
 Et itē auctoritatibus Lōmen. exp̄ssis. primo quia dicit
 exponendo litterā Ari. Necessē enī est si sensus essent
 vtutes actiue vt sentirent ex se et nō indigerent i sentire
 aliquo extrinseco. Et ez sup ista parte. Sensitiui aut
 prima mutatio rē. qd mouens p̄mā pfectionē in sensu et
 extrahens eam in secundā sunt extrinseca sensata. et in
 particula sequenti dicit Lōmen. qd sensus nō mouetur
 motu qui dicitur apprehensio nisi a rebus particularibus
 sensibilibus. et iste sunt extra aiā. Et itē in 5. phycoz
 capitulo. Neqz alterātis neqz alterati rē. dicit Lōmē. qd
 sensus sunt a virtutibus passiuus non actiuus. Ex oibus
 istis verbis et similibus videt eē cōtra intentionē Ari. et
 Lōmē. qd sit aliquis sensus actiuus presertiz qz nō dicit
 Ari. in aliqua pte sui libri d aiā. neqz alioz suoz libroz
 phie inuenitur docuisse talē virtutē. quare rē. Et ez ar-
 guit auctoritate Ari. in de pblematibus p̄cula. 32. vbi
 in mult. locis qrit. quare sensus nō sunt meliores i pte
 dextra qz in sinistra. r rīdet qd hoc est pro tanto. qz d̄ria
 dextroz et sinistroz est in agendo. sensus vero passiuui
 quasi dicat qd in parte dextra et sinistra nō d̄nt vtutes
 fm magis et minus bonū nisi virtutes actiue. sensus at
 sūt passiuui. quare rē. Unde ex hoc pōt argui sic. si sensus
 aliqui essent actiui tūc meliores sēlus eēt i pte dextra
 qz in sinistra. cuz oīs actiua virtus sit melior i pte dextra
 et hoc ē inconueniens. nā regulr et vt in pluribus sensus
 nō sunt meliores aut fortiores i vna pte qz i alia. qre rē.
 Ad p̄mū istoz rīdeo cuz dicitur qd aut esset vnus rē.
 possuz dicere qd sensus actiuus nō est oīno vnus ad oēs
 sensationes sed est alius ad sensationes diuersoz genez
 sensibilibū. tñ pōt dici qd respectu huius generi sensibilibū
 ē vnus sensus ad oēs sensationes illorū sensibilibū pdu-
 cedas. verbi gratia vnus est sensus actiuus oīum visio-
 nis et alius actiuus oīuz auditōnū. s̄l̄r aut et i alijs. et cū
 dicitur qd erunt plures sensus qz quinqz cuius oppositū
 dicit Ari. qd aut nō sit sensus alius p̄ter quinqz possi-
 mus dicere breuiter qd ipse loquit ibi de sensibus qui
 sunt subiecta sensationū. nō aut sunt plures sensus qui
 sunt subiecta sensationū qz illi quiqz et sic est verū. sup-
 ponit aut qd vnicuiqz illorū corrīdet virtus actiua illius

sensationis naturaliter exns in aia. aliter. n. aia nō esset
 p se cā et naturaliter actiua ipsaz sensationū. cuius oppo-
 sitū determinauerat p̄us vt plures recitatu ē. et sic d̄bz
 intelligi sermo eius. Et pōt dici satis rōnabilr qd cū
 Ari. dixit. qd aut nō sit alius sensus p̄ter quinqz. hoc
 dupliciter pōt intelligi. Vno mō qd vnusqzqz illorū q̄s
 nōinat sit in se vnus fm spēm spālissimā. et hoc non est
 verū. qz tactus ad minus nō est vnus fm spēm spālissi-
 mā fm qd cōiter tenet. et plane dicit Lōm. in ca. de tan-
 gibili. Alio mō qd sint quiqz ita qd qlibet eozuz sit vnus
 loco et subiecto. et hoc est verū. visus enī actiuus et rece-
 ptiuus visionis est vnus sensus loco et subo. et s̄l̄r audi-
 tus et sic de alijs. nec plus cōcludit rationes Ari. vt p̄
 inspicienti s̄ras. nulla. n. earū cōcludit qd quilibet eozum
 sensuū sit i se vnus fm spēm spālissimā vt p̄ inspicienti.
 Et itē alr pōt dici qd cū aristo. dicit. qd aut nō sit sen-
 sus alius p̄ter quinqz dico aut hos. qd in ista enumeratōe
 nō accipit vnūqueqz istoz sensuū p̄culariter p illo qd
 est subm sensationis et in quo recipit sensatio. s̄z cōiter p
 vtrozqz p̄ncipio sensationis actiuo. s̄z receptiuo. ita qd per
 visū itelligit p̄ncipiū visōis vt ruzqz nālr in exns. s̄l̄r
 aut p̄ auditum itelligit vt ruzqz p̄ncipiū auditōis. et
 sic de ceteris. et p̄ter istos sic in sua coitate acceptos nō
 est alius sensus. Sic igit aristo. numerādo quinqz sensus
 cōputat tactū p vno nō obstat qd ipse est p̄ter formalr
 fm cōez doctrinā et fm cōmen. sic nō est remotū vnū-
 queqz illorū cōputat p vno quīs vterqz distinguat in
 p̄ncipiū actiuum et receptiuum. Et si dicas qd nō enū-
 merat nisi illos sensus de qbus p̄us determinauerat. et
 ipse nō determinauerat de sensibus actiuus. dico qd hoc
 est falsum. imo ipse vno sermone generali oñderat aiāz
 p̄us esse cām mouentem fm omnes modos motus. ex
 quo necessario cōuincit qd vnicuiqz sensui passiuo coz-
 rīdet vtus actiua sensationis vt p̄us deductū ē. Ut igit
 nulla sit p̄tradictio rōnabilr dictū est p vnūqueqz il-
 lorū sensuum p̄ter quos dicit nullum alium sensum
 esse intelligat vt ruzqz p̄ncipiū sensationis modo
 p̄dicto. Si quis aut quereret cū qlibet istoz sensuum
 quos enumerat diuidat in duo p̄ncipia p̄pter qd p̄u-
 tauit quēlibet p vno i enumeratōe sensuum. silis est qd
 sicut de tactu cū ipse sit plures formalr qre ipm. p vno
 cōputat in illo sermone. Et fortassis hoc p tanto est qz
 tactus vterqz est vnus loco et subo. i q̄cūqz enī parte cor-
 poris ē tactus cognoscēs calidū et frigidū i eadē parte
 corporis est tactus cognoscēs humidū et siccū. et sic i ce-
 teris qd visus qd p̄ncipiū visionis actiuū in eadē parte
 corporis ē cū passiuo. et sic de alijs suo mō. Ad aliā du-
 bitationē dicēdū qd sensus actiuus ē in eodē organo cū
 passiuo. et ad iprobatoez huius cū d̄r qd sic vnū et idē ha-
 bebūt virtutē actiuā rē. dico qd duplex ē virtus actiua
 q̄tū spectat ad p̄positū. vna est qd est p̄ncipiū alicuius
 effectus eiusdē sp̄ei cū ipa. vt caliditas est p̄ncipiū acti-
 uum caliditatis. et talis virtus actiua nō est simul cum
 potētia passiuā sibi corrīdere p̄cipue cū potētia remo-
 ta ab actu. nihil vnū enī et idem h̄z sil caliditate et potē-
 tiā remotā ab actu receptiuā caliditatis. imo talis vir-
 tus trāsmutat aliud a suo subo. Alia est virtus actiua q
 nō ē p̄ncipiū effectus eiusdē sp̄ei cū ipa sed alterius spe-
 cie aut ḡnis. vt virtus augmētatiua est p̄ncipiū augmē-
 tatiōis. et vtus motiua fm locū ē p̄n^m motus local. et sic
 de ceteris. et talis vtus actiua h̄n p̄t sil eē i eodē subo cū
 passiuā et cōseq eadē formā quā p̄seq passiuā vtus seu
 receptiua. sicut virtus actiua augmētatiōis et recepti-
 ua bene sunt in vno et eodē subiecto. et similiter virtus

a. v. h. /
 Iny deo 873 m. v. a

actiua motus localis in aiali. et virtus receptiua huius motus huius sunt in eadez pte corporis aliquo mo. sic aut e i pposito. Cōstat. n. qd virtus actiua ipsius sentire seu fēsa tōis nō ē aliqd eiusdez spēi cū ipsa sensatione. quare rē. qd aut virtus actiua sensationis et virtus receptiua ipsius sint simul in vno et eodē subiecto. hoc opz etiā pcedere fm illos q ponūt spēm sensibile esse pncipiuz actiuum sensationis. ipi enī ponunt hō spēm et eius virtutē actiua simul esse cū virtute sensitua i organo ipsius sensus qui recipit sensationē. imo quod difficilius est ponunt ipam spēm et eius virtutē actiuam esse formam sensus qui recipit sensationem. Similiter intellectus agens conceditur esse principium actiuum ipsius intellectiōnis et speciei itelligibilis. et tñ iste simul ē in eodē subo cū potētia receptiua ipsius itellectionis. s. in intellectu possibili sicut videbit i. 3. huius si deus voluerit. quare nō valet ista ratio. ¶ Ad aliaz pōt dici q imo sensibile est obiectum sensus actiui. et cuz queritur. vtrum sensibile agat in ipsum sensum aut econuerso. dicendum q sensus actiuus agit in ipm sensibile s3 nō fm esse reale et corporeū ipsius sensibilis. ita. s. qd sensibile f3 eē reale recipiat actionē sensus actiui. s3 fm eē spūale quod h3 i sensu p sua speciez ipm repñtatez. species. n. sensibile repñtas ipm est immediatū pncipiū receptiuū sensationis quā pficit sensus actiuus. et sic sensus actiuus agit in eam sicut i pncipiū receptiuū sue opatōis. h3 aut speciez in sensu exñs habet esse spirituale seu itentiōale ipsius sensibilis qd repñtat. et ita sensus actiuus aliqua lter dicitur agere in sensibile. inquātuz agit in sensum informatū specie sensibili. et hoc est rationabile. qz ipsa species sensibilis est quodāmo actus ipsius forme sensibilis saltez tanq agentis vt vult Ari. i isto z? Et ē qñ ille argumentū. vt si diceret q si est intellectus agens itelligibile debet esse eius obiectū. aut ergo intellectus agens agit i ipm itelligibile. aut econuerso. nō est dicendū q intellectus agens agat i itelligibile. qz itelligibile pprie est qditas rei. intellectus aut agens nihil agit in ipaz qditatez rei vt videt manifestū. nec etiā econuerso qditas. n. rei nō mouet itellectū agentēz neq agit i ipz vt etiā pcedit. Et si diceret forte q intellectus agens agit i itelligibile fm esse qd habet in aia iquātū agi i fantasinata humana fm vñā opinionez. vl in itellectū iformatū specie itelligibili q est esse spūale ipsius itelligibilis. Similiter aut est in pposito. vt dcm est. Et ad cōfirmationēz dicendū breuiter q illud idēz sensibile qd est obiectū sensus passiui ē obiectū sensus actiui fm aliū moduz. vt visibile est obiectuz sensus actiui cuius est pducere oēs visiones. similiter aut et i alyz. et cuz dī q diuersaz virtutū nō debet esse vnuz et idē obiectum sed diuersa. dicenduz q vey est de virtutibus diuersis que nō sunt pncipia vnus sensationis sed diuersaz. vt est visus et auditus. sed de diuersis vtutibus q sūt pncipia sensationis vnus nō est necessarius vt oino habeāt diuersa sensibilia pro obiectis. nūc aut sensus actiuus et sensus passiui sunt pncipia vnus et eiusdez sensationis vt visus actiuus et passiui sunt pncipia visionis. similis et in alyz. Et est filis ratio vt si queratur an intellectus agentis idē itelligibile sit obiectū qd est obiectū itellectus possibilis. dicendū. n. qd sic qz ambo sunt pncipia itellectionis et tñ ipm sensibile nō est obiectū vtriusqz sensus eodē modo. est enim obiectū sensus passiui sicut agens in ipm. est aut obiectuz actiui sicut in qd agit sensus actiuus mō p dicto. nec ē remotū q sensus agens dicat agere in sensibile hoc modo. et p tātō qz agit in eius

spēm qz ipsa spēz rei sensibilis est qdaz actus proprius forme sensate dependens ab ipsa i eē et pseruari. et forte nō differt fm spēm ab illa forma sensata. vt spēz color nō est diuersa fm spēm a colore et sic de ceteris suo mō vt multi dicūt. et forte vey est sed nō determino ad pñs de hoc. ¶ Sed dubitatur circa ista. Utrū sit vnus et idē sensus actiuus oīuz sensationū eiusde generis. vt visus vnus actiuus oīuz visionū et sic de ceteris. et posset dici qd sic. et si dicatur q vnuz agens nō est pncipiuz imediatuz diuersoz fm spēz. visio aut albedinis ē qd aliū fm spēm a visione nigredinis et sic de ceteris. Dic dicit qdaz socioz nostroruz. s. ille qui vltimo negauit sensū actiui p se sensationis. qd istud est falsum. imo oēs sensationes eiusde sensus sunt eiusde speciei spālissime. et si ita esset nulla eēt difficultas i ponendo esse vnā virtutē actiua illaz. qd si dicatur cōtrariuz. s. istas sensationes eē diuersas fm spēm spālissimaz. tūc pōt dici q vnū agens imediatuz nō efficit diuersa fm spēm spālissimā i subiecto seu receptiuo eodē mō pparato et disposito. s3 i subiecto diuersimode disposito bene possunt facere diuersa. mō visus iformatus spē albedinis est aliter dispositus qz visus iformatus spē nigredinis. et silt in alyz. visus aut actiuus agit visionez albedinis in sensu pparato seu disposito spē albedinis. et visionem nigredinis in sensu pparato et disposito spē nigredinis et sic de ceteris quod non est inconueniens. Siquis aut poneret virtutes naturales actiuas sensationū tot esse fm spēm spālissimā quot fm spēm sunt sensationes. nonduz vidi aliquam demonstrationē contra hoc. sicut enim virtutes spēz sensibilis que ab alyz ponunt pncipaliter actia sensationū ponuntur esse diuersa fm spēz spālissimā. sic nōdum est demonstratione remotuz virtutes naturales anime actiuas sensationuz sic multas esse f3 spēm hoc tamen est valde inconuetū dici. et ideo cū difficultate credit. q. n. cōsueuimus dignamur dici. vt dī z? meta. Nec tñ fuit intentio aristo. in. 3. huius. c. de potētia motiua fm locū. vbi dī expresse q potētie aīe mō quodā infinite vident. i. valde multe multoqz ples qz famosū sit et p̄suetū dicere eas esse. s. si distinguerētur ab inuicē fm distinctionē specificā suarū opationū. nec tñ de qñ bet earū necesse fuit tractatū diuisum cōstitnere. eo qd multū ppinque et siles sunt sibi inuicē. et sile ē iudicium de eaz opatōibus respectu suoz obiectoz. sicut enī vsu disposito p suā spēm visibile statū aia p suam nālem virtutē efficit visionē. sic auditu informato specie soni statim aia efficit et pducit auditionē et sic de alyz. Un de siltibus que sunt subiecta sensationuz docuit aristo. vno sermone q ois talis est susceptiuus spērū sine mā. pus enī determinauit aiam esse cām motinā oīum motuum eius qui sunt p̄p̄y aiato. et per oīs oīum sensationū. in qbus euidenter hī scia sensuū in cōi. et quam cālitate hnt super ipz sentire. Si igit aristo. nō expressit q virtus nālis actiua visionis albedinis est alia a virtute actiua visionis nigredinis nō seqtur ex hoc tales vtutes nō eē distinctas ab inuicē. p̄cipue qz locus ab aucte nō tenet negatiue. nec ē diminutus in sua doctrina. qz satis hī bec vitas ex siltis verbis vt p3 cōsiderati rōnes pmissas. puto tñ ipm istā virtutē intendisse in 3° huius in vbis pallegatis. vbi ingr. Nō enī quodā infinite vident et. exponedo vt dictū ē. Aristo. igit breuiloquus exñs de oibus istis se breuiter expedit. et hoc rōnabiliter. qz sicut Lincoln. sup li. poster. modus p̄boz ē ponere verba que magis sunt ad rē p̄nētia ad imitatio nē nature q nō facit pluribus instris quod pōt vno. de

Secundus

Sextadecima

bis tñ oportuit nos multiplicare sermonē ppter negātes & facilitatē doctrine illoz i qbus de nouo orit phia
 ¶ Nunc restat soluere auctoritates q̄ vident pōez istaz reddere ip̄obabilē. ¶ Ad cuius euidentiaz accipio q̄ sic
 2mūter dicit sup̄ quitū metaph. & 2^m phycorū. duplex est agens seu efficiens quātū spectat ad ppositū. q̄daz ē agens disponens & pparās subm ad receptionē actus postremi seu p̄pleti. aliud est agens pficiens & cōplens s. q̄ in subiecto pparato & disposito inducit actū postremū & vltimū p̄plementuz. & ista diuersitas multotiens p̄tingit i generatōibus p̄fectionū seu actū artificialiū sicut videmus q̄ in generatione formenauis p̄cedit actio artificialis pparātis & disponentis ligna. deinde manufactor inducit formam nauis. aut veriori modo loquendo ipsam inducit de potentia subiecti preparati. similiter i generatione itentionis coloris necessario cōcurrit vnū agens disponens mediuz ad recipiendū huiusmodi intentionez siue spēm. & illd̄ est corpus illuminans diaphanuz. & aliud est agens cōplens & pficiens i intentionē coloris. s. ipsa forma coloris vt habet i isto 2°. hec enim distinctio satis euidenter innuit a Lōmen. 7° phycorū. versus finē. 2mēto. 37°. vbi soluit q̄dā rō zeno nis. dicit. n. hec verba. dicebat zeno q̄ cū milia milij cadentia i terra faciunt sonū necesse ē q̄ q̄libet granum p se faciat sonū. & similr gutte aque cadētes sup lapidez ita q̄ faciāt i eo foueā necesse est vt vnaqueq̄ eaz operet̄ in lapidez. q̄ si nulla eaz opatur ergo nec omis operatur. & iste sermo ē sophisticus q̄ nec vna pars operat̄ in actu sed i potētia quēadmodū vnus vir de tribus nō mouet nauē solus. & tñ motus eius p̄iugitur cū potētia & p̄paratione pueniente a motiōe secūdi. secundus mouebit nauē necessario. ergo vnusq̄q̄ de tribus largitur nauē de p̄paratione ad moueri q̄d nauis nō habebat p̄us. ergo illud q̄d secūdus largit̄ de p̄paratiōe ē id quod vltimus motor extrahit i actū. ¶ In qbus verbis manifestū est Lōm. itendere q̄ quoddā est mouens p̄parans seu disponens mobile ad actū itentū. & istud ipse vocat mouens i potentia p tanto. q̄ eius effectus ordinat̄ sic potentia receptiua v̄l sicut p̄paratio ad actū postremū v̄l posteriorē. aliud ē mouēs pficiēs & p̄plēs q̄d. s. iducit i subo iā p̄pato actū itētū. hē vna distinctio māifesta. 2va. ¶ Cōsiderādū ē v̄lterius q̄ q̄dā antiquoz phoz sicut aristo. narrat posuerūt aiām sensitīuā esse cōpositā ex rebus sensibilibus & i se realit̄ habentē sensibilia. q̄ dixerūt q̄ cognitio fit p̄ assimilationē cognoscētis ad cognitū. vnde ad hoc q̄ aia oia sensibilia cognosceret dicebāt ipsā ēē p̄positā ex oibus sensibilibus ita q̄ terra terram cognoscimus & igne ignez. & sic de alijs. Ex hoc autē seq̄batur q̄ cū aia sensitīua ad actum nō idigeret moueri a sensibilibus nec aliqd̄ recipe ab eis. & sic nullā potētiā receptīuā seu passiūā habebat respectu sensibiliū. q̄re relinq̄tur q̄ solū h̄ret virtutē actīuā respectu ipoz. ¶ Cōtra hos phus pulchre arguit sed multū breuiter. q̄rit. n. ab eis ppter qd̄ ipoz sensuū nō sit sensus. hoc. s. supposito qd̄ ipsi ponebāt. i. ppter qd̄ ipsi sensus nō sentiunt se ipos cū ipsi sint cognoscitīui sensibiliū & b̄nt penes se sensibilia. vnde subdit inexistē ignez terra & alijs quoz est sensus & c. quare sine his q̄ sunt extra nō faciunt sensū. i. q̄re nō faciunt seipos sentire sine p̄sentia exteriori sensibiliū cū sint virtutes pure actīue & non idigēt aliqd̄ recipe a sensibilibus s̄m eos. quasi dicat q̄ ista duo vident̄ sequi si est̄ sicut ipsi dicūt. & iō reputat̄ icōueniēs q̄ ipsa aia sensitīua sic habeat i se sensibilia actu & nullo mō sit i potentia receptiua respectu

ipoz. & iō cludit. manifestū igit̄ q̄ sensitīuū nō ē actu supple solū s̄z potentia ad ipsa sensibilia vel ad eorum spēs recipiendas. p hoc tñ nunq̄ excludit quin ipsum sensitīuū habeat virtutē nālez actīuā sensatōis mō p̄dicto. Ex his autē cōsideratis p̄z facill̄ verus intellectus oium auctoritatū p̄dictarū & q̄ nullo mō p̄tradicūt illi pōni. Lū. n. p̄mo dicit aristo. q̄ h̄z opatōis & c. sine dubio v̄ez est actīua dispositīua & p̄paratiua ipsius sensus. sensibile. n. p̄sens sensui generat̄ i potentia suā species ipm̄ rep̄itātē qua disponit̄ sensus ad recipiendū actū sentiendi. & tūc sensu disposito & p̄parato virtus nālis aie efficit̄ i ipso actum sentiendi. Per hoc aut̄ soluit̄ obiectio cuiusdā focy nostri q̄ sic obycit. ois p se motor alicuius potētia p̄us efficit̄ i illa potētia actū p̄mū q̄ postremū. si igit̄ sensus actīuus est p se motor sensus passiui opoztet q̄ p̄us agat i ipso aliquez actū p̄mū q̄ secundū. & v̄t q̄ maior est vera. q̄m̄ potentia i quā agit actīuū nō sufficienter disposita est ab aliquo agente ad recipiendū actū secundū. & p̄cipue cū illa potentia est iuncta forme & trarie. Sed si potentia fuerit sufficienter disposita ad actū & nō habuerit & iuz tunc actīuū poterit agere actū secundū nō agendo p̄us actū p̄mū aliū iformantē illā potētiā ante illū actūz sicut p̄z de moto. & celi & celo & de aia aial̄ & eius corpe. certū aut̄ est q̄ sensus passiuis habens i se spēm rei sensibilis est sufficienter dispositus ad actum q̄ est sentire & ideo v̄tus nālis aie p̄t̄ imediate efficere in eo h̄z actū. & hoc mō saluabit̄ q̄ aia est cognoscens p se. i. p suā nālem virtutes oēs motus p̄pos aiati vt dictum fuit p̄us. Et forte ad istaz intentionem dixit Lōme. in rōne sua qua dubitabat an oz esse sensū agentez q̄z sensibilia nō mouent sensuz nisi s̄m q̄ sunt itentiones. i. sensatōes. & extra aiām nō sunt itentiones i actu. sed i potentia. nō gdez i potentia receptīua. quia hoc dicere esset oīno ridiculū. q̄z nūq̄ sensibilis ex aiāz recipiunt in se sensatōes neq̄ p̄prias spēs. color. n. non recipit visiones q̄z tunc color videret. nec ēt spēm suam quia ipm̄ spiritualiter representat. hoc etiam est manifestum. Est enim coloris susceptīuus quod sine colore. Sed p̄ tātō dicit ea esse intētiōes i potētia q̄z nō habēt nisi virtutē actīuā vt agentia dispositīua sensuū ad sensatōes. & tale agēs p̄suevit vocare agens potētia v̄l mouens. & si sic intelligit̄ sensibilia esse i potētia sensatōes icuitabilr̄ cludit sua rō q̄ oz esse aliū motorē ad actū sentiendi. nō. n. hoc solū p̄t̄ puenire ex pte sensus q̄ est subm̄ & mā in q̄ recipitur sensatio. quia diuersitas subiecti seu materie nō est sufficienter cā diuersitatis formaz. s̄z oz esse agens. Lū igit̄ sensibilia extra aiāz nō sint itentiones. & in aia sunt intētiōes ita q̄ aia h̄z earū cognitionē qua tendit in ipa aliquo mō necesse est hoc ēē ab aliquo agente quod p̄pleat hunc actū. & hoc sine dubio nō est nisi sensus actīuus. Nec est putādū sicut alig dicunt q̄ p̄ intētiōes cōmen. intelligat̄ spēs sensibiliū ipa rep̄itātes ita q̄ sit sensus sensibilia extra aiāz habeāt sufficientez virtutem agēdi suas species i medys & sēp̄sibus nullo mō. p hoc cōcluderetur nec vere nec apparenter apparētia sufficienti ad dubitādū q̄ opozteret ponere aliuz motorē. Unde sine dubio rō Lōm. s̄z hoc nullā efficacīā h̄ret. neq̄ esset digna facere dubitatōez alicui parum exercitato in phia. Et tñ ipse q̄ fuit subtilissimus phs & p̄fectissimus expositor & excellētior sup oēs inuit se dubitare i illa rōe. q̄d p̄z ex eius verbis. dic̄. n. sic. Et tu debes de hoc cōsiderare q̄z idiget p̄scrutatioē. & q̄z aliquid viderat̄ declinare ad ptem affirmatiuā. iō ad excusationez aristo. interposuit bec v̄ba

sed arif. tacuit hoc in sensu qz pz. r apparet in intellectu. hoc aut dcm reputant alig mirabile. nā si latet in sensu tanto magis idiguit determinatione. r arif. non debuit hoc tacere. Et ego dico qz illud dcm sic intelligendum est qz arif. tacuit B in sensu. ita. s. qz p hoc qz ita sit i sensu si pbavit nec docuit B ita eē i intellectu qz nō erat famosus nec notius qz sic eēt i sensu qz i intellectu. r declaratio debet esse ex notioribus. sed pbavit qz sic eē i intellectu qz necesse est eē vtutē i intellectuāle actiua itelligibil. r siflr dedit intelligere esse in sensu. imo etiā rō que pbat itellcm agentem esse si bn deducat. quincit sensum agentem sicut ondit in pmo tractatu d sensu agente. r videbit in qstione de esse itellcūs agētis si deus concesserit. hec igit dca sunt ad illā auctoritatē arif. Per idem dicendū ē ad omnes smones arif. qbus dicit qz sensibile reducit sensū de potētia ad actū. hoc eni vez est tanqz agens dispositiū seu preparatiū. r similiter qz sensibilis r sensus est vnus actus. hoc vez est mō p dicto. Nec est dicendū ppter hoc qz Ari. soluz loquitur de agente r mouente p accūs. qz licet agens disponens nō sit agens pficiens. s. vāns actuz postremū tñ per se ē ordinatū ad talem actū r sic nō est agens p accūs cū nō sit agens casuale nec fortuitū nec agens remouens p hibens nec agēs accūitale r iunctuz agenti p se. sic igit sensibile p se est motiū sensus ad actū suū pmoz qui ē pparatio ad actū secundū r p se est actiū talis actus. r talis causa agens bene cōsideratur in scientiis. Unde r Ari. i 4.º methozoz diffinit gñationē mixtā p virtutes actiuas r passiuas qz sunt eius pncipia dispositiua vt hz videri ibidez. Per idē pz qst ad omnes auctoritates Lōmen. cū. n. dicit qz extrinseca sensata mouent sensus ad suā secundā pfectiones. hoc sine dubio vez est sicut agētia dispositiua. r siflr qd ipse dicit qz sensus nō mouet motu qd rprehensio nisi a rebus picularibus rē. vez est sicut ab agēte dispositiua. nō aut pillud vult Lōm. excludere omne aliud mouens. qz sic rradiceret ei qd pūp dixerat qz arif. declarauit aiām eē causā mouentes p m oēs motus siue veros siue existimatos qd mltoties allegauit ppter exercitiū iunior. pōt ēt illud dcm Lō. itelligi nisi arebus rē. i. nisi pntibus rebus sensibilibus. i. qz ly nisi excludit omne tempus aliud ab illo tēpore i quo sensibilia sunt pntentia sensui. r loqz de sensibilibus picularibus. r hec videt plane esse itentio eius. r arif. sicut patet r siderati serie lre. Sed difficilius videtur qd dicit Lōmen. qz si sensus eēt virtutes actiue rē. sed vere sine dubio. hoc nō est rtra positionē nostrā. hic. n. loquit Lōm. cōtra antiquos cōtra qz arif. arguit vt dicebat pūp. r est itentio Lōm. qz si sensus eēt solū virtutes actiue r nulla esset receptiua sicut dixerūt antig vt sequebat ad eoz positionē tūc sequeret qd dixit Lōm. qz. i. sensus nō indigerent extrinsecis sensibilibus ad sentiendū. postqz. n. nihil recipient ab ipsis sensibilibus ad qd indigerent pntia eoz. virtus. n. nō indiget ad suam opationē aliqz extrinseco nisi qz vel recipit aliqd ab eo. vel qz agit i ipz vel i aliqd causatū ab illo extrinseco. Sic aut nō pono sensus esse actiuos qz nullus sit receptiuus a sensibilibus imo vnū queqz sensuū g cōiter enumerat dico distinctum esse in duo scilicet in pncipiū actiuū r pncipium receptiuum huius operationis que sit sentire. r illud Lōmen. dictum non est realiter contra me. Qd ipse etiā dicit in 7.º pby. sensus sunt de vtutibus rē. hoc est vez mō p dicto qz nō oēs virtutes sensitiue sūt actiue mō quo antig posuerūt vt dictū ē prius. Nec ēt sunt actiue ita qz eaz sensatōes transeāt ad sensibilia r

recipiant a sensibilibus. sed alio mō vt onfū fuit prius. Ad autem aut arifto. in pblematibus posset dici qz ipse ponit illā rōnē tanqz pbabilē. nō aut neciam r vlr verā sicut etiā multas alias solones qōnum quas mouet nō ponit tanqz oio veras sed apparētes r pbabiles. Videt. n. ille liber cōgregatus fuisse ex diuersis dictis diuersoz ad exercitiū r pparationē hoīs ad veritatem illoz pblematū pquirēdā. Dico vno mō qz illa solutio ponit ibi sicut pbabilis solū nō vt necessaria. Cuius signū est qz multotiens iterat ibi ista qd. r ponunt qdas alie rōnes forte meliores sicut alias onfūm fuit de qsti one de quolibet. r huius pbabile etiā signū est. qz non est manifestū virtutes qz sunt in dextra r qz i sinistra solū eē diuersas i agendo. imo vna virtus passiuā pōt esse magis passiuā r idonea ad recipiēdū qz alia. Itē alr posset dici qz sensus quos pono actiuos nō agunt actiō nibus corporalibus r p motū pprie dcm. s. opationes eoz sūt spūales r istāntee vt scit ex ista scia. virtutes aut in parte dextra sunt meliores qz in sinistra p tanto qz sunt actiue p prys actionibus r motibus corporalibus ad quos idiget r vtunt caloribus et spiritibus qui diffundūt ad partes corporis exteriorēs. r qz isti spūs r calores plies mittunt ad dextrū qz ad sinistra r vt pz ex partibus aialii i anothomys. iō meliores virtutes tales sunt in parte dextra qz in sinistra. Ad rōnes alioz superius iductas. r primo ad primā cū dī. aut eēt cognoscēs rē. dico hic sicut dixi alias. qz illa virtus est nō cognoscens sic qz sensatio nō ē in ea tanqz in subiecto s. i alia virtute. et cū dī qz tunc eēt minus nobilis sensu passiuo. nego rñaz istā. r cū pbat qz cognoscēs est nobilius nō cognoscēte. dico qz nō cognoscēs pōt r siderari duplr. vno mō fm qz nō cognoscens. alio mō fm illud quod est r quātū ad suā essentiā. mō bn est verū qz non cognoscēs fm qz nō cognoscēs. s. qz tū ad istū defectum vel negationē cognitōis nō est nobilius imo minus nobile cogscēte vt cogscēs ita qz nō cognoscere est minus nobile qz cognoscere. tñ illud qd est nō cognoscens fm suā essentiā r substantiā pōt esse nobilius simplr r dignius aliqz qd ē cogscēs. vbi grā corpus celeste circūferipto motore suo est nō cognoscēs r musca est cognoscens tñ ipsa suba celi est nobilior simplr suba musce sicut vult Arist. 2.º pbycorum. ca.º de casu r fortuna. vbi dicit qz de numero māifestoz celū est diuinius qz animalia r plante. Uñ hz p mirabili qz ipm celū sit a fortuna. plante aut r aialia non sūt a fortuna nec a casu vt aliqui posuerunt. Et cōmē. dicit ibi plane qz valde iopinabile ē qz aialia r vegetabilia r alia qz sūt viliora corporibus celestibus nō gñant nec corūpūnt a casu. Sed ob r hoc. qz cū optimū i aliquo gñe est nobilius et simplicius optimo alterius gñis. tunc illud genus est nobilius alio gñe vt hī a pho. 3.º thopi. r apparet. qz. n. optimus hō est melior r dignior optimo asino rcludit totū genus hoīuz nobilius esse toto gñe asinoz. s. qz oīs hō ē nobilior omni asino. nūc vero optimū in gñe cognoscētū. s. ipse deus ē melior r nobilior optimo i gñe nō cognoscētū. ita scz qz oē cognoscēs melius ē omni nō cognoscēte. s. musca ē cognoscēs. r celū pter itelligētā est nō cognoscens. ergo musca est nobilior simplr ipo celo. r hec qd ē ratio est multū friuola r inanis. per eandem eni positionem pbo qz celū ē simpliciter nobilius musca. qz cū optimū in aliquo gñe rē. sed optimū in gñe subarū eternarū. s. deus sumus ē simplr melius optimo i gñe corūptibilīuz. Totalr. n. eoz qz in nā optimū deus. i. pemo metaph. ergo totū genus subarū eternarū est simplr melius toto

2093
 dicitur tunc sensus non est susceptivus etc. dico quod ista propositio omnis sensus est susceptivus specierum sine materia. intelligenda est de sensu qui est subiectum sensationis ne contradicatur illi virtuti superius declarate quod anima est agens omnes proprios motus animalium sive veros sive existimatos sicut omnibus fuit proprius. intelligendo vero de sensu qui est subiectum sensationis vera est ista propositio omnis sensus etc. et ratio huius est quod idem est receptivum preparationis sive dispositionis ad actum et eius actus ut cetera tenent. unde cum species rei sensibilis sit dispositio ad recipiendum sensationem idem debet esse susceptivum sensationis et ipsius species sic intelligendo quod omne quod est receptivum sensationis est receptivum speciei. et non e converso.

¶ Sed obijciatur quod ista propositio sensus est receptivus specierum sine materia debet esse vera. per se et primo. aliter enim erraret dicta propositio nisi assignaret predicatum suo primo subiecto quod nephastum est dicere de Ari. modo ipsa non est vera per se nisi predicatum inesset omnino subiecto ut patet ex primo posteriorum. igitur omnis sensus est receptivus specierum sine materia quod non est si aliquid est activus. quare etc. Et ego multum miror ista opinionem quod si est susceptivum specierum sine materia competere per se et primo ipsi sensui tanquam suo primo et universali subiecto tunc sine dubio non deberet competere alteri nisi per naturam sensus. primum enim subiectum passionis est cui non est passio per aliud subiectum. et cuiusque in passio est per naturam primi subiecti ut dicit Ari. in primo posteriorum. sic est susceptivum specierum sine materia deberet per naturam sensus inesse cuiusque inesse. et hoc est manifeste falsum quod medium inaiatum recipit species sine materia ut aer et aqua et huiusmodi diaphana. et consilium inmutatio medium inanimatum et organi ab ipsis sensibilibus sicut voluit Alexander super libro de sensu et sensato. et illemet capit ad suam rationem quod quis non eodem modo recipiat medium inaiatum species sicut sensus. ipse enim sensus magis specialiter recipit ut voluit Locom. in libello suo de sensu et sensato. tamen est receptivum specierum sine materia non dicit pure equivoce de medio et de sensu. sed aut univoce aut analogice. passionis enim analogice vel ambiguae debet assignari subiectum ambiguum. et est error si primum subiectum principale passionis ambiguae assignaretur ei ut evidenter docet Locom. super primum posteriorum. per quod sensus non est primum subiectum huius quod est est receptivum specierum sine materia. ¶ Sed arguitur tunc Ari. in hoc erravit in acceptione verborum. dico quod non sequitur quod ad hoc quod homo errat in acceptione verborum non sufficit quod assignet predicatum de subiecto non primo sed quod putet illud quod non est subiectum primum esse subiectum primum vel quod lateat ipsum illud idem non esse subiectum primum. Ari autem non putavit sensus esse primum subiectum receptivum specierum sine materia. imo evidenter docuit quod etiam ipsum medium recipit species sine materia. et ideo non erravit in acceptione verborum. sufficit autem ei quantum ad illud capitulum ostendere illam proprietatem de sensibilibus ad remouendum quaedam errorem antiquorum ponentium sensus realiter habere in se ipsa sensibilia. Ad cuius enim erroris extirpationem specialiter convertit doctrinam suam ad ipsos sensus qui sunt subiecta sensationum. Est autem considerandum propter illam autem et files quod forte in greco ideomate nomen quod est loco huius nominis sensus non reperitur nisi virtute receptiva ita quod virtus naturalis anime activa sensationis non nominatur eodem nomine quod sensus qui est subiectum sensationis. et ideo aristoteles postquam docuerat veritate animam esse causam activam omnium motuum et actuum viventium. ut declaratum est locutus fuit de sensu qui est subiectum ipsius sentire. et de ipso veritate et simpliciter enunciat ea que dicta sunt. scilicet quod movetur a sensibilibus quod reducit ad actum etc. et sic sermones eius habent veritate quicquid tamen sit de nomine non facio vim dum rei veritas appareat. scilicet quod propter sensus receptivos est virtus naturalis anime

activa sensationis. et habet latini consueverunt vocare sensum agentem licet de eodem eius fuerit dubitatio ut patet ex dicto.

¶ Ad aliam rationem cuius dicitur quod tunc ista non est vera color est per se visibilis. nego. quia quod quis sit aliqua virtus naturalis existens activa visionis tanquam agens periciens tamen ista virtus non largitur corpori formam et habitum per quem moveatur diaphanum. imo ipse color per sui naturam movetur. id est inmutat ipsum diaphanum secundum actum. et hoc est de essentia vel natura eius sed quod visibilis ut dicitur Ari. et Locom. et sic erit per se visibilis in se. modo per se existens. et erit actuum visionis sine tanquam agens dispositivum. et hoc sufficit. verum est quod color non esset per se visibilis si sensus activus transferret vel largiret ei formam et habitum per quem moveret ipsum diaphanum et visus sicut putaverunt aliqui de lumine sed non est ita imo ipse color per sui naturam movetur diaphanum et visus. et tunc virtus naturalis anime efficit visionem in visu dispositivo per speciem colorum.

¶ Ad aliam rationem cum dicitur quod sensus passivus etc. dico quod ista ratio est contra suam auctoritatem. probatur. n. per illam rationem quod sensus particularis cognoscit speciem rei sensibilis existentem in medio. ut visus cognoscit speciem coloris existentem in aere. cuius tamen oppositum cetera tenent et quasi manifestum est ad sensum. arguitur enim sic. cognitio fit per assimilationem cognoscens ad illud cuius habet similitudinem in se. nunc autem sensus habet in se similitudinem speciei sensibilis. cum sensatio sit quaedam effectus illius speciei. effectus. n. habet similitudinem ad suam causam. quare etc. patet ergo illam rationem non esse sufficientem. quod sic concludit inconueniens contra illud sicut contra alium. dico autem ad hanc rationem negando. n. visus. n. non cognoscit proprie illam virtutem naturalem anime que agit visionem sicut nec proprie cognoscit speciem existentem in medio. et cum probatur quod cognitio fit per assimilationem etc. dico quod hic est fallacia. n. enim verum est quod ad hoc quod anima nostra aliquid cognoscat oportet quod eius similitudinem in se habeat quodammodo. sed non sequitur quod ipsa cognoscat omnem illud cuius similitudinem habet in se. cum enim sensus sit quaedam effectus generatus quod generavit animam. et sic habet quaedam similitudinem ad ipsum sequeret quod ipse sensus cognosceret illud generans quod generat animam et sensum. quod est absurdum. et ideo non valet ratio. Locom. dicit quod cognitio fit per assimilationem etc. dico quod si nos loquimur de cognitione quam habet sensus particularis exterior ista fit per assimilationem sensus ad obiectum per speciem generatam ab obiecto medio ante medio et ipsum obiectum repitatur. modo talis non est similitudo quam habet ad sensum activum ut manifestum est. non enim sensus activus generat in sensu passivo speciem ipsum repitantem mediante aliquo medio quod prius movetur ab eo. et sic patet defectus rationis istius qui negat sensum agentes et ponit speciem sensibilis esse principium actuum sensationis. verum est quod ipse adduxit quasdam rationes alias versus ad quartam. que omnes solute sunt in se. tractatu de sensu agente. sed propter brevitate quia in illis aliis rationibus pauca aut nulla est difficultas ideo eas ad prius nolo narrare nec solvere. pro ea tamen que hic congregata sunt quilibet parum exercitatus poterit omnia talia argumenta faciliter dissolvere.

¶ Nunc restat dicere de ultima ratione quam ponit quidam sociorum nostrorum. illam. n. reputo meliorem omnibus aliis. et firmiter credo quod si contra istam rationem posset inveniri ratio demonstrativa ille invenisset. Cuius ergo ipse dicit quod si esset sensus agens tunc ipsum sensitivum esset in potentia essentiali ad actum qui est sentire. concedo illam rationem et rationem. et ipse non demonstravit oppositum. sicut patet insipienti totum suum opus. ibi quidem ipse videtur supponere quod sicut grave habet actum se habet ad ubi deorsum sic sensitivum se habet ad actum qui est sentire. modo ipsum grave in actu non est in potentia essentiali ad ipsum ubi deorsum sed solum in po-

Secundus

Decimaseptima

tētia accituali ppter quod non indiget motore per se. & ego dico qd id nō est p se notū qd graue fm actū n̄ mouet se ipsū nisi p accitū imo ē magna p̄trouersia & difficultas multiplex vt patet octano p̄hycor. & quarto celi & mūdi. & sic vltima resolutio est ad aliqd mltū dubiū & forte difficilissimū p̄posito. & hec non est natura demōstratiōis sufficiētis vt patet p̄mo posterior. p̄cipue quia naturalis phi est maximā certitudinē querere fm cōmentatorē. & metaph. Dico tamen vltērius magis ap̄propinquando solutioni ratiōis qd duplex est potentia essentialis ad aliquem actū. vna est q̄ est in subiecto habente virtutem nālem inclinātes ip̄m ad actū d̄rium vt dicimus qd aqua habz potentiam essentialē ad vbi sursum & ad motū sursum & ipsa aqua habet actū cōtrariū ad motū sursum. s. vbi deorsus & habet nālīter virtutem inclinātem ipsaz ad motū deorsū. s. s̄r aut̄ & i alyz. & h̄ potentia vocat̄ potentia essential̄ a Lōm. p̄ rāto qz p̄uatio actus q̄ est ratio talis potentie cōsequit̄ naturaliter formā & essentiā ipsius subiecti. vt p̄uatio vbi sursum & motus ad sursum cōsequit̄ naturaliter formā aq̄ & terre. Alio modo dicit̄ potentia essentialis. i. p̄ essentiā & naturā suā ordinatur ad actum sic ad suū per se finē & tū nō est in subiecto cōtrariū actū habente aut virtutem nālem inclinātes ip̄m ad actū cōtrariū. Et qd hec distinctio sit vera & necessaria declaro sic. Cōstat qd p̄mū mēbzuz est vey. cōcedit̄. n. ab oibus qd subiectum habens aliqūe actū ē i potentia essentiali ad actū cōtrariū vt terra vel aqua q̄ nālīter habz grauitatē. hec vero simpliciter. illa vero i respectu d̄r eē i potētia eēntiali ad leuitatē & ad vbi sursum. sed qd aliud mēbzū sit vey sic patet. Constat. n. qd cuiuslibet p se motori cōrespōdet aliqua potentia essentialis receptiua motus vt ille etiā accipit i rōne sua. cū ergo motor celi sit p se motor ip̄ius celi vt patet i s̄o p̄hycor. necessariū est vt celus habeat potētiā eēntialē ad moueri motu circulari. & tamē certū est qd ip̄m celū nō habet aliqūe actum cōtrarium motui circulari. nec virtutē aliqūā nālīter inclinātem ip̄m ad motū p̄trariū. imo nec ad motū aliū vt patet ex p̄mo celi & mundi. relinq̄tur ergo qd habet potētiā eēntialē ad motū illo mō. qz h̄z potētiā q̄ p suā essentiā & nāz ordinat̄ ad ip̄m motuz recipiendū. S̄ilīter p̄ alio. nā vtus augmentatiua ē p se motiēs ip̄z augmētabile motu augmentatiuo. & sic oz ip̄m augmētabile h̄e potētiā eēntialē ad motū tales. & tamē certū ē qd ip̄z augmētabile nō habet aliqūe actū cōtrarium motui augmentatiōis nec aliqūā vtutē nālem ip̄m iclinātem ad aliū motū. ergo oz qd alio mō habeat potētiā essentialē ad istū motū augmentatiōis. Itē ip̄e intellectus possibilis d̄r eē i potētia essentiali ad sp̄m intelligibilez fm ip̄z i tractatu de intellectu agēte. & tū intellectus possibilis nullū habet actū p̄trariūz speciei intelligibilis nec vtutem iclinātes ip̄m ad d̄riū. oz ergo ip̄m eē i potētia eēntiali alio modo. s. quia habet potētiā que per suā essentiā ordiat̄ ad actus. p̄z q̄ ex dicti qd potētia eēntial̄ d̄r multipliciter. ista at̄ potētia eēntialis q̄ ē i subo non habente d̄riū q̄q̄ vocat̄ potentia accitūalis nō p̄tāto qd solū p̄ accitū ordiat̄ ad actū. s. p̄ tātō qd p̄uatio actus q̄ ē i subo habente tales potētiā nō est nālī illi subo s. violenter. sic cum graue p̄z actum existit sursum ip̄m est aptū natus & potens existere deorsus & caret p̄uatiū est ip̄o vbi deorsus. hec at̄ p̄uatio & carentia nō ē ipsi graui nālī. imo p̄ violentiā h̄z ipsā & p̄ accitū. & iō d̄r potētia accitūalis q̄tum ad hoc. tū idubitatē aptitudo essendi deorsum quā h̄z graue p̄ essentiā suā & nām ordinat̄ ad

actū q̄ ē vbi deorsus. Hac distinctōe vificata p̄z respōsio ad illā rōnē. cū. n. d̄r qd sensitūū erit i potētia eēntiali ad sentire falsuz ē. loq̄ndo de potētia essentiali accepta p̄mo mō. qz nulluz habz d̄riūz actus sentiendi nec vtutē iclinātes ip̄z ad actus d̄riūz. s. bñ erit i potētia eēntiali & mō. s. i potētia q̄ p suā essentiā ordiat̄ ad actum q̄ ē sentire. & talis potētia regit virtutem p se reductiuaqz ad talem actus. dico ergo qd semen ex q̄ ḡiabat̄ aial fuit i potētia essentiali ad actum sentiendi & ip̄sum sensitūū in animali generato est in potētia essentiali ad ip̄z actum. sed multum diuersimode. nam semen fuit in potētia essentiali. quia habebat formā essentialē substantialem p̄trariā illi forme cuius est actus sentiendi. Forma enim substantialis seminis est cōtraria anime sensitūe saltem fm dispositōes naturales. nam ipsū sensitūū nullā habet contrariā formā illi forme quaz consequitur sentire. & ideo ratio peccat fm multiplex. Cum ergo ille concesserit omnes suppositōes p̄ime ratiōis nostre qua probauimus esse sensum actiūū p̄ter p̄imam que dicit qd sensatio dependet ab aliquo p̄incipio per se actiūo. & probatum est euidenter quia hoc est verum & necessariū. & ostensū est qualiter sensitūū est in potētia eēntiali ad hoc opus quod est sentire. qd solū videbat̄ ingreere iste magister. non restat nisi concludere illam cōclūsiōnē. scilicet sensum agentē esse. & hoc est quod volumus. ¶ Queitio. XVII

Incendū autem secundum
 vnūquēqz sensum &c. ¶ P̄mo circa illud capitulū q̄ritur. Utrum sensus particularis possit decipi circa suūz p̄prium sensibile. Et arguitur p̄mo qd sic. quia virtus que iudicat aliquid esse alterius dispositōis q̄ ip̄m sit decipitur. hoc est manifestū. sed sensus particularis iudicat suum sensibile eē alterius dispositōis q̄ sit. vt visus iudicat aliquod coloratū eē rubeuz quod tamē est albū vel nigrū. quod apparet cum aliquod videt̄ medi ante medio rubeo. similiter gustus febricitantis iudicat aliquid eē amarū & tamen est dulce. vt apparet per experientiā. ¶ Item sicut se habet intellectus ad itelligibile sic sensus ad sensibile. per cōuenientē similitudinē. & habetur in 3° huius. sed intellectus errat quādoqz circa itelligibile p̄prium. quiditas enim est p̄prium obiectū intellectus & p̄imū. & tamen intellectus noster decipit̄ circa q̄ditatem cum iudicet quiditatem vnus rei esse quiditatem alterius rei. vt cum aliqui iudicauerunt animā eē corpus. & tempus eē eēntialiter ip̄z motum. & sic de alyz. ¶ Item virtus cognoscēs aliquid & non habens cognitionē veram de illo habet falsaz cognitionē veram de illo. hec videt̄ manifesta. sed sensus particularis coḡscit p̄prium sensibile. hoc est manifestū. & non habet de ip̄o cognitionē veram. p̄batio. quia veritas & falsitas cōsistit circa cōpositōem & diuisionē fm aristo. p̄mo peribermēnias. & s̄o metaph. & in 3° huius. sensus autem particularis non cōponit nec diuidit aliquid cum aliquo vt videt̄ manifestū. hec enim operatio est intellectus. s. componere & diuidere 3° huius. ergo &c. ¶ Opposituz videt̄ velle aristo. in diffiniendo sensibile p̄prium. dicit enim qd sensibile p̄prium est illud quod non contingit altero sensu sentiri & circa quod nō contingit errare. ¶ Ad intellectū questionis itelligendum est qd sensus particularis aliquādo est in debita & p̄portionabili distantia ad sensibile p̄prium. aliquādo autem non. quia minus distat & elogatū est ab ip̄o. aut minus p̄pinquum est ei. ¶ Item cōsiderandū est qd oīs

sensus est virtus organica vt patet in 2° 23° huius. ips
 aut organū sensus quādoq; est naturalr dispositū r p/
 prie ita q; nullā h3 dispositionē inālem r icōpetentem
 ad actum sensus. qñq; est ināliter r icōpetenter dispo/
 situm ad ipm actum sensus. ¶ Considerandū etiam q;
 ois sensus particularis indiget medio aliq; ad actū suū
 r illud medium aut est nāliter dispositum fm q; erigit
 multiplicatio r generatio spēi sensibilis. aut ē ināliter
 dispositū r icōuenienter ita q; habeat i se aliquā dispo/
 nem icōuenientē r ipropriā ad recipienduz species rei
 sensibilis ipm sensibile repñtātem. ¶ Intelligenduz ē
 q; sensus particularis nō est natus cognoscere aliq; sen/
 sibile extrinsecū nisi recipiat spēm illius aliq; mō. cuius
 signum est q; cuz iter sensibile r sensus iterponit aliq;
 quod phibet sensibile generare spēm suā i sensu particu/
 lari ipse sensus particulari nō recipit illud sensibile. vt cū
 iter visus r colores iterponit aliq; opacum r tenebosū
 phibēs spēm gñari a colore i visu nō vñ. silrāt r i alyz.
 ¶ Dis pmissis dico ad qōnem q; cū sensus particularis ē
 i debita r pportionata distātia a sēsbili r mediū nullā
 habet dispositionē iconuenientem r ināle ad recipiē/
 dum spēm repñtantez obiectum. r similiter organum
 ē oīno naturaliter r cōuenienter dispositum fm quod
 erigit ad actum sensus tunc sensus particulari nō decipi/
 tur circa suuz obiectū seu sensibile. ppriū r hoc ē adeo
 manifestū r certuz q; nō multum indiget rōne ad pbā
 dum q; ita fit. r forte debet recipi ab intellectu bene di/
 sposito sine ratione demonstratiua per solaz inductionē
 Tum enim visus r color sunt sibi inuicem debito modo
 appropinquata r mediū puta aer aut aqua fuerint pu/
 re diaphana nullam extraneā dispositionē habentia. r
 similiter oculus fuerit omnino sanus r nulla inatura/
 li r incōuenienti dispositione deprauatus tūc visus nō
 decipit in iudicādo illud. quod videt esse coloratū aut
 album aut nigrū aut rubeum. r sic de auditu r olfatu r
 alyz rē. Sed quāuis hoc sit satis manifestū tamen nō
 est incōueniens huius causas assignare. cognitio enim
 alicuius per suā causam est perfectior q; suum esse tñ
 vt dicit cōmen. super probemiū huius. r 8. phisicoruz.
 Causa aut huius forte est ista q; cum sensibile est suffi/
 cienter ppinquū sensui r cum hoc medium r organum
 sunt naturaliter r cōuenienter disposita tunc sensibile
 generat i sensu formā r spēs ipz repñtātē vere r pprie r
 pfecte. r sic ipse sēsus ē pfecte dispositus r pparatus ad
 recipiēdū verā cognitionē aut saltē cognitionē nō falsā
 ipsius sensibilis. Unde posset sic syllogizari. positl causis
 ppinquis r p se alicuius effectus necesse ē ē illum effe/
 ctuz r pcpue i rebus naturalibus s; illis tribus accñti/
 bus cōcurrentibus ponunt pncipia ppinqua r p se co/
 gnitionis pfecte exñtis sine deceptione r errore. tunc
 enim ponit r existit pncipiuz receptiuū ppinquuz p se
 r pfectū. s. spēs rei sensibilis repñtans pfecte ipm sensi/
 bile r ponit vel existit ppinquum pncipiuz actiuuz tal
 cognitōis pfecte. r iō necesse est tunc existere cognitōez
 pfectam quā sensus particularis natus est habere de suo
 pprio sensibili sine errore r deceptione. cū aut vna illa
 rum conditionum defecerit rtingit sensum nō habere
 pfectā cognitionē de sensibili sine errore. imo sensus vñ
 animal vtens sensu decipiet r errabit circa tale sensibile
 vt dicebat arguendo. Et hoc etiā manifestum est expe/
 rientia. si enī digitis cācellatis supponat lapillus rotū/
 dus vñ pñsus aut aliud sile corpus r circumducatur tūc
 apparebit esse duo corpora ita q; si non esset alia virtus
 cognitiua tunc indubitanter putaret esse duo corpora.

reā huius est q; mediū ibi nō ē sufficienter dispositum
 r naturaliter se habēs imo vnus digitoz. s. g. supponit
 r icurua sup altez est i situ innāli. r iō spēs mediante
 ipso pueniens ad virtutē tactiua nō omnino sufficiēter
 vñt cum spē q; puenit p altez. r ppter hoc tactus iudicā/
 cat esse duo. s; in hoc nō est deceptio circa sensibile pro/
 priuz s; cōe. Numerus enim r vnitas nō sunt sensibilia
 ppria s; coia vt dicit i littera. Exempluz aut de errore
 sensus particularis circa ppriuz sensibile ppter idebit
 tam distāciam manifestuz ē. cum enim corpus album
 multū distat a visu videt nigruz aut mlto minus albū
 q; sit. Similiter cum sonus audit d lōge mlto minor. r
 ipfectior apparet q; de ppe. silr aut r in alyz. dicit tñ
 aliq; q; nunq; sensus particularis decipit circa ppriuz sen/
 sibile ppe loquēdo de sēsbili pprio. sensibile. n. ppriuz
 sēsus ē illō qd; rtingit oīa p se r pcpise imutātia illū sensū
 vt color ē sēsbile ppriuz visus generaliter accipiēdo
 colozem pro quocūq; actu diaphani. vt capit aristo. in
 libro de sensu. vbi dicit. corpora colozē participant. s;
 sensibile ppriuz visus non est albedo neq; nigredo
 neq; aliud speciale contentū sub colozē. modo h; visus
 decipiatur circa ista specialia. scilicet circa albū r nigrū
 tamen nunq; decipit circa colozem. nunq; enim conti/
 git q; visus iudicat aliquod colozatum nisi illud sit ali/
 quo modo colozatū. similiter gustus non iudicat aliq;
 esse saporosum nisi sit aliquo modo saporosum. r audi/
 tus non iudicat aliquid esse sonum vel aliquid sonans
 nisi illud sit aliquo modo sonans vñ sonus. r sic sensus
 particularis nō decipitur aliquo modo circa suum sen/
 sibile pprie ppriū. Et hoc videtur intendere aristo.
 in littera. vbi dicit. Et non decipitur quoniam color r
 quoniam sonus. Sensem igitur decipi circa aliq; con/
 tentū sub suo primo obiecto propter aliquē defectum
 modo predicto non est ipsum decipi circa ppriū ob/
 iectum r circa sensibile ppriū. et propter hoc aristo.
 absolute dixit q; sensibile ppriū est circa quod nō cō/
 tingit errare rē. Et hoc cōsidera quia pulchrum videt
 si enim intelligimuz per sensibile ppriū illud qd; nō
 sentit alio sensu r per se imutat sensū r cōtinet oīa que
 ab illo sensu cognoscūtur pcpise tunc circa sensibile p/
 priū hoc modo dictum nō decipit ipse sensus particu/
 laris vt dictū est. r hoc vtiq; mō videt aristo. loqui de
 sensibili pprio. si vero per sensibile ppriū alicuius
 sensus intelligimuz omne illud quod per se imutat il/
 lum sensū r non potest alio sensu particulari sentiri sic
 sensus bene decipit circa sensibile ppriū ppter cau/
 sas predictas. r hoc modo rmuniter intelligit. Est aut
 vterius cōsiderandū q; quāuis sensus particularis nun/
 q; decipiat circa sensibile ppriū modo predicto. nūq;
 enim homini vel alteri aiāli apparet per auditū q; au/
 diat sonum quin aliquem sonum audiat. nec vnq; ap/
 paret q; videat colozē quin videat colozē aliquo modo
 tamen ipse sensus particularis vel magis pprie loquē/
 do animal vtens sensu particulari aliquando decipit
 circa subiectū sensibilis r circa locum vel vbi ipsius. vt
 si viso aliquo colozato iudicet animal quid sit illud co/
 lozatum vtrum stānum vel argentum. et vbi sit an su/
 perius vel inferius multotiēs decipit. quod non sic pu/
 to contingere q; ipse sensus particularis iudicet d illo
 subiecto r ipsum cognoscat. sed magis quedaz alia vir/
 tus anime iterior. r nobilior sensu particulari. r hec vir/
 tus est virtus cogitatiua i hominibus. hec enī virtus
 cōprehendit itentiōes idiuinales omniū. r pdicamē
 tozuz vt hanc humanitatē fortis r hanc paternitatē r

Secundus

Decimaseptima

hoc vbi sic autem de alijs. hec autem est nobilissima virtus anime sensitivae de qua multa pulchra docuit Lomé. in diversis locis suorum commentorum. et forte videbitur post. Sic igitur intelligo sensum particularem aliquando decipi circa subiectum sui proprium sensibilis quod sit. quia aliquid a lia virtus cuius cognitio comitatur cognitionem sensus decipit circa illud. ut visio aliquid colorato virtus cogitativa indicat ipsum esse nigrum aut farinam aut stannum aut plumbum et sic de ceteris. et hec est intentio Lomé. in commento huius partis.

¶ Uideret alicui quod sensus particularis nunquam decipit circa sensibile proprium. quia quoadmodum sensus recipit species sensibilis eo modo quo sensibile ipsam imprimat. tunc videtur esse verum iudicium cum sensus natus sit sentire et iudicare pro seipsum a sensibili sibi impressam. sed cum sensus sentit semper recipit speciem sensibilis eo modo quod sensibile ipsam agit et natus est agere. Uniuersaliter enim alteratur seu passum nunquam recipit formam ab agente nisi quia agens inducit nec alio modo nisi quo agens natus est eam inducere. Si enim reciperet alio modo quo agens non induceret ipsam quid esset agens illum modum non passus quia est in potentia ad formam ad omnem modum recipiendi secundum quem recipit. Et forte dicendum hic quod sensus inaturaliter dispositus recipit speciem sensibilis alio modo quam ipsum sensibile natus sit eam imprimere. et illum modum efficit dispositio inaturalis existens in sensu. ¶ Uocatur quod sensus cum sentit semper recipit speciem sensibilis eo modo quo sensibile natus est ipsam agere sed non omni modo quod natus est agere. non enim semper recipit eam modo perfectissimo propter idiosyncrasiam organi sicut calefactibile non semper recipit caliditatem ita perfecta sicut ignis natus est eam facere. scilicet propter idiosyncrasiam. ¶ Ad hoc autem quod sensus habeat verum iudicium de sensibili necesse est quod recipiat eius speciem modo perfectissimo quod sensibile natus est eam facere. scilicet ipsam proprie repraesentat. et hec ratio tangit 4. metaph. per ergo quomodo sensus particularis decipit circa proprium sensibile et quomodo non. ¶ Ad primam rationem per ex dictis. cum dicitur illa virtus et verum est sic se habentem. et cum dicitur sensus particularis et dicitur potest hoc contingit patens propter inalem dispositionem medij. medij enim quod mediante debet aliquid videri debet esse diaphanum pure sine omni vero et proprio colore prout mixtionem lucidum opaco. et cum medius habeat aliquem talem colorem tunc species in eo recepta assimilatur illi aliquo modo. Quod enim recipit aliquid recipit secundum modum recipiendi. et non secundum modum rei recepte. et sic illa species non proprie et perfecte repraesentat illud sensibile. Similiter autem cum organum sensus habeat dispositionem inaturalem et inconuenientem. tunc species in ipso recepta quod dāmodo conformatur ei et non repraesentat sincere et perfecte ipsum sensibile. propter quod fit iudicium secundum exigentiam illius dispositionis inexistentis. et sic errat sensus. Si autem volumus dicere sensibile proprium alio modo tunc intermetur minor. nunquam enim visus iudicat sensibile proprium esse alterius dispositionis. ut coloratum esse non coloratum nec e converso. et sic non iudicat sensibile proprium alterius dispositionis quam sit nisi coniungendo eum eo aliquo modo sensibile non proprium. ¶ Ad aliam concedatur maior. et eum dicitur quod intellectus bene decipitur circa proprium intelligibile. scilicet circa quidditatem. dico quod non per se et proprie apprehendendo quidditatem simpliciter apprehensio. ne iudicium. imo sic apprehendens quidditatem per se et seorsum apprehensione simpliciter non decipitur intellectus circa proprium intelligibile vel circa quidditatem aliquam sed per accidens scilicet componendo unam quidditatem cum alia vel diuidendo contingit error et deceptio respectu quidditatis. Sed quia sensus particularis non est natus per se

componere suum proprium sensibile cum aliquo alio quia nihil aliud cognoscere dicitur nisi suum sensibile proprium vel contenta sub eo vel sensibile commune. ideo non contingit talis deceptio esse circa sensum predictis conditionibus obseruati. ¶ Sed queritur iunior quod virtus facit istam compositionem hoc album est stannum. vel hoc sonans est argentum. et sic de similibus. Puto quod virtus cogitativa immutata a sensu ut visus quantum ad comprehensionem coloris vel ab auditu quantum ad cognitionem soni. et sic de ceteris.

¶ Ista enim virtus cognoscit omnes formas sensibiles proprias et communes quas sensus particulares cognoscunt tamen cognoscit eas modo perfectiori et magis spiritualiter quam sensus ut docet Lomé. in 3. huius. et in suo libello de memoria et reminiscencia. et cum hoc ipsa cognoscit intentiones. id est formas individuales quas non cognoscunt sensus particulares. et tunc ipsa cogitativa proponit istas adinuicem et ratiocinatur de ipsis pro tanto dicitur particularis secundum Lomé. in tertio huius. ¶ Ad aliam cum dicitur. virtus que cognoscit et aliquid negant istam. quia non omnis cognitio est susceptiva veritatis aut falsitatis sed solum cognitio composita vel diuisa seu affirmatiua vel negatiua. circa compositionem enim et diuisionem consistit veritas et falsitas ut dicit philosophus primo periermenias. et in 3. huius. falsum enim in compositione semper est. Et in principio capituli dicit Aristoteles. Indivisibilis quidem igitur intelligentia in his est circa que non est falsum. Ex quibus omnibus videtur quod non est necesse virtutem que non habet veram cognitionem habere cognitiones falsas. quia non omnis cognitio est vera vel falsa. sed solum composita vel diuisa. et id non valet ratio. ¶ Sed hec responsio videtur manifeste contradicere aristoteli in 2. huius. ca. de fantasia. quod priorum sensus semper est verus aut paucissimus habens falsum. Et in illo ca. Quonia autem duabus differentijs. sensus igitur priorum semper est verus. et in 3. huius dicit quod intellectus ipse quod quod erat esse semper verus sicut visus respectu proprii visibilis supple. Et ibidem dicit Commentator quod actio intellectus que est informatio semper est vera. Et subdit parum post. Quem admodum visiones proprie visui. scilicet comprehendere colorem sunt vere in maiori parte. ¶ Propter eandem ergo istarum auctoritatum utendum est forte distinctione quod veritas potest accipi dupliciter. Uno modo communiter pro quacumque conformitate cognoscentis ad cognitum. et sic sine dubio sensus particularis bene habet cognitionem veram de suo proprio sensibili et intellectus de quidditate. Alio modo sumitur veritas magis stricte pro conformitate alicuius partis contradictionis de qua potest esse dubitatio vel certitudo ad ipsam rem. et sic ipsa veritas solum consistit in compositione vel diuisione. nam omnis pars contradictionis que potest esse dubia vel certa est affirmatiua vel negatiua. et sic habet compositionem vel diuisionem circa quas consistit veritas si ita est vel falsitas si ita non sit in re. vel e converso. et de ista veritate vel falsitate loquitur aristoteles. 6. metaph. versus finem. vbi dicit quod verum affirmationem habet in composito. negationem autem in diuiso. falsum autem huius partitiois contradictionem. si igitur accipiatur veritas isto modo pro conformitate affirmationis vel negationis ad ipsam rem sic semper est circa compositionem et diuisionem. nam affirmatio requirit compositionem et negatio diuisionem aliquo modo ut patet in 3. huius. et hoc modo non conceditur sententiis particulari quod sit verus respectu proprii sensibilis eo quod non habet ipsum componere vel diuidere cum alio. id est cognoscere compositionem aut identitatem. vel diuisionem aut di-

ueritatem eius ad aliquod aliud. Utrum autem aliq[ue]
virtus anime sensitivae possit istam divisione[m] et copositi
one[m] comprehendere non est multum declaratus, sed de
hoc videbitur post. quare etc. ¶ Questio. XVIII.

¶ Veritur Utrum sensibilia communia sint
sensibilia per se. Et arguitur p[ro]
mo q[uo]d non. quia illud non e[st] per se sensibile q[uo]d
est accidentaliter iunctu[m] sensibili p[ro]prio. tale eni[m] dicit[ur]
sensibile p[er] accidens. vt Diary filius sicut dicitur i[n] littera.
sed sensibile comune est accidentaliter iunctum sen
sibili p[ro]prio vt magnitudo est accidentaliter coniuncta
colori et similiter figura. quare etc. ¶ It[em] illud q[uo]d non est
p[ri]mu[m] obiectu[m] alicuius virtutis et no[n] p[ro]tinet sub p[ro] obiecto
illius virtutis no[n] est p[er] se cognoscibile ab illa virtute. B
videt[ur] satis rationabile. sed sensibilia communia non p[ro]tine[n]
t sub p[ri]mis obiectis suoz s[er]uati p[ro]ticulariu[m] vt manife
st[u]m est iducendo. p[ri]mu[m] enim obiectu[m] visus est color vel
lumen vt dicitur. magnitudo aut[em] no[n] p[ro]tinet sub lumine
nec sub colore. nec similiter figura. etc. de alyz. q[ue]re etc.
¶ It[em] q[uo]d est sensibile p[er] aliquo[d] aliud essentialiter ab eo
non est sensibile per se. hec est manifesta. quia per se et
per aliud opponunt[ur] p[ro]cipue p[er] aliud essentialiter. sed
sensibile co[m]e est sensibile p[er] aliquid q[uo]d e[st] aliud essentialit[er]
ab eo. sensibile. n. comune est sensibile p[er] sensibile p[ro]
p[ri]um vt plane dicit Alexander super libru[m] de sensu
et sensato. Communis. n. sensus vniuscuiusq[ue] p[ro] p[ro]pria et cu[m]
his. sensibile aut[em] p[ro]p[ri]u[m] est essentialiter aliud a sensibili
comuni. vt color est aliud e[ss]entialit[er] a magnitudine et figu
ra vt manifestu[m] e[st]. similiter aut[em] et in alyz. quare etc.
¶ It[em] si sensibile co[m]e e[st] sensibile p[er] se. aut hoc esset p[er] se
p[ri]mo aut p[er] se no[n] p[ri]mo p[ro] diuisione[m] sufficere. no[n] p[er] se p[ri]mo
q[uo]d hoc esset co[n]tra Comen. i[n] co[m]ento huius partis. si di
catur q[uo]d p[er] se no[n] p[ri]mo co[n]tra. Illud cui debet vl[ter]i[us] aliq[uo]d
accidens p[er] se no[n] p[ri]mo est id e[ss]entialit[er] cu[m] eo cui p[ro]p[ri]et p[er] se
p[ri]mo vt soz. cui inest risibilitas p[er] se et non p[ri]mo est idem
e[ss]entialit[er] cu[m] ho[m]i[n]e cui inest p[er] se p[ri]mo. similiter aut[em] et i[n] alyz
si igit[ur] sensibile co[m]e e[st] sensibile p[er] se no[n] p[ri]mo deberet e[ss]e
id e[ss]entialit[er] cu[m] sensibili p[er] se et p[ri]mo. s. cu[m] sensibili p[ro]
p[ri]o. hoc vero est manifeste falsum. q[uo]d ista su[n]t in diuer
sis p[ro]dicamentis. quare etc. ¶ It[em] entia mathematica no[n]
sunt p[er] se sensibilia. sunt. n. abstracta a sensibilibus vt d[icitu]r
i[n] 2° p[ro]p[ri]o. et 7° metaph. et nihil est abstractu[m] a seipso
sed sensibilia co[m]a salt[em] aliqua. s. numerus magnitudo et
figura sunt entia mathematica vt scit[ur] ex mathematici.
magnitudo. n. p[ro]tinet ad geometria[m]. et e[st] figura. numerus
aut[em] ad arithmetica[m]. quare etc. ¶ It[em] omne sensibile p[er] se
d[icitu]r gignere suam forma[m] spirituales seu sp[iritu]m ip[s]u[m] rep[ro]p[ri]a
te[m] i[n] medio et i[n] sensu. hec videtur e[ss]e manifesta. in hoc. n.
differt sensibile p[er] se a sensibili p[er] accidens. q[uo]d a sensibili p[er]
accidens sensus nihil patit[ur]. i. nihil recipit vt dicit ari. i[n] l[ite]ra.
s[ed] a sensibili p[er] se debz sensus aliquid pati. Sentire eni[m]
i[n] quodam pati et moueri accidit vt dicit ari. i[n] littera.
s[ed] magnitudo no[n] p[ro]t gignere sua[m] sp[iritu]m i[n] medio nec i[n] se
su. p[ro]batio q[uo]d illud q[uo]d h[ab]et realit[er] magnitudine[m] no[n] recipit
sp[iritu]m magnitudinis p[ro]cipue si h[ab]et magnitudine[m] eiusde[m] sp[iritu]s.
recepti[us]. n. d[icitu]r e[ss]e denudatu[m] a recepto salt[em] s[ed] sp[iritu]s. et ista
p[ro]p[ri]one[m] vt ari. i[n] recepto e[ss]e sp[iritu]ali et mali vt dicit Com. i[n]
isto 2°. Un[de] ari. dicit i[n] capitulo de visibili. e[st] aut[em] suscepti
u[m] coloris. q[uo]d sine colore. soni aut[em] ab sonu. quare etc.
¶ It[em] co[n]firmat ista ro. na[m] si magnitudo faceret suas
sp[iritu]m i[n] medio illa sp[iritu]s aut esset de genere qualitatis.
aut de genere qua[n]t[ita]tis. cu[m] enim e[ss]et ens extra ai[m]a[m].
actu necesse est ip[s]as e[ss]e i[n] aliquo p[ro]dicamento et no[n] est ro
nabile ip[s]as esse i[n] alio nisi i[n] altero isto[rum] duoz vt p[er]

cuiuslibet sani capitis. sed illa sp[iritu]s magnitudinis no[n] p[ro]t
e[ss]e q[ua]ntitas. sicut. n. q[ua]ntitas no[n] generat sp[iritu]m q[ui] sit magni
tudo sic no[n] videtur q[uo]d magnitudo generet sp[iritu]m que sit
qualitas p[ro]cipue q[uo]d illa sp[iritu]s d[icitu]r e[ss]e p[ro]formis illi magnitu
dini vt ea rep[ro]t[ur]. qualiter aut[em] q[ua]ntitas p[ro]t e[ss]e co[n]formis
ip[s]i magnitudini et ip[s]am magnitudine[m] rep[ro]tans. Nec
est dicendu[m] q[uo]d illa sp[iritu]s sit de genere qua[n]t[ita]tis. quia aut
esset eiusde[m] sp[iritu]s specialissime cu[m] ipsa magnitudine. vt
sp[iritu]s linee e[ss]et eiusde[m] sp[iritu]s cu[m] linea. sup[er]fici cu[m] sup[er]ficie.
aut e[ss]et alterius sp[iritu]s. si diceret[ur] q[uo]d sp[iritu]s linee qua[n]t[ita]t[is] gignit i[n]
medio sit eiusde[m] sp[iritu]s sp[iritu]alissime cu[m] linea hoc videt[ur] irra
tionabile. q[uo]d cu[m] ip[s]u[m] mediu[m] et ob[er]ni habeat i[n] se lo[n]gitudi
ne[m] no[n] debet recipere lo[n]gitudine[m] eiusde[m] sp[iritu]s. Nec e[ss]e di
cendu[m] q[uo]d sit alterius sp[iritu]s ab ipsa magnitudine. quia sic
aristo. no[n] numerasset sufficere qua[n]t[ita]tis. q[ue]re etc.
Et co[n]firmat. q[uo]d dicit comen. i[n] 4° p[ro]p[ri]o. c. de vacuo. q[uo]d
qua[n]t[ita]tes non sunt de virtutibus actiuis. ergo ipsa non
p[ro]t facere sua[m] sp[iritu]m i[n] medio et organo. quare etc. ¶ De
inde p[ro]batur specialit[er] de motu. q[uo]d illud cuius nihil e[ss]e
ai[m]a[m] nisi indiuisibile no[n] videtur e[ss]e sensibile p[er] se. nam
indiuisibile p[er] se no[n] sentitur vt dicit aristo. i[n] de sensu et
sensato. sed ip[s]ius motus nihil e[ss]e actu et ai[m]a[m] nisi indi
uisibile. Sicut. n. de t[em]p[or]e nihil est actu et simul et ai[m]a[m]
nisi nunc. vt p[er] 4° et 8° p[ro]p[ri]o. et sic de motu nihil videt[ur]
esse extra ai[m]a[m] nisi mutatu[m] e[ss]e. Unde et comen. dicit. 4°
p[ro]p[ri]o. q[uo]d motus no[n] est demonstratus. s. co[n]gregatus i[n] finit[er]
sed mens facit ip[s]u[m]. quare etc. ¶ It[em] arguitur de nume
ro. q[uo]d est co[m]positu[m] ex no[n] sensibilibus no[n] est sensibile p[er]
se. hec e[st] manifesta p[er] aristo. sed numerus e[st] p[ro]positus ex
no[n] sensibilibus. q[uo]d e[st] p[ro]positus ex vnitatibus vt p[er] 3° et
10° metaph. vnit[er]itas aut[em] no[n] est sensibilibus cu[m] sit simpl[er] i[n]
diuisibilis et actu et pot[en]tia vt p[er] 3° metaph. et 5° metaph.
ergo etc. ¶ Deinde arguitur de gete. si ges e[ss]et p[er] se sensi
bilis aut sentiretur p[er] sp[iritu]m p[ro]p[ri]a. aut p[er] sp[iritu]m motus
p[ro]p[ri]a. q[uo]d est co[m]positu[m] ex no[n] sensibilibus no[n] p[ro]p[ri]a. q[uo]d p[ro]p[ri]a
no[n] facit sp[iritu]m i[n] alquo eo q[uo]d p[ro]p[ri]a no[n] e[ss]t ens. non ens
aut[em] nihil mouet nec efficit. q[uo]d semp[er] existimabit aliq[ue]
sp[iritu]s moues. 2° p[ro]p[ri]o. nec p[ro]p[ri]a motus. q[uo]d motus ip[s]e sen
titur p[er] sua[m] sp[iritu]s. q[uo]d illa no[n] sentitur quies. ¶ It[em] sensus
particularis non p[ro]t h[ab]ere sp[iritu]m motus nisi exite motu.
sensus. n. particularis no[n] p[ro]seruat sp[iritu]s re[sp]e[ct]u i[n] absentia
eaz vt co[n]ter p[ro]cedit. mo[n] corpore aliquo gese[n]te non e[ss]e
eius motus vt manifestu[m] est. q[uo]d p[ro]p[ri]a[m] opposita non
sunt simul i[n] vno subiecto vt dicit i[n] p[ro]dicamentis. q[uo]d d[icitu]r
corpus aliquod gese[n]t sensus particularis non h[ab]et sp[iritu]m
motus eius. et sic p[er] speciem motus non potest cogno
scere quietez alicuius corporis quiescenti. nec p[er] sp[iritu]s
p[ro]p[ri]a. vt p[ro]batu[m] est. ergo nullo mo[do] sensus p[ro]ticularis p[ro]t
cognoscere gete. Nec e[ss]e dicendu[m] q[uo]d sensus particularis co
gnoscat gete alicuius mobilis d[icitu]r illud mouet et d[icitu]r sp[iritu]s
motus e[ss]e i[n] se[m]p[er]. q[uo]d d[icitu]r mobile mouet et e[ss]e p[ro]p[ri]a sensus p[ro]
cipit eius motu[m] vt manifestu[m] e[ss]e ad se[m]p[er] p[ro]cipue i[n] visu. et sic
si cogiceret quiete[m] et motu[m]. q[uo]d e[ss]e absurdu[m]. ¶ It[em] hoc e[ss]et
contra aristo. i[n] hoc 2° cap. q[uo]d aut[em] non sit sensus etc. d[icitu]r
cit eni[m] ibi Aristoteles. quies cognoscitur i[n] eo q[uo]d non
mouetur. sensus ergo particularis no[n] cognoscit getem
alicuius mobilis dum illud mouetur. quia idem esset
quod p[ro]p[ri]a. Ex omnibus istis videtur alicui p[ro] sensibi
lia co[m]a no[n] sunt p[er] se sensibilia. ¶ Oppositu[m] arguit au
toritate aristo. i[n] l[ite]ra. si l[ite]ra auctoritate comen. et o[mn]i ali
o[rum] expositoz. ¶ Ista q[ue]stio e[st] multu[m] difficilis et p[ro]p[ri]a iue
nio ordinatu[m] p[ro]ter dicta comen. q[uo]d q[ue]stio sunt multe auctes vt p[er]
ex argum[en]t[is] i[n] d[ic]t[is]. Quidam dixeru[n]t sic fr[anc]is thomas i[n] isto
loco. q[uo]d sensibilia co[m]a no[n] s[un]t sensibilia p[er] accidens p[ro]p[ri]a r[ati]o[n]e

ppm vti dicitur in plenus
restituere p[ro]p[ri]a

Secundus

Decima octava

pmo qz h's sensibilia cola sūt p'p'a obiecta sensus cois. sicut sensibilia p'p'ria sūt p'p'ria singularis. s'z qz sensibilia p'p'ria non possunt esse sine sensibilibus coibus imo ipsa sensibilia cola sūt subiecta p se sensibiliū p'p'riozū vt eis iponit. Dicit. n. frater Thomas q' vtrazq' istarū ratiōnū est icōpetēs. pmo. qz falsū est q' ista sensibilia sint obiecta sensus cois p'p'ria supple. q est qdam sensus diuersus a g'nqz sensibus particularibus. qz iste sensus cois est qdā potētia ad quā terminant' oēs imutatiōes sensuū particulariū vt infra patebit. Unde impossibile est q' sensus cois h'eat aliqd obiectū p'p'riū aliud q' h'nt sensus p'p'rii. ¶ Itē dato q' sensibilia cola eēt obiectū sensus cois nō excluderet p hoc gn essent p acciōs sensibilia respectu sensuū p'p'rioz. sic enim agit hic de sensibilibus fm q' h'nt habitudinē ad sensus p'p'rios. nam potētia q' est sensus cois nodū est declarata. Qd aut' est obiectū superioris alicuius potētie p'p'riū esse p acciōs sensibile v' post dicit' r sic p'ma ratio nō est competēs. ¶ Itē 2^a ratio nō valet. ad hoc. n. q' aliqd sit sensibile p acciōs nō refert vtz illud qd est subiectū qualitatis sensibilib' sit eius p se subiectum v' nō p se. nullus. n. diceret ignez q est p se subiectū caloris esse p se sensibile tactu. Et est p'siderādū q' de due rōnes quas recitat frater Thomas r iprobat. vidētur sup'cialiter esse rōnes Lōmen. s'z non sunt vt patebit i sequentibus. r puto q' ipse frater Thomas sumpsit istas duas rōnes ex verbis Lōmē. non tamē dicit plane eas esse rōnes Lōmen. qz forte dubitauit an esset itentio Lōmen. aut scīuit q' hec nō fuit itentio eius. ¶ Tūc vltierius dicit' iste frater q' ideo aliter est dicēdū q' sentire p'sistit in quodā pati r alterari vt dictū est supra. q' ergo facit differētiāz in ipsa passione vel alteratiōe sensus h'z p se habitudinē ad sensū r dicit' sensibile p se. Qd aut' nullā facit differētiā circa imutatiōe sensus est sensibile p acciōs. Un' r in littera dicit' p'p'ria a sensibili p acciōs nihil patitur sensus fm q' h's differētiā aut' circa imutatiōe potest aliqd facere duplr. Uno mō q'stū ad ipsā spēs agētis. et sic sensibilia p'p'ria p se faciūt differētiā circa imutatiōe sensus fm q' hoc est color. illud aut' sonus. r illud est albū illud vero nigrū. ipse. n. spēs actiuoz in sensū sunt sensibilia p'p'ria ad que habet naturalē habitudinē potentia sensitua. r ppter hoc p'p'ria differētiā istoz sensibilibus diuersificātur sensus. Quēdā vero alia faciūt differētiā in transmutatiōe sensuū nō q'stū ad spēcies agentis. sed q'stum ad modū actionis. qualitates enim sensibiles mouent sensū s'itualiter r corporaliter vnde aliter mouent sensum q' sūt in maiozi vel in minozi corpore r secūdū q' sunt in diuerso situ vt p'p'riū vel remoto vel codē vel diuerso. r hoc modo sensibilia cōmunia faciūt differētiā circa imutatiōe sensuū. qz nō habent habitudinē ad sensum vt spēs actiuoz ideo in ea nō diuersificāt spēs potentie sensitue. sed remanent cōmunia pluribus potētys sensus. Et in his verbis manifeste videtur intēdere iste homo q' ista sensibilia cōmunia non p tanto sunt sensibilia cōmunia qz iprimāt sensibus suas p'p'rias spēcies seu simulacra. sed p tāto. qz sensibilia p'p'ria aliter r aliter imutant secūdū q' alijs r alijs sensibilibus cōmunibus sunt coniuncta. Qd si sic intelligit credo q' falsum intelligat. qz color diunctus motui aut nihil iprimat sensui nisi qd iprimat color sine motu. aut aliqd iprimat qd nō iprimat color sine motu. Si nihil penitus iprimat qualiter ergo diuersificat imutatiōe ita q' sequat' alia cognitio vel iudiciū. Si vero iprimat aliqd aliud illud indubitanter nō

potest esse aliud nisi species ipsius motus. qz sensus nō est natus recipere a forma extra aiām p'p'rio nisi eius spēs seu characterē. quare r. c. Silr albedo vel aliud color coniunctus figure triangulari. aut iprimat aliqd v' sui qd non iprimat ei color figure quadrangularis vel econuerso. aut omnino nihil. r sic sequitur qd p'p'riū silr aut r in alijs. Unde sine dubio videt' q' vniūqz istoz sensibiliū cōmuniū iprimat sensui particulari suā p'p'ria similitudinē per quā cognoscitur ab eo. r hec videtur intentio ari. in isto 2° capitulo. q' aut non sit sensus alius r. c. vbi loquens de sensibilibus cōmunibus dicit q' oia enim hec motu sentimus. Et Lommen. dicit q' oia hec sentiuntur a sensibus p'p'rijs motionē vel passionē. sensibile aut non aliter mouet sensui nisi generando in ipso suam spēcies. ¶ Rursus querit ab ipso r ab alijs sic dicentibus si visus cognoscit colorem r magnitudinem figuram et motum. vtrum cognoscat hec omnia per spēcies coloris. aut per aliam r aliam spēcies. Si per eandem spēcies hoc est difficile. quia sicut iste sunt res diuersae sic eaz cognitiōes debent esse diuersae. R' idicilū eni esset dicere q' visio coloris sit idē for' maliter r essentialiter cū visione figure aut magnitudinis aut motus. si ergo iste sēsationes sūt diuersae quomodo poterunt causari ab vna r eadē spēcies non bene est manifestū. Et ideo dicendū est aliter s'z intentionē Lōmen. ¶ Ad cuius euidentia considerandū est q' per se r per accidens sunt quodāmodo opposita vt satis p'z ex p'p'rio posteriorū. r quia quot modis dicitur vniū op'positozū tot modis dicitur r reliquū. vt dicitur in p'mo thopicozū. ideo per se dicitur tot modis quot dicitur p' accidens r econuerso. modo aliquid est sensibile per accidens duobus modis vt innuit Lōmen. ¶ Uno mō ali' quid est sensibile per accidēs ex eo q' non cognoscitur a sensu particulari nec sensibilia p'p'ria sunt ei necessaria diuncta ex necessitate p'p'ria nec remota. r sic in diuiduū substantie est sensibile per accidēs. vt for. r h's color eni non est necessario in forte nec necessitate p'p'ria nec remota. r per oppositū ad hunc modū dicit' ref' aliqd sensibile per se ex p' q' cognoscitur a sēsu particulari r sensibilia p'p'ria sunt ei coniuncta ex necessitate p'p'ria vel remota. ¶ Alio modo dicitur aliqd sensibile s'z accidens ex eo q' sensus non est natus ipsū cognoscere s'z q' sensus. id est per naturā cōmunes oibus sensibus vel pluribus. sed fm q' sunt tales sensus. scilicet cet hominis. r hoc etiā modo differentie substantiales indiuiduozū substantie sunt sensibiles secūdū accidēs. quia licet cognoscantur a pluribus sēsibus aliquo mō tamen sensus non cognoscunt eas s'z q' sunt sensus aiālis intelligētis. s. hois. verbi gratia. licet medicus ad cognoscendū vitā alicuius vritur pluribus sensibus. s. visu r auditu r tactu. tamen isti sensus non deseruiunt ad cognitiōe vite secundū q' sunt sensus. nec per nāz cōez sensui in hoie r in alijs aiālibus sed s'z q' sūt sēsibus hois. p se aut ecōtra s'z q' ē sēsibile a sēsu vt sēsibus ē. n. s'z q' huius aiālis. ¶ His visis dicitur ad qōnē q' sēsibilia cōmunia sunt sensibilia per se p'p'rio modo. quia sensibilia p'p'ria necessario sunt eis coniuncta aut necessitate p'p'ria vt magnitudini r figure. aut necessitate remota sicut motui aut geti aut numero aut vnitati. Omnis enim qualitas sensibilib' est in magnitudine aliqualiter figurata r est coniuncta motui vel geti r numero aut vnitati. r cū ista sensibilia cognoscantur a sensibus particularibus quare videtur q' sunt sensibilia per se p'p'rio modo. Sunt etiā sensibilia. 2° modo

accidens videtur

p'p'ria

qz sēsus nō sunt nati cognoscere ea s3 qz sunt tales sen-
sus solū vel talis aīalis. s. hoīs. s3 s3 qz sūt sēsus per nām
cōmunē pluribus sensibus in pluribus animalibus. nō
enī solū hō per visū cognoscit magnitudinē sed etiam
qdam alia animalia. cuius signū potest esse. qz canis ve-
locius mouet ad cibū maioris quantitatis ceteris pa-
ribus. vt si cani famelico offeratur duo frusta carniuz
quorū vnū sit maioris quātitatis qz reliquū dum non
possit embo accipere citius ibit ad maius qz ad minus
qđ non faceret nisi aliquo modo cognosceret magnitu-
dinem. z verisimile est de alyis sensibus cōmunibus qz
aliqua aliter ab alyis animalibus cognoscantur z p̄cipue
de motu aut quiete. qz videmus qz canis vidēs dominū
suū ambulante vadit post eū z quiescētē quiescit. z hoc
sp̄aliter est vey in canibus disciplinatis. s. r̄ aut est de
multis alyis. qre r̄. Et istas rōes itellerit Lōmen. vt pz
inspicienti verba eius. cū enim dixit qz ista sūt propria
sensui cōmuni non accepit sensum cōmunē pro illa. po-
tentia ad quā terminantur omnes imutationes sensuū
pprioz. sed intendit qz ipsi sensus habent cognoscere
ipsa sensibilia cōmunia p naturā cōmunez oibus sensu-
bus aut pluribus nō secūdū qz sunt sensus talis aīalis
precise. Tria enim istoz sensibiliū sentiūtur ab oibus
sensibus. s. motus ges z numerus. duo aut eoz. s. figura
z magnitudo sunt cōmunia visui z tactui tantū vt dicit
Lōmen. z secūdū hoc intelligēda sūt verba Lōmen. in
isto capitulo vbi dicit sic. Quoniā aut sensibilia. s. com-
munia sunt attributa sensibus essentialiter manifestū
est. nō enim possumus attribuere cōprehensiones sen-
suū eius alio modo ab eo qz sunt sensus. hec igit est intē-
tio eius z qđ accidētaliter est oppositū ei qđ est essenti-
aliter. ista enim sunt cōprehensibilia sensuū secūdū qz
sunt sensus nō secūdū qz sint aliqz sensus. Et p istā redu-
plicationē secūdū qz sensus intelligit Lōmen. naturam
cōmunem pluribus sensibus pluriū aīaliū aut oibus.
Cōsiderandū est etiā diligētē qz licet ista p se sint sensi-
bilia modis p̄dictis tamen nō sūt sensibilia primo. qz
si sensibile cōmune esset sensibile primo aut esset sensi-
bile primo primitate cōmunitatis. aut primitate prin-
cipalitatē. non primo modo. qz passio que debetur ali-
cui primo primitate cōmunitatis debet omnibus alyis
qbus inest p naturā illius vt patet iducēdo. r̄ s̄ s̄ s̄ s̄ s̄ s̄
enim q inest homini primo inest oibus alyis p naturam
hoīs. z habere tres r̄. p naturā triāguli. z hec est inten-
tio ari. primo posterior. modo esse sensibile nō inest sē-
sibili pprio p naturā sensibilis cōmunis. qz cū sensibile
cōmune sit aliud essentialiter a pprio vt manifestū est.
sequeret qz sensibile ppriū nō esset p se sensibile. sed p
accidēs qđ est absurdū. nec est dicēdū qz sensibilia com-
munia sint sensibilia primo ordine principalitatis siue
dignitatis imo magis sensibilia ppria secūdū cōmunē
doctrinā. qz sensus particularis nō distinguit s̄m distin-
ctionē sensibiliū cōmuniū. s3 s̄m distinctionē sensibiliū
pprioz ita qz vnū qz sensus particularis natus est co-
gnoscere vnū genus sensibilis ppriū z nō aliud. vt dicit
i littera. qđ non sic est de sensibilibus cōmunibus. imo
vnus sensus natus est cognoscere plura sensibilia coīa
vt pz ex dictis. vel saltē plura sēsbilia cōmunia possūt
puenire ad sensū mediāte vno organo particulari. vt si
gura z motus mediāte oculo. s. r̄ aut z alyis. credo tñ qz
sicut nō est idē videre colorē z videre figurā sic non est
idē posse videre colorē z posse videre figurā. z sic de ce-
teris suo modo. s3 nūqz plura genera sensibiliū pprioz
faciūt spēs suas i eodē organo particulari. vt color non

facit suam speciem in aerem vel in aurem connaturā-
lem auditui nec sonus in oculo. similiter autē z in alyis
hō. ¶ Ulterius est intelligēdum qz quīs ista sensibilia
cōmunia sint per se sensibilia vt predictum est et quīs
etiam faciant suas intentiones in sensibus particulari-
bus vt videtur velle ari. in z: buius. vbi allegabat p̄s
tamen non faciunt species suas in sensibus particulari-
bus. nisi sint dispositi spēsbus sensibiliū pprioz cuius
manifestū est signum qz quīs aliquod corpus mouea-
tur z sit sufficienter presens auditui. si tamē non facit
aliquem sonum in motu suo non percipitur per auditū
motus eius. s. r̄ aut est de ipso visu naz quīs aliqđ cor-
pus esset motū velociter. tñ visus si iudicaret illud mo-
ueri nisi illud corpus esset coloratū aut luminosū ita qz
spēs luminis aut coloris disponderet visū ad recipiēdū
spēs motus. Unde forte hec est cā qre per visū nō peci-
pimus motū ignis in sua ppria sp̄a quīs realiter ve-
lociter moueat ibidē vt dicit in p̄mo meteoroz. hoc
enī est p̄ t̄to qz ignis in sua sp̄a nō lucet vt dicit Lōmē
in suo libro de sensu z s̄s̄ato. z Albertus declarat i p̄mo
meteorozū. nec est corpus coloratū cū sit simplex ele-
mentū. Et si quis dicat qz hec non est causa. s3 nimia di-
stantia ignis a visu hoc nō videt r̄abile. qz quīs ignis
in cauo celi exis sit multū distans a nobis. tamē ipse
est t̄te q̄t̄itatis qz eius distātia nō deberet ipz impedire
qz videre si per solū suū motū posset facere spēs i visu
sine sp̄e coloris. imo etiā credo qz si aliqua magna quā-
titas ignis puri nō lucentis nec colorati esset sufficien-
ter p̄p̄inqua visui z moueret iursū nō tamen visus eā
percipere. z hoc pz p̄ xp̄ientia satis. nā multoties ab ali-
quibus corporibus resoluunt fumi subtiles qz mouent
localiter. z tñ visus nō percipit eos s3 quincit per rōem
certā ita esse. vt apparet in multis effectibus nālibus
z sp̄aliter in exalatione que est cā venti z de alyis hō.
¶ Ad primā rōem cū dicit illud quod est diunctū alte-
ri r̄. vey est si sic est diunctū accētalr qz nō cognoscat
a sensu particulari. nec sēsbilia sint ei diuncta necessa-
rio. sed si sint necessario z cū hoc cognoscat a sensu parti-
culari sic potest esse per se sēsbile z sic est de istis vt d̄z
est. ¶ Ad aliā potest dici qz obiectū visus z ppriū z pri-
mū bene est color. s3 obiectū simpliciter p̄mū eius pri-
mitate coītatis non est pprie color s3 visibile. est autē
visibile per sui naturā illud quod facit suā spēs in visu
¶ Uel potest dici aliter qz illud quod non est p̄mū ob-
iectum r̄. verum est qz tale non est sensibile primo sed
potest esse sensibile non primo vel secundario z sic est
de istis. ¶ Uel dicatur qz nullum istorum sensibiliū cō-
muniū continetur sub primo obiecto sensus particu-
laris secundum qz est talis sensus particularis. sed be-
ne continetur sub obiecto cuiuslibet eorum vel pluriū
secundum qz sunt sensus vel secundum qz communi-
cant in aliqua communi natura ipsius sēsus. verbi gra-
tia. motus quīs non continetur sub obiecto visus pri-
mo secundū qz visus. tamē bene cōtinet sub obo visus
s̄m qz est sensus. obiectū. n. p̄mū sensus s3 qz sensus est
illud qđ cognoscit ab ipso sensu. quare r̄. ¶ Ad aliā pz
ex dictis. qz enī sensibile cōmune sit sēsbile per sēsbile
ppriū nō sic est intelligēdū. qz sensibile propriū sit for-
male p̄ncipiū qz sensibile cōmune sit sensibile. s3 quo-
niam ipsum sensibile propriū disponit sensum ad re-
cipiēdū speciē sensibilis cōmunis vt prius dictum est.
¶ Ad aliā dicēdū qz sensibile cōe est sensibile per se nō
primo. z cuz arguitur contra hoc qz illud quod est tale
per se non primo r̄. potest dici qz vey est. sed sensibile

ppriū nō est sensibile pmo pmitate coitatis nisi respec-
 tu sensus particularis vt talis est. non respectu sensus
 vt sensus. Si autem queratur quid est primū sensibile
 pmitate coitatis respectu ipsius sēsus vt sensus est. di-
 ci potest q̄ illud primū obiectū cui pmo debet esse se-
 sensible a sēsu vt sensus est nō est noiatiū vno noiē precise
 sub vna rōne absoluta. s̄ pōt circūscribi q̄ illud est for-
 ma nata facere speciē in sensu vel aliquo alio mō. ¶ Ad
 aliā dicendū q̄ entia mathemata nō sunt sēsbilia p
 se pmo. sed bñ sūt sensibilia p se nō primo nec a talibus
 sēsbilibus sunt abstracta. ¶ Ad aliud pōt dici negādo
 minozē. z cū dicitur q̄ recipiēs zc. dico q̄ ipsū mediū z
 organū bene habent magnitudinē s̄ esse reale. s̄ non
 habent eā s̄ esse intentionale vel spūale. z h̄z eam s̄
 esse spūale sicut cū aliqua magnitudo imutat ip̄z actu
 tū illa spēs vel intentio non est idē essentialiter cū ip̄o
 medio vel organo nec cū eius potentia nāli nec recipit
 rōe illius intentionis quā h̄z in se. s̄ rōe alterius poten-
 tie nālis q̄ est essentialr̄ alla ab illa intentionē. ¶ Si aut
 aliquis instet sic. illud qd̄ habet aliquā formā realiter
 nō recipit ipsā spūaliter. mō ip̄z mediū z organū sensus
 habent magnitudinē realiter vt manifestū est. q̄re zc.
 ¶ Forte est dicēdū q̄ illud qd̄ h̄z zc. v̄z est vna z ean-
 dē formā nūero quā realiter habet nō recipit spūaliter
 sed aliā potest recipere vel saltē speciē alterius. ¶ Vel
 aliter dicendū est q̄ illud qd̄ habet zc. v̄z est rōe illi-
 us forme quā habet realiter nō recipit speciē alterius
 eiusdē sp̄i ita q̄ forma aliqua nō est alicui subiecto rō
 recipiendi intentionē forme eiusdē sp̄i. s̄ rōe alterius
 potentie pōt recipere talē intentionē. v̄z est ergo q̄ ip̄z
 mediū habens realiter magnitudinē nō recipit sp̄m
 magnitudinis rōe ipsius magnitudinis s̄ rōe alicuius
 alterius potentie nālis. z hoc bñ sufficit. ¶ Ad aliā pōt
 dici pbabiliter q̄ intentio magnitudinis est eiusdē gñis
 cū ip̄a magnitudie z eiusdē sp̄i cū magnitudine obie-
 cti z cū ea que est medij. ipsū autē mediū aliter h̄z ma-
 gnitudinē anteq̄ imuter ab obiecto z post. nā prius ha-
 bebat magnitudinē realiter siue s̄ esse reale. z postea
 h̄z eā s̄ esse spūale. Qualiter autē differt esse reale for-
 me ab esse spūali videbit post. S̄ de itētione motus lo-
 calis si facit intentionē in medio z in organo z sensu bñ
 est dubiū qualiter illa sit eiusdē sp̄i cū illo motu. et ōz
 q̄ ipsū mediū imutatū a motu locali moueat localiter
 nisi forte diceret q̄ iste forme spūales nō habent noiā-
 re subiecta in q̄bus spūaliter hñt esse. S̄ hoc est mira-
 bile q̄ aliqua forma actualis esset in aliquo subo z nō
 daret ei aliq̄d esse formaliter. Diceret autē aliq̄s q̄ me-
 diū imutatū a motu locali vel a corpe qd̄ localiter mo-
 uet bñ mouet motu spūali z intentionali z h̄z aliud z ali-
 ud vbi spūale repñtans aliud z aliud vbi corpiis realr̄
 moti z h̄z fluxū quendā spirituale representantē fluxū
 reale illius corporis. z vtinā ego scirez veritatē huius
 scie demonstratiue. ¶ Ad aliud cū arguit sp̄aliter de mo-
 tu pōt dici q̄ idiuisibile nō sentit tanq̄ per se subsistēs
 seorsū z diuisib. sed bene sētīt tanq̄ ens in aliquo diui-
 sibili z hoc nō negaret ari. ¶ Vel dicatur q̄ quāuis mu-
 tarū esse sit idiuisibile s̄z mutatiōe q̄ mutarū esse nō
 est in mobili dū mouet nisi in instanti. tamen non est i-
 diuisibile s̄m magnitudinē sicut nec ipsū mobile nec
 actus s̄z q̄ est motus s̄z diuisibile. z hoc sufficit ad ppo-
 sitū. ¶ Ad aliā de vnitare s̄l̄r pōt dici q̄ ip̄a sit idiu-
 sibilis tamen non est per se subsistens z seorsū z diuisib.
 sed in alio. z tale idiuisibile nihil pbibet esse p se sēsbi-
 le. Vel dicat q̄ vnitatis est idiuisibilis quantū ad for-

male. vnde sumit rō vnitatis z vnius. s. quantū ad ip̄as
 diuisione. idiuisio enim non recipit diuisione nec se
 nec per accūs. cū vnū oppositorū nō recipiat alterz. S̄z
 ipsa vnitatis quantū ad illud qd̄ ipsa est z quantū ad illud
 qd̄ significat nomine vnitatis bene est diuisibilis saltē
 per accidens precipue si poneretur q̄ vnitatis essentialr̄
 liter esset cōtinuitas z idiuisio sicut videtur cōcedere
 illi q̄ dicūt q̄ vnū subiectū est essentialiter cōtinuum z
 idiuisū. ¶ Ad aliud qd̄ dicit Lōmen. q̄ quātitates zc.
 v̄z est actione z passione reali z corruptiua que est cū
 abiectione cōtrary. sed bene sunt actiue actione spiri-
 tuali z perfectiua. ¶ Ad aliā de gete cōsiderandū est q̄
 quies p̄out est priuatio motus non est per se sensibilis
 sic q̄ per sui naturā generet aliquid in sensu. aliter enīz
 nō ens ageret aliq̄d positiuū p se. Sed forte ipsa est sen-
 sibilis p se pro tanto. q̄ sensibilis propria sunt ei neces-
 sario cōiuncta. nō est enim aliq̄d corpus coloratū aut lu-
 cidū aut quacuq̄z qualitate sensibili informatum quin
 ipsum quiescat aliqua quiete. vt celum quāuis semper
 moueatur aliqua circulatione tamen cū est sub vna cir-
 culatione nō est sub alia. s. sub futura z sic aliquo modo
 quiescit. Similiter aliquod corpus qd̄ mouetur motu
 sursum z potest moueri motu deorsū dū mouet sursum
 quiescit quiete opposita motui deorsū aliquo modo
 inquantū non mouet illo motu z potest moueri. sic aut
 est in alyz h̄z. ¶ Sed cū querit an ipsa quies sentiat
 p suā speciē aut p sp̄z motus. pōt dici q̄ sentitur p sp̄z
 motus nō quidē primo. sed secundario. z hoc cōtingit cū
 ipsuz mobile nō mouet actu. sed fuit motū prius z post
 quiescit. z cūz dicitur q̄ sensus particularis non habet
 speciē motus post q̄ cessauit motus. potest dici q̄ verū
 est per aliquod magnuz tēpus sed aliquo paruo tēpore
 post ipsum motū potest reseruari species motus in sen-
 su particulari z tunc cognoscit ipsam quietē. ¶ Vel dicat
 q̄ sensus particularis nō reseruatur species rei in organo
 exteriori. sicut visus non seruat nec retinet speciē colo-
 ris in oculo. sic autē z in alyz. sed bene retinet species sui
 obiecti interiori in organo interiori z radicali saltē per
 aliquod tempus paruum z per h̄z speciē motus inquan-
 tum ipsa est species motus preteriti cognoscitur quies
 opposita illi motui scilicet negatio eius i subiecto apto
 nato. Sed ista non sufficiunt. quia ipsa quies bene sen-
 tit in aliquo magno tēpore. sicut videns lapidē quie-
 scere per totam diem. Et est aliter dicendum q̄ visus
 nō cognoscit quietem per speciem motus reseruataz
 in ipso visu. potest tamen eam cognoscere per speciem
 motus factam in ipso reseruataz per virtutem imagi-
 natiuam. Aliter dicūt aliqui q̄ sensus particularis nō
 potest cognoscere quietem que est negatio motus. sed
 cognoscit quietez pro quanto coḡscit esse alicuius mo-
 bilis in aliquo loco vel vbi. cui quidem esse non est cō-
 iunctus fluxus ipsius mobilis de vno vbi ad aliud. illā
 tamen negationem fluxus non cognoscit sensus parti-
 cularis. sed sensus interior. sicut cogitatio in homine
 z estimatio in brutis. z hoc est bñ pbabile vt mibi vi-
 det. Nec sūt q̄ potui zgregare de hac difficili q̄e z ab
 alyz paz̄ accepi declaratū. quare zc. ¶ Qd̄. XIX.

Quis quidem est visus hoc

est visibile zc. ¶ Queritur hic primo. Utrū lux
 conferat colori formam vel habitum per quam vel per
 quē moueat mediū z visū. Et arguit primo q̄ sic. q̄ si
 cut se h̄z intellectus agēs ad fantasinata sic lumē ad co-
 lores. hac similitudine vtitur ari. in 3. huius. s̄ intellectus

agens fert formā et habitū quo fatasmata mouet itellectū ut dicitur 3° huius. qre rē. Itē pbat pexpimētus. nā oculus exns in tenebris videt colores exntes i lumine. vt patet siqs exns i camera obscura respiciat p forā mē videbit ea q sūt extra manifeste. s3 oculus exns i lumine non videbit ea q sūt in tenebris vt manifestū est ad sensū. hoc aut nō videt ptingere p alio nisi qz lux pber colorū existēti in luce formā q mouet visū et nō colorū q est in tenebris. quare rē. ¶ Itē lumē est necessariū ad visionē coloris vt p3 ad sensū. aut ergo regrit ppter in formā dos colores. aut ad disponēdū mediū ad receptionē coloris p sufficientē diuisionē. si pmo mō habet intētio. si 2° mō hoc videt inconueniens esse. qz idē est agēs vel generans inducēs formā et disponēs materiā fm Lōmē. 7° metaph. Si igit color p suā formā generat intētionē suā in medio. videt etiā q debet dispone re mediū ad sui spēi receptionē. quare rē. ¶ Oppositus arguit auctoritate Lōmē. hic. vult enim Lōmen. q lumē nō largit colorū habitū p quē moueat mediū et visū. ¶ Dicēdum breuiter q nō. pbat ratione Lōmē. sic. Si enim lumē daret colorū formā qua moueret visum et mediū tūc color non esset visibilis p se. sed p accēs. hoc est contra ari. in principio huius capituli. vult enim plane q color est per se visibilis in 2° modo dicendi per se. et pna manifesta est. qd enim debet alicui p formā sibi ab extrinseco superuenientē nō debet ei per se. sed per accidens precipue si illa forma sit separabilis ab illo. ¶ Itē posset argui p silc. nā sicut sonus se h3 ad hoc q sit audibilis. sic color ad hoc q sit visibilis. mō nō inuenit aliqd agens qd imprimat sono formā aliquā p quā moueat auditū imo ipse sonus per suā nās imutat auditū. qd enī esset illud mouēs vel agēs. Non est dicendū q sit lumē qz et in tenebris auditur sonus. qre rē. ¶ Intelligēdū tñ est q lumē necessario regrit ad visio nē coloris. qz ad hoc q mediū immutet a colore regrit q sit determinate preparatū et dispositus et h3 dispositio est ipsū lumē. Un lumē exigit ex pte medij et organi. Quidā vero dubitauerunt cōtra istud vt tāgit Lōmē. nā oē recipiens v3 esse denudatū a natura recepti. nūc aut ipsum mediū illuminatum non est denudatum a colore qz illuminatio eius est aliquis color vt dixerūt. et hoc videt velle ari. in littera. igit ipsū mediū illuminatū non recipit colorē. et sic lumen nō regritur ex pte medij vt dispositio medij ad recipiendū colores. ¶ Ad istud respondet Lōmen. concedendo maiorē. ista enim propositione vtitur ari. tam in receptione spirituali qz corpali. nihil enim recipit seipm nec est causa alicuius in recipiendo seipsuz. Unde indubitanter recipiens vt recipiens est debet esse denudatus ab eo quod recipit vel essentialiter. ita q eius essentia non sit eadem cum essentia recepti vel secundū substantiā ita q etiā non habeat ipsū receptū sibi cōiunctū ante receptionē nec aliquid de specie recepti. Et cū dicitur in minori q mediū illuminatū nō est denudatū a colore. dicendum q imo potest esse. et cū dicit q illuminatio eius est aliquis color. hoc negat Lōmen. qz licet color causetur a lumine. tamen differt ab eo in diffinitione et essentialiter. lumen enī est actus diaphani interminati. i. nō cōmixti cū opaco terrestri. s3 color est actus terminati. i. diaphani cū opaco terrestri vt habet videri super libro de sensu et sensato. nec est intētio ari. q lumē sit color diaphani p pte et strictē loquēdo de colore. sed secūdū similitudinē. qz sicut color est actus diaphani terminati quo videtur ips diaphanū aut quo mediāte imutat ab ipso

colore p pte dicto. ideo non valet ista dubitatio. ¶ Ad pma rationē dicit q de intellectu agēte ad fantasmata et de lumine ad colores vno mō est sile et alio mō est simile. sile est in hoc. qz sicut fantasmata nō mouēt intellectū ad itelligēdū rē fantasmatā sine pntia intellectus agētis. sic etiā colores nō mouēt visū ad vidēdum sine pntia luminis. S3 i alio est dissile qz fatasmata sūt res corporales. i. i corpore existentes. intellectus aut est icorporeus vt p3 i tertio huius. et ideo fantasmata non pnt agere spēs aliqz in intellectu nisi cooperante aliquo agēte pncipali et imāli. s. intellectu agente. Sed visus est virtus corporea et vlr oēs sensus. et ideo ad hoc q recipi at spēs coloris ab ipso colore nō exigit aliqd aliud agēs et imprimēs h3 spēs. s3 solū disponēs subiectū ad eius receptionē. et qd accipit ab ari. i. tertio huius. q lumē facit potētia colores actū colores. dicēdum q ipse dicit hoc explicationē. de explo aut nō regrit verificatio. s3 manifestatio vt dicit hic Lōmen. et de hoc plus videbit in tertio. ¶ Ad aliā dico breuiter q oculus exns i loco tenebroso bñ videt qnq ea q sūt i lumine et nō e cōuerso. s3 hoc nō est ppter illā cās q assignata est i arguēdo. sed ppter istā causā. qz mediū qd est iter oculū exntē i tenebris et colores exteriores exntes i lumine qnq est sufficienter dispositum a coloribus vsq ad visum ad hoc q a coloribus immutetur sed non e cōuerso. Medium enim quod est inter obiectum vel oculum existentem in lumine et colores existentes in tenebris nō est sufficienter illuminatū vsq ad visū. Unde color qui est in tenebra non potest generare speciē suā in medio sibi p piquo et contiguo quia non est illuminatū sufficienter. et per consequens nec in parte medij distante. et ideo nō videtur. Sed color qui est in lumine bñ facit suās spēs in parte medij sibi contigua et in alijs vsq ad visū existentē in tenebra et sic videtur. ¶ Dubitant tñ aliqui fatis rōnabiliter qz sicut mediū qd est iuxta colores existentes in tenebris non est sufficienter illuminatū ad recipiendū spēs colorū sic etiā mediū qd est iuxta oculū exntē i tenebris nō videt esse sufficienter illuminatū ad recipiendū speciē coloris qui est in lumine quare nō videbit ipm. Et dicendū est oio q illa ps medij q est cōtigua oculo existenti in tenebra est sufficienter illuminata ad recipiendū itentionē coloris ab alia intentionē iā generata i pre aeris sibi p piqua dūmodo ipse oculus sit in debita distantia et situ respectu colorū qui sūt in lumine. sed in tali situ et distantia potest esse oculus respectu illoz colorū q sine dubio nō videret eos. vt si quis esset in vno angulo camere tenebrose et non poneret oculū ad foramen mediante quo species perueniret ad ipsū non videret eos. quare rē. ¶ Ad aliā cū dicitur lumē est necessariū rē. v3 ex parte ipsius medij. et cū arguitur ptra hoc q idē est generās rē. potest dici q verū est in gnatione substantie et sic intellexit Lōmē. et causa est assignada ibi. S3 i generatōe forme accētalis nō semp est necessariū q vnu et idē sit generās idu cens aliqz actum et dispositionē requisitam ad illum. vt in generatione nauis dicitur esse quedam ars disponens ligna ad generationem nauis seu formam. et alia inducens ipsam formam nauis. Similiter autem et in multis alijs rebus artificialibus eodem modo cū medij aliquod non est dispositum ad recipiendum lumen per sui grossitiem et densitatem potest esse aliquod agens disponens ipsum vt calor rarefaciens et aliud illuminans vt corpus luminosum. et sic erit in proposito. Colores enim non sunt forme sic perfecte q possint

Secundus

Trigesima

spz mediū sufficienter disponere ad recipiendū suas
intentōes. vnde requir̄ aliud agens disponens ⁊ hoc est
corpus luminosū vt dicitur littera. ¶ Questio. XX.

Aeris Utrū lumen sit corpus. Et arguit̄
q̄ sic. illud qd̄ hz pprietates cor-

9
poris est corpus. hec videtur vera. quia pprie-
tates sequūt naturam. sed lumē habet proprietates
corporis. nā reflecti ⁊ refrangi sūt pprietates corporis
vt patet ex 4. metheoz. lumē aut̄ dicit̄ reflecti ⁊ re-
frangi vt cōmuniter dicit̄ ⁊ habet̄ in p̄spectiua. ⁊ in 3.
metheoz. quare ⁊c. ¶ Itē qd̄ mouetur localiter est
corpus. hoc patet in 6. phycor. sed lumē mouetur loca-
liter. qz dicitur q̄ lumē solis venit a sole ad nos qd̄ sine
motu locali fieri non videtur. quare ⁊c. ¶ Itē qd̄ habet
tres dimensiones est corpus 5. metaph. ⁊ primo celi ⁊
mūdi. sed lumē habet tres dimensiones scilicet lōgitudi-
nē latitudinē ⁊ p̄fūditatē. quare ⁊c. ¶ Oppositū argui-
tur auctoritate ari. ⁊ Lōm. ¶ Sed est intelligēdū sicut
narrat Albertus q̄ quidā pbauerūt lumē esse corpus
⁊ hoc pbauerūt multis rationibus. quaz tres vel due
sunt meliores. Una est. qd̄ generat corpus est corpus.
corpus enim non generat a nō corpore vt manifestū est
sed lumen generat multa corpora vt supponebāt. lumē
enim celi generat omnia ista inferiora. ⁊ patet in specu-
lis cōburētibus iuxta que lumen multiplicatū generat
ignē ex stuppa. Secūda ratio est quia nihil figurat̄ nisi
corpus. hec videt̄ manifesta. s̄ lumē figurat̄. quādoqz
enim est triangulare. quādoqz vero spericū vt patet ad
sensum. quare ⁊c. ¶ Itē omne qd̄ p̄cedit vel egredit̄ ab
aliquo corpore est corpus. sed lumen egredit̄ a corpore
luminoso vel p̄cedit vt oēs cōcedūt. ergo ⁊c. maior p̄-
bat. qz qd̄ egredit̄ a corpore aut est suba aut accidens.
nō est dicēdū q̄ sit accidēs. qz vnū accidēs nō egredit̄
de vno subiecto ad aliud subiectū vt p̄cedūt oēs sapiē-
tes igif̄ relinqtur q̄ sit suba. aut ergo est substantia cor-
porea aut icorporea Non est dicēdū q̄ sit suba incor-
porea. Ridiculū enim esset dicere q̄ a suba corporea
exiret aut egredere suba incorporea oīno. sicut etiam
ecōnerfo a substātia incorporea nō egredit̄ substantia
corporea. ergo relinqtur q̄ illud quod egredit̄ a sub-
stantia corporea est substantia corporea siue corpus. et
sic patet maior. quare ⁊c. ¶ Verū est q̄ albertus nō sic
oīo deducit rōnem istam. sed tamen potest sic deduci ⁊
p̄pleri. Sed breuiter ista positio nō potest stare. quod
patet rationibus aristo. quas tangit in littera. Si lumē
esset corpus sequeret̄ q̄ duo corpora quādoqz essent si-
mul in eodem loco. hoc aut̄ est impossibile vt supponit̄
tur ex quarto phycor. ⁊ pbatur dñtia. quia constat q̄
lumen ⁊ tenebra opponunt̄ adinuicēz p̄uatiue. modo
p̄uatiue opposita nata sunt fieri in eodēz subiecto. vt
visus ⁊ cecitas. auditus ⁊ surditas. vt omnes concedūt
ergo cum tenebra quādoqz sit in aere vt patet in no-
cte sequitur q̄ ipsum lumen quādoqz sit in aere. cum
ergo aer sit corpus vt manifestū est. sequitur si sit cor-
pus q̄ duo corpora sunt simul in vno ⁊ eodem loco. s̄z
in illo loco in quo continetur aer illuīatus. quod est im-
possibile. quare ⁊c. Ideo dicendum est aliter q̄ lumen
non est corpus. ⁊ probatur ratiōe aristo. que melior est
inter oēs. Potest tamen aliter probari. si lumen eēt cor-
pus aut esset corpus quod est substantia subiecta trine
dimēsiōni. aut esset corpus quod est ipsa trina dimēsiō
de genere quātitat̄is per diuisionē sufficientē. non pri-
mo modo. qz substātia nō cognoscit̄ a sensu particulari
⁊ exteriori. sic enī bruta cognoscerent rei substātiā qd̄

est ridiculū. lumen aut̄ cognoscitur a sensu qui est visus.
quare ⁊c. ¶ Itē nulla substātia generat p̄ solā p̄sentiam
corporis ad aliqd̄ aliud vt manifestū est. sed lumen sta-
tim sit p̄sentia⁹ corporis luminosi ad diaphanum.
quare ⁊c. ¶ Si aut̄ diceret̄ q̄ lumē est corpus qd̄ est tri-
na dimēsiō de genere q̄titatis hoc esset valde deriso-
riū ⁊ falsum. qz cū oīa corpora habeāt trinā dimēsiōnē
oīa vticqz corpora essent illuminata vel luminosa. ⁊ cūz
de nocte talis dimēsiō sit in aere. vt p̄stat vniciqz. de
nocte aer esset illuminatus. qd̄ est ridiculum. quare ⁊c.
¶ Itē aliā ratiōnē inuit ari. in littera. Si lumē esset cor-
pus tūc illuminatio esset qdā motus localis. qd̄ est ab-
surdū. qz oīs motus localis sit i tēpore. illuminatio aut̄
nō sit in tēpore vt illuminatio totius domus a cādela.
vt dicit Lōmē. 6. phycor ⁊ illuminatio totius hemispe-
ry a sole p̄sente. ⁊ patet dñtia. postq̄ enim lumē esset cor-
pus aliter nō illuminaret̄ mediū nisi illud corpus mo-
ueret̄ p̄ ipz mediū perueniēdo ab vna parte medij ad
aliā. ⁊ hic ē motus localis. ergo illuminatio erit motus
localis. vel nō erit sine motu locali. qd̄ videt̄ incōueni-
ens. quare ⁊c. ¶ Sz ad istā ratiōnē respondebat Empe-
docles q̄ illuminatio bñ est motus localis et fit in tpe.
s̄z illud tps latet nos p̄pter paruitatē ⁊ ideo ratio nō va-
let. ¶ Cōtra B obycit ari. qz tps mēsurās motū factū in
paruo spacio pōt latere nos vt tps mēsurās nutū oculi.
Sz q̄ tps mēsurās motū localē sc̄m i tāto spacio sic est
i oriēte i occidēs lateret nos ⁊ nullo mō pcipemus suc-
cessionē illius motus B v̄ eē valde irrōabile ⁊ ipole vt
dicit ari. quare ⁊c. Sz si lumē nō sit corpus q̄rit̄ qd̄ sit
lumē. ⁊ quō ista dr̄nt lux ⁊ lumē radius ⁊ splēdor. ¶ Ad
p̄mū istoꝝ dicēdū q̄ lumē p̄mo ⁊ p̄ncipaliter dictū est
qualitas actiua aut virtus p̄imi alterantis. s. corporis
celestis. ipsum enim corpus celeste totū est luminosū
aliqua lter. sicut ostendit Lommen. in tractatu suo de
suba orbis. licet aliq̄ue partes eius q̄ dicūtur stelle ha-
bent lumen perfectius alyz ⁊ ipsū lumen agūt corpora
celestia in istum mundum inferiorē. Unde dicit Al-
bertus in suo cōmento super de somno et vigilia. q̄ lu-
men celeste diuersimode figuratū vebit ad nos omnes
virtutes orbis. lumen autem secundario dictum et
sz posterius. s. put ē i istis inferioribus pōt describi q̄ ē
qualitas sensibilis q̄ media disponunt̄ ad visionē visi-
biliū. Lumen aut̄ in sua cōmunitate sūptū diffinit̄ ab
ari. sic. q̄ est actus diaphani s̄m actū diaphanū. ¶ Ad
z^m dicēdū q̄ oīa illa noīa dicunt vnā rē aliquo modo
vnitatis. sed sub diuersis modis. Nā lux dicitur illa q̄
litas sz q̄ est in primo ⁊ p̄ncipali subiecto suo vt in ce-
lo ⁊ spāliter in sole a quo oēs alie stelle recipiunt lumē
vt dicunt astrologi. Et dicitur lumē sz q̄ est receptū in
aliquo diaphano de se non habente lucem vt in aere
vel aqua vel aliquo hō. Dicitur autem radius secundūz
q̄ generatur ⁊ multiplicatur secundum incessum res-
ctum ad modum lineę recte. Et dicitur splendor pro-
ut multiplicatur iuxta corpus aliquod refrangens ma-
nifeste et sensibiliter. sicut speculum magnum et clari-
rū vel iuxta es vel aliud corpus planū ⁊ politū perfe-
cte. tū his noībus vtimur multotiēz p̄ eodē p̄pter re-
alē identitatē rei significatē. ¶ Ad ratiōnes illius opio-
nis. ¶ Ad primā cūz dicitur qd̄ generat corpus ⁊c. dico
q̄ verū est si generat corpus tanq̄ generās p̄ncipalē.
sed si generat tanq̄ generās instrumētale vel tāq̄ vir-
tis agentis p̄ncipalis non oportet q̄ sit corpus. ⁊ sic
est in p̄posito. lumen enim appropinquatum mate-
rie rei generabilis non generat tanq̄ agens p̄ncipale

algebra
algebra in obij

tercia vna

distinctio

altera

*quarta lux lumen
radius et splendor
ista tria sunt
nomina*

ad m̄

sz

sz

motum imo hō generans et mouens motum primum et principale est ipsum celū vt patet in 8° phycorū. sed lumē generat vt agens instrumentale vel vt virtus ista ab agēte pncipali. quare rē. ¶ Ad aliā cū dicit qd figurat rē. pōt dici qd vep est si p se figurat. si p accūs figurat non o3 qd sit corpus. vt albedo figurat accūs alr fm figuratiōe corporis albi et tñ albedo nō est corpus. sicut aut et alijs. mō lumē nō figurat p se tanq̄ ppriū et pncipale subiectū figure. s3 fm accūs. qz h3 figuratiōe corporis cuius est lumē tanq̄ subiecti vel tanq̄ agētis vel p aliqd aliud accūs. Quare aut lumē solis multipli catū p foramē angularē est figure angularis ī parte p pinqua foramini. in parte aut remota ē figure sperice. hoc habet videri in perspectiua et nō hic. ¶ Ad aliā cū dicit qd egredit vel pcedit rē. dico qd aliquid egredi vt procedere a corpore dī vno mō tanq̄ a suo loco in quo p̄tinebat. et sic omne quod egredit a corpore est corpus. Alio mō intelligit aliquid egredi a corpore tanq̄ a sua causa efficiēte agente. vt dicimus qd ab igne pcedit calor vel egredit ī calefactibile. et sic nō oportet qd sit corpus. sic aut lumen egredit a corpore luminoso nō sicut a loco in quo includit sed sicut a suo agēte eodē modo quo ignis per suā caliditatē agit caliditatē sibi silem in materia calefactibili. sic corpus lūosum per suā lucē generat lumē ī diaphano sibi p̄tē. qre rē. ¶ Ad rōnes p̄ius adductas. ¶ Ad primā cū dī. qd habet pprietates corporis rē. verū est si habet eas pprie et vniuoce. sin at iproprie et fm similitudinē non oportet. et cum dicitur. lumen habet proprietates corporis. dicitur qd non habet eas pprie et vniuoce. sed improprie et secundū similitudinē. sicut. n. corpus qd frāgīl diuidit in duas partes aut plures. sic p medijs alterius nature diuersificatur multitudo luminis et icesus. vt p3 cū denarius exiis in fundo aque videt in aere radius coloris eius diuersimode figurat ī aere et ī aqua. et sicut lumē solis mediante aere puro et mediāte nube diuersimode generat vt p3 ī tertio metheoroz. c. de halo et iride. et sic dicit frāgīl aut reflecti p similitudinē. Sicut. n. corpus aliqd motū fortiter cū obuiat alicui obstaculo reuertit versus locū vñ pueniebat. vt p3 de pila p̄icta fortiter ad parietem et tūc dicit reflecti. Sic cū lumē alicuius corporis luminosi p̄cipue lumē solis puenit ad aliqd obstaculū politū et tersū tūc ipedit eius multitudo ī directū et lumen receptū in illo obstaculo vel in parte aeris cōtigua illi obstaculo generat lumē in alia parte versus corpus luminosum. et sic videtur illud idem lumē reuertit et reflecti versus locum vnde veniebat. attamen est vep. imo nouum lumen generatur a lumine recepto circa obstaculum. ¶ Ad aliā cum dicitur quod mouetur localiter rē. concedo maiorem. et nego minorem. et cum dicit qd lumen solis. rē. dico qd non est sic intelligendum lumen solis peruenire a celo ad nos qd vnum et idem lumen perueniat huc inde. sicut pila vna peruenit a manu proyicientis ad parietem. sed sic qd lumē existens in sole generat lumen in medio sibi contiguo. et illud medium habens lumen in alio medio. et sic semper quousque generatio fiet in medio circa nos. et ideo ratio procedit ex falsa imaginatione. ¶ Ad aliā cum dicitur qd habet tres dimensiones rē. verum est si haberet tres dimensiones per se. sed si per accidens nō oportet. sic enim omnis forma materialis esset corpus eo qd omnis talis forma extenditur secundum extensionem subiecti sui quodammodo. modo lumen non habet tres dimensiones per se. sed solum per accidens in quā

tum corpus lucidum vel illuminatum sic est dimensiuatum. quare rē.

¶ Questio. XXXI

Veritur Utrū color sit p̄mū obiectum visus. Et arguitur primo qd nō.

quia si sic tunc omne quod sentiretur a visu vel esset color vel participans colorem. omne enī quod cognoscitur ab aliqua virtute cognitiua vel est eius obiectum vel aliquid participans ipsum obiectum primum. vt omne quod intelligitur vel est ens vel participans ipsum ens. sic est similiter in proposito. sed consequens est falsū. nā corpus celeste cognoscitur visu vt omnes concedunt. et tamen celum non est color vel participans colorem vt conceditur ab omnibus. et ratio est. quia color est quedā qualitas secūda p̄ns mixtionē lucidi cum opaco et diaphano vt habet videri super librum de sensu. celum autem est subiectum simplex non mixtum vt patet ex primo celi et mundi. et 8° metaph. quare rē.

¶ Sicut magnitudo figura motus et quies et nūerus cognoscunt visu et tñ nullū istoz est color vel p̄tentiū sub colore. qre rē. ¶ Itē si color esset p̄mū obiectū visus tunc visus nō esset vna virtus s3 spēs spālissimā qd reputat icōueniēs. et pbat p̄na. qz vnitās potētie dicitur esse ab vnitāte obiecti. et pbat. qz potētie distinguunt s3 distinctionē actū. et per consequens vniunt s3 vnitāte actū vt vult ari. in isto 2°. Actus aut distinguunt s3 distinctionē obiectoz et vniunt s3 vnitāte obiectoz s3 qd cōiter dicit. sic de p̄mo ad vltimū potētie distinguuntur s3 distinctionē obiectoz et vniunt s3 vnitāte ipoz. Ex quo sequitur non debet esse maior vnitās in virtute q̄ in obo. Sed constat qd vnitās specifica est pfectior vnitās q̄ vnitās generalis vt oēs concedunt. ergo si obiectū est vnū solū s3 genus potētia nō o3 esse vna s3 spēs spālissimā. mō color est vnus s3 genus et non s3 spēs in oibus coloribus vt habet ex libro de sensu. et 8° phycorū. ergo si color est p̄mū obiectū visus ipē visus non est vnus s3 spēs spālissimā imo plures si potētie distinguunt per obiecta. ¶ Itē si color esset obiectū visus aut visus moueret ipsum colorem aut color moueret ipsum visum. omnis enim virtus aut mouet suum obiectum aut mouetur ab eo vt habetur a Commen. in tertio huius. et satis ab aristo. in quinto metaph. Sed non est dicendum qd visus moueat colorem. sēsus enī non agit in sensibile secundum doctrinam Ari. in isto 2°. et in de sensu. nec color mouet ipsum visum. probatio. quia mouens est nobilius moto. sicut agens patiente vt dicit Ari. in tertio huius. modo color non est nobilior q̄ visus vt omnes concedunt. quare rē. ¶ Oppositum arguitur qz aut color est p̄mū obiectū visus aut lumen per sufficientem diuisionem. sed non lumen. probatur quia p̄mū obiectum visus debet eē idem essentialiter cum omnibus alijs que per se cognoscuntur a visu. nam color per se est visibilis. et tamen lumen non est idem essentialiter cum colore nec conuerso vt dictum fuit p̄ius. quare rē. ¶ Ad euidentiam questionis est intelligendum qd color dupliciter potest accipi. ¶ Uno modo pprie et s̄trecte pro qualitate secundā consequente cōmixtionem lucidi cum opaco secundā aliquam proportionem. et hoc modo loquitur ari. hic de colore. Alio modo potest accipi color cōmuniter et large pro quocūq̄ actu diaphani siue sit diaphanum terminatum scilicet commixtum cum opaco ter restri. siue sit diaphanum non determinatum. id est non commixtum cum opaco terrestri. sicut in diaphanis simplicibus vt sunt aer et aqua ignis et corpora

Secundus

Trigesima secunda

celestia. et isto modo loquitur Ari. in de sensu et sensato
 ubi dicit qd omnia corpora colore participat. **¶** Ulterius
 intelligendum est qd obiectum primum visus potest dupliciter
 intelligi. vno modo primum primate unitatis. alio
 modo primate principalitatis. primum quidem obiectum
 primate comunitatis est illud quod cognoscitur per se a
 visu. et predicatur essentialiter de omnibus que per se cognoscuntur
 a visu. primum autem omnium primate principalitatis est illud
 quod est dignius omnibus alijs que visu percipiuntur per se
¶ Tunc aliqui dicunt ad questionem triam primo qd co-
 lor proprie et stricte sumptus nullo modo est obiectum primum vi-
 sus. qd nec predicatur essentialiter de omnibus que cognoscuntur a vi-
 su nec est forma nobilior omnibus alijs que cognoscuntur a visu
 ipse imo lux celestis est longe nobilior qualitates que sunt color
 vt manifestus est oculis. **¶** 2° dicit qd color coiter dicitur
 per actum diaphani cuiuscumque est primum obiectum visus primi-
 tate coitatis qd cognoscitur per se a visu et predicatur essentialiter
 de omnibus per se et precise cognoscuntur a visu vt manifestum est in-
 ducendo. **¶** His enim color proprie dicitur est quod actus dia-
 phani terminati. et lux est actus diaphani non terminati.
 que res. **¶** 3° dicit qd lux est primum obiectum visus primate prin-
 cipalitatis. qd lux est forma sensibilis nobilior et dignior
 inter omnes qualitates quas cognoscit visus. cuius signum est.
 qd corpora celestia agunt per sua lumina ad generationem
 omnium istorum inferiorum vt scitur ex astrologia: nullum autem colo-
 roatum colore proprie dicto sic agit ad generationem vt manife-
 stum est. que res. **¶** Sed hec positio sic sit satis curialis tamen
 videtur esse dubitabilis quantum ad hanc conclusionem. Nam primum
 obiectum visus primate coitatis dicitur esse primum visibile
 vel per se primum cognoscibile visu ita qd ista passio cogno-
 scibile visu debet obiecto visus tanquam subiecto primo pri-
 mitate coitatis. cui enim alij deberet hoc modo? Sed color
 coiter sumptus non competit hec passio per se primo primate
 coitatis. qd cum alij passio competat alicui per se primo primate
 coitatis dicitur qd per eius naturam veniat omnibus his qui-
 bus per se inest illa passio vt satis patet primo posteriorum. c. de
 acceptione vniuersalis. ita qd sub huius primum alius passio
 nis primate coitatis dicitur predicari vlt de illis quibus illa
 passio debet per se non primo. modo aliqua sunt cognoscibi-
 lia a visu non per namque coloris coiter sumpti. scilicet sensibilia coia
 vt magnitudo figura et huiusmodi. Si enim hec essent cognoscibi-
 lia a visu per namque coloris. cum color sit extra essentialiter isto-
 rum tunc ista non viderentur esse per se visibilia. Quod enim
 est alicui per aliud essentialiter ab eo non ideo est ei per se. hoc
 autem est inconueniens. namque ista sensibilia communia sunt sensibi-
 lia per se cognoscibilia a visu et ab alijs sensibilibus parti-
 cularibus secundum Ari. in isto 2° ergo res. **¶** Ad hoc posset rati-
 onem tenendo istam positionem qd imo color est per se cogno-
 scibilis a visu et per namque coloris est cognoscibile a visu
 oem aliud visibile. Et cum ista de sensibilibus coibus. dicitur
 dum sic agebat primum qd ipsa sensibilia coia sunt cognoscibilia a
 visu per namque coloris proprie dicti vt luis. Et cum dicitur qd non sunt
 per se sensibilia. dico qd verum est per se primo sed bene sunt sensi-
 bilia per se non primo. et per se quidem non immediate
 sed mediate. Nec vniuersaliter oportet qd subiectum
 primum passionis sit idem essentialiter cum subiecto
 non primo. sed sufficit qd per subiectum primum illa passio
 inest alijs quibus inest per se non primo. **¶** Et cum instat qd
 illud non ideo est alicui per se quod est ei per aliqd aliud essentialiter
 distinctum ab eo. dictum fuit primum quod hoc sit possibile
¶ Ad rationes poras. **¶** Ad primam patet ex dictis. bñ. n. ceditur
 qd color proprie sumptus non est primum obiectum visus. sed
 color coiter sumptus bñ potest esse modo predicto. **¶** Aliter potest
 dici probabiliter qd color nullo modo sit primum obiectum vi-

sus primate coitatis vt probat ratio. sed primum obiectum eius
 isto modo est forma nata facere suam speciem in visu. et hoc coe-
 est ad colore figuram et magnitudinem. et hoc potest haberi
 ex dictis philosophi in 1^a. **¶** Vel dicatur qd visus potest considerari
 dupliciter. Vno modo secundum qd visus. et sic primum obiectum eius est
 color modo prius dicto. et sic non habet cognoscere sensibilia
 coia. Alio modo secundum qd sunt sensus et sic bñ habet cognoscere
 sensibilia coia saltem aliqua. sed non omnia. et hoc modo obiectum
 eius primum non erit color. sed forma que est nata facere suam
 speciem in sensu. **¶** Ad aliam nego rationes. et cum dicitur non debet
 esse perfectior unitas in potentia que in obiecto. dicitur alij qd
 verum est de obiecto primo primate principalitatis. nam
 ab istius unitate principaliter est unitas virtutis. Quan-
 tus ergo color coiter sumptus non sit vnus sed species specialis
 sima tamen lux prima est vna isto modo. precipue lumen solis et
 hoc sufficit ad unitatem visus. **¶** Sed hic est vnus bonum du-
 bium. qd secundum hoc videtur qd tactus sit vnus sensus formalis.
 qd inter qualitates tangibiles est vna prima primate prin-
 cipalitatis. scilicet caliditas. Ista enim est nobilissima inter omnes
 qualitates tangibiles vt habet videri super 2^m de generatōe
 et quartus metaphisicorum. et sic si ista unitas specifica obie-
 cti principalis sufficit ad unitatem specificam sensus seque-
 retur qd tactus esset vnus sensus. cuius oppositum videtur
 intendere Ari. in c. de tactu. Et expressius Lomen. determi-
 nat qd tactus non est vnus sensus. quod videtur illa ratione non va-
 lere. propter qd alij dixerunt aliter. qd quibus unitas virtutis
 sit ex unitate obiecti primi tamen virtus potest habere perfectiorem
 unitatem que primum suum obiectum. Et si arguitur contra hoc. qd
 effectus non debet esse perfectius ens que sit sua causa. cum
 ergo unitas virtutis cause aliquo modo ab unitate obie-
 cti mirabile videtur qd unitas virtutis perfectior sit unitate
 obiecti. Est igitur dicendum qd causa principalis agens et
 forma et finis bñ est perfectior que causa. sed causa non princi-
 palis non ideo qd sit simpliciter nobilior ipso causa. modo ipm
 obiectum sensibile non est causa principalis virtutis sen-
 sitive. sed est quasi causa instrumentalis sine qua sensus
 non attingit suum finem principalem. quare ratio non
 valet. **¶** Ad aliam dico breuiter qd color mouet visum
 imprimendo ei suam speciem. Et cum dicitur qd mouens et
 potest dici qd verum est qd mouens vt mouens est est no-
 bilius moto vt motum est. sed non sequitur qd sit simpli-
 citer et ideo nobilior. et sic erit in proposito. Color enim sed qd
 mouet visum est quod nobilior que visus sed qd mouet qd mo-
 uere est nobilior que moueri. hoc tamen non obstante visus
 erit nobilior simpliciter qd habet operationem proprie nobiliores que
 cumque operatione coloris. et ex ista debet eius nobilitas
 simpliciter iudicari. vt dictum fuit in questione de sen-
 su actiōe. quare non valet ista ratio. **¶** Questio. XXXII.

Tunc autem primo de sono etc.

¶ Queritur. Utrum sonus sit realiter in aere
 vt in subiecto. Et arguitur primo qd non. quia sicut se ha-
 bet color ad corpus coloratum sic sonus ad corpus sono-
 rum per conuenientem similitudinem. sed color est in
 corpore colorato vt in subiecto vt manifestum est et non
 in ipso aere. ergo similiter sonus est in corpore sonoro et
 non in aere vt in subiecto. **¶** Item vnus et idem non de-
 bet esse subiectum qualitatis sensibilis et medium sen-
 tiendi eas vt manifestum est in colore et sapore et huiusmodi.
 nunc autem aer est medium audiendi sonum vt mani-
 festum est per philosophum in littera. quare res. **¶** Item illud
 quod facit sonum non recipit ipsum nec per consequens est
 subiectum soni. sic enim idem esset in actu et in poten-
 tia simul respectu eiusdem. cum illud quod facit aliquid

alij etc.

3

2

3

In actu respectu illius et recipiens in potentia. s; ipse
 aer facit sonum vt videtur velle Ari. in littera prope
 principium capituli vbi dicit hec verba. Voc autem
 est ipsius medij et auditus sonum facere in actu. quare et
 ¶ Oppositum arguit q; motus aeris e in aere vt i subo. h
 e euides. s; sonus e motus aeris vt dicit ari. in lra. Luz
 at phibeat fluere h; motus sonus a qre et. ¶ Ad eui
 detia qstionis consideradu e modus gnatiois soni. Mo
 dus at gnatiois soni fm doctrina ari. in lra videt esse ta
 lis. duo corpa solida. i. firma et fixa vel dura mouet mo
 tu aliquat veloci et forti ad pcutiedu se iuice vel salt
 vnu taliu mouet ad pcutiedu alter et ad tagedu ipsuz
 sup superficie alicuius sufficietis quantitatit et tunc p h
 pcutione et tactu pcedete motu sufficietis velocita
 tis vnus corpus aut duoru expellit aliq ps aeris et ex
 tedit violenter motu velociori q; natus sit diuidi aer
 et in illo aere sic moto et expulso gnaf qlitas sensibilis q
 d; sonus. q; aut duo corpa facientia p sui pcutione so
 nu debeant esse solida vel firma aliq mo ps. q; si duo
 corpora pcutiatur adiuice q sunt mollia vel no dura et
 firma aut nullus segtur sonus aut debilis et qsi iper
 ptibilis. vt si lana pcutiat ad lana vel spogia vel pilus
 et h; aliqd. q; aut illa corpa debeat velociter et forti
 ter moueri vel salt vnu illoz ad pcutiedu et tagedu. se
 adiuice hoc etia manifestu est p signu euides. na si duo
 corpora appropinquatur adiuice motu tardo vel mltu
 leto lz sint bn dura et sonora tn nullu generat sonum vt
 ps ad sensu. q; etia oporteat tagere ea se iuice et appropi
 qri h; superficies determinate qtitatit et no h; quacuq;
 superficie h; etia est manifestu. q; si duo corpora se pcut
 ret adiuice h; duas superficies multu modicas no fieret
 ibi sonus. vt si obyciatur acus acui et sic de alyis silibus.
 ¶ Quatu ergo ad pma additione dicit ari. i lra q; os fir
 moz fieri pcutione adiuicez. Quatu ad fm dicit. os. n.
 motu ferietis pocupare fractura aeris. s. q; corpus p
 cuties velociter moueat ad pcutiu q; aer natus sit. cede
 re et sic extenditur fortiter. S; qtu ad tertia dicit ari.
 no igif sicut dictu est o; verberas sonat et qd vberat. vt
 si obyciat acus acui. sed os vberas regulare esse vt aer
 subito dissiliat et moueat. q; aut aer expellat i gnatioe
 soni a pcutiete et pcutio. hoc ps ex multis signis. pmo q;
 sicut dicebat. Si vnu corpus molle et facily cedet pcut
 iat alter. vt lana aut spogia aut pilus no fit sonus. qd
 no videt esse p alio nisi q; ibi no expellit aer motu suffi
 cieti et veloci. ¶ It; sensibili pcutimus q; corpora ca
 uia pcutie metallica multu forte et diu sonu faciut cum
 iterius pcutiunt vt manifestu est i capana et h;. et hoc p
 tato ptingit q; aer i illis inclusus post q; motus est no pot
 exire statim. sed agit et propellit de vno latere ad aliud
 latus. Et hoc dicit ari. i lra. C; caua aut repcutione fa
 ciunt multos ictus post pnu ipoteti exire qd motu est.
 ¶ It; aliud signu ponit Albertus q; metalla qm sui mi
 xtione multu hnt de subtili aereo sunt multu sonora et
 diu tenet vt faciut sonu vt aux argetu et stanu. Silr ps
 i lignis. lignu. n. qd est multu aereu et solidu et sicum vt
 fagus multo melius sonat alyis lignis itm q; si sit lignu
 faginu logu et latu et fuerint i ipso multa foramina fm
 tra sferum et sit superficies eius bn plana desup si pcutit
 sonat ad magna distantiā sicut capane. et bis greci vtunt
 p capanis vt dicit. ¶ Dis visis ad q; dicit q; sonus
 est in aere tanq; in subo reali. qd pot pbari breuiter sic
 aut sonus h; esse suu reale i corpe pcutiente aut in cor
 poro pcutio. aut i aere expulso p ipsa pcutione. hec diui
 no recipi vt sufficietis. s; no pot esse in corpe pcutiente

vt pcutio. q; no esset ro qre esset sonus i vno. isto; plu
 q; in altero pcutie cu abo mouet eque fortiter ad pcut
 tiedu se iuice. cu igif no possit esse i ambobus sil. q; sic
 vnu accis nuero sil e et diuersis subis nuero distinctis
 qd est icoueniens. relinquitur q; i nullo isto; sit sonus
 subiectiue. quare videt q; sit in aere tanq; in subiecto.
 Et cofirmatur ratio quia si sonus esset in istis vel in al
 tero eoru non esset aliqua ratio quare fieret sonus cuz
 ista mouentur ad inuicem velociter et modo cum mo
 uentur ad tangendum se ad inuicem motu lento aut
 tardo immo ita deberet generari sonus cum tangunt
 se inuicem tardo et lento motu precedenti sicut prece
 dente forti et veloci motu cuius oppositum manifestu
 est ad sensu. qre et. ¶ It; si sonus si esset reali i aere sal
 te tag; ad aliq; pte aeris tuc pceptio ipsius soni non de
 beret ipediri a vto flate i opposita partem nec dberet
 magis pcuti vento flante ex parte in qua est pcuties et
 pcutum. quoz opposita nos videmus ad sensum. et ps
 rna. q; cu aliq; sensibile est pure spuale i medio et i nul
 la pte medij est fm esse reale no ipedit neq; iunaf eius
 sensatio p ipm ventu vt est manifestu in ipso colore. Si
 misr at ptingeret de sono. quoz opposita nos videmus
 ad sensum. g; et. ¶ Est etia consideradu q; ille modus ge
 neratiois soni q; pus dictus fuit. s. ex pcutioe duoz cor
 por adiuice et intelligi q; sic est regulr et vt in plibus.
 quod p tato dico q; aliq; ad gnatioe soni no occurrit
 duo corpora firma sed vnum corpus firmu et aliud non
 firmu sed fluidu et facily mobile. s. aer vel aqua vt p
 git q; virga aut corrigia mouet fortiter p aer. ibi eni
 gnaf manifeste sonus. et tn no est ibi nisi vnu corpus so
 lidu. sed ipse aer h; ibi locu vnus corporis solidi inq; tu
 resistit corrigie aut virge. Silr aut pot ptingere q; alte
 quod corpus solidu pcuties ad aqua facit sonu vt patz
 ad sensum. imo due ptes aque sibi inuice occurrentes
 fortiter faciunt sonum. Sed hoc vniversaliter est vtz
 quia oportet aerem aliquem expelli in quo fiat sonus.
 Unde etiam secundum Albertum si corpus solidum et
 durum percutiens ad fundum aque faciat sonu oport
 tet q; illud corpus habeat aliq; partes aeris que expel
 litur a pcutione illa. cuius signum ipse ponit. quia in
 superficie aque apparent quedam ampulle qd non vi
 detur fieri nisi per motum illius aeris. ¶ Ad prima r
 tionem dicendum q; non est simile quia corpus colora
 tum non est effectiuum coloris sui. sed corpus sonoz
 est actiuum soni secundum ari. in littera. et ideo non est
 simile. ¶ Vel si quis diceret q; color causatur actiue a
 corpore colorato hoc tamen non est per motum aeris
 et expulsionem sicut est in sono. igitur et. ¶ Ad aliam di
 cendum q; vnum et idem secundum eandem sui parte
 non est medium et subiectum simul. sed secundu diuer
 sas partes potest esse. sic igif erit hoc. Nam aliqua pars
 aeris illa scilicet que expellitur a corpore percutiente
 et percusso est subiectum soni. alia autem pars est me
 dium recipiens intentionem soni illius quod no est in
 conueniens. ¶ Ad aliam dicendum per expositionem
 illius littere. vult autem ari. ibi dicere q; facere sonum
 in actu. idest sonus factus in actu est ipsius medij et au
 ditus tanq; subiecti licet diuersimode. nam est ipsius
 medij tanq; subiecti secundu esse reale eius. et est ipsius
 auditus tanq; subiecti fm esse spuale. Vel sic hoc autē
 actu sonare quod debetur quibusdam corporibus soli
 dis et facere sonum in actu. dico ipsius medij tanquam
 subiecti. et auditus vt virtutis cognoscentis ipsum so
 num. quare non valet. ¶ Questio. XXXII.

Vigesimatertia

Secūsus

Vigesimaquarta

Consequenter

queritur. Utrū echon sit idex sonus cū pmo sono. i. cum sono pcedente ipm. Arguit primo q sic breuiter. qz ille sonus est idem cum alio qui habz eandē figurā cū illo z constituit ex eisdem lris z syllabis cum ipso. hec est manifesta per se. sed echon ē sonus habens eandē figurā cum sono pcedēte ipm. z constituit ex eisdem lris z syllabis vt manifestū est. vnde si sonus pcedens echon terminat in ba z echon similiter semp in ba terminatur. similiter autem et de alijs. quare zc. **¶** **Oppositum** arguitur. Alii non sunt idem sonus inter quoz generationes est tempus mediū in quo nō sit sonus hoc manifestū ē. sed sic est in pposito. nā inter echon z priorem sonū intercidit tempus mediū vt pz ad sensum. quare zc. **¶** **Ad** questionē intelligendum primo q cum hō loquit in loco ppinquo qbusdā corporibus cōcauis z solidis habentibus aere z inclusus in ipsis ab aliquo tempore longo vt iuxta puteū antiquū z pfundum z iuxta domos inhabitatas contingit vt ipse audi at quendam sonum omnino similem suo sono ac si alius quis alius responderet ei. z talis sonus vocatur echon. Unde cōmen. dicit. q echon est iteratio soni z seruādo suā figurā. modus aut generatiōis talis videt esse fm aristo. in littera. contingit q aer expulsus a corporibus firmis pcutiente z percussio habens in se sonū aliquem prouenit ad corpus aliquod zcauū z solidū quēadmodum vas habens in se aerem ab antiquo inclusū z detentū z vnitū. et ab hoc aere vel ab illo corpore cōcauo aerē detinente repellitur aer ille idem ad locū percussionis. sicut cū pilla plecta occurrit parieti fortiter repercutit versus locum a quo mouebat. z in hō aere sic percussio generat qdam sonus quasi omnino similis sono pzi eo q ille aer idem ē z silr figuratus sicut erat ad generatiōē pziis soni. talia autē corpora a quibus sic repercutit aer maxime sunt corpora concaua z anti qua z habētia aerē diu inclusum in ipsis. sicut sūt putei multum pfundi z antiqui z domus inhabitate z valles quedam z montes cauernosi z hō. Hanc aut generatiō nez docuit aristo. breuiter in lra cum dixit. Echon autē fit ab aere vno fracto ppter vas detinens et phibens diffundi. **¶** **Itē** aer repellitur sicut spera. Tunc accipio vltorius q motus reflexus si est vnus nūero qa necessario inter eius partes intercipitur quies media. z hoc suppono ad presens ex 8° pphyozum. Tunc dico breuiter ad questionē q echon nō ē idē sonus necessario simpliciter cum sono pcedente cui assimilatur. pbatur qz illi soni nō sunt vnus numero quoz vnus consequit priorem partē motus reflexi z alius secundā partē hō motus. z hoc satis pz. qz ipse motus reflexus nō ē vnus numero. z ideo soni quoz vnus cōsequit vnum illorum z alius alium nō sunt vnus sonus. sed echon zsequitur secundā partē motus reflexi quo ille aer percussus ab obstaculo mouet versus locū tepercussionis pzi. sonus aut pcedens echon cōsequit pziē partē motus quo mouetur ipse aer vsqz ad obstaculum. Et ponit exēplū simile magis manifestū. videmus enī q cum lapis pycit in aquā nō fluentem. sz gescensz fiūt circa locū percussionis qdam parū circuli z giratōes deide alie maiores i remotiori. z sic contingit qz anteqz deficiāt giratōes puenit aq ad aliud obstaculū reflectēs z repercutiens z tunc ille partes aque reuertit versus locū pime percussionis. sic igif contigit hic q duo corpa percipiunt se adinuicē aer circūquaqz expellit z generat ibi sonus fm quandam circulationem. cuius signū est q nō solū

audif sonus in vna pte iuxta locū percussiois sz circūquaque. z tingit qz anteqz deficiat motus alicuius partis illius aeris habentis in se sonus obuiat alicui corpi mō predicto z repercutit z fit echon vt dictū est. Et est considerādū qz si echon nō sit sonus idem nūero cū sono pcedente. tñ est multū similis ei z forte eiusdēz speciei spālissime cū eo. cuius causa videt eē fm Albertū qz fit in aere eodē numero in q pziōz erat sonus z cōsimiliter figurato. nō enim est verisimile q illud corpus iaiatū. s. obstaculū zcauū repercutiens aerem figuraret ipm tali mō ad habendū sonū sic litteratū z distinctū. qre zc. **¶** **Ad** rationē pz ex dictis cū dicit ille sonus zc. verū est si habet figuram eandem nūero. sz nō ē sic imo figuram eandē in spē z similem similitudie ppinq. z ideo sonus non ē vnus simpliciter fm nūez. sz fm spēm. quare zc. Dicit aut nōnulli q echon nō est eiusdē spēi spālissime cū sono pcedēte eo q sonus pcedēs ē sonus vox z sonus qz echon ē sonus nō vox cū nō fiat ex percussione corporoz aiatoz adinuicē. Sonus aut vox z sonus nō vox sūt differentie diuisiue soni vt dicitur in tractatibus. z Albertus innit hic. z ideo idē fm spēm spālissimaz non continet sub istis. De hoc tñ nō facio magnā viz dūmō nō sint idē nūero z similitudinē ppinquā habeant ad iuicē mō predicto. z forte ille nō sūt dñe soni formales p se sz māles z qz p accēs. vt ē diuisio totius i suas ptes. mō igre d hō qz vīs z potes zc. **¶** **Questio. XXXIII.**

Aeris

Circa capitulū de odore. Utrum odor sit in medio realiter. Arguit pmo q sic. qz illud quod recipitur in aliquo recipit in eo per modū recipientis z non fm modū rei recepte. vt sumit ex libro de causis. modo aqua z aer que sunt media odorādi z recipiūt ipm odorem sunt entia realia z habent reale esse. quare zc. **¶** **Item** multiplicatio z perceptio odoris impeditur a vto. vt si fiat ab oriēte ipedit mltiplicatiōē odoz q sūt vsus occidēs ad illos q sūt magis ad oriēs z ecōuerso. hō at nō cēt si odor mltiplicaret se solū spūalr i medio. z nō hōt i ipō eē reale. vt videmus qz coloris mltiplicatio nullatenus impeditur a ventis vndecūqz veniant. quare zc. **¶** **Item** odor multiplicat se per mediuz successiue vt patet ad sensum. cum enim aliquod corpus fetiduz icipit fetere prius pcpit ab eo qui est ppinquior. et posterius tpe a remotiori. hoc non esset si multiplicatiō odoris eēt spiritalis z fm eē spūale. imo fieret i instāti vt multiplicatio luminis z coloris. qre zc. **¶** **Oppositū** arguit auctoritate cōmen. super isto. c. cōmēto. 97. dicit enim qz sicut color habet duplex eē. s. eē in corpore colorato. et hoc est eē corporale. z eē in diaphano. z hoc est eē spūale. ita z odor habet duplex eē. s. eē in corpore odorabili. z eē in medio. z hoc ē eē corporale. z aliud spūale. z illō est naturale z aliud extraneū. **¶** **De** questione est intelligendū sic recitat cōmē. quidā existimauerūt qz odor nō separāt a corpore odorabili. z quod habet nisi vnū eē tñ. s. eē corporale. dixerūt enī qz a corpore odorabili resoluit quoddā subtile corpus hñs in se odorez quod vocat fumalis euaporatio. z istud subtile corpus hñs i se odore puenit vsqz ad sensus odoratus. et sic sentitur odor. et forte motiū istoz fuit illud quod argutuz est prius. Et signū huius posuerūt aliqui qd manifeste videmus. qz odorez multoz corporoz nō picipiunt nisi post qz fuerint resoluta aliqua tr i fumū subtile ab igne aut alio calore. vt pz in thure aut aliquo pgameno aut pilo z hō multis que anteqz cōburant parū aut nihil pcpitur eoz odor. cum aut zburunt z in fumū resoluuntur

p3ary3
23ary2
33
loun2/
uppijs qz dūg
any rēncipit on
hō zūteqz
3187

Responsum

Imparmentat

tunc sentitur odor manifeste. ¶ Hanc autem opinionem improbat Lōmen. multum pulchre. quia sicut ipse dicit. videmus quod multa animalia per sensum odoris mouentur ad suum nutrimentum per spacium multarum terrarum. sicut apparet in vulturibus et tigribus que a 500. miliaribus dicuntur venisse ad locum plerumque accidit in terra grecorum sentientes se odores mortuorum sive cadaverum illic exstitum. Etiam ponamus dicit Lōmen. quod omne sensibile quod apprehenditur per medium extraneum debet sentiri ex omnibus partibus essentialiter nisi aliquid impediatur. Unde manifestum est quod ille odor si solus fuit multiplicatus per 500. miliaria ad partem in qua fuerunt vultures et tigrides. sed etiam ad partem oppositam per alia 500. miliaria ad orientem. et per totam ad occidentem. et eadem ratione per 500. ad austrum et per totam ad aquilonem et sic per duo mille miliaria multiplicatus fuit odor. Si ergo odor non est nisi cum summi evaporatione tunc oportuit quod ab illis corporibus resolveret corpus subtile quod extenderet ad totum illud spacium. hoc autem videtur irrationabile omnino. quia maxima subtilitas et raritas quam potest habere materia est raritas ignis ut dicit comen. modo si illa corpora quorum odor percipiebatur per tantam distantiam fuissent omnino resoluta in ignem tamen adhuc non potuissent extensa fuisse per tantum spacium. quare non videtur quod sit necessarium odorem esse semper cum tali corpore subtile resolutum a corpore odorifero. ¶ Et possemus syllogizari sic. Si odor non pertinetur ad odoratum nisi cum summi evaporatione vel tali corpore subtile tunc odor non posset sentiri nisi per tantam distantiam quantum distenderet et diffunderetur corpus subtile et per quantumcunque spacium sentiret odor per tantum diffunderet tale corpus subtile resolutum a corpore odorifero. hec consequentia plana est omnino. sed prius est falsum ut patet ex dictis. odor enim alicuius corporis per tantam distantiam percipitur quod si totum illud corpus resolveretur in corpus subtilissimum. scilicet in ignem non posset tantum extendi ut ad tantam magnitudinem perveniret. et hoc est facile videre in exemplo propinquorum. Videmus enim quod cum comburitur modicum sulphure odor eius sentitur per totum medium quod est in una magna domo. et si illud resolveretur totum in ignem non foret sufficiens ad replendum tantum spacium ut manifestum est cuilibet bene insipienti. quare etc. ¶ Sed aliqui nituntur impedire istam talem rationem. quod dicunt quod non fuit unum corpus subtile continuum quod prederetur ab illis corporibus ad aures. sed aliqua pars subtilis illius evaporationis fuit illuc delata a ventis et immutavit odoratum istorum animalium. Hoc autem est valde debile. quia sicut ille aures distantes per 500. miliaria perciperunt illum odorem sic alie propinquiores potuerunt ipsum sentire et adhuc alie propinquiores circumquaque. et sic necessario redit quod illud subtile corpus fuerit per totum illud spacium. aut quod odor multiplicatus in aliqua parte medium sine hoc corpore. ¶ Item percipimus manifeste odorem alicuius parvi corporis in loco ubi non est ventus per tantum spacium quod illud corpus si resolveretur in ignem non impleverit ipsum ut patet in exemplo predicto. Si enim una modica particula sulphuris comburatur feror eius potest sentiri per totum spacium domus magne. et tamen corpus illud si totum fiat ignis subtilissimus non occuparet illud spacium totum. etc. ¶ Item comen. ponit aliam rationem ad idem si odor semper esset cum tali subtile corpore resolutum. aut aer intermedium iter odoratum et corpus odorabile cederet totum aut non cederet illi corpori. quod si ille totus cederet hoc videtur multum irrationabile. et ideo comen. relinquit hoc pro inconuenienti. Sed potest declarari. quia pari ratione cum odor alicuius corporis existit in aqua sentitur oportet illam aquam recedere a suo loco. cuius oppositum

videmus ad sensum. videmus. n. quod aliquo corpore multum fetido exite in fundo aque sentitur odor eius manifeste absque eo quod aqua appareat manifeste moueri localiter. etc. ¶ Si vero diceretur quod aer non cedit illi corpori. tunc duo corpora essent simili in uno loco propter quod est omnino impossibile. 4. phisicorum. ergo etc. Et ideo dico aliter ad questionem. ¶ Ad cuius evidentiam considerandum quod sicut dicit comen. et allegabat in arguendo. forma sensibilis habet duplex esse. unum est corporale aliud est spirituale. et inter ista duo esse diuersitas coiter assignatur. quia esse corporale seu reale est esse extensum vel per se vel per accensum ita quod forma habens esse corporale habet partem extra partem. ut color existit in superficie et alia in alia. et sic una eorum est extra aliam. similiter autem et in alijs formis sensibilibus suo modo. Esse autem spirituale est esse non extensum nec per se nec per accensum ita quod forma habens esse spirituale seu intentionale non habet unam partem extra aliam. sed tota est in quibus parte subiecti in qua habet esse spirituale. et non una pars in una parte. et alia in alia. ut intentio albedinis recepta in aere tota est in una aqua que pre illius aeris quo mediantem videtur sic quod una pars eius non est extra aliam. et ipsa forma habens esse reale seu corporale in aliquo subiecto generat speciem seu formam intentionalem in alio subiecto sicut esse spirituale. ¶ Nec est querenda aliqua causa agens propinqua illius intentionis nisi forte causa dispositiva. sicut corpus luminosum dispositum diaphanum ad recipiendum speciem coloris. ipsa autem forma sensibilis de sui natura hoc habet quod gignat sibi similes in suo subiecto disposito. Sed illa diuersitas inter esse corporale et esse spirituale forme sensibilis est omnino manifesta. dubium non est quod aliqui forma sit in aliquo toto subiecto. et extenso et tamen nullo modo sit extensa nec per se nec per accidens nec habeat partem extra partem. ¶ Item recipiamus aliquem aerem mediante quo videtur aliquid albedo et signemus unam partem quantitativam illius aeris que sit a. et aliam partem eius que sit b. manifestum est quod in parte a. est intentio illius albedinis. aliter enim non posset illa albedo videri mediante illa parte aeris. et sicut in parte b. est intentio albedinis eadem ratione. aut igitur illa intentio albedinis que est in parte a. est omnino eadem cum illa intentione albedinis que est in parte b. aut non est penitus eadem. quod si detur esse eadem penitus indubitanter nullo modo est illam tunc cessante intentione albedinis exite in parte a. corruerit per se intentio existens in parte b. hoc est falsum. quia si aliquod obstaculum interponatur inter album et partem aeris a. statim deficiet species que erat in parte a. et remanebit illa que erat in parte b. cuius probatio evidens est. quia interposito obstaculo. scilicet corpore opaco inter ipsum album et partem aeris a. et non inter ipsum album et partem aeris b. non videbitur albedo mediante parte a. et videbitur mediante parte b. sicut manifestum est ad sensum. ¶ Relinquitur ergo ut videtur quod alia est intentio albedinis existens in parte a. ab illa que est in parte b. et ideo sicut autem est de alijs partibus aeris. Ex quo videtur quod ipsa intentio albedinis alia pars est in una parte aeris et alia pars est in alia parte aeris. sicut autem et in ceteris huiusmodi. An quod forma spiritualis recepta in medio et organo nullo modo sit extensa nec per se nec per accensum et quod nullo modo habeat partem quantitativam extra partem non est bene manifestum. Et ideo dicunt aliqui quod ipsa intentio seu forma spiritualis reptans formam sensibilis bene habet partem extra partem ut osium est. sed tamen unaquodque illarum partium reperitur tota illa forma cuius est species et non una pars una et alia alia ita quod intentio albedinis existens in parte a. reperitur tota illa albedine. et sicut existens in parte b. reperitur tota illa albedine. et sic de ceteris. Cuius signum est quia si aliquod magni album reperitur in uno paruo foramine videbitur totum illud album sicut videbitur

in magis in Rayba
alioquin supra dicitur
quod est

leba

alioquin

Secūdus

Trigesimaquinta

uno magno foramine mediāte. dūmodo oculus sit in debita distātia et appositione ad illud albū. Dicat q̄ fm hoc q̄ esse corporeū ē eē extēsiū et diuisibile aliquo mō tñ non quelz pars illius forme habens eē corporeum representat totū. et sensus imutatus ab vna illa p̄t̄iuz nō cognoscit totā illā formā. vt visus imutatus ab vna parte albedinis extēsiū in folio nō videt totam albedinez folij. Sed esse spūale est esse generatū a forma habēte eē corporeale et reale cuius in q̄s esse vlt forme habent illud esse spūale quelz p̄s rep̄ntat totā formā sensibilem et sensus imutatus ab vna pte illius itētōis forme spūal cognoscit totā formā cuius ē intentio vlt spēs. Et sic forte intelligendū ē illud dictū q̄ forma spūalis n̄ ē extēsa nec habens pte extra pte. s. quātū ad rep̄ntatiōez ita q̄ vna pars solū rep̄ntat vnā partē. et alia aliā. S. q̄ nullo mō habeat ptes quātitatiuas nō bñ video. forma at spūalis q̄ recipit i subiecto nō habēte magnitudinē sic spēs itelligibilis i intellectu ita bñ ē idiuisibilis et penitus iextēsa sicut suū subm. Qd aut forma spūalis extēsiū in medio quāto et extēso nō sit penitus idiuisibilis et inextēsa sic pbat. Cōstat. n. fm A. in libro de sensu et sēfato q̄ cuiuslibz sensibilis forme ē aliq̄ virtus finita. et determinata. et pōt mouere sensus p aliq̄ determinatum spaciū et finitū ita q̄ n̄ vltra terminū eius. sicut albedo pōt mouere diaphanū determinate. et finite quātitatis et nō vltra terminū eius. sicut aut in alijs. Recipiamus q̄ illā itentionē illius albedinis q̄ ē i pte illa i q̄ terminat mediū qd pōt imutari ab albedine hic existente. quēro an illa intentio sit eque pfecta et forl sicut in pte medij p̄p̄nua ipi obiecto aut minus forl. et minus perfecta Si dicat q̄ sit eque fortis. q̄ ad tantā distantias poterit imutare mediū sicut ipm imutabat itentio extēsiū in pte medij p̄p̄nua. qd ē falsū. qz ponamus qd albedo non pōt videri vltra terminū illius partis i qua ē illa intentio. et si ipa imutaret mediū vltērius ibi videret albedo Si q̄ dicat q̄ itentio extēsiū in pte medij vltra quaz non videt albedo sit minus forl et minus pfecta q̄ illa que est i pte medij p̄p̄nua albo. tūc sequit q̄ h̄ intentio sit partibilis et extēsa aliquat. Impossibile. n. ē q̄ vna et eadē forma idiuisibilis et extēsa sit fortior et debilior. ergo videt q̄ ipa forma spūalis sit aliquat p accēs extēsa et quātitate medij in quo est. Inquirendū ē igit de illo esse spirituali qz satis pulchra speculatio est de hoc. Tunc dico ad. q. qz color h̄ ē spūale in medio saltez q̄tū ad aliq̄s partes ipius medij. qd pbat sic. aut odor est i toto medio corporali. s. cū fumali euaporatiōe. aut est spūalr in aliquibus partibus ipsius medij. p sufficētē diuisionē. Odor. n. cū sit q̄litas scda p̄ns p̄mixtionē nō pōt eē realr i aere puro aut i aqua pura. vñ necesse ē qz si sit realr in istis medijs qz hoc sit p tāto qz in corpore subtili resolutio a mixto odorifero et si realr est per totū qz qz totū mediū sit plēnū tali corpore subtili. Sed nō pōt p̄tingere qz odor sit i toto medio cū subtili illo corpore vsqz ad odoratū. qz sic nō p̄ciperef ab odoratu. vt plene reprobatū ē in pbatōe illius pōnis. q̄ zc. Sed est cōsiderādū qz quōis odor nō sit fm esse reale p totūz ipz mediū vsqz ad odoratū tñ nihil p̄hibet ipz eē realr et cū fumali euaporatiōe in aliqua parte medij p̄p̄o corpore odorifero. imo etiā sicut p̄s tangebaf qdā sunt corpore quoz odor sentiri non pōt saltē manifeste nisi resoluat ab eis aliqz fumus p calore. et tūc sentit odor eorū. vt manifestū ē iture et pilis et multis alijs. Nec etiā ē cā qre magis sentiūtur odores in estate q̄ in hyeme. qz. s. calor solis ples fumos resoluat a corporibus odori

feris. vt manifestū ē. hec etiā ē cā qre odor alicuius cor poris remanet p aliquod tps absente illo corpore quōis intentio coloris nō maneat in medio in absentia colorati. videmus enī qz cū aliqz diu tenuerit in manu por mam aut aliud corpus bñ odoriferuz remanet i manu odor silis absente ipō corpore. imo etiā corrupto ita qz siqs ponat manū quā appropiquatā tenuit ad illō corpore ppe nasū et respiret sentiet odores q̄s silēm odor ipius pomi aut alterius corpore bñ odoriferi aut mali odorati dūmō sit bñ fortis odor. qre zc. Hoc aut p tāto videt accidere qz i absentia corpore remanet circa manū ille fumus subtilis resolutus ab odorifero corpore. cuius signū videt eē qz si manus bñ lauet aut fortiter abstergat nō amplius seruat illum odorē. Ad rōnes Ad p̄mā cū d̄r. illud quod recipit zc. p eandē rōnem posset argui qz color sit realiter in medio. S. qz p̄arguere et multiplicare icōueniēs nō ē soluere. Id dico aliter qz receptū i aliquo recipit p modū recipienti. veruz est fm qz ipm recipiēs est natū posse recipere. modo quōis aer sit qd corporeū et reale. et sicut aqua. tñ nō est natū recipere ipm odores fm esse reale et corporeuz simplr. sed fm esse spūale. Aliter d̄r qz illa ppō ē itelligenda q̄tū ad vtilitatē et indiuidualitatē s. nō quo ad spiritualitatem et realitatē. pōt ēt cōcedi qz aer recipit odorē realiter accipiēdo realiter put ē idem quod p̄dicamētalr odoris. n. itentio recepta i medio bñ est res p̄dicamētalr talis cū sit ens actu extra aiām et nō solū ens p accidēs nec ens rōnis. et recipit corporalr sic itelligēdo vt expo sitū ē. s. nō eodē mō realitatis et corporalitē sicut est in re subiecta. illud. n. esse reale et corporeale ē eē magis fixū. aliud aut minus fixuz et minus firmum. quare zc. Ad alias cū dicit qz multiplicatio zc. dico sicut dicit Cōmē. qz hec rō nō cludit qz odor sit semp cū corpore resolutio ab odorabili. qz sicut sonus deferit et impedit a ventis. et tñ nullus dicit qz sonus sit i corpore resolutio a corpore sonifero. sicut i corpore sonifero p̄sumerē. et minorarent p̄multiplicatiōez sonatiū. cuius oppositū patet ad sensus. Sed p̄arguere nō soluit. id d̄r aliter qz odor est bñ i medio realiter qz ad aliquā pte ipsius et nō p̄tigit ipz deferri a vlt. s. nō seq̄ qz realr et corpallr sit p totū mediū qd ē iter odoratū et ipz corpus odorifero. qre zc. Per idē ad aliā. cludit. n. odorē realr existere i aliq̄ pte medij. s. n̄ i toto medio. et bñ cessit. Qd. CCV

Querat huius. c. Utrū hō habeat p̄iores odoratū ceteris aialibus. Arguit p̄mo qz nō qz nobilioris aie dz eē nobilior potētia. hec est satis appares. qz potētia puenit a substātia. nūc aut aia humana ē aia nobilior ceteris aialibus. odoratus aut hoīs est potētia aie humane. vt manifestū ē. q̄ zc. Itē ille odoratus ē melior odoratibus ceteroz aialiu qz cognoscit oēs spēs odoris q̄s cognoscit odoratus ceteroz aialiu et adhuc q̄sdā alias. hec videt satis manifesta. s. odoratus hoīs cognoscit q̄sdā spēs odoris q̄s cetera aialia nō cognoscit. vt dicit plane aristo. in de sensu et sensato. cognoscere enī odores q̄ sūt delectabiles fm se vt odores floz et vnguētoz p̄p̄s est hoī. et adhuc ipē homo p odoratū cogit oēs spēs odoris q̄s cognoscunt cetera aialia p̄batio. qz siqs diceret qz odoratus ceteroz aialiu cognoscit aliq̄s species odoris quā hō nō cognoscit. Tunc q̄rat ab eo. vtrū ipē sic dicens intelligat eā species odoris an nō. et si nullo mō itelligit ab eo illa spēs tūc nō p̄t scire illā cōclonē. qz illa spēs cognoscat ab alio aiali. qz p̄plexio et affirmatio alicuius cū aliquo p̄supponit itel

figētia vtriusq; illoz. vt h̄ ex 3° de aia. Si aut̄ itelligat illā speciez odoris tunc necio seq̄ q̄ cognouit p̄ sensuz aliq̄s indiuidū illius speciei. itellcūs. n. nihil itelligit eoz q̄ sunt eē nisi cū sensu. vt dicit aristo. in li^o de sensu z sensato. z i p̄mo posterl. d̄f. q̄ deficiente aliquo sensu necio est deficere sciaz de sensibilibus illius sensus. dū mō ille sensus deficiat a natiuitate. Si igit̄ ip̄i hōi oīno deficit sensus odoratus vt p̄ceptiuus ē speciei alicuius odoris quā aliud aial cognoscit tunc hō nō poterit itel ligereneq; scire illā speciem. p̄cipue qz itelligentes quē cunq; necesse est fantasia aliquod speculari. 3° huius fantasia autem fit a sensu secundum actum vt dicit. Azz. 2° huius. q̄re 7°. ¶ 3° ad p̄ncipale hō hz meliozes tactū ceteris aialibus. q̄ z meliozes odoratū. aīns ponit Azz. in l̄ra. q̄na est apparēs p̄cōueniētē similitudinez. ¶ Oppositū dicit Azz. in littera i p̄ncipio capituli. z idē dicit cōmen. z Albertus. ¶ Ad euidētia q̄ntōis itelli gēda sūt quedaz. p̄mo q̄ sic inuit h̄ albertus z hz videri in de partibus aialii. z i anothomia. organū odoratus est situatū circa cerebrū in pte anteriori z est sicut duo corpora parua ad modū papille mamillaz. hō aut̄ fm q̄ritates corporis hz magis de cerebro alyz aialibus. vt p̄z ibidē. Cuius fortasse cā est maior multitudine vir tutū vitaliū qbus deseruiunt partes cerebri in hōie q̄ in alyz aialibus: z ip̄m cerebz est ps frigidissima z hūi dissima oīuz partium corporis. Cuius signū vt dicit Al bertus est longitudo dormitiōis hōis. diutius. n. z fre quentius hō dormit ceteris aialibus. ita q̄ medietas t̄p̄is vite homis somno deputat̄ sicut dicit Auer. in suo li^o de somno. Et sup hoc d̄f in p̄ ethic. q̄ fm dimidiū vite nō differt felix a misero. s. q̄tū ad hoc q̄ p̄ dimidiū t̄p̄is vite vterq; puat actuali speculatione. z alyz opa tiōibus aīe rōnalis i qbus vli quaz nobilissima p̄sistit felicitas hōis vt ostēdit̄ ibidē. Talis aut̄ lōge z diutur ne dormitiōis cā vt eē fort̄ frigiditas cerebri rōne cuius ip̄m cerebri multū inspissat vapores ascēdentes a loco digestiōis ad cerebrū z sic fit lōgus somnus vt hz videri i d̄ somno z vigilia. Alterius p̄siderādū ē q̄ cū sētire p̄tingat i quodā pati a sensibili fm arist. ad bonitatem sensus requir̄ q̄ organū ipsius sensus sit bñ dispositū vt sit bñ z p̄fecte imutabile a forma sensibili. z iō si nō est bñ imutabile z facilius nō sentit bñ vt palā est i vīst. nō eīz vīstus bñ z p̄fecte cognoscit colozē cū pupilla hz in se aliqd ināle ipediens ipsā bonam z p̄fectā imutationē a colozē. silf aut̄ z i alyz. ¶ 3° notādū q̄ odor p̄sistit p̄cedi pue i calido z sicco. cuius signū manifestū est q̄ odores multo melius p̄cipiunt̄ i estate q̄ in hyeme vt ēt accipit Alexander i d̄ sensu z sensato. z iō arist. etiā dixit. Est aut̄ odor sicci sic sapoz humidi. ¶ Sz hic est vnuz dubiū q̄ illud qd̄ necessario requir̄ ad hoc q̄ organū odoratus i mutet̄ ab odore nō ipedit bonitatē odoratus. hec ē ma nifesta. sz frigiditas z humiditas requirunt̄ necessario. p̄batio. qz ad hoc q̄ tactus imutet̄ ab aliq̄ qualitatū p̄maz tāgibiliū oz q̄ organū eius habeat q̄litate p̄riaz illi qualitati. Un̄ arist. dicit. q̄ silr calidū z frigidū non sentimus. Et cōmen. dicit plane in capitulo de tactu. q̄ sensibile ē p̄riū aī passionē. z p̄pter hoc nos nō sētimus aerē cū ipse ē i dispositiōe nāli quā oz habere fm q̄ ē lo cus n̄. qz similis ē nobis. vt Cōmē. dicit̄ ibidē. q̄ similiter ad hoc q̄ odoratus imutet̄ ab odore cū odor sit calidus z siccus organū eius oz eē frigidū z hūidū. Possū dice re q̄ bñ requir̄ frigiditas z humiditas sz aliq̄ gradū tñ nō requir̄ i tāta excellētia quātā hz organū odoratus hōis p̄pter p̄dictā cām. imo ista excellētia ipedit istam

caliditate z siccitate odoratus. q̄uis. n. passū i p̄ncipio p̄riet̄ agenti. tñ qualitas patientis p̄t esse ita fortis. et excellēs q̄ resistit qualitati agentis z obuiet magis. ¶ D̄is vīstis dico breuiter ad p̄ns q̄ hō hz minus bonū odoratū ceteris aialibus multis. cuius rō ē. qz ille odo ratus est minus bonus cuius organū ē minus bñ imu tabile ab odoribus. hoc p̄z ex tertia sup̄pōne. sz organū odoratus i hōie ē h̄. qz cū sit situatū iūz cerebz. vt dicit̄ p̄z sup̄pō. z ip̄m cerebz hōis ē magl frigidū z humidū q̄ i ceteris aialibus. vt oīnū ē. necē est q̄ ip̄z organum odoratus p̄hat quādā frigiditatē z humiditatē excessi uā ab ip̄o cerebro. z sic cū odor p̄sistat in calido z sicco manifestū ē q̄ organū odoratus magis resistit odorū ul̄ est minus bñ dispositū ad recipiēdū ip̄z odorē sicut pu pilla si haberet i se opacitatē esset minus bñ disposita ad recipiēdū lumen. q̄ z c. ¶ Et est p̄siderādū hic q̄ bo nitas virtutis cognoscitiue nō attēdit̄ oīno ex multitu dine cognitoz. qz virtus nobilissima cognoscitiua. s. de us ip̄e nō multa itelligit sed vnū. s. seip̄m. Nihil. n. itel ligit eē se fm aristo. i. iz. meta. textu cōmēti. 50. z fm cō men. z multotiēs in. 3. huius. Sed bonitas huius v̄tut̄ attendit̄ magis ex p̄fectiōe cognitiōis z distinctiōis sicut etiā bonitas artificis nō p̄ncipalr̄ attēdit̄ ex multis ar tificijs q̄ ip̄e p̄t facere sz ex p̄fectiōe z nobilitate ip̄ius rei artificialis. vñ melioz domificator simplr̄ diceret̄ q̄ sciret facere vnū genus domus nobilissimū q̄ ille quē sciret facere multas domos viles z nullā p̄fectissimaz. Modicū. n. nobile nobilius est mlto ignobili. vt dicit cōmen. in 2° celi z mundi. q̄uis igit̄ odoratus hōis vel hō p̄ suū odoratū forte cognoscat plures odores q̄ alia aialia. vt pbare videt̄ sc̄da rō p̄ducta. qz tñ qdā aialia p̄fectius cognoscūt ip̄m odorē q̄ hō. cuius signū est. q̄ de lōgica distātia veniūt ad nutrimentū p̄ odoris p̄cep tiōne. vt d̄f d̄ vulturibus z tigridibus q̄ venterū. 500. miliaria ad locū p̄ely qd̄ accidit i terra grecoz. Et d̄f etiā de canibus venaticis qui insequuntur lepores. et hoc cognitiōe sui odorl̄ quē reliquerūt i via z tamē hō nō cognoscit h̄ odores ibi ex̄tē. iō d̄f q̄ hō hz minus bonū odoratū ceterl̄ aialibus multis. z hoc vult dicere arist. in l̄ra. prae aut̄ z ip̄fecte odorat hō. vñ nō odorat sup̄le certitudinalr̄ z p̄fecte nisi cum leticia z tristitia. Alios aut̄ odores q̄ nō sunt ml̄tū delectabiles necz tri stabiles aut nō odorat aut ip̄erfecte z debilitate odorat z iō enūciat simplr̄ p̄bus. q̄ hō habet peiozē odorem. i. minus bonuz odoratū multl̄ aialibus. illa. n. aialia que habēt minus cerebz z ip̄m habēt siccū vel nō multum hūiduz nec frigidū melius discernūt odores za lōgin quiozi distātia p̄prehēdūt. Et hec ē plane itentio aris. i de sēsu z sēfato. capitulo. Spēs aut̄ odorabiles. q̄re 7°. ¶ Ad p̄mā rōnez p̄t dicit̄. q̄ maior est vera de v̄tutibus z potentys p̄p̄is. sed de cōibus nō est necesse. z sic est hic. nā odoratus nō est virtus p̄pria homini. sicut sine dubio nō p̄ueniret alyz aialibus. ideo 7°. ¶ Vel dicat̄ q̄ v̄z ē ex pte aīe. z tñ paccis p̄pter p̄ditionē istri cō tingit q̄ sit minus bonus odoratus ip̄sius mō p̄dicto. ¶ Ad aliā p̄z ex dictis. si. n. excessus bonitatis virtutis cognoscitiue sup̄ aliā p̄ueniret ex maiori multitudine cognitoz tūc forte rō p̄cluderet. sed nō est ita vt videt̄. q̄re 7°. ¶ Ad aliā dixerūt aliq̄ q̄ hō nō hz optimū tactū imo aranea. vñ v̄sificator. d̄ recellit aranea tactū. Sz hoc reprobat albertus. nihil. n. spisse pellis z frigide cō pleriōis z viscosaz habens humiditates excellit tactū sed habet tactū q̄si stupidū. cuius signum est qz aranea ēt cū tāgīt igne lēto nō cito sentit. Qd̄ aut̄ adducit̄ p̄ s̄

dimidium vite nō est felix a misero.

requiritur

ap̄

Aligesimasexta

Secundus

Aligesimasextima

gno. q aranea pcipit vermiculos tagetes fila retis sui ad magna distatia. hoc no est ex sui magna excellentia tactus sz h e p motu retl qd cotinuū ē. z mota vna parte cotinuu mouet totus ctinuū. Dicendū igit q no est file de tactu hois z de eius odoratu. nā ipse tactus fundat i coplexioe qlitatu tagibiliuz reducta ad quandā temperatiā. iō qto ipsa coplexio nobilior ē z magis ad mediocritatez reducta tāto melior ē ipse tactus. Mō sine dubio hō iter cetera aialia bz coplexioez meliorē z nobiliorē sicut z oppositiōe. z iō meliorē bz tactus ceteris aialibus. Et ex hoc ē q bonitas tactus ē signuz bone discretiois z industrie. z i tñ q ē inter hoies magis iudicat i geniofi fm hoc q meliorē habēt tactū q meliorēz habēt coplexioe. Signū aut istius bone coplexiois vt dicit Albertus ē tenuitas vnguiū z subtilitas capilloz. hec. n. iudicant lucidos z subtiles esse spūs cordis q ad cerebz venietes optime deseruiūt virtutibus aialis. z iō deseruiūt prudētie z industrie ex qbus igēiosus z prudens effici hō. z ad actū prudētie deveniet nisi p iertā dstruat aptitudinē nāc. z modicū aī hoc dicit pulchre q iter hoies qcuq equaliorē habēt z oppositiōe habent eā i hoc q magis recedūt a cōtrarijs z illi magis bonuz habēt tactū z aptiores sunt sz industriā itellectus. ita q forte tñ ad equalitatē reducere p q videntur esse qdā dy terrestres oia quasi p seipos itelligētes. z hi oēs sūt mollis z non laxē carnis que mollicies pvenit ex sicco bene cōmixto cū humido. z hoc est bene spirituosum subtiles generās spūs. qre zc. **Questio. XXXVI.**

Arca capitulū de odoratu querit. Ultruz aialia respiratia z nō respiratia habent eundē odoratū.

Arguit pmo q nō. quia hnt diuersas opatōes. s. odorare p respirationem z sine respiratione. Itē hnt diuersa obiecta. nāz respiratia vt domines cognoscūt odores delectabiles fm se. alia vō nō. Itē sicut se bz sentire p mediū z sine medio sic sentire per respirationē z sine respiratione. sed sentire p mediū z sine medio nō hnt vñ sensum. nec sentire p respirationē z sine respiratione. Itē virtutes orgāice sūt diuerse qru organa sunt diuersa. vlr. n. diuersa organa sunt diuersarū formaz. Cōpositū arguit. qz alr eēt plures sensus qz gnq. sed hec rō nō valet. qz tactus nō est vnus sensus. z hoc nō obstantē d q nō est alius sensus pter gnq. Dico ad. q. q sic. qz hnt idēz obm. f. odorē. Dic ē cōsiderādū q organū differt in mō formatiōis. pone hic dubitatōez quā mouet cōmē. s. illā sili tudinē. Ad pma dicit aliq q verū est si diuersitas pueniat ex diuersa habitudine sensibilis ad sensum. sed hoc nihil est. qz pfecte z distincte videre z ipfecte z idē stincte pueniunt ex diuersa habitudine visibilis ad visum. s. ex ppingate z distatia. z tñ nō arguūt diuersos visus. z iō dico q verū est si pueniat ex parte obiecti. sz si ex parte formatōis organi nō oz. Ad aliā dico q habent vñ obm fm genus lz in percipiēdo species diuersificēt. Ad aliāz dico q nō ē file. qz illud puenit ex diuersa habitudine sensibilis ad sensuz. sz nihil ē vt pus. Et iō dico q nō est file. qz ibi nō ē vñ z idem obz sicut hic. Ad aliā pōt dici q verū est si illa diuersitas organoz est ppter diuersitatē opatōis. sz si ppter aliāz cām. s. ppter necitatē aliqz q est in vno z nō in alio non oz. Et bene nō solutōez dubitatōis quā mouet cōmen. z totā istā qōnem ordina z pferice diligēter z habebis grāz a bonis. z ēta deo. qre zc. **Qd. XXXVII**

Arca capla de tactu qrit. Ultruz tactus sit vnus sensus.

Arguit q sic. qz ille sen-

sus est vnus cuius est vnum instrm. dicit enim Lōmē: in isto ca? q vñ instrm nō est nisi vnus sensus. Unde dicit sic. si caro eēt instrm saporis nō appchēderet tangibile. idē. n. sensus idē bz instrm. Ex qbus verbis videt manifeste velle q idē corpus nō ē instrm diuersoz sēsū Ex q cludit q caro nō sit instrm gustus neqz tactus. sz solū mediū. sz ipse tactus bz vñ instrm vt oēs pcedūt. Nerus. n. ponit instrumētū tactus fm arist. z Lōmē. i hoc ca? z ois ps corpis q cognoscit calidū z frigidū cognoscit et humiduz z siccū z cō? vt manifestū ē ad sēsū z sic vterqz tactus. s. ca. fri. hu. z sicci bz vñ instrm. qre zc. Itē si tactus eēt plures sensus tūc sensus eēt plures qz gnq. sūt. n. aly qttuoz. z sic si tactus eēt plures qz vnus s. duo tunc eēt sex sensus ad minus. hoc at vī esse ptra ari. dicentē. q at nō sit alius sensus pter gnq. qre zc. Itē si illa sensibilia q minus cōueniūt picipiunt vno sensu. igit z illa q plus cōueniūt debēt picipi vno sensu hoc vī manifestū. sz lux z color minus cōueniunt qz caliduz z frigidū z humiduz z siccz. cum lux celi sit icorruptibilis z color sit corruptibilis. oēs at ille qualitates tagibiles sunt corruptibiles. z sic magis pueniūt iter se qz color z lux. z tñ color z lux cognoscunt vno sensu. scz visu q ē vnus sensus vt oēs cōcedunt. q mltō magi oēs qualitates tangibiles debent cognosci vnico tactu. Itē res oium pdicamentoz pnt cognosci ab vna virtute. vtus. n. cogitatiua cognoscit oēs itentōes. i. formas idiuiduales oium. x. pdicamentoz. vt dicit Lōm. i isto z? q multo magis oēs qlitates tagibiles pnt cognosci vno tactu vt apparet. qre zc. Cōposituz videt determinare arist. in littera. z expsius Lōmē. Ad qōnem cōiter dicunt duos primuz q tactus non est vnus formaliter z essentialr imo plures sensus. qz ipse est vnus māl. primū pbat. qz ois sensus vnus est cognoscitiuus vni vs drietatis pme. sed tactus nō ē bz qz. maior pz iduendo i alys sensibus. vt visus albi z nigri. z gustus dulcis z amari. z auditus grauis z acuti. Et pbat cōmen. qz obm vnus sensus dz esse vñ ad minus fm genus. nā si nō esset ibi aliquod p qd ille sensus possit eē vnus cū nō sufficiat vnitas analogie. quia sic multi sensus essēt vnus eo qz obm vnus haberet analogiā ad obm alterius. debet esse q vnus fm genus. sed vnus generis est vna pma drietatis. vt pz ex pmo pbyfi. q vnus sensus est vnus prime drietatis. minor apparet. nā tactus est cognoscitiuus calidi z frigidi humidū z sicci. Inter hec at sunt plures prime drietates. qru vna nō reduciūt ad aliā. qlitates enī actiue. s. caliditas z frigiditas nō reduciūt ad passiuas sicut ad eas q in eis virtualr ptenēt vt durū reduciūt ad siccū z molle ad humidū. nec passiuē ad actinas. z sic iste drietates nō possunt esse vnus generis pping. qre zc. Et sigs obcyeret qz ē aly sensus apphēdūt plures drietates. vt auditus acutiū z graue z magnitudinem z paruitatem vocis. z tamen auditus est vnus. quare zc. Ad hoc rīdet arist. q nō est simile. qz quis auditus cognoscat plures drias. tñ est vñ obm eius i quo cōueniūt. s. sonus. sed sic nō est manifestū qd sit vñ obm absolutū tactus. tagibile. n. qd est qd cōe ad oia q tactu cognoscunt nō est qd vñ absolutū sed respectiuuz. z iō non est sufficiens ad hoc q tactus iudicetur vnus formalr. Cum enim sensibile sit obiectum cuiuslibet particularis sensus. similiter posset dici q omnes sunt vnus sensus. quod non est veruz Et sigs diceret q cōe obiectuz tactus absolutū ē qle. hoc remouet Lōmen. qz qle nō dicit vniuoce de istis qlitatibus supple vniuoctiōe sufficiēte ad vnitasē sēsū

*Uig mātus
phua. p. n. h.*

qz qle r qlitas est qd cōe ad oia oīa sensū pox. qre rē.
 Et hec qd rō est arist. r Lōmen. Cōsiderādus aut q
 vt mibi videt arist. nō vtrī ista rōne tanq̄ demōstratia
 s3 vt pbabili r disputatiua. loq̄. n. q̄dā q dixerūt ips
 tactū eē vnū ppter B qz h3 vnū istm. s. carnē f3 eos. qd
 pbāt qz tāgibile positū s carnē stati sērif. qd nō esset si
 caro n̄ eēt organū tactus. Cōposita q̄ rōe p̄dicta remo
 uet arist. istā eoz rōnem r dicit. q̄ ipm sensibile sentiri
 stati cū ponit supra carnē nō est bonū signū ad pbādū
 carnē esse organū tactus. qz siqs extenderet imenez. i.
 pelliculā subtilē supra corpus aialis tūc stati sentire po
 terit tāgibile positū supra illā. r tñ stat qz h3 pellicula
 nō erit organū tactus. r iō n̄ valet rō. Cōtē arist. arguit
 h̄ eos rōne sūpra ex tactu q̄ ē i lingua. Si. n. tactus cōui
 ceref sufficiēter esse vnus ex vnitate carnis. vt illi dice
 bāt. tūc cū i carne lingue nō solū eēt tactus. s3 ē gustus
 pcluderet silr qz gustus esset vnus r ides sensus cuz ta
 ctu. qd tñ falsus est. Un̄ manifestum est q̄ illa nō est rō
 sufficiens ad pbādus tactus esse vnus formalr. Cū igit
 ipi nō ponerēt tactū eē vnus ppter aliud. sequit q̄ ipi
 nō habēt ipm ponere vnū imo fm eos demonstraretur
 qz nō sit vnus. argueret. n. sic. si tactus eēt vnus hoc eēt
 ppter vnitatez carnis. hec habet ab eis. s3 tactus n̄ pōt
 iudicari vnus ex vnitate carnis. r pbātū est. r sic arist.
 arguit cōtra eos. vn̄ mibi v̄ qz Ari. in toto illo pblema
 te an tactus sit vnus aut plures. nō determinat quid sit
 tenendū. s3 disputatiue pcedit. vt ps īpicienti. cōmen.
 tñ v̄ exp̄sse determinare tactū nō eē vnū formalr. r B
 ē tenet doctria cōis. Tūc dico vt cōiter ponit qz tactus
 est vnus mālr. qz sensus q̄ ē i vno organo r subo v̄ esse
 vnus mālr. organū. n. seu subm sensus ē eius mā in q̄ vt
 manifestū ē. n̄ at tactus est i subo vno. Quēcūqz eni ps
 corpis sentit calidū r frigidū siue illa sit neruus siue ali
 qd aliud illa eadē sentit hūiduz r siccū r eoz r sic ille ta
 ctus q̄ est cognoscitiuus calidi r frididi n̄ h3 aliū organū
 sibi subsistens ab illo q̄ hūidi r siccū r eoz secus aut d̄
 esse i alyz sensibus. Nā aliud dicit eē subz visus r aliud
 auditus r aliud odoratus. Et silr neruus q̄ ē i lingua est
 subm gustus q̄uis forte idē sit organū tactus. tñ nō ois
 neruus q̄ est subz tactus est subz gustus. r iō arist. dicit.
 nūc at duo sunt ppter qd illud nō duertit. Et forte ner
 uus q̄ est subm gustus fm aliā pportōez subycif gustiui
 qz tactui. sicut h3 vnū r idē corpus sit odorifex r saporoz
 suz tñ f3 aliā r aliā pportōez subycif odori r saporoz. vt
 h3 videri i de sensu r sensato. Cō ad pmā rōne cū d̄. ille
 sensus est vnus rē. illa pōt negari. cū pbāt p Lōm. dicē
 dū qz ipse loq̄t ibi d̄ illos qz ponebāt tactū esse vnū. ipi. n.
 habuerūt h̄ cedere qz vnū istm nō est nisi vnus sē
 sus. imo sup hoc sustentabāt ad pbādū vnitatez tactus
 qre nō valet. Cō Aliter dicit aliqz qz h3 vnū istm mālr
 r formalr h̄ ē vnus sensus. mō tactus calidi r frididi r
 tactus hūidi r siccū q̄uis hēat organū mālr vnus. vnus
 .n. r idē neruus r̄tinuus r p totū est subm amboz tñ f3
 aliā pportōne est subm vnus. r alterius istoz. r sic est
 formalr diuersus. r istud v̄ satis rōnabile. Cū. n. ois sē
 sus p̄sistat i aliqz pportōe aliquaz qlitatus. vt dicit ari.
 ista manifestum est qz aliū r aliū sensus formalr req
 rit pportōez aliā r aliā formalr. Possumus q̄magiari
 qz vnus r idē neruus h3 i se pplexiōez i q̄ sunt caliditas
 r frigiditas fm aliquā pportōez. r sic i ipsa fundat ta
 ctus cognoscitiuus calidi r frididi r alioz tāgibiliuz q̄
 reducunt ad ista. r i eadē pplexiōe est humiditas r siccū
 tas fm aliā pportōez. r sic f3 hoc est subm tactus r̄no
 scitiui hūidi r siccū r alioz tāgibiliū q̄ reducunt ad hu

midū r siccū. r sic ad illud. Cō ad aliā cū d̄ qz tūc sēsus
 rē. dicēdū qz sic p̄us dicebat i qdē de sensu agēte. sensus
 nō debēt itelligi esse qnqz sic qz vnusqz eoz sit vnus
 fm spēm. sed vnusqz eoz est vnus i se aliq̄ mō. s. mālr
 r subiue. ita tñ qz p illos. s. sēsus q̄s enūerat itelligit oia
 pncipia p̄pinq̄ sensationū p̄ticulariū. Cō Vel dicenduz
 qz nō est itentio arist. qz p̄cise sint. s. sensus nisi sensu ta
 ctus cōputato p vno. Et silr dico qz nō est itentio eius
 qz solū sint. s. sensus nisi visus cōputet. p vno. r auditus
 p vno q̄uis sint eēntialr plures. sicut p̄putat visum p
 vno. q̄uis distictus sit formalr i illum qui est visiois
 actiuis. r illū q̄ est visiois receptiuus. r sic de ceteris.
 Cō ad aliā pōt dici qz aliq̄ sensibilia magis puenire ad
 iuicē h̄ dici pōt duplr. Cō mō q̄tū ad suas nās. Alio
 mō q̄tū ad imutatōez sensus r medy. Et si p mō magl
 cōueniūt qdā sensibilia qz alia. r nō z? nō ē necē qz p̄i
 neāt ad vnū sensū. Nō dico qz qlitates tāgibiles magl
 pueniūt ad iuicē fm suas nās qz lux r color. sic pbāt. tñ
 lux r color magl pueniūt q̄tū ad imutatōez medy et
 sensus. qd sic ps. nā color nō pōt imutare sensū aut me
 diū nisi disposita sint luie. vt dicitū ē p̄us. sed calidū et
 frigidū nō regrūt humidū r siccū tanq̄ dispōnes p se
 necias ad recipiēdū imutatōez ab eis nec eoz r sic co
 lor r lux magl pueniūt q̄tū ad imutatōez medy r sēsus
 qz dē qlitates tāgibiles. qre rē. Cō Vex ē tñ qz aliqz vo
 lūt alr dicere. s. qz color r lux fm suas nās magl pueniūt
 ad iuicē qz oēs iste qlitates tāgibiles. qz ipe color ē idē
 eēntialr cū luce. r d̄nt solū f3 accitale dispōne. color
 eni ē actus diaphani termiati. lux aut ē actus diaphā
 itermiati. vt dicit cōmen. i isto z? Un̄ imaginat̄ isti qz
 color p̄pe dictus istoz īferioz corpoz mixtoz ē essen
 tialr idē cū luie. iō nō valet illa rō. Sed istud nō videt
 b̄n rōabile. cū. n. lumē sit eiūdez spēi spālissime vt oēs
 cōcedūt. si qlibet color esset essentialr ipa lux seq̄ret qz
 oēs colores essent eiūdez spēi spālissime. qd ē absurdū.
 Et cōfirmat. qz si albedo esset essentialr ipsa lux. et silr
 rubedo lux quedam quero vtruz i eēntia r q̄ditate al
 bedinis icludat aliqz aliud a luce aut nihil. r silr i eēn
 tia rubedis. si nihil tūc sequit qz cū lux nō sit nisi vnus
 spēi qz albedo r rubedo fm suas eēntias p̄pas sūt eiū
 dez spēi. Si at p̄ter lucē aliqz aliud sit de eēntia rube
 dis qd distigat eā ab albedie r eoz. leḡ qz rubedo ē q̄
 dā eēntia p̄posita ex diuersis rebus essentialr. qd ē ab
 surdū fm oēs. r iō n̄ valet ista rō. Cō ad aliā rōne p̄ncipa
 lez. pcedo qz vna potentia cognoscit res oīuz. r. p̄dicant
 torū idiuidualr tñ. sed illa nō est sensus p̄ticularr r ex
 terior sed vtus īterior p̄phensua de itus r supioz fm or
 dinez dignitat̄ oibus sensibus p̄ticularibus. s. vtus co
 gitatiua q̄ est p̄pa hoi. vt dicit cō. i 3? huius. r ista vtus est
 aliqz rō vt ipe dicit. Si q̄ dicat. minus v̄ qz vna potentia
 cognosceret res oīuz p̄dicantoz qz res vnus gn̄is ve
 rū est de potentia q̄ est sensus p̄ticularr r exterior r cois
 oibus aialibus aut multis. s3 d̄ potentia īteriori r cōi r
 q̄ est p̄pa hoi nō minus videt ipsa posse coḡcere res oī
 um p̄dicantoz qz qz sensus p̄ticularr vnus formalr co
 ḡscat p̄les p̄mas d̄ietates. r sic r̄tigit i p̄posito qre rē.
 qz **Aeris** Utrū tactus Cō. XXVIII.
 idigeat medio extriseco. Et argu
 it p̄ qz nō. qz si sic tactus n̄ esset tactus. qd est ab
 surdū. pbāt oīa. qz tactus p̄tāto d̄ esse tactus qz coḡ
 scit suū sensibile tāgendo. vt videt manifestū. nūc si ne
 cessario idigeret medio extriseco īterposito īter ipm r
 suū sensibile tē nō sentiret tāgendo. tāgentia. n. sūt qz
 nō est mediū. v̄th̄. s. p̄by. Cō Itē si tactus idigeret me

Secūdus

Vigesima octava

dio extrinsecō tē tāgibile postū supra carnes nō faceret
 tactū. 2 oppositū plane vult Arist. i lra. posita at sup car-
 nez sentiūt. g. rē. ¶ Itē si sic vnus sensus idigeret pluri-
 bus medijs. Quilibet. n. tactus indiget carne vt medio
 extrinsecō i sentiēdo. vt pz ex lra. Si g idigeret medio
 extrinsecō cū illud non sit caro. tūc vnus sensus idigeret
 sil medijs pluribus 2 diuersis. quod non videtur vez.
 ¶ Oppositū videt velle arist. i lra. 2 silr Lōm. ¶ Ad qō-
 nem itelligendū ppter iuniores qz mediū extrinsecū est
 illud quod est ps aialis. vt aq aut aer aut hō. mediū at
 intrinsecū est illud quod est ps aialis 2 mediāte ipso sen-
 sibile mouet sensus. ¶ Tunc ad qōez videt arist. dicere
 qz tactus semp i sentiēdo hz mediū extrinsecū vt aere
 aut aquā. ¶ Ad cuius pbatōez supponenda sunt aliqz
 qz nunqz duo corpora se tāgunt iter q̄ duo est aliqz cor-
 pus mediū. 2 h̄ sat manifestū est. 2 h̄ arif. vt confirmare
 i littera. qz corpus est trina dimensio vt trina magnitu-
 do. f. pfunditas. 2 sic iter q̄cūqz duo corpora est corpus
 mediū iter illa ē magnitudo 2 distātia. 2 talia n̄ se tāgūt
 2 agentia. n. sūt iter que nō est aliqz mediū neqz plenu
 neqz vacuū. vt habet i 5° p̄hycōz l. 2° supponendū est qz
 iter duo corpora exītia i aq̄ necesse est eē corpus inter-
 mediū. f. aquā. qd̄ pbat. qz q̄tūcūqz duo corpora sibi i-
 uices appropiānt i aqua tñ extrema eoz nō sunt sicca
 imo hūida. hūmectū at n̄ est aliqz sine aq̄ vl aere. vñ ne-
 cesse ē iter duo corpa exītia i aq̄ eē aquā itermediā. n̄
 si diceret qz extrema eoz essent sicca. qd̄ est absurdū. 2
 sic vt qz iter duo corpa exītia i aq̄ sit necessario aqua vt
 corpus mediū. Silr itelligendū d̄ corpibus exītibz i
 aere. nā sic se hz aer ad ea q̄ s̄ i aere sic aq̄ ad ea q̄ s̄ i aq̄
 Ex qbus seq̄ qz ipole ē duo corpora se tāgere i aere vl i
 aq̄ fm̄ p̄mā suppōez. Tūc dicit ad. q. qz tactus indiget
 medio extrinsecō. ita. f. qz iter tāgibile et tāgēs ē mediū
 extrinsecū qd̄ sic pbat. si iter tāgibile 2 tāgēs nullū eēt
 mediū extrinsecū tūc duo corpora possēt se inicē tāgere
 i aere vel i aq̄. f. corpus qd̄ tāgīt 2 corpus tāgēs. h̄ at ē i
 pole. vt oñsū ē. g. rē. Et hāc rōnē posuit ari. i lra. Cōside-
 radū at qz ipe ari. vt adducere istā rōez p modū dubitā-
 tōis 2 nō p modū demfātōis. sic. n. loq̄. Dubitabit aut
 aliqz si oē corpus pfundū hz. rē. Cū dicūt aliqz nūqz sit
 ille iterōz p̄bi qz semp ad tāgendū currat mediūz ex-
 trinsecū. h̄nt. n. p mirabili imo p impossibili qz aq̄ aut la-
 pis aut lignis n̄ possint se iuices tāgere i aere aut i aqua
 Sz idubitatē h̄ i p̄ncipio illius p̄l ari. iducat rōnē q̄st
 dubitādo. tñ i pte seq̄ntē vbi remouet d̄rias quā aliqz af-
 signabāt iter tactū 2 alios sēsus vt istā d̄clōnez affirma-
 re. dicebāt at aliqz sensus tactus sentit sua sēsibilia tā-
 gendo. alij vō nō. Et ari. dic̄. h̄ at nō ē. sz duz 2 molle p
 altera sentimus. vñ plāc ostendit qz tactus hz mediū
 extrinsecū. Illō tñ mediū mltuz latet ppter puitatē. ita
 qz tāgibile mltuz p̄p̄quū est tāgenti. i alyz vō sensibus
 notius est 2 manifestus. 2 cōm. silr affirmat ad tactū cō-
 currere mediū extrinsecū 2 soluit obiectōez quādā d̄ h̄
 vt videbit i lra. Cōsiderādum est et qz si tactus indiget
 medio extrinsecō ita qz sēp sit aliqz mediūz extrinsecū i-
 ter tāgibile 2 tāgēs. tñ est d̄ria iter tactū 2 alios sensus
 sentientes p mediū exīneū. qz h̄z ari. i lra. extrinsecā media
 alioz sensus p̄s mouēt a sensibilibz. 2 ipa mota mo-
 uent nos. Tāgibilia vō nō sentimus moueri a medio ex-
 trinsecō. nec ipz mediū extrinsecū p̄s imutat a tāgibi-
 libz qz tactus. sed simul. Et exemplificat. vt sigs per-
 cutiatur mediāte clypeo simul percutitur clypeus rē.
 Et cōmen. optime exponit dicens. qz debes itelligere
 p̄sil nō qz i eodē tpe patiat mediū a tāgibilibz 2 ipe sē

sus tactus. 2 alyz sensibus i duobz tpebus. vñs. n. 2
 mediū alterāt i istātī 2 i eodē tpe. sz i alyz sensibus me-
 diuz p̄s cālī imutat qz sensus. 2 est cā imutatōis eius. i
 tactu vō mediū n̄ p̄s cālīter imutat a tāgibili qz tactus
 imo mediuz vt dic̄ Lōm. nihil facit i h̄. sz ē aliqz accūs
 ex necitate. 2 nō p̄p̄e 2 p se ē cā n̄ ē imutatōis. sicut cly-
 peus nō ē necessarius simplr i actiōe p̄cussōis. sicut cly-
 peus nō ē cā p̄p̄iqua p se 2 pcutiens lz sit cā remota. ¶ Si. n. n̄ cēt
 clypeus n̄ minus fieret p̄cussio imo melius. Et post mo-
 dicuz d̄cludit Lōm. p silr igit d̄bemus itelligere p̄uatio-
 nē p̄ozitatī. 2 posterioritatī i cā nō i tpe. Ex qbus oibus
 vñ esse intentio Lōmen. 2 Arif. qz illud mediū extrin-
 secū non sit causa p̄p̄iqua imutatōis nostre in tactu
 sicut mediuz in alyz est cā p̄p̄iqua imutatōis sensus.
 ¶ Circa d̄cā s̄t due diffi. bone. Prima ē quā mouet Lō.
 nā sit actus neciō idigeret medio extri. rē nos n̄ posse
 mus coḡscere p tactū aere circa nos exīte. 2 alia exītia
 i aq̄ n̄ poterūt tāgere aquā. qd̄ ē absurdū 2 d̄sēsū. Expo-
 lia. n. i h̄yeme corpus tuū ad aerē 2 h̄n̄ cipiēs aerē. et
 d̄ria pz. nā iter ipz aerē 2 corpus n̄z nullū est mediū ex-
 trinsecū. vt māifestū ē. imo ipe imediate nos tāgit. q̄re.
 ¶ Aliū dubiū ē d̄ illā d̄rias q̄ d̄cm̄ ē qz mediū extrinsecū
 i tactu n̄ ē cā imutatōis n̄ ē a tāgibilibz. Sz d̄. mouēs
 p̄p̄iquū ē cā imutatōis ipius. h̄ ē māifestū. sed ip̄s me-
 diū extrinsecū ē ibi mouēs p̄p̄iquū qd̄ imutat cāne. p̄bō
 qz mouēs imediatū aut ē ipz tāgibile aut ē ipz mediū.
 nō ē dicendū qz tāgibile. qz mouēs p̄p̄iquū 2 imediatū
 d̄z esse sil cū eo qd̄ mouet. sic qz corz nō sit mediū neqz
 plenu neqz vacuū. vt oñsum est. 7. p̄hyc. Cum igit ipz tā-
 gibile n̄ sit sil cū carne. vt tu ponis. sed est mediū extri-
 secū. g. tāgibile n̄ est mouens imediatū. aut ḡ ibi nullū
 est mouens imediatū. qd̄ ē icōueniēs. aut oz d̄re qz illū
 mediū sit mouens p̄p̄iquuz. 2 sic seq̄ qz sit cā imuta-
 tōis carnis a tāgibili cuius opp^m dicebat. ¶ Ad p̄m̄ d̄nt
 aliqz qz h̄n̄ d̄cludit qz tactus nō oia tāgibilia sentit me-
 diāte medio extri. sed solum qd̄ tāgibilia. f. solida q̄
 nō p̄nt imediate tāgere carnē. sed aer aut aq̄ q̄ h̄n̄ p̄nt i
 mediate tāgere carnē h̄n̄ p̄nt sentiri sine medio extri.
 2 h̄ vñ inuere p̄hs in lra cum dic̄ qz duz 2 molle p alter-
 ra sentimus. 2 nō dic̄ vl qz oē tāgibile sentiat p mediūz
 extrinsecū. Et de talibus corporibus solidis aliq̄stuluz
 imixtū d̄rl aut mollibus p̄cedit rō arl. qz duo corpora
 nō p̄nt se tāgere i aere 2 i aq̄. 2 sic exp̄ditunt se q̄stuz ad
 h̄. Bū ḡ vez est qz iter tactus 2 alios sensus nō est talis
 d̄ria quā aliqz putauēt. f. qz tactus oia sensibilia sentiat
 tāgendo. 2 nulla p mediūz extrinsecū. imo duz 2 molle
 p altera sentimus. i. p media exīnea. sed nō p̄ h̄ vl d̄re
 qz oē tāgibile sentiat p mediūz exīneuz. 2 h̄ vñ sat̄ toler-
 rabile fm̄ arl. 2 albertus sic itell̄e vñ. p̄cedit. n. aerez 2
 aquā sentiri tactu ab aialibus q̄ sunt i illis. ¶ Alr tñ rā-
 det cōmen. auer. tenēdo qz nulluz tāgibile sentit tactu
 nisi sit ibi aliqz mediūz extrinsecū. ¶ Ad cuius eviden-
 tiā accipit Lōm. qz aial viuēs nālī i aere nō sentit aliqz
 q̄litate ip̄s aeris cum ipe aer est i dispōne 2 simplici-
 tate nālī quā d̄z h̄re fm̄ qz est locus nālīs aialis. et silr
 aial viuens i aq̄ nō sentit aquā q̄d̄iu est i sua simplici-
 tate quā d̄z h̄re fm̄ qz est locus illius. Et h̄ pbat com. sat̄
 subtilr. p̄ qz sensibile vt dic̄ est d̄riuz nobis an̄ passione.
 Et loq̄ de sensibili tactus. 2 h̄ h̄ ab arl. p̄s vbi dic̄. qz
 silr calidum sic nos sumus calidi. 2 silr frigiduz vt nos
 sumus frididi n̄ sentimus. sz fm̄ excellētias extremoz
 Ex qz qz nunqz aliqz tāgibile sentit a nobis nisi h̄eat
 aliqz d̄rietatez ad nos. nunc at ipe aer q̄d̄iu est i ipa dis-
 pōne nālīssima quā d̄z h̄re fm̄ qz locus nālīs ē nullā h̄z

p̄rab

p̄rēd

sup om 7.

Trietate qualitatum tangibilium ad nos. Imo est similis nobis. quia locus naturalis est similis locato. ut declaratum est in sermonibus visibus. Unde concludit comen. quod aialis non sentit calorem neque frigus in aere nec in aqua nisi quando cum eis commiscetur corpora calida aut frigida et illa sunt diuersa ab aere et aqua. et tunc totum illud mixtum vel commixtum sentit mediante aere naturali quemadmodum est alia tangibilis. Quod autem aer naturalis ut est locus naturalis non habeat qualitatem contrariam qualitatum animalium cuius est locus hoc probatur quia si aer et aqua continentes aialia haberent contrariam qualitatem impedirent comprehensionem qualitatum contrariam ab animalibus. quam dominus ipse non declarat. sed forte sic patet. sicut si aliquod in medium in videndo haberet colores contrarii colorum alicuius visibilis impediret coloris illius comprehensionem. unde cum aliquod album videret mediante vitro rubeo videretur esse rubeum. et similiter in aliis huiusmodi. Concludit autem ulterius comen. quod propter hoc quod dicitur non est opinandum aquam calefieri dum fuerit aqua pura neque aereis infrigidari dum est aer purus. sed hoc accidit propter corpora admixta cum eis calida aut frigida. Et hoc sic intelligo quod aqua pura. sicut illa puritate quae debet habere secundum quod est locus alicuius aialis non calefit caliditate cognoscibili per tactum illius aialis. et similiter aer purus. sicut illa puritate quam debet habere secundum quod est locus naturalis non infrigidatur frigiditate sensibili propter a tactum illius aialis. sed si contingat aeri talis infrigidatio hoc est per admixtionem corporum frigidorum vel per admixtionem vel partem corporales ut cum vapores frigidi et humidi includuntur in aere vel per admixtionem virtualem. sicut cum aliqua constellatio vel configuratio celestis infrigidat aerem. Contra autem aqua pura simpliciter in loco suo existens manens pura aqua sine alia substantia coniuncta posset calefieri. aut aer purus simpliciter in suo proprio naturali loco posset infrigidari bona est dubitatio. sed de hoc nihil ad propositum. sufficit autem hoc sic intelligere comen. ut dictum est. et forte sic ipsum intelligendo facilius soluerent quedam objectiones quas aliqui latinorum induxerunt contra eum quod propter breuitatem omitto ad praesens. Imaginabatur enim comen. ut credo quod aer dum est locus naturalis aialis habet qualitates tangibiles adeo convenientes animali cuius est locus naturalis. quod non sentit eas. et hoc experimur sensibili quod non enim dicimus nos sentire aerem per tactum cum aer est in debita temperata. Si autem alia corpora scilicet aqua et terra sunt ipsi aeri vaporabiliter admixta et ipsius aerem reddant calidum vel frigidum excellenter hoc accidit ei secundum quod est locus animalis. et tunc inter illud aerem sic commixtum vel alteratum et ipsum aialis corpus intercipit aer naturalis. qui tamen propter suae quantitatis paruitatem excellenter latet nos. ideo putamus tangendo nos sentire et nihil esse medium. et sic de primo dubio. Ad aliud mihi videtur satis difficile cum parum aut nihil exquisitum sit de eius solutione. dici tamen potest quod illud medium extrinsecum quod est inter tangibile et corpus aialis non est per se necessaria causa imutationis tactus a tangibili ita. quod sine ipso non posset fieri imutatio si abesset immo sine huiusmodi medio ipsum tangibile imutaret sicut forte percipiens mediante clypeo bene percipit remoto clypeo. illud tamen medium occurrit ad tactum ex necessitate corporum tangentium quorum extrema non possunt euadere quae equaliter humectetur in aqua et in aere et quia eorum superficiebus aliqualiter adhaereat aliquam partem a aeris aut aque. Sed si posset contingere quod ibi non esset tale medium non minus durum aut molle faceret suam partem in tactu mediante carne imo melius. Et autem de medio respectu

visus quia si non esset aer aut aqua iter colorum et visus nequaquam imutaret visus. hoc videtur sentire aristoteles. et comen. cum dicit quod illud medium ibi nihil facit neque calidum per se se habet ad imutationem tactus. Ad formam igitur rationis. cum dicitur mouens propter quod verum est si sit mouens per se et sine quo motor remouetur mouere non potest. sed si sit mouens propter quod solum per accidens non oportet quod sit causa per se et sic est in proposito. Non enim illud membrum est mouens per se requisitum ad imutationem ex parte sensus. sed propter necessitatem predictam. et sic possit euadere ratio. et forte non sufficit. oportet enim assignare aliquod mouens per se propter quod quod imutat carnem et illud mouens per se propter quod non est ipsum tangibile ut probatur. quia si non est illud cum carne sed distat ab eo per illud medium. quod si relinquitur mouens per se nisi illud medium. Et forte diceret quod ad omnes motus non requiritur mouens per se propter quod et immediatum. sed sufficit mouens per se remotum cum mouente propter quod accipiens. et sic erit hic. nam tangibile erit mouens per se non propter quod sed remotum. et illud medium non est mouens propter quod sed accipiens. Contra. Mouens remotum mouet per mouens propter quod. si mouens propter quod mouet per accipiens et mouens remotum mouet per accipiens. Dicitur quod hoc non est verum. sed mouens remotum moueat per mouens propter quod imo potest esse quod mouens remotum quod est ex se mouet per se ipsum. quod autem moueat per mouens propter quod hoc non est per se et propter quod ita quod illud requiritur eius nam sicut percipiens per clypeum non necessario exigit clypeum ad hoc quod percipiat sed quantum est de se est percipiens propter quod. unde si clypeus semper est iter percipientis et percipiens propter quod aliqua alia causa tunc percipientis est sicut de percipientis et de tangibili. sicut enim percipientis et percipiens non est tanta distantia naturalis quod per se requireretur clypeus intermedius inter ista. et tamen semper est medium propter quod aliqua alia necessitate sic inter tangibile et carnem non est tanta naturalis diuersitas quod ad imutationem vnius ab altero per se requiratur medium extrinsecum. quia tamen semper accidit huiusmodi medium interponi propter quod aliam causam ut dicitur est. idem semper sit imutatio ipso mediante. Possimus ergo dicere probabilius quod in imutatione carnis a tangibili ipsum tangibile non est mouens simpliciter propter quod. imo est aliud mouens propter quod intermedium sed illud medium extraneum. tamen ipsum tangibile bene est mouens per se propter quod. quia inter ipsum et carnem non est aliquid mouens per se sed solum mouens per accipiens. et illud accidens contingit non esse quantum est ex parte tangibilis ut motum carnis. et ex parte carnis ut imutabilis a tangibili. sed non contingit ipsum non esse propter aliam necessitatem predictam tangibile autem per suam naturam non est natura prius imprimere suam partem in illud medio quod carni. nec caro per suam naturam est nata imutari ab illo medio immediatus quod a tangibili. et sic pure per accipiens occurrit illud medium ad tangendum quantum est ex parte tangibilis et carnis ut predictum est. propter quod causam oportet dicere quod illud medium non sit mouens propter quod per se sed pure per accipiens. nondum tamen vidi declaratum demonstratine. hoc tamen asserunt aristoteles. auer. et albertus et omnes peripatetici posteriores. Et forte conuinceretur per hoc quod vnus et idem sensus non indiget per se duobus medijs ita diuersis sicut sunt aer et aqua. Unde cum tactus sit vnus saltem respectu vnius varietatis non videtur iustum quod indigeat per se duobus medijs differentibus specie ad ipsum. inquirere melius. Aliter potest dici quod in imutatione tactus a tangibili duro aut molli ipsum tangibile est propter quod imutans carnem. Et cum dicitur quod iter mouens et verum est vnum medium quod sit per se et necio requisitum ad illud motum. sed bene potest esse ibi medium aliquid propter quod aliam causam ut dicitur est. Ad rationes. Ad primam cum dicitur quod sic tactus non erit tactus. nego dominus. et cum probatur. quia tactus dicitur tactus eo quod

git suū sēibile. dico q̄ nō ē tactus eo q̄ sentiat suū sen-
sibile tangendo sine oī medio. sed forte ex eo qz magi
de prope sentit q̄ omnes aly. z in tantū q̄ latet iter me-
dium. z ppter hoc imposito nominis vocavit ipsuz ta-
ctum. z forte putavit nullum esse extraneū mediuz in
tangendo. z ideo vocavit ipm tactuz. ¶ Ad aliam dico
q̄ verum est si indigeret per se medio extrinseco. s; po-
nimus q̄ solum per accidens indiget quantum est de
tactu z tangibili. z iō si poneret q̄ lapis imediate tāge-
ret manū nihil phiberet fieri sēsū. z sic ē itelligēdū illd
¶ Ad aliā s̄lr. bñ. n. cludit q̄ vnus sensus formalr nō
īdigeret p se ad suū actū diuersis medijs oīno. sicut ē hic.
l3. n. oculus z aer exterior sint media vidēdi. tñ hoc est
rōe vnus q̄lritatis cois. s. rōe diaphaneitatis. s; nō ē vna
q̄lritas sic cois aeri z carni p quā imutēta tāgibilibus iō
aer nō ē p se mediū tāgēdi. q̄re nō valet. ¶ Qd. XXX.

Verif

¶ Inter. Utz sensibile positū supra
sensum facit sensationes. Arguit

¶ pmo q̄ sic. qz tāgibile positū sup neruum facit
actū tāgēdi. qd p3. cū manus aut aliqua pars corporis
secat p torū. tūc. n. certū est q̄ instrumentū sectōis vt cul-
tellus vel gladius tāgit neruū z ponit imediate super
ipsz z cū neruus sit organū tactus vt ccessū est. sequit q̄
tāgibile positū supra neruū ponit supra tactū. z tñ facit
tactū. vt mani^m ē. Tāgibile. n. ē qdā sēibile z tactus ē
qdā sēsus. ¶ Tē agēs nāle q̄to p̄p̄ius est passo tāto
pfectius agit vt p3 i igne z hō. sēibile at ē agēs nāle qz
nō est agēs artificiale vt manifestū est. nec casuale aut
fortuitū. cū frequēter aut vt i pluribus agat i sensum.
ergo q̄to p̄p̄ius est sensui tāto pfectius agit i ipm. s; z
cū sēibile est supra sensū tūc ē ei. p̄p̄ius q̄z cū distat
ab eo vt manifestū est. quare zc. ¶ Tē aer illuminatus
positus supra visum facit videre. s; aer illuminatus est
qdā sēibile vt manifestū ē. z visus qdā sēsus. ergo zc
maior pbat. qz oculus est mā visus. vt dī in isto z? z sic
sequit q̄ visus est in ipso oculo vt i subiecto. cū ergo aer
illuminatus positus supra oculū facit videre sequit q̄
positus supra visū facit videre. quare zc. ¶ Oppositum
arguit auctoritate ari. in lra. pluries. n. dicit q̄ sensibi-
le positū supra sensū nō facit sentire z hoc est cōe omni
sensui vt ibidē dicit Lōmē. ¶ Ad qdēz dico breuiter q̄
sēibile positū imediate supra sensuz s; esse corporale
nō facit sensū. cuius cāz hic tāgit Lōmen. z planius i li-
bro suo de sensu z sensato. qz hā nō pcedit ab vno disti-
miliū ad altez multū distille nisi p mediū qd est aliq̄lr
cōueniēs cū vtroq; vel minus distille. sicut etiā mobile
localiter nō mouet de vno vbi ad aliud vbi simpliciter
oppositū nisi p mediuz vt habet ex s; phycor. Adodo
esse corporale forme in ipsa re extra animas z esse eius
spirituale in anima sunt multum dissimilia esse q̄tum
ad hoc. qz esse forme sensibilis corporale extra aiaz nec
est cognitio nec imediatū pncipiū cognitionis. vt esse
albedinis in pariete nec est visio nec imediatū pncipiū
visionis vt manifestū est. S; esse ipius coloris in visu
aut est formalr ipa visio aut est imediatū pncipiuz visi-
onis actiuuz vel receptiuū sic manifestū est z oēs pce-
dunt. z ideo nā nō pcedit ab vno istoz i altez nisi me-
diāte aliquo esse medio iter ea. z illud esse mediuz est
esse i medio nō cognoscitino. vt i aere vel aq̄ z hō. ¶ Ad
p̄mā rōez dico breuiter q̄ si aliq̄d tāgibile poneret im-
mediate supra neruuz ita q̄ i nulla pte esset caro iter-
media nō sentiret. hoc aut nō p̄p̄it euz manus absin-
dit aut alia ps. Nā l3 tunc instīz diuisionis s; aliq̄ pte
attingat neruū sine carne media vt credid. tamē simul

sm aliq̄ parte est caro iter ipsum z neruū z ideo nō est
omnino imediatus cōtactus. quare zc. ¶ Ad alias cum
dicit agēs nāle zc. vtz est si appropinquat passo dispo-
sito z apto nato recipere eius actionē z si nō o3. nūc ipse
sensus nō est passum qd sit aptū natum imediate suscipi
pere a forma sensibili sibi corporaliter appropinquata.
quare zc. ¶ Ad aliā cū dicit. aer illuminatus zc. dico p
interemptionē maioris. z cū pbat q̄ oculus est mā vi-
sus zc. dico q̄ illud ari. nō dixit p modū determinatōis
s; exēplificādo. vel dicēdum q̄ ibi loquitur sub p̄ditōe. s.
supposito q̄ oculus esset aīa aīa vtzq; cēt visus ipius.
de exēplo aut non habet verificatio. sed manifestatio.
vt dicit Lōmen. in isto z? capitulo de visibili. quare zc.
¶ Vel s̄gs vellet tenere q̄ ipse visus est i oculo subine.
vt aliquibus placet z q̄ aer illuminatus positus sup ocu-
luz videat aut saltē nō phibeat fieri visionē. tñ nō est
ad pposituz. qz lumē nō est in ipso medio corpālī s; spū
aliter z itentionalr. euz lumen exns in q̄cunq; p̄ticulari
aeris rep̄tat totuz lumen corporis luminosi vt manifes-
tus est. cum aliq̄s mediāte vno paruo foramine videt
vnū magnū ignē aut solē aut lunā aut aliq̄d hō lumino-
suz. z nos itelligimus q̄ sēibile imediate positū supra
sensū s; esse corpale. put distiguūt a spūali nō facit sen-
sum. Et hoc manifestuz est quasi per se sm doctrinam
ari. dicentis. z hoc quidē in ipso positum quo sentit i sen-
sibile esse oibus cōmune est. quare zc. ¶ Qd. XXX.

Portet

¶ aut vlr de omni sensu recipere zc.
¶ Querit h pmo. Utz ista p̄p̄o
sit vera. Dis sensus ē receptiuus spēz sine mā
Arguit q̄ nō. qz illud qd p̄p̄it alteri q̄ sēsū nō debet
sēsū p. passio. n. n̄ uest nisi suo sū hō p aut eis q̄ s̄ cēntialr
idē cū ipso sic inferiora aut posteriora. vt p3 ex pmo po-
sterior. s; cē receptiuū spēz sine mā p̄p̄it alicui qd n̄
ē idē cēntialr cū sēsū. p̄p̄it. n. itellcū vt p3 ex 3° huius.
vbi plane vult ari. q̄ itellctus ē susceptiuus spēz sine
mā. ¶ Tē si sēsus p̄ recipet spēz sine mā seq̄ret aut q̄ n̄
recipet sēsatoēz aut q̄ recipet eā mediāte spē. hec p̄na
p3. qz vnū receptiuum n̄ vt recipe duo diuersa nisi vnū
mediāte alio. mō spēs sēsibilī z ipa sēsario s̄ duo diuer-
sa vt mlti pcedūt z videbit post. z sic aut sēsus n̄ recipet
sēsatoēz aut recipet ipaz mediāte spē. z hoz p̄^m ē oio i
possibile. i ā. n. recipet sēsire nisi i ipso sēsū. p̄ d. n. i q̄ re-
cipit sēsire sēsit z z sēsies vlr q̄ aīalē sēsies. nihil at ē sēsī-
ens nisi sēsus vlr aīal p sēsū. Et s̄lr z^m vt ipole. nā si sēsus
recipet sēsatoēz mediāte spē tē ipa spēs n̄ cēt pncipiuz
actiuū p se sēsatois. eo q̄ vnū z idē simplex z idisibile n̄
ē p se pncipiū actiuū z p se receptiuū eiusdē actus. p̄ns
at reputat icōueniēs a mlti. n. n. aliū ē imediatū pncipiū
actiuū alicuius sēsatois nisi spēs iformas sēsū vt oēs cō-
cedūt. ¶ Tē illud qd ē cōe oī patiēti n̄ debet p sēsui. hē
manifestū. s; esse receptiuū spēz sine mā cōe est oī pa-
tiēti. Oē. n. patiēs recipit aliquā formā ab agēte vt ma-
nifestū est z stat q̄ ipsz patiēs n̄ recipit māz agētis. vt
cū aq̄ patiē ab igne ipa nō recipit māz ignis. s̄lr at z in
aluz. h̄ satl p3 p̄ d. gnātōe. c. d. actiuus z passiuus. q̄re zc.
¶ Oppositū arguit aucte ari. i lra q̄ dicit q̄ oēs sēsus zc.
¶ De isto dixit qdā doc. huius t̄pis q̄ sēsus ē p̄cepti-
uus spēz sine mā. qd p̄bauit. qz si n̄ tē ari. errant i ac-
ceptōe vlr. Error. n. i assignatōe vlr ē cū passio n̄ assi-
gnat suo s̄ hō p. vt accipit ex p̄ posterior. absurdū at ē ari.
peccauisse i assignatōe vlr. cū ipse docnerit plane artē
accipiēdi vlr. vt patz i p̄ posterior. q̄ zc. S; mihi v̄ sal-
ua pace dicētis. q̄ h̄ ē dcm̄ debile z falsum. qz si sensus
cēt p̄muz subiectuz huius quod est eē receptiuuz spēz

p posterioz

sine ma tunc nihil est receptiuus spesz sine ma nisi sen-
 sus vel habens i se sensus. hoc manifestum est qd passio
 no e sine p suo subo. vt hre tres agulos eqles duobus re-
 et i e nisi vbi est triangulus. r risibilitas n est nisi i q est
 humanitas vlt hō. B aut est flz maifestu. na mediū iaiatū
 est receptiuus speciez sine mā. vt aer aut aqua vt vult
 ari. i isto z r istinet pcedūt imo pcedūt q silis est imu-
 tatio medy r organū r recipit ab ari. i li? de sensu r sen-
 sato. Et ideo dico ad qdēz duo. pmo q ois sensus q est
 subz ipius scire est receptiuus spesz sine mā. r q B n
 ppetit pmo scēui. p rīmū appet qz idē dī eē susceptiū
 dispositiōis ad aliqū actū r illius actus aliq mō. nunc
 ipa spēs scēibil est dispositio ad actū q est scire vt oēs
 pcedūt saltē q ponūt spēs eē aliud a scire. qre rē. ¶ Itē
 scēus recipit aliqz formā a sensibili quōq mō. alr. n. sen-
 sibile nō ageret in sensū neqz reduceret ipz ad actū qd
 est doctrinā ari. aut igit recipit formam hz esse māle
 aut hz esse spūale. nō hz esse māle. qz sic forma hret idēz
 esse in aia r ex aiaz mō sic ex aiaz nō est pphensio neqz
 pncipiū ppinquū pphensiois sic nec i aia. qd est absur-
 dū. Et āplius. tūc seqret q visus videns nigrū esset ni-
 ger postqz recipet nigredinē hz esse reale. Et amplius.
 tria sil eēt in eodē hz esse māle cū sil albū r nigrū hnt
 agere in visū. g reliquit q sensus recipit formā a sensu-
 bili hz esse spūale. r hcc dī esse spēs sensibilis. ¶ Scdm
 pbat rōe pns tacta formādo eā alr. Si sensus esset p-
 mo r p se receptiuus spesz sine mā tunc aer zaq essent
 inaiata r habentia sensū. qd est absurdū. pbo pnam.
 In qduncqz est p se p rīmū accūs alicuius sub i illo est il-
 lud subz. B recipio p manifesto. cū g i aere zaq sit eē re-
 ceptiuū spesz sine mā. i vtroqz istoz crit sensus. r p nōs
 aia. qre rē. Et pfirmat qz oē receptiuū spesz sine mate-
 ria aut dī vniuoce d medio iaiato r d sensu. aut pure eq-
 uoce. aut hz analogiā. si pure vniuoce tūc seqt idē qd p-
 tis. passio. n. vniuoce iest cuiusqz iest p p mū subz vt p z
 p posterioz. Si pure equoce h eē icōueniēs. qz sic n eēt
 silis imutatio medy r scēus. cuius oppositū isti volūt
 ¶ Itēz h d ari. q absolute r idistice enunciat istā
 passionem de sensu. Equocū at nō ppe p deraat i scia
 vt hē 4. meta. Si vō diceret q analogice. s. hz pns r pov-
 sterius. rē ē h erit d ari. nā passionis ambigue sub m d z
 esse ambigū. hz Licoñ. p posterioz. imo et fm ari. Si
 n. aliq passio ambigua i sua coitate sumpta assignaret
 de vno illoz hz pns error est i assignatōe vltis. vt si pute-
 tur illud eē subz p mū. g hz istos ari. erravit i assignatōe
 assignādo istā passionē de sensu cū isit multis alyz. Sz
 aliqs cauillaret q subz p mū passionis dī duplr. s. p mū
 pmitate coitat. r de isto veyz ē qd argutū ē. aliud ē subz
 p mūz pmitate pncipalitat r istud nō oz repiri eēntialr
 i oibus illis qbus iest passio. Nō sensus sic ē subz p mū
 huius. qd est esse receptiuū rē. s. hz nō sufficeret. qz sicut
 dcm est passionis ambigue r cois oz assignari subz amb-
 biguū r cōe. r nō sufficit ad sufficiētē acceptionem vltis
 accipe solū subz pncipale passionis. vt p z ex p posterio-
 rū. r sic isti hz dca sua n pnt excusare ari. ab icōueniēti.
 ¶ Et itēz certū est q ari. h logi de sensibus pncipalari-
 bus. nō dū. n. demfauerat aliū eē sensū. mō scēus pnci-
 laris nō est pncipale subz qd ē susceptiū spesz sine mā
 imo sensus cois cū sit spūalioz ē pncipalioz receptiuus
 eaz r nobiliozi mō. r adhuc imaginatiua r cogitativa
 nobiliozi r pncipaliozi mō recipiūt. r tadē itellcūs pnci-
 palissime r nobilissime recipit spēs sine mā. r iō illa pō-
 est rōabilis. Et cū dī q ari. erravit i acceptōe vltis. Dico
 q nō seqt. nā ad h q aliqs erret i acceptōe vltis nō suffi-

eit vt ipe enūciat aut scribat p dicitū de subo nō p. s. r
 grif q putet illud eē subz p mū aut q nō cogscat ipz eē
 nō p mū. vt sigs oz decipi p syllogismū sophycticū nō
 sufficit q pferat aut scribat hz syllogismū. s. r regrif q
 putet ipz eē bonū. r q nō cogscat eius defcū. arif. at qz
 nis sic descriperit sensū eē susceptiū spesz sine mā. tū
 nō putant h esse p mū subz. imo bñ nouit q alia recipi-
 unt spēs sine mā. nec dedit i h aliqz occasione errādū ni-
 si illis q sūt multū pni ad errādū. r q nō hnt aptitudinē
 pferēdi vba ari. adiucē r rōrdādū ea sufficienter. Sz
 ari. q ad pns caplz voluit notificare istā dicitōe sensū
 Et h forte voluit facere ad remotōes erroris antiqz q
 putauerūt aiaz eē ppositā realr ex oibz. vt p z i errozi
 bus i p huius. ¶ Ad rōes. ¶ Ad p mā dicitōe q qbus ab-
 solute loquendo itellcūs recipiat spēs sine mā. B tū en-
 ppetit alr q sensū. nā sensus recipit spēs idiuidualr vt
 h r nō qz est vtus corpea. Sz itellcūs qz imālis ē recipit
 spēs vlr nō h neqz nō paise. ¶ Ad aliā bñ pcedo q scēus
 recipit spēs sine mā r mediāte spē recipit scēatōes. Uñ
 n. credo q spēs sensibilis sit immediatū p se pncipiū sen-
 satōis. s. alia vtus vt pbatū fuit vus. ¶ Ad tertiā dicen-
 dū q patiens corpeale iaiatū alr recipit formā r alr sen-
 sus. nā recipiens iaiatū recipit formā hz esse corpeale vt
 hz esse minus pscē spūalitat. r recipit hz eundē modū
 essendi sic hz esse i agente. dico i multū recipiētibus sic
 oia recipiētia q recipiūt cū abiectōe dī. vt cū aq cale-
 fit ab igne ipa recipit caliditatē hz silēz modū essendi
 hz que est i igne calefaciēte. ita q forma caliditatē i aq
 recepta n est ppius pncipiū cognitōis qz q ē i ipo igne
 Silr at r i alyz. s. forma i sensu hz esse spūale r est pnci-
 piū cognitōis. i medio aut iaiato lz n sit immediatū pnci-
 piū cognitōis. tū ē ibi spūalr. r est ppinquū pncipiū co-
 gnitōis qz i re eē. r istud esse i medio est qst mediū iter
 eē i aia r eē ex aiaz. nā eē i re ex aiaz ē esse corpeale r nō
 est pncipiū cognitōis nisi multū remotū. esse vō i aia est
 esse spūale r est pncipiū cognitōis immediatū. esse aut i
 medio iaiato est esse spūale. r i h puenit cū esse in aia r
 differt cū esse i obo. r nō est ppiquū immediatū pncipiū
 cognitōis. r i hoc puenit cū esse i re extra aiaz r differt
 ab esse i aia. quare ratio nō valet. ¶ Questio. CCCCL.

Consequenter

qrit circa qdaz p dō-
 rū. vt p spēs rei scēibi-
 lis recepta i scēu sit idē eēntialr cū ipso sentire
 Arguit pmo q sic qz illud qd pmo recipitur i potentia
 sensitua est sentire. vniuersalr. n. qd pmo recipit in po-
 tentia cognitua videt esse cognitio. s. illud qd primo
 recipitur i sensu est spēs rei sensibilis vt oēs cōcedunt.
 igit rē. ¶ Oppositū aut arguit. pncipiū sensationis nō
 est ipa sensario. s. spēs recepta i sensu est pncipiū sensa-
 tionis. vt spēs itelligibilis est pncipiū intellectionis.
 ¶ De isto dnt aliq q ipsa species rei sensibilis recepta
 in sensu est idēz essentialr cū ipo sentire. qd sic pbat sic
 arguebat statim. Sz istud nō videt qz q sūt i diuersis
 p dicitōis nō sūt vñ essentialr vt suppono ad pns. r
 hz videri supra p dicitōes. sed species rei sensibilis r
 sentire sūt hz. nā cū ipe sensus alteret ab ipso sensibili
 saltē alteratione pfectiua q est salus r pfectio. vt ha-
 bet i isto z? r in 7. phycoz. manifestum est q sensus
 recipit a sensibili aliquā qilitatez saltē spūales r illa n
 est nisi species forme sensibilis q ipz sensibile repitat.
 sentire aut est actio qdā vel saltē passio vel vtrūq. mō
 aut altero. ergo rē. ¶ Itē suppono q forma spūalis re-
 cepta i sensu r recepta i medio vt aere aut i speculo iai-
 to est eiusdē spēi spūalissime hz se. vt spēs albedinis i v

Secundus

Trigesima secunda

su et i speculo iaiato. Quid. n. faceret diuersitate specifi-
 ca iter istas formas. No e dicendu q diuersitas specifi-
 ca eaz proueniat ex diuersitate subiecti. qz sicut dicit
 Lomen. i isto z? omento 6: diuersitas formaz e ca di-
 uersitatis materiez. z no econuerso nec ex diuersitate
 agētis qz albedo eade fz spēm gnāt ambas. Cz? suppo
 no qz auz aliq duo sint eiusdez speciei spālissime oē qd
 uenit vni eoz p se idem fz spēs uenit alteri. vt for. z
 pla. sūt eiusde speciei spālissime. z sic for. est p se risibil
 sic pla. silr at z in alyz. z hoc satis habet a Lomen. sup
 fz libzū celi z mūdi. i capitulo de figura stellaz. vbi di-
 cit. Necessē est q illud qd existit in aliq idiuiduoꝝ spe-
 cie i rebus eēntialibus existat i oibus idiuiduis eius-
 de spēi. Tūc arguo sic si spēs recepta i sensu est idē eēn-
 tialr cū ipso sentire. tē spēs q est i speculo iaiato eēt idēz
 eēntialr cū ipso sentire. B at est impossibile. qz sic illud spe-
 culū sentiret. nā oē illud i q est fētire ipz sentit. z ps dña
 p suppones. nā spēs hec z illa sunt eiusdez nāe siue spēi
 spālissime. z iō qd pdicat eēntialr de vna eaz pdicat et
 de alia eēntialr. vñ si spēs i sensu est sensatio eēntialr z
 alia erit idē qd sensatio. qre zc. Cz Aly at dnt alr q spēs
 rei sensibilis fz se nō est idē eēntialr cū ipa sensatōe. tñ
 receptio ipa spēi i sensu est sentire z sustētat spāl sup B
 qz sentire est pati a sensibili z nō est aliud pati a sensibi-
 li nisi ipa receptio spēi vt eis vñ. qre zc. Sz nec istud cre-
 do esse vey. qz si receptio spēi sensibilis i sensu esset ipa
 sensatio formalr z eēntialr. seqret necio qz ipz sensibi-
 le esset simplr nobilius qz sit sensus. B at est manifestū
 ipossibile fz oēs. visus. n. e qd nobilius simplr qz color.
 z auditus qz sonus. z pbat dña. qz sic supius sumebat. il-
 lud est ens simplr nobilius alio cuius p se opatio est. no-
 bilior pfectissima opatōe alterius. z B ē manifestū cui-
 libet sani capitis. mō efficere aliqd est opatio nobilior
 simplr qz recipe illud idē. vt efficere motū est nobilius
 simplr qz recipe ipz motū. silr at z i alyz. z B etiā est no-
 tū p se. z declaratū fuit pus ad pfirmādū. si igit sensibi-
 le efficit spēs i sēsu ita q eius opatio p se sit efficere spēs
 i sensu vt oēs pcedunt. opatio vtiqz sensibilis. f. efficere
 spēs erit simplr nobilior qz recipe ipaz. Cū igit receptio
 spēi ponat eē idē qd ipa sensatio seqt q opatio sensibi-
 lis est nobilior qz sit ipa sensatio. fz stat q sensatio ē no-
 bilissima opatio sensus. qz sensibile est qd nobilius qz se-
 sus. Cz zc qdā arguit sic. Si fētire formalr z eēntialr
 ē recipe spēs rei sensibilis oꝝ q sentire sit pati formalr
 z eēntialr. z si sentire est pati eēntialr. seqt q sentire sit
 agere. fz agere est nobilius qz pati sibi cozfidēty vt oēs
 pcedūt. q seqt q sentiri est nobilius qz sentire. qd est ab-
 surdū. z hec rō mihi vñ pulchra z insolubilis fz vltatem.
 Cz zc pōt argui rōe qz sicut arguebat de spē. nā cum
 spēs recepta i sensu sit eiusde nature fz spēs spālissimā
 cū spē recepta i speculo iaiato seqt q eius receptio i sē-
 su z i speculo iaiato sit eiusde spēi spālissime. z sic si vna
 istaz receptionum sit essentialr sensatio vñ qz z alia dz
 esse essentialr sensatio. cū. n. aliq sūt eiusde spēi spālissi-
 me nullū pdicatū p se debet vni qn illud ueniat alte-
 riy pōt puenire. z B manifestū ē inductiue i alyz. Cz zc
 illud est plane q Lōm. i isto z? ca: de sensu coi. vbi dicit
 q recipe aliqd est aliud a iudicare illud vñ recipe colo-
 re est aliud a iudicare colorē. z iudicare est ipz cognos-
 cere. qre zc. Et hoc est tra Az. q dicit. sentire accidit in
 qdā pati z moueri. mō si fētire esset formalr z eēntialr
 ipz pati. f. recipe spēs tunc nō accideret in pati z moue-
 ri. nihil. n. accidit in se ipso. qre zc. Cz Ad rōez cū dñ. illud
 qd pmo recipit zc. pōt dici q aliqd pmo recipi in potē

tia fēstina pōt esse duplr. Vno mō pmo. i. pncipalr ita
 q ad eius receptionē ipsa potentia cognitua pncipalr
 ordinaf. z sic vey est q illud dz esse cognitio qd primo
 recipit in tali potentia. Alio mō via gnationis z sic nō
 dz q pmo receptū sit ipa cognitio fz aliq dispositio seu
 pparatio ad cognitōez. z sic est in pposito. spēs. n. rei se-
 nibilis nō est illud qd pncipalr recipit in potētia fēstiva.
 fz est pparatio sensus ad receptionē fēstatis. qre zc
 Uel dicat q illud quod pmo recipit in potentia co-
 gnitua dz esse cognitio vel formalr z essentialr vel cā-
 liter. z sic vltimo mō vey est q ipa spēs ē cognitio cāti-
 ue. i q tñ gñe cāe visū fuit pus. qre zc. Cz. CCCXII.

Noniam autē nō sit sēsus aliqz pter
 qz gñz zc. Cz Querit h.
 Utz sensus sint qnqz z nō plures neqz paucio-
 res. Et arguit pmo q plures. qz tactus est plures sēsus
 vt pbatū fuit pus. z aly sūt quatuor. ergo ad minus sūt
 sex. Cz zc pbat q visus nō est vnus. qz ille sensus nō ē
 vnus cuius actus nō est vnus. potentie. n. distinguunt
 pactus vt pus apparuit. fz actus visus nō ē vnus. p bō.
 qz actus visus est visu sentire. B ē manifestū. mō visus
 sentire nō est vnū vt dicit Az. in capitulo sequēti. g zc.
 Cz zc vna z eadē potētia aie nō est cognoscitua ppetu-
 oꝝ z corruptibiliū. per B. n. pbat Az. in 6: ethicoꝝ. qz
 sciētificū z rōcinatiū. i. cfiliatiū sē diuerse ptes aie.
 fz visus est cogscitiuus aliquoz ppetuoz. f. luminū coz-
 poꝝ celestiu. z aliquoz corruptibiliū. f. istoꝝ cozpoꝝ i-
 ferioꝝ. ergo zc. Cz Oppositū vult Az. i lra z cōm. Cz Di-
 cēdū breuiter cū Az. q sensus exteriores z pliciores
 nō sūt nisi qnqz. dico at hos. visū. auditū. gustū. z
 olfactū. z dicuntur isti qnqz sensus exteriores nō q sint
 solū i extremitatibus cozpis. visus. n. n. ē i extremitate
 pupille vt dicaz. i d sēsu z sēsa. fz p tāto qz imutāf a sēsi-
 bilibus exterioribus z nō mediātibus aliqbus alyz sen-
 sibus pus imutatis. vt visus imutāf a colore absq aliq
 alio sensu pus imutato. z sic de alyz. Et B pbat rōibus
 ari. i lra fz doctrinā omē. Et formať pma sic. Si eēt ali-
 qs sensus alius pter qnqz. aut ille esset eiusde gñis cū se-
 nibus qz hēmus z pcepit aliq fēstabilia q nri sēsus pcipe
 n pnt. einde tñ gñis cū illis sensibilibus q nos fētimus
 vt aliqs eēt visus q videret aliqs colores qz nri visus nō
 pōt viderē z sic de alyz. aut ille alius sensus esset oio
 alius gñe ab oibus illis sensibus qz hēmus. f. q eēt sep-
 tus sensus. hec ē dīstio māifesta z sufficiens. plibus. n. mo-
 dis nō pōt rōabilr imagiari q esset aliqs alius sensus
 pter qnqz sensus qz hēmus. fz nō p mō. qz p tactū nri nos
 cogscimus oēs q litates tāgibiles. z silr de alyz suo mō.
 Et B ē qd omē. omento. izs. exponēdo lraz az. dic i bis
 vbis. Māifestū est q oē qd sensus tactus pōt pphende-
 re ex sensibilibus nos possumus pphēdere z nihil dñic
 nobis ex eis q nata sūt pphēdi ab B sensu. z silr d vnoꝝ
 qz sensu. f. q nō defīc nob i aliq aiali hūte istū sensū aliv
 qd sensibiliū q nata sūt pphēdi ab eo. ita q nullus pōt
 dicere q pōt iueniri aliqs tactus i aiali q pphēdat
 aliqd tāgibile qd nō possumus pphēdere. Māifestū
 est. n. q omnes q litates tāgibiles sūt sensibiles a nob z
 pphēse p tactū. z silr de q litatibus audibilibus z visu-
 bilibus z olfacibilibus. Vult g omen. q nos p odoratū
 nri cogscimus oēs odores qz aial pōt cogscere p odoratū
 nri. z B est plane cōtra aliqs q p sūenerūt dicere q alia
 aialia ab hoie sentiūt aliqs odores quos hō nō pōt sen-
 tire p suū odoratū. sic igit nō deficit nobis aliqs sensus
 ppter defectū fēstationis aliquoz sensibilium. z hic erat
 pimus modus. Nec est dicēdū z? mō. f. q sit sextus sen-

sus particulari pter oēs illos qñq; sensus. r h pbat ari. tri
 bus demōstratiōibus. qz pma sumit ex pte medioꝝ r icu
 pit ibi. Et q̄cūq; qdē ipsi tāgētes. scōa ex pte organoꝝ
 r icipit ibi. Simpliciu aut. tertia ex pte sensibiliū r icu
 pit ibi. Quare si nō aliter ē aliqd corpus. ¶ Prima qdē
 demōstratio ex pte medioꝝ sic pōt colligi ex v̄bis cōmen.
 Dē aial qd nō ē natū sentire tāq; p mediū nisi p carnē
 aut p aerē aut aquā nō est natū sentire de sensibilibus
 nisi illa q̄ nata sūt reddi. i. multiplicari p carnē aut p ae
 rē aut p aquā. hec ē manifesta itelligēti. r hāc inuit ari.
 i lra illa. hnt aut se sic vt sigs p vnu rē. s; oē aial nō ē na
 tū sentire tanq; p mediū nisi p carnē aut p aerē aut per
 aquā. i. p diaphanū. r hāc ipse tāgit i illis v̄bis. Et q̄cūq;
 qdē ipsi tāgētes sentimus tactu. i. mediāte carne sensi
 bilia sūt rē. Quēcūq; vero p media supple eñca senti
 mus rē. q̄ oē aial nō est natū sentire de sensibilibus nisi
 illa q̄ reddunt. i. multiplicātur p carnē aut p aerē aut p
 aquā. mō vltorius sumit cōmē. q̄ oē qd reddif p carnē
 aut ē tactus aut gustabile. r oē qd reddif p aerē aut per
 aquā aut vtrūq; ē sonus aut color aut odor. Dē igit sen
 tire ē gustare aut tāgere aut olfare aut videre. Ex quo
 vltorius seqtur q̄ ois sēsus aut ē visus aut auditus rē.
 hec igit demōstratio q̄tū ad p̄mā radicē sūpta est ex pte
 medioꝝ. qbus mediātibus sensibilia nata sūt multipli
 cari ad sensū. ita q̄ maiorē p̄positionē p̄mi syllogismi
 huius demōstratiōis inuit Ari. in lra seu in his v̄bis.
 Dnt aut se sic rē. r pōt sic ordinari. sic se hz supple res
 q̄ si plura sēsbilia ex̄itia altera abinuicē genere nata
 sunt supple reddi p vnu mediū necesse est habentē hō
 sensitiuū. i. aial quod vtiē illo medio sentiendi ad sērie
 dū vtrūq; sensitiuū esse. vt si ex aere. i. mediante aere ē
 aial sensitiuū. i. natū sentire. r aer soni r coloris supple
 reddituus aial ip̄s sēriet colorē r sonū. s; v̄o pla supple
 media sint redditua eiusdē sēsbilis. vt aer r aqua sūt
 redditua coloris. vtraq; n. diaphana. r qd aliter ipoz
 est hōis supple tanq; mediū mediante quo sentit illud
 qd p vtrūq; se multiplicat aut qd ambobus mediant
 bus reddif. Ex quo haberi pōt q̄ aial quod nō est natū
 sentire vt per mediū nisi p carnē aut aerē aut aquā nō
 sēriet de sēsbilibus nisi illa que nata sūt reddi p ista me
 dia. si duo v̄o. si vnu vnu. p batōez aut minoris inuit i
 hac littera. Et quēcūq; qdē ipsi rē. Et pōt p̄batio sic for
 mari. Dē aial qd sēriet tāq; p mediū aut sēriet tāq; p me
 diū p̄iuctū r sic p carnē quod est mediū p̄iuctū. i. quod
 est ps aialis. aut p mediū eñneū. i. p mediū quod nō ē
 ps aialis. r sic p aerē aut aquā. i. per aerē aut diaphanū
 quodcūq;. r sic habet q̄ oē aial nō est natū sentire tā
 q; p mediū nisi p carnē aut p aerē aut p aquā. r hec fuit
 minor p̄me rōnis. Et pōt littera ari. aliter sic ordinari
 vt habeat itentio p̄dicta. Et quēcūq; que ipsi tāgentes
 idest p mediū intrinsecū sentimus tactu sensibilia sūt
 idest p carnem que est mediū tactus quā existimamus
 habentes. Quēcūq; vero p media extranea r nō ipsa
 tangentes sed simplicibus. dico aut aerē aut aquā vel
 supple sentimus. Et sic q̄cūq; sentimus aut hoc est per
 mediū intrinsecū aut extraneū. ex quo habet illa mi
 nor. scilicet q̄ omne animal qd non est natū sentire rē.
 r i hoc cōplef p̄mus syllogismus quo cludif q̄ omne
 animal nō est natū sentire de sensibilibus nisi illa que
 reddunt p carnem p aerem aut aquā. r per aquā intel
 ligit qd cūq; diaphanum quo mediāte aliqd videt. r
 tunc vltorius procedendum est sicut dicebat q̄ omne
 qd reddif per carnem rē. ¶ Scōa qdem demōstratio
 sumpta est ex parte istrumentoz. r p̄nto q̄ oportet sup

ponere q̄ sensus sentientes per medium istraneum seu
 p̄iunctus nō sunt nisi duo scilicet gustus r tactus. r hoc
 manifestum est p se. r tunc pbat q̄ sensus q̄ sentiunt p
 media extrinseca solum sunt tres. r sic habet p̄positum
 arguendo sic qz tot debent esse organa sensuum q̄ sen
 tiunt p medium extrinsecum quot modis elementū ali
 qd pōt p̄dñari in organo talis sensus. hec recipit p ma
 nifesta. Nā in organo cuiuslibet sensus sentientis per
 medium extrinsecuz dñari aliquid elementū. quod
 manifestū est. Sed hoc p̄tingit tribus modis solus. nā
 aut dñatur aqua r sic est oculus. aut aer solū r sic est au
 ditus. aut vtrūq; i alio r alio aiali r sic est odoratus. nā
 i organo odoratus aialis sentientis odores i aere dñat
 aer. r in organo aialis sentientis in aqua dñatur aqua.
 vt videt velle ari. r cōmen. ignis aut non dñatur p̄rie
 in aliquo organo. s; oibus cois est q̄tū ad participatio
 nem siue qualitatis. i. caliditatis. nihil enim sine calore
 sensitium est vt dicit ari. in littera. terra aut aut nul
 lius supple q̄tum ad dñium. i. siccitatis et frigiditatis
 est. aut in tactu maxime misceat. i. q̄tum ad molē r sub
 stantiā. qz illud medium aut istrumentū indiget cō
 firmatione aut p̄stitutione. hoc est firmitate r fixione.
 r ideo terra dñatur in eo. i. q̄tum ad molē r substantiaz
 licet in nullo dñetur q̄tum ad suas qualitates. Unde
 ari. in 3° huius. dicit. capillis r ossibus nō sentimus. qz
 terrea sūt. relinq̄ ergo q̄ solū aer r aq̄ vel vtrūq; p̄nt i
 istis organis dñari. r id cludit ari. Un reliquit nullū
 esse sēstitiuū extra aerē aut aquā. r cōmē. dicit q̄ ipossi
 bile est inuenire ist̄z ex igne aqua r terra. s; tm̄ possibi
 le est aut ex aq̄ aut aere aut vtroq;. si igit eēt sextus sen
 sus p̄tigeret aliud elementū esse. sensus at q̄ sūt ex aere
 aut aq̄ sūt vt auditus aut visus aut nasus. i. odoratus
 quoz organis dñat aliqd istoz aut vtrūq;. Et posset dē
 mōstratio sūpta ex organis sic formari. Tot debent eē
 organa sensuū r p̄ ois tot sensus q̄t modis elementū se
 bz ad organū vel organa sēsus. hec recipienda est. p ma
 nifesta. s; elementū se bz ad organū siue ad organa sen
 sus quoz modis r nō plibus q̄tū p̄tinet ad sērie. p̄bō.
 nā aut vnu elementū est eōe oibus q̄tū ad participatio
 nē sic q̄litatis. vt ignis se bz ad oia organa sicut dēz est
 aut nū elementū dñat in organo. aut plura elemēta
 p̄nt dñari in organo q̄tū ad illa diuersa. Si at vnu ele
 mentū dñat i vno organo. aut illud est aq̄. r sic ē oculus
 Un ari. dicit pupilla qdē est aq̄. aut est aer r sic est audi
 tus. r n̄ in lra. auditus aut aeris. r in ea d̄ sono. auditus
 aut dñalis ē aeri. aut illud elemētū ē terra r sic est orga
 nū tactus r gustus. et iō dicit. aut i tactu maxie misceat.
 si aut v̄plex elemētū potest dñari i orgāo vnius sēsus
 sic ē organū odoratus mō p̄missio. Et iō Ari. dicit. olfa
 ctus aut hoz alterius ē. r sic qñq; sūt modi scdm̄ q̄s ele
 mētū se bz ad organū sensus. q̄re rē. q̄ si sic formaretur
 rō tūc illud qd Ari. dicit. Unde relinquitur nullum eē
 sensitium ex aere r aquā itelligendum est d̄ sensiti
 nis sensuū q̄ p̄prehēdūt p media extrinseca. r s̄itr aliud
 qd dicit cōmē. q̄ ipossibile ē inuenire istr̄m rē. ¶ Tertia
 demōstratio ex parte sensibiliū sic ordinari pōt. Si nō est
 aliqd corpus sensibile p̄ter corpa q̄ h̄ sunt. i. i isto mūdo
 cōporeo i qno nos sumus. nec aliq̄ q̄litas sensibilis p̄te
 ter qualitates i istis corporibus ex̄ites nō d̄z eē aliq̄
 sensus alius p̄ter istos qñq;. s; nō est aliqd corpus sensi
 bile p̄ter oia corpora q̄ sūt h̄c. i. i isto mūdo corporeo. nec
 aliq̄ q̄litas sēsbilis p̄ter oēs illas q̄ sūt i istis corpibus
 ¶ Ridiculū. n. eēt dicere q̄ eēt qdā corpa qualitatis
 sensibilibus i formata p̄ter oia ista. i. corpa celestia r q̄

numerus sensuum ex aq̄
 pbat exp̄it
 mediū
 organoꝝ
 sensibilibus

Secundus

Trigesimatertia

trior elementa et lapides et metalla et platas et animalia. que et. **A**lter format Com. s3 redit i ide et videt cui pla cet. Et e consideradu q iter scdaz et tertiaz roez ari. iterpo nit qda vba ex gbus Comē. vt dicere vna alia roez sic. Si esset sextus sensus oporteret q iueniret i hoie q est ppletissimu aialiu. et B declarat. qz ille sensus eet neccarius pp melius. Na. n. multu sollicita e i dādo aialibus pfcis ipos sensus qbus idiget pp melius. cuius signū e qz dedit talpe oculos et coopuit eos cute cū nō indigeat eis i maiori pte sue opatōis. nā talpa nālri viuit sub terra et dicit ipaz puenire nālri vsqz ad suspiciē terre fodēdo. et iō igeniauit ei oculos vt pcipet qn e sup terrā sicut dicit Albertus. et coopuit eos cute nō pilosa vt pserua reā terra et illā refrāgere lumē q pcipet se eē ex terrā. et iō multo magis nā debuisz dedit se hoī illū sensū si esset. pcipue cū sp faciat de possibilibus qd melius e vt hī in 2: d gnatōe. Et gbus oibus pz q n e alius sēsus pter gncq. dico at hos vsū zc. Cōsiderādū aut qz isti sēsus nō debet itelli esse gncq p tāto sic. qz vnusqz eoz sit vnus i se s3 spēs spālissimā. sic. n. tactus nō eēt ples for malr. s3 p tāto qz qz eoz p se sūptus e qdāmō vnus s3 sūbz vel et s3 analogiā. nā abo pncipia visōis nālri in exntia. factiuū et passiuū sūt vnus sēsus s3 analogiā in qz sūt ad vnu finē. s3 ad visōez. s3 r at et in alyz. et ipse tactus e vnus nālri vt dēz sūt pūs. Sic igit si dcm Ari. d3 eē vey. s3 q nō sit sēsus alius pter gncqz tactū dpu tare p vno et o3 vnū queqz alioz qz enumerat oputare p vno. qd rōnabilr pōt fieri cā pdcā. Et est filis modus loquēdi sic dō in pmo p hycōz i pncipio. qz pncipia itri seca rez nālri nō sūt nisi tria. s3 mā. forma. et pncipio. nō in itellr sic qz qdlibet illoz sit vnū fm spēs spālissimā. forma. n. dicit de plibus formis que nō sūt eiusdē spēi specialissime. et similitr materia nō e eiusdem spēi spālissime i istis inferioribus et i corporibus celestibus. s3 itelligēda s3 sic eē tria qz qdlibz illoz e vnū fm analogiā. **E**x his ad pma rōem. si. n. itelligeret eē gncqz s3 spēs spālissimā tūc rō cōcluderet necessario. s3 nō sic e itelligēdū s3 vt dixi. Uel e dicēdū qz i ista enūeratōe oputat tactū p vno et sic de alyz. **A**d aliā pōt dici qz s3 sentire visū nō sit vnū oio s3 spēs spālissimā. videre. n. colorē et videre lumē et videre tenebrā nō sūt vnicus actus fm spēs spālissimā. tū sūt vnū s3 genus ppinquū. et hec vntas actus dī sufficere ad vnitatē virtutis. **A**d aliā pōt negari maior. et cū dī qz p hoc pbat ari. in 6: ethicoz qz scitificū zc. posset dici qz nō itelligit scitificū et s3 iūtiū esse virtutes penitus diuersas fm suas essentias et fm res absolutas. s3 fm respectus ita qz alius est respectus vtutis itellectine ad scibilia necessaria et alius ad ptingētia possibilis a lre hē de gbus est s3 iūtiū. Et s3 r alius est respectus et habitudo potētie visūe ad lumē et ad colores. **U**el diceret qz vna potentia nō est ppe tuoz et corruptibiliū nisi vnū illoz sit pncipiū cognitio nis alterius et qz vnum eorum imutet mediāte alio vel suo simili. modo color non imutat visum nisi median te lumine aliquo. quare zc. **Q**uestio. XXXIII.

Quoniam autem

sentimus qd vide mus zc. **D**ic qri tur vtz sensus particularis cogscat suā pōriā opationē. vt visus visionē et sic de ceteris. Arguit pmo qz sic. qz sicut se bz intellectus ad itelligere sic sensus ad sentire puenientē similitudinē. s3 intellectus cogscit suū itelligere vt pz in 3: huius. alr. n. nō posset oīdi et decla rari qz r sit ipz itelligere. qre zc. **E**t aut visus cogno scit ipsā visionē aut qdā alius sensus. hec diuisio videt

eē sufficiens. cū. n. ipsa visio sit qdā sentire singulare in corpe necesse e vt ab aliquo sensu cogscat. aut. n. eā cog noscit visus aut aliqs alius sensus. Nō est dicendū qz alius sensus. qz visio coloris non pōt cogsci sine colore. ergo ille alius sensus cogsceret colores et sic duo sensus eēt cognoscitui vnus sensibilis ppriū. s3 coloris qd vi det icōueniēs. Na ppriū sensibile nō cōtigit alio sensu sentiri vt dicit i isto 2: ergo zc. **E**t si alius sensus cog noscit opationē visus ille sensus bz opationē aliqz. B ē manifestū. aut ergo cognoscit eā. aut non. si cognoscit eā eadē rōne visus cognoscit suā opationē. cū ergo oīs sensus sit virtus organica et i magnitudine nō videt eē rō qre vnus cognoscat suā opationē et nō alius. si vero ille sensus nō cognoscat suā operationē oportet tūc qz alius sensus eā cognoscat et reuertet qstio i ifinitū. aut oportet cedere qz aliqs sensus cognoscat suā operatio nē. qre i pncipio hoc faciēdū. **O**ppositū arguit. nulla virtus corporea reflectit supra se nec supra suā opera tionē. hec videt eē manifesta p dīaz iter virtutē māle et imāle vt tāgit in libro de causis. sed sensus particula ris est virtus organica vt manifestū e ex isto 2: qre zc. **E**t qā qdēz nō videt ari. determinare i pnti capitulo. sed quasi disputatiue pcedit. pmo ponēs duas rōes ad partē affirmatiuā. et postea ponit alia ad partē negati uā et illa soluit dupliciter. vt patet i pncipiū litterā et cō mētū. Sed i libro de somno et vigilia. determinate ponit qz sensus particularis nō cognoscit suā operationē ppriā. imo sensus cōmunis. et bz hec verba. Est aut qdā potentia cōmunis que seqtur oēs. qz et qd videt audit et sentit. nō. n. visus quidē videt quoniā videt. rationem at demonstratiuam non videtur ibi inducere neqz hic. **E**t s3 aliq arguit p rōez quā ponit. ad quā supponunt duo. **P**rimū est qz sentire visū est videre. et hoc vt rōna bile. s3 sentire auditū est audire et cognoscere itellcū est itelligere. **S**cōz est qz nihil videt nisi color vel hūs co loz. et hoc etiā manifestū est. s3 nihil audit nisi sonus vel habens sonū et sic in alyz. **E**t arguit sic. si visus sen tiret visōez seqret qz visio vel esset color vel hūs colo rē. qd vt manifestū icōueniēs. et pbat dīa. nā sentire visū est videre vt dīc pma supō. et nō vt nisi color aut hūs colorē p hāz supōnē. g zc. **E**t s3 hec rō nō e demō stratiua imo ari. soluit eā duplr. pmo qz visu sentire nō est vnū. i. vno solo mō et vniuoce dēz. qd declarat. qz cū nos videmus exteriora supple colorata visu discerni mus et lumē et tenebras s3 nō simplr. **U**no ergo mō dī visus sentire de eo qd est cognoscere colorē. et forte hoc est videre s3 famosā acceptiōez. **A**lio mō dī visu sēti re. i. discernere ipm lumē et alio modo discernere tene bras. et iō rō nō cōcluderet nisi aliqd adderet vltorius. **E**t zc alr soluit ari. nā ipse visus dū videt colorē est ali quo mō coloratus. et vlr oīs sensus dū sentit est aliquo mō ipm sensibile s3 similitudinē. quod sic pbat. qz quicū qz aliqz duoz est vnus et idē actus illud in quo vt i sub lecto e ille actus est simile alteri et est sicut alterum. vt cū aq calefacte et ignis calefactis est vnus attus s3 scilicet caliditas que recipit in aqua ipa vtz aqua est quodāmodo similis igni. s3 r aut et in alyz huiusmodi. s3 ipsius sēsus actu sētiēt et sēsbilis actu sensati e vnus actus q recipit i sensu subiectiue. vlr. n. agentis et patiē tis ē vnus actus. vt pz in 3: p hycōz. et ipse actus nō reci pitur i agente seu mouente sed in moto seu passo vt ha betur ibidez. cūz ergo sensus sit patiens a sensibili et sē sbile agēs i sēsu seqt qz ipoz d3 eē vnus actus cū ipse sit i sēsu subiectiue. et sic sequit dōlo pncipal qz ipse sensus hūs

actu sensationē est aliquo mō sibi sensibili. r sic visio ē
 qdā mō color vel hīs colorē. inq̄tū visus videt hz i se
 colorē s; eē spūale. s; rāt r i aly. r iō v̄ q; rō nō est de
 mōstratiua. p̄pter qd̄ aly nitūtur dem̄rare alio mō
 si sēsus p̄riculari coḡsceret sēsationē suā seq̄ret q; i vno
 sensu s; eēt sensatōes aut cognitōes ifinite. qd̄ ē ma
 nifestū ip̄osibile. r p̄bat p̄na. si dicas q; visus coḡscat
 suā visionē aut suū videre. q̄ro an eodē actu cū ip̄o vide
 re aut alio. Nō ē dicēdū q; eodē. q; obiectū cognitū nō
 est eētialr idē cū ip̄a cognitōe p̄cipue cū sit eius effcū
 aliq̄ mō. Et itez. si ip̄a cognitio visionis eēt ip̄amet vi
 sio eētialr tē cū visio sit cognitio coloris. seq̄t q; coḡni
 tio visionis eēt cognitio coloris qd̄ ē absurdū. si ḡdet q;
 cognitio visionis ē alius actus ab ip̄a visione tē s; eēt
 apud visū ip̄a visio r ille actus. r tē q̄rat de illo actu an
 coḡscat a visū an nō. si non. eadē rōe nec ip̄a visio. si sic.
 q̄ro an eodē actu vel alio. nō eodē s; p̄pus. si aliq̄ q̄rat de
 illo alio s; p̄pus. r p̄cedet i ifinitū. imo s; erūt actu coḡ
 nitōes ifinite i vno visū. qd̄ est ip̄osibile. S; q̄uis hec
 rō sit pulchra r subtilis. tñ nō est oīo rūtū ei credere. q; e
 eodē mō p̄bare q; itellcūs nō posset itelligere suā itel
 lectionē. q; oporteret ifinitas eē itellectōes s; i itellcū
 v̄t p̄z considerāti. Quō āt solueret hec rō vidēdū ē i 3. Et
 forte diceret q; nō ē s; ile de itellectōe r sensatōe. q; itel
 lectio ē opatio abstracta r imālis. r iō ip̄a itelligit eadē
 itellectione cum ip̄a. s; sensatio ē opatio corp̄alis. r iō
 necē ē vt eius cognitio sit diuersa ab ip̄a. valeat q̄tū va
 lere p̄t. ¶ Alī p̄t argui ad r̄clonē. supponēdo p̄mo q;
 nihil v̄nū r idē p̄t s; il eē i eodē spūalr r realr. ¶ 2. q; s; i
 sus p̄riculari nihil sentit nisi hēat ip̄z spūalr i se. Tū car
 guo sic. si sēsus p̄riculari coḡsceret suā opationē h̄ret eā
 spūalr r itē rōalr. s; seq̄t. ex secūda sup̄pōne. s; h̄ est ip̄os
 sibile. q; ip̄e sensus hz suā opationē realr apud se vt ma
 nifestū est. r nihil v̄nū r idē hz rē. vt dic̄ p̄ma sup̄pō. S; p̄
 istā rōez vidēret p̄bari q; nulla v̄tus sensitīua coḡscit
 suā opationem. q; nulla vis sensitīua coḡscit aliq̄ nisi
 hēat eius sp̄ez seu formā spūalē. r oīs v̄tus sensitīua hz i
 se suā opationē realr. r sic nō spūalr. q̄re rē. Diceret ad
 h̄ q; nō est s; ile de sēsibus iterioribus r exterioribus. q; s;
 sensus iteriorēs sūt magi spūales r p̄fectiores. r iō mag
 gis p̄t aliq̄ coḡscere sine sp̄e q; faciat sensus p̄ricular
 ris. r si hoc nō sufficit q̄re melius. ¶ Quidā sic arguit.
 Dē qd̄ coḡscit a visū dz aliq̄ agere i visū. cū sentire cō
 sistant i qdā pati a sensibili. s; visio nihil p̄t agere i visū
 q; actus nō agit i suū p̄ziū s; hz vt dicit. visio āt ē actus
 visus. q̄re rē. ¶ Itē aly sic arguit. sensus p̄ricularis nō
 coḡscit nisi sensibilia p̄pa aut coia. dico p̄ se. hec est ma
 nifesta ex isto. s; videre nō est aliq̄d sensibiliū cōi
 um vt manifestū est. nec est sensibile p̄ziū. q; sensibi
 le. p̄ziū est de genere qualitatis. vt vidē i ducendo.
 videre autem est actio vel passio vt omnes concedunt.
 ¶ Ad p̄mā rōez dico q; s; ile ē in hoc q; s; iē s; iēre est opa
 tio sēsus. sic itelligere est opatio itellcūs vel actus itel
 lectus. S; ē diffīle. q; itellcūs ē i corp̄us r imālis. r ideo
 magi p̄t redire sup̄ se r suū actū. sēsus v̄o p̄ricularis est
 v̄tus mālīs r i magnitudine. iō nō p̄t reflecti sup̄ se ip̄az
 nec sup̄ suā opatōez cognoscēdo eā. r de sēsū iteriori v̄
 eadē rōe q; v̄tus organica. V̄n dicit m̄lri q; v̄tus cogi
 tatiua q; ē nobilissima v̄tutū māliū cognoscit i nā r co
 gnoscit suū actū q; ē cogitare. s; itellcūs ip̄z cognoscit.
 Quid āt sit de h̄ mihi ē dubiū s; nō plus ad p̄na. ¶ Ad
 aliā d̄ q; visus nō cognoscit suā opatōez sed qdā alius
 sēsus. s; cōis s; q; dicit Alz. in li. de somno r vigilia. r s; i
 opatōez illius cognoscit alia v̄tus sup̄ior. s; cogitatiua.

ip̄a āt opatōem cogitatiue v̄tutis coḡscit itellcūs p̄pe
 dictus r ibi est status. s; q; itellcūs cognoscit suū actum
 r melius forte videbit. ¶ S; q̄ arguit d̄ h̄. q; tūc ille
 alius sēsus cognosceret colorē. r cōdo. r cū d̄ q; duplex
 sensus erit coḡscitiuus v̄nius sensibilis. s; color. r cōdo.
 s; v̄nus istoz ē sēsus cōis r alius p̄cularis. q̄uis autē
 v̄nū sensibile p̄ziū nō coḡscat a diuersis sensibus tñ
 a diuersis sensibus q; v̄nus est cois r alter p̄pus p̄t.
 virtus. n. superior p̄t q̄quid p̄t i ferioz r adhuc plus.
 q̄re rē. ¶ Ad aliā p̄t dici q; nō p̄cedet i ifinitū i v̄tutibus
 cognitīuis. q; ip̄e itellcūs erit coḡscitiuus oīs i ferioz
 v̄tutū r opationū suaz. r ip̄e p̄ziā opationē coḡ
 scit cū sit imālis. q̄re nō valet. S; q̄s āt teneret aliā viā
 posset iniri huic rōi. q; sensus p̄riculari coḡscit p̄uatōez
 coḡscendo se nō imutari a sensibili vt visus coḡscit te
 nebzā coḡscendo se nō imutari a luce. r auditus coḡscit
 silentiū coḡscendo se nō imutari a sono r s; i alys. cu
 ius signū ponunt aliq; q; si aliq; hō hīs oculos clausos
 ducat ad locū tenebrosū ip̄e q̄diu tenebit oculos clau
 sos nō coḡscet an sit i tenebris vel i luce. r statiz si apiet
 oculos p̄cipiet se esse i tenebris. quod nō videt fieri ni
 si q; visus coḡscit tenebzā cognoscendo se nō imutari a
 luce. se āt nō imutari a luce coḡscere nō p̄t nisi coḡscat
 aut coguerit se imutatū fuisse q; negatio nō coḡscit ni
 si p̄ affirmatōez aliquo mō. r sic cū imutari a lumine sit
 opatio visus seq̄tur q; visus cognoscit suā opatōez. non
 tñ ex h̄ seq̄tur q; coḡscat suā sensatōez. s; visionē. q; vi
 sio luis nō est formalr r essentialr ip̄a imutatio visus a
 luce vt sat p̄z ex p̄cedētibus q̄re rē. ¶ Qd̄. CCCXIII.

Capitulum 11. Quod sensibile agat
 i sensu. Arguit p̄mo q; nō. q; agens r patiens
 debent esse d̄ria vt h̄ p̄mo de ḡnatōe. nūc aut ip̄z sensi
 bile nō est d̄riū sensui vt manifestū est. q̄re rē. ¶ Oppo
 sitū vult ari. plane i istoz agat. n. q; sensibile r sensus
 est vnus r idem actus. q; sensibile agit i sensū. actiui
 āt r passiui vnus est actus vt dic̄. q̄re rē. ¶ Quidā socio
 rū nfoz v̄t itendere i ope suo de sensu q; sensibile non
 agit p̄ se i sensū p̄ istā rōez. q; agens r patiens referunt
 ad iucez diuersis relatōibus vt h̄ ex 5. meta. ca. de ad
 aliq̄. s; sensibile r sensus nō referūt ad iucez diuersis
 relatōibus. sensibile. n. nō referūt ad sensū nisi q; sensus
 referūt ad sensibile. sic itelligere nō referūt ad itellcū ni
 si q; itellcūs referūt ad intelligibile vt d̄r ibidē. q̄re rē.
 ¶ S; h̄ v̄t d̄dicere ari. p̄mo i h̄ ca. r i multis locis sicut
 d̄cit est. ex alio. n. nō d̄icit q; sensibile r sensus sit vnus
 r idē actus nisi q; sensus patit a sensibili. r agēt r pati
 entis vnus est actus. ¶ Itē in 2. huius dic̄. Lōmen. q;
 sentire accidit in quodā pati r moueri. quod nō v̄t nisi
 sensus p̄ricularis patiat a sensibili. ¶ Itēz ip̄e vult i se
 quenti ca. q; huius opatiōis. s; sēre actiua sūt eē. s; vi
 sibile audibile r reliq; sensibiliū. quod nō esset nisi sen
 sibile ageret in ip̄z sensu. ¶ Itē i capitulo de visibili
 dicit. Patiente enim aliquo sensitīuo sit ipsuz sentire.
 nō aut itelligit sensū pati nisi a sensibili. ¶ Itē in 3.
 huius dicit sic. Videtur autēz sensibile ex potentia agē
 te sensitīuo actu agens. Et si dicat q; oia ista sunt p̄nci
 pia vera p̄ accūs. s; q; sensibile agit i organum sensus r
 ip̄z organū sensus in quo est sensus hz qdā potentiam
 receptiua a sensibili cōez sibi r medys iatiatis. ¶ Lōtra
 hoc arguit vnus alter. q; sermones in dem̄ratiuis sunt
 itelligendi de p̄ se nisi determinēt. r ideo cū ari. ab
 solute dicat sensibile agere i sensū r sensū pati a sensibi
 li. hoc videt esse v̄ez p̄ se s; i tētōne ari. Et hoc magis

Trigesimaquinta

Secundus

Trigesimasexta

puto vey q̄nis i p̄mo tractatu de sensu agere que ordi-
 nani dixeris illa r̄oēz gra exercitatioz r̄ ingitōis sicut
 q̄sdā alias quas ibidē posui. illud. n. fuit p̄mū opus qd
 ordinari. r̄ i illo p̄pter veyz diuersoz doctoz reuerentiā di-
 uersas vias tetiḡ q̄bus ad aliq̄s r̄ōnes r̄nderi p̄t. nec
 oēs r̄n asserebā veras. s̄z pbabiles r̄ ad exercitacionez
 eas posui. ¶ Dico ergo nunc ad questionez q̄ sensibile
 ē p̄ se actiuū in sensū. q̄ illud quod p̄ sui naturā reducit
 aliquid ad suū actū per se est actiuū in ip̄z. hec videt̄ eē
 manifesta ex intentione Lōmen. r̄ in. iz. metaph. r̄ eā ad
 tribuit ari. di. q̄ agēs veyz apud ari. nō p̄gregat inter di-
 uersa s̄z extrahit illud quod erat in potētia ad actū. sed
 ip̄sū sēibile extrahit sensū de potētia ad actū sic agēs
 dispositiū ip̄z imēdo ei suā sp̄ez qua preparat ad sēsa-
 tionē vt prius dictū fuit r̄c. Et huius manifestū signū
 videt̄ esse q̄ sēsus p̄ticularis nō p̄t sētire nisi p̄tē sē-
 sibili exteriori. qd̄ pro alio cōtingere non videt̄. nisi qz
 recipit ab ip̄o aliqd̄ necessariū ad sētire. nō. n. indiget
 ip̄o vt actio eius recipiat in eo. qz cōstat s̄z ari. q̄ actio
 sensus est imanens r̄ nō trāsiens in sensibile s̄z esse qd̄
 h̄z extra aiāz. q̄re r̄c. ¶ Ad r̄ōez istius p̄t r̄nderi breuī-
 ter q̄ sēibile r̄ sensus p̄t r̄siderari duplr. Uno modo
 in q̄tū sensibile est actu sēsatū r̄ sensus actu sētiēs. r̄ sic
 sensus r̄ sensibile nō referunt̄ adinuicē diuersis relati-
 onibus ex̄tibus in eis. sicut. n. nō est alia sensatio qua
 sēibile dicit̄ sēibile r̄ sēsatū r̄ alia qua sēsus est sētiēs.
 imo eadē sensatione nūero qua sēsus est sētiens ip̄z sēsi-
 bile est sēsatū. nec sēibile est sēsatū nisi qz sēsus est sē-
 tiens. sicut non est alia relatio sensibilis vt sēsatū est
 r̄ sensus vt sētiens est. Alio mō p̄t r̄siderari sēsbille vt
 agens r̄ sensus vt patiens. r̄ hoc mō bene p̄t esse alia r̄
 alia relatio ip̄oz ad inuicē. sicut. n. actio qua formalr
 agens d̄nominat̄ agens est aliqd̄ essentialr aliud a pas-
 sione qua formalr aliqd̄ denominatur patiens. sic p̄t
 esse alia relatio sensibilis vt agens est ad ip̄sū sensū r̄
 sensus vt patiens est ab ip̄o sensibili. nisi dicat̄ esse cā.
 q̄re nō. ¶ Alr dicūt aliqui q̄ illud dictū ari. est itelligē-
 dū pro agente quod agit realr r̄ corpāl r̄ de patiente
 quod recipit corporāl r̄ māliter. Sensus aut̄ recipit
 a sensibili sp̄ualr r̄ imāl r̄ quoquo mō fm̄ illud ari. Oz
 aut̄ vlr de oi sensu accipe qm̄ est susceptiūs speciez si-
 nemā. ¶ Ad p̄ozez r̄ōez dicendū q̄ maior est v̄a de pati-
 ente passione corruptiua sed de passione perfectiua so-
 lum sine abiectioe contrarij nō est vera. r̄ sic est in p-
 posito vt patuit prius q̄re non valet. ¶ Qd̄. XXXV.

Consequenter

sensibile corrupat sen-
 sus. Arguitur primo q̄ non. quia sicut se habet
 intellectus ad intelligibile sic sensus ad sensibile. et si-
 cut intelligibile ad intellectū sic sensibile ad sensum p̄ cō-
 ueniētē similitudinē. huius. s̄z excellēs itelligibile non
 corrupit intellectū. vt p̄z i 3. huius. imo intellectus cū in-
 tellerit aliqd̄ valde excellēs itelligibile nō minus in-
 telligit ifima. s̄z magis. ¶ Itēz illud qd̄ agit sp̄ualr i ali-
 qd̄ nō corrupit ip̄z. hoc videt̄ manifestū. nā corruptio ē
 effectus realis r̄ nō sp̄ualis. nūc ip̄z sensibile agit sp̄ualr
 i sensū. vt manifestū est in isto 2. quare r̄c. ¶ Itē forma
 nō corrupit sicut necq̄ generat. s̄z cōpositū 7. metaph.
 s̄z sensus est qd̄a forma. f. organi corporalis vt p̄z in isto
 2. quare r̄c. ¶ Oppositū dicit ari. i lra r̄ Lommē. r̄ oēs
 aly. ¶ Dicēdū q̄ excellens sensibile corrupit sensū aut
 simplr r̄ totalr. aut i parte ip̄z debilitādo. Cuius r̄ōem
 assignat ari. i lra. r̄ p̄t sic syllogizari. Dis virtus cōsistēs
 i p̄ortōe determinata corrupit ab illo qd̄ dissoluit illā

pportionē. hec est manifesta. sicut sanitas q̄ cōsistit i de-
 terminata p̄ortōe calidoz frigidoz humidoz r̄ siccō-
 rū corrupit ab illo qd̄ dissoluit ista p̄ortōata sibi inuicē
 vt manifestū est. r̄ silr i rebus artificialibus p̄z. virtus
 .n. faciēdi simphōiā. i. p̄sonatiā delectabile cōsistit i cho-
 dis psaltery r̄ citbare aut viole p̄portionem qd̄a h̄nti-
 bus corrupit ab illo qd̄ corrupit illā p̄portionē. r̄ hoc ē
 qd̄ ari. dicit q̄ simphonia r̄ tonus corrupit p̄cussis for-
 titer chordis. s̄z ipse sēsus cōsistit i qd̄a p̄ortōe determi-
 nata tāq̄ i dispositōe necessario reglita ad eius ex̄titiā
 i organo. vt tactus cōsistit i determinata cōplexione p̄-
 portōata q̄litate tāgibiliū. r̄ silr existimādū est in alijs
 sensibus. s̄z p̄ortōes i q̄bus aly sensus existunt nō sint
 noiāte nec multū note. De his aut̄ sp̄alius est ingredū
 i de partibus aialū. r̄ i anothomys. r̄ i de sensu r̄ sensa-
 to. Et iō ari. dicit hīc. q̄ sensus est r̄ō. i. virtus qd̄a i r̄ōne
 .i. i p̄ortōe fūdāta. cuius signū ē q̄ sensus delectat in
 sensibili p̄ortōato sicut manifestū ē ad sensū. r̄ etiam
 ari. inuit i lra. hoc aut̄ nō videt̄ p̄tigere pp̄ aliud nisi qz
 sensus ipse ē qd̄a p̄ortio vel virtus fundata i p̄ortōe
 aliā. Excellēs at̄ sēsbile corrupit illā p̄portionē faciē-
 do vnā q̄litate nimis excellere vt ē videre i q̄litate
 tāgibilibus sp̄alr. cū. n. fort̄ calor r̄ nimis excellēs agit
 i organū tactus facit i eo fortiorē caliditate q̄ p̄mittat
 v̄tus tactiua. r̄ sic de ceteris fili mō nisi q̄ i hoc dr̄nt tā-
 gibilia ab alijs sensibilibus. qz excellētia tāgibilia nō
 soluz corrupunt tactuz. s̄z et corrupunt aial. vt vule
 ari. i isto 3. r̄ i de sensu r̄ sensato. r̄ dicit ibi Alexāder q̄
 oīsuz est i fine terty de aia. q̄ aialia p̄uata tactu sil esse
 desinunt. medietatis. n. r̄ p̄mēsuratōis corpis in q̄ aial
 ē cō corruptio tactus ē corruptio. alia v̄o sēsbilia nō sp̄-
 alios sēsus corrupēdo corrupunt aial. p̄t. n. excellēs vi-
 sibile vt valde fulgidū. v̄bi gra. lumē solis corruppevi-
 suz r̄ nō destruere ip̄z aial. silr at̄ r̄ i aly. ¶ Ad p̄mā r̄ō-
 nē dico q̄ n̄ ē sile. qz intellectus nō est v̄tus i corpore sed
 imālis r̄ sepatus. r̄ iō nō corrupit. Sēsus at̄ est v̄tus
 i corpe determinato r̄ determinate disposito. ideo r̄c.
 ¶ Ad aliā cū dr̄. illud qd̄ agit sp̄ualr r̄c. veruz est si agit
 soluz spiritualr. Et euz dr̄ q̄ sēsbile agit r̄c. dico q̄ sēsi-
 bile tempātū vel nō excellēs solū sp̄ualiter agit i sēsus
 sed sēsbile excellēs nō soluz agit spiritualr i sēsus sed
 agit realr i organuz ip̄z idisponēdo. iō r̄c. ¶ Ad aliā cū
 dr̄. forma nō corrupit r̄c. dico cōiter q̄ bñ vey ē p̄ se
 s̄z bñ corrupit p̄ accēs. f. ad corruptōez p̄ortōis quā
 regit ad suū eē i orgāo corpālī. ¶ S̄z p̄ h̄ ē. qz fm̄ oēs i
 dem̄tatiuis itelligēdi sūt p̄cise. mō ari. dic̄ sēsus corrupi
 a sēsbilibus excellētibus. r̄ iō dr̄ q̄ forma nō corrupit
 p̄ se. i. seorsū r̄ diuisiā a p̄posito sic nec gnāf p̄ se diuisiā
 r̄ seorsū a p̄posito r̄ a mā. s̄z bñ gnāf p̄ se in alio. r̄ silr in
 alio corrupit. f. in materia. r̄ hoc vocat ari. gnari per
 accidens per oppositum ad per se r̄ solitarie r̄ nō popo-
 positū ad p̄ sui nāz imo p̄ sui nāz gnāf r̄ corrupit. vt ali-
 bi declaratum est. quare non valet. ¶ Qd̄. XXXVI.

¶ **Ausqsqz** qd̄ sēsus subī sēsbilis est r̄c.
 ¶ **Querit̄ h̄** vtz sēsus cois sit
 vnus sēsus. Arguit̄ p̄ q̄ nō. qz oīs sēsus vnus ē
 vnus d̄rietat̄. vt dic̄ ari. i isto 2. ca. d̄ tāgibili. s̄z sensus
 cois n̄ ē solum vnus d̄rietat̄. imo oīs contrarietatum
 que sunt in sensibilibus omnium sēsuū. q̄re r̄c. ¶ Itēz
 vna v̄tus n̄ p̄t sil moueri motibus d̄rys. hec ē euidēs.
 s̄z sēsus cois p̄t sil moueri motibus d̄rys. p̄t. n. sil mo-
 ueri ab albo r̄ nigro. r̄ hec sūt d̄ria. r̄ silr motus q̄s faci-
 unt sūt d̄ry. ḡ r̄c. ¶ Itē vnū passiū n̄ p̄t sil pati a diuer-
 sis actiuis gnē distincti. sic pla passiuā n̄ patiunt̄ ab vno

agente. modo sensus communis patitur ab agentibus genere diuersis. s. a coloribus et sonis et saporibus vt pz in lra. quare zc. ¶ Itē si sensus cois eēt vnus tūc nā faceret p plura qd pōt p vnū. s. hoc ē falsū. qz semp nā facit qd melius est de possibilibus. vt dicit ari. in 2° de generatione. melius aut est facere p vnū q̄ p plura illud qd pōt fieri p vnū vt dī in 8° p̄physicoz. et pz dīa. qz nā dat aīaī qnq̄ sensus particulares ad cognoscēdū sēsbilia. si igit̄ sensus cois q̄ ea cognoscit eēt vnus sensus tūc faceret p plura qd pōt facere p vnū. qd est inconueniens. ¶ Oppositū vult Ari. in lra. ¶ Ad euidētiā qōis est p̄derādū q̄ vnus sensus particularis nō cognoscit p̄ziū sēsbile alterius. vt visus nō cognoscit sonū nec auditus colorē. et s̄lr i alyz. et hoc manifestū ē p se. Un̄ z Ari. in isto 2° capitulo. Dicēdū aut̄ fm̄ vnū quēq̄ sensū. dicit q̄ sēsbile p̄ziū est illud qd nō p̄tigit altero sensu sentiri. Ulterius est itelligendū q̄ nulla virtus pōt cognoscere dīaz iter aliqua duo nisi cognoscat vtrūq̄ illoz. et hoc etiā manifestū est quasi p se. s. Ari. declarat in s̄lr. Si. n. vnus hō cognosceret albū et ignoraret dulce. et alius cognosceret dulce et ignoraret albū. s. realr esset dīa iter albū et dulce tū nullus eoz cognosceret dīaz. sic est i pposito. qz aīa nihil cognoscit nisi mediāte aliq̄ virtute cognoscitiua. si vna virtus cognosceret albū et penitus ignoraret dulce. et alia eōuerso. nō cognosceretur dīa iter ista. ¶ Ulterius accipio q̄ dīa seu diuersitas iter albū et dulce et sonū ē sēsbilis. s. cognoscibilis ab aīa sensitīua. qz dīa sēsbiliū videt̄ eē sēsbilis aliquo mō sicut dīa itelligibiliū ē itelligibilis. s. albū et dulce et sonus sūt sēsbilia. quare zc. ¶ Tunc dico ad qōez duo. p̄mo q̄ p̄ter qnq̄ sēsus particulares de qbus habitū est necesse est quēdā aliū sensū eē. 2° dico q̄ iste sensus est vnus cognoscitiuus oīuz sēsbiliū p̄ziōz et coīum. P̄mū pbat. qz si nō eēt alius sensus p̄ter qnq̄ sensus p̄ticulares tūc diuersitas iter albū et dulce nō eēt nota p sensū. s. hoc est icōueniēs vt pz ex p̄ma suppositione. et pbat dīa. qz p̄stat q̄ visus s̄ sentiat albū nō sētit dulce. nec gustus eōuerso p̄ p̄mā suppositionē. ergo per scōaz suppositionē nec visus nec gustus cognoscit dīaz iter ista. et p̄stat q̄ nec alius particulariū sensū. s. igit̄ p̄ter oēs istos non eēt alius sensus manifestū est q̄ hec dīa nullo sensu cognosceret. et sic eēt aliq̄ sēsbile qd nunq̄ sentiret. qd est ipossibile. quare ōz p̄ter qnq̄ sensus particulares eē sensū eōez cognoscētē ista sēsbilia et alietates iter ea. Dicit̄ aut̄ iste sensus cois non qdē coitate p̄dicatōis. qz nō p̄dicat̄ essentialr de sēsbibus particularibus. sed coitate imutatōis. qz ab oibus sēsbilibus qnq̄ sensū particulariū coiter imutat̄. quare zc. ¶ Scōz pbat qz virtus cognoscēs dīaz iter aliqua duo ōz eē cognoscitiua illoz duoz. et s̄lr pluriū hoc pz ex dictis. s. sensus cois est cognoscēs dīaz inter sēsbilia q̄cūq̄ sensū particulariū. vt pz ex dictis. quare zc. ¶ Sc̄z est aduertēdū s̄z aristo. in lra q̄ sensus cois s̄ sit vnus s̄z se z eēntialr. et loquor de illo sensu coī q̄ cognoscit dīam vel dīas sēsbiliū diuersoz genēz. tū nō est vnus penitus fm̄ esse. s. aliquo mō diuersificatus. qz recipit diuersas formas spūales a diuersis sēsbilibus. aliā enim spēz recipit a colore et aliā a sapore. et sic diuersificatur fm̄ esse spūale per habitudinē ad diuersa sēsbilia. Et qz istud fuit difficile itelligere ideo ari. induxit sermonē in via exēpli vt dicit Lōmē. Videmus enī q̄ p̄ctus in medio circuli exīs est vnus s̄z se et tū s̄z q̄ est terminus alterius et alterius lineē ducte ab ipso ad circūferentiā diuersificat̄. aliud enī est

ip̄z esse terminū huius lineē et aliud est ip̄m esse terminū alterius. p̄portionabiliter aut̄ est in pposito. nā ille sensus cois est vna virtus s̄z suā essentia s̄z differt s̄z dīa uerfa esse que recipit a diuersis sēsbilibus quoz imutationes pueniūt ad ip̄sū et s̄z q̄ est alius et alius cognoscit illa diuersa sēsbilia. vt p̄ formā albi cognoscit albū et per formā dulcis dulce. s̄z aut̄ q̄ est vnus et informatus spē diuersitatis sic cognoscit dīaz inter illa duo vt vult ari. in lra et i 6° ethicoz. Est et itelligēdū s̄z Lōmē. q̄ quīs ista virtus sit vna s̄z formā tū ipsa est multiplicata instrumentis eoz que copulant̄ cū ea. i. cū instrumentis et eius et vt sit ad vnū dicere instrumentū eius est copulātū cū instrumentis oīum qnq̄ sēsuū p̄ticulariū. qz alr non posset immutari ab ip̄is sēsbilibus p̄ticulariū sēsuū nisi suū instrumentū qdā cōmixtionē haberet cū instrumentis sēsuū que p̄mo sūt nata imutari ab illis. et p̄pter hoc melius est dicit Lōmē. vt virtus p̄mi sētiētis dicat̄ esse vna s̄z formā et multa instrumentis copulatis cū ea p̄ que trāscūt motus sēsbiliū quosq̄ copulēt̄ cū ea q̄ dicere ip̄am vnū fm̄ subm̄ et multa fm̄ formā. ¶ Itē notādū diligētē s̄z Lōmē. q̄ ista virtus potest dupl̄r cōsiderari. Uno mō s̄z q̄ est recipiēs. Alio mō s̄z q̄ est iudicans diuersa esse diuersa. Et in q̄tū ip̄a est recipiens necesse est esse multiplicatā instrumentis aliquo mō. in q̄tū aut̄ est iudicans diuersitatē inter aliq̄ sic ōz esse vna s̄z formā quoquo mō. qz nisi poneremus eam esse vna s̄z formā nō possemus inuenire aliqd p̄ qd aīa sēsitīua iudicet diuersa esse diuersa. Nec est mix q̄ sic distinguimus de ista virtute. qz recipe aliqd est aliud a iudicare illud et ideo debent iueniri in aliquo duobus modis diuersis. pz igit̄ q̄ sēsus cois est vna virtus quoquo modo et plures et q̄l̄ vna. ¶ Ad p̄mā rōez dicit̄ coiter q̄ maior habet itelligi de sēsbibus p̄ticularibus. p̄ eo enī dīr sēsus p̄ticulares qz vnusq̄q̄ eoz est determinatus et limitatus ad aliq̄ determinatū genus cognoscēdū vt visus ad colorē et auditus ad sonū et sic de alyz. vnus aut̄ generis est vna prima dīetatis. ideo ōz quēlibet sēsu p̄ticulare et p̄ziū esse alius vnus dīetatis. vt visus albi et nigri p̄phēdēdo sub albo oē visibile quod est albedo vel s̄ite albedini sicut ē lux clara q̄ putat̄ esse albedo. et s̄lr i ceteris suo mō. s. de sensu coī nō ōz. quare zc. ¶ Alr dicit̄ aliq̄ q̄ imo etiā ip̄e sensus communis est vnus dīetatis. s. diuersitatis et idētitatis sēsbiliū. ista. n. sēsbilia solū sūt diuersa formātr. s. sunt eadē mātr. i. fm̄ subiectū. vt albū et dulce. et hec cognoscit sensus communis vt dicit̄. ¶ Sed hoc non videtur bene dictum. p̄mo quia diuersitas formalis sēsbiliū diuersoz sensuum et eoz idētitas materialis nō sunt contraria imo sunt simul in eodē vt manifestū est. ¶ Itē ari. in isto 2° capitulo de nūero sēsuū. dicit q̄ alterius virtutis nō est cognoscere q̄ ambo sint vnū. et loquitur de sēsbili per se et de sēsbili p accēs. q̄ i velit dicere q̄ ad vnā virtutē p̄ se nō p̄tinet dicere q̄ abo ista sint vnū. s. rubeū et dulce de qbus exēplificat. cuius rō affignat̄ ibidez. qz ista sunt vnus s̄z accēs et respectu eius quod est per accēs nō ōz esse aliq̄ virtutē p̄ziā et iō melius dicit̄ p̄mo mō. ¶ Ad aliā dicit̄ breuiter q̄ s̄z albū et nigrum eēt dīa tū motus spūales quos faciūt nullā hnt̄ p̄trietatem sed sunt disperati et ideo recipi p̄t̄ i virtute q̄ est eēntialr vna s̄z sit multa aliq̄l̄ vt dicit̄ est. si tū isti motus eēt dīy vt aliq̄ p̄cedere videtur tunc nunq̄ possent recipi in vno sensu simul. Quis ip̄e eēt alius et alius fm̄ eēntiā dūmō esset vnus in subiecto. nam licet vnum subiectus sit simul in potentia et

Secundus

Trigesimaseptima

ad tria. tñ nūq̄ simul r̄ fz idē habet actu d̄riavt d̄r i lra
 ¶ Ad aliā cū dicif vnuz passiuū r̄c. pōt dici q̄ veruz est
 passioē corporali s̄z passione spiritali pōt. vt vnuz aer
 patif ab odore r̄ sono r̄ colore. nec intelligo q̄ vnuz aer
 fm eādē potentia nālez recipiat ab istis sed fm diuer
 sas. vt a colore fm q̄ diaphanū. r̄ a sono fm q̄ facilliter
 mobilis aut fm aliquod h̄z. r̄ ab odore fm q̄ est lauda
 bilis euhimie r̄ siccitatis vt dicif i de sensu et sensato.
 ¶ Aliter pōt dici q̄ vnū passiuū p̄p̄riū n̄ recipit a diuer
 sis actiuis. S̄z vnū passiuū cōe bñ pōt recipe a diuersis
 agētibus corruptibilibus. mō sensus cōis est vnuz pas
 siuū cōe nō p̄p̄riū r̄ nō recipit nisi mediātibus diuersis
 passiuis p̄p̄rijs. s̄. mediātibus diuersis sēsibus p̄p̄rijs
 ¶ Ad aliā nego cōsequētia. r̄ cū dicif q̄ nā dedit ali
 bus qnq̄ sensus r̄c. v̄z ē. s̄z sensus ille cōis nō pōt imu
 tari ab ipsis sensibilibus nisi mediātibus sensibus pro
 prijs. Unde p̄ illū modū nō potuit nā facere q̄ facit per
 plura. V̄z est igit q̄ si sensus cōis posset imitari a sen
 sibilibus p̄p̄rijs imediate supfluerēt sensus p̄ticulares
 sed nō ita ē. Et figs q̄reret q̄ sit cā q̄ sensus cōis non pōt
 imitari a sensibilibus nisi mediātibus p̄p̄rijs sensibus
 Dicendū q̄ hoc ē ex ordine graduū abstractiōis forme
 sensibilis. nā adeo p̄fectā abstractiōez seu spūalitatem
 h̄z forma i sēsū cōi q̄ nā forme n̄ potuit ḡnare eā nisi me
 diate sp̄e recepta i sēsū. q̄ nā n̄ p̄cedit ab vno dissimiliū
 ad altez nisi p̄ mediū. iō r̄c. ¶ Questio. CCCXVII.

¶ Ende

¶ Circa capitulū de fantasia vtrū
 fantasia sit idē cū sensu. Arguitur
 p̄mo q̄ sic. q̄ oīs vtus cognoscitiua organica v̄
 esse sensus. i hoc. n. differt sensus ab intellectu. vt p̄z i ista
 sciētia. sed fantasia est virtus cognoscitiua organica vt
 manifestū ē p̄ ari. i isto 2° r̄ in 3°. ¶ Itē ille virtutes sunt
 eedē q̄ habent idēz obiectuz. hec vidē manifesta. nam
 virtutes distinguūt p̄ actus. et actus p̄ obiecta vt cōiter
 d̄r. s̄z fantasia h̄z idē obm cū sēsū. nā sic visus pōt videre
 colorē sic fantasia pōt ip̄z fantasari. r̄ s̄l̄r ē de alyis sen
 sibus. quare r̄c. ¶ Itē fantasia aut est sensus aut est mo
 tus factus a sensu fm actū. hec vidē diuissio sufficiens
 fm arist. q̄ fantasia nō pōt esse scia nec opio nec intelle
 ctus nec cōpositū ex opione r̄ scia vt sat̄ ostēdit ari. i lra
 Unde sine dubio relinq̄ ip̄az esse vel sensuz vel motū
 scia a sensu fm actū. sed nō pōt eē motus factus a sensu
 fm actū. p̄batō. q̄ motus n̄ remanet deficiēte mouēte
 hec est manifesta p̄ se. r̄ habet ex 3° r̄ 7° r̄ 8° phycoruz.
 mō deficiente sensu fm actuz adhuc remanet fantasia
 vt p̄z i dormiente somniāte. i ipso. n. nō est aliqs sensus
 p̄ticularis i actu sentiēdi. vt p̄z ex de somno r̄ vigilia. r̄
 si i ipso est sensus cōis i actu ipse nō mouet fantasiā. sed
 magis mouet ab imaginatiua p̄ sp̄em i ea reseruatā. vt
 habet videri i de somno r̄ vigilia. ḡ r̄c. ¶ Oppositū vult
 Ari. i lra. ¶ Ad euidētia questiois p̄mittenda sūt aliq̄.
 ¶ P̄mo q̄ virtutes aie sensitue s̄z Albertū sūt diuer
 soz genez. quedā sūt apprehēsiue d̄ foris. r̄ iste dicunt
 sensus p̄ticulares exteriores. s̄. visus auditus r̄c. r̄ dicūt
 exteriores. nō q̄ solū sint i extremitatibus corpis. s̄z q̄
 imutant a sensibilibus exterioribus non mediātibus
 alyis virtutibus aie p̄us imutatis. vt visus imutat a co
 lore sine aliquo sēsū intermedio. r̄ auditus a sono. r̄ sic de
 ceteris. Et dicunt p̄ticulares ga vnuzq̄ eozz determi
 natus ē ad aliq̄ genus sensibiliū r̄ aliud nō cognoscit
 vt visus ad colores r̄ auditus ad sonos. Alie vero sunt
 virtutes apphēsiue de itus. r̄ hec cōiter vocāt sensus
 interiores q̄ non imutant a rebus exterioribus nisi me
 diātibus alyis sensibus. r̄ isti sūt qnq̄ fm albertū. s̄. sen

sus cōis. imagiatiua. cogitatiua. fantasia r̄ memoratiua
 quaz necessitatem r̄ distinctionez sic docet Albertus
 Ad cuius euidētia p̄mitto duo. P̄mo q̄ i diuiduis
 subaz r̄ p̄cipue i hominibus nō solū sūt accidētia sensu
 bilia p̄pria r̄ cōia sed et i eis sūt qdam p̄p̄rietates quas
 nō cognoscūt sensus p̄ticulares. sicut i forte et bonitas
 vel malitia vel paternitas vel filiatio et mansuetudo
 vel iracūdia vel sanitas vel egritudo r̄ qñ r̄ vbi r̄ h̄z for
 me quas nullus particularium sensus cognoscit. r̄ ideo
 dicuntur intentiones non sensate. r̄ hoc satis insinauit
 Cōmen. in suo libello de memoria r̄ reminiscētia.
 ¶ Alterius p̄mitto q̄ nō ē vnuz r̄ eiusdē virtutis aie
 bñ recipe sp̄es r̄ bñ retinere seu p̄seruare. cuius rō ē s̄z
 albertū r̄ accipit a cōmē. in suo li^o de memoria r̄ remi
 niscētia. q̄ ad hoc q̄ virtus sit bñ receptiua regri^o d̄ni
 um humiditatis sup siccū in p̄plexiōe sui organi. humi
 di. n. est bñ recipe ip̄pressiones vt manifestū ē in aere et
 aqua. q̄uis nō bñ retineant. sed ad bonā retētiōē reg
 rit magnū d̄niuz siccitatis. siccū. n. s̄z cū difficultate re
 cipiat. tñ cum recipit bñ retinet r̄ p̄seruare vt p̄z in lapi
 dibus r̄ lignis. ¶ Dis p̄intellectis dico q̄ nos expimur
 i nobis q̄ cognoscimus diuersitatē diuersoz sensibili
 um. r̄ ad h̄ sp̄alr̄ deseruit sensus cōis vt declaratū fuit.
 et ideo p̄ranseo. Deinde nos etiā expimur in nobis q̄
 in absentia sensibiliū tam cōium q̄ p̄p̄riozū nos reser
 uamus sp̄es ipoz r̄ tenemus. vt abiente pariete tu hēs
 apud te sp̄em coloris eius r̄ figure r̄ h̄z. s̄l̄r aut r̄ i alyis
 Et hoc est p̄ virtutē imaginatiua quā etiā qdā vocauer
 unt thesaurz. seu archā formaz sensibiliū. r̄ hoc bene
 oportuit fieri per aliā virtutē a sensu cōi p̄pter rōnem
 p̄tactā. q̄ nō est vnuz virtutis penitus bene retinere
 r̄ bene recipere. ¶ Itē nos experimur in nobis q̄ nos
 cognoscimus p̄p̄rietates indiuiduoz non sensatas. vt
 cognoscimus hanc p̄nitatē r̄ hanc filiationē. hāc ami
 citiā r̄ hanc inimiciā r̄ h̄z. r̄ ad hoc ponit virtus cogi
 tatiua. ¶ De hac aut virtute mltā pulchra r̄ putilia do
 cet cōmen. auer. in diuersis locis huius libri. r̄ ego nūc
 cōnectā ea p̄pter bene esse vt melius r̄ clarius potero.
 P̄mo quidē de ista virtute dicit cōmen. in 2° huius:
 q̄ ipa cognoscit intētiōes. i. formas indiuiduales oī
 um decē p̄dicamētoz vt formā indiuidualē huius hoīs
 fm q̄ hichō. r̄ hanc lineā r̄ hanc albedinē r̄ hanc p̄ni
 tatē r̄ hanc calefactionē. r̄ h̄z plura. ita q̄ nō tñ cogno
 scit accētia sensibilia cōia r̄ p̄pria sed intētiōē nō sen
 satā r̄ expoliat eam ab eis q̄ fuerunt ei diuncta de sensu
 bilibus cōibus r̄ p̄p̄rijs. spoliat dico. i. distincte r̄ diui
 sim cognoscit. Unde p̄ tuā virtutē cogitatiua tu cogno
 scis q̄ hec aia nō est idē cum hoc corpore. r̄ hoc manife
 stū est. r̄ etiā q̄ hec amicitia nō est idē cū hoc colore vel
 cū hac magnitudine vel motu vel h̄z. r̄ ipaz intētiōez
 reponit cogitatiua i vtute memoratiua. vt dicit Cōm.
 Itē de ista cogitatiua dicit idem cōmen. in 3° de aia. q̄
 qdā crediderunt eam esse intellectū. r̄ hoc sp̄alr̄ attri
 buitur Salieno. cuius rō fuit. q̄ ista virtus ē p̄pria hoī
 r̄ intellcū est p̄p̄rius hoī. ḡ r̄c. Sed hoc nō est verū. q̄
 intellcū est virtus imālis r̄ sine corpore subiecto r̄ co
 gnoscit qditatē vlr̄ r̄ abstracte. sed cogitatiua est de ge
 nere exiitū in corpore. r̄ hoc manifestū est de ea. q̄ h̄z
 istrumentū determinatū. s̄. mediū ventriculū cerebri r̄
 est virtus indiuidualis r̄ indiuidualiter distincta. nec
 valet ratio Salieni ga p̄cedit ex duabus affirmatiuis
 in secunda figura. P̄opterea dicit commē. in eodem
 tertio. q̄ ipsa est d̄ genere virtutū sensibiliū. r̄ subdit q̄
 imaginatiua r̄ cogitatiua r̄ memoratiua non sunt nisi

¶ Albertus s̄.
 sūt se s̄o ḡnē p̄p̄rijs.

ad presentandū i loco virtutis sensibilis. et iō nō indiget eis nisi in absentia sensibilis. qđ quomō sit intelligendū videbit in 3° deo volētē. ¶ Rursus dicit Lōmē. de ista virtute in eodē 3°: qđ ista virtus est aliqua ratio. et ipm intelligo sic qđ sicut ratio abstracta ratiocinat d rebus vniuersaliter apprehēsis. sic ista nobilis virtus ratiocinat de rebus indiuidualr apphēsis et discurret d vno saluū ad cognitionē ignoti. et ex hoc sequitur eā eē ppaz boī. qz solus hō rōcinat. Et dicit hic cōmen. qđ eius vna actio nihil aliud est qđ pponere intētōez forme imaginatōis cū suo idolo apud rememorationē. vt cuz aliqs memorat se vidisse albū virtus cogitativa pponit quod dāmō vīsiōne qđ est qđā itentio nō sensata cū albedine que est forma sensata ita qđ in isto actu cū aliqs iudicat se vidisse albū vīsiōne imaginatiua pntat idolū albedinis et virtus memoratiua pntat vīsiōne pteritā. et virtus cogitativa pponit illa ad iūicē. et sic forte itellexit Lōmen. qđ cogitativa pponit intentionē forme cum idolo apud rememorationē et addit et distinguit eā. s. intentionē ab eo. s. idolo apud formationē. i. apud itelligere. Ad hoc enī qđ intellectus disticte intelligat aliquā hō intentionem nō sensatā oportet qđ virtus cogitativa disticte cogit eā indiuidualr vt patebit ex tertio huius. ¶ Amplius de cogitativa inquit Lōm. i eodē tertio. qđ cū ipa fuerit adiuta p memoratiua et imaginatiua ipsa presentabit aliquando idiuiduū aliqd. i. accipiet aliquā cognitionē idiuidui qđ nō fuit sensatū ab illo hōie cogitāte. vtpote cognitionē alicuius futuri aut alicuius pteriti. vbi gra. sic intelligendo. Cuz aliqs bonus medicus p suā vītutē cogitativā cognoscit hāc egritudinē huius hoīs. et eius cām et pplexionē et etatez et locum et hō pparticularia. et per virtutez memoratiua memorat se vidisse seu cognuisse ex tali egritudine et consimili secutā fuisse mortē. et p virtutem imaginatiuam imaginatur mortem istius hominis tunc contingit qđ ipse iudicat vero iudicio hūc esse moriturum ac si pntialr sentiret ipm mori. Silr aut cū aliqs bonus nālis metalogicus cogitat de grandine futura in estate. et p vītutē suā memoratiua memorat se vidisse post talē calozē estiuū et post talē nubē frequēter secutā fuisse grādinē et p imaginatiua imaginat de scēsu grandinis. tunc p cogitativā iudicat vero et recto iudicio grandinē esse cito futurā ac si videret eā actu cadentē. Et posset poni exēplū in humanis agibilibus sed qz illa sūt minus certa et sūt a libero arbitrio. iō nolo exemplificare. hoc igit est qđ Lōmē. subiūgit. et itētio cogitationis supple negociātis circa pterita aut futura aut pntia que tñ remota sūt a sensu nihil aliud est qđ hoc. s. qđ virtus cogitativa ponit rē absentē a sensu qđ rē sensatā. Unde subdit. Et iō pphensibilia humana diuidunt in hec duo. s. i. cōphensibile cuius pncipiū est sensus. et in cōphensibile cuius pncipiū est cogitatio. pphensibile qđē cuius pncipiū est sensus est illud qđ ē pns sensui. et pphensibile cuius pncipiū ē cogitatio ē illud qđ est absens et pncipue aut pteritū aut futurū. Et adhuc dicit Lōmē. de hac virtute. Et nō debet aliqs dicere qđ virtus cogitativa ponit intellecta singularia. i. intellecta qđ. s. seorsū et diuisim fuerūt intellecta. et iā declaratū est qđ intellectus imaterialis cōponit ea supple sub rationibus vlibus. cogitatio aut nō ē respectu absētiū supple nisi distinguendo indiuidua illoz itelligibiliū et pntare ea i actu qđ eēt apud sensū. et iō qđ fuerūt in pntia apud sensum tūc cadet cogitatio et remanebit actio itellectus i eis. i. respectu eoz. Et hoc vltimū dicitū est bñ dubiū. qz fm hoc vī velle Lōm. qđ intellectus

pntē indiuiduo rei intelligibilis ad sensum nō indiget cogitativa ad intelligēdū. quod videt multū incōueniens. qz ari. dicit qđ itelligētē quēcūqz necesse ē fatāsimā aliqd speculari. fatāsimā autē que immediate ministrat ipm itellectui vī eē ipsa cogitativa. et hoc videbit i 3° huius. ¶ Deinde dicit Lōmē. qđ hō non est generabilis et corruptibilis nisi p istā vītutē. i. p formā quā ptegitur ista vītutē. itellectus. n. et hō ari. ē ppetuus. et iō hō ipz hō nō est corruptibilis. Dec sūt qđ docet Lōmē. de vītute cogitativa. et sūt ita bona sicut tu vides. et forte hec est illa vītus aie humane quā ari. distinguit ptra sciētificū et vocat eā rōcinatiū vel pntiatiū in 6° ethicoz. ¶ Sequitur videre de virtute fatāsimā hō Albertū. dicit. n. Albertus. et hoc est vī. qđ nos experimur i nobis qđ nos componimus adiūicē formas cū formis. et itēdēs cū itētōibus. et itentiones cū formis et econuerso. et possumus exemplificare ppter illos in qbus incipit oziri pntia. Nos iudicamus hoc dulce eē albū. et hoc est cōponere formā cū forma. p formā. n. itelligit sensibile pntiū aut cōc. Silr nos iudicamus hūc pntē eē amicū. et hoc est cōponere itētōne cū itētōe. nā p itētōne hic itelligit pntiatē nō sensatā. Et rursus iudicamus hoc dulce eē delectabile vel pueniēs. et hoc est cōponere itentionē cū forma. silr et in alijs hō. et hanc pntē facit quarta virtus. s. fantāsimā vt ipse dicit. et quedā alia cōgregat de ea sed hoc ad pntē mihi sufficit. Deinde expimur in nobis. qđ in absentia sensibiliū nos referuamus ipsas itētōes. i. pntiatē nō sensatas. et nō ē ab eadē potentia tenere bñ et bñ recipere. et ideo illa virtus retētina dō esse alia a cogitativa qđ cognoscit eas et bene recipit. nec ē eadez virtus referuatiua qđ tenet formas sensatas et itētōes non sensatas eo qđ altioris gradus: et abstractioris est intentio qđ forma vt dicit. et iō cogimur ponere aliā vītutē qđ tenet itētōne et elicitas hoc est disticte cognitas a vītute cogitativa. et hec vocat memoratiua cōnoatione. vocat āta gbusdā thesaurus itentionū. sicut imaginatiua dicitur thesaurus formaz. ē igit hec doctria illius viri. Et quāuis bñ et realiter loquat in maiori pntē aliquā vīdēt recedere ab Auerro. ¶ Nā ipse non ponit vītutes illas interiores nisi qđ tuoz sicut apparet in 3° huius. et hōc al legat arist. dicens sic. qđ arist. posuit vītutes distinctas indiuiduales i qđ tuoz ordinibus. In p posuit sensū cōmune. deinde imaginatiua. deinde cogitativa. et postea memoratiua. et addit Lōm. et posuit rememorationē magi spūalē deinde cogitativa. deinde imaginatiua. et post sensū cōmune. Et puto qđ illaz vītutē quā albertus vocat fantāsimā Lōmen. dicit eā esse cogitativa. et hoc rōnabilr. qz o3 qđ virtus cogitativa pphēdēs cōposita et simplicia sit eadē. vt ipemet dicit in 3° huius. c. Indivisibiliū qđē itelligibilia. Un cū virtus cogitativa cognoscat itētōes et formas necesse est vt ipa eadem sit cōpositiua et diuisiua earū. Unde nō o3 qđ aliqđ alia virtus ea pponat aut diuidat. pncipue qz nā nō facit p plura quod pōt p vñū. q. n. virtus cogitativa cognoscat formas sensatas nō dō esse dubiū. qz virtus cogitativa superior cognoscat illa qđ cognoscat inferior mō tamē pfectiori. ideo magis credo cōmen. Organā aut istaz vītutū ponūf coiter. x. vt accipit ab alberto et cōmen. qđ sensus cōis ē in anteriori parte pme cellule cerebz i loco vbi cōcurrunt nerui sensitiui. s. sensuū particulariū: postea i posteriori illius pme cellule ē virtus imaginatiua fm albertū. i. pma vero parte medie cellule que calida est ex motu multi spūs ad ipam ponit vītutē cogitativa. i medio aut ipsius medie cellule ponit fantāsimā tāqđ

Secundus

Trigesimaseptima

centrū iter imaginatiuā ⁊ memoratiuā. memoria enīz est i posteriori parte cerebri. cuius signū est. qz lesa illa pte ledit memoria ⁊ illud silr est signū ad organa ceteroz. Lōmentator autē paz aliter loquit sed fere in idēz redit. supponēs. n. qz sensus cōis sit i anteriori pte pme cellule cerebri aut forte i corde f3 qz vī velle ari. i. de sōno ⁊ vigilia. aut vtroqz mō aut altero dicē qv̄tus imagia tiua est in anteriori pte cerebri. ⁊ hoc est itelligendū f3 Albertū quātuz ad posteriorē ptem pme cellule. Cogitativa autēz est in medio ⁊ rememoratiua in posteriori ¶ Dubitationes autē q̄ sunt circa istas virtutes debent tractari i paruis libris nālibus p̄cipue i de somno ⁊ vigilia ⁊ in de memoria ⁊ reminiscencia. Et est aduertendū qz aris. in isto. z. nō expresse loquit nisi de duabus istaz virtutū. s. d fantasia ⁊ sensu cōi. ⁊ puto qz p fantasia q̄nqz intelligit imaginatiuā ⁊ q̄nqz cogitatiuā. dicit enī qz fantasia reseruat spēs sensibiliū ⁊ hoc p̄petit imagia tiue. ⁊ dicit qz aialia multa operant̄ fm illā. qd nō ē alio mō nisi qz aialia appetūt fugere aut p̄eg illd qd fantasia indicat aut bonū aut malū. ⁊ hoc idubitatēz uenit illi virtuti quā Lōm. vocat cogitatiuā. Et in 3. de aia. dicit Ari. q fantasia qdā est rōnalis. s. q̄ ratiocinat̄ de rebus indiuidualibus. quod etiā est cogitare. Unde p fantasia q̄nqz intelligit cogitatiuā vbi dicit. ⁊ qm̄ imanēt̄supple spēs sensibiliū facte a sensibilibus f3 actū i vtute imagi natiua multa fm ipsaz operant̄ aialia ⁊ agunt ⁊ patiūt̄. de memoria ⁊ reminiscencia seorsuz tractati libello de meoria ⁊ reminiscencia ⁊ ibidē declaratum est qz reminiscencia non est aliud substantialiter a cogitatiua. ¶ Disvisis dicendū ad qdōnē qz fantasia nō est idē cum sensu p̄culari exteriori. ⁊ d̄ isto loquit ari. in lra quod pbat multipliciter. Sed accipio solū vnā rōnē ad hoc. ¶ Si fantasia eēt sensus exterior aut eēt sensus in potētia aut sensus i actu p̄ sufficientēz diuisionē. f3 nō pōt eē sensus i potētia. qz maxime videre ē ē visus. nunc autē aliqz carēs visu h3 fantasia vt p3 de ceco q fantasia iatur in somnis. ⁊ sic vī q fantasia nō ē idē cum visu. ⁊ tamē maxime videt q fantasia sumpsit nomē a lumine qd p̄tinet ad visuz. eo qz ipse visus ē maxime sensus ⁊ pluriū rerum cognitarum visū reseruamus fantasmata q̄ ab alijs sensibus. ⁊ iō maxime videre qz eēt visus q̄ q̄cūqz alijs sensus p̄culari. ¶ Itē oē aial h3 potētia sensitīuā vt notū est. vnde animal ē aial p̄ sensuz. f3 qdā non hnt fantasia vt formica rapes. sicut exemplificatur in lra Sed vt dicit albertus illud exēplum oio falsū est. apes. n. artificiose opan̄ casaz. ⁊ formica sibi puidet i futuz quod sine imaginatione aut fantasia facere nō possent Unī cōm. vī velle qz apes ⁊ formica habēt imagiatiuā. apes qdem p̄ artificiiū. i. p̄pter hoc qz operant̄ silr arti. ⁊ formica p̄pter depositū. i. qz depōit nutrimentū suuz i loco determinato ⁊ tpe determinato. Et albertus putat hoc puenisse non ex vitio p̄bi. sed ex vitio translatozis qz trāslator nō intellexit noia aialii que dicit aristo. fā tasmā non habere. ⁊ loco eoz posuit formicas ⁊ apes. Vel si volumus saluare illā lraz ⁊ bonitatē trāslatiōis possumus legere illud exēplū affirmatiue. vt sit sensus qz fantasia nō videt̄ inesse aialibus sicut iest formice ⁊ api. ⁊ hoc est verū. istis enīz inest fantasia determinata. s. que pōt esse i actu suo i absentia sensatoz. ¶ De apibus autē dicit Lōm. in 2. huius. ca. de odore. qz apes mouent̄ ad nutrimentū ex loco remotissimo. qz i q̄cūqz regione fuerint i quodā tpe singulis annis petūt littus maris vt ex limo vigore sui nutrimenti p̄cipiāt. formica silr p̄cedit de vno loco ad aliū q̄ll imaginās suuz nutri

mentū distās ⁊ redit ad locū determinatū vbi cōgregat in estate de quo viuat in hyeme. Unī i qdā scriptura d̄ Surge miser vsqz quo dormis: vade ad formicā ⁊ considera vias eius. que cum nō habeat ductorē cōgregat in estate de quo viuat i hyeme ⁊c. p3 igit̄ q fantasia nō est sensus in potentia. Et p̄ idē p̄uincit q nō sit sensus in actu. qz iste iest oibus aialibus. fantasia autē nō omnibus ¶ S3 considerādū qz fm Lōmen. in isto z. ⁊ inuit aris. i. 3. huius. Fantasia est duplex. Quedā ē fantasia imperfecta ⁊ diminuta. ⁊ est illa q̄ nō ē i actu suo nisi i p̄ntia rei sensibilibus. ⁊ istā hnt aialia q̄cūqz imperfecta. nā aliter non cognoscerēt itentionem p̄uenient̄ ⁊ nociuū. nec fugerent nociuū. nec p̄sequerent̄ p̄ueniens. cuius oppositū videmus i imperfectissimis. s. qbus tactus solus inest. vt aris. dicit i 3. huius. ista. n. cū pungunt̄ aut eis apponit̄ aliqd̄ discōueniēs retrahūt se. quod nō facerent nisi indicaret̄ illud sibi nociuū. ⁊ cū apponit̄ eis aliqd̄ p̄ueniēs dilatāt se sup̄ illud vt p̄nt. qd̄ nequaqz agerent nisi cognoscerēt illud sibi p̄ueniens. nociuū autē ⁊ p̄ueniens seu p̄ficiuz sunt itentiones nō sensate. q̄s nō cognoscit aliqz sensus exterior. Unī relinqt̄ qz habēt vtutē iteriorē cogicitiuā istaz p̄prietatū lz mltū diminute cognoscāt. ⁊ solū cognoscāt re p̄ntē. Lūius signuz manifestuz est. ga nunqz mouerent̄ de se de vno loco ad aliū locū distātez. ¶ Istis igit̄ p̄cedebat̄ fantasia ideterminata. i. imperfecta ⁊ diminuta. Fantasia vero determinata est illa q̄ fantasia iatur aliqd̄ i absentia ipius. ⁊ hāc hnt aialia mobilia de loco ad locū. ¶ Itē qz fantasia nō sit sensus fm actu ē māifestū ex alio. qz dormiētibus p̄rigūt̄ fantasia apparitiōes i qbus trā nullus ē sensus p̄culari i actu sentiedi vt p̄bat̄ i d̄ sōno ⁊ vigilia. q fantasia nullo mō ē sensus p̄culari. ¶ Et est nōndū q fantasia aliq̄ sumit̄ p̄ potentia nāli aīe sensitīue. aliq̄ p̄ actu illius virtutis. ⁊ p̄ potētia ali q̄ sumit̄ p̄ virtute reseruatīua spēs sensibiliū. ⁊ sic est imagiatiua. ⁊ q̄nqz sumit̄ p̄ potētia cognoscitiua ipozū sensibiliū in absentia eoz. ⁊ cognoscitiua etiā intēdōz nō sensatarū. ⁊ sic est cogitatiua fm rei veritatē fm Lōmen. 3. huius. ¶ Primo qdē mō videt̄ aristo. sumere fantasia cum dicit. qz i ipsa maneāt spēs sensibiliū silr sensibilibus. Et 2. mō cū ipse dicit. q fantasia quedā ē rōnalis. vt tangebāt̄ p̄us. et etiā cū ipse dicit fantasia esse p̄ncipiū motus vna cū appetitu. ibi sumit̄ fantasia p̄ cogitatiua. ¶ Illa. n. virtus que cū appetitu ē p̄ncipiū motus d3 cognoscere illud ad qd̄ ē motus tanqz bonus ad p̄sequēdū. Unde ari. i hoc p̄bat̄ intellectū speculariū non esse p̄ncipiū motus. qz nihil dicit de p̄sequibili aut fugibili. Et in illo. c. Videt̄ autē sensibile ex potētia exite ⁊c. dic. Cū autē delectabile aut tristabile affirmat aut negat. aut fugit aut seqt̄. nō. n. appetitus appetit p̄ seq nisi illud qd̄ cognitū ē sub rōe boni. neqz fugere nisi qd̄ cognitū est vt malū. Et hoc etiā manifestū est in de motibus aialii. ⁊ ex. 3. et̄hic. Virtus aut fantasia qua aristo. ponit eē p̄ncipiū motus cū appetitu nō ē illa virtus que solū reseruat imagines aut spēs. sed ē virtus cogitatiua mō p̄dicto. ⁊ illa est cogitatiua virtus in hominibus. ⁊ estimatiua in brutis. Et sic manifeste apparet qz aristo. accipit fantasia p̄ cogitatiua ⁊ estimatiua. Ad hoc cū ipse dicit ad intelligētē quēcūqz necesse est fantasia aliqd̄ speculari. puto qz p fantasia itelligat actuz cogitatiue. Et silr i alijs vbi in qbus assignat virtutes ministrantē intellectui. sed hoc magis manifestabitur in 3. ¶ Ad p̄mā rōnē dico qz p̄cludit fantasia eē aliq̄ sensuz coiter dicto sensu p̄ interiori ⁊ exteriori. f3 nō p̄bat qz sit sensus particularis exterior. ¶ Ad aliā cū d̄.

virtutes q̄ h̄nt idē ob̄iē rē. dico q̄ verū est nisi sint vir-
tutes ordinate adinuicē sic q̄ vna imutaret ab alia. s̄
si sunt ordinate isto modo p̄nt h̄re quodā mō idē ob̄iectū.
mō fantasia r̄ sensus sunt ordinate virtutes. q̄ fantasia
nō imutat a rebus exterioribus nisi mediāte sensu. r̄ iō
p̄nt h̄re idē ob̄iectū. visus autē r̄ auditus sunt diuerse
virtutes q̄ p̄ vna nō imutat ab alia. r̄ sic nō h̄nt vnū ob̄j
sed diuerfa. ¶ Ad aliā dico q̄ imo fantasia p̄ actu p̄cē
virtutis ē motus factus a sensu actu simili illi. vt dicit
aristo. r̄ comē. Et cū d̄r q̄ motus nō remanet rē. potest
dici q̄ sicut i motu continuo ē considerare ipsam p̄fectioē
q̄ recipit. r̄ ip̄az receptionē quā Lōm. vocat transmuta-
tionē p̄iūctā cū tpe in 5° p̄hycoz. sic in alteratōe spūali
r̄ instātanea est considerare q̄litate spūales q̄ recipitur in
virtute aliq̄. r̄ ip̄am actualē trāsmutationē q̄ denoiat
trāsmutatā vlt receptionē q̄ d̄r recipiēs i actu. Et sigdē
sumat motus spūalis p̄ illa q̄litate spūali q̄ recipit i aliq̄
subo spūali imutato ille motus vtiq̄ remāere p̄t ab̄se
te vlt d̄ficiēte motore q̄ illā formā ip̄ressit vt d̄ficiēte vlt
absente igne calefaciente aq̄nā p̄t remanere illa cali-
ditas quā generauit ignis. s̄l r̄ autē r̄ i alijs multis. Sed
si sumat motus p̄ ipsa trāsmutationē actuali q̄ formalē
aliquid d̄r trāsmutari. r̄ de ḡnē trāsmutatōis s̄m Lō.
in 5° p̄hy. r̄ in 3° sic vez est q̄ motus nō remanet d̄fici-
ente motore. absente. n. igne calefaciente amplius aq̄na
nō trāsmutat ad caliditatem. Et est intelligēda diffinitio
quā ponit aristo. q̄ fantasia est motus factus a sensu s̄m
actu. i. q̄dā forma vel q̄litas spūalis imp̄sa alicui v̄tuti
ab ipso sensu actuato specie sensibili. r̄ illa multū bene
remanet i virtute reseruatina. vnde sine dubio Aristo.
videt ibi cape fantasia p̄ actu v̄tutis imaginatiue. que
recipit a sensu actuato. r̄ iō nō valet rō. Dixerūt at aliq̄
q̄ diffinitio sic intelligi d̄r. Fantasia est motus rē. i. v̄tus
nata moueri a sensu s̄m actum ita q̄ ibi aristo. accipit
accns p̄ subo ad ip̄z notificādū. iō nō valet ratio. ¶ Et
hec de secūdo libro de anima.

Ep̄te autē anie qua rē.

¶ Uolo cōgregare q̄dā de aia intellecti-
ua. aliq̄ ex d̄cis ari. aliq̄ ex d̄cis Lō. aliq̄
q̄ ex q̄busdā solēnibus doctoribus. nō
nulla at̄ q̄ mihi doctor v̄itatē p̄diligētē
solicitudines p̄buit intelligere. Procedā autē mō disp̄-
tatio vt dubitatōes tollant r̄ v̄itas māifeste iussu dei
¶ Prima ḡ sit q̄d. Ut nālis p̄hus debeat considerare d̄ in-
tellectu. Et arguit p̄mo q̄ nō. q̄ dicit Lōm. 2° p̄hycoz
cōmēto. 26. q̄ cōsideratio d̄ disp̄oibns formaz abstra-
ctaz s̄m q̄ sunt abstracte de q̄ditatibus eaz. p̄p̄iuz ē
p̄me p̄hic. r̄ n̄ nālis scie. s̄ intellectus ē forma abstracta
vninerfali. r̄ dem̄fat ari. in isto 3° ḡ rē. ¶ Item naturalis
nō considerat nisi de illis q̄ mouent mota. q̄cūq̄ autem
mouent nō mota nō sunt amplius p̄hyce cōsideratōis
s̄m ari. in 2° p̄hycoz. r̄ i illo ca. 5° modo p̄ r̄ eaz. sed i
tellectus est mouens non motus. s̄m ari. in isto 3° ca.
¶ Dio ḡdes ḡ sicut p̄dictū est in q̄ruz appetitiuū aial rē.
vbi dicit i fine. q̄ opinio v̄lis aut nō mouet aut mouet
nō mota. r̄ sic intellectus nō mouet s̄m motum corporis
quod mouet. q̄re rē. ¶ Item entia q̄ p̄tinent ad p̄hum
nālem debent diffiniri p̄mām sensibile. vt in p̄hemio
huius p̄z. r̄ in 7° metaph. c. Quātū vero diffinitio est rō
r̄ 2° p̄hycoz ca. Qm̄ autē determinatus est q̄t modis d̄r
nā. s̄ intellectus nō d̄z diffiniri p̄ māz sensibile cum sit
v̄tus imālis r̄ i corpore 3° huius v̄sus p̄ncipiū. ¶ Oppo-
sitū p̄z p̄ Ari. i. isto 3° s̄l r̄ p̄ Lōmen. Et arguit rōne. q̄

nālis h̄z determinare de oibus formis mālibus vt vult
Lōmē. r̄ Aris. 2° p̄hycoz. ca. Om̄ autē nā dupl̄r d̄r. rē. s̄
intellectus est forma mālis. q̄ forma illius q̄d generat a
generāte māli ē mālis. hec videt māifesta. s̄ hō ḡnā
ab agēte māli. hō. n. ḡnāt boies ex mā r̄ sol vt ibidē dicit
Ari. ḡ rē. Et Lōmē. sup̄ istū tertiuū cōmēto. 19° dicit q̄ hō
mē intellectus i h̄li: sumit q̄tuor mōis. d̄r. n. d̄ intellectus
māli et ē intellectus q̄ vocat possibil. de q̄ dicit Ari. q̄ nullā
h̄z nāz nisi q̄ possibil vocatus ē. que alij vocāt itellecū
speculatiuū. d̄r et d̄ itellecū agēte r̄ d̄ intellectu i bitu. r̄ il-
le ē intellectus iformatus sp̄e intelligibili p̄ quā intelligit q̄
vlt nisi aliq̄d p̄hibeat. hec. n. ē diffinitio supple intelligi-
bil vt h̄ns bitū intelligat p̄ ip̄z illud q̄d ē ei p̄p̄iuz. i. ob̄iē
p̄p̄iuz ex se r̄ q̄n vult absq̄ h̄ q̄ idigeat h̄aliq̄ exrinse
cōv dicit Lōmē. cōmēto. 17°. Et de v̄tute imaginatiua. i. de
v̄tute cogitatiua. ¶ Suetudo. n. ē attribuere itellecū v̄tute
cogitatiuā vt dicit in isto 3° ista. n. virtus. s. cogitatiua est
aliq̄ rō vt etiā ip̄emet dicit. cōm. 19. Et de hac mltā cō-
gregata sunt i q̄dōne vltia sup̄ s̄m huius. r̄ de intellectu
agente rē. ¶ Dico ad q̄dōnē q̄tuor. P̄rio q̄ nālis d̄z cōsider-
rare de intellectu 4° mō dicto. q̄ eiusdē p̄hi ē considerare
formā aliquā r̄ eius p̄p̄iā virtutē cū v̄tus p̄p̄ia sit ac-
cns p̄p̄iuz vt patet ex d̄ctis i. z. huius. eiusdē autem
scientie est cōsiderare subz r̄ accns p̄p̄iuz. p̄ p̄d̄terior.
s̄ v̄tus cogitatiua v̄tus forme hūane p̄p̄ia hōi vt vult
Lōm. i. isto. 3. cōmēto. 19. Et stat q̄ nālis p̄hus. h̄z cōsi-
derare formā p̄p̄iā hōis vt p̄z ex. z. p̄hycoz. capitulo.
Qm̄ at̄ nā dupl̄r d̄r. ḡ rē. ¶ 2° dico q̄ nālis h̄z considerare
intellectū māle. i. intellectū possibilē. q̄d p̄bat h̄eniter q̄
nālis p̄hus h̄z considerare oēm subz q̄ mouet ab aliquo
ex̄n̄te in mā. vt satis patet ex. 6. metaph. c. i. sed itellecū
possibilis mouet. i. imutatur ab aliquo ex̄n̄te i mā. i. ab
ip̄is fantasmatibus hūanis s̄m Ar. i. 3. huius. c. Videt
autēz sensibile ex potentia ex̄n̄te sensitiuo actu agens.
vbi dicit. Intellectus autē aie fantasmata s̄r sicut sens-
sibilia sensui. ¶ stat autē q̄ fantasmata sunt res existētes
i mā scilicet in corpore hūmāo. igitur rē. ¶ 3° dico q̄ ip̄e
p̄hus h̄z considerare de intellectu i habitu. q̄ ip̄e cōsi-
derat oēs sp̄es rez generabiliū r̄ corruptibiliū vt satis
patet ex. 6. metaph. c. p̄mo. modo intellectus i habitu est
ḡnābilis r̄ corruptibil. Sp̄es. n. intelligibilis q̄ est forma
intellectus i habitu est generabilis r̄ corruptibilis s̄m
generationē r̄ corruptionē intentionē imaginatā. vt
plane docet Lōm. i. isto. 3. r̄ videbit post. Vñ dicit cōm.
cōmēto. 3. q̄ intellecta v̄lia s̄r colligata cū imaginibus
r̄ corrupta per corruptionē eaz. r̄ intelligo colligata eo
mō quo effectus cause agentis est colligatus cuz causa.
¶ 4° dico q̄ nālis d̄z considerare intellectū agentē
de quo etiā d̄r h̄ nomē intellectus. q̄ nālis d̄z considerare
de eo q̄d est imediatū aut p̄p̄inquū p̄ncipiū opationis
nālis q̄ depēdet ab aliquo ex̄n̄te i mā. s̄ intellectus agens
ē h̄. ḡ rē. maior patet. q̄ de tali opatōe nāli q̄ depēdet
ab aliquo ex̄n̄te i corpore vel i mā considerat p̄hs nālis.
vt manifestū ē. q̄s. n. alius eā considerat. Et p̄ n̄s debet
considerare de eo q̄d ē p̄ se p̄ncipiū imediatū aut p̄p̄inquū
huius opatiōis cū cognitio p̄ncipiati nō possit h̄ri suffi-
ciētē sine cognitōe p̄ncipy. vt patet p̄mo p̄hy. in p̄n. 2°
p̄mo poster. minor apparet. nā intellectus agens ē p̄n-
cipiū itellecōis forte imediatū. vt videbitur post. de o-
dante. vel saltē p̄p̄inquū. nō remotū oio. ip̄e. n. est q̄ fac
de potētia itellecōis actu itellecōis. vt dicit cōmē. i. isto
3° cōmēto. 18° r̄ p̄lies alibi. intelligere autē ē opatio nālis
vt satis p̄z ex isto 3° r̄ dependet cū hoc ab aliquo ex̄n̄te
in mā. s̄a fantasmate s̄m aristo. i. isto 3° c. Videt autē s̄r

passuarū. deus. n. q. est optimus actus vel ens actu est nobilior oī potentia passiva. Totaliter. n. optimū corū q̄ i nā sūt deus est. sicut dicitur i p̄hemio metaph. ergo totū genus actū est melius toto genere potentiarum passuarū. si igit̄ fātasma est actus qdā agens i intellectū r̄ intellectus est potentia passiva ab eo. sequitur incōveniēs p̄dictū. Nāc at̄ obiectōez solvere n̄ possz q̄cūq; v̄t̄ illa ppōne i tota sua v̄litate r̄ cōitate mō p̄dicto. Sed quō oīz solui f̄z v̄tate v̄sū fuit i tractatu d̄ sensu agēte. Sed dicūt aliq̄ ad rōnē illā. cuz dicit̄ agēs ē nobilius patiente r̄c. verū ē si agit v̄tute pp̄ria. f̄z si nō agit v̄tute pp̄ria nō oportet. mō fātasma nō agit in intellectum v̄tute pp̄ria. sed v̄tute intellectus agētis. Et adhuc illud nō sufficit. qz si solū hoc est verū de agente qd̄ agit v̄tute pp̄ria tūc cū nō sit nisi vnū agens v̄tute pp̄ria. f̄z p̄mū p̄ncipiuz. oīa. n. alia agunt v̄tute illius vt̄ satis habet̄. s. phycorū. sequeret̄ q̄ nō oportet aliquid agēs ē nobilius suo patiente nisi p̄mū p̄ncipiuz quod est deus. r̄ sic ar̄st. per illam propositionē. semper agens ē p̄tatiuz patiente. nō pbavit aliqd̄ de intellectu agēte. nisi dicat̄ q̄ intellectus agens est ipse deus. qd̄ est ip̄sibile. Et iō aliter dicunt aliq̄ q̄ p̄posito ar̄st. est intelligenda cōparādo agēs r̄ patiēs eiusdē ordīs. f̄z q̄z v̄trūq; ē m̄le v̄l v̄trūq; ē imateriale. f̄z si pp̄ant̄ adinuicē agēs r̄ patiēs diuersorū ordīnū. f̄z agēs materiale vel ex̄is i mā r̄ patiēs incorporeale vel imateriale. tūc nō oīz q̄ oē tale agēs sit nobilius oī suo patiente. r̄ sic ē i p̄posito. Nā fātasma est agēs m̄le. i. ex̄is aliq̄ mō i mā. r̄ intellectus ē patiēs incorporeū r̄ im̄le. iō r̄c. Itē aliter pōt̄ dici q̄ agens f̄m q̄ est agens debet ēē nobilius patiente f̄z q̄ ē patiēs. n̄ tñ ex̄ p̄ seq̄t̄ q̄ agēs v̄l sit nobilius simplr̄ eo qd̄ est patiēs. qz licet aliqd̄ patiā ab alio alio tñ pōt̄ habere operationē p̄fectionez r̄ nobiliorē opatōe quacūq; illius agentis. vt̄ quis homo patiā ab igne tñ hō h̄z nobiliorē opationez q̄ sit opatio ignis. r̄ iō iudicaret̄ hō simplr̄ et absolute nobilius ens q̄ sit ignis. q̄ nobilitas rei simplr̄ attēdit̄ ex̄ eius nobilissima opatōe Sic i p̄posito quis intellectus patiā ab ip̄o fātasmate quod mō. r̄ i b̄ sit minus nobilis ip̄o fātasmate vt̄ agēs est. qz tñ intelligere qd̄ ē operatio intellectus est nobilius q̄ q̄cūq; operatio fātasmat̄is vt̄ fātasma est ideo simplr̄ r̄ absolute intellectus est nobilior fātasmate. si igit̄ ipse intellectus nullā aliā haberet opationē pp̄az nisi ip̄m recipere spēs a fātasmatibus tunc sine dubio seq̄ret̄ itellcūm ēē minus nobilē ip̄s̄ fātasmatibus. f̄z h̄z aliā nobiliorē vt̄ dictū ē. Qualiter aut̄ fiat ip̄m intellre ab itellcū agēte r̄ fātasmate videbit̄ post. Et iō simplr̄ nobilior ē itellcū q̄ fātasma. Ad aliud cū d̄f. omne qd̄ patiē r̄c. v̄ez est si patiatur passione corruptiua mouetur motu pp̄rie dicto q̄ est actus ip̄erfectus cū fluxu r̄tinuo ad p̄fectionē. f̄z si patiē passione p̄fectia soluz sic mouetur motu ip̄roprie dicto q̄ ē idiuisibile. r̄ istātanea mutatio r̄ receptio sp̄ei. r̄ sic ē i p̄posito. verū n. est intellectū nō moueri motu cōtinuo q̄ est actus ip̄erfectus cū fluxu ad v̄ltimū cōplementū. sic. n. omne qd̄ mouet̄ est corpus vt̄ demonstratū ē oī phycorū. tñ bene mouet̄ motu equo ce dicto. f̄z idiuisibili mutatio recipiēdo aliquā formā ad quam fuit in potentia receptiua. r̄ hoc māifestū ē ex̄ isto 3. q̄re nō valet. Questio. III.

Consequenter queritur. Utrū potentia aie intellectiue ad spēm intelligibile vel ad intelligere sit idē cēntialiter cū suba aie. Arguit̄ p̄mo q̄ sic. qz nisi potētia illa esset idē essentialr̄ cū substantia aie tūc sequeretur q̄

aliquod indiuisibile posset esse quale. hoc ē cōtra ar̄st. p̄mo phyc. p̄ncipiū aut̄ maxime pp̄ziū. vbi vult q̄ indiuisibile nō pōt̄ ēē q̄le. r̄ p̄bat̄ r̄na. qz si potētia illa sit aliud cēntialr̄ a suba aie nō pōt̄ ēē nisi in genere q̄litate. potētia. n. passiva est in genere q̄litate. r̄ sic intellectus h̄ns h̄z potētia erit q̄lis. r̄ ipse intellectus est qd̄ indiuisibile vt̄ māifestū est ex̄ isto 3. q̄ r̄c. Et si dicatur hic q̄ ip̄a potētia est qdā respectus ad actū. hoc ē. qz oīs relatio fundat̄ imediate sup̄ aliqd̄ acc̄ns absolutuz vt̄ v̄l velle ar̄i. s. metaph. ca. 2. ad aliqd̄. r̄ coiter allegatur. mō iste respectus nō pōt̄ fundari sup̄ aliud accidēs absolutū nisi sup̄ aliquā q̄litate q̄ est idoneitas nāl̄ aie intellectiue ad sūū actū recipiendū. vt̄ p̄z insipienti in q̄libet actione r̄ passione r̄ h̄z. ḡ adhuc relinq̄tur intellectū habere q̄litate qd̄ est idē quod pus. Oppositū arguitur. sicut se h̄z materia corporalis ad formas corporales indiuiduales sic aia intellectiua hūana ad species r̄ formas sp̄uales r̄ v̄les seu abstractas p̄cōnientem similitudinez quā v̄l cōcedere Cōm. in isto 3. cōmento 5. r̄ etiā in 2. sed potētia materie ad formas indiuiduales r̄ corporales nō est idēz cū ipsa suba materie vt̄ demonstrat Cōm. in primo phycorū cōmento 7. q̄ r̄c. De ista qōne nō multū est cōsiderandū in pp̄ria forma. licet in suo filii. f̄z de potētia materie p̄me magna sit altercatō Et ego dico breuiter ad p̄ns saluo meliori iudicio q̄ potētia receptiua q̄ ē in suba aie intellectiue nō ē idē penitus subalr̄ cū ip̄a suba aie. qd̄ p̄bo ad p̄ns dupliciter v̄l tripliciter. Primo sic. sicut se h̄z aia sensitua ad spēs sensibiliuz indiuidualiter rep̄ntantes. sic aia intellectiua ad spēs intelligibiliū v̄les. i. v̄l rep̄ntantes. hec similitudo v̄l b̄n̄ rōnabilis. sed suba aie sensitue n̄ est idē cēntialr̄ cū potentys q̄bus pōt̄ recipere spēs sensibiliū vt̄ v̄suz fuit 2. huius. qōne nona. r̄ est q̄ si famosuz. q̄s. n. diceret q̄ virtus v̄sua r̄ auditua sūt eadē essentialr̄ cuz suba aie. r̄ sigs hoc diceret sequeret̄ ex̄ hoc istas v̄tutes sibi essentialr̄ ēē eadēz. qz q̄ vni r̄ eidez sūt essentialr̄ eadē iter se sunt eadē. q̄ r̄c. Item arguo sic. potētie distinguuntur p̄ acc̄ns 2. huius ca. Qm̄ aut̄ ex̄ incertis. sed actus intellectus sūt diuersi. intelligere eniz diuersificat̄ f̄m diuersitatez nature rei intellecte vt̄ dicit Cōm. in isto 3. cōmento. 34. ergo potētie ad intelligendum sunt diuersae. et tamen substantia anime intellectiue recipientis est vna numero saltem in vno homine. talia enī non sunt penitus vnū essentialiter quoz vnū multiplicatū est alio ex̄ parte vno. igit̄ r̄c. Et confirmat̄ rō. qz dicit ar̄sto. i. 3. phyc. in. c. de diffinitōe motua. q̄ si posse sanari r̄ posse infirmari eēt vnū r̄ idē tūc infirmari r̄ sanari eēt idem. Silr̄ dico q̄ si posse intelligere hoīez r̄ posse intelligere lineā eēt vnū r̄ idē tūc intelligere hominē r̄ intelligere lineā eēt idē. qd̄ ē absurdū. ḡ posse intelligere hoīez r̄ posse intelligere lineā sunt diuersa. r̄ p̄ns diuersae sunt potētie ad istos actus. r̄ tñ suba aie intellectiue est vna. q̄ r̄c. Itē si potētia aie intellectiue ad intelligendū eēt idē cēntialr̄ cū ip̄a aia intellectiua pari rōne potētia ip̄suz ad volendū. f̄z volūtas eēt idē essentialr̄ cuz suba aie. nō. n. videt̄ esse aliqua rō diuersitatis. Et si potētia volitua r̄ intellectiua essent idēz essentialr̄ cū suba aie seq̄ret̄ q̄ essent vnū r̄ idem inter se. qz q̄cūq; vni r̄ eidez numero essentialr̄ sunt eadem inter se sunt eadēz. hoc aut̄ videt̄ multū incōueniens q̄ potētia intellectiua sit idēz essentialr̄ cū volūtate r̄ eo. sed sicut coiter d̄f. volūtas nō ē potētia cognoscitiua. in intellectus aut̄ ē potētia cognoscitiua. r̄ de hoc forte ingret̄ post in isto 3. q̄ r̄c. Sed aliq̄s dubitaret̄ p̄dicta.

Tertius

Quarta

quaristo. dicit in isto 3°. ppe p^m. q^o intellectus quo opⁱnat aia z intelligit nullā hz nāz nisi q^o possibilis vocatus ē. mō si sua potētia eēt aliqd aliud a sua suba tūc bene hret aliā nām. s. nām sube subiectā possibilitati seu potētie. g^o cōtra aristo. videt eē qd dictū ē. Ad hoc pōt dici exponēdo illā s^oam q^o pars aie itellectiue i qua recipit intelligere z opinari nullā hz nām. i. nullā hz potētia nālē aliā ad itelligere nisi q^o possibilis est. i. nisi illā potētiā q^o d^o posse recipere. z hoc bñ est verū. quia illa eadē pars aie itellectiue i qua recipit intelligere v^l spēs itelligibilis nō ē pncipiū actiū ipsius itelligere v^l spēi sed aliud qd postorius declarabit. Sic igit itelligendū est dictū ari. q^o illa pars aie qua cognoscit aia z sapit vt dixerat i pncipio huius tertū. z qua opinat z itelligit nō hz aliā potētiā nālēz ad itelligere z opinari nisi potētiā receptiua. id dicebat p^{us}. ipassibile g^o esse susceptiū aut spēi z potētia huius s^z nō hoc. non tñ p hoc v^l dicere q^o illa ps aie sit solū z eēntialr potētia receptiua Et silr itelligere debes Lōmen. qui sic loq^{ur} ibidem. Illud igitur examina qd d^o. itellectus mālis nullaz hz nām z essētiā q^o stitua^t fm q^o est mālis nisi naturam possibilitat. i. nisi naturā q^o est subz possibilitat. Et hec nā q^o est subm possibilitat est qdā subā imālis scdm q^o videt b^o postorius. Et q^o Lōm. sic itelligat manifestū est paz post inspicienti vbi sic diē. Diffinitio igit itellectus mālis est illud quod est in potētia ad oēs itentōes for maz māliū v^lium zc. Ecce q^o ipē dicit q^o itellectus māl ē i potētia z nō dicit q^o ipē sit ipsamet potētia. z hoc est v^l q^o ipē ē subm huius potētie ad v^lia formaz māliū Vel dicat breuiter pcedendo q^o ista ps aie bñ hz aliam naturā q^o naturā possibilitat neq^o illud negat ari. s^z diē eū nō habere aliā naturā nisi q^o possibilis vocatus est. i. nāz subz possibilitati. z i hoc mltū differt vt p^z cui libz itelligēt. possibilitas. n. ē abstractū z possibile p^ocretū. Itē illud vbi ari. Quare neq^o ipsius est nāz neq^o vnā s^z aut hāc q^o possibilis vocatus est. sic pōt itelligi z putō p^ouenienter. Ad cuius euidētiā cōsiderādū q^o qdā ātiq^o p^o putauerūt aiaz esse p^ostraz ex oibus entibus vt oia ipa cognosceret p^o corp^o silia c^ontia i ipa. vñ dixerūt q^o terra terrā cognoscimus z igne ignē z h^o. p^otra q^o ari. loquēs dixit. q^o necesse est itaq^o qm oia itelligit imixtū esse. z subdit. Intus. n. apparens p^ohibet extraneū z obstruet. s. si in eius suba eēt aliqd de natura rez exterior p^ohiberet receptiōez alioz z obstrueret ne cognosceret aliud. q^ore ipsius ē nāz neq^o vnā supple entū exteriorū eē i ipō nisi solū potētia receptiua spēi. z hoc subdit. s^z aut hāc nām hz q^o possibilis vocatus est. i. hoc mō habz naturas z formas entium. q^o est possibilis recipere eas spūaliter. z ppter hoc dixit ipse p^{us}. susceptiū aut spēi z potētia. sed nō hoc zc. Sigs aut diceret q^o subā aie i q^o est itelligere sit idē eēntialr oio cū eius potētia ad itelligere vel ad spēs. tūc iustū est vt soluat rōes i Triuz z demōstret illā idētitatē q^o ad p^oens mibi possibilis eē n vident. Ad rōnē pcedo q^o idiuisibile p se vnū bñ ē q^ole fm secundam spēm qualitatis que est naturalis potētia receptiua. z cum hoc bene est quale fm p^ozimam speciē q^olitatis que est habitus. Dēs. n. habitus intellectuales quos determinat ari. in 6° ethico. ponuntur in itellecū possibilē subine. z cū dixit p^ohs in p^omo phy. q^o in diuisibile zc. itelligit q^o nō sit q^ole de tertia specie q^olitatis. s. q^olitate sensibili. vt declaratū fuit supra p^onum phy. z hoc sufficit ad itentionē ari. ibidē. vult enim ibi p^ondere q^o totū ens nō est vnū idiuisibilitate z vnitare idiuisibilitatis. q^o sic seq^oret q^o nullū ens esset q^ole q^olita

te sensibili cū idiuisibile nō possit eē q^ole tali q^olitate. B aut est ipossibile. g^o zc. z sic nō valet illa rō. bñ g^o pcedere q^o pars aie q^o cognoscit anima z sapit z qua opinatur et itelligit hz in se quādā q^olitate nālē de secūda spē q^olitas que ē potētia receptiua qua d^o potens recipere spēs Et sup istā nālē idētitatē fundat qdā respectus ad ipm actū itellectualē. Illa tñ potētia z ille respectus sūt re aliter z essentialr entia diuersa ab illa substantia aie vt pbatū est p^{us}. **Questio. III.**

Ecesse itaq^o qm oia itelligit. zc. **Querit** hic vtrū ad hoc q^o itellecū intelligat aliqd itelligibile oporteat ipm eē denudatū ab illo itelligibili. Et arguit p^omo q^o nō. q^o sicut se hz tactus ad tāgibile sic itellectus ad itelligibile p^o uenientē silitudinē. sed nō oz tactū eē denudatū a tāgibili qd tāgit. ta ctus. n. p^ostitit in qdaz medietate q^olitarū tāgibiliuz fm aristo. in 2° huius. z i isto 3° z sic nō ē denudatus a q^olitate oibus tāgibilibus. q^ore zc. **Item** sicut se hz visus ad visibile sic itellecū ad itelligibile p^o uenientē silitudinē. s^z visus non ē denudatus. i. separatus ab oibus visibilibus ad hoc q^o videat. p^obatio. q^o visus est in alv quo corpore mixto. q^olibz. n. pars aialis est mixta. z v^l r q^olibet pars mixti est mixta. ex 2° de g^onatōe. mō omne mixtū hz aliquē colozē vt satis p^z i de sensu z sensato. z i li^o de coloribus. z breuiter in de sensu z sensato dicit aristo. q^o oia corpora colozē participāt. z sic visus p^ozie nō est denudatus ab oi visibili. g^o silr nō oz itellectū eē denudatū ab oibus itelligibilibus ad hoc vt oia itelligat. **Itē** recipiēs non oz esse denudatū nisi ab illo qd recipit. hec videt esse manifesta. sed in itellecū dū itelligit aliqd itelligibile nō recipit illud sed eius spēm. **Lapis. n.** nō est in aia sed spēs lapidis vt dicit cōmen. i isto 3° g^o zc. **Itē** itellectus possibilis sp itelligit itellectū agentē fm Lōmen. i isto 3° cōmento. io^o z tñ non est denudatus ab ipso vt manifestū est i eodē cōmento z in mult^o alijs. **Itē** si oz itellectū ad hoc q^o aliqd itelligibile itelligat eē denudatū ab illo seq^o q^o itellectus non erit aliqua forma mālis. q^o ipē itelligit oēs formas māles z sic ē dnudatus ab oibus formis mālibus. z hoc v^l falsuz. q^o ipē ē forma substantialis corporis humani zc. **Oppositū** arguit auctoritate ari. i ista pte. v^l n. q^o oz itellectū vt omnia itelligat imixtū eē. i. denudatū ab omnibus itelligibilibus vt communiter exponitur. **Ad euidētiā** qōnis est itelligendum q^o sicut narrat aristo. in p^omo huius. quidā antiquoz p^ohorū nālū qui cōsiderauerūt nām aie per cognitōez quā hz de oibus entibus posuerūt ipsā animā esse cōpositā ex pncipijs entū. ad quod dicendū cogebātur ex hoc q^o res cognoscunt ex suis pncipijs sicut z hnt esse. z hoc etiā accipit aristo. in p^omo phy. **Uterius** accipiebāt q^o q^o cognitio sit per silitudinē cognoscētis ad cognitū. oz ergo illud quod cognoscit pncipia entū h^ore silitudinē cū ipis. vñ cū aia cognoscat pncipia entū z ipa entia p sua pncipia oz ipsā esse siles pncipijs entū. mō nō poterāt videre quō aia posset h^ore silitudinē cū pncipijs nisi ipsa h^oret i se pncipia. sicut nihil pōt eē sile albo nisi hēat albedinē. ppter quod coacti fuerunt dicere animā eē ppositā ex pncipijs vt ex eis cognosceret pncipia rerū. vnde dixerūt. terra terrā cognoscimus z igne ignem z aere aerem. z sic de ceteris. **Uterius** cōsiderādū est q^o q^o uis apud antiquos p^ohos de qbus aristo. mētionē facit nō fuerit notū ens icorporeū z imāle eē imo solū nouerūt corpora z res icorporibus exītes. vt videt fm recitationē Ari. tñ post ip^osius ari. doctrinā fuit notū z ē fa

mosus q̄ entia sunt duplicia. s. mālia seu corporea. vel
 corporalia. et imālia seu incorporea. unde ēt Porphyrius
 ponit i tractatibus diuisione sube i subām corpoream
 et incorporeā. et istā diuisione docuit ari. i. isto 3. ca. Nunc
 aut de aia dicta recapitulantes. vbi sic dicit. Aut. n. sen
 sibilis sūt q̄ sūt aut intelligibilia. n̄ ei accipit i intelligibilia
 p̄ eis q̄ intellectu cognoscunt. qz vt sic nō distinguuntur
 a sensibilibus eo q̄ sensibilia cognoscunt intellectu et nālia
 et mathematica. s. p̄ illis q̄ sūt imālia et corporalia. hec
 dicent intelligibilia p̄ eo q̄ solo intellectu cognoscuntur.
 hoc aut genus entiu demōstratū est i 8. phycor. p̄tiet
 enim demōstratio huius ad phz nālē et nō ad metaphycū
 s̄m Lōm. m̄to vltimo et m̄to. 26. secundi phycor.
 vt alias declaratū fuit. ¶ Alterius est cōsiderādū q̄ sic
 accipit h̄ Lōm. m̄to. 4. et 2. huius cōmento. 65. ex
 ari. intentōe q̄ recipiens d̄ esse denudatū a nā recepti
 ita. s. q̄ ipz recipiens nō sit idē essentialiter cū ip̄o rece
 pto. et hoc māifestū est p̄ se. Si aut aliqd esset receptiuū
 sui ipsius cū recipiens sit i potentia ad receptū tūc idē
 esset i actu et in potentia respectu eiusdem et h̄z idēz post
 q̄ idē essentialiter esset recipiēs et receptū. sed n̄ ē māi
 festū impossibile. qz implicat cōtradictionē. ¶ Itēz si aliqd
 nāliter reciperet seipz vnū et idē et s̄m idē esset perfectō
 et p̄fectibile. qd̄ est manifestū impossibile. p̄ n̄a. qz rece
 ptū est p̄fectio recipiētis aliq̄ mō p̄fectōis. vt māifestū
 est inducendo in oibus. forma enī subalis q̄ recipit i mā
 est eius p̄ma p̄fectio subalis. et forma accidentalis ē p̄fe
 ctio accidentalis. Sicut aut nihil recipit seipz sic nihil
 recipit sp̄m sui ipsius ita q̄ recipiens debet eē denuda
 tū essentialiter a natura recepti. et a specie ip̄ius recepti
 ipsum representante. et hoc manifestum est inducendo
 Lolor. n. ex̄is i pariete nō recipit sp̄m sui ipsius ipsum
 rep̄ntantē. et s̄m odor nō recipit sp̄m odoris. s̄m aut et
 alyz. et p̄bat rōne. qz si aliqd recipet sp̄m sui ipsius ipz
 rep̄ntatē tūc seq̄ret q̄ vnū et idē s̄m idē eēt mouens et
 motū ad idē. qd̄ est oio impossibile. et p̄bat n̄a. qz stat q̄
 recipiēs sp̄m alicuius rep̄ntatē illud mouet ab illo cu
 ius est illa sp̄s. vt recipiēs sp̄z albedis mouet ab ip̄a
 albedine ad illā sp̄m. et hoc notū ē cuilibet sani capitis
 Quid. n. aliud moueret ad sp̄m albedinis nisi albedo
 ip̄a. v̄t aut et in alyz. si igi aliqd recipet sp̄z sui ipsius
 ip̄m rep̄ntatē tūc sine dubio illud esset mouēs et motus
 sit. et s̄m idē et ad idē. s. ad ip̄ā sp̄m. qd̄ nullus idoneus
 p̄cederet. Nō solū q̄ recipiēs aliquod ens d̄ eē denuda
 tū ab illo ente qd̄ recipit. s. et recipiēs sp̄z alicuius en
 tis debet esse d̄nudatū ab illo ente cuius specie recipit.
 et istas rōnes inuit Lōm. in isto 3. ¶ Post hoc at accipiē
 dū est q̄ de natura intellectus est recipe v̄t et nō indiui
 dualiter et signate. et hoc est p̄cessus ab oibus intelligenti
 bus. Nulla. n. posset assignari d̄ria iter receptionē s̄suis
 et receptionē intellectus nisi ista p̄cederet q̄ intellectus
 recipit v̄t et abstracte. sensus v̄o indiuiualiter et signate
 ita q̄ receptio intellectus nō est p̄prehēsa in aliquo loco
 determinato nec clusayt possit dici. receptio sp̄ci lapi
 dis i intellectu ē hic et nō ibi. receptio vero sensus signa
 tain loco p̄prio et determinato clusayt. ita q̄ v̄ez est d̄
 cere receptio huius albedinis i s̄sū sor. ē hic et nō alibi.
 s̄m aut et in alyz. ¶ His v̄is dicendū est ad qd̄nes s̄m
 ari. et Lōm. q̄ oī intellectū eē denudatū ab omni intelligi
 bili qd̄ est corpus aut ens in corpore. ¶ 2. dicendū q̄ n̄
 oī ipz eē denudatū ab oī intelligibili imāli et incorporeo oio
 p̄mū p̄bat qz recipiens d̄ eē denudatū eēntialiter
 a recepto. et ab eius sp̄e. vt dicit vna sup̄pō. s. intellectus
 recipit oē intelligibile qd̄ est corpus aut res in corpore

vel saltē eius specie. p̄ alio enim nō vidēt eē necessariū
 intellectui fantasmarē ad intelligendum nisi vt ab eo re
 cipiatur species rei fantasate ipsam v̄t representantem
 vt tangebatur p̄ius et forte magis declarabitur. ergo et.
 ¶ Itēz si intellectus eēt corpus aut res in corpore tunc n̄
 reciperet nisi indiuiualiter. sicut enim corpus non exi
 stit nisi indiuiualiter et signate. et similiter res existens
 i corpore. sic receptio eius esset indiuiualis et signata.
 sed cōsequēs est ipossibile vt dictū est. ergo oī intellectū
 p̄prie dictū nō esse corpus neq̄ rem in corpore. ita. s. q̄
 sit cōiunctus corpori in subsistentia. et ad hanc intentio
 nem dixit ari. Necessē itaq̄ quoniam omnia intelligit
 scilicet corpora et res in corporibus existētes imixtum
 esse. i. nō multum vnitum neq̄ coniunctum esse rebus
 corporalibus nec ex eis constitutū. et in hoc ip̄e destruit
 errozē illoz ariq̄z q̄ putauerūt intellectū ad h̄ q̄ oēs res
 intelligeret eē p̄positū et mixtū ex ip̄is rebus vt dicebat.
 Quātr aut aia intelligat res q̄ sūt corpora aut in corpori
 bus cū nullā earū i se hēat docuit arist. modicū ante vbi
 dixit. q̄ oī intellectū eē ipossibile suscipiū aut sp̄ci et po
 tētia huius. sed nō h̄. i. nō corpus neq̄ virtutē i corpe.
 vt glosat m̄e. Querūt aut decepti isti antiq̄ quos in
 uebit arist. qz nō viderūt diuersitatē iter eē corporale
 et eē sp̄uale. nec iter assilatōem alicuius ad aliud s̄m sp̄
 rituale eē et s̄m eē corporeū. qd̄ si vidissent sufficiētē n̄
 posuissent ip̄ā aiaz eē cōpositā ex rerū p̄ncipis. et hoc
 de p̄mo. ¶ Nūc dico de 2. q̄ nō ē necesse intellectū esse
 denudatū ab oī intelligibili qd̄ ē ens imāle et incorporeū.
 qz sicut nihil recipit seipm sic nihil ē denudatū a seipso
 hoc est manifestū oio. sed intellectū ē aliq̄ intelligibile
 māle et incorporeū vt satis p̄z ex d̄cis. cū. n. ens sufficien
 ter diuidat p̄ imāle et māle vt d̄m ē. et idē accipit cōm.
 in erroribus metaphy. vbi dicit. q̄ notū est p̄ se q̄ nulla
 nā est mediā iter abstractū et māle. sed intellectū est aliq̄
 nā sed nō mere mālis. qz eēt corpus aut res in corpore.
 ¶ Relinq̄ q̄ vel nihil sit. qd̄ ē absurdū p̄ se. v̄t q̄ sit ens
 imāle seu abstractū. qd̄ p̄ eodē habeo hic. Dē autē ens
 est intelligibile. vt p̄z ex isto tertio. Et cōmē. dicit i suo
 libello de ḡnatione. q̄ nullum ens est ignotū nāl̄. q̄ in
 intellectus nō est denudatus ab omni intelligibili imāli.
 Qualiter autē intellectus possibilis intelligat se bona
 difficultas est. et oportet de hoc facere speciale qd̄nem.
 Sicut igitur anaxagoras non posuit intellectū esse deu
 nudatum ab omni ente vt imperaret. i. vt imperio sui
 omnia moueret. sed ab omnibus entibus que sunt cor
 pora aut virtutes in corporibus. sic aristoteles non vo
 luit intellectum esse denudatum ab omni intelligibili
 quocunq̄ modo sed modo predicto. ¶ Dicunt aut mul
 ti q̄ oportet intellectum possibile de quo loq̄mur esse
 denudatum ab omni intelligibili quod est per seipsum
 intelligibile tam materiali q̄ imateriali. nec sequitur
 ex hoc ipsum esse denudatum a seipso. quia non est in
 telligibilis per seipsum cuius sit ens in pura potentia de
 se et nullum ens actu de se formaliter vt dicunt. Sed
 quia hoc indiget consideratione seorsum et distincte. et
 est multum dubitabile. ideo non accipio hoc vt p̄inci
 pium. sufficit autem mihi ipsum intellectus esse aliq̄
 intelligibile aliquo modo. et ideo non oportet esse denu
 datum ab omni intelligibili omnino. s. forte sit denu
 datus ab omni intelligibili. quod est ens actu v̄t actus
 et hoc videbitur post deo volente. ¶ Sed contra dicta
 est difficultas non parua. nam per p̄mā rōnem qua
 fere omnes vtuntur s̄m intentionem arist. et Lōm.
 vidēt p̄bari q̄ aia cogitativa humana nō ē aliq̄ forma

Tertius

mālis. cuius tñ oppo^m vult ari. i. isto 3°. vbi dicit qd intellectus passiuus est corruptibilis. et intelligit per intellectum passiuum vt dicit Lōmen. ipsa virtutes cogitativa ppria hois. ergo vult virtutē cogitativa esse corruptibile. et per hanc aia cuius est ista virtus est corruptibilis. qd nō esset nisi esset forma mālis. ¶ Tercio Lōmen. dicit in 3° huius cōmento. 33°. qd hō nō est generabilis neq; corruptibilis nisi p virtutem illā. et loquitur de cogitativa. et pbat qd. qz ipsa aia cogitativa recipit oēs formas māles. dicit. n. Lōmen. i. 2°. huius. cōmento. 36°. qd ipsa pphēdit itēdoēs idiuuales oīuz. iō. pdicamentoz. et sic videt qd ipsa cogitativa oēs formas māles. qre zc. ¶ Ad hoc dicit aliq qd ipsa aia cogitativa nullo mō cognoscit seipaz neq; suā virtutē. qz si ipsa cognosceret seipaz aut cognosceret se per suā subāz aut per spēs representatē ipaz. s; non per suā subāz. qz tunc semp cognosceret seipā. qd est icōne niēs. nec p suā spēs repitātē ipsā. qz sic ipsa eēt i actu et i potētia s; ad suā spēs. Illud. n. cuius est aliq spēs repitativa mouet recipiēs ad illā spēs. vt albedo mouet visū ad spēs repitātē albedinē. s; aut et i alijs. igit si aia cogitativa cogitaret seipā p suā spēs ppria quā recipe ret tūc vnū et idē. s; ipsa aia cogitativa esset mouēs et motū s; respectu eiusdem. et sic i actu et i potētia. qd ē vnū impossibiliū. Et idē v; pbabile qd aia cogitativa nō cognoscit seipā. s; intellectus est virtus cuius est eā et eius actū cogitare. Neq; dixit Lōmē. qd ipsa aia cogitativa cognoscit oēs formas māles vt p; i spiciēti cōmētū. s; qd cogitaret itēdoēs idiuuales oīuz. iō. pdicamentoz s; nō oēs. Et qd dicit Lōmen. exēplificādo qd aia cogitativa cogitaret itēdoēs idiuuale huius hois et illius nō v; esse nisi forma eius singularis. et hec est aia cogitativa s; cum. Sorte dicēdū qd de exēplo nō regit verificatio. s; manifestatio vt ipsemet dicit cōmento 2°. Vel intelligit qd aia cogitativa pphēdit itēdoēs idiuualem huius hoiminis s; qd est Baial vel B corpus et nō s; qd est hic hō p aiaz cogitativa. ¶ Alr pot dicit qd aia cogitativa vnus hois vt fortis cognoscit aiaz cogitativa alterius vt Platonis. ¶ Vel dicēdū qd p spēs aliaz formaz p trāsmutationē qd fit i ea cū sit virtus cogitativa cognoscit seipaz quāuis ipsa sit mālis. vnde cum dicit aut cognoscit se per speciem ppria. aut per suam substantiā. dico qd neutro modo. sed per speciem aliorum. modo quo dictum est. Dicunt tñ aliq qd aia cogitativa cognoscit seipaz quāuis ipsa sit forma mālis. Et dicunt qd nō fuit intentio ari. neq; Lōmen. demonstrare qd aia nō sit aliq forma mālis p hoc qd oēs formas māles recipit absolute. s; per modū aliū receptionis. s; qz recipit vlr. et sic non h; locū in aia cogitativa. qz ipsa nō recipit vlr s; idiuualr. S; sine dubio hoc videt plane esse ptra Lōmen. Accipit enim istas ppositiones. s; qd iste intellectus mālis recipit oēs formas māles. recipiens enī oē necesse est vt sit denudatū a nā recepti. et vt sua subā nō sit subā recepti i spēs. ecce qd simplr et absolute ex receptione formaz māliū et nō ex modo recipiēdi. s; vlr cludit Lōmen. qd iste intellectus qd dicit mālis nullā h; in se de formis mālibus. Et s; hoc v; oportere recedere qd aia cogitativa aut nō sit forma mālis aut qd non cognoscit seipaz pceptio nē spēs. Quicqd enī diceret ponendo ipaz cogitativam esse formā māle et cū hoc recipe oēs formas māles diceret ex pte intellectus. p; propter qd ad pās mibi videt pbabile qd aia cogitativa nō cognoscit seipaz sicut nec visus cognoscit seipz. Quātūcūq; enī virtus cogitativa sit multo nobilior oibus picularibus sensibus et sensu cōi et forte oibus virtutibus organicis aie humane. tñ i

Quarta

hoc cōuenit cū sēsū piculari qd ipsa est organica. s; i cor; poze determinato exis subine. et talis virtus nō cognoscit seipā nec suū actū. In huius aut rei testimoniū iduco Albertū i suo cōmento sup istū tertiū. c. 13°. et eius rōnē vbi sic dicit. Nulla virtus organica pphēdit se vel suū istm. qm imaginativa neq; se neq; suū istm imagi natur. et sic est de oibus alijs potētys organicis. et huius cās diximus supius. qm forma put est diucta materie sue p esse māle nō mouet aliq; virtutē aie. Et qz figure organoz et vīres aie qd sūt subales forme organoz diunguntur aie p esse nāle et māle. id nullo mō pnt eas apphēdere. Et hec sūt vba istius hois i gbus manifeste testat et pbat qd nulla virtus organica cogitaret seipā et s; aia organica eadē rōne seipā nō cogitaret. et B de illo dubio. ¶ Propter solutōes arūdā rōnū ē cōsiderādū qd aliqd esse denudatū ab aliq itelligit duplr. Vno mō s; esse vt dicimus qd fortes est sepatus a Platone. et vlr sic se hnt illa qz vnū nō est diuctū s; m subsistentiā cum alio. Alio mō itelligit. aliqd esse denudatū ab alio s; m gditatē seu essentiā sic cū gditas vnus nō est gditas et essentia alterius quāuis sint diucta s; subsistentiā. vt dicimus qd mā pma est denudata ab oī actu seu forma nō qd s; m subsistentiā sit separata ab oī forma. sed qd gditas et essentia materie pme nō ē gditas nec essentia alicuius forme vt patet ex p; phyco. et sic est i multis alijs p; s; r. possibile. n. est qd aliq duo sint sibi iuicē diucta s; m esse ita qd sint in eodē loco et i eodēz subo. et tñ essentia vnus diuersa est ab essentia alterius vt sciunt paz exercitati i phia ari. ¶ Tunc ad rōes. ¶ Ad pma cū dicit. sicut se h; tactus ad tāgibile zc. posset cōcedi. et cū dicit qd tactus nō est denudatus ab oī tāgibili. pot dicit qd v; esse s; esse subsistentie sicut h; pbabat. tñ ipsa vīrus tactiua est denudata eēntialr ab oī qlitate tāgibili. sic. s; qd eēntia ipius nō est aliqua qlitas tāgibilis. s; ē vīrus aie nālis fundata i organo hntē qdā medietatē et pportōes oīuz qlitatu tāgibiliū. et sic s; intellectus ē eēntialr denudatus ab oibus formis mālibus et earū spēbus quāuis sit diuctus s; esse cū multis et forte oibus spēbus intelligibilibus formarū māliū. et sic non valet rō illa. ¶ Alr pot dicit ad rationē concedendo maiore. et ad minorem cū dicit qd tactus non est denudatus ab oibus qualitatibus tāgibilibus. possumus dicere qd imo tactus quilibet etiam est denudatus secundum esse ab oibus qualitatibus tāgibilibus quāuis cognoscit. et si tactus ē cōiunctus aliquibus qlitatibus tāgibilibus. s; illis que sūt in suo organo. dico qd illas nō cognoscit sed alias qd se hnt sic excellētes aut diminue. vt tactus fortis nūq; cognoscit qlitates tangibiles qd sūt in organo tactus for. imo etiā qlitates sēsibiles tāgibiles qd essēt oīo siles eis nō sētiret. Unde ari. 2°. huius dicit qd s; r calidū et frigidū aut durū et molle nō sētiret. ¶ S; aliq; dubitaret rōabilr. qz si tactus nō cognoscit oēs qlitates tāgibiles qd sūt i suo organo tē est dare aliq; qlitates tangibiles quāuis nullus tactus pot sentire. cuius oppositū vult phis i 2°. huius. c. Quā aut non sit alius sensus pter qnq; vbi dicit ppe pncipium. Oēs. n. tāgibiles inq; tāgibiles passiones nobis tactu manifeste sūt. ¶ Ad hoc dicēdū pmo itelligendo qd quāuis tactus consistat i quadā pportione qualitatu tāgibilium illa proportio non est omnino punctualis et indiuisibilis imo habet multam latitudinem. non enim est eadem proportio qualitatum tangibilium in corpore hominis et i corpore leonis. nec cōuerso. et sic in alijs. imo etiā nō est penitus eadē pportio qualitatu tangibilium in corpore vnus hominis et alterius. sed in vno magis

accedit ad equalitatem et temperatum quod in alio. et per hoc unus habet meliorem tactum quam alius. Qualitates enim tangibiles que sunt proportionate uni aiali sunt excellentes vel defectiue alteri aiali. ut illud quod est temperate calidum respectu complexionis leonis esset frigidum respectu complexionis hominis. et sic de alijs. Et ideo breuiter dico quod si tactus quilibet non cognoscat qualitates tangibiles corporis in quo est tamen alius tactus eas cognoscit. et tactus extrinsecus in una parte cognoscere potest qualitates tangibiles extrinsecas in alia parte. ut tactus fortis sentit qualitates tangibiles corporis Platonis et tactus Platonis extrinsecus in manu cognoscit qualitates tangibiles cordis aut pectoris. et sic non valz. ¶ Si r diceret ad illam de visibili et visu. visus. n. non est separatus sed esse ab oibus coloribus sic bene arguebat. tamen alia est qualitas visus ab omni colore. et sic denudatus est sed essentia sed non sed subsistentia. Et rursus quilibet visus non cognoscit colores sui organi in quo existit. Quis forte visus unius aialis possit cognoscere colore organi visus alterius aialis. ¶ Ad aliam partem dictis. pbat. n. est quod recipiens aliquid non dicitur esse illud neque eius species. quod si species alicuius estis ipsa repetitis recipiet illud ens ut species coloris recipiet colore tunc effectus recipiet suum agens. quod est manifestum impossibile. et per primum. quod species representans aliquid cadit ab illo cuius est species ut species albedinis ab albedine. sicut autem et in alijs. igitur et. et ratio tangebatur prius in virtute sed non in propria forma. ¶ Ad aliam partem dicitur quod intellectus possibilis non est denudatus ab agente potest dici ad prius quod verum est sed subsistentia. ut ponit coiter sicut Ari. et Lomen. sed species essentia bene est denudatus. alia. n. est essentia intellectus agentis et alia intellectus possibilis ut manifestum est in isto 3o questione et. ¶ Ad aliam partem dicitur quod tunc intellectus et. de hoc oportet facere quodam specialem quoniam in isto sunt difficultates non pauca. sed magne. et sic de isto et. ¶ Questio. V.

¶ Ergo statim et. ¶ Queritur hic sequitur utrum aia intellectiva sit forma subalis corporis humani. Arguit primo quod sic. quod illud per quod homo distinguitur ab oibus alijs est eius forma subalis. Actus. n. distinguitur et se parat 7o meta. sed homo per aiaz intellectiuam distinguitur ab oibus alijs. g. et. ¶ Item illud est forma subalis hominis a quo sumit definita specifica. hec est manifesta. sed ab aia intellectiva sumit definita specifica hominis. s. rationale ut manifestum est. que et. ¶ Item aia intellectiva est quedam suba. h. est manifestum cuilibet intelligenti. aut g. est suba que est corpus seu ma. aut suba posita ex corpore et forma aliq. aut suba que est forma per diuisiones sufficienter. sed non est suba que est corpus ut oes procedunt. neque suba posita ex materia corporali et forma aliq. ut et procedit ab oibus. et per istum 3o. sed Lomen. relinquitur quod sit suba que est forma et non est forma alicuius alterius entis nisi hominis ut manifestum est. g. et. ¶ Item illud est forma subalis hominis in cuius operatione nobilissima consistit humana felicitas. hec est manifesta. nam summum bonum unius cuiusque consistit in operatione optima sue forme. felicitas autem est maximum bonum hominis primo ethico. et 10o. sed felicitas hominis consistit in nobilissima operatione intellectus. ut inquitur est in primo ethico. et 10o. ¶ Item Ari. dicit 8o. et 10o. ethico. quod homo est intellectus vel maxime intellectiuus. h. autem non esset nisi intellectus esset forma subalis hominis ut manifestum est. g. et. ¶ Oppositum arguit auctoritate Ari. in isto libro. vlt. n. quod aiaz species quedam sui partes nihil prohibet separari per quod nullius corporis est actus. et non habet veritatem nisi de aia intellectiva ut oes concedunt. g. et. ¶ De ista questione est intelligendum quod sic recitat Lomen. Auerois. opinio Alexandri fuit quod aia intellectiva est forma subalis dicitur esse forma et corpori humani

no et est eivnita sed esse sicut figura cere. Et si ipse pbat ut diffinitioes coez quam Ari. inquit in 2o huius aia. n. est actus primus et. dixit. n. ista diffinitioes coez conuenire oportet aie uniuoce. g. et. Dicebat tamen iste homo ut possumus colligere ex r. Lomen. et Alberti quod ipsa aia humana est forma nobilissima respectu oium formaz maliu sicut etiam humanum corpus est corpus nobilissimum respectu oium corporum istorum inferiorum et habet nobilissimam compositionem et complexionem respectu oium ceterorum corporum. et per hoc precepit in primo sui libri de aia quod consideras de aia intellectiva de scire mirabilia compositionis corporis humani. quod cum alijs coguerit diuersitatem compositionis et complexionis corporis humani a compositionibus et complexionibus aliorum et nouerit excellentiam dignitatis eius super alias compositiones et plexiones poterit ei constare quod aia humana multum diuersa est ab aibus aliorum aialium et longe nobilior eis. nec est remotum quod diuersitas compositionis et plexionis corporis humani sit causa diuersitatis et nobilitatis aie humane ad alias aias. quod videmus quod parua diuersitas combinationum qualitatium tangibilium in materia est causa magne diuersitatis in elementis intrinsecis quod unum elementum est ignis. s. quod habet caliditatem et siccitatem. et aliud est aer quod est calidus et humidus. sicut autem et in alijs. Sic igitur cum compositio et plexio elementorum in corpore humano sit multum diuersa ab alijs non est irrationabile quod ex hoc compositione vel complexione proueniat talis forma mirabilis et nobilis. s. intellectus. Dicebat ulterius iste Alexander quod ista aia intellectiva habet quandam preparationem ad recipiendum intellecta que etiam vocat hoc nomine intellectus. et de ista preparatione ipse exposuit quasi omnes sermones Ari. sicut dixit Ari. quod intellectus nullius corporis est actus. et quod est imixtus et separatus et quod non habet organum. s. aliq. parte determinata in corpore sibi appropriata et si differt ab alijs virtutibus aie que habent organa propria. et quod non est corpus neque forma in corpore sed aliquid consequens ipsam formam extrinsecam in corpore. s. idoneitas ad intelligibilia recipiendum. et hec sunt que a Lomen. henus de opinione Alexandri de intellectu possibili. Contra que Lomen. in libro primo opponit et quodam posteriorum subtiliter considerates namque intellectus. Ad iugam igitur hic multas rationes destruens istum errorem viliissimum. non solum. n. n. desiderium uest hominis ad sciendum veritatem. ut dicit Ari. in primo meta. sed etiam namque appetit consummare errores precipue illorum et talium que solentitas et auctas facit probabilitate aut fide nisi redarguant rationibus. Quolibet vero proferere tria opinionibus sollicitum esse scilicet est. ut dicit Ari. in primo thopico. Quod igitur iste Alexander fuit de magnis et famosis expositioribus Ari. intrinsecis quod aliq. tiens non reputabat per se nisi Alexandrinus ut narrat Lomen. in isto 3o. ameto. 12o. id est ne eius auctas det species veritatis huic erronee falsitati conabor ex parte se notis hac poez exterminare quibus ad hoc quod sequitur ex ea. s. aiam intellectiuam esse generabilem et corruptibilem sicut et alie forme materiales sunt generabiles et corruptibiles. quod aut sequatur ad hanc positionem aiaz intellectiuam esse corruptibilem et corrupti necessario ad corruptionem compositionis sic ostendo. Dis forma que ad sui existentiam in materia requirit determinatas dispositiones corrupti illis corruptis. hoc per inductiue. color enim requirit in subiecto determinatam proportionem lucidi cuius opaco. et corrupti ad corruptionem istius proportionis. et forma ignis requirit in materia determinatam caliditatem et siccitatem unde corrupti corruptis istis dispositionibus naturalibus similiter autem et in alijs. modo omnis forma materialis. s. dans esse materie requirit in sua materia determinatas dispositiones et partes ut manifestum est de se. et hoc

plange
2
3
4
op. p. 12

10 primo alexandri

Tertius

restat ari. i. z. huius vbi dicit qd vniuersalis actus in potetia exite r i ppria ma aptus natus e fieri. ergo rē. ¶ Itē affirmat. Si aia intellectiua est vnita corpozi fm esse r dat ipsi corpozi humano esse substātiale specificū tūc illud esse vnitū seu iunctū aut ē ipsamet suba aie. r essentia aie. aut quoddaz accns ipsius aie. si dicat qd sit suba r eētia aie. ergo cū nō est iuncta neq vnita corpozi nō ē amplius suba aie. Lōstat aut qd post mortē hois aia intellectiua nō ē amplius vnita corpozi fm esse. neq iuncta. ergo corrupta est tūc suba aie. si vero dicat qd esse iunctū seu vnitū aie ē accns. aut ē accns ppriū r ise parabile. aut ē accns separabile. si ē accns iseparabile. ergo si remanet suba aie post mortem remanebit eius vnio ad corpus. si nō manebit eius vnio ad corpus nō remanebit substātia. qz nō remanet suba remoto accn te iseparabili. Si aut dicat qd ipsa vnio aie ad corpus est accns separabile ab ipsa aia. tunc aia constituet hoiez in esse subali specifico fm accns separabile. qd est absurdū. r p sōia. qz aia nō constituit hoiez i eē subali specifico nisi sō qd est vnita corpi vt oēs cedunt. ¶ Itē si hō singularis corrupit r tū pncipia eius subalia manēt. f. mā pma que est icorruptibilis vt p3 pmo p hycor. r etiam suba aie manet tūc sine dubio corruptio hois nō ē nisi transmutatio accntalis cū ibi nulla suba corrupat. ¶ Sz dices qd illa vnio aie ad corpus ē qdam suba vel esse subale r sic corruptio hois erit trāsmutatio sō substātia hoc est figmētū. qz si vnio aie ad corpus ē eē substātiale hois. r illa vnio deficit aia remanēte r subsistēte. tunc qro de illo esse aie qd ipsa hz post corruptionē vtrū illud idē eē hēbat cū erat iuncta corpozi vel nō. si habuit idē esse tūc in hoie erūt duo esse substātia. f. vnio aie ad corpus. r illud eē subale qd hz aia subsistēs post mortē. qd est absurdū. Si vō dicas qd aia cū est vnita corpozi nō hz idē eē subsistētie qd hz post mortē b ē derisorium. qz oporteret assignare qd dat ipsaie illud esse subsistens qd hz post mortē r pus nō habuit. r nō ē assignare etiā fingere volēti. ¶ Preterea qd vna r eadē forma qnqz sit inherens vel vnita subo sō esse non hūs eē p se subsistēs. r qnqz sit p se subsistēs hoc est ficticiū r est mirabile. ¶ Itē pbat sōia pncipalis. f. qd si anima est forma dās esse corpozi formalr ipsa corrupit cū cōposituz corrupit. qz alia est rō essendi forme mālīs r ppositi. nā rō essendi cōpositi est esse p se subsistens r sepatū nō vnitū alteri sube p se. rō vero essendi forme mālīs dātis esse est qd ipa sit illud qd aliqd est. sic rō esse di figure est qd sit illud quo aliqd est figuratū. sīr autē r i aly suo mō. ¶ Et tūc arguit. cessante rōe eēndi alicuius illud āplius nō est ens imo est corruptū. sō rō forme dantis esse cessat cū corrupit r ppositū. qz illa forma nō est amplius illud quo aliqd est. ergo tunc cessat illa forma mālīs dans esse. si itaqz aia est forma mālīs tunc cū ipa nō est illud quo aliqd est. f. post mortē ipa āplius nō est ens. r sic p3 sōia q ponebat. ¶ Sz qz Alexander nō hz illud ipossibili. f. qd aia intellectiua sit corruptibilis r corrupatur cum indiuiduz corrupit. ideo adduco alias rationes contra eius positionem. Si aia intellectiua eēt forma mālīs ipa n recipet oēs formas māles nec spēs oīum formaz mālium. qz nihil recipit seipz nec spēs sui ipsius. vt pbatū fuit pūs. sō sōis est in cōueniens. qz intellectus recipit oēs formas māles qtrū ad eaz spēs. alr. n. nō itelligeret eas de nouo. quare rē. ¶ Itē si intellectus esset forma mālīs eo mō quo ipse ponit seqret qd ipse esset extēsus saltē p accns ad extensio nē corpi r haberet ptē ex pte. qd est sō nāz intellectus. s

Quinta

pbat sōia supponendo pmo qd nihil pōt esse figuratum neq p se neq p accns nisi sit extēsus saltē p accns. r hoc ē manifestū cuilibet bñ disposito. ¶ 2o suppono qd mā pma nō pōt esse subiectū ppriū alicuius accntis ppriū r determinati. neq p sōis pōt eē subiectū ppriū figure hois. r hoc etiā cedēt oēs recte sentiētes sō p hiaz ari. r habet a Lōmē. i. de suba orbis. ¶ 3o suppono qd i hoie nō pnt esse ples forme subales quaz qlibet sit ppria r det eē subale specificū. r hoc ē manifestū qd p se. Tūc arguo sic. si aia intellectiua ē forma hois constitues ipz forme malr i sua spē. ppria. aut ipsa esset aliquo mō subiectū ppriū figure hois aut nullo mō. Si dicas qd aliquo mō sit subz. g. aliquo mō est figurata. cū oē subz figure sit figuratū. oē at figuratū ē qtrū r extēsus. vt dicit pma iposthesis. Si nullo mō aia intellectiua est subz ppriū figure hois. tūc qrit qd sit subz eius pprium. si dicat qd mā pma hoc est cōtra scōaz suppositionē. si dicat qd cōpositū ex mā r quadā alia forma subali. hoc erit ptra tertiā suppositionē. r sic o3 cedere qd vel aia ē extēsa extēsiōne corpozi subiecti aut qd ipsa non sit forma mālīs. ¶ Sed aliquis cauillaret qd subiectum proprium figure hominis est compositum ex materia prima r forma generali hoc nihil est quia hoc qd est indifferens r indeterminatum ad figuraz hominis r asini r sic de aly non est subiectum propriū figure hominis. hoc est manifestum. modo ipsum compositum ex materia prima r forma generali est indifferēs de se ad omnes figuras proprias spēruz. sicut animal aut corpus. ergo rē. ¶ Et si quis cauillando diceret qd materia prima cū quibusdam dispositionibus propriis hominis est subiectū ppriū figure hominis. tunc reuertitur questio super illas dispositiones proprias quid sit earum subiectum ppriū. omne enim accidens proprium alicuius speciei r naturale quod inest soli ipsi speciei r omnibus indiuiduis eius vult habere subiectum proprium de genere substantie. et hec ratio est multum fortis iudicio meo. ¶ Itē si aia intellectiua est forma dans esse corpi hūano r nō est extensa p accns ad extēsiōne corpi. neq ē alia forma subalis in corpe hūano ppa hoie tūc seqt qd vnū r idē nō sō aliud r aliud sui sīl mouebit r gescet. qd ē ipossibile r ptra pma dignitatē. pbat sōia. qz ponat qd manus moueat motu suo ppriū r alie partes corpozi gescant vt est bene possibile. tunc o3 qd aia intellectiua moueat p accns sō motū ipius manus. qd enī esset subiectū ppriū illius motus ppriū nisi r ppositū ex corpoze manus r aia eius. r aia intellectiua exis i manu mouebit r ipsa eadē r nō sō aliqd sui exis i pede nō mouebitur. r sic sequitur inconueniens predictuz. patet igitur qd si anima intellectiua sit forma dās esse corpozi oportet ipsam esse extensam per accidens r habere partem extra partem. quod videtur impossibile p se. ¶ Item arguitur ad pncipalem. quia si anima intellectiua rē sequeretur qd non reciperet nisi indiuidualiter r non vniuersaliter r abstracte. hec consequentia est manifesta. qz forma materialis non recipit nisi indiuidualiter. sed consequens est manifestū ipossibile. qz sic non itelligeret. ¶ Et si dicas qd aia intellectiua lz sit forma dās esse corpi tū eius preparatio quā hz ad recipiēdū itelligibilia nullū hz organū in humano corpe r ideo recipit vlr. imo ista ppatio fūdat imediate i suba anime itellectiue. Hoc nihil pficit. qz si p tanto aia reciperet vlr r abstracte qz non habet organū dterminatū i corpe humano tunc pari ratione potentia forme elementaris vt aeris aut aque reciperet vniuersalr. qz illa potentia

nullū hz organū l corpore elemēti cū corpore elementi
 nō sit organicū vt manifestū est. B at est derisoriū. Et si
 dices q̄ aīa itellectiua recipit vlr qz nō est extēsa extē
 sione subī. B remotū est efficaciter. z iō non valet illud.
 ¶ Itē si aīa itellectiua zc. tē ipa esset itellecta i potētia.
 oīs. n. forma mālis est itellecta i potētia. s; B est icōue
 niens. qz itellectū i potentia mouet aīaz itellectiua. vt
 pz i isto 3°. z sic aīa itellectiua moueret seipaz qd est de
 risoriū. z hec est via Lōmen. qre zc. ¶ Itē si aīa itellecti
 ua zc. seq̄ret q̄ manus itellexeret. qd est absurdū. z pbo
 p̄nas. qz potentia itellectiua fūdat i suba aīe lmediate
 s; istā pōez z vbi cūq; est suba aīe itellectiue i illo est po
 tentia seu pparatio ad itelligere. cū igiī suba aīe itelle
 ctive sit i manu ergo erit ibi potentia itellectiua. sed in
 quocunq; est potētia itellectiua i eo recipit itelligere
 dū hō itelligit q̄ itelligere qnq; p̄sistit i manu z sic ma
 nus itelligeret. nā in q̄cunq; est itelligere illd itelligit.
 ¶ S; dices q̄ nō seq̄tur. qz fātasinata nō sūt p̄ntia aīe
 itellectiue fm q̄ est i manu. s; sunt ei p̄ntia fm q̄ est in
 organo fātasie. ¶ Cōtra q̄cūq; aliq̄ duo sūt eadē realr
 z idiuisiblr omne qd est p̄ns vni est etiā p̄ns alteri. hoc
 est manifestū p se. s; aīa itellectiua s; q̄ est i manu z s; q̄
 est i organo cogitatieue virtutis vel fantasie est vnu
 z idē realr z idiuisiblr. cū ipsa sit p̄ntia idiuisibilis
 z ipartibilis simplr z suū esse simplr dz esse idiuisibile.
 qre zc. ¶ Ex his itaq; z silibus rōibus pz positionē Ale
 xādri eē ipossibile z h fundamēta phie. ¶ Qd aut dixit
 Alexāder fmones ari. debere itelligi de illa pparatōe
 quā hz aīa itellectiua ad receptōez itelligibilium. B re
 mouet Lōmen. efficaciter. p̄mo qz si ari. logt de ppara
 tione itellectus ad itelligibilia. aut itēdit de ea s; q̄ ē
 pparatio absolute. aut fm q̄ ē talis pparatio determi
 nata. s; aīe humane ad ipa itelligibilia. Si p̄mo mō hoc
 est icōueniēs. qz s; hoc doctrina ari. nō erit pprie de in
 tellectu. s; cois ad oēs pparatōez qd est valde absurdū.
 B. n. qd ari. attribuit itellectui. s; nō eē corpus neq; vir
 tutē i corpore non d̄r de oī pparatōe. ¶ Itē si loquat de
 pparatōe ppria aīe itellectiue istā nō pōt sufficiēter no
 tificare neq; determinare nisi p nāz eius cuius ē ppara
 tio. Nā pparatio ppria alicui ē eius accis ppriū. z ideo
 diuersificatur pparatōes pprie i vnoquoq; ente s; di
 uersitate nāz pparataz. z sic pparatio ppria alicui en
 ti currit cursu pfectōis z forme ex eo. Postea vō Lōm.
 multū subtilr arguit q̄ ari. logtur de suba aīe itellecti
 ue cū dicit itellectū nō eē corpus neq; virtutē i corpore
 ex̄ntē. qz eodē mō itelligenda est p̄clo quō seq̄tur ex p̄
 missis. s; seq̄ ex p̄missis veris z necarijs subaz itellcūs
 nō eē corpus neq; virtutē i corpe. Nā demfatio sustētaf
 sup hoc q̄ recipiens nō dz esse ipz receptū. stat aut q̄
 ipsa substātia itellectualis ē p̄ncipale recipiens qd reci
 pit ipsas formas aut eaz spēs z non ipsa pparatio. qd p
 bat. qz cū fuerit receptio nō erit pparatio z remanebit
 recipiēs. Hoc aut dcm Lōmen. aliq̄lr est obscur. bñ. n.
 vey est q̄ cū est receptio z forma recipit remanet reci
 piēs. qz receptio nō est sine recipiente. S; q̄ dicit q̄ cū
 ē receptio nō est pparatio dubiū videt. cū. n. aliq̄ sub
 lectū recipit actū aliq̄ remanet pparatū ad recipien
 dū ipz. vt cū diaphanū illuminatū recipit itētione colo
 ris adhuc remanet illuminatū. silr aut z i aly. Et forte
 diceref q̄ Lōmē. sic itelligit pparationē nō manere cū
 est receptio. sicut i p̄mo phy coz itelligit potētiā corū
 pi cū forma generata est. potētiā aut corūpi i aduentu
 forme forte vey est q̄tū ad ipsā puationē z remotionē
 ab actu z nō q̄tū ad ipsā qualitātē z idoneitatē seu ha

bilitatem positinā q̄ preexistebat. ¶ Diceref ergo q̄ in
 itellectu pparato ad recipiendū itelligere est duo cōst
 derare. s; puationē illius pfectōis q̄ debet recipi. z q̄tū
 ad hoc cessat pparatio z ipsā aptitudinem recipiendi. z
 quo ad hoc remanet aliquo mō. P̄mo. n. mō vey erit
 q̄ nulla pparatio est corpus neq; virtus in corpore. z
 vlr de omni pparatōe est vey q̄ non est ipsum corpus
 pparatū neq; forma i corpore. forma dico ad quā est p
 patio imo i ea nihil est actu ex eis q̄ recipit vt dicit cōmē.
 ¶ Redeundo ergo ad propositum dico q̄ cum est pre
 paratio actu remanet subī z non manet ipsa pparatio
 mō p̄dicto. s; vt puata. z sic pz q̄ pparatio ad recipiendū
 itellecta nō est illud qd recipit de nouo. qre ari. nō p̄clu
 dit de pparatōe s; de suba pparata. Un manifestū est
 Alexādri defecisse ab itentōe ari. qre zc. Dec at suffi
 ciant ad iprobationē illius opinionis. Alij vero dicunt
 z asserunt hāc fuisse itētione ari. z Lōmen. q̄ aīa itelle
 ctiva nō est forma corpis humani. ad qd iponendū ari.
 mouent ex q̄busdā vbis eius qd dicit q̄ itellectus nul
 lius corpis est actus neq; forma. z hoc dicit in 2° huius
 .c. de diffinitōe cōi aīe. ¶ Itē i isto 3° dicit ipz esse imix
 tū. i. nō p̄iuctū corpi. z nō h̄re nāz nisi q̄ possibilis voca
 tus est. z nihil esse actu eoz q̄ sūt an itelligere. z q̄ sepa
 tus est. q̄ oīa n̄ verificaret de itellectu si eēt forma cor
 poris humani. S; idubitatē isti mirabilr peccat p̄tra
 honozē ari. z Lōmē. quoz tñ phia est gloriosa z sēp fuit
 z erit deo volente. Cū eni ari. posuit cōmuniūmā diffi
 nitionē aīe dixit ipaz esse actuz p̄mū corpis zc. z ab ista
 coitate nō excipit aīa itellectiua. vt patet inspiciēti lraz
 ari. z Lōmen. id ari. in fine capituli de diffinitōe aīe dicit
 q̄ aīa nō ē corpus: corpis aut aliqd est. z B vlr vey ē de
 oī aīa. z quō aīa itellectiua ē aliqd corpis nisi sit actus
 z forma. z q̄ hec sit eius intentio manifestū est in
 p̄nti lra. reddens enī cāz qre d̄terminata aīa est i deter
 minato corpe z nō i q̄cūq; p̄tigēter dicit. Uniuscuiusq;
 .n. actus i p̄o ex̄ntē z in ppria mā aptus natus est fieri
 Unl igiī vlr aīaz esse actuz corpis. z q̄ hec fuit itētio
 Lōmen. manifestum est inspicienti cōmetū eius ibidē
 supra diffinitionē aīe cōez. z in 3° libro. p̄mento. is^o vbi
 sic dicit. Et cū iuenimus nos agere p̄ has duas virtutes
 cū noluerimus z nihil agit nisi p̄ suā formā ideo neces
 se fuerit attribuere nobis has duas vtutes itellectus
 .s. tanq; virtutes forme nostre. Uerecundū est q̄ sic ab
 solute dicere q̄ itētio ari. z Auer. fuerit aīaz itellectiua
 nō esse formā subalē hoīs. Propter hoc ergo alr est vi
 cendum ad questionem secundum intentionem ari. z
 Lommen. ¶ Ad euidentiam questionis considerandū
 est diligenter q̄ i phia ari. forma corporis accipitur du
 pliciter q̄tū spectat ad propositum. Uno modo for
 ma corporis dicit q̄cūq; pfectio dās esse corpori z vnita
 corpori secundū esse sic q̄ esse ipsius corpis sit actuale
 sicut esse illius pfectōis. z hoc modo coīter z famose
 sumitur forma. vnde q̄ sic accipiatur forma declarati
 one non indiget. Alio modo sumitur forma corporis p
 operante intrinseco appropriato corpori. dico autez q̄
 operans intrinsecū appropriatū corpori est illud operans
 qd non est distinctum a corpore loco z subiecto z cuius
 actus pprius pprie z p̄cise dependet ab illo corpore
 vel ab aliquo ex̄stēte i illo corpore ita q̄ operans intri
 secum z illud corpus licet non sint vnū in esse ita q̄ esse
 vnus sit esse alterius sunt tamen vnū in vno opere p
 prio quod ab vtroque dependet imediate. z hoc modo
 intelligentia mouens celum vicitur esse forma eius
 non q̄ det ei esse formaliter. vt demonstratum est in

Tertius

Quinta

8: p̄hycoꝝ. s̄z qz ipsa est mouens intrinsecū appropriatus tali corpi. nō. n. est diuisa ab ipso loco r̄ subo eo q̄ in cor pora ex̄nis nec locū occupat nec sub̄z. Et actus p̄pzius ip̄sus intelligentie. s̄. motus p̄pzie r̄ p̄cise dependet a celo. q̄libet enī intelligentia mouet aliq̄ corpus celeste p̄pzie r̄ imediate r̄ aliq̄d nō mouet vt h̄z videri i z? celi r̄ mundi. r̄ sic actus eius depēdet a corpe h̄z saltez vt a subiecto i quo recipit. Qd̄ aut̄ isto mō sumat forma siue actus corp̄is p̄z in libris ari. r̄ Lōmē. Dicit enī ari. in z? huius. c. de diffinitōe aie coi. q̄ ex p̄us dictis non est manifestū si aia intellectiua est actus corp̄is sicut nauta nauis. P̄ot ergo itelligi aiaz intellectiua esse actū corp̄is sicut nauta nauis qd̄ non est alr̄ esse actū nisi sicut motus appropriatus dicit̄ actus p̄pzius corp̄is. ¶ Itē ari. in z? huius. r̄ in 8? r̄ in 7? metaph. diuisit subam in māz r̄ formā r̄ p̄positū. r̄ si ipse ibi p̄pzie acciperet formā p̄ p̄fectōe p̄stituta i esse p̄ suū sub̄z r̄ dāte esse subo. d̄io nō esset sufficiens cū sint aliques sube. s̄. itelligētie mouentes corpora celestia q̄ nō sūt mā neq̄ cōpositum ex mā r̄ forma. vt manifestū est p̄mo p̄hycoꝝ. cōmentoyl timo. p̄pe finē. nec forme dātes esse subis. ¶ Relingitur igit̄ si d̄io d̄z esse sufficiens q̄ ip̄e accipiat formā cōiter p̄ forma dāte esse r̄ p̄ forma dāte operatōez r̄ nō esse. ¶ Intētio at̄ Lōmen. ¶ Stat esse q̄ sic sumat forma vt manifestū est ex p̄mo p̄hycoꝝ. p̄pe finē. vltimo cōmento. vbi dicit q̄ forme aut sunt i materis aut nō sūt i materis. Et iō cōsideratio de formis est duax sciaz q̄rū vna. s̄. nālis cōsiderat de formis mālibus. sc̄da aut̄ de formis simplicibus abstractis a mā. ¶ Idem p̄z ex 8? p̄hycoꝝ. cōmento illius ptis. q̄ aut̄ necesse est h̄ ipartibile esse. vbi dicit sic. Ex hoc ergo apparet corpus celeste nō cōponi ex mā r̄ forma r̄ ip̄m esse simplex r̄ q̄ forma eius nō h̄z subsistere p̄ ip̄z qd̄ est ipsā nō vniri corpoꝝ celesti h̄z subsistentiā r̄ h̄z approp̄atōez mouendi. r̄ iō subdit. Et q̄ ip̄a est q̄ mouet ip̄z. ¶ Itē dicit Lōmen. iz? meta. cōmento. 35? Palā q̄ formaz qd̄ā sūt subales qd̄ā nō. subaliū aut̄ qd̄ā sunt māles r̄ qd̄ā nō. Et i suo tractatu de suba orbis plies accipit formā isto mō. ¶ Nec aut̄ distictio latet quosdā q̄ solū cōsiderant i q̄busdā q̄ternis quozūdā festinatū r̄ nō i libris ari. r̄ Lōmen. Sigs aut̄ q̄rat quō d̄r forma de istis. puto q̄ fm analogiam. r̄ de quo h̄z p̄us. Dico q̄ h̄z famositatem r̄ vsū d̄r p̄us de forma dāte esse qz notioz est forma. s̄z h̄z ordinē nature rei q̄ p̄us r̄ p̄ncipalr̄ d̄r de forma z? mō d̄ca sicut accidit i multis analogis. vt d̄r supra q̄ntū metaph. r̄ sigs neget tibi istā distictionem aut eā nō acceptet. scias ip̄m magis initi famositati r̄ p̄suetudini coiter loquentiuz q̄ nature rei r̄ q̄ verbis ari. r̄ Lōm. ¶ Dis p̄missis dicerent ari. r̄ Lōmen. p̄mo q̄ aia intellectiua non est forma subalis corp̄is humani p̄mo mō. s̄. d̄as esse subale specificū formalr̄. z? q̄ est forma corp̄is humani z? mō. ¶ P̄mū p̄baref r̄ōnibus quibus reprobata fuit opinio Alexandri. r̄ tu cōsidera i illis r̄ eas perficias si sit opus. Sc̄d̄z aut̄ p̄bar̄ facilr̄. qz ois suba q̄ est opans intrinsecū appropriatū alicui corpoꝝ mō p̄dicto ē suba illius corpoꝝis h̄z formā h̄ mō z? h̄. n. itelligo noie forme h̄z illā acceptōez. ¶ Nunc aut̄ aia intellectiua humana ē h̄z suba q̄ est operās intrinsecū approp̄atū humano corpoꝝi i operādo. eius. n. opatio depēdet. p̄pe ab aliq̄ ex̄n̄te i corpoꝝe humano. s̄. ab itentōe imaginata fm modū loquēdi Lōmen. vel a fantasmate humano h̄z modū loquēdi cōez. r̄ p̄ hoc totū itelligo actū cogitatiue virtutis que est p̄pzia h̄oi. ista enī virtus est que imediate deseruit intellectui ad itelligendū p̄ntādo ei sp̄s rez a gbus mō

uet ad suū actū itelligēdi. r̄ hoc iferius p̄babif deo p̄ce dēte. p̄ que ēt modū itellectus moueat a fātasmatibus seu ab itētionibus in virtute cogitatiua vna cū itelleū agente posterius p̄scrutādū est. r̄ q̄ hec sit itentio ari. patere p̄ot ex multis suis dictis. p̄mo ex diffinitōe cōi aie quā uestigauit z? huius. i q̄ h̄r q̄ aia vlr̄ est actus p̄mus corp̄is. q̄re r̄c. Si igit̄ sub ista diffinitōe p̄p̄bedi tur aia intellectiua vt videt̄ velle ari. in p̄ricula sequēti vbi dicit sic. Vlr̄ igit̄ dictū est qd̄ sit aia r̄c. Et q̄ aia intellectiua nō est forma dans esse corpi vt oisū est. ¶ Relinquif̄ ip̄az esse actū h̄z aliū modū. r̄ hoc signauit ari. p̄ suū modū loq̄ndi sub p̄ditōe cū dixit. Si at̄ aliq̄d cōe est oī aie r̄c. p̄ hoc enī dedit itelligere q̄ illud nō est cōe vniocū penitus oīo. s̄. esse actū ip̄sus corp̄is. nō enim d̄r de aia intellectiua ea itentōe qua d̄r de alyz aiabus vt d̄r ibi Lōmen. Et ideo etiā ari. p̄az post dicit. q̄ aia intellectiua nullius corp̄is est actus supple dās esse corpoꝝi. s̄z si p̄cedat̄ esse actus corp̄is nondū habet̄ quō sit actus. vtz sit sic nauta nauis r̄c. sufficit igit̄ ad illā cōez notificationē q̄ aia sit actus p̄mus r̄c. p̄pterea in eodē z? i fine illius capituli. Qm̄ aut̄ ex icertis. loq̄ns Lōmē. de aia dicit q̄ anima nō est sine corpe. qz ipsa est aliq̄d corp̄is. Vex est aut̄ ip̄az nō esse sine oī corpe quātū ad suū actū receptū r̄ est aliq̄d corp̄is. s̄. actus aliq̄ mō. ¶ P̄terea i. iz? meta. c. Dubitabit aut̄ aliqs. dicit q̄ i q̄busdā nihil. p̄hibet formā manere post corruptionez sui p̄positi. vt ē itellectus. Nō aut̄ putādū est ari. dicere q̄ forma q̄ est vnita materie h̄z eē z dās eē formalr̄ remanebit post corruptionez p̄positi sicut p̄z ex r̄ōnibus superius iductis. ¶ Itē p̄z p̄ eius verba i oīo. ethicoꝝ. vbi plies vult q̄ h̄o vel itellectus est. vel maxime itelligit. qd̄ nullo mō vex est si itellectus nō esset actus r̄ forma h̄ois r̄c. ¶ S̄z h̄ istā p̄nē ari. r̄ Lōmen. ē vnū dubiū cōe qz stat q̄ h̄o formalr̄ itelligit. qd̄ sigs negaret nō esset cū eo disputādū. ḡ ōz q̄ itellectus sit eius forma dans i eē subale specificū. nihil. n. opat̄ suā p̄p̄ia opationē imandē p̄ aliq̄d extrinsecū ab eo. Et p̄firmat̄ qz oē itelligēs vel est purus itellectus vel h̄z itellectū p̄tē sui. cū ḡ h̄o itelligat seḡ q̄ aut sit itellectus purus qd̄ est absurdū. aut q̄ h̄z itellectū p̄tē sui. r̄ sic idē est qd̄ p̄us. ¶ P̄terea si aia intellectiua nō esset forma subalis dās eē corpoꝝi humano oporteret aliā eē formā subalez dāte esse subale r̄ q̄ est illa forma mix v̄r r̄ ipole esse aliā formā nisi aiaz intellectiua. ¶ Ad p̄mū istoz d̄nt̄ aliq̄ itētionez Lōm. fuisse q̄ q̄uis suba aie itellectiue sit separata fm esse ab humano corpe tñ h̄oi attribuit̄ itelligere p̄ istā eāz. qz sp̄s itelligibilis iformās itellectū cātur a fātasmate humano. r̄ ē qd̄ā similitudo ip̄ius. r̄ sic h̄o itelligit. S̄z idubitat̄er salua pace illoz nunq̄z illud dixit Lōm. nec fuit eius itentio. sicut p̄z scientibus cōmenta eius. Ex h̄. n. solo q̄ sp̄s itelligibilis cātur a fātasmate n̄fo nō segtur nos esse itelligentes. s̄z forte ex hoc h̄n seq̄ret̄ q̄ fātasma esset itellectū vel res ip̄a fātasata sicut per h̄ q̄ sp̄s q̄ est i visu est similitudo coloris nō seḡ ip̄z colorē esse vidētē s̄z qd̄ v̄r. Vñ dico q̄ ista non fuit itentio Lōmen. r̄ grauter peccāt q̄ hoc ei imponūt. Alij vero iponūt ei aliud mirabile. s̄. q̄ eadē numero sp̄s itelligibilis informat̄ itellectum possibilem r̄ fantasiam h̄u manam. r̄ cum ipsa species itelligibilis sit imediatuz principium itellectionis r̄ actus itellectus sequitur vt dicunt q̄ homo itelligit. quia habet in se p̄ncipiū ip̄sus itelligere sibi inexistens. Ad hoc autem imponendum Lōmen. moti fuerunt ex quibusdam verbis Lōmen. que scripsit in prima digressionē vbi dicit.

Intellecta speculatiua. id est species intelligibiles constituantur in esse per duo suba quorum vnum est intellectus malis et aliud est intentio imaginata. i. fantasia. Ex quo festinant ad imponendum illi bono viro quod forma eius eadem species intelligibilis numero informat intellectum et fantasiam. et sic homo intelligit per species intelligibilem sibi unitam. Sed sine dubio isti mirabiliter iniuste se habent ad Lomen. imponendo ei talia mirabilia quae ipse non intellexit. bene. n. sciuit Lomen. quod vna et eadem forma numero non repugnat vlti et diuidualiter. forma autem abstracta quae est in intellectu repugnat vlti. et forma que est in fantasia diuidualiter. Preterea vna forma numero non est in corpore et sine corpore. modo omnis forma perficiens fantasiam est in corpore cum fantasia sit virtus organica. et omnis forma apud intellectum est virtus sine corpore subiecta cum intellectu nec sit corpus nec virtus in corpore. Et si dicat ad oia ista et filia quod illa species habet sit vna numero tamen est alia species est. aliud. n. est habet in intellectu et aliud in fantasia. hoc implicat contradictionem quod vnitas numeralis forme non stat cum diuersis esse sit. conuenientibus ipsi forme. et amplius si habet aliud est in fantasia et in intellectu stat quod in fantasia habet esse diuidualiter et non abstractum seu abstracte: sed autem quod diuidualiter existit non est principium intelligendi. ergo forma quod est in homine non est principium intelligendi. et sic homo non intelligit per eam. et ideo nunquam hec fuit intentio Lomen. Dicit autem Lomen. dixit quod anima intellectiua speculatiua etc. Dicit quod istud decipit eos per fallaciam equocationis in nomine subiecti. nam Lomen. et alii aliquid accipiunt subiectum per fundamentum cui aliquid inest et inheret et aliquid per obiectum. sic patet in 2. huius. c. de sensu coi. vbi dicit. Unusquisque igitur sensus subiecti sensibilis est et discernit subiecti sensibilis diuersas. Manifestum est igitur quod ipse accipit ibi subiectum per obiectum et in multis alijs locis accipit etiam per subiectum prope cui res accens inheret. et sic loquitur Lomen. hic. hic. n. accipit subiectum per subiectum cui species inheret cum dixit intellectum male esse vnum de illis subiectis. et accipit subiectum per obiectum cum dicit intentionem imaginatam esse subiectum per quod est verum quod species ei informat. Et quod hec fuit eius intentio manifestum est inspicienti sequentia etc. dicit. n. Lomen. manifestando suam intentionem quod formare per intellectum. i. intelligere vel actus intellectus est sicut apprehendere per sensum. apprehendere autem per sensum perficitur per duo subiecta quorum vnum est subiectum per quod sensus fit verum et est sensatum est anima. aliud est subiectum per quod sensus est forma experientis et est prima perfectio sentientis. i. vis sensitiva. et sic manifestum est quod species Lomen. sensatum est anima est subiectum ipsius sentire. Ad quod esset ita detractor et mendax quod Lomen. imponeret quod sensatum esset subiectum ipsius sentire in quo quidem subiectum sit formaliter et inherenter ipsa sententia. hoc est valde inconueniens de tanto philosopho. precipue cum ipse dicat in 2. huius. quod sensibilia est anima non sunt intentiones nisi in potentia non ergo vult dicere Lomen. quod fantasia sit subiectum species intelligibilis in quo recipiat ipsa species et informet ipsam. quare inconuenienter intelligunt Lomen. quod ergo dicendum est ad illa rationes: Considerandum est igitur quod intellectus sic superius dicebatur est operans intrinsecum in operando vnite se habens ad corpus humanum forma naturae. operatio autem operantis intrinsecum et appropriati attribuitur toti proposito ex corpore et ipso intrinsecum operante. vt dicimus celum mouere se cum tamen mouere corpus celeste sit operatio determinata ipsius intelligentie quae non dat formaliter esse corpori celesti. Sic dicendum quod compositum ex intellectu et homine corpali intelligit. et hoc verum est ratione partis in qua est intelligere sicut exprimitur ari. in 4. philosophorum. quod homo rationis quod anima rationis. et sic ratione partis homo intelligit. nec est necesse cum aliquid operatio attribuitur alicui ratione partis quod illa pars sit forma aliarum partium. stat. n. quod visio est in solo visu vel organo habente in se visum et dicimus homines videre. et tamen visus aut

eius organum non perficit alias partes corporis vt manifestum est per se. Sed ad formam rationis cum arguit. illud quod formaliter habet operari est forma hominis. dico quod verum est vel forma dans esse vel intrinsecum operans modo per se. et sic est hic. Sed oppones adhuc difficilius. quod nihil agit nisi forma quod est in actu. ergo illud per quod homo agit est ens actu. si igitur homo agit per intellectum recipit quod per illud est ens actu. et sic est forma dans esse. Preterea tu dicis quod homo ratione partis intelligit. et ideo hec est verum. homo ratione partis intelligit. Contra operatio non est nisi entis et vnus. hec est manifesta. modo si anima intellectiua est separata species est ab homine totum compositum ex ipsa anima et homine corruptibili non est quod vnum cum ex diuersis subsistentibus non constituat aliquid vnum simpliciter. Sic indubitater est maior difficultas huius propositi. et scio quod hoc est vltimum posse illorum quod destruit philosophiam Lomen. et ari. Dicamus igitur eis quod verum est nihil nisi agere species quod est ens actu. et quod esse illud per quod aliquid compositum formaliter agit est ens actu. sed compositum esse ens actu per aliquid est dupliciter. Vno modo quod illud esse actuale recipiat in alia parte compositi. et hoc modo compositum est ens actu per formam male quod. si ipsa esse actuale recipit in materia subiecta. et ideo tales formas vocat Lomen. constitutas in esse per sua subiecta. quod esse suum dependet a materia tantum subiecto in quo recipit. Alio modo compositum esse ens actu per partem eo quod illa pars est ens actu. illud tamen esse actu non recipit in reliqua parte compositi vt in subiecto. Sed est in parte illa quod dicitur compositum ens actu. vbi gratia. per illos in quibus de nouo oritur philosophia dicimus quod hoc est crispus non quod crispitudo recipiat in alia parte compositi in capite sed formam recipit vel existit in capite et tamen absolute dicimus quod hoc est crispus. proportionabiliter aliquid compositum ex corpore et aliquid operante intrinsecum esse ens actu. non tamen quod illud esse recipiat in corpore subiecto. et hoc nullum est inconueniens. Et si accipies istam vltimam propter quod esse illud per quod compositum agit est actu ens. ita quod illud esse recipit in subiecto. dico quod hec non est verum nisi in compositis ex materia et formis malibus que constituntur in esse per sua subiecta. sed non est vera in compositis ex corporis et formis immalibus et perpetuis quod est anima intellectiua species ari. Dicam quod breuiter quod compositum ex anima intellectiua et corpore humano intelligit ratione partis in qua sola est ipsa intelligere subiecto. scilicet ratione anime intellectiue. et istud aggregatum est ens actu per animam intellectiua vel ratione anime intellectiue eo quod ipsa est ens actu. illud tamen esse non recipit in corpore humano subiecto. Sed tu perueniendum est istis. quare compositum ex anima intellectiue inter omnes formas animi non diceretur ens actu ratione anime cum tamen esse anime non recipiat in corpore animi. Dico quod hoc est per tanto quod anima intellectiua per sui naturam non est apta nata dependere ex corpore animi in operatione sua propria. nec anima animi dans esse corpori animi est eius forma propria in natura ad animam intellectiua. sed anima intellectiua per sui naturam nata est moueri ad actum suum ab aliquid experiente in homine. quod ipsa anima dans esse formaliter corpori humano non est forma propria anime intellectiue inter omnes formas males. scilicet anima cogitatiua. et in tamen quod consuetudo fuerit ipsa vocare intellectum. et ari. met. notat eam intellectum passiuum. ista. n. anima rationis de rebus diuidualiter et particulariter apprehensibilis. sic intellectus abstractus de vltimis. et hec est et causa quare homini attribuitur intelligere modo predicto et non asino aut equo aut alteri animali. quia scilicet eius anima non est ita propinqua secundum naturam animae intellectiue vt forme rerum existentes in ea sint sufficientes spiritus alitatis ad mouendum animam intellectiua ad suum actum. et in hac solutione gaudebit animus meus cum dei laude. Sed quod obicitur quod operatio non est nisi entis et vnus. et illud compositum non est vnum secundum esse. Dico quod aliquod compositum esse vnum secundum esse potest intelligi dupliciter. Vno modo quod esse vnus sit idem essentialiter cum esse alterius et nullo

Tertius

Sexta

modo diuersa esse. et sic est ppositu ex ma et forma materialis. Alio modo intelligit compositu esse unu s3 esse eo qd esse unius pris no est distinctu loco et subo ab esse alterius. et cu hoc actus unius illoz pprie et imediate dependet ex alio. et hoc modo ppositu ex corpore et operante intrinseco in corpore dicit unu s3 esse. et hoc aperte docuit Lomen. supra. z. celi et mudi. vbi loquens de forma mouente celu dicit sic. Recipiens aut ista forma et adunatu cu ea est corpus celeste ad qd psequuntur dimensiones corporales et alia accntia q i eo inueniunt. et io forma et formatu sut i eo idem numero. s3 s3 dispdes magis diminuta q sit adunatio recipientis et recepti i forma abstracta. Ecce q in corpore celesti forma et formatu sunt ide numero. s3 aut et i pposito. Locompositu. n. ex aia intellectiua et corpore corruptibili e unu isto modo. et s3 multu hñ sufficit ad s3 q dicat opari. Propter ignorantia aut huius distinctois qda intrin deducti sut vt dicerent aiaz intellectiua e vnita corpe humano s3 e sic q e eius recipit i ipso corpore humano et ibet ipsi. Ex quo sequitur q intelligere qd recipit i intellectu recipit in corpore humano vt i subiecto salte p accns. qd n. recipit i alio quo pucto corpeo fm e recipit necessario i corpore. et sic intelligere est i corpore sicut tagere. qd est grauissimu inconueniens et tra oes phias. Et s3 obyciunt per dcm ari. i erroribus huius libri. vbi dicit q melius est dicere aiaz no intelligere s3 hoies aia. ergo vult q aia no intelligit. Dico q hoc ipse dicit supposita opinioe atiquoz q ponebat aiaz intellectiua esse organica vt ps ibide. s3. n. hoc vey est q aia intellectiua no intelligit vt supposituz p se subsistens s3 homo p aiaz. et q bec sit eius intentio pot qlibet videre cōsiderando ibide. Loco ergo q ho no intelligit p se s3 roe pris. et hoc est verissimu. illa at ps non est forma recepta subieue in corpe humano p se vnita ei s3 e actu. qz si sic nuq separes ab eo nisi corrupeatur. Et dico vltorius q p intellectu ho est ho. s. natura intellectualis seu ronalis. s3 illud esse hoies no est esse receptu in ma subieue: qz nulla nã intellectualis nec etitas recipit in ma corpali. et hoc esse hoies. s. esse ronale est esse diuinu et ppetuu s3 ari. Ad alia cōfirmatione cuz dñ oē intelligens vel est intellectus et. iã dēz est q est hñs itelctm tāq pte sui et p que modū. Et debes scire q ista solutione huius rationis qliter ho intelligit qstū ad aliquid posuit reuerēdus doctor philosophie magr Remigius de brabatia in qda suo tractatu de itelctū q sic icipit. Cu aia sit alioz cogscitiua. s3 post huc qda inimi ci opinionis ari. et Lommen. posuerunt predictas obiectiones quas temptaui solnere s3 vca phycoz pdictoz ruz et in s3 dei gratia no modicuz gratulabar. Ad alia difficultates cuz dicitur q oz alia esse forma dico q s3 est vey s3 opinionez ari. et Lomen. nã illa est aia cogitativa que est nobilissima formaz maliu. et p ea homo est gnabilis et corruptibilis. vt dicit Lomen. i isto 3: cōmento 3: nec est aliq icōueniēs q ipsius hois sit duplex forma ppria quaz vna det eius corpi esse subale et alia esse intrinsecū opans a q denominat itelligens mo supradicto. pcpue qz ho est es nobilius et pfectius oius que sut hic. De hoc tñ igref iserius seorsū et diuisz vbi qref an aia sensitiva et intellectiua in hoie sint vna sola suba aie an diuerse. s3 attēdēdū est qz s3 ista fuerit de terminatio ari. et Lomen. pcpue. et hoc no reuoco in dubiū. tamē dico et firmiter alr esse dicēdū assero. s. qz ipa aia intellectiua est forma subalis dñs esse et vnita s3 e corpi humano. et est talis forma subalis que hz initium essendi no qdē ab aliquo agēte pculari educēte eā de

potentia materie. s3 ab agente vli qd est cā totius esse. s. a deo supmo pducente eā simplici pductione sine motu et transmutatione ex nullo subo. sicut et oia alia creauit. et ista qdē suba virtute diuina ppetuabit in futuruz qzuis sit annihilabilis de se. dico et et teneo firmiter hac subaz hre vtutes qsdā nales q no sut actus alioz corpeoz organoz. s3 s3 dñs imediate i eēntia aie. et sut intellectus possibilis et agēs et volūtas. s3 sic qdē virtutes sunt eleuate supra mām. et capacitāte materie corpeozalis supercellūt et facultatē eius supgrediūt rōne substātie aie quā psequūt q no pot totaliter icludi a mām. et quāuis ipa sit in mām rēmanet ei aliq actio in q mām corpeozalis n coicat. et oia talia attributa ei fm fide nostrā verissima sunt simplr et oio. Et q ipsa pati potest ab igne corpeozali et reuniri corpeozali post mortē iussu creatoris dei. Hoiz aut demōstrationē iducere non intend. neqz scio eē possibile. sed simplici fide bec puto esse credenday et alia mlta q credenda sut sine rōne demōstratiua sola aucte sacre scripture et diuinis miraculis approbata. et sic recipiendo talia nos meremur. Dicit tñ doctores fidē no hre meritū vbi humana rō pbet expimentū. Rōnes at phyce. q istā viā eē vident soluent snt fm pmissa. Des. n. pcedunt si ponere aiam rōnalē esse factā a generāte ptiunt et per exctōne de potētia materie. sed qz no ē ita imo ipa est creata a deo imediate io multa pot hre que alie forme māles hre n possūt. s. qz ipsa remaneat post mortē fm suā substātia. no aut inqstū forma. et q ipsa no sit extēsa fm extensio nē corpeozis. et q recipiat no idiuidualr sed vlr. et q sit intellectiua per se. et q possit recipere spēs intelligibiles et intelligere. et tamen ipsum corpeoz non recipit istos actus neqz etiam aliqua pars corpeozis et omnia talia: Qd si alicui p aspectu no videre sufficere ad solutiōes rationū. no tñ ppter hoc debet turbari. qz certus ē q auctoritas diuina maiorē fidez bz facere qz qdūqz ratio humanitus inuenta. sicut auctoritas vnus phi pualet vni debili rōni quaz aliqz puer iduceret. Rōnes aut q sunt s3 sniaz Ari. sup positā de leui soluūt vifis pdicti. Ad pmā pot dici q ho distinguif ab alys p intellectu pprie dictū tāq p operās intrinsecū qd i operādo vnite se hz ad corpus fm nām. et p aiaz cogitatiua distinguit ab alys sicut p formā pstituetē ipsz eē subali specifico. et sic vtraqz ē eius forma diuersimode vt patet. et de ista forma hois. s. qz ipz pstituit i eē subali itellexit Lomen. qd dicit in 2: phycoz cōmēto. 26: qz nālē p suā cōsiderationē puenire ad formā abstractā. s. vltimā fm eē eius i mām anteqz pueniat ad cōsiderationē de forma hominis. quasi dicat q nālīs anteqz pueniat ad cōsiderationem de intellectu q est forma hois nobilissima debet cōsiderare de forma abstracta vltima supple via generationis cuius tamē esse est i mām. et bec idubitanter est aia cogitativa. q p tāto dicit abstracta. qz multū spūaliter recipit et cognoscit sup oēs formas materiales. Et ideo videmus ari. in isto libro anteqz cōsiderauerit de intellectu imateriali considerasse de fantasia sub qua comprehendit cogitatiua hominis vt prius declaratum fuit. de forma vero hominis que est operans intrinsecum intelligit Lommen. quod dicit in fine illius commentī. Scientia igitur naturalis cōsiderat de esse formarum quousqz pueniat ad vltimam formarum materialium scilicet animam cogitatiua et primā abstractarum scilicet intellectiua humanam. aut quod idem est vt puto ad formas primas formarū que sunt medie in esse inter illas sicut existimatur de forma

bois vltima. s. intellectua. Des seqntes rōes pbāt aīas
intellectua esse formā ppriā hoīs s; non segt. ergo est
forma dās esse. imo esset fallacia equocatiōis aut cōse
quentis. Cōseqntes autētes ari. in oppo^m r. Lōmē. solute
sunt per distinctionē positas p̄us. q̄re r. C. Questio. VI.

Clare neque ipsius est r.

¶ Dic q̄rit vtz itelleūs possibilis sit aliqd ens
actu de se aut sit ēs i pura potētia receptiua. Et arguit
p̄mo q̄ nō est ens i pura potētia. qz nullus actus est ēs
i pura potentia. h est euident. sed intellectus possibilis
est qdā actus vt vī. cū sit aīa r suba sepata. g r. C. Itēz
si intellectus esset ens i pura potentia tunc nō distigue
ret a mā p̄ma. hoc at est ipossibile manifestū. qz cū mā
p̄ma sit in oibus substātus generabilibus r corruptibi
libus oēs haberent itelleūt. r pbāt p̄na. qz oīs distin
ctio est pactū. vt vult ari. 7. metaph. cū ergo mā p̄ma
sit ens in pura potentia. si s̄lr itelleūs esset ens in pura
potētia nō distiguerent ab inuicē. C. Et si q̄s dicat q̄ disti
guunt pactus ad q̄s hāt habitudinē r quos recipiunt.
C. Lōra s̄lr posse dicere q̄ mā hoīs r mā asini distigue
rent v̄leēt disticte pactus. cū actus diuersos recipiāt
C. Itēz nihil distiguit ab aliquo p aliqd qd est extra suā
essentiā. actus at est extra essentiā potētie pure. C. Itēz
si intellectus possibilis esset ens i pura potentia. aut eēt
eiusdē p̄fectionis cuz mā p̄ma. aut esset ip̄fectior r ma
gis accedēs ad nō ens. aut eēt magis p̄fectus r magis
appropinquat ad ens actu. hec ē disto sufficiēs. cū. n. mā
p̄ma sit mediū iter nō ens oīo r ens actu s̄m Lōmē. in
p̄mo p̄hycoz. p̄mento 7. necesse est q̄ altero istoꝝ mo
doꝝ itelleūs possibilis se beāt ad ip̄am mā p̄mā. Et si
dicat q̄ sit eq̄lis p̄fectionis tūc indubitatē eiusdē na
ture est r sp̄i s̄c i talibus p̄tigit accipe identitatē. Si
at diceret q̄ intellectus possibilis eēt ip̄fectioris entita
tis q̄ mā p̄ma hoc statū esset absurdū. qz itelleūs possi
bilis est res r substātia abstracta r diuina. C. Et si dicat
q̄ est maioris p̄fectionis et magis appropinquat ad
ens actu quomodo tūc est ens pure potētie. hoc videt
ipossibile oīno. Sicut. n. ex parte nō entis nihil recedit
a mā p̄ma. s. magis appropinquādo non enti qn ipsum
sit nō ens ita q̄ iter māz p̄mā r ipsum nō est gra
dus entitatis mediū sicut iter ip̄mā mā p̄mā r ens actu
nō videt esse mediū gradus entitatis. quare relinqui
tur q̄ intellectus possibilis vel sit actus vel mā p̄mā vel
nō ens oīno. C. Arguit 3. ad p̄ncipale. nam si intellectus
possibilis eēt ens i pura potētia s; se seq̄ret q̄ sp̄s itel
ligibilis esset eius forma substācialis qd videt ipossi
bile cū sp̄s itelligibilis sit de genere qualitatis vt videt.
r diuerse sp̄s itelligibiles possunt esse simul in itelle
ctu r nō diuerse forme substāciales specificē. quare r.
Et pbāt p̄na. qz illud qd p̄mo recipit i ente pure i potē
tia est forma substācialis vt videt de mā p̄ma ex p̄mo
p̄hycoz. sp̄s aut itelligibilis ponit illud qd p̄mo reci
pit in intellectu possibili. ergo r. C. Oppositū arguit au
toritate ari. in ista particula. vbi plane dicit q̄ ipsius
intellectus possibilis nō est aliqua nā nisi q̄ possibilis vo
catus est. Et paucis iterpositis dicit q̄ intellectus quo
opināt aīa r itelligit nihil est actu eoz q̄ sūt ante itelli
gere. r sic est pura potētia. r ibidē videt illud itendere
Lōmē. C. De isto dicunt alig q̄ snia ari. r Lōmē. fuit
intellectū possibile. s. i quo recipit itelligerēdo esse aliqd
ens actu de se. s; solū substātia pure i potentia r hoc p̄
bauerūt sic. Illud qd recipit de se oīa entia actu non est
aliqd ens actu. qz sic reciperet se ipsū qd est ipossibile. s;

intellectus possibilis recipit oīa entia actu. qd pbant. qz
itelligere fit p̄ receptionem vt p̄z hic. r sic cū intellectus
beāt nāle desiderū itelligēdi oīa h; recipere oīa entia
actu. aliter. n. nō itelligeret oīa p̄ receptionem. r dicit
hāc esse demōstrationē ari. hic. C. Itē hoc pbāt ex alio
fortius. Si intellectus esset aliqd ens actu aut esset ens
sensibile aut itellectuale actu s̄m se. hec diuisio est suffi
ciens sicut habet a Lōmē. i erroribus metaph. vbi di
cit q̄ notū est p̄ se q̄ nulla nā est iter abstractū r māle.
s; nō est nā sensibilis qm̄ hec non recipit v̄les r abstra
ctas formas. Sicut. n. recipiens formas māles ē potē
tia mālis. sic recipiens formas abstractas o; esse poten
tia abstracta. qz recipiens r receptū p̄portionatur. itel
lectus aut recipit formas abstractas vt concedit
ergo nō est nā sensibilis. r h; p̄batione nō o; diuisio
imozari nec etiam est nā intellectualis actu. sic. n. esset
itelligens quocūq; alio circūscripto. Aliqd. n. nō idiget
alio i operatōe nisi vel qz est pura potentia passiua. vel
qz eius actio trāsit i materiā exteriorē. s; hoc mō itelle
ctus nō eēt i potētia pure passiua cum h̄ret actum. nec
actus intellectus trāsfiens eēt manifestū est. r habet in
9. metaph. seq̄tur ergo q̄ itelligeret quocūq; alio cir
cūscripto qd est ipossibile. Experimur. n. q̄ nō est itelli
gere sine fātasmate. vt habet i isto 3. Etia ēs actu sc̄i p̄
operatōnez. Vñ Lōmē. dicit in 9. metaph q̄ opatio
facit sc̄ire actū r formā. Operatio aut nature itellectu
alis est itelligere. r hanc de se nō h; intellectus mālis s; fit
actu itelligens a fantasmate r itellectu agente vt p̄z
ex isto 3. ergo r. Alij vero alias rōnes adducūt ad istā
p̄clusionem. p̄mo qz si intellectus possibilis de sui nā
esset aliquis actus vel aliqd ens actu de se formaliter.
tūc nō posset aliqd educi de eius potētia qd est falsum.
qz sp̄s itelligibilis educit de potentia itellectus vt di
cūt. r p̄z p̄na. qz de potētia entis qd i sui substātia nō h;
substātia pure potētiālē nō pōt aliqd educi. C. Et p̄fir
māt. quia cum species itelligibilis educatur de essen
tia intellectus vt dicunt si ipsa educitur de potentia in
tellectus sequitur q̄ ipsa essentia intellectus sit poten
tia. r sic implicat contradictionem q̄ species itelligibi
lis educat de potentia itellectus. r q̄ ipse itellectus sit
ens actu aut actus. seq̄tur. n. ex hoc q̄ actus sit potētia.
Et pōt p̄firmari. qz recipere cōtrariū est oppositū ip̄i
actui. s; q̄ docet Lōmē. i tractatu de substātia oibis.
hoc enī est pati quod est cōtrariū ip̄i actui. cū igit itel
lectus recipiat sp̄s itelligibiles ipossibile est q̄ sit ali
quis actus s; se. vñ relinq̄t q̄ sit ens pure potētiālē vt
asserunt. C. Itē arguunt sic. illud qd p̄stituit vñ p̄ se cū
actu puro illud in sui nā est potentia. hec enī est cā q̄re
ex mā r forma fit vñ. qz hec est potentia r h est actus
vt p̄z i 2. huius. r 8. metaph. s; ex itellectu possibili cū
actu quodā puro. s. cuz itellectu agente fit vñ ens p̄
se. s. aīa itellectiua humana r dicit esse itentōez cōmē.
in isto 3. r in pluribus locis. Vult enī in prima magna
digressione q̄ resp̄cūs itelleūs agēt ad itellectū māle
est sicut respectus lucis ad diaphanū. sicut. n. lumē vel
lux est p̄fectio diaphani sic itellectus agens est p̄fectio
itelleūs mālis. q̄re r. Dicunt et idubitatē istas fuisse
sententiā ari. r eius determinationē. ipe. n. loquens de
suba intellectus possibilis dicit q̄ nullā h; nāz nisi q̄
possibilis vocatus est. Et paz post dicit q̄ nihil est actu
eoz q̄ sunt ante itelligere. Et in. c. sequenti. Dubitabit
autē aliq; dicit. Quoniā potentia aīe quodāmō ē itel
ligibilia itelligens. s; actu nihil anteq̄ itelligat. Et in
.c. Indiuisibiliū qd ē ergo itelligibilia. dicit. Oportet

Tertius

autem esse potentia cognoscens. **Commen.** super illā partē. quare neq; ipsius nāz rē. dicit q; intellectus mālis nullā hz nāz rē essentia qua pstituat fm q; est mālis nisi nāz possibilitatis cū denudet ab oibus formis mālibus r intelligibilibus. Propter hec r filia creditur multi fuisse itentionē ari. **Lōmen.** q; intellectus possibilis sit ens pure potētiāle nullā actualitatez ex se habēs nec sensibile nec intellectuāle. r sic opinātes nitūtur rīdere rōnibus i r rariū. **Ad primā** dicit q; ipse intellectus possibilis hz se non est aliquis actus sed est quedā pars eēntialis aie humane ex qua cū intellectu agere pstituit vna substātia abstracta. s. aia rationalis hūana. nec ipse intellectus possibilis fm istos est aliqua aia. s; pars aie. r hoc videt sentire ari. in pncipio huius tertū vbi dicit sic. **De parte autē aie rē.** Et sic vult aperte q; intellectus possibilis est pars aie qua aia cognoscit r sapit. **Ad aliā** dicerēt negādo pñaz. r cū dicit q; oīs distinctio est p actū. forte dicerēt vep; est distinctio actū r distinctio cōpositioz. actus. n. distinguūtur p seipsoz r non per aliqd aliud formaliter. r cōposita etiā distinguuntur per suos actus magis q; p māz i qua coicāt. s; distinctio potētiāz vel entū potētiāliū nō o; q; sit p actus formalr r trise ce. s; i seipsis pnt distingui eēntialr. **Clez** est tñ q; i noticiā distinctōis potētiāz r entū potētiāliū nō ducimur pmo nisi p distinctiōē actū. **Er pōt** dici nihilominus q; mā pma r intellectus distinguūtur realr r cāliter p suos actus pprios. q; mā pma recipit actus istos. i. idiuiduales r hic exītes r nūc r hātes dīrū quoquo mō. **S; intellectus possibilis** recipit actus vles r abstractos nō exītes hic r nūc neq; r rariū hātes p se. Et hoc assignat ari. in isto 3°. r **Lōmē.** explicauit diuersitatē receptiōis in intellectu r in mā in illo. c. Dubitabit autē aliqs. Et cū dicit q; fm hoc mā hois r mā equi debēt esse diuerse. q; forma hois r forma equi sūt diuersi actus. Di co q; nō est sile q; nullus istoz actū est pprius mae p me. r iō p istos nō distinguūt mā pma corpālis. **S; actus abstractus** ē ppus intellectui possibili r actus idiuidualis ē ppus mae pme corpāli. r iō bñ distinguūt hz istoz actū distinctiōē. r pncipue nō ē sile pp aliud. q; mā pma hois est in potētia ad formā aīni r equi. r ideo distinguūtur materie pme istoz p se. **S; mā** corpālis nullo mō est i potētia ad actus vles abstractos. nec ens in potētia icorporeū. s. intellectus possibilis est i potētia ad formas indiuiduales. r ideo nō valet ratio. Et istā solutiōē vidētur habere a **Lōmē.** in pma magna digressiōe vbi dicit q; diuersitas nature recepti arguit diuersitatē nature recipiētis. r idē apparet in. c. palletrato. r forte dicerēt post. r cū dicit vltērius q; nihil distinguūt ab alio p aliqd qd est extra suā essentia. vep; est tanq; p pncipiū formale. q; forma nō est de essentia eius cuius est forma. sed bene distinguūt ab alio tanq; p causā finalē. r sic est hic. nam actus est quodāmodo finis potētie rē. **Ad aliā** pfirmationē dicerēt q; intellectus possibilis est i alio gradu entitatis a mā pma. r est nobilioris ordi nis simplr. sicut iutelligere est operatio nobilior aly operationibus. nec sequit; propter hoc q; ipse sit actus. q; i potētia pura pōt esse gradus. ita. s. q; vnu ens pure potētie fm se sit simplr honorabilius alio. sicut videt mā q; i puro actu. s. q; in essentia sua nullā icludit substātiā potētiāle est ordo. forma enīz specificā hominis est longe nobilior q; forma ignis. r forma ignis q; forma terre. r tamē cōstat q; nulla illaz formaz est cōposita ex diuersis substātis quare simplr i ente pure potētie receptiue pōt esse gradus mō p dīcto. **Ad aliā**

Sexta

dicerēt q; spēs itelligibilis nō vnī intellectui possibili sine intellectu agēte imo ordine nature pūs vnī itelle ctus agēs intellectui possibili q; spēs itelligibilis. r ideo intellectus agēs erit forma pma subalis intellectus possi bilis. spēs autē rei itelligibilis erit forma accidentalis q; p supponit ens actu. q; rē non valet rō. Et hec opio in dubitanter multū pbabilis est. r scio q; multi eoz qui cōsiderauerunt in phia ari. r **Lōmen.** istā rceperūt vt verā. **Cōtra** hoc tñ sūt difficultates nō pauce. Una est q; si iste intellectus possibilis est suba pure potēntialis r nullus actus nec actu ens. sequit; q; aia itellectua ho minis est corruptibilis. quod est cōtra ari. in isto 3°. r in 2° huius. r pbat r sequentia. quia cū ens pure potētiāle non possit existere in actu sine actu sibi inherēte ipz perficiente vt oēs concedunt. r p; in primo p hycōz a **Lōmen.** oportebit hz istā positioē q; intellectus possi bilis habeat in se aliquē actū primū substāntiāle iherentē sibi r dantē sibi esse actu. r hoc iā concedūt isti vt p; ex predictis. **Dis** autē substātia pposita ex duobus pncipys essentialibus quoz vnu est substātia in po tentia r aliud est actus est corruptibilis. vt p; ex pmo p hycōz. r satis in 8° metaph. **Ad** huc autē pnt isti cauillare q; hoc verū est de substātia cōposita ex materia pma r forma substāntiali inherente. s; intellectus possi bilis non est materia pma s; alterius rōis. ergo rē. **Cōtra** hoc est quia **Lōmē.** vult in 8° p hycōz. r 8° me taph. r in de substātia orbis. q; si celū esset substātia cōposita ex materia r forma oporteret q; esset corrupti bile. modo hz rōez predictā posset dici q; mā celi nō est eiusdē rōnis cū materia pma istoz inferioruz. Et iō q; quis celū sit cōpositū ex duabus substāntys q; vna pura potētia r alia est forma inherens. non tñ sequit; q; est corruptibilis sicut tu dicis quod non sequit; in aia itellectua. Et vniuersalr oīs rō que adducit cōtra po tentē celū esse substātiā cōpositā ducendo ad hoc icō ueniens q; esset corruptibile. valcbt cōtra ponentē q; aia itellectua sit substātia cōposita. r sicut soluerent de intellectu sic de celo. qd tñ videt esse cōtra **Lōmen.** qui spāliter r radicaliter sūdatur sup illā rōez ad dicē dū q; celū est substātia r subiectū simplex. **S; adhuc** quidā putant euadere per hoc q; sicut dicunt nō est si mile de aia itellectua r de celo. nā corpōrale r spūale differunt genere. vt dicit **Lōmen.** supra tertū de aia. iō nō potuit esse vt pncipia eozū essent cadē. sed soluz p portionabilia. sensibilia vero r corpōralia cum magis pueniant r sint vnus generis necesse est vt si aliquid illius generis fuerit compositum ex potētia et actu vt illa pncipia sint eiusdem modi r vnus rationis seu vniuoca. quapropter sequitur q; si corpus celeste sit cōpositū ex mā r forma vt sint eiusdē rōnis. r pñs ge nerabile r corruptibile. **Hec** autē pñasio paz pficit q; bene vep; est q; cū celū sit aliquid eiusdem generis cū istis iferioribus mālibus. mā tñ eius. si mām habe ret. esset eiusdē rōnis generalis vel fm analogiā cum mā istoz iferiorz. s; non seqtur ex hoc q; ipsa sit vnus rōnis fm spēs spālissimā sicut nec eius forma q; non ha beret dīrū esset eiusdē spēi cū istis formis iferioribus. **Dicit** ergo q; celū est cōpositū ex mā q; est suba pure potētie de se r forma inherēte. illa tñ mā nō est eiusdem nature fm se cū mā istoz iferiorz. sicut neq; intellectus possibilis est eiusdē nature cū mā ista. bñ tñ vep; est q; magis cōuenit ista mā celi cuz materia istoz iferiorz q; intellectus possibilis. sed nō sequit;. ppter hoc q; sit penitus eiusdē nature cū ea. videt ergo sile iudiciū de

alia intellectiva si ponatur esse composita ex duabus substantiis quibus una est potentia pura et alia est actus. et de celo si ponatur compositus ex duabus talibus naturis. ita quod si sequeretur celum esse corruptibile sequeret aiam esse corruptibile. et si non sequeretur aiaz intellectiva esse corruptibile. nec sequeretur celum esse corruptibile. ergo oporteret dicere illa ratione Lomen. non valere de celo. vel oportere quod aia intellectiva non sit composita modo predicto.

ultra ¶ Preterea quod plus cogit. Si aia intellectiva continueret esse ens pure potentie sic quod non sit aliquis actus de se nec ens actu. hoc maxime videret esse per receptum quod ei attribuitur sicut est manifestum ex processu ari. in isto 3° na ppter hoc quod aia oia intelligit per receptionem claudit eius potentialitate et non per aliud medium. sed per eius receptionem non potest dici quod sit ens pure potentie quod non recipit immediate nisi formas accidentales. scilicet spes intelligibiles. forma autem accidentalis non recipit immediate in ente pure potentie sicut nec transmutatio accidentalis. Et confirmat hoc ratio sic. de subiectu quod immediate recipit formam accidentalem determinatam est ens actu vel actus. habet enim per principium quod in se differt subiectu principale forme subalis et accidentalis quod sub se forme subalis principale est ens pure potentie. sed subiectu principale forme accidentalis est actus vel ens actu. et per ens actu. unde ens pure potentie si poneret separatim esse actu non esset sub se alicuius accidentis scilicet pure accidentis terminati. De ergo sub se quod immediate recipit formam accidentalem determinatam est ens actu de se vel actus. sed ipse intellectus possibilis recipit immediate formas accidentales. scilicet spes intelligibiles. immediate dico per negationem medium per se receptivum. et hoc est videre sic. Aut. n. recipit eas immediate sine aliquo medio per se receptivo. aut mediate intellectu agente per divisionem sufficientem per actionem eius. Sed non est dicendum quod recipiat eas mediate intellectu agente. primo quod si intellectus possit recipere spes intelligibiles mediate intellectu agente oporteret quod recipiat ipsas intellectuales mediate intellectu agente. constat. n. quod intellectus non recipit nisi mediate specie intelligibili aliquid modo mediativis. recipit ergo intellectus mediantem intellectum agente sub fine. et sic intellectus agens immediatus habet in se intellectus quod intellectus possibilis. Quis autem suba in qua est intelligere intelligit ut manifestum est de se. quod intellectus agens intelligit ista inferiora quorum intellectus habet in se immediate. quod est Lomen. manifeste in isto 3°. Et confirmat ista ratio. quod ipse intelligere aut recipit immediate in intellectu possibili. aut mediate intellectu agente. aut mediate specie intelligibili. si primo modo habet propositum ut declaratum est. si 2° modo sequitur inconveniens predictum. si 3° modo. scilicet mediate specie tunc quod de receptio specie. vtrum. scilicet intellectus possibilis recipiat spes immediate aut mediate intellectu agente. si immediate habet propositum ut deductum est. si mediate intellectu agente. tunc sequitur quod intellectus recipit mediate intellectu agente et sic idem quod prius. oportet quod intellectus possibilis sit aliquid quod ens actu vel actus. vel quod recipit intellectus mediantem intellectu agente sub fine. et sic intellectus agens intelligeret illud cuius intellectus recipit per eum intellectus possibilis quod est ipse. et ite per probabitur inferioris quod intellectus agens est immediatum principium per se actuum intellectus. Quod igitur esset immediatum per se principium receptivum aut ratio recipiendi non apparet. ¶ Itaque aliquid sic arguit. Si intellectus agens et possibilis constituerent unam substantiam incorpoream. scilicet aiaz intellectiva humana. tunc substantiam incorporalem a principio nobis uniretur ut forma. et per se quod in primo instanti. productio hominis intellectus materialis nobis coniungitur ut forma et perfectio nostra in actu. ut patet per Lomen. primo

mento huius tertii. qui dicit nos per istum intellectum ab aliis speciebus distingui. Si igitur intellectus agens et possibilis constituerent unam substantiam tunc sicut intellectus agens. immo et verius in principio nobis coniungeret ut forma. hoc autem est Lomen. in multis locis. dicit enim in isto 3° comento. 36° quod intellectus agens non est in nobis ut forma in actu in principio sed solum in fine quando completa est generatio intellectus in habitu. Vult etiam in eodem comento quod ante generationem intellectus speculativi in nobis non unum intellectus agens ut forma nisi in potentia. quare etc. Ut autem hoc ratio demonstrat. propositum videbit post. ¶ Itaque ipsi arguit sic. non est de intentione Lomen. quod in nobis sit duplex potentia cognoscitiva abstracta. sed si intellectus agens esset forma intellectus possibilis hoc sequeretur et illa positione. quod vterque illorum intellectuum est potentia abstracta cognoscitiva et Lomen. ¶ Itaque arguit sic. Nulla forma informans aliam materiam agit in illa materia quam informans et ipsa sit unum ens per se reducendo ipsam ex potentia essentiali in actu. ut per inductionem. unde forma ignis non agit in materiam propriam. sicut nec lumen inherens medio agit in illud medium sed solum illud lumen agit causando ipsum. Et ad hanc intentionem dixit Lomen. in 8° phisicorum. quod agens et patiens sunt ad invicem coniuncta non continentur. cum ergo intellectus agens habeat se ad intellectum possibilem ut agens ad materiam sequitur quod intellectus agens non est forma efficiens intellectum possibilem. Quantum autem concludat de ratione fortassis videbit in capitulis. sufficit autem mihi ad presens quibusdam modis ostendere quod intellectus possibilis non sit ens pure potentiale potentia receptiva ita quod non sit aliquid ens actu de se. ¶ Itaque si intellectus possibilis esset substantia intellectiva pure potentie et proficeretur per intellectum agentem sibi inherente. sequeretur quod ois actus intellectualis proficeret inherenter ipsum intellectum possibilem. sicut ois forma sensibilis et materialis proficit inherenter ipsam materiam primam que est substantia pure potentie ad oes actus sensibiles. et sic intelligentie mouentes corpora celestia que sunt quodammodo actus intellectuales inheret nostro intellectui. et esset nostre intellectus possibilis pars essentialis cuiuslibet motoris celestis. quod videtur valde absurdum. Quare autem intelligit hic Lomen. quod hoc genus entis. scilicet intellectum materiale necesse est esse in quolibet intelligentia abstracta que intelligit aliquid extra se. et quare sine ipso non possemus intelligere multitudinem in formis abstractis forte igitur post divisionem et per se. B. n. multum idem declaratorem. Propter has rationes et causas dicit aliquid ad quod principalem quod intellectus possibilis non est actu aliqua forma materialis. si per se inherens materia. et dicit quod ipsa aia intellectiva habet aliquid substantia intellectiva actu subsistens per se. dicit quod ista substantia intellectiva habet potentiam receptivam cuiuslibet specie intelligibilis. primum probatum fuit superius multis rationibus. et potest sic probari ad presens. Si aia intellectiva que intelligitur quod dicitur comprehensioibus vltibus esset forma inherens alicui corpori. aut ipsa tota esset in qualibet parte corporis. aut una eius pars esset in una parte corporis. et alia in alia. Si primo modo quod tota substantia aie intellectiva inheret manui. ponamus quod manus abscidatur. quod vix remaneat ipsa aia intellectiva que inheret ei. aut non remaneat. Si remanet quod manus abscisa adhuc est aia et vivit. quod est absurdum. Si non remanet illa aia in manu que ei inheret. dicitur vix illa corrumpatur aut non. Si corrumpitur habet deus vitam. quod est illa intellectiva est incorruptibilis et oes phos et finem oes leges. Si diceretur quod inheret alicui corpori. si residuo corporis remaneret. dicitur vix pars inheret illi corpori aut non. si non eadem forma numero informat successive diversas materias inhereret. quod est absurdum. Si dicatur quod illa eadem aia in

*propria ad idem in te
magnitudinis dicitur
ante ad rationem forme
non aliquid in se esse
penit*

Tertius

tellectiua tota q̄ prius iberebat manui iheret residuo
 corpis. tunc q̄rit q̄ ē suba corrupta i abscessione manus
 Tertū enī ē q̄ mā nō ē corrupta cū ipa nō sit corrupti-
 bilis. vt pbatū ē pmo p̄hycorū. Si vō dicat q̄ ibi ē cor-
 rupta alia forma subalis. s. sēsitua q̄ iformabat manus
 hoc saltē est cōtra opinionē cōez q̄ nō ponit in hoie aliā
 formā subalē nisi aiaz itellectiua. Et si dicat q̄ illa aia
 q̄ in formabat inanū remanet sine oī corpe. r tñ in resi-
 duo corpis remanet aia itellectiua. tūc illa aia nō erat
 tota aia illius corpis. Si autē dicat aliq̄ q̄ aia itellecti-
 ua est extensa s̄z extēsiōne corpis. hoc est ipossibile ma-
 nifestū. S̄z q̄z aliq̄ nō hñt picoueniēti q̄ in hoie sint
 diuerse aie iherētes corpi huano q̄rū vna est corrupti-
 bilis. s. sēsitua alia icorruptibilis. s. itellectiua. Et iō ad
 duco aliā rōez cōez cōtra quācunq̄ viā pōnentē aiaz i
 tellectiua esse formā iherentē corpi per se. Nā si aia in-
 tellectiua daret eē indiuiduo humano r ihereret eius
 cropi vt forti. tūc sequeret q̄ mortuo indiuiduo huano
 vt forte adhuc remaneret illud indiuiduū nūero quod ē
 ipossibile manifestū. r pbo r̄sequentiā. q̄z remanētē oī
 eo qd̄ r̄stituit essentiā r q̄ditatē alicuius rei remanet il-
 la res eadē numero. q̄. n. aliqua res nō manet hoc non
 v̄r eē nisi p̄ defectū alicuius p̄ncipiū r̄stituiti. s̄z forte
 mortuo adhuc manet totū qd̄ r̄stituit ip̄z forte subalr
 r̄trifecū. s. aia itellectiua r corpus eius. v̄l saltē mane-
 bit eius forma p̄pria r singularis. r sic ip̄e idē numero
 manebit. ¶ S̄z dices q̄ forte mortuo nō manebit vnio
 aie itellectiue ad corpus for. r hec vnio necio regrit ad
 r̄stitutōez for. Cōtra hoc ē q̄z v̄l illa vnio ē res penitus
 eadē cū aia r corpe. r sic ip̄s remanētibus remanet il-
 la vnio. v̄l ē res diueris ab vtroq̄ istoz necario tñ reg-
 sita ad eē. r sic aut erit p̄ncipiū r̄trifecū sube for. aut erit
 aliq̄d extrifecū a suba ip̄sius. Nō pōt dici q̄ sit aliq̄d ex-
 trifecū. q̄z cū ista vnio necario regrat ad eē for. vt tu po-
 nis. ōz si ip̄sa est aliq̄d extrifecū a suba for. q̄ r̄sequat
 aliq̄d itrifecum ip̄s forti tanq̄ suā cāz ad quā r̄sequat.
 Dē. n. posterius aliquo necario tñ r̄comitās ip̄z p̄us h̄z
 i ipo p̄ozi cāz rōne cuius necessario r̄seq̄. Et sup̄ ista re-
 gula fūdat nā demfatiois p̄pter qd̄. ergo si illa vnio est
 aliq̄d extrifecū hoī. r p̄ r̄is posterius q̄ditate hoīs ne-
 cessario erit aliq̄ cā p̄ozi i for. p̄ quā cāz illa vnio necessa-
 rio r̄seq̄ ip̄z forte. S̄z cā illa non est aia itellectiua p̄ se
 neq̄ corpus. q̄z ista manēt q̄n nō est illa vnio. ¶ Uel si
 diceret q̄ aliq̄d istozū p̄ se eēt cā vnionis huius. q̄ istis
 remanētibus necessario remanet illa vnio. r sic idē qd̄
 p̄us. ¶ S̄z dices q̄ illa vnio r̄seq̄ aiam itellectiua for.
 vnitā corpozi eius. ita q̄ aia itellectiua for. vnitā corpo-
 ri est causa vnionis illius. Contra hoc est q̄z q̄ref de illa
 vnione sicut de p̄ozi r ibi in ifinitū in vnionibus tali-
 bus. qd̄ est absurdū. q̄ nō v̄r q̄ illa vnio sit aliq̄d extrife-
 cū a suba fortis necessario r̄comitās eā. Si vō dicat q̄
 ip̄sa vnio aie itellectiue for. sit alia res ab ip̄sa aia r cor-
 pore for. r sit aliq̄d itrifecū ip̄s sube for. hoc est oīno ab-
 surdum r p̄cipue r̄tra illos q̄ nō ponūt i suba r q̄ditate
 for. aliq̄d rē nisi māz eius r suā aiaz itellectiua. Et cōfir-
 mat̄ hec rō. q̄z si aia itellectiua for. ē forma iherēs eius
 materie. tūc r̄stat q̄ ad r̄stitutionē sube for. necessario
 regrit̄ur ista tria. s. mā for. r aia itellectiua for. r vnio
 actualis aie itellectiue ip̄sius for. r cū hec tria fuerint
 actu erit suba for. r ip̄se for. erit. Tūc q̄rit v̄r ista vnio
 actualis aie for. ad māz eius sit idē penitus r realr cuz
 ala eius r corpeze vel cū altero istoz. aut sit res alia ab
 vtroq̄ istoz. Si dicat q̄ sit idē realr penitus cū ambo-
 bus his v̄l cū altero eoz. segtur cū hec ambo remane-

Sexta

ant q̄ remanebit hec vnio mortuo for. r sic emanabit
 for. idē numero penitus. Si vero illa vnio actualis sit
 aliud ab aia for. r ab eius corpeze aut est suba v̄l acc̄is.
 Si est suba aut est mā qd̄ ē absurdū. aut est forma. r sic
 for. hēbit duas formas indiuiduales subales iherētes.
 q̄z certuz est q̄ si illa vnio est forma subalis erit forma
 iherēs r indiuidualis. qd̄ est absurdū. aut erit illa vnio
 suba cōposita. r sic cū illa vnio ponat̄ esse p̄ncipiū sube
 for. segtur q̄ suba r̄posita erit p̄ncipiū sube for. qd̄ ē ab-
 surdū. Si autē illa vnio erit acc̄is. aut erit acc̄is separa-
 bile. r sic cū aia for. nō r̄stituat for. in esse suo subali nisi
 s̄z q̄ est vnita māe for. segtur q̄ r̄stituit for. s̄z aliquod
 acc̄is separabile qd̄ est absurdū. Si autē illa est acc̄is i
 separabile tūc remanet remanētē aia. r sic idē qd̄ p̄us.
 ¶ S̄z forte diceret q̄ aia for. r̄stituit ip̄s i eē suo subali
 s̄z acc̄is sepabile nō qd̄ simplr. s̄z dispositiue. Et tē ar-
 gueret vt p̄us q̄ rēdo rōe cuius ista vnio r̄seq̄ ip̄z for.
 r mozari i s̄ ē sup̄flūū. ¶ Nūc declarādū ē z^m p̄positū
 .s. q̄ itellectūs polis est aliq̄ suba itellectūalis actu. r s̄ pōt
 p̄bari ex dcis. q̄z itellectūs polis aut est suba itellectūalis
 ens actu aut ens itellectūale pure i potētia. hec diuisio cō-
 cedit ab oibus itelligētibz. s̄z nō pōt eē ens itellectūale
 pure potētie. vt sat̄ pbatū fuit r̄ illos q̄ s̄ ponūt. q̄ reli-
 quif q̄ sit suba itellectūalis actu. Qualr at ista suba sit i-
 telligibilis r itelligit seip̄sā. r q̄lr fe h̄z ad itellectū agen-
 tē ingret̄ post. S̄z declarādū est tertiū. s. q̄ ista substā-
 tia h̄z potētiā receptiua speciez itelligibilium. r pōt
 probari breuiter sicut facit ari. quia sicut sensitiuū se
 habet ad sensibilia sic itellectiuum ad itelligibilia.
 hec p̄positio est quasi manifesta p̄ se vt dicit Lōmen.
 r apparet. Nā sicut sensitiuū q̄nq̄ sentit et quandoq̄
 non. sic itellectiuum quandoq̄ itelligit r q̄nq̄ non
 saltē respectu vnus indiuidui. r hoc sufficit. sed sēsitiuū
 est receptiuū sēsbiliū sp̄ez vt manifestū est per se. r s̄
 vez ēd sēsitiuo i q̄ recipit ip̄z sentire. q̄ sit r itellectiuū
 i quo ē itelligere ē receptiuū sp̄ez itelligibilū. Et hoc
 apte docet Ari. i lra vt p̄z r̄sideranti. ¶ Tūc ad rōes al-
 terius opionis. ¶ Ad p̄mā cū d̄r illud quod recipit oīa
 etia actu r̄. cōcedo. r cū dicit q̄ itellectūs recipit omnia
 entia falsū est. r cū pbat q̄ itelligere itellectus possibit̄
 fit per receptionē alicuius itelligibilis. possū dicere q̄
 verū ē p̄ receptōez alicuius. s̄z nō ōz q̄ oē itelligere ip̄s
 us fiat per receptionē ip̄sufmet itelligibilis seu illius
 quod itelligit. s̄z sufficit q̄ fiat p̄ receptionē ip̄ius itel-
 ligibilis aut alicuius alterius ad quod h̄z bitudinē p̄ se.
 r hoc mō fit itellectio ip̄sius itellectūs possibilis. p̄ rece-
 ptionē alicuius alterius. ¶ Dicemus itaq̄ q̄ itellectūs
 possibilis itelligit oēs naturas corpales p̄ receptionē
 eaz v̄l suaz sp̄ez. r iō volo q̄ ip̄e nō ē actu aliq̄ nā cor-
 palis neq̄ aliqua sp̄es nature corpalis. s̄z ē i potētia ad
 oēs. s̄z nō ōz q̄ oēs nāz itelligibile itelligat p̄ receptōez
 illius vel sp̄e p̄prie eius. seip̄z enī nō itelligit p̄ recepti-
 onē sui nec sue p̄prie sp̄e ip̄sū r̄p̄sentātis. s̄z alio mō
 vt videbit̄ deo volente. ¶ Ad aliā dico q̄ itellectūs pos-
 sibilis est nā itellectualis actu de se formaliter. r cū cō-
 cludit̄ ex hoc q̄ sic itelligeret quocunq̄ alio circūscri-
 pto. dico q̄ nō segtur. r ad p̄bationez cū d̄r q̄ aliq̄d nō
 idiget alio i opatione nisi q̄z opatio eius transit i māz
 exteriorēz. vel q̄ est pura potētia passiua. dico q̄ ista
 est vna dignitas irrationabilis imo vnū falsū r ipossi-
 bile. q̄z certū est q̄ corpus celeste i suo moueri indiget
 aliquo alio. s. itelligentia. r tñ ip̄z corpus celeste nō est
 pura potētia passiua de substātia sua imo est substan-
 tia actu ens nec ip̄z moueri corpis celestistransit i ma-
 bz

Tertius

corpa qz forma que subsistit naturaliter anteqz vniat
 corpi non idiuiduatur idiuiduatione corpis sed seipsa.
 est idiuidua. Uniuersalia. n. no subsistunt nisi idiuidua
 liter. sed intellectus subsistit naliter pns qz vniat corpo
 ri vt manifestu est fm oes. ergo no est idiuiduatus per
 corpus nec p ois numeratus numeratõe corpoz. ergo
 reliquit q sit numeratus p se. z sic seqtur q no sit vnus
 fm spz. qz in eadẽ spẽ possunt esse multe differẽtie. sed
 no fm substãtia neqz p se vt docet ari. li. posteriorum.
 ¶ Itẽ si intellectus esset numeratus fm numerationẽ
 corpoz humanoz seqret q ipse esset aliqd in potentia
 intellectu solũ. z per ois motiuũ ipius itellcũs. z sic idẽ
 esset moues z motũ. que sũt oio impossibilia. z patet pna:
 qz ois forma malis est extẽsa extensioe materie z est
 intellecta in potentia. vnde intellectũ in potẽria est mo
 tiuũ ipius intellectus possibilis. z sic itellcũs ipse ẽ mo
 tius suiipius. qd est absurdũ. ¶ Itẽ arguit Lõmen. q
 si intellectus malis numeraret ad numerationẽ corpo
 rũ idem reciperet seipz. z hanc pnam aliqui sic declarant
 quia intellectus materialis est receptiuus cognitionis
 cuiuslibet forme materialis. z tu ponis q ipse est mate
 rialis ergo est receptiuus cognitionis suiipius. sed vbi
 cognoscens z cognitũ sunt idẽ. cognitio media est idẽz
 cũ extremis. ergo eoipso q recipet cognitionẽ suiipsi
 us ipse reciperet seipz. Sz hec declaratio nõ videt oio tu
 ta. qz p eundẽ modũ pbaret cõtra Lõm. q intellectus
 imãlis nõ est aliqua forma imaterialis qz ipse recipit
 cognitõẽz cuiuslibet forme imaterialis. z sic reciperet co
 gnitionẽ suiipius. z sic idẽ quod pns. Propter qd aliter
 intelligo dictũ Lõmen. q idẽ reciperet seipsũ. idest spẽm
 suiipius. z hoc sequit. qz ois forma materialis intelli
 gibilis est per sui specie receptã in intellectu materiali
 Non eni est ratio quare vna forma malis itelligatur p
 sui speciem z alia non. si ergo itellcũs possibilis esset
 forma materialis oporteret q ipse reciperet spẽz suiipius
 qd vř impossibile vt pns ostẽsus fuit. ¶ Itẽ sequeretur q
 intellectus nõ reciperet nisi idiuidualiter. z sic nõ distin
 gueret a sensũ. qz ois cognitio q recipit hic z nunc pti
 tiner ad sensum. ¶ Itẽ si intellectus esset numeratus in
 diuersis hoibus sequeret q i spẽbus itelligibilibus ab
 strahẽdo spẽz a spẽ esset. pcessus in ifinitũ. qd est impos
 sibile. z iplicans z contradictionẽ. qz ordini repugnat in fini
 tas. pna pbat. qz tũc spẽs in intellectu meo z in intellectu
 tuo differret numero z ueniret spẽ. ergo ptingeret ab
 strahere vnã spẽz ab illis duabus spẽbus. z illa species
 abstracta p intellectu meũ z tuũ p eandẽ rõe est alia z
 alia. qz in alio z alio intellectu. ergo ab illis duabus cõ
 tingit abstrahere vnã spẽm vt prius z sic in ifinitum.
 ¶ Sed ptra istã rationẽ est vna difficultas non parua.
 qz p eadẽ rationẽ pbaret q intellectio esset eadẽ nume
 ro qua intelligit soz. z plato. qz si nõ est vna numero. sz
 alia z alia ptingeret abstrahere vnã itelleccionẽ cõem.
 z sic in ifinitũ sicut de spẽbus. z sic p istã rõe si valeret
 quincere q nõ est alia itelleccio qua soztes itelligit ab
 illa qua plato intelligit. qd videt absurdus. Ad hoc dist
 aliqui q istud nõ valet ptra Lõmen. nam Lõmen. non
 poneret itelleccionẽ aliã z aliã sz substantiã in intelle
 ctu soz. z pla. sed eandẽ. z tamen nõ seqtur. intellectu la
 pidis est in intellectu soz. ergo soz. itelligit lapides. qz
 ad hoc q soz. denoietur itelligẽs nõ sufficit q itelleccio
 sit in intellectu suo. sed cũ hoc regritur q virtus fanta
 stica soz. sit in actu cognoscẽdi lapidẽ. Un dicunt isti si
 cut nos ponimus q eadẽ spẽs formata in intellectu no
 stro aliquãdo est pncipiũ cognoscẽdi rẽ extra fm actũ

Septima

puta quando virtus fantastica respectu eiusdẽ obiecti
 est in actu. z qũqz nõ. quãdo. f. virtus fantastica nõ est i
 actu respectu eiusdẽ obiecti. ita eadẽ itelleccio nõc exi
 stens in intellectu meo copulata mihi p fantasmata exi
 stẽtia i me est mihi formalis rõ itelligẽdi obiectum ex
 tra. eadẽ aut itelleccio nõ copulata intellectu mõi per
 fantasmata mea. sed alterius est formalis rõ itelligẽdi
 illi cui per sua fantasmata copulat sz nõ mihi. Sz istud
 videt mihi valde difficile q itelleccio soz. z pla. respẽcũ
 vnus obiecti sit fm suã subãz vna z eadẽ numero. z p
 pter hoc de isto faciã qõẽz spãle. z etiã ibi videbit qua
 liter ratio Lõmen. hz efficacĩã sz eius positionẽ. ¶ Itẽ
 arguit ad pncipale. Si intellectus possibilis esset nume
 ratus seqret q scia esset qualitas actiua vel q discipu
 lus nõ addisceret a magistro quoz vtrũqz falsum est.
 z pz pna qz qualitas exiis i vno supposito seu idiuiduo
 nõ põt facere sibi silem i alio supposito v. distincto loco z
 subiecto nisi illa qualitas sit virtus actiua. vt ignis non
 generaret caliditatẽ i aliquo alio supposito nisi habe
 ret virtutẽ actiua. si igit intellectus meus est distinctus
 loco z subiecto ab intellectu tuo sicut seqtur ponendo
 eos esse numeratos. quõ ergo p sciaz meã potero gene
 rare sciaz i intellectu tuo nisi scia mea sit virtus actiua?
 ¶ Itis. n. z sibiis rõibus motus fuit Lõmẽ. ad ponẽdũ
 intellectu esse vnũ numero corũdere omni hoĩ. Et mo
 dus ponẽdi fuit iste. posuit. n. istũ intellectus z quãlibet
 aliã substantiã imãlẽ nõ habere aliquã intentionẽ sup
 additã spẽi. sed p idẽ esse intelligentiã z hãc ita q sua
 hecitas est sua qditas non supaddita qditati. hũc aut
 intellectũ posuit hře nalẽz inclinationẽ quãdã ad corpus
 organicũ pfectũ potentys sensitiuus hois quas posuit
 alterius spẽi a potẽtys alioz aialiũ saltẽ qũtũ ad virtu
 tẽ cogitatiuã ppriã hoĩ. z fuit imaginatio ipius q itel
 lectus p naturã suã est actus z pfectio nature humane
 nõ pns exposito. nature dico humane tãqz sui pmi pfe
 ctibilis. sz huius hois z illius solũ ex pnti et secundario.
 ¶ Lõtra hanc positionẽ sunt multe difficultates. Una
 est quã etiã mouet Lõmen. cõtra seipz. qz intellectus est
 pma pfectio hois. vt pz per diffinitõẽz cõez oia aie datã
 in z. huius itelligere at est secũda pfectio. Lũ igit secũ
 da pfectio sit alia z alia in alio hoie sequit q pma pfe
 ctio dz esse alia z alia. ¶ Itẽ viderent sequi multa incõ
 uenientia cõtra istã positõẽz. Unũ est q ego esse p esse
 tui z tu per esse mei. quod est absurdũ. z pz pna. qz intel
 lectus est prima pfectio. i. forma subãlis cuiuslibet ho
 minis. z sic si eẽt vnus numero ego z tu hřemus formã
 substantiãlẽ vnã numero. z per ois vnus esse. z sic ego
 esse per esse tui z tu per esse mei. ¶ Itẽ seqretur q soz.
 fuit anteqz esset generatus. probatio qz cum est forma
 rei res illa est. sz intellectus cum sit eternus fuit anteqz
 soztes fuerit generatus. ergo cũ ipse sit forma cuiuslibz
 hois seqtur q soz. fuit anteqz esset. ¶ Itẽ seqtur q soz.
 nõ est corruptibilis in qũtũ homo qz ipse est hõ p itelle
 ctũ q est corruptibilis. qre zc. ¶ Itẽ seqretur q ego ac
 grere sciaz quã tu acgris z ecõuerso pderẽ scientiã quã
 tu pdis cũ scia nõ acgratur nisi in intellectu nec pdatur
 nisi in intellectu. impossibile est autẽz idẽ fm idẽ acgrere
 sciam z sũr pderẽ. qre zc. ¶ Itẽ aliqui sic arguit cõtra
 Lõmen. Si intellectus est vnus i oibus hoibus seqtur
 q pstraria sunt sũr in eodẽ subiecto numero qd videtur
 impossibile. pbat pna. qz certũ est q opiniones pstrarioz
 sunt pstrarie. vt vult ari. in z. pibermenias z 4. meta.
 sed cõtingit vnũ hoiez habere opinionẽ i suo intellectu
 de vno contradictorioz z aliũ aliã opinionẽ de alio sũr

7 r u
 posito a se

et sic in ipso intellectu simul erunt contraria. qre rē. ¶ 3° aliqui arguūt. vnicuiq; pfectioni que est forma imālis et sepata ei corūdet nisi vñ pfectibile. vt p3 in motori bus celestibus in qbus vni motori nō corūdet nisi mobile vñ numero et vnus nauta nō vtitur sil nisi vna nau. Lū igitur intellectus sit pfectio imālis sequitur si est vnus numero q; ei corēspōdet nisi pfectibile vñ numero. et sic simul nō erit nisi homo vnus numero qd est ridiculū. et istā rationē etiam tāgit Lōmen. ¶ Item Albertus arguit contra istā opinionē quatuor rōnibus. Prima est ista. Omne cōpositū est hoc aliqd p suā formā subalē que est sua pma pfectio. si ergo hō est hoc aliqd. s. singularis hō distinctus numero ab alio homine ergo forma eius est distincta a forma alterius simplr. forma autē eius est intellectus. qre rē. ¶ Secōda rō stat in hoc. particulariū pncipia sūt particularia. vt p3 p ari. 7° meta. cōtra platonē. cū ergo intellectus sit formale pncipiū huius hoīs o3 q; sit singularis et distinctus in hoc et illo. ¶ Tertia rō est vltima rō quā tangit Lōm. cōtra se. ¶ Quarta rō eius est hec. cū aialitas in hoie indiuiduetur et numeretur i diuersis suppositis hoīs. humanitas autē non indiuiduat. Nā si intellectus mālis per que hō est homo est vnus numero in oibus hoibus seq; rē q; natura generalis hoīs indiuiduet et dūa remaneret vltis et nō indiuiduata. et seq; rē q; spēs pponeret ex indiuiduato fm esse et ex nō indiuiduato. silr cōponeret ex corruptibili et icorruptibili que oīa sūt absurda. ¶ 3° rē aliq; obyciūt si intellectus ē vnus numero seq; rē q; vnus virtutis numero respectu eiusdē obiecti erūt diuersi actus. qd videt oīno impossibile. q; enim virtus visiva vna numero sil habeat plures visiones respectu vnus visibilis hoc esset absurdū. et p3 hā. q; possibile est q; vñ. et plato sil intelligant aliqd intelligibile vñ numero sicut lapidē aut hō. seq; rē qd dcm est. ¶ 3° rē aliq; obloquūtur ptra Lōmē. dicētes hoc eē ficticiū q; aliqd p se subsistēs et separatū sit forma et pfectio alicuius qd est vñ p se. nā ex aliq; duobus sit vnum p se eo q; vñ illoz est actus et reliquum potētia vt p3 in 2° huius. et 8° metaph. quare rē. ¶ Preterea videt esse ficticiū q; aliqd p se subsistēs copulet tot corporeibus loco et tēpore distātib; et distinctis. ¶ Preterea impossibile est aliqd vñ numero iueniri in diuersis suppositis. cuius oppositū dicit Lōmē. ¶ Preterea q; est causa efficiēs siue effectiua illius vnionis vel copulatōis intellectus mālis cū corpore for. vel platonis. Nō est dicēdū q; intellectus agēs. q; intellectus mālis prius copulatur nobis q; agēs. vt dicit Lōmen. i cōmento 2°. nec aliqua alia subā eterna pōt esse causa huius copulationis. qm̄ hec copulatio est noua. et ab eterno et imutabili nō pōt pcedere aliq; actus nouus s; Lōmen. Nec est dicēdū q; ipsum generās sit causa effectiua huius copulatōis. nā cū generās sit corporeū eius actus debet terminari solū ad formā corporeā. Nec intellectus mālis copulat seipm̄ cū corpore qm̄ nulla forma copulata materie est causa effectiua copulatōis p;rie cū alio. igitur hō. copulatio non est nisi fictitiū. q; dictū sine omni ratōe. ¶ Et si q; arguat sic. remanēte forma p quā for. fuit hō remanet for. Dicit posset ei q; istud argumētū est ptra fidem catholicā et tu scis et p3 ex p;dictis. Et diceret Lōmen. q; si remanet forma p quā for. sufficienter fuit hō et eo mō vey est. s; post mortē for. nō remanet aīa intellectiua sil cū cogitatiua. imo corūpitur cogitatiua fm ari. vt videtur post. et ista fuit pncipiū essentialē for. in essendo hoīez. quare rē. ¶ Ad p̄mū diceret Lōmē. q; q̄nis bene

sequatur si pma pfectio est numerata. ergo scda est numerata. q; scda pfectio fūdatur i pma. non tñ seq; rē q; si secūda pfectio est numerata q; etiā pma sit numerata. imo in vna et eadē pma perfectione possunt simul esse plures secunde pfectiones. s. plures actus intelligendi et p;ecipue respectu diuersorum hominum. et forte respectu vnus hominis. et hō pluralitas et distinctio actuum intelligendi in intellectu eodē s; numer; puenit aliqualr ex diuersis fantasmatibus hoīez vel cogitatiōibus. ¶ Ad aliud dico breuiter q; hō cluderet si intellectus cū hoc q; est vnus numero esset etiā forma inherēs corpi et dās esse formalr ipi. S; Lōmen. diceret q; nō ē ita. qualr aut sit forma visū est pus. ¶ Ad aliud per idē. cū enī aliqd est forma alicuius o3 illud esse rē. vey est si est forma inherēs sue materie et dās ei esse suū formā liter. s; si est forma. i. opans itrisecū subsistēs per se nō o3. et sic est hic. ¶ Ad aliud dicēdū q; idē argumētū posset fieri ptra positionē catholicā. q; fm eā intellectus for. per que ipse est hō est icorruptibilis et sic for. erit icorruptibilis fm q; hō. Et dicunt aliqui sustinētes opionē Lōmen. q; licet forma qua for. est hō sit icorruptibilis tamen hō noīat cōpositū ex ipsa aīa intellectiua et corpe hoīs. et illud est icorruptibile rōe aīe cogitatiue. vt dicit Lōmen. s; igit aīa intellectiua sit icorruptibilis. q; tñ indiuiduū hoīs nō dī hō secundū intellectū nisi sil in eius corpe sit aīa cogitatiua et hec est icorruptibilis. ideo indiuiduū humanū nō solū est icorruptibile fm q; aīa. i. q; tū ad suā aialitatē imo etiā s; q; hō. i. q; tū ad suā humanitatē. aīa enī cogitatiua est p;ria hoī qua posita ponitur homo et qua remota remouetur. Qualr at vñ indiuiduū. s. humanū habeat tales duas formas videbitur post magis pfecte. ¶ Ad aliā cū dicitur q; ego acgrez rē. ppter solutionē huius rōis consideranda sunt aliqua sicut etiā pmitit Lōm. ¶ Primo cōsiderandū est q; sic ex mā et forma fit aliqd vñ. sic ex intellectu materiali et suo actu qui est spēs intelligibilis et actus intelligendi fit aliquod vñ. et magis fit vñ ex his q; ex mā et forma. q; illud quod pponitur ex eis nō est aliquod aliud ppositū ab eis sicut de alijs cōpositis ex mā et forma. qd q; sit intelligendū forte videbitur post. ¶ Alterius est considerādū sicut docet Lōm. q; homo nō est intelligēs actu nisi p continuationē intellectus euz eo actu. quod sic intelligo. homo enī nō intelligit actu nisi euz actu. pducit actū ipsius intellectus. sicut aliqd nō ē cōburēs vel igniēs actu nisi cū actu producit actū ipsius ignis. et hoc ē manifestū Lūm igitur ex intellectu et suo actu fiat vñ vt pmissū ē necē ē si hō cōtinuat cū actu intellectus q; pducit actus intellectus. aut q; pducit ipsummet intellectū. aut q; solū pducit et eliciat eius actū. sed impossibile est q; idē hō pducit ipsā subā intellectus. q; ipse est ppetuus et generabilis et icorruptibilis. vñ regitur q; hō pducit ipsū actū ipsius intelligibilis mālis. et hoc est qd voluit dicere Lōmē. i. his v;bis. Cōtinuatio igitur intellectus cū homine impossibile est vt sit nisi p cōtinuationem alterius duaz partiū cū eo. s. partis q; est de eo quasi mā. aut partis. s. q; est de eo quasi forma. et declaratum est i p;dictis dubitationibus. q; impossibile est vt intellectus p;tinuetur cū hoībus. et numeretur p numerationē eoz p partem que est de eo quasi mā. s. p intellectū materialē. remanet ergo vt cōtinuatio intellectus euz nobis hoībus sit per cōtinuationē itētōis intellectiue. i. ipsius actus intellectus. et sunt intentiones imāinate supple qbus pducimus et eliciamus ipsū actū intellectus. et iō cludit Lōmē. multū subtiliter q; puerū eē intelligentē in potētia pōt

homoes allerti
a. abepi.

Tertius

Intelligi dupliciter siue duobus modis. Uno modo quod forme
 imagine que sunt in eo sunt intellecte in potentia. i. mo-
 uent intellectum in potentia. intentiones dico imagine que
 sunt in eo in potentia. Alio modo quod intellectus malis qui est
 natus recipere intentionem illius forme imagine. s. spem
 intelligibile vel actum intelligendum forme illi intentioni ima-
 ginate sit recipiens in potentia et continetur nobiscum in
 potentia. Imaginat ergo iste homo quod homo per istum modum intelli-
 git. quod totum aggregatum ex intellectu et homine habente vir-
 tutem cogitativam producit in seipsum actum intelligendum. et hoc est
 ipsum intellectum nobis continuari ita tamen quod ipsum actum intelli-
 gendum elicit et recipit ratione alterius et alterius principii. Na-
 ratione ipsius intellectus malis recipit. et ratione alie et virtutis cogi-
 tative actuali cogitatio potest intellectui agere producit
 seu efficit hunc actum. et sic intelligit. Qualiter autem ista duo
 concurrant ad faciendum intelligere. s. intellectus agens et fanta-
 sia seu cogitatio videbitur inferius. Tunc ad propositum dico
 quod quantum ad quod sit unus numero intellectus quo omnes homines
 intelligunt tamen non sequitur si ego accipio aliquem actum intelli-
 gendum. s. scientiam vel spem vel intellectiorem quod tu acquiras
 illam eadem. quod possibile est quod fantasia mea siue cogitativa
 sit in preparatione propria et debita ad producendum actum intelli-
 gendum. s. quod actu cogitabit. et sic ego accipio illum actum. et tua
 cogitativa non sic erit in debita preparatione et propinqua
 ut sit motus. et sic tu non accipies neque elicies tale actum ne-
 que intellectus tuus ex tuo fantasmate recipiet tale actum
 et sic tu non eris intelligens sicut ego autem e converso. Ex
 hoc evidenter patet solutio questionis quam solent facere
 aliqui non bene exercitatio ponere. Com. quod non. quod forte intelli-
 git per aliquid separatum secundum subsistentiam ab eo sicut est intelli-
 gendum secundum Comem. et reputat quod est insolubile. Et mihi videtur
 utique quod solutio bene levis est per exercitatis. non enim dicitur
 Comem. quod forte intelligit formam per se. dicitur solum com-
 positum ex corpore et anima cogitativa inherere. s. per se dicitur
 totum compositum ex anima intellectiva et predicto composito. hoc
 autem totum compositum est quod vni sufficienter per se recipit ad
 tale operationem elicendam. nam ipse intellectus incorporeus
 ex se non est distinctus loco et subiecto ab ipso forte cogita-
 te. et cum hoc habet naturam inclinationem et propensionem ut ex
 se habet ex se in anima cogitativa hominis moueat ad similitu-
 dinem rei cognoscende. et sic est operans intrinsecum et appropriat-
 tum homini ut videbitur post. et ideo ex ipso cum homine sufficienter sit
 ens vni veritate requisita ad tale actum sicut est intelligere.
 Nec enim actus qui est intelligere cum sit sine corpore sub-
 ita nec per se nec per accidens indiuiduat indiuiduatione ma-
 gnitudinis corporalis. imo non recipit nec permittit quod forte
 in qua recipit sit indiuiduata indiuiduatione magni-
 tudinis corporalis. vni sufficit illa forma esse operans intrin-
 secum per se. quod non fit indiuiduata. sicut ad istam operationem
 celi que est mouere seipsum bene sequitur quod motor eius sit per se
 actio eius non indiuiduata. neque extensa s. extensionem eius.
 s. subsistens appropriatum per sui naturam ad ipsum mouendum
 ut per se per se per se. Et si quis asserat quod ad hoc quod forte. intel-
 ligat necessarium est quod ex forma ex qua recipit. i. in qua re-
 cipit intelligere fiat vni in esse subsistentie cum corpore forte.
 et quod sit numerata s. numerationem forte. i. distincta ab alijs
 formis eiusdem speciei. scias ipsi non bene videre naturam operationis
 ipsius intellectus per doctrinam ari. Nec est inconueniens
 quod virtus vnus sit respectu vnus obiecti vel eiusdem sint
 diuersi actus dum illud obiectum non sit proprium motum
 illius virtutis. constat autem quod quoditas que intelligit non est
 immediatum motum intellectus ad suum actum s. mouet media-
 te fantasmate quod est aliud et aliud in diuersis hominibus.
 Ad aliam potest dici quod non sequitur contraria sicut est in eodem

Septima

subo secundum numerum. Opiniones. n. de contradictionibus non sunt
 drie nisi sint respectu eiusdem hominis ita quod idem homo eas habeat
 per sua fantasmata et hoc non contingit secundum veritatem. ut quod forte.
 opinetur idem sit esse et non esse aut habet aliquid. Diceret ergo quod
 intellectus quo forte. opinatur potest habere opinionem de vno
 contradictionis per fantasmata forte. et ille idem intellectus nu-
 mero habet opinionem sit de aliquo contradictionis per fanta-
 smata plonis. et iste opiniones nulla adiuicem bene dicitur
 te. s. si opiniones de duobus contradictionibus pcederet ex fa-
 tasmatis vnus et eiusdem indiuidui tunc essent contrarie. et
 sic intelligeret de se ari. Alii dicunt aliter quod opiniones
 contradictionis bene sunt contrarie qualitercumque contingat. s. non
 est impossibile quod contraria sint in eodem subiecto sit respectu
 diuersorum et a diuersis mouentibus. ut si alicui calefacti-
 bili appropinquet ignis potest ipse calefacere per totum. et si
 eidem appropinquet aliquid valde frigidum. videtur quod illud
 calefactibile aliquando recipiat contraria ab illis diuersis
 mouentibus. et sic erit in proposito. Alii potest dici satis proba-
 biliter quod sicut spes sensibilium dicitur albi et nigri sunt drie
 et potest esse sit in eodem secundum idem. sic sit opiniones de dicto-
 ribus non sunt vere contrarie. sed desperate et multum diuerse
 Et ad auctoritatem ari. in 2. per harenias dico quod non ite-
 dit absolute quod tales opiniones sint proprie contrarie. sed
 ite dit ista aditioale quod si aliquae opiniones sunt contrarie il-
 le sunt opiniones de dicto- ribus et nulle alie sicut ibi probatur
 Et hec aditioalis bene est vera. quod si antecedens eius falsum
 sit. Et propter hoc ari. in 4. meta. arguendo contra illos quod ne-
 gabat primum principium ducit eos ad illud inconueniens quod si
 opiniones contradictionis essent drie tunc esset hoc drie sit essent
 s. habet opiniones contradictionis que ipsi ponebant. sit esse in
 intellectu. et hoc est inconueniens. quod si iste opiniones essent
 drie trigeret eas sit esse. quod tamen sequeret ad ponere. ut per se ibi
 de. Un sic intelligat rationes ari. contra illos. Si aliquis opinatur
 quod contingat idem simul esse et non esse. tunc si opiniones dicto-
 riorum sunt contrarie continget eas simul inesse eadem. sed
 hoc est impossibile. quare etc. falsitas consequens est ma-
 nifesta. nam siue opiniones contradictionis sunt contrarie si-
 ue non tamen hec conditionalis est falsa et impossibilis.
 quod si sunt contrarie contingat illas simul esse in eodem. et ideo omne
 illud habet reputari falsum ex quo sequitur ista esse vera. s. si
 non est manifesta. Nam si quis opinatur quod contingat idem sit esse
 et non esse s. idem ipse habet opiniones contradictionis sit. hoc est ma-
 nifestum. ergo si iste opiniones sunt contrarie sequeret quod simul
 haberet opiniones drias. Vel posset dici quod ari. ibi proce-
 dit ex concessione illo- rum. ipsi enim habuerunt concedere quod
 opiniones contradictionis sunt contrarie postquam dicebant
 quod de aliquo potest esse vera affirmatio et negatio sit et secundum
 idem etc. eadem ratione de quolibet. vni sequitur quod opiniones de dicto-
 riorum sunt drie et non sunt contrarie. et sic concluderetur illud
 inconueniens contra illos. s. quod contrarie opiniones sunt sit.
 Et tunc aliter potest dici quod s. s. quod quia Comem. exponit ibidem
 non inuenit ari. accipe quod opiniones contradictionis sunt con-
 trarie s. solum ducit ad hoc inconueniens quod drie sit erunt
 s. calidum et frigidum. quod sunt minus opposita que contradicto-
 ria. et vide expositionem Comem. in illa parte et nihil inueniens
 contra istud. Ad aliam cum dicitur quod vni perfectionis etc. potest
 dici quod hoc est verum in illis quorum perfectionis sunt eter-
 na sicut in corporibus celestibus et in illis perfectionibus que
 non possunt esse in diuersis perfectionibus sit neque in eis
 vel per ea sufficienter operari sit. sicut vnus nauta non potest
 simul operari per diuersas naues sufficienter. Sed vbi perfe-
 ctibile alicuius perfectionis separe est generabile et corru-
 ptibile. et illa perfectio potest simul esse cum diuersis et in plu-
 ribus perfectionibus et operari per ea et in eis nullum est inconueniens

niens eiusdē perfectionis plura esse pfectibilia. et sic est
hic. Nā glibet hō picularis cuius pfectio est intellectus
possibilis ē corruptibilis. et vnus intellectus pōt pfectis
sine opari in pluribus talibus vel p ea. q̄re rē. Et aliter
pōt dici q̄ illa ppositio est vera quando p̄ma pfectō
cōparat suo p̄mo pfectibili et aliter nō. nūc aut nullum
idividuū hōis est p̄mus pfectibile p̄ intellectus s̄z tota
spēs humanā corūdetur sicut vnū p̄mū pfectibile et ex
p̄nti indiuiduūz humanūz hoc vel illud. et ex hoc p̄tigit
q̄ intellectus humanus nunq̄ est sine corpore humano
et nunq̄ oīno denudatus ab actu. s̄z. n. nō operetur nec
intelligat ex fātafmatibus huius hōis tñ ē pfectus per
fantasmata alterius. et sic semp est perfectus respectu
spēi humane vt dicit Lōmentator. s̄z nō semp sit p̄fectus
respectu huius idividui. Ex hoc. n. oīz dubitatio
difficilis cōtra sententiā Lōmē. Luz enī intellectus sit
ab eterno et ab eterno fuit humana spēs et intellectus re-
cipit suas pfectiones a fantasmatis hōium. videt q̄
ipse est iā oīno pfectus et plenus spēbus itelligibilibus
p̄cipue q̄z s̄z eū p̄bia est eterna respectu spēi humane et
semp est pfecta i maiori parte sui subiecti. cū ergo reci-
piet debet esse denudatū ab eo qd recipit videt q̄ vlt-
rius intellectus nullā spēs recipiet. et sic nullus hō icipi-
et itelligere cū nō posset recipere itelligere de nouo ni-
si intellectus recipiat spēs de nouo. vt videt esse manife-
stū de itentōe ari. Et ad hoc pōt dici q̄ q̄uis intellectus
haberet i se spēs itelligibiles oīuz rex itelligibiliū. tñ
possibile esset q̄ ipse reciperet aliq̄ spēs itelligibile de
nouo a fantasmatis huius hōis vel illius virtute in-
lectus agētis. Et cū dicit q̄ recipiēs debet cē denuda-
tū a nā recepti saltē fm spēs vt dicit Lōmē. in isto 3. Di-
co q̄ aliqd esse denudatū ab aliquo. pōt itelligi duplr.
Vno mō fm q̄ditatē et essentiā. s̄z q̄ essentia eius nō sit
essentia alterius. sicut nos dicimus q̄ linea est longitu-
do sine latitudine. s̄z essentialiter q̄ essentia lineae nō est
essentia latitudinis. Alio mō itelligitur aliqd esse denu-
datū ab alio fm esse subsistētie. et sic aliqua sunt denu-
data ab iuicē qm vnū illoz nō est iunctū alteri fm esse
nec ecōuerso sicut oculus ceci est denudatus a visione.
s̄z aut et i multis alijs. Nō cū dicit Lōmen. et ari. q̄ re-
cipiens debet esse denudatū a recepto sine dubio verū
est vel fm subsistētiā vel fm essentiā et hoc sufficit. ni-
hil enim recipit seipm. Nō dico q̄ q̄tū cūq̄ intellectus
h̄ret in se spēs itelligibiles oīuz q̄ditatū sibi inherētes.
nō tñ est idē essentialiter cū eis imo est aliud essential-
ab oibus eis. et ideo nihil. p̄hibet qn alias recipiat. nec
segitur q̄ aliqd recipiat seipsuz nec fm spēs nec fm nu-
mez. q̄ ipse intellectus nō est aliqua illaz spēs. Sed
dices si intellectus habens spēs lapidis recipit a fanta-
smate alterius spēs lapidis segitur q̄ duo acc̄tia abso-
luta oīa numero et eiusdē spēi erūt s̄z i eodē subiecto.
h̄z enīz spēs itelligibiles sunt acc̄tia absoluta de p̄ma
spē qualitatis vt coiter dicitur. hoc aut videtur incon-
ueniens et p̄tra ari. s̄z metaph. Et dicēdum breuiter ad
p̄ns q̄ illud dictū ari. est itelligēdū de acc̄tibz abso-
lutis et a termino et ab obiecto. Iste aut species nō sunt
acc̄tia absoluta ab obiecto. imo necessario dependēt
in esse et p̄seruari ab obiecto vel ab agēte p̄pinquo. s̄z fa-
tasmate humano. vnde Lōmen. in isto 3. dicit q̄ itelli-
gibilia vltia sunt colligata cū int̄tionibus imaginatis
et corrupta p corruptionē earuz. Ex hoc etiā apparet q̄
q̄uis intellectus fuerit ab eterno et acq̄suerit spēs itelli-
gibiles a fātafmatibus hōiuz p̄cedentiū nō sequitur q̄
nūc h̄at i se illas oēs. q̄ corrupto aliquo idividuo cor-

rumpuntur eius fantasmata. et p̄ h̄is spēs depēdētēs ab
illis. et hec est causa quare non reminiscitur post mortē.
vt exp̄sse dicit ari. Et ad p̄mā rōez alberti dico breuiter.
q̄ ppositū ē s̄z aliqd p̄ suā formā inherētē sue m̄e. s̄z nō
oīz q̄ sit hoc aliqd p̄ formā subsistētē. et sic ē intellectus
in homine. Et ad alias cum dicitur principia particula-
ria rē. dicendum q̄ ari. loquitur ibi contra Platonem
qui ponebat quidditates singularium esse separatas et
subsistentes et esse principia generationis et scientie. cō-
tra quem loquitur ari. q̄ principia particularium sunt
particularia accipiēdo particulare p̄out distinguitur
p̄tra illud qd est vltē Platonis. s̄z nō oīz q̄ p̄ncipia parti-
culariū sint p̄icularia. idest cōprehensa et cōtēta i m̄a
particulari et loco particulari. et hoc p̄cipue nō est neces-
sariū in hōie qui est p̄finiū māliū et imālium ppositus
ex natura corruptibili corporali et natura spiritali in-
corruptibili. et ideo necesse est vt eius principia non ha-
beant oīo cōformitatē ad iuicē quā h̄nt p̄ncipia aliozū
ppositozū ex forma educta de potentia materie et m̄a.
Vel dicat q̄ illa ppositio ari. p̄ncipia particulariū sūt
p̄icularia. vera est de p̄ncipio māli et agēte p̄pinquo et
forma inherente. et hoc est cōtra Platonē q̄ ponebat gen-
erans p̄pinquū et hoc est cōtra Platonē q̄ ponebat esse
qd vniuersale. s̄z nō oīz q̄ p̄ncipiū rei p̄icularis qd est
eius forma subsistens sit p̄iculare nūeratū et distinctū
numeralr. Si enī forma subsistens distingueret nū-
raliter tūc distingueret p̄ seipaz cūz nō distingueret se
cundum distinctionem corporis seu materie. Et si di-
stingueretur per seipam distingueretur secundum spe-
ciem. Sed si dices q̄ forma subsistens distinguitur per
habitudinē ad aliū et aliū corpus. Et cōtra qd s̄z corpus
p̄p̄riū idividui ē corruptibile saltē ad dispōnes q̄bus
appropat huic idividuo. q̄ corruptis diuersis corporibus
p̄p̄rijs diuersoz indiuiduoz corrupti habitudo ad illa
corpora et sic ille forme nō erunt distincte. Et item si illa
habitudō intellectus ad ipm corpus est substantialiter
et essentialiter idē cum ipso intellectu tunc si distingueretur
p̄ habitudinē ad corpus distingueretur p̄ se. Si vero
illa habitudo est acc̄tis. s̄z qdā respectus tunc arguo sic.
Quicunq̄ subā et accidens respectiū sunt distincta disti-
ctio subiecti naturaliter p̄cedit distinctōez illius acc̄tis.
Ridiculū enim eēt dicere q̄ distinctio paternitatis in
diuersis hōibus existēs sit p̄z nālter q̄ distinctio illoz
hominūz. ergo s̄z in ppositū distinctio intellectū nā-
liter p̄cedit distinctionē suarū habitudinūz. et sic nō di-
stinguunt per habitudines. Et p̄terea cū intellectus
sit subā qualiter i ipso fundabit ista relatio. s̄z habitudo
ad corpus nisi mediante quantitate vel qualitate vel
actione vel passione vel aliquo alio accidēte absoluto et
tunc erit questio de illo acc̄te absoluto qualiter distin-
guet. et totū hoc v̄ manifestū et idemōstrabile. q̄re rē.
Et ad aliā rationē. dicit q̄ bñ ē icōueniēs q̄ nā generis
idividuet et nō indiuiduet nā oīe q̄ sumit a forma in-
herente. s̄z nā oīe que sumit a forma sepata et subsistente
necessario remanet nō indiuiduata indiuiduatione m̄e
corporalis. si enī sic indiuiduaret indiuiduatione m̄e
corporalis nō recipet nisi indiuidualiter. Et dices q̄ hoc
est p̄ tanto. q̄z h̄z potētiā nō organicā. Cōtra s̄z forma
elemēti h̄z potētiā nō organicā et sic recipiet nō indiuidu-
aliter. Si. n. habere potētiā organicā est causa p̄p̄ie
receptionis indiuidualis. q̄ nō h̄re potētiā organicā oīz
eē cā nō receptionis indiuidualis. diceret itaq̄ Lōmē.
Auerois q̄ hō ē ppositus ex nā idividuata et nā nō idividu-
ata idividuatōe m̄e corporalis. et q̄ hic necessario accidit

Tertius

In hoie ppter ordinē vniverſi qui regit q̄ aliquo mā
 lia z imaterialia vnianſ. ſ. in hoie. ppter quod oꝝ q̄ p̄
 cipiu formale i hoie qd̄ ē de numero imālium retineat
 p̄ditōez imāliū z icorruptibiliū q̄ ē nō numerari i eadē
 ſp̄. p̄ncipiū aut māle nūceratū ē. ¶ Ad rōez ſeq̄ntē d̄nt
 aliq̄ q̄ cū duo aut ples hoies itelligūt ſil̄ vnū itelligibi
 le ſ̄ nō ē p̄ diuerſas itellectōez numero diſtictas. ſ̄ eſt
 itellectio vna numero. p̄t tū contingere q̄ vnus deſi
 nat itelleſe alio ad huc itelligēte. qz p̄t eē q̄ vnus d̄ſinat
 cogitare v̄l fantaſiare. z ſic itellectio non copulatur cū
 eo neqz itelligat. alius aut̄ continuat cogitationē z in
 telligat. Sed hoc eſt mihi dubiu z inquirēt poſt an ſit
 vez. Et ad p̄ns p̄t aliter euadi ratio. z dico q̄ vnā vir
 tutez impoſſibilem eſt habere diuerſos actus reſpectu
 vnūſ obiecti z reſpectu eiūdem motiū p̄p̄nui. ſed ſi
 motiua p̄p̄nua ſunt diuerſa z diſticta nullū eſt in cō
 ueniēs. ¶ Nunc aut̄ ſi ſoz. z plato itelligāt vnuz itelli
 gibile motiū p̄p̄nui nō eſt vnū z idem ſed aliud et
 aliud. ſ. fantaſma ſortis z platonis. aut itētio imagiata
 aut cogitatio aut qualiter volueris appellare. ¶ Tunc di
 cenduz eſt ad illa que aliq̄ obyciunt contra Cōmen. ipi
 dicunt q̄ hoc eſt ſicticiuz q̄ aliquod ſubſiſtens z ſepa
 ratū ſit forma alicuius qd̄ ſit per ſe vnū. ¶ Dicendū q̄
 aliquod ſubſiſtens eſſe ſepatuz ab aliquo eſt dupliciter
 ¶ Vno mō q̄ ſit ſepatum loco z ſubiecto vt ſoz. a pla. z ſic
 nō poteſt eſſe forma z p̄fectio alicuius corporis proprie
 z ſimplr. ¶ Alio mō q̄ ſit ſepatū ſm̄ ſubſiſtentiā. ſ. nō ibe
 rēs p̄ ſe ſoz. nō taſi diſtictū loco z ſub. z tale ſepa
 tū bene p̄t eſſe forma z p̄fectio ex qua cū corpe fiat qd̄
 vnū dūmō ſit appropriatuz corpi in opando. z p̄cipue ſi
 tale ſeparatū per ſui naturā h̄z inclinationē z ordinem
 ad corpus z nō poſſit eē ſine corpore. i. nō exiſte corpore
 z ſic ſe h̄z aia itellectiua humana ad corpus humanuz
 nō. n. eſt diſticta ab eo loco z ſub. cū ipſa ſit icorpozea
 z appropriat̄ ei in operando z nō p̄t exiſtere niſi ſit ali
 quod corpus humanū. vn̄ li. z ſoz. mortuo nō ſit p̄fectio
 corporis ſoz. tñ erit p̄fectio alterius corporis. z ſic pone
 ret nullū indiuiduū hominis exiſtere ſi nō exiſteret aia
 itellectiua humana. z hoc debet ei per ſuā naturā. z qñ
 accipit q̄ principia cōpoſiti ſunt potentia z actus. con
 cedo ſ̄ nō oꝝ q̄ actus ille ſit iherens potentie. hoc eſt nō
 p̄nt dicere catholici d̄ aia itellectiua cū p̄ ſe ſubſiſtere
 z iherere p̄ naturā ſint oppoſita circa idē. Dicunt ergo
 catholici quō ex aia itellectiua n̄ obſtāt q̄ ſit ſubſiſtēs
 z humano corpore ſit vnū. z ſi ſem modū imo veriozem
 poterit assignare Cōm. dico v̄iozē. qz veriozi mō ſit vnū
 ex forma q̄ nō p̄t omnino eſſe ſine corpe z ex ipſo cor
 pore q̄ ex forma que p̄t exiſtere ſine oī corpe. Nūc aut̄
 ſm̄ catholicos aia ſoz. p̄t eſſe eſſentialr̄ ſine oī corpe. z
 eēntialiter exiſteret ſine corpore niſi accideret miracu
 lū valde magnū ad hoc q̄ vnianſ. ſ. reſurrectio. Sed ſm̄
 Cōm. aia itellectiua nō poſſet eē ſi nullū corpus huma
 nū eēt qm̄ ſm̄ eū vltimus finis itellectus humani eſt
 cognitio ſubaz ſeparataz. z h̄c cognitionē habere nō
 p̄t niſi cū terminata eſt z p̄pleta eſt generatio itellcūs
 in habitu. p̄pleta aut̄ generatio itellectus in habitu nō
 poteſt eē ſine fātasmate humano. z fantaſma non ē ſine
 corpore. ideo itellectus humanus nō eēt n̄ exiſte corpe
 qz nullā haberet opationē reſpectu entiu materialū.
 Quānis igit̄ difficile ſit itelligere quō ex materia z for
 ma ſubſiſtente non iherente fiat vnuz. tamen multo
 difficilius eſt hoc itelligere de anima itellectiua z hu
 mano corpore ſm̄ pōnem catholicam. q̄ ſm̄ poſitionē
 cōmen. ſit autē vnuz ex iſtis pro tanto quia nō ſunt di

Septima

ſtincta loco z ſubiecto. z cum hoc vnū iſtoz p̄ ſe p̄p̄ie
 z imediate ordinatur ad actū alterius. Cōpoſitū eniz
 ex corpore z aia cogitativa per ſe z p̄p̄ie z imediate or
 dinatur ad actū itellectus. imediate dico. i. ſine aliq̄
 ſubſtātia media. Et cōſtat q̄ aia itellectiua nō eſt diſtin
 cta loco z ſubiecto a p̄dicta mā. z indubitanter iſta vni
 tas bñ ſufficit ad talē actū. ſ. itelligere p̄ducēdū a tali
 p̄poſito. Unde ſicut ipoſſibile eſt aliquod cōpoſitū mo
 uere ſeipz motu p̄petuo niſi eius forma q̄ mouet ſeipz
 eēt ſubſiſtēs z nō iherēs alteri corpore. vt p̄z ex 8° phy.
 ita diceret p̄h̄s q̄ ipole eſt aliquod p̄poſitū ex corpore
 z aia itellectiua itelligere niſi eius aia p̄ quam recipit
 itelligere ſit ſubſiſtēs. Et vt ſit ad vnū dicere rō quare
 aliq̄ putant conuincere aiam itellectiua iherere cor
 pori humano petit cōtrariū. arguit. n. ſic. illud p̄ quod
 homo itelligit oꝝ eſt forma eius iherēs ſuo corpore
 ¶ Itellectus ē h̄s. ḡ zc. Et dico q̄ maior huius rōnis eſt
 tota falſa. ſm̄ aristo. nā ſi illud in quo recipit̄ itellige
 re eēt forma iherens corpore neceſſario ipm̄ itellige
 re recipetur in corpore. qualr̄. n. p̄t itelligi q̄ ſup̄fici
 es iheret parieti z aliquid recipit̄ in ſup̄ficie quod nō
 recipitur in pariete. Ex hoc ergo ipſo q̄ homo itelligit
 p̄ itellectū tanq̄ per illud in quo recipit̄ itelligere cō
 cluderet p̄h̄s q̄ itelligere non iheret corpore. ¶ Sed
 dices q̄ itelligere non recipit̄ in corpore niſi p̄ acciūs.
 Et ego dico q̄ ſimilr̄ ſentire non recipit̄ in corpore niſi
 per acciūs. Nā ita bene recipit̄ itelligere in corpore p̄
 acciūs ſicut ſentire. quod eſt ridiculu. ¶ Sed dices q̄
 differunt ſentire z itelligere. quia ſentire recipitur in
 organo determinato. itelligere autē in toto corpore
 cui iheret. hoc autem eſt veriloꝝium. quia omnis re
 ceptio in corpore ſiue in toto ſiue in organo ē receptio
 idiuidualis. z ſic itellectus recipit̄ indiuidualr̄. Nec
 refert ad indiuidualitē receptiōis vtz forma recipiēs
 z iherens iheret per ſe aut per acciūs. q̄ ſic unq̄
 autem aliqd̄ recipiat̄ in forma iherente corpore nece
 eſt illud recipi in corpore. z illam eē receptiōē indiuid
 ualē. ſ. in loco determinato z tempore determinato z
 in corpore determinato que omnia repugnant recepti
 oni itellectuali. ¶ Ad aliud quod dicitur cōtra cōmen.
 q̄ ſicticiū ē vnā numero ſubſtātia copulari tot corpore
 bus. diceret auer. q̄ hoc multo rōnabilius eſt z cōueni
 entius q̄ ſit modus que ponunt alij. Nam ordo z cōne
 xio partiu vniverſi hoc erigit cum entia ſuperiora ſint
 imālia eterna z non multiplicabilia in eadem ſpecie. z
 inferiora ſunt materialia z corruptibilia z plura in ea
 dem ſpecie. ¶ Rationabile ergo eſt q̄ ſit aliqua ſpecies
 vniverſi cōpoſita p̄prehendens in ſe intrinſece vtrā
 q̄ naturā in qua cōiungantur ſuperiora inferioribus.
 ſicut etiam medium cōſtituitur ex extremis. z illa ſp̄s
 media eſt numerabilis ſm̄ differētias corporales. inu
 merabilis autem ſm̄ formam imaterialē. De hoc autē
 quod additur q̄ vnitur diſtantibus z diſtictis loco et
 ſubiecto. diceret q̄ hoc non eſt inconueniens. nam ex
 quo eius vnitas eſt vnitas ſpecifica z nō indiuidualis
 put̄ indiuiduum aliquam itētione addit ſupra ſpecies
 nullum eſt i cōueniens ipm̄ vniri diuerſis z multum
 loco z ſubiecto diſtictis que tamen ſunt eius perfecti
 bilia ſecūdario z ex cōſequenti. imo eſt multum rōna
 bile. Et diceret cōmen. hoc rōnabilius eē q̄ vnā form
 am totā z totaliter perficeret diuerſas partes eiūſdē
 indiuidui. quoniam ſi tota anima itellectiua perficit
 ſimul manum et caput contingit idem ſimul moueri
 et quieſcere ſaltem per acciūs. Nam mota manu

necesse est moteri animam que perficit eam. et quiescere capite necesse est quiescere animam que ipsum perficit. et sic vnum et idem secundum idem sui. scilicet anima intellectiva simul mouebit et quiescit saltem per accidens quod est factum mirabile. Expositione vero Lómen. non sequitur. quod non ponit animam intellectiuam liberere corpi sicut nec motoré celi ipsi celo. Preterea ex positioe catholica procedit quod deus immediate agit in corpus humanum de nouo et creat animam intellectiuam de nihilo. et quod eoispo quod aliquod agens particulare aliquid quam dispositione inducitur in actum per actum deforme et non placentem deo creat de nouo animam infundendo eam corpori et omnia ista dicit Lómen. ficta quod non sunt per se nota nec possunt sufficienter demonstrari. et ideo sine dubio pariter possunt gloriari deducendo Lómen. ad inconuenientiam contraphiam. quia ad multo plura et maiora deducerentur que in philosophia inconuenientia reputantur et que solum tanquam mirabilia recipiuntur ut vera. Ad aliam cum queritur. si de causa illius copulationis. diceret Lómen. quod causa finalis est coniunctio debita partium vniuersi que exigit ut sit aliquod medium iter corporalia et incorporalia modo supra dicto. Sed de causa effectiua huius coniunctiois credo quod non est aliqua causa actiua nisi per accidens. Sicut. si ignis quantum est ex parte sua semper arderet. quod autem non ardet modo hoc combustibile et postea ardeat huius non est causa effectiua nisi per accidens. scilicet respectu huius quod combustibile apponit igni. sed sic est hic. naturaliter. si intellectus perficit corpus humanum suo modo ita quod ex parte sua nihil deficit quin semper quodcumque corpus humanum perficeret. quod tamen non potest corpus perficere nisi existat in actu. ideo generans corpus suum est causa per accidens istius copulationis et non est huius querenda alia causa agens. sicut appropinquans combustibile igni est causa combustionis suo modo. Qualiter autem diuersimode copuletur nobis intellectus agens et possibilis videbitur in sequentibus. Sic responderet Lómen. rationibus de sua positione. Et ad rationem in principio. quodis positam cum dicitur. illa sunt vnum numero quorum materia est vna. potest dici quod hec regula tenet in rebus materialibus sed in rebus immaterialibus non oportet quod vnitatis numeralis sit a materia sed seipsa res immaterialis est ens et vnum ens et non est tibi realis diuersitas inter indiuiduum et quiditatem. quare etc. Et potest dici quod illa sunt vnum numero quorum materia est vna. verum est de vno quod est principium numeri accidentalis de genere quantitatis. sed si est principium numeri essentialis non oportet. sic diceret Lómen. de ratione ista. Sed quis hec opinio sit Lómen. et Aristoteles. et quis etiam hec opinio non possit remoueri rationibus demonstratiuis. tamen ego dico aliter et dico quod intellectus non est vnum numero omnibus hominibus imo ipse est numeratus in diuersis secundum numerationem corporum humanorum et perfectio dans esse simpliciter. hoc autem non probatur aliqua ratione demonstratiua. quia hoc non scio esse possibile et si quis hoc sciat gaudeat. Istam autem conclusionem assero simpliciter esse veram et indubitanter teneo sola fide. Et ad rationes contra istam opinionem responderem breuiter concedendo tanquam possibilis apud deum omnia illa ad que ille rationes deducunt tanquam ad impossibilia. Quod enim aliqua forma daret esse materie precipue sine quacumque alia forma substantiali non sit extensa secundum extensionem corporis hoc non video nisi ex solo miraculo diuino contingere posse. et quod aliqua forma indiuiduata indiuiduatione materie corporalis recipiat apprehensionem vniuersalem diuersam a apprehensione sensitua. hoc non video possibile nisi solum per diuinum miraculum. et hoc scilicet. Unde secundum eandem radicem qua teneo conclusionem. teneo

omnia illa que ad illam conclusionem necessario consequuntur et non aliter. imo si ex illa positione virtute argumentationis necessario aliquis dictoria concluderet adhuc magis verum ea concedere quam istam positionem negare. Et puto quod qui per alium modum nititur soluere rationes quasdam contra istam positionem ipse ex insufficientia solutionis magis redderet hanc positionem improbabilem quam sustineat eandem et ideo non plus de isto ad presens. que etc. Questio. VIII.

Inc neq nisi misericorditer est rationabile ipsi cor
n. potest dici. Queritur hic. Utrum
potentia intellectiva sit potentia organica. Et
arguitur primo quod sic. quia virtus cogitativa est organica
ut concedit hic comen. et organum eius est medius ventriculus cerebri. sed virtus cogitativa est potentia intellectiva. probatio. quia virtus intellectiva est propria homini. ut manifestum est omnibus. et virtus cogitativa est propria homini. quare videtur quod potentia cogitativa est intellectiva. Et confirmatur. quia omnis ratio est intellectus. hec videtur manifesta. sed cogitativa est aliqua ratio. secundum comen. in isto? comen. 19. quare etc. Item omnis virtus anime que est actus corporis organici debet esse organica. hec videtur manifesta. quia virtus non debet esse magis abstracta quam substantia quam consequitur. Utrum si aliqua anima est actus corporis organici videtur quod eius potentia debet esse actus corporis organici. et per se organica. sed potentia intellectiva est potentia anime que est actus corporis organici. ut patet ex 2. huius. que re etc. Item omnis potentia cuius actus impeditur ex impedimento organi et destruitur ad destructionem organi videtur esse organica. non enim videtur esse aliqua alia causa quare actus alicuius potentie impediatur aut deficiat ex impedimento aut defectu organi nisi quod illa est potentia organica. sed actus intellectus impeditur ex impedimento et indispotione organi corporalis. ut manifestum est per experientiam in egrotantibus et ebriis. et corruptur ad corruptionem huius organi. unde et aristoteles. dicit in 2. huius quod intelligitur et corrumpitur quodam iterius corrupto. que re etc. Oppositum arguitur auctoritate aristoteles. in littera. et per comen. et omnes alios. omnes enim concedunt potentiam intellectiuam non esse actum alicuius organi corporalis. Ad hoc dicendum breuiter quod potentia intellectiva qua intelligimus vult non est potentia organica. et hoc probatur. primo sic. Si potentia intellectiva esset organica non reciperet nisi indiuidualiter. quod est absurdum. quia sic non fieret intelligere e quod regit receptionem vlem et abstractam. hinc est manifesta. virtus enim inherens corpori non recipit nisi indiuidualiter et si tualiter. scilicet hic ita quod non alibi. ut manifestus est cuiuslibet intelligenti. Et per eandem viam conuincitur secundum aristoteles. et comen. quod substantia anime intellectiue non est indiuidua indiuiduatione corporis. quia sic reciperet indiuidualiter. principalis enim recipit substantiam anime que eius potentia supposito quod potentia sit actus eius. Sed aliqui respondent hic. quod si esset anima intellectiva sic indiuidua. tamen habet potentiam abstractam. Sed hoc est mirabile. quia potentia anime vel est idem cuius substantia vel fundatur in ea. et siue sic siue non sic si quia est indiuidua sequitur quod sua potentia est indiuidua. Ad hoc dicitur aliqui quod anima intellectiva potest considerari dupliciter. Uno modo ut actus corporis. Alio modo ut supergreditur materiam. primo modo recipit materialiter et sic in ipsa non fundatur potentia intellectiva alio modo non indiuiduatur. et sic fundatur in ea potentia intellectiva. Sed hoc est frivolum et fictitium.

Tertius

Si enim potentia qua homo immediate intelligit non fundatur in anima hominis ut est eius actus et perfectio. sed secundum quod anima supergreditur sequitur quod nullus intelligit in quantum homo. quia homo constituitur per animam intellectivam non in quantum supergreditur corpus humanum sed in quantum ex his fit virtus sicut ex actu et potentia. Preterea queratur ab istis quid intelligunt per istam supergressionem. aut enim intelligunt aliquem excessum perfectionis ratione cuius non est proportio inter ipsam et materiam. vel quia non habet conditiones corporis quas habent alie forme. scilicet corruptibilitatem et extensivitas vel quia ipsa est per se subsistens non coniuncta corpori secundum subsistentiam. Non est dicendum primum quia ex ipsa et corpore fit unum ut asserunt isti. et sic est ei proportio data. Nec potest dici quod secundum partem est actus. et secundum partem non cuius sit indivisibilis. et sic tota proportionaliter materie ut sit eius perfectio. Si vero intelligantur quod modo ex hoc non habetur quod non sit individua. Quamvis enim prima materia sit corruptibilis tamen est individua. unde ex hoc quod anima intellectiva secundum se est corruptibilis non habebit quod non sit individua. Item punctus et unitas numeralis non est aliquid extensibile nec per se nec per accidens et tamen hec sunt individua. ut manifestum est cuilibet sani capitis. Si igitur ista supergressio sit intellectiva sic intelligatur solum ex hoc quod est corruptibilis et inextensa non habetur ex hoc quod non sit individua. ut manifestum est. Si autem intelligitur quod modo. scilicet quod non est unitas corpori secundum subsistentiam tunc implicatur contradictio. quia nullum separatim secundum subsistentiam ab aliquo dicitur esse formale sicut actus eius primum inherens. et hoc manifestum per se. Item arguitur ad principale. Si potentia intellectiva esset organica oporteret quod ipse esset sextus sensus particularis aut quod esset aliqua virtus que se haberet ad sextum sensum sicut virtus imaginativa se habet ad sensum communes. scilicet quod sic imaginativa imutat a sensu communis sic intellectus imutat a sexto sensu. sed hoc est impossibile. quare etc. Hanc rationem ponit Comenius. sed non est omnino clara nec ipse declarat eam. et ideo volo incipere declarationem huius rationis Et dico primo quod falsitas rationis satis patet ex hoc. ubi ostensus est quod non est aliquis sensus particularis preter quinque. Unde intellectus non potest esse sextus sensus particularis. et ex hoc sequitur quod non potest esse aliqua virtus que se habeat ad sextum sensum sicut virtus imaginativa ad sensum communes. Nam ad illud quod non est nulla virtus habet proportionem unde cum nullus sit sextus sensus sequitur quod ipse non potest imutare aliquam virtutem simili modo sicut sensus communis imutat imaginativam. et sic patet falsitas consequentis. Nunc pro ratione. nam si intellectus esset virtus animalis in corpore. id est virtus organica. aut esset aliquis de quinque sensibus particularibus. aut sensus communis aut imaginativa aut memorativa aut cogitativa aut sextus sensus aut aliquid virtus sic se habet ad sextum sensum sicut imaginativa ad sensum communes. hec divisio videtur multum sufficiens. et non potest pluribus modis imaginari etiam si fingendi deus licentia Sed non est dicendum quod intellectus sit alius sensus particularis. Primo quod animalia irrationalia aliquid habent omnes sensus particulares et sic haberent intellectum quod est absurdum. Item quilibet sensus particularis est determinatus ad aliquid determinatum genus sensibilibus cognoscendum. ut visus ad colores. et auditus ad sonos. intellectus autem non est limitatus ad aliquid genus sensibilibus. sed omnia potest cognoscere. Nec est dicendum quod intellectus sit sensus communis. quia iste non cognoscit nisi sensibilia et omnia ipsorum ad invicem precipue dum sunt presentia. intellectus autem cognoscit multa alia. scilicet substantias et relationes. et hec que non sunt per se sensibilia nec propria nec communia. Item non est virtus imaginativa nec memorativa. quia

Octava

iste sit alius animalibus. ut vult Aristoteles in phemio metaphysice. ubi dicitur quod alia animalia multa imaginatibus et memorijs vivunt et in hoc huius. Item virtus imaginativa et memorativa secundum coeque doctrinam non sunt virtutes cognoscitive. sed solum referentive. ut tactus fuit in hoc huius versus finem. intellectus autem est potentia cognoscitiva. Item memorativa est solus preteritorum. ut vult Aristoteles in de memoria et reminiscencia. intellectus autem cognoscit preterita et presentia et futura. quare etc. Nec est putandum quod intellectus quo intelligitur univocaliter sit virtus cogitativa de qua magis videtur. quia virtus cogitativa non distinguit nisi individua aliter et non vult et abstracte. ut virtus cogitativa cognoscit hoc animal et hanc relationem sed non cognoscit qualitates eorum vel comprehensionem. quare etc. Relinquitur igitur si intellectus est virtus organica quod sit sextus sensus vel aliquid huius. Et sic potest intelligi hanc rationem. quare etc. Et est hic notandum quod secundum Comenium. ex isto fundamento. scilicet quod intellectus non habet organum concludit ipse Aristoteles. quod intellectus non est virtus in corpore ut patet insipienti commeteri. Si enim esset virtus in corpore oporteret quod haberet aliquid organum. Item ex alio probatur commeteri. intellectum non esse virtutem in corpore. et arguitur sic. Si intellectus esset virtus in corpore oporteret quod esset aliqua dispositio aut aliqua qualitas. et illa qualitas aut attribueretur complexioni secundum quod complexio. aut esset qualitas in complexione. addita tamen complexioni. et utrumque istorum est impossibile. Nam si esset virtus addita complexioni necessario haberet organum. et iam ostensum est quod non habet organum. et patet hanc primam secundum eum. declaratum est enim quod omnis virtus in corpore aut attribuitur primis qualitatibus. scilicet forme complexionis. aut est virtus extrinseca in forma complexionis. et sic necessario erit anima organica. et hoc est impossibile quia declaratum est quod nullum est in se forme sensus particularis aliud ab instrumentis quinque sensuum. Quod autem intellectus sit non virtus attributa complexioni manifestum est ex predictis. quoniam cum anima sensibilis non sit virtus attributa complexioni quanto magis intellectus? Item si esset virtus attributa complexioni tunc sicut dicit Aristoteles. esse lapidis in anima esset idem cum esse eius extra animam. et sic lapis esset comprehendens et alia multa contingentia huic positioni. hec sunt verba Comenii. que non omnino sunt manifesta hominibus exercitatis et precipue quantum ad illam ultimam rationem quam ponit. Ad intellectum ergo istorum verborum commeteri. propter iuniores accipio quod intelligat per complexiones et per virtutem attributam complexioni in eo quod complexio. et per virtutem additam complexioni. Et his intellectus possunt facillime intelligi rationes sue. Complexio ut satis habet ab auerroi in suo libro de medicina. qui vocatur colliget. Complexio est quedam qualitas pueniens ex actione mutua et passione qualitatum tangibilium primarum extrinsecum in elementis que quidem qualitates tangibiles prime sunt caliditas frigiditas. humiditas et siccitas. ut declaratum est ibi. et in hoc de generatione. Et ista descriptio expressius habetur ab auerrocena in primo canonis. Qualitas autem attributa complexioni in eo quod complexio est qualitas ex qua provenit omnis complexio per eius actionem et passionem. cuiusmodi sunt ille qualitates quatuor que dicte sunt. quilibet enim earum est principium aliquod complexionis cuiuscumque. ita quod omnis complexio requirit omnes illas quatuor qualitates. Complexio enim proprie non est nisi in mixtis. et omne mixtum est constitutum ex quatuor elementis. ut demstratum est in hoc de generatione. Unde per qualitates attributas complexioni in eo quod complexio puto quod Comenius. intelligat illas quatuor qualitates

tangibiles primas. Et rationabiliter dicunt attributa
 plexioni sic suo fini. Nam sic elementa ordinantur ad mixta
 ut ad finem elementa. n. sunt materia mixtorum ut patet in 1. 2. celi et mundi
 di. 2. de generatione. materia autem est propter finem. 2. physicorum. sic
 qualitates tangibiles elementorum sunt propter plexiones
 que sunt qualitates mixtorum quibus materia disponitur ad formas
 eorum. virtus autem addita complexioni a Comen. intelligitur
 forma substantialis mixti que recipitur in materia complexione
 vel intelligitur virtus cuius habet formam receptam in materia
 complexione. et hec virtus est realiter diuersa ab ipsa com-
 plexione et quolibet qualitatibus complexionalibus. Et credo
 quod hec virtus superaddita complexioni. s. virtus cuius formas
 mixti est illa virtus quam medici vocant a tota specie. hoc
 est rationabile. nam ipsa forma vocatur species rei secundum
 Aristotem. in multis locis. et habet speciem et formam rei est communis
 omnibus indiuiduis eiusdem speciei. et talis virtus addi-
 ta complexioni est principium operationis que non potest esse
 a complexione illius rei. proprie nec ab aliqua quattuor quali-
 tatum et hac multum videntur medici in reddendo causas
 operationum medicinalium et partium animalium. quicunque enim videtur
 aliquem effectum quem non potest reducere ad calidum
 aut frigidum nec ad humidum nec ad siccum in aliquo gradu
 nec ad complexione in qua dominatur aliqua istarum
 dicit illam operationem esse a tota specie vel a virtute totius
 speciei. Vnde ergo quid intelligit Comen. per complexione
 et quid per virtute attributa complexioni. et quid per vir-
 tutem addita complexioni. dico quod intentio Comen. est in-
 tellectus est virtus in corpore rationabile esset quod esset virtus
 attributa complexioni vel ipsa complexio supplet virtutem
 addita complexioni. Non enim esset rationabile quod ipse esset
 qualitas visibilis que est lumen quia nullus unquam vidit
 intellectum. et adhuc inanimata haberent intellectum. nec
 esset etiam rationabile quod esset aliqua qualitas substantie
 corporalis de secunda specie qualitatis putanaturalis
 potentia vel impotentia substantie corporalis. quia quilibet
 substantia naturalis per suam potentiam naturalem corpoream
 vel impotentiam non agit nec patitur nisi indiuidualiter et
 hic et nunc. sed intellectus recipit et abstrahit vniuersaliter
 Nec esset rationabile quod ipse esset aliqua qualitas de quar-
 ta specie qualitatibus ut puta figura vel forma circa quantita-
 tem quia talis qualitas est per se sensibilis nec est principium
 recipiendi vniuersaliter. Vnde relinquere magis quod esset
 aliqua qualitas tangibilis aut aliqua qualitas sequens
 compositionem tangibilium qualitatibus et superaddita com-
 plexioni. Quod autem non sit qualitas superaddita complexioni
 probatur. quia omnis talis qualitas si est virtus anime est organica.
 ut ipse supponit tanquam manifestum ex diffinitione
 anime. nam anima est actus corporis physici organici. et
 virtutes anime sine dubio sunt actus quidam organorum cor-
 poralium ex quibus constituitur corpus organicum aut sunt
 virtutes quibus talia organica deseruiunt ad operationes
 suas quas habent in aliquibus organis. Sed quod intellectus
 non sit virtus attributa complexioni dupliciter probatur. Pri-
 mo quia magis videretur de anima sensitiva quod esset virtus
 attributa complexioni. quod de anima intellectiva. quod patet quia
 anima sensitiva non solum inuenitur in hominibus sed etiam in
 aliis animalibus que sunt propinquiora naturis elementorum
 que sunt iste qualitates quia sunt minus perfecta. et sic anime
 eorum vel virtutes magis videntur esse qualitates elemen-
 torum quod anima hominis intellectiva que longe nobilior est
 et tamen anima sensitiva et eius virtus non est virtus attributa
 complexioni. s. qualitas aliqua complexionalis quod potest probari
 per illud quod subiungit Comen. quia tunc esse lapidis
 in anima esset idem cum esse eius extra animam. quod sic intel-

ligo. quia per istas qualitates tangibiles nihil preparatur
 ad recipiendum aliquam formam nisi secundum esse reale et corporale
 ut per calidum et siccum disponitur aliquid ad recipiendum formam
 ignis. et per humidum et calidum ad formam aeris et sic de aliis
 Sicut si potentia intellectiva vel sensitiva esset aliqua istarum
 qualitatibus complexionalium anima per eam non haberet recipere
 aliam formam nisi secundum suum esse reale et corporale sicut reci-
 pitur in materia corporali. quare sequeretur quod sicut anima recipiens
 formam lapidis aliquo modo apprehendit. i. cognoscit. sic materia
 lapidis recipiens formam lapidis esset comprehendens. i. cog-
 noscens postquam lapis. i. forma lapidis habet idem esse anima
 et esse animam. Et tamen Comen. ponit aliam rationem ad probandum
 quod intellectus non est virtus in corpore. et per cuius nec organica.
 et potest sic syllogizari. Nulla virtus indiuidualis cog-
 noscit res infinitas numero. sed intellectus cognoscit
 res infinitas in numero sicut in propositione vniuersali. ergo etc.
 et intelligo quod cognoscit res infinitas vel iudicat non
 quod sub rationibus propriis omnium illarum. quia sic est im-
 possibile cognoscere infinita. ut patet ex 2. metaph. s. sub
 ratione vna et vltima que se habet indifferenter ad repetitio-
 nes finitum. Vel potest sic formari ratio Comen. Quelibet
 virtus indiuidualis cognoscit res finitas solum. sed intel-
 lectus non iudicat solum res finitas imo infinitas modo
 predicto. quare etc. Ad primam rationem nego minorem. et ad probandum
 dico quod peccat per fallam cuius ex duabus affirmati-
 uis in secunda figura. ut Comen. hic inuit. Et cum addit ad
 firmandum. quia omnis ratio etc. dico quod omnis ratio vltima est intel-
 lectus quo vltimo cognoscimus. s. ratio particularis. i. vir-
 tus cogitativa que rationatur de rebus particulariter et
 indiuidualiter apprehensis non est intellectus. quo vltimo et
 abstracte cognoscimus quidditates. Et cum dicitur quod co-
 gitativa hominis est aliqua ratio. verum est particularis. s. ratio
 indiuidualiter cognoscens et distinguens. ut dicitur in 2. metaph. et
 auctoritate aristoteli. in de sensu et sensato. et forte per librum
 de sensu et sensato intelligitur totam illam partem philosophie na-
 turalis in qua aristoteles considerauit de coibus passionibus
 corporis et anime sensitivae. s. librum quem nos vocamus
 de sensu et sensato. et eum quem vocamus de memoria et
 reminiscencia. ibi enim. s. in de memoria et reminiscen-
 tia probatur aristoteles. quod reminiscencia est passio corporalis. et
 per reminiscencia intelligitur quenda actus virtutis cogi-
 tatiue proprie homini. ut habet videri ibidem. Ad aliam dico
 quod vera est maior de potentia quam est actus dans esse siue
 constitutus in esse per subiectum. sed si sit potentia anime que est
 actus. i. principium intrinsecum operationis appropriatum
 corpori non tamen existens in corpore subiective non
 oportet quod talis potentia sit organica. et sic est in propo-
 sito ut patet ex dictis. Ad aliam cum dicitur. omnis po-
 tentia etc. dicunt aliqui quod verum est si impediatur per se
 et directe. sed si per accidens et indirecte non oportet ut
 sit organica. et sic est in proposito. actus enim intellectus
 impeditur per accidens propter indispositionem organi
 corporalis virtutis cogitatiue aut fantastice. sed non
 per se. quare etc. Vel potest dici magis manifestando
 quod actum alicuius virtutis impediatur aut corrumpi propter
 impedimentum alicuius organi corporalis potest con-
 tingere dupliciter. Uno modo pro tanto quia ille actus
 natus est recipi in corpore ut in subiecto. et sic est verum quod
 virtus cuius actus etc. Alio modo potest contingere quod
 actus alicuius virtutis impediatur aut deficiat propter
 impedimentum aut defectum organi corporalis non quod ille
 actus recipi debeat in aliquo organo corporali. s. quod dependet ab
 aliquo existente in organo tanquam a mouente quod mouet potentiam ad
 illum actum. et hoc modo non oportet quod virtus illa sit or-

ganica. sic aut est i pposito. nam actus intellectus licet no sit in corpore subiectiue tñ necessario dependet ab aliq exñte i corpe huano. s. fãtasmate seu itetoe imagia. ta. 7 ppter h dic ari. in pmo huius q intelligere vel e fãtasia vel non est sine fantasia. 7 hoc videtur verum pro vltima parte. Et Lõm. dicit ibi q intelligere qñuis non sit in corpore. s. subiectiue tñ e in rebus exñtibz i corpore .i. depedet a rebus exñtibz i corpore. vt ipsemet expo nit ibidem. s. ab intentionibus imaginatis. 7 ad istam intentione dic Aristõ. i isto 3º q nequaquã sine fantasma te intelligit aia humana. Et alibi i eodẽ 3º. Intelligentez quecũq; necesse simul fantasia aliquod speculari. Et i eodẽ 3º. Species quidẽ intelligibiliũ in fantasmatibus intelligit 7c. Et ad istã intentionem intelligendum est q ari. dicit pmo de aia de erroribus antiquoz in illo capº. Nobilitas aut dubitabit aliqs. q aia intellectiua nõ intel ligit. s. homo p aiam. nõ p tanto q ipm intelligere coice tur corpi vt sibi nec toti nec parti nec p se nec p accñs s. p tanto q aia sola sine eo q moueret ab aliq exñte i corpore humano nõ intelligeret. 7 iõ hõ intelligit ita q to tũ aggregatũ ex homine corruptibili 7 aia intellectiua causat ipm intelligere 7 recipit ipm rone vnus sic part 7 pducit ratione alterius vt pñs dictũ fuit. 7 in hoc dif fert intellectus humanus ab intellectu diuino. s. dei 7 itel ligentiaz mouentiu corpora celestia. qz intelligere eoz nõ est i corpore subiectiue nec dependet a rebus exñtibz i corpore. Et ad istã intentione dixit Lõm. i phemio hu ius q possibile est vt actio alicuius nõ coicantis corpoti sit nõ exñs i aliquo eoz q sunt i corpore. i. nõ dependes ab aliquo exñte i corpe. s. actio intelligibilis. qua seipam intelligit 7 alia omnia. s. intelligere humanum dependet a rebus exñtibz i corpore 7 multoties dictũ e. 7 hoc e intelligendum d intelligere quod cõrigit intellectu an statũ adeptõis. s. añq̃ itellcũs agẽs sit vnus possibilis vt for ma. S. vt p sit possibilis talis adeptio vt intellectus in telligat aliqua nõ p fãtasmata 7 p que modũ videbitur in pñtibz si deus dederit. 7 qd addit i ratioe q intelli gere corrupit 7c. sine dubio e vez p tato. qz ipm intelli gere depedet a fantasmate humano. 7 in eẽ 7 i cõseruari tanq̃ a motiuo qd mouet ipm intellectu ad intelligendũz aliquo mō motõis. Et ppter hoc eẽ dicit Lõm. in isto 3º. pmeto. is. q intellecta spectatia s. colligata cũ itetõibus imagiatz. 7 corrupta p corruptõem eaz. Quõ. VIII.

Commentato

in pma digressione. 7 est cõmetũ quintũ in solutione rõnis theophrasti. dicit. q si non esset hoc genus entium quod scimus in scia anime non possemus intelligere multitudinẽ in rebus abstractis id est intelligituz separatis. vnde paruz ante dicit. q hõ necesse est i omni intelligẽtia abstracta q intelligit aliõ. s. q in ea sit possibilis itellcũs aliquo modo. nulla. n. in telligẽtia est liberata totalr a materia nisi pñma intel ligẽtia q nihil intelligit extra se. 7õ põt qri vtrũ cogñi tio itellcũs possibilis sit necia ad intelligẽdum multi tudinẽ in formis abstractis. Et arguitur pñmo q non quia ad intelligẽdum multitudinẽ in talibus formis ab stractis non est necia cogñitio illius quod nec est causa illius multitudinis neq̃ effcũs ppinquus. propter alte rum. n. istoꝝ videtur eẽ necia cogñitio vnus entis ab soluti ad notitiam alterius vt satis patet in logica. mō ipse itellcũs possibilis non est causa multitudinis sub stantiarũ separatarũ. vt manifestũ e inducẽdo in quo libz gñe cause. nec eẽ effcũs illius multitudinis vt etiaz manifestũ videt. in quo enim genere haberet multitu

do intelligẽtiã causalitatẽ ad itellcũtũ possibilẽ. 7c. ¶ Oppositũ arguit breuiter auctoritate Lõm. 7 arguit ratione. qz sicut se hz multitudo formaz mãliũ ad mãz sic multitudo subarũ imãliũ ad itellcũtũ possibilẽ cum ipse sit impfectissimus respectu formarũ mãliũ sicut mã respectu subarũ mãliũ vt pz ex isto 3º. s. multitudo formarũ mãliũ non posset intelligi sine mã. nam alia 7 alia forma e in alia 7 alia mã saltẽ propria. vt patz ex 8º metaph. 7 2º. p hycõz. quare 7c. ¶ Ad euidentia qõnis cõ sideranda sunt aliqua. pñmo cõsiderandũ e q itellcũs possibilis inter oẽs substantias itellectuales e minime pfectionis 7 nobilitatis s. ipse sit nobilior omni forma mãli. Uñ ipse quodã mō mediũ e inter formas mãles 7 alias formas separatas. vt inuit Lõm. in 8º. p hycõz. 7 hoc idẽ docz Lõm. in isto 3º. cõmeto. is. vbi dicit sic. ¶ Opinandũ e fm aristo. q vltimus in ordine abstra ctorum intelligentium est iste. 7 rationez eius assignat quoniam actio eius est diminuta ab actione illoꝝm cũ actio. i. opatio eius magis videatur eẽ passio q̃ actio Et hic e bñ notandum modus fm que Lõm. probat di minutionẽ intellectus possibilis respectu alioꝝm itel lectuum. 7 hoc sit pñmus. ¶ Alterius accipio q omnia duo q pprie differunt fm spẽm se bñt adinuicem sicut magis perfectum 7 minus perfectum ita q impossibi le est duas spẽs eiusdẽz generis eẽ equaliter perfectas. 7 hoc bñ cõcederẽt oẽs itelligẽtes. 7 accipit in 3º. meta p hy. et põt. pbari. qz sicut equale in q̃titate est idem s. q̃t itatem vt pz in 5º. metaph. sic equale fm perfectõez vñ eẽ vnũ 7 idẽ s. pfectõez. vnũ at s. pfectionẽ e vnũ secunduz sepcie qz species 7 perfectio sunt vnũ 7 idem Unde manifestũ videtur q q sunt equalis pfcõis sunt vnus 7 eiusdem pfectionis. 7 pñs vnus spẽi. oportet igitur si aliqua duo sunt diuersa fm spẽm q vnũ sit magis pfcũm altero. Utrum aut hoc cõuertatur vtr. s. q omnia q differunt fm magis pfcũm 7 minus pfcũm differant spẽ ingredũ est in 5º. p hy. s. quãtũ spectat ad ppositũ sufficit quod dictũ e d hoc. ¶ Alterius accipio q sicut pñs in aliquo gñe non põt eẽ sine aliquo pñi 7 posterius in aliquo gñe non põt eẽ sine aliquo postre mo vt patet ex 5º. metaph. sic pfectius in aliquo ordie non vt põt eẽ nisi in ordine ad aliquod pfcissimũ 7 minus pfcũm in ordine ad aliquod impfcissimũ vñ minime pfcũm. ita. s. q pfcũs est illud quod est propinquus pfcif simo 7 remotius ab impfcissimo. 7 minus pfcũm eõ. 7 hec omnia sunt manifesta hoibus bñ dispositis parũ etiã exercitatis in phia. ¶ Alterius accipio q in sub stãtuz separatis a materia corporali non e multitudo numeralis indiuiduoz eiusdẽ spẽi. 7 hoc suppono ex p celi 7 mundi. 7 satis pz ex 12º. metaph. Unde relingitur q si in eis e multitudo q illa sit spẽrũ p̃cipue quia ois multitudo vel est rerũ differẽtiũ fm formam. vñ e rez differẽtiũ fm q̃titatẽ. vt dicit cõmẽ. i pmo p hy. ¶ Dis visis dico ad qõnez duo. Pñmo q si non eẽt itellcũs possibilis nõ eẽt multitudo in substãtuz separatis. 2º. q hõ multitudo non potest intelligi pfcẽ sine cogñitõẽ ipsius itellcũs possibilis. Pñmũ pbat ex pmissis. qz substantie abstracte nõ pñt eẽ multe 7 diuerse fm spẽz nisi vna eaz posset eẽ pfectior alia vt pz ex secũda sup põne. sed vna earũ nõ possz eẽ pfcior alia nisi eẽt inter eas aliqua minime pfcã. vt dicit alia suppositio. 7 iter eaz minime pfcã e itellcũs possibilis vt etiã suppone batur. ergo intelligẽtie nõ possunt esse multe 7 diuerse fm speciem nisi esset intellectus possibilis. 7 non pos sunt aliter esse multe nisi secundum species. quare 7c.

Secundum similiter patet ex dictis. nam multitudo specifica talium substantiarum non potest perfecte et complete intelligi esse in eis nisi cognoscatur quod una est minus nobilitas et minus perfecta quam alia. hec enim est necessaria conditio ad hoc quod sint multe. sed non potest cognosci quod una sit minus perfecta quam alia nisi cognoscatur esse aliquid minime perfecta. et hec non est nisi intellectus possibilis ut dictum est quare etc. Et in hac declaratione ordinatōe gaudebat animus meus cum laude dei. quia a nullo doctore extrinseco nec sonante nec scriptura eam suscepi. sed a vero doctore qui mente illuminat et veritate ostendit. quod si hec declaratio non est completa erit alius principium perscrutandi. Sed est advertendum quod quis ad perfecte cognoscendum multitudinem esse de rebus abstractis necessaria sit cognitio intellectus possibilis ut dictum est. tamen ad huius multitudinis cognitionem completa etiam potest esse possibile homini non sufficit cognitio intellectus possibilis. imo cum hoc necessarium est cognoscere multitudinem actionum earum. scilicet motuum celestium quos producit. et hoc plane docet Lōm. in isto 3. cōmēto. is. vbi sic loquitur. Quonia quoadmodum non scimus multitudinem intellectuum abstractorum nisi per diversitatem suarum actionum. ita etiam non scimus diversitatem ipsius intellectus materialis ab agente nisi per diversitatem suarum actionum. Qualiter autem iste intellectus inveniatur in omni intelligentia que intelligit aliquid extra se hoc est multum obscurum. sed hoc inferius aperietur quoniam inquirere utrum anima intellectiva humana sit composita ex intellectu possibili et agente et per quem modum. Ad rationem in contrarium potest dici ad maiorem per interemptionem quia sufficit quod multitudo intelligentiarum et diversitas habeat habitudinem ad ipsum intellectum possibilem. et sic erit hic ut patet ex dictis. Non enim possunt esse diverse species spiritum nisi una sit perfectior alia et una non potest minus esse perfecta quam alia nisi sit propinquior minime perfecte que est intellectus possibilis. sic igitur ipse intelligentie in quantum sunt diverse secundum spiritum habent quandam habitudinem necessariam ad intellectum possibilem. et hoc sufficit ad propositum. scilicet ad hoc ut intelligatur esse diverse secundum species nisi cognoscatur intellectus possibilis. Intellego igitur sic. multitudo intelligentiarum vel est idem quod earum diversitas specifica vel sine illa intelligi non potest. diversitas autem specifica earum vel est idem quod maior et minor perfectio earum ad invicem vel non potest intelligi sine ea. Una autem intelligentia esse minus perfectam alia idem est quod eam esse propinquior minime perfecte in suo ordine aut saltem illud non potest intelligi sine isto. Et unam esse perfectiorem alia est ipsam esse remotiorem ab imperfectissima et minime perfecta et propinquior perfectissime. vel sine hoc intelligi non potest. Cum igitur nullus possit intelligere unam intelligentiam esse propinquior perfectissime intelligentie aut remotior ab ea nisi cognoscatur perfectissimam intelligentiam ad quam est ista habitudo. sequitur quod nullus potest intelligere unam intelligentiam esse minus perfectam alia sine cognitione eius que minime perfecta est. intellectus possibilis. ulterius nisi cognoscatur unam esse minus perfectam quam alia non potest cognosci quod una sit diversa secundum spiritum ab alia. nec ulterius potest intelligi quod sint multe nisi intelligentes esse diverse secundum spiritum. quare etc. et sic per solutionem rationis. Vel potest dici quod imo ipsa multitudo substantiarum separatarum est quodammodo causa finalis ipsius intellectus possibilis. scilicet gratia cuius aliqua est ipse intellectus possibilis. sicut etiam multitudo formarum materialium est aliqua finis ipsius materie corporalis ut potest haberi ex 2. physici. Et si dicatur quod finis dicitur esse nobilior eo quod est ad finem. proprie finis gratia cuius multitudo autem substantiarum videtur esse quoddam accens quod non est nobilior

substantia intellectus possibilis. Dicendum quod multitudo substantiarum separatarum non est numerus accidentaliter de genere quantitatatis. sed est numerus essentialiter qui est idem essentialiter cum ipsis entibus numeratis ut cōter dicitur super. 4. metaph. et si concederetur esse accens forte non esset remota quoniam esset nobilior simpliciter quam intellectus possibilis. Substantia enim bene est nobilior accensibus que sunt in ea sed non sequitur quod quilibet substantia sit simpliciter nobilior quolibet accidente omnibus modis. inquirere diligenter et perfice quod deficit. et bene melius est quam nihil. Cōm. X.

de unitate intellectus re linquebatur unum dubium

scilicet utrum intellectus quibus diversi homines intelligunt unum intelligibile sint diverse numero aut una numero. Et arguitur quod sint una numero. quia accens numeratur numeratione subiecti ut cōter accipitur ex primo thomasi. sed intellectus iste sunt quidam accens intellectus. et intellectus est unus numero ut probatur est per. 8. c. Opus positum arguitur. quia sicut se habet sensus ad sensibile sic intellectus ad intelligibile. ut per in isto 3. sed sensatōes quibus diversi homines sentiunt unum sensibile non sunt una numero. sed diverse. quare etc. De isto visum sunt aliquid credere quod cum diversi homines intelligunt unum intelligibile simul intellectōes eorum non sunt diverse numero sed una readez et habuerunt aliqua motiva. Primo quia simile videtur esse iudicium de speciebus intelligibilibus. et intellectōibus respectu unius obiecti. scilicet species intelligibiles quibus fortes intelligit lapidem sunt eadem numero cum illa qua plato intelligit lapidem. ut videtur velle Lōm. per hoc quod probatur intellectum esse unum numero. quare etc. Et confirmatur ratione Lōm. nam si species intelligibilis in me et in te est alia numero. tunc ab istis poterit abstrahi species intelligibilis una cōis. Omnia enim duo que cōveniunt in specie et differunt numero habent unam spiritum abstractam ab eis. tunc quod dicitur de illa specie abstracta. aut est una numero in me et in te. aut alia et alia. si una numero. eadem ratione erat standum in primis. si alia et alia tunc ab illis abstraheretur aliqua species ut per. et sic dicitur de illa usque in infinitum. aut oportet concedere quod species intelligibilis lapidis est una et eadem numero in me et in te. et eadem ratio est de ipsa intellectōe. quare etc. Item aliqui sic arguunt. Si intellectio lapidis est diversa in sorte et platone aut est diversa per se aut per subiectum aut per aliquod accens. non per se. quia tunc differret secundum species. quod est absurdum. unius enim intelligibilis secundum spiritum non debet esse nisi una species. nec per subiectum. quia subiectum est unum. scilicet intellectus in quo solo tanquam in subiecto est ipsa species et intellectio. nec videtur esse diversa per aliquod accens. quia illud maxime videretur esse respectus ad obiectum vel ad fantasma obiecti. et tunc diceretur de illo respectu an sit unus numero. aut alius et alius. si unus eadem ratione fuit intellectio. si alius et alius tunc diceretur per quid unus istorum respectus differat ab altero. aut per seipsum. aut per subiectum. aut per aliquod accens. Si per seipsum hoc esset inconueniens. quia tunc differret secundum spiritum quod est impossibile. eo quod huiusmodi eundem terminum secundum spiritum. nec per subiectum. quia illud est unus numero. nec per aliquod accens. quia diceretur de illo accente ut prius. et sic in infinitum. Item ponamus quod forte nunc intelligat lapidem et plato non intelligat. deinde manente intellectōe sortis plato incipiat intelligere lapidem. quare utrum in intellectu platonis recipiatur intellectio de nouo alia ab illa qua habebat fortes. aut nulla. si nulla tunc eadem est intellectio qua uterque intelligit si aliqua intellectio recipiatur ibi de nouo. Contra

Tertius

Decima

recipiens debet esse denudatū ab illo qđ recipit saltem
 fm spēm licet nō fm genus. vt dicit Lōm. in 2° 2° 3°. cū
 igitur intellectus haberet i se itellectionē lapidis anteqđ
 plato itelligeret. s. for. itelligēte qualiter recipiat nouā
 itellectionē hoc videt absurdū. Propter istas ratio
 nes 2 consimiles posset alicui videri 2 a ligbus visum
 est qđ cū plures homines itelligūt vnū itelligibile siue
 simul incipiant itelligere siue nō. sed vnus pus qđ alius
 dū tñ simul itelligāt itellectio fm se est vnica fm nu
 merū. 2 dicunt qđ quis ita sit. tñ nō seqtur qđ si vnus il
 loz desinit itelligere qđ etiā alius desinat itelligere
 quia possibile erit qđ vnus eoz continuabit actum fan
 tasiandi. 2 sic ab illa itellectione denominabit itelligēs
 2 alius desinet cogitare vl' fantasiari. 2 sic illa itellectio
 nō copulabit cū eo nec denominabit ipm itelligentēz.
 Et quis iste rationes pulchre sint 2 subtiles tñ mihi nō
 videt demonstratiue. 2 sīr conclusio licet sit pbabilis
 nō tñ videt mihi esse necessaria. Unde ad pñs videtur
 mihi pbabilis eē cōtrariū. Ad cuius euidētiā pmitto
 aliqua. Pmo accipio a Lōm. qđ nulla itellectio cuius
 cūqđ rei generabilis. 2 corruptibilis est eterna eadē nu
 mero simpliciter. 2 hoc pbat Lōmen. in cōmento 5° nā
 si itellectus speculatiuus. i. itellectus actualiter itelli
 gens esset eternus sequeret qđ forme sensibiles essent
 itellecte actu extra animā 2 imāles. 2 hoc est cōtra hoc
 qđ inuenit in istis formis mixtis. hec est ratio Lōmen.
 ibidem. Sed reuera hec pñā est multū mirabilis 2 oc
 culta 2 nō accipit declarationē eius ab aliquo doctoz
 exterior. s. forte pōt sic itelligi. Si itellectio lapidis
 eadē numero simplr esset eterna. tunc lapis aut fieret
 itellectus p actōēz itellectus agētis solū sine fantasma
 te lapidis aut fieret itellectus p actionēz itellectus
 agentis vna cū fantasmate eius. Si pmo mō hoc esset
 contra ea que apparent ad sensum. manifestū enim est
 vnicuiqđ qđ ipse nō pōt itelligere lapidē sine eius fātasma
 te. Sīr aut est d quolibz alio sensibili. hoc aut nō videt
 nisi fantasma coageret ad pductionēz ipsius itelligere
 qre relinquit 2^m. s. qđ lapis fieret actu itellectus p actio
 nē itellectus agentis coopante fantasmate. cum igitur
 fantasma sit generabile 2 corruptibile ipossibile ē itel
 lectionē esse eternā eadez numero. nō ridiculū eēt dice
 re qđ aliqđ eternū depēderet effectiue ab aliqđ corrupti
 bili. 2 sic Lōm. cōcludit vltterius qđ si itentōēs qđ appre
 hēdit itellectus ex itētōibus imaginat' eēt eterne. i. si i
 tellectōēs aut ipēs itelligibiles eēt eterne eedē nume
 ro tē itellectōēs vtutū imaginataz eēt eterne. s. qđ itel
 lectōēs depēderēt ex itētōibus imaginat' sic sēsātōēs ex
 sēsibilibus vt dicit Lōm. seqret vltterius qđ sēsātōēs eēt
 eterne vt dicit. qđ sēsātōēs sūt cāe itētōiū imaginataz
 seu fantasmatū quoqđ mō fm illud ari. fantasia ē motus
 factus a sensu fm actus. 2 vltterius si sensationes essent
 eterne forme sensate seu sensibiles eēt eterne cū sensa
 tio depēdeat ex forma qđ sentit tanqđ ab agente vt patz
 in 3° bñius. Et ex hoc vltterius seqret qđ forme sensibi
 les extra aiām eēt imāles. qđ nulla forma mālis speci
 fica ē icorruptibilis. 2 vlr nulla forma mālis est simplr
 icorruptibilis. forme g sensibiles essent imāles. 2 pñs
 eēt itellecte actu extra aiām. Nā ois forma imālis eēt
 aiāz exis ē actu itellecta 2 itelligēs vt dicit ari. in isto 3°
 2 sic pōt declarari pñā Lōm. ¶ S; adhuc posset aliquis
 cauillare dicēdo qđ itellectio lapidis eadē numero est
 eterna s; nō causat ab itellectu agente solum. nec ab eo
 cum fantasmate nec a forma lapidis. s; ē coeterna ipsi
 itellectui possibili sicut alijs itelligentijs sunt coeterne

cognitōēs eoz qđ cognoscūt. hoc remouebit p ea qđ dicit
 ¶ Accipio vltterius qđ hō nō d; dici esse actu itelligens
 nisi actualr pducatur actu itelligendi. nec de nouo itelli
 gens nisi de nouo pducatur actu itellectus. Et hoc patet
 in sili. sicut ignis nō dicitur actu ignis nisi actu pducatur
 actu ignis. s. ignire seu cōburere. sīr aut 2 alijs sīr bñs
 Et hoc ēt probō auctoritate Lōm. dicit. n. Lōm. in 2° mē
 to. 5° in solutione secunde difficultatis qđ homo non est
 itelligēs actu nisi p cōtinuationē itellectus cū eo actu
 aut igit per istā cōtinuationē itellectus cū hoīe itel
 ligit copulationē ipsoz ad aliquē terminū 2 munē. aut
 itelligit cōtiguatōēz ipsoz. s. qđ habeat vltima eoz sīr.
 aut itelligit dependētiā ipsius actus ab hoīe. s. a fan
 tasmate. Nō est dicendū pmo mō. qđ talis cōtinuatio
 solum debet partibus cōtinuis. s. copulatis ad vnū ter
 minū cōmunē. Nec est dicendū 2° mō. qđ talis cōtigua
 tio est solum inter corpora. vt p; ex 5° pby. Intellectus
 aut non est corpus neq; virtus in corpore vt ostensum
 est prius. ergo relinquitur 3° modo. vt. s. sit sensus qđ hō
 nō est actu itelligens nisi per hoc qđ actus itellectus
 dependet ab ipso per aliquod exis in eo actu. s. per fan
 tasma. cōstat aut qđ actus itellectus nō dependet a fā
 tasmate tanqđ a fine nec tāqđ a forma nec vt a subiecto.
 qđ sic esset in corpore in quo est fantasma. quare relin
 quit qđ dependet a fantasmate hoīs itelligētis tanqđ
 ab agente quoquo mō. Sic igit' aliquis hō nō pōt actu
 itelligere nisi per suū fantasma pducatur itellectionē
 in seipo. vñ pprie loquēdo totū 2 positū ex itellectu 2
 hoīe cogitate seu fantasmate itelligit vt tangebat pñs
 ¶ Disvisis dico ad questionē qđ itellectōēs qbus for.
 2 plato itelligūt lapidē nō sunt itellectio vna nume
 rop se 2 simplr. qđ pbo pmo sic. effectus vnus numero
 simplr non dependet a causis diuersis in eodē genere
 cause 2 eodē mō cālitatis se habētibus ad ipm. qđ qđ li
 bet sufficit sine alia ad cāndum illum effectus cū qđā
 alia causa. hec est manifesta cuilibet itelligenti. sed in
 tellectio qua for. itelligit lapidē. 2 itellectio qua pla.
 itelligit lapidē depēdet a diuersis causis in eodē gñe
 cause 2 eodē mō causalitatis quarū quelibet cum aliqđ
 alia. s. causa sufficit ad pducēdū ipas. nam itellectio
 quā habet for. vel qua for. dicitur itelligēs dependet
 a fantasmate sortis vna cū itellectu agente. 2 iste due
 cause sufficiēt pnt facere illam itellectionē sine fan
 tasmate platonis vt manifestū est. 2 itellectio qua pla
 to itelligit depēdet a fantasmate ipsius platonis sine
 fantasmate sortis. vt p; ex dictis. 2 sic iste itellectōēs
 dependerent a diuersis causis in eodē genere cause et
 eodē mō se habētibus quarū vna nō agit virtute alte
 rius 2 pōt agere sine alia. Qualiter g eēt itellectio per
 nitus vna numero per se. ¶ Itēz ponamus sicut ē pos
 sibile qđ sortes 2 plato incipiant de nouo itelligere lapi
 dē cum prius nō intellexisset aut itellectio lapidis est
 vna numero fm suā substātiā qua vterq; itelligit. aut
 alia numero. Si vna numero aut illa itellectio semper
 fuit in itellectu eadem numero. aut non semper fuit i
 itellectu s; incipit eē de nouo in aliquo instāti. Non ē
 dare pñū. quia demonstratū est cōtrariū fm cōmen. qđ
 nulla itellectio rei gñabilis 2 corruptibilis est vna nu
 mero eternalr in itellectu. Si vero itellectio aliqñ ice
 pit eē in itellectu de nouo. s. in aliquo instāti manifestū
 ē qđ ipsa fuit causata a fantasmate alicuius hominis qđ
 incipiebat itelligere secūdm illam itellectionem.
 ponamus ergo qđ in aliquo instanti plures homines in
 cipiunt itelligere lapidē. quero vtruz illa itellectio

causabitur ab vno fantasmate alicuius illorum hominum aut ab omnibus. aut a nullo. Nō est dare istud vltimū quia omnis intellectio rei generabilis dependet ab aliquo fantasmate. Nec ab vno solo. qz nulla ratio potest esse. quare fieret a fantasmate vnius plus qz a fantasmate alterius post qz ipsi simul omnes intelligūt de nouo illud intelligibile. Si ergo illa intellectio causetur a fantasmate omnium illorum hominum qui ponūtur icipere de nouo intelligere in instanti primo productionis eius seqt qz nō potest esse vna et eadē intellectio qz vna intellectio nō potest dependere a pluribus fantasmate vnius et eiusdem rei equaliter et eodem modo se habentibus ad intellectū. relinquit ergo satis euidenter qz talis intellectio nō est penitus vna et eadē numero. sed alia et alia aliquo modo. Cōsiderandū tamen qz intellectiones eiusdem obiecti numero simul existēs in intellectu sunt vna intellectio secundū accidens pro qz sunt in vno subiecto. s. nō sequitur qz sint penitus et diuisibiliter aliquid vnum numero. Notandū etiā qz iste intellectiones qz sunt ex parte intelligibilis bene sūt vna numero saltē priuatiue. s. qz ex parte ipsius intelligibilis nullā habent diuersitatē adiuicē eo qz ipsi e vnu scdm se sed numerantur ratione fantasmate diuersorum a quibus dependent in esse et cōseruari et cōdo. ¶ Itē potest pbari cōclusio principal. quia constat qz intellectio qua aliquis homo intelligit lapidē debet esse conformis fantasmate illius hominis. vnde et Cōm. vult qz fantasmata sunt suba. i. principia p qz intellecta speculatiua sunt vera. Si ergo duo homines sicut intelligūt vnu lapidē quod vtrūqz sit conformitas intellectiois ad fantasmata eorum vna numero penitus an diuersa. si dicat qz sit penitus vna numero conformitas et nullo modo diuersa. sequit qz corrupta vel deficiente conformitate ad fantasma vnius deficit conformitas ad fantasma alterius. et sic cū vnus illorum definit intelligere alius necessario simul definit vere intelligere. qd est icōueniens. si dicat qz illa conformitas non est vna numero. sed alia et alia. tūc cōtra hoc eēt ratio qz aliqui putāt pbari intentionē suā. s. qz pcederet in infinitū in abstractoibus. nā ab illis duabus conformitatibus diuersis numero et cōuenientibus spē abstraheret spē cōmunis. et quereret de illa spē an sit vna numero an alia et diuersa. si vna numero eadē ratione standū fuit in primis si alia aut diuersa tūc querit vt prius. Est et cōsiderandū qz licet intellectio eadē numero nō possit esse eterna in intellectu. et quis eēt intellectio nullo modo sit ppetua respectu vnius idiuindui determinati. tūc s. intentionē Cōmē. intellectio quolibet vel spē intelligibilis spē est in intellectu spēi humane eadē spēi ita qz non est aliqd tps in qz intellectus nō habeat spē cuiuslibet rei intelligibilis subptā a fantasmate alicuius hominis. vñ Cōm. dicit in isto qz phia semp est pfecta in maiori parte sui subiecti qd nō sic credo esse intelligendū qz maior pars hominis habeat phias pfectas ita qz qlibet homo maioris partis habeat pfectā phiaz. Sic. n. eēt sensus qz homines quoz qlibz hz phiam pfectā sicut sint in maiori numero qz illi qz nō hnt phias pfectas sicut homines hntes digitos. s. sūt in maiori numero qz illi qz nō hnt. s. digitos. s. n. vñ mlū incredibile et opinabile qz quis habitatio hominis sit possibilis in parte meridionali sicut in septentrionali. et quis cōcederet ibi exerceri phia tūc idubitanter hic et ibi homines qz non sunt pfecti in phia qz si icōparabiliter sunt in maiori numero qz illi quozum vnusquisqz habet totā phiaz. imo pro vno qz hnt pfectā phiaz inuenirent mille quoz nullus hnt eā pfectam. et adhuc quod plus est. raro inuenitur vnus solus qui habeat totā phiam. Non ergo sic intelligo phiam semp

esse pfectā in maiori parte sui subiecti sic qz homines quozum quilibet habet totā phiam sint in maiori numero qz illi qz nō neuter habet illaz pfectam. sed sic intelligo qz in maiori parte hominum phia est pfecta. ita qz qlibet illorum habet aliquā partē phie vnus vnā et alius aliam. alius vnā aut plures. et sic in oibus illis simul sumptis phia e pfecta. et illi sunt maior pars hominum. pauci eni sunt homines qz penitus nullā habent partē phie nec habitum principiorum nec cōclōnū. sed plures sunt qui hnt aliquas partes phie. Vnus. n. hz sciam naturalē. et alius mathematicā. alius diuinā. alius logicā. et sic de ceteris. aliqui hnt plures istaz. Et sic in oibus istis cōiunctis et non in vnoquoqz diuisim phia inuenit pfecta. et quis non sit pfecta forte in hominibus qui sunt hic. in parte. s. septentrionali. tūc in istis cū illis qui sunt in parte meridionali hnt est pfecta. Sicut enim tota habitabilis terra nō caret artificijs nec artibus nālibus vel mālibus. i. artificialibus rebus quarū forme sunt in mā nāli. vt domo vestimento et hz. sic rōnabile est qz nunqz totū genus hominum in omni climate et in oī parte habitata sit pnatum phia. Et hec est rō sufficiens vt dicit cōmē. et faciēs animam quiescentē. s. animā hnt dispositā ad cōcedēdū et recipiendū veritatē. Sed ego iā vidi multos quibus ista rō nō sufficit et puto qz illi nō sunt hnt idonei ad phiam. Non plus de hoc. Nec sunt dicta ad intentionē cōmē. que p quātō sunt s. fide ponētē nihil esse eternū nisi solū pmiū principium quod est deus. falsa sunt et erronea. quozum tūc falsitas nō potest per rōnem nālez conuinci. ¶ Ad rōnes alterius partis. ¶ Ad primā. nego qz spē intelligibilis sit penitus vna numero a fantasmate meo et tuo. Et ad auctoritatē cōmē. dico qz ipse intelligit illā spē eē eadē spēi subiecti ita qz non est diuersa nec alia loco et subiecto. et per hoc voluit probare ppositū principale. scilicet qz intellectus cum sit subiectū illius speciei et illa est vna subiecto qz intellectus est vnus numero. ¶ Ad rōnes Cōm. cum dicit. si illa spē esset alia et alia numero et vna spēi tūc ab illis posset abstrahi et. verū est si eēt alia et alia numero loco et subiecto. sicut forma for. et platonis tales. n. forme vel res qz diuerse numero spēi locum et subiectum sunt māles et nō possunt intelligi intellectu cōi nō p spēi abstractā ab eis. s. s. si sunt diuerse numero non qdem loco et subiecto. s. qz vna nō est penitus idē idiuindualiter cū alia nō oīz qz ab eis abstrahat aliqz spēi cōis alia ab vtraqz. vel si abstrahat aliqua spēi cōis p quam for. et pla. intelligant illa species non erit penitus vna numero sed alia et alia. sicut et pcedentes. nec ē icōueniens qz sit pcessus in infinitum in talibus entibus anime p accidens ordinatis et successiue existētibz et nō simul. Vel potest breuiter dici qz spēi est alia et alia vt pdictū est. Et ad auctoritatē cōmē. et eius rōnes potest dici qz ipse non ponit hoc assertiue sed disputatiue et dubitando. nec illam rōnem recipit tanqz demonstratiua. sicut p diligētē inspicētī verba eius. Aliter dicunt aliqui qz si spēi lapidis existit in intellectu meo et tuo potest abstrahi spēi lapidis non cōsiderādo ipsam vt est ab hoc fantasmate vel ab illo. et illa spēi abstracta ē in intellectu. et est singularis in essendo sicut intellectus et vñ in repitudo. sed nō ē singularis alia singularitate qz spēi a quibus abstrahit. nec vñ alia vltimate qz ille species. s. istud nihil est qz sicut spēi lapidis est aliud a lapide sic si a spēibus quibus diuersi intelligūt lapidē abstrahitur spēi oportet illā esse diuersaz ab illis et singularitatem eius aliā a singularitatibus eaz. quis sint in eodē subiecto et ideo melius est dicere vt prius. ¶ Ad aliā dicēdū qz illa

Tertius

spēs est alia ⁊ alia per accñs nō qđ per aliqđ accñs sibi
 in exñs s; p aliquod accñs extrinsecū ad qđ h; habitū
 dinē ⁊ a quo depēdet ⁊ cōseruat. s. per fantasma aliud ⁊
 aliud numero. nec o; qđ semp illud a quo vel per quod
 aliqđ diuērficat sit intrinsecum illi qđ diuērficatur. ⁊
 hoc in rebus qđ dependent ⁊ cōseruant ab aliqb; extri
 secis. **¶** S; aliq; istare ⁊ vterius sic. Nihil est diuērfus
 ab aliquo nec p se nec per accñs per aliqđ extrinsecū ab
 eo. hoc videtur valde manifestū. cū igitur ip; fātasma
 sit aliqđ extrinsecū ab ipsa specie. videt qđ ipsa spēs non
 debet esse diuērsa ab alia spē nec per se nec per accidēs
 Tūc ergo remanet q̄stio. per qđ vna illarū specierū est
 diuērsa formaliter ab alia. aut p se aut p accñs. si per se.
 ergo est diuērsa s; spēs. qđ est icōueniēs. si p accñs q̄ri
 tur quod est illud accñs vt p̄ns. Et auget difficultas in
 hoc. q; si vna illarū spērū est diuērsa ab alia opozet qđ
 hoc sit per diuērsitatē existentem in ea. Nihil enim est
 diuērsū ab aliquo nisi p diuērsitatē exñtē in eo ⁊ nō in
 alio. sicut nihil est albū nisi p albedinē exñtē in eo ⁊ nō
 i alio. aut igit illa diuērsitas inest ipsi spēi p suā nās aut
 p aliqđ aliud. si p suā nās. ergo p se ⁊ sic idē qđ prius. si p
 aliqđ aliud reuertit q̄stio de illo alio sicut de p̄mo. ⁊ sic
 semp in infinitū. **¶** Ad p̄mū istoz cū dicitur nihil est diuērsū
 sum ⁊c. possem ꝓcedere. ⁊ ideo bene volo qđ vna illarū
 spērū nō est diuērsa ab alia formalr p fātasma. s; magis
 effectiue. ⁊ cū dicit p qđ vna illaz spērū est diuērsa for
 maliter ab alia posū dicere qđ formalr non est diuērsa
 nisi p diuērsitatē. ⁊ illa est eius accñs qđ cātur s; cū ea
 a fantasmate diuērsō. ⁊ illa diuērsitas pprie non est di
 uērsa formalr sed est illud quo aliqđ est diuērsū. ⁊ cum
 q̄rit vterius vtrū illa diuērsitas inest illi rei p se aut p
 aliud. pōt dici qđ inest ei p aliqđ aliud nō qđ p aliqđ
 aliud formalr sibi iberēs. s; p aliud effectiue. s; p fanta
 sma. formalr aut illa diuērsitas nō inest ipsi spēi p aliqđ
 aliud nec formalr p seipsā. ⁊ ideo nō valet. ⁊ scias qđ hec
 difficultas est magna sup multas alias. hec aut qđ dicta
 sunt accipiātur vt pbabilia. ⁊ necessaria relinquo for
 tioribus. **¶** Ad aliā rōēz pncipalē dico breuiter qđ itel
 lectus hoīs acti vna itellectionē hñ recipit aliā in
 tellectionē eiusdē itelligibilis. ⁊ cū dicitur recipiēs debet
 esse denudatū ⁊c. dicitur aliqđ v; est vel s; genus vel
 s; spēs. vel s; numerū. ⁊ sic est i pposito. Est enim itel
 lectus hoīs vna itellectionē denudatus ab alia s; nu
 merū licet nō s; spēs ⁊ hoc dicitur sufficere i respectiuis
 Vel dicitur vt puto melius qđ recipiēs debet esse denu
 datū a recepto vel s; essentiā vel s; subsistētiam vt
 prius expositū fuit. s; nō o; vlr qđ recipiēs sit denudatū
 s; esse exñtie a tora spē recepti. ⁊ sic est i pposito. Quis
 enim itellectus acti itelligens itelligibile habeat in se
 itellectionem illius. tñ ad huc essentia ipsius itellectus
 est alia ab essentia itellectionis. et sic est denudatus
 essentialiter ab omni itellectione ⁊ hoc sufficit ad p
 positū. **¶** Ad rationē in principio positā dicendū qđ illa
 ppō sic o; itelligi accñs numerā numeratōē subiecti
 qđ i subiecto numeratō alio ⁊ alio nō pōt eē accñs idēz
 s; numerū. sed nō est vlr itelligendū qđ oē accñs nu
 meratū sit i subiecto numerato ⁊ nullo mō vno. Vbi
 catur qđ illud verū est de accidētibus qđ naturaliter in
 existūt subiectis ⁊ inseparabiliter. vt color qui existit na
 turat ⁊ inseparabiliter cuilibet mixto nō pōt eē alius
 ⁊ alius nūero i vno subiecto s; numero. s; aut ⁊ i ali
 is. Sed accñs aduēticia que. s; inducūtur ab extrinsecō
 ⁊ nō istunt sepabiliter s; ad pñtiāz aliquozū agētū que
 de necessitate nature hñt ea producere ⁊ deficiūt pab

Undecima

sentia taliū agentū talia bene pñt esse plura s; in vno
 subiecto vel s; in idē. sic aut se h; in pposito. nulla eni in
 tellectio rei sensibilis ē naturalis itellectui sic qđ ist ci
 necessario ⁊ inseparabiliter s; aduenit ab extrinsecō agēte
 pñte itellectu. s; fantasmate humano cū itellectu agē
 te. vt videbitur post.

¶ Questio. XI.

Consequenter

pōt queri de quodā di
 cto Lōmē. i isto cōmē
 to. dicit. n. Lōmē. qđ ex spē itelligibiliz itellectu
 māli magis fit vnū qđ ex mā ⁊ forma. iō queritur. vtrū
 hoc sit verū. Est itaq; q̄stio vtrū ex itellectu ⁊ spē intel
 ligibili fiat magis vnūz qđ ex materia ⁊ forma. Arguit
 qđ nō. q; ex illis magis fit vnū ex qb; fit vnū. ⁊ spēs
 ex quibus fit vnū p accñs. hec ē euidens. s; ex materia
 ⁊ forma fit vnūz per se vt p; ex ⁊ huius. ⁊ s; meta. ⁊ s;
 ex itellectu vero ⁊ specie itelligibili fit vnū p accñs
 ⁊ nō per se cū sint in diuērsis predicamētis vt manife
 stū est. quare ⁊c. **¶** Itē ex substātia ⁊ accidēte nō fit ma
 gis vnū qđ ex duabus substātys quaz vna pficit aliqz
 hec est manifesta. sed itellectus mālis est suba. ⁊ spēs
 itelligibilis est accñs. mā aut ⁊ forma sunt sube vt p; i
 ⁊ huius. ⁊ 7; ⁊ 8; metaph. q̄re ⁊c. **¶** Itē nihil potest eē
 verius vnūz qđ quod est vnū numero p se ⁊ simplr. vni
 tas. n. numeralis ⁊ eēntialis v; eē pfectissima vnitatis vt
 h; videri in 5; metaph. s; ex materia ⁊ forma fit vnūz
 numero simplr ⁊ p se. ergo nihil pōt eē magis vnū
 numero qđ ex materia ⁊ forma. quare ⁊c. **¶** Oppositū v;
 velle Lōmē. in isto 3; cōmento 5; vbi dicit sic. Et ma
 nifestū est qđ mā ⁊ forma copulātur eēntialr adiuicē. i.
 vniū adiuicē ita qđ aggregatū ex eis fit vnū ⁊ maxime
 itellectus mālis ⁊ itentio itellecta in actu. Quod eni cō
 ponit ex eis nō est aliqđ tertiū cōpositū ex eis sicut est
 de alijs ppositis ex mā ⁊ forma. **¶** Ad hoc est itelligēdū
 qđ istud dictū Lōmē. multū est obscurū. Et sic aliqđ in
 telligunt qđ itellectus non recipit formas ⁊ itellectio
 nes cū trāsmutatione sicut facit mā. S; sine dubio ex
 hoc nō habet qđ ex itellectū ⁊ spē itelligibili magis fiat
 vnū qđ ex mā ⁊ forma. q; diaphanū recipit lumen sine
 trāsmutatione qđ fit cū abiectioe p; trary. ⁊ tñ ex hoc nō
 segtur qđ ex diaphano ⁊ lumine magis fiat vnū qđ ex
 mā ⁊ forma. **¶** P; terea ex hoc nō segtur qđ ex itellectū
 ⁊ spē itelligibili nō resultat aliqđ tertiū. Alij sic exponūt
 qđ ex itellectu ⁊ spē itelligibili nō resultat aliquod vnū
 tertiū qđ sit es absolutū sicut ex mā ⁊ forma. posuit. n.
 Lōmē. vt dicunt isti qđ habitus itellectuales sunt esse
 tialiter relationes vt p; ex 7; phycoz. ⁊ 5; metaph. S;
 adhuc istud non sufficit. p̄mo q; ex hoc nō habet qđ ma
 xime fiat vnū ex istis. q; nō fit magis vnū ex subiecto
 ⁊ relatiōe qđ ex mā ⁊ forma. **¶** Itē nō est manifestū nec
 forte v; qđ habitus itellectuales sint eēntialiter rela
 tiones cū sint de prima spē q̄liratis. vt p; ex p̄dicamen
 tis. qđ aut ad ipsos nō est motus hoc est p tanto. q; cōse
 quūt imediate qđā relatiōē seu habitudinē. s; pñtiāz
 fātasmatas ad itellectū. sicut lumen in diaphano cōse
 gtur habitudinē corporis luminosi ad diaphanū vt ha
 bet declarari ibidē. **¶** Itē quis habitus itellectualis
 esset relatio essentialr. tamen adhuc nō est manifestū
 quō ex itellectu ⁊ spē nō resultat aliquod vnū tertiū ha
 bitatū. Et ideo alij dicunt alr ⁊ satis pbabiliter qđ ex
 istis fit vnū magis qđ ex mā ⁊ forma substāciali p tātō
 qđ forma substācialis nō vnitur materie nisi mediāri
 bus dimēssionibus vt dicit Lōmē. i de suba orib; . Spe
 cies at itelligibilis vnitur itellectui possibili imediate
 ⁊ sic magis fit vnūz. id est magis imediate ex istis qđ ex

illis. Sed adhuc non apparet quod ex istis non resultet aliquod tertium nisi diceretur quod non resultet aliquod tertium dimensionatum vel quantum. **¶** Aliter enim dico salvo meliori iudicio. ad quod premitto aliqua. Primo quod species intelligibilis recepta primo in intellectu non est per se principium effectuum intellectiois. sed solus principius receptiuus et dispositiuus. et hoc inferitur probabo deo volente. et accipio quod quilibet forma subalis specifica recepta in materia est principium alicuius operationis sicut per inducendum in omnibus formis. forma enim subalis ignis est principium calefaciendi vel igniendi. et anima nutritiva est principium nutritionis et augmentationis. et anima sensitiva est principium actiuus sensationis aliquo modo. sicut autem et in alijs. unde aristoteles dicitur de generatione quod moueri et pati est materie. alterius autem principium est facere et moueri. sicut forme. et accipio quod ex specie intelligibili et intellectu fieri magis vnus quod ex materia et forma posset dupliciter intelligi. Uno modo quod ex eis magis fiat vnus quantum ad essentiam. Alio modo quantum ad genus calitatis super operationem. Sic dico quod ex intellectu et specie intelligibili non fit aliquod maxime vnus vel magis quantum ad essentiam substituta quod ex materia et forma. et hoc probatur ratione per inductionem. et dico quod ex eis magis fit vnus modo. sicut quantum ad calitatem respectu operationis. quod dispositum ex intellectu et specie non est causa ipsius intellectiois nisi receptiuum. sicut compositum ex materia et forma est causa operationis actiuus ratione forme et receptiuum ratione materie. Ex hoc potest syllogisari sic. Ex illis magis fit vnus quantum ad calitatem que habet eandem causalitatem respectu operationis quod ex illis que non habet eandem calitatem. quod talia sunt magis idiuisa in causando. vnus autem sumitur ab idiuisione sicut metaphisice. et ex hoc manifestum est quod ex specie intelligibili et intellectu non fit nec resultat aliquod tertium. **¶** Vnde est quod beatus aliud genus causalitatis super actum intelligendum quod alterum compositum. Ex materia autem et forma subali bene fit aliquod tertium hoc modo. nam hoc compositum habet causalitatem aliam respectu operationis quod ipsa materia premaxime per ex deis. **¶** Sed aliquid queritur et ulterius de ipso intellectu et intellectioe qualiter ex eis fit vnus. potest dici breuiter quod ex eis fit vnus sicut ex subiecto et actu immanente. et huius compositi vnitas non est vnitas alicuius tertij resultatis quod sit causa alicuius alterius operationis per se. sicut quod est compositum ex materia et forma est causa alicuius operationis per se. et istud compositum quodammodo magis est vnus. id est magis perfectum et completum in suo genere quod compositum ex materia et forma quod ordinatur ulterius ad aliquem actum. et adhuc potest intelligi quod compositum ex intellectu et specie intelligibili per tanto magis est vnus quod compositum ex materia et forma corporali quod istud compositum non est diuersum nec plificatum numerali quantum ad male quod est in eo. intellectus enim possibilis non est nisi vnus numero subiecto cuius specie et actu intelligendi sunt lumen. sicut compositum ex materia et forma corporali bene fit numeratum et diuersum quantum ad materiam que est in eo alia et alia numero in alio et alio composito saltem per accidens et quantum ad formam. sicut autem vtrunque illorum compositorum. sicut ex specie intelligibili et intellectu. et ex intellectu et actu intelligendi non est aliquod tertium ab ambobus. **¶** Vnde est quantum ad reputationem rei intellecte. totum enim illud compositum si reputat aliud quod illud quod reputat species et actus intelligendi. sicut totum compositum ex materia corporali et forma est aliud tertium ab ambobus istis principijs quantum ad modum essendi aliquid. quod neutrum illorum est suba subsistens per se actu sicut est compositum. **¶** Et totum compositum ex materia et forma corporali est aliud quantum ad intelligi et reputari. alia enim est intellectio compositi vt compositum est ab intellectioe materie et ab intellectioe ipsius forme. **¶** Ex dictis per solutio rationum. bene enim probatur quod compositum ex intellectu et eius actu non est magis vnus quantum ad

essentiam que sit dispositum ex materia et forma. sicut bene est magis vnus quo ad quedam alia vt patet ex dictis et precipue magis vnus quantum ad causalitatem super ipsum intelligere vt dictum est prius. **¶** Questio. XII.

Ensitium enim non sine corpore est etc.

¶ Queritur hic. vtum anima sensitiva et intellectiva sint vna et eade suba in hoie aut sint diuerse forme subales. Arguitur primo quod sint vna suba et forma. quod vnus rei vnus est esse. hec est per se nota. sed hoc est vna res vt manifestum est et cessum ab oibus. ergo ipsius hois est vnus esse substantiale. et per consequens vna sola forma substantialis. **¶** Item si anima sensitiva et intellectiva in hoie essent diuerse anime tunc hoc esset pla aiata. nam plures anime compositum plura aiata sicut vna anima vnus aiatum. sed consequens est falsum. quare etc. **¶** Item quantum ad aliquid est perfectius tanto simplicius. unde primo principium olius quod est perfectissimum est simplicissimum. sed homo est species perfectior iter omnes species hic inferius exites ergo oportet esse simplicior quod non esset si anima intellectiva et sensitiva in ipso essent diuerse substantie. **¶** Item natura nunquam facit per plura quod potest per pauciora. vni melius est ponere principia finita quam infinita vt dicit aris. in primo physicoz. et primo posterioroz. sicut per vna suba anime potest saluari oia accidentia hois. Nam vna et eade suba anime hois potest habere virtutes organicas quibus erit principium sentiendi et virtutes non organicas quibus erit principium intelligendi. **¶** Item per oppositum arguitur auctoritate aristoteles. vult enim quod anima sensitiva est organica intellectus aut sepatus. et hoc dicitur loquitur de suba anime intellectiue. talia autem non sunt vna suba. ergo etc. **¶** Item anima sensitiva est generabilis. vt per ex etc. huius. Sensitui quidem permutatio fit a generante. intellectus autem est perpetuus vt per ex etc. huius. **¶** Ad euidenciam questionis premitto aliqua. **¶** Primum est quod in materia corporis humani necesse est esse aliquam formam individuali. propria homini et inherere ipsi materie. et hoc probatur sic. In materia cuiuslibet rei generabilis et corruptibilis oportet esse aliquam formam subale individuali. propria illi rei inherere ipsi materie. sicut hoc est res generabilis et corruptibilis vt manifestum est. et testatur aristoteles. et per physicoz vbi dicitur plane quod hoc generat hoies ex materia et sol. ergo etc. maior propositio appetit quod nisi in materia rei generabilis existeret aliqua forma subalis individualis propria illius rei tunc materia non haberet esse proprium subale illius rei receptum in ipsa vt in subo. et sic non posset transmutari ad illud esse. et per consequens illa res non posset generari ex materia. cum generatio sit transmutatio de non esse ad esse per physicoz. et sic esset generabilis et non generabilis quod est impossibile. et per consequens. quod materia non recipit aliquod esse subale nec perficitur per ipsam nisi a forma sibi inherere. imo ipsa esse substantiale proprium rei vel est eius forma subalis vel consequitur ipsam formam subale. propria. et sic per maior et minor vt dictum est. ergo sequitur quod materia hois habet aliquam formam subale individuali. propria hois inherere ipsi materie. **¶** Vel potest aliter formari respondendo ad impossibile. Si materia hois non haberet in se aliquam formam subale. propria hois sibi inherere tunc non haberet in se aliquod esse substantiale. proprium hois in ipsa receptum. hec consequentia est oino manifesta. Et si materia hois non haberet in se aliquod esse subale. proprium hois in ipsa receptum. tunc homo non esset res generabilis et corruptibilis. quod generatio cuiuslibet rei est ad esse substantiale. proprium illius rei receptiuum in materia. **¶** Item de non esse suba transmutatiois et termini eius. vt per per physicoz. **¶** Unde cum materia hois sit subiectum principale generationis proprie hois ipsa debet esse subiectum principale ipsius esse substantialis. proprium hois quod quidem esse

p. 149
3. 1. 1.

Tertius

Duodecima

est terminus ad quem generationis hominis. Sequitur ergo de primo ad ultimum quod si materia hominis non haberet aliquam formam substantialem propriam homini sibi inherente homo non esset generabilis nec persequens corruptibilis. quod ridiculum est omnino. et hec sit prima suppositio. ¶ 2º suppono quod anima intellectiva que apprehendimus quod dicitur apprehensionem vel non est forma inherens materie corporis humani. et hoc licet satis declaratum sit in precedentibus. tamen iterum probatur sic. Quis forma substantialis individualis inherens materie est corruptibilis secundum materiam. sed anima intellectiva non est corruptibilis. quare 2º maior propositio apparet ex hoc. quod omnis forma hominis trinus siue per se siue per accidens secundum suas proprias dispositiones est corruptibilis. ut patet ex primo de generatione. omnis enim forma substantialis individualis inherens materie habet trinum saltem per accidens. scilicet secundum dispositiones suas proprias. nam materia non recipit aliquam talem formam subalem nisi sit appropriata et disposita dispositioibus propriis. Unde variis modis dicitur quod uniuscuiusque actus in subiecto apto nato et potentia extrinsecus natus est fieri. habet autem dispositiones indubitanter habet trinum. vel sicut unum extremorum trinum alteri extremo. vel sicut extremum trinum medio. vel sicut unum medium est contrarium alteri medio ut docet Lomen. in primo celi et mundi. dispositiones enim formarum substantialium elementorum sunt contrarie sibi inuicem sicut unum extremum contraria alteri ut caliditas frigiditati. sicut autem et in alijs. et dispositiones formarum mixtorum sunt sibi inuicem contrarie sicut unum medium est contrarium alteri medio. nam qualitas mixti est media inter qualitates elementorum ut patet in 2º de generatione. ¶ 3º potest hoc probari sic. Si anima intellectiva esset forma substantialis inherens corpori humano. sequeretur quod unum idem si posset moueri et gescere ab eodem motu secundum idem finem. quod videtur multum mirabile. et patet contra. quod constat secundum omnes quod anima intellectiva non est extensa per accidens extensione corporis. quod si esset extensa tunc corrupta manu quare an corruptum illa pars anime que erat in ea aut non. Si corruptum per hoc est contra naturam anime intellective. si manet quietum an informet aliam materiam. et hoc est absurdum. aut nullum. et sic vna anima intellectiva hominis erit sine corpore et alia erit unita corpori. scilicet corpori mirabili quod est mirabile. ergo non est extensa sed erit tota in toto et tota in quolibet parte. Ponaatur ergo quod manus moueat pedem gescere sicut bene est possibile et patet ad sensum. tunc sine dubio anima que est in manu mouetur saltem per accidens. et anima que est in pede quiescit saltem per accidens et illa est eadem indiuisibiliter et omnino secundum substantiam. ¶ Tertio accipio quod si in homine est aliqua forma subalis individualis et propria homini propter intellectum quod illa sit anima sensitiva. probatur sic. Necesse est ut forma individualis propria hominis sit anima cognoscitiva. hoc manifestum est et concessum ab omnibus. sed non potest esse alia anima cognoscitiva propter intellectum nisi sensitiva ut etiam omnes concedunt. et habet ex libro de sensu et sensato. ergo 2º. Tunc diceretur ad questionem 3º intentionem non ari. et Lomen. quod anima sensitiva et intellectiva in homine sunt diuerse substantie. quod probatur sic. Si anima intellectiva hominis et anima sensitiva non essent diuerse sube sequeretur quod in materia corporis humani non esset aliqua forma substantialis individualis et propria homini inherens ipsi materie hominis. sed hoc non est possibile 3º prima suppositione. et probatur contra. quod anima intellectiva non potest esse habet forma ut probatum est. nec potest esse alia forma nisi anima sensitiva ut ostensum est. ergo relinquatur quod sit anima sensitiva diuersa ab anima intellectiva. Vel formetur ratio ostensue sic. Ille anime sunt diuerse substantie. quibus vna est forma materialis et alia non. sed anima intellectiva non est forma inherens corpori ut probatum est. anima autem sensitiva est for-

ma inherens corpori humano ut est probatum est. quare 2º. ¶ 3º de oegens uniuocum producit sibi simile specie. hoc est manifestum sed homo est agens uniuocum cum homo generat hominem ex materia et sol. ex 2º philosophorum. ergo producit formam per quam homo generatus est homo. sed non producit animam intellectiuam. sed sensitiuam. quare 2º. hec ratio non posset bene solui suppositis principijs ari. et Lomen. ¶ Sed est notandum quod sicut dictum est prius anima intellectiva alio modo est forma hominis et alio modo anima sensitiva. nam anima intellectiva est forma. in principio operationis appropriatum corpori ut declaratum est prius. sed anima sensitiva est forma inherens ipsi corpori humano et extensa secundum eius extensionem per accidens et habet virtutes organicas diuersas que sunt actus diuersarum partium corporis et inter illas virtutes nobilissima est virtus cogitativa. de qua dicit Lomen. quod ipsa est aliqua ratio per quanto ratiocinat de rebus indiuidualiter apprehensis sicut intellectus de rebus vel apprehensis. et de ista dicit Lomen. quod eadem homo est generabilis et corruptibilis. scilicet anima que consequitur ista virtus propria homini. hec autem virtus cogitativa ut reputo est illa virtus que immediate deseruit intellectui. de qua ari. dicit quod intellectus passiuus est corruptibilis et sine hoc nihil intelligit. scilicet intellectus vel apprehendens et sic patet quod homo habet duas diuersas perfectiones subales. scilicet animam intellectiuam et animam cogitativam. et hoc videtur multum rationabile propter connectionem partium uniuersi in aliquo vno ente sicut agebat prius. Cum enim sunt aliquae sube in uniuerso que sunt perpetue secundum omnes suas perfectiones subales. scilicet substantie imales. et quedam sube sunt generabiles et corruptibiles quantum ad suas perfectiones subales proprias sicut omnes substantie inferiores homini in ordine perfectiois ut elementa et mineralia et plante et animalia rationabile est quod aliqua sit substantia cuius vna perfectio substantialis sit perpetua et non numerabilis sub vna specie sicut est in superioribus. et alia generabilis et corruptibilis et numerabilis sub vna specie. Sic enim erunt unita superiora et inferiora in aliqua vna natura. quod videtur multum conueniens ordini uniuersi. quare 2º. ¶ Preterea quare ab istis que ponunt in homine nullam esse formam substantialem nisi intellectiuam quomodo sit nutritio hominis. Lumen enim in vera nutritione forma substantialis nutriti debeat generari in materia nutriti ut vult ari. in primo de generatione. ponatur ergo quod corpus hominis nutritur oportebit quod in materia nutriti generetur forma subalis hominis propria homini. scilicet anima intellectiva. et illa non est eadem cum anima intellectiva preexistente. nec est per quantum ad quantitatem anime humane cum intellectus sit indiuisibilis secundum quantitatem secundum istos et secundum veritatem. et sic homo habebit diuersas animas intellectiuas quarum vna non est alia nec sunt diuerse partes quantitatie eiusdem anime. quod si quis dicat quod in materia nutrimenti non generabitur anima intellectiva noua sed anima que preexistebat informabit illam materiam nutrimenti. mirum videtur quod vna et eadem forma indiuisibilis oio informet successiue diuersas materias et apius sibi nulla erit generatio cum nulla suba de nouo producat. Sed quis ari. et Lomen. sic diceretur et non possent aliud ponere secundum principia correspondentia rebus sensatis. tamen ego dico aliter. scilicet quod anima intellectiva hominis est forma coicac esse suum corpori humano et indiuisibilis oio et extensa et per se et per accidens et perficit totum corpus humanum et omnes eius partes sine oia alia forma substantiali inherente materiam. et ista anima intellectiva incepit esse de nouo postquam non erat. non quidem per generationem. sed per creationem ex nihilo. et ista perpetua bit a parte post voluntate diuina. et oia talia que dicuntur fideles catholici ego dico simpliciter esse vera sine oia dubitatione. sed demonstrare nescio. gaudeant qui hoc sciunt.

aliquid

R

p. de grade

sed sola fide teneo et confiteor. ¶ Rōdem in oppositū dīf
solutio sūm eādē viā. q̄uis enī omnis forma inherens
māe esset corruptibilis. tñ dico q̄ deus pōt eā ppetua
re et pseruare a corruptiōe i eternū. modū tñ nescio dūs
scit. ¶ Ad rōes cōtra dictā positioēz pōt rñderi. ¶ Ad p̄
mā cū dicitur vnus rei vnū est esse subale p̄pziū et idī
uiduatū diunctū materię et in materia receptū. et iō bñ
volunt q̄ ipsius hominis nō est nisi vna forma indiui
dualis p̄pzia inherens sue materię. sed hoc nō obstante
possunt ipsius esse diuerse forme subales q̄rum vna det
esse p̄ sui inherentiā ad corpus et alia nō inheret s̄z p̄ se sub
sistit. ita tamen q̄ per suā naturā habet inclinationem
ad corpus humanū tanq̄ ad suū p̄fectibile a quo depē
det eius opatio mō p̄us dicto. ¶ Ad aliā nego p̄mā. qz
aiatū nō solū significat ipsā aiām. sed subiectū aie. et qz
ibi nō sunt plura subā aie sed vnū. s̄. in hoie vno. ideo nō
erūt plura aiata. sed vnū aiatū. eo q̄ vna illaz aiāz est
p̄pter aliā sicut p̄pter finē et p̄fectōez. quare n̄ valz. Et
cū accipit q̄ plures anime p̄stituūt plura aiata. vep̄ est
plures aie q̄rum vna nō ordinaf ad aliā sicut ad suā p̄
fectionem ad quā dīsonit. et vep̄ est i diuersis corpori
bus. s̄z nō i vno corpore. ¶ Ad aliā cū dicit q̄ q̄to aliqd
est p̄fectius tāto simplicius. ista pōt negari. qz certū est
q̄ forma subalis ignis est nobilior q̄ forma subalis ter
re. et tñ ipa forma ignis nō est simplicior q̄ forma terre
imo forma subalis terre ē eque simplex subā p̄ p̄uatōez
p̄p̄is ex p̄ribus eēntialibus sicut forma ignis. s̄. r̄ aut̄ et
i alyis multis. S̄. r̄ i p̄p̄it nō ē vep̄. qz ignis ē p̄fectior
q̄ terra et tñ eque p̄posita ē bec sic ille. q̄re nō v̄z. S̄. r̄ i
substātys imālibus nō ē necesse. qz p̄stat q̄ intelligentia
saturni ē p̄fectior q̄ intelligentia lune. et tñ nō oz q̄ itelli
gētia lune sit magis et ex p̄libus p̄posita q̄ intelligentia sa
turni imo eque simplex ē intelligentia lune sicut saturni
Et sigs p̄cederet q̄ intelligentia mouēs orbē lune est mag
gis p̄posita q̄ intelligentia mouēs orbē saturni. tūc oz cō
cedere q̄ vnus cuiusq̄ istarū esset aliq̄ ps p̄fectissima et
nobilissima. et tunc q̄ref de p̄te p̄fectissima ex q̄ p̄ponit
itelligētia lune. vtrū sit eque simplex vt itelligētia mo
uens orbē saturni aut nō. si est eque simplex. et tñ p̄stat
q̄ intelligentia saturni est p̄fectior q̄ ps nobilissima itelli
gētie lune. ergo nō est verū q̄ q̄to aliqd ē p̄fectius tāto
sit simplicius. si at̄ dicat q̄ ps p̄fectissima itelligētie lu
ne est cōposita oz adhuc q̄ ipsius aliq̄ pars sit p̄fectior
et p̄fectissima. et queret de illa. et sic in infinitū. aut oz ne
cessario p̄cedere q̄ duozū eque simpliciū in suis subys
vnū ē eqlr p̄ferē sic reliquū. q̄re r̄. ¶ Questio. XIII.

¶ An aut̄ sic singula fiāt et.

¶ Querit̄ hic. vtrū itellcūs possit itellige
re suā itellectōez ex̄ntē in eo. Arguit̄ p̄mo q̄ nō qz sic se
bz sensus ad sensatōez sic itellcūs ad itellectōez p̄ que
nientē similitudinē. sed sensus nō pōt sentire suā sensa
tionē vt plane dicit ap̄. in de somno et vigilia. et cōm. in
de subā orbis. Non. n. visu videt aliq̄ qm̄ videt. s̄. r̄ at̄
et in alyis. q̄re r̄. ¶ Itē illud q̄ non est sensibile nō est in
telligibile. cū aīa nihil itelligat sine fantasmate vt di
cit ap̄. in isto 3o. fantasma aut̄ nō est nisi rei sensibilis vt
ps ex 2o. huius. et 3o. s̄z ipsa itellectio non est sensibilis
vt manifestū est. q̄re r̄. ¶ Itē omne qd̄ itelligit agit i
itellctū cū itelligere sit quoddā pati ab itelligibili
aut aliqd h̄s alterū. s̄. p̄ns passionē. s̄z itellectio nō agit
aliqd in itellctū. qz accūs non agit in suū subz et vnuer
salr forma nō agit in suā materiā in qua existit. q̄re r̄.
¶ Itē si itellectus itelligeret itellectionē ex̄ntē in

eo. verbi gr̄a itellectionē lapidis seq̄retur q̄ sil̄ intelli
geret diuerfa itelligibilia. qd̄ reputat̄ ip̄ossible s̄z ari.
4o. metaph. vbi dicit q̄ q̄ vnū non itelligit nihil itelli
git. et p̄bat̄ q̄ia qz cū itellectio lapidis sit in itellectu
oz q̄ itellectus itelligat lapidē. sicut cū visu coloris
est in visu necesse est tūc q̄ visus videat colorē. si igitur
itellectus itelligeret itellectionē lapidis ex̄ntē i ip̄o
dū est in ip̄o. cū ipsa itellectio lapidis sit aliud a lapide
seq̄retur icōueniens p̄dictū. q̄re r̄. ¶ Oppositū arguit̄
aucte ari. in isto. c. vbi dicit q̄ itellectus itelligit s̄per
suū actū qd̄ non cōtigeret nisi posset itelligere suū actū
vt manifestū est. ¶ Ad questionē dico breuiter q̄ intel
lectus bene pōt itelligere suā itellectionē et vnuerfalr
suū actū q̄cumq̄ sit siue p̄mus siue scōs. et p̄bat̄ qz itelle
ctus pōt itelligere oē ens. s̄z actus ipsius itellectus est
aliquod ens. ergo r̄. maior est manifesta ex̄ isto 3o. cū i
tellectus sit in potētia oīa fieri. et cōmē. dicit in suo li. de
gñatione. q̄ nullū ens est ignotū naturāl̄. et minor s̄. r̄
apparet de se. q̄re r̄. Sed de mō s̄m quē itellectus in
telligit itellectionē ex̄ntē i ip̄o ē magna difficultas. Si
n. itellcūs cognoscit itellectōez lapidis ex̄ntē i ip̄o q̄ro
vtrū itellectio illa qua itelligit itellectionē lapidis sit
p̄ se eadē cū ipa itellectōe lapidis aut diuerfa. Si dicat̄
q̄ sit eadē hoc videt̄ eē fallū. qz itelligere diuersificat̄
s̄m nām rei itellecte vt dicit plane cōmē. i isto 3o. omē.
9o. cū q̄ lapis sit alia nā a sua itellectōe et conuerso quō
pōt eē vnū et idē itelligere quo itelligit vtrunq̄. si autē
illa itellectio sit alia ab itellectōe lapidis seq̄ vnū icō
ueniens manifestū. s̄. q̄ itellectus simul pōt itelligere i
finita sub rōibus suis p̄ys. qz qua rōe itellcūs itelligit
itellectōez lapidis ex̄ntē i eo itellectōe alia ab ipa. ca
dē rōe itelligere poterit itellectōez illius itellectōis p̄
aliā itellectōez et illā p̄ aliā et sic in infinitū. et vnāquāq̄
istaz itellectionū sil̄ itelligeret itellcūs s̄m rōez suā p̄
p̄ziā. sic sil̄ ponit̄ itelligere lapidē et itellectōez lapidis
ex̄ntē i eo s̄m rōez suā p̄pziā. s̄. aut̄ vt̄ oīo absurdū. s̄. q̄
itellcūs itelligat i finita actu. qz i finitū ē ignotū s̄m ari.
p̄mo p̄hycoz. et 2o. meta. q̄re icōueniens vt̄ q̄ itellcūs in
telligat itellectōez ex̄ntē i eo itellectōe diuerfa ab illa.
Quatr̄ q̄ itelliget eā. Et ad istā difficultatē soluedā iue
nio paucos laborasse manifeste. Un̄ ad p̄ns sufficit mi
hi p̄bablr̄ trāsire salua mihi libertate alr̄ dñdi alias s̄
mibi melius apparebit̄. Possē itaq̄ dicere q̄ itellcūs
itelligit itellectōez lapidis ex̄ntē actu in eo. sed nō alia
itellectōe simplr̄. s̄z eadē. ita q̄ itellectio lapidis ex̄ntē
i itellctū ē itellectio lapidis et itellectio sui p̄pzius et itel
lectus ista itellectōe dñoiat̄ itelligēs lapidē et ipsā met
itellectōez. Et qd̄amō s̄. sic sic albedo nō d̄r̄ alba p̄ aliā
albedinē supadditā sibi. s̄z d̄r̄ alba eo mō q̄ pōt d̄ci al
ba p̄ seip̄z. qz ipa est illud q̄ formāl̄ aliqd est albū. sicut
itellectio lapidis d̄r̄ itellecta nō qd̄ p̄ aliā itellectōem
s̄z p̄ seip̄ā inq̄tū est id q̄ aliqd d̄r̄ itellctū et itelligens.
¶ Et sigs q̄reret̄ q̄re itellectio lapidis est aliud a lapi
de et itellectio itellectionis lapidis nō est aliud ab ip̄sa.
Sorte cā huius est. qz lapis est res māl̄is et nō abstracta
et talia nō sunt de se actu itellecta nec itellectōes vt̄ di
cit ari. in isto 3o. In habētibus aut̄ māj̄ potentia est vnū
quodq̄ itelligibiliū. s̄z ipsa itellectio est res abstracta
a mā. s̄. actus vlyis. oīs aut̄ talis actus est de se itellcūs.
et h̄ns h̄s actū i se ē actu itelligēs. q̄re r̄. ¶ Et ad auctē
omē. cū d̄r̄ itelligere diuersificat̄ s̄z diuersitatē nāe in
tellecte. possū dicere q̄ verū est si ille res sint eiisdē or
dinis. verbi gr̄a. In itellectiones duarū formarū māl̄iū
sunt diuerse. et sil̄ itellectōes duozū diuersozū actuz.

Tridecima

Tertius

Quartadecima

imaterialiū sunt diuerse. s; si intelligibilia sunt diuerforū ordinū. s; q; vnū illorū sit māle ⁊ aliud abstractū ab illo materiali. sic nō o; q; eorū sint diuerse intellectioes ⁊ sic est in pposito. nā intellectio lapidis est i alio ordine entiu; a lapide ⁊ eōuerso. lapis. n. est res mālis. ⁊ eius intellectio est qd imāle ⁊ abstractū ⁊ cātū ab ipso lapide ⁊ quoquo mō. s; mediāte suo fātasinate vna cum intellectu agēte. qre nō v;.

¶ Ad pūmā rōez dico q; est sile de sensu ⁊ itellē quo ad hoc. q; sicut sensus ē subiectū sensationis sic intellectus intellectōnis. sed est diuile i b; q; sensus est vrus ozganica ⁊ corporea. ⁊ iō non est nata cogscere suuz actum. sed intellectus est vrus abstracta ⁊ incorporea. ⁊ iō pōt cogscere suū actū.

¶ Ad aliā cuz dī quod nō est sensibile ⁊ c. pōt dici q; veruz est qd nec est sensibile nec habet habitudinē ad aliqd sensibile. sed si habet habitudinē p se ad aliquod sēnsibile sic pōt intelligi. mō s; intellectio nō sit sensibilib per se. tñ h; bitudinē ad sensibile p se. s; ad illud a quo cātur in intellectu quoquo mō sicut cātū h; bitudinē ad suā cām. ⁊ hoc dī sufficere. quō. n. alr possemus intelligere subas separatas nisi q; bñt bitudinē ad aliq; sensibilia. s; ad motus celestes.

¶ Ad aliā pōt pcedi rōabilr q; itellcūs bñ pōt s; intelligere diuerfa saltē vna intellectōe ⁊ sic erit i pposito. itellcūs. n. intelligit lapidē ⁊ intellectōez lapidis vni; ca intellectōe. Et cū dicit ari. q; q; vnū nō intelligit ⁊ c. pōt dici sicut coiter exponit q; q; vnū nō intelligit s; vnam intellectionem nihil intelligit. Utrum aut possint intelligi plura diuersis intellectionibus simul ab eodem in diuiduo bona difficultas est sed magis habet locū alibi. s; in 4° metaph. ⁊ sic de isto.

¶ Questio. XIII.

¶ Insequenter

pōt qri. Utr spēs itelligibilis differat realr ab intellectu seu itelligere. Arguit pmo q; non. q; nihil recipit i potētia passiuā nisi illud ad qd ē ipm i potētia. q; nō recipit ipole recipi. s; itellcūs est solū in potētia ad itelligere cū sit potētia cognoscitiua. ⁊ talis ē solum potētia ad cognitōez.

¶ Et pfirmat q; si pidem illud qd pmo recipit i potētia cognoscitiua ē cognitio. sed spēs itelligibilis recipit i potētia cognoscitiua. s; in intellectu. ergo spēs itelligibilis ē cognitio. maior p; nā ex eo dī potētia cognoscitiua. q; recipit pmo cognitōez vt vī. minor p; etiā s; m oēs. q; spēs itelligibilis primo ⁊ imediate recipit in intellectu. ergo spēs recepta est ipsa cognitio. sed nō ē cognitio sensitiua vt manifestū est. q; reliquat q; sit cognitio intellectiua ⁊ b; ē itelligere siue intellectu. qre ⁊ c.

¶ Itē si spēs itelligibilis eēt diuerfa realr ab intellectu. tūc intellectus ante q; itelligeret eēt ens actu. qd ē ⁊ tra ari. q; dicit q; itellcūs quo opinat aia ⁊ itelligit nihil ē actu eoz q; sūt añ itelligere. ⁊ nā p; q; spēs q; est realr diuerfa simplr ab itelligere pcedit itelligere sicut eius pncipiū quoquo mō. q; ⁊ c.

¶ Itē si spēs itelligibilis ⁊ c. seqret q; ipa pūs itelligeret q; eius q; ditas cuius ē spēs. qd vī ipole. q; itellcūs pūs itelligit q; ditate rei q; eius spēs itelligibile. vt p; ex isto 3° nā p; bat. q; h; spēs poneret diuerfa ab itelligere vt duceret itellcū ad cogscēdū rē cuius ē spēs. ignotū at nō ducit i cognitōez alicuius. qre ⁊ c.

¶ Et p; itez falsitas cōntis. q; s; ititudo alicuius nō cognoscit nisi pūs cognoscat illud cuius ē s; ititudo. vt s; ititudo cesaris nō cognoscit nisi cesar fuisset pmo notus. quare ⁊ c.

¶ Oppositū arguit. q; actus pūs differt ab actu ⁊ vt manifestū ē. s; spēs itelligibilis ē actus pūs sicut hitus qdā ⁊ itelligere est actus scōs vt oēs pcedūt. qre ⁊ c.

¶ Itē spēs itelligibilis manēte vna respēū diuerforū. s; respēū entis ⁊ nō entis

itelligere multiplicat. q; nō ē eadē intellectio entis ⁊ nō entis vt supponit tanq; manifestū. ⁊ tñ eadē spēs itelligibilis ducit i cognitionē entis ⁊ nō entis vt supponit ⁊ accipit ex 9° meta. ⁊ pmo d aia. c. de erroribus. qre ⁊ c.

¶ Itē spēs itelligibilis remanet in intellectu deficiente intellectu vt dī. q; alr intellectus eēt eque i potētia post itellectionē sicut añ. mō itelligere nō manet post q; definit itelligere aliqd. ergo nō sunt idē realr.

¶ De isto dixerunt aliq; q; spēs itelligibilis nō differt realr ab intellectu. s; solū s; m modū. q; eadē forma abstracta dī itellectio p; pationē ad intellectu. ⁊ dī spēs p; pationē ad rē quā repñtat. ⁊ b; pbauerūt rōibus pinductis spāliter. qdā illoz innitebant supra pūmā rōem. et quidam illoz dixerūt q; ipz itelligere ⁊ spēs itelligibilis fiunt imediate tāq; ab agēte ppinquo a fantasmate rei ⁊ pncipalr ab itellcū agēte.

¶ S; ⁊ tra hoc pōt sufficēter argui. q; oīs actio ⁊ passio regrut i subiecto recipiēte aliq; formā q; realr ē diuerfa ab vtroq; b; satis h; 3° p; h; coz. nā s; m hoc agētis ⁊ patiētis vnus est actus. q; eadē formā q; pcedit ab agēte recipit i passio. mō ipm itelligere vel est actio vel passio vt oēs pcedūt. ⁊ ari. vult i littera ⁊ cōmen. plane dicit q; est passio. q; regrut i subiecto patiēte. s; in intellectu aliq; formā realiter diuerfa; ab ipso. ⁊ illa forma sine dubio nō est nisi spēs itelligibilis q; repñtat ipam rē.

¶ Et pfirmat hec rō. q; sicut se habet actio ⁊ passio realis ⁊ corpalis ad formā realē. sic actio ⁊ passio spūalis ad formā spūalē per puenientē similitudinē. s; cōstat q; actio ⁊ passio realis regrut formā realr diuerfa; ab eis. vt calefacere ⁊ calefieri caliditate. s; militer aut ⁊ in aly; ergo s; l; r actio ⁊ passio spūalis ⁊ in corpalis necessario regrut formā spūalē ⁊ icorpale. nec posset assignari cā dissimilitudinis sufficiens etiā si fingenti daretur licentia. Et ista rō est directe cōtra illos q; ponunt q; itelligere imediate depēdet a fantasmate ⁊ tñ ipsū itelligere ē idē realr cū spē itelligibili. Et ad istā intentionē. s; opponēdo istā pōnē adduxi istam rōem in qdam tractatu quē ordinati de spē itelligibili. ⁊ ea q; adduxi i declaratōe huius rōnis defendi i qdā opusculo in q; rñdebā ad obiectōes hois quē tu scis. s; p; breuitatē nolo hic illa dicta pgregare. Sufficit enis mihi ad pñs q; q; dicit fantasma pducere imediate intellectuē h; pcedere q; spēs itelligibilis sit aliqd realr ab itelligere. ⁊ sic recipienda sunt iquā illa q; ibi posui q; tū ad illā rationē. Quid aut efficiat imediate actū itelligendi videbit in seqntibus.

¶ Aly; dicunt q; ipa spēs itelligibilis realr est aliud ab itelligere ⁊ hoc pbāt multis rōibus. s; fortior istarū ⁊ pncipalior ē ista. Illud qd imediate reducit intellectu ad actū itelligēdi est aliud realr ab itelligere. hec ē manifesta p se. s; spēs itelligibilis reducit ipz itellcū ad actū itelligēdi sicut mouēs ppinquū. hoc pbāt q; illud qd mouet imediate itellcū ad itelligere nō est ipē itellcūs polis. q; ille est i pura potentia passiuā ad itelligere. vt p; ex hoc 3° nec pōt esse itellcūs agens sicut ppinquū pncipiū mouēs intellectu ad itelligere. q; itellcūs agens est motor vlyis ad intelligendū. ⁊ iō eq; l; se h; q; tū est de se ad oēs itellectionēz. Aut q; s; l; cābit omnez itellectioez. qd est icōueniens q; itellcūs sic itelligeret oia. aut nullā imediate. ex q; seq; q; ipa nō est idē essentialr cū itelligere. nec est dicendū q; fantasma sit h; mouens imediate ad itelligere. q; h; mouēs imediate ad itelligere o; esse intellectu in actu. mō itentioēs imaginatē siue fantasma ta non sunt actu intellecta sed solū in potentia. vt vult cōmen. in isto 3° Et cōfirmant istā pte. qm imediatū

principiū a quo pcedit opatio nō sicut a puro infirō. s; si
 cur ab agente z: qd determinat agens p̄mū d; h̄re for-
 mā in actu. quemadmodū hō generās determinās fo-
 lez h; geniti formā actu. fantasia vero si mouet itelle-
 ctū ad itelligere nō pōt dici q; sit purū istrumentū. q; a
 puro infirō nō assilat effcūs. vt securi nō assilat scānum
 vel domus. sed artificio. fātasmati aut assilat itellige-
 re. cū ex alio z alio fantasmate fit aliud z aliud itellige-
 re. q;re seqret q; fātasma sic eēt itellcū actu. qd ē ipole
 manifestū. Nec pōt dici q; ipm fātasma sit itellcūs in
 actu v̄tuali. q; h̄is actū v̄tualē est nobilioris ordinis q̄
 h̄is actū formalē vt p; p̄mo methcozoz. quēadmodū
 sol h̄is caliditatem v̄tute actiua est nobilior igne. fāta-
 sma v̄o nō est nobilius actu itellcūs. ¶ S; indubitāter
 q; qd sit de p̄cone mibi v̄r q; illa rō nō h̄eat aliq; effica-
 ciā. imo si valeret eius p̄ncipia p̄ ea pbaret oīo q; nul-
 la spēs posset fieri in itellcū. z pcederet sic. si aliq; spēs
 itelligibilis fieret in itellcū oporteret q; aliqd mouens
 eēt p̄p̄quū z immediatū qd moueret itellcū ad eā. hoc
 oīo est manifestū. sed nō posset eē aliqd tale fm̄ hec di-
 cta. q;re zc. p̄batio. nō. n. itellcūs polis posset eē mouēs
 seipz immediate ad spēs itelligendi. cū ip̄e sit i pura potē-
 tia passiua ad eā. nec posset esse itellcūs agēs. q; ille est
 v̄lis cā actiua oīs spēs itelligibilis fm̄ illos. ergo nō pōt
 esse p̄p̄nq; cā v̄nius eaz determinata sine agente alio
 determinate. nec poterit illud mouēs esse fātasma. p; z
 ex dictis. q; p̄ncipiū p̄p̄nquū opatōis nō ē purū infirō
 sed agens p̄p̄nquū determinans actū p̄mū d; h̄re for-
 mā i actu vt isti accipiūt. z nō solū hoc est verū de p̄nci-
 pio opatōis qd mouet ad actū z^m. sed etiā de eo qd mou-
 uet ad actū p̄mū. vt hō generans determinās solem h; z
 actu formā geniti vt isti p̄fētur. fātasma v̄o nō h; spēs
 itelligibile actu vt manifestus est. Et si diceret q; imo
 h; eā actu v̄tuali. Lōtra hoc arguit fm̄ dicta illozoz. q; z
 h̄is actū v̄tualē est nobilioris ordinis q̄ h̄is actum
 formalē vt isti accipiūt. z sic fantasia esset nobilioris
 ordinis q̄ itellcūs agens qd est absurdū. ¶ Sed dices
 q; illa p̄positio h̄is actū v̄tualē zc. debet itelligi de
 agente p̄ncipali. nō aut de agēte p̄p̄quo. z sic ē fātasma
 S; sine dubio h̄ nō p̄ficat. q; si ista p̄pōez solū itellige-
 rent de agēte remoto v̄l p̄ncipali. tūc p̄ eā nō pbassent
 q; fātasma nō mouet itellcū ad itelligere tāq; mouēs
 immediatū. cuius tñ oppositū manifestū est inspiciēti v̄ba
 illoz z p̄cessū suū. Nā positis v̄bis Lōm. d; illa pōez sta-
 tim p̄cludit. z sic manifestū est q; fātasma nō h; actū p̄
 quē possit immediate mouere itellcū ad itelligere vel
 eāre ipm. z h̄ etiā manifestū est p; v̄ba q; sequunt v̄bi sic
 dicit. Amplius sic dicēdo. s. q; si fātasma mouet imedia-
 te ad itelligere fātasma z itellcūs nō differrēt. q; iā h̄nt
 idē mouēs immediatū. z sic manifeste p; q; p̄ illa p̄pōez
 h̄is actū v̄tualē zc. volūt pbare q; fātasma nō mouet
 itellcū immediate ad itelligere. z iō o; q; itelligāt eā de
 oī h̄ntē actū v̄tualē. z sic pbabit p; eā q; fātasma nō mou-
 uet immediate itellcū ad spēs itelligibile. Quid igit mo-
 uebit eū immediate ad spēs itelligibile? Et ex h̄ euidētis
 sime apparet defcūs huius rōis i qua tñ nimis gliabat
 hō quē tu scis zc. Quatr aut solū nēda sit hec rō q; v̄ pbare
 q; fātasma nō mouet immediate itellcū ad spēs itelli-
 gibile videbit i alia qd sequēti. h̄. n. mibi ad p̄ns suffi-
 cit. ¶ Si illa rō valeret p; eā destrueret spēs itelligibile
 fieri in itellcū vt p; diligētē inspiciēti. z de hoc alias
 feci tractatū. Dimissa g; hac rōe dico breuiter ad p̄sens
 q; spēs itelligibilis rei mālis est qd aliud realr ab itel-
 lectione illius rei z itelligo p; spēs itelligibiles formas

abstractā z spūales p̄ductā ab itellcū rep̄ntate ip̄az
 rez mālez v̄l abstracte. z p; itellcū itelligo cognitōez
 quā h; itellcūs de ip̄a re sibi p̄ntata p; species. Et ista
 cōclusiones sic p̄bo ad p̄ns sp̄alr. Si spēs itelligibilis
 esset idē realr cū itelligere tē illud qd est immediatū p̄nci-
 piū actiū spēs itelligibilis eēt immediatū p̄ncipiū acti-
 uum itellcōis. hec est manifesta de se. p̄ns est falsum
 q; fātasma est p̄ncipiū immediatū actiū spēs itelligibi-
 lis vt p̄cedūt q̄si oēs. sed ipz fātasma n̄ pōt esse p̄ncipiū
 p; se immediatū actiū itellcōis p̄fctū vt p̄ba-
 bitur inferius. q;re zc. q; aut fantasia sit p̄ncipiū ime-
 diatum actiū specieifacile est pbare. Nā immediatū
 eius p̄ncipiū nō est itellcūs possibilis cum ipse sit in
 potentia receptiua respectu eius vt patet ex isto 3°: nec
 itellcūs agēs pōt esse h; p̄ncipiū p̄p̄nquū q; ipse est
 v̄lis cā oīuz spēs. z iō non potest eē cā immediata z p̄p̄n-
 v̄nius eaz nisi determinet p; aliquod actiū p̄ncipiū z
 immediatū. z quid est illud nisi fantasia: q;re zc. ¶ Itē
 aliq; sic arguit. itelligere ē actio v̄l passio. z spēs itelligi-
 bilis est q̄litas. ergo. ¶ Itē sic pbant. q; cessāte actu in-
 itellcōis adhuc remanet spēs itelligibilis z remanet
 scia vt supponunt tāq; manifestū. z scia nō est aliud q̄
 spēs itelligibilis. S; ista duo sūt multū dubia ideo de
 istis faciā qōes sp̄ales diuisis. ¶ Itē aliq; sic arguit. illa
 nō sunt idē realr quoz v̄nū est p̄ncipiū effectiū alteri-
 us. hec est euidēs p; se. s; spēs itelligibilis est p̄ncipiū
 effectiū ip̄ius itelligere. hoc pbat hō quē scis. q; spēs
 itelligibilis nō est idē eēntialr cū virtute vt supponunt
 h; d̄rāt h; modū vt dicit. q; virtus itelligibilis magis
 est fixa z p̄manēs in itellcū q̄ spēs itelligibilis z spēs
 est vt dispositio resp̄cū habitus. Mō habitus itellcū
 alis est p̄ncipiū cōsideratōis vt manifestū est. z non est
 p̄ncipiū māle. q; cognitio non h; mām. nec formale. q; z
 forme nō est forma. neq; finis imo magis e; opatio. n.
 est finis virtutis vt p; ip̄mo ethicoz. ergo relingitur q;
 habitus itellcūalis est p̄ncipiū actiū ip̄sius cognitio-
 nis z p; p̄ns spēs itelligibilis est p̄ncipiū huius. cum sit
 idē cum habitu itellcūali. q;re zc. ¶ Nec rō supponit
 v̄nū dubiū z forte impossibile vt iquiret post iferius diui-
 sis. s. v̄rū spēs itelligibilis sit p̄ncipiū actiū ip̄ius itel-
 lectōis. p̄ma rō facit mibi certā fidē s; o; expectare cō-
 plementū ex p̄ntibus v̄bi pbabit q; fātasma est p̄nci-
 piū actiū ip̄sius itelligere saltē p̄pletū seu effectiū.
 q;re zc. ¶ Ad p̄mā rōez i oppositū cedo maiorē. z cū di-
 cit. q; itellcūs est solū in potentia ad itelligere. pōt di-
 ci q; n̄ est v̄ez. q; cū itelligere sit qd actus scōs necesse
 ē q; p̄cedat aliq; actus p̄mus z ad determinatū itellige-
 re d̄terminatus actus p̄mus. z ille est spēs itelligibilis.
 z cū dicit q; potentia cognoscitiua est solū ad cognitio-
 nē. verū est tāq; ad actū postremū p̄fectiorē z finalē. s; z
 potentia cognoscitiua h̄ pōt esse ad aliqd aliud tanq;
 ad dispositionē regitā ad itelligere. sicut diaphanū est
 in potētia nō solū ad itentiones colorū s; etiā ad lumē
 qd est eius dispositio necessaria ad receptionē earū vt
 manifestū est. sic est i p̄posito. Et cū dicit q; potētia co-
 gnoscitiua ex eo dicit cognoscitiua. q; ip̄a est i potentia
 a. i. cognitōez verū est p̄ncipalr. s; hoc nō obstāte ip̄a est
 ad aliqd aliud. ¶ Vel dicat q; potentia cognoscitiua h̄is
 actū p̄mū solū est in potentia ad cognitōez. s; si non h; z
 actus p̄mū h̄nt est i potentia ad aliqd aliud. z cū p̄firma-
 tur. illud quod p̄mo recipitur i potentia cognoscitiua
 est cognitio. potest dici q; verum est in potentia cogsci-
 tiua h̄ntē actū p̄mū. s; nō alr. ¶ Vel dicatur q; p̄mo re-
 ceptū i potentia cognoscitiua pōt itelligi duplr. Uno mō

Tertius

Quintadecima

ordine dignitatis. et sic hñ est verus q̄ p̄mo receptus in potentia cognoscitiva d̄z esse cognitio. Alio mō ordine generatiōis vel ordine p̄portionabili ordini generatiōis et sic nō ōz. mō ipsa species intelligibilis nō est receptum p̄m̄uz ordine dignitatis imo ipsa intellectio est nobilior cum sit finis ipsius speciei. S̄z species hñ est p̄mo receptus via gn̄atiōis vel p̄portionabili ordini gn̄atiōis. et h̄ addo p̄ tanto quibz pp̄rie nō ē ordo gn̄atiōis cū ipsa spēs intelligibilis nō sit p̄or tpe necessario q̄ ip̄z intelligere. imo cōtingit hec ābo fieri i eodēz instanti tñ ibi est ordo p̄portionabilis ordini gn̄atiōis. q̄z sicut i ordine generatiōis poza sunt ip̄fectioza. sic sine dubio spēs intelligibilis est qd minus p̄fctū q̄z intelligere. sic etiā spēs coloris ē minus nobil̄ q̄z sit videre v̄l visio. ¶ Itē alr p̄t sic sat̄ rōabil̄ dici q̄ p̄m̄u receptū i virtute cognoscitiva d̄z esse cognitio v̄l formal̄ v̄l cāl̄ ita. s. q̄ sit cā cognitōis aliq̄ mō. et sic est i p̄posito. nā spēs intelligibilis s̄z nō sit cēntialr cognitio tñ ip̄a est aliq̄ mō cā cognitōis. s̄z quō sit cā iqr̄dū est post iferius. q̄re r̄c. ¶ Ad aliā cū d̄r. tūc itellcūs r̄c. dico q̄ itellcūs an̄q̄z itellat nō ē aliqd actu. s. de se formal̄ p̄ suā subzaz et p̄ suā cēntiā s̄z ynā opinio nē. tñ hñ p̄t eē aliqd ens actu p̄ aliqd aliō a sua cēntiā nāl̄r an̄ intelligere. et sic ē i p̄posito. q̄n̄is spēs intelligibilis nāl̄r sit p̄or ip̄o intelligere quodāmodo tñ ip̄a nō est de cēntiā intellectus. iō adhuc itellcūs nō est p̄ suā cēntiāz ens actu s̄z in potētia q̄tū est de se. et forte ad illā itētiōnē dicit ari. q̄ itellcūs iformal̄ actu quodāmodo est in potentia. ¶ Ad aliā nego q̄n̄az. et ad p̄bationē cū dicitur. ignotū r̄c. verū ē in 3° actu intellectus q̄ est discursus ab vno ad aliud. s̄z in p̄mo actu intellectus nō est necesse q̄ illud q̄ causat cognitionē sit p̄us cognitū. et hoc ē qd dicit̄ in alyz verbis. illud qd ducit in cognitōez alterius est p̄us notū. verū est de cognitōe discursiua s̄z de cognitōe intuitiua et simplici nō ōz. sicut spēs coloris ex̄nis in visu ducit in cognitionem coloris. tamen nō oportet q̄ sit p̄ius cognita q̄z color. quare r̄c. ¶ **Questio. XV.**

Veritur. Utz fātasma sit p̄ncipiū actiū sp̄i intelligibilis. Arguit̄ p̄ mo q̄ nō. imāle nō p̄t fieri ab ente māli q̄ illa nō p̄portant̄. s̄z spēs intelligibil̄ ē qd imāle vt māifestū est. fātasma vō est qd māle ita q̄ i mā. s. i corpe humano vt manifestū est i isto l̄. q̄re r̄c. ¶ Itē si fātasma ageret spēs intelligibilē i actu. tē fātasma eēt nobilior intellectū qd ē manifestū ipole. nā p̄bat̄. q̄z oē agēs est nobilior patiēte vt manifestū est i isto 3° q̄re r̄c. ¶ Itē p̄ncipiū p̄piquū gn̄atiōis qd nō est puz ist̄m s̄z est agens 2°. s. de terminās actū p̄m̄u d̄z h̄re formā effcūs in actu. vt hō gn̄ans hoiez q̄ est agēs nō puz ist̄rale. s̄z agēs determinās p̄m̄u actū h̄z formā hois in actu. sed fātasma nō h̄z spēs intelligibilē i actu cū nō possit eē puz ist̄m. q̄z puro ist̄ro nō assilat̄ effcūs vt securi nō assilat̄ domus. fātasmati at̄ assilat̄ spēs intelligibilis. vt manifestū ē. q̄re r̄c. ¶ Et si dicat̄ q̄ fātasma nō h̄z spēs intelligibilē actu formal̄ formal̄ sibi iherēte. s̄z actu v̄tuali. s. q̄z h̄z v̄tutē actiua vel est v̄tus actiua eius. Contra hoc arguit̄ q̄ hñs actū v̄tualiē est nobilioris ordinis q̄ hñs actū formal̄. vt sol qui h̄z caliditatē actu v̄tualiē ē nobilior igne q̄ h̄z eā formal̄. s̄z fātasma non est nobilior intellectu q̄re r̄c. Et p̄firmat̄ hec dubitatio et redit in idē. h̄re aliqd in actu v̄tuali est nobiliori mō h̄re q̄z h̄re aliqd in actu formal̄ vt dicit̄ i exēplo p̄dicto. si igit̄ fātasma spēs intelligibilē h̄ret actu v̄tuali cū intellectus habeat eam actu formal̄ tunc nobiliori mō h̄ret eā fātasma q̄z intellectus qd est absurdū. quare r̄c. ¶ **Oppositū d̄r cōiter**

et p̄bat̄. q̄z ōz esse p̄ncipiū aliquod sp̄i intelligibilis actiū cum ipsum sit aliqd nouū. et ip̄z nō p̄t esse solus in tellcūs possibilis cui ip̄e sit solū in potētia receptiua s̄z ari. nec solus intellectus agēs. q̄z si sic hō posset intelligere sine fātasmate. vt dicit̄ Lōmē. i isto 3° q̄re r̄c. ¶ Itē intellectus agēs ē p̄ncipiū v̄le oiuz sp̄erū. et tale n̄ sufficeret ad vnā d̄teriatā spēs gn̄andā sine agēte p̄ticulari et p̄piū q̄. ḡ relinq̄t q̄ fātasma sit aliqd agēs ip̄ius sp̄i intelligibil̄. ¶ Ad istā qdēz dico breuiter q̄ fātasma hūanū est p̄ncipiū actiū p̄piquū sp̄i intelligibilis p̄mo recepte in intellectu r̄c. quod p̄bo sic. q̄n̄ duo acc̄ntia absoluta quorū vnū non est relatiue ad aliud sic se habent q̄ posito vno ponit̄ reliquū. et remoto remouet̄. et vnū illoz non est sub̄m p̄piū alterius vel rō sub̄st̄tēdi. nec ābo sunt in eodē sub̄o p̄prio ōz q̄ vnū illoz sit causa aliquo mō alterius. s̄z fātasma humanū et spēs intelligibilis sūt duo acc̄ntia absoluta saltē sic q̄ vnū illoz nō est cēntialr relatio vel resp̄cūs ad aliud. hoc recipio tāq̄ manifestū ad p̄ns. s̄z posito fātasmate hūano ponit̄ spēs intelligibilis et remoto remouet̄ vt d̄cedunt oēs. et cōstat q̄ vnū illoz nō est sub̄z alterius nec ambo sunt in eodē p̄prio sub̄o vt manifestū est. ergo necesse ē q̄ vnū illoz sit aliqualr cā actiua alterius. et certū est q̄ spēs intelligibilis nō est cā actiua fātasmati. q̄z fātasma sit a sensu i actu s̄z ari. 2° huius. ergo reliquit̄ q̄ ip̄z fātasma est causa actiua ipsius sp̄i intelligibilis. maior p̄positio huius rōnis est manifesta ip̄ficiēti hñ oia. possibile n. est q̄ duo acc̄ntia sint in eodē sub̄o p̄prio. et vno posito ponat̄ reliquū et remoto remoueat̄. et tñ vnū illoz nō sit effcūs alterius. sicut risibilitas i hoie et susceptibilitas discipline pole ē ēt q̄ vnū acc̄ns sit sub̄m p̄piū alterius v̄l disp̄o p̄p̄a ad ip̄m et vno eoz posito ponat̄ altez et remoto remoueat̄. et tñ vnū illoz nō ē effcūū alterius. vt sup̄ficiēs d̄r h̄re colorē vel aliqd h̄s. pole etiā ē q̄ duo acc̄ntia relatiua posito vno ponat̄ et reliquū et remoto remoueat̄. q̄z sūt resp̄ciua adiuicē vt p̄nititas et filiatio. et vnū qdēz illoz taliū non sit p̄ se p̄ncipiū actiū alterius. S̄z si sūt acc̄ntia absoluta sic q̄ vnū illoz. nō sit cēntialr relatio ad aliud et nō sūt i vno p̄p̄o sub̄o. et vnū eoz nō sit sub̄z p̄piū alterius nō v̄r rō q̄re posito vno illoz ponat̄ reliquū et remoto remoueat̄ nisi q̄ vnū illoz ē cā actiua alterius. sicut posito lūe corpis lūiosi ponit̄ lūmē i diaphano et remoto remouet̄. q̄z lūmē corpis lūiosi est cā actiua lūis diaphani. s̄z i alyz. et sic p̄z maior. et minor s̄z ē manifesta p̄az ēt exercitat̄ i p̄bia. sicut. n. tēf̄bili appropinq̄to sēsui p̄riculari sit eius spēs i sēsui et remoto remouet̄. sic posito fātasmate humano ponitur spēs i tellcū et remoto remouet̄. et credo q̄ h̄ voluit d̄cere Lō. i isto 3° p̄mēto. 28. vbi dicit sic fm ari. q̄ itellcūta v̄lia. i. spēs v̄les. s. q̄bus res intelligūtur v̄l colligata sūt cū itētiōibus imaginat̄ et corrupta p̄ corruptōez earū. Et si dices q̄ Lō. ibi p̄ intellecta v̄lia intelligit̄ intellectiōnes nō spēs. tūc ex̄ h̄ h̄o q̄ itellcūs ponit̄ posito fātasmate et remoto remouet̄. et sic h̄o q̄ fātasma sit cā actiua intellectōis. qd nullo mō p̄t eē nisi causet̄ spēs intelligibilē. cū ip̄a spēs necario p̄cedat ip̄m intelligere sicut disp̄o ad intelligēdū vt videbit̄ post. ¶ Alterius sat̄ p̄z q̄ spēs intelligibilis nō est pura relatio ad fātasma. nec ecōuerso imo sūt qdā q̄litates de p̄ma spē q̄litat̄ vt cōcedūt̄ q̄si oēs vt videbit̄ post. ¶ Itē certū ē q̄ spēs intelligibilis nō est sub̄z fātasmati. q̄z sicut spēs intelligibilis est i tellcū sic fātasma esset i intellectu. qd est absurdū. nec s̄z fātasma est sub̄z sp̄i intelligibilis. q̄z sic spēs intelligibilis esset i fātasmate. qd s̄z est absurdū. nec ambo

sunt in eodē subō pprio vt manifestū est. Hec ē apte ē
 itentio Lōmen. i. isto 3° mēto 5° r i multis alijs locis.
 vbi dicit q̄ pparatio exīis i imaginatiua vtute ē ppara
 tio i mouēte vt sit motor qd̄ nō eēt nisi ip̄s fātalma eēt
 aliq̄ mō pncipiū actiū sp̄i itelligibil. ¶ S3 ad plēni
 rē itellcū dēoz r dicēdoz est diligēter notādū. q̄ i aia
 humana iherēte cozpi hoīs pter qnq̄ sensus p̄ticulares
 r p̄ter sensū cōez dñr esse tres vtutes iteriorēs idiu
 ales r organice. s. imaginatiua. cogitatiua. r memorati
 ua. fm̄ doctrinā Lō. i. isto 3° mēto. 8° Virtus qd̄ ima
 ginatiua d̄r refuare sp̄s accitū sensibiliū ppoz r cō
 munijs. vt sp̄s sonoz color magnitudinis r figure r
 h̄. Virtus at cogitatiua cogscit p̄betates nō sensatas
 .i. nō cognitās p̄ sensus p̄ticulares. sic vueniēs r nociū
 bonitatē r malitiā. r h̄c p̄nitatē. r h̄c filiatōez. r vlr
 formas idiuales i oibus p̄dicamēt vt docet Lōm. r
 de ista vtute fuerunt aliqua rgregata i fine sc̄di huius.
 Virtus at memoratiua d̄r refuare ip̄as itētōes. i. p̄p̄
 tates nō sēsatas quēadmodū imaginatiua fūat formas
 sensatas. vtz at ille vtutes sint realr diuerse aut fm̄ rē
 absolutā aut nō. s3 sufficiat vna r eadē vtus ad oēs taliū
 receptōez bona est igitio s3 h̄ magi h̄z locū i de memo
 ria r reminiscētia. vtz est at q̄ aliq̄ addūt vtutē fātalī
 cā q̄ p̄ponit adiūcē formas cū formis r itētōes cū iten
 tiōibus r eoz. S3 sine dubio credo q̄ hec vtus ē virtus
 cogitatiua r q̄ ipsam fantasiā ari. itellexit cogitatiuā
 ip̄ā sic declaratū fuit i 2° huius. Nō ad p̄positum de
 istis tribus virtutibus erit dubiū. q̄ eaz ministret itelle
 ctui. i. cuius actus est imediatū pncipiū actiū sp̄i itel
 ligibilis. v̄. n. ex v̄bis Lō. i. mult̄ locis q̄ imaginatiua ē
 illa q̄ imediate defuit itellcū cū dicat itellcū idigere
 itētōibus imaginat̄ r ab eis moueri. vt p̄z i mult̄ locis
 Lō. S3 ex alia pte v̄ q̄ memoratiua debeat i mediate
 defuare itellectui. q̄ ip̄a est magi sp̄ialis s3 Lō. i. isto 3°
 mēto 6° v̄ etiā q̄ virtus cogitatiua. qz illa virtus ē no
 bilior q̄ memoratiua. p̄bō. Nā virtus actiua cogsciti
 ua nobilior est virtute passiua n̄ cogscēte. hec recipit p̄
 maxima. s3 virtus cogitatiua est cogscitiua vt manife
 stū est. cogitare. n. nō est nisi cogscere. memoratiua. n. n̄
 est cogscitiua formalr. qz fuare sp̄ez v̄ itētōez nō ē co
 gnoscere vt manifestū est. ¶ tingit. n. aliq̄e doz mientē
 fuare sp̄ez vel itentōez aliq̄ q̄ tñ actu nihil cogscit. De
 h̄ tñ tractādū est diffusius i de memoria r reminiscen
 tia. Virtus itaqz cogitatiua p̄p̄a hoī nobilior est q̄ me
 moratiua. r sic debet imediate fuare itellectui. ita q̄
 eius actus agat imediate in itellcū quoquo mō. p̄. vir
 tus cogitatiua v̄ esse ppingoz itellectui qz memorati
 ua. ppingoz dico fm̄ nāz r ordinem p̄fectōis. qz virtus
 cogitatiua fm̄ Lōm. est aliq̄ rō vt ip̄e dicit i isto. cōmen
 to. 29° qd̄ expositū fuit supra 2°. i. vltima qd̄e. Nemo
 ratiua vero nō ponit esse aliq̄ rō. q̄re v̄ q̄ cogitatiua i
 mediate ministret itellectui. r vtinā ego scire qd̄ esset
 hic dicendū. ¶ Supposito tñ q̄ sp̄s itelligibilis quā ac
 cipit itellcū ex virtute organica for. nō sit p̄petua i in
 tellectu eo qd̄ oē gnābile est corruptibile. r oē corrupti
 bile corrupcē necessario et adhuc illa esset ociosa in
 eternum cum sc̄dm̄ eam non operaretur itellectus.
 Supposito etiam q̄ species itelligibilis remanet in
 itellectu post actualem itellectionem sicut supponūt
 q̄ si oēs. mihi v̄ v̄sile q̄ ip̄a sp̄s itelligibilis fit imediate
 ab ip̄a sp̄e q̄ ē i memoratiua v̄ imaginatiua v̄ vtraqz
 ita q̄ sp̄s itelligibilis q̄ itellr p̄petas nō sēsata fit ab
 ea q̄ est i memoratiua. r sp̄s itelligibilis q̄ itellr forma
 sēsata fit ab ea q̄ ē i imaginatiua. qd̄ sic p̄z. ponat q̄ for.

ōsinat itelligere albedinē quā p̄us itellexit p̄ eius sp̄ez
 r illa sp̄es remanet i itellcū p̄ aliq̄d̄ tps deficiēte itelle
 ctōe. q̄ro v̄trū i for. sit aliq̄d̄ agēs p̄p̄icū p̄seruās sp̄ez
 albedis i itellcū aut nullū. si nullū tūc seq̄ q̄ illa sp̄es
 erit i itellcū eternalr. nō. n. corrupit corrupcōe subī. nec
 a p̄rio qz nullū h̄z d̄riū. nec a se ip̄a. nec p̄ defectū agen
 tis pping p̄seruantis postq̄ nullū est tale. Si v̄o dicas
 q̄ i corpe for. sit aliq̄d̄ p̄seruatiū illius sp̄i. certū est. n.
 q̄ illud nō est actualis cogitatio seu actus fātalīadi. qz
 ille actus deficit deficiēte itellectōe r eoz. cū q̄ sp̄s itel
 ligibilis ponat manere post actualē itellectōez. seq̄ ē r
 q̄ manet post actualē cogitationē. r sic nō p̄seruat tota
 liter p̄ ip̄z actū cogitādi. Quid q̄ remāet i organice vir
 tutibus a quo sp̄s itelligibilis depēdeat i p̄seruari nisi
 sp̄es q̄ ē i memoratiua vel imaginatiua. si at ab istis de
 pēdet sp̄es itelligibilis i p̄seruari necē ē q̄ illa sint p̄nci
 pia effectiua pping sp̄i itelligibilis modo p̄dicto. q̄
 re rē. ¶ Diceret q̄ istā viā q̄ actus virtutis memora
 tiue. i. sp̄es rei exīis in ea est p̄p̄icū pncipiū actiū
 sp̄i itelligibilis in itellcū. r s̄r actus virtutis imagina
 tiue hūane. s. sp̄es rei exīis in ea s̄r est pncipiū actiū
 speciei itelligibil. r remanentibus istis speciebus i istis
 virtutibus remāent species itelligibiles i itellcū q̄bus
 pōt itelligere res q̄z sunt sp̄es. Et ad istā itentōez dicit
 ari. in 2° huius. q̄ itelligere est i nobis cū volumus nō
 q̄ ad actū itelligendi necessario oporteat p̄cedere actu
 volitatis quo volumus itelligere illā rez. qz p̄cedere
 tur i ifinitū. s3 itelligimus cū volumus. i. abn̄te re sensi
 bili possumus eā itelligere p̄ sp̄es eius interius reserua
 tas. r ille species exītes r reseruate i virtutibus organi
 cis sunt v̄les qd̄amō vt dicit ari. r Lōmen. exponit q̄ s̄r
 vniuersales in potentia. non qd̄ in potentia receptiua
 qz nunq̄ recipiūt vniuersalitātē sed in potentia actiua.
 qz agunt aliqua r ip̄ā speciem v̄lem ad itelligendū eā.
 Unde Lōmen. dicit in isto 3° q̄ pparatio exīstens in in
 tentiōibus imaginatis ad rem itellectā fiendā est pre
 paratio in motore vt sit motor r multa s̄lia inuenies in
 multis cōmentis. Sed qd̄ dicā de actu virtutis cogita
 tiue. Dico saluo meliori iudicio q̄ ille actus quez puto
 nobilissimū iter oēs actus virtutis sensitue agit vel est
 pncipiū agendi imediate in itellectu non qd̄ actū
 itelligendi tanq̄ pncipiū effectiū ipsius v̄. p̄babit
 post. sed agit aliqua r formam abstractā que est imedia
 ta pparatio vel dispositio itellectus ad itelligere actu
 alr. r hec p̄p̄atio imediate deficit deficiente actuali
 cogitatōe. r ideo s̄r deficit itelligere. r q̄to aliq̄s est
 melioris r subtilioris cogitatōis tanto illa dispositō est
 melior r p̄fectius itelligit. Et forte ad istā intentionē
 dicit ari. in p̄dicamentis q̄ habentes habitū qd̄az sunt
 melius aut peius dispositi. Concederē ergo qd̄ ad actū
 q̄ est itelligere rem nō sensatā requiritur species intelli
 gibilis quā imediate facit species exīis in memoratiua
 r dispositio cāta ab actuali cogitatōe. Quid aut sit ime
 diatū pncipiū effectiū itellectionis in itellcū sic d̄s
 posito videbit post deo dante. S̄r ad actualem intel
 lectōez rei sēsibilis requirit sp̄s itelligibilis quā vocat Lō.
 itentōez imaginatā. r cū h̄ requirit dispō cāta ab actuali
 cogitatōe illius rei. r qz omne qd̄ itellr ab actu huma
 no vel est cogscibile p̄ sensum p̄ticularem. v̄ nō est cog
 scibile. p̄ sensum p̄ticularem p̄ se s3 p̄ vtutes cogitatiua. iō
 mēn. dicit i isto 3° mēto. 33. q̄ apphensibilia humana di
 uidunt̄ in duo. s. in p̄p̄ensibile cuius pncipiū supple
 cogscitiū est sensus. r p̄p̄ensibile cuius pncipiū cog

Tertius

scitū est cogitativa. Et sū istā viā oz dicere q̄ virtutes iste in hoie sūnt alterius sp̄ei ab ill̄ q̄ sūnt i alyz alibus. Nā si eēt eiusdē sp̄ei q̄re nō recipet itellectus ab ac- ribus illaz virtutū exītibz in alyz aialibus. Sigs at hec dca qz cōsuetā nō s̄ nō acceptet. quemadmodū. n. q̄ cōsuevīmus dignamur dici vt dicit ari. in 2° metaph. cōsideret q̄ mltā sūt icōsuetā q̄ t̄ sūnt vera i se z nō sūt p̄ aliquā dignitatem. vtz at species intelligibil̄ sumpta ab aliq̄ existente in corpe indiuidui humani remaneat post actualēz itellectōez bona est p̄scrutatio. q̄ si non remaneret s̄z sil̄ deficeret deficiente itellectōe crede- rez q̄ actualis cogitatio v̄l species rei ex̄p̄s i v̄tute cogi- tatiua cāret imediate dispōnez p̄pinquā ad intelligere z sic exponerēt oia v̄ba Lōm. q̄n̄ dic̄ itentōes imagia- tas mouere itellectū. p̄ itentiones imaginatas itelligit actū virtutis cogitatiue p̄pe hoī. de h̄ nō plus ad p̄sens

Ad p̄mā rōm cū d̄r. q̄ m̄le nō facit im̄le zc. dico q̄ vez ē v̄tute p̄p̄a s̄ v̄tute alicuius im̄al̄ b̄n̄. z sic est hic. nā fātafma virtute itellects agent̄ facit sp̄em i itellectu z de hoc oz ingretere seozsz qz h̄ est b̄n̄ occultū q̄r facit itellectus agens ad generationē sp̄ei intelligibilis.

Ad aliā negāda ē p̄na. z cuz d̄r. q̄ agens zc. dicit aliq̄ q̄ h̄ ē vez de agēte p̄ncipali l̄z d̄ agēte instr̄ali nō ē vez. fātafma aut̄ nō est agens p̄ncipale. s̄z instr̄ale ad gn̄atōm sp̄ei intelligibilis. S̄z h̄ nō sufficit p̄p̄ duo. p̄ qz nō solum vera est. p̄p̄o de agente p̄ncipali. s̄z et̄ instr̄ali. videmus .n. q̄ semen masculi nō est agens i gn̄atōe aialis nisi in- str̄ale. z t̄n̄ p̄stat q̄ ip̄z semē masculi ē nobilius q̄ sit mā- seis femelle.

Itēz q̄uis. p̄p̄o nō esset v̄a de agente q̄d est puz instr̄m t̄n̄ agens q̄d nō est pure instr̄ale v̄l instr̄m s̄z agens z^m determinās agēs remotū dz esse nobilius q̄ mā in quā agit. sicut hō generās ē nobilior q̄ mā ex q̄ fit hō. cōstat aut̄ q̄ fātafma l̄z nō sit agens p̄ncipale oio nō t̄n̄ est puz instr̄m. qz puro instr̄o non assilat̄ effectus sicut securi nō assilat̄ domus. nec effectus diuersificat̄ s̄m diuersitatez instr̄i. fātafmatū aut̄ assilat̄ species. z cōformā. vnde z Lō. dic̄ q̄ fātafmatū vel intentio ima- ginata est subm p̄ q̄d itellectū speculatiuus ē v̄us. subm dico. i. p̄ncipiū p̄suppositū. z iō ista r̄nsio nō v̄l sufficere

Uñ alr̄ p̄r̄ dici cū dicit agens ē nobilius patiente s̄z q̄ patientis est. cōcedat̄ hoc. s̄z nō oz q̄ illud q̄d est agens sit simplr̄ nobilius q̄ illd̄ q̄d ē patiēs. Lōcederet̄ igr̄ s̄m istā viā q̄ fātafma vt ē agēs ē nobilius q̄ itellectū q̄ t̄n̄ patiēs. t̄n̄ nō seq̄t̄ q̄ fātafma sit simplr̄ nobilius q̄ itel- lectū. z q̄ itellectū s̄m se z simplr̄ sit minus nobil̄ q̄ fāta- fma. cuius rō ē qz l̄z itellectū recipiat a fātafmate t̄n̄ illa receptio n̄ ē nobilissima opatio itellectū. imo h̄z aliā no- biliorē z p̄fectiorē opatōez. s̄. itelligere q̄d ē nobilius re- sp̄cū oīuz opationū fātafmat̄. mō nobilitas rei dz iudi- cari ex sua nobilissima opatōe vt māifestū ē cuiuz itelli- genti. z iō nō oz q̄ fātafma sit simplr̄ nobilius itellectu. nec est icōueniens. s̄. q̄ aliqd̄ s̄z v̄nā p̄ditōez sit nobilius alio z t̄n̄ n̄ sit simplr̄ nobilius. sicut asinus i q̄tū coḡscēs ē nobilior hoīe in q̄tū niger v̄l albus s̄z nō simpliciter

Alr̄ p̄r̄ dici q̄ illa p̄p̄o itelligēda ē in illis q̄ sūt eius- dē ordinis. s̄. vbi agēs z patiēs vtrūq̄ est m̄le vel vtrū- q̄ est im̄le. s̄z si s̄nt diuersoz ordinū. v̄tputa q̄ ipsūm agens sit ens in m̄. passū autē sit ens separatū nō oz q̄ agēs sit nobilius simplr̄. nec forte s̄z q̄ agēs. z sic ē hic. q̄re zc.

Ad aliā p̄r̄ cedi maior. et minor. negari. imo ip̄m fātafma h̄z b̄n̄ sp̄em intelligibilēz i actu virtuali. i. h̄z virtutē seu potētā actiua eius aliq̄ mō. sic. n. non sit ipole fieri sic nō agit vel nō facit ipotēs agere v̄l nō fa- cere. Et cū arguit̄ s̄ h̄. qz h̄e aliqd̄ zc. dicit aliq̄ q̄ vez

Sextadecima

ē si agēs q̄d agit actu virtuali sit m̄le. z silr̄ patiēs. v̄l si vtrūq̄ ē im̄le. s̄z si agēs est m̄le z patiēs im̄le n̄ oz.

S̄z illud est b̄n̄ dubiū. qz p̄stat q̄ semen q̄d agit i gn̄a- tione hoīs h̄z formā hoīs actu virtuali sic itelligēdo q̄ h̄z virtutē actiua ipsius q̄ d̄r virtus formatiua. t̄n̄ non videt̄ q̄ idēz semen h̄eat aiām mō nobiliori simplr̄ q̄ corpus aiatū q̄d h̄z eā formalr̄. z t̄n̄ vtrūq̄ illozū est qd̄ m̄le. q̄re zc.

Propter quod alij dicit̄ alr̄. q̄ hec p̄p̄o itelligēda ē de agēte p̄ncipali. nō at agente p̄pinq̄ q̄d ē determinās agēs p̄mū. z sic est hic. iō zc. Et scias q̄ hec dubitatio est satis bona. Et p̄idez ad aliā cōfirmatōez potest responderi. quare zc.

Questio. XVI.

Consequenter q̄rit. Utrū spēs intelli- gibilis remaneat i in- tellectu cessante oī itellectōe. z itelligo respectu vnus z eiusdē indiuidui. verbi gr̄a ponamus q̄ fātafma soztl cāuerit aliquaz spēs itelligibiles i itellectū. z ipe soztes desinat itelligere ita q̄ nihil penitus itelligat sicut cuz dormit z nō somniat nec itelligit. vtrū illa spēs intelli- gibilis remaneat in itellectū. Et arguit̄ p̄mo q̄ nō. quia si spēs itelligibilis cāta a fātafmate soz. remaneat in in- tellectu soz. nihil itelligente. tunc soz. nihil itelligente ipe itelligeret. q̄d est manifeste ipole. p̄bo p̄nāz. qz oē abstractū actu est actu itellectū vt p̄z in isto 3° z innuit Lō. i. z^o meta. mō illa spēs ē actu abstracta vt māifestū ē q̄ ē actu itellectū. z n̄ est actu itellectū nisi ab itellectū soz. nec eius itellectio p̄t̄ dnoiare aliō indiuidū nisi ip̄z soz. vt māifestū ē exercitat̄ paz. ḡ soz. tē itelligit.

Itē si spēs zc. seq̄ret̄ q̄ remanētibus oibus p̄ncipys p̄ se p̄pings z imediatis ip̄ius itelligere nō remaneret ip̄z itelligere q̄d v̄l absurdū. qz cā z cātū sil̄ sūt z n̄ sūt z^o p̄h̄coz. z p̄- bar̄ p̄na. qz p̄ncipiū actiūū imediatū ipsius itellectōis ē ipse itellectū agēs vel spēs itelligibilis vel fātafma. z p̄ncipiū receptiūū ē itellectū possibilis i formatus specie imo oia illa manere possēt deficiēte itelligere. Lū. n. ali- qs dormit z oio nihil itelligit māifestū est q̄ h̄z itellectū possibilē z itellectū agentez z spēs rei ex̄ntēz i v̄tute ima- giatiua vel mēozatia. z cū h̄z spēs itelligibile vt ponis z hec sūt p̄ncipia ipsius itellectōis sufficientia. q̄re zc.

Itē vna z eadē v̄tus nō ē receptia z p̄seruatiua eiusdē sp̄ei vel forme. cū ḡ itellectus sit vna z eadē v̄tus z reci- pit spēs. n̄ v̄l q̄ d̄beat eā resuare seu p̄suare vel retiere.

Itē sicut se h̄z sensus ad sensibile sic itellectū ad itelli- gibile vt p̄z i isto 3° s̄z sensus nō reseruat̄ sp̄em deficiēte fenatione vt māifestū est inducendo. visus. n. cū defi- cit videre nō h̄z sp̄em coloris. similiter aut̄ z in alyz.

Oppositū arguit̄. qz si spēs itelligibilis nō remane- ret in itellectu cessante itellectōe tunc itellectus postq̄ itellexit esset eodez mō i potentia sicut anteq̄ itellexisset. q̄d videt̄ esse d̄ aristo. q̄ d̄c̄ q̄ itellectū i actu quodā mō est i potentia. s̄z nō sicut an̄ addiscere seu in- venire. z p̄z p̄na. sicut. n. ante itelligere erat in potentia remota sic post ip̄m itelligere erit in potentia remota. q̄re zc.

Ad istud dicit̄ q̄si oēs doctozes. q̄ species in- telligibilis p̄t̄ remanere in itellectu post actualēz in- tellectōez. z hoc p̄bant p̄rōnez iam inductam. scilicet q̄ itellectus post actualē cognitionem z itellectio- nem non esset magis sciens q̄ prius. sed eodem mo- do in potentia sicut an̄ ita q̄ itellectū hoīs scientis postq̄ desineret actu itelligere nō eēt magis actuatus q̄ in- tellectus pueri. q̄d est absurdum. z p̄bari posset rōne. qz remanente p̄ncipio actiūo speciei itelligibilis p̄p̄quo z nō ipedito z eius subo p̄p̄o remanente dz remanere z ipsa species. hec est euidens p̄ se. s̄z post actū itelligendū

p̄nāz 33
3 b̄n̄ 19
27 44 53

p̄. ante op̄positū

pōt remanere pncipiū actiū ppiquū speciei itelligibil
 nō ipeditū z eius ppuz subm actiū gdes ppiquū. s. spēs
 referuata i memoria hoīs aut in v̄tute imaginatiua aut
 v̄traq. q̄p̄is. n. hō dormiat z nihil itelligat actu tamen
 i eius memoria z imagiatia bñ refuāt spēs rez q̄s hūit
 i vigilia. nec humiditas q̄ ē cā sōni ipedit ip̄sas a p̄serua
 tiōe sp̄ei itelligibil i intellectu. Lū. n. intellectus possibilis
 ē suba icorpoza ita bñ ē p̄is memorie hoīs z imagina
 tiue q̄n i organo istaz v̄tutū est humiditas cāns sonū sic
 q̄n nō est i eis h̄s humiditas. Unde sine dubio humidi
 tas illa nullo mō pōt ipedire p̄seruatōez sp̄ei itelligibil
 dependentis a sp̄e ex̄ite in vna istaz v̄tutū corporeaz
 z sic remanet pncipiū p̄pinquū sp̄ei itelligibilis actiū
 nō ipeditū z remāet subm ppuz. s. itellēs possibilis. q̄re
 ḡnō remaneret h̄s spēs. Imaginamur q̄ sicut lumen re
 māet i diaphano q̄diu ē p̄is ei corpus lūiosū. sic spēs
 itelligibilis remanebit i intellectu possibili q̄diu rema
 net. species i v̄tute imaginatiua hoīs aut memoratiua.
 ¶ Et h̄ ḡpōt p̄cludi correlative q̄ actus virtutis cogita
 tiue p̄pe nō est simplr z p se necessarius ad ḡnatōez sp̄ei
 itelligibilis q̄ p̄mo recepta est i intellectu. Nā si ita esset
 ille actus esset necessarius ad p̄seruatōez ipsius speciei
 itelligibilis. Lū. n. aliq̄ forma imediate p̄ducit ab aliq̄
 agente z ab eodē idiget p̄seruari oē qd̄ est necessarium
 agenti ad p̄ductionez alicuius forme est necessariū ad
 p̄seruatōez eius. sicut videmus in generatōe luis i dia
 phano a lūie ex̄ite i corpe lūioso. qz oē qd̄ est necessariū
 ad hoc q̄ lumen corpus lūiosū generet lumen i diaphāo
 est etiā necessariū ad hoc q̄ lumen corporeis lūiosū p̄ser
 uet lumen i diaphāo. siml̄r at̄ z i aly. cū ḡ actus cogitā
 di nō sit necessarius simplr ad p̄seruatōez speciei itelli
 gibilis. imo pōt species remanere hoie nihil cogitāte vt
 dormientibus p̄igit. seq̄ q̄ h̄s actus nihil faciet ad ge
 neratōez sp̄ei itelligibil. ¶ Et si q̄rit q̄re ḡ iste actus ad
 actuz itelligendi regit̄. Credo saluo meliori iudicio q̄
 regit̄ tāq̄ pncipiū dispositiū qd̄ iducit p̄pingssimaz
 dispōnez req̄sita ad actū itelligendi. z sic virtus imagia
 tiua z memoratiua iducūt q̄dā dispōnez siue p̄patōez
 q̄sū remota. Actus at̄ cogitādi idicit dispōnez vel p̄para
 tiōez p̄pingssimā. z hec v̄t fuisse intentio Lōm. i isto 3o
 cōmento 2o. vbi sic dicit. 3ste. n. virtutes sūt q̄si res que
 p̄parāt māz artificij ad recipiendū actōez artificis. z in
 hac auctoritate gauisus est animus meus cū dei laude.
 Sed vna auctoritas Lōm. v̄t p̄dicere positōi p̄dicte. di
 cit. n. Lōm. i isto 3o. cōmento. 39o. q̄ necesse est vt forme
 ex̄ites sint i intellectu scdm̄ velocitatem z re velocioris
 trāsmutatōis nō fixā. z q̄ ille eodem forme sint ex̄ites
 ex̄ aiāz i rebus sensibilibus s̄z q̄ hitus p̄sistit i habente
 habitū z res fixa i re patiēte. Si at̄ spēs itelligibilis re
 maneret i intellectu post cōsideratōez actualem tunc nō
 maneret sicut res velocis trāsmutationis non fixe.
 imo sicut habitus. z hec q̄dem auctoritas difficilis est
 ad exponendū. v̄tinā ego scirem qd̄ ipse p hoc intendit
 forte vult dicere q̄ ipse forme q̄tū ad itellectōez actua
 lem z q̄tū ad dispōne p̄pinquā ad itelligendū nō sunt
 fixe i intellectu. s̄z q̄tū ad spēs p̄receptas bene sūt aliq̄l̄r
 fixe. z sunt hitus intellectus. Aliter dicunt aly q̄ hoc p
 tāto dicit Lōm. qz q̄tūcūq̄ spēs remaneat post itelle
 ctōez actualē tamē semp̄ idiget ad sui cōseruatōz fāta
 smate tanq̄ cōseruāte p̄pinq̄. sicut lumen in diaphano
 idiget lumine corporeis lūiosū z species in speculo in
 diget obo cuius ē spēs. z tal forma nō meret̄ dici hitus
 nec aliqd̄ fixū sed res velocis trāsmutationis non fixa.
 Doc aut̄ q̄ntis sit dcm̄ subtile tñ forte nō est oīo v̄ez. qz

cōstat q̄ forme ex̄ites ex̄ aiāz i sensibilibus sunt ibi p̄
 modū habitus z fixe vt dicit cōmen. in v̄bis p̄dictis. et
 tñ oēs forme oīuz istoz inferiorz op̄edent i cōseruari
 ab influentia celesti in tātū q̄ si nō esset celū nō esset ali
 qua istaz formaz inferiorū fm̄ cōmē. in de suba orbis.
 z aristo. satis inuit i p̄. metheo. vbi dicit sic. Est autē p̄ti
 guus ex̄ necitate iste mūdus inferiorz superioribus latidōi
 bus. vt oīs virtus ip̄ius gubernet̄ inde. ¶ Pōt ḡ dici ad
 q̄onē q̄ si p̄ spēs itelligibilē itelligat̄ dispō cāta a for
 ma q̄ est i virtute memoratiua. vel a forma q̄ est i v̄tute
 imaginatiua. talis spēs bñ remaneret i intellectu defici
 ente actuali itellectōe mō p̄us dicto. si vero p̄ spēs itelli
 gamus p̄parationē cāta ab actu virtutis cogitatiue illa
 nō remanet cessante itellectōe sicut nec remanet ipse
 actus virtutis cogitatiue. Et videt̄ q̄ fm̄ h̄ oz dicit̄ q̄
 ad itellectionē eius dē q̄ditat̄. vbi ḡra albedis regit̄tur
 duplex spēs itelligibilis q̄rū vna ē cāta a forma albedi
 nis ex̄ite in imaginatiua hūana. alia v̄o est cāta ab actu
 v̄tut̄ cogitatiue. z hec ē p̄fectior q̄ p̄ma. sicut cogitatiua
 est nobilior imaginatiua. q̄ aut̄ p̄paratio facta ab actu
 virtut̄ cogitatiue corūpat̄ cessante illo actu ps. qz alr
 p̄uertaret̄ in intellectu cūz nō possit aliq̄ mō corūpi nisi
 p̄ defectū illius actus. Et certū est q̄ actus virtutis co
 gitatiue deficit sil̄ cū actuali itellectōe. qz virtus cogita
 tiua nō est virtus p̄seruatiua vel referuatiua fm̄ cōm.
 q̄re zc. Nec ē icōueniens q̄ vniū rei diuerse sint spēs i
 telligibiles sil̄ i itellcū q̄rū vna est p̄fectior q̄ alia. sicut
 etiā i aīa sensitua spēs albedis q̄ ē i v̄tute imaginatiua
 ē p̄fectior ea q̄ est i visu. z sic de multis alyz actōibus. Et
 i ista. q. locutus sū vt p̄les. ¶ 3tes arguit̄ ad pncipale. si
 nulla spēs itelligibilis remaneret i intellectu post actua
 lē itellectōez q̄liter post cognitionē cōpletā itellcūs in
 habitu z itellcūs agēs z iungerent̄ itellcū i possibili vt
 forma. sic ponit cōmē. i isto 3o. z de h̄ amplius iḡret̄ inferi
 us. nō. n. videt̄ aliq̄ cā illius cōp̄ulatiōis seu vniōis tunc
 plus q̄ p̄us. ¶ Ad p̄mā rōez cū vt. oē actus abstractus zc.
 pōt dici q̄ illud pōt itelligi dupl̄. ¶ Uno mō q̄ sit actu i
 tellcūm q̄tū ē de se ita. s. q̄ nō indigeat ad suā itellectōez
 alia abstractōe. z h̄ bñ ē p̄cededū. Alio mō q̄ sit actu in
 tellcū. i. q̄ itellēs h̄eat actu eius itellectōez. z h̄ nō ē ne
 cessariū. Sicut aut̄ diceret̄ i p̄posito q̄ spēs itelligibilis
 ex̄ns i itellcū post actu itellcū ē actu itellcū q̄tū ē de se.
 ita. s. q̄ ad eius itellectōez nō regit̄ noua abstractio sp̄ei
 itelligibilis. s̄z nō ē actu itellcū sic q̄ itellcūs habeat in
 tellcōez actualē ip̄ius. Et ex̄ h̄ p̄z falsū ē h̄ qd̄ aliq̄ di
 cunt q̄ spēs itelligibilis itelligit̄ itellectōe q̄ ē idē cū eius
 suba. z nō p̄ aliq̄ itellectōez aliā ab eius suba. si. n. ita eēt
 tunc sine dubio q̄ntūq̄ remaneret spēs remāeret eius
 itellectio. z sic ipa itelligeret̄ ab itellcū in q̄ esset eius i
 tellectio. ipole. n. ē q̄ i itellcū existat itellectio alicuius
 q̄n itellcūs itelligat̄ illud. ¶ Aly dicunt q̄ ista p̄pō. oē
 actu abstractū zc. ē v̄a de subijs z nō de acc̄itibus. spēs
 at̄ itelligibilis vt d̄nt̄ nō ē suba s̄z acc̄ns. ¶ 3te aliq̄ p̄nt̄
 q̄ ista p̄pō ē v̄a de illis actu abstracti q̄ nō ordinant̄ ad
 recipienduz actū itelligendi. spēs autem itelligibilis
 ordinatur ad recipiendū itellectionem. quare zc.
 ¶ Ad aliam breuiter potest dici q̄ nō remanet omnia
 pncipia p̄pinq̄ ip̄ius itelligere. qz nō remāet actus cogi
 tatiue z ille ē pncipiū dispositiū qd̄ iducit p̄pingssimā
 z vltimā dispōnez ad itelligere. Ex̄ q̄ etiā manifestū est
 flm̄ eē qd̄ aliq̄ p̄suerūt dicere q̄ itellectus possibilis
 de se sūme ē dispositus ad oēm itellectōez. h̄. n. est p̄uz
 mendaciū imo ē indispositus z i potentia remota z idi
 get p̄paratōibus diuersis ad hūc actū recipienduz. que

no 0013
no 0013
no 0013
no 0013
no 0013

gdes pparatōes ei iprimū a virtutibus organicis ppis
 boi. Et hoc testat pulchre Cōm. i aucte pallegata. ille. n.
 vrutes. f. memoratiua z imagiatiua sūt res q̄ ppāt mām
 artificij ad recipiendū actōm artificis. Quid at sit ime/
 diatū pncipiū actiū z cōpletiū ipsius intelligere iferi/
 us videbit. ¶ Ad aliā cū dr. vna z eadē vtus zc. pōt dici
 q̄ illud vez ē i virtutibus organicis. qz virtus bñ rece/
 ptiua regit aliā dispōz i organo q̄ referuatiua vt dicit
 in de memoria z remiscencia. vtus gdes receptiua z nō
 bene cōseruatiua regit magis aliq̄ dñius humiditatē
 z referuatiua requirit dñium siccitatis. humidi. n. ē bñ
 z facilliter moueri z recipe z nec diu nec bene cōseruet.
 s; siccitatis ē diu z bene cōseruare z cū difficultate reci/
 piat. z hec est doctrina Auerois in suo li: de memoria z
 remiscencia. ¶ Ad aliā pōt dici q̄ nō est sile d sensu par/
 ticulari ad sensibile z de intellectu ad intelligibile. qz ces/
 sate sensatōe sensus particularis. f. cū sensibile ē remotus
 nō remanet aliqd cōseruatiū spēi sensibilis i sensu parti/
 culari. z iō nō remāet illa. s; absente z deficiente intelli/
 gibili z intellectu bene remāet cōseruatiū pncipiū spēi
 intelligibilis. f. spēs exis in memoratiua z cogitatiua z
 imagiatiua. vñd Arist. dicit in z: huius q̄ absentibus
 sensibilibus insūt species z fantasmatā. z i z: huius dic/
 ari. q̄ nos intelligimus cū volumus. i. sine pñtia intelli/
 gibilis exterioris necessario requisita. qz. f. vltia quāmodo
 sūt in aīa abñtibz sensibilibus vt p̄us exponebat. Et
 Cōm. dicit ibidē. q̄ mouentia virtutē vlez sūt entia itra
 aīaz hūanā semp i actu. f. postq̄ sentimus ea. z refuatiua
 sūt in vtutibus interioribus. z hoc intelligendū ē p̄ticu/
 lariter. f. q̄ aliq̄ talia entia mouētia sūt itra aīaz hūanā
 sp̄ in actu. i. intentōes imagnate q̄ sunt manentes i po/
 tentia ad intelligere p̄tāto. qz nō mouent nisi ad dispō/
 nez p̄ quā intellectus fit in ppinq̄ dispōne siue potētia
 ad intelligere. q̄re n̄ valz sic dcm ē. q̄re zc. ¶ Cō. XVII.

Meritur

q̄ p̄m q̄ sic. qz habitus intellectualis ē pncipiū
 actiū cōsideratōis. s; spēs intelligibilis formata in intel/
 lectu ē idem cū habitu intellectuali. q̄re zc. maior. ppō/
 pbat. qz stat q̄ habitus intellectualis in formās intel/
 lectū ē pncipiū cōsideratōis. vt sat p3 ex 6: ethicoz. z nō
 pōt eē pncipiū māle siue subz. qz illud ē intellectus. nec
 formale. qz illud est qdā actus q̄ nō hz cām formale. qz
 forme nō ē forma. nec est cā finalis imo magl e: hitus
 n. ordinaf ad actū z^m tanq̄ ad finē vt p3 p̄mo ethicoz
 q̄re zc. minor recipit p̄ manifesta. habitus. n. intellectual
 nō v̄r eē aliud nisi spēs intelligibilis rei formata i intel/
 lectu ita q̄ habitus scie idēz est q̄ spēs intelligibilis rei
 scite. vt cōiter dr. q̄re zc. ¶ Itē intellectus hñs in se spēs
 intelligibiles opat p̄ seipm z intelligit. vt vult ari. in illa
 pte. Qm̄ aut sic singula fiant. hoc nō tringeret nisi spēs
 intelligibilis esset pncipiū effectiū intellectōis siue
 ipsius intelligere. q̄re zc. ¶ Itē spēs intelligibilis aut ē
 pncipiū effectiū intellectōis aut ē pncipiū receptiūz
 eius p̄ sufficiētes diuiffiones. s; nō est pncipiū receptiūz
 q̄ illud in q̄ recipit intellectō intelligit vt v̄r māifestū
 z sic spēs intelligibilis intelligeret sicut illud i q̄ recipit
 calefactio calefacit. q̄re zc. ¶ Itē ois forma ē pncipiūz
 actiū alicuius opatōis. hoc v̄r eē de intentōe ari. z: de
 gnātōe. vbi dicit. q̄ moueri z pati est māe. alterius vero
 pncipij est mouere z agere. f. forme. s; spēs intelligibilis
 est qdā forma existens i intellectu vt manifestū est. z nō
 videt esse pncipiū actiū alicuius opatōis nisi eius que
 est facere intellectōes. q̄re zc. ¶ Oppositū arguit. for

ma inherens alicui subo nō v̄r agere aliquā opatōez in
 illud subm. vt caliditas in igne nō videt aliqd agere in
 ignez. s; i alyz. z sic sofa nō agit i suā māz vt cōiter dr.
 nūc aut spēs intelligibilis est forma inherens intellectu
 vt oēs ccedūt. intelligere aut nō recipit nisi in intellectu
 vt cōiter dr. z cessū ē ab oibus. q̄re zc. ¶ Ad illā qōnē
 dr breuiter vt mihi videt q̄ spēs intelligibilis alicuius
 rei nō est p̄m p̄ se actiū seu elicitiū intellectuōis illius
 rei. Et ad h̄ pbandū suppono aliq̄ q̄si p̄ se nota. ¶ p̄m
 est. q̄ illud ē ens nobilius simplr cuius opatio ē nobili
 or simplr nobilissima opatione alterius. z hāc nō curo
 pbare. qz credo q̄ nullus sani capitis eā negaret. ¶ z:
 q̄ pducere aliqd cōpletiue z pfectiue ē opatio nobilior
 q̄ illud idē recipe. z mouere vel agere motū ē nobilior
 opatio q̄ recipe ipm. sic aut in alyz. Et bñ videt itē
 dere cōmen. in isto 3: cōmēto. 19: vbi pbat q̄ opatio in
 tellectus possibilis ē magis diminuta. i. minus nobilis
 opatiōibus alioz intellectuū iferioz. p̄ q̄ eius opatio
 est passio. alioz vero actiones. agere vero nobilius est
 ipso pati fm̄ ide. z hāc videt arist. supponere in 3: ethi/
 ca: de liberalitate. ¶ 3: accipio q̄ spēs intelligibilis rei
 sensibilis nō ē aliqd simplr nobilius q̄ potētia intellectu
 ua q̄ intelligit ipa res. z hec s; est bñ ccedēda. potētia
 eni intellectuua aut ē idē eēntialr eū suba aīe intellectuue
 aut est qdā nālis virtus ipsius z ppingoz eius nature q̄
 spēs intelligibilis q̄ est quoddā accūs aduēticiū z sepabi
 le. ¶ Itē q̄s diceret q̄ spēs intelligibilis albedinis sit ali
 qd simplr nobilius q̄ potētia intellectuua q̄ intelligit al/
 bedo. Et cōfirmat. qz spēs sensibilis nō est simplr nobi
 lior z dignior q̄ potētia sensitiua. Quis. n. sane mentis
 diceret q̄ spēs nigredinis eēt aliqd simplr nobilius q̄
 visus: q̄ s; spēs intelligibilis nō est aliqd simplr nobili
 us q̄ intellectus. Ex his sic arguit. si spēs intelligibilis
 esset per se pncipiū actiū intellectuōis ipa essz simplr
 nobilior potētia intellectuua. qd est 3: tertiaz supponem.
 z p̄ 2: nā ex alyz duobus. nā illud ens ē nobilius cuius
 operatio est nobilior nobilissima opatiōe alterius. nūc
 aut opatio spēi intelligibilis eēt nobilior opatōe pfectif
 sima potentie intellectuue. qz pfectissima opatio itelle
 ctus possibilis ē recipere itellectionē vt manifestū est
 per se. sed efficere itellectionez est opatio nobilior q̄
 recipere eam vt p3 ex secūda suppone. q̄ zc. Et mihi vi/
 det q̄ ille ppōnes sunt firme z nāl̄r intellecte z cōesse
 ab oi idoneo ad p̄hiam. ¶ Itē illud qd est pncipiūz p
 se receptiū alicuius actus nō est pncipiū actiū illius
 eiusdem. hanc aut sumo p̄ manifesta. sed species intelli/
 gibilis est pncipiū receptiū intellectuōis. p̄bo. qz intel/
 lectus possibilis aut recipit intellectuōez immediate aut
 mediāte specie intelligibili. hec diuiffio est bñ sufficiens.
 s; nō est dicendū q̄ imediate. qz imediate recipit spēm
 intelligibiles vt omnes ccedūt. cū ḡ species sit aliud ab
 intellectuōe. vt pbatū est supius. z habeat ordines ad ipz
 intelligere vt actus p̄mus ad z^m seq̄ret q̄ vnus z idem
 susceptiū imediate recipet duo diuersa quoz vnū hz
 ordines ad aliud. qd v̄r esse absurdū. quare zc. ¶ Itē si
 spēs intelligibilis esset p̄ se pncipiū actiūz intellectuōis
 tūc ipa faceret d̄ potētia intellectis actu intellecta. qd v̄r
 absurdū. qz hec v̄r esse opa: itellēs agēt vt v̄r velle dñi.
 i isto 3: Ad p̄mā rationem nego maiorē. z ad p̄bationē
 dico breuiter q̄ hitus intellectualis est pncipiū cōsidera/
 tōis in genere cause mālis seu subiuue nō gdes pncipalis
 s; dispositiue. ita q̄ hitus intellectualis est qdā p̄para/
 tio seu dispositio intellectus ad recipiendū ipaz intelle/
 ctionē. nec aliā p̄ se cālitates hz sup intellectuōez. vt cre

do. nec est inconueniens vnū accūs eē dispositiū r ppa
 tiū subī ad aliud accūs vt hz videri 4. metaph. r 5. et
 ad minozē cū dī. q. spēs intelligibilis est habitus intel
 lectualis. de hoc sunt dubitationes nō pauce r spāliter
 vtrū scia sit idē cū spē intelligibili rei scite. r de hoc erit
 spālīs q̄stio. ¶ Ad aliā cū dicit. intellectus habens rē. di
 cog. ari. ibi sic loquit. Cū autē sic singula fiant vt scies
 hoc dicit s3 actū. hoc autē cōfestim accidit cū possit opa
 ri p seipz. sic itelligo. i. cū possit opari p seipm. hoc est q
 possit recipe opationē suā ita q habeat potentiā ppin/
 quā ad recipiēdū eā. r cū hoc cōsonant verba q sequūt
 Est ergo r tunc potentia quodāmodo. s. in potētia p
 pinqua que prius erat in potētia remota. Un̄ Lōmen.
 ponit ibi dīaz inter potentias ppinquas r remotas. p
 pinque enī actū sūt que agūt. i. operant p se. r exponit
 seipm. r nō indigent eēbente eas de potētia ad actum.
 remote vero indigent. Et est bñ notādū B dem Lōmē.
 hec. n. dīaz inter potētias ppinquas r remotas nō pōt
 vīficari de potētis actiuis. qz sine dubio potētie actiue
 nō indigent eēbente eas de potentia ad actū. d3 igit hec
 dīaz itellī de potētis passiuis. ita. s. q. potētia passiuā
 remota indiget aliq eēbente eā ad actū q disponat ad re
 ceptionē vltimi cōplementi. sic diaphanū ad h q reci
 piat spēm colorī idiget lumie q disponat ad receptiōez
 illius. s3 potētie passiue ppique nō idiget vltierius aliq
 eēbente eas d potētia ad actū dispositiū seu vltierio
 rez dispositionē. q̄nis. n. bñ idigeāt aliq eēbente ad vlti
 mū actū pficientē. vt diaphanū illuminatū nō indiget
 vltierioi dispōe nec agente dispositiū s3 bñ idiget co
 loze ad recipiēdū spēm coloris. nūq. n. diaphanū illu
 minatū pducet i se itentōem coloris q̄tūcūqz sit in
 potētia ppinquissima. s. ltr aut mā pma q̄tūcūqz eēt
 disposita ad formā subalē aliquā nunqz tñ eā reciperet
 s3 indiget aliq agente. Et vlr dispō ppinq ad recipiēdū
 alique actū nō effīc illū actū i illo subō. r s. ltr intellectus
 possibilis informat spē intelligibili r dispōne quā acce
 pit a cogitativa ē i potētia passiuā ppinq ad recipiēdū
 itellectōez r nō idiget vltierius aliq disponēte extriseo
 de necitate eēbente ipm d potētia ad actū dispositiū
 tñ nunqz pducet itellectionē p seipz. s3 idiget aliquo
 pncipio actiūo. ¶ Quid āt sit illud posterius ē ingredū
 Sigs āt cōcederet q ipse intellectus actiūatus spē itelli
 gibili p ipaz spēs pducit actū itelligēdi p se. r p suā nāz
 ipā recipit vt cōiter imaginant multi. seqret q species
 itelligibilis hret nobiliozē cālitate sup itelligere q̄z tel
 lectus possibilis. cālitas. n. pncipy p se actiū ē nobilioz
 cālitate pncipy receptiū. qd ē oīo absurdū. Et ē cōside
 randū q potētia passiuā remota ad aliquoz actū r po
 tentia ppinq ad illū nō ē penitus vna r eadez potētia r
 realr s3 mltū diuerfa. sicut etiā potētia ppinq actiua r
 remota. S3 de B magl discutiēda ē vītas sup 5. meta. r
 i qdā gōne quā ordinatū post tractatū d spē itelligibili
 sunt aliq tractata de hoc. ¶ Cōsiderādū ē etiā q in illis
 tractatibus de spē itelligibili q̄s ordianū aliqñ dixi spēs
 itelligibilē p se eē immediatū pncipiū receptiū itellectio
 nis. s3 ibi q̄stuz ad hoc loq̄bar fm illos q ponūt q actus
 cogitatiue nihil agit i itellectū qz nihil cōferebat ad p
 positū meū. Intēdebā. n. pbare q ipā spēs itelligibilis
 nē p se pncipiū effectiū itellectōis vt p3 ispiciētī ibidē
 Et ad B sufficit q sit dispō vel ppreparatū subī ad reci
 piēdū. hoc aut verū est q spēs itelligibilis est dispō i
 mediata sup illas q remanent post actū itellīdī. r sic
 itelligi pōt illud dcm. ¶ Ad aliā dico q spēs itelligibi
 lis est pparatio seu dispō ad recipiēdū itellectionez.

Et cū arguit. ex B q ipā spēs itelligibilis rē. dico q nō
 seqt. qz itelligere nō recipit i ea tanqz i pncipali subō r
 pmo s3 vt i dispōne necio reqsita. Et cum vltra accipit
 q oē illud i q recipit itelligere itelligit. vey est i quo
 recipitur vt i subō pncipali r subsistēte s3 aliter nō. vbi
 grā. r stat q visio nō recipit i aia visiuā nisi sit ibi magni
 tudo. vt patet ex. z. de aia. tñ non seqt ex B q magnitud.
 do videat. s. ltr ipā visio nunqz recipit in aliq orgāonist.
 ibi esset diaphaneitas r lux aliq mō. r tñ nō seqt ex hoc
 q diaphaneitas videat vel lux. similiter vltus tāgēdi
 nunqz recipit in aliq neruo nisi hēret caliditate velue
 qdā dispōne ad tactū. nō tñ ppter B est dicendū q ca
 liditas cognoscat tāgibilia. ¶ S3 aliqz cauillaret. qz si
 cut albedo nō pōt esse i aliq subō gn illud dicat albus.
 vnde r superficies dicit alba q̄nis nō sit subm pncipale
 albedis. sic i nullo videt esse itellectio qn illud denoie
 tur itelligens. r sic spēs itelligibilis eēt itelligens. qd
 est ridiculū. Dico q nō est simile. qz albedo nō est acci
 dens ppiū subē in q existit. iō pōt denoiare aliqd aliū
 s3 itelligere est accūs ppiuz aie. r iō non pōt denoiare
 nisi aiaz aut aiatū fm aiam. Et forte nō esset magnum
 peccatū pcedere q spēs itelligibilis itelligit ipoze r
 p accūs inq̄tū est i eo qd vere itelligit r ppe. sicut pce
 dimus fm aristo. qz albedo edificat qz accūtaliter est
 iuncta edificatōi q̄nis B nō sit oīo simile. pma tñ solu
 tio est melior. qz denoiat aiaz itellectūz fm q distin
 guit a q̄cūqz alio quod non est aia itellectiua. vel cuius
 aia itellectiua nō est actus vel pars r ideo nō denoiat
 spēm itelligibilē. ¶ Pōt tñ cēdi q spēs itelligibilis
 est illud quo itellectus itelligit cū sit illud quo recipit
 itellectionez ita q sicut illud qd recipit itellectiōez i
 itelligit pmo. sic illud quo aliqd recipit itellectiōez est
 illud q aliqd itelligit. r hec est vā solutio. Nō. n. spēs in
 telligibilis recipit itellectionē s3 est illud q itellectus
 recipit itellectionē. Cū g accipit in argumento. qz qd
 recipit itellectionez itelligit. pcedendū est. r similiter
 illud in quo recipitur itellectio. r ad minozez. species
 itelligibilis recipit itellectionez. certe nō est veruz.
 sed est illud quo aliqd recipit itellectionez. nec in spē
 recipit itellectio s3 i alio recipit p ipsā species. qre rē.
 nec alio mō ē itelligendū q superficies sit alba nisi qz illō
 q aliqd ē albū subīne. s. ltr āt r i aluz hō. ¶ Ad aliā pōt di
 ci q illa ppō ē vā i formis subalibus s3 i formis accūta
 libus nō oz. Si. n. cuiuslibz forme accūtalē eēt actio aliq
 cū actō sit qdā forma accidentalis. r sic actōis eēt actio
 r sic i ifinitū pcederet qd ē icōueniens. mō spēs itelligi
 bilis est qdā forma accidentalis. qre rē. Vel pōt negari
 maior. qz cū dī. forme est agere r q omne agere r moue
 re ē forme. pcedit hoc. s3 nō seqt e2. q oīs fore sit agere
 qz pcederet i ifinitū vt cōiter dī. ¶ Questio. XVIII.

Consequenter q̄rī. Utz scia sit idēz
 qd species itelligibilis
 rei scite. ¶ Arguit p q nō. qz scia est cognitō itel
 lectualis sic scire est cogscere itellectualiter. s3 species
 itelligibilis nō est cognitio itellectualis vt p3 ex pdicti
 quare rē. ¶ Itēz scia est effectus demfatiōis vt p3 p po
 sterioz. s3 spēs itelligibilis nō est effectus demfatiōis vt
 māifestū est. nā aliqz pōt hre species itelligibilē tirāgū
 li r tamen nō hz demonstrationem ad hoc pbanduz. s.
 qz triangulus habeat tres angulos rē. ¶ Itēz si sic esset
 tūc statī cū aliqz hret spēs itelligibilē alicuius rei scibilē
 i se hret sciaz postqz esset vnū r idēz. dīs est falsū. qz in
 istāti i q aliqz itelligit albedinez p hz spēm itelligibilez
 albedinis r tamē nondū hz sciaz illius albedis. ¶ Item

Tertius

ditus intellectualis catur ex actibus vt ps ex 2: eth. sed species intelligibilis no catur ex actibus consideradi imo pcedit eos vt manifestu est. qre zc. ¶ Itē si scia esset spēs intelligibilis rei scite aut esset species subī aut predicati aut vtriusq; sed nullo isto p mōz. g̃ zc. maior ps. qz scia est de conclōne demōstratōis. vt ps p. poste. 76: ethic. 7 ipsa dclō no continet realiter nisi subiectum 7 predicatum sberentia. n. passiois ad subm no est aliud realr ab ipsa passioe. 7 sic ps maior. 7 minor. pbat. p. qz scia no sit spēs intelligibilis ipius subī. qz scia est hucusplexi alicuius cū sit effectus demōstratōis q̃ est instrū notificadi cōplexū vt ps 2: posterioz. ipz aut subz n̄ est aliqd pplexū 7 eadez rō est d̄ specie pdicati. nec est dicendū qz scia est aggregatū ex vtraq; specie. qz cuz species subī 7 species passionis sint forme diuerse s̄z species no pōt ex eis aliqd vnū p se cōponi. scia aut d̄r ens vnū p se. aliter. n. no eēt species alicuius gn̄is. qre zc. ¶ Itē si scia esset species intelligibilis tunc scia cāref ab eo qd̄ est in virtute memoratiua hominis 7 imaginatiua. ab istis enim immediate causatur species intelligibilis vt probatum est pus. s̄z n̄is vt icōueniens. nlls. n. dic qz spēs ex̄is in memoratiua aut imaginatiua faciat sciaz. qre zc. ¶ Oppositū d̄r cōiter qz scia nihil aliud ē q̄ spēs intelligibilis rei scite firmate i intellectu. 7 v̄ plane intentio fris Tho. sup istū tertū in illo ca? Lū aut sic singula fiāt. Et idem in 7: phycoz. c. At d̄o neq; intellectiua pre aie ¶ Ad istā qōnez v̄r mihi esse dicendū saluo meliori iudicio qz scia no ē idēz eēntialr cū spē intelligibili rei scite. 7 intelligo h̄ p sciaz bitū intellectuale distinctū ab illis q̄tuor habitibus intellectualibus q̄ sūt sapia. intellectus. prudentia 7 ars. vbi gr̄a. hitus itellcūalis d̄ ista dclōne. triāgulus h̄z tres āgulos eq̄les duobus recti. no ē idēz qd̄ spēs intelligibilis quā h̄z ipē sciēs de h̄ scibili. s̄l̄r aut 7 i alyz h̄s. Et h̄ pbo ḡbusdā rōnibus p̄tacti magi d̄clarādo eas. p̄ sic. Illi habitus non sunt idem quoz vnus accipit ac acq̄rit ex actibus itellcūalibus 7 alius no acq̄rit ex actibus itellcūalibus. hec ē euidēs p se. sed spēs intelligibilis firmata in itellcū no acq̄rit ex actibus consideratiōis. imo possibile ē qz cū aliqs semel viderit trianglū vel albedinē qz ipē reseruet eius spēm in imaginatiua sua 7 i itellcū p lōgū tps absq; actuali cogitatōe 7 itellectōe. s̄z scia acq̄rit ex plūibus actibus cōsiderādo in herētā pdicati ad subm post cōsideratōez pncipioz ex q̄bus necio seq̄ illa cōclō. vt inuit aristo. i. 9. meta. Cum enī frequēter considerat aliqs triāgulū h̄re zc. no absolute sed post cōsideratōez pncipioz demōstratiuoz ordinator ex q̄bus necio seq̄ triāgulū h̄re tres angulos. 7 ex illa frequēti cōsideratiōe illius conclōnis post sua pncipia derelinq̄ itellectui qdā habitus actualis ad p̄mpte cōsiderādū talē cōclōne post sua pncipia. 7 idoneitas illa siue habitus acq̄sita ē habitus sciētificus p̄ficiēs itellcū ad verā 7 certā cognitionē huius dclōnis et forte hec habitus no acq̄rit tota simul i vno 7 eodē instāti. s̄z fm pres i diuersis instātibus ita qz i p̄ instanti in q̄ aliqs considerat triāgulū h̄re tres āgulos vel in p̄mis instātibus acq̄rit vna ps habitatis 7 postea in alio instāti alia 7 sic d̄nter. Un̄ exp̄mur in nobis qz q̄to frequētius consideramus talē dclōne ex consideratōe. i. post cōsiderationē suoz pncipioz tāto p̄mptiores 7 habiliores sumus ad h̄s cōsideratōez. Cuius signū ē qz ēt p̄mptius 7 velocius exp̄mimus voces dclōne illā signātes. Et forte cōtingit qz p vnū actū cōsiderādū bñ 7 diu cōtinuatū qz eq̄poller vt equaler multū d̄scōtinuatū acq̄rit ista habitus vel fm totū vt fm magnā p̄ez. 7 ad hoc multuz

Decima octaua

pficit bonitas cogitatiue deseruient intellectui. 7 puto qz in ipa vtute cogitatiua gn̄af cōsiliis habitus. s̄z differt qz habitus generata i vtute cogitatiua pficit eā ad cōsideratōez idiuidualē huius triāguli v̄l illius. habitus vero generata i intellectu pficit ad p̄hēsiōne v̄lez. Et p̄pter hoc dicit p̄m. 2: huius. qz scia est v̄lū. exp̄cētia vero q̄ p̄tinet ad cogitatiua ē singulariū vt habet ex p̄hemio metaph. 7 possumus declarare i sili. dicit. n. fm doctrinā cōem qz in appetitu sensitiuo ex frequēti electōe opatōis honeste gn̄af qdā habitus 7 p̄mptitudo ad eligēdū recte 7 delectabilr q̄ qdez habitus acq̄sita vocat virtus moralis. vbi gr̄a. ex eo qz aliqs frequenter eligit dationē moderatam. f. dare qn̄ oz 7 qbus oz derelinq̄ qdā habitus ad dationē talez eligendā 7 agēdaz q̄ qdē habitus d̄r liberalitas. s̄l̄r aut 7 i alyz. Sic est in p̄posito qn̄ intellectus speculatiuus frequēter speculat triāgulū h̄re tres āgulos p̄cedente speculatiōe suoz pncipioz demōstratiuoz q̄ oz p̄cedere demōstrationem ex illa frequēti cōsideratōe relinq̄ qdā habitus seu p̄mptitudo ad cōsiderādū talē dclōne post eius pncipia necessaria. Et ex his si bñ consideret apparet q̄liter est intelligendū qz scire vel scientia est effectus demōstratiōis. 7 qz demōstratio est syll̄s faciens scire fm quē i h̄udo ipsuz scimus. vt d̄r i p̄. poste. h. n. verū est simili mō sic qz doctrina 7 disciplina fit ex p̄p̄nti cognitionē. i. post p̄p̄ntē cognitionē. sic scia cōtingit ex demōstratiōe. i. post demōstratōez. f. post cōsideratōez pncipioz ordinator ex q̄bus necio seq̄ cōclūsiō. demōstratiō. n. est syll̄s faciens scire. i. post quē scif. 7 seq̄ scire 7 scia fm quē in habendo ipsū scimus. i. fm quē post q̄z habuimus ipm scimus. Nō. n. s̄l̄r cū hō cōsiderat pncipia dclōni ordinata cōsiderat formāl̄r ipsā cōclōne cuius est scia sed post. 7 ex hac cōsideratōe frequētata ipsius cōclōnis post pncipia ordinata religitur habitus itellcūalis pficiens ad verā 7 certā cōsideratōez cōclōnis. s̄l̄r aut 7 i alyz h̄s. ¶ Queret aut aliqs p̄pter quā cām oz in intellectu fieri talē habitū itellcūalē. dico qz h̄ est p̄tāto qz intellectus possibilis q̄tū est dese. est indeterminatus ad verā cognitionē 7 ad cognitionē falsā respectu cōplexi occultū vel dubitabilis. vel ad cōsideratōez certā q̄ est sine formidine ad oppositū 7 ad cognitionē incertā q̄ est cū formidine ad oppositū. 7 cū credulitate qz oppositū eius pos sit esse v̄ez. Et p̄pter istā ideterminatōez tollendā necessariū est gn̄ari habitū p̄ quez necio d̄terminatē scilicet 7 pficiat ad cognitionē verā 7 certā q̄ ē certa perfectio vera 7 delcābilis. Et bñ dixi resp̄cū obi cōplexi occultū vel dubitabilis. qz resp̄cū cōplexi p se noti et oino certi no est itellcū ideterminatus imo d̄terminatus ad verā 7 certā cognitōez. cuiusmodi sunt pncipia p se nota coia q̄ d̄nr nāl̄iter itellcā fm cōmen. i. isto 3: vt oē totū ē maius sua p̄te. 7 h̄s similia. Ad cognitionē taliū sine dubio non oz h̄re habitū acq̄sitū ex frequētatiōe p̄sideratōibus aliquoz pncipioz. s̄z sufficit habere spēs intelligibiles 7 cognitōes suoz terminoz qzbus cognitōis itellcū statū recipit v̄itatē eoz sine p̄cedēti rōne vt dicit aristo. in p̄. poste. 7 p̄pter hec dicit Lincon. sup p̄mū poste. ppe p̄n. qz taliū pncipioz no est doctrina nec disciplina. Nō. n. docet neq; addiscif nisi illd̄ qd̄ cū p̄mo concipimus est nobis dubiū vel apparet falsū zc. Decigif sit p̄ma rō pncipialis ad pbādū qz scia no sit idem eēntialr cū spē intelligibili rei scite in q̄ pp̄ bñ eē aggregata sunt aliq̄ d̄ mō gn̄atiōis scie q̄tū ad p̄positū spectat. ¶ Itē alia rō pōt adduci ad illā dclūsiōne p̄supponēdo qz i dclūsiōne demōstratiua de q̄ p̄prie ē scia no ē aliqd

reale nisi res q̄ pdicat̄ ⁊ res q̄ subycti. iherent̄ a. n. passi
 onis ad subm̄ ē idēz eētialr̄ cū passiōe vt ad p̄ns suppo
 no ex 5° metaph. vbi gr̄a. res huius cōclusōis. triāgulus
 h̄z tres angulos. nō ē nisi subz. s. triāgulus ⁊ h̄re tres an
 gulos. similr̄ ⁊ in alyis suo mō. ¶ 2° suppono q̄ scia debz
 esse aliqd̄ vnū p se. qz aliter nō eēt spēs alicuius pdica
 menti qd̄ ē 3° arl. i. pdicament. ⁊ p̄z p̄seq̄ntia ex 5° meta.
 vbi ens diuidit̄ in. x. pdicamenta. ⁊ oēs p̄cedunt q̄ spēs
 q̄ est p se i vno pdicamento dz esse aliqd̄ vnū p se ⁊ non
 per accidens. ¶ Tunc arguit̄ sic. si scia est species itelli
 gibilis rei scite. aut est spēs intelligibilis solius subī. aut so
 lius pdicati aut ē p̄positū ex ambobus. Nō ē dicendum
 hoc vltimo mō. qz sic scia nō esset qd̄ vnūz simplr̄ per se
 q̄liter. n. ex spē intelligibili triāguli ⁊ spē intelligibili h̄re
 tres angulos fit vnū ens p se nō bñ video. Si vō dicere
 tur q̄ scia ē spēs intelligibilis solius subī firmata i itelle
 cru b̄ v̄ absurdū. qz scia ē h̄tus cōclōnis demōstrate. vt
 patz p̄ posteriorz ⁊ 5° ethicoz ⁊ oēs p̄cedūt. subm̄ at̄ solū
 n̄ ē cōclusio demōstrata. ¶ Itēz si scia eēt spēs intelligibil
 solius subī tunc oēs q̄ h̄rent spēm intelligibilez alicuius
 subī firmata i intellectu suo eēt p̄fecte scientes. quod
 est multū absurdū. possibile. n. ē q̄ aliqs habeat species
 trianguli firmatā i intellectu suo q̄ tñ nō ē sciens neqz
 h̄z sciam de triāgulo. s. l̄r̄ ⁊ i alyis h̄z. ⁊ eadez rōne nō est
 dicēdū q̄ sola spēs intelligibil̄ pdicati sit scia. ¶ 3° dices
 q̄ scia ē spēs intelligibilis subī i ordine ad pdicatū nō ab
 solute ⁊ fm̄ se. Cōtra. tūc subm̄ i ordine ad pdicatū v̄ ē
 idēz eētialr̄ cū subo fm̄ se ⁊ nihil reale addit. v̄ aliqd̄
 reale addit. Si nihil addit. cur eadē spēs sit vtrobiz. si
 vna nō ē scianec reliq̄. Si addit aliqd̄ reale puta ordiez
 sic spēs eius nō erit vnica ⁊ simplex. s̄ multiplex sicut ⁊
 res. sic at̄ scia nō erit qd̄ vnū p se. ¶ 3° dices q̄ scia est
 spēs intelligibilis firmata i itellcū p̄ discursū d̄m̄ratiūz
 p̄cedētē. Cōtra. possibile ē q̄ at̄ discursū demōstratiūz
 aliqs habeat spēm intelligibilez firmatā i intellectu suo ⁊
 diuissime cōseruatā. Adueniente q̄ discursū demōstra
 tiuo. aut illi spē aliqd̄ addit. aut nihil. Si nihil. igit̄ sic
 p̄ns illa nō erat scia sic nō ē nūc scia. Si igit̄ aliqd̄ addit̄
 illi spēi p̄ discursū demōstratiūz. q̄ro qd̄ est illd̄ additū
 aut est intellectio. aut spēs intelligibilis. aut aliqd̄ aliud.
 Si dicat̄ q̄ est intellectio. hoc est icōueniens. qz tūc scia
 p̄ hitu esset formāz duo actus qd̄ est derisoriu. si autēz
 illud additū p̄ discursū p̄cedentes sit species intelligi
 bilis hoc est ridiculū qz iā intellectus habebat sufficiētē
 spēm intelligibilez firmatā in intellectu. ad quid q̄ opoz
 teret addi aliā. Et iā qz spēs intelligibil̄ cā a fātasmate
 ⁊ a re fātasata. discursus at̄ ille d̄m̄ratiūz nullū illoz
 ē. Si aut̄ dicat̄ q̄ p̄ discursū demōstratiūz addit̄ ad spēm
 intelligibilez firmatā aliqd̄ aliqd̄ qd̄ nec ē spēs intelligibil̄
 nec intellectio tūc scia nō eēt idē cū spē intelligibili. cuius
 oppositū ponebat̄. Et si dicat̄ q̄ ē qd̄ dā p̄positū ex spē
 intelligibili firmata i illo supadditō. b̄ est icōueniens. qz
 fm̄ b̄ scia nō eēt ens p se nec simplex eētia. qd̄ ē absur
 dū. Vñ scia nullo mō ē idē cū spē intelligibili firmata in
 itellcū sed ē qd̄ a habitus v̄lis pueniēs ex frequēti cō
 deratōe cōclōnis post eius p̄ncipia necia ordinata p̄fici
 ens itellcū ⁊ inclinās ad verā ⁊ certā cognitionē inhe
 rentie pdicati ad subm̄ siue illud pdicatū sit p̄pria pas
 sio demōstrata siue sit diffinitio mālis q̄ demōstrat̄ de diffi
 nito p̄ diffinitionē formale. vt p̄z ex p̄. ⁊ 2° poster. ¶ 3°
 aliqs posset dubitare p̄ pdcā. b̄mo d̄ cōclōne. qz si scia ē
 aliqs habitus a spē intelligibili ⁊ 2° tunc eiusdē fm̄ eā
 dē rōne eēt habitus itellcūales diuersi. qd̄ videt̄ esse i
 cōueniēs. ⁊ p̄bat̄ p̄na. qz de triāgulo fm̄ q̄ triāgulus p̄t

h̄ri scia. vt p̄z p̄ poste. ⁊ filr̄ spēs intelligibilis triāguli p̄t
 esse i itellcū h̄ntē sciam de triāgulo. similr̄ aut̄ ⁊ i alyis.
 q̄re ⁊ c. ¶ Itē sicut se h̄z spēs rei artificialis ad rē artifi
 ciale sic res scibilis se h̄z ad rem scibilez. p̄ cōuenientes
 similitudinez. mō ars est idēz qd̄ spēs rei artificial. vt pla
 ne docet aristo. i 5° meta. c. 3° ar̄ at̄ q̄ sūt. ¶ Itēz ois ha
 bitus itellcūalis aut est sapia. aut scia. aut itellcū. aut
 prudentia. aut ars. 6. ethic. sed spēs intelligibilis rei scite
 est habitus itellcūalis vt manifestū est p se. et nō est in
 tellcū q̄ est p se habitus p̄ncipioz p̄plexoz demōstratōis
 nec est sapia qz sapia est ex p̄ncipis abstracta motu et
 a mā. nec est ars nec prudentia. qz illi sunt habitus q̄ sūt
 de rebus opabilibus a nobis. spēs aut̄ intelligibil̄ dicit̄
 esse de aliq̄ speculari qd̄ nō est opabile a nobis. q̄re re
 lingit̄ q̄ h̄z spēs sit scia. ¶ Item si talis habitus esset in
 itellcū differens ab h̄z spē intelligibili ⁊ remanens post
 cōsideratōez actualez. videt̄ q̄ i p̄petuū remaneret in
 itellcū. qz accūs absolutū nō corrūp̄t nisi ad corrupti
 ones sui subiecti vel a d̄tio suo vel ab absentia agentis
 cōseruat̄ ipz i subiecto. cū q̄ subm̄ istius habitus sit p̄
 petuū. s. itellcū possibilib̄ fm̄ aristo. ⁊ ista habitus p̄pe
 nō h̄z d̄tio. qz delectatōi fm̄ itelligere nō est aliqd̄ d̄tio
 fm̄ aristo. i 5° ethico. nec p̄ns habitui intellectuali. nec
 etiā p̄pter absentia agentis cōseruat̄ ipm̄. qz illud n̄
 est nisi species ex̄ns i virtute imaginatiua ⁊ memorati
 ua. ⁊ illa cōseruat̄ species intelligibilez ⁊ nō aliud. q̄re ⁊ c.
 ¶ Aliud dubiū est. qz dictū est q̄ h̄z habitus q̄ d̄ scia
 nō ḡnat̄ s̄l̄ tota s̄z successiue pars post partē. Ex b̄ eni
 v̄ seq̄ q̄ ad sciaz sit motus p se cū sit trāsmutatio succes
 siua. ⁊ b̄ ē 3° arl. 7° p̄hycoz. ¶ Item q̄rit̄ qd̄ ē immediatūz
 p̄ncipiū actiū illius habitus i itellcū possi. b̄. n. v̄ diffici
 le assignare. ¶ Itēz aliq̄ p̄bat̄ q̄ i intellectu nō p̄t eē h̄
 tus p̄pe d̄s. qz forma q̄ idiget agere extrinseco p̄seruare
 eā ⁊ q̄ remoto statū remouet̄ illa forma nō est hitus p̄pe
 d̄s. ¶ Ills. n. d̄cederet q̄ lumē ex̄ns i aere esset p̄pe d̄s
 hitus ipius aerl̄ q̄ sp̄ idiget lūe extrinseco p̄seruare ⁊ eo
 remoto statū remouet̄ lux aerl̄. Si l̄r̄ n̄ esset dicendū h̄z
 p̄h̄z q̄ emphasis. i. spēs alicuius obi ex̄ns i speculo esset
 hitus speculi p̄ eadē cāz. nūc at̄ ois forma ex̄ns i itellcū
 n̄o acq̄sita idiget h̄z p̄seruare. ⁊ destructo eo statū d̄stru
 it̄ illa forā. s. fātasmate. vñ cū for. iterficiat̄ statū p̄it̄ oēs
 fore eius accepte a fātasmatibus for. q̄l̄ ḡ eēt hitus i in
 tellectu. ¶ Ad p̄mū istoz p̄t dici negādo p̄na. qz h̄z
 triāgulo aut aliq̄ h̄z subo possit h̄ri spēs intelligibilis. tñ
 d̄ ipo triāgulo h̄z se ⁊ seozū nō h̄ri scia p̄pe s̄z h̄ri scia de i
 herētia passiōis ad subm̄ vna cū subo. ad cuius iherētie
 cōsideratōez verā ⁊ firmā p̄ficiat̄ hitus sciētificus ⁊ d̄si
 ponit. De iherētia aut̄ passionis ad subm̄ bñ h̄ri species
 intelligibilis ad cōsiderādū eā absolute ⁊ cōsideratione
 nō oio certa nec p̄fecta. ⁊ iō regrit̄ aliqs habitus ad d̄si
 derādū eā post sua p̄ncipia necia ⁊ ordinata cōsiderōe
 certa ⁊ p̄fcā. ⁊ illa est scia. Et tu dices q̄ de vno ⁊ eodez
 .s. de iherentia passionis ad subm̄ h̄ri duplex habitus in
 tellectualis. s. species intelligibilis ⁊ scia. Et ego dico q̄
 b̄ nullū est icōueniens diuersis modis vt p̄z ex dictis.
 Scia. n. est habitus p̄ficiens itellcū ad cōsiderationez
 certā illius iherentie i ordine ad sua p̄ncipia demōstrata
 species vō intelligibilis ad cōsiderādū ipaz fm̄ se. vñ ma
 nifeste p̄ncipius q̄ aliqs p̄t h̄re cognitionez alicuius
 iherentie p̄ spēs eius intelligibilez firmatā i itellcū q̄ tñ nō d̄
 ē sciens illā iherētia vt in exēplo p̄missio ⁊ alyis multi.
 possibile. n. ē q̄ aliqs pluries cōsideret q̄ sup datā lineā
 ⁊ trigit̄ triāgulo eglatez collocare. ⁊ tñ nō h̄z sciaz huius
 cōclōnis. qz nō cōsiderat̄ eaz sufficienter post eius p̄ncip

pla demonstrativa. ¶ Aduertendū est qd lz spēs intell/
gibilis z scia quodā mō sint habitus intellectuales. tamē
lōge verius ipsa scia ē hitus intellectualis qz spēs. eo qd
ipsa scia generalit ex actibus frequentatis mō supradic/
tio. spēs aut intelligibilis nō sic. imo pcedit actū intelligē/
di. z silr nō est iconueniens de eodē cēplures intellectuā/
les hitus diuersimode tñ. f. qd vnus acgrat ex actibus
frequentat. alius aut nō. ¶ Ad aliud pōt dici qd spēs rei
artificialis nō pōt eē formalr z eēntialr idē qd ars. lz p
tanto dī ars. qd est qdā dispositio ppinqua ad art. m.
¶ Ad aliā dī qd habitus intellectualis accipit duplr. vno
mō cōiter p quocūqz actu intellectus p pficiente seu di/
sponente ipm ad actū z^m siue ille actus secundus sit de
pms operatōibus intellectus q sunt sine affirmatione z
negatione. siue de secundis actibus intellectus q sunt cū
affirmatione z negatōe. z hoc mō spēs intelligibilis hñ ē
habitus intellectualis. qz p ipaz pparat intellectus ad cō/
sideratōe rē cuius ē spēs cōsideratōe icōplexa sine affir/
matōe z negatōe. z de illo hitu nō loqr ar. i. 6° ethicoz.
Alio mō accipitur hitus intellectualis magis stricte pro
actu p intellectus pficiente ipm ad cōsiderationē veraz z
plexā cū affirmatione z negatōe. z sic spēs intelligibilis
nō est habitus intellectualis. z sic loquit ar. i. 6° ethicoz.
¶ Ut pōt dici qd ois hitus intellectualis ē scia vt reduc/
bilis ad aliquez hñoz habitū intellectualiū aliquo mō
z sic est hic. Nam spēs intelligibilis rei scite qzuis formalr
nō sit scia tñ reducitur ad sciam sicut ordiatuz i finem
reducit ad suū finēz. spēs. n. intelligibil rei scite ordiatur
ad consideratōem pcedentes sciam z p pns ad sciam z
ad eius cōsideratōez. Et p pns ad aliā dubitatōez dico
qd habitus que est scia idiget cōseruari ab aliquo extri/
seco. f. ab illo quod cōseruat speciem intelligibilem rei
scite z illa deficiēte sine dubio deficit scia eo qd species
intelligibilis ē sicut dispō necessaria intellectui ad illam
habilitatē hñdā z cōseruandā. Cōsidera g ordinē istoz
actuū z hituū z iuenies veritatē deo dante. ¶ Ad aliud
dico breuiter qd trāsmutatio intellectus ad sciaz siue ipa/
gnatio scie nō ē alteratio. pprie dicta. tum qz nō hz p se
icipere a termino p rario. tū qz nō est p rina necessario.
z hec ambo regrunt ad alterationē verā. ¶ Ad aliū qñ
querit. qd ē pncipiū effectiūū imediatū illius habitata/
tis i intellectu. Sorte dicendū qd illud idē qd agit illam
intellectionē facit istā habilitatē cōsiderandi. Quid at
sit illud post reqret. ¶ Ad aliaz dicūt aliqui p iterceptio/
nez maioris. nā forme oēs nāles gnabiles z corruptibi/
les idigent agente extriseco pseruante q remoto statim
remouent. i. influentia celesti. Un z ar. dicit i p metheo/
roz. qd necesse ē hūc mundū esse p rignū supiozibus la/
tionibus vt ois virtus eius gubernet inde. Un Lōmē.
i suo tractatu de suba orbis dicit. qd si dstrueret motus
celi dstrueret totus mūdus. z tamē multe forme gnā/
biliū z corruptibiliū sūt hitus qdā q psequūt ipaz subaz
Un Lōm. i isto 3° cōmēto 4° dicit. qd forme sūt exntes
et aiām i rebus sensibilibus fz q hitus existit i habēte
bituz. Et silr pōt dici i pposito. ¶ Sz qzuis hoc sit con/
uenienter dcm tamē nō oio gescit intellectus. non. n. est
sile de formis nālibus z de istis q in intellectu nō sunt
qz nō qlibet forma nālis idiget agente extrinseco ppo
pseruante ipsā. lz i oibus aut multl sufficit vnū pseruās
f. virtus celestis diffusa cū luce i istis iseriozibus. vnde
Alber. dicit i suo cōmento de sōno z vigilia. qd lumen
celestē diuersimode figuratū vebit ad nos oēs virtutes
orbis. lz q 3 forma exns i intellectu indiget pprio cōser/
uāte extriseco. Alio. n. pseruatiūū bēt hitus de triāgulo

z aliud hitus de asino. silr z i alyz. z iō ille forme possūt
esse hitus. alie vero nō. ¶ Et pōt dici ad illud qd hec
influentia celestis cōseruās hec iserioza lz sit vna scdm
z plantē. tamen iste virtutes seu influentie sunt diuerse
formaliter. Alia. n. forma ē vtus formalr pseruatiua fri/
giditatis siue siccitatis z alia caliditatis. silr z in alyz.
Si g forme māles sint hitus rez nō obstante qd a diuer/
sis pseruātibus idigeāt pseruari. qre etiā forme intell/
gibilez nō eēt hitus qzuis pñet ab ex. f. p oia extriseca.
¶ Notādū est qd subm alicuius forme pōt se hēre duplr
ad pseruās extrisecum illius forme. Vno mō qd sp sit et
sufficenter p rēns. z sic se habet intellectus possibilis
ad fantasma. semper enim est p rēns eis que sunt in
fantasia. z sic ille forme bene possūt dici habitus. Alio
mō cōtingit qd subm forme cōseruate nō semp ē suffici/
enter pns ipi pseruati nec eoz? z talis forma forte non
esset habitus pprie deūs p rēns cū hec nō gñet ex mul/
tis actibus. sicut obm nō est sufficenter pns speculo ad
pseruandū z faciēdū suā spēs i co. z iō illa nō ē habitus
speculi pp rissime sumēdo habitū. silr aut z i alyz hñ.
qre zc. ¶ Sz aliqs qret rōnabilr. qre iste habitus non
semp intellr actualr qz diu ē itellcū. cū actiūū intellectu/
nis. f. itellcūs agēs sit pns itellcūū possibilis disposito suf/
ficiēter ad eius itellectōez. ¶ Et si dicis qd itellcūs pos/
sibilis nō sufficenter ē semp dispositus ad itellādū illū
habitū. qñ q dispō ei deficeret? Erit forte dicēdūz qd
habitus nō ē natus itelligi actu nisi dū itellr res de qd ē
habitus. vñ d ficiēte itellectōe illius rei nō itelligit ipe
habitus. z h va de difficile ē nisi pcedat itellectūz sil in/
telligere diuersa. f. habitū itellcūalē z rē de qd ē habitus
ipe. Et hec sufficiāt de ista. q. de qd ab alyz parū vt nihil
accipe potui. ¶ Rōes pista pte cōcedo iquātū faciūt p
ea. Et hec dicta sufficiāt. z accipiāt iuuenes studiosi p
modū exercitatiois. Cōplemētū aut declaratiois z dter/
minatōis posterioribus z fortioribus relinqt. qre zc.

¶ Noniam

¶ Queritur hic pmo. Utrū gditas sit p mū ob/
iectū itellcūs. ¶ Arguit pmo qd n. qz si gditas eēt p mū
obm itellcūs. tūc pma gditas pmo itelligeret. hec pna
videt satis manifesta. sed pns ē falsū. qz pma gditas ē
gditas sube. vt pz ex 7° meta. z tñ accūs pns itelligit qz
suba. pbatio. qz itellcūs itelligēdo depēdet ex sensu vt
pz ex isto 3° mō pstat qd accūs magis sensibile ē qz suba.
qre zc. ¶ Itē si gditas eēt obm itellcūs p mū tunc idiū/
duū gditatis siue singularē nō possz itelligi cū ipm idi/
uiduū gditatē differat a gditate vt pz ex isto 3° z diuer/
soz debent eē diuerse virtutes cognoscitiue vt videt.
qz potētie distinguunt p obiecta. sed pns est falsū. qz itel/
lectus enūciat aliqd de singulari seu de idiuiduo gdi/
tatis. vt dicēdo sor. est hō. g itelligit ipm. qre zc. ¶ Itē
si gditas esset p mū obm itellcūs tūc nō possz in/
telligi. psequēs est falsū. qre zc. falsitas psequēt nota ē.
qd cōiter dī qd nō ens pōt itelligi vt dī. 4. meta. z pbat
psequētia. qz qd nō ē obm p mū alicuius potētie nec p r/
net sub pmo obiecto. nec hz habitudinē ad p mū obm.
nec eoz? nō cognoscit ab illa virtute. hec est manifesta.
sed nō ens nō est gditas nec p rinet sub gditate vt ma/
nifestū ē nec hz habitudinē realē ad gditatē. qz illa ha/
bitudo nihil est cuius subm nihil est. sed ipm nō ens ni/
hil est. g habitudo nō entis ad ens nihil ē. Nec silr illa
gditas pōt habere aliquam habitudinēz ad nō ens. qz
habitudo est qdā respūs p lōdo. modo ille respectus

nihil ē cuius terminus nihil ē cū ip̄s nō ens nihil sit. se-
quit̄ q̄ illa habitudo erit nihil. s. q̄ dicit̄ ad nō ens. 7 sic
ratione illius habitudinis non ens non intelligimus.
¶ Itē illud qd̄ nō ē sensibile nō ē intelligibile nec p̄ nōs
ob̄m̄ p̄mū intellectus. sed qd̄itas nō est sensibilis. q̄ rē.
maior p̄s. qz̄ intellectus n̄ nihil intelligit sine fantasmate
vt̄ dicit̄ arist. i. isto 3°. fātasma aut̄ rei sensibilis similitudo
ē vt̄ p̄s ex 2° huius. 7 minor appz̄ auctoritate Lōm. i. 2°.
huius. ca. Dicendū āt̄ fm̄ vnūquēq̄ sensus. vbi dicit̄ q̄
sensus non comprehendit quiditates rez̄. quare rē.
¶ Q̄pp̄m̄ cōiter allegat̄ ab ari. i. isto 3°. s. q̄ qd̄itas rei est
p̄mū ob̄m̄ itellēs. ¶ Ad qd̄ez̄ dimissis alijs op̄ionibus
dico ad p̄is q̄ aliquid eē p̄mū ob̄m̄ intellectus pōt̄ itelligi
dupl̄r. Uno mō q̄ sit p̄mū in ordine cōitatis. Alio mō i
ordine p̄ncipalitat̄. 7 adhuc ob̄m̄ p̄mū i ordine p̄ncipa-
litate pōt̄ itelligi dupl̄r. Uno mō cōpando vnū genus
p̄dicamentale ad oīa alia genera. Alio mō cōpādo vnū
itelligibile ad oīa alia itelligibilia. Tunc dico ad qd̄nē
p̄ q̄ ip̄m̄ ens seu qd̄itas qd̄ p̄ eodē accipio ē p̄mū ob̄m̄
intellectus p̄mitate cōitatis. 7 hoc statim p̄bat̄. qz̄ omne
illud qd̄ est cōe ad oīa illa que cognoscunt̄ ab intellectu
d̄z̄ dicit̄ p̄mū ob̄m̄ intellectus p̄ mō. sed ens seu qd̄itas est
h̄z̄. oē. n. itelligibile est ens aliq̄ mō seu qd̄itas quodq̄ mō
cōiter 7 large accipiēdo qd̄itate. q̄ rē. ¶ Et ē cōsiderādū
circa hoc q̄ quis ens seu qd̄itas nō sit qd̄ vnuz̄ f̄z̄ sp̄em̄
nec f̄z̄ gēus vniuoct̄ vt̄ cōiter d̄r̄ 7 accipit̄ i. 4°. metaph.
t̄n̄ b̄n̄ ē vnuz̄ fm̄ analogiā. nā vnū ens ē p̄us alijs. s. suba
subst̄as acc̄ntibus. 7 alia attribuunt̄ vni p̄ sicut̄ subo vt̄
docet̄ Lōm. i. 4°. metaph. 7 h̄z̄ vnitas sufficit ad aliquā
vnitate potentie aīe intellectiue. ¶ 2°. dico suba est p̄mū
ob̄m̄ intellectus. 7 h̄z̄ p̄mitate p̄ncipalitat̄ cōpando ad
inūicē gnā p̄dicamētalīa. qz̄ illud qd̄ est p̄ozis. 7 p̄fectio-
ris entitat̄ d̄z̄ esse p̄mū ob̄m̄ intellectus. 7 hoc p̄mitate
p̄ncipalitat̄. s. suba est p̄ozis 7 p̄fectiozis entitat̄ oī-
bus alijs vt̄ p̄s 7°. meta. 7 oīa alia genera nō sūt etiā nisi
qz̄ sunt ip̄sius suba. s. q̄litas sube q̄titates aut passio-
nes aut aliqd̄ h̄z̄. q̄re rē. maior p̄p̄o satis h̄f̄ ex 2°. meta.
nā vnū qd̄q̄ sic se h̄z̄ vt̄ sit sic se h̄z̄ ad v̄itatē seu cognitōz̄
verā. 7 p̄ nōs ad hoc q̄ sit p̄mū ob̄m̄ intellectus eius est
verā cognitōnē h̄f̄e. q̄re rē. Sz̄ q̄l̄r̄ intelligat̄ suba. aut
p̄ sp̄em̄ p̄p̄riā. aut p̄ sp̄em̄ acc̄ntis. de hoc bonū eēt̄ inq̄-
rere seoz̄us 7 diuisim. ¶ 3°. dico q̄ p̄mū ob̄m̄ intellectus
ordine p̄ncipalitat̄ respectu oīum alioz̄ itelligibiliū
ē p̄mū p̄ncipiū qd̄ ē d̄us. qz̄ illud qd̄ ē nobiliozis 7 digni-
ozis veritat̄. 7 entitat̄ respectu oīum itelligibilium
ē p̄mū ob̄m̄ intellectus fm̄ istū modū. hec ē recipienda p̄
manifesta. s. p̄mū p̄ncipiū qd̄ ē deus est h̄z̄ testāte arist.
in p̄ metaph. vbi dicit̄ q̄ total̄ optimū eoz̄ q̄ in nā deus.
Et Lōm. dicit̄ in 2°. metaph. q̄ si ē aliq̄ cā p̄ma oīuz̄ etiū
vt̄ declaratū ē i scia nāliū illa ē magis digna i eē 7 i v̄ita-
te q̄ oīa alia. oīa. n. entia nō acgrunt eē 7 veritatem nisi
ab illa cā. Et q̄ est t̄n̄ ens p̄ se v̄ez̄ 7 vnū p̄ se 7 alia sunt
vera entia p̄pter veritatē illius. q̄re rē. ¶ Propter solu-
tionē vnus rōnis cōsiderandū ē q̄ vnū itelligibile esse
p̄us cognitū alio itelligibili nihil est aliud q̄ cognitōez̄
vnus pōzē eē cognitōe alterius. cognitōnē aut̄ vnus
esse pōzē cognitōne alterius hoc pōt̄ itelligi dupliciter
q̄tū ad p̄positū spectat̄. Uno mō ordine generationis
Alio mō ordine perfectionis 7 ex dignitate. Nō credo
saluo meliori iudicio q̄ cognitio acc̄nt̄ in intellectu pōzē
ē cognitōe sube via generationis. qz̄ sicut̄ acc̄nt̄ ē dimi-
nute entitat̄ respectu sube ita sine dubio cognitio ac-
c̄nt̄is diminuta ē 7 imperfecta respectu cognitionis sube
semp̄ āt̄ ip̄fectioza i eodē pōza sūt via gn̄atōis respectu

perfectioz̄ v̄l saltē ordie p̄portionabili vt̄ fat̄ h̄r̄ ex. q̄.
metaphy. Unde imaginor q̄ quēadmodū in gn̄atione
formarū in mā corruptibili generatio acc̄nt̄is p̄ozis ē
generatione subst̄atie. p̄zius enī oportet mām disponi
per qualitates p̄ueniētes ante q̄ recipiat formā in mā
Unde cōmen. dicit̄ p̄mo phy. q̄ generatio subst̄atie est
terminus alterationis. sic in p̄ductōe cognitōis in intel-
lectu possibili humano p̄zius sit cognitio acc̄nt̄is quoz̄
dāmō q̄ cognitio subst̄atie. cuius manifestū signū est
q̄ motus 7 p̄laltas entū que sunt acc̄nt̄ia subst̄atia
nāliū sunt p̄ncipia in scia nāli fm̄ Lōmen. in p̄mo phy.
Constat aut̄ q̄ p̄ncipia doctrine p̄us cognoscunt̄ q̄ ea
que per ea docent̄. oīs. n. doctrina ex p̄x̄nti sit cogniti-
one. quare rē. vnde Lōmen. dicit̄ in 6°. metaph. cōmēto
p̄mo. q̄ i rebus nālibus nō p̄nt̄ sciri subst̄atie rerū nisi
ex posterioribus. i. acc̄nt̄ibus. sed subst̄atie cognitio est
p̄oz ordine dignitat̄ 7 p̄fectionis. cū ipsa subst̄atia sit
nobiliozis 7 p̄fectiozis dignitat̄ 7 entitat̄ acc̄nt̄ibus.
Et ad illā int̄tionē intelligo d̄m̄ Lōmen. in 7°. meta.
vbi dicit̄ q̄ substantia est nobilioz̄ 7 p̄zius acc̄nt̄e nā dif-
finitione 7 t̄pe. s. q̄ notitia subst̄atie est p̄oz ordine p̄-
fectionis 7 nobilitatis. non q̄ p̄oz sit ordine generatōis
¶ Doc pulchre 7 euident̄ docet̄ cōmen. ibidē in his v̄bi-
cū narravit q̄ suba ē p̄oz acc̄nt̄e cognitōe dedit̄ modū
7 dicit̄. Et nos videmus rē. ita q̄ signū hoc q̄ subst̄atia
apud nos manifestioz̄ ē acc̄nt̄ibus. s. v̄lia substantie q̄
v̄lia acc̄nt̄iū est. quia scire indiuiduū subst̄atie per sua
v̄lia substantialia ē p̄fectius scire q̄ scire illud per v̄lia
acc̄nt̄iū. verbi gr̄a cum volumus scire hōiem si scineri-
mus eū eē aliq̄ nām subst̄atiale. verbi gr̄a. ignem scire
ip̄m̄ per hoc p̄dicatū subst̄atiale ē p̄fectius q̄ scire ip̄m̄
esse quātū aut̄ quale. aut̄ aliquod p̄dicabiliū acc̄nt̄ium
Et subdit̄ paucis interpositis. Et quia scire hāc subst̄a-
tiam per suas dispōnes subst̄atiales ē p̄fectius q̄ scire
ip̄m̄ p̄ dispōnes acc̄nt̄ales necesse est vt̄ dispōnes sub-
stantiales sint accidētalibus manifestioz̄es. Ecce si b̄n̄
inspicit̄ cōmen. non cōcludit̄ subam eē notioz̄e acc̄nt̄e
nisi q̄ cognitio subst̄atie ē p̄fectioz̄ cognitōne acc̄nt̄is
Ex hoc aut̄ q̄ aliquid sit p̄fectius alio nō cōcludit̄ ip̄m̄
eē p̄zius eo nisi ordine p̄ncipalitat̄ nobilitat̄ 7 digni-
tat̄ vt̄ manifestū est intelligēti. q̄re rē. ¶ Et hic est cō-
siderādū q̄ quis ponā cognitōnē acc̄nt̄is eē p̄zem or-
dine generatōis in intellectu. non tamē volo dicere q̄
q̄libet cognitio accidēt̄is cuiuslibet sit p̄oz qualibet cog-
nitōe subst̄atie. imo possibile ē q̄ aliqua cognitio sub-
stantie alicuius cōfusa p̄cedat aliq̄. 7 d̄terminatā cog-
nitōnē alicuius accidēt̄is. vnde arist. in 4°. phy. tra-
ctatu de tēpore. i. illo. c. Et si motus semp̄ aliud 7 aliud.
dicit̄. q̄ p̄ ip̄m̄ mobile cognoscit̄ p̄us 7 posterius i motu
Ad cuius melioz̄e intellectu cōsiderādū est q̄ duplex
potest̄ haberi cognitio acc̄nt̄is alicuius. s. cognitio sim-
plex 7 ituitiua que d̄r̄ itelligētia idiuisibilis 7 cognitio
cōplexa fm̄ affirmationē 7 negationē. Et hec iterū vel
est icerta cū formidine ad oppositū. vel est certa 7 sine
formidine ad oppositū. Nōdo dicere q̄ cognitio acc̄-
dēt̄is simplex 7 ituitiua sine affirmatōe 7 negatōe b̄n̄
est p̄zius in intellcū via generatōis cognitōis subst̄atie.
sed ip̄ossible est q̄ cognitōdem acc̄nt̄is cōplexā 7 certā
sine formidine ad oppositū fm̄ affirmationē 7 negatōe
nō p̄cedat aliqua cognitio subst̄atie sicut̄ forte i exē-
plo p̄dcō. pars. n. motus indicat̄ esse p̄oz p̄ quā mobile
acquirit̄ dispositōem p̄cedētē. v̄l per quā mobile trāsit̄
p̄zem partē magnitudinis. 7 pars posterior per quam
mobile acqrit̄ dispōnem sequentē vel pertrāsit̄ partes

matris specie intelligibili operationis proprie illius sube. vñ dictū est q opatio facit scire formā. Opatōes at p se r ppe subax multotiens sūt occlte intellectui nec semp faciūt suas spēs p pas i ipo pcpue qz sube māles mltotiens ipediūt a suis p se r p pas opatōibus q sunt motus. aliq aut cū motu. r hoc cōtingit aut ppter agens cōtra riu obtinens r dñans formis mālibus debentibus acti ones p pas pducere. aut ppter defectū passiui qd est natū tales actōez recipe. vt qz hec herba nō sanat tales egritudinē cōtingit qz nō appropiquat mō debito corpi susceptiuo. aut qz ipedit a dño agente. aut aliq tali mō. sifr aut r i alyz. r tūc later intellectuz qz talis herba hēat facere talē opatōez p pas. r sic nō est dispositus sufficiēter ad recipiendū spēm intelligibile talis sube. Sed cū intellectus hēbit spēm intelligibilez p pas ppe opatiōis cātā a fantasmate talis opatiōis sensate. tūc sine dubio recipiet spēm intelligibilez illius sube. vbi gra. cū aliquis cognoscit leuitatez ignis p eius spēm r cognoscit motū simplr surfū s3 nām p eius spēm tūc intellectus recipiet spēm forme subalis ignis quā cōseqt talis motus. r p eā intelligit formā illā. sifr at r in alyz suo mō. Et fm istum modū intelligit vbi ari. q accntia magnā prem pferunt ad cognoscendū qd qd est. hoc. n. p tāto vez ē. quia opatio p pas sube q est qdā accns faciens i intellectu suaz spēs pparat intellectū ad spēm p pas sube q vterius p ficit ad cogscendū ipsā subam. r hoc inuit ari. i hoc qz dic magnaz ptē cōferunt r nō dixit q faciūt ipsam cognitionē qd qd ē. nō. n. faciūt dispōnē totalē s3 p se dispōis vt p3 ex dictis. ¶ His vñs respōdet rōnibus in dñum. ¶ Ad p mā dñ negādo dñam. nā ipa suba mālis nō statī cū ē pns sensui gignit i itellcū suā spēs p pas. sed o3 pcedere spēm p pas opatiōis. ipsa at opatio p se p pas sube nō pōt gignere suā spēs i sensu nec i itellcū nisi cuz actualr existit r exercet ab ipsa suba. Cōtingit aut frequēter sub statīā māle ipediari ab opatiōe r nō exercere actu suā. p pas opatiōez ppter cās pdcās. r cū exercet suā opatiōez p se r p pas aliqñ nō ē sufficiēter pns sensibus humāis ad faciēdū i eis suā spēs. vel si ē pns sufficiēter tñ ipsi se sus sūt ipediti aliqbus caus vt nō recipiāt sufficiēter illā spēm. vtputa somno aut moribus fortioribus. aut aliqbus hō. id nō valz rō. ¶ Ad aliā iueniūt aliq sensisse q spēs recepta i itellcū hñ est de gñe sube vel nō est de alio gñe qz sube sic etiā spēs albedis nō est i alio p dca/ mēto a q litate. h3 tñ aliū modū eēndi i itellcū qz i mā pma. qz i mā pma forma subalis existit corporalr r situ alr r cū dispōnibus hñtibus dñū. i itellcū aut existit i corporalr r idiuuifilr. r nō situ alr. Et ad istā itētionez dicit aristo. q lapis nō ē i aīa. s. corporalr r situ alr cū d r yz dispōnibus suis eo mō q antiq videbāt ponere. sed spēs lapidis. i. forma abstracta i corporea vñs fm repñtatōem. nec tñ itellcū ē idē eēntialr cū hō spēbus. sed i potētia ad eas. r bec ē snia ari. i pñ. huius. vbi dic. Im passibile gōz eē. s. passioe corruptia q ē cū abiectōe d r yz susceptiū at spēi i potētia huius. s. receptia. s3 nō b. i. nō est essentialr ipa spēs nec aliqd eēntialr cōpositū ex ea. nec reputare i cōueniens qz i itellcū possibili sint spēs abstracte de genere sube repñtātes ipsas subas q idiuu dualr subsistūt i mā corporali. r oēs iste sube spūales recipiunt i intellectu possibili p. r pncipalr q est d se ens pure potētie fm opi. cōez q attribuit ari. r cōm. Et istd vñ cōsonare vñs qbusdā cōibus r famosis qbus dicit qz qd itas rei abstracta a mā ē i itellcū. qd etiā pbant aliq sic. Illud qz recipit intellectus possibilis est illud qd intellectus agens abstrahit. bec est māifesta de se fm oēs. s3

intellectus agens abstrahit qd itatez rei intellecte vt etiā cōiter dñ. r hoc abstrahere nō est aliud nisi pducere spēm qd itatis vñr repñtātes. Qualr aut hoc agat intellectus agens vna cū spē existente i fantasia ingrendū est post. S3 hic est vñū dubiū. qz si suba intelligit p spēm p pas cū vñus sube possint esse plures itellectōes. vt hō pōt intelligi fm q hō r fm q aīal r fm q aīatū r s3 q corpus r s3 q suba. seqt qz vñus sube sint ples spēs itellibiles. ¶ Et forte dicendū qz vñus sube fm vñā sui formā nō est nisi vna spēs itelligibilis s3 s3 diuerfas formas subales ordinatas bene possunt eē plures spēs. r sic diceret i pposito fm ponentes pluralitatez formaz i eodē indiuiduo sube. Et de h alias visū fuiti qdōne de pluralitate r ordie formaz. ¶ Alr possit aliq dicere qz vñus sube nō erit nisi vna spēs itelligibilis. r cū dicit qz vñus sube sunt plures itellectōes. Possit dici qz vñus sube nō est nisi vna itellectio q intelligit eius qd itas r essentia s3 se. sed bene possunt esse plures spēs qbus intelligit diuersi modi eiusdē sube vel qbus intelligit eadē suba s3 diuer/ sos modos siue fm diuersa pncipia apparentia. r fm h o3 dicere qz itellectio hoīs fm q hō et itellectio homis fm q aīal r fm q corpus nō sunt itellectōes diuerse qbus intelligat eēntia hoīs fm se. sifr at r i alyz suo mō. ¶ S3 istud videt valde difficile qz itellectio hoīs s3 q aīal nō sit itellectio sube hoīs. r sic de ceteris. r ex hoc si bene ipicies accipies vñā rōnem difficilē ad pbādū qz alia ē foīa subalis p quā hō ē hō r aliap quā hō ē aīal. nā itellectio hoīs fm q aīal aut ē itellectō accntis. qz sic aīal fm q aīal esset accns. qd est absurdū. Si g est itellectio sube aut ē itellectio hoīs fm q hō. aut ē itellectō solius māe pme. aut itellectio alicuius forme subalis p quā hō est aīal r nō p quā hō est hō. sed de h nō plus ad pns. ¶ S3 dicamus ad ppositū qz pbabile ē spēs itellibile p pas sube māle esse de genere sube aliq mō r tot eē spēs sube i itellcū possibili qz sūt i mā forme subales. r sic itellēs possibilis est potēs oia fieri mō silitudis r receptōis. et fm istā pōnē facilius teneī illa positio qz itellcū possi bilis sit suba pure potētie r nullo mō actu de se forma liter. r iō recipit subas rez fm eē spūale r imāle. ¶ S3 istā viā multe dubitatōes vident esse. qz eadez rōne oporteret dcedere qz spēs sube mālis exñs i aīa cogita/ tiua esset de genere sube. qz illa spēs est s3 i ipi sube r eā repñtat sicut spēs existens i itellcū. cū g aīa cogitati/ ua sit qdā actus seqt qz actus recipit p se aliqd de gene re sube. qd vñ multū i cōueniens. Et ppterea cū ipa spe cies q est i cogitativa sit immediatū pñ actiūū speciei q est i itellcū vt dñm est pns. r multi dcedūt. neciūm erit aut qz species sube existens i vtute cogitativa sit de ge/ nere sube. aut qz accidens sit immediatū pncipiū actiūū sube. ¶ Propter qd aly dicit a r. qz species itelligibilis sube mālis bene est de genere sube. r illa nō fit imedia te a specie q est i fātafiavel i cogitativa sed ab ipsa suba māli fātafiata ita qz ipz fātafiata est illud sine q non fie ret species sube mālis i itellcū s3 nō sit pncipiū actiūū sicut cōmen. dicit i 3. celi r mūdi. qz grauitas nō est pncipiū actiūū motus deorsū fm se nisi sit surfū. ita qz surfū eē est neciūz ad h qz grauitas moueat ipz graue. r tam esse surfū nō est pncipiū actiūū huius motus vt dicit sifr r i pposito. ¶ Etiā isti dicerēt qz i virtute fātafiata vel cogitativa hoīs non est aliq spēs sube mālis q sit de genere sube. nec fuit itentio cōmen. qz aīa cogitativa cognoscat formas indiuiduales substātiales fm seipsas. sed qz ad aliq accntia p pas r opatiōes p pas q possunt

Tertius

Trigesima prima

facere suas spes in aia cogitativa. Et istaz ppetatu spes
 necessarie sunt ad hoc q intellectus recipiat spes itelli
 gibiles subaz maliu vt pdictuz est. Sigs aut diceret q
 spes intelligibilis ppa sube malis non est de genere sub
 stantie sed accidentis tuc posset euadere roem in trium
 Lum dicit illa q sunt diuersoz genex zc. veruz est nisi
 vnum sit pncipiū actiuū alterius. sed si vnu sit pncipiū
 alterius bene est possibile. z sic est hic. Nam ipsa forma
 materialis est pncipiū effectiuuz sue speciei i intellectu
 pparato speciebus accidentiuz pprioz cogitatoz. Nec
 videt esse remotū quin suba malis possit imediate age
 re aliqd accidens. sic suba inālis ponit imediate agere
 motū q est aliqd accidens. Unde i separata a mā idem
 est mouens fm agens z fm fines vt docet Lōmē. in izo
 metaph. qre zc. Prio qdem solutio pbabilis est z secu
 da. sed necessarium fortiozibus relinquatur. ¶ Itē pōt
 dici q suba malis nō agit imediate actōe reali z corpali
 sz actōe ināli z corporali bñ pōt agere imediate. Utz
 aut intellectus agens coopet ad spes intelligibiles poste
 rius igrentū est. ¶ Ad aliā cū dī omne qd cognoscit zc.
 vez est cū ipsa potentia cogitativa bz in se illā spēm p
 priā sz non ante. z ideo cōcederes q cū intellectus habet
 in se species pprā argenti z spēs pprā stāni distinguit
 illas subas sine errore nec decipit putādo vnā eaz esse
 aliā. sed cū nō bz hō species pprās tuc pōt errare. Con
 tingit aut q pntibus hō subis intellectus nōdū habz
 spēs eaz pprās. qz nōdū appuerunt ppe operationes
 eaz nec aliā pprā accntia quoz spēs pparāt intellectū
 ad recipienduz spēs subaz. z iō tunc non distinguit eas
 sed reputat eas easdem ppter cōiuententiā i accntibus
 cōibus ideo nō valet rō illa. qre zc. ¶ Questio. XXI.

Ratia

quoz undā pdictoz pōt qri. Utrum
 anima cogitativa possit cognoscere
 subas māles. Et arguit p q sic aucte Lōm. z hu
 ius vbi dicit q sensus cū pphēdit sua sensibilia ppa
 apphēdit itentōes idiuiduales diuersas in generibus
 z spēbus. cōprehēdit g itentōes huius hois idiuidual
 z itentōes huius eq idiuidualis. cōstat aut q hic homo
 idiuidualis est suba z hic equus sllr. Aut g p sensū itel
 ligit Lōm. sensuz pricularē vel vtutē cogitatiuā que est
 virtus aie sensitine. si sensuz pricularē. g multo fortius
 aia cogitativa que est virtus nobilior z pfectior cogno
 scet rāta. z si itelligit aiam cogitatiuā hē ppositū g rāta.
 ¶ Et in sequenti cōmento dicit q accidit sensibus app
 hendere drias idiuiduozū fm q idiuidua sunt. nō fm
 q sunt simplices sensus. sed fm q sunt sensus humani
 z pcpue drias subales. vñ. n. q cōprehensio itentionuz
 idiuidualiū subarū de qbus cōsiderat intellectus ē ppa
 sensibus hois. qre zc. ¶ Itē nisi cogitativa cognosceret
 subam mālem intellectus nō posset eā cognoscere. qd est
 absurdū. z pbat cōseqntia. qz actus cogitatiue necessari
 us ē ad actuz itelligēdi pcpue i rebus mālibus vt vñ ex
 isto 3o. Intelligētē. n. nec ē fātafma aliqd spectari. g zc.
 ¶ Oppositū arguit. qz si aia cogitativa cognosceret for
 mas māles eadē rōne cognosceret seipsā cū ipa sit qdā
 suba siue forma mālis vt pz ex dca pñs. hoc aut videt
 ipole qz forma mālis z corporea nō est reflexiua supra
 seipsā vt coiter accipit ex li. de causis. qre zc. Et firma
 tur. qz aia cogitativa nō est nata cognoscere aliqd ens
 actu nisi p eius spēm pprā. nō. n. est aliq cā qre cogicat
 vñ ens p spēm pprā z aliud sine spē ppa. sed ipsa non
 pōt recipe spēs pprā suypñs. qz sic idē subm. s. corpus
 humanū hret idē fm esse reale z fm esse spūale. s. aiam
 cogitatiuā. qd est absurdū. qre zc. ¶ De isto pnt eē oue

opiones pbabiles. Una q aia cogitativa humana non
 cogicit subas māles fm se z forma lr. qz aia cogitativa nō
 bz cogicere aliqd ppe z sz se z foalr nisi recipiat eius
 spēs pprā. hec supponit p manifesta. sz nō recipit spēs
 pprā sube mālis. qz illa spēs vñ esse suba aliq mō vt di
 ctū est pñs. aia aut cogitativa cū sit qdā forma et actus
 nō recipit i se aliqd de gñe sube. qre zc. ¶ Diceret tñ q
 aia cogitativa bñ cognoscit aliqs ppritates idiuidua
 les exntes i suba māli quas nō pprehēdit aliqs sensus
 particularis. z iste dñr itētōes nō sensate. z sunt ille qd
 pmen. vocat itentōes subaz idiuidualiū. vbi gñā. sicut
 hec dōitas hec malicia. hec paternitas hec filiatio. hec
 actio hec passio z hō ppritates alioz pdicamentoz q
 nō sūt sensibilia coia nec ppa. z sic nō pphēndunt a sen
 sibus particularibus. q autē aia cogitativa cognoscat
 hō itentōes testant oēs pñi g locuti sunt de distictōe
 virtutū aie humane. z specialiter auerois z albertus z
 auid z agazel. Et posset pbari sufficienter. quia virtus
 cogitativa cū sit virtus cognoscitiua nobilior z excellē
 tior oī sensu priculari z sensu cōi debet aliq cognoscere
 que nō cognoscuntur ab istis virtutibus z illa non sunt
 nisi hō itentiones. quare zc. ¶ Et cōfirmat fm pder
 minata fm itentōem aristo. z Lōmē. cōstat. n. q anima
 humana inherens corpori hūano est nobilior oī alia aia
 iherēte. z dō hō virtutē aliquā cognoscitiuā nobilioz
 oibus vtutibus aliozū aialū. z illa nō est nisi cogitativa
 q rōinat de rebus priculariter apprehēnsis. z iō dicit
 qdā ratio fm Lōmen i isto 3o qre zc. ¶ Alia opio posset
 esse q cogitativa cognoscit subas māles p spēs pprās
 idiuiduales earū ita tamen q hō spēs recepte in aia co
 gitativa nō sūt in genere sube sz accntis puta i gñe q lita
 tis. repñtat tñ subas māles p tāto. qz sūt ppruz effectus
 earum. nec videt esse iconueniens q substantia mālis
 imediate efficiat aliqd accidens spūale i subo apto nato
 z cū agens ppinquū sit simul cum patiente vt patet 7o
 pbycoz. suba aut mālis nō est simul cū ania cogitativa
 humana vt lapis lignū z hō. necesse erit cōcedere q hō
 substātia materialis agit suam speciem in medio qd est
 inter aiaz cogitatiuā z ipsā subam mālem z eo mediāte
 agit in organo sensiuū z vterius in aniam cogitatiuam.
 Nec sequitur ex hoc q sensus particularades cognoscat
 subam mālem. quia non sunt ordinati ad eius cognitio
 nem per se. nec recipiūt spēm sube fm esse spūale sicut
 exigit ad cognitōem sube. z vñā ego scire quid ē verū
 in isto qñto. z si plus apparuerit mihi als scribaz illud.
 ¶ Rōnes aut z auctes in vtranz parte euadent fm p
 dicta. Lum ergo dicit cōmen. q sensus apphēdit itē
 tōem idiuidualē huius hois z huius equi nō intelligit
 per itentōem idiuidualē ipsaz formā subalem hois
 aut equi. sed aliqā ppritatez nō sensatā pprā tali in
 diuiduo. vt q sit habens hanc paternitatē z aut hanc fi
 liationez. aut hanc risibilitatez. aut hanc habilitatem.
 aut fortitudinē corporalē. aut aptitudinalez ad ambu
 landū. Similr quod dicit vterius q accidit sensibus
 pphēdere drias idiuiduoz subales. per drias indiu
 duoz intelligit quasdā ppritates nō sensatas psequē
 tes subam indiuidui. quas etiā cōmen. vocat itētōes
 idiuiduales subaz de quibus cōsiderat intellectus.
 ¶ Ad rōnem quādo arguit pōt dici q vt intellectus co
 gnoscat subas materiales sufficit q virtus cogitativa
 cognoscat eas in suis ppruz accidentibus. et pcpue i
 suis per se ppruz opationibus. sicut ad intelligendum
 substātia imāles. nō est necē q cogitativa eas cogicat
 imo est impossibile co q virtus mālis z organica non pōt

a p p p p

2 opinio

k z

cognoscere rem spūalem et incorporalē oīo. sed sufficit q̄ cogitativa cogitēt p̄prios effectus eaz. s. motus sempiternos et vniiformes vt sat p̄ ex 8° p̄hycōz. quare rē. ¶ Sed cū arguit in triūm q̄ eadē ratione ania cognosceret seipsam. difficile est multuz et parū exq̄situz. p̄ōt tñ dic̄ q̄ ania cogitativa nō cognoscit seipsā s̄m seipsam nec p̄ suaz spēm p̄pam sine illa spēs ponere de genere sube sine de genere accētis. sed si cognoscit se hoc est solum s̄m suā operationem. q̄ cogitativa scit se cogitare qd̄ ē opus eius p̄pziū et intrinsecū. et sic forte nō coḡscit suā opationē cum sit virtus organica et corporea. sed intellectus eam cognoscit et hō p̄ intellectuz. ¶ Q̄ sigs dicat q̄ ipse exp̄it se cogitare et scit se cogitare. diceretur ei q̄ ipse abutitur ipso cogitare. imo debet dicere q̄ intellectus intelligit se cogitare. ¶ Nescio plus de hoc. quare cōsidera et tu rē.

Questio. XXII.

Consequenter querit̄. Utruz intellectus possit intelligere singulare seu indiuiduū sensibile. Arguitur q̄ non. q̄ intellectus nihil intelligit nisi suuz ob̄iū. hec videt̄ manifesta s̄z ob̄iū intellectus est v̄le vt oēs cōcedunt. singulare aut̄ non est v̄le vt et̄ manifestuz ē. q̄re rē. ¶ Itē sicut se habz sēsus ad v̄le. sic intellectus ad singulare. p̄ cōueniētē sicut v̄dinē. s̄z sensus non cognoscit v̄le vt manifestū ē et p̄z in primo posterioruz. quare rē. ¶ Item si intellectus v̄l hō p̄ intellectuz cognosceret singulare. tunc sup̄fluerēt sēsus qd̄ ē absurdum et contra dignitatē in natura vt p̄z i p̄mo celi et mundi. r̄z huius. et p̄batur cōtra. q̄ nā non facit p̄ plura quod p̄t p̄ v̄nuz. s̄z intellectus cognosceret singularia sēnsibilia ad quid cognosceret sēsus ea? ¶ Item virtus q̄ nō est hic et nunc nō cognoscit illud qd̄ est hic et nunc. s̄z intellectus non ē hic et nunc. et singulare est hic et nunc. q̄re rē. maior p̄z. q̄ talia nō p̄portioñat̄ adinuicē. s̄z q̄ v̄nū est hic et nūc et aliud nō. cognitio. n. fit s̄m quā dā similitudinē cognoscentis ad cognitū. vt patz ex isto libro et 6° ethicoz. ¶ Oppositū arguit̄ auctoritate Aris. hic. vult. n. q̄ intellectus nō solū cognoscit q̄ditates sed etiā indiuiduū q̄ditatis s̄z alio et alio modo. et idem voluit Lōm. et omnes expositores. ¶ Ad euidentiā questiōis cōsiderādū est q̄ q̄tuz ad p̄positum spectat. de numero entiuū duo sunt ḡna. Quedā. n. entia sunt q̄ h̄nt formā in mā v̄l sunt forme i mā. Alia vero sunt entia sine mā q̄. s. nec h̄nt formā in mā nec sunt forme i mā. Et p̄mū qd̄z genus entis manifestū est eē et cōcessuz ab oibus. h̄z aut̄ sunt entia mālia vt ignis aer aq̄ terra et lapides et metalla et plante et animalia et p̄tes hoz. oīa. n. hec sunt forme in materijs vel habentia formas in materijs. Et s̄nt entia mathematica sicut linea superficies rectitudo numerus par ipar. et h̄z. et in istis entibus differt q̄ditas ab indiuiduo q̄ditatis aliq̄ diuersitate. ita q̄ ipm̄ indiuiduū ē accētialr̄ cōiunctuz aliq̄bus accētibus q̄ non sūt ipsa q̄ditas nec p̄tes q̄ditatis vt sor. differt aliquo mō ab hūanitate. q̄ cōiunctus est quodā mō accētibus q̄ nō sūt humanitas nec p̄tes humanitatis. et s̄nt hec rectitudo differt a rectitudine aliquo mō. q̄ cōiuncta existit alicui qd̄ ē aliud ab ipsa quiditate rectitudinis. s. continuo. aut alicui h̄z. Sicut. n. entia nālia h̄nt māz sēnsibile. sic mathematica h̄nt mān̄ intelligibilem vt habet ex. r. meta. Sed quid si mā entiuū mathematica linz alibi p̄scrutanduz est s̄z non h̄. aliud aut̄ genus entis. s. imāle et incorporuz nō ē oīo manifestū esse sed indiget demonstrari esse. demonst̄at̄ aut̄ esse in scia naturali vt dicit Lōm. i suo libro de substantia orbis. et 2° p̄hycōz. sed p̄ quē modū nō est ad p̄ns dicendū. Adodo questiō p̄posita locū h̄z solum

in illis entibus q̄ h̄nt formas in materijs vt sunt forme in materijs. In istis. n. vt dictū est differt indiuiduū seu singulare q̄ditatis ab ipsa q̄ditate quoq̄ mō. In entibus aut̄ imālibus et insensibilibus nihil differt realiter. imo q̄quid reale positum est in eis pertinet ad quiditatem et hoc voluit dicere arist. in littera vbi dicit. In q̄budā. n. solum idēz est esse carnis et carnē. i. indiuiduū q̄ditatis et quiditas. in alijs autēz est aliud sicut aliud est magnitudo. i. singulare magnitudinis. et magnitudinis esse. i. essentia magnitudinis seu quiditas. et est exemplum in mathematicis. et similiter aqua et aque esse et est exemplum in nālibus. De conclusione vero huius questiōnis non est magna diuersitas inter doctores solennes. omnes. n. concedunt q̄ ipm̄ indiuiduū seu singulare sensibile p̄t̄ intelligi. s̄z mō intelligēdi s̄t difficultates vt videbit̄. ¶ Qd̄ aut̄ h̄z singulare p̄t̄ intelligi p̄bati p̄t̄ multipl̄. p̄mo sic. Illud p̄t̄ intelligi de quo intellectus aliquid enunciat affirmādo vel negādo. hec satis manifesta est de se. sed intellectus aliq̄d enūciat de singulari sensibili affirmādo vel negādo. vt etiā manifestū ē. vt dicēdo sor. est homo. vel hec albedo ē color. et h̄z. ḡ rē. ¶ Itē virtus q̄ cognoscit oziam iter aliqua cognoscit v̄truz illo rū. hec est manifesta p̄ se. et supponit eā arist. z. huius. et cōmen. exp̄mit eā. sed intellectus cognoscit diuersitates iter indiuiduū et q̄ditatē vt etiā manifestū ē cūlibet intelligenti. Si enī intellectus nō cognosceret illā diuersitatē q̄ virtus eā cognosceret. ¶ Itē intellectus p̄t̄ intelligere oē quod p̄t̄inet sub suo p̄mo obiecto. sicut v̄sus p̄t̄ videre oē illud qd̄ p̄t̄inet sub suo obiecto p̄mo. s̄nt aut̄ et alijs. sed ipz singulare q̄ditatis p̄t̄inet sub p̄mo obiecto intellectus. s. sub ente. vt etiā manifestū est per se. quare rē. ¶ Sed de mō s̄m quē intellectus cognoscit h̄z singulare sunt dubitatōes difficiles. ¶ Una eaz ē si intellectus intelligit indiuiduū aut̄ intelligit ipm̄ p̄ spēm eius p̄piaz aut̄ p̄ spēm q̄ditatis. p̄ sufficiētē diuisionē. Nō p̄ spēs p̄piaz q̄ est simplr̄ mālis. q̄ virtus abstracta. q̄. s. nō ē hic et nunc nō est nata recipe nisi spēm abstractā. et v̄l rep̄tantē vt manifestū est p̄ se. intellectus aut̄ est h̄z virtus. ḡ intellectus nō ōz recipe nisi spēs v̄lez. s. v̄l rep̄tātē. et tal nō est ipēs p̄pā indiuidui. vt manifestuz est. spēs. n. p̄pā indiuidui rep̄ntat̄ ipz solū. Nec p̄ spēs q̄ditatis. q̄ p̄ spēs q̄ditatis intelligit ipsa q̄ditas. ḡ p̄ eā nō itell̄r̄ indiuiduū. Nisi diceret̄ q̄ p̄ eandē spēm intelligant̄ diuersa intelligibilia. qd̄ videt̄ absurdū. q̄ eadē rōne p̄ eandē spēm intelligeret̄ oīa intelligibilia. q̄re rē. ¶ Itē si intellectus intelligeret̄ indiuiduū seu singulare vt sor. s̄m q̄ sortes. et h̄z. aut̄ intellectio sortis s̄m q̄ sor. est eadē cū itell̄cōe hoīs s̄m q̄ hō. aut̄ alia et diuersa. Si eadē. s̄z videt̄ icōueniēs. q̄ tunc singulare directe intelligeret̄ qd̄ v̄l impossibile. q̄ singulare nō intelligit̄ directe sed s̄m lineā reflexā vt cōmuniter allegat̄ ex illo. c. ¶ Si aut̄ dicat̄ q̄ intellectio sortis s̄m q̄ sor. sit alia ab itell̄cōe hoīs s̄z q̄ hō. tunc sor. s̄m q̄ sor. h̄z aliq̄ in se p̄ter ea q̄ p̄t̄inet ad hoīs inq̄tū hō. qd̄ videt̄ icōueniēs. q̄ sic sor. nō esset qd̄ v̄num simplr̄ et p̄ se. et p̄ns nō eēt in ḡne p̄ se. q̄re rē. ¶ Itē si intellectus intelligeret̄ singulare sensibile. aut̄ p̄us intelligeret̄ ipz q̄ q̄ditatē. aut̄ eoz? Nō est dicendū q̄ p̄us intelligat̄ ipm̄ q̄ q̄ditatē. q̄ s̄ est cōmune dictū. dicit̄ enim cōiter q̄ intellectus p̄us et directe intelligit q̄ditatem v̄lem et secundario q̄si linea reflexa intelligit indiuiduū. Si aut̄ diceret̄ q̄ p̄us intelligit q̄ditatē q̄ indiuiduū. hoc videt̄ esse falsum. q̄ sicut se h̄z v̄le p̄plexū ad singulare p̄plexū. sic v̄le icōplexū ad singulare icōplexū p̄ueniētē similitudinē. s̄z v̄le cōplexū nō cognoscit nisi ex co-

gnitione singulariū cōplexoz. sicut bec ppō. omne totū ē maius sua pte. nō cognoscit nisi pūs nō hac ppositiōe hoc totū ē maius sua pte. et sicut de alijs. pncipia enī non cognoscunt nisi p sensum et expientia vt pz ex pbenio metaph. et p. poste. quare sicut singulare incōplexuz pūs itelligit q̄ vlt icōplexū vt hoc totū et hic hō q̄ totū et hō similiter aut et alijs. hoc etiā videtur itelligere cōmē. i. metaph. vbi dicit q̄ vltia apud arist. sunt collecta ex singularibus ab itellcū q̄ p̄siderat inter ea silitudinem nisi itellcūs ea pūs itelligeret. Ad istaz rōndēt aliq̄ dicendo breuiter. q̄ itellectus p̄ eandē spēs nitelligit q̄ditatē et singulare sed diuersimode. q̄ p̄ et directe itelligit q̄ditatē p̄ spēs q̄ditatis. sed postmodū impio volūtati reflectit se ad fātafma i rōne terminātis nō i rōne agēti et sic itelligit singulare illud cuius ē fātafma. bñ tñ est vtz vt isti dicūt q̄ itellectus sp̄ reflectit ad fātafma ad itelligēdū. sed q̄nq̄ reflectit se ad fātafma i rōne agēti solū et nō i rōne terminātis vt cū itelligit q̄ditates. q̄nq̄ aut iperio volūtatis reflectit se ad fātafma p̄ticulare in rōne terminātis. et tunc itelligit singulare. Et in hoc inuenio aliquos eoz scripsisse vel aliq̄ eoz i bis verbis Dicā ḡ isto mō fz q̄ arist. dicit et Lōm. q̄ itellectus p̄mo et directe nō itelligit singulare. q̄m i bñ oēs puenientia q̄ secundo et ex p̄nti itelligit singulare. q̄m i itellectu recipit spēs q̄ p̄mo rep̄ntat vltm q̄ditatē et ex p̄nti nata est rep̄ntare aliquod singulare illius. s. quantum est ex sua nā nō plus rep̄ntaret vnuz q̄ aliud singulare nisi determinaret ab aliquo fātafmate particulari.

¶ Dicā ḡ q̄ spēs hoīs ex̄ns in itellectu p̄ ducit in cognitionē q̄ditatis fm se. et cū itellectus iperio voluntatis se reflectit ad aliq̄ fātafma p̄ticulare mediāte illa spēs que ē in itellectu cōcipit singulare. Et dico q̄ illud fātafma nō requirit i tali itellectōe in rōne efficientis s. magis in rōne terminātis actū ipsius itellectus. Vñ imāginōz q̄ rei q̄ditas mediāte spēs ex̄ntē in itellectu possēt cāre itellectōem alicuius singularis q̄ditatis supposito q̄ itellectus reflectat ad aliq̄ singulare fātafma q̄d se hēat in rōne terminātis illū actū. Et si dicas q̄ eodē mō reflectit q̄n vult itelligere vlt. dico q̄ bñ reflectit q̄nq̄ itellectus ad aliq̄ fātafma p̄ticulare. s. dico q̄ tunc nō requirit fātafma i rōne terminātis actū. sed i rōne p̄ducentis spēm vel itellectōez vel ad minus nō requirit tunc i rōne terminātis. Dec. n. sunt vba q̄ inneni i q̄terno cuiusdā socioz n̄roz p̄tinetē q̄ōnes sup̄ tertiu. S. mihi v̄ q̄ in h̄s dictis sūt plura dubia et forte falsa. ¶ Primo q̄dē ibi d̄ q̄ si itellcs d̄z itelligere singulare postq̄ itelligit vlt oz q̄ ipio volūtatis se reflectat ad aliq̄d singulare fātafma. B̄ v̄ mirabile. q̄ iperiu volūtatis nō ē aliud q̄ ipm velle q̄ voluntas vult aliquid vt pz 3° ethicoz. Vñ dicere q̄ voluntas iperat itellectui q̄ se reflectat ad fātafma p̄ticulare. hoc ē dicere q̄ voluntas vult itellectū reflecti ad fātafma illius singularis. Cōstat aut ex 3° ethicoz q̄ voluntas nō vult aliqd nisi pūs vel sicut sit cognitū ab itellcū. ḡ anteq̄ itellcūs itelligat singulare post vlt opoztebit fm illa vba q̄ ipse itellcūs pūs itelligat se reflecti ad singulare fātafma. aliter. n. voluntas hoc nō vellet. s. itellcūs nō pōt itelligere suā reflexionē ad fātafma singulare nisi itelligat istud fātafma singulare. vt pz cuius itelligēti. ḡ anteq̄ itellcs itelligat singulare q̄ditatis oz q̄ pūs itelligat fātafma singulare. Et reuertit q̄d quō p̄tigit itellectū itelligere b̄ singulare. vñ nō v̄ in bis v̄bis nisi cōmutatio diffi-

cultatis cū q̄dā falso aut dubio. s. q̄ oporteat itellectio nē singulariū fieri p̄ iperius voluntatis ip̄aris reflexionem itellectus ad fātafma singulare. ¶ 3° tē bonū eēt scire qd eēt illa reflexio qua itellcūs reflectit se ad fātafma singulare. vtz illa reflexio sit ipa substātia itellectus. aut potentia nālis eius. aut spēs itelligibilis. aut itellectio. aut respectus sp̄i itelligibilis ad illō fātafma. Nō. n. ē v̄sibile q̄ illa sit nisi alre p̄ illoz. et q̄d cūq̄ illoz dē eēt sequit incōueniēs. Nā si eēt ipse itellcūs aut eēt eius potētia nālis tunc eēt sensus illoz v̄boz q̄ itellcs p̄ suā substātia ad fātafma aut p̄ suā potētia nāles ad fātafma itelligit singulare. qd est derisorium. et si reflexio ponat eēt idēz q̄ spēs itelligibilis q̄ditatis tūc eēt sēsus illoz v̄boz q̄ impio voluntatis itellectus p̄ spēm sui ad fātafma singulare itelligit singulare. et hoc nihil est dicere. Si v̄o diceat q̄ illa reflexio q̄ itellcūs se reflectit ad fātafma sit respectu sp̄i itelligibilis tē erit sēsus qd itellcūs impio voluntatis referet se ad fātafma quod ē absurdū. nā ipse itellectus nō referet seipm nec formalr nec effectiue. et si referet ad fātafma mediāte spēs ad eius relatōem nihil facit impius voluntatis. Nā velit nolit voluntas adhuc spēs itelligibilis q̄ditatis h̄z q̄dā p̄formitatē ad fātafma. ¶ 3° tē querit cā q̄re magis itellcūs itelligit singulare cuz reflectit se ad fātafma in ratiōe terminātis q̄ q̄n reflectit se ad fātafma in rōne efficiētis. et forte nō poterit assignari cā rōnabilis ēt si fingēdi dēficientia. Ex his itaq̄ apparet falsitas et insufficiētia istoz v̄boz q̄ si vera sint et sufficiētia. v̄tinā ego vidēre eozum veritatem et sufficiētia. ¶ Propter quod dico aliter ad primam dubitationem. et dico q̄ ipsum singulare sensibile itelligitur per speciem eius q̄ditatis. Sed illa spēs h̄z in se dno. ipsa. n. est rep̄ntatiua q̄ditatis. et sic est pncipiū itelligēdi q̄ditatē. et est cōformis alicui fātafmati singulari. et sic p̄ eā itelligit indiuiduū vel singulare. ita q̄ si itellectio q̄ditatis est alia ab itellectione singularis tunc diuersificabit penes diuersitatē sp̄i q̄ disponit ad v̄truncq̄ mō p̄dicto. et si est eadē realr itellectio v̄triusq̄ tunc illa itellectio dicit itellectio q̄ditatis vno mō. s. in quātū pncipiū eius est spēs rep̄ntatiua q̄ditatis. et d̄r itellectio singularis iquātū pncipiū eius est spēs vt p̄formis huic fātafmati. et forte hoc significauit cōmē. cōmēto. 9. cū dicit. q̄ itellcs cognoscēs q̄ditatē et indiuiduū fm alietatē quā h̄nt ad inuicē cognoscit formā. i. q̄ditatē p̄ se. et indiuiduū mediāte sensu cognoscit. dico q̄ditatē p̄ se. p̄ tanto. q̄ spēs q̄ditatis itelligibilis. i. informās itellcū fm seipam p̄parat et p̄ficit ad itelligere q̄ditates. et sic itellectus iformatus h̄z spēs p̄ se recipit cōprehensionē q̄ditatis. s. cōprehendit indiuiduū mediāte sensu p̄ tāto q̄ nō recipit itellcōez indiuidui mediāte spēs nisi. put illa fuit cōformata sp̄i ex̄nti i sensu exteriori. et adhuc illa verba cōmē. p̄nt alr exponi. q̄ cū itellcūs p̄hēdit alietatem q̄ditatis ab indiuiduo tūc cōprehendit formā. i. q̄ditatē p̄ se. i. nō p̄cedente p̄p̄nsiōe q̄ditatis i sensu. q̄ sensus nō p̄hēdit q̄ditates rerū vt dixi i 2°. B̄ sine dubio verū est. q̄ sensus nō p̄hēdit quiditatē fm q̄ quiditas. q̄ nō p̄hēdit omnez quiditates. ino sūt aliq̄ q̄ditates. s. icorporales q̄ nō cognoscunt a sensu. s. itellcūs cōprehendit indiuiduū. i. singulare sensibile mediāte sensu. i. p̄cedente cōprehensione eius indiuiduali i sensu. q̄ oē singulare est cogscibile ab aliquo sensu aliquo modo. ¶ Et est notādūz hic fm dicitū Lōmē. q̄ aīa humana pōt cognoscere quiditates et indiuiduū duobus modis. vno mō fm alietatē eoz adiuicē. et sic cognoscunt ambo p

vna potentia. s. p intellectus. diuersimode tñ. qz pphen-
 dit qditatez p se z idiuiduū mediāte sensu vt pexpositū
 est. Alio mō pōt aia ista cognoscere singulariter. i. seoz
 suz z diuisis. z sic cognoscit ea diuersis virtutibus. z hoc
 vltimū dcm intelligenduz est de possibili nō de neces-
 sario. qz possibile est qz cognoscant diuersis virtutibus
 s3 nō est necessariuz. imo etiā quodlibet eozū pōt intel-
 ligi ab intellectu g est vna virtus fm cōem doctrinam.
 Et vide verba Lōm. q sunt multū pulchra. Cum fuerit
 declaratū qz entia sensibilia diuident in duplex esse. s.
 in hoc singulare z in suā formā. i. cū fuerit declaratū qz
 i rebus sensibilibus ipm singulare h3 aliquod eē aliud
 a sua qditate inq̄tū est z iunctū a libus accñtibz que
 nō sunt ipsa qditas eius nec ptes qditatiz necesse est vt
 vna expimentatiua. i. virtus pprehensua cōprehēdat
 ea. aut p duas virtutes. aut p vnā. sed duabus dispōn-
 bus diuersis. cū duabus aut virtutibus erit zc. vide re-
 siduū qm planū est. ¶ Ad aliā difficultatē cū qrit. vtrū
 intellectio for. fm qz for. sit eadē zc. pōt dici saluo meliozi
 iudicio qz p for. fm qz for. pōt intelligi subā qz indiuidualr
 existit circūscriptis p intellectuz oibus accñtibz suis.
 ¶ Vel pōt intelligi ipse for. vna cū aliq̄ suo accñte puta cuz
 idiuisione q̄ est a se idiuisus. vel cū diuisiōe q̄ ē diuisus
 ab alijs. vel cū hac figura. vel cū hoc colore. vlt cū hac si-
 liatione z hō. si p̄imo modo. sic dico vt mihi videtur qz
 intellectio for. fm qz for. s. circūscriptis p intellectū oibus
 accñtibz eiusdē nō ē intellectio alia realr ab intellectuōe
 eius s3 qz hō. qz oporteret necessario qz for. sic acceptus
 icluderet aliquā rē quā nō icludit hō fm qz hō. qz intelli-
 gere nō diuersificat nisi fm aliquā diuersitatē nāe intel-
 lecte vel saltē s3 se vel fm suos modos. qd igif erit illud
 additū i for. aut suba aut accñs. nō ē accñs qz iā logmur
 de for. circūscripti p intellectū oibus accñtibz. Si vero
 diceret qz ē suba. tūc in for. erit aliq̄ suba pter eā que est
 hō z q̄ p̄inet ad humanitatē qd ē absurdū. qz spēs ē to-
 ta suba idiuiduoz s3 Boetii i Prophirio. Et iterū illa
 suba quā icluderet for. vltra hoiez aut ē mā qd ē absur-
 duz. qz vna suba nālis sufficit vni idiuiduo. aut ē forma
 subalis qd est cōem doctrinā q̄ nō pōit i vno idiuiduo
 nisi vnā formā substātiale. z hoc ē tra nāz rei vt videt
 Nā si illa forma subalis for. eēt alia a forma q̄ est homo
 aut eēt eque pfecta z nobilis sicut forma q̄ ē hō. aut no-
 bilior. aut minus nobilis. p̄mū est absurdū qz i vno z eo-
 dē idiuiduo sint forme subales diuerse eqlis pfectois. z^m
 silr est absurdū qz forma q̄ for. ē hō ē aia intellectiua. z h
 est nobilissima oius formarū istoruz iferiorū vt oēs cō-
 cedunt. Si vero detur tertius. s. qz illa forma est minus
 pfecta z nobilis q̄ forma q̄ est hō hoc silr est icōueniēs
 qz in talibus formis diuersis p se ordinat illa q̄ ē cōior
 est minus nobilis z q̄ si potētiālis. vt si forma hois p̄pa
 est diuersa realiter a forma p̄pria aialis. ¶ Stat qz forma
 aialis q̄ est cōior est minus nobilis q̄ forma p̄pria hois
 z est q̄ si potētiālis respectu eius. Vñ Lōm. i. iz? meta.
 dicit. qz forme cōes i gbus sūt vlia sūt ex aiam i potētia
 .i. potētiāles. z pp hoc scire aliqd i vli ē scire ipm in po-
 tentia vt dicit. Vñ Lincōn. p. posteriorū dicit qz genus
 vel est mā formalis vel forma mālis. z hoc inuit ari. 7.
 metaph. Sic g in pposito. forma p̄pria for. deberet esse
 pfectior q̄ eius forma cois q̄ ē hō. ¶ Itē si forma subal
 p̄pria for. eēt minus pfecta q̄ forma q̄ est hō. sequeret
 qz for. p̄p̄s gnare inq̄tuz for. q̄ inq̄tū hō. qd ē absurdū.
 z nā p̄s. qz ip̄fectiora in eodē p̄cedunt via gnarōis fm
 ari. 9. metaph. ¶ Itē q̄ eēt opatio p̄pria illius forme in-
 diuidualis diuersa ab opatioe aie humane? Non posset

assignari nisi forte fingeret. Vñ mihi v̄ qz for. s3 qz for.
 circūscripti p itellēm oibus accñtibz nō icludit rē ali-
 quā vltra eā q̄ sibi debent ad hoc qz sit hō. z pp B credo
 qz eius intellectio vt sic nō sit alia realr ab eius intellectuōe
 s3 qz hō. z sic dico d for. ita ē d oibus alijs idiuisis z spēs-
 bus. Et dicerē vterius qz for. s3 qz for. isto mō sūptus
 nō ē in alio gradu essentiali p̄dicamenti q̄ hō. qz nō dif-
 fert re nec cōceptu. Nisi forte diceret qz cceptus for. s3
 qz hō non differt a conceptu p̄lonis fm qz homo. sed est
 vnus secundum se. et sic ibi esset p̄dicatio superioris
 de inferiori quoquo modo. nec per diuersas formas.
 ¶ Sed diceret hic. qz si cōceptus for. fm qz for. ē idem
 cū intellectu eius iquātū hō. z silr cceptus platonis fm
 qz plato est idem cum conceptu hominis fm qz homo.
 tunc cceptus for. fm qz for. z conceptus platonis fm
 qz plato est vnus z idē cū cceptu hois fm qz hō. mō que
 vni z eidē sunt eadez iter se sunt eadē. z sic cceptus for.
 fm qz for. z cōceptus platonis s3 qz plato ē. sūt idē cōce-
 ptus iter se. qd videt absurdū. z sic for. z plato erit vnū
 z idē. ¶ Ad B pōt dici fm aliquos. qz illa q̄ sūt eadē vni
 z eidē numero p se sūt eadē nūcro p se. z si sūt eadē vni
 z eidē p se fm spēs sunt eadē iter se fm spēs. Ad d dicit
 ref qz cceptus for. fm qz for. z conceptus p̄lonis fm qz
 plato sūt idē cū cōceptu hois vt hō. s3 ille cōceptus nō
 est vnus nūcro simplr z p se s3 est vnus fm spēs. bñ tñ ē
 vnus nūcro p accñs. qz i vno subō. s. i. itellcū. z id nō seg-
 tur qz illi conceptus sint vnus nūcro simplr z p se s3 bñ
 sunt vnus fm spēs. z silr for. z plato sunt vnū fm spēm.
 Quatr aut vnitas fm spēs sit ex aiaz alibi oñū fuit. vel
 dicat qz bñ est v̄z qz cōceptus for. circūscriptis oibus
 accñtibz est oio idē cū cōceptu p̄lonis circūscripti silr
 oibus accñtibz. nec ex h pōt cōcludi qz for. z plato sūt
 idēz nisi fm spēs. z qz circūscriptis oibus accñtibz nō
 differat. z h plane docet arist. z. poste. dices qz sub eadē
 spēs sunt multe orie. s3 nō fm subaz neqz p se. ḡ fm accñs
 Nec icōueniens qz diuersa nūcro eadē fm spēs cōcipi
 ant vno cōceptu idiuiduali fm se. s3 diuersificat fm ac-
 cidēs inq̄tū respiciūt plura idiuidua accñtalr diuersa
 a se. ¶ Sz de B ingre diligēter. qz valde bonū ē. Dico g
 recolligēdo qz intellectio for. vt for. est circūscripti oibus
 accñtibz nō est alia realr ab itellcōe eius inq̄tuz hō.
 s3 si sumat for. p suba q̄ indiuidualr existit vna cū accñ-
 te aliq̄ vel cū accñtibz sic eius intellectio realr est alia
 ab itellcōe inq̄tū hō. sicut etiā ipse sic sūptus icludit
 aliq̄ rē essentialr aliā a qditate. accidēs. n. est eēntialr
 aliud a suba i q̄ est. vbi gra. si itelligamus suba n for. cū
 eius idiuisione B itelligere erit aliud ab itellse ipz fm
 qz hō. qz aliud erit itelligere ipz fm qz hō. aliud aut fm
 qz idiuiduū. silr si accipiamus ipaz subaz cuz tali figura
 sic itelligimus ipz vt figuratū. z sic d alijs. z ista accñtia
 prius cognoscunt ab ipso sensu. propter quod ad istam
 itentionē pōt itelligi dcm cōm. qz itellcūs cōprehēdit
 indiuiduū mediāte sensu. s. cōprehēsiōe q̄ cōprehēdit
 silr cū suis accñtibz. z hoc significauit ari. in lra dicens
 Sensitiuū qdē igif caliduz z frigidum indicat. z quoz
 rō qdā caro. i. in quozū p̄portione quadā cōsistit forma
 carnis. alio autē supple p̄ncipio cogscitino aut eodem
 aliter se habente. s. sicut linea circūflexa se habz ad se
 ipsam cum est extensa carnis esse discernit. i. qditatē
 carnis. ¶ Et est hic cōsideranduz diligēter qz illb exē-
 plum philosophi de linea recta z circūflexa fm expo-
 sitionez cōmen. non refertur ad moduz intelligēdi in-
 diuiduum. ita qz per hoc velit aristo. inquirere moduz
 fm quem intellectus diuersificatur i cōprehēdēdo

Tertius

Trigesima secunda

fingulare a seipso comprehendere quiditatem. h3 b coiter
 accipiatur. sed refert illud exemplū ad diuersuz modū
 fm que itellcūs itelligit aliquā qditatē. Nā itellectus
 quandoq; intelligit qditatem aliq; fm rōnem 2 formā
 ppriā vt carnem fm q caro. aliquādo itelligit quidita
 tē illius qditatis. 2 hoc est intelligere illā rē fm aliquas
 spēm 2 formā cōem q p̄tinet ad eius essentiā sicut est si
 itellectus itelligat hoīem fm q est aiatus vel fm q est
 corpus vel suba. 2 tūc itellectus si sic itelligit quodāmō
 se h3 ad ipm intelligentē qditatē illā fm ppriā rōnem
 sicut linea circūflexa se h3 ad seipfaz extensā. nā sicut in
 linea circūflexa quodāmō est reditus ab eodē in idem
 q2 quiditas est quodāmō idēz. sic itellectus cū itelligit
 qditatē alicuius qditatis redit quodāmō ab eodē idē
 cum illo cuius est quiditas. 2 sic pōt pcedere itellectus
 abstrahendo qditatē a quiditate quousq; perueniat ad
 qditates simplices q nō h3 qditates b ē puenire vt puto
 ad genus generalissimū. Sic gnō vult ibi dicere ari. q
 itellectus intelligens fingulare sensibile se habeat ad
 seipm itelligentes qditates sicut linea reflexa ad seipaz
 extensaz vt cōiter accipit. Et diceret q itellectus itel
 ligit singularē lineā reflexā. sed vult dicere q diuersis
 modis cōtingit itelligere qditatē vt est dcm. 2 q bec sit
 expositio Lōm. p3 insipienti eius vba. ¶ Sz redeundo
 ad ppositū dico q suba idiuidualr exis sumpta cū suis
 accñtibz itelligit itellectōe alia ab itellectione solius
 qditatis. 2 huius itellectio nō est simplr vna 2 idiuidua
 lis sic nec res q sic itelligit. Un̄ breuiter vt mibi q ipm
 idiuidū seu fingulare sensibile nūq; pōt itelligi itelle
 ctōe penitus vna 2 simplici sz diuersa ab itellectōe sue
 spēi vel qditatis. 2 sicut dico de idiuiduo sube sic ppor
 tionabiliter est de indiuiduo accñtis. vbi grā. h albedo
 si circūscribant p itellectū oīa qbus est accñtalr iuncta
 nō itelligit alia itellectōe qz albedo. sz vt est coniuncta
 huic superficie vel in hoc loco bñ est alia itellectio eius.
 Un̄ si sunt aliq̄ entia idiuidualr vel singulariter exntia
 q nō sunt cōiuncta aliqbus accñtibz nunq; conceptus
 talis idiuidui est alius a cōceptu sue spēi sicut in subys
 separatis a mā 2 a magnitudine. Quid aut sit pncipalis
 per quod idiuidū est indiuiduus de genere sube bona
 perscrutatio est. 2 forte alias videbit si deus voluerit.
 Et cū accipit in dubitatōe. q si itellectio for. est eadem
 cū itellectōe hoīs tūc eque directe itellret hō et for. dico
 q verū est accipiēdo ipz for. circūscriptis oibus accñ
 tibz suis. nec b inueni negatū apud aristo. 2 cōmen. sz
 si sumeret for. fm q est idiuidū sic nō eque p itellige
 ret sicut qditas. nā idiuiduo q formalr for. est idiu
 idū vt credo ē qdā puatio. s. puatio diuisionis i partes
 eiusdē rōnis. puatio aut nō itelligit pmo. sz ex p̄nti aliq
 mō. 2 sic itelligedū ē q ipz idiuidū nō itelligit p̄mo
 ¶ Ad aliā dubitatōez cū qrit q itellectio ē p̄oz 2c. p̄oz vi
 ci q si recipiat idiuidū sube p suba q substernit idiu
 lionī seu idiuiduatoī circūscriptis p itellcm oibus accñ
 tibz sic eius itellectio nō ē p̄oz simplr nec posterior in
 itellectōe qditatis. q2 sunt vna 2 eadē itellectio. vt pba
 tum est. Un̄ aut itellectio seu cceptus spēi spālissime
 sit p̄oz cōceptu generū sub qbus ipsa cōtinetur alia qd
 est 2 alias fuit de b ordinatū aliqd. Sed si accipiat idi
 uidū sube sil cū suis accñtibz vel accñte sic nihil opi
 nor pbibere quin itellectio ipsius idiuidui p̄ior sit via
 gnātōis q itellectio qditatis subalis. vt itellectus p̄us
 itelligit figurā for. aut eius filiationē aut aliq̄ h3 q itel
 ligat eius humanitatē 2 sic i alyz h3. 2 si idiuidū alicu
 ius accñtis sit cōiunctuz accñtaliter alicui accñti qd sit

ppingus sensui tunc illud accidēs p̄us itelligeret qz
 ditas alterius accidētis. sicut si hoc rectū est cōiunctuz
 cōtinuo vel albo p̄us itelligit hoc albū vel continuum
 qz qditas recti fm se. hoc nullū est icōueniēs. Sic igitur
 apparet qliter itellectio singularis p̄cedit itellectionez
 qditatis 2 quō nō. Sz ē aduertēdū pp̄ antatē Lōm. iz.
 metaph. q vlt aliq̄ accipit p intentione vel forma q
 aliqd d̄ formaliter vlt. 2 de illa dicit Lōm. q vltia sunt
 collecta ex singularibus 2c. vult dicere q cceptus vles
 sūt collecti. i. sil recepti ab itellcū. s. possibili q cōsiderat
 iter ea similitudinē. i. q cāt aliqd qd ē vnū in eis aliq̄ mō
 Collecta dico ex singularibus tanq; ex agentibus dispo
 nentibus itellectū ad receptionē h3 cceptū. 2 itelle
 ctus agēs facit ea itētōez vnā. i. facit cceptū itellectua
 lē vnū q idēnter se h3 ad oīa h3 singlaria. Nō ḡ sic colli
 gun̄ vltia ab itellectu q itellectus p̄us cognoscat illa
 singlaria sensibilia sicut aliq̄ male imaginaban̄. sed
 colligunt. i. sil recipiunt tales itellectōes qz faciunt
 singlaria sēsibilia dispositiue. 2 itellectus agēs p̄letiuē
 vt patebit post. vbi grā. for. cogitatus 2 imagiatus q̄tū
 ad aliqd i quo cōuenit cū plone disponit itellectū possi
 bilē ad recipiēdū itellectionē qditatis hoīs vlem 2 in
 itellectus agens facit h3 intentionē. i. itellectionē vnaz
 cōpletiuē. 2 hoc differt opio ari. ab opione p̄lonis. q2 sz
 platonē vltia separata a mā 2 magnitudine essent actu
 ex aiām. 2 sic eēt itellecta itelligibilia de se. cuius con
 trarium vult Aristo. vt dicit ibi Lōmen. modo p̄missio.
 Et qñ arguit q sicut vlt cōplexū 2c. pōt dici q nō ē oīo
 silē. quia cōceptus singularis p̄plexi est quodāmō pars
 ipsius cōceptus vltis p̄plexi. vt cōceptus huius singula
 ris cōplexi. b totū ē maius sua pte. est qdāmō pars con
 ceptus huius vltis cōplexi. oē totū est maius sua pte. sed
 cōceptus singularis icōplexi nō est pars cōceptus vltis
 icōplexi. vt cōceptus huius totius nō est pars cōceptus
 totius. 2 sic cōceptus huius hoīs nō est pars conceptus
 hoīs. saltez accipiēdo hunc hoīez cū suis accñtibz. bñ
 tñ verū est q cōceptus hoīs inq̄tū hō nō est alius qz cō
 ceptus for. iquātum hō. 2 cōceptus platonis iquātū hō.
 2 h3. cōceptus autē for. vt for. circūscriptis accñtibz
 idem est qd cōceptus for. inq̄tū hō. 2 sic etiaz in alyz.
 Et est aduertenduz circa illā auctē cōmen. q q̄uis ipse
 loq̄bat i plali q vltia fiunt a singularibus. tñ nō est itel
 ligedū qn idiuidū spēi fantasiatū possit disponere itel
 lectum vt recipiat itentionē vlem p itellectū agentē.
 verbi grā. cum aliqz imaginatus fuerit vnū lapidē po
 terit ipz itelligere itellectōe vlti. sed bñ vez est q nō
 cognoscat ipam nāz lapidis esse vlem nisi cū p̄sideraue
 rit ipam esse repibile i multis fm quandas vnitate vel
 idētitate. 2 bec est doctrina Lincon. p. posteri. in illo. c.
 Manifestum aut q si aliquis sensus deficeret 2c. mul
 tum enī differt itelligere aliqd itellectōe vlti 2 cogno
 scere affirmatiue ipm esse vlt. vt p3 ex dictis. ¶ Ad rō
 nes. Ad p̄mā cum d̄. itellectus nihil itelligit 2c. vez
 est quod nō cōtinet sub suo obiecto p̄mo. Et cum dicit
 q p̄mū ob̄n itellectus est vlt. p̄siderādum q ista ppō
 bñ 2 male pōt itelligi. Unō mō pōt sic itelligi. q ob̄n p
 se itellectus est vniuersale ita q vniuersalitas sit rō for
 malis p quā aliqd mouet itellectuz. sicut color est for
 malis rō qua aliquid mouet visum. 2 hoc modo intelli
 gunt multi. 2 credo q male. quia res nō ē actu vltis nisi
 fm esse in itellectu. esse autēz rei in itellectu non est
 formalis rō obiecti ad mouendū p̄mo ipm itellcm.
 sicut esse coloris in visu nō est rō formalis neq; pncipi
 um formale ad mouenduz ipsuz visum. Alio modo pōt

Intelligi q̄ omn̄ intellectus est v̄le. i. q̄ omn̄ intellectu
 apprehendat cōprehensione v̄le ab intellectu. ⁊ v̄berissimū
 est. ⁊ est s̄ilis modus loquēdi sicut si diceremus q̄ omn̄
 visus est res visa nō q̄ ipsa visio sit p̄ncipiū formatr̄ mo-
 uens visus. s̄ q̄ omn̄ visus cognoscit̄ cognitōe q̄ ē visio
 ita i p̄posito suo mō. Et h̄ ē qd̄ dicit Boetius q̄ v̄le ē cū
 intelligit̄. mō nullū icōueniens est q̄ res q̄ singulr̄ existit
 ⁊ corporalr̄ apprehendat̄ v̄l p̄ intellectu sepātū a m̄a. ⁊ sic
 qūis singulare nō sit v̄le formatr̄ vt singulare ē. t̄n̄ illd̄
 qd̄ ē singulare s̄z eē ex̄ aiām intelligit̄. ¶ S̄z si cauillans
 argueret. oē quod intelligit̄ ē v̄le. sed singulare vt ccessū
 ē intelligit̄. s̄z singulare ē v̄le. qd̄ v̄l ipossibile. S̄z dico hic
 q̄ oē quod intelligit̄ ē v̄le s̄z eē quod h̄z i intellectu. s̄z alr̄
 nō ōz. iō cū illud quod ē singulare ex̄ aiām intelligat con-
 cedendū ē q̄ illud qd̄ ē singulare ex̄ aiām sit v̄le
 apud intellectu ⁊ h̄z eē quod h̄z i intellectu. hec aut̄ nō op-
 ponunt̄ q̄ aliquid sit singulare ⁊ m̄ale s̄m v̄nū eē ⁊ v̄le s̄z
 aliud eē. ¶ Ad aliā dicendū ē q̄ nō est simile. q̄ sensus
 nō ē v̄tus inferior ad intellectu s̄m ordinez nobilitatis ⁊
 p̄fectōis. ⁊ iō nō ōz qd̄ cognoscat illud idē qd̄ cognoscit
 ipe intellectu. ipse at̄ intellectu cognoscit illa eadē q̄ cogno-
 scit sensus. q̄ v̄tus sup̄ior pōt̄ q̄cquid pōt̄ inferior ⁊ adhuc
 plus ⁊ p̄fectius. ¶ Ad aliā nego d̄n̄az. ⁊ cū d̄r. q̄ nā nō fa-
 cit ⁊c. v̄ez ē si pōt̄ facere p̄ illud v̄nū solū sine alijs. mō
 qūis intellectu possit cognoscere singularia sensibilia
 hoc t̄n̄ nō pōt̄ nisi mediātibus s̄sibus. V̄n̄ d̄ficiēte aliq̄
 sensu a natiuitate necesse ē nobis deficere sciam de sen-
 sibilibus illius sensus. vt dicit ari. p̄o. posterior. Lā autē
 q̄re intellectu n̄r nō pōt̄ intelligere res sensibiles nisi me-
 diātibus sensibus iferius ē p̄scrutādū. ¶ Ad aliā q̄n̄ d̄r.
 v̄tus q̄ nō cognoscit hic ⁊ nūc ⁊c. pōt̄ dici q̄ verū est nisi
 dependeat i opatōe sua ab aliq̄ qd̄ ē hic ⁊ nūc. s̄z si ita sit
 q̄ i sua opatōe dependeat ab aliquo ex̄ite h̄ ⁊ nūc tunc
 pōt̄ cognoscere tale cognoscibile aliq̄ mō ⁊ sic ē i p̄posi-
 to vt p̄z ex̄ dictis. Vel dicas q̄ virtus q̄ nō est hic ⁊ nunc
 nō cognoscit illud qd̄ ē h̄ ⁊ nūc cognitōe q̄ sit hic. i. cogno-
 tōe q̄ sit cōprehensa i loco determinato q̄ d̄r cōprehensio
 idiuidualis. s̄z cōprehensione q̄ nō ē h̄. i. q̄ nō est contēta
 nec iclusa in loco determinato pōt̄ cognoscere illud qd̄
 existit hic ⁊ nunc ita q̄ nihil p̄hibz rē q̄ idiuidualr̄ ⁊ cor-
 poraliter existit ⁊ situalter cōprehendi v̄l ex̄ nūc intelle-
 ctus q̄ ē abstractus ⁊ im̄alis. Et cū d̄r. q̄ talia nō p̄por-
 tioant̄ ad iuicē. dico q̄ v̄tus q̄ nō ē hic. i. i loco determina-
 to nō p̄portioat̄ q̄tum ad locum alicui quod est in lo-
 co. s̄l̄r virtus q̄ nō est nūc. i. cuius eē nō mēsurat̄ t̄p̄e de-
 terminato sed ē eterna nō p̄portioat̄ q̄tum ad duratōez
 alicui qd̄ ē nunc. i. alicui quod solū durat p̄ aliq̄ t̄p̄s de-
 terminatū. q̄ i finite duratōis ad finitā nulla ē p̄portio
 t̄n̄ h̄z virtus b̄n̄ p̄portioat̄ ei quod ē h̄ ⁊ nūc q̄tum ad h̄
 q̄ ipsa est potentia talis quale est illud in actu quoquo
 modo. Et hoc sufficit ad p̄positum.

¶ Dubitabit aut̄ aliquis. Dic posset q̄ri. v̄trū intellectu
 possibilis possit seipm̄ intelligere. ⁊ hec qd̄ h̄z locū sup̄ il-
 lā p̄t̄. Cū aut̄ sic singula fiāt. vbi p̄hs dicit. ⁊ ipe aut̄ se-
 ipsz ⁊c pōt̄ intelligere. s̄z cōmodius ⁊ clarius poterit expe-
 diri postq̄ visū fuit de eē intellectu agētis. ⁊ quō intellectu
 agēs se h̄z ad aiāz hūanā. iō v̄sq̄ t̄c d̄r. ¶ Qd̄. CCCIII

¶ **Noniam** aut̄ iō nā ⁊c. ¶ Dic q̄rit̄. v̄trū
 necium sit eē intellectu agētē.

Et arguit̄ p̄mo q̄ nō. q̄ nō est necesse esse sensū
 agentē. s̄ nec intellectu agentē. q̄n̄s p̄z p̄ aristo. q̄ nō ponit
 sensum agentē vt cōter allegat̄ in isto li. q̄n̄a p̄z p̄ s̄litu-
 dinē. q̄ sicut videt̄ sensus se h̄re ad sensibilia ⁊ sentire.
 sic intellectu ad intelligibilia ⁊ intelligere. vt p̄z i isto 3o. q̄ ⁊c.

¶ **Oppositū** arguit̄ auct̄e aristo. ⁊ cōmē. i. isto. c. ¶ Scie-
 dū q̄ qd̄a doc. huius t̄p̄is magis theologis q̄ phisicis i-
 tendentes i isto p̄posito aristo. ⁊ cōmē. nō verent̄ d̄re
 dicētes nullā esse necitatē essendi intellectu agentē i aiā
 tellciua hūmana. s̄z q̄z istoz pō ⁊ rō monēs istos suffici-
 enter narrata ē ⁊ i probata p̄ quendā socioz n̄roz i suo
 tractatu de intellectu agētē. q̄ sic incipit. Que circa intellectu
 sunt plimas h̄nt ⁊c. ideo ad p̄ns nolo amplius plōgare
 s̄monē. p̄cipue q̄z ex̄ eis q̄ hic ponent̄ facillr̄ appetit̄ qd̄
 est illā pōnez. ⁊ remotio rōnis illius si alicui fieri cōtin-
 geret. ¶ Dicā igit̄ breuiter q̄tū ad. q. p̄positā q̄ necē ē
 intellectu agētē esse. sed v̄trū sit aliquid aie n̄re vel nō de h̄
 fiet qd̄ sp̄alis. ¶ Ad p̄mā rōem accipio q̄sdā p̄ponēs q̄
 mihi vident̄ euidentēs ⁊ firme. ¶ P̄ma ē. q̄ intelligere
 nostrū dependet ab aliq̄ p̄ncipio p̄ se actiuo imediato.
 hec qūis sit manifesta cuiilibet intellectu ad p̄ns t̄n̄ sic p̄-
 bat̄. De opus p̄ se itētū qd̄ recipit̄ ab aliq̄ potētia recep-
 tiua necio depēdet ab aliq̄ p̄ncipio p̄ se actiuo imedia-
 to. sed intelligere est opus p̄ se itētū qd̄ recipit̄ i aliq̄ po-
 tētia receptiua. q̄ ⁊c. maior p̄pō huius syl̄li est p̄ se mani-
 festa. q̄z deē oppositū. s̄ q̄ aliq̄ opus p̄ se itētū nō de-
 pendeat ab aliq̄ p̄ se p̄ncipio actiuo seq̄t̄ q̄ a nullo agē-
 te p̄ se est itētū. ⁊ p̄ns a nullo recipiente est p̄ se iten-
 tū. ⁊ sic a nullo est p̄ se itētū. q̄ est p̄ se itētū ⁊ nō p̄ se in-
 tētū. quod icludit̄ oppositū p̄me dignitat̄. ⁊ sic p̄z ma-
 ior. ⁊ minor est p̄ se manifesta ⁊ ab oibus cōcessa. q̄z intel-
 ligere cuz sit finis hois est qd̄ p̄ se itētū ⁊ a nā humana.
 V̄n̄ etiā oēs hoies nā scire desiderāt. vt dicit p̄hs i p̄-
 mio metaph. ⁊ ipm̄ sentire ⁊ intelligere ē finis oīuz q̄ruz
 est alterz hoz. vt dicit ari. in de somno ⁊ vigilia. Et rur-
 sus ipsum intelligere recipit̄ i potētia p̄ se receptiua. s̄ i
 intellectu possibili q̄ ē ps aie q̄ cognoscit aiā ⁊ sapit ⁊ qua
 opinat̄ aiā ⁊ intelligit̄. seq̄t̄ q̄ ⁊c. s̄. q̄ intelligere depēdet
 ab aliq̄ p̄ se p̄ncipio actiuo imediato. actiuū. n. remotus
 non agit per se nisi mediante actiuo propinquo per se.
 ¶ 3te p̄pter p̄teruientes pōt̄ sic argui. De opus de quo
 i scia q̄rit̄ ⁊ cōsiderat̄ quō ipm̄ fiat idiget̄ aliq̄ p̄ se p̄nci-
 pio actiuo ⁊ imediato. s̄z intelligere ē h̄z. q̄ ⁊c. maior p̄pō
 est manifesta. q̄z scia est p̄ cas p̄ se ⁊ p̄pinquas vt p̄z p̄mo
 posterior. ⁊ minor est euidentēs auctoritate arist. i isto 3o.
 p̄pe p̄ncipiū. s̄. vbi dicit. De parte autē aie ⁊c. Cōsider-
 andus quā h̄z differentiā ⁊ quō fiat ipm̄ intelligere. hec
 n. sit p̄ma hypothesis quā vt puto non negabit aliquis
 mente licet forte verbotenus cōtinget̄ aliq̄ d̄dicere
 huic. Nō. n. necessariū ē q̄ aliquis dicet̄ hoc existimare
 s̄m p̄hm. in 4o. metaph. ¶ Secunda p̄pō est q̄ species
 intelligibilis nō est ens simpliciter nobilius q̄ intellectu
 possibilis. sicut ⁊ spēs sensibilis nō est ens simplr̄ nobili-
 us q̄ sit sensus. vt oēs cōcedunt. R. idiculū. n. esset dice-
 re q̄ species intelligibilis lapidis esset ens simpliciter
 nobilius intellectu humano. Et posset probari. quia sub-
 stantia anime est simpliciter nobilior omnibus que sūt
 in animalibus. vt docet̄ cōmenta. in p̄obemio huius.
 quare ⁊c. ¶ Tertia p̄positio sit hec. Illud ens est sim-
 pliciter nobilius cuius operatio est nobilior operatiōe
 nobilissima alterius. ⁊ hec est manifesta per se. ⁊ habet̄
 bene ex intentione cōmē. in isto tertio. cōmeto. 19. vbi
 probat̄ intellectum possibilem esse magis diminutum
 idest minus nobilem omnibus alijs intellectibus per
 hoc q̄ eius operatio ē magl̄ diminuta opatōibus alioz
 ⁊ rō est q̄z finis p̄pinquor rei est eius opatio. nūc aut̄ illd̄
 est nobilius cuius finis p̄pinquus est nobilior q̄z finis
 propinquus alterius. ⁊ hoc etiam bene sentit̄ Aristote.
 primo posterior. ca. de cōparatione demonstrationū.

Tertius

Tertio dicitur quod illud ens cuius operatio est nobilior optima operatio alterius non est simpliciter minus nobile illo alio, necque nobile simpliciter. hec. n. statim essent absurda, et non persona appareretibus. g. relinquitur quod sit nobilior illo.

Quarta propositio est illa. producere aliquid perfective et complete est nobilior operatio quam recipere illud idem. et hec est per se manifesta. Sed confirmatur. quia vltima actio est nobilior passione sibi correspondente ut omnes concedunt. et per auctorem mentem. in isto 3. commento predicto. ubi declarat quod operatio intellectus possibilis est magis diminuta. i. minus nobile operatioibus aliorum. quia operatio ipsius est passio. aliorum autem operationes sunt actioes. aut intelligitur quod omnis actio sit nobilior omni passione. et sic habere intentum. aut quod actio nobilior est passione quam comitatur. et sic sibi habere propositum. Et quod dubitat quod mouere sit nobilior quam moueri. et per hoc etiam probauit aristoteles. 4. ethi. quod dare est nobilior quam recipere vel sumere. quoniam non immanifestum est quod datione sequitur bene facere et bona operari. summopleno vo pati. Quinta propositio sit ista. spes intelligibilis non est principium per se actuum intellectus. et hoc sequitur ex dictis necio. quia si esset principium per se intellectus esset nobilior intellectu possibili. quod est contra secundam suppositionem. et per auctorem. quia illud est nobilior cuius operatio est nobilior nobilissima operatione alterius per tertiam suppositionem. modo operatio speciei intelligibilis est simpliciter nobilior quam operatio perfectissima intellectus. Nam efficere aliquid est nobilior simpliciter quam recipere illud idem. per quartam suppositionem. modo operatio speciei est efficere intellectionem. et operatio nobilissima intellectus possibilis est recipere ipsam intellectionem. Et confirmatur ista ratio propter cauillatores. quia quicunque duo entia ueniunt in vno opere perfectissimo. illud ens quod nobilior est calitatem habet simpliciter super illud opus debet iudicari nobilior simpliciter. Si ergo spes intelligibilis et intellectus possibilis ueniunt in hoc opere quod est producere intellectionem. et ipsa spes intelligibilis est principium actuum intellectus. intellectus autem possibilis principium receptiuum. cum calitas actui sit longe nobilior calitate receptiuum respectu eiusdem. actui dico completis et perfectis. sequitur necessario quod spes intelligibilis sit nobilior intellectu. quod est absurdum. Et confirmatur. quia spes intelligibilis si sit principium actuum intellectus. aut erit principium solum istrale. aut principale. aut agens 2^m determinans actus 2^m per sufficientem dionem. Non est agens pure instrumentale. quia puro instrumento non assimilatur effectus. ut securi non assimilatur domus. spei vero intelligibili assimilatur intelligere aliquo modo. et per aliam et aliam spes sit aliud et aliud intelligere. ergo relinquitur quod aut sit actuum principale. aut agens 2^m determinans agens primum sicut homo ad generationem hominis. et quodcumque istorum daretur haberet intentum. quia in omnibus talibus agentibus illud est nobilior simpliciter cuius operatio est nobilior operatio alterius operantis. Et ut si sit ad vnum dicere nullus sane mentis dubitaret quod principium actuum per se completiuum operatiois nobilissime alicuius sit nobilior simpliciter quam principium receptiuum illius eiusdem operatiois. Tertio vnum et idem simpliciter iduisibile non potest esse principium per se receptiuum immediatum et principium per se actuum immediatum respectu eiusdem operis. hec est manifesta. sed spes intelligibilis est immediatum per se principium receptiuum intellectus. quia cum ipsius intellectus operatur esse aliquid per se principium receptiuum immediatum. et illud non posset esse ipse intellectus polus. quia iste immediate recipit formas ut omnes concedunt. relinquitur ergo quod receptiuum habet simpliciter spes intelligibilis. nam vnum et idem sibi non recipit eque immediate duo diuersa habitia ordine adiuicem. cum ergo spes intelligibilis et intellectus sint diuersa ut dicitur et probatur

Vigesimatertia

est plus. et spes intelligibilis habet ordinem ad intellectus sicut quod actus primum ad 2^m sequitur quod intellectus polus non recipit eque immediate hec ambo. et sic recipit spes mediate intellectus ut per auctorem. ergo relinquitur quod recipit intellectionem mediate spei tanquam mediate preparatioe et dispoitione sibi ad recipiendum hoc opus. quare manifestum est quod spes intelligibilis non est per se principium actuum intellectus. et per rationes precedentem cum suis confirmatioibus probatur sufficienter quod fatalia rei seu spes extrinsecus in fatalia non sit immediatum principium actuum intellectus. nec sibi ipsa res malis extrinsecus extra intellectum. Sexta propositio est ista. intellectus possibilis per se non est principium actuum intellectus. et hec est concessa ab omnibus. et probatur. quia nulla potentia receptiuum alicuius operatiois est per se principium actuum immediatum illius. hec videtur manifesta. Sed metaphisice. quia potestas passiuum est principium transmutandi ab altero in quantum alterum. Tertium autem est quod intellectus polus est potentia receptiuum ipsius intellectus. et propter hanc ari. dicitur ipse esse parte aie qua cognoscit aia et sapit et qua aia opinatur et intelligit. quare etc. Tertio si intellectus polus sit quod polus efficeret intellectus immediate tunc haberet eam modo nobiliori et modo minus nobili. haberet. n. eam actu virtutali in quantum esset per se principium actuum illius. et eam haberet actu formali in quantum haberet eam actu sibi inherente. haberet autem aliquid actu virtutali est ipse haberet nobiliori modo quam haberet actu formali precipue cum ista sint eiusdem ordinis et vnum eorum non est agens pure istrale. ita quod virtutibus istorum virtutem illud quod habet virtutaliter et illud quod habet formaliter sint incorporalia vel ambo corporalia et habent aliquid actu virtutali non sit agens pure instrumentale sicut semen in generatione hominis. Constat autem quod intellectus possibilis si ageret intellectionem non esset agens pure instrumentale. quod non esset agens pure instrumentale illius. et in hoc amplius morari est superfluum.

Dispermis dico quod necesse est esse intellectus agentem. quod sic probatur. quia si non esset intellectus agens sequitur quod intelligere non esset ab aliquo principio actiuo immediato et per se. et hoc est contra primam suppositionem probatur plus. et per auctorem. quia probatur. quia immediatum principium actuum intellectus si quod sit per se intellectus agentem. aut erit spes intelligibilis. aut fatalia. aut ipsa res intelligibilis malis. aut intellectus possibilis sit se. hec dicitur est sufficiens nisi quis vellet fingere. sed nullum predictorum potest esse habet principium actuum immediatum et perfectiuum ut per auctorem ex declaratis. quare relinquitur aut quod nullus sit tale principium actuum ipsius intelligere. quod est impossibile aut quod sit intellectus agens. aut eius virtus. et hoc est quod volumus. Pono ergo intellectum agentem aut virtutem eius esse immediatum per se principium actuum perfectiuum ipsius intelligere seu intellectionis. et puto quod ista rationes intelligit philosophus in hoc. e. vnum posset sic argui sit verba ari. In omni natura supple quod quicquid habet suum actum proprium et quicquid est in potentia ad ipsum omnes esse aliquid principium quod sit in potentia omnia fieri que sunt illius generis. i. quod sit in potentia receptiuum eius istorum actuum. et aliquid quod sit in potentia omnia facere. i. quod sit potens omnes illos actus producere. ita quod illud principium actuum se habet quodam modo ad passiuum sicut ars ad materiam. sed aia intellectiuum humana est habet. i. quod ipsa quicquid est in actu habens actualiter suum actum et quicquid in potentia. quod esse aliquid in ea quod sit potens omnes intellectuales actus recipere. et omnes esse aliquid quod sit potens omnia facere et quod sit potentia faciens omnes intellectiones. et tunc deducatur ut plus igrado quod potest esse illud quod habet potentiam actiuam eius intellectionum. et non iueniatur roabiliter aliquid aliud nisi virtus intellectus agentis. Credo ergo sit has probationes quod intellectus agens est immediatum principium actuum eius intellectionum que recipit intellectus possibilis. Et ad ista intentio dicitur Com. in multis locis huius tertii. quod intellectus agens est ille

g facit ex potentia itellectis actu itellecta. p̄p̄issime at sic facit ex potentia intellectis actu itellecta. q̄ p̄ficat et cōplet ipsū itelligere siue itellectiōez. Quod vt melius itelligat applicemus etiā v̄ba Lōmen. ad istā itentiōē. dicit. n. Lō. 2° mēto 18°: sc̄ipit supple ari. declarare q̄ necesse est tertiuū genus itellectū esse. et est intelligentia agēs que facit itellectū q̄d est in potentia esse itellectū actu. et dicit q̄ hec ē necessitas i ponēdo itelligetiā agētē i hoc ḡnē entiuū sic est dispō in oibus rebus nālibus. Quē ad modū. n. necesse est in vnoquoq̄ ḡnē rez nāliū generabiliū et corruptibiliū eē tria de nā illius generis et ei attributa. s. agens patiens et opus factuz. ita oz in itellectu. s. q̄ in illo sit aliqd in potentia ad oēs actus nature itellectual' et aliqd p̄ncipiū actiuū oīuz illoz actiuū. et aliqd sc̄m. i. ip̄e actus seu opus itellects. et p̄ficiēdū ē declarādo vt dixi. q̄d n̄ pōt eē aliqd p̄ncipiū actiuū oīuz illoz actiuū et imediatū cōpletiūū oīuz opationū itellectū nisi itellects agēs. Et est bñ aduertēdū q̄ alicuius actus pōt eē duplex p̄ncipiū actiuū. s. actiuū v̄l agēs dispositiuū. et agens p̄ficiens v̄l cōpletiūū q̄d inducit in subo p̄parato vltimū cōplemētū. i. actū ad quē sunt ille dispōes. et hanc distinctiōez ponunt expōsitores cōiter supra 2^m p̄hycōz. et 5^m metaphyce et ari. inuit. et possumus declarare in exp̄lo manifesto. Intentio. n. v̄l spēs albedinis recepta in diaphano dependet a duplici agēte. vnū est agens dispositiuū. s. ip̄m corpus luīosum q̄d dat medio dispōem q̄ motū recipit a colore vt docet Lōm. 2° huius. et aliud est actiuū p̄ficiens v̄l cōpletiūū. s. albedo q̄ est in diaphano illuīato gignit suā spēm. Et s̄l̄r i rebus artificialibus est videre. vt forma nauis dependet a nauifaciua tanq̄ ab agente et p̄ficiēte et cōplente. et a do latina lignoz tanq̄ ab agente disponente mām. et ip̄m agens dispositiuū d̄r esse agēs i potentia p̄ tātō. q̄ eius effectus ordinat v̄lterius ad aliud sic potentia ad actū. et ad istā itentiōez dixit Lōm. 2° huius. 2° mēto 6°: q̄ sensibilia eē aīaz sunt dispōes i potētia. nō q̄dē receptiua q̄ nunq̄ recipiūt sensatōes. sed i potētia actiua vt agens dispositiuū vt dicebat plenius in 2° huius. q̄dē de sensu agēte. Et Dico igit q̄ ipsius itelligere sūt aliq̄ p̄ncipia actiua disponētia subz. s. itellectū poles: puta spēs rez itelligibiliū ex̄ntes i memoratiua hoīs et imaginatiua v̄tute et actus cogitādi vt pus tāgebat. et hoc pulchre docuit Lōm. in isto 3° cōmento 12°: vbi dixit q̄ iste v̄tutes sunt quasi res q̄ p̄parāt mām artificy ad recipiendum actionē artificis. et hoc p̄p̄issime s̄l̄r est p̄ q̄to actus istaz virtutū inducunt in itellectū p̄paratōes ad recipiendū itellectōes. aliud aut est agens cōpletiūū et p̄fectiuū ipsius itelligere. s. q̄ in itellectu possibili sic p̄parato inducit actū itelligendi. et sic facit de potentia itellecto actu itellectū. Res. n. mālis solū est potētia itellecta p̄ q̄to pōt mediāte spē quā facit in sensu disponere itellectū possibile ad itelligere actu. et hec est apte intentio Lōm. in isto 3° cōmento. 4° dicentis. Videt q̄ forme rez extra mentē mouent hāc virtutē ita q̄ mens. s. itellectus agens auferat eas a materis. et exponit se statim. et facit eas de potentia itellectis actu itellectas postq̄ erāt in potētia. et isto mō videt q̄ ista aīa sit actiua et nō passiua. s. aīa humana. fm ergo q̄ itellecta mouent eā est passiua et fz q̄ ea mouet est actiua. Cōstat aut q̄ aīa humana p̄ suā virtutē actiua. s. p̄ itellectū agentē nō mouet itellecta motu q̄ recipit in eis fz suū esse extra aīaz vel in fātasia. qd. n. recipit lapis aut fātasia ab itellectu agēte cū itellectū ip̄z lapidē itelligit: sed mouet ea motu. i. actu q̄ recipit in ip̄is q̄tū ad

esse eoz in itellectū. s. q̄tū ad spēs itelligibile quā facit in itellectu ita q̄ itellectus informatus h̄s spēm mouet. i. actuat p̄ itellectū agentē actu q̄ est itelligere. patet ergo necessitas essendi itellectū agentē in qua gauisus est aīus meus cū dei laude et. ¶ Questio. XXXIII.

Antēpus est mouere dubitatōes p̄ dictā pōez et eas soluere fz

posse meū. ¶ P̄ria dubitatio sit ista. Si itellects

agens esset p̄ncipiū actiuū p̄ se itelligere tunc aīa itellectiua esset i potentia eēntiali ad ip̄z itelligere. s. hoc videt icōueniens. q̄ actus p̄mus nō est in potentia essentiali ad actū 2^m. vt forma grauis nūq̄ est in potētia eēntiali ad motū deoz s̄ i potentia acc̄ntiali vt p̄ 8° p̄hycōz. cū ergo aīa itellectiua sit actus p̄mus hoīs vt p̄ ex diffinitiōe cōi aīe. et itelligere est actus sc̄ds. vt q̄ aīa in itellectiua nō sit in potentia essentiali ad itelligere. 2na p̄. q̄ vnū q̄d q̄ recipiens est i potentia eēntiali ad illuz actū quez h̄z a p̄ncipio p̄ se actiuo vt p̄. q̄ potentia p̄ se actiua requirit potētiā p̄ se passiua. si igit itellects est p̄ncipiū p̄ se actiuū ip̄ius itellectionis necesse est itellectū possibile qui eā recipit esse i potētia eēntiali vel h̄re potētiā essentialē ad itellectionē. q̄d est icōueniens. ¶ Aliud est dubiū. Nulla forma agit in suū p̄p̄riū obr̄m. hec vt fatis nota. vt caliditas ignis nō agit i ignē et sic de alijs. s. itellects agens est forma itellects polis vt coiter p̄cedit fz Lō. i. isto 3°: q̄ sicut lux ē p̄fectio diaphani ita itellects agēs ē p̄fectio itellects polis vt p̄ 3° mēto 5°: q̄re nō agit aliqd i ip̄z. ¶ Itē si itellects agēs eēt imediatū p̄ncipiū actiuū itellectōis seq̄ret q̄ oēs itellectiones essent eiusdē spēi vel nō diuersaz spēz. q̄d vt absurdū et p̄tra Lōm. in isto 3° mēto 35°: vbi plane dicit q̄ itelligere diuersi ficat fz nāz rei itellecte. 2na p̄. q̄ vnū et idē fz spēs nō est imediatū p̄ se p̄ncipiū actiuū diuersoz fz spēs. itellectus aut agens est vnus fz spēm imo fm numez vt oēs p̄cedunt. ¶ Itē aliqui sic arguūt. actio et passio et motus nō sunt agens per se et dicūt q̄ hec est demonstrata in 5° p̄hycōz. s. itelligere est actio vel passio. q̄re et. ¶ Item aliq̄ arguūt sic. opationis nō est opatio. s. hoc p̄tigeret si itellectus agēs efficeret itellectionē vel p̄duceret. nā ip̄a itellectio est q̄dā opatio. et s̄l̄r p̄ductio itellectōis vel efficere itellectionē esset opatio. et sic opationis eēt opatio. q̄d est impossibile. q̄ p̄cederet i infinitū. v̄l r̄ opationes nō fiunt vt dicunt esse itellectionē phi 5°: ethicoz. et 7°. ¶ Itē iste modus ponēdi videt esse cōtra Lōm. in illo. c. vbi dicit. q̄ necesse est i aīa hūana esse tres d̄rias. s. itellectū poles q̄ efficit oē mō similitudinis et receptōis et itellectū in bitu. et itellectū agentē. Et de ip̄o itellectu in habitu dicit Lōm. q̄ dicitur itellectus fz q̄ facit itellectū possibile itelligere in actu. et p̄az post subdit. hec est diffinitio habitus q̄ habens habitū sup̄ple itelligibile itelligit p̄ ipsum illud q̄d est sibi p̄p̄riū ex se et quando voluerit. id est suū p̄p̄riū obiectū absq̄ hoc q̄ indigeat in hoc aliquo extrinseco. ex q̄bus verbis videtur itelligere Lōm. q̄ habitus itellectualis sit p̄ncipiū p̄p̄inquū actiuū ipsius itelligere. et iste non est itellectus agens vt patet ibidē. ¶ Itē ali qui sic arguunt. q̄d ē debet esse agens et disponens ad aliquā formā et inducens illam formam et vt allegatur a Lōm. in 7° metaph. cōtra Auic. cum ergo fantasma sit disponens itellectū ad itelligere vt dictum est sequitur q̄ inducit itelligere. q̄d est contra dicta. ¶ Itē si itellects agens facit itellectionē et itellects possibilis recipit eā tūc itellectio nō erit opatio seu actio imanes in agēte q̄d est p̄tra ari. i. 9° metaph. et p̄ veritatē famolā

p̄na p̄z. q̄z itellcūs agens ⁊ itellcūs possibilis sunt sube
 diuerſe ſz p̄bz ⁊ Lōmen. in iſto 3. ¶ It̄ez ſz p̄dictum
 modū ſeq̄ret q̄z idē agens ſit agens p̄p̄quū ⁊ immediatū
 ⁊ agēs remotū reſp̄cū eiūſdē. q̄d videt̄ abſurdū. p̄na p̄z
 q̄z itellcūs agens ponit̄ eſſe immediatū p̄ncipiū actiū ⁊
 cū hoc erit agens remotū. q̄z facit̄ ſp̄m̄ intelligibilem̄ in
 intellectu poſſibili. niſi aliq̄s diceret q̄ ſolū fantaſma fa
 cit̄ eā q̄d videt̄ abſurdū. ¶ It̄ez q̄rendū eſt qualr̄ intel
 lectus ſe h̄z ad aīaz humanā. vt̄ ſit aliqd̄ aīe humane
 vel nihil. ſed de hoc erit q̄d ſp̄alis p̄pter meliozē diſtin
 ctionē ⁊ faciliozē itellcū. ¶ It̄e dubitatio eſt contra p̄
 dictū modū ponendi. q̄z nullus doctoz̄ modernoz̄ po
 ſuit iſtū modū neceſſitatis itellcūs agentis ⁊ vlr̄ nul
 lus expoſitor latinus v̄r ſic itellexiſſe. ſed oēs dicit̄ itelle
 ctū agētē abſtrahere ſp̄es a ſataſmatibus nō aut̄ face
 re itelligere q̄re iſte modus nō eſt verus. ¶ It̄e aliq̄ du
 bitat̄ p̄tra demōſtrationē p̄bi. videt̄. n. velle q̄ i quocū
 q̄z ḡne ſit potētia paſſiua receptiua alicuius actus i co
 dē ḡne ōz eē potētia actiua reducētē illā potētia ad
 actū. ¶ Lōtra aut̄ itelligit de genere phyco. aut de ge
 nere logico. Nō de genere phyco. q̄z corruptibile ⁊ in
 corruptibile nō ſunt eiūſdē ḡnis phyco vt̄ p̄z io. meta.
 ⁊ tñ corpus ceſte p̄petuū ex̄ns agit̄ i iſta iſerioza que
 ſunt corruptibilia. ¶ Sed diceret̄ q̄ mā iſtoz̄ iſerioz̄
 eſt corruptibilis ſicut ⁊ ſol. ⁊ ſic actiū ⁊ paſſiū p̄m̄uz
 ſūt eiūſdē ḡnis phyſici. ¶ Lōtra ignis agit̄ in aquā ⁊ tñ
 p̄ncipiū agendi quo agit̄ ignis ⁊ p̄ncipiū patiendi quo
 patit̄ aqua eſt h̄nt̄ ſicut corruptibile ⁊ eternū. nā forma
 ignis eſt corruptibilis ⁊ mā aque eſt p̄petna. ⁊ ſic nō cō
 ueniūt ſz genus. Si vero itelligit̄ de genere logico. Lō
 tra hoc eſt. q̄z p̄mus motor. ſ. deus mouet̄ p̄m̄ū mobile
 ⁊ tñ p̄mus motor q̄ eſt deus i nullo genere eſt. corpus at̄
 ceſte eſt i oī ḡne corporaliū. ⁊ ſic nō ōz q̄ in ḡne p̄nci
 pioz̄ p̄mi motus ſit actiū ⁊ receptiū. ¶ Ad p̄m̄ū hoz̄
 dicūt aliq̄ negādo p̄naz. ⁊ cū d̄r q̄ vnūq̄d̄ recipiēs ⁊ c.
 dicūt q̄ vez eſt ſi moueat̄ ab agente p̄ ſe extriſeco. ſz ſi
 ab agētē itriſeco nō ōz. ⁊ ſic eſt hic. nā itellcūs agens eſt
 itriſecus poſi ſicut forma ſuo ſubiecto vt̄ dicūt ſm̄ iten
 tionē ari. ⁊ Lōm. i iſto 3. ¶ Sed B̄ nō videt̄ ſufficere. q̄z
 itellcūs agens nō ſolū eſt p̄ncipiū actiū itelligere ſed
 etiā q̄ditas ſataſmata. ſ. q̄ agit̄ ſuū ſataſma i aīa cogitati
 ua ⁊ illa eſt q̄d itriſecū ab intellectu humano. ⁊ ſic idem
 q̄d p̄us. ¶ Ad hec videt̄ q̄d dicere q̄ ip̄a q̄ditas fanta
 ſmata q̄ itelligit̄ nullo mō eſt p̄ncipiū actiū ipſius itel
 ligere. ſz q̄ditas mālis h̄nt̄ agit̄ ſuā ſp̄es i ſataſta ⁊ in itel
 lectu. ſataſma aut̄ vel ſp̄es q̄ditas ex̄ns i fantaſia eſt
 illud ſine quo nō fieret itelligere. ſed non eſt aliqua cā
 ipſius vt̄ dicūt. Si ſp̄es in itellcū nullā cālitatem h̄z
 ſup̄ itelligere vt̄ dicūt. ſed ſolū eſt illud ſine quo nō fie
 ret itelligere ⁊ c. Sed credo q̄ ſit p̄tra itentōez̄ ariſto. ⁊
 Lōm. dicētū in iſto 3. q̄ itelligere eſt ſicut ſentire. ſen
 tire aut̄ ſit a ſp̄e ſenſibili aliquo mō vt̄ apte dicit̄ p̄bus
 z. huius. de ſentire ſm̄ actum dicens q̄ huius opatōis
 actiua ſunt ex̄tra. ſ. viſibile audibile ⁊ c. ergo ſi itelligi
 bile eſt aliqualr̄ actiū ipſius itelligere. q̄ditas aut̄ q̄
 eſt extra aīaz eſt itelligibilis vt̄ manifeſtū eſt. ¶ It̄em
 Lōm. z. huius. c. Sēſitiuum aut̄ p̄ma mutatio. dicit̄ q̄
 mouēs ſciētē de p̄ma p̄fectōe i ſcōz̄ eſt aliqd̄ copulatū
 cū ip̄a aīa copulatōe in eē. Et i parte ſequētī exponit̄ il
 lud dices. q̄ itellcūs mouet̄ ad vltimā itellectionē re
 bus v̄libus. ⁊ iſte ſunt in aīa. ⁊ itelligit̄ p̄ hoc itentiones
 imaginatas vt̄ p̄z i v̄bis ſequētibus. ¶ It̄e Lōm. in iſto
 ea. dicit̄ q̄ hec eſt diffinitio h̄tus ſupple intellectualis
 ſ. q̄ h̄nt̄ habitū itelligit̄ p̄ ip̄z. mō ſm̄ iſtos ſp̄es itelligi

bilis ē h̄tus q̄dā itellcūalis. ergo itellcūs p̄ eā itelligit̄
 q̄d nō eēt niſi ſp̄es itelligibilis eēt aliq̄l̄r̄ cā itellectōis.
 ex quo vlt̄erius neceſſario ſeq̄tur q̄ illud q̄d mouet̄ ad
 ſp̄es itelligibile eſt aliquo mō actiū itellectōis. ¶ It̄e
 oē q̄d eſt extriſecū ab aliquo ſubiecto ⁊ ſine illo nō pōt
 eē actus illius ſubi ōz q̄ v̄l efficiat̄ actū illius ſubi v̄l q̄
 moueat̄ ab illo ſub̄o moto. ſic videmus q̄ lumen aeris
 nō pōt eē ſine corpe luſoſo. q̄z lumē corpi luſoſi efficit̄
 lumē i aere. ⁊ motus grauis nō pōt eſſe ſine medio. ip̄m̄
 at̄ mediū mouet̄ a graui. ⁊ nō inuenies iſtātiā verā i re
 bus. ¶ ſtat̄ at̄ q̄ itelligere nō eſt ſine ſataſmate ſm̄ p̄bm̄
 i iſto 3. dicit̄. p̄pter q̄d nequaq̄ ſine ſataſmate in
 telligit̄ aīa humana. ⁊ tñ ſataſma eſt q̄d extriſecū ab i
 tellcū. ita. ſ. q̄ nō eſt ei vnū ſm̄ eſſe nec ſic forma vt̄ p̄z
 nec ſic p̄z. ⁊ cū itellcūs itelligit̄ nō mouet̄ ſataſma vt̄ eē
 manifeſtū eſt. ad q̄d. n. moueret̄ ip̄z. q̄re reliquit̄ q̄ fan
 taſma ſit aliq̄l̄r̄ actiū ip̄i⁹ itelligere. Quid q̄ dicemus
 nūqd̄ aīa itellectiua eſt i potētia eētiali ad itelligere?
 ¶ Dico ad p̄ns ſaluo meliozi iudicio q̄ potētia eētial
 lis que eſt i ſub̄o cui deficit̄ pōt̄ itelligi dupl̄r̄. Vno mō
 dicit̄ potētia eētialis q̄ eſt i ſub̄o cui deficit̄ aliqua
 potētia req̄ſita ad actū ſicut aqua eſt i potētia eētial
 li ad motū ſurſū. q̄z ipſi deficit̄ aliqua potētia req̄ſita
 ad illū actū. ſ. leuitas. Alio mō dicit̄ potētia eētialis
 que peſſentiā ſuā ordiat̄ ad talē actū. q̄nis nō ſit i ſub
 iecto cui deficit̄ eētialia req̄ſita ad illū actū. ⁊ hec eſt po
 tentia acc̄talis ſz modū loq̄ndi Lō. cuius cā videbit̄
 ſtatiz. q̄ aut̄ oporteat aliq̄ tales eſſe potētia eētialē.
 p̄bo. q̄z cui libet̄ p̄ ſe motor̄ cor̄reſpōdet̄ eētialis po
 tentia in ſuo mobili vt̄ oēs p̄cedunt. ¶ ſtat̄ aut̄ q̄ motor
 celi eſt motor̄ eētialis ⁊ p̄ ſe. q̄z nō mouet̄ p̄ acc̄ns. q̄z
 ſic oportet̄ aliū eſſe p̄ ſe motor̄ez̄ p̄ozē cū ſp̄ p̄ ſe p̄ce
 dat p̄ acc̄ns. ⁊ oē p̄ acc̄ns reducat̄ ad p̄ ſe. vt̄ p̄z 8. phyco
 rū. ergo celū eſt i potētia eētiali ad motū. tamē ip̄i
 celo nō deficit̄ aliqua forma vel eētialia req̄ſita ad mo
 tū. q̄re ⁊ c. ¶ Diceret̄ ergo in potētia eētiali q̄z h̄z po
 tentia p̄ ſe ordinatā ad recipiendū motū. ¶ It̄e potētia
 eētialis p̄mo mō dēā. ſ. q̄ eſt in ſub̄o cui deficit̄ aliqua
 eētialia req̄ſita ad actū eſt duplex. Una eſt in ſub̄o ha
 bente formā triā illi eētialie q̄ ōz itroduci ⁊ quā p̄ſegē
 motus localis ſic aq̄ eſt in pō eētiali ad motū ſurſū. q̄z
 cū hoc q̄ deficit̄ ei leuitas h̄z eētialia p̄trariā forme quā
 p̄ſequit̄ ille actus. ſ. grauitatē. ⁊ ſi ſi i alyz. ⁊ iſte modus
 potētie eētialis cōceſſus eſt ab oībus. Alia eſt q̄ eſt
 in ſub̄o h̄ntē aliquā eētialia p̄trariā forme quāz cōſegē
 ille actus ſicut corpus aīalis eſt in potētia eētiali ad
 motū localē nō q̄z habeat̄ in ſe aliquā eētialia cōtrariā
 illi virtuti quā cōſegē motus localis. ſ. aīe appetitiue
 actualr̄ appetenti ſz q̄z h̄z in ſe potētia ⁊ aptitudinez̄
 nālē q̄ p̄ ſuā eētialia ordiat̄ ad talē motū. ⁊ hec eſt potē
 tia eētialis ſuo modo. q̄z aīa nō eēt mouēs p̄ ſe nec
 mouēs eētiale reſp̄cū corpi cuius opp̄m̄ voluit̄ cōmē.
 8. phycoz̄. ⁊ in 5. ⁊ in 4. celi ⁊ mūdi. ⁊ ſi ſi declarari 8.
 phycoz̄. ſic vez eſt q̄ aīa itellectiua humana iſormata
 ſp̄e itelligibili nō eſt i potētia eētiali ad itelligere
 ſz p̄m̄ū modū potētie eētialis. nec p̄mo mō nec z. il
 lius potētie. q̄z nec h̄z actū p̄trariū nec ei deficit̄ aliq̄
 potētia req̄ſita ad itelligere poſtq̄ fuerit ſufficiēt̄
 p̄parata per ea que ſūt in v̄tutibus organics aīe cogita
 tiue mō ſupradicto. ſed bene eſt in potētia eētiali
 alio modo. ſ. q̄ per ſuā eētialia ordinat̄ ad actū q̄ eſt in
 telligere ſicut potētia ad ſuū finē p̄p̄riū ⁊ bonū. ⁊ h̄ntē
 potētie indubitanter eſt assignare actiūm per ſe q̄d
 p̄ ſui naturā ducat̄ eam ad iſtum actum. ¶ Queret̄ aut̄

lunior: q̄re pot̄ potentia dicit̄ potentia eēntialis. ⁊ bec
 vltima dicit̄ potentia accēntialis. ¶ Et ad huius eiden-
 tiā cōsiderādū est q̄ cōsuetudo ari. ⁊ Lōmen. fuit dice-
 re aliqd esse tale essentialr qd̄ est tale p̄mo. ⁊ aliqd esse
 tale accēntialr qd̄ est tale nō p̄mo q̄uis sit tale p̄ suā nām
 ⁊ hoc nō later hōies exercitatos in p̄bia ari. ⁊ Lōmen.
 Rursus apud eos itellr aliqd eē tale dupliciter. Uno
 mō fm̄ ipositionē nois ⁊ hoc est fm̄ famositatē ⁊ cōsue-
 tudinē. Alio mō fm̄ ordinē rerū ⁊ est p̄mo magis notū
 fm̄ vitatē. Et p̄ oppositū aliqd dī accēntiale nō p̄mo. s̄
 sc̄dario dupliciter. Uno mō s̄ nois ip̄dem. Alio modo
 fm̄ ordinem rez. ⁊ hoc etiā bñ sciūt illi q̄ bñ exercitati
 sunt in eis q̄ tradūt s̄: metaph. mō ad p̄positū credo q̄
 potētia p̄mo nō dicta dī potētia eēntialis. ⁊ p̄mo dico
 s̄ ordinē impōnis nois ⁊ fm̄ cōsuetudinē ⁊ famositatē
 cuius rō est q̄ noia iponunt̄ p̄us eis q̄ sunt notioza no-
 bis. nunc aut̄ talis potētia in rebus sēfibilibus fuit no-
 tior ad nos q̄ alia potētia. ⁊ sc̄da potentia fuit minus
 nota vel sc̄dario cōsiderata. ⁊ iō posterius noia. pp̄ qd̄
 dicit̄ potentia accēntialis nō q̄ nō p̄ essentiali ordinat̄ ad
 actū ad quem est. sed q̄ sc̄dario itelligit̄ noie potētie. ⁊
 forte fm̄ ordinē nature rei ē p̄? Nā fm̄ ordinē nature
 rei nomē dī fm̄ p̄us de eo qd̄ est nobilius inter signata
 sua sic b̄ nomē p̄ncipiū qd̄ p̄us dī de cā finali fm̄ Lōm.
 s̄: metaph. Certū est. n. q̄ potētie aīatoz ad suos actus
 ⁊ potētia celi ad suū actū sunt nobiliores q̄ potētie rez
 tāiataz sicut est potētia aque ad motū sursum ⁊ sic etiā i
 alyis. Sic ergo aīa itellectiua p̄mus actus ex̄nis h̄z potē-
 tiā eēntialē ad suū actum z^m q̄ est itelligere ⁊ idiget ad
 ip̄z p̄ncipio actiū duplici. s̄ p̄fectiū ⁊ dispositiū mō
 p̄us dem̄fato. Et est notādū q̄ ipsa aīa aut hō fm̄ aīam
 itellectiua ante q̄ actuali itelligat nō solū est i potētia
 eēntiali p̄ tāto. q̄ h̄z potētia q̄ p̄ suā eēntiā ordinat̄ ad
 actū. s̄ etiā q̄ ei deficit aliq̄ forma p̄ se ⁊ necario req̄si-
 ta ad itelligere. s̄ sp̄s itelligibilis rei ⁊ ad illā mouet̄ a
 gditate fāfāfata vt tactū ē p̄us. ⁊ ē quodā mō s̄le vt cū
 dicimus aīa esse i potētia eēntiali ad motū locale p̄cel-
 siuū n̄ solū q̄ h̄z potētia eēntialr ordinatā ad hūc actū.
 s̄ etiā q̄ p̄t sibi deficere aliq̄ eēntia req̄sita ad h̄z mo-
 tū. s̄ sp̄s rei ad quā d̄z moueri ⁊ eius cognitio ⁊ deside-
 riū. oīa. n. ista necaria sūt ad b̄ q̄ sit motus localis p̄cel-
 siuus. ⁊ hoc nō h̄z ip̄m aīa de se s̄ p̄t carere ip̄s vt p̄z
 ex libo de causis motus aīaliū. ⁊ satis ex z^o: huius. Sic
 ergo p̄z distinctio potētie eēntialis p̄pter cuius distinctio-
 nis omissionē iuenti sunt aliq̄ negare oēs p̄ se cālitatem
 q̄ditatis sup̄ suū itelligere ⁊ alia multa q̄ nō cōcordāt do-
 ctrine ari. ⁊ Lōm. ¶ Sed p̄tra hāc distinctiōē ozi vñū
 dubiū difficile. s̄ q̄ graue i actu ex̄nis sit i potētia eēntia-
 li ad motū ⁊ ad vbi deozū ⁊ q̄ idigeat motiū p̄ se saltē
 intrinseco qd̄ videt̄ ip̄ossible. q̄ si sic esset motiū sui-
 ipsius p̄ se. qd̄ est p̄tra ari. ⁊ Lōm. s̄: phycoz ⁊ 4°: celi. ⁊
 apparet. q̄ illud segtur ex dictis. q̄ ips̄z graue i actu bñ
 h̄z potentia q̄ p̄ suā eēntiā ordinat̄ ad actū suū. ⁊ de hoc
 aliqd dixi s̄: phycoz. ⁊ q̄tum spectat ad p̄positū credo
 q̄ hoc non sit p̄tra aliq̄ dignitatē q̄ ip̄m graue actu sit
 p̄ se motiū suiipsius nō de potētia essentiali fm̄ p̄mus
 modū aut z^m. ⁊ sic sunt itelligenda verba ari. ⁊ Lōm.
 sed est motiū suiipsius de potētia essentiali vltimo
 mō dicta sicut in s̄: phycoz plenius declarat̄. q̄ ergo
 dicit̄ Lōm. q̄ graue tāiatū mouet seip̄m p̄ acc̄ns itelli-
 go. put̄ mouēs p̄ acc̄ns distinguūt̄ p̄tra mouēs qd̄ mo-
 uet de potētia eēntiali p̄mo mō dicta. s̄ nō est motiū
 sui p̄ acc̄ns vt p̄ acc̄ns distinguūt̄ p̄tra p̄ sui uām. imo per
 sui naturā habet aptitudinē mouēdi seip̄m vt ibi p̄ba-

tū est. Et hoc p̄bo ad p̄ns vna sola rōne ari. p̄mo poste-
 riorz. c. Si igit̄ demōstratiui sc̄ia statiz post p̄ncipiū po-
 nit̄ istā diuisionē. De qd̄ uest̄ alicui aut uest̄ ei p̄ se aut s̄z
 acc̄ns. ⁊ immediate subdit̄. accēntia aut nō sūt necessaria.
 ergo manifeste voluit p̄hus q̄ nullum p̄ acc̄ns put̄ per
 acc̄ns distinguūt̄ p̄tra p̄ se est necessariū. ex quo sequitur
 euidenter q̄ oē necariū est aliquo mō p̄ se sic arguendo.
 De qd̄ p̄ se uest̄: uest̄ necario. sed qd̄ uest̄ necario nō uest̄ p̄
 acc̄ns. ista hētur a p̄bo in sua cōuersa q̄ quod inest per
 acc̄ns nō uest̄ necessario. ergo oē illud qd̄ uest̄ alicui ne-
 cessario cōpetit ei p̄ se. s̄z graue actu inaiatū est necessa-
 rio suiipsius motiū ita q̄ esse motiū sui cōpetit ei
 necessario vt p̄z. ergo z^o. Et vtinā negātes istā cōclusiōē
 r̄nderent huic rōni fm̄ intentionez ari. ibidē ⁊ s̄: phy-
 corum et. io. metaph. sed de hoc non plus ad p̄sens.
 ¶ Ad z^m dubiū qd̄ etiā fuit demōstratio aliq̄bus. dixē-
 runt aliq̄ itellcūs agens non agit p̄prie itellectionez
 in itellectu possibili nec itellectus possibilis est p̄prie
 recipiens. s̄z totū aggregatū cognoscit i p̄ntia fāfāfina-
 tis. ⁊ itellcūs agens est rō agendi. ⁊ itellectus possibilis
 est rō recipiendi. hoc autē videt̄ mihi esse ip̄ossible. q̄
 illd̄ qd̄ nō debet̄ alicui p̄ aliqd aliud ⁊ cuiunq̄ debet̄ b̄
 ē p̄ nāz eius ⁊ ip̄o posito ponit̄ ⁊ remoto remouet̄ per se
 ⁊ p̄mo cōpetit illi. bec videt̄ ari. p̄mo posteriorum. ⁊ est
 manifesta oibus itelligētibus. s̄z esse actiū itellectōis
 nō debet̄ itellectui agenti per aliqd aliud formalr ⁊
 cuiunq̄ competit agere itellectionē vel eē actiū in
 tellectōis hoc est p̄ naturā ipsius itellectus agētis vt
 omnes cōcedunt. est. n. rō agendi toti cōposito. ⁊ posito
 itellectu agētē ponit̄ actiū itellectōis. ⁊ remoto re-
 mouetur. ḡ esse actiū itellectōis nō solū debet̄ itelle-
 ctui agenti sed p̄mo debet̄ ei. Qualr ḡ est verū q̄ nō est
 p̄prie agēs. forte sic itelligit̄. q̄ nō est p̄prie agēs. q̄ nō
 ē agens p̄ se subsistens. ponūt. n. isti itellcū agentē esse
 formā inherētē itellectui possibili. ⁊ si sic est cuz nō sit
 ens p̄ se subsistēs nō est agens p̄ se subsistēs. sed sine dv-
 bio ex hoc nō sequit̄ q̄ nō sit p̄prie actiū vel agens cū
 per sui nām hoc ei p̄ueniat. ¶ Itē eque dubiū est quō
 forma p̄t esse rō agendi in suā mān vel in cōpositū. v̄l
 quō forma possit agere in suā mān vel i cōpositū. sicut
 in exēplo sensibili forma ignis nō solū nō est agēs i suā
 mān sed etiā nō est rō agendi in eam. vt manifestū est
 vnde illud nō est nisi cōmutatio difficultatis. p̄z opter
 quod dico aliter. ⁊ dico q̄ duplex est actio vt habet̄ ab
 aristo. ⁊ huius. q̄dā ē actio cū abiectiōe d̄z p̄ ex̄nis i
 subiecto. ⁊ dicit̄ actio corruptiua. Alia est actio sine d̄z
 corruptōe vt cū luminosū agit i mediū. ⁊ p̄t dici actio
 p̄fectiua solū. Rursus forme duplr̄ sunt actiue. q̄ q̄dā
 sunt q̄ agunt effectū sibi s̄lez in specie. vt lumen agit lu-
 men. ⁊ caliditas caliditatē. Alie sunt q̄ nō agunt effectū
 sibi similit̄ i specie sed diuersū. sicut aīa agit motū loca-
 lē aīalis ⁊ augmētatōis ipsius ⁊ h̄z. Nō sine dubio ve-
 rū est q̄ forma nō agit nec est rō agendi in suā mān acti-
 one corruptiua. nec agit similit̄ in ea effectū sibi similit̄ in
 specie nec effectū neciō regrentē effectū ei similit̄ in sp̄. ⁊
 inde est q̄ forma ignis nō agit in eius mān. puta calidi-
 tas ipsa. q̄ caliditas nata ē agere effectū sue sp̄i. nec p̄t
 immediate p̄ducere aliquē effectū q̄ simul agat calidita-
 tē. ⁊ sic est in alyis similibus. sed forma q̄ nō p̄ducit effe-
 ctū sibi similit̄ fm̄ sp̄m p̄t agere in suū subiectū. ⁊ hoc
 inuenimus in formis separatis. sicut itelligētē agūt
 motus corporū celestiuū s̄z q̄ i eis idē ē mouēs s̄z agēs ⁊
 fm̄ finem vt docet Lommen. iz^o: metaph. ⁊ in formis
 inherētibus animatoz que sunt bic. aīa enī nutritiua

Tertius

Trigesimaquarta

agit vel est ratio agendi augmentationē in ipm corpus animatum. et anima appetitiua agit motum localem pro cessiuu. quā. n. causalitate haberet appetitus supra motu pcessiuu nisi calitate agentis. et ita est in pposito. qz intelligere nō est effectus eiusdē spēi cū intellectu agente. qualiter at intellectus agens sit forma possibilis posterioris ingretur. Ad alia pcedunt alig qz oēs intellectōes sunt eiusdē speciei. et sūt moti ad hoc dicendū qz dicūt qz res intellecta mediāte suo fātasimate nullā p se calitatez hz sup suū intelligere. s. soluz est illud sine quo nō fieret intelligere. et itellcūs agens ex tās vnus s. speciez est imediata rō agendi omnes intellectōes. ab vno at pncipio actiuo s. spēs nō pcedunt imediate effectus diuersi s. spēs. S. illud videt valde absurdū pmo qz itelligere diuersificat fm naturā rei intellecte vt allegabat a Lōm. Itē intelligere lapidem p se loquendo plus dif fert ab itelligere asini qz intellectōes duoz indiuiduoꝝ eiusdēz speciei. qd nō esset vtz nisi differret s. speciez. Itēz cōis doctrina dicit qz actus distinguunt p obiecta: s. ipi exponunt hoc qz distinguunt. i. cognoscūt esse distincti p obiecta. et videt mihi qz hoc cōcedere sit ppositū. Nā si actus cognoscunt esse distincti p obiecta aut est demonstratōe ppter qd. aut qz. si est demonstratio propter qd sequit qz obiecta sūt cause distinctiōis actū. si vero demonstratio qz. aut est p cām remotā et sic adhuc habet qz obiecta sūt aliquo mō cause actū et nō nisi in gne agentis. Si vō diceret qz est dmonstratio p effectuz hoc est ridiculū. qz actus itelligendi aie nostre nō cānt distinctiōe obiectoz qz sunt extra. qre rē. Propter qd pōt dici alr negādo hāz. et ad pbatōne dicendū est qz vniū agens fm spēs nō pōt p se pducere effectus drios pncipue imediate sine aliquo alio agente. vñ cū gnātio et corruptio sint dria nō potuit esse qz vnus motus celi solus eet cā agens. s. oportuit aliū eē motū fm p h m z de gnātōe. s. vniū agēs s. spēs pōt esse vniū pncipiū imediatū diuersoz fm spēs nō hntiū diuersitatē i mā alr et alr disposita. et sic diceret in pposito. nā itellcūs agēs q est vna subā fm spēs. pducit diuersas intellectōes i intellectu possibili alr et alr pparato. et bec diuersa pparatio reducūt ad diuersa agentia pparātia. s. ad diuersas spēs rez ex tās i diuersis vtutibus organiciis hoīs vt p dicit est. et sic cālq quodā mō diuersitas ipsoꝝ itelligere puenit ex diuersitate agētū et nō solū ex diuersitate subiecti. Itē posset dici qz itellcūs agēs sit vnus fm suā subām tñ hz diuersas vtutes nāles actiuas qbus agit diuersa opa sicut etiā possibilis diuersas hz potētias receptiuas vt pbatū fuit pūs. ita qz itellcūs agēs p suā vtutē actiua ē imediatū pncipiū actiuū itellectiōis et nō est aliqua substātia alia imediatius actiua. et si bec sunt contra aliquam dignitatem vtinam ego viderem illā. Ad aliū dubiū dico qz imo actio et passio et motus hnt agens p se. i. p sui nām. nec diceret ari. oppo. s. hnt verū est qz motus non est p se terminus motus. nec hz agens p se qd pducatur ipz per motū q terminet ad ipm. et s. l. r. est de actione et passiōe. s. ex hoc nō sequitur qz nullo mō depēdeat a pncipio p se actiuo. et de hoc plus inuenies in qōnibus sup s. et s. physicoꝝ. Et si cōcederet qz nullū agens p se p pzie agit nisi p motū. tñ nō fequit qz oēm effcū quē agit agens p pzie agat per motū imo aliquēz effcū suū. pducit imediate et nō mediante motū qz p se terminet ad illū effcū hoc mō agit ipz motū. Ad aliud cū dicit qz opationis rē. dico qz opatiōis nō est opatio sic itelligendo qz ipsa opatio acquirūt per motū cuius ipsa sit p se terminus. tñ terminus alicuius

opationis rōe qua talis actus bene pōt esse imonecessaria est aliqua pductio qua formalr dicit pducit ab aliquo agēte. Ad istā itentōez dixit ari. 7. c. hicoꝝ. et io. qz delectatōis nō ē gnātio. et est sile iudiciū de itellectiōe et sensatōe. hoc. n. sic verū ē qz iste opatiōis nō accipit rōem p aliquē motū p tnuū qz p se terminet ad eas imo in pmo instanti quo aliqz delectat hz totā delectatōez nec accipit partē post partē eius. et s. l. r. pmo istati quo aliqz videt hz pfectā visionē. et s. l. r. de itellectione et sic iste opatiōes nō gnānt hoc mō. Et hoc tñ non sequitur qz iste opatiōes nō pducatur ab aliquo agēte. Quāly vero ingreret ari. quō sit ipz intelligere et qualr diceret qz sensibilia sūt actiua ipsius opatiōis q est sentire. hoc etiā sine dubio vtz est qz opatiōis fm qz opatio non est alia opatio nec pductiōis pductio qz sic iret in ifinitū nec ipsa pductio p pzie pducit. s. est illud quo formalr aliqd pducit. Nec s. l. r. actio vt actio est agit s. ē aliqd quo formalr agit. cū hoc tñ stabit qz bec oia depēdeat a pncipio actiuo v. agēte p se. nō solū. n. agēs est cā eū qd agit s. eius quo formalr aliqd agit. Et vt sit ad vniū dicere credo qz ad itelligere seu itellectionem pcurrūt bec tria. s. abstrahere et bec est opatio intellectus agentis. et recipere et bec est operatio intellectus polis. et forma q recipit et producit. et bec est qdā forma imālis cuius receptio est itelligere et cuius pductio dī abstrahere et ē illud qd vocamus qd itatē abstractā p itellcū agētē. Ad aliud dico exponēdo vba Lōm. qz itellcūs i hitū facit itellcū polis itelligere vt pūs dcm ē. actus n. pms itellcūs est eius pparatio ad actū z. et qd iū itellcūs polis remaneret i sua pura potētia remota nō recipet actū qz itelligere. iō subdit. Lā. n. pp quā facit itellcū q est i potētia itelligere i actu. i. pp quā pparat itellcū polis ad itelligere nihil aliud ē nisi qz ē in actu. i. qz est qdā actus. s. pms ipsius polis itellcūs. Et s. l. r. itelligo qd dī de diffinitōe hitus qz p ipz intelligit hnt hitū. vtz ē dispositiue et pparatiue ita qz ly p non dicit ibi circūstātia cause p se agētis ipz intelligere. s. circūstantiam cause subiectiue non pncipalis sed dispositiue. Actiuum autem vel completiuum ipsius itelligere est intellectus agens. et hoc signat Lōm. in isto. qz statim subdit. et qz in ea sit tertia potentia que dicitur intellectus secundum quod facit omne intellectum in potentia intellectum in actu scilicet pducendo itellectionem in intellectu disposito p habitum. Ad aliud breuiter pōt dici qz illud dēz Lōm. est itelligendū de agentibus que agunt formas subales s. de illis que pducunt actus accitales nō oꝝ vt pz de lumine et itentione coloris in medio cuius agens dispositiū. s. corpus luminosū nō est idēz cū agente pficiente vt colore. Color. n. nō sufficit ad disponendū mediū ad recipiēdū eius spēs. et tñ cū est dispositū lumine per aliqd corpus luminosū tūc color ipzimit suā spēs i mediū illuminatū vt etiā habet a Lōm. et huius. S. l. r. dico aliā esse artē que pparat materiā rei artificialis et que iducit formā in mā pparat vt ari. inuit z. p hicoꝝ. et in p hemo metaph. nūc aut ipz itelligere est actus qdā. ergo rē. Itē si quis teneret qz intellectus vna cū fātasimate causet spēs itelligibile tūc bene posset rīdere ad illā auctoritatē qz sic est itelligendo vt illud idē agens qd inducit cōplementū disponit materiā s. se et nō fm idē s. s. diuersa vt cū ignis generat ignē ex aq ille idē ignis qui inducit formam ignis disponit materiāz aq sed secundum aliud et aliud. nā ipsa materiāz disponit mediāte caliditate. formā aut subalem iducit per suas

formā subalē. & hoc est cōtra platonēz ponentēz ideā se paratā generare formā subalēz sube generate. hoc. n. ē ipossibile. qz illa nō pōset disponere materiā cū nō habeat aliquā virtutez actiūā & corruptiūā dispōnū dīarū. erit igit̄ idēz agens qd̄ dat actū vltimūz & qd̄ disponit subz s; nō f; idēz penitus. & sic diceret̄ i pposito q̄ intellectus agens qui facit itellectionē disponit itellcū mediāte fātasinate rei itelligibilis cādo species itelligibilēz in ipō itellcū possibilī. Prima tñ solutio est vera & māifesta. ¶ Ad aliud cū dicit̄. q̄ itelligere nō erit actio imānenis. dico breuiter q̄ aliquā actōez esse imānenē pōt itelligi duplr. Uno mō q̄ remaneat in illo eodēz qd̄ est p se eius pncipiūz actiūz imēdiatū tanq̄ in suo p se subo. Et puto hoc esse ipossibile p se. qz virtus actiua nō est p se pncipiū transmutādī seipaz vt p; s; meta; & est q̄tā cois expositio. Alio mō pōt itelligi q̄ aliq̄ actio sit imānenis in agente p tāto. qz eius pncipiū actiū imēdiatū est vnitū ipsi pncipio receptiū s; esse. & hoc nō bñ sunt aliq̄e actiōes imānenēs de q̄rū numero est ipz itelligere. Nā intellectus agens est vnitus itellectui possibilī f; esse vt forma suo subo aliq̄ mō. & p oppositū dicit̄ actio trāsfiens quando subiectū in quo recipitur est distinctum ab agente secunduz esse sicut cum ignis calefaciat aquam & h; ¶ Ad aliam cum dicitur. q̄ idem erit agens & c. Sigs teneret q̄ itellcū agens nullā cālitatem h̄et sup spēz itelligibilēz facit solueret illā dubitatōez. S; si diceret̄ q̄ species itelligibil̄ sit ab itellcū agente vna cū fātasinate tē nō bñ pōset solui. qz itellcū agens nō erit agens remotū ppe. nā si itellcū agens esset agens remotum. tē iter ipz & effcū deberet esse aliq̄d aliud genus imēdiāte pducens ipz effcū. sic iter solem & hoīez gnātū est aliq̄d agens imēdiatū puta subiectū. nūc āt iter ipz itellcū agentē & itellectōez nō est aliud agēs imēdiatū vt p; ex dicti. & iō q̄uis itellcū agēs pcederet coagere ad spēz itelligibilē nō tñ ē agēs remotū s; imēdiatū. ¶ Ut pōt dici q̄ vñū & idem pōt esse agēs remotū & imēdiatū diuersimode tñ ita q̄ sit agēs dispositiū remotū & agēs pfectiū imēdiatū. & sic diceret̄ hic. nā itellcū agens est agēs dispositiū remotuz qz nō disponit itellcū nisi mediāte fātasinate vt videbit̄ post. s; tñ est agēs vltimū imēdiatū p̄ficiens & cōpletū. & h; nullū est malū. ¶ Ad dubitatōez d̄ demātionem p̄bi aliq̄ dñt sat̄ p̄peteter q̄ ari. itelligit de gñe analogo & nō vniuoco. p̄mus aut̄ motor q̄uis non sit in eodē gñe vniuoco cū mobili tñ est in eodē gñe analogo. s. entis vlt̄ sube. vt runcq; n. istoz est ens & suba. ¶ Ut dicit̄ alr q̄ ari. accipit ibi genus p rōe p̄siderādī vna vnitāte analogie. ita q̄ vult dicere q̄ ad eundē scientē p̄tinet p̄siderare ambo pncipia actus cuiusq; s. actiū & receptiū. ¶ Ut ad eūdē. s. nālē p̄m̄ p̄tinet p̄siderare corpus p̄mū mobile & p̄mū motorē q̄ est d̄s. Et s̄l̄r ad eūdē p̄bz p̄tinet p̄siderare itellcū p̄lez f; q̄ est receptiū actus nālis q̄ est itelligere & de itellcū agente in q̄tū est agēs & mouēs talē potētiā ad suū actū. s; p̄m̄ istā vltimā viā nō p̄baret ari. esse itellcū agētē sed solūm q̄ nālis p̄bz p̄siderare de ipso. iō puto q̄ p̄oz expō sit melior. ¶ Ut d̄ q̄ p̄p̄ ari. est itelligēda i agente qd̄ est q̄nq; in actu q̄nq; i potētiā ad suū actū. & h; signat Cōm. ibidē q̄ dicit̄ exponēdo q̄ necē est i vnoq; gñe rez nāliū gnābiliū & corruptibiliū esse tria ex nā illius gñis & c. Et i istis v; est q̄ ipm̄ actū est i eodē genere logico cū receptiū. vt semē masculiq̄ est actiū forme humanē est in eodē genere logico cū femine femelle qd̄ est receptiū. ¶ S̄l̄r āt itellcū polis est i eodē genere logico cū agente

& c. qz ambo sunt i eodē genere sube sic pncipia vnius actus. ¶ S; qd̄ addit̄ vlt̄erius d̄ expositiozibus latinis pōset dici q̄ locus ab aucte negatiue non tenet. ¶ Ut dicamus expositioz latinis nō exp̄fisse hunc modū necessitatis itellcū agētis qd̄ nō puenit ex igrātia nec ex eo q̄ ipi nō crederūt illū eēvnu entiu. sed h; p̄tigit mlt̄is ex eo q̄ ipi i sua senectute magl̄ fuerunt itenti circa theologica. q̄ circa p̄yca. & iō mltas p̄ctiōes p̄hienālis p̄termiserunt sine sufficienti declaratiōe. ¶ Credo ēt q̄ multi eorum qui cōsumauerunt dies suos in studio philosophie intellexerunt istā positionem. sed alijs occupationibus impediti non scripserunt eam expresse. ¶ Et iō dñs Auerois cōmen. q̄ fuit p̄fectissimuz & gl̄iosissimuz p̄hice veritatis amicuz & defensor itrepidus rogabat fratres scribere suas dubitatiōes. Quicq̄ āt sit de hoc scio q̄ nā philosophi est maximā certitudinē q̄rere f; Cōmen. in iz. metaph. vñ h; bec pō nō sit cōsuetā nec famiosa apud modernos tñ hoīes bone iclinationis ad philosophiā nō renunt eā nisi pncipia p se nota corūpent qd̄ credo nō esse possibile p nāz. ¶ Ad rōem i pncipio q̄onis adductā nego aīis. imo dico necessariū esse q̄ in aīa sensitīua sit virtus nālis actiua s̄tationis. & hoc pbatū est & defensū z. huius. ¶ Questio. XXV

¶ Anc restat inquirere. Ut intellectus agēs sit pncipiū actiū spēi itelligibilis. ¶ Et arguit̄ p̄mo q̄ nō. qz nihil h; in se pncipium actiū illius ad qd̄ est in potentia eēnti ali. qz potentia eēntialis idiget moueri ab extriseo vt p; & p̄ycoz & 4. celi. s; intellectus possibilis est in potētiā eēntiali ad spēz itelligibilē vt oēs cōcedunt & h; i se itellcū agentē vt formā vt p; p Cōmen. i isto tertio. ¶ Itē pōt argui sicut p̄us q̄ nulla forma agit in suā materiā. ¶ Itē si intellectus agēs efficeret spēm itelligibilē aut faceret eā imēdiāte aut mediāte fātasinate p sufficientē diuisionē. Nō imēdiāte. qz qua rōeageret vnam eādē rōe ageret aliā & p̄sequens oēs. Et nō est dicēdū q̄ imēdiāte pducatur oēs spēs itelligiles. qz cum ipse sit vnus s; spēs seq̄ret̄ q̄ oēs spēs itelligibiles eēnt eius. de spēi qd̄ ē absurdū. Et itez si imēdiāte ageret omnes spēs tē fātasina vlt̄ q̄d̄itas fantāstata nō ageret aliq̄ mō suā spēs qz nō ageret eā imēdiāte postq̄ itellcū agens ageret eā imēdiāte. qz vnius effcū nō sunt p̄les cause agētes p se & imēdiāte. nec imēdiāte tanq̄ agēs remotū qz sic eēt nobilius itellcū agētē. s; n. agēs remotū i eēntialr ordinat̄ ē nobilius agētē p̄p̄nq̄. Si vō diceret̄ q̄ itellcū agens pducit spēs itelligibile mediāte fantāsmate h; vlt̄ ipole. qz agens p̄p̄quū d; aliq̄d recipe ab agētē remotovlt̄ eē pductū ab eo sic securi recipit motū ab artifice & semē fit ab hoīe. mō ipz fātasina nō recipit ab itellcū agētē vt p; nec ab ipō recipit vt oēs pcedūt. ¶ Itē q̄ rōe intellectus agēs cāret spēs itelligibilē mediāte fātasinate vnius ididui eādē rōe mediāte fātasinate alterius. ponāns q̄ q̄ i itellcū sit facta spēs itelligibilis lapidis mediāte fantāsmate vnius ididui lapidis & occurrat alius lapis sit alia spēs itelligibilis ipius lapidis. & sic itellcū possibilis s̄l̄t habebit plures spēs itelligibiles eiusdē rei resp̄cū eiusdē hoīs p̄cipue supposito q̄ species itelligibilis remaneat remanente fātasinate vt cōmuniter dicitur. hoc aut̄ videt̄ oīo irrōabile. qz talis pluralitas supflueret & nā nō facit p̄plura qd̄ pōt facere per pauciora. vt ari. innuit p̄mo postērio. ¶ Op̄positum arguit̄ per cōmune dcm. s. q̄ intellectus agens abstrahit species itelligibiles a fantāsmatibus. ¶ De ista questione dicit̄ cōmuniter expositioz latinis q̄

Tertius

Trigesima quinta

Cō. i isto 3°. dñeto id^o. vbi dicit q̄ ille opatōes sunt redu-
 cte ad voluntatē n̄as. s. abstrahere ⁊ intelligere. Et pax
 post subdit. qz cū iuenimus nos agere p̄ has duas virtutē
 tes cū voluerimus. Et mihi videt q̄ hoc f̄z modū s̄mo
 nis manifestū est addere impossibile. Tertū est. n. q̄ volū-
 tas nunq̄ vult aliqd nisi illud sit cognitū ab intellectu
 ⁊ hoc oēs dcedunt ⁊ p̄ ex tertio ethicoz. vñ voluntas
 vel hō p̄ voluntatē nō pōt velle d̄siderare aliq̄ q̄dita-
 tē nisi intellcūs p̄us itelligat illā d̄sideratōez q̄ditatis.
 Intelcūs aut nō pōt itelligere d̄sideratōez alicuius q̄-
 ditatis sine illa q̄ditate. ergo volūtas nō pōt velle d̄si-
 derare q̄ditate alicq̄ nisi p̄us eā itelligat. Si ergo ad
 hoc q̄ itellcūs agēs abstraheret faciēdo vnā intētiōnē
 imutare sine alia. oporteret q̄ volūtas velle p̄us d̄side-
 rare illā. sicut hec v̄ba manifeste sonāt. ⁊ tunc seq̄ret q̄
 itellcūs itelligeret illā q̄ditatē anteq̄ itellcūs agēs eā
 abstraheret mō p̄dicto. qd̄ est impossibile. ⁊ tra Lōmen.
 plane in isto tertio. vbi dicit. q̄ actus itellcūs q̄ est ab-
 strahere p̄cedit actū itellcūs q̄ est intelligere. pōt ergo
 argui sic. Si abstractio p̄ itellcū agētē esset volūtaria.
 ita. s. q̄ itellcūs agēs nō faceret vnā itētiōnē imutare
 sine altera nisi volūtas p̄us velle d̄siderare illā q̄dita-
 tē sequeretur necessario q̄ intelligere aliquaz quidita-
 tem esset prius q̄ abstrahere illam. qd̄ est contra Lō-
 men. ⁊ veritatem. ⁊ sequentia ex dictis est manifesta.
 Ad verba illa Lōmen. pōt dici vno mō q̄ nō sunt itel-
 ligenda vlr ⁊ necessario. s. q̄ sp̄ ⁊ necessario anq̄ abstrā-
 bamus aliqd̄ itellcū oporteat nos velle cōsiderare
 illud itellcū. qz seq̄ret icōueniens p̄dctū. Et seq̄ret p̄-
 cessus in infinitū in abstractōibus eo q̄ nulla q̄ditas rei
 mālīs itelligit nisi p̄ abstractionē itellcūs agentis. Un̄
 etiā Lōmen. i sine huius d̄menti. dicit. q̄ oīa dicta ari.
 in hoc fermōe d̄ itellcū agētē sunt illa. q̄ v̄lia nullū hnt
 esse extra aiaz qd̄ itendit plato. s. q̄ ex aiaz nō sunt actu
 abstracta. s. p̄ itellcū agentē abstrahentē fiunt ex po-
 tentia itellctis actu itellctū. Si ergo ad hoc q̄ itelle-
 ctus agēs abstraheret aliquā q̄ditatē p̄us itelligeret.
 sicut seq̄ret si oporteret prius velle cōsiderare illā q̄di-
 tatē: vt oīsuz ē: qz itelligere illā q̄ditatē nō fit nisi p̄ ab-
 stractionē: seq̄ret q̄ illa q̄ditas eēt abstracta anq̄ esset
 abstracta. ⁊ sic in infinitū. Nō igit̄ illa verba Lōmē. sūt
 intelligenda vlr ⁊ necessario supposito q̄ ipse accipiat
 volūtate p̄prie p̄ appetitū itellctuali q̄ mouet ab ob-
 lecto cognito p̄ itellctū. S̄z sūt intelligēda particulr
 ⁊ de possibili. hoc. n. bñ ē possibile q̄ intellectus cōside-
 ret aliquā q̄ditatē ⁊ cōsideret cōsiderationē illius q̄di-
 tatis tanq̄ bonū suū ⁊ p̄fectū ⁊ tūc voluntas velit illā
 cōsiderationē ⁊ delectet̄ i ea. Et rursus si intellectus i
 perio volūtatis cōsiderabit illā q̄ditatē forte p̄ficietur
 cōsideratio p̄pter delectationē s̄m doctrinā Aristo. in
 4° ethicoz. vbi dicit sic. Cōiungat aut delectationē p̄-
 priā opatio. magis. n. singula iudicat ⁊ certius exgrunt
 cū delectatōe opantes. Alr̄ ē p̄nt exponi verba Lōm.
 vt videbit̄ statī. Sed q̄ret iunior. vñ ergo p̄cedit q̄
 vna intētiō imutat itellctū p̄ter aliā sibi iniūctā post
 q̄ nō cōtingit ex p̄te itellctus agētis neq̄ volūtatis.
 Forte dicendum est q̄ hoc puenit ex aīa cogitativa q̄
 cogitat vnū indiuiduū vnus q̄ditatis sine indiuiduo al-
 terius. Logitat dico vel s̄m se vel i suo accūte vel i suo
 effectū p̄p̄o. Et si q̄ras vltērius q̄re aīa cogitativa co-
 gitat p̄us indiuiduū huius q̄ditatis ⁊ nō illius. vtinam
 scire cām huius quā ignoro. S̄z scio istā eē ignorantiaz
 nō p̄p̄riā mihi. nā multi eoz qui ita bñ tenent̄ scire cō-
 fitent̄ se ignorare. hoc tñ nō est remotū. quin celū cum

suo motore sit cā huius. Et B̄ assimilat̄ illi dicto home-
 ri. talis ē itellctus i terrenis hoibus qualē iducit i die
 pater deoz virozūq̄ nisi q̄ iste hō nō intellexit d̄fiam
 inter sensuz ⁊ itellctū vt ei iponit Aristo. S̄z aristo. bñ
 vidit d̄fiam illā vt p̄z ex dictis. Et forte illi concesserūt
 q̄ actus n̄ri itellctus necessario euēiret. Et s̄l̄r actus
 volūtati. vñ ⁊ Empedocles dicit. q̄ ad p̄is volūtas au-
 getur in hoibus. vñ eis semp̄ sape altera p̄stant supple
 corpora celestia. i. ad agendū necessitat̄ s̄m dispositōez
 hore p̄ntis. Nos aut̄ dicimus istos actus eē liberos ⁊
 a nullo agēte nos necessitari ad eos. s. a corporibus ce-
 lestibus cōtingat nos aliquat̄ ad hoc vel illud volēdū
 vel intelligendū inclinari. Et p̄pter hoc Aristo. dicit i
 8° p̄hycoz. Nihil ergo p̄hibet magis aut forsā neces-
 sariū in corpore multos fieri motus a d̄ditoze hoz aut̄
 quosdā itellctū aut appetitū mouere. Et huic bñ cō-
 cordat dictū Lōmē. in 2° celi et mūdi. ca^o de regularita-
 te motus. vbi dicit q̄ cā diuersitatis ⁊ desiderij ⁊ ima-
 ginationis est diuersitas cōueniētis ab extrinsecō ⁊ di-
 uersitas passionū corpis ab eis. Sed tu dices q̄ hoc
 nō est nisi cā cois ⁊ v̄lis oīum effectū nālū. s. celū cuz
 suis motoribus. Et ego dico q̄ melius est scire tñ q̄ ni-
 hil. Redēdo tñ ad p̄positū dico q̄ aīa cogitativa cogi-
 tat vnū indiuiduū vnus q̄ditatis p̄ter indiuiduū al-
 terius q̄ditatis ⁊ disponit itellctū possibile ad intel-
 ligere illius q̄ditatis. iō itellctus agēs facit itellige-
 re illā q̄ditatē sine alia. Et forte ad istā intentōez dicit
 Lōmē. q̄ nos abstrahimus ⁊ itelligimus cum volueri-
 mus. i. cū cogitauerimus. ⁊ isti actus sūt reducti ad vo-
 luntatē nrām. i. ad nrām cogitationē. ⁊ hoc puto veruz
 q̄ si hoc mō itellexit focius n̄r verba p̄inducta p̄cordes
 sumus. s. nō apparet mihi q̄ sic itellexit. Sufficit eniz
 mihi tra illū itellcū quē puto esse falsum disputasse.
 Itē in p̄dicto sermone non satis appet̄ modus cālita-
 tis itellctus agentis sup̄ actū itellctus possibilis. s. an
 sit cā remota an cā p̄p̄inqua. Si. n. dicat q̄ sit cā p̄p̄in-
 quior ⁊ immediatior q̄ fātafina. hoc est icōueniens. qz cā
 remota h̄z v̄liozē cālitate sup̄ effcū q̄ p̄p̄inqua. ⁊ sic fā-
 tafina esset v̄liozis cālitate sup̄ sp̄ez intelligibile q̄ itel-
 lectus agēs. qd̄ est absurdū. Et si cōcedat ip̄z esse cāz
 remotā ⁊ fātafina cāz p̄p̄inquiorē. dicat ip̄e quō agens
 remotū distinctū f̄z eē ab agente p̄p̄inquior agit mediā
 te illo nihil ip̄rimendo. Et huius nullū iuenit exemplū
 qd̄ scīā. ⁊ vtinā placeret isti socio ⁊ alijs fratribus solue-
 re istas dubitationes si esset possibile. esset. n. magnuz
 auxiliū ad noticiā huius nobilis vtutis. Quibus ergo
 cōsideratis cōfiteor ad p̄is me nescire aliquā necessita-
 tē huius d̄clusionis q̄ itellctus agēs efficiat sp̄ez itel-
 ligibile mediāte fātafmate. ⁊ vere nō appet̄ mihi q̄ itel-
 lectus agēs hēat aliquē modū cālitate agentis sup̄ h̄z
 sp̄ez vna cū fantasmate. Nō. n. est fingendū q̄ bec abo
 agant sp̄ez itelligibile ex equo vel f̄z modū eundē agē-
 tis. Sicut duo hoies eque fortes dicerent̄ trahere vnā
 nauē ex equo. talia. n. agētia nō sūt iter se essentialr̄oz
 dinata. ⁊ sunt eiusdē vtutis f̄z sp̄ez vt manifestū est idu-
 cendo. cuius opp^m hic p̄tigit vt etiā manifestū est. vtinā
 ego viderē modū cālitate efficiētis quē h̄z itellctus
 agēs sup̄ sp̄ez itelligibile quē si viderē hoc nō obstāte
 tenerem idubitanter p̄oēz prius dictā. s. q̄ itellctus
 agēs est immediatū p̄ se p̄ncipiū actiū itellctiōis mō
 p̄us declarato. s. qz nunc nō itelligo huius cālitate tēta
 bo respōdere rōibus ⁊ auctoritatibus q̄bus videt̄ p̄ba-
 ri. Sustinendo itaq̄ cā exercitatiōis q̄ fātafma agit i
 mediāte sp̄ez itelligibile nihil coagente ad hoc itellcū

g. Responsum

agente pprio hoi. ¶ Rñdeoad pma rōez in dñiū cū of.
 nulla res vel virtus exñs i corpe rē. possū negare istā eo
 mō quo accipit. imo sicut virtus exñs sine corpe pōt i
 mediate pducere aliqd in aliqd corpus vt motor celi i
 mediate pducere motū in celo. sic aliqua virtus exñs in
 corpe p̄cipue nobilissimū pōt aliqd imediate efficere i
 aliqd in corpeū sine virtute imāli ppria illi corpozi aut
 illi icorpozeo i qd agit. vñ of q̄ ips̄ fātafma exñs in bu
 mano corpe agit imediate in intellectū pōez sine coopa
 tiōe agentis imālis qd sit ppriū hoi. bñ tñ pcederem q̄
 ipz fātafma nō cōferuaret in essendo nec in cāndo nisi
 esset aliqd agens sepatū r imāle v̄puta motor celi. Et
 cū v̄lterius dicit q̄ ista nō pportio nā adiuicē. s. res i
 corpea r res existens in corpe. Dico q̄ nō hñt pportio
 nē s̄z magnitudinē. qz res icorpea nullā hz magnitudi
 nē. nec hñt pportione s̄z duratiōez t̄pis. qz s̄ba incor
 pozea est duratiōis infinite. res at exñs i corpoze gnābi
 li r corruptibili est duratiōis finite. finiti aut ad infinitū
 nulla est pportio. s̄z bñ pportio nā sic q̄ vñ est actu
 tale q̄le est al̄ez i potentia. r hoc sufficit ad hāc intelle
 ctiōis actiōez q̄tū ad pportione. fātafma. n. humanū
 est v̄tūaliter tale q̄le est itellcū in potentia receptiua.
 vñ Lōmen. dicit in isto 3° cōmento. 3z. r 5z. q̄ pparatio
 que est in itentiōibus imaginatis est pparatio in motore
 vt sit motor. s̄z pparatio que est i intellectu possibili est p
 paratio que est i motū vt sit motū r recipiens. s̄z dices
 ergo fātafma nobiliori mō hz spēs q̄ itellcū possibilis
 qz h̄re aliqd actu v̄tūali est nobiliori mō q̄ h̄re actu for
 mali. possū dicere q̄ hoc est verū ceteris paribus. sed si
 cetera nō sunt paria nō oz. mō hic cetera nō sunt paria.
 qz itellcū possibilis hz spēs itelligibile icorpoza r oio
 r imāli. s̄z fātafma hz eā eo mō quo hz eā. s. actu v̄tūali
 quodā mō corpa r māl. virtus aut fātafmatl q̄ forte
 est ip̄met fātafma existit in corpe vt p̄z in 3° huius.
 ¶ Ad aliud cū dicit q̄ itellcū agens rē. dico q̄ v̄ez ē.
 s̄z nō i oibus illis modis q̄ bus itellcū possibilis est potēs
 oia fieri itellcū agens potēs est oia facere. dicit q̄ fm
 hanc viā q̄ intellectus agens est potēs oia facere q̄tūz
 ad cognitiōez eoz v̄lez. Et hoc apte docet Lōmen. cū di
 cit q̄ facit oia potentia intellecta actu intellecta. s̄z ex h̄
 nō sequi q̄ debeat facere oia q̄tū ad eoz spēs. imo ip̄e
 q̄ ditates māles cogitate faciūt ipas spēs i itellcū. ¶ Et
 ad auctoritates Lōmē. dico q̄ oēs referende sūt ad ipz
 actū z^m itellctus q̄ est itelligere r nō ad actū pōzē q̄ est
 spēs itelligibilis. Cū ergo dicit q̄ iuenimus idē aliam
 ri de ordine i ordinē itelligit de vna cognitiōe in aliam
 cognitiōez ordinatā. s. de cognitiōe sensitīua r idiuidua
 li ad cognitiōez itellectīua abstractā. q̄i velit dicere. cū
 vñ r idē obm̄ cognoscat diuersis cognitiōibus ordina
 tis. s. q̄ ditas imaginata necesse est vt hoc sit a cā agente
 r recipiēte rē. Et etiā p̄ idēz itelligo illud qd ipse dicit
 in eodē p̄mento paz an̄ v̄ba p̄p̄osita. s. q̄ sola itentio
 imaginata nō sufficit ad mouēdū itellcū. s. ad itellecti
 onē. r subdit rōez pulchrā. qz si sic nō esset dñia iter v̄le
 r idiuiduū. i. iter cognitiōez v̄lez r idiuidualem. Cuius
 p̄ne rō est qz nunq̄ virtus idiuidualis pōt imediate p
 ducere p̄phēsiōē v̄lez. vñ si imaginatiua aut eius vir
 tus cāret imediate itellectōez seq̄rē necario q̄ itelle
 ctio eēt p̄phēsiō seu cognitiō idiuidualis r sic nulla eēt
 dñia iter p̄phēsiōē v̄lez r idiuidualem. nec p̄ n̄s iter
 v̄le r idiuiduū. s̄z si q̄reres. pp̄ qd virtus indiuidualis
 pōt cāre spēs v̄lez r nō pōt efficere cognitiōez v̄lez. Rō
 huius est bona r sufficiens itelligētibus. qz cognitiō v̄lis
 est opus p̄fectissimū virtutis coḡfētis v̄l. vñ si virtus

idiuidualis ageret cognitiōez v̄lem p̄ se r imediate seq̄
 ret q̄ esset nobilior q̄ virtus abstracta recipiēs illā cō
 phēsiōē. eo q̄ ip̄ p̄ncipiū actiū alicuius opatōis est
 nobilior receptiuo. Et illō ē simplr nobilior cuius opa
 tio vel actus est simplr nobilior nobilissimū opatōe al
 terius. si q̄ fātafma ageret imediate ipz itelligere esset
 simplr nobilior q̄ potētia itellectīua qd est absurdū. s̄z
 spēs itelligibilis nō est actus v̄lterius r finalis potētie
 itellectīue. imo est eius dispō ad suū actū finalem. Vñ
 q̄tūcūq̄ fātafma agar spēs itelligibile r itellcū polis
 eā recipiat nō seq̄r ex h̄ q̄ fātafma sit nobilior simplr
 itellcū poli. eo q̄ nobilitas potētie indicat ex sua opa
 tione nobiliori r finali. Iustū. n. est a fine oia appatari
 fm̄ ari. z^o huius. ¶ Dic tñ forte p̄cedi possēt q̄ fātafma
 inq̄tū est actiū ip̄i itelligibilis est nobilior q̄ itelle
 ctus polis inq̄tum est receptiuus ipsius sp̄i. nisi velle
 mus dicere q̄ cetera nō sunt paria sicut p̄us dicebat r
 forte melius. s̄z istud sit pbabile. ¶ Per idē etiā ad aliā
 auctatē Lō. cū dicit q̄ necesse est q̄ nō mixtū rē. rñdē
 q̄ itellerit de tali māli qd est opatio finalis potētie i
 mālis sicut est ipz itelligere. r h̄ ip̄e significauit in v̄bis
 p̄cedētibus. ibidē. n. dicit sic. s̄z mouit ari. ad ponēdū
 mouens sepatū a mā i factōe formatiua virtutū itelli
 gibiliū vel itelligētū. qz virtutes itellectīuales apud ipz
 nō mixte cū mā. vñ necesse est rē. Ecce Lōm. dicit i fa
 ctiōe formatiua virtutū itelligētū. p̄ formatōez at v̄ir
 tutis itelligētis p̄uenit Lō. itelligere ipz itelligere vt
 apparet i multis locis huius tertū p̄cipue i 2° cōmēto r
 i 3° r i multis alijs locis. vbi. n. nos hēmus itelligere ip̄e
 hz formare p̄ itellēz. r i hac cōcordātia fuit mihi gaudiū
 magnū. ¶ Ad rōes i p̄ncipio q̄ois adductas. Ad p̄mā p̄z
 p̄ distinctōez positā i q̄oe p̄cedēte i solutiōe p̄me difficul
 tatis. r tu applica ad p̄positū qz pp̄ breuitatē dimitto.
 ¶ Ad aliā silr p̄z ex dictis. vñ. n. mihi eē pbabile itellcū
 agētē nō esse eāz actiua sp̄i itelligibilis nec imediate
 nec mediāte fātafmate pp̄ rōem p̄us dictā. hec tñ scri
 psisse itēdo salua mihi p̄testatōe alr̄ dicēdi si mihi alias
 melius appareret. Trāsmutari. n. i talibus difficultati
 bus ad aliā opinionē pp̄ meliorē rōez nō dz̄ iputari icō
 stāte. Sed adherere p̄naciter opinionī pp̄ r tristari
 pp̄ dimittere opinionē pp̄riā ē hoīs agrestis r idiscipli
 nati sic h̄etur ab ari. i 7° ethicoz. ¶ Ad aliā cū d̄r q̄ ex
 q̄ rōe rē. Circa hāc rōez ē sciēdū. q̄ pp̄ istā rōez dixerūt
 aliq̄ spēs itelligibile fieri imediate ab actu virtutis co
 gitatiue. r dñt ip̄ā spēs itelligibile nō manere i itellcū
 post actualē p̄sideratōez q̄ nō manet cessāte itelligere.
 Nā q̄ rōe fātafma vñius idiuidui albedinis facit sp̄m
 itelligibile i itellcū. eadē rōe fātafma alterius idiuidui
 albedinis facit sp̄m siles i ip̄o itellcū r sic si h̄ species
 refuenē i itellcū post actualē p̄sideratōez r post cogni
 tiōē rē itellcū sil̄ h̄bit p̄les spēs itelligibiles eiusdē q̄
 dital̄ resp̄cū eiusdē idiuidui. Et bñ dico p̄les sil̄. qz i di
 uersis gnibus i diuersis istātibus gnātis hz bñ. r h̄ v̄
 valde absurdū. de quo. n. fūirēt h̄ spēs itelligibiles
 cū vna ip̄saz sufficiat ad itelligēdū q̄ ditate albedinis.
 silr at r i alijs. ¶ s̄z tenēdo cōez doctrinā i isto pōt p̄ce
 di qd̄ cludit. r q̄ h̄ species mlte disponūt itellcū ad
 itelligēdū illa indiuidua albedinis a q̄z fātafmatibus
 cānt. Et q̄nis vna spēs sufficeret ad itelligēdū q̄ ditate
 albedinis. tñ nō sufficeret ad itelligēdū oia indiuidua il
 lius. r h̄ est pbabile. Quāsi at vna spēs p̄ficat ad itelli
 gēdū q̄ ditate r idiuiduū v̄lū ē p̄us. ¶ Alr̄ at dñt aliq̄
 cū fātafma vñius idiuidui fecerit spēs itelligibile i itellcū
 poli q̄ dñū illa manebit nūq̄ fātafma alterius idiuidui

eiusdē spēi fātafia eiusdē hois exns faciet spēz itelligi-
 bilē i ipo itellcū. qz pcedens ipediet z reddet intellcū
 idispositū ad receptōez alterius spēi. cū recipiens dz eē
 denudatū a nā recepti siue a recepto fm spēz. Et forte
 isti cōcederent q nec fātafia alterius hois gnāt nouā
 spēz s3 oēs itelligūt p vnā spēz cū ipa ē actu pforis fāta
 smatibus eoz. itaqz cū indidūū albedinis mediāte fā-
 tafia forl fecerit spēz itelligibilē in itellcū. z ista manē
 te plo imagine illud indidūū albedinis vel aliud non
 ptingeret noua spēz itelligibilis diuersa a pōze. s3 pla-
 to itelliget p eādē in qstū hūit qdā pformitatē ad fāta
 sma ipius. Sicut. n. vñū drioꝝ exns in aliq subo ipedit
 gnātōez alterius i eodē qñ illa dria sūt eque forzia. sic
 forma pēituse eiusdē spēi cū alia agēs i subz aliqd ipedit
 ipm sil' recipe alia eiusdē spēi. z sil' dicēdū esset de duo
 bus sensibilibus eiusdē spēi p paratōez ad medium z
 ad sensū vtz vez sit bona ē p sderatio. ¶ Qd. XXVI.

Estat vltterius

ingrendū. Utz intel-
 lectus agēs sit aliqd
 aie nre humane. z vñ q nō. qz si eēt aliqd aie nre
 humane. aut esset potētia seu vñus eius. aut ps eius per
 sufficientē diuisionē fm oium pcessionē. sed nō pōt esse
 potētia vel vñus. qz vñus est de gñe qlitatis vt satis pz i
 pdicamentis. Intelcūs at agens est qdā suba actu ens
 nobilior poli fm. p. in lra. q nō est ppe virtus nālis aie
 nre. Si at dicat q est ps aie z cū nō sit ps qstiatua vt
 manifestū est. aut g esset ps eēntialis. aut subiuua. nō sub
 iectiua. qz sic aia nra humana nō esset vna fm spēz. cu-
 ius oppositū oēs pcedunt. z ari. significauit in z huius.
 vbi dicit. Ultimū at z minimū fm rōez z itellcū. nec
 pōt esse ps eēntialis. qz tūc aia humana nō eēt suba sim-
 plex sed pposita. qd vñ absurdū. qz forma dz esse simpli-
 cis eēntie fm auctozē libri. 6. pncipioꝝ. ¶ Oppositū ar-
 guit auctate ari. di. qz necesse est i aia esse has duas drias
 .f. itellcū polez z itellcū agentē. z pstat q nō sunt in
 alia aia nisi in aia humana. qre zc. ¶ In dicta qōne dñt
 alia mīaz ari. et Lō. fuisse q itellcūs polis est qdā suba
 itellcūalis simplex in suba p se subsistēs actu formālī
 de se z nō est suba pure in potentia receptiua. z isti pce-
 dūt qz itellcūs agēs nō sit aliqd aie humane. imo est q
 dā suba actu subsistēs q facit de potētia itellectis actu
 itellecta distincta ab itellcū poli. ¶ Nec pōt dici q i-
 tellcūs agēs sit virtus vel potētia nālis eiusdē potentie
 sube. qm sic vñū z idē simplex z indiuisibile in suba z p
 se subsistēs hret potētiā actiua z potētiā passiua z recep-
 tiua respēcū eiusdē qd est ipole. Rōnes qbus mouent
 ad pbādū ppositū videbunt post cū mouebunt dubi-
 tatōes p opinionē istā. ¶ Sed ista pō vñ multū dubita-
 bilis. pmo aliq sic arguit. Illud qd recipit oēs actus nō
 dz esse aliq actus de se formālī. qz tē idē recipit seipz.
 sed itellcūs polis recipit oēs actus. qz oia itelligere
 pōt de nouo. qd nō est sine receptōe eoz saltem qstū ad
 eoz spēz. nihil at recipit seipm nec spēz suiipius. vt ma-
 nifestū est. qre zc. ¶ Et istā rōem intellexit ari. in lra cū
 dicit. Necesse est itaqz qm oia itelligit zc. ¶ Itē pōt sic
 argui. Si itellcūs polis eēt suba itellcūalis de se actu se
 qret q aliqd recipet eiusdē spēi cū ipo. qd vñ ipossibile.
 z pbo pñaz. qz ois suba itellcūalis exns actu de se for-
 mālī est de se itelligens z itellcā. z itellectio est idē cū
 suba tali q seipaz itelligit. z p significauit ari. cū dicit.
 Scia aut speculatiua z scibile idē est. .f. in sepatis a mā
 actu subsistentibus. sic g itellcūs polis s3 istā pōez erit
 de se itelligens z itellcū itellectioe q est sua suba. Lū
 g itellcūs possibilis aliqū recipiat itellectioem sue p-

prie sube vt qlibet itelligendo expit in seipo. qz ptingit
 vnicuiqz itelligere de nouo subaz pprā sui itellcūs. se-
 qret q itellectio sube itellcūs recipit itellectōez sube
 itellcūs. z sic saltē idē s3 spēm recipet idē s3 spēz p se z p
 prie. qz at itellcūs possibilis qñqz de nouo itelligat suaz
 pprā subaz s3 se. hoc videt testificari Lōmē. iz. meta.
 pmento. is. in fine vbi dicit. q si itellcūs dñude f apud p
 sectioez hūanā a potētia necesse est vt destruat h actio
 ab eo q est alia ab illa q itelligimus alia entia. .f. mālia z
 tūc nō itelligimus oio p ipz. aut itelligimus fm q actio
 eius est suba eius. .i. itellectioe sue sube ppe. sed ipole
 est vt in aliq hora nō itelligamus p ipm. ¶ Relinqt g
 si itellcūs fuerit denudatus a potētia z itelligamus p
 ipm fm q actio eius est suba eius. .i. itellectioe q itelli-
 gat eius pprā suba. nō q de nouo ptingat itellectio q est
 idē eēntialī cū eius suba. qz sicut ipse nō icipit eē de no-
 uo. sic itellectio q est idē eēntialī cū eo nō icipit esse de
 nouo. sed mō pdicto. .f. q tūc itelligimus ipm s3 pprā
 subaz eius. z ipse recipit itellectōez sue ppe sube de no-
 uo. z sic seqt icōueniens pdcū. ¶ S3 aliqz cauillaret h
 q huius itellcūs polis sit suba itellectūalis actu exns
 de se formālī. nō tñ ipse itelligit seipm p se itellectioe q
 sit eius suba. z sic nō sequit illud incōueniens. z cū dñ q
 ois suba zc. Diceret cauillator q nullū est incōueniens
 de illis subz q sunt nate imutari ab aliquo exite i cor-
 pōze. s3 itellcūs possibilis qñuis ponat q sit suba actu eē
 de se. tñ natus est moueri ad actū suū ab aliquo siue ab
 aliqbus exntibus in mā. .f. ab intentioibus imaginatis.
 ¶ Lōtra istud est ari. qz fm istam pōem itellcūs polis
 pns nālī est actu ens de se formālī q moueat a fantas-
 matibus vt manifestū est. Dē at q de se ē ens actu nālī
 añqz moueat ab aliquo h3 aliqz opatōez nālī pūsqz mo-
 ueat ab illo. z sic itellcūs polis pns nālī q moueat a fā-
 tafmatibus hēbit aliquez actū de se. z qz erit ille actus
 nisi itelligere suā subaz. nō vñ posse assignari rōabilī ni-
 si qz fingat. q idē qd pns. Et pfirmat qz oio vñ irrōabile
 q ens actu de se nullā opatōez hēat nisi solā receptōez
 z nullā vñtutē nisi receptiua. Lōstat at q itellcūs polis
 nullā opatōem h3 nisi passionē fm ari. z Lōm. in isto 3o
 neqz virtutē nisi receptiua fm eos. quō g esset ens actu
 de se formālī. Ex his itaqz vñ q illa positio sit p rōem
 qstū ad h q dicit itellcū polem esse subaz exntē actu
 de se. vñ etiā esse p verba ari. in isto 3o. ppe pncipiū. vbi
 dicit. q itellcūs polis nō h3 nāz nisi q polis vocatus ē.
 Et paz etiā post. q nihil est actu eoz qñ an itelligere.
 vez est q isti exponūt ista vba sic dicebat pns referen-
 do ad opinionē antiqz. q ponebat aiaz esse ppositā ex
 oibus rebus vt oia cogiceret p qd dicit ari. q itellcūs
 nihil est actu eoz qñ .f. entiu māliū ex qbus antiqz dixē
 rest ipz esse ppositū. sed solū ē i pō receptiua spēz eoz
 qñuis de se sit suba abstracta actu. S3 istud n vñ fatissai-
 cere ad itentioez ari. g loq vñ sine aliq reflexioe z de-
 teriatioe ad entia mālia. vt pz in eius vbis z i vbis Lō.
 ¶ Itē qz isti pcedūt itellcū agentē nō esse aliqd aie nre
 videt valde absurdū z cōtra ari. z Lōmē. ari. n. tractatū
 in isto 3o de itellcū possibili tāqz de pte aie. vt māifestū
 est in pncipio huius tertij vbi dicit. de pte aut aie zc. Et
 pstat q itellcūs possibilis nō est ps aie itellectiue hu-
 mane distincta cōtra aliā pte nisi p itellcū agentē. ¶ Et
 si dicas q est ps aie hūane distincta p aiaz sēsiuā. p hoc
 est. qz i illo. c. Qm aut sic i oī nā. dicit ari. q necesse est i aia
 nra esse has duas drias. .f. itellcū agentē z polem z nō
 est in alia aia nisi in aia humana. Est etiā hoc p itentōm
 Lōmen. i multis locis. dicit. n. Lōmen. pmento is. q fu-
 lz

fit necesse has duas actiões aie attribuerē nobis. s. recipē
 itellcū r facere cū quis agens r recipiēs sint sube eter
 ne. pp hoc qd be due actiões sūt reducte ad voluntates
 nras. i. ad cognitiōez nram. vt credo. s. abstrahere itelle
 cta r recipe ea. r pax post in eodez omento dicit. r cum
 nos incenimus agere p has duas vtutes cū voluerimus
 r nihil agit nisi p suā formā. iō nece fuit attribuere nob
 has duas virtutes itellcs. ¶ Itē in omento. 4.º dicit qd
 itellcs exis in nob hz duas actiões. i. duas passiones.
 qz vna est de gñe passionis r est itelligere. r alia de gñe
 actiōis r est abstrahere formas r nudare eas a mate
 riy r alia multa ad istā itentiōez. ¶ Quidā g tenentes
 pdcāz opiniōez qstū ad actualitatez itellcū polis dñt
 qd itellcs agens bñ est aliqd aie nre. nō obstāte qvterqz
 sit suba actu subsistens. nō solū. n. pōt esse suba vna ex
 duabus subys qru vna iformat aliā r inheret ei. vep et
 ex duabus subys actu qru vna nō est distincta ab aliā lo
 eo r subo r cū hoc actus vnus siue opatio imediate de
 pendet ab aliā r pprie. vñ fm Lōmen. ex motore celi r
 ipō celo est qd vnū ppter illā cām. vt pz p Lōmen. 2.º ce
 li r mudi. r mototiens Lōmen. vocat itelligentiā mou
 uētē celū formā ipsius sic pz pax exercitat i nālī phia.
 ari. r om. Auerois. Silr qñis ppositū ex corpe humāo
 r aia cogitātia sit quoddā ens actu r subsistens. r sit aia
 cognoscitiua hz Lōmen. tñ ex his est vna suba. s. hō. vna
 dico vnitāte sufficiēte ad actū ppiū eius q est vlr cō
 ppendere vt pns dēz fuit fm Lōm. Cū g itellcs possibi
 lis in opatiōe sua depēdeat ab itellcū agente pprie r i
 mediate. vt pz ex dictis. qre nō poterit eē qd vnū ex his
 duabus subys. Nec est reqrenda talis vnitās in rebus
 hñtibz formas imāles sic i illis quoz forme sunt mā
 les r inherentes. hoc aut reputo bñ r subtilr dcm. tñ nō
 videt oio sufficere ad itentiōez Lōmen. sicut pz ex seqn
 tibz. si tñ itellcs possibilis eēt suba actu de se. non vi
 deo quō ex ipso r itellcū agēte bñ eēt qd vnū mō pdcō.
 s. nō credo qd sit suba ens actu de se formalr. vt statī pa
 tebit. ¶ Aly at dñt alr. qd itellcū polis. dico at intel
 ctū quo cognoscit aia r sapit r quo opinat aia r itelligit
 nō est aliq suba itellcūalis actu de se formalr. s. ē suba
 pure i potētia i gñe nature itellcūalis. sic mā pma ē pu
 ra potentia in gñe nature fēsbilis. r hoc bñ pbatū est p
 us contra aliam opinionem. r concedunt isti qd itellcs
 agens est forma in formans intellectū polez r dās eē ei
 simpliciter actu. vt sic anima rōnalis humana sit suba
 icorpozea pposita eēntialr ex duobz pncipys itrisicis
 qz vnū est de se pure in pō r ē sile mae. s. itellcū polis.
 r aliud est actus eius ipz pficiens r est sile forme. s. itel
 lectus agens. r qd hec sit intentio Lō. manifestū est ispi
 cienti vba eius pns inducta r aliā opinionē. ¶ Itē ipse
 dicit in omento 5.º qd tu debes scire qd sic lux est pfectio
 diaphani. sic itellcū agens est pfectio mālis. ¶ Itē in
 omento 2.º. ipē dicit. qd itellcū g est i nobis pponit ex
 itellcū agente r itellcū poli. ¶ Itē i eodē omento di
 cit qd itellcū mālis pficit ab agente. ¶ Itē in omento
 36.º dicit qd itellcū agens est forma i nobis. Dicit etiā
 ibidē. qd itellcū in nobis est ppositus ex itellcū agēte
 r itellcū speculatiuo. vep est tñ qd aliq volūt oēs istas
 auētes exponere p hz p Lō. cōsuevit vocare pfectōez r
 formā nō solū formā q in format r inheret. sed alio mō.
 vñ in omento 4.º huius tertij. dicit. qd itelligentē pfi
 ciunt p se inuicē. s. inferior r supioez. Silr in iz.º meta.
 omento 4.4.º dicit qd pfectio vnus cuiusqz mouentium
 vnūquēqz orbiū pficit p p mū motore. s. stat qd nec p
 mū nec aliq alia suba sepata est pfectio in formās aliā.

r iō nō seqt qd itellcū agens sit pfectio in formās itel
 lectuz possibilez. Quō autez itellcū agens sit forma
 r pfectio itellcū polis. Dñt vno modo. qd p tanto
 est qd sic colores nō vident i diaphano nisi pñte luie. sic
 nec itellcū itelligit res māles nisi pñte luie itellcū
 agentl. qd lumē est ipē itellcs agens. ¶ Sz isitificū nullo
 sufficit. qz pari rōe posset dici. qd fātafma est pfectio itel
 lectus mālis. qz nūqz itellcū polis itelligit rē māle ni
 si pñte fātafmate eius. ¶ Itē quō itellcū agens vni
 poli vt forma ipi dāt aliū modū in qdē de itellcū ade
 pto vt videbit post si dō voluerit. s. qz nā phi est maxi
 mā certitudine ingrere saltez hz qd pole est in mā subie
 cta. vt docet Lō. in iz.º meta. Nec est satl sciētificū in it
 autatibus hoīuz nisi p qto psonāt rōni r pncipys p se
 notl. Jō bonū vñ tentare illā rclonē resoluerē in aliq p
 se nota. aut salte rcessa a multis. ¶ Suppono g pmo qd
 itelligere r abstrahere sūt opatiōes imanentes in itellcū
 r etiā h apparet māifestū oī sani capitl r hētur ab ari.
 9.º meta. ¶ Scdo suppono qd pō actiua est pncipiū trās
 mutādī altez in qstū altez 5.º meta. ex qd statim seqt qd
 nulla opatio est imanēs eo qd idē sit p se pncipiū actiū
 eius imediatū r receptiū hz idē. s. p tāto qz pñ actiū
 imediatū est vnitū receptiū p se hz esse. ita. s. qd si i
 eodē subo. aut vnū est iformās altez. ¶ Tertio suppono
 qd itellcū agens ē pncipiū actiū p se r imediatū ipsius
 itelligere. r h pbatū est pns sufficiēter. Sz adhuc volo
 pbare ad pns ad maiorē certitudine. r ad h accipio qd
 itellcs agens nō est imediatū pncipiū actiū ipē itelli
 gibilis. qz vnus effectus nō pñt esse ples cāe i eodē gñe
 cāe p se r eodē mō vt manifestū est p se iducendo. Alte
 ra. n. eaz supflueret r dignitas ē i nā qd i ea nō sit aliqd
 ociosū. vt hñ ab ari. p celi r mū. r 3.º huius. r a Lō. 2.º me
 ta. si g itellcs agens esset cā actiua p se imediata spēi tē
 fātafma nō esset isto agēs eius. aut g nullo erit cā acti
 aut erit cā actiua remota. nō ē dādū p mū. qz pbatū ē pns
 qd huius. s. qd fātafma sit aliq mō cā actiua spēi itelligi
 bil i itellcū. Sz vō dāt 2.º illd ē icōueniēs oio. qz agēs re
 motū hz vlioz cālitate qz ppiquū r plū ē cā vt celū qz
 hō. Silr at i aly. Nūc at ipz fātafma dteriatū alicuius
 qlitatl vliozis cālitatl sup spēz itellibile qz eēt itellcū
 agēs. qz itellcs agēs si eēt cā alicuius spēi itelligibil eēt
 cā oīs spēi. cū nō eēt rō qre magl eēt cā vnus spēi itelligi
 bilis qz alterius. qd hz at fātafma est cā solū vnus spēi. s.
 illius qd itat cuius indiūū est fātafmatl. remotū est g
 qd ipm fātafma sit cā actiua remota spēi itelligibilis. g
 relinqt qd itellcū agens nō sit actiūū imediatū spēi in
 telligibilis. nec est fingēdū qd hec abo. s. itellcū agēs
 r fātafma eqlr se hēant ad gnānduz spēz itelligibilē. h
 .n. remotū est in qdē pcedēti. ¶ Alterius accipio qd ab
 strahere est actio imediate pueniens ab itellcū agēte
 .s. nō imediate aliquo agēte sepato ab eo. r hoc est mani
 festū cuiuz itelligenti. pōt tñ declarari modica declara
 tiōe pp pteruientes. qz certū est qd abstrahere itellcā nō
 puenit p se r imediate a fātafmate. ¶ Ridiculū. n. eēt di
 cere qd fātafma abstraheret qd itatē a fātafmatibus. r
 nullus hoc dicit. sic. n. fātafma faceret de potentia itel
 lectis actu itellcā cū h sit abstrahere vt i pbemio sumi
 tur. nec etiā spēs itelligibilis est illd ex qd imediate pce
 dit abstractio seu abstrahere vt etiā manifestū est. nec i
 tellcs possibilez. g relinqt qd abstrahere est imediate ab
 itellcū agēte. ¶ Lunc arguit sic. abstrahere qd imedia
 te est ab itellcū agēte cū sit qd dā agere. aut g est agere
 spēz itelligibilē. aut est agere ipaz itellectiōez. pñ nō est
 vep. qz si itellcū ageret imediate spēm itelligibilē qd

Tertius

Trigesima sexta

est remotus. g. religit q. abstrahere est agere ipaz itelle-
ctōez. cū g. ab itellcū agere imediate. pcedat ipz abstra-
here. vt māifestū ē. alr. n. itellcūs agēs n. bñ notificare f
p abstrahere. seqt. q. itellcūs agens imediate efficit in-
tellectōez. s. p. pūatōem alterius medie vtutl separte ab
ipō itellcū agere. r. h. puto oio eēvez. Ex qbus arguo sic
ad pncipale h itellcū. si itellēs agens n. esset vnitus r. iū
ctus itellcū poli f. z. eē. itellectio n. eēt actio imanēs i
aia itellectiua. qd est absurdū oio. r. pbo pñaz ex dictis.
q. itelligere imediate depēdet oio ab itellcū agente. vt
pbatū est. cū g. opatio n. dicat imanēs ex eo q. recipiat
p se in illo eodē qd est pñ. p se actm eius imediatū. s. z. ex
eo q. recipit in aliq. cui suū actm est iūctū f. z. eē. itellēs
āt polis est ille in q. recipit itellectō subiu. vt māifestū
ē. qre seqt. q. itellcūs agēs est iūctus poli. aut g. itellēs
agēs est iūctus poli f. z. esse tāq. vtus illius eiusdē sube
cuius est pō receptiua ipsius itellectōis aut ē ei iūctus
tāq. suba q. dā alia q. v. cuius vtus est pncipiū imediatū
actm itellectōis. Si dicet pñ. h. ē absurdū. q. vna sub
stātia simplex r. imāl hret i se vturē actiua r. receptiua
vnus r. eiusdē effcūs r. figs nō hret h. p. ipoli tūc arguē
dū eēt alr. q. cū itellcūs polis sit suba pure pō. vt pbatū
ē pñ. nece ē q. eius pfectio pma sit suba. r. h. idubitāter
ē itellcūs agēs. ¶ Per hāc itaq. iuestigatōez pōt eē cer-
tū. q. aia itellectiua sit pposita eēntialr ex bis duabus
tribus. s. itellcū poli vt ex subo. r. itellcū agente tāq. ex
fora iformāte. Ad h. n. q. itelligere sit actus imanēs nō
sufficit q. itellcūs agēs sit p se subsistens. r. nō distinctus
loco a poli. r. ageret i ipz. q. mouere nō est actus imanēs
in itelligētia mouēte. r. tñ itelligētia est nō diuersa subo
aut loco a celo r. mouet ipm imediate r. p se. ¶ S. z. istā
pōez s. f. difficultates nō pauce. Una r. pncipalis est. q. f. z.
h. videret aia itellectiua esse cōruptibilis cū sit pposita
ex suba i pō r. ex suba q. est ipius actus. s. z. p. istā dubita-
tiōez fieri qd spālis. ¶ Alia dubitatio ē. q. nullus actus
corpis v. l. forā o. z. eē suba pposita. s. z. aia itellectiua ē for-
ma r. actus. g. r. e. maiōr p. z. q. suba didit p māz r. forāz r.
ppositū. r. sic actus nō o. z. eē suba pposita cū ex oppositōe
distinguant. vt p. z. ex z. huius. minor vō p. z. ex diffinitōe
coi aie q. diffinitio data est i z. huius. ¶ Itē illd qd ē pu-
re pō i aliq. gñe o. z. eē iformatū oibus actibus illius gnīs
vt v. i. mā pma q. est ens pure i pō i gñe nāe sensibilis r.
ipa h. z. i se oēs actus sensibiles gnābiles r. cōruptibiles.
si g. itellcūs polis est pō pura i gñe nāe itellcūalis ipe o. z.
eē iforatus oibus actibus itelligibilibus. r. sic itelligen-
tie mouētes corpa celestia iforabūt itellcū poles hūa-
nū. imo etiā ipe o. s. sumus v. l. supmus iforabit itellcū
n. r. z. iberēter. qd v. l. oio absurdū. ¶ Itē aliq. sic arguūt. il-
lud qd imediate recipit accñā nō o. z. eē ens pure pōle.
hec est māifesta q. si p se. s. z. itellcūs polis imediate reci-
pit accñā. s. spēs itelligibiles q. oia s. accñā vt supponūt.
qre r. e. ¶ Itē pma pfectio alicuius spēs nō est ens pure
pōle. s. z. itellēs polis est pma pfectio hois. vt p. z. Lō. in
pma digressione magna. r. est pmentū gntū. ¶ Itē si ex
itellcū poli r. agente fieret vna suba p se. tunc itellcūs
agens i pñ. vniret nobis vt forā. sicut itellcūs polis. qd
v. l. eē Lō. in isto 3. p. mēto. 30. r. p. z. pñā. q. z. r. st. vt dñt
q. itellcūs polis vniret nobis vt forā in p. instāti gnātōis
hois vt p. z. p. Lō. in p. mēto. vbi dicit. q. nos p itellcū di-
stinguimur ab alijs spēbus. g. r. e. ¶ Itē Lō. in iz. meta.
p. mēto. is. dicit q. itellcūs in pō est q. s. vtus v. l. locus
illius itellcūs g. est in nobis. s. agentl nō q. si mā. ¶ Itē
nō est intentio Lō. q. in nobis sit duplex pō cogscitiua
abstracta. s. h. p. z. tingeret f. z. istā pōez. q. certū est q. itel-

lectus agens est pō cogscitiua abstracta vt p. z. ex isto 3.
qre r. e. ¶ Itē si itellcūs agens esset ps aie humane. seq
ret q. aia hret aliq. opatōem oio sibi ppriā. s. q. non de-
penderet a corpore tāq. a subo. nec tanq. ab obiecto. qd
v. l. ipole r. p. tra. ari. in 3. huius. r. in pbemio huius. r. p. z.
pñā. q. constat scdm ari. r. Lōmen. q. intellectus agens
intelligit seipm p suā subaz. r. ad hoc q. seipz intelligat
nō indiget fāatmate tāq. mouente. q. tunc recipet ab
ipō. qd est ipole. nec indiget corpe tāq. subo. h. etiā cer-
tū est f. z. p. us. p. bata. qre r. e. ¶ Ad p. m. istoz cū dñ. nullus
actus corpis etē. possumus dicere q. duplex est actus.
vnus est actus iberens r. de isto forte vez est qd hic actū
mī. alius est actus subsistēs. r. iste bñ pōt esse ppositus
r. sic est de itellcū hūano. vt p. z. ex p. us. dictis f. z. ari. Alr.
pōt dici q. nullus actus corpis est cōpositus ex mā cōz-
porali r. forma q. sic duo corpa essent s. l. eo q. actus s. l.
est cū eo cuius est actus. s. z. aliq. actus talis r. determia-
tus pōt esse ppositus ex duobus pncipys abstractis. q. z.
vnu est subm r. aliud est forma r. pfectō. r. sic est hic. r. cū
dñ. hic q. suba didit r. e. vez ē accipiēdo subaz cōpositā
ex subo māli r. forma ei iberēte. r. vocat ibi actus ois sub
stātia q. nō est mā corpalis. nec ppositū ex mā cōporali
¶ Ad aliud cū dicit. qd est pure potentia r. pōt dici q.
vez est vel q. tū ad esse reale eoz actū. vel q. tū ad eoz
silitudinē. r. sic est hic. itellectus. n. possibilis est potens
oia fieri mō silitudinis r. receptiōis. vt p. z. ex isto 3. vel
dñ. q. vez est si illud ens i potētia sit distinctū p diuersas
pres q. z. vna sit applicabilis vel appropabilis vni illoz
actū r. altera alteri. sed si nō. nō o. z. r. sic est hic. Intelle-
ctus. n. possibilis hūanus nō est diuisus p diuersas pres nu-
mero vel spē diuersas vt p. z. ex p. dictis. r. iō nō est appli-
cabilis oibus actibus itellectualibus q. ipm realr dbe-
ant iformare. s. z. q. ifimus est i gñe nature itellectualis
vt p. us. dēz est. iō dterminat sibi pmo vnu actū itellectu-
alē maxime diminutū ipz subatr r. realr iformantē. s. f.
itellēs agentē q. facit de potētia itellcō actu itellcū. r.
eius actio reducta est ad cognitionē n. f. z. de hoc tñ fiet
qd spālis. s. vt. itellcūs possibilis sit in q. l. z. itelligētia
q. itelligit aliqd eē se. ¶ Vel dicat q. maior est vera si illi
actus nati sūt q. n. q. opari r. q. n. q. nō. tales. n. actus sunt
trāsmutabiles aliq. mō r. nō idiget aliq. subo trāsmuta-
bili. s. z. si sūt actus q. sp. z. tinue r. vniformiter opant nō
o. z. q. sint iformātes aliq. subz. eo q. oio sūt intrāsmu-
tabiles r. per se r. per accidens. r. sic est de talibus intel-
lectibus qui mouent corpa celestia. vt patet s. p. h. y.
r. iz. metaph. ¶ Ad aliud cū dicitur. illud quod recipit
r. e. potest dici q. verū est q. nō debet esse tale ens pure
pōle qd n. sit ps alicuius actus. s. z. si est ps alicuius actus
tē pōt recipere imediate aliq. accñā n. qd ē imediate p ab-
negatōez medij finalis. imo finalis actus itellcūs polis
ē itellēs agēs s. z. p. abnegatōez medij receptiui. r. sic dñt
itellcūs agens ab ipis spēbus itelligibilibus q. nis hec
ambo vniant itellcū poli sine medio receptiui. q. itel-
lectus agens vniret ei tāq. eius pncipalis actus r. finalis
s. z. spēs itelligibilis n. sic. s. z. tāq. disponens ad itelligere.
¶ Alr. dñt aliq. q. itellēs polis n. solū recipit forās accñā-
tales. imo aliquas subas abstractas r. imāles. dñt. n. q.
suba mālis itellr p suā ppriā spēs q. est de gñe sube. alr.
n. n. repñtaret ipsā subaz p. p. nec tñ. p. p. sunt i itellcū
poli sicut forme subales. q. n. s. f. ad dādū ei esse simplr
s. z. ad repñtādū ipas subas māles. ¶ Et si dicas. ois suba
imālis r. abstracta est actu itelligēs r. itellcā. possū cō-
cedere q. iste spēs subaz imāliū s. f. actu itelligentes nō
tāq. illud qd itelligit. s. z. tāq. illud quo itellcūs itelligit

fficiunt. n. ipz itellcm polez ad itelligedū ad subas mā-
les q̄s repñtant. sicut forme māles pficiunt mām coz-
pozalē ad opandū opatiōes nāles vl corpales. Et tu di-
ces. ois suba imālis est eterna. qz abscisio māe a rebus ē
cā ppetuitatis vt dicit Lō. 2. celi. pōt dici q̄ vez est de
suba māli q̄ nō est repñtatiua alicuius sube mālis. s3 si
est repñtatiua alicuius sube mālis pōt eē gnābilis r cō-
ruptibilis q̄q̄ mō. Vt dicat q̄ suba imālis q̄ nec est mā
nec depēdet ab aliq̄ exñte i mā est eterna. s3 si sic pōt eē
gnābilis r corruptibilis. ¶ Et p B p3 ad auctē Lō. cū di-
cit. q̄ abscisio rē. p istā enim auctem pbaret similitē
q̄ spēs accñtis nō esset generabilis in intellectu. qd est
falsum fm oēs. vnde cōditionanda est modo predicto.
¶ Ad aliud pōt dici q̄ itellēs possibil nō itellr a Lōmē.
esse tota pma pfectio hois. s3 ps pme pfectiōis ppe hoī
r nobilissime. p tāto. n. vocat ipz pma pfectiōez qz ipse
est pōz q̄ scia r q̄ itelligere. ¶ Ad aliā dico ad pñs q̄ i-
tellem agentē nobis vniri in pncipio vt formā pōt du-
plr itelligi. Vno mō vt formā subalez vel f3 seipz r sic
est verissimū. qz in pncipio est idifus loco ab hūano coz-
pore r est natus opari p ipz q̄tū eius actio. s. abstractio
nō recipit in itellēu possibili nisi fuerit dispositus pali-
qd exñs i corpe humano. Alio mō pōt itelligi itellem
agentē vniri nobis q̄tū ad eius cognitōez. r sic nō vnif
nobis in pñ: qz nō statiz hēmus cognitōez eius pfectā.
imo adhuc regrit cognitio oīum qd ratū abstrahibiliū
q̄s ipe est aptus natus facere actu itellcās. vt melius vi-
debit in qdē de itellēu sepatāz deo rcedere. ¶ Ad aliā
auctēz Lō. pōt dici vno mō q̄ B sic itelligit Lō. q̄ itellēs
agens nō est rpositus ex itellēu poli ex pte sua. r sic nō ē
eius mā ex q̄. s3 tñ est eius mā in q̄. r hoc voluit negare.
¶ Itē B etiā p tāto potuit dicere. qz mā. put accipit fa-
mose est pñ^m cōruptōis rei q̄ ē i ea. locus at fm q̄ locus
maglest rfluatiuus rei locate. vl saltē nō est cōruptiuus
sic vnus orbis r inēs aliū nō est pñ^m cōruptōis eius. Et
ad istū sensū dicit Lō. q̄ itellēs mālis est sic locus agēti
nō mā. s. q̄ sit pñ^m cōruptōis eius. q̄ tñ sit eius subz r p-
fectibile p ipz voluit Lō. negare. ¶ Ad aliud dicēdū q̄
i nobis nō ē duplex pō cōgscitiua abstracta p receptū
a nris fātasmatibus. s3 alio mō pōt i nobis esse duplex
pō cōgscitiua abstracta. r sic itellēs agens nō recipit a fā-
tasmatibus. s3 solū polis dico p se r directe. Et ad illud
qd seq̄. q̄ aia nra hēbit rē. possumus dicere q̄ bñ h3 si-
bi opatōez pprāā eternā r que est eius suba vl pñs eius
subz. s3 nullā nouā opatōez h3 oio sibi pprāā sine cōpe
subo vl motiuo. r sic itellexit ari. r cū dixit. itelligētem
quēcūq̄ rē. vez ē itellectōe noua r supaddita sue sube.
s3 itellectōe sibi coeterna q̄ etiā est sua suba vl pñs ime-
diatē suā subz pōt itelligere sine fātasmate. ¶ Ad rōez
in pñ: qdōis postā dicit q̄ est ps eēntialis mō pus dcō r
rcederet q̄ aia humana tota nō est oio simplex suba s3
bñ est simplex simplicitate oppo^o ppoi ex mā corpali r
forā corpali. r B sufficit i tali forā subsistente q̄ h3 qñq̄
suā opatōez imanentē r qñq̄ nō. talis. n. idiget pñ: rece-
ptiuo r pñ: actiuo sue opatōis. r pp B dicit Lō. i pmeto
iz: q̄ qñ q̄s ituebit itellcm māle cū itellēu agentē r ap-
parebit esse duovnū vno mō r aliud alio mō. sūt. n. duo
pp diuersitatē actōis eoz. Actio. n. istius ē gnāre illius
vō ifofari. ff ar vnū. qz itellēs mālis pficit p itellem
agentē r itelligit ipm. r B mō dicimus q̄ itellēs r inua-
tus nobilēu appet i eo q̄ ff due vtutes. q̄ pna ē actiua.
r alia ē de gnēvntū passiuaz. nec tñ putes q̄ iste due vt-
tutes sint vnus substātie simplicitas actu subsistētis fed
vnus substātie cōposite fm diuersas partes eius essen-

tales. q̄ si istud diceris multa incōuenientia seq̄rent.
vt p3 ex pmissis. quare rē. Questio. XXXVII.
q̄rit Utz itellcūs pos-
Consequenter sibilis hūanus sit i q̄lz
itelligentia q̄ itelligit aliqd ex se. r arguit pmo
q̄ nō. qz si sic tūc itellēs possibilis esset in itellēu agen-
te. qd est absurdū. r p3 pna. qz itellēs agens itelligit ali-
qd ex se. qz itelligit subas abstractas. vt dicit Lōmen. in
isto 3: ¶ Oppo^m arguit auctē Lōmen. i isto 3: pmeto 5:
vbi loq̄ns de itellēu possibili dicit. q̄ hic necessario est
in oi itelligentia q̄ itelligit aliqd ex se. r si nō tūc nō eēt
mktitudo in formis abstractis. r iō declaratū est i pma
phia. q̄ nulla forma est liberata a pō simplr nisi forā p-
ma q̄ nihil itelligit ex se. ¶ Ad huius itellem est pside-
radū q̄ itellcm polem hūanū eē in q̄lz itellētia q̄ itelli-
git aliqd ex se pōt itelligi duplr. Vno mō qd est i ea fm
suā subz sicut ps eēntialis eius quōq̄ mō. alio mō q̄tū
ad quādā conditiōez silez r ditiōi ipius itellcūs possibi-
lis. s. q̄tū ad suā diminitūōez seu ipfectiōez. Tunc dico
duo ad qdēz. p q̄ itellcūs possibilis humanus nō repit
i q̄lz itelligētia q̄ itelligit aliqd ex se f3 pñū modū. qd
pbo sic. Si q̄libet itelligentia itelligens aliqd ex se eēt
posita ex itellēu possibili hūano r qdā alia suba tūc
ois talis suba eēt trāsmutabilis aliq̄ mō. qd vī absurdū
r rari. r Lōmen. in 8: phy. r iz: metaph. r p3 pna. qz f3
Lōmen. in iz: metaph. oē rpositū est nouū. i. trāsmuta-
bile aliq̄ mō vel f3 subam. vel fm accñs receptū in eo.
¶ Itē seq̄ret q̄ q̄libet itelligentia itelligens aliqd ex se
recipet aliqd a fātasmatibus humanis eo q̄ ipse itelle-
ctus possibilis humanus nō est nisi vnus nūero in q̄cū-
q̄ fm intentionem ari. r Lōmen. r sic cū itellcūs ipe pos-
sibilis recipet a fātasmate for. itelligentia mouēs orbē
stellaz vel saturni recipet ab eo. qd est absurdū. ¶ Itē
si itellcūs possibilis fm suā subam eēt necessarius cui
libet itelligētie q̄ itelligit aliqd ex se. aut B eēt pp mo-
uere suū orbē. aut pp itellre aliqd ex se. aut pp mltitu-
dinē specificā iter eas. Nō p mō qz itellēs nō nō vī eē cā
motus celi. nec 2: mō qz itellēs nō agens etiā itelligit
aliqd ex se r tñ ipe nō est rpositus ex itellēu māli siue
poli. ¶ Itē itellēs poli nō vī esse necarius alicui ad in-
telligendū aliqd ex se nisi illud qñq̄ itelligat r qñq̄ n.
Tale. n. idiget trāsmutari ad itelligedū qd nō puenit
sube tali siue subo itellcūalis nāe. nūc at itelligētie mo-
uētes corpa celestia sp itelligūt r eodē mō. r nō qñq̄ i-
telligūt r qñq̄ nō. vt p3 iz: meta. Si vō diceret. q̄ o3 eē
itellcm polez i illis itelligētys ad B q̄ sint mltē r diuer-
se f3 spēs. B vī icōueniēs. qz pole est aliq̄s subas oio sim-
plices esse diuersas fm spēs. vt forma subalis ignis est
eque simplex sic forma subalis aque r ecōuerso. r B di-
co fm substātiās suas r tñ sunt diuerse scdm speciem.
¶ Et rfirmat qz si itellcūs possibilis hūanus eēt in in-
telligētys pp hoc vt diuersificēt f3 spēs. aut eēt eqlias
pfectiōis in oibus fm se. aut eēt minoris vel maioris p-
fectiōis i diuersis. Si pmo mō tūc ex ipso nulla pūeret
diuersitas in eis. si scdo mō hoc esset absurdū. qz sic eēt
diuersus f3 spēm in diuersis. In talibus. n. subys imā-
libus diuersitas fm maiorē r minorē pfectionez est di-
uersitas specifica. vel nō est sine ea. ¶ Ridiculū aut esset
dicere q̄ itellcūs poli humanus eēt plēs f3 spēm. vñ
nulla apparet necitas. q̄re itellcūs poli fm suā subam
ppriā sit i alyz itelligētys tāq̄ ps eaz eēntialis. aut tā-
q̄z subm. nec isto mō itellexit Lōmen. vt puto. ¶ Scdo
dico q̄ itellcūs poli bñ ē in q̄lz itelligentia q̄ itelligit
aliqd ex se 2: mō. s. q̄tū ad aliquā r ditiōem silem r di-

tionem intellectus polis. que quod dicitur est defectus perfecti
 onis aliquis et vocatur potestentialitas. et breviter per
 hoc sic. Si intelligentie que intelligunt aliquid ex se nullam in
 perfectioem habent tunc non essent diuerse secundum spem abiuicem
 nec a prima intelligentia que est deus. quod est ipse. et probatur
 contra. quia que sunt equalis perfectioem essentialis sunt eiusdem spei.
 et reuerso. sicut. n. equalitas secundum quantitate est unitas secundum qua
 titate ut patet ex 5. meta. sic roabile est ut equalitas secundum perfe
 ctione sit unitas secundum spem. Si que alie intelligentie debent esse
 diuerse a prima et iter se necesse est ut habeant aliquid imperfectioem
 respectu ipsius primi et adiuicem. ista autem diuersitas non potest intel
 ligi perfecte sine intellectu poli huiusmodi declaratum fuit prius.
 Et per hoc quod distinctio patet solutio rationum. Ut patet in intelli
 gentie a se prima sunt aliquo modo opposite. scilicet essentia et
 esse vel ex aliquo subiecto potestentiali alio tamen ab intellectu hu
 mano ad prius non determino. que etc. C. 26. XXXVIII.

¶ **A**ncipit est quod dicitur. Ut intellectus polis possit
 intelligere seipsum. et arguitur per quod non. quia sic
 se habet sensus ad sentire sic intellectus ad intelligere per
 uenientem sicut in dicitur. scilicet sensus non sentit seipsum. imo neque
 sua cognoscit sustentationem. ut vult ari. in de sono et vigilia. non
 enim visus sentit seipsum quando videt. Et tunc quod non est sensibile
 non est intelligibile cum intelligere vel sit fatasma vel non est
 sine fatasma. et intelligentem quicquid necesse est fatasma aliquid
 speculari. scilicet intellectus polis non est sensibilis. ut patet ex isto
 3. que etc. Et sic si tunc idem esset in actu et in potestatu respectu
 eiusdem. quod est ipse. quia ista sunt valde opposita. ut patet 9.
 meta. et habet a 26. in principio huius. et patet contra. quia intelligere est actus
 respectu intellectus intelligentis. et intellectus est in potestatu intel
 lectioem. ut patet ex isto 3. que etc. Et sic si sic autem intelligeret
 seipsum per suam essentiam seu substantiam. aut per aliquid aliud. per sufficien
 tem diuisionem. non per seipsum. quia intelligibilia. et intellectus polis
 sunt eiusdem rationis. quia alii intellectus polis non esset potestualitas. si ergo
 intellectus polis est intellectus a seipso per seipsum. sequitur quod etiam alia intel
 ligibilia essent intelligibilia per seipsum. et tunc sicut intellectus
 polis intelligit se sic et alia intelligeret. quod est absurdum. la
 pis. n. et lignum non intelligit. si autem ipse intellectus polis est intel
 ligibilis per intentionem alia siue per aliquid aliud. tunc cum alia intel
 ligibilia. scilicet entia materialia sint intelligibilia per aliquid aliud et
 ipsa non intelligunt. sequitur quod intellectus polis etiam non intelligeret
 quod est absurdum. et hec est ratio ari. infra. Et tunc quod non potest mo
 uere intellectum non potest intelligi. intelligibile. n. mouet intel
 lectum sicut sensibile sensum. et per hoc intelligere est sic sentire
 secundum ari. scilicet intellectus polis non potest mouere intellectum polez
 cum nihil moueat seipsum et aptius. si estimabitur spes aliquid
 mouens. 3. philosophia. ipse autem intellectus polis non est spes aliqua.
 imo est ens pure potestualitas secundum se. C. Opus vult ari. in libro ibi. et
 ipse autem seipsum potest intelligere. Ad quod dicitur per dico breviter.
 quod intellectus polis potest seipsum intelligere. 2. ostendit quod non
 intelligit seipsum per seipsum. scilicet per suam proprietatem substantiam. 3. videbitur
 modus per quem contingit ei seipsum intelligere. C. Primum bre
 uiter probari potest quod intellectus polis potest intelligere esse illud
 quod continetur sub eius obiecto per se ipsum potest videre esse illud quod
 continetur sub suo obiecto. modo intellectus polis continetur sub ente
 quod est primum obiectum intellectus. que etc. Et tunc intellectus polis enu
 ciat aliquid de seipso secundum affirmatioem et negatioem ut quod ipse
 sit substantia incorporea et in potestatu ad intelligibilia et habet multa sicut
 patet ex prius dicto. Sed ostendit. quia si intellectus polis esset intel
 lectus per seipsum sine quocumque intellectu sibi supradicta sequi
 retur quod ipse sua intellectio esset idem cum sua substantia. quod videtur ipse.
 Istam rationem tangit Com. in commento 5. vbi sic dicit. et si iste
 intellectus esset intellectus per se intelligeret in scia speculativa quod
 scia et scitum essent idem quod est ipse. contra non est oio manifesta
 nec est ipolitatis ratio. et idem considerandum est in isto. contra itaque sic

manifestat a quibusdam. nam medium est proprius extremis quod
 extrema iter se. sed bene manifestum est. Cum ergo intellectus et intelli
 gibile se habeant sicut extrema et intellectio sit sicut medium
 iter ea. sequitur quod si intellectus et intelligibile sint oio vnum et idem
 cum eis et sic si intellectus polis secundum seipsum est intelligens et
 quod intelligit necesse est quod intellectio sua sit substantia sua. et sic
 patet contra. sed falsitas huius rationis potest sic probari. nam si intel
 lectus polis esset sua intellectio essentialiter nunquam reciperet
 de nouo intellectioem suam per se sube. nihil enim est per se rece
 ptiuum alicuius quod est eiusdem speciei cum eo. ois autem intel
 lectio per se quod intelligit substantia per se intellectus polis est eadem secundum
 spem per se loquedo. sicut et ipse est vnum secundum spem. si ergo intel
 lectus polis esset sua intellectio nunquam reciperet suam intellectu
 em quod recipiens dicitur esse denudatum essentialiter a tota se ipse
 recepti sicut pulchre docet com. in isto 3. cometo. 5. et 7.
 Ridiculu. n. esset dicere quod aliquid eiusdem spei cum alio esset
 per se receptiuum illius. ut quod vna albedo esset per se receptia al
 terius albedinis. inconueniens autem videtur oio quod intellectus polis
 nunquam recipiat de nouo intellectuem propriam suam per se sube. quia
 quod intelligens exprimit in seipso se intellexit propriam substantiam intellectu
 em polis et eius dicitur a sua potestualitate. et ab intellectu agente. et
 a spe intelligibili recepta in intellectu. ergo sequitur quod intellectu
 polis non est intellectus a seipso per seipsum. Et ex hoc sequitur vnum corollari
 quod est prius positum est. scilicet quod intellectu polis non est substantia aliquid intellectu
 em actu de se formaliter. quia ois talis substantia est de se intellectus et
 intellectu intellectu quod est sua substantia secundum doc. ari. et com. in isto 3.
 Sed diceret aliquis istud corollari quod non sequitur. et cum dicitur ois
 substantia intellectualis actu exprimit de se intelligit seipsum etc. verum
 est si sit talis substantia actu quod non sit dependens in operatioem sua
 ab alio extrinseco in materia. scilicet a fatasmate. sed non proficit. quia per istam
 potestatem ipse intellectus polis erit substantia actu naturali per se moue
 at ab alio fatasmate humano. et sic naturalis prius habet aliquam
 operatioem. quod non esset nisi prius naturalis intellexit suam proprietatem substantiam.
 Et confirmat. oem quod de se formaliter est ens actu ante quod moue
 at et informet ab alio de se est intelligibile ab ipso intellectu
 poli per se ab alio moueat. Sic ergo intellectu polis est substantia
 actu de se formaliter ante quod imutetur ab alio extrinseco in mane
 cio prius est intelligibilis sine intellectu a seipso. que ergo prius naturalis
 intelligit seipsum quod moueat a fatasmate cum ibi est prius in
 tellectus et intelligibile secundum seipsum. Sed ad hoc ridet hic quod in
 tellectus polis bene est actu de se intellectu naturali ante quod moueat
 a fatasmate. sed non est intellectus secundum seipsum. nec potest intellexit
 seipsum potest per se nisi cum recipit spem a fatasmate. quod quod
 spe disponit ad recipiendum cognoscit sui prius. Sed illud non
 est roabile oio. quia postquam intellectu polis esset substantia ens actu
 de se formaliter ante quod moueret ab alio alio ipse deberet aliter et
 magis esse dispositus ad recipiendum cognoscit sui prius
 quam ad recipiendum cognoscit aliorum entium. vnum cum ad recipi
 endum cognoscit entium naturalium disponat per spem eorum non esset
 rationabile quod eiusdem speibus proficeret ad cognoscit sui prius
 us. quod intellectu polis indigeat ad cognoscit sui prius dis
 poni per spem aliorum hoc non est nisi quod ipse per se est ens pure
 in potentia receptiuum et non actu de se formaliter. C. Nunc vi
 dedus est modus per quem intellectu polis pueniat ad intelli
 gere seipsum. et breviter credo quod modus est quod prius intelli
 gat aliquid intelligibile per eius spem receptam quod dicitur sit
 illud. deinde considerat istam spem si se receptam de nouo. et
 postmodum considerat potestatem receptiuam illius spei et tunc
 considerat substantiam subiectam illi potestati et illi spei recepte. Nec
 ois dicitur quod sit intelligat oia illa. sed cognoscit rei cuius
 spem informat intellectu continuo per aliquid tempus et sine illius
 tempus incipiet considerare spem illam receptam et illa considera
 tio erit per aliquod tempus. deinde in fine illius tempus incipiet in
 telligere potestatem susceptiuam illius spei. et postea continuo

get vt intelligat subam subiectā illi potētē r spēi r sic i
telliget seipm. Et sigs qrat. qd sit pncipiū effectiuū illi
us intellectiōis q̄ intellectūs polis seipz intelligit. Credo si
ne dubio q̄ illud sit intellectūs agens. r credo q̄ illa eadē
spēs q̄ pus disponit intellectū ad intelligere q̄ditatē eius
cuius est spēs ēt disponit ipz ad suscipiendū intellectōez
sui ipsius s̄z diuersimode. nā illa spēs est p̄formis q̄dita
ti quā rep̄ntat r eius effcūs q̄ q̄ mō r s̄z h̄ disponit r p̄fi
cit intellectū polez ad intelligere q̄ditatē illā. r illa spēs est
in intellectu sicut forma ei inherēs r ipz p̄ficiēs. r est effcūs
ipius intellectūs polis tāq̄z subī r mae in q̄ vt pus apparuit.
r fm istā q̄ditōez ipa p̄ficiat intellectū ad intelligēdū seipz.
r ipa etiā est q̄dā ens i se r sic p̄ficiat intellectū ad cogni
tionē sui ipsius. s̄z spēs intelligibilis. r credo q̄ h̄ voluit di
cere Lō. in isto. 3. p̄mēto. 8. vbi dicit. q̄ cū intellectūs fue
rit i hac dispōe. s̄z vbi erit actuatus spēs intelligibili q̄dita
tis alicuius tunc intelligit seipz p̄ qd̄ ipē nō est aliud. nisi
forme rez in q̄tū abstrahit eas a materis. i. fm q̄ ipse
est dispositus r p̄ficiēs spēs intelligibilibus abstracti a
mā. cū ḡ intelligit seipz mō acc̄ntali vt dicit Alex̄. i. fm
q̄ accidit intellect̄ rez q̄ fuerūt ipē. i. eētia eius. hec s̄
vba Lō. q̄ sic intelligo. q̄ intellectūs intelligit seipz mō acc̄nta
li. i. disponit ad intelligēdū seipz p̄ aliq̄d acc̄ns. s̄z p̄ spēm
intelligibile receptā i eo. r h̄ est qd̄ subdit. fm q̄ accidit.
i. p̄tingit intellect̄ rez. i. spēs intelligibilibus rez q̄
fuerūt ipē. i. eētia eius. i. q̄ fuerūt recepte i eētia
eius. nō ḡ est intelligēdū q̄ ipē intelligit seipz p̄ spēs rez p̄
tātō. qz ille spēs sint idē essentiali cū suba ipsius intellectūs
h̄ ab sit. s̄z qz h̄ species accidunt ei r recipiunt in eius
eētia bñ tñ vez est q̄ h̄ spēs sunt eētia intellectūs
possibilis fm q̄ ipse non est dispositus p̄paratus ad i
telligere sine illis. sed tñ ille spēs non sunt idē essentiali
liter cū substātia intellectus possibilis absolute. et hec
expositio hic est cōsiderāda. Cōsiderādū etiā q̄ q̄nis i
telles polis fm cōez doctrinā nō intelligat seipm in eo
dē istāti i q̄ intelligit r cuius spēs ē apud eū s̄z i alio istā
ti. r in tpe medio p̄tinuat intellectio illius rei cū p̄rigit
q̄ illud tps est multū breue r parū r pp̄ eius p̄uitates
putat nullū esse. r iō in codē istāti credit vtraqz intel
lectio p̄rigere. imo audiui aliq̄s dicere se exp̄iri i seipis
q̄ ipi intelligerent sil rē r ipm suū intellectū. h̄ at est bñ
difficile. r forte ingreſ amō in p̄ntibus. an intellectus
possit sil intelligere plura intelligibilia diuersis intellecti
onibus. ¶ Nōndū etiā q̄ intellectūs polis nō solū pōt intel
ligere seipm mō p̄dcō intellectiōe simplici r intuitiua q̄
ē de p̄mis eius opatiōibus q̄ q̄ mō. s̄z etiā ipse pōt se intel
ligere enunciādo aliq̄ de seipō fm affirmatiōez r nega
tiōez. vt q̄ ipē sit suba mālis r incorpēa r receptiua spē
rū r alia h̄ q̄ etiā de ipō dem̄tatiue coḡscit. sicut p̄z ex
ista scia de aia. r in hac scia est delectatio mirabilis r sin
cera quā nō p̄cipiūt nisi pauci. ¶ Ad rōes i op̄. ad p̄mā
dicēdū q̄ silē est in h̄. q̄ sic sentire est actus ipius s̄ntis.
ita intelligere intellectūs r i alys mlti. s̄z distite est in h̄. qz
sensus ē vtus corpēa. r iō nō pōt reflectere se sup̄ seipm
fm cōem modū loquēdi. q̄re nō coḡscit se. Intellectūs at
est incorpēus. iō pōt redire supra seipm se coḡscēdo post
q̄ coḡuerit alia. ¶ Si aut̄ aliq̄s sibi q̄reret dem̄tari istā
p̄clonē. s̄z vtus corpēalis nō pōt recipe cognitōem sui
ipsius. h̄ esset difficile. s̄z dimitto pp̄ breuitatē r in li. de
cāis d̄z eē speculario de h̄. ¶ Ad aliud cū d̄r. qd̄ nō ē sen
sibile nō est intelligibile r̄. dico q̄ vez est q̄ illud qd̄ nō
est sensibile nō est intelligibile p̄. i. nō p̄cedere cognitōe
alicuius alterius. s̄z qd̄ nō est sensibile pōt eē intelligibi
le sc̄ario. s̄z p̄cedere cognitōe alterius. r sic ē i p̄posito.

vt p̄z ex mō d̄cō. q̄ at dicit ari. q̄ intelligentē quēcūqz ne
cesse est r̄. nō sic est intelligendū q̄ illud fātasma vlt̄ sit
spēs idiuiduali rep̄ntās rē q̄ itellr s̄z sufficit q̄ sit fāta
sma alicuius alterius ad qd̄ illud qd̄ itellr h̄eat bitudi
nē p̄ se. sic at est i p̄posito. nā itellēs polis dū seipz intelli
git pōt vt i fātasmate alicuius rei siue q̄ditatis ad quā se
h̄z sic mobile ad motū ita q̄ q̄ditas fātasmata mouet in
tellectū ad suā spēs p̄ quā seipm intelligit mō p̄dcō. ¶ Ad
aliud pōt dici. q̄ bñ p̄cludit intellectū nō intelligere se per
seipz oio. s̄z p̄ spēm alterius entis. Cōsiderādū tamē est
q̄ idē esse i actu r i pō resp̄cū eiusdē r fm idēz sui nō est
pole. s̄z s̄z aliud r aliud bñ est pole vt p̄z i aiali mouēte
seipz. dicit ḡ q̄ aia intellectiua intelligens seipfā est i actu
r i pō sil resp̄cū sui intelligere. s̄z h̄ est rōe diuersoz q̄ sūt
i ea. Est. n. i pō receptiua rōe suenāe polis. r est i pō acti
ua resp̄cū intellectūs agentis. vt pus d̄cm̄ fuit. ¶ Ad aliud
dico breuiter. q̄ intellectūs intelligit seipz p̄ aliq̄d aliud. s̄z
p̄ spēs alicuius alterius mō pus d̄cō. nō at p̄ suā subam
p̄pe. Et cū d̄r. ḡentia q̄ sūt intelligibilia p̄ suā spēs erunt
intelligibilia sicut intellectūs. dico q̄ non est silē. qz spēs
rez māliū q̄bus intelligunt nō sunt i eis i actu subīue r
iberēter. s̄z i pō actiua p̄ q̄tō mouent intellectū ad suas
res. r iō nō intelligūt s̄z eas. s̄z h̄ spēs s̄z i intellectū fm actū
. i. inherēs ei formālī. r sic p̄ficiūt eū ad intelligere. r hec
est intentio ari. r Lōmen. in lra. dicit. n. ari. q̄ in habentibus
mām vnūquodqz intelligibiliū est in potentia. s̄z
ad spēs intelligibile mō p̄dicto. r ideo illis. s̄z rebus mā
libus nō inheret intellectūs. i. intelligere. Et subdit. sine
mā. n. est intellectus taliū. i. intelligere taliū est i potētia
imāli. s̄z in intellectu. Illud aut̄. s̄z ens māle cuius spēs est i
intellectū. est intelligibile r nō intelligibile. r hoc etiā vo
luit dicere Lōmen. ibidem. vbi sic loquitur. Dissolutio
ergo q̄stionis est. q̄ intentio per quā intellectus mālis
fit intellectūs actu est qm̄ est intellectū in actu. i. spēs intel
ligibilis per quā intellectus mālis fit actu intellectus
est in ipso intellectu actu. s̄z sicut forma ei inherens.
Intentio vō p̄ quā res q̄ sunt ex̄ aiaz sūt entia est qz sūt
intellecte in pō. i. spēs intelligibilis p̄ quā res ex̄ aiaz est
intelligibilis est in ipa in pō mō p̄dcō. Vel sic itentio. i.
fōra p̄ quā res ex̄ aiaz est intellectā in pō. i. in pō ad spēm
intelligibile mō p̄dcō r non h̄ns eā in se formālī. r si h̄ret
eā in actu tē esset intelligens vt ipē subiūgit ibidē. ¶ Ad
aliā rōem patet ex̄ dictis. qz intellectūs nō mouet seipz ad
intellectum per speciem sui s̄z alterius. ¶ Cō. CCC.

Hoc soluz immortalē r̄.

¶ Querit̄ hic. Utz intellectūs sit p̄petuus r argu
itur q̄ non. quia nulla forma rei generabilis r corrupti
bilis est p̄petua. Corruptio enim tendit ad non esse.
quod non potest fieri nec contingere sine priuatione et
remotione forme. nūc autem intellectus est forma ho
minis qui ē corruptibilis vt manifestum est. quare r̄.
¶ Itē si intellectūs eēt p̄petuus seq̄ret̄ q̄ aliq̄d fōra eēt ate
sua mām fm tps qd̄ est p̄ ari. iz. metaph. r p̄z p̄na. qz oē
p̄petuū p̄cedit tpe id qd̄ est ḡnabile r corruptibile. vt
manifestū est de se. ḡ r̄. ¶ Itē nulla suba p̄posita ex̄ p̄
cipio formālī r p̄ncipio māli est eterna. h̄ vt eē de inten
tōe p̄mē. in de suba orbis. vbi p̄bat celū nō esse p̄positus
ex̄ mā r forma qz sic esset corruptibile. Et cōfirmat̄ per
ipm Lōm. i. iz. metaph. vbi dicit q̄ oē p̄positū est nouū
r tale nō est eternū. mō intellectus h̄māns ē suba p̄po
sita ex̄ talibus duobus p̄ncipis vt p̄z ex̄ p̄dictis. q̄re r̄.
¶ Oppositum arguitur auctoritate aristo. r Lōmen.
aperte in 2. huius. r in 3. ¶ De ista questioe dicunt aliq̄

Tertius

Trigesimanona

intentionem et op. ari. fuisse q anima intellectiva hu-
mana non sit eterna et perpetua a parte ante sed a par-
te post. qd an sit eterna a parte an dnt ari. itellexisse
iz. met. i aucte pallata. q nulla forma e por tpe sua ma.
sed sit. sz q sit eterna a pte post accipiut ex eius vbis in
isto 3o. Un dnt q i illo cometo atr opinatus e q ari. ma-
gister eius. r id erravit vt dnt. Sz sine dubio istud e val-
de supficialr dcm r a paz exercitat i phia ari. pot. n. vi-
deri facilt ista no fuisse itentoes ari. p qz ari. pbat i p. de
celo. ex itentoe q oe eternu a pte post e eternu a pte an
re 2o. It e ari. no ponit aiaz itellcinu pduc i pgnatodez
vt isti cocedut sz ab ex euenire. nec p creatodez. qz pnci-
piuz fuit apud eu r apud oes nales. q ex nihilo nihil fit
vt onsu e in p phy. quare relinqt q fm eius pncipia in-
tellectus eternalr pcesserit. It e ari. ponit. q species
humana est eterna. si g intellcs cuius sz hois est eternus
a pte post r nunq reunitur alteri cozpozi fm eos. neqz
eidez cozpozi fm numez fm ari. qz impossibile est q illa
quoz suba de pit redeant eadez numero fm eum 2o de
gnatode. Si g itellcus for. p moztz for. eternalr erit sine
oi cozpe. r tn nalter inclinad ad cozpus. r nalter appe-
tit yniri cozpi sz eos g appetit eternalr. qd est impossibile
ipm attingere. s. vnione ad cozpus. Et si dicas q erit re-
surrectio mortuoz. tu bene scis q b no xcederet aristo.
nec xcederet illud qd pseg ex illo. r id euides est istam
no fuisse itentom ari. It e ari no ponit deuz imediate
care in istis iferioribus. sed mediatis cais medys p-
ticularibus. sz nullu agens nale pot imediate pducere
aiam itellctiuu. P ropter qd dicef aliter ad qonez p-
mittendo qda p q itellectus i ista scia multiplr accipit
Uno mo p vtute cogitativa. r de isto no itellr qo pns. qz
certu est fm ari. q illa est cozruptibilis ad cozruptionez
ppaz diponu cozpi huano alio: accipit p itellcu possi-
bilialio: p itellectu agente alio: p itellectu speculatio-
q est itellectus actu itelligens vt credo. alio: p itellcu i
bitu. r iste est itellcus ifofatus spe itelligibili. vel qcuqz
alio bitu q no est ipz itelligens alio: p itellectu adepto.
sz de isto videbit i qoe de itellectoe formaz sepataruz.
Remanet g b ingreere de itellcu possibili. r agente. r in-
tellectu speculatio r d itellectu in bitu. vtz illi sint sem-
piterni fm identitate nuerale. Alterius accipio q itel-
lcus polis no est aliq fora malis nec agens simplr r vlr
sube aie humane itellectiue no est fora malis. r hoc satl
pbatu est pus qone qnta. Et rfirmat recolligendo. si i
tellectus fm sua substantiaz estet forma malis. s. forma
iformas cozpus humanu subaliter r das ei esse actu for-
malr seqref q ipse esset extesius p accns extesioe cozpis
ois. n. talis forma extensa e fm extensione maie fm ari.
in. 8o: phycoz. vbi pbat q vtus in magnitudine non pot
mouere p tps infinitu. In illa. n. demratiode supponit q
ois vtus in cozpe diuidit. qz totius e maior vtus qz ptis
vt manifestu e ipcienti eius intentodez. si g substantia aie
esset extensa fm extensione cozpis necessario potentia
intellectiua eet extesa salte p accns. r vltorius seqt q itel-
ligere eet i cope sic sentire. r itellre n differret a sentire
vel salte itellre eet pphesio idiuidualis. qd e absurdus.
It e si suba aie itellectiue eet forma iformas cozpus hu-
anu. r nullo: esset extesa p accns sz idiuidibilis sic puctus
seu vnitas. seqref q id e. s. aia itellectiua fil moueret r ge-
sceret salte p accns r eode motu. qd yr ipole. r pbat nra
qz pole e q manus moueat capite gescete. moto at aliq
cozpoze neio mouet forma q dat ei e simplr. r filr quie-
scete gescit. r sic aia itellectiua gescit r mouet. Sz can-
labilis q mouebit fil r gescet eode motu sz no eode mo-

sed alio mo. Mouebit. n. in qstu pficit manu q mouet
r gescit in qstu pficit caput qd gescere pot. Sz 3. pfe-
ctio qua hz manus ab aia aut e penitus vna r eade rea-
liter cu pfcde qua hz caput ab aia. aut alia reali. si pmo
mo. g si mouet fm q pfc manu mouebit fm q pfc ca-
put postq vnū r id e b pfc i illud r b pfcere r illud.
Si uo dicas q e alia r alia pfectio b est absurdū q vna
forma oino indiuidualis det fil diuerfas pfcodes loco r
subo distinctas. Eode mo argueret q aia mouet. put e i
manu q mouet r gescit. put est i capite qd gescit. qrit g
vtru ee ipsius i manu sit id e cu esse i capite r loquoz de
ee simplr subali. aut diuersu. r tu bn videf qd seqref. pp-
hec r filia no potuit ari. videre q aia itellectiua huana
sit forma iformas cozpus huano r das ei ee simplr r for-
malr. Dis pmissis dicendū est sz ari. r Ld. q suba aie
itellectiue huane siue sit itellcs polis siue agēs siue ppo-
ex his no e gnabilis nec cozruptibil. sz ppetua oio qd pz
ex dcis. na ois forma gnabil r cozruptibil e forma mal.
sz aia itellectiua no e malis fora. igit r c. maior ppoe no:
qz ois gnatio r cozup: est in ma. vt pz p. phycoz. r p. de
gnatode. In eode at oz ee gnatio. r foza q gnaf. vt etia est
manifestu p se. r minor pz ex dcis comē. g r c. Sz de itel-
lectu speculatio r sideradu e. vtru sit eternus id e fm
numeru. voco at itellcm speculatioiu ipz itellcm actu i-
telligete qdcuqz itelligibile itelligat sz actu postremu.
Et aliq videbant itendere q sic. sicut narrat Ld. i isto 3o:
cometo. s. r ro coz posita fuit post et soluta. Lome. aut
arguit illa solone. qz seqref res ex aiaz esse itellcas
r imales. qua niam supius declarau vt sciu. It e sz si
quodlibet itellre esset eternu id e vnū nūez ipz itellre
nullo mo dependeret a cozpoze nec ab aliq exite in coz-
poze huano taqz ab agente. hec nra est maifesta. qz nul-
lu eternu dependet ab aliq cozporali sic ab agente. nra
at oio est absurdū. no. n. est ro qre ho dr itelligens in-
tellectoe exite in itellcu poli nisi qz ipm itellre depen-
det a fatasmate huano vt ab agente qd mo. Sz 3. canil-
labis. imo ho p tato e itelliges. qz ipz itellre sz forma
fatasmati huano r no alteri. r cu ho actu fatasmat tuc in-
tellectus e actu ei r formis. io totu dr itelliges r no alias.
sed hoc est absurdū. qz fm hoc nihil esset aliud formalf
itellre qz de nouo fantasiari. aut cogitare vel itellcm
referri ad fatasma vel ad cogitodez hois. r pparatio q
est i intentionibus imaginatis no eet pparatio i moztze
vt sit moztze respectu itellcus possibilis. r moztari in b
est supfluū. De itellectu aut in habitu q est zpositus
ex itellectu poli r spe itelligibili no est dubium qstu
ad parte malem. s. qstu ad subaz itellcus possibilis. sed
qstu ad ipsa spez itelligiblez pot ee dubiu quo gnaf ab
ipso fantasinate. r de hoc aliqliter visu fuit pus. pofset
at addi ad pcedetia q itellcus agēs cu fatasmate cat
spem itelligiblez qditat fantasinate. ita tn q ipe itellcs
agēs est agēs remotum r ipz fatasma ppinquū. Nec oz
q itellectus agens aliqd iprimat ipsi fantasinati. qz ipz
fantasma du est in fantasia sufficienter est psens ipsi in-
tellectui possibili qdebt recipe spem itelligiblez. Et qd
obyctaf pus q ignis no calefaceret mediāte aere nisi i-
pmeret aliqd aeri qstuciqz ipe aer eet pns calefactibili
Dico q no est sile. qz ignis est agens cozpozeuz. r tale no
agit in aliqd nisi ipm tagat. ppter qd oz q si agit in ali-
qd mediāte alio q agit i illud aliud. sz itellectus agēs
est suba incozpozea oio pp qd poterit agere mediāte fā-
tasinate nihil agendo in fatasma. r cu obyctaf q ars no
ageret mediāte securi qstuciqz esset ppinq maie si nul-
lus moueret aut mouisset ipsa securi. Dico q est p tato

q̄ mā rei artificialis atēq̄ ars agat i eā hz aliq̄ā dispō-
nem d̄iā illi quā intendit ari. inducere mediāte instrō.
z pp illius remotōez necesse est instr̄m moueri ab artifi-
ce. z cū h̄ ip̄e artifex est agēs corp̄ū aliq̄ mō. nā lz v̄lis
ars q̄ est i intellectu p̄ctico sit incorp̄ea tñ illa nunq̄ est
p̄ncipiū actōis nisi cū alia p̄ceptōe individuali ex̄ntē i cor-
pe hūano. vnde z ari. in isto. 3. dicit q̄ op̄ō v̄lis nō mouet
sine p̄ctulari. z pp h̄ necesse est vt ip̄z instr̄m siue sit in-
trifecū arti vt māus. siue sit extrifecū vt secur̄l moueat
aliq̄l vt ars sit agens rez artificialē. s̄z aliud ēi p̄posito
vt māifestū est ex̄ dict̄. Cū at̄ q̄rit̄ exēpluz de agente re-
moto qd̄ agat mediante agente p̄pinq̄ z nihil ei p̄zimit
dicendū est q̄ petit ip̄osibile. h̄. n. singulr̄ iuenit̄ i intel-
lectu agente cū fātasmate. sic̄ sigs diceret vt est dicēdūz
q̄ p̄mū mouens nō mouet p̄p aliqd̄ aliū nobilius nullū
v̄tiq̄z possit exēplum v̄ez ponere. Et s̄l̄r sigs diceret q̄
d̄nālitās ē nūerus q̄ nulluz h̄z nūez p̄tē sui. v̄ez diceret
s̄z nulluz aliud exēplū possit p̄ōere. qz ois alius nūerus
h̄z aliq̄ā p̄tē sui. S̄z adhuc restat vnū dubiū. si fātasma
sit agens p̄pinquū sp̄ei itelligibilis z itellēs agens est
actiūū remotū cūz q̄ditas fātasfiata sit ēt agens remotū
eo q̄ ip̄a est cā fātasmatl. seq̄ret̄ q̄ sp̄ēs itelligibilis cā
remota esset itellēs agens z q̄ditas fātasfiata. qd̄ v̄r ip̄o-
sibile. nā cū vnus effēs sint diuerse cāe remote z vna p̄-
pinq̄. ōz q̄ q̄lz illaz cāz remotaz sit cā agentl. p̄pinq̄ sic̄
hois ḡnati cāe remote s̄t itelligētie z celū. z v̄traq̄ istaz
est cā actiua p̄pinq̄. s̄. hois ḡnati vt oēs p̄cedunt. Op̄oz
tebit̄ ḡ q̄ intellectus agens sit cā actiua ipsius fātasmatl
si ita sit q̄ fātasma sit agens p̄pinquū z q̄ditas z itellēs
agens cāe remote. q̄ at̄ itellēs agens sit cā fātasmat̄is
actiua v̄r absurdū. Et forte dicendū est q̄ nō est s̄l̄e. qz
mā ex̄ q̄ d̄z ḡnari hō nō est sp̄ p̄sens ip̄si p̄ctulari ḡnanti
nec est s̄l̄ cū ip̄o cope celesti qd̄ est ibi agens remotū. s̄z
intellectus polis i q̄ d̄z fieri sp̄ēs itelligibilis sp̄ est p̄sens
ip̄si agenti p̄ctulari. s̄. fātasmati z ip̄si q̄ditati fātasfiate
pp qd̄ nō est necesse q̄ itellēs agens moueat ip̄sā q̄di-
tatē ad ḡnandū fātasma z q̄ sit actiū fātasmatl. Et bec
s̄t q̄ mibi p̄ diligentē p̄sideratōez appuerūt. q̄ si v̄a s̄t tūc
iā p̄ueni ad vnuz qd̄ optauerā. gr̄as deo. Si at̄ nō s̄t v̄a
aut n̄ sufficientia saltē erit alyz occasio p̄quirendi. C̄ S̄z
h̄ est vnuz dubiū p̄ fundamentū p̄me p̄cloniz nā si itel-
lectus hūanus esset suba imālis seq̄ret̄ q̄ nō sit plurifi-
catus i eadez sp̄e. ḡ est vnus nūero in oibus hoibus vel
alius z alius s̄m sp̄em in diuersis. q̄z v̄trunq̄z v̄r absur-
dū. z p̄z p̄ia. qz multitudo individuoz eiusdē sp̄ei p̄cipue
in subys nō p̄t̄ esse nisi p̄ multitudinē z diuisiōez māe
vt sat̄ p̄z ex̄ p̄ celi z mundi. z iz: meta. Ad istud iuenio
aliq̄s dixisse. q̄ itellēs nō est vnus nūero z idiuisus in
oibus hoibus nec ēt est p̄les nūero eiusdēz sp̄ei p̄p rōm
p̄dictā. s̄z ē alius z alius s̄m sp̄ez in alio z alio hoie. vnus
tñ solus i vna sp̄e. z q̄t s̄t hoies nūc s̄l̄ ex̄ntēs tot s̄t itel-
lectus sp̄e diuersi. z illi oēs fuerunt ab eterno. z erunt. z
imagiat̄ iste q̄ est aliq̄s nūerus determinatus hoibus sub
q̄ maiori nō p̄nt̄ eē s̄l̄ ex̄ntēs z vnicuiq̄z hoī est approp̄a-
tus suus itellēs diuersus sp̄e ab intellectu alterius. z cū
vnus hō vel plures corūpūnt̄ tot hoies vel cōsimiles
generāt̄ z generabunt̄ in aliq̄ alio loco. z sic eoz s̄t itel-
lectus q̄ fuerunt alioz z sic p̄vnū intellectum numero
bene possunt itelligere hoies ifiniti nō s̄l̄ s̄z successiue
Quicūq̄ at̄ hoīuz ex̄ntiū h̄z itellcū q̄ itelligit. z q̄ est
eternus a p̄te aī z a p̄te post. z cū corūpūit̄ hic hō ḡnāt̄
vel ḡnabit̄ alius z eoz: sic nunq̄z erit aliq̄s illoz itelle-
ctiū ociosus simplr̄ p̄ t̄ps ifinitū. Adhuc aut̄ addūt̄ illi
ad maiorē colorē sue opi. q̄ nunq̄z duo idiuidua hūana

s̄l̄ ex̄ntia s̄t eā nobilis z p̄fē p̄plexiōis. z p̄z nō h̄nt̄
v̄tutes organicas eā nobiles. imo sp̄ vnus ē melioris cō-
plexiōis z melioris cogitatiue q̄ alius. z s̄l̄r itellcūs
vnus est nobilior z p̄fectior i nā q̄ intellectus alterius.
Nec seq̄ret̄ ex̄ h̄ vt d̄nt̄ q̄ hoies d̄zant̄ s̄m sp̄ez. qm̄ itel-
lēs nō ē forma hoīs specificā. s̄. iformās cōpus hūanū
z d̄as ei eē subale specificē itrifecū. sed h̄z ab aia cogi-
tatiua q̄ h̄n̄ ē vna s̄m sp̄em i oibus hoibus. nec ēt ē icō-
ueniēs vt dicūt̄ q̄ indiuidua eiusdē sp̄ei h̄ntia diuersas
p̄plexiōes z v̄tutes d̄ntia s̄m magl p̄fcm̄ z minus p̄fēz
defuiāt̄ subys imālibus diuersis s̄m sp̄em z nāz. Rō
at̄ q̄ mouet eos p̄n̄ fuit ista. qz videbat̄ eis q̄ nā faceret
frustra tātā multitudinē hoīuz q̄ta est multitudo hoīz
s̄l̄ ex̄ntiū ad defuiēdū vni itellcū nūō. Sufficerēt. n.
hoies mille vel pauciores ad h̄ q̄ itellēs p̄ficeret. z ad
h̄ q̄ p̄petuo itell̄ret. Cū ḡ frustra sit p̄plura quod p̄t̄ fi-
eri lōge p̄ pauciora frustra v̄tiq̄z eēt tāta multitudo hoīz
q̄ta est. qd̄ v̄r eē d̄nāe dignitatē q̄ nihil fac̄ ociosū. vt p̄z
ex̄ p̄ celi. z ex̄ isto 3. C̄ 3te nō poterāt̄ illi credere q̄ itel-
lēs vnus nūō s̄l̄ possit itell̄re pla. z h̄ manifeste cōti-
geret. qz p̄tingit q̄ duo hoies vel decē simul itell̄nt̄ di-
uersa itelligibilia z diuersis itellcōibus. quod nō est
nisi s̄m vnuz itellcū p̄n̄. vt supponit̄. Dec̄ at̄ pō non
multū apud modernos ē famosa. qd̄ p̄ tāto forte p̄tin-
git qz p̄ōnis huius iuētōz nō multū fuit solēnis aut no-
tus aut suā opi. nō multū coicauit. Expediūt̄ aut̄ aliq̄ se
de huius opi. ip̄robatōe. qz q̄lz p̄ferēte d̄ia opionibus
sollicitū esse stultū est. vt dicit ari. p̄ thopicoz. z p̄ h̄ p̄v-
tāt̄ illā opionē sufficiēt̄ remouere. s̄z nō sufficit. qz z si
stultū est sollicitū esse d̄ oēm opionēz ip̄robatē tñ d̄ pō-
nez apparentes nō est icōueniens p̄mptū esse ad argu-
endū aut ad dem̄randū. Sic̄t. n. hō nāl̄r d̄siderat̄ scire
v̄itatē sic h̄z nāle desiderii remouendi errores z p̄ntā
di cū facultas adest. v̄r z ari. in 4. meta. diligenter di-
sputat̄ d̄ negātes p̄mū p̄ncipiū. z tñ lōge stultius est ne-
gare p̄mū p̄ncipiū. qd̄ est p̄mū oīum dignitatū q̄z p̄ōere
p̄ōnem p̄dictā. p̄pter qd̄ aliq̄ sic obyciūt̄ huic positioni.
Nā videmus sensiblr̄ q̄ aliq̄n̄ moziū i vna die. x. mi-
lia hoīum vel nobilis multitudo sicut p̄tingit i guerris
magnis. Absurdū ē at̄ dicere q̄ simul alibi tot hoies ge-
nerēt̄. sed hec opi. nō multū ē efficax. qz sicut aliq̄ p̄figu-
ratio vel p̄stellatio celestis aut planetē iducit hoies ad
bellādū vel disponit ita q̄ seq̄tur mors multoz. sic nō
est remotū qn̄ alia cōstellatio celestis vel p̄figuratio re-
spiciēs aliq̄nē aliū locū p̄ueniētē ad hoīuz ḡnātōez idu-
cat ad ḡnātōez tot hoīuz. z p̄cipue possz dicere q̄ lz non
simul generēt̄ tot hoies q̄t interficiunt̄ in bello in vna
die tñ in sequēti tpe gnābūt̄ tot hoies. z sic q̄suis intel-
lēs illozū hoīuz sit ociosus i aliq̄ tpe. tamē nō remane-
bunt ociosi tpe eterno. S̄z diceret aliq̄s. cū ḡ q̄lz illoz i
tellecūz sit sp̄es qd̄a seq̄t̄ ad mius q̄ aliq̄ sp̄es erit i aliq̄
tpe ociosa penitus. z h̄ nō h̄ret̄ p̄ icōuenienti de tali sp̄e
q̄ i op̄ado dependet ab aliq̄ corp̄ali. z id̄ ip̄robatio est i-
sufficiēs. p̄pter qd̄ alr̄ p̄t̄ argui d̄ illā p̄ōez accipiēdo
fūdamētū qd̄ ibi supponit̄. s̄. q̄ in nā nō est aliq̄d̄ ocio-
sum p̄cipue i aliq̄ tota sp̄e. z h̄ v̄issimū est z concessum.
3te accipio q̄ frustra sit p̄ples species qd̄ p̄t̄ fieri per
vnā solā eā bene. z h̄ etiā est māifestuz z cessus. Item
accipio q̄ q̄stūcunq̄ vnus hō sit melioris p̄plexiōis et
melior̄ fātasie q̄ alius. tamē fātasma eiusdē rei i v̄troq̄z
est eiusdēz sp̄ei sp̄alissime. vt fātasma albedis i forte z in
plone ē eiusdēz sp̄ei sp̄alissime q̄stūcunq̄ vnus illoz sit
subtilissimus z alius rudissimus. s̄l̄r z i alius. C̄ Postea
suppono q̄ si intellectus hoīuz essent diuersi s̄m species

to. agens nō h̄nt̄
mūdo in p̄ntā
v̄re q̄ q̄ at̄ v̄tā p̄n̄
h̄z z h̄z nāz qz est
q̄ incorp̄ez p̄ctū
si nā aliq̄ agēs p̄ctū
v̄z et v̄tā h̄nt̄ in eo m̄
re q̄ p̄ h̄z h̄nt̄ est h̄z
mūdo in aliq̄ agēs
v̄z p̄ctū

Sn.

p̄ctū

h̄nt̄

Tertius

Trigesimanona

et vnus illoz eet pfectior iter oes. et h maifestu e. qz no
 posset esse pcessus in infinitu i h q vnus excederet aliu
 in pfectoe. Deinde accipio. q si intellectus sit suba sepata
 fm q ponit ab istis 2 a Com. h p tato dr intelligens fm
 itellcm. qz ipe itellcus q est ps qda hois imutaf cu fan
 tasia hois vl cu cogitaoe vt pz i pcedentibus. Accipiat
 g intellectus pfectissimus iter oes itellcus huianos 7 po
 nat q ho pessime pplexionis imaginef albedine aut co
 gitet. Quero an ille itellcs possit imutari ab illa imagia
 toe vel cogitaoe. aut no. si dicat q sic. g ille ho pot intel
 ligere fz in itellcm illu. 7 sic qlibz alter. g frustra assignat
 vnicuiqz ppus itellcus cuz possint intelligere p vnum
 ¶ Sz canillabis q oes pnt intelligere p vnu itellcm. sz si
 sit radhuc qlz ponit hie suu itellcm vt possit sil intel
 ligere alio itelligente. Contra. fz h segf q vnus ho sil po
 terit intelligere p ples itellcus. qd est absurdu. pbatur
 pna. qz ponaus q. 4. hoies nuc no intelligat 7 vnus itel
 ligat no est ro qre intelligat p suu itellcm. ppuz plusqz
 p alios cu p oes natus sit intelligere vt pbatu est. 7 no vi
 deo h nisi vnica fuga. Possit. n. aligs fingere q fatasma
 alicuius rei exns in hoie vno no est eiusde spei cu fata
 smate eiusde rei exnte i alio hoie. 7 sic vnu illoz poterit
 imutare vnu itellcm 7 no aliu. ¶ Et dicef q huius fata
 smatis diuersitas puenit ex diuersitate recipientiu. qz
 f. organu fatasie vel cogitatie vnus est diuersimode
 dispositu ab organo alterius. Contra. qutuncqz organuz
 cogitatie vnus sit melius disposituz qz aliud alterius
 m ilte dispones no sut diuerse p se fz spz sicut nec vtus
 cogitatie nec aia cogitatie est alia fm spem. na ex h
 organozum diuersitate non poterit prouenire h diuer
 sitas specifica imaginatoz receptaz siue fantasmatus
 Qd sigs diceret pteruendo illas dispones. f. pplexioes
 orgaoz esse diuerfas fz spem spalissima p se necessario
 seqret vtutes cogitatie esse diuerfas fm spem. qd est
 ipossibile. Relinqt g ad pns. Possit itaqz ex dicti illius
 sic argui. Si itellcs eent diuersi fz spz in diuersis ho
 bus in na esset aliqd ociosu vl aliq ociosa qd est d digni
 tate in na. 7 pz pna. qz oes hoies pnt intelligere fm vnu
 itellcm saltez successiue vt pbatu est. 7 si ponant ples
 itellcus vt diuersi hoies itelligat sil. tuc vnus poterit sil
 itelligere p valde mltos itellcs. Itē si itellcs eent diuer
 si fm spz seqret q hoies eent diuersi fz spz. pbo pna
 qz cu itellcus soz. sit alius fm spz ab intellectu psonis
 te intellectus soz. no poterit imutari a fatasma psonis
 nec eo? qz det oppm. tunc vnus illoz hoiz poterit itel
 ligere sil p diuersos intellectus. qd est absurdu. Si at in
 tellectus soz. no pot imutari a fantasmate psonis. oz q
 illa fantasmata sint diuersa fm spem. qz det oppositu. f.
 q sint eiusdem spei tuc qd mouet ab vno illoz poterit
 moueri 7 imutari ab altero. Si aut fatasma soz. sit aliud
 fm spem a fantasmate qd est in plone. cu illa diuersitas
 no puenit ab agente. qz loquoz de fantasmate vnus rei
 f. albedinis. relinqt q illa diuersitas pueniat a recipi
 ente. 7 sic fatasma soz. aut dispones orgai sui erut diuerse
 fm spem a dispone psonis. 7 pz pna aia ab aia. vii 7 Co. in
 p? huius. c. d. errozibus dicit. q mēbra leois no differut
 a mēbris cerui nisi qz aia dr ab aia sicut coiter allegat.
 ¶ Ad rones huius opi. dicunt alig q in tota specie non
 est aliquid frustra. vii 7 cederent q tata multitudo ho
 minu vltra illa q est necessaria ad pfectoez intellectus
 humani bn est ociosa. sz illi hoies sunt indiuidua spei 7
 non tota species. ¶ Sz consideradu est circa hoc q quis
 itellcus sit eternus idē nūero fm suā subaz. tñ no dbz
 ee puatus sua pfectioe p tempus infinitu no pot aut p

vnū solū hoies attingere ppetuo suā totā pfectoez. qz ni
 bil cōtingit coruptibiliū vnuz 7 idē numero pmanere
 ppetuo. iō nece est vt sint successiue plures hoies a qbz
 itellcs accipiat pfectoez. 7 vterius ipossibile ē vt succes
 siue sint ples hoies nisi sint ples sil. nō. n. pole ē hoim
 gnāri sic dr de fenice ita q anq vnus viuat alter mori
 at. qz oz fetū hois viuere i mface aliq tpe anteqz exeat.
 vtputa. 7. mēlibus fm ari. i d gnātōe aialiū. nō. n. possz
 viuere i mface si mulier eet mortua. 7 sic regrit ad ppe
 tuationē hois q ples hoies sint sil. 7 p pns ad pfectōem
 itellcus hūani. Sz vterius dico q multa pnt 7 rigere
 hoibz qbus ipediūt ab igfitōe phie. 7 pcpue ab acqfiti
 one speculatiue. 7 h bn dixit ari. i. pbe? met. vbi dic q
 nā hoiz multi ē sua 7 multis 7 variis dispōibz necio
 rū subiecta qru remotōe multitu? ipedit a speculatoe:
 nec videt ee pole q ex fatasmatis vnus hois solius
 itellcus accipiat totā suā pfectoez. f. totā phia practica
 7 speculatiua. Quis. n. hō cogscit pfectōe oia corpora cele
 stia 7 oes vtutes eoz. 7 oes motus eoz. formas magni
 tudines 7 motores. 7 adhuc oia mineralia. 7 oes spēs 7
 virtutes 7 ppa pncipia lapidū 7 metalloz. 7 oes spēs 7
 virtutes 7 ppa pncipia aialiū 7 plataz. 7 oes spēs 7 vir
 tutes 7 ppa pncipia magnitudinū 7 nuoz. Adhuc oes
 virtutes morales 7 itellcūales 7 eaz actus. 7 oes spēs
 rez artificialiū q sūt hoie nece ad suā pfectōe bonā. 7
 cū h oes mōs vel istra sciēdi vel notificādi ignotū. 7 ser
 monē cōgruū 7 pscm 7 oia q sūt p se ipsius. Quis est hic
 7 laudabimus eū: hec at oia nosse pntet ad pfectōem cō
 pletā itellcus hūani. Ad istū vtqz finē vt itellcus pos
 sibilis recipiat suā totā pfectōe a rebus nece ē tāta ml
 titudo hoiz vt nō obstātibus oibus ipedimētis qbus
 multi ipediūt a mīstratōe itellcus. 7 nō obstante q ab
 vno solo aut a paucis suā nō recepit pfectōe. nihilomi
 nus tñ poterit a multū suā pfectōe recipe. ita. f. q vnus
 hēat vnā ptē phie aut aliqs. 7 alius aliā vel alias ples
 aut paucioes fz q vnicuiqz datū ē a celo aut a suo mo
 toze. aut a sua possibilitate. 7 puto q sic itellexit cōmē.
 i isto 3? cōmēto. 5. q sp phia ē pfcā i maiori pte sui sub. i.
 in maiori pte hoiz. nō qdē sic q illius ptis maior qz
 hēat totā phiaz. h. n. est incredibile. cū de cētū aut mille
 nō iueniat vnus q hēat totā phia aut maiore ptē phie.
 sz ita q vnus qz hō maioris ptis hoiz hēat aliq ptēz
 phie. Metus. n. hz grāmaticā. alius logicā vel ambas. 7
 alius metaphycā vel eius ptē. 7 alius nālē totā vel fm
 partē. 7 sic de diuersis. 7 in oibus istis phia ē pfcā siml.
 ¶ At arguit vterius q itellcus vnus non pot intellre
 plura sil de h videbit i pntibus. h. n. forsan ē verū q in
 tellcus nō pot sil plura itelligere pluribus itellectoibz
 cāt a cogitatioibus vnus hois. sed a cogitatioibus di
 uerforū hoiz nō ē remotū. ¶ Ad rones. ¶ Ad pma cū
 dr q nulla forma rē. dico q verū est de forma iberēte
 7 iformate māz pcpue si sit forma specifica 7 hns dū
 sed forma sepata 7 subsistēs pot ee eterna fz se. Qualf
 at forma subsistēs dr ee forma pz ex pns ocis. ¶ Ad ali
 az cū dr q nulla forma pcedit suā māz. vez ē d forma
 inherēte. sz forma subsistēs pot pcedere suā māz pccu
 larē. lz nō pcedit totā suā mām quātū ad oes ptes
 et sic est hic. nam anima intellectiua bn pcedit tēpore
 hunc hominē. sed non pcedit tpe totā nām hūmanā.
 ¶ Vel possemus drē 7 melius q ari. nō dic ibi q nulla for
 ma pcedit tpe totā suā māz. sz bn dic q ois cā mouēs 7
 gnāns por ē re gnāta. ipsa uō cā q ē vt rō. i. vt forma rei
 gnāte sil est ita. f. q h est bn possibile vt forma sit sil cū
 re cuius ē forma 7 nō pns nec post tpe. 7 h dr a cā mo

omnitate qm in intellectu huius mundi sit in oibz
q theologicis falsis est et p unum fides

Questio trigesima

Liber

Questio trigesima prima

uente q necessario pcedit. Et subdit q est ingrendu vtz
aliq forma post maeat. qz i gbusda nihil pibet q for
ma eoz remaneat posterius. scia intellectiua. z ide iudi
ciu e de eius pceptia sic d eius remanetia. no. n. dic pbs
q nulla forma sit an sua maz sicut coiter allegat z male
svult q forma pte e sil cu re cuius e forma. z i b ort for
ma a mouente. Cu b tn stat q forma aliq sit pus tpe sua
ma qq mo. z q b sit itetio ari. mani^m e ispicieti vba eius
dicat. n. sic. mouentes qd e g cae vident pns facte exntes
q ff vt ro sil. si at post aliqd maeat pscrutadu i gbusdaz
Ecce q ari. no dic q nulla forma sit ate sua maz sz q ca
q est vt ro. i. forma e sil z b dz pculf itelligi. si aliqbus
pluribus. z in b differt forma a mouente. qz vlr oe mo
ues. est pus re gnata. Ad alia cu dr q ois suba ppoita
est corruptibilis. pot dici q vez est si sit pposita ex ma z
forma corpalibus z habentibus. sz si u no oz. Ad
aia intellectiua no e pposita ex pncipys corpalibus z di
etate habentibus. qre zc. Et ad cofirmatoez cu dic lo.
q oe copositu ex ma est nouu. credo q sicut itelligen
dum q copositum sit nouum vel qtu ad sua subam vel
qtuz ad suu accns aliqd sibi de nouo adueniens. vn ipz
celu cuz sit copositu ex suba z qritate est nouu qtuz ad
vbi. Et silr aia intellectiua huana est noua qtuz ad intelli
gere z qtuz ad spes qs de nouo recipit qs pus eadē nūe
ro no hebat z b sufficit ad itentocm lo. vbi arguit ptra
illos q dixerunt trinitate z pponem esse i ipso deo qz sic
oporteret qz esset aliqd nouu aliq. Et vltorius seqref q
idigeret aliq inouate z mouente nisi diceret aliqd mo
ueri sine aliq motore qd est ipossibile. z bec yr esse iteto
lom. ibidez. dic. n. q oe copositum est nouu. i. nouabile
ab aliq trasmutate. z subdit. nisi diceret aliq coponi p se
ipsa. i. inouata p se coponi vel vniri de nouo tuc exirent
de potentia tactu z mouerent sine motore p se. Sic di
ceret ad qd ez sz ari. z lo. Sz dico z idubitate assero q
aia intellectiua huana no est eterna a pte ate sz icipit esse
de nouo. no qd e gnatoez ab aliq agente pncipari. sed
p creatoez ab ipo deo creatore oium. z tamē erit eterna
i futuz dei volutate. z tade reuniet corpi eidē nūero i q
fuit dei voluntate. sz istas vitates demfere aut vbis aut
pncipys phoz gētiliu cōcordes esse ostedere no psumo
nec credo eē possibile. Melius at reputo dicere eos eē
deceptos qz falso aliqd eis ipdere cuius szu itellextur
per se. n. mendaciū pui e z fugiedū fm ari. 4. ethicoz
Das g z clones assero simplr esse vas sola fide qz credo
potentia dei oia posse facere. Et eode pncipio rnderem
ad oes rōes gbus illā vitate arguit. Lōcedo. n. oia q ex
eis necessario sequunt eē possibilia diuine potentie. Qd
sigs demfere sciat z pncipys phoz zcordare gaudeat i
illo: z ego ei non inuideo. sed eum dico meam capacita
tem excellere zc.

Questio. CCC.

Quoniam remiscimur zc. Querit h vtz itellēs
intelligat post mortez. Et arguit q sic. qz
qd e actu ens hz opatōez ppaz. sz aia intellectiua
huana post mortē huius hois e es actu cu ipa sit ppetua
a pte post. qre zc. Qd p arguit breuiter aucte ari. q dicit
remiscimur post mortē. i. no itellimus aliqd post mortē
Ad. q. dret ari. z om. q aia itellciua huana post mortē
hois huius no itellit p spēs abstractas a fātasmatibus
huius hois cu fātasmata eius hois sunt coruptibilia et
corupta post mortē huius. z sic spēs q ab eius fātasmati
bus cabāf z suuabāf sūt corupte. g p illas spēs no itellit
itellcūs. Et itellēs no itellit p spēs sūptas a fātasma
tibus nisi cu ille hō actu cogitat. vt pz ex pdictis. z e qsi
māi^m. vn z dōmiēs no itellit actu qzuis heāt fātasmata

iterius refuata z spēs itellibiles. qz. factus cogitatie n
dispoit ad itellre fz actū. stat at q post mortē n cogitat
qz opa: no e no entl. motuū at enō ens cu mors sit cōru
ptio entl. C Dicit tñ z: q aia itellciua post mortē huius
hominis bñ itelligit p spēs acceptā a fātasmatibus alte
rius hominis. z illō itellre attribuit alteri ho. qz alr seq
ref q itellēs cu sit eternus esset ociosus p tps ifinitū. qd
ē absurdū. z qlbz expif i seipo q ipse itellit. Est tñ certū
multos z ifinitos hoies p fuisse q itellextur. no. n. e rō
qre vnus hō itellat p itellēz qn et alius q remanet post
mortē itelligat p ipz itellcū. z ista e itē: cōm. vt pz ispic
enti. Qualf at itelligat itellcūs ppus for. ipso mortuo
supposito q ipse heāt ppuz itellcū q no ē natus mone
ri a fātasmatibus alterius no me intromitto. qz nec pu
to p huce declarare posse. Et occurrit vnū mirabile si
glz hō heāt suū ppuz itellcū q remāet post mortē cu sit
i cōpibus no distinctus loco z subo a fātasmatibz hoim
rmanetiū qre no imutat ab ipf fātasmatibz pncipue cu
fātasmata hoiz remanetiū sint eiusdē spēi cu fātasma
tibz eius q ē motuus vel earūde rez. Et si dicat q in
tellecūs huius hois sit p nāz idiuiduale appropatuz ad
b vt recipiat a fātasmatibz huius hois qraf de illa nā
idiuiduali q sit. vtz sit suba vel accns. z vtrū remanet
post mortē. z audies miabilia spōderi. Et multi eoz
vt ff tho. q pōit aiaz intellectiua dātē eē ho. z q multipli
cat z nuat. posuerūt q oēs vtutes aie huane pter itelle
ctū z volutate sūt eiusdē spēi cu virtutibz alioz aialiu. z
sic fātasmata z vlr spēs rez idiuiduales sūt eiusdē spēi
in hoie z in boue. Querat g ab illis sic aia itellcūa for.
imutabat ab albe^m exntē in fāta^m for. qz no imutat post
mortē for. a fātasmate albedis existēte in fātasia bouis.
z b ē difficile multū. Et ponat q post mortē fortis p
multas trasmutatiōes mā q fuit sub intellectu for. ite
rū disponat ad b q ex ea gñet hō qre no reuniret intel
lcūs for. ipsi mae cu fuit disposita sufficēter. forte b p
tato ē. qz dispōes no erunt eedē nūo cuz pcedētibz. sz
in refrctōe cu itellcūs suus reunie suo corpi recipiat
dispōes cōpis q fuerāt corupte. b itaqz ē ois nāz z nul
li pñ: phie zueniens q coruptū redeat idē nūo. g. Ad
rōes pma pz ex pdctis. Ad auctez ari. dōz fm pmissa q
p tato dic no reminiscimur. qz nullus nřz postqz motu
us ē itelligit p itellcū p quē itelligit. qz nullus nřz
itelligit p itellcū nisi imute a cogitatia eius. z b est
cōrupto hoie mortuo Et b est et cā qre species albedis
existens in imaginatiua eg no imutat itellcū. illa uō q
est in imaginatiua hois imutat itellcū z dō hō intel
ligēs. qz equus no hz illā nobilez vtutes cogitatiua quā
arist. vocat itellcū passiuū. Et om. dicit qz bec vtus est
aliq rō. hō vō hz vtutes cogitatiua sibi ppziā q mediāte
spēs exntes i imaginatiua itellcū imutat z etiā vtus
imaginatiua in hoie no est eiusdē spēi spālissime cu vtu
te imaginatiua alterius aialis. ppter qd z spēs eiusdē rei
no erūt eiusdē nāe spālissime in vtraqz. sz in vna est mul
to spūalior qz in alia. i. imaginatiua hois. Et idem dice
re de memoratiua virtute q recipit z reseruat itentiōes
non sensatas z eas mediāte cogitatiua multiplicat ad
intellectum vel imediate. sed ipsa est alterius speciei a
memoratiua alterius animalis zc. Questio. CCCI.

Quoniam Insequenter pot qri. vtz itellcūs
possibilis sp itelligat
itellcū agentē eadē itellctōe nūero. z arguit
p q no qz si ita eēt tūcaia huana hearet opatōez oio sibi
ppziā q no dependeret a corpe nec tāqz a subo nec tāqz
ab obo. qd yr ipossibile fm ari. i pbemio huius. z isto

ps
subul

op
btz

z ps

ps

Tertius

Trigesimasecunda

3° dicit. n. i. pbeio huius. Si at e B. f. intelligere fantasia
 qd e aut no sine fantasia. no ptingit itaqz neqz B sine cor
 pe ee. Et isto in 3° dicit q intelligente quecuqz nece e fa
 talia aliqd speculari. pna pz. qz nihil qd e eternu r vnu
 nuo dependet ab aliq corpe taqz ab agente nec aliq exi
 te i corpe. r constat et q illud intelligere q itellcus possi
 billis intelligeret agente no eet in corpe vt fu bo sicut vr.
 nullu. n. intelligere e i corpe vt pz h. g. r. C. Opp^m dicit
 Com. sup ista pculā. Sz no aliqndez intelligit aliqn
 vero no intelligit. ibi. n. dicit Com. q cu itellcus fuerit
 acceptus simplr r fm q intelligit formas abstractas r
 liberatas a ma tuc no inuenit qnqz intelligens qnqz no
 sz inuenit in eadē forma. vbi gra. in mo p que intelligit
 itellctū agentē cuius pportio e ad ipz vt diximus sic
 lucis ad diaphanuz. C. Ad qonem dico breuiter pmo q
 itellcus possibilis natus est intelligere itellcm agēte
 z q intelligit ipz sp eadem itellcoe i nūero. p mū. pbo rō
 ne comē. quā tāgit hic. nā minus videt q itellcus polis
 sit natus itelligere formas māles q itellcus agentē. qz
 foze māles no sūt de se itellcē actu sz potētia sūt itellcē.
 sūt at itellcē p itellcus agentē. itellcus at agens cū sit
 suba imālis actu ens est de se itellcus. r id rōabile e cū
 ipe itellcus polis sit natus pfici p formas māles r itelli
 gere eas vt sit natus pfici p itellcm agentē r itellre ipz.
 r h rō silr cluderet q ipe natus e itellre alias formas
 abstractas. r rō huius pot ee. qz illud qd hz nāle deside
 riū ad iferiorē r minus nobilē pfectōez alicuius gnis ml
 to magi dz hre nāle desiderū ad pfectōez altiorē. qz nā n
 sistit in ipfco. stat at q pfectio p formas imāles lōge
 nobilior e q pfectio p foras māles sz ondit sic. illd cui
 sp e iūctayl vnita itellctō alicuius itellbil eadē nuō
 sp itelligit illd itelligibile itellctōe eadē nuō. hec e oio
 manifesta. sz ipi itellcū poli sp e vnita itellctio itellcs
 agentl. qz ipse itellcus agēs e suamet itellctio sui ipius
 fm ari. r com. h. In ipo. n. scia est eadē rei scite. Cū q in
 tellcus agens sit sp vnitus itellcū poli sic pfectio nālis
 suo pficibili vt pz ex pōsis. seqt q sp est vnita itellctio
 itellcus agēt. r p nōs sp ipz intelligit. Ex B at vr cor
 relarie posse cludi q ipe itellcus polis p seipz r p suā
 ppaz subaz no intelligit itellcm agentē itellcoe eadē
 nuō alia ab illa q itellcus agens intelligit seipz. Nā si
 sic seqref q vnu r idē hret diuersas itellctōes vnus in
 telligibilis sil. qd no videt possibile. pcpue qz cū itelle
 ctus possibilis sit suba pure i potentia no e bñ rōnabile
 q ex sui ppa nā heāt aliqē actū sine aliq alio actu. vñ
 cū itelligere itellctū agentē sit qdā actus r opatio no
 bñ videre q l itellcus possibilis p seipm sine alio actu
 informate intelligeret itellcm agēte. Propter q videt
 mihi ad pns esse tenendū q itellcus possibilis sp itelli
 git itellcm agentez mo pdicto. f. qz sp e ei vnita itellctō
 itellcus agēt q seipm intelligit. Illa tñ itellctio no e
 suba nec essentia itellcus possibilis nec e? Sigs at di
 ceret q no soluz itellcus possibilis intelligit itellcm
 agentē itellctōe q ipe itellcus agens intelligit seipz
 r q e suba itellcus agēt pficiens itellctū possibilem
 sz et qdā alia itellctōe q seqt imediate vnionē itellcs
 agentl ad possibile. q qdē itellctio no est ipa suba in
 tellcus agentl. sz nōs vnionē itellcus agentl cū possibili
 tuc ingrendū est q esset necessitas essendi huius intelle
 ctōez cū itellctus possibilis sufficienter intelligat in
 tellcm agentē p eius subam. B at tibi pficiendū relinq.
 Sz cōsiderādū est q quis itellcus possibilis semp
 intelligat itellcm agentez p eius subam mo pdicto. tñ
 ista itellctio no denomiāt aliqd indidū hois. vt putō

qz no dependet a fatasmate alicuius hois. nec oius imo
 etiā itellctio silis huic itellctōi. f. q intelligit intel
 lctus agens si cōtingit nobis pfecte in pñ: gnatōis r hic.
 nec in medio. sz forte i pplemento. r d B dz ingri in pñi
 bus. C. Ad rōnē dico. q aia nra nullā hz opationē ppriā
 nouā r dntē a tota sua suba sine corpe obo. r sic itelligit
 ari. Un itelligentē quecuqz supple de nouo necesse est
 fantasia rē. Sed nō negauit ari. aiaz itellctiā hūa
 nā hēre opationē eternā no p corpus r opationē q non
 est aliud reatr a sua suba. r h est intelligere p dcm. n. n.
 est realiter diuersū a tota suba aie itellctiā cū sit ipa
 suba itellctus agēt. imo huius itelligere nē opatō. ppa ni
 si hz modū itellcti r significādi. g. r. C. Ad. XXXII.

Indivisibiliū qdez igit r. C. Dic q rē
 vt p vntas r falsitas sūt
 in itellcū. Arguit p q no. qz bonitas r malicia
 sūt in rebus r n in mēte. vt pz. 6. met. sz vntas e qdā boni
 tas cū sit qdā pfect. r falsitas est qdā malicia cū sit qdā
 defcūs. g. C. Itē obrn itellctus no est in intellectu sicut
 obrn visus no est in visu. mo vntas est obrn itellctus vt
 cōiter dī. g. C. Itē vntas r falsitas sūt in illo qd denoiāt
 ipaz ppōez. qz dicimus q hec ppō est va. illa nō falsa. g.
 C. Dppositū vult ari. h. r. 6. met. C. Ad itellcm qdōis sz
 derādū est q ari. determinat h de duabus opatiōibus
 itellctus. qru vna dī indivisibilis itelligētia. r est illa
 opatio q itellctus intelligit aliq vna qditatē seorsū si
 ne alia. vt hoiez fm se aut al. aut hō. alia nō est opa? fa
 q dī ppō vel diuisio. C. Ad cuius euidētia cōsiderādū q
 cū itellctus intelligit aliq seorsū r diuisim vel vnu et
 idē successiue diuersis itellctōibus ptingit postea q in
 telligit illa ordinate r imediate r cipiunt vntates vl iden
 titates ipsoz adinuices. vt cū itellctus p itellit hoiez
 seorsū r al seorsum postea intelligit hec duo ordinate r
 imediate intelligit vntatem vel identitatem hois cū
 ali q importat p B vbi est. r sic intelligit hoiez esse aial
 r h itellec? q sic intelligit ista cū eoz identitate vocat
 ppō quā facit itellctus de re. r si res ipe sūt vnu r idem
 sibi inuicem tuc illa ppō est rformis. r h cōformitas dī
 veritas fm vna signē huius nois veritas. Si nō ipe res
 sūt diuerse r distincte tuc e difformis. r talis difformi
 tas dī falsitas. Silr itellctus cū itelligit diuisis hoiez et
 asinū ptingit post vt intelligat ea ordinate cū diuersita
 te vel diuisiōe eoz ab inuicē ita q itelligit hoiez no eē
 asinū. r h itellec? dī diuisio. r si ipse res sūt ab inuicē
 diuerse r distincte tunc illa diuisio e rformis rei r vera. r
 si nō sūt diuerse sed iuncte tuc illa diuisio e falsa. r B bī
 r pulchre signauit ari. 6. met. versus si. d. Ulex qdē affir
 matōez hz in pposito. negōnē uō in dīso. falsū at huius
 ptiōis dīcōez. Ex his itaqz e accipe q B nomē veritas
 vno? significat cōformitatē exntē in cōpōe vl diuisiōe
 quā itellctus facit ad ipsā rē. r silr falsitas difformitatē.
 r ista eadez cōpō vl diuisiō vere significat hoc nomine
 ens. r hoc verbo est. vt patet. 6. metaphy. Alio mo etiā
 sumitur hoc nomen veritas p quacunqz conformitate
 cognoscentis ad cognitum. vt cū dicimus q sensus est
 vñ respū sui sēfibilis. vt dic pbs 2° huius r in isto. c. 3°
 sūt aliqn vntas p entitate rei put nata e facere verā co
 gnitionē suypsius. Et tuc pot dici ad. q. q B mo vntas n
 hz eē i itellcū saltē reatr. r h idiget pbatōe. qz constat q
 entitas realis lapidis aut ligni nō e i itellcū sz ari. isto
 3° sz silitudo ipsius. Itellctus. n. possibilis e potens oia
 fieri mo silitudinis r receptōis. r posset sic argui. Nā si
 entitas rei esset in anima sicut est extra animaz tunc si
 cut in anima est cognitio vel principium propinquum

proprietate
 agens
 com. vntas
 mētem
 vntas
 hōis
 qdē
 nō dicitur
 qdē

cognitōis sic i re ex aiaz eēt pphēso vl pncipiū ppiquū
 cognitōis. ita q mā lapidis cogiceret entitatē lapidis
 sicut ē itellcūs. qd ē absurdū. Uerū ē tñ q ētitates ali
 qru rez sī i ipo itellcū. s. entitates spēz rez cognitōes
 ¶ 2o pōt dici q vitas p mō dca q ē pformitas pōnis r
 diuisiōis ad rē i ipo itellcū. r sīlr falsitas q est difformi
 tas pōnis r diuisiōis ad rē. pōnis r diuisiōis dico quā
 facit intellectus. Nā i qdūqz est pō vl diuisiō quā fac in
 tellcūs i illo ē vitas r falsitas exns i hō pōne r diuisiōe
 dico subine. s. ipa pō r diuisiō quā facit itellcūs ē i ipo
 itellcū r nō i re subine. qz tal pō est itellectio q itellcs
 ordiate itelligit aliq r cū hoc identitates r vnitatē eoz
 adiuices. r sīlr diuisiō ē itellectio q itelligit aliq mediā
 te eoz diuersitate. pstat aut q ois itellectio ē in itellcū
 subine r nō i rē q itelligit. Est at nōndū circa istud q tal
 vitas r falsitas nō ē pma opatōe itellcūs. qz pma opatio
 itellcūs respectu qditat nō ē pō aut diuisiō s. simplex
 pceptio qd qd ē. bñ tñ verū ē q circa pma opatōes itel
 lcūs est vitas large supra p qcunqz pformitate cogicētl
 ad cognitū qz qncūqz cogicēns hz spēz ppaz rei cogite
 tūc pōt ipaz cogicere vā cognitōe. mō itellcūs itelligēs
 aliqz qditatē hz ppziā spēz illius vt pz. imo etiā fm hāc
 rōnez sensus picularis dī habere verā cognitōez d suo
 pō sensibili. r b docet bñ pbs i isto. c. vbi sic dic. Sz in
 tellcūs q ē fm qd erat eē d vns. sicut videre pprimū
 verū ē. Et Lō. dicit ibi q actio q ē iforatio sp ē vā. ¶ Un
 nōndū q opatio itellcūs pma. s. simplex nunqz est falsa
 r b ēt dicit pbs i pñ. huius capituli. ¶ Idiuisibiliū qd
 igit itelligentia i bis ē circa q nō est flm. Et rō est. qz in
 tellcūs aut hz spēm q repñrat qditatē aut nō hz hō spēz
 r sigdē hz spēz repñratē qditatē tūc hz verā cognitio
 nem de illa vel i actu vl i potentia ppinq. r si nō hz spēz
 repñratē qditatē tē nō itellit illā. r sic hz itellectōez falsā
 ¶ Ad pma rōnez cū dī bonitas r. possēt dici q bec pō
 pōt duplr itelligi. Uno? q res ex aiaz sit vlr subm boni
 tatis r malicie r nullo? aia. r b est falsum r ipossibile. qz
 bonitas moralis r malicia est i aia. vñ ari. i. 5. metaph. c.
 de qli. i. fi. dic q maxie significat qle bonū r malū i aiatl
 r hoz i hñtibz pbenfiz. i. electōez. s. i hoibus. alio? pōt
 itelligi q bonū r malū sūt i rebus. i. nō sunt i actu appe
 titus. r b est vez q bonitas q res actu dī bona nō est in
 appetitu appetente illā rez pseq. r sīlr malicia q appeti
 tus appetit fugere nō est i ipo appetitu. eozio at est de vi
 tate r falsitate. nā vitas q res dī ve cognita ē i itellcū cog
 scēte. r sīlr falsitas. r nō i re. r sic rō pcedit ex malo itellcū
 ¶ Ad aliud pōt dici q obm pmarū itellcūs. s. qd itellf
 nō pcedēte itellecōe alterius nō ē i itellcū. s. obm secun
 dariū qd itelligit post itellecōez alterius pōt eē i intelle
 ctu. r sic de vitate q est cōformitas cōpōnis r diuisiōis
 itellcūalis. qz ipsa itelligit post res alias q itelligunt.
 ¶ Ad aliud pōt dici q veritas r falsitas sunt i pōne si
 gnificatiue nō formalt. sed ē i re itellcā qdāmō effiue.
 in itellcū aut formalt vt i subo. r loquor de veritate et
 falsitate modo pus exposito r. ¶ Questio. CCCIII.

In quibus aut falsū iā r verū ē cōposi
 uisio pprie est pluriū r diuersoz. ideo qrit hic.
 Utrū itellcūs possit itelligere plura simul. Et arguit p
 q sic. qz vna vox pōt significare plura vt pz i equiuoco
 qd dat itelligere plura significata sil. r i ipo plato itel
 ligunt pla. g. ipe itellcūs pōt sil plura itelligere. pz pna.
 qz vox nō ē maioris potētie i significādo qz itellcūs i in
 telligēdo. ¶ Itē itellectus itelligit simul cōrelatiua. vt
 p rez r silū vt pz i pdicamētis. r ista sūt diuersa r plura.

qre rē. ¶ Itē minor pō demfatis itelligit sil cū cō
 clōne fm aristo. p. posteri. sed cōstat q pō minor ē ali
 qd aliud r diuersū a cōclōne. qre rē. ¶ Itē pbs. 4. met.
 dicit q itelligētē quēcūqz necesse est itelligere p mū p
 cipiū cōplexū. sed cōstat q p mū pncipiū cōplexū ē ali
 ud ab alys cōplexis. s. illud pncipiū. Nō cōtingit sil idē
 eē r nō esse. qre rē. ¶ Itē sicut se hz sensus ad sensibilia
 ita itellcūs ad itelligibilia. p uenientes silitudine. sed
 sensus pōt sentire diuersa et plura sensibilia. vt sensus
 visus sil videt albedinē pgameni r nigredinē lfe. vt pz
 p expientia. qre rē. ¶ Itē virtus q cognoscit oziam iter
 aliq cognoscit vnūquodqz illoz sil. vt pz. z. huius. c. de
 sensu coi. s. itellcūs cognoscit oziaz iter aliq pla r diuer
 sa sub ppis rōnibus eoz. mior pz p expientia. qz glz expit
 se itellre oziaz iter albediez vt albedo ē r nigredinē vt
 nigredo ē. qz nō cogicet oziaz iter albedinē r nigredinē
 sub rōne coi. vt sub rōne coloris aut alicuius hō. qz fm
 tales rōnez nō differūt imo i ea pueniūt. ¶ Et pfirmat
 qz sub illis rōnibus itellcūs itelligit aliq sub qbus rōni
 bus r formis cogicet oziaz iter illa. s. itellectus sil itelli
 git oziam iter albedinē r nigredinēz sub ppis rōnibus
 eaz. In eodē. n. instanti cogicet itellectus oziam albedis
 vt albedo est a nigredine vt nigredo est. sil r in alys.
 ¶ Itē itellectus pōt sil itelligere māz r formā. qz aliter
 nō itelligeret ppositū a mā r forma. r stat q mā r foā
 sī diuerse nāe. ¶ Opp^m arguit auctate ari. i. 2. thopicoz
 di. q ptingit scire multa. itelligere at vnū. Et 4. meta.
 dicit q q vnū nō itelligit nihil itelligit. ¶ Ad euidētia
 qōnis p fiderādū est q sicut inuit ari. 6. metaph. versus
 finē. itellectū sil itelligere diuersa r plura pōt duplr
 itelligi. Uno? put sil dicit similtates instantis. s. q in
 telligit plura sil. i. in eodē instāti. Alio? put ly simul dic
 pnam imediatā. ita q simul itelligit plura. i. pnter r i
 mediate vt post itelligere vnus statiz r sine medio seq
 rē itelligere alterius vt ēt dicimus q mouens r mo
 tū sūt sil. i. sine medio pūcto ita q inter ea nō est aliqd
 mediū nec plenū nec vacuū. vt hz videri 7. p hycoz.
 ¶ Itē est itelligendū q intelligentē simul itelligere
 plura r diuersa r in eodez instanti adhuc pōt esse duplr
 Uno? fm eandez intellectionez r sub vna ratione coi.
 Alio mō diuersis intellectionibus r sub ppzis formis
 ¶ Itēz itelligēdū q itellcū sil i vno istāti itelligere di
 uersa diuersis itellecōibus pōt itelligi duplr. Uno mō
 q itelligat i vno istāti diuersa diuersis itellecōibus sum
 ptis a cogitatōibus vnus hois. Alio mō diuersis itelle
 cōibus sūptis a cogitatōibus diuersoz hois. Nō de
 aliqbus istoz modozū non est magnū dubiū nec diuer
 sitas opinionū. qz oēs bñ pcedūt q itellcūs potest itel
 ligere plura simul. i. pnter imediate non mediante tpe
 medio nec intellectione media ita q itellcūs pōt per
 aliqd tps cōtinue itelligere lapidez. r in vltimo istāti
 illius tps incipe itellre hominē sine tpe medio r sine
 itellecōe media. r b nō multū indiget pbatōe. qz glbz
 est exptus in seipo. Tñ possēt pfirmari p simile. nā mā
 pōt recipe trāsmutatōes diuersas rei b mō similitatis
 ita q in aliq tpe tota alterat. r in illo instanti illius tps
 recipit gnātōez sub sine medio. qre similt itellectus
 suo mō pōt simul. b mō pōt itellcūs simul itelligere
 pla. ¶ Itē alio? s. sub vna rōe r vna itellecōe coi qz pstat
 q aliqua itelligibilia q sunt diuersa vno mō pueniūt
 r vniūt i aliq. vt hō r asinus i aiali aut i sentire. r sic pnt
 itelligi vna itellecōe sumpta ab illa vna forma coi vt
 a mō essendi coi r de hoc nō multuz dubitatur. ¶ Itē
 alio mō itellectus pōt itelligere plura simul diuersis in

ad hanc

Tertius

lectionibus sumptis ac cogitationibus diuersorum huius
quia aliter non cōtingeret plures hoies simul itelligere
diuersis intellectionibus. qd est absurdū. Et pōt pbari
ppter discipulos. qz ptingit qd manifestū ē ad sensus qz
diuersi hoies simul docent diuersas rōnes diuersarū
sciarum quod nō eēt nisi simul itelligerent eas. Adhuc
ptingit qz diuersi hoies sil opant ppter diuersos fines
vel simul icipiūt opari vt medicus euacuat ppter sani-
tates. faber maleat ferrum ppter cultellum. z hō talia.
qre māifestū ē qz diuersi hoies pnt i eodē tpe z i instāti
itelligere diuersa z diuersis itellectōibus. z hoc ē mani-
festū expientia. qz si queraf ab aliq hoie qd itelligebat
in aliq tpe pbrōt rīdebit qz ipse itelligebat lapidem
vel aliquid hō. et vnus alius respōdebit qz itelligebat
celus aut aliqd aliud. qre zc. Sed de alio? san itellectūs
possit i eodē istāti itelligere plura diuersis itellectio-
nibus cātis a fantasmatis vel a cogitationibus vnus
hois ē bñ dubius z diuersitas iter doctores. z hō ē qre
an vnus hō possit itelligere diuersa diuersis itellectōi-
bus in vno istanti. z de hō dicunt aliq zē opio famosior
qz nō. quod multipl̄r pbatur. Et pmo sic. Virtus diuini
fibilis q ad qdcunqz se cōuertit totaliter se puertit non
pōt simul itelligere plura. hoc pz. s; itellectus ē hō. vt
cōiter dī z accipit ex li. de causis. ¶ Itē sicut vna certa
cera nō pōt sil figurari diuersis figuris. g sic vnus itelle-
ctus non pōt simul actuari diuersis intellectionibus.
¶ Itē vnus virtutis nō dz eē simul nisi vnus actus vel
vius. hcc ē manifesta. s; itellectio ē vnus itellectus cuz
sit eius opatio g rē. ¶ Itē si vnus hō possit sil plura itel-
ligere diuersis itellectōibus tūc possit sil plura cogita-
re. z eadē rōne possit sil cogitare oia qz spēm hz in sua
memoratiua z in sua imaginatiua. Nō. n. vt eē rō quare
possit simul duo cogitare z nō centū vel mille. quod est
absurdū. qia pz. quia itellectus nunqz actu itelligit
nisi homo cogitet aliquid actu vt patet ex prius dictis.
¶ Itē diuersē spēs eiusdē generis nō pnt eē simul in eo-
dem subo fm idē sui. s; itellectiones diuersaz rerū fm
spēm sunt diuersē spēs eiusdē generis. vt pñitatis. z fi-
liationis. z sic de alijs. quare zc. ¶ Hanc dicunt eē iten-
tōez arist. in auctoritatibus palleгатis. ¶ Sed mihi vt
gequid sit de veritate qōnis. qz ista argumenta nō con-
uincunt sufficienter ppositū nec faciunt alijs fidē bene
cōsiderātibus. Cū. n. pmo dī qz itellectus ad qdcunqz
se cōuertit totaliter se cōuertit. pōt dupl̄r itelligi. Vno?
qz ad qdcūqz se cōuertit totaliter se puertit. i. nō puertit
se fm vnā partē solū sine alia z hoc ē verū. qz nō habet
partes. Alio? qz totaliter se puertit. i. sic ad aliquod vnū
qz nō ad reliquū. z hō ē vey. nā qstūcūqz sit idiuisibil
tū pōt referri ad multa s; zformitatē qd ē ipm cōuerti
sicut punctus in medio circuli lz sit vnus z indiuisibilis
fm se tū ē terminus multarū linearū z ad eas refertur
¶ Ad aliā dico qz non est simile de cera ad figuras z de
intellectu ad itellectōes. qz cera ē qdā corpus z figura
est qdā q̄litas corpalis z ad hō vt eadē cera subyciāf di-
uersis figuris oz qz eadem ps eius possit esse in diuersis
locis. quod nō pōt simul ptingere vt pz de se. z ideo vna
cera nō pōt simul habere multas figuras z diuersas. s;
itellectus ē incorporeus z itellectio silr. z iō nō est oino
sile. in hoc tū bñ est simile. qz sicut cera recipit figuras
z eis subyciāf. ita itellectus recipit itellectōes z ē subm
eaz. ¶ Ad aliud cū dī. vnus virtutis zc. ista pōt negari
z si itelligat ab ari. in de sensu z sensato. dico qz ipse nō
accipit ea determinādo s; solū arguendo z dubitādo vt
pz ibi. vel dicat qz vnus virtutis sil nō est nisi vnus vnus

Trigesimatertia

respectu eiusdem. sed respectu diuersorum potest esse
alius z alius sicut videmus qz vnus virtutē actiue sunt
effectus plures in diuersis substantijs. z vna albedo fa-
cit visionem in visu sortis. et in visu platonis. Vel dica-
tur qz hoc est verum de virtute cuius actus est motus
corporalis vel cum motu corporali. sed de virtute cui-
us actus est incorporeus z spūalis z abstractus nō oz. et
sic est hic. hoc tū bñ vey est qz vnus virtutis q̄cunqz illa
sit sil nō est nisi vnus actus respectu vnus z eiusdē obi-
pping. sed respectu diuersoz pōt eē alius z alius actus
z sic est hic vt manifestū ē. ¶ Ad aliud. cōcedit qz vnus
hō pōt sil multa cogitare vt pz q̄tum ad expientia. Et
cum dī. eadē rōne possit sil cogitare oia quoz hz spēs
in imaginatiua z memoratiua. dico qz nō segtur. qz pos-
sibile est qz due spēs reseruate in imaginatiua aut me-
moratiua sufficienter pntent virtuti cogitatiue z nō alie
sil oēs. z hoc ē videre in fili in somno. qz q̄uis dormiēs
habeat spēs multaz rerū interius reseruatat tū cōtin-
git qz aliquē pueniūt ad virtutē eius cuius ē somniare
z alie nō. z sic somniat de aliquibus rebus z d̄ aliquibus nō.
Et si q̄res cām qre offerunt iste spēs. z alie non. dico qz
eadē q̄stio est de vna qre vna offerit z nō alia. z est qre
re qre hic hō cogitat hoc indiuidū z non illud. sicut g
possibile est sensui particulari duo sensibilia sufficienter
esse pntia z ea sentire. z tū nō segtur ex hoc qz alia siml
possint sufficienter eē pntia ipsi sensui. ita nō est remorū
qz due imaginatōes possint sufficienter offerri virtuti co-
gitatiue. z virtus cogitatiua cogitabit illa quozuz spēs
sūt. z tū nō oēs spēs interius reseruate simul pnt suffici-
enter pntari ipsi cogitatiue. z sic nō oia cogitabit. qz for-
te sensationes interius exntes nō pntant cogitatiue ad
cogitādum illas res nisi in qbusdā corporeibus subtili-
bus q̄ dicitur spūs aīales. z nō seqretur qz duo talia aut
tria pnt eē sufficienter pntia cogitatiue vt oia possint ei
eē pntia sufficienter. vel qz vnū tale corpus possit eē suffi-
cienter pnt ad oia idola pntāda sufficienter ad mouen-
dū cogitatiua. sicut ptingit in somniādo qz spūs hntes i
se spēs aliq̄rū rerū pueniūt actu ad sensum. z alie nō p-
ueniunt. ¶ Ad aliud dicēdū est qz p eandē rōem pbare-
tur qz plures scie nō pnt simul esse in intellectu. qz nō ē
dubiu qz diuersē scie sunt spēs eiusdē gnis. s; scie. z tamē
hoc est falsis fm oēs cōiter loquētes. z p̄cipue fm mul-
tos illoz qz faciūt hāc rōnē. Unde soluat ipsi istā ratio-
nē p quāto est hō eos. z solueretur facilliter p quāto est hō
aliā positionē. Et forte dicēdū qz illa ppositio est vera
de hntibus d̄rietatē z diuersitatē adiūicē z nō de alijs.
multe aut itellectōes diuersaz spērū non habēt d̄rieta-
tem adiūicē nisi fm magis perfectū. z minus pfectum.
¶ Ad autētem arist. facile est soluere. cum. n. ipse dicit
qz scire cōtingit zc. dico qz hoc est sic itelligēdū qz ipm
scire pprie dictū cū sit cognitio conclusionis demfate
neōio regrit multa itelligibilia. s; subm z predicatū de
monstratū z pncipiū demfationis. sed itelligere fm qz
itelligere est non necessario requirit multa itelligibi-
lia. imo potest esse respectu vnus itelligibilis solum.
z sic scire est aliud ab itelligere. z hoc sufficit ad itētio-
nem phi. ¶ Ad aliā auctoritatē. 4. metaph. cum dicit
qz qui vnū non itelligit nihil itelligit. sine dubio hoc est
verū qz qui non itelligit vna itellectiōe nihil itelligit.
modo dico qz q̄cūqz itelligit simul plura itelligit vnū
quodqz illoz. z sic itelligit quid vnū solū nō qd ē vnū
solum cum p̄cisione alterius. sed itelligit vnum. Nec
ari. dicit. qz vnū solū nō itelligit nihil itelligit. s; suffic ei qz
q̄cūqz itelligit ille itelligit vnū. Et silr dico qz qz babz

simul plures itellectiones ipse habet vna itellectiones sed non solum vna nec precise, nec sequit iste no habet vna solaz itellectionem, ergo no habet vna itellectiones, sicut no sequit, iste no habet vnu soluz denarium, g no habet vnu denariuz, vult itaqz arif, ibi tm habere q no contingit simul itelligere plura quin nullo mo itelligat vnum z vna itellectione, imo qcunqz itelligit plura z pluribus itellectionibus ipse itelligit vnu z vna itellectione, z potest quodcumqz illoz sz se sine alio itelligere z ei pot iponi nomen quod significabit illud vnu, z bec est intentio ari, ibidez, ¶ Sigs ergo rixet sic, Aristo, dicit q nihil cotingit itelligere no itelligentē vnuz, sed itelligere plura simul no est itelligere vnuz ergo zc, Dico q itelligere plura no est vnum solū, sed est itelligere vnuz cum alio, Est itaqz sentētia ari, q ois intellectus itelligit vnu z no contingit itelligere quin itelligat vnuz, qz vel itelligit vnu solū z sic itelligit vnuz, vel itelligunt plura z sic itelligit vnuz cū alio, z sic vnum itelligit, No g pot tringere q aligs sit itelligat ifinita z nullo? vnu, z silr cotingit de significare, qz oē nomē significat vnu z bz vna significatiōe, vel qz bz vna solā z sic bz vna, vel plures z sic et bz vna cūz alia, z sic bz vna, qre pz q illa auctoritas no facit fidē huius pconis nec aliqz rōnuz pdictarū ¶ Propter qd aly dicunt aliter, q vnuz z idē hō bñ pot simul itelligere aliqz diuersa diuersis itellectōibus z sic cogitare diuersis cogitātōibus, z vt eē rō fortis, qz itellectōes multe z diuerse z diuersoz itelligibiliuz nullaz habēt oppōnē iter se, qz no opponūt ddictōzie nec dīe nec puatiue nec relative, Et adhuc mirabile vī q visus cui obycit albū z nigrūz no videat illa simul, ponamus .n. sicut possibile ē q aligs i aliqz toto tpe continue videat aliqz d albus sine iterruptōe visōnis: z i aliqz parte illius tps appropinquet visui suo aliquod nigrūz aut ruberū z statim amoueat manifestū ē q post illius ablatiōez sciet dicere cuius coloris erat illud corpus, z tñ no vidit ipm nisi i parte tps i quo ponebat videre albū, Si ergo visus pot simul videre diuersa visibilia diuersis visōnibus qbus cognoscit pprios colores, qre non poterit intellectus simul itelligere diuersa itelligibilia, ¶ Ad B rident aliq q no ē simile, qz sensus est virtus in organo corpali, z sic pot cotingere q visio vnus recipiatur in vna parte organi z alia i alia pte, sz itellēs ē icorporeus, hoc aut no videt sufficere, qz qstūcunqz visus z alius sensus sit in corpe tñ nulla est rō qre duobus coloribus appropinquatis visui visio vnus recipiat in vna pte z alterius i altera cū virtus visiva sit ibi p totū, z pcpue qz spēs duoz sensibiliū vtrūta duoz coloroz possunt sil sen tiri i vna parte medy, z videtur eē manifestū vt dicitur in pfectiua, Si igitur vnus visus pot videre simul dno visibilia, quare itellēs q ē pfectior i cognoscendo non posset simul itelligere diuersa itelligibilia: ¶ Itē si nūrus no est aliud realr q vnitates diuerse, z sic trigit ali quē numez itelligi, qz no erit possibile diuersa simul itelligi: Sed B valeat qstū valere pot, z vtinā scirē veritate huius qōnis scia demratiua, ¶ Ad pns tñ videt mibi q sexta ratio prius inducta ad partem affirmatiuam sit valde sufficiens zc, ¶ Questio, XXXIII.

¶ Anctus autē z ois diuisio sic idiuisibile demonstratur sicut puatio zc.

¶ Quia puatio est p se no ens, vt pz p phycoz: Queritur vtruz no ens possit itelligi, Et arguitur pmo q no, qz quod no est vnu no potest itelligi, sed non ens non est vnum, g zc, maior pz ex 4. metaph, vbi p hō dic, q no cotingit itelligere no itelligentē vnum, minor pz

qz si no ens eēt vnu cū ens z vnu couertant, sequetur q no ens sit ens, qre zc, Ista rō cofirmatur, qz non vnum itelligere nihil est itelligere, z p pns no itelligere, sed itelligere no ens est no vnu itelligere, qz no ens ē non vnu, g no ens itelligere nihil est itelligere z p pns non est itelligere, z sic si intellectus itelligeret no ens tūc itelligeret no itelligendo, quod est ipossibile, ¶ Itē itelligibile debet mouere intellectuz sicut sensibile mouet sensum, sed non ens non mouet intellectum, quia semp existimabitur aliqua species mouens 3. phycorum.

¶ Sed dices q illud quod itelligit p spēm ppriam mo uet itellcūz, sed quod itelligit p spēm no ppriam sed al terius no oz, mo no ens no itelligit p spēm ppriā sed p spēm entis, ¶ Sed 3. p spēs entis itelligit ens, g p spēs entis no itelligit no ens, ¶ Itē si no ens itelligeret tūc itellectio eēt maioris vel vioris entitatis qz obm quod itelligit, quod videt absurdū, pna pz, qz ois itellectio ē aliqs actus intellectus, no ens aut nihil ē, qre zc, ¶ Itē si no ens itelligeret tūc no ens eēt ens, qd est 3. pma dignitate, pna pbat, qz eē obm intellectus siue esse itelligibile est esse respectiuū vel relatiuū, z tale supponit esse simplr z absolute, Et cofirmat, qz oē itelligibile est itelligibile anteqz itelligat saltē nālī, si g no ens est itelligibile tūc est itelligibile anteqz itelligat, z sic eius itelligibilitas vel est i re eē itellcūz, vel est i intellectu, quoz vtrūqz est icoueniēs, No eē itellcūm, qz quod est in no ente nihil est, nec in itellcū, qz nālī est itelligibile an qz sit in intellectu, vt videt, ¶ Itē itelligibilis z itellcūz oz esse aliqs vnus actus sicut sensibilis et sensus, vt pz 2. huius, sed no est aliqs vnus actus no entis z intellectus, qre zc, ¶ Opposituz arguitur aucte aristo, in isto, c. vbi dicit, q punctus ofiditur puatōe cotinui, puatio autem est no ens, g zc, z idem vult, 4. metaph, ppe pncipiuz, f. q non ens possit itelligi, ¶ Ad q dico breuiter ad pns q no ens pot itelligi, quod pbo sic, Intellectus pot itelligere omne illud de quo aliquid enunciat fm affirmatiōe aut negatiōe, hoc pz de se, sed itellcūz enūciat de no ente, vt q no ens opponitur enti, z q no ens non cotingit scire, z q no entis non sunt spēs neqz ozie, z hō talia, g zc, ¶ Itē vtrūqz ddictōioz pot itelligi, bec est euidens, qz aliter non esset aliqs locus q ddictōioz, sed vnu tradictōioz est pure no ens, g zc, Sz de mo quo itelligitur no ens diuersi diuersa dicunt, Quidā enis dicunt q inter ens z non ens est quidā ordo ita q ipm ens nālī est pus ipso non ente, z rōe huius ordinis ptingit q cum intellectus pmo itellexit ens postea itelligit ipm no ens, qz non remanet ita pure in potentia post itellectionē entis sicut pus erat z rōe illius aliqz actus alitatis, z sic rōne illius ordinis deuenit in cognitionē no entis, Sed vtinā ego viderē qd sit hō ordo entis ad no ens z eē? videtur, n. q ille respectus nihil sit cuius terminus nihil est, mo ordo alicuius ad aliud est qdam respectus, z ipm no ens nihil est, g ordo no entis ad ens z eē? nihil est, z sic dicere q no ens itelligitur post ipz ens rōne ordis q est inter ens z non ens est dicere q no ens itelligitur rōne ipius nihil, qd nihil ē dicere, Silr si ipz no ens est posterius ente ista posterioritas ē in no ente, no ens aut nihil est, z quod est in no ente nihil est, g illa posterioritas nihil ē, g p nihilo relinquit, ¶ Sz diceres quis no ens nihil sit realr tñ est aliqd fm itellēs, z sic ordo entis ad no ens eritaliqd, ¶ Contra ordo aliqz duoz rōne cuius vnum illoz itelligitur prius altero debet eē pus nālīter anteqz illa itelligatur, sicut ordo inter anial z hoīem rōne cuius aial itelligitur prius q

Tertius

Trigesimaquarta

hō est reatr pūs q̄ intelligat illa siue sit ordo istoꝝ f̄z
 suas subas siue f̄z suos modos eēndi. Si igit iter ens z
 nō ens est ordo rōe cuius pūs intelligit ens q̄ nō ens. iste
 ordo est pūs nālr q̄ intelligat nō ens. z sic ad saluādum
 identitatē istius ordīs nō sufficit dicere q̄ nō ens sit ali
 qd f̄z itellef. Alij iueniunt dixisse q̄ nō ens intelligit
 p spēs entis z hoc p istū modū. qz spēs entis pmo ducit
 in cognitioē entis z r̄tinuat itellectio entis aliq̄ tpe. z
 tūc in vltimo instāti illius t̄pis ipa spēs entis impiovo
 lūtatis ducit in cognitioēz nō entis. z sic nō sil itelligit
 ens z nō ens s̄z successiue. z spēs entis q̄ de se valet ad co
 gnitioēz entis z nō entis p̄ ipiū volūtatis d̄teriat ad cān
 dū cognitioēz nō entis z alr nō cāret eā. S̄z mihi v̄r B
 eē incōuenienter d̄c̄z. qz ipiū volūtatis nō est aliud rea
 lr nisi desiderij vel appetere ipius volūtatis. v̄n dice
 re q̄ spēs entl ducat in cognitioēz nō entis p̄ impiū vo
 lūtatis hoc ē dicere q̄ h̄ spēs ducat i cognitioēz nō en
 tis p̄ desiderij volūtatis aut appetitū. q̄. i. volūtas ap
 petit aut vult itellectionē ipius nō entis. Stat aut q̄ vo
 lūtatis nō vult nec appetit aliquid aut desiderat aut im
 perat aut quocūq̄ volueris noiare nisi illud sit cognitū
 pūs ab itellectu. z sic añq̄ voluntas desideret vel ipet
 q̄ spēs entl ducat i cognitioēz nō entis. z nō pōt itelligi
 itellectio vel itelle nō entis nisi intelligat nō ens v̄r sil
 vel pūs. z sic añ q̄ spēs entis ducat ad itellectōēz nō en
 tis oportebit itelligi nō ens. z p̄ n̄s spēs entis nō ducit
 i cognitioēz ipius nō entl cuius oppositū ipi d̄nt. ¶ Dis
 sideratis dico aliū modū f̄z quē itelligit nō ens p̄mit
 tēdo pmo q̄ nō ens d̄r triplr̄ p̄m Lō. iz. meta. cōmēto.
 iz. Uno mō d̄r nō ens de nō ēte simplr̄ qd nō h̄z eē nec
 imaginatōēz vt dicit. z^m est nō ens qd est i mā. f. p̄uatio
 formaz. z^m est ens in pō. qz ens in pō d̄r nō ens. i. nō ens
 actu. Alterius accipio q̄ sicut ens nō ē aliud reatr nec
 f̄z rōēz nisi suba q̄ntitas q̄litas z reliq̄ entia. qz ens non
 h̄z rōem vnā distinctā pmo a rōne substātie z q̄ntitatis
 z alioꝝ entii. vt p̄z 4. metaph. ita nō ens nō est aliud ni
 si nō substātia nō q̄ntitas nō qualitas z h̄z. ita q̄ sic ens
 nō est verū vniocū ita non ens qd est d̄dictoriū entis
 nō est vere vniocū. Et tūc dico q̄ nō ens simplr̄ sic itel
 ligit. qz itelligit aliqd ens diuersuz ab alio ente de quo
 qdē ente verificat cōtradictoriū alterius. v̄bi gr̄a. non
 suba itelligit itelligēdo qualitātē vt diuersa est a suba.
 de qua gdez q̄litate verificat cōtradictoriū sube. f. non
 suba. vel itelligēdo qdēcūq̄ aliud ens qd nō est suba. Et
 ita dico de q̄cunq̄ alio nō ente opposito alicui enti. f. q̄
 intelligit itelligēdo aliud ens diuersū ab illo ente de
 quo ente diuerso verificat d̄dictoriū illius entis. vt nō
 homo itelligit itelligēdo asinus vel qdēcūq̄ aliud ens
 de quo est verū dicere q̄ illud est non homo. z f̄z illum
 modū nō ens intelligit itellectōē cui corespōdet ali
 quod ens positiuū pro obiecto. hoc aut mō ponēdo nō
 ens intelligi possent saluari oia q̄ cōmuniter vere d̄nr
 de non ente. dicitur aut q̄ vnū d̄dictoriōzū est non ens
 simplr̄ siue totalr̄. z in hoc differt a p̄uatiōē. z hoc qdem
 veruz est pro tanto. qz d̄dictoriū negatiuū alicuius en
 tis vniuersaliter verificat de quolibet ente alio ad illo
 cuius est cōtradictoriū z nō est determinatum ad aliqd
 vnū ens p̄cise. verbi gratia. nō homo dicit de quolibet
 alio ab hoie siue sit ens in aia siue extra aiam. et sic est
 v̄r nō ens. i. v̄r p̄dicat de quolibet quod nō est homo.
 non tū sic est non ens q̄ oino sibi repugnet ois entitas.
 qz iā nō verificat de aliquo ente quod est falsū. sed mō
 p̄dicto p̄uatio non est non ens v̄r qz nō verificat de q̄
 libet ente alio ab ipō bitu. imo de aliquo dem̄tato ente

vt d̄ subo i q̄ ē aptitudo ad illū bitū. vt cecitas n̄ pōt di
 ci d̄ q̄lz i q̄ nō ē visus vt qd n̄ h̄z visū. s̄z solū d̄ subo qd est
 aptū ad visū. Un̄ nō ē vez dicere lapidē eē cecū. Unū ḡ
 d̄dictoriū est nō ens simplr̄ z v̄r. qz p̄dicat de quoli
 bet qd non est illud cuius est cōtradictoriū. z sic est
 itelligendū. ¶ Itēz de nō ente dicit p̄hs nō ens nō con
 tingit scire z B̄ idubitatē sic ē vez q̄ ens cuius d̄dicto
 riū p̄dicat de aliq̄ nō r̄tingit scire vera scia de illo. v̄bi gr̄a
 nō hoiem nō r̄tingit scire eē hoiem. z silr̄ d̄mensurable
 quod icludit d̄dictoriū diametri nō r̄tingit scire de dia
 metro. z v̄r nō ens aliqd nō r̄tingit scire de illo ente. sed
 illud quod ē nō ens aliquod v̄puta nō suba b̄n pōt sciri
 de aliq̄ alio ente. ¶ Itē d̄r q̄ nō entis nō sunt spēs z orie
 z B̄ sine dubio vez est. qz entis de q̄ p̄dicat d̄dictoriū
 alicuius nō sunt spēs vt nō sube. f. q̄ntitatis vel q̄litas
 nō sūt spēs sube nec eē. z sic ē t̄ alyz. Silr̄ qd d̄r q̄ ex nō
 ente v̄r nō fit aliqd. B̄ vez est p̄ hūc modū. qz aliqd nō
 pōt fieri ex q̄libet ente. de q̄ d̄r eius d̄dictoriū. vt hō nō
 pōt fieri ex q̄ritate que est nō hō. nec ex q̄litate z sic de
 mult̄ alyz. imo vnū qd qz qd fit. fit ex aliq̄ ente. f. ex ente
 i potentia. z v̄r illa p̄pō antiquoz q̄ ex nihilo nihil fit
 reatr ē eadē cū illa p̄pōe p̄hi. sp̄oz aliqd subycti ei qd fit.
 quā ponit pmo p̄hycōz. z cū illa quā ponit 7. metaph.
 Impossibile est aliqd fieri nisi p̄existat aliquid. v̄r. n. i
 oibus his p̄pōibus i q̄bus accipit ip̄z nō ens p̄ipm non
 ens intelligit aliquid ens diuersuz ab illo ente de q̄ v̄e
 d̄r d̄dictoriū illius entis. z sic itelligit nō ens itellectōē
 q̄ ē alicuius entl positiuū. Et forte ad istā intentōēz d̄c̄m
 ē q̄ p̄eandez spēm itelligit ens z nō ens. qz itelligēdo
 aliquid ens p̄ suā spēm itelligit d̄dictoriū alterius entl.
 vt itelligēdo q̄litate p̄ suā spēm itelligit nō suba. z p̄
 cipue itelligēdo q̄litate vt est qd diuersuz a suba. z sic
 de alyz multis. ¶ It̄ aut multis q̄ nō ens nō solū itelligit
 B̄ mō. f. itelligēdo aliqd aliud ens. vez etiā itelligit
 itellectōē q̄ nō est alicuius obiecti positiuū. s̄z p̄ter omne
 obm̄ positiuū. qd posset sic p̄bari. qz stat q̄ intellectus
 pōt itelligere itellectōēz q̄ non est alicuius obi positiuū
 quod p̄z. qz de h̄z itellectione pōt aliqd enunciare. vt q̄
 talis intellectio sit operatio intellectus. z q̄ h̄z intel
 lectio nō est eadem cū itellectōē obi positiuū. z h̄z multa.
 tunc arguo sic. Illa itellectio que nō est alicuius obiecti
 positiuū. aut est ens aliqd. aut pure oio n̄ ens. si ip̄a ē oio
 nō ens. ḡ itellectūs itelligens eā itelligit oio nō ens itel
 lectōē q̄ nō ē obi positiuū. si illa itellectio q̄ nō est alicu
 ius obi positiuū ē aliquid ens. oz q̄ sit in intellectu. z sic
 itellectūs p̄ eā foralr̄ itelliget. z tū nō itelliget aliqd obm̄
 qz ponit q̄ illa itellectio nō sit alicuius obi positiuū. p̄z ḡ
 q̄ intellectus pōt itelligere itellectōēz q̄ n̄ ē alicuius entl
 vel obpositiuū. z B̄ ē itelligere n̄ ens vel p̄ter quodcūq̄
 ens obm̄ itellectōis. S̄z cōsiderādū q̄ h̄z itellectio sim
 plex nō pōt eē v̄a. qz v̄itas itellectualis ē eius p̄formitas
 ad illud quod itelligit. p̄formitas aut ē qdā respectus z
 ille respectus nihil est cuius terminus ē nihil. cū ḡ nihil
 ponat terminus huius p̄formitatis. qz illa itellectio nō
 pōit respectu alicuius obi positiuū. p̄z q̄ illa p̄formitas
 nihil est. z sic si illa itellectio esset vera oporteret q̄ eēt
 vera p̄ nihil. nec etiā pōt eē falsa. qz circa itellectionez
 simplicem nō est falsitas. vt vult p̄hs. in isto capitulo.
 Considerādū etiā q̄ talis itellectio nō fit ab aliquo p̄
 spēm illius quod itelligit. qz ois spēs p̄ quā itelligit
 itellectūs fit ab aliq̄ ente. mō p̄ illā itellectōēz non potest
 itelligi aliquid obm̄ ens positiuū. Un̄ non r̄tingit itel
 lectio huius per spēm illius quod itelligit. f. non entis
 s̄z p̄ spēm entis cuius d̄dictoriū ē illud nō ens ita q̄ eā

m

de spē pfcit itellē ad cognitionē entl z ad cognitio-
nez nō entis sz diuersimode. qz pmo ducit ad cognitio-
entis z deū cū ipsa fuerit pncipiū cognitōis entis erit
pncipiū cognitōis nō entis si p̄rigat nō ens itelligi ita q̄
fuisse pncipiū cognitōis entis ē q̄ si dispō ipsius speciei
ad h̄ vt cāet itellectōez nō entis eo mō q̄ pōt eam cāre
Et si q̄rat qd sit pncipiū actiū illius itellectōis nō entl
puto q̄ sit virtus itellē agēt̄ sic z aliāz itellectōuz vt
pbatū fuit p̄us. ¶ Queret at aliq̄s vlt̄erius q̄re itellē
agens i tpe illo vel i instāti q̄ sit itellectio entis i itellcū
i formato spē entis nō agat sil ipsā itellectōez nō entl. cū
.n. agens est p̄pinq̄ū passo disposito z nō ē aliq̄d ipedi-
mētū v̄r q̄ dz agere suū effc̄m p̄cipue si est agens p̄ nām
Nec ē dicendū q̄ requir̄ velle. s. q̄ hō velit itelligere ip̄z
nō ens aūq̄ itellcū agens agat eius itellectōez. h̄. n. ē
remotū p̄us sufficienter. qz sic oportet q̄ itellē p̄us i-
telligeret nō ens aūq̄ itellcū agens ageret itellectōez
nō entis. eo q̄ voluntas nō refer̄ nisi i cognitū. Et forte
est breuiter dicendū q̄ dū itellē polis itelligit ip̄z ens
p̄ eius spēz nō ē oīo sufficienter dispositus ad itelligere
nō ens. qz ad h̄ q̄ sit sufficienter dispositus ad itelligēdū
nō ens requir̄ q̄ sit puatus itellectōe entis ita q̄ huius
puatio est dispō. necessario requisita. sicut puatio forme
aīal necessario requir̄ ad for̄az cadaueris. ¶ Et h̄ occur-
rit vnū mirabile qd ē illd qd cāt puatōez illā itellectōis
entis. Nō si dicat eē itellcū agens. h̄ ē difficile. qz ipse
natus est illā itellectōez facere z cōseruare. nec spēz entl.
silr nec itellē polis nec fātafmate entl cābit illā puatio-
nē. vt p̄z cui libet itelligenti. Et idē dubiū est h̄ illos qui
ponūt ipsā spēm itelligibile esse pncipiū actiū ipsius i-
tellectōis siue h̄ sit imediate siue mediāte vtute supad-
dita vt aliq̄ p̄fitent̄. Et forte dicendū est q̄ vtus itellē
agētis v̄l spēi p̄ quā natus ē facere itellectōez nō entis.
Et alia ab illa p̄ quā natus est facere itellectōem entis
Et silr diceret de vtute spēi itelligibil̄ z sic n̄ erit idē acti-
uū imediatū z corruptiū eiusdē effc̄s p̄ eādē vtutē oīo.
Et vtinā cognoscere quid verū sit de isto q̄sito difficulti.
hec tñ p̄it illē occo p̄grēdi. Sigs at q̄rat q̄l̄ itellē illd
nō ens qd ē ens i potētia. s. mā. h̄ ē igredū in p̄. p̄y. non
at hic. Sz de nō ente qd ē puatio forme i mā puto q̄ sic
pōt itelligi q̄ itellcū itelligit aliq̄z formā q̄ nō pōt esse
simul cū alia. z cū h̄ itelligit aptitudinē subī ad illā aliā
formā. z sic itelligit puatōez. vbi grā. tenebra itelligit i-
tellēdo aliq̄e sitū corporis illuiantis resp̄cū diaphani
cū q̄ nō pōt stare lux i diaphano. z itellēdo aptitudines
diaphani ad lucē. z silr puatio forme ignis i mā aq̄ itellē
itellēdo aptitudinē illius m̄ae ad for̄az ignis. z itellēdo
ipsā for̄az aq̄ cū q̄ nō pōt silr eē for̄a ignis. z sic i alus silibz
z sic forte itelligo q̄ puatio itellē p̄ spēz hitus nō gdes p̄
spēz illius habitus cuius ē puatō. sz p̄ spēz alicuius alteri
us hitus cū q̄ nō p̄t stare illa forma. ¶ Sigs at dicat q̄ i
itellcū puatōis requir̄ vel accipit̄ itellectio aptitudinis
ad hitū. z cū h̄ itellectio negatōis illius hitus q̄ nō ē in-
tellectō alicuius positiui obi tē oportebit dicere mō p̄us
ocō de itellectōe nō entl. ¶ Ad p̄mū cū d̄r qd n̄ ē vnū nō
pōt itelligi. ista p̄t negari. z ad auctē ari. dico q̄ nihil p̄-
git itellē nō itelligentē vnū. vez ē q̄ nō itelligit vnū
nō itelligit vnū nisi itelligit aliq̄d ens positiuū. sz bñ pōt
itellē fine eo q̄ itelligit vnū. i. ens idiuisū zc. ¶ Ad p̄fir-
matōez pōt dici p̄ idē. s. q̄ nō vnū itellē ē nihil itellē. i.
nō ē itelligere aliq̄d ens. sz nō seq̄ q̄ h̄ nō sit itelligere.
¶ Ad aliā dicēdū sic d̄r ibidē. z cū arguit̄ q̄ ens itelligit̄
p̄ suā spēz. vez ē p̄. z iō nō ens nō itelligit̄ p̄ illā. sz p̄ mō
p̄us d̄o. Sz mix̄ ē cū aliq̄d ens multū realē ordinē h̄eat

ad ip̄z nō es nec ē vt p̄us d̄m ē. eo q̄ resp̄cū nihil ē cu-
ius terminus nihil ē. nō ens at nihil ē. q̄re p̄ spēz alicuius
entl magl itelligit̄ nō ens post itellectōis illius entis q̄
aliq̄d ens. vbi grā. cū hō nullū realē ordinē h̄eat ad nō
hoiez qd ē oīo n̄ ens. imo nullā realē hitudiez. q̄re p̄ spēz
hois itelligit̄ nō hō p̄ter qd cūq̄ ens obi magl q̄ lapis
vel asinus. Uelle scire qd h̄ sit dicēdū. si diceret̄ q̄ ens
oppōit̄ nō entl. Lōtra. oppō ē qdā hitudo z hitudo ē re-
sp̄cū. z sic idē qd p̄us. ¶ Ad aliā cū d̄r q̄ itellectō eēt ma-
ior̄ intitat̄ q̄ illud nō itelligit̄. d̄r q̄ nō ē icōueniens de
illo qd itelligit̄ p̄ spēz alterius z qd nō ē aliq̄d positiuū.
¶ Ad aliā neget̄ p̄na. z cū d̄r q̄ eē obz itellē ē esse respe-
ctiū v̄l relatiū. d̄nt aliq̄ q̄ vez ē. eē obz i rōne mouēt̄
v̄l agēt̄ actū. sz eē obz i rōe termināt̄ actū nō ē eē respe-
ctiū v̄l relatiū. z sic ip̄z nō ens ē obz nō qd ē vt motiū
v̄l actiū sz vt teriatiū. Sz h̄ ē mirabile q̄ nihil sit ter-
minus alicuius entl. nō ens at nihil est. z tē eē terminus
vel est eē aliq̄d vel p̄ibil. si nihil tūc eē obi in rōne ter-
minantis vel termini est eē nihil. z sic p̄ nullo relinq̄
Si vero eē terminū vel terminatū est aliq̄d ens. v̄l
ē suba. z sic nō ens quod ē obi i rōne termināt̄ vel ter-
mini est suba vel acc̄s. z sic ad huc p̄m nō ens est ens.
qz acc̄s ē semper alicuius entis. vt patet. 7. metaphy.
Ideo dicerent aliqui q̄ purum non ens nō est obiectū
intellectus sed est negatio obiecti. et sic intelligitur.
Sz mirabile ē si ip̄z nō ens nō ē itelligibile. itelligēt̄. n.
nō itelligibile. si vō ē itelligibile. q̄ ē obz itellē. Sz d̄r
q̄ ē obz itellē d̄i n̄ p̄ se sz p̄ acc̄s. s. p̄ spēz entis. z tñ spēz
entl ē oīo sepata a nō ente z eo? nec spēz entl ē aliq̄d nō
entl nec suba nec acc̄s nec ps. z iste ē m̄abil̄ modus p̄
acc̄ntalitat̄. Nō possū plus. imo oz ad huc p̄cedere si bñ
deducat̄ q̄ itellē itelligit̄ nō suū obz p̄mū. nec aliq̄d
p̄tētū sub suo obo p̄mo. s. sub ente. nec h̄ns realē hitudi-
nē ad ens nisi dicas q̄ ip̄z nō ens p̄tinet̄ sub ente. qz ens
ē significat̄ negōnes z puatōes. vt p̄z. 4. met. ¶ Ad ali-
ud d̄r q̄ itelligibilis z itellcū ē vnus actus cū aliq̄d in-
telligit̄ p̄ spēz p̄p̄riā vel tāq̄ motiū itellē z alr nō. z bñ
posse soluere rōez i d̄m dicēdo q̄ nūq̄ nō ens itellē nisi
itellēdo aliq̄d ens mō p̄dcō. Et cū d̄r q̄ aliq̄s pōt itellē
itellectōez q̄ n̄ ē alicuius entl positiui p̄t dici q̄ nō sit vez
nisi solū vocalr. s. p̄m q̄ p̄t itellē istā vocē itellē? q̄ nō ē
alicuius entl positiui. nec p̄t aliq̄d enūciare vt h̄ sitel-
ctōe nisi sp̄ referēdo ad vocē. Et rogo te vt d̄r p̄ d̄deres
i isto. qz forte audebis asserere illd qd dubito. s. p̄pter i-
cōsuetudinē. z fec̄ mihi anxietatē q̄ q̄l̄ itellē? oz h̄re
resp̄cū aliq̄e ad illd qd d̄r itelligi illa itellē. s. ad con-
formitatē. alr. n. nō eēt rō q̄re itellectio eēt illius plusq̄
alterius. itellectio nō entl dz h̄re oīo resp̄cū determi-
natū ad nō ens. resp̄cū at nihil ē cuius terminus nihil
ē z ip̄z nō ens nihil ē. z sic ipsā itellectōez nō entl h̄re re-
spectū ad nō ens ē ipsā h̄re nihil ad nō ens. Et q̄l̄ h̄ eua-
deret vt itellcūi sufficeret̄ nescio. nisi dicat̄ q̄ p̄ma p̄p̄o
ē va de itellcōibus entū z nō de alyz. ita q̄ itellectio n̄
entl nullā p̄formitatē h̄z nec ad ens nec ad nō ens. z sic
differt a q̄libet alia itellē. Sz quō distigueret̄ itellē
ctio non hominis ab intellectione non asini. forte per
virtutes agentes. zc. ¶ Questio. XXXV.

v Adetur autem sensibile zc.

¶ Querit̄ circa istud capitulū sup̄ illā p̄ticularz
p̄p̄ qd neq̄q̄ sine fātafmate itelligit̄ aīa. vtrū illud d̄m
ari. sit vez. s. q̄ aīa hūana neq̄q̄ itelligit̄ sine fātafmate
z sit qd v̄t̄ aīa hūana possit̄ itelligere sine fātafmate
Arguit̄ p̄ q̄ sic duabus auct̄ibus Lōm. in isto 3. p̄ma est

Tertius

Trigesimaqnta

mēto 7? vbi pōit q̄ imagiatia mēozatiua ⁊ cogitatio
 nō sūt nisi i loco virtutis sensibilis. ⁊ iō nō idigemus eis
 nisi in absētia sensibilis. ⁊ sic v̄t intelligere Lō. q̄ i p̄ntia
 sensibilis pōt res intelligi sine istis virtutibus. alr. n. nō
 solū idigeremus eis i absētia sensibilis. s; i p̄ntia. ⁊ si pōt
 intelligi sine istis virtutibus seq̄ q̄ sine fantasmate. qz
 fātasma nō ē aliud nisi spēs ex̄ns i aliq̄ hāz v̄tutū vt pa
 tuit p̄s. ḡ rē. ¶ Itēz Lōm. cōmēto. 33? dicit q̄ cogitatio
 nō est nisi i distinguendo indiuidua ipoz intelligibilem
 ⁊ p̄ntare ea in actu q̄si essent apud sensuz. ⁊ idco q̄si fue
 rint p̄sentia apud sensuz tūc cadet cogitatio ⁊ remāebit
 actio itellcūs i eis. ecce q̄ actus itellectus remāet defi
 ciente cogitāōe. ⁊ tñ magis v̄t q̄ cogitatio regratur ad
 intelligere q̄ fātasma. qz cōtingit aliq̄ue habentē spēm
 q̄ d̄r fātasma nō intelligere. vt p; i dormiente. ¶ Itē si
 itellcūs noster nō intelligeret sine fantasmate seq̄ret q̄
 nō posset intelligere nisi res q̄z fātasmata sūt. qd̄ v̄t fal
 sus. qz ipse intelligit seipm ⁊ itellcū agentē ⁊ alias subas
 sepatas q̄ tñ nō faciūt fātasmata. cū fātasma nō sit nisi
 spēs rei sensibilis. vt p; z? huius. ¶ Oppositū d̄r plane
 auctoritate ari. in isto. c. ⁊ s̄lfr Lōm. idē habet i p̄hemio
 huius libri. ¶ Ad q̄onē dico breuiter q̄ itellcūs hūanus
 nihil intelligit de nouo sine fātasmate. i. nisi ad illud itel
 ligendū aliq̄l̄r disponat ab aliq̄ fātasmate hūano ⁊ acci
 pio ibi fātasma p̄ spē ex̄ntē i imaginatiua aut mēozatiua
 vel cogitatiua hoīs. ⁊ hec rēlo q̄si māifesta ē p̄ exp̄ictiā
 vnicuiq̄ ⁊ p̄ uenientē similitudinē. Nā sensus non sentit
 aliqd̄ nisi aliq̄d̄ sensibile sit aut fuerit sibi p̄ns. itellectie
 āt aīe fātasmata sunt vt sensibilia sunt sensui vt scribit
 ari. in l̄ra. ¶ Itē nō esset aliq̄ rō q̄re hō nūc intelligeret s; z
 itellcū ⁊ nō p̄ns nisi ipse itellcūs imutaret ab aliq̄ ex̄ntē
 i hoīe ⁊ nō p̄ns. vt māifestū est. cū ḡ q̄z intellectio noua
 quā itellcūs n̄ intelligit denominet p̄pe aliq̄ue hoīes.
 imo ēt dicūt aliq̄ q̄ itellcūs p̄pe nō intelligit s; hō p̄ ip̄s
 itellcū rōnalē. ⁊ ē forsan necessariū vt ad nouū itellre
 imutet ab aliq̄ coz q̄ s̄ i hoīe d̄ nouo ⁊ qd̄ ē illd̄ nisi fāta
 sma. Nō. n. ē dicēdū q̄ spēs rez ex̄ntes i vtute sēsui p̄ti
 culariū sufficiēter imutaret itellcū ad itellre. qz simlr
 spēs q̄ sūt i fātasmatibus brutoz ipm imutaret cū sint
 eiusdē spēi ⁊ nāc vt v̄t. ¶ Preterea q̄to magis aliqd̄ est
 spūale tāto magis ē p̄pinquus s̄m nām rei imālī. p̄stat āt
 q̄ fantasma ē magis spūale q̄ spēs q̄ ē i sensu particulari.
 ⁊ iō p̄pinquus ē s̄m nām ip̄i itellcū imālī. ⁊ p̄ p̄ns magis
 dz esse motiuū p̄pinquū ip̄ius itellcūs possibilis q̄ ip̄a
 spēs rei q̄ ē i sensu particulari. ⁊ forte hec ē cā q̄re forme
 sensibiles ex̄ntes ex̄ aīaz nō imutāt imediate itellcū
 q̄nis sit eis sufficiēter p̄ns n̄ distinctus ab eis loco ⁊ subo
 qz agēs p̄pinquū ⁊ imediatū dz eē p̄pinquus i nā ip̄i pati
 enti sicut est pole. mō spēs taliū formaz ex̄ntes i virtu
 tibus p̄p̄rys aīe hūane sūt p̄pingozes s̄m nāz ip̄i itelle
 ctui possibili q̄ sint ip̄semet forme sensibiles ex̄ntes in
 mā. ¶ Dicemus ḡ q̄ itellcūs n̄ nō intelligit d̄ nouo sine
 fātasmate hūano. i. nisi ad intelligere imutet aut dispo
 nat aliq̄l̄r ab ip̄o fantasmate. ⁊ forte rō huius talis est.
 qz ip̄e itellcūs quo intelligimus p̄ sui nām est actus hoīs
 aliq̄ mō. ⁊ cū nō potuit eē actus iherēs p̄ se oportuit q̄
 esset actus s̄m appropationē. ita. s. q̄ eius opatio p̄pe ⁊
 p̄cise dependeret ab aliq̄bus ex̄ntibus i hoīe. ⁊ sic itellr
 ¶ Ad p̄mā auctatez cōmē. posset dici q̄ nō indiget istis
 virtutibus nisi in absentia sensibilis ex̄ mō q̄ idiget eis
 i absentia sensibilis. nā i absentia sensibil̄ indigeret eis
 ⁊ h̄ mō q̄ ip̄m sensibile absens nō cognosceret nisi per
 eas. nec aīal moueret ad ip̄z sensibile nisi p̄ eas. s; i p̄n
 tia sensibilis nō sic idiget eis q̄ nō cognosceret sensibi

le nisi p̄ eas aliq̄ mō. imo ip̄z sensibile p̄ns bñ cognosce
 ret ab alia virtute. s. a virtute particulari. i. a sensu par
 ticulari. ⁊ moueret aīal ad ip̄m aliq̄ mō. tñ in p̄ntia rei ⁊
 in absentia semp̄ indiget istis vt aliq̄ istaz ad intelligē
 dū. sed nō indiget eis in p̄ntia sensibilis ad cognoscēdū
 ip̄m sensibile p̄p̄m aut cōc. q̄nis etiā in p̄ntia indige
 amus virtute cogitatiua ad cognoscendū aliq̄s p̄p̄ta
 tes nō sensatas vt bonū malum v̄tile ⁊ h̄s talia. ¶ Pro
 pter exp̄ōnez ⁊ itellcū alterius auctoritatis p̄siderādū
 ē diligēter q̄ aliq̄n virtus cogitatiua ex aliq̄bus sēsati
 foris. s. p̄ntibus vel futuris elicit aliq̄ā intentionem. i.
 formā nō sensatā quā iudicat esse p̄sentes vel futurā in
 postez. ⁊ h̄ p̄ quādā similitudiez quā p̄siderat iter ip̄as ref
 p̄ntes ⁊ p̄teritas. ⁊ p̄tingit q̄ h̄s iudiciū virtutis cogita
 tiue de aliq̄ re nō sensata p̄nti aut futura est v̄t sicut s̄
 actu sentiret. ⁊ h̄s pōt h̄eri ex̄plū multipl̄ i rebus nālī
 bus ⁊ voluntarijs ⁊ artificialibus. i. rebus nālībus qd̄
 p̄tingit q̄ virtus cogitatiua p̄ spēs reseruatās i imagiatia
 ⁊ mēozatiua cogitat q̄ post nubē magnā i hyeme appa
 rētē solet cadere pluuia ⁊ h̄ frequēter fuit visū ⁊ i mēozā
 tiua reseruatū est. ⁊ tunc cuz appz aliq̄ talis nubes ma
 gna in hyeme v̄tus cogitatiua cogitat q̄ cito post cadet
 pluuia. ⁊ p̄tingit esse v̄t vt iudicat. ⁊ sic de alijs multis
 futuris q̄ cogitant vera cogitāōe euenire sibi i futuro.
 Simlr cuz aliq̄s videt duos hoīes uenire adinuicem
 enozmīter. ⁊ vnuz v̄bis offendere aliuz cogitat q̄ vnuz
 p̄entiet reliquū ⁊ eueniet sicut cogitauit. s̄lfr i alys mlt̄
 ⁊ h̄ voluit dicere Lō. i isto 3? vbi dicit q̄ v̄tus cogitatiua sic
 declaratū ē i li? de sēsū ⁊ sēsato q̄n iuenit se cū vtute forā
 tiua. i. memoratia ⁊ imagiatia cogitādo. s. aliq̄ p̄terita
 aut p̄ntia p̄ spēs reseruatās i istis virtutibus innata est
 p̄sentare. i. p̄sentialiter cogitare ex imaginibus reruz
 aliq̄z formā quā nunq̄z sensit in eadem dispositione s̄m
 quam esset si sensisset fide ⁊ informatione. ⁊ ista opera
 tione virtutis cogitatiue multum v̄tunt artifices sub
 tiles q̄ cogitāt aliq̄ artificialia q̄ nunq̄z viderunt vt cōi
 ter d̄r de qdā fabro de quo mihi narratū est q̄ ipse fecit
 ex cogitāōe qdā seraturā quā nullus sine fractōe po
 terat aperire nisi ipse vel aliq̄s ab eo doctus. ⁊ nunq̄z vi
 derat ei s̄lem. s; solū dictū fuit ei q̄ vnuz alius fecerat
 vnā talem. Et simlr̄ p̄hysionomi qdā ex sensibilibus si
 guris cogitāt cōclusiōes p̄teritas aut futuras vel p̄ntes
 Et astrologi simlr̄ ⁊ medici iudicāt h̄ mō p̄ virtutē cog
 gitatiuā de iudicijs futuris. ⁊ iō subdit cōmē. q̄ inten
 tio cogitāōis. i. cogitātis de rebus occultis nihil aliud
 est q̄ hoc. s. vt virtus cogitatiua ponat rē absentē a sēsū
 q̄s rem sensatā cogitādo eā. ⁊ iō p̄p̄nsibilia. i. cogita
 bilia humana diuidunt i hec duo. s. in p̄p̄nsibile. cuius
 p̄ncipiū est sensus. i. quod cognoscit a sensu particu
 lari. ⁊ cognoscibile cuius p̄ncipiū est cogitatiua. i. quod
 cognoscit a cogitatiua. Dico ḡ ad p̄positū exponendo
 verba cōmē. q̄ cū h̄s indiuidua que virtus cogitat co
 gitatiua esse futura fuerit p̄ntia sensui tunc cadet. i. de
 ficiet cogitatio qz. s. cogitabant esse futura ⁊ remāebit
 actio itellcūs in eis. i. respectus eoz. s. q̄ intelligūt. nec tñ
 sic deficit cogitatio q̄ n̄llo mō v̄tus cogitatiua cogitet
 ea. s; mō p̄dcō. Et si tu melius itelligeres hec v̄ba p̄mē
 tāto melius ē mihi. tñ videt q̄ hec itēto sit satis rōabil̄
 ad p̄positū. ¶ Ad rōez sequētē cuz d̄r q̄ tē intellectus
 n̄ nō itellret nisi rē. possumus dicere q̄ itellcūs huma
 nus nō intelligit aliqd̄ de nouo nisi sit fātasabile vt s; z
 seipm vel q̄tus ad siuz efficiū imediatuz. vel q̄trum ad
 aliqd̄ qd̄ coopat ad eius efficiū. mō q̄nis intelligētia se
 pata nō sit fātasabilis s̄m seipsā. tñ effectus eius ime

g
 d
 m

diatus utputa motus celi bñ est cogitabilis vel fãtasia/
bilis. z ß sufficit ad pposituz. si intellectus agens z polis
nõ hñt fantasmatã nec eoꝝ actus pꝑꝛy. tñ actus istarũ
virtutuz aliq̃ nõ dependet ab ipis rebus fãtasiatis. qz
intelligere quod est actus intellectus polis utsubi z in/
tellectus agentis ut efficiẽtis nõ igit nisi recepta spẽ
itelligibili ab aliq̃ fantasmate. Et ut sit ad vnũ dicere ñ
est intelligendũ q̃ fantasma sp̃ sit necessariũ ad itellre
sic q̃ fantasma rei q̃ intelligi sit necessariũ sz ita q̃ ipm
fantasma facit aliqd ad intellectõez cuiuscũqz qd de no
uo intelligit. vt p3 cõsiderãti p̃dicta. Lũ. n. itellcs agẽs
nõ cogitit nisi p suã opatõez q̃ est facere itellctõem qd
nõ põt facere nisi i itellctu poli disposito p aliquã spẽz
z ipm fantasma facit aliquã spẽm itelligibiles q̃ q̃ mõvt
pus apparuit. seq̃ q̃ fantasma sit necessariũ ad itelligẽ
dũ ipm itellcũ agentem q̃uis itellcũ agens nõ hẽat
fãtasma. ¶ Silr põt dici de intellectu poli q̃ ipse nõ in/
telligit nisi p spẽm vel p actũ q̃ est itelligere vt pus appa
ruit. vñ indubitãter fãtasma qd est necessariũ ad spẽm
intelligibile est et necessariũ ad itellctõez intellectus
polis. z sic p3 quare z quõ nequaqz intelligit sine fanta/
smate anima humana zc. ¶ Questio. CCCVI.

Toio at i actõez zc. ¶ Dic q̃rit vtz itellcũs
e practicus z speculatiuus sint diuerse
põe aie. Et arguit p̃ qñ. qz ille potentie ff eedez
q̃z actus ff idẽ. sz sic est de istl. nã actus itellctus specu
latiui e cognitio va sine actõez. i. nõ ordiata ad pductõez
rei speculate. Actus at itellcũs practici est cognitio va i
actõez. i. ordiata ad pductõez rei cognite p itellcũm p̃cti
cũ z vtraqz istarũ est i eodẽ gnẽ. s. i gnẽ bõi. ita q̃ cognitõ
va sine actõez est bonũ itellcũs speculatiui z cognitio va
i actõez est bonũ itellctus practici. Silr cognitio falsa
i actõez e i eodẽ gnẽ mali cũ cognitõez falsa sine actõez. g.
¶ Op^m arguit. qz sicut se hz hitus speculatiuus ad hitũ
practicũ. ita itellcũs speculatiuus ad itellcũm practicũ
p uenientẽ silitudinẽ. itellcũs. n. speculatiuus est subz
hitus speculatiui. z practicus practici. sz hitus itellcũal
speculatiuus nõ e idẽz cũ hitu practico. imo sũt multuz
diuersi. vt satl p3 6° ethicoꝝ z 6° metaph. z ex opposito
distinguit. g. zc. ¶ Ad itellcũm qõis p̃siderãdũ est qd sit
ens speculabile. z ß facit videbit. ppositũ. qz actus di
stinguunt p oba vel cogscunt distigui. z potẽtie p actus
vt p3. z. huius z 6° ethicoꝝ. Dico g̃ saluo meliori iudicio
q̃ ens speculabile ppe e ens qd nõ pducit ab hoie nec p
actõez nec p eius cognitõez. sz solũ cogscit ab ipo hoie
sicut hõ põt cogscere celũ intelligẽtiã z hõ. z nõ põt fa
cere ipz celũ. z silr de alyz entibus q̃z hõ non est factor
p se. sz solũ cognitor. z de talibus etibus e phia spectãtia
vt p3 6° metaph. Sz opabile gnãlr loq̃ndo est qd cũqz
ens pducibile ab hoie p eius cognitõez z desiderũ siue
pducatur ab homine productione que est actio imma
nens in agente siue productione que est actio transiens
in materiã exteriorẽ vt habet distingui 6° ethicoꝝ.
Et qz oẽ ens vel est pducibile ab hoie. vel nõ e pducibi
le ab hoie. sz solũ cognoscibile. iõ credo q̃ oẽ ens vel est
speculabile vel opabile. ex q̃ vltorius seq̃ q̃ ois scia vl
est de ente speculabili. z sic e speculatiua. vel e de ente
opabili. z sic est practica. ppter qd multũ peccãt illi qui
dicũt logicã nõ eẽ speculatiuã nec practica. sz de ß als
videbit si deo placebit. ¶ Vltorius accipio q̃ sicut dif
fert ens speculabile z opabile. ita multũ differt itellige
re ens speculabile z itelligere ens opabile. nã itellige
re diuersificãt p diuersitatẽ nature itellctẽ. vt dic̃ qñ.
i isto 3° Intelligere. n. ens speculabile e itelligere aliqd

ens cuius hõ nõ est. pductor p eius cognitionẽ z deside
riũ. sed solũ speculatoꝝ sicut cognoscere celũ aut plane
tã aut aial aut hõ. Et si vnũ z idẽz ens est pducibile ab
hoie p eius cognitõez z pducibile nõ p cognitionẽ sz p
virtutẽ nãle sicut d̃r de sanitate quã põt pducere medi
cus z nõ sine medico. tũc illud ens erit opabile inq̃tũ e
natũ pducit p suã cognitionẽ dirigẽtẽ aspectũ z appeti
tũ aialẽ. z erit ens speculabile inq̃tũ est pducibile per
virtutẽ nãle sine cognitõez z appetitũ aialẽ. Intelligere
vero ens opabile e itellre aliqd ens qd hõ p eius cognẽ
z appetitũ hz facere. ppter aliquẽ finẽ. vt domũ. aut na
uiũ. aut demfationẽ. aut hõ taliũ. et hec vt esse itentio
aristo. 6. meta. z. 6. ethi. Quõ at differt ens agibile a fa
ctibili videndũ est sz nõ hic. ¶ Lic dico ad. q. q̃ potẽtia
q̃ d̃r itellcũs speculatiuus z illa q̃ d̃r itellcũs practicus ñ
sũt vna z eadẽ potẽtia aie huãne. qz ille potẽtie sunt di
uerse q̃rũ actus sunt diuersi. vt p3 p phm. z. huius. vbi
dicit q̃ sensitiuũ est aliud ab opinatiuo sicut sentire ab
opinari altez. z i 3° ethi. dicit q̃ posse sanari z posse ifir
mari nõ sũt vnũ. qz sanari z ifirmari nõ sunt vnũ. modo
actus istaz potẽtiaruz sunt mltũ diuersi. nã itellre ens
speculabile nõ est idẽ actus cuz itellre ens opabile. nec
eõ q̃re zc. sicut gnõ est idẽz itelligere ens speculabile z
intelligere ens operabile. sic non est idem posse intelli
gere ens speculabile et posse itelligere ens operabile.
quia iste sunt diuerse potentie. ¶ Item diuerforũ fm
genus non est potentia penitus vna. nunc iuste potentie
sunt diuerforũ fm genus. nã itellctus speculatiuus hz
itellre entia necia z oio itãsmutabilia. practicus at en
tia zrigẽtia z gnãbilia z corruptibilia ab hoie. Et forte
istã rõez z zclõez itendit ari. i 6° ethi. ppe pncipiũ. vbi
sic loq̃t. Supponãt dno rõez hñtia. vnũ gdez q̃ specu
lant talia entia q̃rum pncipia nõ ztingit alr se hẽre. vnũ
at q̃ zrigẽtia. ad ea. n. q̃ sunt altera a gnẽ z a se p̃tclare
alteruz genus ad vtrũqz aptuz natuz sigdez fm silitu
dinẽ q̃dã z p̃petatẽ cognitio existit ipsi. ¶ Sz dices ad
p̃mã rõnez q̃ itellre ens speculabile z itellre ens opabi
le ueniũt i ß qd est itelligere. z sic nõ arguunt potenti
as diuerfas. ß nihil est dicere. qz silr possz dici q̃ sanari
z ifirmari ueniunt in ß quod est trãsmutari ad q̃lita
tez. z sic nõ arguunt diuerfas potẽtiãz vel diuerfa posse
qd est ridiculũ z ß phz. Silr dicere q̃ sentire z opari
ueniunt i ß q̃ est cogscere. z sic nõ arguunt pds diuer
fas. z silr videre z audire ueniunt in ß qd est sentire z ñ
arguunt diuerfas potentias. Sz dices silr videre albe
dinez. z videre nigredinẽ nõ sũt idem. g̃ p̃d passiua visu
na nõ est vna ad istã. qd tamen est falsuz. ergo silr q̃uis
non sit idem itelligere ens speculabile z itelligere ens
opabile non seq̃ q̃ potentia intellectiua sit alia z alia.
¶ Possẽt hic dici breuiter duplr. p q̃ nõ est sile. qz vide
re albedinẽ z videre nigredinẽ sũt qdã spẽs spãlissime
q̃uis visu sunt oba vnus gnis. sz itellre ens speculabi
le z itellre es opabile nõ sũt spẽs spãlissime ipius itellre
imo vnũ qd q̃ istoz zriet ples spẽs z sũt respũ eiusdem
obi sz vnũ gẽus vt p3 cuiuz itelligẽti. vñ credo saluo me
liori iudicio q̃ itellcũs practicus z speculatiuus sũt diuerse
potẽtie aie intellectiue sicut visus z auditus aie sensi
tine sicut visus nõ põt cogscere sonũ q̃ est obrũ auditus
nec auditus colozẽ p se. ita itellcũs speculatiuus vt spe
culatiuus nõ põt cogscere ens opabile vt opabile e. nec
practicus itellcũs vt practicus põt itelligere ens spe
culabile vt speculabile. ¶ Itẽz possuz zcedere q̃ sicut vi
dere albũ est aliud fm spẽm ab eo quod e videre nigz
ita aliud est posse videre albũ z posse videre nigz. z sic

ens speculabile
operabile

Tertius

Trigesima septima

sicut in alijs. ¶ **U**n p̄sus in isto 3° dicit q̄ potentie anime q̄dā infinite vident. s. si distinguat̄ ab iuicē s̄m distinctio- ne actu s̄m spēs spālissimā. q̄ B mō sūt q̄dāmō infinite. cū difficultate sunt numerabiles oēs. r̄ B significauit p̄ly q̄dāmō. Nec est magna necessitas iscia distinguere seorsuz r̄ diuisis oēs istas potentias s̄m spēs spālissimas r̄ tractare d̄ vnaq̄q; seorsuz r̄ diuisis q̄z silis r̄ vniformis est hitudovnius eaz ad suū obrii sicut r̄ alterius. r̄ vnaq̄q; istaz potentiaz q̄ sibi iuicē s̄ p̄pinque cognita suffi- ciēter possēt coḡsci altera. pp̄ qd̄ de istis sil̄ sufficit tra- dere doctrinā vnaq; vt de oibus potentys visivis simul exp̄diat̄. r̄ sicut de oibus potentys auditivis q̄z simul ē hitudo visus coḡscentis albedinē ad albedinez. r̄ visus coḡscentis nigredinē ad nigredinē. r̄ sic sicut in alijs suo mō. r̄ hoc vtr̄ est vtz. q̄z potētie distinguūt p̄ suos actus vt docuit ari. z^o huius. r̄ si h̄ multitudine potentiaz aie est h̄ aliqua dignitate vtinā ego scire illā. ¶ Sed aliqui arguūt h̄ celonē p̄ncipalem. Nā si intellcū s̄ practicus r̄ speculatiuus sunt diuerse potentie aie. seq̄t q̄ sunt duo itellcū agētes r̄ duo possibiles qd̄ ē absurdū. cōna p̄z. q̄z cōstat q̄ intellcū speculatiuus distinguūt p̄ possibiles r̄ agentē. vt p̄z in isto 3° ḡ silr̄ itellcū practicus ōz disti- gui per istos duos. r̄ sic erunt duo itellcū poles. vnus speculatiuus r̄ alius practicus. s̄ silr̄ duo itellcū agētes vnus qd̄z faciens itelligibilia speculatiua actu itellecā r̄ alius q̄ facit itelligibilia operabilia actu intellecta. ¶ Itēz ari. z^o metaph. dicit q̄ practici speculant̄ aliq̄. cās ip̄ius rei artificialis qd̄ n̄ eēt idē cū itellcū speculatio ¶ Ad p̄mū istoz dico breuiter q̄ si p̄ itellcū possibilē r̄ agentē intelligat̄ suba aie hūane. sic nō ē nisi vnus itel- lectus polis r̄ vnus agēs. s̄z si p̄ itellcū polem itelligat̄ virtutes nāles q̄ sunt p̄ncipia itellecōis sic bñ sūt p̄les- tales potētie vel virtutes. r̄ hoc nullū est icōueniēs vt māifestū est cuiusbet bñ disposito r̄ nō deprauato p̄ ma- lā p̄suetudinē. ¶ Ad 2^m dico q̄ exponēdus ē q̄ practici speculant̄ cās. i. p̄siderāt cās r̄ itelligūt. r̄ B mō debent exponi oia alia v̄ba q̄bus itellcū practico attribuitur speculari. q̄z speculari sumit̄ coiter p̄ p̄sideratōe itelle- ctuali. r̄ iste modus fuit ari. s̄z si p̄ itellcū polem itelligat̄ sollicitudinē de nobis vt cōmē. dicit p̄. p̄hy. ¶ Uel dicen- dū q̄ practici bñ speculant̄ cās nāles suoz scōz nō per itellcū practicus s̄z p̄ itellcū speculatiuū. vt domifi- cator p̄ itellcū speculatiuū cōsiderat ligna r̄ lapides r̄ dispōnes eoz cōuenientes ad domificādus. s̄z nō p̄side- rat h̄ cās r̄ eaz p̄p̄tates vt ibi s̄sistat s̄z vt agat ex eis rē artificialē q̄i v̄r̄ eī s̄ bonū. r̄ B significauit ari. ibidē dicēf sic. Et. n. si cām quō se h̄z intendūt nō tñ s̄z s̄z aliqd̄ r̄ nunc speculant̄ practici. r̄ hec ē intentio cōm. ibidem dicent̄ q̄ practici h̄ cōsiderāt cām nō vt sciāt s̄z vt agāt r̄ B ēt ari. dicit i isto 3° q̄z dicit q̄ cognitio v̄a in actiōe. i. ordinata ad actōes r̄ cognitio v̄a sine actiōe q̄uis sint i eodē ḡne. s. bono r̄ malo. tñ in eodē simplr̄ d̄t r̄ a q̄dā. i. q̄ cognitio vera sine actōe vera regrit̄ simplr̄ r̄ nō pp̄ aliqd̄ aliud faciēdū p̄ eā. s̄z cognitio vera in actōe q̄rit̄ r̄ cōsiderat̄ pp̄ qd̄dā. i. p̄pter opus qd̄ ē p̄ductio rei coḡni- te r̄ ab illo ope h̄z ipse coḡnitor bonitatē suā aliq̄. vel ab ipsa re p̄ducta. ¶ Ad rōes cū d̄r̄ q̄ actus istaz potētiay sūt idē r̄. dico q̄ illa auctas ari. soluit seipsā. q̄z nō dicit p̄h̄s q̄ vtz in actōe r̄ sine actōe sit opus vel actus idēz s̄m spēs. s̄z s̄f̄ in eodē ḡne. s. in ḡne bōi q̄z vtrūq; istoz est qd̄dā bonū eius quod est. r̄ p̄to q̄ sunt in eodez ḡne analogo magl̄ q̄ in vniūoco. ita q̄ bonū hūanū dicret̄ analogice de vera itellecōe entl̄ speculabilis r̄ de coḡni- tōe vera entl̄ opabilis. s̄z s̄m ordinē ip̄ōnis forte eēt eoz

q̄ sicut res opabiles ab hoie s̄f̄ ei notiores q̄ res specu- labiles. ita p̄pus diceret̄ de coḡne entl̄ opabilis r̄. v̄nd̄ ari. frequēter exp̄plicat in rebus artificialibus ad de- clarādū aliq̄ nālia. Ita ē cognitio quā h̄z itellcū de re- bus opabilibus ē notior q̄ ad nos q̄ illa quā h̄z itellcū de rebus speculabilibus. r̄ sic cūz noia fuerint p̄us ip̄ost̄ ta rebus p̄us notl̄ forte h̄ nomen itellecōis vel itellreyl̄ bonū itellecōis p̄pus d̄r̄ de actu itellcū practici s̄z ordi- nē ip̄ōnis nois. Un̄ r̄ hoiez prudētē q̄ h̄z coḡnitiōes v̄as de rebus agibilibus dicimus bonū frequētius q̄ hoiem speculatiuū q̄ h̄z coḡnitiōes v̄as de rebus speculabilibus tñ s̄m ordine nāe lōge nobilior est bōitas cōsideratōis speculatiue q̄ bōitas p̄sideratōis opatiue. q̄z optimū spe- culabile. s. deus sup̄mus q̄ est totalr̄ optimus eoz q̄ sūt i nā honorabilius ē q̄cūq; opabili hūano. r̄ B ignoratōes qd̄a itelices hoies dicūt scias opatiuas eē digniores spe- culatiuis. r̄ hoies spectatios p̄tēnūt. s̄z miseria istoz sit viris spectatis sufficiēs p̄ vindcā. ¶ Qd̄. XXXVII. ¶ **T**erū aut̄ nō p̄tingat r̄. ¶ Dic̄ q̄rit̄. Utrum itellcū hūanū possit itelligere sub- stātiās abstractas a m̄ā r̄ magnitudine vt sunt ille subē q̄ dicūtur itelligētie. Arguit̄ p̄mo q̄ nō. q̄z itel- lectus humanus nihil itelligit sine fantasia vt vult ari. in isto 3° qd̄ ḡ nō facit fantasia i fantasia hois n̄ pōt itelligi ab itellecōe hūano. s̄z suba icorporēa nō fac̄ fantasia vel spēm i fantasia. q̄z fantasia ē virtus corpo- rea q̄ nō ē nata recipere nisi similitudinē rei corporalis vel ex̄ntis i corpore. Doc̄ p̄firmat̄. q̄z fantasia ē motus scūs a sensu s̄m actū vt p̄z. z. huius. v̄n̄ qd̄ non ē sensibile vel qd̄ nō facit sensū i actu nō v̄r̄ eē fatasiabile. ḡz r̄. ¶ Itēz itelligibile ōz eē p̄portōatiū itellcū r̄ v̄r̄ obrii potētie. mō suba p̄ma icorporēa q̄ ē ōs non ē p̄portōata itellcū n̄o. q̄z ip̄e ē v̄rtutis infinite. vt p̄z. s. p̄hy. r̄ itellcū n̄ ē fi- nitus cū sit forma corporis finiti. s̄z finiti ad ifinitū nul- la ē p̄portio. ¶ Itē itellcū n̄ nō pōt itelligere illa etiā q̄ sūt maxie itelligibilia. s̄z sube sepate sūt maxie itelli- gibiles. ḡz r̄. maior p̄bat̄ q̄z itellcū aie n̄ se h̄z ad ea q̄ sūt māifestissima i nā sicut oculus nocticocoris ad lu- mē solis vel diei. vt p̄z. z. met. manifestissima at̄ nāe sūt maxime itelligibilia. h̄ est manifestū. ḡ itellcū n̄ non pōt itelligere maxie itelligibilia. cū ad ea se h̄z sic ocl̄s nocticocor̄ vel noctue ad lumē diei. r̄ sic p̄z maior. r̄ mi- nor apparet. nā sube sepate sunt maxie entitat̄ resp̄cū alioz entiuū r̄ sunt actus puri. r̄ sic sunt maxie itelligibi- lia cū v̄nūq̄q; ē itelligibile s̄m q̄ ens actū. ḡz r̄. ¶ Op̄ posituz arguit̄. nā itellecōis p̄t̄ itellre oia illa q̄ p̄tinent̄ sub suo obō p̄. sic visus p̄t̄ videre oia illa q̄ cōtinent̄ sub eius obō p̄. s̄z sube sepate p̄tinent̄ sub obō p̄ itellecōis. q̄z sunt entia. imo nobilioza alijs. vt p̄z. iz. meta. ¶ In ista q̄. sic p̄cedā. p̄ recitabo q̄sdā opi. q̄s cōmē. recitat. r̄ eoz defectus s̄m p̄mē. z^o recitabo q̄sdā opini. modernoz r̄ qd̄ in ea sit h̄ari. r̄ cōmē. 3° recitabo opi. auerros r̄ eaz manifestabo s̄m posse meuz. 4° mouebo difficultates fortiores q̄s scio h̄ illā opi. r̄ r̄idebo ad eas s̄m q̄ dede- rit mihi deus. Et 5° dicā ad rōnes adductas ari. i. p̄n^o q̄. ¶ **O**p̄io galēxā. vt recitat hic cōmē. fuit. q̄ itellcū n̄ nō bene pōt itelligere substantias separatas. quod sic p̄bauit. omne generatum quando peruenit ad finez in gnātōe r̄ ad p̄fectōem ita. s. q̄ fuerit p̄fecta eius gnatio tunc puenit ad p̄plementū r̄ ad finez in sua actiōe si fu- erit de entibus agentibus. aut in passioe si fuerit de en- tibus patientibus. aut in vtroq; si fuerit vtrunq;. verbi ḡra. hō nō venit ad finez in actiōe q̄ est ambulare. i. non at̄ u' at̄ p̄fecte r̄ p̄plete nisi q̄i uenerit ad finez i gnātōe

.i. qñ dispōnes mēbroz reqñite ad ambulādus fuerit pfecte gnāte ⁊ sic in alijs similibus. mō itellcūs ī hitu est vnū entū gnābiliū. ⁊ iō cuz fuerit eius generatō ppleta tūc habebit pplete ⁊ pfecte suā opatōez. opatio āt eius est cāre itellcū ⁊ itelligere ea. ⁊ iō necesse est cuz fuerit in vltima pfectōe vt habeat has duas opatiōes pfecte. pfectio aut in cāndo itellecta est facere oia intellecta in potentia actu itellecta. pplementū āt intelligendo ē intelligere oia abstracta ⁊ inabstracta. necesse est igit q̄ itellcūs in actu cū venerit ad cōplementū suuz gnātōis hēat has duas opatōes. ¶ Sz ḡ istā rōne sunt multe dubitatōez vt Lōm. obicit. p̄ qz nō est notuz p se q̄ cōplementuz ī opatōe. i. opatōis q̄ est intelligere sit itelligere res abstractas nisi hoc nomen qd ē imaginari. i. itelligere diceret de eis ⁊ d̄ rebus mālibus vniuoce. sicut d̄ hoc nomen ambulare de pfectiori ⁊ ipfectiori. qñ dicat Lōm. q̄ illa rō Alexā. nō cludit euidenter ppositū qd itendit. qz cū d̄ in maiori q̄ oē gnātuz qñ sua gnātōe ē cōpleta tūc puenit ad pplementū sue opatiōis. vtz est ad cōplementū illius opatōis quā p̄us hēbat icōplete ⁊ ipfecte. qz opatio pfecta ad quas puenit est vnus rōnis cū opatōe ipfecta quā p̄us hēbat icōplete ⁊ ipfecte ⁊ alr nō. vbi ḡra. cū pfecta est gnātio dispōnum q̄ regrunt ad ambulatōez tūc cōtingit ābulatio pfecta q̄ vnita est cū ābulatōe ipfecta pcedente. mō itelligere res abstractas q̄nis sit opatio pfectior q̄ itelligere res māles tñ itelligere nō d̄ oio vniuoce de ḡ itelligere ⁊ illo. vel saltē nō d̄ n̄t solū fm magis ⁊ minus p̄c̄m i eadez sp̄e sic ambulatio p̄oz ⁊ posterior. ¶ Itē q̄rit Lōm. q̄lī opatio p̄zia itellcūs agentī q̄ est facere itellecta attribuit itellcūi gnābili ⁊ corruptibili. i. intellectui in hitu nisi ponet q̄ itellcūs q̄ ē in hitu sit agēs ppositū cū mālyt dicit The mistius. qd esset incōueniens vt p̄z ex p̄dictis. qz itellcūs agens est eternus. ⁊ itellcūs ī hitu ē gnābilis ⁊ corruptibil. Sz forte diceret Alexā. q̄ opatio itellcūs q̄ ē facere itellecta nō attribuit itellectu in hitu solū. sz cōposito ex itellectu agēte ⁊ itellectu in hitu ita q̄ forma postrema q̄ abstrahimus itellecā et itelligimus ea est cōposita ex itellectu agēte ⁊ itellectu in hitu. ¶ Cōtra h̄ remanet dubitatio qz ex cōplemento actiōis q̄ est cāre itellecta nō ōz cōtingere nisi cōplementū opatōis q̄ ē itelligere ea. ⁊ nō itelligere res abstractas. qz itellcūs agēs nō facit res abstractas de potentia itellecl actu intellectas vt p̄z ex isto ⁊ Lōm. dicit ⁊ metaph. vñ q̄nis cōcederet q̄ cōpleta gnātōe in hitu ipse itellectus agēs faceret oia q̄ sunt potentia itellecta actu itellecā. nō tñ ex ḡ apparet qmō itelligeremus subas separatas. nec apparet quō ppositum ex itellectu agente ⁊ itellectu possibili vel in habitu hēret istā operatōez. i. itelligere res abstractas. qz ḡ opatio n̄ pōt attribui alicui gnābili ⁊ corruptibili nisi p accñs. Itellcūs āt ī hitu ē gnābil ⁊ cōruptibilis sic obicit cōmē. ⁊ magis declarabit ī p̄ntibus. ¶ Itē q̄rit cōmē. quō eternū idiget ī opatōe sua alio gnābili ⁊ corruptibili. ⁊ dicit ipse q̄ ipse loq̄t de hoc post. qz ista p̄stio ē qd̄dā fundamētū ⁊ p̄ncipiū eius qd̄ ipse vult dicere de p̄litate p̄tinuatōis cū rebus abstractis. ¶ Sed adhuc obicit cōmē. ḡ opi. Alexā. qz ipse posuit itellcūi p̄olem gnābilē ⁊ corruptibilē vt dicit cōmē. qz vt ei videt nullus modus posset inueniri nālis q̄ possemus itelligere res abstractas. nā itellcūs ōz ē itelligibilis vel itellcū ī oibus maxime ī rebus liberatis a mā. Si ḡ eēt p̄ole q̄ suba gnābilis ⁊ corruptibilis itelligeret formas abstractas ⁊ reuertere īdē cū eis tūc possibile eēt vt nā possibilis fieret necia. et hāc obiectōem

posuit cōmen. ppe p̄n^m huius digressionis. ¶ Sed bec vba cōmē. multū videntur eē dubia ⁊ obscura. nō. n. vi de ē esse verū q̄ itellcūs sit idē cū itellecto ⁊ cū eo quod intelligit. qz sic itellcūs itelligens lapidē esset idē cū lapide. ⁊ itelligens asinū esset idē cū asino. qd̄ est ridiculū Et si d̄ q̄ itellcūs ōz esse itellcū q̄tū ad eius sp̄em ita qz sp̄es rei q̄ itelligit recipiat ī itellectu ⁊ itellcūs sit idē cū ea sicut subm̄ cū suo accñte. vel sicut p̄c̄ibile cū sua p̄fōe. Cōtra. mā p̄ma itelligit ⁊ tñ ipa nō h̄z sp̄ez. vt p̄z p̄. phy. ¶ Itē si sic itelligit dictū cōmē. q̄ itellcūs ōz eē idē cū itellecto q̄tū ad eius sp̄ez tunc nō videt cōmen. bñ arguere ḡ Alex. qz nō ē ipole q̄ aliqd̄ gnābile ⁊ cōruptibile recipiat sp̄ez alicuius eterni. sicut aliqs visus recipit sp̄em lunis solis ⁊ etiaz sp̄em magnitudinis vt figure solis. ⁊ oia hec sunt eterna fm p̄m p̄. celi ⁊ mūdī. ⁊ tñ visus est cōruptibilis. ¶ Ad hoc sic credo esse dicendū qz cōmen. sic intellexerit. itelligens ōz esse itellectū ī oibus q̄tū ad eius speciem vlem vel p̄p̄hensionez vlez ita qz sp̄es vlr rep̄ntantes rem q̄ itellr vel saltem ipsa p̄p̄hensio vel cognitio vlis rei sit in itellectu ⁊ sit idem cū eo sicut pfectio cū suo p̄c̄ibili. ⁊ hoc est manifestuz. Sp̄es enī vlis ⁊ cognitio vlis q̄ itellcūs itelligit aliqd̄ itelligibile nō est ī ipso itellectu subiectine. sed ī itellectu q̄ itelligit. ⁊ hoc maxime verū est ī rebus liberatis a mā. qz eaz p̄p̄hensio vlis est nobilior ⁊ pfectior itellectus q̄ p̄p̄hensio mālis rei. ⁊ q̄tū est de se semp̄ sunt intellecte. ⁊ intellectio q̄ itelligit se est idem cū eaz suba. vt coiter credit. Ad̄ dico vltorius qz nulla suba gnābilis ⁊ cōruptibilis pōt recipere specie aut p̄p̄hensionez vlez rei eterne. nec esse idem cū ea. sicut pfectibile cū sua p̄fectōe. qd̄ sic p̄z. Dis. n. suba gnābilis ⁊ cōruptibilis est corpea ⁊ indiuiduata. ⁊ sic qcqd̄ recipit ī ea recipit idiuidualr ⁊ corpalr q̄q̄ mō qd̄ repugnat vltirati. vnde māifestū est qz nulla talis suba recipit p̄p̄hensionez vlem. ⁊ multo fortius nō recipit p̄p̄hensionez vlez rei qd̄ de se est abstracta si ḡ aliq̄ suba gnābilis ⁊ cōruptibilis recipet p̄p̄hensionem vlem opozteret qz ipsa suba fieret imālis ⁊ incorporea. ⁊ p̄ oñs eterna ⁊ necessaria. ⁊ sic nā polis. i. gnābilis ⁊ cōruptibilis fieret necessaria qd̄ ē ipossibile Itēz Lōm. inspectis diuersis v̄bis Alexā. ⁊ eis cōcordat vt est possibile colligit itentōez Alex. fuisse de isto p̄posito qz cū itellcūs mālis. i. itellcūs ipolis fuerit pfectus hitibus speculatiuis sic qz itellcūs ī hitu fuerit pfecte generatus tunc itellectus agens cōtinuabit. i. iūget ei vt forma ⁊ tunc per eum itelligemus res abstractas nō ita qz itellcūs ī habitu itelligit illū itellcū cum in itellectu in habitu sit gnābilis ⁊ cōruptibilis. Itē aut scz itellectus agens est ignābilis ⁊ icōruptibilis. i. mō p̄dicto. sz qz itellectus agens vniet itellectu in habitu tanq̄ forma. ⁊ sic p̄ eū itelligemus res abstractas. Tūc obicit cōmen. ḡ sniaz alexādri. Nā qz itellectus agens nunc sit forma itellectus ī habitu cū prius nō esset eius forma puenit ab aliq̄ dispōne facta nouo ī itellectu in habitu. ⁊ tunc q̄rit q̄ sit illa dispō q̄ l̄ter p̄ringat. ⁊ hoc nō declarauit alexan. ⁊ iō insufficienter dicit. bec sūt meliora motina Lōmen. q̄ adducit ḡ alexan. ī isto. 3. ¶ Po stea cōmen. loqtur de opi. themisty. pbauit āt themistius qz itellectus n̄ h̄z potentia abstrahendi formas māles ⁊ itellndi eas. q̄to magis h̄z potentia itellndi ea q̄ sunt denudata a mā. q̄ si sic argueret. Si illud qd̄ videtur minus inesse inest ⁊ illud quod magis. sed minus videtur inesse qz itellcūs n̄ possit abstrahere formas māles ⁊ eas itelligere qz qz ipse possit itelligere de se formas abstractas et cognoscere ergo ⁊c. ¶ Cōmentator. vero

Tertius

Trigesimaseptima

obycit ei. qz aut ipse Themistius opiabatur itellcū poles
 ee generabile & corruptibile. aut eternū. Si opiabatur
 pmo: & tunc eius rō est insufficientis. qz sicut nō seqt q illō
 qd ē magis visibile i se est magis visibile apud nos. vbi
 gra. color & lumen solis. color. n. minus hz de intentione
 visibili qz lumen solis cū color nō sit visibilis nisi p solē
 s; nō possumus ita aspicere solē sicut colozes. & accidit
 visui ppter mixtionē cū mā. sic nō seqt vt idēz opet ma
 gis intelligibile a nobis si itellcū nō sit res mālis & res
 māles sint gnābiles & corruptibiles. imo eēt ei oio iposi
 sibile vt declaratū est pūs. Si at ponat q itellēs polis
 nō sit admixtus māe tunc certe ille pmo erit vus. s. illud
 qd est magis intelligibile magis pphendit. i. ad eius pph
 ensionē habet pfectior iclinatio nālis qz illud qd ppre
 hendit minus pscm. de illis at pphensioibus qz s; imālia
 pphendit pfectius & nō eē. suba. n. mālis qz hz nāle desi
 deriū ad cogiscndū minus pfectā hz nāle iclinationē
 & desideriū nāle ad pphensioē rei nobilior | & pfectior |
 eo qz cognitio rei perfectioris & nobilioris est nobilior &
 pfectior. & iō ad eā est nobilior iclinatio & pfectius desi
 deriū fm nām. S; nō oz. qz suba qz cōprehēdit rem pfe
 ctioez hēat nāle iclinatōez. vel nāle desideriū ad ppre
 hensionē rei minus pfecte tāqz ad suā pfectōez nālem.
 ¶ Lōcedendū ē g supposito q itellcū nō sit suba imālis
 potens nāli potentia & appetēs appetitu nāli intelligere
 res māles qz ipse ex nō imālis hz nāle aptitudinē aut nā
 le appetitum ad intelligere res pfectiores. s. imāles.
 ¶ S; adhuc remanet qd qre itellcū possibilis nō itel
 ligit h; subas i pñ: sic i fine vel posteriori. & hāc. q. forte
 nō soluit themistius iō nō dixit sufficēter. ¶ Deide Lō.
 recitat opi. auēmpace. de q pūs dixit q multū pscruta
 bat in hac. q. & laborabat declarādo hāc p̄tinuatōez eē
 possibile i sua epla quā vocauit cōtinuationē itellcū
 cū hoie. & in li. de aia. & in multis alijs libris. & videbat q
 ista. q. nō recesserit ab eius cogitatōe nec p tps modicū
 vnus oculi. & verbū eius i h est firmius verbis alioz
 Dixit itaqz Auēmpace q itellcū nō pōt intelligere subas
 abstractas. ad cuius pbōez ipse supponit aliq tāqz pnci
 pia. pmo q itellcā speculatiua sūt scā. et h itellcū est
 p̄ticulariter nō vlr. nā aliq itellcā sūt eterna. s. que sūt
 sube sine mā. Deide posuit q oē scm hz gditatē. s. oē scz
 hz formā i mā. Deide posuit q oē hns gditatē itellcū
 nō natus ē abstrahere illā gditatē & itellre. i. abstrahere
 & intelligere. Ex qbus cludit q itellcū natus ē abstra
 here foras intellectoz & gditates eoꝝ. Ex qbus suppositū
 inuebat duas sustinef. i. duas rōes. qz pma pōt sic formari.
 ois itellcū q ē natus intelligere aliq id intelligibile cuius
 itellctū ē vnū nūero apud diuersos hoies ē natus itel
 ligere subam abstractā. s; itellcū nō est h; g. rē. maior
 ppō appz. qz suba abstracta est tale intelligibile cuius i
 tellcū est vnū numero apud diuersos hoies vt ipse sup
 ponit. minorē vō pbat. qz itellctio alicuius intelligibilis
 nō multiplicat nisi fm multiplicatōez formaz spialū
 cuz qbus sustinef in vnoquoqz idiuiduo. i. itellcū. sed
 spēs intelligibiles vel ipz intelligere nō multiplicat nisi
 p multiplicatōez fantasmaz indiuiduoz a qbus de
 pender. cū g itellēs possit intelligere aliq id intelligibile
 cuius nulluz fāasma ē. sicut forte pōt intelligere suum
 actuz exātē in eo q nō ē fantasiabilis. v̄ ex h q ipse pōt
 itellre tale intelligibile cuius itellcū est vnū & idē apud
 oēs. & qz tale est suba abstracta. g pōt intelligere subam
 abstractā. ¶ & rō sic pōt formari. Ille intellectus q pōt i
 telligere gditatē simplicē. s. q nō hz gditatē pōt itellige
 re subam abstractā. s; intellectus nō est h; g. rē. maiores

ppōem habuit p māifesta. nā suba vel forā abstracta ē
 talis gditas. s. simplex nō hns gditates. & miore pbaui
 qz cuz aliq intelligibilia sint facta & p pns hntia gdi
 tes. itellēs pōt h; gditates abstrahere vt p; ex pmissis
 aut g abstrahendo gditatē ab hēte gditates i infinitū
 pcedit. vel nō. Si dicit q pcedit in ifinituz h statim est
 incōueniens. qd pbaui. qz sic intelligens & abstrahens
 faceret intellectus. i. actus itelligendi ifinitos diuersos
 in spē. s. qz aliq illoꝝ magis essent liberati a mā. i. magis
 elōgati a mā & vltiores qz alij. g. relinqt qz erit status ab
 strahendo gditatē ab hēte gditatē. aut ergo erit status
 ad aliqd habēs gditatē quā itellēs nō ē natus abstrahere.
 qd ē ipossibile s; pmissa. aut erit status ad aliqd quod
 nō erit nec hns gditatē. & h ē ipossibile. qz illud ē puatō
 .i. nō ēs simplr. aut erit status ad aliquā gditatē simpli
 cez q nō hz vltorius gditates abstrahibiles. & sic habet
 ppositū. Et cōfirmat hoc p illud quod aristo. cōsuevit
 dicere in talibus demrātōibus. qm qm necesse est absci
 dere in ifinitū melius est abscindere in pncipio. vult g
 Auēmpace q intellectus noster abstrahendo gditatem a
 gditate puenit ad gditatē simplicē q vltorius nō hz g
 ditatē. & q tale ē suba abstracta. Sed cōmē. h illā auctē
 arguit. qz si gditas diceret vniuoce de gditatibus rerū
 māliū & de gditate itelligibiliū abstractoz tunc ppō di
 cens q itellcū natus ē abstrahere gditates i eo q sūt
 gditates. eēt vera. Si aut equoce tūc demrātio nō erit
 vera. qz nō seqt. si itellcū i abstrahēdo pueniat ad gdi
 tatē simplicē q ppter h possit intelligere formā abstra
 ctā. & de isto q̄liter se habeat. i. quō gditates dicūtur de
 gditatibus rez māliū & de gditatibus rez abstractaz
 ē valde difficile. tñ manifestū est p se q nō dī de eis pu
 re equoce. qz de eis tūc nō cognosceret vna pars phie.
 qd p; falsū esse ex metaphyca q cōsiderat de vtrisqz gdi
 tatibus. vt p; 8. & 10. meta. nec dicitur pure vniuoce. qz
 gditas imālis est ingnābilis & corruptibilis. s; gditas
 rei mālis est gnābilis & corruptibilis. & talibus nō ē ali
 quod coē vniuoctū. vt p; 10. meta. & p̄cipue vniuoctiōe
 spēi spālissime. Utrū aut dicaat multipl̄ fm analogiaz
 qd est eē mediū iter pure equoctū & pure vniuoctū idiget
 pscrutatōe. ¶ Itē si cedit q gditas dī vniuoce de illis
 & de his adhuc remanet qd & auēp. quō corruptibile in
 telligit quod nō est corruptibile. ipse. n. posuit itellctū
 esse cōruptibile. ¶ Et si diceret q itellcū est icorrupti
 bilis adhuc remaneret qd quō itelligit itellcōe noua
 qd natum est semp itelligere & i pterito & i futuro. Ita
 sunt dicta cōmen. h illā secūdā rōem auēmpace. Sed h p
 mā nō multū expse loqtur nisi q ipse dicit q ille die
 vie sunt qsi cōuicinātes se. Et possumus rñdere ad illā
 rōem iterimēdo minozes ppōez. nunq. n. itellcū itelli
 git aliq id intelligibile cuius itellcū sit idē apd diuersos.
 accipiēdo itellcū p specie itelligibili vel p ipo actu in
 telligendi. ¶ Et ad pbatōez cū dī. q itelligere nō mul
 tiplicat nisi p multiplicatōez fantasmaz. dicendū q
 verū est. sed aliqñ multiplicat p multiplicatōez fanta
 smaz q sunt ipsaz rerū q itelligūt sicut itelligere albe
 dinez & itelligere nigredinē & h; & Et aliqñ diuersificat
 itelligere p diuersitatez fantasmaz q nō sunt fāasma
 ta eoꝝ que itelligunt p̄prie s; sunt fāasmata aliquoz
 alioꝝ a quibus dependent illa que itelliguntur. s;
 cut itelligere quo ego itelligo speciem itelligibi
 lēz lapidis & illud quo tu itelligis ipsā spēm lapidis di
 uersificat fm diuersitatez fāasmaz a qbus dependet
 spēs lapidis. Nā itelligere spēm lapidis aut ē idēz realr
 qd itelligere lapidez. ita q lapis & eius spēs itelligūt

eodez actu et quod diuersificat vnum eorum et reliquum. aut saltē intelligere spem lapidis non fit nisi pcedente intellectu ipfius lapidis. et sic ides quod prius. **¶** Aliter potest rñderi ad illam rōnem negādo maiore. quod quicquid intellectus possit intelligere aliqđ intelligibile cuius intellectum ē vnum nūero apud me et apud te. tñ nō sequitur ex hoc quod possit intelligere subas separatā quod intelligibile cuius intellectum est vnum nūero apud diuersos non dicitur vniuoce de suba abstracta et de reliquis. et ideo non vñ illa rō. Nec sunt quę pñt sufficere de illis opionibus quę recitat Cōm. **¶** Opio vō qđ rñdā expositoz latinoz et p̄cipue s̄ris Thome et suoz sequētiū fuit quod intellectus nō vnitus cozpoz nō potest intelligere subas separatās qđtū ad eaz gđitates quod pbare nōtū spāl̄r ex vno. dicunt. n. quod intellectus nō est forā cozpoz nri dans ei eē simplr. et dicunt quod ipse intellectus nō est infimus in gñe intellectualis nāe mīmus p̄cipās de v̄tute intellectiua intm̄ quod ipse natus ē moueri ad intelligendū a fantasmatibus rerū exp̄tibus ī nobis. et quod illa quę sunt nālia sp̄manent. ideo intellectus nō qđdiu ē vnitus cozpoz nō intelligit aliqđ nisi ad eius intellectiōnē posset moueri ab aliqđ fātasmate. **¶** Ad ad intelligere quod gđitatē sube separe nō potest moueri a fātasmate vt supponit. Addunt tñ isti quod intellectus nō iunctus cozpoz bene potest intelligere subas separatās qđtū ad eē. **¶** Un̄ ari. dem̄strauit eas esse p̄ motū p̄petuū vt p̄ s̄ phycōz. **¶** Et addunt quod post separem intellectus a cozpe ipse potest intelligere gđitates separatās nō p̄mutatōez a fantasmatibus. s̄ p̄ aliū modū. s̄ p̄ influentiā ab intelligentia supiozi. Sed sine dubio ista positio vñ valde irrōnabilis et cōtraria phie p̄ quod dicit quod intellectus nō iunctus cozpoz nō potest intelligere subas separatās qđtū ad eaz gđitates. **¶** Cōtra. nulla forma ipedit a sua opatōe nobilissima p̄ vnionē eius ad suam p̄p̄riā māz. quod tūc illa vnio nō eēt ipsius forme s̄m eius nām. nec p̄ cōns posset fieri ens nāle simplr vñ et p̄ se et nāl̄r ex illa forma cū sua p̄p̄riā mā. quod est absurdū. s̄ intelligere gđitatē sube separe ē nobilissima opatio aie hūane. s̄ intelligere gđitatē dei sup̄remi vt p̄z sat̄ p̄ ethicoz et. ideo corpus aut hūanū est mā p̄p̄riā aie hūane. vt oēs cōcedunt. ḡ r̄c. **¶** S̄z diceret quod nulla forā ipedit p̄petuo a sua nobilissima opatōe p̄ sui vnionē ad māz s̄z p̄ aliqđ t̄ps potest ipediti. et sic diceret in p̄posito. nā aia humana p̄ t̄ps p̄ qđ vn̄ cozpoz ipedit ab intellectu gđitatis sube mā. s̄z nō ipedit p̄petuo quod nō erit separe poterit ipell̄r. **¶** Cōtra. aia hūana aut est nata intelligere subam separatā per suam substantiam. aut per eius speciem formatam ab ea. aut per aliquam speciem causatam a fantasmate nō vñ alius modus rationabilis etiam si fingere liceat. Si per suā subas. tunc cū vnio eius ad corpus nō moueat eius subas segtur quod vnio eius ad corpus nō impedit ipsā a tali intellectu. et s̄l̄r si ipsa est nata intelligere p̄ aliquas spem receptā a fātasmate segtur quod eius vnio ad cōpus nō ipedit ipsaz imitari a fantasmate. imo magis iuuat ad h̄. Si vō d̄r quod ipsa aia hūana est nata intelligere h̄ spēs per eius spem receptā. q̄ret quod vnio aie ad cōpus ipedit aut phibet aut nō pmittit receptionē huius sp̄i h̄ nō videt aliqđ mō eē rōabile. quod gnātio alicuius sp̄i nō ipedit a cozpoz aliquo nisi illud corpus hēat dispōnē d̄riam illi dispōni quā req̄rit illa spēs. verbi gr̄a. spēs coloris resp̄t in medio diaphaneitātē in quo d̄z gnāri et nunq̄ aliqđ corpus ipeditet gnātionēz sp̄i coloris nisi h̄ret opacitatē quę est d̄ria diaphaneitati. et sic in alijs. mō corpus humanū nullā h̄z dispōnēz d̄riā dispōni quā req̄rit receptio sp̄i sube separe nisi quod vt discoloris pōni fingeret aliqđ talē dispōnē. quod sube imāles et earuz spēs nullū h̄nt d̄riū nec p̄ se nec s̄m suas dispōnēs p̄p̄as. ḡ r̄c

Illā rō confirmat. quod bonū simplr alicuius nature nunq̄ ipedit p̄ aliquod bonū simplr eiusdē nature. quod. n. ipedit bonū simplr alicuius ē ei simplr malū vt p̄z cuiuslibz nō deprauato. sed intelligere gđitatē sube separe ē bonū simplr intellectū humano et vnio eius ad corpus hūanū est bonū simplr ipsi intellectu. **¶** Itē q̄rat ab istis vt quod gđitas sube separe sit ides realr cū eius eē aut nō. Si dicat quod sit oīo idē realr mirū ē quod intellectus vnitus cozpoz intelligat eē talis sube et nō intelligat eius quiditatez. Si vō dicas quod gđitas sube separe sit aliud realr ab eius esse et eō? q̄rit vtrū tu cogiscas istā alietatē vel nō. si nō. ḡ tu loq̄ris de eo quod tu nō cognoscis. et sic fatue. vel solū fantastice tu loqueris et non est tecum disputandū Si vero tu cogiscas illā diuersitatē et nō p̄ sensuz. ḡ p̄ intellectū. S̄z intellectus nō potest intelligere diuersitatez iter aliqđ duo nisi intelligat vtrunq̄ illorū vt p̄z z̄ huius. et z̄? ḡ intellectus intelligit gđitatē sube separe. S̄z dices quod verū est iperfecte sed nō p̄fecte. hoc nō sufficit quod hoc nō est tenere positōez illorū. Dicunt. n. quod intellectus nō vnitus cozpoz nō intelligit subas separatās. ex qđ arguit. quod nō intelligit subas separatās nō intelligit eas aliqđ modo p̄ locū a toto in mō ad suā p̄tē negatiue. et cū nō intelligat eas aliqđ mō nō intelligit eas iperfecte p̄ eundē locū. ḡa p̄ ad vltimū posset dici quod intellectus nō intelligit subas separatās qđtū ad eē. quod nō intelligit eē earū p̄fecte. vñ nō erat magi negādus eas intelligi qđtū ad gđitatē qđtū ad esse. **¶** P̄terea si non intelligunt perfecta a nobis aut igit hoc est verū p̄ tanto quod nō intelligimus eas ita p̄fecte sicut ipse intelligūt seipās. aut quod nō intelligimus eas p̄fectōe debita nobis s̄m nostrā nām. Si p̄mo? hoc est ridiculū. quod s̄l̄r deberet dici quod intelligentia inferior nō intelligeret superiorē eo quod nō intelligit eā ita p̄fecte sicut illa intelligit seipās. Et adhuc eadē rōne deberet dici quod nunq̄ intellectus nō intelligit h̄z subas p̄fectōe quod nunq̄ intelligit eas ita p̄fecte sicut ipse seipās intelligūt nisi diceretur quod ipse est aliquando ita p̄fecte nature sicut alie intelligentie separe. quod videtur absurdū Si vō intelligas quod intellectus nō intelligit illas subas separatās ea p̄fectōe quę ei debet s̄m sui gradū h̄ ē ficticiū. quod nō est manifestū p̄ se nec potest rōne cōuinci s̄m phiaz p̄fertim quod sicut dicebat vnio aie ad corpus hūanū non potest ipedit h̄z p̄fectōem. rō at̄ quod mouet istos soluet inferius in p̄ntibus. **¶** Nūc t̄ps est dicere sniam Cōmen. de isto q̄sito. qm̄ sniaz ari. exp̄ssam nō multū habemus in aliquo libroz quod ad nos puenerit. sed ī isto z̄? pmittit de hoc alibi p̄siderare. tñ qđ circa hoc videt̄ itellexisse adiūgā in p̄ntibus vt potero. Snia cōmen. quod inter oēs phos post aristo. p̄fectior fuit et subtilior est quod intellectus nō potest intelligere subas separatās s̄m quod nobis vn̄. i. intellectu quod nobis attribuit. et p̄bat h̄. z. metaph. cōmēto p̄ rōnē breuem. quod al̄ nā feciss̄ aliqđ octiofe. quod declarat. quod fecisset aliqđ nāl̄r intellectu alij nō intellectu ab aliquo sicut si fecisset solem nō p̄prehensum ab aliquo visu quod est d̄ dignitatez in nā. et hec rō inferius declarabit et defendet. Et ad videndū modū s̄m quem p̄rit̄git nobis ista intellectio pmittit cōmen. qđā fundamta q̄si p̄ncipia p̄ se nota in ista scia. **¶** P̄rimū fundamentū est quod intellectus nō h̄z duas actōes. i. duas opatiōes que attribuunt nobis. ita. s̄. quod denoiant nos hoies. quarum vna est de genere passionis et est intelligere. et alia est de genere actionis. et est abstrahere formas et eas denudare a materijs. quod nihil aliud est nisi facere eas intellectas in actu postq̄z erant intellecte in potentia. et dico quod iste due operationes nobis attribuuntur. et

Tertius

benominat nos hoies. dicimur. n. intelligetes. r abstra-
hentes. Et post illud fundamentu adiuigit Lom. qda de
paratode istaz opatoum r de opinione Alexan. s illa
sunt qsi incidentia r sunt satis maifesta ideopranseo.
¶ **U**lterius accipit Lomen. q intellectus in nobis duplr
sumit. aut naturalr. aut voluntarie. naturalr qd dicitur
illa fieri q sunt finerocinatode pcedete in qbus itellcus
non pot dissentire cognitio terminis nec voluntas pot
no velle credere esse va. r si pme ppones de qbus nesci-
mus qn extiterunt. i. qn pmo accepimus cognitioes eaz
r vn r quo. itellecta aut voluntarie. i. p rocinatodez pce-
dent ex pmiss ppobibus stitutā. r sc oclones q dmfant
in scientys. vbi gra. de pmiss. oē totū ē maius sua pte. r si
q b eqlibus eqlia demas q remanēt sunt eqlia. r alia hō
pncipia p se nota q ēt vocat dignitates. inter qs est vna
pma. s. nō stingit idem sil eē r nō eē vt p 3. 4. meta. Jste
n. ppones dicunt nālr itellecte qz itellectus p sua nāz
est natus recipe cognitioes eaz nō pcedente alia rōcina-
tōe s solū pcedente cognitioe terminoz vt ēt p 3 primo
posteriorz. Intellecta at voluntarie sūt illa q nō stati sūt
manifesta itellectui eē va s oz pcedere aliquā rōciatio-
nē ad credendū ea eē va ita q itellectus nō cedit ea nisi
velit r nisi p voluntatē r ex pposito rōcinatus fuerit ad
ea sufficienter. r hō sūt oēs oclones q demfant in phia
qvis qdā eaz sint ppingores pncipys p se notis q alie
vt sciunt ex pti. ¶ **U**lterius accipit Lom. q cognitiones
pmarū ppōnū dependent ab itellectu agente qd facili-
ter p exercitatio in ista scia. nā ipse intellectus agens est ille
q facit ex potentia itellectis actu itellectū vt pns appa-
ruit. res at ipotatate p terminos ex qbus hō ppōnes cō-
stituit sūt itellecte i potentia vt totū r ps r alia hō. r
istatū rez significata regrū ad itellectū pmas ppōes
¶ **U**lterius accipit Lom. r ocludit q itellectū voluntarie
dependēt ab ipo itellectu agente r a pmiss ppōibus. qsi
velit dicere q itellectioes oclonū q acgrunt p rōcina-
tōes cānt ab itellectu agente r a cognitioe vltitu pma-
rū ppōnū. Nō. n. possumus rōabilr dicere q ipse ppō-
nes nō hēant itroitu i eē itellectozū acqfitorū. i. nō hē-
ant aliqūliter cālitates sup ipsa itellecta voluntarie qz
maifestū ē vnicuiqz p expientia q ipse nō credit firmi-
ter hō ppōnes eē veras nisi reducant ad aliqs ppōnes
maifestas r pcessas. r pp b dcm ē i p posteriorz. q ois
doctrina r ois disciplina itellectiua fit ex pexnti cog-
tōe. s. pncipiozū. Nec ēt possumus vere dicere q sole p-
pōnes ve note sufficiat ad cognitioes ipsarū oclonū. iam
n. declaratū ē agens eē vnū r eternū supple qd facit de
eē i potentia itellecto actu itellectū. ¶ **P**reterea cognitioes
pmarū ppōnū dependēt ex itellectu agēte. q ēt cognitioes
voluntarie q dependent ex pmiss ppōnibus cānt ab in-
tellectu agente aliq mō. qz qd est cā cāe est cā cāti. Deide
accipit Lō. q cū aliq actio dependet a duobus agētibus
cōgregatis. nece est vt vnū illoz sit qsi mā vel instrū
ad alterū. r aliud sit qsi forā. aut qsi agens pncipale. r ex
b cōcludit q itellectus i hitu q ē i nobis. i. hitus r cognitio
cōclonis dependet ab itellectu agēte r a pmiss ppōnibus
aut ita q ppōnes sunt qsi mā. i. ad modū mae r itellectus
agens ad modū forme. aut ita q ppōnes sint qsi instrū.
intellectus agens sit qsi efficiens pncipale. dispō. n. i. b est
qsi pmiss. i. quasi redit in idem siue intellectus agens se
habeat ad modū forme siue ad modū agentis pncipal
Et sifr nō multū differt siue ppōnes sint ad modū ma-
terie siue ad modū instrū. ¶ **Q** aut in ista actōe. s. i. pducti-
one itellectus volūtarū itellectus agēs habeat se ad mo-
dū forme r pme ppōnes ad modū mae declarat pme.

Trigesima septima

valde subtilr. qz oia duo q sunt i eodē subto. r altez ē p-
fectius altero nece est vt respūs pfectioris ad minus
pfcū sit sicut respūs forme ad māz. vñ dicimus q vir-
tus imagiatiua se hz ad sensū cōem sicut forma ad māz
Nūc at vnū r idē est subm pmarū ppōnū r intellectus
agentis. s. itellectus polis q pprehendit hec ambo. sicut
diaphanū vnū r idē ē subm luis r coloris. r lux ē effici-
ens colores. i. itentōes colorū fm opi. quozūdā. r silr in-
tellectus agens est efficiēs cognitioes pmarū ppōnū. vt
dcm est prius. Sic igit manifestū ē q intellectus agēs
in ista actōe se hz ad modū forme aut ad modum agēt
pncipalis. ppōnes at pme ad modum mae vel instrū. Et
nōndum circa illud q nōnter dcm est itellectū agentē
se hēre ad modū forme aut agentis pncipalis. r ppōes
ad modum mae vel ad modū instrū. nō q sit in rei vita-
te r ppyssime forma aut agens pncipale. r ppōes sint
vere mae aut verū instrū qz nullum gnābile r cōrupti-
bile est ppe mā eterni. mō cognitio pmarū ppōnū est
gnābilis r cōruptibilis. r itellectus agens est eternus.
vt p 3 ex dcis. Sifr nullū gnābile r cōruptibile ē instrū
immediatū agētis eterni r incorporei. Celum. n. quod ē
instrū immediatū intelligētie est eternū fm suā subaz
vt p 3. celi r mundi. etiā instrū ppe dcm mouet ab agē-
te pncipali. vt securis a domificatore. r celum ab itelli-
gētia. pme at ppōnes aut eaz habitus aut cognitio nō
mouet ab intellectu agēte. iō itellectus agēs est effici-
ens fm cōem r famosā acceptōem agentis. s. p motuz ve-
rum r ppe dcm. ¶ **H**is igit fundamētis pmissis dicit
cōmē. inuentum fuisse modū fm quē cōtingit vt itellectus
agens cōtinuet nobis in postremo. r cā qre nō copulat
.i. nō vnit nobis i pno est ista. qm cum itellectū speculatiua
copulatū nobiscum p formas imaginabiles tunc itel-
lectus agens copulat cum itellectis speculatiuis. Illō. n.
qd pphendit ea est idē. s. itellectus mālis. nece ē vt intel-
lectus agens copulet nobiscum cōtinuatōe itellectozū
speculatiuoꝝ. r cum itellectū speculatiua fuerint exntia
in nobis i potētia ipse erit tunc copulatus nobiscū i po-
tentia. r cuz itellectū speculatiua fuerit exntia in nobis i
actu ipse erit tūc copulatus nobis i actu. r cū qdā fuerit
i potentia r qdā in actu tunc ipse erit nobis copulatus s
p tem r fm ptem non. r tunc dicimus moueri ad cog-
nitioē. r manifestum est q cum iste motus pplebit tunc
stati ipse itellectus copulabit nobiscū oibus modis. r tūc
pportio eius ad nos in illa dispōne est sicut pportio in-
tellectus i actu ad itellectū i hitu. r cū ita sit cōtingit q
hō intelliget p itellectū sibi ppum alia entia. r vt agat
actōe sibi ppa in oibus entibus. s. vt exerceat suaz opa-
tōes pprā respectu oium entium sicut itellectus p intel-
lectū q est in hitu qn fuerit cōtinuatū cū intentōibus
imaginatis oia entia itellectōe ppa. hō igit fm hunc mo-
dū vt dicit Themistius assilat deo. i. q est oia entia qm
mō r scies ea quomō. Entia at nihil aliud sūt nisi scia
eius. s. dei. Qd sic intelligo q entia s qz s i deo nō sunt
aliū nisi scia eius r scia eius ē cā pma r nobilissima oius
entiū vt p 3 iz. metaph. Et sifr hō fm itellectū ē oia etia
qstum ad eoz scias aut cognitioes. r ē cā oium entium
qstum ad eoz cognitioes itellectuales. r q mirabilis ē
iste ordo r q ēneus iste modus eēndi: qsi dicat mltuz
Et istuz moduz eēndi hois. s. adeptioē itellectus agēt
p quē intelligit subas separatas aut ipsā itellectōem
subaz sepataz p itellectū agentē adeptuz posuit cōmē.
eē pspitatē. i. felicitatem hois fm q hō vt p 3 iz. meta.
cōmento. 35. vbi sic loquitur. Ex hoc quidē bñ apparet
q arist. opinatur q forma. i. felicitas boninum in eo q

hoies sūt nō est nisi p̄ continuatiōez eoz cū intellectu q̄ declaratus est li: de aia. eē p̄ncipiū agens supple de p̄o intellectus actu intelligā r̄ mouens nos ad intelligere. q̄ at̄ coniunctio n̄ra cū ip̄o itellcū agente sit polis p̄bat Lō. ibidē. cūz intelligentie abstracte in eo q̄ abstracte sint p̄ncipia illoz quoz sunt p̄ncipia supple mouentia duobus modis. s. fm q̄ mouentes r̄ fm q̄ fines. intelligentia at̄ agens in q̄tū ē abstracta est p̄ncipiū supple mouens in q̄tū mouet intellectū n̄m possibilez ad intelligēduz vt pz ex dictis. nece est igit q̄ moueat nos fm q̄ amatu amās. i. in rōne finis. r̄ si oīs motus nece ē vt̄ p̄tinuet cū eo a q̄ sit fm finēz. i. oīs motus n̄alis puenit ad finēz ad quē ordiat̄ nece est vt̄ i postremo p̄tinuemur cū h̄ intellectu abstracto. i. p̄iugamur cū eo r̄ adipiscamur illū aliq̄ mō ita q̄ erimus depēdentes a tali p̄ncipio a q̄ celū d̄pendet q̄uis h̄ sit i nobis aliq̄ tpe. i. q̄ tūc̄ intelligemus p̄ p̄ncipiū q̄dāmō s̄ite p̄ncipio a q̄ celū depēdet. sicut. n. p̄ncipiū a q̄ celū depēdet est cā vlr̄ oīuz entiu itellcs agens cui p̄iungemur p̄leta ḡnatiōne intellectus i bitū ē cā oīuz n̄faz̄ itellectionū. ¶ Est ḡ intentio Lōm. sic arguere. p̄ oēm motū n̄ales determinatū acgrit̄ aliq̄ mō illud q̄d est finis illius motus. h̄ pz. qz alr̄ ille motus esset frustra. s̄ intellectus agens ē finis illius motus sp̄ualis q̄ est ḡnatio itellcūs i bitū. qz̄ intelligentie abstracte sūt cāe finales motuū q̄ sūt ab eis. Un̄ z̄: p̄hycōz cōm. dicit q̄ entia eterna p̄maria itentōe agunt p̄ se. ḡ p̄ ḡnatiōez̄ intellectus in bitū aliq̄l̄r̄ acgrit̄ ita q̄ aliq̄ mō sit forma itellcūs polis. r̄ qz̄ res opat̄ p̄ suā opatōez̄ p̄p̄iā quā p̄us nō hēbat iō p̄ h̄ adeptōez̄ intellectus agent̄ nos itelligimus aliq̄ vel aliq̄ q̄ p̄us nō itelligebamus saltē eodē mō. s. subas̄ abstractas q̄s ip̄e intelligit p̄ se ip̄m. Et forte ad istā intentōez̄ dicit Lōm. iz̄: metaph. cōmento iō: q̄ cū iste itellcūs. s. itellcūs agens fuerit denudatus a potentia videlz̄ cū ip̄e fecerit de oibus potentia itellctis actu itellcā r̄ nō remāserit aliq̄ potētia p̄uata sua actōe tunc itelligemus p̄ ip̄m fm q̄ actō eius ē suba eius r̄ est vltia p̄spitas. Intellegimus ḡ p̄ ip̄z̄ ea itelligibilia q̄ ip̄e intelligit p̄ suā subam. s. subas̄ sepatas. Uez̄ est tū q̄ aliq̄ itelligūt̄ illud de intellectu possibili. s. q̄ cū ip̄e fuerit denudatus a potentia. i. a p̄uatiōe. ita q̄ oīs potentia receptina quā hēbat fuerit deducta ad actū r̄ oīs p̄uatiō actus q̄ inuenit̄ i p̄ncipio sue vniōis ad idiuiduū fuerit remota pacq̄stōz̄ illius actus t̄c̄ nos itelligemus p̄ ip̄z̄ s̄z̄ q̄ actio eius est substantia. i. itelligemus p̄ subam eius. ¶ Nunc oīz̄ exponere illud q̄d ibi subiūgit̄ r̄ hec ē vltia p̄spitas. s. intelligere subas̄ itellcūs polis. vez̄ est respectu oīuz̄ itellectōz̄ q̄bus itelligūt̄ illa q̄ sūt de se potētia itellecta. Nā iter oia entia q̄ sūt potētialr̄ itellecta r̄ q̄ nō sūt actu itellecta de sui nā itellcūs polis est nobilior res. r̄ iō eius itellectio est nobilior itellectōibus talū entiu. r̄ p̄ oīs in ipsa est magis felicitas r̄ p̄pingoz̄ ē felicitati oibus illis nō tū simplr̄ est felicitas n̄ra r̄ sic̄ itelligeret̄. De q̄ at̄ intellectu loq̄t̄ ibi Lōm. nō ē bñ māu festū. tū de vtroq̄z̄ bñ pōt̄ rōnablr̄ expōi vt̄ pz̄ ex dictis. ¶ Dec igitur est q̄si tota snia Lōm. de isto p̄posito q̄ intellectus n̄r̄ itelligere pōt̄ subas̄ sepatas fm q̄ nobis attribuit̄. s. itellectōe noua q̄ denoiat nos r̄ a nobis depēdet r̄ de mō s̄z̄ quē hec itellectio p̄tigit̄. ¶ Ad maiorē at̄ euidentiā r̄ certitudinē p̄dicte snie mouere volo aliq̄s difficultates contra dicta r̄ ea soluere sc̄dm̄ posse meum. Una quidē difficultas est. qualr̄ p̄leta ḡnatiōe itellcūs speculatiui aut intellectus i bitū p̄tingit q̄ intellectus agens sit forma itellcūs possibilis alr̄ q̄ prius. nā ip̄e itellcūs agēs aut inheret̄ ip̄si intellectui possibili r̄ ip̄z̄

iformat sic̄ eius p̄ma p̄fectio. aut ē q̄dā suba subsistēs p̄ se. Si p̄mo mō ḡ p̄ ḡnatiōem itellcūs speculatiui nō sit de nouo forma itellcūs possibilis. Si z̄: p̄. q̄ ip̄e itellcūs agēs sit suba p̄ se subsistēs nunq̄z̄ erit suba p̄ se inherens ip̄i itellcū poli nec ip̄z̄ in formās. qz̄ absurdū eēt dicere q̄ aliq̄ suba q̄ p̄us erat p̄ se subsistēs postea sit inherens alicui alteri. sicut etiā absurdū est q̄ aliq̄ suba inherens subiecto postea sit p̄ se subsistēs. Et adhuc qd̄ esset qd̄ destrueret p̄ se subsistentiā itellcūs agentis. r̄ quod eius inherentiā nouā efficeret. Nō est assignare nisi q̄s fingeret. q̄liter ḡ cōringit̄ itellcū agentē de nouo posse vniri itellcū possibili sicut forma eius p̄ quā itelligit̄ de nouo. Nullo. n. mō adhuc videre sufficere cōplētū actuatiōis itellcūs possibilis. nā si itellcūs agens est suba p̄ se subsistēs ante cōplētū illud r̄ post cōplētū illud remanet subsistēs tunc nō est magis forma q̄ p̄us. ¶ Et auget hanc dubitationē. qz̄ dcm̄ fuit p̄us itellcū possibilē esse ens pure in potētia. r̄ eius p̄fectionē intrinsecā esse itellcū agentē. sicut. n. sp̄ itellcūs agens est vnitus possibili vt̄ forma q̄re perit tota p̄positio supradcā. ¶ Alia difficultas est de illo qd̄ cōmē. dicit q̄ cū aliq̄ itellcū speculatiua fuerit i potētia r̄ q̄dam in actu tunc intellectus agens erit copulatus fm partē r̄ fm partē nō. h̄. n. videt̄ oio ipole. qz̄ cū itellcūs agens sit vna suba icoz̄porea simplex nullas h̄z̄ partes nec q̄stitutiūas nec essentialē nec subiuas. r̄ si h̄z̄ pres̄ q̄ sunt virtutes eius ille nō sepant̄ ab eo nec vniunt̄ intellectui possibili q̄litercūq̄ sit p̄fectus aut dispositus. ¶ Alia dubitatio ē de h̄ quod cōmē. dicit illā itellectōez̄ q̄ contingit p̄ itellcū adeptū eē felicitatē hoīs. p̄mo qz̄ felicitas hoīs cōsistit i actu sapie. vt̄ pz̄. io. ethicoz̄. manifestū at̄ est q̄ h̄ intellectio nō ē actus sapie. vt̄ cōmē. cōfitē in isto tertio dicens. q̄ sua itellectio nō est aliq̄ sciaz̄ speculatiua. ¶ p̄terea felicitas ē bonū cōe. i. qd̄ pōt̄ p̄rigere cuilibet nō or̄bato ad virtutē. vt̄ aristo. docet p̄. ethicoz̄. talis at̄ intellectio subarū sepatarū p̄ itellcū adeptū p̄cedente p̄leta ḡnatiōe itellcūs speculatiui aut itellcūs i habitu non est bonū tale potens cōtingere cuilibet hoī nō or̄bato. imo valde pauci aut nulli sunt hoies q̄bus p̄tingit̄ itellre oia itelligibilia ḡ videt̄ q̄ hec nō sit hūana felicitas. ¶ Itē cū phia practica sit aliq̄ pars essentialis phie mirū est q̄ cōmen. i. toto isto cōmento nō loq̄tur de itellcūs opabilibus s̄z̄ solū de itellcūs speculatiuis. vt̄ pz̄ ituenti cōmentuz̄. ¶ Itē videt̄ q̄ rō cōmen. q̄ putat posse p̄bare q̄ itellcūs noster intelligat subas̄ sepatatas nō est efficax. qz̄ frustra est illud quod est natū attingere aliq̄ finē r̄ n̄ attingit ip̄z̄ fm ari. z. p̄hy. mō itellcūs n̄r̄ r̄ eius itellre nō est finis subaz̄ sepatataz̄ vt̄ manifestū ē. qz̄ inferior est eis r̄ minus nobilis. ḡ itelligētie separate nō erunt frustra dato q̄ nō itelligant̄ ab itellcū n̄fo. cuius op̄positū vult illa rō cōmē. vt̄ dicit̄ isti sic opinātes. ¶ Ad p̄mū istoz̄ credo esse dicēdū saluo meliori iudicio q̄ cōplēta ḡnatiōe itellcūs in habitu vlr̄ itellcūs speculatiui ip̄e itellcūs agēs q̄tū ad suā subā nō vniit̄ de nouo ip̄i itellcū poli vt̄ forā. imo q̄tū ad ipsā subā ip̄e sp̄ est vnitus ei vt̄ forma ip̄m in formās. s̄z̄ bñ vniit̄ ei tūc̄ de nouo q̄tū ad eius cognitōez̄ ita q̄ cognitio itellcs agēt̄ vniit̄ itellcūi possibili vt̄ qdā actus r̄ forma. ¶ Ad cuius euidentiā cōsiderādū ē q̄ itellcs polis natus ē accipe cōgnitionē cuiuscūq̄ sube p̄ eius effcū p̄ se r̄ p̄p̄z̄. r̄ h̄ manifestū paz̄ exercitat̄ in scia n̄ali. ¶ stat at̄ q̄ actus itellcūalis quos recipit itellcūs possibilis sunt effcūs p̄ se r̄ p̄p̄z̄ itellcs agēt̄ q̄ facit vlr̄ de oipotētia itellcō

Tertius

actu intellecti in intellectu possibili. et ipse non est natus facere immediate alios effectus. vñ sequitur quod intellectus polis per cognitionem suorum actuum quos recipit natus est recipere cognitionem ipsius intellectus agentis. et sic intellectus agens quo ad suam speciem aut cognitionem vñ intellectui poli de nouo. et cum intellectus polis recipit aliquem actum intellectualem productum ab intellectu agente et ipse cognoscit tunc pertinet ei intelligere intellectum agentem quantum ad virtutem actiua illius actus et cum accipit quodam actus et quosdam non tunc cognoscet intellectum agentem quantum ad aliquam virtutem vel calitatem et quantum ad aliquid non. et cum recipit omnes actus intellectuales quos natus est agere intellectus agens et eos cognouerit tunc accipiet cognitionem intellectus agentis quantum ad omnes eius calitates et virtutes. tunc ulterius subest ipsius agentis. et sic modo intelligo verba Lō. quod cum intellectus fuerit quodam potentia et quodam actu tunc erit copulatus. i. vnitus aut diuictus secundum premissa supple cognitionem virtutis eius. et sic preter non. et sic. ¶ Dicitur ergo modo quod cum intellectus polis fuerit actuatus omnibus actibus rebus intelligibiliis pertinentiis ad perfectiōem vniuersi quos actus producit intellectus agens tunc per cognitionem illorum actuum ipse deueniet in cognitionem sui ipsius ut prius dictum fuit. Et ulterius per cognitionem istorum actuum ducet ad cognitionem intellectus agentis a quo producit. et sic vñ intellectus agens intellectui poli ut forma et per eum sic vñ pertinet ei intelligere alias subas separatas. Sed sunt due rationes prima est quod per actus intellectuales quos recipit intellectus polis prius puenit ad cognitionem sui ipsius quod ad cognitionem intellectus agentis cum isti actus dependeat ab utroque. Secunda quod quare et quomodo cum intellectus polis sic intellexerit agentem pertinet ei per eius intellectiōem informate ipse intelligere subas separatas. ¶ Ad primam dico quod illud per tanto pertinet quod habet actus intellectuales siue sint habitus siue cognitiones quodammodo sunt propiniores secundum naturam ipsi intellectui poli quod agentis cum informat intellectum potest et non agentem per se. et ideo intellectus polis de notat intelligit. Vñ ari. loquitur de intellectu poli dicit ipsum intellectum quod operatur aia et intelligit eum preter aie quod cognoscit et sapit aia. scilicet isti actus intellectuales non denotant intellectum agentem nec in ipso recipiunt. et ideo Lō. dicit in isto? quod intellectus agens nihil intelligit ex eis quod sunt habitus. et in 5. meta. dicitur ideo? dicit quod illud quod intellectus agens agit est aliquid suba. i. forma in alio recepta non sibi. i. non recipit in eo. et sic quod tales actus sunt quodammodo propiniores intellectui poli quod agentis in quantum ad ipsam informantem per se. ¶ Ad aliam quodem breuiter dico quod mihi videtur quod intellectus agens est infimus post intellectum potest in genere nature intellectuales. et per omnes omnes alie sube separate sunt nobiliores. eo quod sunt fines ipsius et ipse est creatus a quibus sic a suo fine aliquid. Et per hoc cum intellectus polis accepit noticia perfectam ipsius intellectus agentis pertinet ei intellectio sube imialis propinissime ei in natura. et ulterius pertinet ei cognitio alterius intelligente superius. et sic per ascendendo pueniet ad cognitionem sube superme quod est deus gloriosus. et in hoc est delectatio maxima et felicitas quodammodo. ¶ Ut patet at omnes iste cognitiones pertinet ei si in vno istati aut successiue considerandum est. tunc puto simpliciter verum esse quod cognitio perfecta intellectus agentis est preparatio et dispositio intellectus polis ad recipiendum intellectiōem alterius sube separate immediate se habite ad ipse et illa ad aliam. et sic per se quequo pueniat ad cognitionem sube perfectissime quod est deus. ¶ Ad aliam difficultatem possumus dicere quod de suba superma quod est deus potest haberi duplex cognitio intellectiua. vna quod est simpliciter et intuitiua sine affirmatiōe et negatiōe. alia enūciatiua secundum affirmatiōem et negatiōem. scilicet qua intelligit deus esse ens primum et suba prima et actus primus et purissimus et cetera omnium aliorum entium et intelligens et intellectus et habitus talia. Ad dicens quod cognitio simplex et

Trigesima septima

intuitiua quod dicitur diuine perfectissima non habet ab intellectu poli siue intellectui adepto modo prius posito. et ista intellectio simplex et intuitiua quod pertinet per ipse intellectum adeptum sine dubio est nobilior et dignior omnia alia cognitio simplici cuiuscumque alterius entis. quemadmodum ipse deus superius est suba nobilissima et totaliter optima eorum quod in natura sunt. Vñ ista operatio cum sit nobilissima et perfectissima respectu omnium intellectiōum simplicium potest competere dici maximam bonum in genere tali actu et felicitas hominis respectu omnium aliorum actuum simplicium. et sic intelligendum est deum Lō. et hoc videtur esse iterum Lō. 9. meta. super illo verbo ari. vñ finem. scilicet ignorauit non quilibet cecitas. ¶ In. n. Lō. habet litteras affirmatiua et ignis expone dicit sic. Et inuit per hoc quod non intelligere res abstractas per intellectum humanum est in intellectu nostro in principio siue cecitati in oculo ante quod perfectam intellectus. per eis. scilicet intelligere res abstractas non solum inuenit in hac virtute in suo primo esse sed in suo ultimo esse et hoc declarauimus in alio loco. et declarauimus quod fortuitas maxima. i. felicitas maxima respectu omnium intellectiōum simplicium supple quod est respicere intellectum separatum est per potentiam quod fit in intellectu speculatiuo apud suam ultimam perfectiōem siue potestatem quod fuit in visu apud aspectum ad colores non per potentiam de modo potestati cognoscitiua quod accipiunt per cognitionem. quod dicat. quod cum intellectus speculatiuus fuerit perfectus tunc habet potentiam intuitiua propinqua ad considerandum intellectum separatum. sicut visus ad videndum prout si bi colore genante in eo sua species habet potentiam propinqua ad intuitiua coloris. et illa consideratio qua tunc habet intellectus polis de intellectu separato non est per aliquem habitum acquisitum sed per cognitionem. i. rationatiōem sicut putauit Auēpace. scilicet cognitio enūciatiua secundum affirmatiōem vel negatiōem de ipso deo supermo bene habet per habitum sapientie et acquiri per demeratiōem. i. ex principis ut habet videri in? metaph. vbi demerit quod ipse deus est suba et actus purus et quod intelligit seipsum et habitus talia et hec vtriusque noticia perfectissima non habet nisi pcedere cognitioem intuitiua perfectam per intellectum adeptum. et in illa cognitioem dei enūciatiua ponit felicitas humana simpliciter et vltimate et ista dicitur si bene inspicunt. Est igitur intentio Lōme. quod illa consideratio vel intellectio intuitiua simplex eentie diuine quod pertinet per intellectum adeptum non pcedit immediate ab aliquo habitu speculatiuo acquisito per demeratiōem. tunc sequitur quodammodo disciplinam. i. acquisitiōem sciens speculatiua in quantum per sciens speculatiuas disponit intellectus polis ad completam et perfectam cognitioem intellectus agentis quod ulterius perficit ad intelligendum alia separata. et quod scie. scilicet speculatiue perficiunt ad istam cognitioem ut dicitur est. et homines inuenerunt se ad species speculatiuas adiucere ut per ad sensum. et hoc? metaph. ideo non est remotum ex parte quod homines inuenerunt se iuicere ad istam nobilem cognitioem ut dicit Lōmen. ibi et cetera. ¶ Ad aliam cedo maiorem. et cum dicitur quod talis intellectio et cetera. dico quod est falsum quod nec repugnat homini ex parte aie sue quod habet ad hoc desiderium naturale. nec ex parte corporis quod naturale est per aias et ei deserviens et ad eius perfectiones acgrendas. hoc tamen verum est quod iste status aie intellectiue multum difficilis est ad acgrendum perfecte sciens. et multa impedimenta pertinet quibus multi homines deficiunt a complemento huius felicitatis et vñ illorum est quod aliquid et multi reputant istam operationem esse sibi impossibile. et ideo non laborat ad eius acquisitiōem sed declinat ad profectiōem aliorum bonorum inferiorum et quodammodo ad delectatiōem bestiales. et forte hoc est causa quare multi homines quod dediti. sunt phisice inueniunt corrupti ut inuit Lōm. in isto? dicitur pro? Et puto quod illi qui reputant istam perfectiōem impotest homini. et hoc appellat et colorat dant multis hominibus occasione diuertendi a bono suo et declinandi ad inhonestum. quod non potest demerare aliam perfectionem nobiliozem propter cuius ade

Tertius

Trigesimo octava

Quonia aut aia rē. ¶ Dic qrit vtz pōe aie
sint infinite. Et arguit pmo q nō
qz si essent infinite tūc de eis nō eēt cōsideratio i
scia. cū ifinitū sit igū fm ari. p pbycoz. nōs est falsū. vt
p3 pari. q tractat de potētys aie. g rē. ¶ Oppo^m arguit
aucte ari. i isto. c. vbi dicit loqns de potētys aie sic. Mō
.n. qdā ifinite vident. ¶ Ad euidētia vitat l huius qōis
ē cōsiderādū. q pōe aie pnt duplr distigui qstū ad ppo^m
spectat. Uno^o pnt distigui i gnāli vt in sensū r itellcū
r hō. Alio mō pnt distigui i spēs spālissimas. ¶ Itē potē
tias aie eē ifinitas pōt duplr itelligi. Uno mō q sint ifi
nite simplr r fm se. Alio mō fm qd r q ad nos. f. q sint
multū de difficulti p rāsibiles r enumerabiles ab itellcū
nfo. Tūc dico ad qōes q si potētie aie distiguanē i gnā
sic nō sūt ifinite. r h ē dicere q gnā potētiaz aie nō sūt
ifinita. hec ē euidēs. s3 gnā potētiaz aie sunt hō. qd sic
declarat ad pns. Ois pō aie vel ē ppa aie rōali. vel est
cois aie humane r aly aiaabus. Si ē ppa aie rōali aut ē
necaria ad monēdū vel operādū. r sic est volūtas q ē q
dā appetitū r p^m motus. aut est necaria ad itelligēdū
r h duplr. qz aut est actiua itellctōis r sic est itellcūs
agēs. aut est receptiua r sic ē itellcūs polis. r sic sūt tria
gnā potētiaz aie rōalis fm doctrinā cōez. Si vō pō aie
ē cois aie huane r oibus aly aiaabus. r h ē duplr. qz aut
ē cois aie humane r oibus aly aiaabus alioz viuentiū.
aut est cois ei r aie sensitiue solū. Si p mō. r h duplr. qz
aut ē pō pncipalis. aut deficiens pncipali. Si pncipalr
sic sūt tria gnā. f. nutritiua augmentatiua r gnātiua. de
qbus aliq dca fuerūt pus. Si vō sūt deficiētes pncipali
bus sic sūt qtuor. f. attractiua retentiua digestiua r ex
pulsiva vt docet Alb. z? huius. r Lō. i suo colliget. Uex
est tñ q ipē addit ibi distinctiua v tūtē q sepat nutrimē
tū puz ab ipuro. s3 Alb. r aly pphēdūt eā sub digestiua
r sic sūt septē gnā potētiaz aie coia aie humane r oibus
aly aiaabus alioz viuentiū gnābiliū. Si vō sūt cōes aie
humane r aie sēfitiue solū. h est duplr. qz aut sūt poten
tie apphēsiue. i. ordinate ad pphēsiōē. aut sūt potētie
motiue. si sūt potētie apphēsiue. h ē duplr. aut sūt exte
riores aut iteriorēs. Si exteriorez sic sūt qnq gnā q sūt
sēsus pncipales. f. auditus visus odoratus gustus r ta
ctus. Si vō iteriorēs. aut sūt cogscitiue aut retētiue spēz
r nō cogscientes. Si sūt cogscitiue sic est sensus cois r fā
tasia. sub q fāfasia pphēdunt cogitatiua huana. r est i
matiua i bzutis. Si vō sūt retētiue. r h est duplr. qz aut
retinent sofas sēfatas r sic est imaginatiua. aut retinēt
p pates seu itellctōes nō sensatas. r sic est memori
tiua. remiscitiua aut vrus nō est alia a cogitatiua realr
vt p3 in de memoria r remiscētia. ¶ De his aut v tūti
bus aie sensitiue pus dcm est in z? huius in vltima qōe.
r sic sunt nouē gnā potētiaz aie sensitiue apphēsiue.
Si at sint potētie motiue. h est duplr. aut est impans
motū r sic est appetitus sēfitiuus. aut agēs vel exēqns
motū. r sic est vrus motiua q est ifusa in musculis r ner
uis vt cōiter dī. r sic i toto qī sunt duodeci gnā potētia
rū aie sensitiue. Ex qbus appet bñ cōsideranti q oēs po
tentie aie reducunt ad gnā. Nā tria sunt gnā aie rōalis
. f. itellcūs agens. polis. r volūtas. r. iz. sunt aie sensitiue
. f. auditus. visus. olfatus. gustus. tactus. sēsus cois. ima
ginatiua. fāfasia. memoriatiua. appetitus sēfitiuus. r vir
tus motiua exīsi i musculis r neruis. Et septē aie vege
tatiue. f. nutritiua augmētatiua. gnātiua. attractiua. re
tentiua. digestiua r expulsiva. Nō g sunt ifinita gnā po
tētiaz aie. S3 dico q si pōe aie distiguanē i spēs spālī
simas sic nō sunt ifinite simplr r h rez. r hoc est dicere

q spēs spālissime potētiaz aie nō sunt simplr r realr
ifinite. qd pbo sic. Si spēs spālissime potētiaz aie eēt
simplr ifinite nō esset aliq eaz pfectissima inter oēs qd
est absurdū. qz itellctus agēs est potētia aie pfectissi
ma r nobilissima inter oēs vel saltē itellctus polis aut
voluntas. de h nō facio viz qcunq sit illa pna. nāz p
bo. qz sp due species eiusdē gnīs se hnt sicut magis per
fectū r minus pfectū pfectiōe eēntiali r p se. cuius rōe.
qz sp vna illaz magl distat h3 nāz a pmo pfecto qd ē dō
q3 alia. si g eēt spēs ifinite potētiaz aie sp qdūq spē da
ta eēt dare pfectiorē i ifinitū r sic nulla eēt nobilissima
aut pfcissima. r vltorius vna eaz nō eēt pfectior seu no
bilior alia. qz pfectius r minus pfcim i qdūq gnē nō itel
ligunt nisi h3 appropinqtōez r elōgatōez a pfcissimo i
illo gnē. sic ēt pus r posterius itelligunt respū pmi vt
p3 s? meta. ¶ Itē si spēs spālissime potētiaz aie eēt ifi
nite simplr seqref q aliqd eēt maius ifinito. qd ē ipole.
pbat pna. qz numerus idiuiduoz potētiaz aie est ma
ior q3 numerus spēz. cū sub vna spē sint pla indiuidna.
¶ 3? dico q spēs spālissime potētiaz aie sūt ifinite h3 qd
r q ad nos. ita q sūt de difficulti p rāsibiles ab itellctū
nfo. qd breuiter pbat sic. spēs spālissime potētiaz aie
distigunt r numerant sic spēs spālissime actiue eius. s3
spēs spālissime actiue eius vl aie sūt de difficulti enume
rabiles a nobis. g r potētie. maior p3. nā sic videre albū
r videre nigrū nō sūt idē h3 spēs spālissimā. ita posse vi
dere albū r posse videre nigrū nō sunt idē fm spēs spā
lissimā. ¶ Sili at mō arguēdi vtit arl. z? pbycoz. dicēs.
q posse sanari r posse ifirmari nō sūt idē sic sanari r ifir
mari nō sūt idē. r sic silt i aly hō. r sic p3 q numerus po
tētiaz aie h3 spēs spālissimā est h3 numerz actiue. Ridi
culū. n. ē dicere q videre albedinē r videre nigredinē
sint vnus actus h3 spēs. r q itellre deū r itellre lapidē
sint idē actus vnus fm spēs spālissimā. qre p3 maior. r
minor silt apparet. Nā spēs spālissime actiue aie sūt di
stincte h3 spēs spālissimas entiu respū qz ipa aia opa
ita q sic albedo r nigredo sūt entia distincta h3 spēs spā
lissimā sine dubio visto albedinis r visto nigredinis sūt
actus diuersi fm spēs spālissimā. r sic in aly hō. r sicut
hō r lapis sūt diuersa fm spēs spālissimā. ita itellectio
lapidis r itellectio hois. qz itelligere diuersificatur
secundum diuersitatem nature itellecte vt Lōmen.
dicit i isto 3? Et eadē rōe sentire diuersificat h3 diuersi
tatē rei sēfate. sicut g spēs spālissime entiu que pnt sēti
ri itelligi r appeti sūt valde multe r dō difficulti p ransibi
les ab itellctū nfo. r sic qdāmō sunt ifinite h3 qd r quo
ad nos. sic rōabile est itelligere de actibus aie r de potē
tys eius. r hoc significauit ari. in illis vbis p allegatis di
cēs. Mō. n. qdā ifinite videntur potētie aie. f. put di
stigunt p spēs spālissimas. Nec fuit necē de qz illaz
spērū spālissimarū seorsū r diuisiz facere tractatū. quia
idē aut sile est iudiciū de oibus talibus potētys q sunt
vnus gnīs pping. r iō de oibus talibus potētys sufficit
silt doctrinā tradere gnālē. Et forte ad istā itentiōez di
cit Algazel in metaphysica sua q aia est qsi tabula bre
uis cōtinens sūmā oinz q sunt in mūdo in q iueniē sicut
in speculo exēplū ois rei r p quā sit pole cognoscere vni
uersa. ¶ Scias tñ q multi nolunt acceptare hic q pōe
aie sic distigant p spēs spālissimas h3 distictionē actiue
aie r spērū entiu. cuius nescio aliā cāz nisi cōsuetudinē.
qz. f. cōsueti sunt audire q visus est vna pō r silt auditus
r sic de aly. s3 nō seqt ex hoc q sit vnus oio h3 spēs spā
lissimā. imo hoc est ipole h3 p dca. r est sile. qz sicut nūc
rus habitaturz seu potētiarū materie est h3 numerū

specieru vt plane docet Lomen. iz? metaph. ita numerus potentiaru aie est fm numeru formaru spualiu qs recipit aia. Ut dicas casz qre n. Ad roez dico breuiter q bn eludit spes potetiaru aie no esse simplr ifinitas. sed sut infinite fm qd mo pdco. f. qz cu difficultate sunt enumerabiles r pertransibiles a nobis. sic concessum est in positione rē.

¶ Questio. CCCIX.

Identur aut hec duo mouentia aut appetitus rē. ¶ Querit bicvtruz itellcs r appetitus sint diuerse virtutes seu potentie aie nfe. Et arguit pmo q no. qz ille virtutes non sunt diuerse qru ide est obm. eo q potentie distinguuntur pactus vt pz scdo huius. r actus poba. vt pz i eodē. sed ide est obm itellcs r appetitus. q rē. pbat. nā obm itellcs est ens. vt pz ex pus dictis. obm vo appetitus est ipm bonu. r hec sunt ide essentialiter. qz ens pdicat eentialr de qlibet vt pz 4. ¶ Itē diuerse vtutes no pnt hre vnu r eundem actū respectu eiusdez obi. h vider manifestū pductioem. sz intellectus r appetitus habent eundē actū respectu eiusdem obiecti. qz itellcs pōt intelligere deū. r voluntas pōt ipz velle vt puta amare vt omnes cōcedunt. mō isti actus nō pnt diuersificari ex pre obi. s. ipius dei. qz in se nullā hz diuersitatē enz sit oio vnus in suba. ¶ Nec est dicendū q diuersificat ex pre ipaz potentiaz. qz iste sunt receptiue ipoz actū r sic se hnt ad modū mae. mō effcs nō dbēt diuersificari solūmō ex pre materie sz agēl vt pz 8. meta. g. rē. ¶ Itē illud q aliqd appetit est appetitus. h est manifesta. sed aia nra appetit p potentia intellectiua. s. ipm intelligere r scire. p qua. n. alia virtutē appeteret ipz. nō videt alia. g. rē. ¶ Oppositū videt intedere ari. q dicit. hec duo vident mouentia. s. appetitus r itellcs. r sic innuit q non sunt vna pō sz due. r ide dicunt coiter oēs expositores. ¶ Ad itellcm qōnis r siderandū est q appetitus est duplex. vt dicit Lōm. pmo phyco. s. appetitus nālis r appetitus aialis. r differūt. qz appetitus nālis ē inclinatio ad aliqz pfectōnē dñs nāz rei sine cognitōe illius pfectōis exntis i illa re appetēte. r hoc mō dicimus q graue nāliter appetit eē deozū. ¶ Appetitus āt aialis aliqū sumit p actū. aliqū p pō vel vtute aie. ¶ Appetitus qdē aialis p actū est inclinatio dñs apphēsiōnē boni vel mali exntis i aiali appetēte. Et appetitus q est vtus vel pō est vtus receptiua huius iclinatōis. Cū. n. aial iudicat cibū vel aliqd hē esse bonū statim appetit illud pseg. hē inclinatio dñr appetitus aialis. r ille ē duplex. qz qdā est appetitus aialis q pseg cognitōez itellectiua. r ille dñr voluntas. r est in aia rdali fm ari. in isto 3. ¶ Alius est appetitus q psegur cognitōez fm sensū r iste dñr appetitus sensitiuus. r adhuc iste distinguī i r cupiscibile r irascibile qz dña dñr esse. qz p appetitū r cupiscibile aial inclinā ad bonū delectabile fm sensū sine difficultate r labore r arduitate qd qdē bonū delectabile vt nūc nō ē vere r simplr bonū. sed p appetitū irascibile inclinā i bonū arduū r difficile r laboriosū sic in pugnā r i vindictā r acqfitōez magnoz bonoz r hē taliū. ¶ Sz qrun talig qre appetitus itellectiuus q dñr voluntas nō distinguī p irascibile r cupiscibile sic r sensitiuus. ita q sic appetitus sensitiuus r cupiscibilis inclinā i bonū delectabile fm sensū absolute sine arduitate. ita appetitus itellectiuus r cupiscibilis vel alr denoiatus qlfcūqz inclinaret i bonum delectabile fm itellcm sine arduitate r difficultate r alius appetitus inclinaret ad bonū arduum r difficile. ¶ Et forte si sic distingueret nō eēt magnū petm. Et diceret q ari. dedit intelligere in itellectiua appetitū p h

qd expsit i sensitiuo appetitū. ¶ Sz alr dñr. gilla q sunt diuerfa r dispa in inferioribus sunt vnica i superioribus. r qd pōt forma inferior p ples vtutes pōt forma superior p vna vtute. Certū āt ē q aia itellectiua est superior ordi ne pfectōis ad aiaz sensitiuā. ¶ Alr forte pōt dici r melius q oē bonū qd est vere delectabile fm itellcm hz aliqz arduitate. Nā arduitas boni est qdā rditio ipius boni q aliqd bonū excedit bonū fm sensū. r iō oēs appetitus itellectuales qdāmō rēdūt i bonū arduū. qre nō oēs q distinguant sicut sensitiuus. ¶ Itē appetitus sensitiuus pseg sēū q hz cogscere piculariter r idiuidualr. Itō oēs distinguī fm diuerfas apphēsiōnes idiuiduales. ¶ Appetitus āt itellectualis pseg itellcm q pphēdit vlr r coiter. q vō sūt diuerfa i picularibus sūt eadē r vnica i vltibus aliq mō. ¶ Vis pmissis pōt dici ad qōez. p q pō itellectiua bn est qdā appetitus nālis. s. ille appetitus q aia itellectiua nālr rēsiderat itellre r scire. qd sic pbari pōt. ¶ Ille potētie sūt eadē pōe realr qz sunt ide actus oio. h ē pñ i isto gñe. sz pō itellectiua r appetitus nālis aie itellectiue sunt hō. nā sic pō itellectiua ordinat ad spēz itelligibile r actū itelligēdi r ad hitus itellectuales. ita appetitus nālis ē ad oia ista r nō ad alia nec eē? imo ad qscūqz actus r pfectōes ordiat potētia itellectia ad eodē ordinat appetitus nālis vt pz cuilibet itelligēti. ¶ Itē frustra fit p pla qd pōt fieri p vnuz. mō posito q iste potētie sint eadē pō realr saluānt ea qcuqz saluare tur si eēt diuerse vt pz paz exercitat i ista mā. ¶ Sz dīcedū breuiter qd pō itellectiua nō ē ide realr cū appetitū sēsitiuo r h facillr appet. qz pō itellectiua ē abstracta r imālis vt pz i isto 3. sz appetitus sensitiuus ē pō nālis r organica sic sensus vt pz ex isto 3. ¶ Sz diceret sz cōez doctrinā q pō itellectiua nō ē oio eadē cū appetitū itellectuali q ē voluntas. qz nō hnt penitus vnū obiectū. qz obm itellcs ē ens. sz obm voluntat ppe ē bonū acqfibile ab hoie qd qdē bonū ē aliq pfectio quā pōt hō acgrere vlē opatio nālis vll aliqd aliud bonū vueniēs hōi r ista nū sūt penitus vnū r ide. qz nō oēs ē bonū qd pōt acgrī ab hoie tāqz eius pfectio vll opatō vll aliqd vueniēs hōi. ¶ Et si diceret. q oēs ens ē bonū vueniēs hōi. tñ ista dñe fm modū ita q aliud ē eē ens r eē bonū vueniēs hōi vt dicit Lōm. Sz est r siderādū q sic aliq dñt lz pauci q qz uis potentia itellectiua nō sit penitus eadē cū potētia volitiua tñ pō itellectiua q itelligit bonū humanū ē eadē cū ipa voluntate q appetit hō bonū. eadēz dico realr sed differunt fm rōnem. qz ista potentia dñr itellectia fm q est virtus nālis sube imālis r abstracte. Sz vicit voluntas in qstū ad eius actū eōseg aliqs motus q est pfectio vel fuga boni vel mali intellecti. et simlr isti actus sūt vnus r idēz actus realr. s. itelligere bonū hūanū r ipm velle vel appeterere. sed differunt fm rōem. qz dñr itelligere in qstūz est actus r rēceptus i potentia abstracta. et dñr velle in qstū ad ipm rēgaur motus ad p se qnduz bonū itellcm vel motus ad euitādum malū. r hec opi. hz rōem euidentem. qz nūqz saluanda sunt p plura q pnt saluari p pauciora vll p vnū r eq bn. vt satis habet p. phy. sed supposito q sit eadem essentialr potentia itellectia dōi r mali hūani r voluntas saluānt eq bn oia apparentia sic si essent due virtutes realiter diu sicte. nā sicut posito q iste due vtutes sint diuerse motus hōis pcedit ab eis. sic si esset vna sola vtus. motus .n. pcedit ab ea ita q statū cū hō itelligit aliquod bonū sub rōne hōi r polis r nō r siderat aliquod maluz quod dbebeat ide accidere statūz mouet ad illud nisi aliqd phibeat. r si voluntas esset potētia diuerfa a potētia itelle

magis autem pmo
appetitus pōt
potentia

potentia q p pōt
potentia vt ari
r hōm r delectabile
r ca. hōm r dñm

Trigesimanona

Tertius

Quadragesima

etna tñ cū ipa potentia intellectua iudicat deteriate aliqd esse bonus z nō iudicat maluz qd debeat trigerē ex illo volūtas p illo tē r itate illo iudicio nō posset nō velle illud bonum vt pz 3° ethicoz. z sic sine dubio hō actus volūtatē nihil faceret ad motū exteriorē. z vlt nō vlt aliqd apparēs pp qd apparat istas potētias esse diuerfas realr vt isti dicunt. Et forte isti pcedūt silr qd appetitus sensituius in hoie z pō aie sensitūe iudicatiue boni z mali sūt vna z eadē pō nālis realr z dnt solū p rōez. qz ista pō hz se dē cogitātia iqtū ē vtus aie receptiua spēi rei. z dō appetitus iqtū ad eius actū pseqt motus aialis localis. Et silr idē realr ē actus intrisecus cogitare bonū aut malū z ipz appetere fugere aut pseq. s. dicit cogitare put est a vtute cogitatiua z dō appetere put ad ipz pseqt motus localis aut totius aut alicuius ptis. z hoc vlt intelligere pbs in illo. c. vlt dē aut sensibile zc. vbi sic loqr. Et non altez appetitiuū z fugitiuū neqz ab iuicē neqz a sensitio si esse aliqd est. Ad hāc āt positiōez nō video cōseq aliqd ipole realr nec eā esse ptra aliquā dignitatē nec simplr nec in ista scia. vey est tñ qd bec positiō est dē cōez multoz. Nā multi dnt qd volūtas est pō aie oio realr distincta ab ipa pō intellectiua qd intellr bonū volibile z qd bonū cognitū p intellēz mouet voluntatē ad actū suū qui est velle. Et quidam istozum ponūt ipsam voluntatem ad actum suum sic eē liberam et distinctam a potentia intellectiua qd ipsa pōt nō velle bonū qd iudicat esse bonū ab itellcū imo ipa efficit in seipā actū suū volēdi z pōt ipm nō efficere pite iudicio boni z hō talia qd sunt mirabilia z eēnea a pbia. sed ista hnt dicitū abundantius 3° ethicoz. Et si obyceret illis qd si appetitus sensituius est idē realr cū cogitatiua humana seqt qd vtutes morales sūt i ipa cogitatiua qd hz discernere bonū z malū in pticulari z sup abūdātia z defectū. z ex hō nō vlt seq qd vtutes morales nō sūt aliud nisi qdā prudētie pticulares exntes i vtute iudicatiua boni z mali. forte hō eēt d aliqz dignitatē. s. dnt prudētie pticulares inqtū pficiūt aiaz humanā ad verā cognitōem agibiliū. z dnt vtutes morales inqz tū ordinant ad opatōes exteriores vlt ad modificatōes passionū z ita itellr dcm ari. z Lōm. 6° ethicoz. vbi gra. aia cogitatiua ppa hōi hz quendā bitū acqstū qd pficit ad plderādū z discernendū datōes pecuniaz z alioz hō bonoz. z ad distiguēdum vere z ppe supabūdātia z defectū z mediū i datōibus. iste qdē hitus pticulari est qdā prudētia z ē qdā vtus moralis. s. liberalitas. sed dō prudētia talis inqtū pficit aiaz cogitatiua ad recte discernēdū z iudicādū de datōibus. z idē hitus ē vtus moralis inqtū ordinat ad actualē datōne z inqtū ē nata eē pncipiū huius datōis. z sic vtus moralis nō est penitus idē qd prudentia z ita suo mō ēt i alyz. Et vtinā ego scirē an hō sit d dignitatē aliqz sed de hō alias zc. Ad p mā rōez cū dō. ille potētie zc. vey ē si hnt vñ z idē obm totalr z quertibilr. s. si nō. nō o3. mō sic ē h. nā hō oē bonū humanū sit ens. tñ nō oē ens ē bonū humanū saltez qd sit pfectio iberēs hōi vel aliq eius opatio. Et sigs vey lit dicere qd oē ens est bonū humanum inqtū est aliq l vlt nāl r quentiēs hōi tñ i vnoqz ente bo nō alia est rō bonitatē z alia est rō entitatē. vbi gra. si cibus est qdā bonū hōi z ē ens puta suba nō est dubiū gn alia ē rō sube z alia est rō bonitatis. s. quentiētia qd est quentiēs hōi tanqz pūatiuū aut efficiuū sanitatē humane aut alicuius pte ctōis eius. S. dices qd ad minus pō intellectiua qd itelligit hō bonitas est eadē cū pō qd appetit seu desiderat. Ad hō dicerent aliq qd vey est sed dnt mō pdcō. Sed

sigis vellet tenere cōez viā posset adhuc euadere dicen do qd nō seqt istas potētias esse eadē potētia qd sūt sint respctū eiusdē obiecti qz nō mouent ab illo obo eodem mō. Nā itellēs mouet ab ipō bono mediāte vtute cogitatiua ipm aliq l r cogitante. sed volūtas mouet ab ipō bono mediāte itellcū cogscēte illud bonū z nūqz moueret ab ipō nisi illud eēt cognitū ab itellcū ita qd ipsa cognitio itellcūalis boni est qd motiū ppiquū volūtatē ad actū suū qd est velle bonū vt pz 3° ethicoz. z id nō seqt ex hō qd ipa itellectio sit id qd p r directe plderat. sic hō color nō moueat visū nisi mediāte spē quā faciē medio tñ nō seqt qd illa spēs color sit illud qd directe vt r p. Ad aliā possumus dicere breuiter qd actus intellectus respctū pmi pncipy qd est dō z actus volūtatē respectū eiusdē nō est oio vnus actus. qd qntis obm sit oio vñ z idē hō se tñ iste potētie nō mouent ab ipō eque imediāte. qz voluntas nō mouet ad volendū ipz deū nisi mediāte itellectu cogscēte ipz. ita qd motiū ppiquū volūtatē est cognitio quā hō itellēs de deo. s. hō cognitio nō est ppiquū pncipiū mouens ipz itellcū ad cogno scendū deū s. aliqd aliud gegd sit illud z sic diceret hō vñā opionē. Ad aliā pōt dici qd hō pcludit potētia in tellectiua eē appetitū nālē z hō zcessū s. nō pcludit qd sit appetitus aialis vt satl pz ex pdictis. Cō. XL.

Consequenter qrit vtz appetitus z itellcū pacticus sint pncipia motus localis pcessiui. Arguit pmo qd nō. qz vnus effēs nō sunt plura pncipia z diuerfa in cōdē gñe cāe vt pz 2° phyco. s. motus localis pcessiuis ē vnus effēs v r pz. z appetitus z itellēs se hnt in eodēz gñe cāe vt pz. Itē si itellēs eēt pncipiū motus localis pcessiui tūc aialia alia ab hoie nō mouerent isto motu cuius oppo^m pz ad sensū. pñā pz. qz alia aialia nō hnt in tellectū. Itē posita cā o3 ponit cātū z phy. tñ posito in tellectu z appetitu nō ponit sp hō motus vt pz p expientia. qd dormiēs hō appetitū z itellcū z tñ nō mouet hō motu. Cōp^m arguit auctē pbi in lfa. dicit. n. qd vident bec duo mouētia appetitus z itellēs pcticus. idē etiā dicit Lō. Ad qōez ē itelligēdū qd itellēs pcticus pōt dupliciter accipi sic ari. accipit i lfa. Uno mō p pō abstracta qd intelligunt opabilia humanaylr z abstracte z de isto visum fuit pūs qd aliqd differt a speculatiuo. Alio mō pōt accipi itellēs pcticus cōiter p qūqz pō iudicatiua boni z mali. z talis pō hnt ē in aialibus irrōnabili bus. qz hnt vtutē estimatiua qd iudicat aliqd vt bonū z aliqd vt malū. z hāc cōiter vocamus fātātia. Itē plderādū est qd itellēs pcticus quqz est i actu respctū boni ita. s. qd actu itelligit ipz bonū. aliqñ nō est i actu. Et silr appetitus quqz ē i actu z qñ. s. appetit aliqd bonū pseq aut fugere malū. z aliqd nō ē i actu z hō totū ē p se māifestū. Tūc dico qd qd appetitus i actu itellēs accipiēdo in tellectū z mō sunt pncipia motus localis pcessiui in aialibus. qz illa sunt pncipia huius motus qbus positi pōitur z remotis remouet talis motus p se z pmo s. appetitus in actu z itellēs pacticus in actu sunt hō. qz cū aial pūs gescēti offert aliqd bonū qd pūs nō erat ei pūs z ipz aial cognoscit z iudicat illud eē bonū z appetit illud tē statiz mouet ad ipz nisi aliqd pbibeat z pūs nāl r cōtigit itellre actu z appetere qd motus talis ptingat cuius signū pōt esse p hō qd aial actu itelligēs z appetēs aliqd bonū pōt ipediri ne moueat seipz. s. aial mouēs seipm nō ipedit ab itellre z appetere bonū pp qd mouet seipz z bec sūt nota vnicuiqz bñ disposito p expientia. Cō. z pōt dici qd bec sunt pncipia motus pcessiui i gñe cāe efficiē

tis quod patet p' d'one. qz nō sunt p'ncipia illius motus
 i gñe cāe mālīs vel subī. qz motus localis nō fūdat p'ncipalr
 in itellcū nec in appetitu. nec sunt cā formalis. B
 n. est certū. qz forme nō est forma alterius gnīs. s'z mo-
 tus localis est alterius gnīs ab intellectu z appetitu. nec
 sunt cā finalis. qz ridiculū eēt dicere q' motus aialis oz
 dinaret finalr ad B q' aia itelligeret z appeteret illud
 bonū ad qd mouet. p'ncipue qz finis motus est optimū z
 vltimū grā cuius ipe motus ē. sed actus itelligēdi z ap-
 petēdi nō est optimū z vltimū respectu ipius motus. q
 re zc. Ex hoc at pz error cuiusdā doctozis q dixit in suo
 tractatu de sēsu agente. q' motus nō hz agens p se. hoc
 n. est manifeste f'z z d'p'm. qz in in isto. c. p'hs assignat
 p se cās ipius motus aialis dicēs q' hec duo vident mo-
 uentia appetitus z itelligētia p'ctica sigs fātāsiā posue-
 rit vt itelligētia q'dā. i. sigs sub itellcū p'p'bedat fātāsiā
 .i. vt utē iudicatiuā boni z mali. māifestum at est q' hec
 duo nō sūt p'ncipia motus i alio gñe cāe nisi efficiēt vt
 pz ex dicti. p. que at modū iste motus pcedit ab isto p'ncipio
 vel istis p'ncipis p'siderari dz i libro de cās motus aia-
 liū. Ad p'mā rōem d' q' maior ē vera i eodē gñe cāe z
 eodē mō. s'z alio z alio mō bñ est pole. z sic ē hic. nā itel-
 lectus i actu est cā remota ipius motus. z appetitus est
 cā p'pinq' z determinās itellcū. S'z B v' mibi mltū
 difficile. qz cā remota i essentialr ordinat' pōt manere
 deficiēte cā p'pinq' z imediata vt pz iuducendo. Nā mā
 remota. i. mā p'ma pōt manere destructa mā p'pinq' hu-
 ius mālīs. s'z agēs remotū vt celū remanet destructo
 B agēte p'pinq'. s'z finis remotus vt d's pōt manere de-
 ficiēte B fine p'pinq'. z sic i alyis. s'z itelligere B bonū
 eēt cā ipius motus remota. z appeterē B bonū eēt cā p-
 pinq' tē posset remanere B actus itelligēdi deficiēte B
 actu appetēdi. B at est falsū. qz ipole ē q' itellēs iudicet
 B esse bonū z p'seāndū qn sil' appetitus illud appetat z
 d' z? ethicoz saltē a mult' doctozibus. nec pōt aliqs di-
 cere q' hec duo. s' itellre bonū p'seāndū z appeterē sint
 due cāe agētes motū eque p'p'ique qz tñ neutra est suf-
 ficiēs fm se. sic diuersi hoies trahūt vnā nauē quā neu-
 ter sufficeret p se trahere. qz talia agētia nō sūt adiucē
 eēntialr ordinata. ita. i. q' vna deficiēte z corrupta cor-
 rūpat altera necario. s'z B p'ngit i p'posito. nā deficiēte
 actu itelligēdi bonū p'seābile sil' necario deficit actus
 appetēdi illud bonū z forte e? Et forte diceret q' obie-
 ctio ista p' accipit vnū falsū. s' q' posita z remota itelle-
 ctōe vt bonū ē z p'seāndū nō oz ponere nec manere actū
 appetēdi illud bonū. imo q'stūcūq' itellēs practicus iud-
 dicat B esse bonū z p'seāndū z non appareat ei aliqd
 esse malū qd dz ei p'ngere ex h' p'seātiōe z iudicet q'
 sine hac p'seātiōe nō pōt accipi ientio adhuc volūtas
 pōt nō velle illud bonū z p'ducere vel nō p'ducere suā
 volitōez i seipā. Et est articulus parisīensis vt dicit alibi
 S'z ego puto mirabile z miraculosū z nō posset p'bari
 p'hyce nec sustineri nisi miraculose solū. z iō de isto non
 pl's ad p'ns. S'z adhuc illo c'cesso remāeret dubiū dif-
 ficile. qz sp' cā remota pōt eē pluriū effectūū p'ductiua z
 est cā vltioz qz p'pinq' vt pz iuētū. mō intellectio huius
 boni nō ē cā pluriū effectūū p'ductiua. s' pluriū motūū
 qz actus appetēdi illud bonū vt pz vnicūqz. Et iō dicūt
 aliq' q' isti actus nō sūt diuersi eēntialr p se imo s' vnus
 actus p se z eēntialr diuersificat tñ rōe vt p'us tangeba-
 tur. Et vt nā scire hāc dignitatē cui ipā pō repugnaret.
 Ad auctez ari. dico sub copulatiōe q' hec duo videntur
 mouētia zc. forte p' tātō dicit q' itellēs practicus p-
 p'rie dōs nō est idē cū appetitu s'fistūo nec e? vel p' tātō

to qz lz realr z eēntialr sint idē actus tñ iudicare B bo-
 nū p'seāndū z ipz velle differunt f'z rōez. qz d' iudicare
 v' cognoscere i p'parōe ad vtutē cognoscitiuā aie z iud-
 catiua. s'z d' velle v' appeterē i p'parōe ad ipz bonū qd
 est natū attigi. s' p' motū seqntē. Hec at d'cā sūt p' modū
 exercitatiōis ad p'ns. Ad aliā pz ex dicti. nō n. accipit
 itellcūs practicus p'p'e z stricte s'z coiter p' q'cūqz vtu-
 te iudicatiuā d' bono p'seāndo z de malo fugiēdo. Ad
 aliā ēt pz p' d'cā. nā lz dormiens bēat potentia itellec-
 tiuā z appetitiuā nō tñ s'fesus itelligit actualr illud bonū
 p'seāndū aut appetit. z si p'ngit aliqn' ipm iudicare vel
 appeterē aliqd faciendū facit illud sic p'hs docet in de
 sōno z vigilia. vbi dicit q' mouent' qdā dū dormiūt z fa-
 ciunt multa q' sunt vigilantia. i. opera similia operibus
 vigilantia vt habet declarari ibidē. Questio. XLI.

Consequenter q'rit. Atz volūtas vel
 hō p' voluntatē possit
 nō velle bonū qd ab itellcū iudicat eē bonū
 simplr cū itellcūs hz tale iudiciū f'z actū. Et arguit q'
 sic. Nā si nō tunc voluntas nō eēt libera nec hō p'volun-
 tatē eēt liber postqz necessario veller bonū iudicatū ab
 itellcū. s'z cōns est incōueniens z absurdū. qz hō p'volū-
 tatē est liber z dōns suoz actuū vt cōiter d' z? ethicozū.
 g' zc. Ad p' p' p'p'xiētia. qz glz exp'mētāt i seipō. q' cū
 ipe p' itellcū iudicat aliqd esse bonū simplr z nō appa-
 ret ei eē aliq' mala circūstātia i illo nec aliqd malum q'
 cōiter illud necario v' vt i pl'ibus ipe appetit illud. imo
 ēt p'seāndū illud nisi qd ipediat. aut nō appet ei altez ma-
 ius bonū p'seāndū cuius acq'sitio posset ipediri p' illud
 aliud minus bonū. Itē sigs iudicat q' multū studere
 i hac qōe sit bonū simplr z nullū malū idē p'ngat ex B
 nec appet ei maius bonū cuius adeptio ipediat p' B stu-
 diū statiz appetit B studere z studet nisi aliqd ipediat
 vel p'hibeat. sil' i alyis h's. Ad B vt credo diceret ari.
 q' cū itellēs iudicat aliqd bonū eē mō p'misso volūtas
 nō pōt p' illo tē vel p' illo tpe nō velle illud bonū. z B si
 ue illud bonū sit finis vltimus siue ordinatū ad finē vlti-
 timū. qd pōt p'bari sic. posset p'ncipus p'p'ngs p se z ime-
 diat' alicuius actus z nō ipedit' sufficiēter sibi iuicē ap-
 p'opinq'el necio ponit ille actus. z nō pōt nō poni p' illo
 tē. B ē māifestū cuius bñ se bñti fm itellcū. cū at itelle-
 ctus iudicat aliqd esse bonū simplr z iudicat ēt maluz
 nō zcomitari illud bonū z nō p'siderat aliqd aliud ma-
 ius bonū p' illo tē ponāt cāe p se imediate actus volēdi
 illud bonū nō ipedire z sibi iuicē sufficiēter app'opin-
 q're. nā cā receptiua ipius actus ē ipā volūtas z cā acti-
 ua p'pinq' ē ipz bonū cognitū vel ipamet volūtas cui
 p'ntat' illud bonū. z oia ista sunt ex nte tali iudicio z non
 sūt ipedita. vt pz p se. z sūt sibi iuicē sufficiēter app'opi-
 q'ra. q'lf posset nō accidere actus volēdi illud bonum.
 S'z ē p'siderādū pp solōez rōis q' finis i agibilibus ē
 sic p'ncip' i speculabilibus vt pz z? p'hycoz. z? ethicoz. qz
 sic itellēs speculatiuus ex cognitōe p'ncipy puenit i cog-
 nitōez d'clonis ita itellēs practicus ex cognitōe boni
 tal' finis puenit ad cognitōez ordinatoz ad finē. z cō-
 cludit aliqd eē bonū ex eo q'ordinat' ad finē bonū z cū
 ad vnū finē possint eē pla bona ordinata media qbus
 attigi pōt ipe finis itellēs p'cticus pōt illa media p'pare
 fini z ex fine zcludere vnū illoz eē melius altero. illud
 at qd ē p'ueniētius ad bñ z ad eē facili' attigēdū iudicat
 eē melius z magi eē p'seāndū ita q' ipe finis ē ibi sicut
 p'ncip' z mēsurā ordinatoz i finē. z B sat' docuit ari. i isto
 z? in illo. c. Nō qdē igit sic appetitiuū qd ē aialis. vbi dicit
 q' vtz agēdū sit B aut B. s' igrere iā rōes ē opus z necē

est vno mēsurare. s. fine melius imitat. i. psequi melius
 z i b dnt hō ab alyis aialibus q lz cogscāt aliq̄lr fine z oz
 dinata ad fine tñ nō p̄siderāt bitudinē finis ad ea q̄ sūt
 ad fine. nec ex bonitate finis rōcinant ad cludēdum
 aligd eē bonū vel melius sed soluz istictu nāli psequun
 tur sibi cōueniētia z fugiunt nociua. Sic ḡ q̄uis itellcs
 iudicet aligd eē bonū z p illo tē volūtas nō possit illud
 nō velle. tñ qz itellcs p̄cticus pōt rōcinari z cludere
 prōez sūptā ex fine aligd eē bonū vel melius iō nō sim
 plr necitat volūtas ad illud appetendū z i b fatl posset
 itellū libertas humana. Nā vt ad p̄ns apparet mihi sal
 uo meliozi iudicio libertas hoīs radicalr z p̄ncipalr est
 aptitudo vel idoneitas ipius ad rōcinādū z ad cludē
 dū aliqd eē bonū p̄seqndū. illud vō malū fugiēdū p̄ bi
 tudinē z ipz finē. Ad h̄ ar̄ z comitat q̄ ipa volūtas pos
 sit elicere vel fugere b̄ vel illud z tētare vel p̄seq z fu
 gere fm q̄ rō p̄ctica iudicat esse p̄seqndū vel fugiēdū.
 Et si itellcs p̄cticus z volūtas sunt disticte potentie aie
 oio vt cōiter ponit. tē itellcs p̄cticus tāto volūtatē ē no
 bilior z tāto fm ipz ē magl libertas hoīs attēdēda z p̄n
 cipalius q̄sto pō absoluta cogscitiua z rōcinatiua est ex
 cellior q̄ pō nō rōcinatiua nec cogscitiua. Sz de b̄ non
 plus ad p̄ns. Ad rōez dico breuiter q̄ libertas hoīs n̄
 p̄sistit i b̄ q̄ voluntas possit nō velle bonū iudicatū ab
 itellcū p illo tūc p q̄ stat tale iudiciū. sz i b̄ q̄ hō possit p
 itellcū rōcinari de ordinat i fine z prōez sūptā ex fine
 pōt itellre qd melius sit de diuersis ordinat i finez. Et
 q̄uis ita diceret ari. vt credo tñ dico et simplr assero q̄
 volūtas humana sic ē libera q̄ ipa pōt n̄ velle bonū qd
 sibi ipi p̄sitat p̄ itellcū p̄cticū z p̄sitat i maiori z minori
 bonis. adhuc volūtas p illo tē pōt velle minus bonū z
 dimittere maius bonū oibus circūscriptl sufficienter.
 Et hāc rōlonē nescio dem̄fare. sz simplici fide teneo eē
 verā. Ad rōez i op̄m ē dicēdū q̄ oibus cāis positt z ime
 diat p se alicuius actus appropinq̄t z n̄ ipedit p aliqd
 aliud adhuc d̄s pōt facere q̄ n̄ pducit ille actus sic p̄n
 te colore visui bñ disposito nec iterueniēte corpe opaco
 adhuc ipē posset facere q̄ visus nō videret colore. q̄re
 nō v3 rō. z sic dcm̄ sit ad qōez. **Questio. XLII.**

Consequenter

queritur. Utrū viuēs
 aliq̄ sit in tpe status
 ita q̄ nec augeat nec diminuat. Arguit p q̄ nō.
 qz calor ipius viuēt aut ē fortior q̄ acgrat ad restaurā
 dū depditū aut debilioz. Si est fortior tūc est augmēta
 tio. Si debilioz tē est diminutio. z qz iter ista n̄ ē mediū
 ḡiter tps augmentatōis z diminutōis nō est mediū zc.
 Op̄m vult p̄hs i lra. Nece est. n. viuēs qd ḡnat augmē
 tū h̄re z statū z decremētū. Ad h̄ dnt qdā expositoz
 .s. ff Egidius q̄ nunq̄ viuens fz vitatē pōt esse i tpe sta
 tus i q̄. s. nec augeat nec diminuat. qd sic pbat. qz si vi
 uēs i aliq̄ tpe staret sub eadē q̄titate oporteret q̄ calor
 nālis tñ posset restaurare q̄tū depdit z eq̄lr. sit ḡ illd
 tps. a. z q̄rat tē. vtz in fine illis tps calor nālis sit eque
 fortl sic erat i p̄n? aut sit debilioz. si sit eq̄ fortl sic in p̄n?
 tūc adhuc poterit durare p egle tps i eadē fortitudine
 aut eq̄lr z sic p totā vitam. Si vō diceret q̄ i fine illius
 tps calor nālis ē debilioz q̄ pus erat tē est diminutio. z
 sic viuēs nō esset i eodē statu p totū illud tps. cuius op̄m
 ponebat z iō isti v̄r q̄ viuēs i nullo tpe stat sub eadē q̄
 titate. sz sp̄ est augmentatio aut diminutio. Hoc aut v̄r
 esse d̄ arl. apte z d̄ Lōm. z d̄ oēs medicos q̄ ponūt q̄ tps
 mensurās vitā vniuscuiusq̄ viuētis fz nāz hz vna p̄tē i
 q̄ res augez z aliā i q̄ res diminiuit z aliā in q̄ res nec au
 get nec diminiuit. Et iō mihi v̄r q̄ alr sit dicēdū. qd pba

tur sic. Inter q̄sz duos motus oppositos est qes media
 ita. s. q̄ in tpe illius getis subm nō mouet aliq̄ illoz mo
 tuū sz augmētatio z diminutio sunt h̄s motus oppositi
 vt māifestū est. ḡ zc. maior p3 8? p̄hycoz. z p̄t ad p̄ns sic
 declarari supponēdo p q̄ totus terminus ad quē ē mo
 tus ē i mobili in istāti in q̄ terminat z cessat ille motus
 vt caliditas cāta p calefactōez tota est i calefactibili in
 illo istāti in q̄ cessat calefactio qd p3 6? p̄hyco. vbi deter
 minatū est q̄ illud qd mutātū ē. est i termino ad quem
 mutatum est. z suppono q̄ i illo istāti i quo icipit ali
 qs motus corruptū ē aliqd de termino a q̄ icipit motus
 vbi ḡra. in istāti i q̄ icipit aliqd frige fieri qd erat calidū
 corruptū est aliqd caliditatl a q̄ icipit frige factio. Nā si
 in illo instanti primo nihil esset ablatum de caliditate
 oporteret q̄ in alio instanti pmo esset aliqd ablatum de
 eo. z cū inter q̄sz duo instātia sit tps mediū vt p3 4? z 6?
 p̄hyco. i illo medio tpe frige factōis nihil abyceret d̄ ca
 liditate nec aliqd adduceret de frigiditate z sic nō eēt
 aliqs motus. cuius op̄m ponebat. z 3? accipio q̄ cū duo
 motus oppositi sibi inuicē succedunt in eodē subo oz q̄
 idē sit terminus ad quē motus p̄cedentl z terminus a q̄
 motus seq̄ntis z q̄ sit idē terminus a q̄ motus p̄cedētis
 z terminus ad quē motus seq̄ntis. Ex his arguo sic. si
 duo motus oppositi succedūt sibi inuicē in eodē instanti
 mobili sine gete media tunc seq̄ret q̄ si l̄ in eodē instāti
 idē esset z nō eēt qd est d̄ p̄mā dignitatē. n̄a p3 ex dictl
 Nā si frige factio succedit calefactōi imediate tūc i eo
 dē instāti in q̄ caliditas terminabit motū calefactōis i
 cipiet frige factio z sic in eodē instāti caliditas tota eēt
 in mobili. qz ipa posita est terminus calefactōis z aliqd
 eius erit corruptū z nō ens qz ipa ponit terminus a quo
 frige factōis. z sic s̄l̄r in alyis. Sz pp̄ solonē rōnis est
 sciendū q̄ sicut illud qd ḡnat anq̄ ḡnat est nō es. z in il
 lo istāti vltimo tps mēsurātis al teratiōez est ens ita i
 stās copulās tps nō esse ad tps ipius eē est mēsurās ipz
 eē fz doctrinā ari. 8? p̄hycoz. z s̄l̄r imaginor q̄ calor
 viuētis i aliq̄ tpe est ita fortis q̄ pōt restaurare plusq̄
 depditū est z in tpe illo est augmētatio aut pōt esse pō
 p̄pinq̄ actui. tñ qz agens nāle i agendo reparat ipē color
 debilitat p passionē ab eo i qd agit z in vltimo instāti il
 lius tps est tñ debilitatus q̄ nō pōt restaurare plusq̄
 depditū est sz solū restaurat q̄tuz depdituz est. z hz hāc
 fortitudinē p aliqd tps i q̄ tpe debilitat ipse calor p pas
 sionē z p passionē z tādē i vltimo istāti illius tps tñ
 debilitatus est q̄ nō pōt restaurare tñ q̄tū depditum
 est sed minus. z tunc st̄ngit diminutio. z sic p3 ad rōnē
 illius expositozis. q̄uis. n. i aliq̄ tpe calor nālis sit fortis
 ad hoc q̄ tñ restaurat q̄tū depdituz est. tñ qz debilitat
 p passionē nō oz q̄ in fine illius tps sit eq̄lr fortl sicut
 pus erat in p̄ncipio imo erit debilioz q̄ pus vt dcm̄ est.
 Ad rōnem dico q̄ diuisio nō est sufficiens imo pōt cō
 tingere q̄ calor nālis sit ita fortis q̄ solum sufficiat ad
 restaurādū depditū z nō plus neq̄ minus z tūc ē status
 illius viuēt vt dcm̄ ē q̄re nō v3 rō. **Questio. XLIII.**

Trum

gustus z tactus sint necary oibus
 aialibus. Et arguit p d̄ tactu q̄ nō
 qz si tactus eēt necarius oibus aialibus .aut b̄
 eēt rōe q̄ aial ē corpus mixtū. aut rōe q̄ mixtū aiatom.
 Nō p̄ mō. qz sic necessarius esset oī mixto. nec z? mō. qz
 sic necarius esset oī aiato. qd falsū ē pp̄ plātas. z tē ar
 guit de gustu. qz si gustus esset necessarius oī aiali tunc
 aial puatū gustu eēt necariū mozi. hec n̄a ē māifesta.
 sz n̄s ē falsū z d̄ p̄hs i isto 3? vbi loq̄t de tactu dicens q̄
 b̄ solo sensu aialia puata necessariū est mozi. z tē si gu

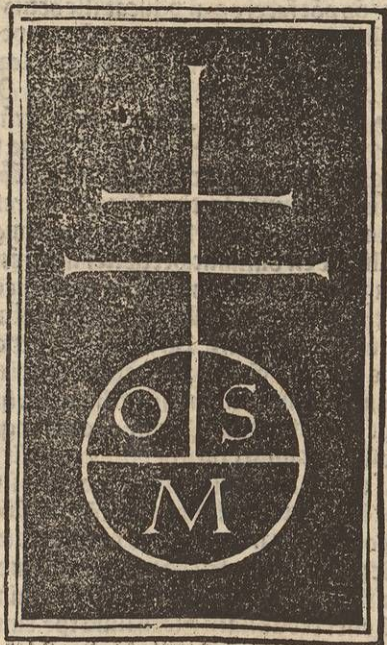
stus eēt necius oi aiali tūcōē alal oporteret hē gustū:
 s; h est p̄ari. i isto 3: vbi dicit q̄ ad h q̄ aligd sit aial nō
 est neciū ip̄z hē de sensibus nisi tactū. ¶ Itē ari. 2: hu
 ius dicit. Sic vegetatiū p̄t separi a sēstino sic tactus
 ab oibus alyis sensibus. ¶ Op^m dicit p̄hs. i isto. c. q̄ gu
 stus 7 tactus sunt oi aiali necary. Idē plane diē in li. de
 sensu 7 sensato ppe p̄n^m vbi dicit. Prope at 7 h 3 vñūq̄
 q̄ tactus 7 gustus insēq̄ oia necario. ¶ Ad euidētiā 3
 qōis est itelligēdū q̄ sicut vita aialis regit tēperamē
 tū q̄litatū tāgibiliū 7 nō posset stare cū excellentia illa
 rū vt pz in li: da cāis lōgitudinis 7 breuitatis vite. ita
 ad h q̄ aligd sit nutrimentū 7 ueniens aiali regit ali
 qd̄ tempamentū hō q̄litatū. qz posset corpus esse ita ca
 lidū vt frigidū aut humidū vel siccū q̄ nō esset in p̄o p̄
 pinq̄ ad sufficienter nutriēdū 7 h certificat in li. de nu
 trimento 7 nutribili. Ex h at pz q̄ nō solū nutrimentū
 7 ueniens p̄t distigui ab icōueniēti penes sapes s; et
 penes q̄litates tāgibiles. 7 qz q̄litates tangibiles distin
 guūt p̄ tactū. id̄ sensus tactus ē aliq̄l̄r distinctiū nutri
 mēti. 7 hoc signauit ari. 2: huius. in illo. c. Potentia 7 at
 aie rē. vbi dicit. Tactus. n. alimēti sēsus est. siccis. n. 7 hu
 midis calidis 7 frigidis alunt oia ista uiuentia. hōz aut
 sensus est tactus. qz cū i p̄fectioribus 7 plibus aialibus
 nutrimentū 7 ueniens distiguit ab icōueniēti p̄ sapo
 rē q̄ coḡscit a gustu. id̄ ip̄e tactus vt est distinctiū nutri
 menti vocat̄ gustus. Et ex hoc s̄uetū est q̄ gustus p̄t
 duplr̄ accipi. Uno mō vt ē distinctiū sapor vt p̄ta dul
 cis 7 amari austeri 7 acuti 7 hō q̄ sē se q̄la 7 p̄lexōis. Alio
 mō pur ē qd̄ tactus 7 sic nihil ē gustus nisi ip̄e tactus
 p̄t ē distinctiū nutriēti penes illas q̄litates tāgibi
 les. ¶ Dis visis dico p̄ ad qōes h 3 p̄hs i lra q̄ tactus est
 necius oi aiali. qd̄ sic p̄t p̄bari. Ille sensus h 3 quē coḡ
 scit̄ sup̄abūdātia 7 excessus q̄litatū tāgibiliū ē necius
 oi aiali. s; tactus ē hō. ḡ rē. maior p̄bat. qz aial ē talr̄ cō
 plexionatū q̄ inter oia mixta facilius ab oibus q̄litati
 bus tāgilibus 7 excellētibus patit̄. dico passione cor
 ruptiua p̄ quā corrupit̄ p̄portio quā regit aia in corpe
 aialis 7 si nō h̄ret vt̄tē coḡscitiuā taliū q̄litatū statim
 posset aial ab extrisec̄l p̄cipue corrupi qz facilius posset
 ei appropinq̄re nisi fugeret. 7 sic pz maior. 7 minor ē ma
 nifesta de se. ¶ 2: p̄t dici q̄ gustus ppe d̄cūs q̄ ē distin
 ctiū sapor nō ē necius oi aiali q̄tū ad eē simplr̄. qd̄ p̄
 bat. qz sine ip̄o posset eē aial h 3 ari. i lra. Nō neciū. n. est
 illud sine q̄ aial p̄t eē. ¶ 3: p̄t dici q̄ gustus q̄ ē qd̄ ta
 ctus h̄ ē necarius oi aiali qz sine tali gustu nō p̄t suffi
 ciēter eē nec viuere. qz cū aial tādiū uiuit q̄d̄iu p̄t nu
 triri 7 nō vltra vt pz 2: huius. o3 q̄ q̄d̄iu uiuit h̄at po
 tētiā distinctiū nutriēti 7 ueniēti ab icōueniēti. Nec
 est sile de plātis qz plāte nō sūt ita p̄fecte 7 nobilis 7 ple
 xionis sicut aialia. nec p̄nt eis aduenire nec i corpe eoz
 subigredi tot corpa discōueniētia ad nutritōes eoz sic i
 corpe aialiū. Et ē cōsiderādū vt inuit cōmen. 2: huius:
 De nūero aialiū qd̄ sūt affixa terre aut lapidibus 7 rē
 a lapidibus attrahūt nutrimentū p̄ radices suas 7 ista
 aialia forte nutriunt̄ ex rebus terrestribus carētibus
 sapore pp̄ qd̄ gustus eoz nō distiguit nutrimentū nisi p̄
 calidū rē. Alia sunt aialia nō affixa terre nec lapidibus
 nec attrahētia nutrimentū p̄ radices. s; h̄ntia p̄t q̄ d̄
 os. 7 talia forte h̄nt gustū distinctiū sapor. 7 h̄c diuer
 sitatē inuit Cōmē. ibidē. ¶ Ad rōes est dicēdū q̄ disio
 nō est sufficiens imo alal idiget tactu h 3 q̄ est tale mix
 tū h̄nt p̄plexionē magis reductā ad mediū. ex q̄ r̄tigit
 ei q̄ facillr̄ p̄t pati a tāgilibus excellentibus appor
 piquatibus suo corpi. ita q̄ cito corrupet̄ nisi h̄ret vt̄tē

tē distinctiū hō tāgibiliū 7 nō veniret ad terminū sui
 piodi nālis nec ad finē itentū a nā 7 sic eēt frustra qd̄ ē
 7 dignitatē nature. ¶ Ad alias pz solutio p̄ distinctiōes
 positas in corpe qōnis. ¶ Nec itaq̄ sufficiat̄ in p̄nti de
 his q̄ sup̄ hūc libz potui 7 gregare i q̄bus ea q̄ fides ca
 tholica refutat falsa esse non dubito. reliqua vero esse
 vera aut probabilia non diffido ad laudem dei beatissi
 meque virginis Marie. Amen.

¶ Expliciūt questionēs domini Joannis de Janduno
 super tres libros de anima ari. impresse Venetys ip̄en
 dio. d. Octauiani Scoti. i 488. quarto nonas marty.

Registrum

a	vacat	genere	imālium
	¶ Incipiūt	tentia	ordine
	motum vt	hoc vbi	k posteriorē
	Lōmen. z.	f Cōnter	facere
b	de istis	vno magno	gnitione
	tū ab aliq̄bz	gno q̄	singulare
	tum ex mā	dio extriseco l	Lō. i isto
	posteri. 7. 5.	g ad p̄tia	eiūdem
c	q̄re rē.	cētruz iter	est remotū
	¶ Et iō v̄r	sibile ex	tioni itellē
	nō ē disticta	qz aristo.	m hō est
	aliquid	b aut eē	7 mēto 7
d	actū cū	tellectiua	sitr̄ i alyis.
	istis nihil	corpora qz	obycit ei.
	uicem non	itelligi	denoiant
	nec diuisis	i spēs est	
e	his tamē	est terminus	¶ Inis

Tabula qonũ dñi Joãnis de Jáduno sup tres libros de anima aristo. Et primo primi libri.

- 1 Utrum de anima possit esse scientia.
  - 2 Utrum scientia de anima sit naturalis.
  - 3 Utr̃ aia sit subiectũ in hac scia vel corpus aiatum
  - 4 Utrum scientie speculatiue sint de numero bono- rum honorabilium.
  - 5 Utrum ista scientia sit vtilis ad alias scientias.
  - 6 Utrum ista scientia sit difficillima.
  - 7 Utr̃ sit vna cois methodus iuestigandi qd̃ qd̃ est omnium quorum quod quid est. est inuestigandũ.
  - 8 Utr̃ vlia sint p̃ioza singularibus vel posteroza.
  - 9 Utr̃ accñs cõferat ad cognoscendũ substantiam.
  - 10 Utrum anima habeat aliq̃ operationẽ sibi pp̃ia
  - ii Utrum logicus diffiniat per formam.
  - iz Utr̃ naturalis diffiniat per materiam sensibilem.
- Qõnes. ij. libri.
- i Utrum anima sit substantia.
  - z Utrum anima sit forma substantialis.
  - 3 Utrum diffinitio anime sit bene assignata
  - 4 Utrum ex anima r corpore fiat vnum per se.
  - 5 Utrum ois aia sit actus primus corporis.
  - 6 Utr̃ i p̃ibus aialis anulosi decisi remaneat aia.
  - 7 Utr̃ tota aia sit i qualibet parte corporis aiat.
  - 8 Utrũ potentie anime distinguantur p̃ actus suos
  - 9 Utr̃ potẽtie aie sint idẽ eẽntialiter cuz ipsa aia.
  - 10 Utrum potentie anime fluant ab essentia anime.
  - ii Utr̃ gnãre sibi sile sit opus nãlissimũ viuẽtibus.
  - iz Utrũ gnãre sibi sile r nutriri r augeri sint ab aia.
  - 13 Utrum potentia generatiua r augmentatiua sint diuerse potentie.
  - 14 Utrum sensus sit virtus passiuã.
  - 15 Utr̃ sensibile reducat sensum de potẽtia ad actũ.
  - 16 Utr̃ in anima sensitiuã sit aliquis sensus agens.
  - 17 Utrum sensus particularis possit decipi circa suũ sensibile proprium.
  - 18 Utrum sensibilia communia sint sensibilia per se.
  - 19 Utrum lux conferat colorẽ formam vel habitum p̃ quam vel per quem moueat medium r visum.
  - 20 Utrum lumen sit corpus.
  - 21 Utrum color sit proprium obiectum visus.
  - 22 Utrum sonus sit realiter in aere vt in subiecto.
  - 23 Utrum echo sit idem sonus cum primo sono.
  - 24 Utrum odor sit realiter in medio.
  - 25 Utr̃ hõ hẽat peiozẽ odoratũ ceteris aialibus.
  - 26 Utrum animalia respirantia r non respirantia ha- beant eundem odoratum.
  - 27 Utrum tactus sit vnus sensus.
  - 28 Utrum tactus indigeat medio extrinseco.
  - 29 Utr̃ sẽsibile positũ supra sẽsũ faciat sensationem.
  - 30 Utrum illa p̃positio sit vera. omnis sensus est su- sceptiuus specierum sine materia.
  - 31 Utrum species rei sensibilis recepta i sensu sit idẽ cum ipso sentire.
  - 32 Utrum sensus sint quinq̃ r non plures.
  - 33 Utr̃ sẽsus p̃icularis cog̃scat suã pp̃ia opationẽ.
  - 34 Utrum sensibile agat in sensum.
  - 35 Utrum excellens sensibile corrumptat sensum.
  - 36 Utrum sensus communis sit vnus sensus.
  - 37 Utrum fantasia sit idem cum sensu.

Questiones tertij libri.

- i Utr̃ nãlis phs debeat r̃siderare de intellectu.
- z Utr̃ intellectus sit virtus passiuã ab intelligibili.

- 3 Utr̃ potẽtia aie itellectiue ad spẽz itelligibilẽ vel ad intelligere sit idem eẽntialiter cũ substãtia aie.
- 4 Utrum ad hoc q̃ intellectus intelligat aliquid in- telligibile oporteat ipsum esse denudatum ab illo.
- 5 Utr̃ aia itellectiua sit forma subalis corporis hũani.
- 6 Utr̃ itellcũs possibilis sit aliq̃ ens actu de se aut sit ens in pura potentia receptiua.
- 7 Utrũ intellectus sit vnus nũero in oibus boibus
- 8 Utrũ potentia itellectiua sit potẽtia organica.
- 9 Utrum cognitio itellectus possibilis sit necessaria ad cognitionẽ multitudinis in formis abstractis.
- 10 Utr̃ itellectiões qbus diuersi hoies itelligũt vnũ sensibile sint vna numero vel plures.
- ii Utrum ex intellectu r specie intelligibili fiat ma- gis vnum q̃ ex materia r forma.
- iz Utr̃ aia sensitiuã r itellectiua sint vna r eadẽ sub- stãtia in hoie aut sint diuerse forme substantiales.
- 13 Utr̃ intellectus possibilis possit intelligere suam intellectionem existentem in eo.
- 14 Utrum species intelligibilis differat realiter ab intellectione seu intelligere.
- 15 Utr̃ fãtasma sit p̃ncipiũ actiuũ sp̃ei intelligibilis.
- 16 Utrum species intelligibilis remaneat in itellectu cessante omni intellectione.
- 17 Utr̃ sp̃es itell̃ibilis sit p̃ncipiũ actiuũ itellectiõis.
- 18 Utrum scia sit idem qd̃ sp̃es intelligibilis rei scite.
- 19 Utrum quiditas sit primum obiectum itellectus.
- 20 Utr̃ itellc̃s ñ itelligat subas mãle p̃ sp̃ez eius pp̃ã
- 21 Utruz aia cogitatiua possit cog̃cere subas mãles.
- 22 Utrum intellectus possit intelligere singulare seu indiuiduum sensibile.
- 23 Utrum necessarium sit esse intellectum agentem
- 24 Põntuntur dubitationes contra positionem.
- 25 Utrum intellectus agens sit p̃ncipiũ actiuũ speciei intelligibilis.
- 26 Utrũ itellc̃s agens sit aliquid aie nostre humane.
- 27 Utrum intellectus possibilis humanus sit in qua- libet intelligentia que intelligit aliquid extra se.
- 28 Utrũ itellectus possibilis possit intelligere seipm.
- 29 Utrum intellectus sit perpetuus.
- 30 Utrum intellectus itelligat post mortem.
- 31 Utrum intellectus possibilis semper itelligat in- tellectum agentem eadem intellectione numero.
- 32 Utrum veritas r falsitas sint in intellectu
- 33 Utrum intellectus possit intelligere plura simul.
- 34 Utrum non ens possit itelligi.
- 35 Utr̃ aia humana nequaq̃ sine fãtasmate itelligat
- 36 Utrum intellectus practicus r speculatiuus sint diuerse potentie anime.
- 37 Utrũ itellc̃s humanus possit itelligere subas ab- stractas a materia r magnitudine.
- 38 Utrum potentie anime sint infinite.
- 39 Utrũ itellc̃s r appetitus sint diuerse potentie aie.
- 40 Utrum appetitus r intellectus practicus sint p̃n- cipia motus processiu.
- 41 Utrũ voluntas vel hõ p̃ voluntatẽ possit nõ velle bonũ qd̃ ab itellectu iudicat esse bonũ simplr rẽ.
- 42 Utrum viuens sit in tempore status.
- 43 Utrũ gustus r tactus sint necãry oibus aialibus.

LAUS DEO

